UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

V. 3801

Liber Bibl. Acad. Giess. XLVI.

Liber capli ecclesie sancti Maxi in butzbach.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

der
tzung

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

V3801

FRANKFURT UNIV. BIBLIOTHEK

Epistola sancti ieronimi presbiteri ad chromatiū et eliodorū epos de libris salomonis.

Vngat epistola quos iungit sacerdotiū: immo carta non diuidat: quos xpi nectit amor. Cōmentarios in osee. amos ⁊ zacharia. malachiā quoq; posciis. Scripsissem: si licuisset prevalitudine. Mittitis solacia sumptuum: notarios nostros et liberarios sustentatis: ut vobis possimum nostrum deficet ingenii. Et ecce ex latere frequēs turba diuersa poscentium: quasi aut equū sit me vobis. esurientibus alijs laborare: aut in ratione datis accepti. cuiquā preter vos obnoxius sim. Itaque longa egrotacōe fractus. ne penitus hoc anno reticerem. et apud vos mutus essem. triduo opus nomini vestro consecrauī: interptationē videlicet trium salomonis voluminū: masloth quod hebrei parabolas. vulgata edicio prouerbia vocat: coeleth. quem grece ecclesiasten. latine concionatorem possumus dicere: sirasirim. quod in linguā nostrā vertitur canticum canticorum. Feruntur ⁊ panaretos ⁊ ihesu filij sirach liber: et alius pseudographus: qui sapientia salomonis inscribitur. Quorū priorem hebraicum reperi. non ecclesiasticū ut apud latinos: sed parabolas prenotatū. Cui iuncti erant ecclesiastes ⁊ canticū canticorum: ut similitudinem salomonis. non solum numero librorū: sed etiā materiarū genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquā est: quia et ipse stilus grecā eloquētiā redolet: et nōnulli scriptorū veterū. hūc esse iudei filonis affirmāt. Sicut ergo iudith et thobie et machabeorum libros. legit quidem eos ecclesia. sed inter canonicas scripturas non recipit: sic et hec duo volumina legat ad edificationē plebis: non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatū ofirmandam. Si cui sane septuaginta interpretum magis edicio placet: habet eam a nobis olim emendatam. Neque enim noua sic cudimus: ut vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit. sciat magis nostra scripta intelligi: que nō in tercū vas transfusa coacuerint: sed statim de prelo purissime cōmendata teste. suum saporem seruauerint.

Explicit epistola. Incipit liber prouerbiorū.

Arabole salomonis filij dauid regis israhel: ad sciendas sapientiam ⁊ disciplinā: ad intelligēdā vba prudentie et suscipiendam erudicōnem doctrine: iusticiam ⁊ iudiciū et equitatē: ut detur puuulis astucia et adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam et interptacōes: vba sapientium et enigmata eorum. Timor dñi principium sapientie. Sapientiam atq; doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam pris tui et ne dimittas legem matris tue: ut addatur gracia capiti tuo: et torques collo tuo. Fili mi si te lactauerint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint vem nobiscum insidiemur sanguini. abscondamus tenticulas contra insontem frustra. deglutiamus eum sicut infernus viuentē ⁊ integrū. quasi descendentē in lacū: omnem pciosam substātiā reperiemus implebimus domus nras spolijs. sortē mitte nobiscū. marsupium sit vnum omniū nostrū: fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuū a semitis eorū. Pedes enī illorū ad malum currūt: et festināt ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorū. Ipi q̄q; contra sanguinem suū insidiantur: et moliunt fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auari. aias possidentium rapiūt. Sapiēcia foris pdicat: in plateis dat vocem suā. In capite turbarū clamitat: in foribus portarū vrbis profert verba sua dicēs: Vsquequo paruuli diligitis infantiam ⁊ stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupiēt: ⁊ imprudētes odibūt scientiam? Conuertimini ad correptionē meam. En proferā vobis spm meū: et ostendam vobis vrba mea. Quia vocaui et renuistis: extendi manum meam et nō fuit qui aspiceret. Despexistis omne cōsiliū meū: et increpationes meas neglexistis. Ego q̄q; in interitu vro ridebo: ⁊ sbsannabo cū vobis id q̄d timebatis aduenerit. Cū irruerit repentina calamitas: et interitus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

quasi tẽpestas ingruerit: qñ veneit sup vos
tribulacõ ⁊ angustia. Tũc inuocabũt me ⁊
nõ exaudiã: mane ꝗsurgẽt et nõ inuenient
me: eo q̃ exosam habuerint disciplinã et ti-
morem dñi non susceperint: nec acquieue-
rint cõsilio meo: ⁊ detraxerint vniuerse co-
reptioni mee. Comedẽt igitur fructus vie
sue: suisq̃ ꝗsilijs saturabuntur. Auersio par-
uulorũ interficiet eos: ⁊ ꝓsperitas stultorũ
perdet eos. Qui autẽ me audierit: absq̃
terrore requiescet ⁊ abũdantia perfruetur:
timore malorum sublato. II

Fili mi si susceperis ꝫmones meos: ⁊ mã-
data mea abscõderis penes te: ut au
diat sapiẽtiã auris tua: inclina cor tuum ad
cognoscendã prudẽtiã. Si enim sapiẽtiaz
inuocaueris ⁊ inclinaueris cor tuum prudẽ-
tie: si quesieris eam quasi pecuniam et sicut
thesauros effoderis illã: tũc intelliges timo-
rẽ dñi: et scẽtiaz dei inuenies: q̃ dñs dat sa-
pientiã: ⁊ ex ore eius prudentia et scientia.
Custodiet rectorũ salutẽ: et ꝓteget gradi-
entes simpliciter: seruans semitas iustitie:
⁊ vias sanctorum custodiens Tunc intelli-
ges iusticiã ⁊ iudiciũ et equitatẽ: et omnẽ
semitã bonã. Si intrauerit sapiẽtia cor tuũ
⁊ scientia anime tue placuerit: consilium cu-
stodiet te: ⁊ prudẽtia seruabit te: ut eruaris
a via mala ⁊ ab hoie qui peuersa loquitur.
Qui relinquũt iter rectũ: et ambulant per
vias tenebrosas. Qui letãtur cum malefe-
cerint: ⁊ exultãt in rebꝫ pessimis. Quorum
vie peuerse sunt: ⁊ infames gressus eorꝫ.
Vt eruaris a muliere aliena ⁊ ab extranea
que mollit ꝫmones suos: et relinquit ducẽ
pubertatis sue: et pacti dei sui oblita est. In-
clinata est enim ad mortez domus eius: et
ad inferos semite ipius. Omnes q̃ ingredũ-
tur ad eam nõ reuertẽtur: nec apꝫhendẽt se-
mitas vite: Vt ãbules in via bona: et calles
iustorꝫ custodias. Qui enim recti sũt ha-
bitabunt in terra: et simplices ꝓmanebunt
in ea. Impij vero de terra perdentur. et qui
inique agũt auferentur ex ea. III

Fili mi ne obliuiscaris legis mee: et p̃-
cepta mea cor tuum custodiat. Lõgitudinẽ
enim dierꝫ ⁊ ãnos vite ⁊ pacem apponent
tibi. Misericordia ⁊ veritas te nõ deserant.
Circunda eas gutturi tuo: et describe in ta-
bulis cordis tui: et inuenies gratiam ⁊ disci-
plinã bonã coram deo et hominibus. Habe
fiduciam in dño ex toto corde tuo: et ne in-
nitaris prudẽtie tue. In ommibus vijs tuis
cogita illũ: et ipse diriget ꝗgressus tuos. Ne
sis sapiens apud temetipsũ. Time deum: et
recede a malo. Sanitas quippe erit vmbi-
lico tuo: et irrigatio ossium tuorꝫ. Honora
dñm de tua substantia et de primitijs omniũ
frugũ tuarum da pauperibus: ⁊ implebũtur
horrea tua saturitate: et vino torcularia re-
dundabunt. Disciplinã dñi fili mi ne abiciaꝫ
nec deficias cum ab eo corriperis. Quem
enim diligit dñs corripit: et quasi pater in
filio conplacet sibi. Beatus homo qui inue-
nit sapienciam: et qui affluit prudẽtia. Me-
lior est acquisitio eius negociatione auri et
argẽti: primi et purissimi fructus eius. Pre-
ciosior est cũctis opibus sapiẽtia: et omna
que desiderãtur huic nõ valẽt oparari. Lõ-
gitudo dierum in dextera eius: et in sinistra
illius diuitie ⁊ gloria. Vie eius vie pulcre:
et omnes semite eius pacifice. Lignũ vite
est hijs qui apꝫhenderint eam: et q̃ tenue-
rint eam beati. Dñs sapiẽtia fundauit terrã:
stabiliuit celos prudentia. Sapiẽtia illius
eruperũt abissi: et nubes rore cõrescũt. Fili
mi ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi
legẽ meã atqꝫ ꝗsiliũ meũ: et erit vita anime
tue: ⁊ grã faucibꝫ tuis. Tũc ãbulabis fidu-
cialiter in via tua: et pes tuus nõ impinget.
Si dormieris nõ timebis: quiesces: ⁊ suauꝫ
erit somnus tuus. Ne paueas repentino
terrore et irruentes tibi potencias impiorũ.
Dñs enim erit in latere tuo: et custodiet pedẽ
tuũ ne capiaris. Noli phibere bũfacere eũ
qui potest: si vales et ipe bũfac. Ne dicas
amico tuo vade ⁊ reuertẽ ⁊ cras dabo tibi:
cũ statim possis dare. Ne moliaris amico
tuo malũ: cum ille in te habeat fiduciaz. Nõ
ꝗtendas aduersus hominem frustra: cum
ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris
hominem iniustum nec imiteris vias eius:
q̃ abominatio est dñi omnis illusor: et cum
simplicibus sermocinatio eius. Egestas a
dño in domo impij: habitacula autem iusto-
rum benedicentur. Ipse deludet illusores:

et mansuetis dabit gratiā. Gloriā sapiētes possidebūt: stultorū exultatio ignomia. IIII

Audite filij disciplinā patris: et attēdite ut sciatis prudētiā. Donū bonū tribuā vobis: legē meā ne derelinquatis. Nā et ego filij fui pris mei tenellus et unigenitus coram matre mea: et docebat me atq; dicebat. Suscipiat uerba mea cor tuum: custodi pcepta mea et viues. Posside sapientiā: posside prudētiam. Ne obliuiscaris: neq; declines a verbis oris mei. Ne dimittas eā et custodiet te: dilige eā et ꝓtuabit te. Principiū sapiētie posside sapiētiaz: et in omni possessione tua acq̄re prudētiaz. Arripe illā et exaltabit te: glorificaberis ab ea cū eā fueris amplexat⁹. Dabit capiti tuo augmēta graciarū: et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea: vt multiplicent tibi anni vite. Viā sapientie mōstrabo tibi. et ducā te p semitas equitatis: q̄s cum ingressus fueris nō arctabūtur gressus tui: et currens nō habebis offendiculū. Tene disciplinā: ne dimittas eam. Custodi illā: q̄a illa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorū: nec tibi placeat malorū via. Fuge ab ea nec trāseas per illā: declina et defere eā. Nō enī dormiūt nisi cū male fecerint: et non rapitur somnus ab eis nisi suplātauerit. Comedūt panē impietatis: et vinū iniq̄tatis bibūt. Justorū aūt semita quasi lux splendēs procedit: et crescit usq; ad pfectā die. Via impiorū tenebrosa: nescūt ubi corruant. Fili mi ausculta smones meos: et ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedāt ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enī sūt inuenētibus ea: et vnūsē carni sanitas. Omni custodia serua cor tuū: quia ex ipo vita pcedit. Remoue a te os pūum: et detractia labia sint pcul a te. Oculi tui recta videant: et palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis: et omnes vie tue stabilient. Ne declines ad dexterā neq; ad sinistrā. Auerte pedem tuū a malo. Vias enim que a dextris sunt nouit dominus: perūse vero sunt que sunt a sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus tuos: itinēa aūt tua in pace producet. V

Fili mi attēde sapiaz meā et prudētie mee inclina aurē tuā: vt custodias cogitaciones: et disciplinam labia tua cōseruent. Ne intēderis fallacie mulieris. Fauus enī distillans labia meretricis: et nitidius oleo guttur eius. Nouissima autem illi⁹ amara q̄si absinthiū: et lingua ei⁹ acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendūt in mortem: et ad inferos gressus ei⁹ penetrat. Per semitā uite nō ambulāt: vagi sunt gressus eius et inuestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me: et ne recedas a verbis oris mei. Lōge fac ab ea viā tuā: et ne appropinques foribus dom⁹ eius. Ne des alienis honorē tuū: et annos tuos crudeli. Ne forte impleāt extranei viribus tuis et labores tui sint i domo aliena: et gemas in nouissimis quando consumseris carnes tuas et corpus tuū: et dicas. Cur detestat⁹ sū disciplinā: et increpacōnibus non acq̄euit cor meū? Nec audiui vocē docentiū me: et magistris nō inclinaui aurē meā. Pene fui in omni malo: in medio ecclie et sinagoge. Bibe aquā de cisterna tua: et flūēta putei tui. Dermentur fontes tui foras: et in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Sit uena tua benedicta: et letare cū muliere adolescētie tue. Cerua carissima: et gratissim⁹ hinnulus. Sybera eius inebriēt te omni tpe: et i amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena: et foueris in sinu alterius? Respicit dīs viā hominis: et omnes gressus eius considerat. Iniquitates sue capiunt impiū: et funibus peccatorū suorū astrigitur. Ipse morietur quia nō habuit disciplinam: et in multitudine stultitie sue decipiet. VI

Fili mi si spospōderis pro amico tuo: defixisti apud extraneū animā tuā. Illaqueatus es verbis oris tui: et capt⁹ aprijs sermonibus. Fac ergo q̄d dico fili mi et temetipm libera: quia incidisti in manū primi tui. Discurre festina: suscita amicū tuū. Ne dederis somnū oculis tuis: nec dormiēt palpebre tue. Eruere quasi damula de manu: et quasi auis de insidijs aucupis. Vade ad formicā o piger. et considera vias ei⁹: et disce sapiaz Que cū nō habeat ducē

Labule

nec preceptorē nec prmcipē parat ī estate cibū sibi: et cōgregat in messe qd̄ comedat. Vsquequo piger dormies? Quādo cōsurges e somno tuo? Paululū dormies paululū dormitabis: paululū oseres manus tuas ut dormias. et veiet tibi quasi viator egestas: et pauperies quasi uir armatus. Si uero impiger fueris: ueiet vt fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis gradit' ore pūso: ānuit oculis. terit pede digito loquitur. prauo corde machinatur malum: et omī tempore iurgia seminat. Huic extimplo veniet pditio sua: ⁊ subito obteret: nec habebit ultra medicinā. Sex sūt que odit dnīs: ⁊ septimū detestatur anima eius. Oculos sblimes. linguā mendacē. manus effundētes innoxiū sanguīez: cor machināsſ cogitacōnes pessimas. pedes veloces ad currendū in malū proferentē mēdacia testem fallacem: et eū qui seminat inter fratres discordias. Confua fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem mris tue: liga eam in corde tuo iugiter: ⁊ circunda gutturi tuo. Cū ambulaueris gradiātur tecū: cū dormieris custodiant te: et euigilans loquē cū eis. Quia mādatū lucerna est et lex lux: et via vite increpatio disciplīne. Vt custodiant te a muliere mala: ⁊ a blanda lingua extranee. Nō concupiscat pulcritudinem eius cor tuū: ne capiaris nutibū illius. Precū enim scorti vix ē unī panis: mulier aūt. viri pciosam animam capit. Nunquit potest homo abscōdere ignem in sinu suo ut uestimenta illius nō ardeant: aut ambulare sup prunas. vt nō oburatur plante eius? Sic qui ingreditur ad mulierē pximi sui: nō erit mūdus cū tetigerit eā. Nō grādis est culpa cum quis furatus fuerit. Furatur enī: vt esurientē impleat animā. Deplxensus qq̄z reddet septuplū: ⁊ omnē substantiam domus sue tradet: ⁊ liberabit se. Qui aūt adulter est: ꝓpter cordis inopiā pdet animā suaz. Turpitudinē ⁊ ignominiā congregat sibi: et oppropriū illius nō delebit'. Quia zelī et furor viri nō parcet in die uindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibū: nec suscipiet p redemptione dona plurima. VII

Fili mi custodi sermones meos: ⁊ p̄cepta mea reconde tibi. Fili honora dnīm et valebis: pter eū uero ne timueris alienū. Serua mādata mea ⁊ viues: et legem meā q̄si pupillā oculi tui. Liga eā in digitis tuis: scribe illā in tabulis cordis tui. Dic sapiēte soror mea es: ⁊ prudētiaz uoca amicā tuā. Vt custodiat te a mlīere extranea ⁊ ab aliena: que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domī mee per cancellos pspexi iuuenē: ⁊ video puulos. Considero uecordē iuuenē qui trasit p plateas iuxta āgulum: ⁊ ꝓpe viā domus illī gradit'. in obscuro aduesperascēte die: in nocte tenebris ⁊ caligine. Et ecce occurrit illi mulier in ornatu meretricō: ꝓparata ad decipiēdas animas. Garrula ⁊ vaga quietis impatiens: nec valens ī domo sistere pedibū suis. Nūc foris nūc in platees: nūc iuxta āgulos insidiāsſ. Applxensūq̄z deosculat' iuuenē: et procaci vultu blādit' dicens. Victimas pro salute deuotī: hodie reddidi vota mea. Idcirca egressa sū in occursum desiderās te videre: ⁊ reperi. Intexui funibū lectulū meū: stratu tapetibus pictis ex egipto: aspsi cubile meū mirra et aloe ⁊ cinamomo. Veni inebrienī uberibū: ⁊ fruamur cupitis amplexibū donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua: abijt via longissima. Sacculū pecunie secū tulit. in die plene lune reuersurus est ī domū suā. Irrituit eū multis fmoribū: et blanditijs labiorū protraxit illū. Statim eam sequitur q̄si bos ductus ad victimam ⁊ q̄si agnus lasciuiens ⁊ ignorās: et nescit q̄ ad vincula stultus trahat': donec trāsfigat sagitta iecor eius. Velut si auis festinet ad laqueū: ⁊ nescit q̄ de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili mi audi me: et attēde ūbis oris mei. Ne abstrahat' in viis illī mēs tua: neq̄z decipiaris semitis eī? Multos enī uulnerāto deiecit: ⁊ fortissimi q̄q̄z interfecti sunt ab ea. Vie inferi domī eī: penetrātes interiora mortis. VIII

Nunquit non sapia clamitat: et prudentia dat vocē suam? In summis excelsisq̄z verticibus. supra viam in medijs

.pabolo

semitis stās: iuxta portas ciuitatis. in ipis
foribꝫ loquit dicens. O viri ad vos cla-
mito: ⁊ vox mea ad filios hominū. Intel-
ligite puuli astutiā: ⁊ insipiētes animadū-
tite. Audite qm de rebꝫ magnis locutura
sū: et aperiētur labia mea vt recta pdicēt.
Veritatē meditabitur gutt meū: et labia
mea detestabunt impiū. Iusti sunt omes
smones mei: nō est in eis prauū q̄d neq;
perūsum. Recti sunt intelligētibꝫ: et equi i-
uenientibꝫ scientiā. Accipite disciplinam
meā et non pecuniam: doctrinā magis q̄
aurū eligite. Melior est enim sapiēta cū-
ctis opibꝫ pciosissimis: ⁊ omne deliderabi-
le ei non potest oparari. Ego sapia habi-
to in cōsilio: et eruditis interfū cogitatio-
nibus. Timor dñi odit malū: arrogātiam
et supbiam ⁊ viā prauam et os bilingue
detestor. Meū est cōsiliū ⁊ equitas. Mea
est prudētia: mea ē fortitudo. Per me r̄ges
regnant: ⁊ legū cōditores iusta dēnunt.
Per me principes imperāt: ⁊ potētes dē-
nunt iusticiā. Ego diligētes me diligo: et
q̄ mane vigilauerint ad me inuenīt me.
Mecū sūt diuicie ⁊ gloria: opes supbe et
iusticia. Melior ē fructus meus auro et
lapide pcioso: ⁊ genimina mea argento e-
lecto. In vijs iusticie ambulo. in medio
semitarꝫ iudicij: vt ditem diligētes me:
et thesauros eorꝫ repleā. Dñs possedit
me in inicio uiarꝫ suarꝫ. anteq̄ q̄cq̄ facēt
a pncipio: ab eterno ordinata sū et ex an-
tiquis: anteq̄ terra fieret. Nōdum erant
abissi: ⁊ ego iam cōcepta erā. Necdū fon-
tes aq̄rꝫ eruperāt: necdū mōtes grauī mo-
le ositerāt. Ante omes colles ego partu-
riebar. Adhuc terrā nō fecerat: ⁊ flumina
et cardines orbis terre. Quādo ꝓparabat
celos aderam: quādo certa lege ⁊ giro ual-
labat abissos. Quādo ethera firmabat sur-
sum: ⁊ librabat fontes aquarꝫ. Quādo cir-
cundabat mari terminū suū: ⁊ legē pone-
bat aquis. ne trāsirent fines suos. Qn̄ ap-
pēdebat fundamēta terre: cum eo erā cun-
cta componens. Et delectabar p smgulos
dies ludēs coram eo omni tēpore: ⁊ ludēs
in orbe terrarꝫ: ⁊ delicie mee esse cū filijs ho-
minū. Nūc ergo filij audite me. Beati q̄
custodiunt vias meas. Audite disciplīaꝫ
et estote sapientes: ⁊ nolite abicere eam.
Beat? hō qui audit me: et q̄ vigilat ad
fores meas q̄tidie: et obsuat ad postes
hostij mei. Qui me iuenēt inueniet vitā: ⁊
hauriet salutē a dño. Qui autē in me pec-
cauerit: ledet animā suā. Omnes qui me
oderunt diligunt mortem.

IX

Sapientia edificauit sibi domū: ex-
cidit colūnas septē. Immolauit vi
ctimas suas: miscuit uinū: ⁊ ꝓposuit mēsa:
suā. Misit ancillas suas vt uocarent ad ar-
cem: ⁊ ad menia ciuitatis. Si quis ē par-
uulus veniat ad me. Et insipientibꝫ locu-
ta est. Venite comedite panē meū: et bi-
bite vinū quod miscui vobꝫ. Relinq̄te in-
fantiā ⁊ venite: et ambulate p vias pru-
dentie. Qui erudit derisorē ipe iniuriā sibi
facit: ⁊ qui arguit impiū sibi maculaꝫ ge-
nerat. Noli argue derisorem: ne oderit te.
Argue sapientē: ⁊ diliget te. Da sapiēti
occasionem: ⁊ addet ei sapia. Doce iustū:
et festinabit accipe. Principiū sapiēntie
timor dñi: et scientia sanctorꝫ prudentia.
Per me enim multiplicabūtur dies tui: et
addētur tibi anni vite. Si sapiens fueris
tibimetipsi eis: si autē illusor: solus porta-
bis malū. Mulier stulta et clamosa. plēa
q̄ illicebris et nichil omnino sciens. sedet
in foribꝫ domus sue sup sellam. in excelso
vrbis loco: vt vocaret trāseuntes p viā:
et p gentes itinere suo. Quis est puulus?
Declinet ad me. Et vecordi locuta ē. Aq̄
furtiue dulciores sūt: ⁊ panis abscōditus
suauior. Et ignorauit q̄ ibi sunt gigātes:
et in pfundis inferni cōuiue eius. Qui enī
applicabitur illi descendet ad inferos: nā
q̄ abcessent ab ea saluabīt.

X

Filius sapiens letificat patrē: filius
vero stultus mestitia est mtris sue. Nil p-
derunt thesauri impietatis: iusticia vero
liberabit a morte. Non affliget dñs fame
animam iusti: et insidias impiorꝫ subūtet.
Egestatē operata ē man? remissa: manus
autem fortium diuicias parat. Qui nititur
mendatijs hic pascit ventos: idem autē
ipe sequitur aues volātes. Qui cōgregt
in messe filius sapiēs est: qui autēꝫ stertit

estate. filius confusionis. Benedictio dñi
sup caput iusti: os autē impiorū operit iniquitatem. Memoria iusti cum laudibus: et
nomē impiorū putrescet. Sapiens corde
pcepta suscipiet: stultus cedit labijs. Qui
ambulat simpliciter ambulat ofidenter:
q̄ aut deprauat vias suas manifestus eit.
Qui ānuit oculo dabit dolorēz: ⁊ stultus
labijs verberabit. Vena vite os iusti: ⁊
os impiorū opit iniq̄tatem. Odiū suscitat
rixas: ⁊ vniūsa delicta opit caritas. In la-
bijs sapientis inuenit sapientia: et virga
in dorso eius qui indiget corde. Sapiētes
abscondūt scientiā: os aut stulti ofusioni
pximum ē. Substantia diuitis vrbs for-
titudinis eius: pauor pauperum egestas
eorum. Opus iusti ad vitā: fructus autez
impij ad peccatum. Via vite custodienti
disciplinam: qui autē increpacōnes relin-
quit errat. Abscondūt odiuz labia mēda-
cia: qui pfert otumeliam insipiens est. In
multiloquio nō deerit peccatum: qui autē
moderatur labia sua prudentissimus est.
Argentū electū lingua iusti: cor aut impi-
orū p nichilo. Labia iusti eruditū plīmos:
q̄ aut indocti sunt in cordis egestate mo-
rientur. Benedictō dñi diuites facit: nec
sociabit eis afflictō. Quasi p risuz stultus
operat scelus: sapia aut ē viro prudētia.
Quod timet impius veniet sup eum: desi-
derū suū iustis dabit. Quasi tempestas
trāsiens non erit impius: iustus aut quasi
fundamētū sempiternū. Sic acetū dētib
⁊ fum? oculis: sic piger hijs q̄ miserūt eū.
Timor dñi apponet dies: ⁊ ānī impiorum
buiabūt. Exspectacō iustorū leticia: spes
aut impiorū pibit. Fortitudo simplicis via
dñi: ⁊ pauor hijs q̄ opant malum. Iust?
meternū nō omouebit: impij autem non
habitabūt sup terraz. Os iusti pturiet sa-
piam: lingua prauorūz pibit. Labia iusti
ofideant placita: ⁊ os impiorum puersa.

Statera dolosa abominacō XI
est apud deum: ⁊ pondus equum
voluntas eius. Vbi fuerit supbia ibi erit
⁊ otumelia: vbi autē ē humilitas ibi ⁊ sa-
pia. Simplicitas iustorum diriget eos: ⁊
suplātacō puersorum vastabit illos. Nō
pderūt diuicie in die vltōnis: iusticia aut
liberabit a morte. Iusticia simplicis dirigz
viam eius: ⁊ in impietate sua corruet im-
pius. Iusticia rectorūz liberabit eos: ⁊ in
insidijs suis capient iniqui. Mortuo ho-
mine impio nulla erit vltra spes: et exspe-
tacō sollicitorū pibit. Iustus de āgustia
liberatus ē: ⁊ tradet impius p eo. Simu-
lator ore decipit amicum suum: iusti autez
liberabūtur scientia. In bonis iustorum ex-
altabit ciuitas: ⁊ in pdicōne impiorū eit
laudacio. Bndictōe iustorū exaltabitur
ciuitas: ⁊ ore impiorum subuertetur. Qui
despicit amicum suum indigens corde ē:
vir aut prudens tacebit. Qui ambulat
fraudulenter reuelat archana: qui autez
fidelis est celat amici omissum. Vbi non
est gubnator populus corruet: salus aut
ubi multa osilia. Affligetur malo qui fidē
facit p extraneo: qui aut cauet laqueos
securus erit. Mulier gtiosa inueniet glāz:
⁊ robusti habebūt diuicias. Bnfacit aie
sue vir mificorz: q̄ aut crudelis est. etiaz
pinquos abicit. Impius facit opus in-
stabile: seminanti aut iusticiaz merces fi-
delis. Clementia ip̄arat vitam: ⁊ sectatio
malorum mortem. Abominabile dño cor
prauū: ⁊ uoluntas eius in hijs qui simpli-
citer ambulant. Manus in manu nō erit
innocens malus: semen autem iustorum
saluabit. Circulus aureus in naribus suis:
mulier pulcra ⁊ fatua. Desiderium iustorū
omne bonū est: pstolacio impiorum furor.
Alij diuidunt pria ⁊ ditiores fūt: alij ra-
piūt nō sua ⁊ semp in egestate sūt. Anima
q̄ bndicit impinguabit: ⁊ q̄ inebriat ipse
quoq inebriabit. Qui abscōdit frumēta
maledicet in populis: bndictō autē super
caput vendentiuz. Bene ofurgit diluclo
q̄ querit bona: q̄ aut inuestigator malorū
est oprimetur ab eis. Qui ofidit in diui-
cijs suis corruet: iusti aut quasi virens fo-
lium germinabūt. Qui oturbat domū suā
possidebit ventos: ⁊ q̄ stultus est seruiet
sapienti. Fructus iusti lignum vite: ⁊ qui
suscipit animas sapiēs ē. Si iustus in tra
recipit: quantomagis impius ⁊ peccator.

Pastle

Qui diligit disciplinaz diligit XII
sciaz: qui autem odit increpationes
insipiens est. Qui bonus est hauriet sibi
gratiam a dño: qui autē ofidit in cogitacō-
nibus suis impie agit. Non roborabit ho-
mo ex impietate: et radix iustorz nō omo-
vebit. Mulier diligēs corona ē viro suo:
et putredo in ossibz eius que cōfusione res
dignas gerit. Cogitationes iustorz iudi-
cia: et osilia impiorz fraudulenta. Verba
impiorz insidiantur sanguini: os iustorum
liberabit eos. Verte impios et nō erunt:
domus autē iustorz permanebit. Doctrina
sua noscitur vir: qui autē vanus et excors
est patebit ostemptui. Melior est pauper
et sufficiens sibi: q̄ gloriosus et indigens
pāe. Novit iust? iumētorz suorz aias: in-
scera autē impiorz crudelia. Qui operatur
terrā suā saciabit pambz: qui autē sectat
ocū stultissimus est. Qui suauis ē in vini
moderationibz: in suis monicōnibz relinq̄t
cōtumeliaz. Desiderū impij monimētum ē
pessimorz radix autē iustorz proficiet. Propt
pecā labiorz ruina proximat malo: effugiet
autē iustus de angustia. De fructu oris sui
vnusquisq; replebitur bonis: et iuxta opera
manuū suarz retribuetur ei. Via stulti re-
cta in oculis eius: qui autē sapiēs ē audit
cōsilia. Fatuus statim indicat irā suam: q̄
autē dissimulat iniuriā callidus ē. Qui qō
nouit loquit iudex iusticie est: qui autem
mentitur testis est fraudulētus. Est qui p-
mittit et q̄si gladio pūgitur osciencie: lin-
gua autē sapientū sanitas. Labiū veritā-
tis firmū erit in ppetuū: qui autē testis est
repentinus oēmnat linguam mendacij.
Dolus in corde cogitātū mala: q̄ autē pacis
inēut osilia sequt eos gaudiū. Nō ostrista-
bit iustum quicq̄d ei acciderit: impij autez
replebuntur malo. Abominatio est dño
labia mēdatia: qui autē fideliter agūt pla-
cent ei. Homo usutus celat scienciā: et cor
insipientū pnocat stulticiā. Manus for-
tium dñabitur: que autē remissa est tribu-
tis fuiet. Meror in corde viri humiliabit
illū: et fmone bono letificabit. Qui negli-
git damnū propter amicū iustus est: iter
autē impiorum decipiet eos. Nō inueniet
fraudulentus lucrū: et substātia hominis
erit auri pciū. In semita iusticie vita: iter
autē deuiū ducit ad mortem. XIII
Filius sapiens doctrina patris: qui
autē illusor est nō audit cū arguitur. De
fructu oris sui homo saciabitur bonis: aia
autez impiorz inīq̄. Qui custodit os suū
custodit aiaz suā: qui autē incōsideratus ē
ad loquēdū sentiet mala. Vult et nō vult
piger: anima autez operātium impinguā-
bitur. Verbū mendax iustus detestabit:
impius autē ofundit et ofundetur. Iusticia
custodit innocētis viaz: impietas autē pec
catorē supplantat. Est q̄si dives cū nichil
habeat: et ē q̄si paup cū in multis diuitijs
sit. Redemptio anime viri diuitie sue: qui
autem paup est increpationē nō sustinet.
Lux iustorz letificat: luēna autē impiorz
extinguetur. Inter supbos semp iurgia
sūt: q̄ autē agunt omnia cū osilio regūtur
sapientia. Substātia festinata minuetur:
que autē paulatim colligitur manu multi-
plicabit. Spes q̄ differtur affligit aiaz:
lignū vite desiderū veniens. Qui detrahit
alicui rei ipse se in futurz obligat: q̄ autem
timet pceptū in pace versabit. Anime do-
lose errāt i peccatis iusti autē misericor des
sūt et miserant. Lex sapientis fons vite:
vt declinet a ruina mortis. Doctrīa bona
dabit gratiā: in itinere cōtemptorz vora-
go. Astutus omnia agit cū cōsilio: q̄ autē
fatuus est aperit stulticiā. Nuncius impij
cadet in malū: legat? fidelis sanitas. Ege-
stas et ignominia ei q̄ deserit disciplinaz:
q̄ autem acq̄escit arguenti glorificabitur.
Desiderū si compleat delectat animam:
detestantur stulti eos q̄ fugiūt mala. Qui
cū sapientibz ēditur sapiens erit: amicus
stultorz similis efficiet. Peccatores pseq̄t
malum: et iustis retribuent bona. Bon?
relinquit heredes filios et nepotes: et cu-
stoditur iusto sbstantia peccatoris. Multi
cibi in nouālibz patrū: et alijs cōgregant
absq; iudicio. Qui parcit virge odit filiū
suum: qui autem diligit illum instāter eru-
dit. Iustus comedit et replet animā suaz:
venter autem impiorum insaturabilis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Sapiēs mulier edificat domū XIIII
suā: insipiēs extructam q̄ manibus
destruet. Ambulās recto itinere timens
deū: despicit ab eo qui in fami g̃ditur via.
In ore stulti virga supbie: labia sapientū
custodiūt eos. Vbi non sūt boues p̄sepe
uacuū est: ubi aūt apparet plime segetes
ibi manifesta ē fortitudo bouis. Testis fi-
delis non mentiet: pfert aūt mēdacia do-
losus testis. Querit derisor sapiam et non
inuenit: doctrina prudentiū facilis. Va-
de ore virū stultū: et nesciet labia pruden-
tie. Sapia callidi ē intelligere viam suā:
et prudentia stultorū errās. Stultus illu-
det peccatū: et inter iustos morabit̄ gra.
Cor qd̄ nouit amaritudinē anime sue: in
gaudio eius nō miscebit̄ extraneus. Domus
impiorū delebitur: tabernacula iustorū ger-
minabūt. Est via que videtur homī iusta:
nouissima aūt eius deducūt ad mortē. Ri-
sus dolore miscebitur: et extrema gaudij
luctus occupat. Vijs suis replebit̄ stult⁹:
et super eū erit vir bonus. Innocēs credit
omni vbo: astutus considerat gressus suos.
Filio doloso nichil erit boni: seruo autē sa-
pienti p̄speri erunt actus: et dirigetur via
eius. Sapiēs timet et declinat a malo: stul-
tus transilit et confidit. Impatiens operabit̄
stulticiā: et vir vsutus odiosus ē. Posside
bunt puuli stulticiā: et exspectabūt astuti
scientiā. Iacebūt mali ante bonos: et impij
ante portas iustorū. Etiā pximo suo pau-
per odiosus ē: amici ēo diuitū multi. Qui
despicit pximū suū peccat: qui aūt miseret̄
paupi beatus erit. Qui credit in dño mise-
ricordiam diligit: errāt qui oparent̄ malū.
Misericordia et veritas ip̄arāt bona. In oī
ope bono erit abundantia: vbi autē vba
sūt plima ibi frequēter egestas. Corona
sapientū diuicie eorū: fatuitas stultorum
imprudētia. Liberat animas testis fidelis:
et pfert mendacia versipellis. In timore
dñi fiducia fortitudinis: et filijs eius erit
spes. Timor dñi fons vite: ut declinet a ru-
ina mortis. In multitudine ppli dignitas
regis: et in pauptate pleb ignomia pncipis.
Qui patiēs ē multa gubnat sapia: q̄
autē impatiens ē exaltat stulticiam suā.
Vita carniū sanitas cordis: putredo ossiū
inuidia. Qui calūniatur egentē exprobrat
factori eius: honorat aūt eū qui miseretur
paupis. In malicia sua repellet̄ impi⁹: spe-
rat autē iustus in morte sua. In corde pru-
dentis requiescit sapia: et indoctos quosq̄
erudiet. Justicia eleuat gentē: miseros aūt
facit ppl̄os pccm. Accept⁹ ē regi minister
intelligēs: iracūdiā ei⁹ inutilis sustinebit.
Responsio mollis frangit XV
ira: smo dur⁹ suscitat furorē. Lingua
sapientū ornat scientiā: os fatuorū ebullit
stulticiā. In omni loco oculi dñi contemplāt̄
bonos et malos. Lingua placabilis lignū
vite: que autē immoderata est conteret spm̄.
Stult⁹ irridet disciplinā patris sui: q̄ autē
custodit increpacōes astutior fiet. In abū-
danti iusticia virtus maxima ē: cogitacōes
autē impiorū eradicabunt̄. Domus iusti
plima fortitudo: et in fructibus impij cōtur-
bacō. Labia sapientū disseminabūt sciam:
cor stultorū dissiles erit. Victime impiorū
abominabiles dño: uota iustorū placabilia.
Abominacō est dño via impij: qui sequit̄
iusticiā diligit̄ ab eo. Doctrina mala dese
rentiū uiā vite. qui increpacōnes odit mo-
rietur. Infernus et pdicō coram dño: qnto
magis corda filiorū hoīm? Nō amat pesti-
lens eū qui se corripit: nec ad sapientes g̃-
ditur. Cor gaudens exhilarat faciē: in me-
rore animi deicitur spūs. Cor sapiētis q̄ret
doctrinā: et os stultorū pascitur impericia.
Omnes dies paupis mali: secura mens q̄si
iugē conuiuiū. Melius ē parum cū timore
dñi: q̄ thesauri magni et insatiabiles. Meli-
us est vocari ad olera cū caritate: q̄ ad vi-
tulū sagmatum cū odio. Vir iracundus p-
uocat rixas: qui paciens ē mitigat suscita-
tas. Iter pigrorū quasi sepes spinarū: uia
iustorū absq̄ offendiculo. Filius sapiēs le-
tificat patrē: et stultus homo despicit mrem
suā. Stulticia gaudiū stulto: et vir prudēs
dirigit gressus suos. Dissipant̄ cogitacio-
nes vbi non est consiliū: ubi vero sunt plures
consiliarij cōfirmant̄. Letatur homo in sniā
oris sui: et sermo oportun⁹ ē optim⁹. Se-
mita uite sup eruditū: ut declinet de inferno
nouissimo. Domū supborū demolietur dñs:

et firmos faciet timinos vidue. Abomma-
tio dñi cogitacões male: ⁊ purus sermo
pulcherrimus firmabit ab eo. Conturbat
domũ suã qui sectat auariciã: qui aũt odit
munera viuet. Per misericordiã ⁊ fidem
purgãtur pcã: p timorẽ aũt dñi declinat
omnis a malo. Mens iusti meditabit obe-
dientiã. os impiorũ redundat malis. Lon-
ge est dñs ab impijs: ⁊ orones iustorum
exaudiet. Lux oculorũ letificat aiaz: fama
bona impinguat ossa. Auris que audit m
crepacones vite: in medio sapientũ omo-
rabit. Qui abicit disciplinã despicit aiam
suã: qui aũt acquiescit mcrepacoibo. posses-
sor est cordis. Timor dñi disciplina sapie:
⁊ gloriam pcedit humilitas. XVI

Hominis ẽ anmã ꝓparare: ⁊ dñi gub
nare linguã. Omes uie hoim patẽt
oculis eius: spirituũ ponderator est dñs.
Reuela dño opera tua: ⁊ dirigentur cogi-
tacões tue. Vniuersa ꝓpter semetipm ope-
ratus est dñs: impiũ q̃ ad die malũ. Abo-
mmacõ dñi est omnis arrogans. etiam si
manus ad manũ fuerit non ẽ innocẽs. Ini-
cũ vie bone facẽ iusticiã: accepta ẽ apud
deum magisq̃ immolare hostias. Misori-
cordia ⁊ veritate redimitur iniq̃tas: et in
timore dñi declinat a malo. Cũ placuerit
dño vie homis: inimicos q̃ eius cõuertet ad
pacẽ. Melius est parũ cũ iusticia: q̃ multi
fructus cũ iniquitate. Cor homis disponit
viam suã: sed dñi est dirigere gressus eius.
Diuinacõ in labijs regis: in iudicio non er-
rabit os eius. Pondus ⁊ statera iudicia do-
mini sũt: ⁊ opa eius omes lapides seculi.
Abominabiles regi qui agũt impie: qm
iusticia firmatur solio. Voluntas regũ la-
bia iusta: qui recta loquitur dirigẽt. Indi-
gnacio regis nũcij mortis: et vir sapiens
placabit eũ. In hilaritate vultus regis vi-
ta: ⁊ clemẽtia eius q̃si imber serotinus. Pos-
side sapiam q̃ auro melior ẽ: ⁊ acq̃re pru-
dentiã q̃ pciosior est argento. Semita iu-
storũ declinat mala: custos anime sue seruat
vitaz suã. Contricõez pcedit superbia: ⁊ an
ruinã exaltabit spũs. Melius est humilia
ri cũ mitibus: q̃ diuidere spolia cũ superbis.
Erudit̃ in verbo reperiet bona: et q̃ sperat
in dño beatus est. Qui sapiens est corde
appellabit prudẽs: ⁊ qui dulcis eloquio
maiora repiet. Fons vite erudicõ possidẽ-
tis: doctrina stultorũ fatuitas. Cor sapien-
tis erudiet os eius: ⁊ labijs eius addet gratiz.
Fauus mellis oposita verba: dulcedo aie sa-
nitas ossiũ. Est via que uidet̃ homi recta:
⁊ nouissima eius ducũt ad mortẽ. Anima
laborantis laborat sibi: q̃ opulit eũ os suũ.
Vir insipiens fodit malũ: ⁊ in labijs eius
ignis ardescit. Homo puersus suscitat lites
⁊ verbosus separat principes. Vir iniquus
lactat amicũ suũ: et ducit eũ p uiã nõ bonã.
Qui attonitis oculis cogitat praua: mordẽs
labia sua pficiet malũ. Corona dignitatis
senectus: que in vijs iusticie repiet̃. Melio-
r est patiens viro forti: ⁊ qui dñatur aio
suo expugnatore vrbium. Sortes mittũ-
tur in sinu: ꝗ a domino tempãt̃. XVII

Melior est buccella sicca cũ gaudio: q̃
dom̃ pleñ victimis cũ iurgio. Seru-
us sapiens dñabitur stultis filijs: ⁊ inter
frẽs hereditatem diuidet. Sicut igne pba-
tur argentũ ⁊ aurũ camino: ita corda pro-
bat dñs. Malus obedit lingue inique: et
fallax obtempat labijs mendacibus. Qui
despicit paupere exprobrat factori eius: ⁊
qui in ruina letatur alterius. nõ erit impuni-
tus. Corona senũ filij filiorũ: ⁊ glia filiorũ
patres eorũ. Non decẽt stultũ verba cõpo-
sita: nec principez labiũ mentiens. Dema
gtissima exspectacõ pstolantis: quocunqz
se vertit prudẽter intelligit. Qui celat delic-
tum querit amicicias: qui altero sermone
repetit separat federatos. Plus pficit cor-
rectõ apud prudentẽ: q̃ centũ plage apũ
stultũ. Semper iurgia querit mal̃: angelus
aũt crudelis mittet̃ contra eũ. Expedit
magis vrse occurrere raptis fetibus: q̃ fa-
tuo ofidenti sibi in stulticia sua. Qui rddit
mala p bonis: nõ recedet malũ de domo eius.
Qui dimittit aquam caput est iurgiorũ: ⁊
anteq̃ paciatur cõtum eliã iudiciũ deserit.
Et qui iustificat impiũ ⁊ q̃ odemnat iustũ:
abominabilis est vterqz apud deũ. Quid
pdest stulto habere diuicias: cũ sapientiã
emere non possit? Qui altã facit domũ suã
q̃rit ruinã: ⁊ q̃ euitat discẽ incidet in malu.

Omni tpe diligit qui amicus est: ⁊ frater
in angustijs comprobat. Stultus homo
plaudet manib⁹ suis: cū spoponderit pro
amico suo. Qui meditatur discordias dili-
git rixas: ⁊ q̄ exaltat os suū querit ruinaz.
Qui puersi cordis est non inuenit bonum:
et qui vertit lingua incidet in malū. Nat⁹
est stult⁹ in ignominia sua: ꝗ nec pater in
fatuo letabit. Anim⁹ gaudens etatē flori-
dam facit: spūs tristis exsiccat ossa. Mune-
ra de sinu impius accipit: vt puertat semi-
tas iudicij. In facie prudentis lucet sapia:
oculi stultorꝫ in finib⁹ terre. Ira patris fi-
lius stultus ⁊ dolor matris que genuit eū.
Non ē bonū damnū inferre iusto: nec pcu-
tere principē qui recta iudicat. Qui mode-
ratur ꝓmones suos doct⁹ ⁊ prudēs est: et
pciosi spiritus vir eruditus. Stult⁹ q̄ꝗ si
tacuerit sapiēs reputabit: ⁊ si compsserit
labia sua intelligens. XVIII

Occasiones querit q̄ vult recedē ab
amico. omni tpe erit exprobrabilis.
Nō recipit stult⁹ ꝓba prudentie: nisi ea di-
xeris que ꝓsantur in corde eius. Impius
cū in pfundū venerit peccatorū ꝯtemnit. ꝗ
sequitur eū ignominia ⁊ oprobriū. Aqua
pfunda ex ore viri: ⁊ torrens redundans
fons sapientie. Accipere psonā impij in iu-
dicō non est bonū: ut declines a veritate iu-
dicij. Labia stulti miscent se rixis: ⁊ os eius
iurgia puocat. Os stulti ꝯtricō eius: ⁊ la-
bia ipius ruina aīe eius. Verba bilinguis
q̄ simplicia: ⁊ ipa pueniunt vsq̄z ad inte-
riora ventris. Pigrū deicit timor: aīe autez
effeminatorꝫ esuriet. Qui mollis ⁊ dissolut⁹
est in ope suo: frater ē sua opera dissipātis.
Turris fortissima nomē dñi: ad ipsam cur-
rit iustus et exaltabit. Substātia diuitis
vrbs roboris eius: ⁊ quasi murus validus
circūdans eū. Anteq̄ ꝯterat exaltat cor
homis: ⁊ anteq̄ glorificetur humiliat. Qui
pri⁹ rndet q̄ audiat stultū se esse demrat:
et ꝯfusione dignū. Spiritus viri sustētat
imbecillitatē suam: spm uero ad irascendū
facilem. quis poterit sustinere? Cor prudē-
tis possidebit sciaz: ⁊ auris sapientū que-
rit doctrinā. Donū homis dilatat viaz eius:
et ante principes spaciū ei facit. Just⁹ p̄or
est accusator sui: venit amicus eius ⁊ inue-
stigabit eū. Contradictōnes ꝯpmit sors:
⁊ inter potētes q̄ꝗ diiudicat. Frater qui ad-
iuuatur a fratre q̄i ciuitas firma: ⁊ iudicia
quasi vectes vrbiū. De fructu oris viri re-
plebit venter eius: ⁊ genimina labiorum
ipius saturabūt eū. Mors ⁊ vita in mani-
bus lingue: q̄ diligūt eam cōmedēt fruct⁹
eius. Qui inuenit mulierē bonā inuenit bo-
nū: ⁊ hauriet iocunditatē a dño. Qui expel-
lit mulierē bonā expellit bonū: qui aūt ten;
adulterā stult⁹ est et insipiens. Cū obsecra-
cionib⁹ loquit paup: ⁊ diues effabitur ri-
gide. Vir amicabilis ad societatem: ma-
gis amicus erit q̄ frater. XIX

Melior est paup q̄ ambulat in simplici-
tate sua: q̄ diues torquēs labia sua
⁊ insipiēs. Vbi non ē scientia aīe non ē bo-
nū: ⁊ qui festinus ē pedib⁹ offendet. Stul-
ticia homis supplātat gressus eius: ⁊ cōtra
deū feruet aīo suo. Diuicie addunt amicos
plimos: a paupe aūt ⁊ hij q̄s habuit separa-
rant. Testis falsus nō erit impunitus: ⁊ q̄
mēdacia loquit nō effugiet. Multi colūt
psonā potentis: ⁊ amici sūt dona tribuētis.
Fratres homis paupis oderunt eū: insuper
et amici pcul recesserūt ab eo. Qui tm ꝓba
sectat michil habebit: q̄ aūt possessor ē mē-
tis diligit animā suā: et custos prudentie
inueniet bona. Falsus testis nō erit impuni-
tus: ⁊ q̄ loquit mēdacia pibit. Non decēt
stultū diuicie: nec seruū dnari principibus.
Doctrina viri p pacientiā noscit: et gloria
eius ē iniqua ptergredi. Sicut fremitus
leonis ita ⁊ regis ira: ⁊ sicut ros sup herbā
ita et hilaritas eius. Dolor patris fili⁹ stul-
tus: et tecta iugit pstillantia litigiosa mu-
lier. Domus ⁊ diuicie dant a parentib⁹: a
dño aūt ꝓprie vxor prudēs. Pigredo im-
mittit sopōrē: et aīa dissoluta esuriet. Qui
custodit mandatū custodit animā suā: qui
aūt negligit viam suā mortificabit. Fenerat
dño q̄ miseret paupis: ⁊ vicissitudinez
suā reddet ei. Erudi filiuz tuū ne desperes:
ad interfectōnez aūt eius ne ponas aīam
tuā. Qui enī impacies ē sustinebit dānū: et
cū rapuerit aliud apponet. Audi cōsiliū et
suscipe disciplinā: ut sis sapiēs in nouissimis

tuis. Multe cogitacōes in corde viri: voluntas autē dñi in eternū pmanebit. Hō indigens misericors ē: ⁊ melior est paup iustus q̄ vir mēdax. Timor dñi ad vitā: ⁊ in plenitudine ꝺmorabit absq; visitacōne pessimi. Abscondit piger manū suā sub ascella: nec ad os suū applicat eā. Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si aūt corripueris sapientē intelliget sapientiā. Qui affligit prem et fugit matrē: ignominiosus erit ⁊ infelix. Nō cesses audire fili doctrinā: nec ignores ꝼmones scientie. Testis iniquus deridet iudiciū: ⁊ os impiorum deuorat iniquitatē. Parata sūt derisoribus iudicia: et mallei percutientes stultorum corporibus. XX

Luxuriosa res vinū: ⁊ tumultuosa ebrietas. Quicūq; hijs delectat' non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui pvocat eū peccat in aīam suā. Honor est hōmī qui separat se a ꝺtentionib: omnes aūt stulti miscent' ꝺtumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mēdicabit ergo estate ⁊ nō dabit' illi. Sicut aqua pfunda ⁊ sic ꝺsiliū in corde viri: sed hō sapiēs exhauriet illū. Multi hōmīes misericordes vocant': virū autē fidelē quis inueniet? Justus q̄ ambulat in simplicitate sua: beatos p? se filios relinq̄t. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malū intuitu suo. Quis potest dicere mundū est cor meū: purus sū a peccatis? Pōdus ⁊ pōdus · mensura ⁊ mensura: utrūq; abominabile ē apud deū. Ex studijs suis intelligitur puer: si munda ⁊ recta sint opera eius. Aurē audientē ⁊ oculū videntē: dñs fecit vtrūq;. Noli diligē somnū: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos ⁊ saturare panib:. Malū est malus ē · dicit oīs emptor: et cū recesserit tūc gloriabit'. Est aurū ⁊ multitudo gemmarū: vas aūt pciosus labia scie. Tolle vestimentū eius q̄ fideiussor extitit alieni: ⁊ p extraneis aufer pignus ab eo. Suauis est hōmī pans mendacij: et postea implebit' os eius calculo. Cogitacōes ꝺsilijs roborant': ⁊ gubnaculis tractanda sunt bella. Ei qui reuelat misteria et ābulat fraudulent' ⁊ dilatat labia sua: ne ꝺmiscearis. Qui maledicit patri suo ⁊ matri: extinguet' lumē eius in medijs tenebris. Heretitas ad quā festinatur in principio: in nouissimo bndictōe carebit. Ne dicas reddā malū p malo: exspecta dñm ⁊ liberabit te. Abominacō est apud deū pondus ⁊ pondus: statera dolosa non est bona. A domīo dirigunt' gressus viri. Quis aūt hominū intelligere potest viam suā? Ruina ē hōmī deuotare sanctos: et p? vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: ⁊ incurvat sup eos fornicē. Lucerna dñi spiraculū hōmis: que inuestigat oīa secreta ventris. Misericordia ⁊ veritas custodiunt regē: ⁊ roboratur clementia thronus ei?. Exultacō iuuenū fortitudo eorū: et dignitas senum canicies. Liuor vulneris absterget mala: ⁊ plage in obsecracionibus ventris. XXI

Sicut diuisiones aquarū ita cor regis in manu dñi: quocūq; voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autē corda dñs. Facere misericordiā ⁊ iudiciū: magis placet dño q̄ victime. Exaltacō oculorū ē dilatacō cordis: lucerna impiorū peccatū. Cogitacōnes robusti semp in abundātia: omnis aūt piger in egestate ē. Qui ꝺgregat thesauros in gua mendacij vanus ⁊ excors est: ⁊ impinguet' ad laqueos mortis. Rapine impiorū detrahent eos: q̄ noluerūt facere iudiciū. Peruersa via viri aliena ē a deo: qui aūt mundus ē rectū op? eius. Melius est sedere in angulo domatis: q̄ cū muliere litigiosa ⁊ in domo ꝺmuni. Aīa impij desiderat malū: non miserebit' pxīo suo. Mulctato pestilente sapientior erit p uulus: ⁊ si sectetur sapiētē sumet sciam. Excogitat iustus de domo impij: ut detrahat impios a malo. Qui obturat aurē suā ad clamorem paupis: ⁊ ipe clamabit ⁊ nō exaudiet'. Mun? absconditū extinguit iras: et donū in sinu indigtionē maximā. Hauditū iusto ē facere iudiciū: et pauor operantibus iniquitatē. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetu gigantiū ꝺmorabitur: Qui diligit epulas in egestate erit: qui amat vinū et pinguia non ditabitur.

Pro iusto dabit impius: et p recto iniqu⁹.
Melius est habitare in terra deserta: q̃ cũ
muliere rixosa et iracunda. Thesaurus desi-
derabilis et oleũ in habitaculo iusti: et im-
prudens homo dissipabit illud. Qui seq̃t
iusticiã et misericordiã: inuenet vitã iusti-
ciam et gloriã. Ciuitatem fortiũ ascendit
sapiẽs: destruxitq̃ robur fiducie eius. Qui
custodit os suũ et linguam suã: custodit ab
angustijs animã suã. Superbus et arrogãs
vocat̃ indoctus: q̃ in ira operat̃ superbiam.
Desideria occidunt pigrũ: noluerũt enim
quicq̃ manus eius operari. Tota die cõcu-
piscit et desiderat: q̃ autem iustus ẽ tribuet
et nõ cessabit. Hostie impiorũ abomina-
biles: que offerunt̃ ex scelere. Testis mẽ-
dax peribit: uir obediẽs loquet̃ victoriã.
Vir impius procaciter obfirmat vultũ suũ:
qui aũt rectus est corrigit viam suã. Nõ
est sapientia nõ est prudentia: non ẽ cõsi-
liũ contra dñm. Equus paratũ ad diem belli:
domin⁹ autem salutem tribuit. XXII

Melius ẽ nomẽ bonũ q̃ diuicie multe:
super argentũ enim et aurũ grãa bona.
Dives et pauper obuiauerunt sibi: vtriusq̃
operator ẽ dñs. Callidus videt malũ et ab-
scondit se: innocens pertransijt et afflictus ẽ
damno. Finis modestie timor dñi: diuitie
et gloria et vita. Arma et gladij in via
superbi: custos aũt anime sue longe recedit
ab eis. Prouerbiũ est adolescẽs iuxta uiam
suã: etiã cum senuerit nõ recedet ab ea. Di-
ues pauperibus imperat: et q̃ accipit mutuũ
seruus est fenerantis. Qui seminat iniq̃tã-
tem metet mala: et virga ire sue consumabit̃.
Qui prius est ad misericordiã benedicetur:
de panibus enim suis dedit pauperi. Victo-
riã et honorẽ acquiret q̃ dat munera: aiam
aũt aufert accipientũ. Ecce derisorem et
exibit cũ eo iurgiũ: cessabũtq̃ cause et cõ-
tumelie. Qui diligit cordis mũditiã: ppter
grãm labiorũ suorũ habebit amicũ regẽ.
Oculi dñi custodiũt scientiã: et supplantã-
tur verba iniqui. Dicit piger: leo est foris:
in medio platearũ occidendus sũ. Fouea
profunda os aliene: cui iratus est dñs inci-
det in eam. Stultitia colligata ẽ in corde
pueri: et virga disciplinę fugabit eã. Qui
calumniat̃ pauperem vt augeat diuicias
suas: dabit ipse ditiori et egebit. Fili mi in-
clina aurem tuã: et audi verba sapientiũ.
Adhibe autẽ cor ad doctrinam meã: que
pulcra erit tibi cũ seruaueris eã in ventre
tuo. Et redundabit in labijs tuis: vt sit
in dño fiducia tua. Vnde et ostendã eã
tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter
in cogitacõibus et scia: vt ostenderem tibi
firmitatem et eloquia veritatis: rẽdere ex
eis illis qui miserũt te. Non facias violẽ-
tiam pauperi quia pauper ẽ. neq̃ cõteras
egenũ in porta: q̃ iudicabit dñs causam
eius: et configet eos qui confixerũt aiam eius.
Noli esse amicus homi iracundo. neq̃ am-
bules cũ viro furioso: ne forte discas semi-
tas eius: et sumas scandalũ anime tue. No-
li esse cũ hijs qui defigũt manus suas: et
qui vades se offerũt p debitis. Si enim
non habes vnde restituas: quid cause est
vt tollat operimentũ de cubili tuo? Ne
tũsgrediaris terminos antiquos: quos
posuerunt patres tui. Vidisti virũ veloc
em in opere suo: coram regibus stabit:
nec erit ante ignobiles. XXIII

Quando sederis ut cõmedas cũ pri-
cipe. diligenter attende que sũt ap-
posita ante faciem tuã: et statue cultrũ in
guttore tuo: si tamen habes in potestate
animam tuã. Ne desideres de cibis eius:
in quo est panis mendacij. Noli laborare
vt diteris: sis prudentie tue pone modũ.
Ne erigas oculos tuos ad opes quas nõ
potes habere: q̃ facient sibi pẽnas quasi
aquile: et volabunt in celũ. Ne cõmedas
cũ homine inuido et ne desidẽs cibos eius:
quoniã in similitudinem arioli et coniectoris
estimat q̃d ignorat. Commede et bibe di-
cet tibi: et mens eius non ẽ tecũ. Cibos q̃s
comederas euomes: et perdes pulcros sr̃
mones tuos. In auribus insipientũ ne loq̃-
ris: q̃ despicient doctrinã eloquij tui. Ne
attingas paruulorũ terminos: et agrũ pu-
pillorũ ne introeas. Propinquus enim il-
lorũ fortis est: et ipse iudicabit contra te
causam illorũ. Ingrediat̃ ad doctrinam
cor tuũ: et aures tue ad verba sciẽtie. Noli
subtrahẽ a puẽo disciplinã: si enim percusseris

cū virga. non morietur. Tu virga percuies
eum: et animā eius de inferno liberabis. Fi-
li mi si sapiēs fuerit animus tuus gaudebit
tecū cor meū: et exultabūt renes mei cū lo-
cuta fuerint recta labia tua. Nō emuletur
cor tuū peccatores. sed in timore dñi esto tō
die: qz habebis spem in nouissimo: et pstu-
lacō tua non auferet. Audi fili mi et esto sa-
piens: et dirige in via animū tuum. Noli
esse in ouinijs potatorū. nec in omessacōni-
bus eorū qui carnes ad vescendū ferūt:
quia vacantes potibus et dantes simbola
osumentur: et vestietur pannis dormitacō.
Audi patrem tuū qui genuit te: et ne ote-
nas cū senuerit mater tua. Veritatē eme:
et noli vendere sapientiā et doctrinā et intel-
ligentiā. Exultat gaudio pater iusti: qui
sapientē genuit letabitur in eo. Gaudeat
pater tuus et mater tua: et exultet qui ge-
nuit te. Prebe fili mi cor tuū michi: et oculi
tui vias meas custodiant. Fouea enim p
funda est meretrix: et puteus angustus ali-
ena. Insidiatur in via quasi latro: et quos
incautos inuenerit interficiet. Cui ve. cui?
pri ve. cui rixe. cui fouee. cui sine causa vul-
nera: cui suffossio oculorū? Nonne hijs qui
omorantur in vino: et studēt caliciby epotā-
dis? Ne intuearis vinum quādo flauescit:
cū splenduerit in vitro color eius. Ingre-
ditur blande et in nouissimo mordebit vt
coluber: et sicut regulus venena diffundet.
Oculi tui videbūt extraneas: et cor tuum
loquetur puersa. Et eris sicut dormiens in
medio mari: et quasi sopitus gubernator
amisso clauo: et dices. Verberauerūt me sz
nō dolui: traxerūt me et ego nō sensi. Qū eui-
gilabo: et rursus vina reperiā? XXIIII

Ne emuleris viros malos nec desideres ēe
cū eis: qz rapias meditatur mēs eorū:
et fraudes labia eorū locuntur. Sapientia
edificabitur domus: et prudētia roborabitur.
In doctrina replebuntur cellaria: vniuersa
substantia pciosa et pulcerrima. Vir sapi-
ens fortis est et vir doctus robust? et va-
lidus: quia cū dispoficōne initur bellum: et
erit salus vbi multa osilia fūt. Excelsa stul-
to sapientia: in porta non aperiet os suū.
Qui cogitat mala facere: stultus vocabitur.
Cogitacō stulti peccatū est: et abominacō
hominū detractor. Si desperaueris lapsus
in die āgustie: immmuetur fortitudo tua.
Erue eos qui ducuntur ad mortez: et qui tra
huntur ad interitū liberare ne cesses. Si di-
xeris vires non suppetūt: qui inspector est
cordis ipse intelligit et seruator anime
tue nichil fallit: reddetqz hoī iuxt opera sua
Commede fili mi mel quia bonū est: et fauū
dulcissimum guttori tuo. Sic et doctrina
sapientie anime tue: quam cum inueneris
habebis in nouissimis spem: et spes tua nō
peribit. Ne insidieris et queras impietatē
in domo iusti: neqz uastes requiē eius. Se-
pties enim in die cadet iust? et ēsurget: im-
pij autem corruēt in malū. Cū ceciderit ini-
micus tuus ne gaudeas et in ruina ei? ne
exultet cor tuū: ne forte videat dom? et di-
spliceat ei: et auferat ab eo iram suā. Ne cō-
tendas cū pessimis. nec emuleris impios:
quoniā non habent futurorū spem mali: et
lucerna impiorū extinguetur. Time dñm fi-
li mi et regem: et cū detractoribus nō omisce-
aris. Quoniā repēte osurget pdicio eorū:
et ruinas vtrusqz quis nouit? Nec quoqz
sapientibus. Cognoscere psonam in iudicō
non est bonū. Qui dicunt impio iustus es.
maledicent eis populi: et detestabūtur eos
tribus. Qui arguūt eum laudabuntur: et su-
per eos venient bēdictō. Labia deosculabi-
tur: qui recta vba respondet. Prepara fo-
ris opus tuū: et diligēter exerce agrū tuū:
et postea edifices domus tuā. Ne sis testis
frustra otra pximū tuū: nec lactes quenq
labijs tuis. Ne dicas quomō fecit michi sic
faciam ei: et reddas vnicuiqz secundū op?
suum. Per agrū hominis pigri transiui: et
per vineas viri stulti. Et ecce totū repleuer-
ant urtice: et operuerant supficiem eius spi-
ne: et macerīa lapidus destructa erat. Nō
cū uidissem posui in corde meo: et exemplo
didici disciplinā. Vsquequo piger dormi-
es: vsquequo de somno consurges? Paux
quā dormies. modicus dormitabis: pau-
xillū manus conseres ut quiescas et vem
et tibi quasi cursor egestas tua: et mendi-
citas quasi vir armatus. XXV

Gloria dei est celare verbū: ⁊ gloria
regū mueſtigaē ſmonē. Celū ſurſū
et tra deorſū: et cor regū inſcrutabile. Aufer
rubiginē de argento: ⁊ egrediet vas pu-
riſſimū. Aufer impietatē de vultu regis: ⁊
firmabit iuſticia thronus eius. Ne glorio-
ſus appareas coram rege: ⁊ in loco magno-
rū ne ſteteris. Melius eſt enim ut dicatur
tibi aſcende huc: q̄ vt humilieris coram pri-
cipe. Que viderūt oculi tui ne proferas in
iurgio cito: ne poſtea emendaē nō poſſis
cū dehoneſtaueris amicū tuū. Cauſaz tuā
tracta cū amico tuo. ⁊ ſecretū exneo ne reue-
les: ne forte inſultet tibi cū audierit: ⁊ ex-
probrare non ceſſet. Gratia ⁊ amicicia libe-
rant: quas tibi fua-ne exprobrabilis fias.
Mala aurea in lectis argentijs. qui loq̄t
vbū in tpe ſuo. Inauris aurea ⁊ margari-
ta fulgens: q̄ arguit ſapientē et aurez obe-
dientē. Sicut frigus niuis in die meſſis:
ita legatus fidelis ei qui miſerit eū: aīam
ipius requieſcere facit. Nubes ⁊ ventus. ⁊
pluuie non ſequentes: vir glorioſus et p-
miſſa non cōplens. Patientia lenie prin-
ceps: ⁊ lingua mollis ofringet duriciam.
Mel inuenisti. comede qd̄ ſufficit tibi: ne
forte ſaciatus euomas illud. Subtrahe
pedem tuū de domo primi tui: nequādo ſa-
ciatus odeit te. Jaculū ⁊ gladi⁹ et ſagitta
acuta: homo q̄ loquit cōtra primū ſuū fal-
ſū teſtimoniū. Dens putridus et pes laſſus.
qui ſperat ſup infideli in die anguſtie: ⁊ a-
mittit palliū i die frigoris. Acetū in nitro:
qui cantat carmina cordi peſſimo. Sicut
tinea veſtimento et vermis ligno: ita triſti-
cia viri nocet cordi. Si eſurierit inimicus
tuus ciba illū: ſi ſitit da ei aquā bibē. Pru-
nas enim ogregabis ſuper caput eius: et
dīs reddet tibi. Ventus aquilo diſſipat
pluuias: ⁊ facies triſtis lingua detrahentē.
Melius ē ſedere in angulo domatis: q̄ cū
muliere litigioſa. et in domo omuni. Aqua
frigida anime ſitienti: et nūcius bonus de
terra longinq̄. Fons turbatus pede et ve-
na corupta: iuſtus cadens coram impio.
Sicut q̄ mel multū omedit non ē ei bonū:
ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis opprimet a
glia. Sicut vrbs patens et abſq̄ murorū
ambitu: ita vir qui non poteſt in loquen-
do cohibere ſpiritum ſuum. XXVI

Sicut nix in eſtate et pluuie in meſ-
ſe: ſic indecens ē ſtulto gloria. Sicē
auis ad alta tranſuolās: et paſſer quolib;
vadens: ſic maledictū fruſtra platum in
quempiā ſupueniet. Flagellū equo et cha-
mus aſino: et virga in dorſo imprudentū.
Ne rūdeas ſtulto iuxt ſtulticiaz ſuā: ne effi
ciaris ei ſilis. Rūde ſtulto iuxt ſtulticiā ſuā:
ne ſibi ſapiēs eſſe videat. Claud⁹ pedib;
et iniquitatē bibens: q̄ mittit vba p nūtiū
ſtultū. Quomō puleras fruſtra habet clau-
dus tibias: ſic indecens ē in ore ſtultorum
parabola. Sicut q̄ mittit lapidē in aceruū
mercurij: ita qui tribuit inſipienti honorē.
Nūo ſi ſpina naſcat in manu temuleti: ſic
parabola in ore ſtultorū. Judiciū determinat
cauſas: et qui imponit ſtulto ſilentiū iras
mitigat. Sicut canis qui reuertitur ad vo-
mitū ſuū: ſic imprudens qui iterat ſtulticiā
ſuā. Vidiſti hominē ſapientem ſibi videri:
magis illo ſpem habebit inſipiēs. Dicit pi-
ger leo eſt in via: et leena in itineribū. Si-
cut oſtiū vertit in cardine ſuo: ita piger in
lectulo ſuo. Abſcōdit piger man⁹ ſb aſcel-
la ſua: et laborat ſi ad os ſuū eas conūterit.
Sapientior ſibi ſtultus videt ſeptē viris
loquentib; ſententias. Sicut q̄ apphendit
auribū canem: ſic q̄ tranſit et impatiens cō-
miſcet rixe alterius. Sicē noxi⁹ ē q̄ mittit
ſagittas et lanceas in mortem: ita vir qui
fraudulenter nocet amico ſuo: et cum fuerit
dephenſus dicet ludens feci. Cū defecerint
ligna extinguet ignis: et ſuſurrone ſbtra-
cto iurgia conq̄ſcunt. Sicut carbones ad
prunas et ligna ad ignem: ſic homo iracū-
dus fuſcitat rixas. Verba ſuſurronis q̄i ſim-
plicia: et ipa peruenium ad mtima cordis.
Quomodo ſi argento ſordido ornare velis
vas fictile: ſic labia tumēta cū peſſimo cor-
de ſociata. Labijs ſuis intelligit inimicus:
cū in corde tractauerit dolos. Quando ſb-
miſerit voces ſuā ne credideris ei: quoniā
ſeptē nequicie ſūt in corde illius. Qui opit
odiū fraudulēter: reuelabit malicia ei⁹ in
concilio. Qui fodit foueam incidet in eam:
et qui voluit lapidem reuertetur ad eum.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Lingua fallax non amat veritatem: et os lubricum operatur ruinas. XXVII

Ne gloriaris in crastinum: ignorans qd supueniat pariat dies. Laudet te alienus et nō os tuū: extraneus et non labia tua. Graue est saxū et onerosa arena: sed ira stulti vtroq; grauior. Ira nō habet misericordiam nec erūpens furor: et impetū oriati spūs ferre quis poterit? Melior ē manifesta correctō: q̄ amor absconditus. Melioza sūt vulnera diligentis: q̄ fraudulēta oscula odientis. Anima saturata calcabit fauū: et aīa esuriens etiam amarū p dulci sumet. Sicut auis tūsimigrās de nido suo: sic vir qui derelinq̄t locū suū. Vnguento et varijs odoribus delectat cor: et bonis amici o filijs anima dulcorat. Amicū tuū et amicū patris tui ne dimiseris: et domū fratris tui ne ingrediaris in die afflictōis tue. Melior ē vicinus iux: q̄ frater procul. Stude sapientie fili mi et letifica cor meū: vt possis exprobrāti respondere sermonē. Astutus videns malū abscondit? ē: puuli transeuntes sustinuerūt dispendia. Tolle vestimentū eī? q̄ spopōdit p extraneo: et p alienis aufer ei pignus. Qui bñdicit pximo suo voce grandi denocte o surgēs: maledicēti filis erit. Tecta pstillantia in die frigoris et litigiosa mulier compant. Qui retinet eam quasi qui ventū teneat: et oleū dextre sue euacuat. Ferrū ferro exacuitur: et hō exacuit faciē amici sui. Qui fuat ficū o medet fructus eī?: et qui custos ē dñi sui glorificabit. Sūo in aquis resplendēt vult? pspicientiū: sic corda hōim manifesta sūt prudētib. Infernus et pdicio nū q̄ replent: similr et oculi hōim insaciabiles. Quomō pbatur in oflatorio argentū et in fornace aurū: sic pbat homo ore laudantis. Cor iniqui inquirit mala: cor autē rectū inq̄rit scientiā. Si oturderis stultū in pila quasi tipsanas feriente desup pilo: nō auferetur ab eo stulticia eius. Diligenter agnosce vultū pecoris tui: tuosq; greges o sidera. Nō enim habebis iugiter ptātem: sed corona tribuet tibi in generacōne et generationem. Aperta sūt prata et apparuerūt herbe virentes: et collecta sūt fena de montib. Agni ad vestimentū tuū: et hedi ad agri preciū. Sufficiat tibi lac caprarū in cibos tuos et in necessaria domus tue: et ad victum ancillis tuis. XXVIII

Fugit impius nemīe pseqūte: iust? aūt q̄ leo o fidens absq; terrore erit. Propter peca terre multi principes eius: et pter hōmis sapientiam et hoz scīam que dicunt vita ducis longior erit. Vir paup calumniās paupes: filis est imbri vehemēti in quo paratur fames. Qui derelinquūt legem laudant impiū: qui custodiūt succēdunt contra eū. Viri mali non cogitāt iudiciū: qui autem inquirūt dñm aīadueruntomnia. Melior est paup ambulās in simplicitate sua: q̄ dives in p̄uis itineribz. Qui custodit legē filius sapiens ē: qui aūt o messatores pascit confundit p̄rem suum. Qui coaceruat diuicias vsuris et fenore liberali: in paupes o gregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem: o zo eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet: et simplices possidebunt bona eius. Sapiens sibi videtur vir dives: paup autem prudens scrutabit eū. In exultacōne iustoz multa gloria est: regnantib impijs ruine hōim. Qui abscōdit scelera sua non diriget: qui autem o fessus fuerit et reliquerit ea miscōdiam consequet. Beatus homo qui sp est pauidus: qui vēo mentis est dure corruet in malū. Leo rugiens et vrsus esuriēs: princeps impius sup plin paupem. Dux indigens prudentia multos o pprimet p calumniā: qui autem odit auaricia longi fient dies eī?. Hoīem qui calumniat anime sanguinem: si vsq; ad lacū fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui puersis gradit vijs concidet semel. Qui operat terram suā satiabit p ambo: qui autem sectat ocium replebitur egestate. Vir fidelis multū laudabit: qui aūt festinat ditari non erit innocens. Qui cognosat in iudicō faciē non bñ facit: iste et p bucella panis deserit veritatē. Vir q festinat ditari et alijs invidet: ignorat q̄ egestas superueniet ei. Qui corripit hominē: gratiam postea inueniet apud eū: magis q̄ ille q p lingue blādimēta decipit.

Qui subtrahit aliq̃d a patre suo vel a mre
et dicit hoc non esse peccatũ: pticeps homi
cide est. Qui se iactat ⁊ dilatat iurgia oci
tat: qui vero sperat in dño saluabit̃. Qui
ofidit in corde suo stultus ē: qui autem gra
dit̃ sapienter ipe laudabit̃. Qui dat pau
peri non indigebit: qui despicit deprecantē
sustinebit penuriam. Cũ surrexerint impij
abscondentur homines: cum illi perierint
multipli cabuntur iusti. XXIX

Viro qui corripientē dura ceruice cõ
tēnit repēt̃ ei supueniet interitus:
et eũ sanitas nõ sequet̃. In multiplicacõe
iustorũ letabit̃ vulgus: cũ impij supserint
principatũ gemet populus. Vir qui amat
sapientiã letificat patrem suũ: qui autem
mittit scortum pdet sbam. Rex iust⁹ erigit
terram: vir auarus destruet eam. Homo q̃
blandis fictisq̃ fmonibus loquit̃ amico
suo: rete expandit gressibus eius. Peccan
tem virũ iniquũ inuoluet laqueus: ⁊ iust⁹
laudabit̃ atq̃ gaudebit. Nouit iust⁹ cãm
pauperũ: impius ignorat scientiã. Homines
pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes
vero auertũt furorem. Vir sapiens si cum
stulto otenderit: siue irascat̃ siue rideat nõ
inueniet requiē. Viri sanguinũ oderũt simplicem: iusti aũt querunt animam eius. Tot
um spiritũ suũ pfert stult⁹: sapiēs differt
et reseruat in posterũ. Princeps qui libenter audit ꝓba mendacij: omnes ministros
habet impios. Pauper ⁊ creditor obuiauerunt sibi: vtriusq̃ illuminator est dñs. Rex
qui iudicat in veritate paupes: thronus
eius in eternũ firmabitur. Virga atq̃ cor
rectõ tribuit sapientiã: puer autem qui dimittit̃ voluntati sue ofundit mrem suam.
In multiplicacõe impiorũ multiplicabũt̃
scelera: ⁊ iusti ruinas eorũ videbũt. Erudi
filium tuũ ⁊ refrigerabit te: ⁊ dabit delicias
anime tue. Cũ ꝓphetia defecerit dissipabit̃
ꝓplus: qui vero custodit legem beatus est.
Seruus ꝓbis nõ potest erudiri: ꝗ quod
dicis intelligit: ⁊ rndere cõtemnit. Vidisti hominē velocem ad loquendũ: stulticia
magis sperãda est q̃ illius correctio. Qui
delicate a puericia sua nutrit seruum suũ:
postea sentiet eũ otumacē. Vir iracundus
puocat rixas: ⁊ q̃ ad indignandũ facilis
est erit ad peccandũ pclinior. Superbum
sequit̃ humilitas: ⁊ humilem spũ suscipiet
glia. Qui cũ fure pticipat odit animã suã:
adiurantem audit: ⁊ nõ indicat. Qui timet
hominem cito corruet: qui sperat in domino
subleuabit̃. Multi requirũt faciē pncipis
et iudiciũ a dño egredit̃ singulorũ. Abominãt̃ iusti virũ impiũ: ⁊ abominãt̃ impij
eos qui in recta sũt via. Verbũ custodiēs
filius extra pditionem erit. XXX

Verba ogregãtis: filij vomentis. Visio quam locut⁹ est vir cũ quo ē deus:
et qui deo secũ morante oforta⁹ ait. Stultissimus sũ virorũ: ⁊ sapientia hoim non ē
mecũ. Nõ didici sapientiã: ⁊ noui scientiã
sanctorũ. Quis ascendit in celũ atq̃ descendit? Quis otinuit spiritũ in manibus suis?
Quis colligauit aquas quasi in vestimẽto?
Quis suscitauit omnes terminos terre? Qd
nomẽ est eius: ⁊ quod nomẽ filij eius si nosti? Omnis sermo dei ignitus: clipeus est
oibus sperãtibus in se. Ne addas q̃q̃ verbis illius ⁊ arguaris: inueniarisq̃ mendax.
Duo rogaui te: ne deneges michi anteq̃
moriar. Vanitatem ⁊ ꝓba mendacia lõge
fac a me. Mendicitatem ⁊ diuicias ne dederis michi. Tribue tantũ victui meo necēria:
ne forte saciatus illiciar ad negandũ ⁊ dicam quis est dñs: aut egestate cõpulsus
furer et piurem nomen dei mei. Ne accuses
seruũ ad dominũ suũ: ne forte maledicat tibi et corruas. Hnatio que pri suo maledicit: et que mri sue non bndicit. Generatio
que sibi mũda videt̃ ⁊ tamẽ non est lota
a sordibus suis. Hnatio cuius excelsi sũt
oculi: ⁊ palpebre eius in alta subrecte. Generacõ que p dentibus gladios habet ⁊ cõmandit molaribus suis: vt omedat inopes
de terra: ⁊ paupes ex hominibus. Sanguisuge due sũt filie: dicētes affer affer. Tria
sũt insaturabilia: ⁊ qrtũ qd nũq̃ dicit sufficit
Infernus ⁊ os vulue et terra que nõ saciatur aq̃: ignis vero nunq̃ dicit sufficit. Oculum qui sbsannat patrem ⁊ qui despicit ptus
matris sue: suffodiant eũ corui de torrentibus:
et omedant eũ filij aq̃le. Tria sũt difficilia
michi: ⁊ quartũ penit⁹ ignoro. Viam aq̃le

in celo. viā colubri sup petrā: viam nauis
in medio mari: et viā viri in adolescentia.
Talis est ⁊ via mulieris adultere que cō-
edit: et tergēs os suū dicit. Nō fuī op-
ta malū. Per tria mouet terra: ⁊ q̄rtū qō
non potest sustinere. Per seruum cum re-
gnauerit. per stultū cū saturat⁹ fuerit cibo:
et per odiosam mlierem cū in matrimoio
fuerit assumpta: ⁊ p ancillam cū fuerit hē-
res dñe sue. Quatuor sūt minima terre: ⁊
ipa sūt sapiētiora sapiētibꝫ. Formice ꝓpls
infirmus: qui preparat in messe cibū sibi.
Lepusculus plebs invalida. qui collocat
in petra cubile suū. Regem locusta nō ha-
bet: ⁊ egredit⁹ vniūsa p turmas. Stellio
manibꝫ nititur: et morat⁹ in edibꝫ regis.
Tria sūt que bene gradiūtur: ⁊ quartum
qō incedit feliciter. Leo fortissimus bestia-
rum: ad nullius pauebit occursū. Gallus
succinct⁹ lūbos suos et aries: nec est rex
q̄ resistat ei: ⁊ qui stult⁹ apparuerit. post-
q̄ eleuatus ē in sblime. Si enī intellexissꝫ:
ori suo imposuisset manū. Qui autē fortiter
premit vbera ad eliciendum lac. exp̄-
mit butirū: ⁊ q̄ vehēmter emūgit. elicit san-
guinē: ⁊ q̄ puocat iras ꝑducit discordias.

Verba lamuelis regis. Visio XXXI
q̄ erudiuit eū mr̄ sua. Quid dilce mi
quid dilecte vteri mei: quid dilecte voto-
rum meorū. Ne dederis mlieribꝫ sbstātiaꝫ
tuam: et divitias tuas ad delendos reges.
Noli regibus o lamuel. noli regibꝫ dare
vinū: quia nullum secretū est ubi regnat
ebrietas. Ne forte bibāt ⁊ obliuiscantur
iudiciorū: ⁊ mutent causaꝫ filiorū pauperis.
Date siceram merentibꝫ: ⁊ vinū hijs q̄
amaro sūt animo. Bibant et obliuiscant⁹
egestatis sue: ⁊ doloris sui nō recordent⁹
amplius. Aperi os tuū muto: et causis o-
mnū filiorū qui ptranseunt. Aperi os tuū:
decerne quod iustum ē: et vindica inopē
et pauperē. Aleph. Mulierē fortem quis
inuenet⁹ procul et de vltimis finibꝫ pciū
eius. Beth. Confidit in ea cor viri sui: et
spolijs non indigebit. Gimel. Reddet ei
bonū et non malū: omnibꝫ diebꝫ vite sue.
Deleth. Quesiuit lanam ⁊ linū: ⁊ operata
est cōsilio manū suarū. He. Facta est q̄si
nauis institoris: de lōge portans panē suū.
Vau. De nocte surrexit: deditq̄ predam
domesticis suis: et cibaria ancillis suis. Zay
Considerauit agrū et emit eū: de fructu ma-
nuū suarū plātauit vineaꝫ. Heth. Accinxit
fortitudine lumbos suos: et roborauit bra-
chiū suū. Teth. Gustauit ⁊ vidit quia bo-
na est negociatio eius: non extinguetur in
nocte lucerna eius. Joth. Manū suā misit
ad fortia: ⁊ digiti eius apprehenderūt fusū.
Kaph. Manū suā aperuit inopi: ⁊ palmas
suas extendit ad paupem. Lameth. Non
timebit domui sue a frigoribꝫ niuis: omes
enim domestici eius vestiti sunt duplicibꝫ
Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: bissus ⁊
purpura vestimentum eius. Nun. Nobilis
in portis vir eius: quādo sederit cū senato-
ribꝫ terre. Samech. Sindonem fecit ⁊ vē-
didit: ⁊ cingulū tradidit chananeo. Ayn.
Fortitudo ⁊ decor indumētum eius: et ride-
bit in die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sa-
pientie: ⁊ lex clemētie in lingua ei⁹. Sade.
Cōsiderauit semitas domus sue: et panem
ociosa non comedit. Coph. Surrexerunt
filij eius ⁊ beatissimaꝫ p̄dicauerūt: vir eius
et laudauit eā. Res. Multe filie cōgregaue-
runt divitias: tu supgressa es vniuersas
Syn. Fallax gratia ⁊ vana est pulcritudo:
mulier timens dñm ipa laudabitur. Than.
Date ei de fructu manuū suarū: ⁊ laudet eā i
portis opa ei⁹. Incip. plogus in eccīasten.

Demini me ātē hoc ferme qui-
quennū. cum adhuc rome
elsem et ecclesiasten sancte
blesille legerem vt eā ad cō-
temptum mūdi huius puo-
carem ⁊ omne qō in mūdo cerneret puta-
ret esse pro nichilo. rogatum ab ea: vt in
morem omentarioli. obscura queqꝫ disserē-
rē: vt absq̄ me posset intelligē q̄ legebat.
Itaq̄ qm̄ inpro cinctu nostri operis subita
morte sbtracta est. ⁊ vbi non meruimus o
paula ⁊ eustochiū talē vite nre hre o sortē:
tanto vulnere tūc percussus obmutui: nūc
in bethleem positus. augustiore videlicet
ciuitate. ⁊ illius memorie ⁊ vob reddo qō
debeo. Hoc breuiter āmouens qō nullius
auctoritatē secutus sū: ſ de hebreo trāsferēs

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

auctoritatē secutus sum: ꝗ de hebreo trꝯferens maxime septuaginta interpretū consuetudini me coaptaui: in hijs dumtaxat que non multū ab hebraicis discrepabant. Interduz aquile quoqz et symachi et theodocōnis recordatus sum: vt nec nouitate nimia lectoris studium deterrerez: nec rursum contra conscientiam meam fonte veritatis omisso: opinionū riuulos obsectarer.

Explicit plogus. Incipit liber ecclesiastes.

Verba eccliastes filij dauid regis ihrlim. Vanitas vanitatū dixit ecclesiastes: vanitas vanitatuz et omnia vanitas. Quid habet ampli? homo de vniuerso laboze suo quo laborat sub sole? Generatio pterit et generatio aduenit: terra aūt in etnū stat. Oriturq; sol et occidit: et ad locū suum reuertit: ibiqz renascens girat p meridiez: et flectit ad aquilonē. Lustrans vniuersa in circuitu pgit spūs: et in circulos suos reuertit. Omnia flumina intrant in mare: et mare non redūdat. Ad locum vnde exeūt flumina reuertunt: vt itez fluāt. Cuncte res difficiles: nō potest eas homo explicare ꝗmone. Nō saturat oculus visu: nec auris auditu implet. Quid est qd̄ fuit? Ipsum qd̄ futurū est. Quid est qd̄ factum ē? Ipsū qd̄ faciendū est. Nichil sub sole nouū: nec valet quisq; dicere: ecce hoc recens ē. Jā enim pcessit in seculis: q̄ fuerunt ante nos. Non ē priozz memoria: sed nec eozz quiq̄ q̄ postea futura sunt erit recordacio apud eos q̄ futuri sunt in nouissimo. Ego eccliastes fui rex israhel in ihrlim: et ꝓposui in aio meo q̄rere et inuestigare sapieter de omnibz que fiūt sub sole. Hāc occupacōz pessimā dedit deus filijs hominū: vt occuparent in ea. Vidi que fiunt cuncta sub sole: et ecce vniūsa vanitas et afflictio spiritus. Perūsi difficile corrigunt: et stultozū infinitus est numerus. Locutus sū in corde meo dicens. Ecce magn? effectus sū et pcessi oēs sapientia q̄ fuerūt ante me in ihrlim: et mēs mea otēplata est multa sapienter et didici: dedi qz coz meū vt scirez prudētiā atqz doctrinā: erroresqz et stulticiam. Et agnoui q̄ in hijs quoqz esset labor et afflictō spiritus: eo q̄ in multa sapientia multa sit indignatio: et q̄ addit scientiam addit et laborem. II

Dixi ergo in corde meo. Vadam et affluam delicijs: et fruar bonis. Et vidi q̄ hoc q̄z esse vanitas. Risū reputaui errozē: et gaudio dixi. Quid frustra decipis? Cogitaui in corde meo. abstrahē a vino carnem meam. vt animū meum trꝯferrez ad sapiāz deuitaremqz stulticiā: donec viderem quid esse vtile filijs hōīn: quo facto opus ē sub sole numero diez vite sue. Magnificaui opera mea. Edificaui michi domos et plantaui vineas: feci ortos et pomeria et obseui ea cūcti generi arborizbus: et extruxi in piscinas aquaz ut irrigarē siluaz lignozz germinātiū. Possedi seruos et ancillas. multāqz familiam habui: armenta q̄z et magnos ouium greges: ultra omnes qui fuerunt ante me in ihrlim. Coaceruaui michi argentū et auruz: et substantias regū et puinciarz. Feci michi cantores et cantatrices et delicias filiozz hominū: scyphos et vrceolos in ministerio ad vina fundenda: et supgressus sum opibus omnes qui ante me fuerūt in ihrusalē. Sapiētia quoqz pseuerauit mecū: et omnia que desiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec phibui coz meū quin omni voluptate frueret: et oblectaret se in hijs que ꝓparaueraz. Et hāc ratus sum ptem meā: si vterer labore meo. Cunqz me oueraſſem ad vniuersa opa que fecerant manus mee. et ad laborē in quibz frustra sudauerā: vidi in omnibus vanitatē et afflictōem animi: et michil pmanere sub sole. Transiui ad otēplandaz sapientiam: erroresqz et stulticiā. Quid ē inquā homo: vt sequi possit regē factorez suum? Et vidi q̄ tantū pcederet sapiēia stulticiā: quantum differt lux a tenebris. Sapiēs oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat. Et didici q̄ vnus vtrusqz esse interitus: et dixi in corde meo. Si vnus et stulti et meus occasus erit: quid michi pdest q̄ maiorē sapientie dedi operam? Locutusqz cum mente mea: animaduerti q̄ hoc q̄z esse vanitas. Non enim erit memoria sapiēs similiter vt stulti in ꝓpetuū: et futura tēpora oblivione

cūcta pariter operiēt. Moriēt doctus sicut
indoctus: ⁊ idcō teduit me vite mee videntē
mala vmūsa esse sub sole: ⁊ cūcta vanitatem
et afflictōem spiritus. Rursus detestat
sum omēm industriam meā qua sub sole studiosissime laborauī: habiturus hēredē p
me. quem ignoro vtrū sapiens an stultus
futurus sit: ⁊ dominabit in laboribus meis
quibus defudaui ⁊ sollicitus fui. Et ē quicq̄
tam vanū? Vnde cessaui: renūtiauitq; cor
meū vltra laborare sub sole. Nam cū alius
laboret in sapiēcia ⁊ doctrina et sollicitudine: homini ocioso quesita dimittit. Et hoc
q̄ vanitas: ⁊ magnū malū. Quid enim p
derit homini de vmūso labore suo ⁊ afflictōe
spiritus: qua sub sole cruciatus ē? Cunctis
dies eius doloribus ⁊ erumnis plenī sūt: nec
p noctem mente requiescit. Et hoc nōne vanitas est? Nōne melius ē comedere ⁊ bibē:
et ostendere aīe sue bona de laboribus suis?
Et hoc de manu dei est. Quis ita deuorabit
et delicijs affluet vt ego? Homini bono in
ospectu suo dedit deus sapiam ⁊ scientiam
et intelligentiam: peccatori autē dedit afflictōem ⁊ curā supfluā: vt addat ⁊ cōgreget
et tradat ei q̄ placuit deo. Sz ⁊ hoc vanitas
est: ⁊ cassa sollicitudo mentis. III

Omnia tempus habēt: ⁊ suis spacijs
transeūt vniuersa sub celo. Tempus
nascēdi: ⁊ tempus moriēdi. Tempus plāntandi: ⁊ tēpus euellendi quod plantatū ē.
Tempus occidendi: ⁊ tēpus sanādi. Tempus destruēdi: ⁊ tēpus edificandi. Tempus
flendi: et tēpus ridēdi. Tempus plangēdi:
et tēpus saltādi. Tēpus spargēdi lapides:
et tēpus colligendi. Tēpus amplexādi: ⁊
tēpus longe fieri ab amplexibus. Tempus
acquirēdi: ⁊ tempus pdēdi. Tempus custodiēdi: ⁊ tēpus abiciēdi. Tempus scindēdi:
et tēpus consuendi. Tempus tacēdi: ⁊ tēpus loquendi. Tempus dilectōis: ⁊ tps
odij. Tempus belli: ⁊ tēpus pacis. Quid
habet amplius homo de labore suo? Vidi
afflictōes quam dedit deus filijs hominū:
vt distendant in ea. Cuncta fecit bona in
tempore suo: et mundū tradidit disputacioni eorū: vt non inueniat homo opus q̄d
opatus est deus ab inicio vsq; ad finem.
Et cognoui q̄ non esse melius nisi letari: et
facere bene in vita sua. Omis enī homo qui
comedit et bibit. et videt bonū de labore
suo: hoc donum dei est. Didici: q̄ omnia opera que fecit deus. pseuerent in ꝓpetuum.
Non possumus eis quicq̄ addere nec auferre: que fecit deus vt timeat. Quod fēm
est: ipsuz pmanet. Que futura sunt iā fuerūt:
et deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole
in loco iudicij impietatez ⁊ in loco iusticie
iniquitatē: et dixi in corde meo. Justū ⁊ impium iudicabit dōs: ⁊ tps omnis rei tunc
erit. Dixi in corde meo de filijs hominū: vt
pbaēt eos deus: ⁊ ostenderet filios esse bestijs. Idcirco vnus interitus ē hominis ⁊ iumentorū: et equa virtusq; condicō. Sicut
moriēt homo: sic ⁊ illa moriūt. Similr spirāt
oīa: ⁊ nichil habet homo iumēto amplius.
Cūcta subiacēt vanitati: ⁊ omnia pgūt ad
vnum locū. De terra facta sūt: ⁊ in terram
iter reuertunt. Quis nouit si spūs filiorum
adam ascendat sursum: ⁊ si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendi
nichil esse melius q̄ letari hominem in ope
suo: ⁊ hāc esse ptem illius. Quis enī eum adducet ut post se futura agnoscat. IIII

Versa me ad alia: ⁊ vidi calūnias que
sub sole gerunt. ⁊ lacrimas innocēciū
et neminez consolatorem: nec posse resistē
eorū violentie. cunctorū auxilio destitutos.
Et laudauī magis mortuos q̄ viuētes: ⁊ felicioreż vtroq; iudicaui qui necdū nat? ē:
nec vidit mala que sub sole fiunt. Rursum cōtēplatus sū omnes labores hominū: ⁊ industrias animadūī patere inuidie pximi. Et
in hoc ergo vanitas: ⁊ cura supfluā ē. Stultus complicat manus suas: ⁊ comedit carnes suas dicens. Melior est pugillus cum
requie: q̄ plena vtraq; manus cū labore et
afflictōne animi. Considerās reperi ⁊ aliaz
vanitatem sub sole. Vnus est. et secōm non
habet nō filiū non fratrem: et tamē laborē
nō cessat. nec saciāt oculi eius diuitijs: nec
recogitat dicens. Cui labor: et fraudo animā meam bonis? In hoc q̄ vanitas est: et
afflictō pessima. Melius ē ergo duos esse
simul. q̄ vnum: habent enim emolimētū societatis sue. Si vnus ceciderit: ab altero

fulciatur. Ve soli: qꝰ cū ceciderit nō habet
sublevantē se. Et si dormierint duo: fovebū
tur mutuo. Vnus quō calefiet? Et si quispi
am pualuerit ꝯtra vnū: duo resistunt ei. Fu
niculus triplex difficile rumpit. Melior ē
puer pauper sapiēs rege sene et stulto. q̄
nescit pūidere in posterū: quod de carcere
cathenisq̄ interdum quis egrediat ad re
gnū: et alius natus in regno inopia cōsu
mat. Vidi cūctos viuentes qui ambulāt
sub sole cū adolescente secundo: q̄ ꝯsurget
pro eo. Infinitus numerus est ꝓpli omniū q̄
fuerunt ante eū: ⁊ qui postea futuri sunt nō
letabunt in eo. Sed ⁊ hoc vanitas: ⁊ affli
ctio spiritus. Custodi pedem tuū ingredi
ens domuꝫ dei: ⁊ appropinqua vt audias.
Multo enī melior ē obedientia q̄ stultorꝫ
victime: q̄ nesciūt q̄d faciūt mali. V

Ne temē quid loquaris: neq̄ cor tuū
sit velox ad pferendū sermonē coram
deo. Deus enim in celo ⁊ tu sup terrā: idēco
sint pauci sermones tui. Multas curas se
cuntur somnia: et in multis sermonib̄ inue
nietur stultitia. Si q̄d vouisti deo: ne mo
reris reddere. Displicet enim ei infidelis
et stulta pmissio. Sed quodcūq̄ vouerīs
redde. Multoq̄ melius est nō vouere: q̄
post votū pmissa nō reddere. Ne dederīs
os tuū vt peccare facias carnem tuā: neq̄
dicas. coram angelo non ē pūidentia: ne
forte iratus dñs ꝯtra sermones tuos dissipet
cūcta opa manuū tuarꝫ. Vbi multa sunt
somnia plurime sūt vanitates: ⁊ sermones
innumeri. Tu vero deū time. Si videris ca
lumnias egenorꝫ ⁊ violenta iudicia et sub
uerti iusticiam in puincia. nō mireris super
hoc negocio. qꝰ excelso excelsior est alius:
et sup hos q̄ eminēiores sunt alij: ⁊ insup
vniuerse terre rex imperat fruienti. Auarꝰ
non implebit pecunia: et q̄ amat diuitias.
fructum nō capiet ex eis. Et hoc ergo va
nitas. Vbi multe sunt opes: multi ⁊ q̄ ꝯme
dūt eas. Et quid prodest possessori: nisi qꝰ
cernit diuitias oculis suis? Dulcis ē somnꝰ
operanti siue parū siue multū comedat: satu
ritas aūt diuitis non sinit eū dormire. Est
et alia infirmitas pessima: quā vidi sub sole.
Diuitie ꝯseruate in malū dñi sui. Pereūt enī:
in afflictione pessima. Generauit filiū: qui
in summa egestate erit. Sicut egressus ē nu
dus de vtero mtris sue sic reuertet: et in chil
auferet secū de laborē suo. Miserabilis prorsus
infirmitas. Quomodo venit: sic reuerte
tur. Quid ergo pdest ei qꝰ laborauit in vē
tum? Cunctis diebꝫ vite sue comedit in te
nebris ⁊ in curis multis: et in erūna atq̄ tri
sticia. Hoc itaq̄ visum ē michi bonū: vt cō
edat quis ⁊ bibat. ⁊ fruat lencia ex labore
suo. quo laborauit ipe sub sole numero die
rum vite sue. quos dedit ei deus: ⁊ hec est
pars illius. Et omni homini cui dedit deus
diuitias atq̄ substantiam: potestatemq̄ ei
tribuit. ut comedat ex eis. ⁊ fruat pte sua et
letetur de labore suo: hoc est donum dei. Nō
enim satis recordabit dierum vite sue: eo
qꝰ deus occupet delicijs cor eius. VI

Est et aliud malū quod vidi sub sole:
et quidē frequens apud hoīes. Vir
cui dedit deus diuitias ⁊ sub̄am et honorem
et in chil deest anime sue ex omnib̄ que desi
derat: nec tribuit ei potestatē deus vt come
dat ex eo: sed homo extraneus vorabit illō.
Hoc vanitas ⁊ magna miseria est. Si ge
nuerit quispiaꝫ centū liberos ⁊ vixerit mul
tos annos. et plures dies etatis habuerit
et anima illius non vtatur bonis sūe sue. se
pulturaq̄ careat: de hoc ego pnuntio qꝰ
melior illo sit abortiuus. Frustra enī venit
et pgit ad tenebras: ⁊ oblivione delebitur
nomen eius. Non vidit solem. neq̄ cognō
uit distantiā boni ⁊ mali: etiā si duob̄ mili
bus ānis vixerit: ⁊ non fuit pfruitus bonis.
Nōne ad vnū locū pgit omnia? Omnis la
borhoīs in ore eius: ⁊ anima eius nō imple
bitur. Quid habet amplius sapiēs a stulto:
et q̄d paup nisi vt pgat illuc vbi est vita?
Melius ē videre q̄d cupias: q̄ desiderare q̄d
nescias. Sed ⁊ hoc vanitas ē: ⁊ pstūpcō spūs.
Qui futur? ē: iam vocatū est nomē ei?: ⁊ scit
qꝰ hō sit: et nō possit ꝯtra fortiorē se in iudi
cio ꝯtendē. Verba sunt plurima: multam
q̄ in disputādo habēta vanitatē. VII

Quid necesse est homī maiora se que
rere: cū ignoret quid cōducat sibi in
vita sua numero dierꝫ pegrinacōis sue. et
tpe quod velut vmbra preterit? Aut quis

ei poterit indicare: quid post eū futurū sb
sole sit? Melius est nomen bonū q̃ vngenta p̃ciosa: ⁊ dies mortis die natūtatis. Melius est ire ad domū luctus: q̃ ad domum ouiuij. In illa enim finis cūctorꝫ ãmonet hominū: et viuens cogitat quid futurū sit. Melior est ira risu: q̃ p tristiciaꝫ vultus corrigitur animus delinquẽtis. Cor sapientiuꝫ vbi tristicia ẽ: ⁊ cor stultorꝫ ubi letecia. Melius est a sapiente corripi q̃ stultorꝫ adulacõe decipi: q̃ sicut somitus spmaꝫ ardentiū sub olla: sic risus stulti. Sed ⁊ hoc vanitas. Calũnia ꝺturbat sapientẽ: ⁊ pdet robur cordis eius. Melior est finis ōrōis: q̃ principiū. Melior est patiens arrogãte. Ne sis velox ad irascendū: quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas: q̃d putas causse est q̃ ꝑora tpa meliora fuere q̃ nūc sunt. Stulta enim est huiuscemōi interrogacō. Vtilior est sapientia cū diuitijs: ⁊ magis pdest videntibꝫ solẽ. Sicut enim ꝓtegit sapia: sic ꝓtegit pecuma. Hoc autez plus habet erudicō ⁊ sapia: q̃ vitaꝫ tribuūt possessori suo. Consideꝛa opa dei: q̃ nemo possit corrigere quẽ ille despexerit. In die bō fruere bonis: ⁊ malam diem p̃caue. Sicut enim hanc sic ⁊ illam fecit deus: vt non inueniat hō ꝺtra eū iustas q̃rimonias. Hec q̃ vidi in diebꝫ vanitatis mee. Justus peit in iusticia sua: et impi? multo viuit tempe in malicia sua. Noli esse iustus multū: neq̃ plus sapias q̃ necesse est ne obstupescas. Ne impie agas multum: ⁊ noli esse stultus: ne moriaris in tẽpe non tuo. Bonū est te sustentare iustū: ꝫ ⁊ ab illo ne subtrahas manū tuam: q̃ q̃ timet deum nichil negligit. Sapia ꝺfortauit sapientẽ: super decẽ principes ciuitatis. Non est enim homo iustus in terra: qui faciat bonū ⁊ non pecet. Sed et cūctis ꝺmombꝫ qui dicunt ne accomodes cor tuū: ne forte audias seruū maledicentẽ tibi. Scit enim ꝺscientia tua: q̃ ⁊ tu crebro maledixisti alijs. Cūcta temptaui in sapia. Dixi. Sapiẽs efficiar: ⁊ ipa lōgi? recessit a me multo magis q̃ erat. Et alta ꝑfunditas: quis inuenet eã? Lustraui vniuersa animo meo: vt scirez ⁊ ꝺsiderarem et quererẽ sapiam ⁊ racōez: et vt cognoscerẽ impietatem stultiꝫ ⁊ erroꝛẽ imprudẽtiū. Et inuenī amariorẽ morte mulierẽ: que laqus venatorꝫ est: ⁊ sagena cor eius. Vincula sunt manus illius. Qui placet deo effugiet illam: qui autez peccator est capiet ab illa. Ecce hoc inuenī dixit ecclesiastes. vnū ⁊ alterū: vt inuenire racōnem quam adhuc q̃rit anima mea: ⁊ nō inuenī. Virū de mille vnū reperi: mulierẽ ex omnibꝫ non inuenī. Solummō hoc inuenī. q̃ fecerit deus hominez rectum: ⁊ ipe se infinitis miscuerit questionibus. Quis talis vt sapiens est? Et quis cognouit solutionem verbi?

VIII

Sapientia hōmis lucet in vultu eius: et potẽtissimus faciez illius cōmūbit. Ego os regis obseruo: ⁊ p̃cepta iuramẽti dei. Ne festines recedẽ a facie eius. neq̃ p maneas in opere malo: q̃ oīne quod voluerit faciet: ⁊ ꝺmo illius potestate plen? ẽ. Nec dicere ei quisq̃ potest: quaẽ ita facis? Qui custodit p̃ceptū: non expietur quicq̃ mali. Tempus ⁊ responsionẽ cor sapientis intelligit. Omni negocio tempus ẽ ⁊ opoꝛtunitas: ⁊ multa hōmis afflictio q̃ ignorat p̃terita: ⁊ futura nullo sciẽ potest nūtio. Nō ẽ in hominis potestate ꝓhibere spiritū. nec habet ꝓtatem in die mortis: nec fiunt quiescere in gruẽte bello: neq̃ saluabit impietas impiū. Omia hec cōsideraui: ⁊ dedi cor meū in cūctis opibus que fiūt sb sole. Interdū dñatur homo homini in malū suū. Vidi impios sepultos: qui etiam cū adhuc viuerẽt. in loco sancto erant: ⁊ laudabãt in ciuitate quasi iustorꝫ operū. Sed ⁊ hoc vanitas est. Et enim quia nō ꝓferẽt cito cōtra malos sentẽtia: absq̃ timore vllo filij hoīm ꝓpetrãt mala. Attamen peccator ex eo q̃ centies facit malū ⁊ p patiencia sustentat: ego cognoui q̃ erit bonū timentibꝫ deū: q̃ verent faciem eius. Non sit bonū impio nec ꝓlongent dies eius: sed quasi vmbra transeat: qui ñ non timent faciez dñi. Et est alia vanitas que fit super terram. Sūt iusti quibus mala ꝓuenīt quasi opa egerint impiorꝫ: et sunt impij qui ita securi sūt: quasi iustorꝫ facta habeãt. Sed ⁊ hoc vanissimū indico. Laudaui igit lecicã: q̃ nō esset homini bonū sub sole. msi q̃ comederet ⁊ bibẽt atq̃

gauderet: ⁊ hoc solũ secũ auferret de laboꝛe
suo · oꝰmib⁹ dieb⁹ vite sue q̃ dedit ei de⁹
sb̃ sole. Et apposui coꝛ meũ ut scirẽ sapiaꝫ:
et intelligerem distensionẽ que ꝓsatur in
terra. Est homo q̃ dieb⁹ et noctib⁹ somnũ
nõ capit oculis. Et intellexi: q̃ oĩm opeꝫ
dei nullã possit homo inuenire racões eoꝝ
que fiunt sb̃ sole: ⁊ quanto plus laboꝛauerit ad querendu · tanto minus inueniat.
Etiam si dixerit sapiens se nosse: non poterit reperire. Omnia hec tractaui in coꝛde
meo: vt curiose intelligerem. IX

Sunt iusti atq̃ sapiẽtes: ⁊ opa eoꝝ
in manu dei. Et tamẽ nescit hõ vtrum
amoꝛe an odio dignus sit: ſ̃ oĩa in futuꝛũ
seruant⁹ incerta: eo q̃ vniuersa eq̃ euenĩant
iusto ⁊ impio · bono ⁊ malo · mũdo et immũdo immolãti victimas: et sacrificia cõtemnẽti.
Sicut bonus sic peccatoꝛ: ut piurus sic ille q̃ verũ deierat. Hoc ẽ pessimũ inter oĩa
que sb̃ sole fiunt: q̃ eadẽ cunctis euenĩũt.
Vnde ⁊ coꝛda filioꝝ hõĩm implẽt⁹ nalicia
et ꝑtemptu in vita sua: et post hec ad inferos deducent⁹. Nemo ẽ qui semper viuat:
et qui hmõi rei habeat fiduciaꝫ. Melioꝛ ẽ
canis viuus leone mortuo. Viuẽtes enim
sciũt se esse moꝛituros: moꝛtui vero nichil
nouerũt amplius. Nec habẽt vltra mercedes: q̃ obliuiõi tradita est memoꝛia eoꝝ.
Amoꝛ q̃ ⁊ odiũ et inuidie simul peꝛierunt:
nec habẽt ptem in hoc seculo: ⁊ in ope q̃d
sub sole geriṫ⁹. Vade ergo ⁊ comede in leticia panẽ tuũ: ⁊ bibe cũ gaudio vinũ tuũ:
q̃ deo placẽt opa tua. Oĩmi tempe sint vestimẽta tua candida: ⁊ oleũ de capite tuo nõ
deficiat. Perfruẽ vita cũ vxoꝛe quã diligis.
cunctis dieb⁹ vite instablitatis tue: q̃ dati
sunt tibi sb̃ sole oĩmi tpe vanitatis tue. Nec
ẽ enĩ ps in vita: ⁊ i laboꝛe tuo quo laboꝛas
sub sole. Quodcũq̃ facere potest manus
tua instanter opãre: q̃ nec opus nec racõ.
nec sapia nec scientia erit apud inferos: q̃
tu ꝓperas. Verti me ad aliud: ⁊ vidi sub
sole · nec velociũ esse cursũ · nec foꝛtũ bellũ.
nec sapientiũ panem · nec doctoꝝ diuicias.
nec artificũ gratiaꝫ: ſ̃ tps casũq̃ in oĩmib⁹.
Nescit homo finem suũ: ſ̃ sicut pisces capiunt⁹ hamo · ⁊ aues laqueo ꝓhendũt⁹ sic
capiũt⁹ hoĩes in tpe malo: cũ eis extimplo
supuenerit. Hanc q̃q̃ sb̃ sole vidi sapientiã:
et pbaui maximã. Ciuitas pua: ⁊ pauci in
ea viri. Venit ꝓtra eam rex magnus ⁊ vallauit eam: extruxitq̃ munitiones p giruꝫ: et
pfecta est obsidio. Inuentusq̃ est in ea vir
paup ⁊ sapiẽs: et liberauit vrbeꝫ p sapiam
suã: et nullus deinceps recoꝛdatus ẽ hominis illius paupis. Et dicebam ego melioꝛẽ
esse sapientiam foꝛtitudine. Quomodo ergo sapiẽtia paupis ꝓtẽpta est · ⁊ verba eiꝰ
non sũt audita? Verba sapientiũ audiũt⁹
in silẽtio: plus q̃ clamoꝛ pꝰcipis inter stultos. Melioꝛ est sapia q̃ arma bellica: ⁊ q̃ in
vno peccaueit · multa bona pdet. X

Muscee moꝛientes perdũt suauitateꝫ
vnguenti. Preciosioꝛ est sapientia:
paruaq̃ gloria ad tempus stulticia. Coꝛ
sapientis in dextera eius: ⁊ coꝛ stulti in sinistra illius. Sed et in via stultus ambulans:
cum ipse insipiens sit oĩms stultos estimat.
Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te · locum tuũ ne dimiseris: quia
curacõ faciet cessare peccata maxima. Est
malum quod vidi sub sole: quasi per erroꝛem egrediens a facie pꝰcipis. Positum
stultum in digtate sublimi: ⁊ diuites sedere
deoꝛsum. Vidi seruos in equis: ⁊ pꝰcipes
ambulantes sup terrã quasi seruos. Qui fodit foueam incidet in eam: ⁊ qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui tꝝsfert lapides affligetur in eis: et qui scindit ligna
vulnerabitur ab eis. Si retusũ fuerit ferrũ
et hoc non vt prius sed hebitatũ fuerit · multo laboꝛe exacuetur: et post industriaꝫ sequetur sapientia. Si moꝛdeat serpens in
silencõ: nichil eo minus habet qui occulte
detrahit. Verba oꝛis sapiẽtis gra: ⁊ labia
insipiẽtis ꝑcipitabũt eũ. Initiũ verboꝝ eiꝰ
stulticia: ⁊ nouissimũ oꝛis illius erroꝛ pessiꝰ.
Stultus vba multiplicat. Ignoꝛat homo
quid ante se fuerit: ⁊ q̃d post futuꝛũ sit q̃s
ei poteit indicare? Laboꝛ stultoꝝ affliget
eos qui nesciunt in vrbẽ pergere. Ve tibi
terra cuius rex est puer: ⁊ cuius pꝰcipes
mane ꝓmedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: ⁊ cuius pꝰcipes vescunt⁹ in tempoꝛe suo · ad reficiendũ · ⁊ non ad luxuriaꝫ.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

In pigricijs humiliabit⁹ ꝺtignacō: et in in=
firmitate manuū pstillabit domus. In risū
faciūt panem ⁊ vinū: vt epulent⁹ bibentes.
Et pecunie obediūt oīa. In cogitacione
tua regi ne detrahas: ⁊ in secreto cubiculi
tui ne maledixeris diuiti: quia et aues cēli
portabunt vocē tuam: et qui habent pen=
nas annuntiabūt sententiam. XI

Mitte panē tuū super transeūtes aq̄s:
quia post tpa multa inuenies illum.
Da ptes septē necnon ⁊ octo: q̄ ignoras
quid futurū sit mali sup terram. Si replete
fuerint nubes: imbrē sup terram effundent.
Si ceciderit lignū ad austrū aut ad aqui=
lonē: in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Qui
obſuat ventū non seminat: ⁊ qui ꝺsiderat
nubes nunq̄ metet. Q̄ uomō ignoras que
sit via spūs ⁊ qua racione ꝺpingant⁹ ossa
in ventre pregnātis: sic nescis opa dei qui
fabricator est omnīū. Mane semina semē
tuū et vespe ne cesset manus tua: q̄ nesciſ
quid magis oriat⁹ hoc aut illud: ⁊ si vtrq̄;
simul melius erit. Dulce lumē ⁊ delectabile
est oculis videre solem. Si ānis multis vi=
xerit homo ⁊ in hjs oīnib⁹ letus fuerit: me=
minisse debet tenebrosi tpis ⁊ dierū multōr:
qui cū venerint ⁊ vanitatis arguet⁹ ꝑteita.
Letare ergo iuuenis in adolescentia tua.
et in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis
tue: et ambula in vijs cordis tui ⁊ in intuitu
oculorum tuōr: et scito q̄ ꝑ omnib⁹ hjs
adducet te deus in iudicium. XII

Aufer iram a corde tuo: ⁊ amoue ma=
liciam a carne tua. Adolescentia enī
et voluntas: vana sūt. Memēto creatoris
tui in diebus iuuentutis tue: anteqū veniat
tempus afflictōnis tue: ⁊ appropinquent
ānī de quib⁹ dicas. non michi placet. Ante=
q̄ tenebrescāt sol ⁊ lumē ⁊ stelle. et luna:
et reuertant⁹ nubes post pluuiā. Quando
cōmouebūt⁹ custodes domus et nutabūt
viri fortissimi: ⁊ ociose erūt molentes in mi=
nuto numero: ⁊ tenebrescēt videntes per
foramina: ⁊ claudēt hostia in platea in hu=
militate vocis molentis: ⁊ ꝺsurgēt ad vo=
cem volucris: ⁊ obsurdescēt oīs filie car=
minis. Excelsa q̄q; timebūt: ⁊ formidabūt in
via. Florebit amigdalus: impinguabitur
locusta: ⁊ dissipabit⁹ capparis. Q̄ nī ibit hō
in domū eternitatis sue: ⁊ circuibūt in pla=
tea plangētes. Anteqū rumpat⁹ funiculus
argenteus. et recurrat vitta aurea: et ꝺtera=
tur ꝑdria super fontē ⁊ ꝺfringat⁹ rota sup
cisternā. et reuertat⁹ puluis in terram suā
vnde erat: ⁊ spūs redeat ad deum qui de
dit illū. Vanitas vanitatū dixit ecclesiastes:
et oīnia vanitas. Cūq; esset sapientissimus
ecclesiastes. docuit ꝑplīn ⁊ enarrauit que fece=
rat: ⁊ inuestigās ꝺposuit ꝑabolas multas.
Quesiuit verba vtilia: et cōscripsit sīmones
rectissimos: ac veritate plenos. Verba sa=
pientū sicut stimuli: et quasi clauī in altum
defixi: q̄ ꝑ magistrōr consiliū data sunt a
pastore vno. Hjs amplio⁹ fili mi ne requi=
ras. Faciendi plures libros nullus ē finis:
frequēsq; meditacō carnis afflictio est. fi=
nem loquendi piter oīs audiamus. Deū
time: ⁊ mandata eius obſua. Hoc est oīs
hō. Cūcta q̄ fiunt adducet deus in iudiciū
pro oīni errato: siue bonū siue malum sit.

Expl⁹ liber ecclesiastes. Incip⁹ cāticā cāticōr

Osculetur me osculo
oris sui. Quia meliora
sūt vbera tua vino: fra=
grāntia vngētis optis.
Oleū effusū nom̄ tuū:
ideo adolescētule dile=
xerunt te. Trahe me
post te. Curremus in odore vnguentor
tuōrum. Introduxit me rex in cellaria sua.
Exultabim⁹ ⁊ letabim⁹ in te: memores vbe=
rū tuōr sup vinū. Recti diligunt te. Nigra
sū ſ̄ formosa filie ierusalē. sicut tabnacla ce=
dar: sicut pelles salomonis. Nolite me cōsi=
derare q̄ fusca sum: q̄ decolorauit me sol. fi=
lij matris mee pugnauerūt cōtra me: posu=
erūt me custodē vineis. Vineam meā non
custodiui. Indica mihi quem diligit aīa
mea. vbi pascas vbi cubes in meridie: ne va=
gari incipiam post greges sodaliū tuōrū.
Si ignoras te o pulcerrima inter mlieres:
egredere ⁊ abi post vestigia gregū: ⁊ pa=
sce hedos tuos iuxta tabernacula pastōr.
Equitatui meo in curribus pharaonis assi=
milaui te amica mea. Pulcre sunt gene tue
sicē turturis: collū tuū sicē monilia. Murenulas

aureas faciemus tibi: vermiculatas argẽto.
Cũ esset rex i accubitu suo: nardus mea de-
dit odorẽ suũ. Fasciculus mirre dilectus me-
us mihi: inter ubera mea commorabit. Botrus cipri
dilectus meus mihi: in vineis engaddi. Ecce tu
pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: oculi tui co-
lũbarũ. Ecce tu pulchra es dilecte mi: et decorus
Lectulus nr florida: tigna domorũ nrarũ
cedrina: laquearia nra cipressina. II
Ego flos cãpi: et lilium ꝓvallium. Sicut li-
lium inter spinas: sic amica mea inter filia-
as. Sicut malus inter lignũ silvarũ: sic dilectus
meus inter filios. Sub umbra illius quẽ deside-
rauerã sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo.
Introduxit me rex i cellã vinariã: ordina-
uit in me caritatẽ. Fulcite me floribus: stipa-
te me malis: quia amore langueo. Leua eius
sub capite meo: et dextera illius amplexabi-
tur me. Adiuro vos filie ihrlm: per capreas
ceruosque camporũ: ne suscitetis neque vigi-
lare faciatis dilectã: quoadusque ipsa velit.
Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens i
montibus: transiliẽs colles. Similis est di-
lectus meus capree hinnuloque ceruorũ. En
ipse stat post pietem nostrũ: respiciens p
fenestras: prospiciens p cancellos. En dile-
ctus meus loquitur michi. Surge ꝓpera ami-
ca mea: columba mea: formosa mea et veni.
Iam enim hiems transiit: imber abiit et re-
cessit. Flores apparuerũt in terra: tps puta-
cõnis aduenit. Vox turturis audita est in
terra nra: ficus protulit grossos suos: vinee
florentes dederũt odorẽ suũ. Surge ꝓpe-
ra amica mea speciosa mea et veni: columba
mea in foraminibus petre in cauerna mace-
rie. Ostende michi faciẽ tuã: sonet vox tua
in auribus meis. Vox enim tua dulcis: et fa-
cies tua decora. Capite nobis vulpes par-
vulas: que demoliuntur vineas. Nã vinea
nostra florui. Dilectus meus michi ego
illi: qui pascitur inter lilia: donec aspiret die-
es: et inclinentur umbre. Reuertere: similis
esto dilecte mi capree hinnuloque ceruorũ:
super montes bethel. III
In lectulo meo per noctẽ quesiui quẽ diligit
aia mea. Quesiui illũ: et nõ inuenerã. Surgã
et circuibo ciuitatem per vicos et plateas:
queram quẽ diligit aia mea. Quesiui illũ:
et non inuenerã. Inuenerũt me vigiles: qui
custodiunt ciuitatem. Num quẽ diligit aia
mea vidistis? Paululũ cũ pertransissem eos:
inuenerã quẽ diligit anima mea. Tenui eum:
nec dimittam: donec introducam illũ in do-
mũ matris mee: et in cubiculũ genitricis mee.
Adiuro vos filie ihrusalẽ per capreas cer-
uosque camporũ: ne suscitetis neque vigilare
faciatis dilectam: donec ipsa velit. Que est
ista que ascendit per desertum sicut virgula
fumi ex aromatibus mirre et thuris: et vni-
uersi pulueris pigmentarij? En lectulũ sa-
lomonis sexaginta fortes ambiunt ex for-
tissimis israhel: omnes tenẽtes gladios: et
ad bella doctissimi. Vnuscuiusque ensis sup
femur suũ: ꝓpter timores nocturnos. Fer-
culum fecit sibi rex salomon de lignis liba-
ni. Columnas eius fecit argẽteas: reclina-
torium areũ ascensũ purpureũ: media carita-
te ostrauit ꝓpter filias ihrlm. Egredimini filie
syon: et videte regẽ salomonem i diademate:
quo coronauit illũ mr sua in die desponsati-
onis illius: et i die leticie cordis eius. IIII
Ecce tu pulchra es amica mea: ecce pulchra
es. Oculi tui columbarũ: absque eo quod
intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges
caprarũ que ascenderũt de monte galaad.
Dentes tui sicut greges tonsarũ: que ascen-
derũt de lauacro. Omes gemellis feribus: et ste-
rilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea
labia tua: et eloquium tuũ dulce. Sicut fra-
gmẽ mali punici ita gene tue: absque eo quod
intrinsecus latet. Sicut turris dauid collũ
tuũ: que edificata est cũ ꝓpugnaculis. Mille
clipei pendent ex ea: omnis armatura fortiũ
Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree ge-
melli: qui pascuntur in lilijs: donec aspiret dies.
et inclinentur umbre. Vadã ad montẽ mir-
re: et ad collẽ thuris. Tota pulchra es amica
mea: et macla non est in te. Veni de libano spo-
sa mea: veni de libano veni. Coronaberis
de capite amana de vertice sanir: et hermon:
de cubilibus leonũ de montibus pardorũ. Vul-
nerasti cor meũ soror mea sponsa: vulnera-
sti cor meũ in vno oculorũ tuorũ: et in vno
crine colli tui. Quã pulcre sunt mamme tue so-
ror mea sponsa. Pulcriora sunt vbera tua vino:
et odor vngentorũ tuorũ super omnia aromata.

fauus distillãs labia tua spõsa: mel ⁊ lac
sub lingua tua: et odor vestimẽtorũ tuorũ
sicut odor thuris. Ortus conclusus soror mea
sponsa: ortus conclusus fons signatus. Emis-
siones tue paradisus malorũ punicorũ: cum
pomorũ fructibus. Cipri cũ nardo. nardus
et crocus: fistula ⁊ cinamomũ cũ vniuersis
lignis libani: mirra ⁊ aloes cũ omnibus primis
vngentis. Fons ortorũ puteus aquarũ vi-
uentiũ: q̃ fluũt impetu de libano. Surge a-
quilo et veni auster: perfla ortum meum: ⁊
fluent aromata illius. V

Veniat dilectus meus in ortuz suũ: vt
comedat fructũ pomorũ suorũ. Veni
in ortum meũ soror mea sponsa: messui mir-
rã meã cũ aromatibus meis. Comedi fauũ
cũ melle meo: bibi vinũ meũ cũ lacte meo.
Comedite amici ⁊ bibite: ⁊ inebriami cariss-
simi. Ego dormio: et cor meũ vigilat. Vox
dilecti mei pulsantis. Api michi soror mea
amica mea colũba mea immaculata mea:
q̃ caput meũ plenũ ẽ rore: ⁊ cincinni mei
guttis noctiuz. Expoliaui me tunica mea:
quõ induar illa? Laui pedes meos: quõ in-
quinabo illos? Dilectus meus misit manũ
suam p foramen: ⁊ venter meus intremuit
ad tactũ eius. Surrexi vt apirem dilecto
meo. Manus mee stillauerũt mirrã: ⁊ digi-
ti mei plenĩ mirra probatissima. Pessuluz ho-
stij mei aperui dilecto meo: at ille declina-
uerat atq̃ transierat. Anima mea liquefcã
est: ut dilectus locutus est. Quesiui et non
inuenĩ illum: vocaui: ⁊ non rñdit michi. In-
uenerũt me custodes q̃ circuierũt ciuitatẽ.
Percusserũt me ⁊ vulnerauerũt me: tulerũt
palliũ meũ custodes murorũ. Adiuro vos
filie ierusalẽ: si inuenieritis dilectũ meũ vt
nũtietis ei q̃ amore langueo. Qualis ẽ di-
lectus tuus ex dilecto: o pulcerrima mlie-
rũ? Qualis est dilectus tuus ex dilecto: q̃
sic adiurasti nos? Dilectus meus cãdidus
et rubicũdus: electus ex mlibus. Caput eius
aurũ optimũ: come eius sicut elate palma-
rũ: nigre quasi corrus. Oculi eius sicut co-
lũbe sup riuulos aquarũ que lacte sũt lote:
et resident iuxta flueta plenissima. Gene
illius sicut areole aromatũ: consite a pigmen-
tarijs. Labia eius lilia distillantia mirram
primã. Manus illius tornatiles: auree: ple-
ne iacintis. Venter eius eburneus: distin-
ctus saphiris. Crura illius colũne marmo-
ree: q̃ fundate sũt sup bases aureas. Spe-
cies eius vt libani: electus ut cedri. Guttur
illius suauissimũ: ⁊ tot? desideabilis. Tali?
est dilectus meus: ⁊ ipse est amicus meus
filie ierusalem. Quo abijt dilectus tuus o
pulcerrima mulierum: quo declinauit dile-
ctus tuus? Et queremus eum tecũ. VI

Dilectus meus descẽdit in ortũ suũ ad
areolam aromatũ: vt pascat in ortis.
et lilia colligat. Ego dilecto meo: ⁊ dilectus
meus michi: qui pascit inter lilia. Pulcra es
amica mea: suauis ⁊ decora sicut irhlm: ter-
ribilis vt castrorũ acies ordinata. Auerte
oculos tuos a me: q̃ ipi me auolare fecerũt.
Capilli tui sicut grex caprarũ: q̃ apparuerũt
de galaad. Dentes tui sicut greges ouiũ: q̃
ascenderũt de lauacro. Omes gemellis fe-
tibus: ⁊ sterilis nõ est in eis. Sicut cortex
malipunici: sic gene tue: absq̃ oculis tuis.
Sexaginta sũt regine: ⁊ octoginta cõcu-
bine: ⁊ adolescẽtularũ nõ ẽ numerus. Vna
est colũba mea perfecta mea: vna est matri
sue: electa genetrici sue. Viderũt eam filie
syon et beatissimã pdicauerũt: regine ⁊ cõ-
cubine: ⁊ laudauerũt eã. Que ẽ ista que pr-
gredit quasi aurora consurgẽs: pulcẽ vt luñ.
electa vt sol. terribilis vt castrorũ acies or-
dinata? Descendi in ortũ nucũ vt viderem
poma vallliũ: ⁊ inspicerẽ si floruiss vinea:
et germinasset mala punica. Nescui. Aia
mea cõturbauit me: ꝓter q̃drigas amina-
dab. Reuertere reuertere sunamitis: reuerte-
re reuertere vt intueamur te. VII

Quid videbis in sunamite: nisi choros
castrorũ? Quã pulcri sũt gressus tui
in calciamentis: filia principis. Juncture fe-
minũ tuorũ sicut monilia: que fabricãta sũt
manu artificis. Vmbilicus tuus crater tor-
natilis: nunq̃ mdigẽs poculis. Venter tu?
sicut aceru? tritici: vallatus lilijs. Duo vbe-
ra tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Col-
lum tuũ sicut turris eburnea: oculi tui sicut
piscine in esebon: que sũt in porta filie mul-
titudinis. Nasus tuus sic turris libani: q̃ re-
spicit contra damascũ. Caput tuũ vt carmelus:

et come capitis tui sicut purpura regis iuncta
canalibus. Quam pulcra es. et quam decora caris-
sima in delicijs. Statura tua assimilata est
palme: et vbera tua botris. Dixi. Ascendam
in palmam: et apprehendam fructus eius. Et erit
vbera tua sicut botri vinee: et odor oris tui
sicut odor malorum: guttur tuum sicut vinum opti-
mum. Dignum dilecto meo ad potandum: labijsque
et dentibus illius ad ruminandum. Ego dile-
cto meo: et ad me conuersio eius. Veni dilec-
te mi egrediamur in agrum: commoremur in
villis. Mane surgamus ad vineas: vide-
amus si floruit vinea. si floes fructus pturi-
unt: si floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi
vbera mea. Mandragore dederunt odorem
in portis nostris. Omnia poma noua et
vetera dilecte mi seruaui tibi. VIII

Quis michi det te fratrem meum sugentem
vbera matris mee: vt inuenam te foris
et deosculer te iam me nemo despiciat. Apprehen-
dam te et ducam in domum matris mee: et in cu-
biculum genetricis mee. Ibi me docebis: et da-
bo tibi poculum ex vino condito: et mustum ma-
lorum granatorum meorum. Leua eius sub capite
meo: et dextera illius amplexabitur me. Ad-
uro vos filie iherusalem: ne suscitetis neque eui-
gilare faciatis dilectam: donec ipsa velit. Que
est ista que ascendit de deserto delicijs. afflu-
ens: innixa super dilectum suum. Sub arbore ma-
lo suscitaui te. Ibi corrupta est mater tua:
ibi violata est genetrix tua. Pone me vt signa-
culum super cor tuum: vt signaculum super brachium tuum:
quia fortis est vt mors dilectio: dura sicut infernus
emulatio. lampades eius. vt lampades ignis
atque flamarum. Aque multe non potuerunt extin-
guere caritatem: nec flumina obruent illam.
Si dederit homo omnem substantiam domus
suae pro dilectione: quasi michi despiciet eam.
Soror nostra parua: et vbera non habet. Quid
faciemus sorori nostre: in die quando alloquen-
da est. Si murus est edificemus super eum
propugnacula argentea. Si ostium est: opinga-
mus illud tabulis cedrinis. Ego murus:
et vbera mea sicut turris: ex quo facta sum
coram eo quasi pacem repiens. Vinea fuit
pacifico: in ea que habet plures. Tradidit ea
custodibus: vir affert pro fructu eius mille
argenteos. Vinea mea coram me est. Mille
tui pacifici: et ducenti hijs qui custodiunt
fructus eius. Que habitas in ortis. amici au-
scultant: fac me audire vocem tuam. Fuge
dilecte mi: et assimilare capree hinnuloque
ceruorum super montes aromatum.

Explicunt cantica canticorum. Incipit liber sapie.

Diligite iustitiam: qui
iudicatis terram. Sen-
te de domino in bonitate:
et in simplicitate cordis
querite illum: quoniam
inuenitur ab hijs qui non
temptant illum: apparet
autem eis qui fidem habent in illum. Peruerse
enim cogitationes separant a deo: probata autem
virtus corripit insipientes. Quoniam in ma-
liuolam animam non introibit sapia: nec ha-
bitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus
enim sanctus discipline effugiet fictum: et au-
feret se a cogitacionibus que sunt sine intelle-
ctu: et corripietur a superueniente iniquitate.
Benignus est enim spiritus sapientie et non
liberabit maledictum a labijs suis: quia renum
illius testis est deus. et cordis illius scrutator
est verus: et lingue eius auditor. Quoniam
spiritus domini repleuit orbem terrarum: et hoc quod
continet omnia scientiam habet vocis. Propter
hoc qui loquitur iniqua non potest latere: nec
pteriet illum corripiens iudicium. In cogitaci-
onibus enim impij interrogatio erit: sermonum
autem illius audition ad deum veniet: ad correpti-
onem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli au-
dit omnia: et tumultus murmurationum non ab-
scondetur. Custodite ergo vos a murmuratio-
ne que michil prodest: et a detractione parcite
lingue. Quia sermo obscurus in vacuum non
ibit: os autem quod mentitur occidit animam. No-
lite zelare mortem in errore vite vestre: neque
acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum.
Quoniam deus mortem non fecit: nec letatur
in perditione viuorum. Creauit enim vt essent
omnia: et sanabiles fecit nationes orbis ter-
rarum: et non est in illis medicamentum exter-
minij nec imperium regnum in terra. Iustitia
enim perpetua est et immortalis: iniustitia au-
tem mortis acquisitio. Impij autem manibus
et verbis accersierunt illam: et estimantes il-
lam amicam. defluxerunt. et sponsiones posuerunt

ad illā: qm̄ mōte digni sūt q̄ sūt ex pte illi?.
Dixerūt enim impij: cogitātes apud III
se non recte. Exiguus ⁊ cū tedio est
tempus vite nr̄e: et non est refrigerū in fi=
ne homīs: ⁊ nō est qui agnitus sit reūsus
ab inferis. Quia ex nichilo nati sumus: et
post hoc erim? tanq̄ non fuerimus. Quo=
mā fumus afflatus est in naribus nr̄is: et ser=
mo scintille ad ꝑmouendū cor nr̄m. Quia
extinctus cinis erit corpus nostrum: ⁊ spi=
ritus diffundet̄ tanq̄ mollis aer. Et tran=
sibit vita nostra tanq̄ vestigium nubis: et
sicut nebula dissoluet̄ que fugata est a ra=
dijs solis: ⁊ a calore illius aggrauata. Et
nomen nr̄m obliuionem accipiet p tēpus:
et nemo habebit memoriā operū nostrorū.
Vmbre enī transitus est tempus nostrū:
et non est reuersio finis nr̄i. qm̄o signata ē:
et nemo reuertit̄. Venite ergo ⁊ fruamur
bonis que sūt: ⁊ vtamur creatura tanq̄ in
iuuentute celeriter. Vino p̄cioso ⁊ vnguē=
tis nos impleamus: ⁊ nō ꝑtereat nos flos
tēpis. Coronemus nos rosis ante q̄ mar=
cescant: nullū pratū sit quod non ꝑtrāseat
luxuria nr̄a. Nemo vr̄m exors sit luxurie
nostre. Vbiq; relinquamus signa letitie:
quoniā hec est pars nostra: ⁊ hec est sors
nostra. Opprimamus paupem iustū: ⁊ nō
parcamus vidue nec veterano: nec ꝛuere=
amur canos multi tpis. Sit aūt fortitudo
nostra lex iusticie. Quod enim infirmū
est inutile inuenit̄. Circūueniamus ergo
iustū. quoniā inutilis est nobis. et ⁊ otrariꝰ
est operibus nostris: ⁊ improperat nobis
peccata legis: et diffamat in nos peccata
disciplīne nostre. Promittit se scientiam
dei habere: ⁊ filius dei se nominat. Factus ē
nob in traductionem cogitationū nostrarū.
Grauis ē nobis etiā ad videndū: qm̄ dissi=
milis est alijs vita illius: ⁊ immutate sunt
vie eius. Tanq̄ nugaces estimati sumus
ab illo: et abstinet se a vijs nostris tanq̄
ab immūdicijs: ⁊ ꝑfert nouissima iustorū:
et gloriat̄ patrē se habere dēū. Videamus
ergo si sermones illius veri sint: ⁊ tempte=
mus que ventura sunt illi: et sciemus q̄ erit
nouissima illius. Si enim est verus filius
dei suscipiet illum: et liberabit illū de manibꝰ

otrariorū. Contumelia et tormēto interro=
gemus eū: ut sciamus reuerentiā eius: ⁊ p=
bemus pacientiā illius. Morte turpissima
ꝑdēnemus eum. Erit enim ei respectus ex
sermonibꝰ illius. Nec cogitauerunt ⁊ erra=
uerunt: excecāuit enim illos malicia eorum.
Et nesciēt sacramēta dei: nec mercedē spera=
uerūt iusticie: nec iudicauerūt honorē aiārū
sanctarū. Qm̄ deus creauit hominem inex=
terminabilem: ⁊ ad imaginem similitudinis
sue fecit illū. Invidia autē diaboli mors in=
troiuit in orbem terrarū: imitātur aūt illum
qui sunt ex parte illius. III
Vstorū aūt anime in manu dei sūt: ⁊ nō tā=
get illos tormētum mortis. Visi sūt oculis
insipientiū mori: et estimata ē afflictio exi=
tus illorū. Et ab itinere iusto abierūt in ex
terminiū: ⁊ q̄ a nobis est iter exterminij: il=
li aūt sunt in pace. Et si coram hominibꝰ tor=
mēta passi sūt: spes illorū immōrtalitate ple=
na est. In paucis vexati in multis benedi=
sponent̄: quoniā deus tempt̄auit eos: ⁊ in=
uenit illos dignos se. Tanq̄ aurū in forna=
ce ꝑbauit illos: ⁊ quasi olocausti hostiam
accepit illos: ⁊ in tpe erit respectus illorū.
Fulgebunt: ⁊ tanq̄ scintille in arundineto
discurrent. Iudicabunt nacōes ⁊ dn̄ābūt̄
ꝓplis: et regnabit dn̄s illorū in ꝓpetuū. Qui
confidunt in illo intelligent veritatem: et
fideles in dilectōe acquiescent illi: quoniā
donū et pax est electis eius. Impij autem
secōm que cogitauerūt correpcōnem habe=
bunt: qui neglexerūt iustū: ⁊ a dn̄o recesse=
runt. Sapientiam enī et disciplinā qui abi=
cit infelix est: ⁊ vacua est spes illorū: et la=
bores sine fructu: ⁊ inutilia opa eorū. Vxo=
lieres eorū insensate sunt: ⁊ nequissimi filij
illorū. Maledicta creatura eorū. Quoniam
felix est sterilis ⁊ incōmq̄nata: que nesciuit
thorū in delicto. Habebit fructū in respe=
ctione animarū sanctarū. Et spado qui nō
opatus est per manus suas iniquitatē: nec
cogitauit aduersus dēū nequissima. Dabit̄
enim illi fidei donū electū: ⁊ sors in templo
dei acceptissima. Bonorum enim laborum glori=
osus est fructus: ⁊ que non cōcidat radix
sapie. Filij autē adulterorum in ꝓsumatione
erūt: ⁊ ab iniquo thoro semē exterminabit̄.

Et si quidē longe vite erūt · in nichilū oputabūt⁹ · ⁊ sine honoē erit nouissima senect⁹ illoꝝ. Et si celeius defuncti fuerīt · nō habebūt spem: nec in die agnicōis allocucōez. Racōes enī inique · dire sunt · osūmacōnis.

IIII

O Quā pulcra est casta gnatio cū claritate. Immōrtalis est enī memoria illius: qm̄ et apud deū nota est · ⁊ apud hoīes. Cū pnsēt est imitant⁹ illā: ⁊ desiderāt eā cū se eduxerit: ⁊ in ꝓpetuū coronata triūphat · incomq̄natoꝝ certaminū pmiū vincens. Multigena aūt impioꝝ multitudo non erit vtilis: et spuria vitulamina nō dabūt radices altas: nec stabile firmamentū collocabūt. Et si in ramis in tpe germinauerint · infirmiter posita a vento omouebuntur: et a nimietate ventoꝝ eradicabuntur. Confringēt⁹ enī rami incōsūmati: et fruct⁹ illoꝝ inutiles · ⁊ acerbi ad manducandū: et ad nichiluz apti. Ex iniquis enim oēs filij qui nascunt⁹ testes sūt nequicie adūsus paretes in interrogacōe sua. Justus autē si morte p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. Senectus enī venerabilis est: nō diutūna · neq; ānoꝝ numero oputata. Cani aūt sūt sensus hoīs: ⁊ etas senectutis · vita immaculata. Placens deo factus dilectus: et viuens inter peccatores tūslatus ē. Raptus est ne malicia mutaret intellectū eius: aut ne ficto decipet aīam illius. Fascinacō enī nugacitatis obscurat bona · ⁊ inconstantia ocupiscentie tūsuertit sensum sine malicia. Consūmatus in breui expleuit tēpa multa. Placita enim erat deo aīa illius: ꝓpter hoc ꝓperauit educere illū de medio iniq̄tatuz. Populi autē videntes et non intelligētes. nec ponētes in p̄cordijs talia: qm̄ gra dei. et misēdia est in sanctos eius: ⁊ respectus sup electos illius. Condēnat autez iustus mortuus viuos impios: ⁊ iuuentus celeri⁹ osūmata longam vitā iniusti. Videbunt enī finem sapientis: ⁊ non intelligēt quid cogitauerit de illo deus: ⁊ quare munierit illuz dōs. Videbūt enī et otemnent eum: illos aūt deus irridebit. Et erūt post hec decidētes sine honoē: ⁊ in otumelia inter mortuos in ꝓpetuū. Qm̄ disrūpet illos inflatos sine voce: ⁊ omouebit illos a fundamētis: et vsq; ad supremū desolabunt⁹. Et erunt gemētes: ⁊ memoria illoꝝ periet. Venīet in cogitacōe pccoꝝ suoꝝ timidi: ⁊ traducēt illos ex adūso iniq̄tates ipoꝝ.

V

Tunc stabūt iusti in magna ostantia aduersus eos qui se angustiauerūt: et qui abstulerūt laboꝝes eoꝝ. Videntes turbabunt⁹ timore horribili: ⁊ mirabuntur in subitacōe insperate salutis gementes p̄ angustia spūs: dicentes intra se · penitētiaz agentes · et pre angustia spūs gementes. Hij sūt q̄s habuim⁹ aliqn̄ in derisū ⁊ in similitudinē imp:opij: nos insensati vitā illoꝝ estimabamus insanā: et finē illoꝝ sine honore. Ecce quō oputati sūt inter filios dei: ⁊ inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo erraumus a via veritatis: ⁊ iustitie lumē nō luxit nob: et sol intelligentie nō est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis ⁊ pdicōnis: et ambulauimus vias difficiles: viaz aūt dōni ignorauimus. Quid nobis pfuit supbia: aut diuitiaꝝ iactantia quid otulit nobis? Trāsierūt oīa illa tanq̄ vmbra: ⁊ tanq̄ nūtius p̄currens. Et tanq̄ nauis que ptransit fluctuantē aquā cuius cū pterierit non est vestigiū inuenire · neq; semitā carine illius in fluctibz: aut auis que tūsuolat in aere · cuius nullū inuenit⁹ argumētū itineris illius: sed tm̄ sonitus alaꝝ verberās leuez ventū. et scindens p vim itineris aerem · omotis alis trāsuolauit · et post hoc nullū signū inuenit⁹ itineris illius: aut tanq̄ sagitta emissa in locū destinatū · diuisus aer otinuo in se reclusus est vt ignoretur tūsitus illius: sic ⁊ nos nati otinuo desiuimus esse: ⁊ virtutis quidem nullū signū valuimus oōdere: in malignitate aūt nra osumpti sumus. Talia dixerūt in inferno hij qui peccauerūt: qm̄ spes impij tanq̄ lanugo est q̄ a vento tollit⁹ · et tanq; spuma gracilis que a procella dispergit⁹ · ⁊ tanq̄ fumus qui a vento diffusus ē: ⁊ tanq̄ memoria hospitis vnius diei ptreuntis. Justi autē in ꝓpetuū viuent: et apud dōm est merces eoꝝ: ⁊ cogitatio illoꝝ apud altissimū. Ideo accipient regnū decoris ⁊ diadema specie de manu dōni: qm̄ dextera sua teget eos: ⁊ in brachio sancto suo defendet illos. Et accipiet armaturam

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

zelus illius: et armabit creaturā ad vlcōez
inimicoz. Induet p toracē iustitiā: ⁊ accipiet p galea iudiciū certū. Sumet scutū
inexpugnabile equitatē: acuet aūt diram
iram in lanceam: ⁊ pugnabit cū illo orbis
terraz otra insensatos. Ibūt directe emissiones fulgurū: ⁊ tāq̄ a bene curuato arcu
nubiū exterminabūt: ⁊ ad certū locū insilient. Et a petrosa ira plene mittent grandines: et incandescet in illos aqua maris: et
flumina ocurrēt duriter. Contra illos stabit spūs virtutis: ⁊ tanq̄ turbo venti diuidet illos: et ad heremum perducet omnez
terram iniquitatis illozum: et malgnitas
euertet sedes potentium. VI

Melior est sapentia q̄ vires: ⁊ vir prudens magis q̄ fortis. Audite ergo
reges et intelligite: discite iudices finium
terre. Prebete aures vos qui otinetis multitudines ⁊ placetis vobis i turbis nacōnū:
qm̄ data ē a dño potestas vobis: ⁊ virtus
ab altissimo: qui interrogabit opa vra: et
cogitacōes scrutabitur: quoniā cū essetis
ministri regni illius: non recte iudicastis
nec custodistis legem iusticie: neqz secōm
voluntatē dei ambulastis. Horrende ⁊ cito apparebit vobis: qm̄ iudiciū durissimū
in hijs qui pēsūt fiet. Exiguo enim ocedit
misericordia: potentes aūt potenter tormenta
patient. Non enim sbtrahet p sonā cuiusq̄
deus qui est omniū dnator: nec verebitur
magnitudinē cuiusq̄: quoniā pusillū ⁊ magnū ipe fecit: ⁊ equaliter ē illi cura de oib.
Fortioribz aūt fortior instat cruciacō. Ad
vos ergo reges sūt hij sermones mei: vt
discatis sapiam: ⁊ ne excidatis. Qui enim
custodierint iusticiā: iuste iudicabunt: et
qui didicerint iusta inuenient quid rndēāt.
Concupiscite ergo sermones meos ⁊ diligite illos: ⁊ habebitis disciplinā. Clara est et
que nunq̄ marcescit sapia: et facile videt
ab hijs qui diligunt eā: ⁊ inuenit ab hijs
qui querunt illā. Preoccupat qui se ocupiscunt: vt illis se poz ostendat. Qui de luce
vigilauerit ad illam non laborabit: assidē
tē enim illā floribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est osūmatus: et qui
vigilauerit propter illaz cito erit securus.
Quoniā dignos se circuit ipa querens: et
in vijs suis ostendet se illis hilariter: et in
omni prudentia occurret illis. Initiū enim
illius verissima est discipline ocupiscentia.
Cura ergo disciplime dilectō est: ⁊ dilectō
custodia legū illius ē. Custoditio aūt legū
osūmatio incorrupcōnis est: incorrupcō autem facit esse prximū deo. Concupiscentia
itaq̄ sapie deducit ad regnū ppetuū. Si
ergo delectami sedibus ⁊ sceptris o reges
ppli: diligite sapiam vt in ppetuū regnetis.
Diligite lumē sapie: omnes qui pēsūt populis. Quid est aūt sapiēia ⁊ quēadmodō
facta sit referam ⁊ non abscondā a vobis
sacramenta dei: sz ab initio natiuitatis inuestigabo: ⁊ ponā in lucem sciam illius ⁊ nō
pteribo veritatez: neqz cū inuidia tabescēte
iter habebo: quoniā talis homo nō erit participeps sapie. Multitudo autē sapientiū sanitas est orbis trāz: ⁊ rex sapiens ppli stabilimentū ē. Ergo accipite disciplinā p sermones meos: et p derit vobis. VII

Sum quidez ⁊ ego mōtalis homo similis
omibus: et ex genere treno illius q̄
pōr factus est: ⁊ in ventre matris figurat?
sū caro: decem mensiū tpe coagulatus sum
in sangne ex semine homis: ⁊ delectamento somni cōuenente. Et ego natus accepi
omunē aerem: ⁊ insimlr factam decidi terram: ⁊ primā vocē sil'em omibus emisi plorans. In inuolumētis nutritus sū: ⁊ magnis
curis. Nemo enim ex regibz aliud habuit
natiuitatis initiū. Vnus ergo introitus ē
omibus ad vitam: et filis exitus. Propter
hoc optaui et datus ē michi sensus: ⁊ inuocaui: et venit in me spiritus sapie. Et ppōsui
illam regnis et sedibus: et diuitias michil
esse dixi in oparacōne illius. Nec oparaui
illi lapidem pciosum quoniā omne aurū in
oparacōne illius arena est exigua: ⁊ tāq̄
lutū estimabitur argentū in ospectu illius.
Super salutez et speciem dilexi illā: ⁊ proposui pro luce habere illam: quoniā inextinguible est lumē illius. Venerūt aūt michi
omia bona pariter cū illa: ⁊ innumerabilis
honestas p manus illius. Et letatus sū in
omibus: quoniā antecedebat me ista sapientia: et ignorabā qm̄ horum omniū mater ē.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Quā sine fictōe didici: ⁊ sine invidia omnem
co: et honestatē illius nō abscōdo. Infinit?
enim thesaurus ē hominib: quo qui vsi sūt
participes facti sūt amicicie dei: ꝓpter disci
pline dona commendati. Michi aūt dedit de?
dicē ex sententia ⁊ pōsumere digna horū q̄
michi dantē: quoniā ipe sapientie dux est:
et sapiētū emēdator. In manu enī illius et
nos ⁊ sermones nr̄i: et omis sapia ⁊ omnis scie
disciplina. Ipe enī dedit m̄i horū sciam verā
q̄ sūt: vt sciam disposicōēz orbis terrarū et
virtutes elementorū: initiū ⁊ consumacōz et me
dietatēz temporū: vicissitudinū p mutacō
nes ⁊ consumacōes temporū et morū muta
ciones: diuisiones tpm: annī cursus: et stel
larū disposicōes: naturas animaliū et iras
bestiarū: vim ventorū ⁊ cogitacōes hōim:
dras virgultorū ⁊ virtutes radicū: ⁊ quecūq;
sunt absconsa et improuisa didici: Omnīū
enim artifex docuit me sapia. Est enī in illa
spiritus intelligentie sanctus vnicus multi
plex subtilis: disertus mobilis: incomq̄na
tus: certus suauis amans bonū: acutus: q̄
michil vetat bōnfacere: humanus: benignus:
stabilis: certus: securus: oēz habens virtutē:
omia ꝓspiciens: ⁊ qui capiat oes spiritus
intelligibiles: mundus subtilis. Omnibus
enim mobilibus mobilior est sapia. Attin
git aūt vbiq; ꝓpter suā mūdiciā. Vapor ē
enim virtutis dei: ⁊ emanacō quedaz est cla
ritatis omipotentis dei sincera: ⁊ ideo meū
inquinatū in eam incurrit. Candor est enī
lucis eterne ⁊ speculū sine macla dei maie
statis: ⁊ imago bonitatis illius. Et cum sit
vna: omnia potest: ⁊ p manēs in se: omnia
innouat et per nacōnes in aias sanctas se
transfert. Amicos dei ⁊ ꝓphas ostituit. Ne
minē enim diligit deus: nisi eū qui cū sapia
inhabitat. Est enim hec speciosior sole: et
sup omēz disposicōnēz stellarū: luci cōpa
rata inuenit prior. Illi enim succedit nox:
sapiam autem non vincit malicia. VIII 8

ATtingit ergo a fine usq; ad finē fo
ter: et disponit omia suauiter. Hāc
amauī ⁊ exquisiui eam a iuuentute mea: et
quesiui sponsaz michi eā assumere: ⁊ amato
factus sū forme illius. Honerositatem
illius glorificat conuersū habens dei: sed
et omnīū dōs dilexit illam. Doctrix enim
est disciplīne dei: ⁊ electrix operū illius. Et
si diuitie appetunt in vita: quid sapientia
locupletius que operatur omia? Si autem
sensus operatur: quis horū que sūt magis q̄
illa est artifex? Et si iusticiam quis diligit:
labores huius magnas habēt virtutes. So
brietatē enim ⁊ prudentiā docet ⁊ iusticiā
et virtutem: quib vtilius michil ē in vita ho
minib. Et si multitudinē scie desiderat q's:
scit preterita ⁊ de futuris estimat: scit virtutes
sermonū et dissolucōnes argumentorū: sig
et monstra scit anteqū fiant: ⁊ euentus tpm.
et seclorū. Proposui ergo hanc adducē m̄i
ad conuiuendū: sciens qm̄ mecū communicabit
de bonis: et erit allocucō cogitationis ⁊ te
dij mei. Habebo ꝓpter hanc claritatem ad
turbas: et honorē apud seniores. Iuuenis
et acutus inueniar in iudicō: et m conspectu
potentīū ammirabilis ero: et facies princi
pum mirabūt̄ me. Tacentē me sustinebūt:
loquentē me respicient: ⁊ sermocinante me
plura: manus ori suo imponēt. Preterea ha
bebo p hāc immōrtalitatē: et memoriā eternā
hijs qui post me futuri sūt relinquā. Disp
nam ꝓplōs: et nacōnes michi erūt subdite.
Timebunt me audientes reges horrendi:
et in multitudine bonus videbor: ⁊ in bello
fortis. Intrans in domū meā conquiescam cū
illa. Non enī habet amaritudinē cōuersacō
illius: nec tediū cōuictus illius: ꝗ leticiam
et gaudiū. Hec cogitās apud me: ⁊ commo
rans in corde meo: qm̄ immōrtalis est in
cogitacōne sapia: ⁊ in amicicia illius dele
ctatio bona: et in opibus manūū illius ho
nestas sine defectōe: in certamīne loquele
illius sapia: ⁊ p clarītas in conuicacōe sermo
nū ipius: circuibam querēs: vt michi illaz
assumerē. Puer aūt eram ingeniosus: ⁊ sor
titus sum aiam bonā. Et cum essem magis
bonus: veni ad corpus meū inquinatū. Et
vt scirem quoniā aliter non possem esse cōti
nēs nisi deus det: et hoc ipm erat sūma sapi
ētia: scie cuius ēet hoc donū: adij dōm ⁊ dep
catus sū illū: et dixi ex totis pcordijs meis.

DEus patrū meorū et dōne misēdie: qui IX
fecisti omia verbo tuo et sapia tua osti
tuisti hominē: ut dōnaretur creature que a te

facta ē. vt disponat orbē terrarū in eqtate
et iusticia. ⁊ in directōne cordis iudicium
iudicet: da michi sediū tuarū assistricē sa-
pientiā: ⁊ noli me reprobare a pueris tuis.
qm̄ ꝓuus tuus ſū ego. et filius ancille tue:
homo infirmus ⁊ exigui tpis: et minor ad
intellectū iudicij ⁊ legū. Et si quis erit ꝑfi-
matus inter filios hoīm: si abfuerit ab illo
sapia tua. in michilū ꝓputabit. Tu autem
elegisti me regē ꝑplo tuo: ⁊ iudicē filiorū
tuorū et filiarū. Et dixisti me edificare tem-
plū in monte sancto tuo: ⁊ in ciuitate habi-
tacōnis tue altare: similitudinem tabernaculi
sancti tui quod ꝑparasti ab initio ⁊ tecū sa-
pientia tua. que nouit opa tua: q̄ et affuit
tunc cū orbem terrarū faceres. ⁊ sciebat q̄d
esset placitū oculis tuis: et quid directū in
ꝓceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis
tuis. ⁊ a sede magnitudinis tue: ut mecum
sit et mecū laboret: vt sciam quid acceptū
sit apud te. Scit enim illa oia ⁊ intelligit:
et deducet me in opibus meis sobrie: ⁊ cu-
stodiet me in sua potētia. Et erūt accepta
opa mea: ⁊ disponam ꝑplm̄ tuū iuste: ⁊ ero
dignus sediū patris mei. Quis enī homi-
nū potest scire ꝓsilū dei? Aut quis poterit
cogitare quid velit deus? Cogitacōnes
enim mortaliū timide: ⁊ incerte ꝓuidētie
nostre. Corpus enim quod corrūpitur ag-
grauat aīam: ⁊ terrena inhabitatio depi-
mit sensū multa cogitantē. Et difficile esti-
mamus que in terra sūt: ⁊ que in ꝓspectu
sunt inuenimus cū labore. Que in celis sūt
aūt. quis inuestigabit? Sensū autem tuū
quis sciet nisi tu dederis sapiam et miseris
spiritū sanctum tuū de altissimis: et si corre-
cte sunt semite eorū qui sūt in terris. et que
tibi placēt didicerint homines? Nā per sa-
pientiam sanati sunt quicunq̄ placuerunt
tibi domine a principio. X

Hec illū qui primus formatus ē a deo
pater orbis terrarū. cū solus ēet cre-
atus custodiuit: ⁊ eduxit illū a delicto suo.
Et eduxit illū de limo terre. ⁊ dedit illi vir-
tutem ꝓtinendi oīa. Ab hac vt recessit in-
iustus in ira sua: p irā homicidij fratricidi
deperijt. Propter qd̄ cū aqua delēt terrā:
sanauit iterū sapia: per ꝓtemptibile lignū
iustum gubernās. Hec ⁊ in ꝓsensu superbie
cū se nationes extulissent cuit iustū: ⁊ ꝓser-
uauit sine querela deo: ⁊ in filijs miseōiam
fortē custodiuit. Hec iustū a pereuntibus
impijs liberauit fugientē: descēdente igne
in pentapolim: quibꝫ in testimoniū neqtie
fumigabunda ꝓstat desta terra: et incerto
tēpe fructus habentes arbores: ⁊ incredi-
bilis anime memoria stans figmentū salis.
Sapiam enim ꝑtereuntes nō tantū in hoc
lapsi sunt vt ignorarēt bona: ſ̄ et insipiēte
sue reliquerē hominib̄ memoriā: vt in hijs
que peccauerūt. nec latere potuissent. Sa-
pientia aūt hos qui se obfuant a doloribꝫ
liberabit. Hec autē ꝓfugū ire fratris iustū
deduxit ꝑ vias rectas: ⁊ ostēdit illi regnū
dei: et dedit illi scia sanctorū. Honestauit
illū in laboribus: ⁊ cōpleuit labores illius.
In fraude circumuenientū illū affuit illi: et
honestū fecit illū. Custodiuit illū ab inimi-
cis: ⁊ a seductoribꝫ tutauit illū. Et certamē
forte dedit illi vt vinceret: ⁊ sciret quoniam
omniū potentior est sapia. Hec vendituū iu-
stū nō dereliquit. ſ̄ a peccatoribꝫ liberauit
eū: descenditq̄ cū illo in foueā ⁊ in vinculis
nō dereliquit illū: donec afferret illi sceptrū
regni. ⁊ potentiā aduersus eos qui eū depi-
mebant: et mendaces oīdit qui maclauerū
illū: et dedit illi claritatē eternam. Hec
ꝑplm̄ iustū ⁊ semen sine querela liberauit a
nationibus que illū depimebāt. Intrauit in
aīam serui dei: et stetit ꝓtra reges horrēdis
in portēis et figmis. Et reddidit iustis mer-
cedem laborū suorū: et deduxit illos in via
mirabili. Et fuit illis in velamento die: et in
luce stellarū ꝑ noctē. Et trāstulit illos per
mare rubrū: et tūsuexit illos ꝑ aquā imiā.
Inimicos aūt illorū demersit in mare: et ab
altitudine inferorū eduxit illos. Ideo iusti
tulerūt spolia impiorū: et decantauerūt do-
mine nomē sanctū tuū. et victricē manū tuā
laudauerūt piter. Qm̄ sapia apuit os muto-
rū: ⁊ linguas infantiū fecit disertas. XI

Direxit opa eorū in manib̄ ꝑphete sci.
Iter fecerūt ꝑ desta q̄ non habitant.
et in locis desertis fecerūt casas. Steterūt
ꝓtra hostes: et de inimicis sevindicauerunt.
Sitierūt et inuocauerunt te: et data ē illis

aqua de petra altissima: et requies sitis de
lapide duro. Per q̃ enim pēnas passi sūt
inimici illoꝝ. a defectōne potus sui: in eis
cū abundarēt filij israhel letati sūt. Per hec
cū illis deessent: bene cū illis actuz est. Nā
pro fonte quidē sempiterni fluminis huma-
nū sanguinez dedisti iustis. Qui cū minue-
rentur in traductōne infantiū occisoꝝ. dedi-
sti illis abūdantē a quā insperate: oūdens
p sitim que tunc fuit. quēadmodū tuos exal-
tares: a aduersarios illoꝝ necares. Cum
enim temptati sūt. a quidez cū misericordia di-
sciplinaz accipientes: scierūt quēadmodū
cū ira iudicati impij tormenta paterentur.
Nos quidem tanq̃ pater monēs pbasti:
illos aūt tanq̃ durus rex interrogās odēna-
sti. Absentes enī et pūtes similiter torque-
bant. Duplex enim illos accepit tedium:
et gemitus cū memoria pteritoꝝ. Cū enī
audirent p sua tormenta bene secū agi cō-
memorati sūt dūm: admirātes i finē exit⁹.
Quē enim in exposicōne pūa pjectū deriserūt: in finē euentus miran sunt. Non similiter
iniustis faciens: p cogitacōibus aūt insensatis iniquitates illoꝝ. Quod quidē errā-
tes colebant mutos serpentes et bestias sup vacuas: immisisti illis multitudinē mu-
toꝝ animaliū in vindictā: vt scirent quia
p que peccat quis p hec a torquetur. Nō enī
impossibilis erat omipotens manus tua.
que creauit orbē terraꝝ ex materia inuisa
immittere illis multitudinē vrsoꝝ. aut auda-
ces leones. aut non generis ira plenas. et
ignotas bestias: aut vaporē ignīū spirantes.
aut fumū odorē pferentes: aut horrendas
ab oculis scintillas emittentes: quaꝝ non
solū lesura poterat illos extīnimare: sed et
aspectus p timorē occidere. Nā. a sine hijs
vno spū poterāt occidi pseculionez passi.
ab ipis factis suis: a dispsi per spīm virtutis
tue: sz oīa in mensura a numero et pondē
disposuisti. Multū enī valere tibi soli supe-
rat semp: a virtuti brachij tui quis resistet?
Quoniā tanq̃ momentū statere sic ē ante
te orbis terraꝝ: a tanq̃ gutta roris ante-
lucani qui descendit in terrā. Et misereris
omniū. q oīa potes: a dissimilas peccata
hominū ꝓpter penitentiā. Diligis enim oīa
q̃ sūt. a nichil eoꝝ odisti que fecisti: nec enī
odiens aliquid ostituisti. aut fecisti. Quō
aūt possz aliquid pmanere nisi tu voluisses:
aut qō a te vocatū nō esz o fuaret? Parcis
aūt oīibus: qm̃ tua sunt dūe qui amas aias.

XII

Quam bonus. a suauis est dūe spūs
tuus in oīibus. Ideoq; hos q̃ exerrāt
ptibus coripis: et de quibus peccāt āmo-
nes: a alloqueris vt relicta malicia credāt
in te dūe. Illos enī antiq̃s inhabitatores
terre sancte tue quos exhorruisti quoniaz
odibilia opa tibi faciebant p medicamīa
et sacrificia iniusta: a filioꝝ suoꝝ necatores
sine misericordia. et omestores viscerū hominū
et deuoratores sanguinis. a auctores parētes
aiaꝝ in auxiliataꝝ pdere voluisti. a medio
sacramento tuo. p manus parentuz nroꝝ.
vt dignā pcipent pegrinacōnez pueroꝝ
dei: que tibi omniū carior est terra. Sed et
hijs tanq̃ hominibus pepcisti: a misisti ante-
cessores exercitus tui vespas: vt illos paulatim exterminarēt. Non q impotēs eras
in bello. subicere impios iustis. aut bestijs
seuis. a vno duro simul extīnimare: sz ptibus
iudicās dabas locū penitēie. nō ignorans
qm̃ nequā est natio eoꝝ. a naturalis malicia ipsoꝝ: a qm̃ nō poterat mutai cogitacō
illoꝝ in ppetuū. Semen enī erat maledictū
ab initio. Nec timens aliquē: veniā dabas
peccatis illoꝝ. Quis enim dicet tibi quid
fecisti? Aut quis stabit ostra iudicium tuū?
Aut quis in ospectu tuo veniet vindex iniquoꝝ hominū? Aut quis tibi imputabit: si
perierint nationes quas tu fecisti? Nō est
enim alius deus q̃ tu. cui cura est de oīibus:
vt oūdas quoniā nō iniuste iudicas iudicū. Neqz rex neqz tirannus in ospectu tuo
inquirent de hijs quos pdidisti. Cū ergo
sis iustus. iuste oīia disponis: ipm quoqz
qui non debet puniri odemnas: a exterum
estimas a tua virtute. Virtus enim tua. iusticie inicū est: a ob hoc q̃ omniū dūs es. oī-
bus te parcere facis. Virtutē enim oūdis
tu. qui non crederis esse in virtute osummatus:
et hoꝝ qui te nesciunt audaciam traducis.
Tu aūt dūator virtutis. cū tranquillitate iu-
dicas: et cū magna reuerēia disponis nos.
Subē enī tibi cū volueris posse. Docuisti

enim populū tuū p talia opa · qm̄ oportet
iustū esse · ⁊ humanū: et bone spei fecisti filio
os tuos: qm̄ iudicans das locū in peccat̄
penitentie. Si enim inimicos · fuoꝝ tuorū
et debitos morti cū tanta cruciasti attencō
ne · et liberasti dans tempus ⁊ locū p que
possent mutari a malicia: cū qnīta diligen
tia iudicasti filios tuos quoꝝ parentibus
iuramenta ⁊ pouencōes dedisti bonaꝝ pro
missionū? Cū ergo das nobis disciplinaꝝ
inimicos nr̄os multipliciter flagellas: ut bo
nitatem tuā cogitemus iudicantes: ⁊ cū de
nobis iudicat̄ speremus misēdiam tuam.
Unde et illis qui in vita sua insensate ⁊ in
iuste vixerūt: p hec que coluerūt dedisti su
ma tormenta. Etenim in erroris via diuin?
errauerūt deos estimantes hec · que in ani
mab̄ sunt sup vacua: in fantūm sensatoꝝ
more viuentes. Propter hoc tanq̄ pueris
insensatis iudicū in derisū dedisti. Qui aūt
ludibrīs · ⁊ increpacōib̄ nō sūt correcti:
dignū dei iudicū exp̄ti sūt. In hijs enim
que patieb̄ant̄ moleste ferebāt: in quib̄
patientes indignabantur. Per hec quos
putabant deos in ipis cū extimarent̄: vi
dentes illum quē olim negabant se nosse:
verum deū agnouīt. Propter qō et finis
ordīnacōnis eoꝝ venit sup illos. XIII

Vani sunt autē omnes homines in q̄b̄
non subē scia dei: et de hijs que videntur
bona nō potuerūt intelligere eū qui ē:
neq̄ opibus attendentes agnouerūt q̄s
esset artifex: sed aut ignem · aut spiritū · aut
citatum aerē · aut giru stellaꝝ · aut nimiaꝝ
aquā: aut solem ⁊ lunā rectores orbis ter
raꝝ deos putauerūt. Quoꝝ et si specie de
lectati deos putauerūt: sciant quanto hij
dn̄ator eoꝝ speciosior ē. Speciei enim ge
nerator hec omnia ostituit. Aut si virtutem et
opa eoꝝ mirati sūt: intelligāt ab illis · qm̄
qui hec fecit fortior est illis. A magnitudi
ne enim spēi ⁊ creature: ognoscibiliter po
terit creator horum videri. Sed tn̄ adhuc i
hijs minor est querela. Et hij enī fortasse
errāt deū querentes: ⁊ volentes invenire.
Etenim cū in opibus illius oversent̄: inqui
rūt et persuasū habent: quoniā bona sunt q̄
vident̄. Iterum aūt nec hīs debēt ignosci.
Si enim tantuꝝ potuissent scire vt possent
estimare seculū: quō huius dn̄m nō facili?
invenerūt? Infelices aūt sunt ⁊ inter mortu
os spes illoꝝ est: q̄ appellauerūt deos opa
manuū hominū: aurū ⁊ argentū artis inven
cōnem · et similitudines animaliū: aut lapidē
inutilem opus manus antique. Aut si quis
artifex faber de silua lignū rectū secuerit · et
huius docte eradat omēz corticē ⁊ arte sua
vsus diligenter fabricet vas vtile in ouer
sacōnem vite: reliquijs autē eius opis ad
ꝓparacōnem esce abutatur: ⁊ reliquū horū
quod ad nullos vsus facit · lignuꝝ curuū et
verticib̄ plenū sculpat diligenter p vacui
tatem suā: et p sciam sue artis figuret illud ·
et assimilet illud imagini hominis aut alicui
ex aīalib̄ illud oparet: pliniens rubrica · et
rubicundū faciēs fuco colorē illius · et oēz
maculam que in illo ē pliniens terra: ⁊ faci
at ei dignā habitacōnem ⁊ in pariete ponēs
illud · ⁊ ofirmans ferro ne forte cadat p spi
ciens illi: sciens qm̄ non potest adiuuāre se.
Imago enim est: ⁊ opus est illi adiutoriū.
Et de substantia sua · ⁊ de filijs suis · et de nu
pt̄ijs · votū faciens inquirit. Non erubescit
loqui cū illo qui sine anima est: ⁊ p sanita
te quidē infirmū deprecatur: ⁊ p vita rogat
mortuū: et in adiutoriū inutilem invocat: et
p itinere petit ab eo qui ambulare non po
test: et de acq̄rendo ⁊ de opando ⁊ de omnī
rerū euentu petit ab eo q̄ in omnib̄ ē inutilis.
Terū alius nauigāe cogitās ⁊ p XIIII
feros fluctus iter facē incipiēs: ligno po
tāte se · fragilius lignū invocat. Illō enī cu
piditas acquirēdi excogitauit: ⁊ artifex · sa
pientia fabricauit sua. Tua aūt pater pui
dentia ab initio cūcta gubernat: qm̄ dedisti
in mari viam · ⁊ inter fluctus semitā firmissi
mā: ondens qm̄ potens es ex omnib̄ sana
re · etiaꝝ si sine rate aliq̄s adeat mare. Sed
vt non essent vacua sapīe tue opa: ꝓpter
hoc etiā ⁊ exiguo ligno credunt homīes aīas
suas: et transeuntes mare p ratē liberati sūt.
Sed ⁊ ab initio cū perirent supbi gigātes:
spes orbis terraꝝ ad ratē ofugiēs · remisit
seculo semen natūtatis: que manu tua erat
gubernata. Benedictū est enim lignū: per
quod fit iustitia. Per manus aūt quod fit

ydolū maledictū est. et ipm. q̄ fecit illud:
quia ille quidē opatus est: illud aūt cum
esset fragile deus ꝯnominatus ē. Similr
autez odio fūt deo: impius ⁊ impietas eius
Etenim qd factū est: cū illo qui fecit tormē-
ta patietur. Propter hoc ⁊ in ydolis nati-
onū non erit respectus: qm̄ creature dei in
odiū facte fūt in temptacōnem aīe hoīm:
et in muscipulā pedib⁹ insipientiuz. Initiū
enim fornicacōis est exquisicō ydolorum:
et adinuencō illoz corrupcō vite ē. Neqz
enim erat ab initio: neqz erunt in ꝓpetuum.
Supuacuitas enim hoīm hec adinuenit
in orbem terraz: ⁊ ideo breuis illoz finis
est inuentus. Acerbo enim luctu dolens pr
rapti cito sibi filij fecit ymaginē: ⁊ illū qui
tūc quasi homo mortuus fuerat nūc tanq̄
deū colere cepit: ⁊ ostituit inter suos suos
sacra et sacrificia. Deinde interuenēte tpe-
ꝯualescente antiqua ꝯsuetudine. hic error
tanq̄ lex custoditus est: ⁊ tirānoz impio
colebant figmenta. Et hos quos in palaz
hoīes honorare non poterant ꝓpter hoc q
lōge essent: a longinquo figura eoz alla-
ta. euidentē ymaginez regis. quē honora-
re volebant fecerūt: vt illū q̄ aberat tāq̄
pntez colerent sua sollicitudine. Prouexit
aūt ad hoz culturā ⁊ hos qui ignorabant.
artificis eximia diligentia. Ille enī volēs
plus placere illi q̄ se assumpsit: elaborauit
arte sua vt similitudinem in melius figuraret.
Multitudo aūt hoīm abducta p speciem
opis: eū qui ante tempus tanq̄ homo ho-
noratus fuerat. nunc deū estimauerunt. Et
hec fuit vite humane decepcō: qm̄ aut affe-
ctui aut regib⁹ deseruientes homīes. incō-
municabile nomē lapidib⁹ ⁊ ligmis impo-
suerūt. Et non sufficerat errasse eos circa dei
scientiā: ꝗ ⁊ in magno viuentes inscientie
bello: tot et tā magna mala pacez appellāt.
Aut enim filios suos sacrificantes. aut ob-
scura sacrificia facientes. aut insane plenas
vigilias hntes. neqz vitam neqz nuptias
mundas iam custodiūt: ꝗ ⁊ alius aliū per
invidiam occidit aut adulterās cōtristat:
et omia ꝯmixta fūt. sanguis homicidiū fur-
tū et fictō. corrupcō et infidelitas. turbacō
et piuriū: tumultus bonoz. dei inmneōracō.
animaz inqinacō. natitatis immutacō. nu-
ptiaz inconstantia: inordinacō mechie et
impudicicie. Infandoz enim ydoloz cul-
tura omis causa mali est: ⁊ initiū et finis.
Aut enim dū letant insanīt. aut certe va-
ticināt falsa: aut viuūt iniuste: aut peierāt
cito. Dū enim ꝯfidūt in ydolis que fūt sine
anima: male iurantes noceri se non sperāt.
Sztraqz ergo illis euenīet digne: qm̄ male
senserūt de deo. attendentes ydolis: ⁊ iura-
uerūt iniuste in ydolo. ꝯtemnētes iusticiaz.
Nō enī iurantiū est vtus: ꝗ peccantiū pena
pābulat sp iustoz puaricacōez. XV
Tu aūt deus noster. suauis ⁊ verus es:
patiens et in misēdia disponens oia.
Et si enim peccauerimus tui sumus. scientes
magtudinē tuā: ⁊ si nō peccaueimus: scim?
qm̄ aput te sumus ꝯputati. Nosse enim te
ꝯsumata iusticia ē: ⁊ scire iusticiā et virtutē
tuā. radix est immōrtalis. Nō enim in errorē
induxit nos hoīm male artis excogitatio:
nec vmbra picture. labor sine fructu. effigi-
es sculpta p varios colores. cuius aspect?
dat insensato ꝯcupiscentiā: ⁊ diligit mortue
imaginis effigiem sine aīa. Maloz amato-
res digni sūt morte: qui spem habēt in ta-
libus ⁊ qui faciūt illos: et qui diligūt. ⁊ qui
colūt. Sed et figulus mollē terram pmes
laboriose fingit ad vsus nros vnūqd̄qz vas:
et de eodem luto fingit que munda fūt in
vsum vasa: ⁊ similiter que hijs sūt contraria.
Horz aūt vasoz quis sit vsus. iudex est fi-
gulus. Et cū laboze vario deū fingit de eodē
luto. ille qui paulo ante de terra factus fue-
rat: et post pusillū reducit se vnde accept?
cura illi nō q̄ laboraturus ē: nec qm̄ breuis
est. repetitus aīe debitūqz habebat. Sed ē
illi vita ē: ꝗ ꝯcertat aurificib⁹ ⁊ argētarijs:
sed et erarios imitat: ⁊ gliaz pfert qm̄ res
superuacuas fingit. Cinis est enim coz eius.
et terra superuacua spes illius ⁊ luto vilior
vita eius: qm̄ ignorauit qui se finxit: ⁊ qui
inspirauit illi animā que opat: et q̄ insufflā-
uit ei spiritū vitalem. Sed ⁊ estimauerunt
lusū esse vitam nrā: ⁊ ꝯuersacōz vite ꝯpo-
sitam ad lucrū: ⁊ oportere vndecūqz. etiam
ex malo acquirere. Hic enim scit sup omes
derelinquē: q̄ ex terre materia fragilia vasa

et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes
et infelices supra modũ anime sup bi sunt
inimici populi tui. q̃ imperãtes illi: quoniã
oia ydola nationũ deos estimauerũt quib
neq; oculoꝝ visus ẽ ad videndũ: neq; na
res ad ꝓcipiendũ spiritum. neq; aures ad
audiendũ: neq; digiti manuũ ad tractan
dũ: ⁊ et pedes eoꝝ pigri ad ambulandũ.
Homo enim fecit illos: q̃ qui spiritũ mutua
tus est. is finxit illos. Nemo enim sibi silẽz
homo poterit deũ fingere. Cũ enĩ sit morta
lis: mortuũ fingit manb̃ iniquis. Melior
enim est ipe hijs quos colit: q̃ ipse quidẽ
vixit cũ esset mortalis: illi autẽ nũq̃. Sed
et animalia infirma colũt. Insensata enĩ
cõpata hijs. illis sunt deteriora. Sed nec
aspectu aliq̃s ex hijs animalib̃ bona po
test conspicere. Effugerunt autem dei lau
dem: et benedictionem eius. XVI

Propter hec et hijs similia passi sunt
digne tormenta: q̃ p multitudinem
bestiaꝝ exterminati sũt. Pro quib̃ tormẽ
tis bene disposuisti ꝓplm̃ tuũ: quib̃ dedisti
ꝯcupiscentiã delectamẽta sui. nouũ saporẽz
escam parans eis ꝯtragometrã: ut illi quiõ
ꝯcupiscentes escã: ꝓpter ea que illis osten
sa et missa sunt. etiam a neẽria cõcupiscẽtia
aũterent. Hij autẽ in breui inopes facti:
nouam gustauerũt escam. Oportebat enĩ
illis sine excusacõe quidem. supuenire in
teritũ exercentib̃ tiranni dẽ: hijs autẽz tm̃
ondere quẽadmodũ inimici eoꝝ extermi
nabant. Etenĩ cũ illis supuenit seua bestia
rũ ira: morsib̃ puersoꝝ colubroꝝ exterminabant. Sed non in ꝓpetuũ tua ira pman
sit: sed ad correpcõnẽz in breui turbati sũt:
signũ hõntes salutis. ad ꝯmemoracõẽz mã
dati legis tue. Qui enim ꝯuersus est nõ p
hoc quod videbat sanabat. ⁊ p te omnũ
saluatorẽ. In hoc aũt oõdisti inimicis tuis:
quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos
enim locustaꝝ q̃ muscaꝝ occiderũt morsus
et non est inuenta sanitas anime illoꝝ: q̃
digni erãt ab hmõi exterminari. Filios aũt
tuos nec draconũ nec venatoꝝ vicerũt dẽ
tes. Misecdia enim tua aduenẽs sanabat
illos. In memoria enĩ fmonũ tuoꝝ exter
minabant. q̃ velociter sanabãt: ne in altã
incedentes oblitionẽ non posset tuo adiu
torio vti. Etenĩ neq; herba malagma sana
uit eos: ⁊ tuus dñe sermo qui sanat oõia.
Tu es dñe qui vite q̃ mortis habes potesta
tem: et deducis ad portas mortis q̃ reducis.
Homo aũt occidit quidem p maliciã aiaz
suã: q̃ cũ exierit spũs non reuertur nec reuo
cabit animã que recepta est: ⁊ tuam manũ
effugere impossibile est. Negantes enim
nosse te impij p fortitudinẽz brachij tui fla
gellati sũt: nouis aquis q̃ grandimbus et
pluuijs pseculionẽz passi: q̃ p ignẽ ꝯsũma
ti. Quod enim mirabile erat: in aqua q̃ oia
extinguit plus ignis valebat. Vindex est
enim orbis iustoꝝ. Quodã enim tpe man
suetabat ignis ne oburerent que ad impi
os missa erãt aialia: ⁊ vt ipi videntes scirẽt
qm̃ dei iudicio patiunt pseculionẽ. Et quo
tpe. in aqua supra vtutẽ. ignis exardebat
vndiq; : vt iniquã terre nationẽ extermi
ret. Pro quibus angeloꝝ esca nutristi po
pulũ tuũ: q̃ paratũ panẽ de celo pstitisti illis
sine labore omne delectamentũ in se habẽtẽ:
et omnis saporis suauitatẽ. Substãtia enĩ
tua dulcedinẽ tuã quã in filios habes ostẽ
debas: q̃ deseruiens vnuscuiusq; voluntati
ad qõ quisq; volebat ꝯuertebat. Nix aũt
et glacies sustinebant vim ignis. q̃ non ta
bescebant: vt scirent qm̃ fructus inimicorũ
extinuabat ignis ardens: in grandine et
pluuia chꝯuscãs. Hoc aũt iterũ: vt nutri
rentur iusti. ignis etiã sue vtutis oblitus ẽ.
Creatura enim tibi factori deseruiens exar
descit in tormentũ adũsus iniustos: q̃ leuior
fit ad bñfaciendũ p hijs qui in te ꝯfidunt.
Propter hoc et tunc oõia trãsfigurata oõm
nutrici gratie tue deseruiebãt ad volũtatẽz
eoꝝ qui ad te desiderati sũt: vt scirent filij
tui quos dilexisti dñe: qm̃ non naũtatis fru
ctus pascunt homines: sed sermo tuus hos
qui in te crediderint conseruat. Quod enĩ
ab igne nõ poterat exterminari statim ab
exiguo radio solis calefactum tabescebat:
vt notum omnib̃ esset. qm̃ oportet puenire
solem ad benedictõnem tuã: q̃ ad orientẽ
lucis te adorare. Ingrati enim fides tãq̃
hibernalis glacies tabescet: et disperiet
tanquam a qua superuacua. XVII

⁊ q̃ neq. n. ꝓpãat neq. ꝯ vsqu ⁊ ꝯ ꝯ reuertẽti dat

Magna sunt enim iudicia tua dne: et in-
enarrabilia verba tua: ppter hoc indisci-
plinate anime errauerunt. Dum enim psuasum
hnt iniqui posse dnari nationi sancte: vin-
culis tenebrarum et longe noctis opediti in du-
si sb tectis fugitiui ppetue puidentie iacuerunt:
et dum putant se latere in obscuris peccatis
tenebroso obliuionis velamento dispersi
sunt pauentes horrendo: et cum ammiratione
nimia pturbati. Neq; enim q ptinebat illos
spelunca sine timore custodiebat: qm sonitus
descendens pturbabat illos: et psone tristes
illis apparentes pauore illis prestabant.
Et igms quidez nulla vis poterat illis lu-
men pbere: nec siderum limpide flamme illu-
minare poterant illam noctem horrendam.
Apparebat aut illis sbitaneus igmis timo-
re plenus: et timore pcussi illius q no vide-
batur faciei estimabant deteriora esse q non
videbantur: et magice artis apposita erant
derisus et sapie et gle correpcio cum ptumelia.
Illi enim q pmittebant timores et pturbacones
se expellere ab anima languente: hij cum derisu
plenti timore languebant. Nam si nichil eos
ex monstris pturbabat: transitu animalium
et serpentum sibilacone omnis tremebundi pen-
bant: et aere que nulla racone quis effugere
posset negantes se videre. Frequenter enim
poccupant pessima: redarguente oscientia.
Cum sit enim timida nequitia: dat testimonium
o denacomi. Semp enim psumit seua: ptur-
bata oscientia. Nichil enim est timor nisi presum-
ptionis adiutorium: pditio cogitacionis au-
xilior. Et dum abintus minor est expectatio:
maiorem oputat scientiam eius cause de qua
tormentum prestat. Illi aut q in potestate vene
noctem et ab infimis et ab altissimis inferis
supuemente eudem somnum dormientes:
aliqm monstrorum exagitabantur timore: aliqm
anime deficiebant traductione. Sbitaneus
enim illis et insperatus timor superuenerat.
Deinde si quisq ex illis decidisset: custodie-
batur in carcere sine ferro reclusus. Si enim
rusticus quis erat aut pastor aut agri la-
borum oparius poccupatus esset: ineffugibi-
lem sustinebat necitate. Vna enim catena
tenebrarum omnes erant colligati. Siue spus
sibilans aut inter spissos arborum ramos aui-
um sonus suauis aut vis aque decurrentis
nimium asonus valido pcipitatam petram:
aut ludentium aialium cursus inuisus aut mu-
gientium valida bestiarum vox: aut resonans de
altissimis montium echo deficientes faciebat
illos p timore. Omnis enim orbis terrarum
limpido illuminabat lumine: et no impedi-
tis opibus timebatur. Solis aut illis suppo-
sita erat grauis nox: ymago tenebrarum q
supuentura illis erat. Ipsi ergo sibi erant
graviores tenebris.

XVIII

Sanctis aut tuis maxima erat lux: et
vox quidez voce inimici audiebant:
sed figura no videbat. Et q no et ipi p eade
passi erant magnificabant te: et qui ante lesi
erant q no ledebatur gras agebant tibi: et vt
esset differentia donum petebant. Propter qd
igmis ardentes columna duce huerunt ignote
vie: et solez sine lesura boni hospicij pstitisti.
Digni quidem illi carere luce et pati carcerem
tenebrarum q meclusos custodiebant filios tu-
os p quos incipiebat meoruptum legis lu-
men seculo dari: dum cogitaret iustorum occi-
dere infantes et vno exposito filio sed libe-
rato intraducti onem illorum multitudinem filio-
rum abstulisti: et pariter illos perdidisti in
aqua valida. Illa enim nox ante ognita e
a pribus nris: vt vere scientes quibus iuramen-
tis crediderunt: animeq ores essent. Suscep-
ta e aut a pplo tuo sanctas quidem iustorum:
iniustorum aut exterminatio. Dic enim lesisti
aduersarios nostros: sic et nos puocans
magnificasti. Absconse enim sacrificabant
iusti pueri bonorum: et iusticie legem in concor-
diam disposuerunt similiter bona et mala re-
cepturos iustos: patris decantantes laudes.
Resonabat aut incouenien inimicorum uox:
et flebilis audiebat planctus ploratorum
infantium. Simili aut pena seruus cum dno af-
flictus est: et plaris homo regi similia passus.
Similiter ergo omnes vno nomine mortis
mortuos habebant innumerabiles. Nec enim
ad sepeliendum viui sufficiebant: qm vno mo-
mento q erat plarior natio illorum exterminata
est. De omnibus enim no credentes pter
bnficia: tunc cum pmum fuit exterminum pmi-
genitorum spoponderunt populum dei se esse.
Cum enim quietus silentium contineret omnia.

et nox in suo cursu mediũ iter habet: omni-
potens sermo tuus dne exiliens de celo a re-
galibus sedibus durus debellator in mediam
exterminij terram prosiliuit: gladius acutus
insimilatũ imperiũ tuũ portans: et stans re-
plevit omnia morte: et vsq; ad celum attin-
gebat stans in terra. Tunc continuo visus
somniorum malorum turbaverũt illos: et timo-
res supervenerũt insperati. Et alius alibi pro-
iectus semivivus: propter quã moriebat cãm
demõstrabat mortis. Visiones enim que
illos turbaverũt hec pmonebãt: ne insci q̃-
re mala patiebant pirent. Tetigit autem
tũc et iustos tẽptatio mortis: et cõmotio in
heremo facta est multitudinis: sed nõ diu
pmansit ira tua. Properans enim hõ sine q̃re-
la depcari p pplis: proferẽs suiuitis sue scu-
tũ oratõnem: et p incẽsum depcationem alle-
gans: restitit ire et finẽ imposuit necessitati:
ostendẽs qm tuus ẽ famulus. Vicit autem
turbas nõ in virtute corporis nec armatura
potẽtie: sed verbo illũ q̃ se vexabat subiecit:
iuramenta parentũ et testamentũ comemo-
rans. Cũ enim iam aceruati cecidissent super
alterutrũ mortui: interstitit: et aputauit im-
petũ: et diuisit illam que ad viuos ducebat
viã. In veste enim poderis quam habebat
totus erat orbis terrarum: et parentũ magnã-
lia in q̃tuor ordinibus lapidum erat sculpta:
et magnificẽtia tua in diademate capitis il-
lius scripta erat: hns autem cessit qui exter-
minabat: et hec extimuit. Erat enim sola
temptatio ire sufficiens.

XIX

Impijs autem vsq; in nouissimũ sine miseri-
cordia ira supuenit. Prescibat enim et futu-
ra illorum: qm ipsi cũ reuersi essent vt seduce-
rent et cũ magna sollicitudine pmisissent
illos: consequebant illos penitẽtie actus
Adhuc enim inter manus habẽtes luctũ
deplorãtes ad monumenta mortuorum aliã
sibi assumpserũt cogitationem insciẽtie: et
quos rogantes piecerãt: hos tanq̃ fugi-
tiuos psequebãt. Ducebat enim illos ad
hunc finem digna necessitas: et horum que
acciderãt omemorationẽ amittebant: vt q̃
deerant tormentis repleret punicio: et po-
pulus quidẽ tuus mirabiliter transiret: illi
autẽ nouam mortẽ inuenirẽt Omnis enim
creatura ad suum genus ab inicio refigura-
batur deseruiẽs tuis pceptis: vt pueri tui
custodirent illesi. Nã nubes castra eorum
obũbrabat: et ex aqua que ante erat terra
arida apparuit: et in mari rubro via sine im-
pedimẽto: et cãpus germinãs de pfundo
nimio: p quẽ omnis naõ trãsiuit: que tege-
batur tua manu videntes tua mirabilia et mõ-
stra. Tanquã equi enim depauerũt escam:
et tãq̃ agni exultauerũt magnificãtes te
domine qui liberasti illos. Memores enim
erãt adhuc eorum que in incolatu illorum fe-
cã fuerãt: quẽadmodũ p natione animalium
eduxit terra muscas: et p piscibus eructauit
fluuius multitudinẽ ranarum. Nouissimi aũt
viderũt nouã creaturã auiũ: cũ abducti cõ-
cupiscẽtia postulauerũt escas epulationis.
In allocutione enim desiderij ascẽdit illis de
mari ortigometra: et vexacões peccatorib
supuenerũt nõ sine illis que ãte facta erãt
argumẽtis p vim fluminũ. Iuste enim patie-
bant secõm suas neq̃cias. Et enim indetest-a-
bilẽ hospitalitatẽ instituerũt. Alij quidem
ignotos nõ recipiebãt aduenas: alij autem
bonos hospites in suiuitẽ redigebant. Et
nõ solũ hoc: sed et alius quidẽ respectus illo-
rum erat: qm iniuiti recipiebant extraneos. Qui
autẽ cũ lencia receperũt hos qui eisdem vsi
erãt institutis: seuissimis afflixerũt doloribus
Percussi sũt autẽ cecitate sicut illi inforibus
iusti: cum sbitaneis coopti essent tenebris.
Vnusquisq; transitum hostij sui querebat.
In se enim elemẽta dum conuertunt sicut in
organo q̃litatis sonus immutat: et omnia
suũ sonum custodiũt. Vnde estimari ex ip-
so visu certo potest. Agrestia enim in aquatic-
ca conuertebantur: et quecũq; erant natã-
tia in terra transiebant. Ignis in aqua va-
lebat supra suã virtutem: et aqua extinguẽ-
tis nature obliuiscebatur. Flamme ecõtra-
rio corruptibilium animalium non vexaue-
runt carnes coambulantium: nec dissolue-
bant illam que facile dissoluebat sicut glac-
ies bonã escã. In omnibus enim magnifica-
sti populũ tuũ domine et honorasti: et non
despexisti in omni tẽpe et in omni loco assi-
stens eis. Explicit liber sapie. Incipit plo-
gus ihesu filij syrach in librũ eccliasticũ. c. i.

Multoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ p
legez et ꝓphetas aliosq; qui
secuti sūt illos sapīa demon-
strata est: in quibꝫ oportet
laudare israhel doctrine ⁊ sa-
pientie causa: q; nō solū ipsos loquentes
necē ē esse peritos: ſ; etiā extraneos posse
et discētes ⁊ scribētes doctissimos fiei. Aduſ
meus ihesus postq; se āplius dedit ad dili-
gentiā lectōis legis ⁊ ꝓphaꝝ et alioꝝ li-
broꝝ qui nobis a parētibꝫ nrīs traditi sūt
voluit et ipse scribere aliquid horꝝ que ad
doctrinā ⁊ sapīam pertinent: vt desiderātes
discere ⁊ illoꝝ piū fieri magis magisq; at-
tendant animo: ⁊ ofirmentur ad legitimam
vitā. Rogoꝝ itaq; vemēter vos cū benuolē-
tia et attētioni studio lectōiz facere: ⁊ veniā
habere in illis in quibꝫ videmur sequētes
imaginē sapie: ⁊ deficere in ꝟbꝝ oposicō-
ne. Nam deficiūt ꝟba hebraica: qn̄ fuerunt
translata ad aliā linguā. Non aūt solū hec:
sed et ipsa lex ⁊ ꝓphete ceteraq; alioꝝ libro-
rū nō paruā habent diāz quando inter se
dicūt. Nā in octauo ⁊ tricesimo āno tpibꝫ
ptolomei euergetis regis postq; puenim
egiptū: et cū multū tpis ibi fuissem inuenī
ibi libros relictos nō parue neq; ꝓtemnē-
de doctrine. Itaq; bonū ⁊ necessariū putaui
et ipse aliquā addere diligentiā ⁊ laborem.
interpretandi librū istuz: ⁊ multa vigilia at-
tuli doctrinā i spacio tpis ad illa q̄ ad finez
ducūt librum istū dare: ⁊ illis qui volunt
animū intendere ⁊ discere quemadmodū
oporteat instituere mores qui secundum
legem domini ꝓposuerunt vitam agere.

Explicit plogus. Incipit liber eccīasticus.

Omis sapīa a domīo
deo ē: ⁊ cū illo fuit sp:
et ē ante euū. Arenā
maris ⁊ pluuie guttas
et dies seculi: qs dinu
merauit? Altitudinem
celi ⁊ latitudinē terre
et profundū abissi: quis dimensus est? Sa-
pientiā dei precedentē oīa: quis inuestiga-
uit? Prior oīm creata est sapīa: ⁊ intellectus
prudentie ab euo. Fons sapientie verbum
dei in excelsis: ⁊ ingressus illius mandata
eterna. Radix sapie cui reuelata est. ⁊ astu-
cias illius quis agnouit? Disciplina sapie
cui reuelata est ⁊ manifestata: et multiplica-
cōes ingressus illius quis intellexit? Vnꝰ
est altissimus creator oīm omnipotēs. ⁊ rex
potens. et metuendus nimis: sedēs super
thronū illius: ⁊ dominās deus. Ipse creauit
illam in spū sancto: ⁊ vidit et dinumerauit
et mensus ē. Et effudit illaz sup oīnia opa
sua: et sup omnez carnē secundū datū suū: et
prebet illaz diligentibꝫ se. Timor dñi gloria
et gloriacō: ⁊ lencia et corona exultacōis.
Timor dñi delectabit cor: ⁊ dabit lenciam
et gaudiū in longitudinē dierꝝ. Timenti
deū bene erit in extremis: ⁊ in die definectio-
nis sue bēdicet. Dilectō dei honorabilis sa-
pientia: quibꝫ aūt apparuet in visu. diligūt
eaz: in visione ⁊ in agnicōe magnaliū suoꝝ.
Initū sapientie timor dñi: ⁊ cū fidelibus in
vtua ꝓcreatus ē: ⁊ cū electis feminis gra-
dit. et cū iustis et fidelibꝫ agnoscit. Timor
dñi scientie religiositas. Religiositas custo-
diet ⁊ iustificabit cor: io cūdit atē atq; gau-
diū dabit. Timenti deum bene erit in extre-
mis: et in diebꝫ ꝓsolacōis illius bēdicet.
Plenitudo sapie timere deū: ⁊ plenitudo a
fructibꝫ illius. Omnez domū illius implebit
a griationibꝫ: ⁊ recepta cula a thesauris illius.
Corona sapie timor dñi: replens pacē ⁊ sa-
lutis fructum: ⁊ vidit et dinumerauit eam.
Vtraq; aūt fuit dona dei. Scientiā ⁊ intelle-
ctum prudētie sapīa ꝓparauit: ⁊ gloriaz te-
nentiū se exaltat. Radix sapie est timē deū:
ramī eius longeui. In thesauris sapie
intellectus ⁊ scie religiositas: execratio aūt
peccatoribꝫ sapīa Timor dñi expellit pecm.
Nam q̄ sine timore ē non poterit iustifica-
ri: ira cūdia enī animositatis illius subūsio
eius ē. Vsq; in tēpus sustinebit patiēs: et
postea reddicō iocunditatis. Bonus sen-
sus. vsq; in tempus abscondet verba illius:
et labia multoꝝ enarrabūt sensū illius. In
thesauris sapie significacō disciplinē: exec-
tio aūt peccatori cultura dei. Fili ꝓcupiscens
sapientiā ꝓserua iusticiā: ⁊ deus ꝓbebit illā
tibi. Sapientia enim ⁊ disciplina timor dñi:
et q̄ bene placitū est illi fides ⁊ mansuetudo:
et adimplebit thesauros illius. Contum ax

nō sis · et incredibilis timori dei: ⁊ ne accesseris ad illū duplici corde. Ne fueris ypocrita in ospectu hominū: ⁊ nō scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis ne forte cadas · et adducas animae tuae inhonoracōnem: et reuelet deus absconsa tua · ⁊ in medio synagoge elidat te: qm̄ accessisti maligne ad dnm · ⁊ cor tuū plenum est dolo et fallacia.

Fili accedēs ad seruitutē dei · sta in iustitia ⁊ in timore: ⁊ ꝓpara animā tuā ad tempt acōz. Deprime cor tuū et sustine: ⁊ inclina aurez tuā ⁊ suscipe ꝟba intellectus: ⁊ ne festines in tps obductōis. Sustine sustentacōes dei: o iungere deo ⁊ sustie: ut crescat i nouissimo vita tua. Oīne qd̄ tibi applicitū fuerit accipe · ⁊ in dolore sustine · ⁊ in humilitate tua pacientiā habe: qm̄ in igne pbatur aurū ⁊ argentū: hoīes vero receptibiles in camino humiliacōis. Crede deo ⁊ recupabit te: et dirige viā tuā et spera in illū. Serua timorem illius: ⁊ in illo veterasce. Metuētes dnm̄ sustinete misericordiā eius: ⁊ nō deflectatis ab illa ne cadatis. Qui timetis dnm̄ credite illi: ⁊ nō euacuabit mercedes vestra. Qui timetis dnm̄ sperate in illū: ⁊ in oblectationē veniet vobis misericordia. Qui timetis dnm̄ diligite illū: et illuminabūt corda vestra. Respicite filij nationes hoīm: ⁊ scitote q̄ nullus sperauit in dno · et ꝓfusus est. Quis enim pmansit in mādatis eius: ⁊ derelictus ē? Aut quis inuocauit eū: ⁊ despexit illū? Quoniā pius ⁊ misericors est deus: ⁊ remittet in die tribulacōis peccata: et ꝓtector est oīmb̄z exq̄rentib̄z se in veritate. Ve duplici corde et labijs scelestis ⁊ ambo malefacientibus: et peccatori terram ingrediēti duab̄z viis. Ve dissolutis corde · qui non credunt deo: et ideo nō ꝓtegent ab eo. Ve hijs qui p̄diderunt sustentiā: ⁊ qui dereliquerunt vias rectas: ⁊ diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cū inspicere ceperit dnus? Qui timent dnm̄ non erunt incredibiles verbo illius: ⁊ qui diligūt illū ꝓseruabūt verbū illius. Qui timent dnm̄ inquirent q̄ bnplacita sūt ei: ⁊ q̄ diligūt eū replebūtur lege ipsius. Qui timent dominū ꝓparabūt corda sua: ⁊ in ꝓspectu illius sanctificabūt animas suas. Qui timent dnm̄ custodient mandata illius: ⁊ pacientiā habebūt vsq̄z ad inspectōez illius dicētes. Si penitentiaz nō egerimus incidemus in manus dni: et nō in manus hominū. Secundū enī magnitudinē illius: sic ⁊ misericordia illius cū ipso est.

Fili sapie ecclesia iustorū: et nato illorū obedientia ⁊ dilectio. Iudicū pris audite filij: ⁊ sic facite vt salui sitis. Deus enī honorauit pres in filijs: ⁊ iudicū mris exquires firmauit in filios. Qui diligit deū exorabit ꝓ peccatis ⁊ cōtinebit se ab illis et in oratione dierū exaudiet. ⁊ sicut qui thesaurizat ita ⁊ qui honorificat matrem suā. Qui honorat patrem suū iocundabitur in filijs: ⁊ in die oroms sue exaudiet. Qui honorat prem suū vita viuet longiore: et q̄ obedit patri refrigerabit matrē. Qui timet dnm̄ honorat parentes: et quasi dnis seruiet hijs qui se genuerūt. In opere ⁊ sermone et omni pacientia honora prem tuū vt supueniat tibi bndictio a deo: ⁊ bndictio illius in nouissimo manet. Benedictio pris firmat domos filiorū: maledictio aūt matris eradicat fundamēta. Ne glorieris i ꝓtumelia pris tui: nō enim est tibi gloria sed cōfusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui: et dedecus filij · pater sine honore. Fili suscipe senectam pris tui ⁊ non ꝓtristes eū in vita illius: et si defecerit sensu · veniam da: et ne spernas eū in tua virtute. Elimosina enim pris non erit in obliuione. Nam ꝓ peccato matris restituet tibi bonū: ⁊ in iustitia edificabitur tibi · ⁊ in die tribulacōis ꝓmemorabitur tui: et sicut i sereno glacies · soluentur pcā tua. Quam male fame est qui dereliquit prem: ⁊ est maledictus a deo qui exasperat matrē. Fili in mansuetudine opa tua pfice: et sup hominū gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in oīmb̄z · et coram deo inuenies grām: qm̄ magna potentia dei solius: ⁊ ab humilib̄z honorat. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris: ꝗ q̄ ꝓcepit tibi deus illa cogita semp: ⁊ in pluribz opibus eius ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessariū ea q̄ absconditā sunt videre oculis tuis. In supuacuis rebz noli scrutari multipliter:

et in pluribꝫ eius opibus nō eris curiosus.
Plurima enī sup sensū hominū ostensa sūt
tibi. Multos enim supplantauit suspicio
illorꝫ: et in vanitate detinuit sensus illorum
Cor durū habebit male in nouissimo: et q̄
amat periculū in illo peribit. Cor ingredi-
ens duas vias nō habebit successus: ⁊ pra-
uicors in illis scandalizabit. Cor nequam
grauabit in doloribus: ⁊ peccator adiciet
ad peccandū. Synagoge supborꝫ nō erit
sanitas: frutex enim peccati eradicabit in
illis ⁊ nō intelliget. Cor sapiēs intelligit
in sapiēia: ⁊ auris bona audiet cum omni
cōcupiscēia sapiēiā. Sapiēs cor ⁊ intel-
ligibile abstinebit se a peccatis: ⁊ in opib
iusticie successus habebit. Ignē ardentē
extinguit aqua: et elmosina resistit pēcis:
et deus pspector est eius qui reddit gratiā.
Meminit in posterum: et in tēpore casus
sui inueniet firmamentum. IIII

Fili elemosinā pauperis ne defraudes:
et oculos tuos ne transuertas a pau-
pere. Animā esurientē ne despexeris: ⁊ nō
exasperes pauperē in inopia sua. Cor ino-
pis ne afflixeris: ⁊ nō ꝓtrahas datū angu-
stiani. Rogationē cōtribulati ne abicias:
et nō auertas faciem tuā ab egeno. Ab in-
ope ne auertas oculos tuos ꝓter irā: ⁊ nō
relinq̄s querētibus tibi retro maledicere.
Maledicētis enim tibi in amaritudine ani-
me exaudietur depcatio illius: exaudiet
autē eum qui fecit illū. Cōgregacōni pau-
perū affabilē te facito: et psbitero humilia
animā tuā: ⁊ magnato humilia caput tuū.
Declina pauperi sine tristitia aurem tuā: ⁊
redde debitū tuū: ⁊ responde illi pacifice in
mansuetudine. Liberā eū qui iniuriā patit
de manu supbi: et non acide feras in anima
tua. In iudicādo esto pupillis misericors vt
pater. ⁊ pro viro matri illorꝫ: et eris tu ve-
lut filius altissimi obediens: ⁊ miserebit tui
magisq̄ mater. Sapiēia filijs suis vitaꝫ
inspirat: ⁊ suscipit inquirētes se: ⁊ pibit in
via iusticie. Et q̄ illā diligit diligit vitaꝫ:
et qui vigilauerint ad illā oplectent placo-
rem eius. Qui tenuerint illā vitaꝫ hereditabunt: et quo introibit benedicet deus.
Qui fuerunt ei obsequētes erunt deo: ⁊ eos
qui diligūt illā diligit deus. Qui audit illā
iudicabit gentes: ⁊ qui intuet illam pma-
nebit ofidens. Si crediderit ei pmanebit ⁊
hereditabit illā: et erūt in ofirmacōne crea-
ture illorꝫ: qm in tēptacōne ābulat cū eo ⁊
in pmis eligit eū. Timorē ⁊ metū ⁊ pbatio-
nē inducet sup illū: ⁊ cruciabit illū in tribla-
cōne doctrie sue donec tēptet eū in cogita-
tionib suis: et credat aīe illi⁹. Et firmabit
illū ⁊ iter adducet directū ad illum: ⁊ letifi-
cabit illuꝫ et denudabit illi absconsa sua: et
thesaurizabit super illū scientiā ⁊ intellectū
iustitie Si aūt oberrauerit derelinquet eū:
et tradet eū in manus inimici sui. Fili cōfua
tēpus: et deuita a malo. Pro anima tua ne
ofundaris dicere verū. Est enim confusio
adducēs peccatū: et est cōfusio adducens
gloriā ⁊ gratiam. Ne accipias facie aduersus
faciem tuā: nec aduersus animā tuā mēda-
tium. Ne reuerearis pximū tuū in casu suo:
nec retineas verbū in tempore salutis. Nō
abscondas sapiēiā tuaꝫ in decore suo. In
lingua enī sapiēia dinoscit. ⁊ sensus ⁊ scia
et doctrina in ℣bo sensati: ⁊ firmamentū in
operib iusticie. Non ostadicas verbo veri-
tatis vllomodo: ⁊ de mēdacio ineruditionis
tue ofundere. Non ofundaris ofiteri pecca-
ta tua: ⁊ ne sbicias te omni homini ꝓ pēcō
Noli resistere ostra faciē potētis: nec cone-
ris contra ictū fluuij Pro iusticia agonizaē
pro anima tua: ⁊ usq̄ ad mortē certa ꝓ iu-
stitia: et deus expugnabit ꝓ te inimicos
tuos. Noli citatus esse in lingua tua: ⁊ inu-
tilis ⁊ remissus in operib tuis. Noli esse sicut
leo in domo tua euertens domesticos tuos:
et opprimēs subiectos tibi. Nō sit porrecta
man⁹ tua ad accipiēdū ⁊ ad dādū collecta

Noli attendere ad possessiones V
iniquas: ⁊ ne dixeris est michi suffici-
ens vita. Nichil enī proderit in tpe vindic-
te ⁊ obductioms. Ne seq̄ris in fortitudine
tua ocupiscentiam cordis tui: ⁊ ne dixeris.
Quomodo potui: aut quis me subiciet ꝓpt
facta mea? Deus aūt vindicās vindicabit.
Ne dixeris. Peccaui: ⁊ quid michi accidit
tristes? Altissimus enim est patiēs redditor.
De ꝓpiciatu peccatorum noli esse sine metu:
neq̄ addicias peccatū super peccatum: ⁊ ne

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

dicas. Miseratio dñi magna ē: multitudīs
peccatorꝫ meorꝫ miserebit̄. Misericordia
enim & ira ab illo cito pximāt: et in peccores
respicit ira illius. Ne tardes converti ad do-
minū: & ne differas de die in diem. Subito
enim veniet ira dñi: & in tempore vindicte
dispdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniu-
stis: non enim pderūt tibi in die obductio-
nis & vindicte. Non vēntles te in omnē vē-
tum: & nō eas in omnē viam. Sic enī ois
peccator pbatur in duplici lingua. Esto fir-
mus in via dñi & in veritate sensus tui & sci-
entia: et prosequatur te verbū pacis et iu-
stitie. Esto māsuetus ad audiendū verbū
dei vt intelligas: et cū sapientia pferes re-
sponsū verū. Si est tibi intellect? respōde
proximo: sin aūt manus tua sit sup os tuū:
ne capiaris in verbo indisciplinato & confun-
daris. Honor & gloria in sermone sensati:
lingua vero imprudētis subversio est ipius.
Nō appelleris susurro in vita tua: & lingua
tua ne capiaris & confundaris. Super furez
enim est confusio & penitētia: et denotatio pes-
sima sup bilinguē: susurratori autē odiū et
inimicicia & contumelia. Justifica pusillū & ma-
Noli fieri pro amico gnū similiter. VI.
inimicus proximo. Improperiū enī
et contumeliam malus hereditabit: & omnis
peccator invidus & bilinguis. Nō te extol-
las in cogitatione anime tue velut taurus
ne forte elidatur virtus tua per stulticiam:
et folia tua comedat & fructus tuos pdat:
et relinquaris velut lignū aridum in hero-
mo. Anima enī nequā dispdet qui se habz:
et in gaudiū inimicis dat illū: & deducet in
sortem impiorꝫ. Verbū dulce multiplicat
amicos & mitigat inimicos: et lingua euch-
aris in bono homine abūdabit. Multi pa-
cifici sint tibi: & consiliarius sit tibi vnus de
mille. Si possides amicū in tēptacōne pos-
side eū: & ne facile credas ei teipsū. Est enī
amicus secundū tēpus suū: & nō pmanebit
in die tribulationis. Et est amicus qui cō-
uertit̄ ad inimicicia: & ē amicus qui odiū
et rixam & iniuria denudabit. Est autē am-
icus socius mense: & nō permanebit in die
necessitatis. Amicus si pmāserit fixus. erit
tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis
fiducialiter aget. Si humiliauerit se ostra
tet a facie tua absconderit se: vnanimem
habebis amicicia bonam. Ab inimicis tuis
separare: & ab amicis tuis attēde. Amicus
fortis fidelis ptectio: qui autē inuenit illū
inuenit thesaurū. Amico fideli nulla est cō-
paratio: & nō est digna pōderatio auri & ar-
gēti ostra bonitatē fidei illius. Amicus fidelis
medicamentū vite & immortalitatis: & qui
metuūt dominū inuenunt illuz. Qui timet
deum eque habebit amicicia bonam: qm̄ se-
cundū illū erit amicus illius. Fili a iuuēcute
tua excipe doctrinaz: & usqz ad canos inue-
nies sapientia. Quasi is qui arat & qui seiat
accede ad eā: & sustine bonos fructus illius.
In ope enī ipius exiguū laborabis: et cito
edes de generationibz illius. Quā aspera
est inimicū sapietia in doctis hominibz: & non
pmanebit in illa excors. Quasi lapidis vtus
pbacō erit in illis: et nō demorabūt̄ picē
illā. Sapia enī doctrie sēm nomē est eius:
& nō est multis manifesta. Quibz aūt ognita
ē pmanet usqz ad ospectū dei. Audi fili & ac-
cipe osiliū intellectus: & ne abicias cōsiliū
meū. Imice pedem tuū in opedes illius: & in-
torques illius collum tuū. Subice humerū
tuū & porta illam: et ne accidieris vinculis
eius. In omni animo tuo accede ad illam:
et in omni virtute tua oserua vias eius. In-
vestiga illam & manifestabitur tibi: & con-
tinens factus ne derelinquas eā. In nouis-
simis enim inuenies requiē in ea: et conuerte-
tur tibi in oblectationē. Et erūt opedes eius
in ptectionē fortitudinis & bases virtutis:
et torques illius in stolā glorie. Decor enī
vite est in illa: & vincla illius alligatura sa-
lutis. Stola glorie indues eā: et coronam
gratulationis impones tibi. Fili si attende-
ris michi disces eaz: & si accomodaueris a-
nimū tuū sapiens eris. Si inclinaueris au-
rem tuā excipies doctrinam: & si dilexeris
audire sapiēs eris. In multitudine psbite-
rorū prudētium sta. et sapietie illoz ex cor-
de oiūgere: vt omnē narrationem dei pos-
sis audire: & proūbia laudis non effugiāt
a te. Et si videris sensatū euigila ad eum: &
gradus hostiorum illius exterat pes tuus.
Cogitatuz tuū habe in preceptis dei. et in

mandatis illius maxime assiduus esto: ⁊
ipse dabit tibi cor: ⁊ cupiscentia sapientie
dabit tibi. VII
Noli facere mala et non te apprehendet: discede ab iniq ⁊
deficiet mala abs te. Fili non semines mala in sulcis iniusticie: ⁊ non metes ea in se
ptuplum. Noli querere ab homine ducatum:
neq; a rege cathedram honoris. Non te iusti
fices ante deum qm agnitor cordis est ipse:
⁊ penes regem noli velle videri sapies. No
li querere fieri iudex nisi valeas virtute ir
rumpere iniquitates: ne forte extimescas fa
ciem potentis: ⁊ ponas scandalum in agnita
te tua. Non pecces in multitudine ciuitatis.
nec te immittas in populum: neq; alliges
duplicia peccata. Nec eritis in vno eris in
munis. Noli esse pusillanimis in animo tuo:
exorare ⁊ facere elemosinam ne despicias. Ne
dicas in multitudine munerum meorum respi
ciet deus: ⁊ offerente me deo altissimo munera
mea suscipiet. Non irrideas hominem in a
maritudine anime: est enim q humiliat ⁊ ex
altat circuspector deus. Noli amare men
dacium aduersus fratrem tuum: neq; in amicum si
militer facias. Noli velle mentiri omne men
dacium: assiduitas enim illius non est bona.
Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum:
⁊ non iteres verbum in oratione tua. Non oderis
laboriosa opa: ⁊ rusticacionem creatam
ab altissimo. Non te reputes in multitudine
indisciplinatorum: memento ire qm non tar
dabit. Humilia valde spm tuum: qm vindi
cta carnis impij ignis ⁊ vermis. Noli pua
ricari in amicum pecuniam differentem: neq;
fratrem tuum karissimum auro spreueris. Noli di
scedere a muliere sensata ⁊ bona quam sortitus
es in timore dni: gra enim vencuntie illius
sup aurum. Non ledas fidem veritate opera
tem: neq; mercenarium datrem animam suam.
Seruus sensatus sit tibi dilectus qsi anima
tua: non defraudes illum libertate: neq; inopem
derelinquas illum. Pecora tibi sint attende ill:
⁊ si sunt utilia persuerent apud te. Filij tibi sint
erudi illos: et curua illos a puericia illorum.
Filie tibi sint serua corpus illarum: ⁊ non ostendas
hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam
⁊ grande opus feceris: ⁊ homini sensato da
illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam non
picias illam: et odibili non credas te in toto
corde tuo. Honora patrem tuum: et gemitus
matris tue ne obliuiscaris. Memento qm
nisi per illos natus non fuisses: et retribue illis
quomodo et illi tibi. In tota anima tua time
dnm: ⁊ sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute dilige eum q te fecit: ⁊ ministros eius
ne derelinqs. Honora deum ex tota anima
tua et honorifica sacerdotes: ⁊ purga te cum
brachijs. Da illis partem sicut mandatum est tibi
primicias ⁊ purgacionis: ⁊ de negligentia tua
purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum
et sacrificium sanctificacionis offeres dno et
micia sanctorum: et pauperi porrige manum
tuam vt perficiatur propiciatio et benedictio tua.
gra datus in aspectu omnis viuentis: et mor
tuo non phibeas gratiam. Non desis plorantibus
in solacione: ⁊ cum lugentibus ambula. Non te
pigeat visitare infirmum: ex hijs enim in di
lectione firmaberis. In omnibus operibus tuis
memorare nouissima tua: ⁊ metum non peccabis
Non litiges cum homine potente: VIII
ne forte incidas in manus illius. Non
contendas cum viro locuplete: ne forte contra
te statuat litem tibi. Multos enim perdidit
aurum ⁊ argentum: et vsq; ad cor regum extendit
⁊ euertit. Non litiges cum homine linguato
et non strues in ignem illius ligna. Non com
munices homini indocto: ne male de pgenie
tua loquat. Ne despicias hominem auertentem
se a peccato: neq; improperes ei. Memento
qm omnes in corrupcione sumus. Ne
spernas hominem in sua senectute: et enim ex
nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo
gaudere: scies qm omnes morientur: ⁊ in gau
dium volumus venire. Ne despicias narrati
onem presbiterorum sapientum: et in puerbijs eo
rum uersare. Ab ipis enim disces sapienciam
et doctrinam intellectus: ⁊ seruire magnatis
sine querela. Non te pteteat narracio senum:
ipi enim didicerunt a pribus suis. Qm ab ipis
disces intellectum: et in tpe necessitatis dabis
responsum. Non incendas carbones peccatorum
arguens eos: et ne incendaris flamma ignis
peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumelio
si: ne sedeat quasi insidiator ori tuo. No
li fenerari homini fortiori te: q si feneraueris
quasi perditum habe. Non spondeas sup vtutem

tuaz: q̃ si spopõderis quasi restituẽs cogita. Nõ iudices ꝓtra iudicẽ: q̃m secũdũ q̃d̃ iustũ est iudicat. Cum audace non eas in via: ne forte grauet mala sua in te. Ipe enĩ secũdũ volũtatẽ suã vadit: ⁊ fil' cũ stultitia illius peries. Cum iracũdo nõ facias rixaz et cũ audace non eas in desertũ: q̃m quasi nihil est ante illum sanguis: et vbi nõ est adiutoriũ elidet te. Cum fatuis ꝓsiliũ non habeas: non enĩ poterũt diligere nisi q̃ eis placẽt. Coram extraneo ne facias cõsiliũ: nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuũ manifestes: ne forte inferat tibi graz falsam et conficietur tibi. IX

Non zeles mulierem sinus tui: ne ostẽdat sup te malicią doctrine nequam. Nõ des mulieri potestatez anime tue: ne ingrediatur in virtute tua ⁊ ꝓfundatis. Ne respicias mulierẽ multiuolã: ne forte incidas in laq̃os illius. Cũ saltatrice ne assiduus sis nec audias illã: ne forte pereas in efficacia illius. Virginẽ ne ꝓspicias: ne forte scãdalizeris in decore illius. Ne des fornicariis animã tuaz in vllo: ne pdas te ⁊ hẽditatẽ tuã. Noli circumspicẽ in vicis ciuitatis: nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciez tuã a muliere compta ⁊ ne circumspicias speciẽ alienã. Propter spẽm mulieris multi perierũt: ⁊ ex hoc concupiscẽtia q̃si ignis exardescit. Omnis mulier q̃ est fornicaria q̃si stercus in via ab omnibꝫ ꝓtereũntibꝫ conculcabitur. Speciẽ mulieris alieni multi ãmirati reprobi facti sũt: colloquiũ enim illius quasi ignis exardescit. Cũ aliena muliere ne sedeas omnino nec accũbas cũ ea sup cubitũ: ⁊ nõ altriceris cũ illa in vino ne forte delinet cor tuũ in illã: ⁊ sanguine tuo labaris in perditõez. Ne derelinquas amicum antiquum: nouus enim nõ erit similis illi. Vinũ nouũ amicus nouus: veterascat: et cũ suauitate bibes illud. Nõ zeles gloriaz ⁊ opes peccatoris: nõ enim scis q̃ futura sit illius subuersio. Nõ placeat tibi iniuria iniustorũ: scies q̃m vsqz ad inferos nõ placebit impius. Longe abesto ab homine ptãtem hãte occidendi: ⁊ nõ suspicaberis timorez mortis. Et si accesseris ad illũ noli aliquid omittẽ: ne forte auferat vitã tuaz. Cõionez mortis scito: q̃m in medio laq̃oriũ ingrediris: ⁊ sup dolentiũ arma ambulabis. Secũdũ virtutẽ tuam: caue te a pximo tuo: ⁊ cũ sapientibꝫ et prudentibꝫ tracta. Viri iusti sint tibi ꝓnuie: ⁊ in timore dei sit tibi gloriacio: et in sensu sit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in pceptis altissimi. In manu artificũ opa laudabũtur: ⁊ pncipes populi in sapiẽtia sermonis sui: in sensu vero seniorũ verbũ. Terribilis ẽ in ciuitate sua hõ linguosus: ⁊ temerarius in vbo suo odibil' erit.

X

Iudex sapiẽs iudicabit populũ suũ: ⁊ pricipatus sensati stabilis erit. Secũdũ iudicẽ populi sic et minister eius: et qualis rector est ciuitatis: tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens pdet populũ suũ: et ciuitates inhabitabũtur p sensũ prudentiuz. In manu dei potestas terre: et execrabilis omnis iniq̃tas gentiũ: et vtilẽ rectorẽ suscitabit in tpe sup illã. In manu dei potestas hominis: ⁊ sup faciẽ scribe imponet honorẽ suũ. Omnis iniurie pximi ne memineris: ⁊ nihil agas in opibꝫ iniurie. Odibilis coram deo ẽ ⁊ hominibꝫ superbia: et execrabilis oĩs iniq̃tas gentiũ. Regnum a gente in gẽtem transfertur ꝓpter iniusticias ⁊ iniurias ⁊ cõtumelias ⁊ diuĩsos dolos. Auaro aũt nihil ẽ scelestius. Quid superbis terra ⁊ cinis? Nihil est iniq̃us q̃ amaẽ pecuniã. Hic enim ⁊ animã suã venalẽ habz: q̃m in vita sua piecit intima sua. Omnis potentatus breuis vita: languor prolixior grauat medicũ. Breuem languorẽ pcidit medicus: sicut ⁊ rex hodie est: ⁊ cras morietur. Cũ enim morietur homo: hereditabit serpentes et bestias et vermes. Initiũ superbie hominis apostotare a deo: q̃m ab eo q̃ fecit illũ recessit cor eius: q̃m initiũ peccati ẽ omnis superbia. Qui tenuerit illã adimplebit maledictis: ⁊ subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit dõs ꝓuentus malorũ: ⁊ destruxit eos vsq̃z in finẽ. Sedes ducũ superbꝫ destruxit deus: ⁊ sedẽ fecit mites p eis. Radices gentium superbaz arefecit deus: ⁊ plantauit humiles ex ipis gentibꝫ. Terras gentiũ euertit dõs: ⁊ pdidit eas vsq̃z ad fundamẽtũ. Arefecit ex ipis ⁊ disp̃didit eos: ⁊ cessare fecit memoriam eorz a terra. Memoriaz superbꝫ pdidit

deus: ⁊ reliquit memoriam humiliū sensu.
Nō est creata hominib⁹ supbia: neq⁹ iracū-
dia natiōi muliebr⁹. Semē hominū hono-
rabitur hoc qō timet dēū: semen aūt hoc ex-
honorabit qō ptcrit mandata dñi. In me-
dio fratrū rector illor⁹ in hono're: ⁊ q̄ timēt
dñm erūt in oculis illius. Ola diuitū hono-
ratorū ⁊ paupe⁹ timor dei ē: nō despicē ho-
minem iustū paupere: et nō magnificare virū
peccatorē diuitē. Magnus ē iudex ⁊ potēs
ē in honore: et nō ē maior illo q̄ timet deum.
Seruo sensato liberi seruient: et vir prudēs
⁊ disciplinatus nō murmurabit correptus:
⁊ insciūs nō honorabit. Noli extollē te in
faciendo ope tuo: et noli cūctari in tpe an-
gustie. Melior ē q̄ operat et abūdat in oī-
bus: q̄ qui gloriat et eget pane. Fili in mā-
suetudine serua animā tuam: ⁊ da illi hono-
rem secūdū meritū suū. Peccātes in animā
suam quis iustificabit? Et quis honorifica-
bit ex honorātem animā suā? Paup gliat
p disciplinā ⁊ timorē suū: ⁊ ē homo q̄ hono-
rificat ꝓpter sbstātiam suā. Qui autē gli-
atur in pauptate: quātō magis in sbstantia?
Et q̄ gliat in sbstantia: pauptatē vereat.

Sapientia humiliat exaltabit XI
caput illius: ⁊ in medio magnatorū
o sedē illum faciet. Non laudes virū in spe-
cie sua: neq⁹ spernas hominem in visu suo.
Breuis in volatilib⁹ apis: ⁊ miciū dulcoris
hab⁹ fructus illius. Ne glieris in vestitu
vnq̄: nec in die honoris tui extollaris. Qm̄
mirabilia opa altissimi solius: et gliosa et
absconsa ⁊ muisa opa illius. Multi tyrām
sederūt in throno et in suspicabilis portau-
it diadema: multi potētes oppressi sūt va-
lide: ⁊ gloriosi traditi sūt in manus alterō-
rū. Priusq̄ interroges ne vitupēs quēq̄:
et cū interrogaueris corripe iuste. Priusq̄
audeas ne rndeas verbū: ⁊ in medio semō-
rū ne adicias loqui. De ea re q̄ te nō mo-
lestat ne certeris: et in iudicō peccantiū ne
consistas. Fili ne in multis sint actus tui: et
si diues fueris non eris immunis a delicto.
Si enim secutus fueris non apprehendes:
et nō effugies si p̄cucurreris. Est homo la-
borās ⁊ festinās et dolens impius: et tāto
magis nō abūdabit. Est homo marcidus
egens recuperatione plus deficiēs virtute et
abūdās pauptate: ⁊ oculus dei respexit il-
lū in bono et erexit eū ab humilitate ipius.
et exaltauit caput eius: et mirati sūt in illo
multi ⁊ honorauerunt deum. Bona et mala.
vita et mors: pauptas et honestas: a deo
sūt. Sapientia disciplina et scientia legis
aput dñm: dilectio ⁊ vie bonorū aput ipm.
Error et tenebre peccatoribꝰ o creata sunt:
q̄ aūt exultāt in malis o senescunt in malo.
Datio dei iustis pmanet: et pfectus illius
successus hābit meternū. Est q̄ locupletat
parce agendo: ⁊ hec pars mercedis illius
in eo q̄ dicit inuem requiem mihi ⁊ nunc
manducabo de bonis meis solus: et nescit
qō tps ptereat et mors appropinquet. et
et relinquat omia alijs: et moriat. Sta in
testamento tuo ⁊ in illo colloq̄re: ⁊ in ope
mandatorū tuor⁹ veterasce. Ne manseris
in opib⁹ peccatorū. Cōfide aūt in deo: ⁊ ma-
ne in loco tuo. Facile est enim in oculis dei
sbito honestare paupere. Benedictō dei in
mercedē iusti festinat: ⁊ in honore velocē p-
cessus illius fructificat. Ne dicas. quid est
mihi opus: ⁊ q̄ erunt mihi ex hoc bona?
Ne dicas. Sufficiēs mihi sū. ⁊ q̄d ex hoc
pessima bor? In die bonorū ne immemor sis
malorū: ⁊ in die malorū ne immemor sis bo-
norū: qm̄ facile est coram deo in die obitus
retribuere vnicuiq̄ sēdm vias suas. Mali-
cia hore oblivionē facit luxurie magne: et
in fine hois denudacō operū illius. Ante mor-
tē ne laudes hoīem quēq̄: qm̄ in filijs suis
agnoscit vir. Nō omēz hoīem inducas in
domū tuā: multe enim sūt insidie dolosi. Si-
cut enim eructuāt p̄cordia ferātium ⁊ sicut
perdix inducit in caueam ⁊ ut caprea in la-
queū sic ⁊ cor superbor⁹: et sicut pspector vi-
dens casū prximi sui. Bona enim in mala cō-
uertēs insidiatur: et in electis imponet ma-
culaz. Ab scintilla enim vna augetur ignis:
⁊ ab vno doloso augetur sanguis: hō vero
peccator sanguinem insidiatur. Attende tibi
a pestifero. fabricat enim mala: ne forte in-
ducat sup te sbsannacōez in ꝓpetuū. Admit-
te ad te alienigenā et subūrēt te in turbine:
⁊ abalienabit te a vijs ꝓprijs. XII
Si beneficeris scito cui feceris: et erit

gtia in bonis tuis multa. Benefac iusto et
inuenies retribuconez magnã: et si nõ ab
ipo: certe a dño. Non ẽ enim ei bene q̃ assi-
duus ẽ in malis et elmosinas nõ dãt: qm̃
et altissimus odio habz peccatores: et mis-
tus ẽ penitẽtiby. Da misericordi. et ne suscipias peccatorẽ. Et impijs ⁊ peccatoribus
reddet vindictã: custodiens eos in diem
vindicte. Da bono ⁊ nõ receperis peccato-
rem: bñfac humili ⁊ nõ dederis impio. Pro-
hibe panes illi daẽ: ne in ipis potẽtior te sit.
Nã duplicia mala inuenies in omib bonis
q̃cunqz feceris illi: qm̃ ⁊ altissimus odio hz
peccatores: ⁊ impijs reddet vindictã. Nõ
agnoscet in bonis amicus: et nõ abscõdetur in malis inimicus. In bonis viri inimici
illius: in tristicia ⁊ in malicia illius. amicus
agnitus ẽ. Nõ credas inimico tuo in eternũ.
Sicut enim eram ẽtum. eruginat nequicia
illius: ⁊ si humiliatus vadat curuus abice
animũ tuũ: et custodi te ab illo. Nõ statuas
illũ penes te nec sedeat ad dexterã tuaz ne
ouersus stet in loco tuo: ne forte ouersus i
locũ tuũ inq̃rat cathedrã tuam: et in nouissimo ognoscas verba mea ⁊ in sermonibus
meis stimuleris. Quis mi serebit incãtatori a serpẽte pcusso: et omib q̃ appropiant
bestijs? Sic et q̃ comitat cũ viro iniquo:
⁊ obuolutus ẽ in peccatis eius. Vna hora
tecum pmanebit: si aũt declinaueris nõ supportabit. In labijs suis indulcat inimicus:
et in corde suo insidiatur vt sbuertat te in
foueam. In oculis suis lacrimatur inimicus:
⁊ si inuenerit tps: non saciabit sanguine:
⁊ sic incurrerint tibi mala. inuenies eũ illic
porem. In oculis suis lacrimat inimicus: ⁊
quasi adiuuãs suffodiet plãtas tuas. Caput suũ mouebit et plaudebit manu: et multa susurrãs omutabit vultũ suũ. XIII

Qui tetigerit picem inq̃nabit ab ea:
⁊ q̃ omunicauerit supbo induet suppiam. Pondus sup se tollit q̃ honestiori se
communicat: et ditiori te ne socius fueris.
Quid omunicabit cacabus ad ollã? Qñ
enim se collisserint ofrmget. Diues iniuste
aget ⁊ fremebit: paup autez lesus tacebit.
Si largitus ei fueris assumet te: ⁊ si nõ habueris derelinquet te. Si habes ouiuet te-
cũ et euacuabit te: et ipe nõ dolebit sup te.
Si necessarius illi fueris supplãtabit te: et
subridens spem dabit narrãs tibi omia bona et dicet q̃d opus ẽ tibi: et ofundet te in
cibis suis. donec te eximinat bis ⁊ ter: et in
nouissimo deridet te. Et postea videẽs derelinquet te: ⁊ caput suũ mouebit ad te. Humiliare deo: et exspecta manus eius. Attẽde ne seductus in stulticiã humilieris. Noli
ẽe humil in sapia tua: ne humiliat? in stulticiã seducais. Aduocat? a potẽtioẽ discede:
ex h enim magis te aduocabit. Ne imp bus
fis. ne impigaris: ⁊ ne lõge fis ab eo: ne eas
in obliuionem. Ne renneas ex equo loqui
cũ illo: nec credas multis verbis illius. Ex
multa enim loq̃la temptabit te: ⁊ sbridens
interrogabit te. De abscõditis tuis immittis animo illius: ofuabit vba tua: ⁊ nõ parcet de malicia ⁊ de vinculis. Caue tibi ⁊ attẽde diligenter auditui meo: qm̃ cũ sbuersione tua ãbulas. Audiens vero verba illa
quasi in somnis vide: et vigilabis omi vita
tua. Dilige deum: ⁊ inuoca illũ in salute tua.
Omne animal diligit simile sibi: sic et omnis
homo primũ sibi. Omnis caro ad similem
sibi oiũget: ⁊ omis homo simili sui sociabit.
Si omunicabit lupus agno aliq̃n: sic peccator iusto. Que omunicacõ sancto homini
ad canem: aut q̃ pars diuiti ad pauperez?
Venacõ leonis onager in heremo: sic ⁊ pascua sunt diuitũ pauperes. Et sicut abominatio ẽ supbo humilitas: sic et execratio diuitis paup. Diues omotus ofirmatur ab amicis suis: humilis aũt cũ ceciderit expelletur
et a notis. Diuiti deceptio multi ꝛcupatoẽs:
locutus ẽ supba: ⁊ iustificauerũt illũ. Humilis deceptus ẽ: insup ⁊ arguit. Locutus est
sensate: et nõ ẽ ei datus locus. Diues locut?
est et omes tacuerũt: ⁊ verbum illius ysq̃z
ad nubes perducent. Paup locutus est: et
dicũt. Quis ẽ hic? Et si offenderit: sbuertẽt
illũ. Bona ẽ substãtia cui non est peccatum
in oscienia: ⁊ nequissima ẽ pauptas in ore
impij. Cor hominis immutat faciem illius:
siue in bonũ siue in mala. Vestigiũ corõ boni
⁊ faciẽ bonã difficile inuenies: ⁊ cũ labore.

Beatus vir q̃ nõ ẽ lapsus ver- XIIII
bo ex ore suo: et non est stimulatus in

tristicia delicti. Felix qui nō habet animi sui
tristiciam: et non excidit ab spe sua. Viro
cupido et tenaci sine racōe est substantia:
q̃ homini liuido ad quid aurū? Quod acer-
uat ex aīo suo iniuste alijs cōgregat: et in
bonis illius alius luxuriabit. Qui sibi neq̃
ē cui alij bonus erit? Et nō iocūdabit in bo-
nis suis. Qui sibi inuidet nichil ē illo neq̃us:
q̃ hec ē rēdicio malicie illi. Et si bōfecerit
ignoranter. q̃ nō volens facit: et in nouissi-
mo manifestat maliciam suā. Nequā ē ocu-
lus liuidi: et auertēs faciem suā: et despici-
ens animā suā. Insaciabilis oculus cupidi
in parte iniq̃tatis: nō saciabit. donec ꝯsu-
mat arefaciēs animam suā. Oculus malus
ad mala: et non saciabit. pane indigens:
et in tristicia erit sup mensam suā. Fili si ha-
bes benefac tecum: et deo dignas oblaciōes
offer. Memor esto qm̄ mors non tardat:
q̃ testamentū inferorū: q̃ demōstratū ē tibi.
Testamentū enim huius mūdi morte mo-
rietur. Ante mortem benefac amico tuo: et
secūdū vires tuas exporrigēs da pauperi.
Nō defrauderis a die bono: et particula di-
ei bonī nō te pteriat. Nōne alijs relinque
dolores. q̃ labores tuos? In diuisione sortis
da. q̃ accipe: et iustifica aīam tuā. Ante obi-
tum tuū operare iusticiam: qm̄ nō est apud
inferos inuenire cibū. Omnis caro sicut fe-
num veterascet: et sicut folium fructificans
in arbore viridi. Alia generātur et alia de-
cidūtur: sic gnatio carnis. q̃ sanguinis. alia fi-
nitur: et alia nascit. Oīne opus corruptibi-
le in fine deficiet: et q̃ illud operatur ibit cū
illo. Et oīne opus electū iustificabit: et q̃
opatur illud honorabit in illo. Bēs vir q̃
in sapia morabitur: et q̃ in iusticia medita-
bit: et in sensu cogitabit circūspectōez dei.
Qui excogitat vias illius in corde suo. q̃ in
absconditis suis intelligēs: vadens post
illam quasi inuestigator: et in vijs illius
consistens. Qui respicit p fenestras illius:
et in ianuis illius audiens. Qui requiescit
iuxta domū illius: et in parietib illius figēs
palum. Statuet casulam suam ad manus
illius: et requescent in casula illius bona per
euum. Statuet filios suos sub tegimine il-
lius et sub ramis illius morabit. Protege-
tur sub tegimine illius a feruore: q̃ in gloria
requiescet.

XV

Qui timet deū faciet bona: et q̃ ꝯtinēs ē iusticie
apprehendet illam: et obuiabit illi quasi mr̄
honorificata: et quasi mulier a virginitate
suscipiet illū. Cibabit illū pane vite et intel-
lectus: et aqua sapie salutaris potabit illū.
Et firmabit in illo. nō flectetur: et ꝯtinebit
illum et non cōfundetur: et exaltabit illum
apud pximos suos. Et in medio ecclesie a-
periet os eius: q̃ adimplebit illū spū sapie
et intellectus: et stola glie vestiet eum. Jo-
cūditatē et exultacōem thesaurizabit super
illū: et nomine eterno hereditabit illū. Ho-
mines stulti non apphendet illam: et homies
sensati obuiabūt illi. Homines stulti nō vi-
debūt eam: longe enim abest a supbia q̃ do-
lo. Viri mendaces nō erūt illius memores:
et viri veraces inuenient in illa: et successū
habebūt vsq̃ ad inspectōem dei. Non est
specōsa laus in ore peccatoris: qm̄ a deo p-
fecta ē sapientia. Sapientie enim dei astab-
bit laus: et in ore fideli abundabit: et dnator
dabit eaz illi. Nō dixeris. p deum abest:
q̃ enim odit ne feceris. Nō dicas ille me im-
planauit: nō enim necessarij sūt ei homines
impij. Oīne execramentū erroris odit dns:
et nō erit amabile timentib eum. Deus ab
initio ꝯstituit hominē: et reliquit illū in ma-
nu ꝯsilij sui. Adiecit mādata et pcepta sua.
Si volueris mandata ꝯseruare ꝯsuabūt
te: et in ppetuum fidem placitam fuare. Ap-
posuit tibi aquā. q̃ ignem: ad qd̄ volueris
porrige manū tuā. Ante hoiez vita. q̃ mors:
bonū. q̃ malum. Quod placuerit ei dabitur
illi. qm̄ multa sapientia dei. q̃ fortis in potē-
tia: videns oīnes sine intermissione. Oculi
dni ad timentes eū: q̃ ipe agnoscit omnez
operā hois. Nemini mandauit impie agē:
et nemini dedit spacū peccādi. Nō enī ꝯ-
piscit multitudinē filiorū infidelū. q̃ multū.

XVI

Ne iocūderis in filijs impijs
si multiplicētur: nec oblecteris sup ip-
sos si nō ē timor dei in illis. Nō credas vite
illorū: nec respexeris in labores eorū. Meli-
or ē enim vnus timēs deum: q̃ mille filij im-
pij. Et vtile ē mori sine filijs: q̃ relīquē filios
impios. Ab vno sensato inhabitabit pria:

et a tribo impijs deseret. Multa talia vidit
oculus meus: et fortiora horũ audiuit au-
ris mea. In sinagoga peccantũ exardebit
ignis et in gẽte: incredibili exardescet ira.
Non exorauerũt pro peccatis suis antiqui
gigãtes q̃ destructi sũt confidentes sue virtu-
ti: et nõ pepercit peregrinacõni illorũ sed per-
cussit eos: et execratus ē eos pre superbia
verbi illorũ. Nõ misertus ē illis totã gẽtem
perdens: et extollentem se in peccatis suis.
Et sicut sexcẽta milia pedituũ q̃ congregati
sũt in duricia cordis sui: et si vnus fuisset cer-
uicatus mirũ si fuisset immunis. Misericordia
enim et ira ē cũ illo: potens exoratio et effun-
dens irã. Secũdũ misericordiã suaz sic cor-
rectio illius: hominẽ secũdũ opa sua iudi-
cat. Non effugiet in rapina peccator: et nõ
retardabit sufferẽtia misericordiã faciẽs. Omis
misericordia faciet locũ vnicuiq; secõm meritum
operũ suorũ: et secũdũ intellectũ peregri-
nacõnis illius. Nõ dicas. A deo abscõdar: et
ex sũmo quis operis mei memorabit? In
ꝓplo magno nõ agnoscar. Que ē enim aia
mea in tam immensa creatura? Ecce celum
et celi celorũ. abissus et vniuersa terra et q̃ in
eis sũt in aspectu illius commouebũtur: mon-
tes simul et colles et fundamenta terre: et
cũ cõspexerit illa deus tremore concutientur.
Et in omibus hijs insensatũ est cor: et omne
cor intelligit ab illo: et vias illius quis in-
telligit? Et procella quam nec oculus vidit
hominis? Naz plurima illius opa sũt in ab-
scõsis: sed opa iustitie eius quis enũtiabit
aut quis sustinebit? Longe enim ē testamẽ-
tũ a quibusdã: et interrogatio hoim in osũ-
macõe est. Qui minorat corde cogitat in-
ania: et vir imprudẽs et errãs cogitat stul-
ta. Audi me fili et disce disciplinam sensus:
et in verbis meis attẽde in corde tuo: et di-
caz in equitate disciplinã serutabor enar-
rare sapiam: et in verbis meis attẽde in cor-
de tuo: et dico in eqtate spũs. virtutes q̃s
posuit deus in opa sua ab initio: et in verita-
te enũtiauit scãz eius. In iudicio dei opa ipius
ab initio: et ab institucõe hoim iporũ distin-
xit partes illorũ: et inicia eorũ in gẽtibus suis.
Ornauit opa illorũ: nec esurierũt nec laborau-
erũt: et nõ destiterũt ab opibus suis. Vnusq̃sq;
proximũ sibi nõ agustiabit vsq; in eternũ. Nõ
sis incredibilis verbo illius. Post hec in ter-
rã deus respexit: et impleuit illã bonis suis.
Anima aũt omis vitalis denũtiauit ãte fa-
ciẽ ipsius: et ipa iterũ reuersio illorũ.

XVII

Deus creauit de terra hominẽ: et secõm
imaginẽ suam fecit illũ. Et iterũ obtulit
illũ in ipam: et secũdũ se vestiuit illũ virtute
Numerũ dierũ et tps dedit illi: et dedit illi
potestatẽ eorũ q̃ sũt sup terrã. Posuit timo-
rem illius sup omem carnẽ: et dominatus ē
bestiarũ et volatilũ. Creauit ex ipo adiuto-
rium simile sibi: obilũ et linguam et oculos
et aures et cor dedit illis excogitandi: et di-
sciplina intellectus repleuit illos. Creauit
illis scientiã spũs: sensu impleuit cor illorũ:
et mala et bona ondit illis. Posuit oculum
iporũ sup corda illorũ ondẽ illis magnalia
operũ suorũ vt nomẽ sanctificacõis collau-
dent: et gliari in mirabilibus illius: et magnia
enarrent operũ eius. Addidit illis disciplî-
nam: et legez vite hereditauit illos. Testa-
mentũ eternũ obtinuit cũ illis: et iustiziaz et
iudicia sua ondit illis. Et magnalia hono-
ris eius vidit oculus illorũ: et honorem vo-
cis audierũt aures illorũ. et dixit illis. At-
tẽdite ab omi iniquo. Et mandauit illis: vi-
cuiq; de proximo suo. Vie illorũ coram illo
sũt semp: nõ sũt abscõse ab oculis ipius. In
vnamquãq; gentem ꝓposuit rectorẽ: et pars
dei israhel facta est manifesta. Et omia opa
illorũ velut sol in aspectu dei: et oculi eius
sine intermissione inspicientes in vijs eorũ.
Nõ sũt abscõsa testamẽta p iniqtatez illorũ.
Et omis iniqtas eorũ in aspectu dei. Elimo-
sina viri q̃si sacculus cũ ipo: et gẽtiam hominis
quasi pupillaz obtinebit: et postea resurget
et retribuet illis retributiõez vnicuiq; in ca-
put iporũ: et auertet in inferiores partes tre.
Penitẽtibus aũt dedit viã iustitie: et obtinuit
deficientes sustinẽ: et destinauit illis sor-
tem veritatis. Conuertere ad dũm et relin-
que peccata tua: peare ante faciẽ omi: et mi-
nue offendicula. Reuertere ad dũm et auer-
tere abiniustitia tua et minis odito execra-
tionez et agnosce iustitias et iudicia dei et
sta in sorte ꝓpositõis et oratõis altissimi
dei. In partes vade seculi sancti: cũ viuis et

dantibꝫ confessionē deo. Nō demoreris in
errore impiorꝫ: ante mortē ofitere. A mor-
tuo quasi nichil perit confessio. Cōfiteberis
viuens: viuus ⁊ sanus ofiteberis ⁊ lauda-
bis deum: et gloriaberis in misera cōmbus
eius. Quā magna misericordia dñi: et ꝓpi-
ciatio illius conuertentibꝫ ad se. Nec enim
omnia possunt esse in hominibꝫ: qm̄ non ē
immortalis filius hominis: et in vanitate
malicie placuerūt. Quid lucidius sole? Et
hic deficiet. Aut quid nequius excogita-
uit caro ⁊ sanguis? Et hoc arguet. Virtu-
tez altitudinis celi ipe conspicit: et omnes
homines terra et cinis. XVIII

18

Qui viuit in eternum creauit omnia si-
mul. Deꝰ solus iustificabit: et manz
iudicus rex in eternū. Quis sufficiet enar-
rare opera illius? Quis enim inuestigabit
magnalia eius? Virtutē autē magnitudi-
nis eius q̄s enūciabit? Aut quis adiciet
enarrare misericordiā eius? Non est minu-
ere neqz addere: nec est inuenire magna-
lia dei. Cū ofūmauerit homo tunc incipiet:
et cū quieuerit operabit. Quid est homo
et que est gratia illius: et quid ē bonū aut
quid nequā illius? Numerus diez hom-
num ut multū centū anni: quasi gutte aque
maris deputati sūt: et sic calculus harene:
sic exigui anni in die eui. Propter hoc pati-
ens est deus in illis: et effundit super illos
misericordiā suaz. Vidit ꝑsumptōnem cor-
dis eorꝫ qm̄ mala est: et cognouit subuer-
sionē illorꝫ quomā nequā est. Ideo adim-
pleuit ꝓpiciationem suaz in illis: et ostēdit
illis viam equitatis. Miseratio hominis cir-
ca pximū suū: misericordia autem dei super
omnē carnē. Qui misericordiā habet docet
⁊ erudit: q̄si pastor gregem suū. Misereat
excipiens doctrinā miserationis: et qui festi-
nant in iudicijs eius. Fili in bonis nō des
querelam: et in omni dato nō des tristiciā
verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit
ros? Sic ⁊ verbū melius q̄ datum. Non-
ne ecce verbū super datū bonū? Sed vtrū-
qz cū homine iustificato. Stultus acrit im-
ꝓperabit: et datus indisciplinati tabescere
facit oculos. Ante iudicium para iusticiam
tibi: et āteqū loquaris disce. Ante lāguorē
adhibe medicinā: ⁊ ante iudiciū interroga
teipsum: et in conspectu dei inuenies ꝓpicia-
tionem. Ante languorē humilia te: et in tē-
pore infirmitatis ostende conuersationē tuā.
Nō impediaris orare semper: et ne veteris
usqz ad mortē iustificari: quomā merces dei
manet in eternū. Ante orationez ꝑpara an-
mam tuā: ⁊ noli esse quasi homo qui tēptat
deum. Memento ire in die ofummationis:
⁊ tempus retributionis in cōuersatione fa-
cies. Memento pauptatis in tēpore abun-
dantie: et necessitatē pauptatis in die diui-
tiarꝫ. A mane usqz ad vesperā immutabit
tēpus: et hec omnia citata in oculis dei. Nō
sapiens in omnibꝫ metuit: et in diebus delic-
torꝫ attendet ab inertia. Omnis astutus
agnoscit sapientiam: et inuenienti eam da-
bit cōfessionem. Sensati in verbis: et ipi sa-
pienter egerūt: et intellexerunt veritatem
et iusticiam: et implorauerūt prouerbia et
iudicia. Post ocupiscentias tuas non eas:
et a voluntate tua auertere. Si ꝑstes an-
me tue ocupiscētias eius: faciet te in gaudi-
um inimicis tuis. Ne oblectēris in turbis:
nec in modicis. Assidua enim ē omissio eo-
rum. Ne fueris mediocris in contentione ex
fenore: et non est tibi nichil in seculo. Eris
enim inuidus vite tue. XIX

19

Operarius ebriosus nō locupletabit:
et q̄ spernit modica paulatim decidet.
Vinū ⁊ mulieres apostatare faciūt sapiē-
tes: et arguent sensatos: et qui se iūgit fo-
nicarijs erit nequam. Putredo ⁊ vermes
hereditabūt illum: ⁊ extolletur in exemplū
maius: et tolletur de numero anima eius.
Qui credit cito leuis corde est ⁊ minorabi-
tur: et qui delinquit in anima sua insup habe-
bitur. Qui gaudet ad iniquitatē denotabi-
tur: et qui odit correptionē minuetur vita:
⁊ qui odit loquacitatē extinguit maliciam.
Qui peccat in anima suam nō penitebit: et
q̄ iocundatur in malicia denotabit. Ne ite-
res verbū durū ⁊ nequā: et nō minoraberis.
Amico ⁊ inimico noli narrare sensum tuū: ⁊
si est tibi delictum noli denudare. Audiet
enī te ⁊ custodiet te: et quasi defendens pec-
catū odiet te: ⁊ sic aderit tibi semp. Audisti
verbū aduersus pximū tuum: cōmoriatur

m te: fidens quomã nõ te dirũpet. A facie
verbi parturit fatuus. tanq̃ gemitus par-
tus infantis. Sagitta infixa femori cuis:
sic verbũ in corde stulti. Corripe amicũ ne
forte nõ intellexerit ⁊ dicat nõ feci: aut si fe-
cerit: ne iterꝫ addat facere. Corripe pximũ
ne forte nõ dixerit: et si dixerit ne forte itẽt.
Corripe amicũ. sepe enĩ fit cõmissio: ⁊ non
omni verbo credas. Est qui labitur lingua
sua: ſ nõ ex aĩo. Quis ẽ enĩ qui nõ deliqrit
in lingua sua? Corripe amicũ anteqũ omne-
ris: et da locũ timori altissimi: q̃a oĩs sapia
timor dei. Et in illa timẽ deũ: ⁊ in omni sapia
dispoſicõ legis. Et nõ est sapientia nequi-
tie disciplina: ⁊ nõ est cogitatus peccatorꝫ
prudentia. Est nequicia ⁊ in ipsa execratio:
et ẽ insipiẽs qui minuitur sapiẽtia. Melior
est hõ qui minuitur sapia. et deficiẽs sensu
in timore dei: q̃ qui abũdat sensu ⁊ trãsgre-
ditur legẽ altissimi. Est solertia certa ⁊ ipsa
iniq̃: ⁊ ẽ qui emittit ꝟbũ certũ enarrãs veri-
tatez. Est q̃ nequit humiliat se ⁊ interiora
eius pleñ sũt dolo: et ẽ iustus q̃ se minũ sb-
mittit a mlta humilitate: et ẽ iustus q̃ incli-
nat faciẽ suã ⁊ fingit nõ videre se qõ igno-
ratũ est. Et si ab imbecillitate virium vetet
peccare: si inuenerit tempus male faciẽdi
male faciet. Ex visu ꝯgnoscit vir: et ab oc-
cursu faciei cognoscitur sensatus. Amictus
corpis: ⁊ risus dentiũ. ⁊ ingressus hois. enũ-
ciãt de illo. Est correptio mẽdax in ira cõtu-
meliosi: ⁊ ẽ iudiciũ qõ nõ pbat esse bonũ:
⁊ ẽ tacens ⁊ ipse ẽ prudens. XX

Quam bonũ ẽ arguere q̃ irasci: ⁊ confi-
tẽtem in oratõe nõ phibere. Cõcu-
piscẽtia spadonis deuirginauit iuuẽculam:
sic qui facit p vim iudiciũ iniquũ. Quã bo-
num ẽ correptũ manifestare penitẽtiam: sic
eam effugies voluntarium peccatũ. Est ta-
cens qui inuenitur sapiens: ⁊ ẽ odibilis q̃
procax ẽ ad loquẽdũ. Est aũt tacẽs ⁊ nõ
habẽs sensũ loquele: et ẽ tacens sciẽs tps
aptũ tẽporis. Homo sapiens tacebit usq̃
ad tempus: lasciuus aũt ⁊ imprudens nõ
seruabit tempus. Qui multis vtitur ũbis
ledit animam suam: et qui potestatez sibi
sumit iniuste odiet. Est processio in malis
viro indisciplinato: ⁊ ẽ inuentio in detrimẽ-
tum: Est datũ quod nõ ẽ vtile: et ẽ datũ cui?
retributio duplex. Est ꝓter gloriã minora-
tio: ⁊ est qui ab humilitate leuabit caput.
Est qui multa redimat modico pcio: et re-
stituens ea in septuplũ. Sapiens in verbis
seipsũ amabilẽ facit: gratie autẽ fatuorum
effundent. Datus insipiẽtis nõ erit vtilis ti-
bi: oculi enim illius septemplices sũt. Exigu-
a dabit ⁊ mlta improperabit: ⁊ apertio oris
illius inflãmatio ẽ. Hodie fenerat quis ⁊
cras expetit: ⁊ odibilis ẽ homo huiusmodi.
Fatuo nõ erit amicus: ⁊ nõ erit gratia in bo-
mis illius. Qui enim edũt panẽ illius false
lingue sũt. Quotiens ⁊ quãti irridebũt eũ?
Neq̃ enim q̃ habẽdum erat directo sensu
distribuit: similiter ⁊ q̃ nõ erat habendus.
Lapsus false lingue q̃i q̃ in pauimẽto cadẽs:
sic casus malorꝫ festinãter veniẽt. Homo
acharis quasi fabula vana: et in ore indi-
sciplinatorꝫ assidua erit. Ex ore fatui ꝛ̃pro-
babit parabola: nõ enim dicit illã in tẽpore
suo. Est qui vetatur pre inopia peccare: et
in requie sua stimulabit. Est qui pdet ani-
mam suã p confusione: et ab imprudẽtia per-
sone pdet eã: psone aũt acceptione pdet
se. Est qui p ꝛ̃ſusione promittit amico: et luc-
tus ẽ eũ inimicũ gratis. Oprobriũ nequã
in homie mẽdaciũ: ⁊ in ore indisciplinatorꝫ
assidue erit. Pocior fur. q̃ assiduitas viri
mẽdacis: pditionẽ aũt ambo hereditabũt.
Mores hoim mendaciũ sine honore: et ꝛ̃ſu-
sio illorꝫ cũ ipis sine intermissione. Sapiẽs
in ũbis pducit seipsũ: et homo prudẽs pla-
cebit magnatis. Qui operat terrã suã mul-
tabit aceruũ frugũ: ⁊ qui operat iusticiam
ipse exaltabit. q̃ vero placet magnatis. ef-
fugiet iniquitatez. Exempla ⁊ dona excecãt o-
culos iudiciũ q̃si mutus in ore auertit cor-
rectiones eorꝫ. Sapiẽtia abscõsa ⁊ thesau-
rus inuisus: que vtilitas in vtrisq̃? Melior
est qui celat insipientiã suam: q̃ homo qui
abscondit sapientiam suam. XXI

Fili peccasti: non adicias iterꝫ: sed de
pristinis dẽpcare ut tibi dimittantur.
Quasi a facie colubri fuge peccata: et si ac-
cesseris ad illa suscipiẽt te. Dentes leonis
dentes eius: interficiẽtes animas hominũ
Quasi rũphea bis acuta omnis iniquitas:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

plage illius nō est sanitas. Obiurgatio. ⁊ iniurie ānullabūt sbstantiā: et domus que nimis locuplex ē ānullabit' supbia: sic sbstā tia supbi eradicabit'. Depcatio paperis ex ore usq; ad aures eius pueniet: et iudiciū festinato aduenet illi. Qui odit correpcō nem vestigiū est pccoris: et q̄ timet deū cō uertet' ad cor suuz. Notus a longe potens ligua audaci: et sensatus scit labi se ab illo. Qui edificat domū suā impendijs alienis: q̄si q̄ colligit lapides suos in hieme. Stupa collecta sinagoga peccātū ⁊ ofūmatio illoꝝ flāma ignis. Via peccantiū oplanata lapidibꝫ: et in finē illoꝝ inferi ⁊ tenebre ⁊ pene. Qui custo dierit iusticiā. ⁊ timebit sensum eius. ⁊ ofūmatio timoris dei. sapientia et sensus. Non eruditur: qui nō est sapiēs in bono. Est aūt insipiēcia q̄ abūdat in malo: et nō est sensus vbi ē amaritudo. Sapiēns sciēcia tanq̄ inūdatio abūdabit: et cōsiliū illius sicut fons vite pmanet. Cor fatui q̄si vas ofractum: et omnē sapiam nō tenebit. Verbū sapiēs quodcunq; audierit scius laudabit ⁊ adiciet: audiuit luxuriosus ⁊ displicebit illi: et piciet illud post dorsū suuz Narratio fatui q̄si sarcina in via: nam in labijs sensati inuenit' gratia. Os prudentis q̄ritur in ecclesia: et verba illius cogitabūt in cordibꝫ suis. Tanq̄ domꝰ exterminata sic fatuo sapia: et sciēcia insensati in narrabilia verba. Compedes in pedibꝫ doctrina stulto: et q̄si vincula manuū sup manū dextram. Fatuus in risu inaltat vocē suaz: vir aūt sapiēs vix tacite ridebit. Ornamentuz aureū prudenti doctrina: et q̄si brachiale i brachio dextro. Pes fatui facilis in domuz pximi: et homo peritus ofundit' a persona potētis. Stultus a fenestra respiciet in domū: vir autē eruditus foras stabit. Stulticia homis auscultare p ostiū: et prudens ḡuabit' otumelia. Labia imprudentiū stulta narabūt: ꝟba aūt prudētiū statera pōderabūt'. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ: et in corde sapiētiū os illoꝝ. Dū maledicit impiꝰ diabolum: maledicit ipe animā suā. Susurro cōinquinabit animam suam ⁊ in omnibꝫ odietur: et qui permāserit odiosus erit: tacitus et sensatus honorabitur. XXII

In lapide luteo lapidat' piger: et omnes loquent' sup illius aspnatiōez. De stercore bovum lapidatus ē piger: ⁊ omnis q̄ tetigerit eū excutiet manus. Cōfusio pris est de filio indisciplinato: filia aūt fatua in deminoratiōnē fiet. Filia prudens hereditas viro suo: nam q̄ ofundit. cōtumelia est genitoris. Et patrem ⁊ virū ofundit audax: et ab impijs nō minorabit'. ab vtrisq; aūt inhonorabitur. Musica in luctu importuna narratio: flagella ⁊ doctrina in omni tpe sapia. Qui docet fatuū: quasi qui oglutinat testā. Qui narrat verbū nō audiēti: q̄si excitat dormientē de ḡui somno. Cū dormiēte loquit' qui enarrat stulto sapiēciā: et in fine narrationis dicit. Quis est hic? Supra mortuū plora. defecit enim lux eius: ⁊ sup̄ fatuū plora: deficit enī sensus eius. Modicū plora supra mortuuz: qm̄ requieuit. Neq̄ssimi enī neq̄ssima vita. sup mortē fatui. Luctus mortui septē dies: fatui aūt ⁊ impij omnes dies vite illoꝝ. Cū stulto ne multū loquaris: et cū insensato ne abieris. Serua te ab illo vt non molestiā habeas: ⁊ non coinq̄naberis in pcco illius Deflecte ab illo ⁊ inuenies requiē: et nō accidiaberis in stulticia illius. Sup plumbū quid ḡuabit'. Et quod illi aliud nomen q̄ fatuus? Arenā ⁊ salem. et massam ferri facilius est ferre: q̄ homiez imprudentē ⁊ fatuum ⁊ impium. Sicut loramentū ligneū colligatū fundamēto edificij nō dissoluet': sic et cor ofirmatū in cogitatiōe ofilij. Cogitatus sensati. in omni tpe vel metu nō depuabitur Sicut ornatus arenosus in pariete limpido. et sicut palee in excelsis. et cementa fine impensa posita otra faciē venti nō pmanebūt: sic ⁊ cor timidū in cogitatiōe stulti cōtra impetū timoris nō resistet. Sicut cor tepiduz in cogitatione fatui omni tpe non metuet: sic ⁊ qui in pceptis dei pmanet semp. Pungens oculū deducit lacrimas: et q̄ pungit cor pfert sensū. Mittēs lapides in volatilia deiciet illa: ⁊ qui conuiciat' amico dissoluit amicicia. Ad amicū ⁊ si pduxeris gladiuz nō desperes: ē enī regressus ad amicū. Si aperuerit os triste ne metuas: est enī ocordatio: excepto ouicio ⁊ improperio ⁊ supbia et misterij reuelatiōe ⁊ plaga dolosa. In his

omnib⁹ effugiet amicus. Fidem possīde cū
amico in pauptate illius: ut & in bonis illi⁹
leteris. In tpe tribulationis illius pmane
illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis.
Ante ignē camini vapor & fumus ignis in-
altat: sic et ante sanguinē maledicta & cōtu-
melie & mine. Amicū salutare nō ꝯfundaris.
A facie illius nō me abscōdā: & si mala mi
chi euenerint p illū sustinebo. Omnis qui
audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori me-
o custodiā. et sup labia mea signaculū ēt̄:
vt nō cadā ab ipsa & ligua mea pdat me.

Domīe pr̄ et dñator vite mee ne derelinq̄s me in cogitatu et
cōsilio eor̄: nec sinas me cadere in illa ex-
pbracōne. Quis supponit in cogitatu meo
flagella & in corde meo doctrinā sapie. vt
in ignoracōib⁹ eor̄ nō parcāt michi. & nō
appareāt delicta eor̄. & ne adinerescant i-
gnorātie mee & multiplicētur delicta mea et
peccata mea abundēt: et incidā in ꝯspectu
adūsarior̄ meor̄. & gaudeat inimic⁹ me-
us. Dñe pr̄ & deus vite mee ne derelinquas
me in cogitatu illor̄. Extollentiā oculor̄
meor̄ ne dederis michi: et ōne desiderium
aute a me. Aufer a me ventris ꝯcupiscen-
tias: et cōcubitus ꝯcupiscētie ne appēhēdāt
me: & anime irreuerētia infrunite ne tradas
me. Doctrinā oris audite filij: et q̄ custodi-
erit illā nō periet labijs suis. nec scādalizabit
in operib⁹ nequissimis. In vanitate sua
appēhendit̄ pecōr: & supbus & maledictus
scādalizabit̄ in illis. Iurationi nō assuescat
os tuū: multi enī casus in illa. Noiatio veō
dei nō sit assidua in ore tuo: & nominib⁹ san-
cto r̄ ne admiscearis: qm̄ nō eris immunis
ab eis. Sicut enim filius interrogatus assi-
due a liuore nō minuit̄: sic omnis iurans et
nominās in toto a pecō nō purgabit̄. Vir
multū iurās implebit̄ iniq̄tate: et nō disce-
det a domo illius plaga. Et si frustrauerit
fratrem. delictū illius sup ipm erit: et si diss-
milauerit delinquit duplicit̄: & si in uacuū
iurauerit nō iustificabit̄. Replebitur enī re-
tributōe domus illius. Est et alia loquela
cōtraria morti: nō inuenīat̄ in hereditate ia-
cob. Etenim a misericordib⁹ omnia hec au-
ferētur: et in delictis non voluptabunt. In-
discipliose loq̄le nō assuescat os tuū: ē enī
in illa verbum pecī. Memento pris & matris tue.
in medio enim magnator̄ cōsistis: ne for-
te obliuiscat̄ te deus in ꝯspectu illorum: &
assiduitate tua infatuatus improperiū pati-
aris: et maluisses nō nasci: & die natiuitatis
tue maledicas. Homo assuetus in verbis
improperij: in omnib⁹ diebus suis nō erudi-
etur. Duo genera abundāt in pecīs: & tertiū
adducit irā et pdicōnē. Anima callida q̄si
ignis ardens nō extinguet̄ donec aliq̄d
glutiat: et hō nequā in ore carnis sue. nō de-
sinet donec incēdat ignē. Omī fornicario
omis panis dulcis: nō fatigabit̄ trāsgredi-
ens vsq̄ ad finē. Omnis homo q̄ transgre-
dit̄ lectū suū ꝯtemnēs in animā suā & dicet̄
quis me vidit: tenebre circundāt me et pa-
rietes cooperiūt me. & nemo circūspicit me
quē vereor: delictor̄ meor̄ nō memorabi-
tur altissimus: & nō intellexit qm̄ oīa videt
oculus illius: qm̄ expellit a se timorē dei hu-
iusmōi hominis timor & oculi hoīm timētes
illū: et nō ꝯgnouit qm̄ oculi dñi multoplus
lucidiores sup solē sūt. circūspicientes omes
vias hoīm & profundū abissi & hoīm corda: in-
tuētes in abscōditas ptes. Dño enim deo ā-
teq̄ crearent̄ omnia sunt agnita: sic & post
pfectū respicit omnia. Hic et in plateis ciui-
tatis vindicabit̄: q̄si pullus eq̄nus fugabit̄.
et vbi nō sperauit appēhendet̄. Et erit de de-
cus omnib⁹: eo q̄ nō intellexerit timorem
dñi. Sic & mlier omnis relinquēs virū suū:
et statuēs hereditatē ex alieno matrimonio.
Primo enim in lege altissimi incredibilis fu-
it: et secō virū suū dereliq̄t: tertio in adulte-
rio fornicata est. et ex alio viro filios statu-
it sibi. Nec in ecclesiā adducet̄: et in filios
eius respiciet̄. Nō tradēt filij eius radices:
& rami eius nō dabūt fructū. Et dereliquet
in maledictū memoriā illius: et de decus illi-
us nō delebit̄. Et agnoscent q̄ derelicti sūt.
quoniā michil melius est q̄ timor dei: et mi-
chil dulcius q̄ respicere in mandatis domi.
Gloria magna est sequi dominū: longitu-
do enim dier̄ assumetur ab eo.

Sapientia laudabit animā suam: et in
dño honorabit̄. Et in medio populi
sui gloriabit̄: et in ecclesijs altissimi aperiet

os suũ. Et in cõspectu virtutis illius gloria-
bit: et in medio ꝓli sui exaltabitur. Et in
plenitudine sancta admirabit: ⁊ in multitu-
dine electoꝝ habebit laudẽ: et inter bñdi-
ctos bñdicetur dicẽs. Ego ex ore altissimi
ꝓdiui: ꝑmogenita ante oñem creaturam.
Ego feci in celis vt oriret lumẽ indeficiẽs:
et sicut nebula texi omnẽ carnẽ. Ego in al-
tissimis habitaui: et thronus meus in colu-
mna nubis. Gyrum celi circuiui sola ⁊ ꝓfun-
dũ abissi penetraui: et in fluctibꝫ maris am-
bulaui: ⁊ in omni terra steti. Et in omni ꝓplo
et in omni gente ꝑmatũ habui: et omniꝫ
excellẽtũ ⁊ humiliũ corda virtute calcaui.
Et in hys omnibꝫ requiẽ quesiui: et in here-
ditate dñi morabor. Tunc ꝓcepit ⁊ dixit mihi
creator omniũ: et qui creauit me requieuit
in tabnaculo meo: et dixit michi. In iacob
inhabita: et in isrl hereditare: et in electis
meis mitte radices. Ab initio ⁊ ante secula
creata sũ: ⁊ vsqꝫ ad futuꝫ seculũ nõ desinã:
et in habitatõe sancta coram ipo ministraui.
Et sic in syon firmata sũ: ⁊ in ciuitate sancti-
ficata similiter requieui: et in ihrlm potestas
mea. Et radicaui in ꝓplo honorificato: et in
ꝑtes dei mei hereditas illius: et in plenitudi-
ne sanctoꝝ detẽtio mea. Quasi cedrus ex-
altata sũ in libano: et q̃si cipressus in mõte
syon. Quasi palma exaltata sũ in cades: et
quasi plãtano rose in iericho. Quasi oliua
speciosa in campis: et q̃si platanus exalta-
ta sũ iuxta aquã in plateis. Sicut cinamo-
mũ ⁊ balsamũ aromatizãs odorẽ dedi: et q̃-
si mirra electa dedi suauitatẽ odoris. Et q̃si
storax ⁊ galbanus et vngula ⁊ gutta et q̃-
si libanus nõ incisus vaporaui habitacõem
meã: et q̃si balsamũ nõ mixtũ odor meus.
Ego quasi therebinthus extendi ramos me-
os: et rami mei honoris ⁊ gtie. Ego q̃si vitis
fructificaui suauitatẽ odoris: et flores mei
fructus honoris ⁊ honestatis. Ego mater
pulcre dilectionis et timoris et agnicõis.
et sancte spei. In me gtia omnis vie ⁊ veri-
tatis: in me omnis spes vite ⁊ virtutis. Trã-
site ad me oñes qui concupiscitis me: et a
generationibꝫ meis implemini. Spiritus
enim meus sup mel dulcis: ⁊ hereditas mea
sup mel ⁊ fauũ: memoria mea in generacões
seculoꝝ. Qui edũt adhuc esurient: et qui
bibũt me adhuc sitient. Qui audit me nõ
ꝯfundet: ⁊ qui operãt in me nõ peccabũt:
qui elucidãt me vitã eternã habebũt. Hec
omnia liber vite: et testamentũ altissimi et
agnitio veritatis. Legẽ mandauit moyses
in ꝓceptis iusticiaꝝ: et hereditatem domui
iacob ⁊ israhel ꝑmissiões. Posuit dauid pu-
ero suo excitare regẽ ex ipo fortissimũ: et in
throno honoris sedentem in sempiternum.
Qui implet q̃si phison sapiam: et sicut tigris
in diebꝫ nouoꝝ. Qui adimplet q̃si eufrates
sensuꝫ: qui multiplicat quasi iordanis in tẽ-
pore messis. Qui mittit disciplinã sicut lucẽ:
et assistens q̃si gyon in die vindemie. Qui
pficit ꝑmus scire ipam: et infirmiores nõ mue-
stigabit eã. A mari enim abundabit cogita-
tio eius: et consiliũ illius in abisso magna.
Ego sapia effudi flumina: ego quasi trames
aque immense de fluuio. Ego q̃si fluuius do-
rix: et sicut aqueductus exiui a paradiso.
Dixi rigabo ortum plãtationũ: et inebriabo
paratis mei fructũ. Et ecce factus est michi
trames abundãs: et fluuius meus appropi-
quit ad mare. Quoniã doctrinã q̃si antelu-
canũ illumino omnibꝫ: et enarrabo illã vsqꝫ
ad lõginquũ. Penetrabo oñes inferiores
partes terre: et inspiciã oñes dormiẽtes: ⁊
illuminabo oñes sperãtes in dño. Adhuc
doctrinã q̃si ꝓphetiã effundã: et relinquam
illã querẽtibꝫ sapiam: et non desinã in ꝓgenies
illoꝝ vsqꝫ in euũ sanctũ. Videte que-
niam nõ soli in laboraui ꝗ oibꝫ exq̃rentibꝫ
IN tribus placitũ est spiri veritatẽ. XXV
tui meo: que sũt ꝓbata coram deo ⁊ hominibꝫ.
Cõcordia fratrũ ⁊ amor ꝓximoꝝ: et vir et
mulier bene sibi ꝯsentiẽtes. Tres species o-
diuit anima mea ⁊ aggrauor valde aĩe illo-
rũ. Pauperẽ superbũ: et diuitẽ mendacẽ: et se-
nẽ fatuũ ⁊ insensatũ. Que in iuuentute tua nõ
cõgregasti: quõ in senectute tua inuenies
eas? Quã speciosũ canicies iudiciũ: et ꝑsbite-
ris ꝯgnoscere cõsiliũ. Quã speciosa veteran-
is sapiẽtia: et gloriosis intellectus ⁊ ꝯsiliũ.
Corona senũ in mlta perita: et gloria illoꝝ
timor dei. Nouem insuspicabilia cordis ma-
gnificaui: et decimũ dicã in lingua hominibꝫ.
Hõ qui iocũdatur in filijs: viuens ⁊ videns

sbuersionē ĩmmicorꝫ suorꝫ. Beatus q̃ habitat cũ muliere sensata: et qui lingua sua nõ est lapsus: et qui nõ fuiuit indignis se. Beatus qui inuenit amicũ verũ: ⁊ qui enarrat iusticiã auri audienti. Quã magnus q̃ sapiaz ⁊ scientiã: ſ nõ est sup timentẽ deuz. Timor dei sup omnia se suppoſuit. Beat? hõ cui donatũ est habere timorẽ dei. Qui tenet illũ: cui assimilabit? Timor dei iniciũ dilectionis eius: fidei aũt iniciũ agglutinãdũ est ei. Omnis plaga tristicia cordis est: et omnis malicia nequicia mulieris. Et omnez plagã ⁊ nõ plagã videbit cordis: et omnẽ neq̃ciaz ⁊ nõ nequiciã mulieris. et omnem obductũ ⁊ nõ obductũ odientiũ: et omnez vindictã ⁊ nõ vindictã inimicorꝫ. Nõ est caput nequius sup caput colubri: et nõ est ira sup irã mlieris. Cõmorari leoni ⁊ draconi placebit: q̃ habitare cũ muliere nequaz. Neq̃cia mlieris immutat faciẽ eius: ⁊ obtecabit vultũ suũ tanq̃ vrsus: et q̃si saccũ ostẽdet in medio prinorꝫ. Ingemuit vir eius: ⁊ audiẽs suspirauit modicũ. Breuis omnis malicia sup malciã mlieris: sors peccatorꝫ cadat sup illã. Sicut ascensus arenosus in pedib̃ veterani: sic mulier linguata homini q̃eto. Ne respiciaſ in mulieris speciẽ: ⁊ nõ occupiscas mulierẽ in specie. Mulieris ira ⁊ irreuerẽtia. et confusio magna. Mulier si primatũ habeat. contraria est viro suo. Cor humile. et facies tristis ⁊ plaga mortis: mulier nequã. Manus debiles ⁊ genua dissoluta: mulier que nõ beatificat virũ suũ. A mliere iniciũ factũ est peccãi: et p illaz omnes morimur. Nõ des aque tue exitũ nec modicum: nec mulieri nequã venam p deũdi. Si nõ ãbulauerit ad manũ tuã: confundet te in conspectu inimicorꝫ. A carnib̃ tuis abscide illam: ne semper te abutatur.

XXVI.

Mulierẽs bone beatus vir: numerus enim ãnorꝫ illorꝫ duplex. Mulier fortis oblectat virũ suũ: et ãnos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona: in parte bona timentiũ deũ dabitur viro p factis bonis. Diuitis autẽ ⁊ pauperis cor bonum: in omni tpe vultus illorꝫ hylaris. A trib̃ timuit cor meũ: et in q̃rto facies mea metuit. Delaturã ciuitatis ⁊ collectionẽ tpli et calũniam mendacẽ: sup mortẽ omnia g̃uia. Dolor cordis ⁊ luctus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellũ lingue: omnib̃ communicãs. Sicut bonũ iugũ qõ mouetur: ita et mulier nequã: qui tenet illaz q̃si qui apprehendit scorpionez. Mulier ebriosa ira magna: et confusio ⁊ turpitudo illius nõ tegẽt. Fornicatio mlieris in extollẽtia oculorũ: et in palpebris illius agnoscẽt. In filia nõ adutente se. firma custodiã: ne muenta occasione abutat̃ se. Ab omni irreuerentia oculorꝫ eius caue: ⁊ ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiẽs ad fontẽ os aperiet. et ab omni aqua prima bibet: et contra omnez palũ sedebit: ⁊ contra omnez sagittã aperiet pharetrã donec deficiat. Gracia mlieris sedule delectabit virũ suuz: et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datũ dei ẽ. Mulier sensata est tacita: nõ est immutacõ erudite anime. Gratia sup gratiã: mlier sancta et pudorata. Omnis enim põderatio nõ est digna continẽtis anime. Sicut sol oriẽs mũdo in altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentũ domus eius. Lucerna splendẽs sup candelabrũ sanctũ: et species faciei sup etatẽ stabilẽ. Colũne auree super bases argẽteas: et pedes firmi sup plantas stabilis mulieris. Fundamẽta eterna sup̃ petrã solidam: ⁊ mãdata dei in corde mulieris sancte. In duob̃ contristatũ est cor meũ: et in tercio iracundia michi aduenit. Vir bellator deficiẽs p inopiã: ⁊ vir cõtẽptus: et qui trãsgreditur a iusticia ad pecẽ. deus parauit eum ad rũpteam. Due species difficiles ⁊ periculose michi apparuerũt. Difficile exuitur negotians a negligẽtia sua: et non iustificabitur caupo a peccatis labiorꝫ.

XXVII

Propter inopiã multi deliq̃runt: et q̃ querit locupletari aũrit oculũ suum. Sicut in medio compagimis lapidũ palus figitur: sic ⁊ inter mediũ vẽdinonis ⁊ ẽptionis angustabit̃ peccatis. Cõtereetur cũ delinquẽte delictũ. Si nõ in timore dñi tenueris te instanter: cito subũtẽt̃ domus tua. Sicut in pcussura cribri remanebit puluis: sic aporia hominis in cogitatu illi?. Vasa figuli pbat fornax: et hoies iustos tẽptacõ tribulacõis. Sicẽ rusticatio de ligno oñdit

fructum illius: sic verbū excogitatu cordis
homis. Ante fmonē nō collaudes virū: hæc
enī temptacō ē hoīm. Si sequaris iusticiā
appēdes illam ⁊ indues quasi poderem
honoris: ⁊ ĩhabitabis cū ea ⁊ proteget te
ĩn sempiternū: et ĩn die agnōnis ĩuenies
firmamētū. Volatilia ad sibi silia ouenīt:
⁊ veritas ad eos qui operantur illam reuer-
tetur. Leo venationē ĩsidiatur semp: sic pec-
cata op antib ĩiquitates. Homo sensatus
ĩn sapientia manet sicut sol: nā stultus sic lu-
na mutatur. In medio ĩsensatorū fua vbī
tempori: ĩn medio aūt cogitātū assiduus
esto. Narratio peccātū odiosa: et risus illo-
rū ĩn delictis peccati. Loquela multū iuran-
tū horripilationē capiti statuet: et irreuerēta
ipius obturatio aurū. Effusio sanguinis ĩn
rixa superbor: et maledictio illor audituis
grauis. Qui denudat archana amici fidē
p dit: ⁊ nō ĩueniet amicū ad ammū suū. Dili-
ge pximū: ⁊ cōiūgere fide cū illo. Quod si
denudaueris absconsa illius: nō psequeris
post eum. Sicut enī homo qui pdit amicū
suū: sic ⁊ qui pdit amicitiā pximi sui. Et sic
cut qui dimittit auē de manu sua · sic qui re-
liquisti pximū tuū: et non eū capies. Nō il-
lum sequaris: quoniā longe abest. Effugit
enī q̃si capreola de laqo: quoniā vulnerata ē
anima eius. Vltra eū nō poteris colligaē:
et maledicti est ocordatio. Denudare aūt
amici misteria: desperatio est animē ĩfelicis.
Annuens oculo fabricat iniqua: et nemo
eū abiciet. In ospectu oculor tuor cōdul-
cabit os suū: et sup fmones tuos ādirabitur.
Nouissime autē puertet os suū: et ĩn verb
tuis dabit scandalū. Multa audiui ⁊ non
coequaui et: et dns odiet illū. Qui ĩn altū
mittit lapidē sup caput eius cadet: ⁊ plaga
dolosa dolosi diuidet vulnera. Et qui foue-
am fodit incidet ĩn eam: et q̃ statuit lapidē
pximo offendet ĩn eo: ⁊ qui laqueum alij
pomit peribit ĩn illo. Faciēs nequissimū o-
lium sup ipm deuoluetur: et non agnoscet
vnde aduenīat illi. Illusio ⁊ improperiū su-
perbor et vindicta · sicut leo ĩsidiabitur illi.
laqueo peribunt qui oblectantur casu iusto-
rum: dolor aūt osumet illos anteqũ moriantur.
Ira et furor vtraq; execrabilia sunt: et vir
peccator continens erit illor.

XXVIII

Qui vindicari vult a domino ĩueniet
vindictam: et peccata illius suas ser-
uabit. Relinque pximo tuo nocēti te: ⁊ tūc
depcanti tibi pcā soluent. Homo homini
suat iram: et a deo querit medelā? In hoiem
similē sibi non habet miseriam: et de peccatis
suis depcatur? Ipe dum caro sit refuat irā:
et ppiciationē petit a deo? Quis exorabit p
delictis illius? Memēto nouissimor: et de-
sine ĩimicari. Tabitudo enim ⁊ mors ĩmmi-
nent ĩn mādatis eius. Memorare timorem
dni: et non irascaris pximo. Memorare te-
stamentū altissimi: et despice ignorantiā p-
ximi. Abstine te a lite: ⁊ minues pcā. Nō
enim iracūdus mēedit litem: et vir peccator
oturbabit amicos: et ĩn medio pacē habēti-
um ĩmmittit ĩimicitiā. Sicōm enī ligna sil-
ue · sic ignis exardescit: et sicōm virtutē hōis
sic iracundia illius erit: et sicōm substātiam
suā exaltabit irā suam. Certamē festinatū in-
cendit ignē: et lis festinās effundit sangui-
nem: et lingua testificās adducet mortē. Si
sufflaueris q̃si ignis exardebit: et si exspue-
ris sup illā extinguet. Vtraq; ex ore pfici-
scunt. Susurro ⁊ bilinguis maledict: mlt-
tos enim turbauerūt pacē habētes. Lingua
tertia mltos omouit: et dispersit illos de gē-
te ĩn gētem. Ciuitates muratas diuitū destru-
xit: et domos magnatorū effodit. Virtutes
ppl'or cōcidit ⁊ gentes fortes dissoluit. Lī-
gua tertia mlieres viritas eiecit: et puauit
illas laboribus suis. Qui respicit illā non ha-
bebit requiē: nec habebit amicū ĩn quo req̃-
escat. Flagelli plaga liuorē facit: plaga aūt
lingue omnuet ossa. Multi ceciderūt ĩn ore
gladij: sed non sic q̃si q̃ interierūt p liguam
suam. Beatus est qui tectus est a lingua ne-
quā: qui ĩn iracūdia illius nō transiuit · et q̃
non attraxit iugū illius: et ĩn vinculis eius
nō est ligatus. Iugū enim illius iugū ferre-
um est: et vinculū illi? vinculū ereū ē. Mors
illius mors nequissima: et vtilis pocius in-
ferus quā illa. Perseuerātia illius nō pma-
nebit: ⁊ obtinebit vias iniustor. In flāma
sua nō oburet iustos: qui relinquūt deū inci-
dent ĩn illam. Et exardebit ĩn illis et nō exti-
guet: et ĩmittet ĩn illos quasi leo et quasi

pardus ledent illos. Sepi aures tuas spi=
nis & linguā nequā noli audire: & ori tuo fa=
cito ostia: et seras auribz tuis. Aurū tuū et
argentū tuū oflaq verbis tuis facito state=
ram & frenos ori tuo rectos: et attende ne
forte labaris in lingua & cadas in ospectu
inimicorz insidiantū tibi: et sit casus tuus
insanabilis in mortem. XXIX

Qui facit misericordiā feneratur prio
suo: & qui pualet manu mādata fuat.
Fenerare primo tuo in tēpore necessitatis
illius: & iterū redde primo in tempore suo.
Confirma verbū & fideliter age cum illo: et
in omni tempe inuenies qd tibi necessariuz
est. Multi quasi inuentionē estimauerunt
fenus: et pstiterūt molestiaz hys qui se ad=
iuuerūt. Donec accipiant osculantē manus
dātis: et in pmissiombz humiliāt vocē suā:
Et in tempe redditionis postulabit tpus:
et loquetur verba tedij & murmurationū:
et tempus causabitur. Si autē potuerit red=
dere adusabitur: soli di vix reddet dimidiū:
et cōputabit illud quasi inuentionez. Sin
autē fraudebit illū pecunia sua & possidebit
illū inimicū gratis: & conuicia & maledicta
reddet illi: et pro honore & bnificio reddet
illi ostumeliā. Multi nō causa nequicie non
feneran̄ sunt: sed fraudari gratis timuerūt.
Verūtamē sup humilē animo fortior esto:
& pro elimosina non trahas illuz. Propter
mādata assume pauperē: et ꝓpter inopiaz
eius ne dimittas eū vacuū. Perde pecuniā
propter fratrē & amicū tuū: & nō abscōdas
illā sub lapide in pdicōnem. Pone thesaurū
tuū in pceptis altissimi: et pderit tibi magis
q̄ aurū. Conclude elemosinā in sinu paupe=
ris & hec p te exōrbit ab omni malo. Elemo=
sina viri q̄si sacculus cū ipo: et grāz hois q̄si
pupillā ofuabit: et postea resurget & retri=
buet illis retributionem vnicuiq; in caput
iporz. Sup scutū potēs & sup lanceā ad=
uersus inimicū tuuz pugnabit. Vir bonus
fidē facit primo suo: & qui pdiderit ofusiōz
derelinquet sibi. Oranā fideiussoris ne obli=
uiscaris: dedit enī pro te aiam suam. Repro=
missorez fugit pecator & immūdus. Bona
repromissoris sibi ascribit pecator: & ingra=
tus sensu derelinquit liberātē se. Vir repro=
mittit de primo suo: et cū pdiderit reuerētiā
derelinq̄tur ab eo. Repromissio nequissima
multos pdidit diligentes: et omouit illos
quasi fluctus maris. Viros potētes gprās
migrare fecit: et vagan̄ sunt in gentibz ali=
ens. Peccator transgrediens mādatū dñi
incidet in promissionē neq̄: et qui conatur
multa agere incidet in iudiciū. Recupera p
ximū tuū secōm virtutē tuā: et attende tibi ne
incidas. Initiū vite homis aqua & panis &
vestimentū: et domus ptegēs turpitudinē.
Melior ē victus paupis sb tegmine asserū:
q̄ epule splēdide in peregre sine domicilio.
Minimū p magno placeat tibi: & improp=
riū peregrinacōnis non audies. Vita neq̄
hospitandi de domo in domū: et vbi hospita=
tur non fiducialit aget. nec aperiet os. Ho=
spitabitur et pascet & potabit ingratos: et
adhuc amara audiet. Trāsi hospes & orna
mensam: et q̄ in manu habes ciba ceteros
Exi a facie honoris amicorz meorz: necessi=
tudine domus mee. hospitio michi factus
es frater. Grauia hec homini habenti sensū:
correptio domus & improperiū feneratoris.

Qui diligit filiū suū assiduat illi XXX
flagella: ut letetur in nouissimo suo: &
non palpet primorz ostia. Qui docet filiū
suū laudabitur in illo: & in medio domestico
rū in illo gloriabitur. Qui docet filiū suū in ze=
lum mittit inimicū: et in medio amicorz glo=
riabitur in illo. Mortuus est pater illius: et
quasi non ē mortuus. Similez enī reliquit
sibi post se. In vita sua vidit: et letatus est
in illo. In obitu suo non est ostristatus: nec
ofusus ē corā inimicis. Reliquit enī defenso=
rem domus contra inimicos: et amicis red=
dentē gratiā. Pro animabz filiorz colliga=
bit vulnera sua: et sup omez vocē turbabitur
viscera eius. Equus indomitus euadet durus:
& filius remissus euadet pceps. Lacta filiū
tuū & pauentē te faciet: lude cū eo & ostista=
bit te. Nō corrideas illi ne doleas: et in no=
uissimo obstupescent dentes tui. Non des
illi potestatem in iuuentutē: et ne despicias
cogitatus illius. Curua ceruicem eius in iu=
uentute & tō de latera eius dum infans est:
ne forte induret & nō credat tibi: et erit tibi
dolor anime. Doce filiū tuū & operare in illo:

ne in turpitudine illius offendas. Melior
est pauper sanus et fortis viribus: quam diues
imbecillis et flagellatus malicia. Salus anime
in sanctitate iustitie: et melior est omni au-
ro et argento: et corpus validum quam census
immensus. Non est census super censum salutis
corporis: et non est oblectamentum super cordis
gaudium. Melior est mors quam vita amara: et
requies eterna quam languor perseuerans. Bonum
absconditum in ore clauso: quasi appositiones
epularum circumposite sepulcro. Quid proderit
libatio idolis? Nec enim manducabit nec
odorabit. Sic qui effugatur a domino: et oportu-
tans mercedes iniquitatis. Videns oculis
et ingemiscens: sicut spado amplectens virginem
et suspirans. Tristitiam non des anime tue: et
non affligas temetipsum in consilio tuo. Jocundi-
tas cordis hec est vita hominis: et thesaurus si-
ne defectione sanctitatis: et exultatio viri
est longeuitas. Miserere anime tue placens
deo: et continere congrega cor tuum in sanctitate
eius: et tristitiam longe expelle a te. Multos
enim occidit tristitia: et non est utilitas in illa.
Zelus et iracundia minuet dies: et ante tempus
senectam adducet cogitatus. Splendidum
cor bonum in epulis: epule enim illius diligenter fiunt.

XXXI

Vigilia honestatis tabefa-
ciet carnes: et cogitatus illius aufert
somnum. Cogitatus prudentie auertit sensum:
et infirmitas grauis sobriam facit animam.
Laborauit diues in congregatione sobrie: et
in requie sua replebitur bonis suis. Laborau-
it pauper in diminutione victus: et in fine
inops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur:
et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea.
Multi dati sunt in auri casum: et facta est in
specie illius perditio illorum. Lignum offensionis
est aurum sacrificantium: ve illis qui sectantur
illud: et omnis imprudens deperiet in illo. Be-
atus est diues qui inuentus est sine macula: et
qui post aurum non abiit: nec sperauit in pecu-
nia et thesauris. Quis est hic et laudabimus
eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Qui probatus
est in illo: et perfectus inuentus est: et erit
illi in gloria eterna. Qui potuit transgredi
et non est transgressus: et facere mala et non
fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino:
et elemosinas illius enarrabit omnis ecclesia
sanctorum. Super mensam magnam sedisti:
non aperias super illam faucem tuam prior. Non di-
cas si multa sunt que super illam sunt. Memento
quoniam malus est oculus nequam. Nequius
oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie
sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manum
tuam prior: et inuidia examinatus erubescas.
Ne coprimaris in conuiuio vini. Intellige quid
sunt proximi tui ex tripo. Vtere quasi homo frugi
bus quod tibi apponunt: et non cum manducas multum
odio habearis. Cessa propter causam discipline:
et noli nimius esse ne forte offendas. Et si in
medio multorum sedisti prior illis ne extendas
manum tuam: nec prior poscas bibere. Quam
sufficiens est homini eruditio vinum exiguum: et
in dormiendo non laborabis ab illo: et non sen-
ties laborem. Vigilia et colera et tortura viro
infrunito: somnus sanitatis in homine peco.
Dormiet usque mane: et anima illius cum ipso
delectabitur. Et si coactus fueris in edendo
multum: surge e medio et vome: et refrigera-
bit te: et non adducet corpori tuo infirmita-
tem. Audi me fili et non spernas me: et in no-
uissimo inuenies verba mea. In omnibus op-
eribus tuis esto velox: et omnis infirmitas
non occurret tibi. Splendidum in pambo be-
nedicent labia multorum: et testimonium veri-
tatis illius fidele. In nequissimo pane murmu-
rauit ciuitas: et testimonium nequicie illius
verum est. Diligentes in vino: noli puocare:
multos enim exterminauit vinum. Ignis pro-
bat ferrum durum: sic vinum corda superborum ar-
guet in ebrietate potantum. Equa vita hom-
nibus: vinum in sobrietate: si bibas illud mo-
derate eris sobrius. Que est vita que minu-
itur vino? Quid defraudat vitam? Mors. Vi-
num in iocunditate creatum est: non in ebrietate
ab initio. Exultatio anime et corporis vinum
moderate potatum. Sanitas est anime et cor-
pori sobrius potus. Vinum multum potatum irri-
tationem et iram et ruinas multas facit. Amari-
tudo anime: vinum multum potatum. Ebrietatis am-
mositas imprudens offensio: minorat virtu-
tem et facit vulnera. In conuiuio vini non ar-
guas proximum: et non despicias eum in iocundita-
te illius. Verba improperii non dicas illi: et
non premas illum in repetendo.

XXXII

Rectores te posuerunt noli extolli: esto

in illis quasi vnus ex ipsis. Curā illorꝫ habe ⁊ sic cōsidera: et omni cura tua explicata recūbe. vt leteris ꝓpter illos: vt ornamentū gratie accipias coronā: et dignationē consequaris corrogatiōis. Loquere maior natu: decet enim te. Primū verbū diligēti sciētiam: et nō impedias musicā. Vbi auditus nō est nō effundas sermonē: et importune noli extolli in sapīa tua. Dēmula carbūculi in ornamēto auri: et ꝓparato musicorꝫ in conuiuio vini. Sicut in fabricacōne auri signū est smaragidi: sic numerus musicorꝫ in iocūdo ⁊ moderato vino. Audi tacens: ⁊ pro reuerētia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix. Si bis interrogatus fueris: habe at caput respōsū tuū. In multis esto q̄si inscius: et audi tacens simul ⁊ querēs. In medio magnatorꝫ non p̄sumas: et vbi sunt senes nō multuꝫ loq̄ris. Ante grandinē peribit chorruscacō: et ante verecūdiaꝫ peribit gratia: et pro reuerētia accedet tibi bona g̃tia: et hora surgēdi nō te trices. Precurre aūt prior in domū tuā ⁊ illic auocare: ⁊ illic lude: et age ꝓcepcōnes tuas: et nō in delictis ⁊ verbo superbo. Et super hīs omnibꝫ benedicito dominū qui fecit te: et inebriantē te ab omnibꝫ bonis suis. Qui timet deū excipiet doctrinā eius: et q̄ vigilauerint ad illū inuenīēt bēdictionē. Qui querit legē replebit' ab ea: ⁊ qui insidiose agit scandalizabit' in ea. Qui timēt deū inuenīēt iudiciū iustū: et iustitias q̄si lumen accendēt. Peccator homo deuitabit correptionē: et secōm voluntatē suā inuenīēt ꝓparationē. Vir ꝓsilij nō dispdet intelligētiaꝫ: alienus ⁊ superbꝫ nō p̄timescet timorem. Etiā postq̄ fecit cū eo sine cōsilio: et suis insectacōnibꝫ arguet'. Fili sine ꝓsilio nichil facias: et post factū nō penitebis. In via ruine nō eas ⁊ nō offendes in lapides: nec credas te vie laboriose: ne ponas anime tue scādalū. Et a filijs tuis caue: et a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede ex fide aīe tue: hec est enim ꝓseruacō mādatorꝫ. Qui credit deo attendit mandatis: et q̄ cōfidit in illo non minorabitur. XXXIIII

Mente deū nō occurrent mala: sed in temptacōne deus illū conseruabit: ⁊ liberabit a malis. Sapiens nō odit mādata ⁊ iustitias: et nō illidetur q̄si in p̄cella nauis. Homo sensatus credit legi dei: et lex illi fidelis. Qui interrogationē manifestat parabit verbū: ⁊ sic deprecatus axaudiet': et cōseruabit disciplinā ⁊ tunc respōdebit. Precōdia fatui quasi rota carri: et q̄si axis versatilis cogitatus illius. Equus emissarius sicut amicus subsannator: sb omni supsedēte hinnit. Quare dies diē superat: et iterꝫ lux lucē ⁊ ānus annū a sole? A dni sciētia sepeāti sunt: facto sole ⁊ p̄ceptū custodiente. Et immutauit tēporā ⁊ dies festos iporꝫ: et in illis dies festos celebrauerūt ad horaꝫ. Ex ipsis exaltauit ⁊ magnificauit deus. et ex ipis posuit in numerꝫ dierꝫ: et omnes hoīes de solo. ⁊ ex terra vnde creatus ē adam. In multitudine disciplīne domī seperauit eos: et immutauit vias eorꝫ. Ex ipsis benedixit ⁊ exaltauit: ⁊ ex ipis sanctificauit ⁊ ad se applicauit: et ex ipis maledixit ⁊ humiliauit: et deuertit illos ad seperationē iporꝫ: quasi lutū figuli in manu ipsius plasmare illud ⁊ disponere. Omnes vie eius secōm dispositiōnem eius: sic homo in manu illius qui se fecit: et reddet illi secōm iudiciū suuꝫ. Contra malū bonū stat ⁊ cōtra mortē vita: sic ⁊ ꝓtra virū iustum peccator: et sic intuere in omnia opera altissimi. Duo cōtra duo: et vnū ꝓtra vnū. Et ego nouissimus euigilaui: et quasi q̄ colligit racimos post vindemiatores. In benedictione dei et ipe sperau: et quasi qui vindemiat repleui torcular. Respicite quoniam nō michi soli laborauī: sed omnibꝫ exq̄rentibꝫ disciplinā. Audite me magnati et omnes ꝓpli: et rectores ecclesie auribꝫ p̄cipite. filio ⁊ mulieri fratri ⁊ amico non des potestatem sup te in vita tua: et nō dederis alij possessionē tuā: ne forte penitear te ⁊ deprecēris pro illis. Dū adhuc superes ⁊ aspiras: nō immutabit te omnis caro. Melius ē enī vt filij tui te rogent: q̄ te respicere in manꝰ filiorꝫ tuorꝫ. In omnibꝫ operibꝫ tuis p̄cellēs esto. Ne dederis maculā in gloriā tuaꝫ. In die ꝓsumacōnis dierꝫ vite tue. et in tēpore exitus tui distribue hēditatē tuā. Cibaria et virga ⁊ onus asino: panis ⁊ disciplina et opus seruo. Operatur in disciplina ⁊ querit

requescere: laxa manus illi & quærit libertatem.
Jugum & lorum curuant collum durum: & seruum inclinant operationes assidue. Seruo maliuolo tortura & opedes: mitte illum in operacoem ne vacet. Multam enim malicia docuit ociositas. In opera ostitue eum: sic enim condecet illum. Quod si non obaudierit curua illum opedibus: et non amplifices super omnem carnem. Verum sine iudicio nihil facias graue. Si est tibi suus bonus: sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta: quem in sanguine anime eum coparasti. Si leseris illum iniuste in fugam conuertet: et si extollens discesserit quo quas et in qua via queras illum nescis.

Vana spes & mendacium XXXIIII
insensato viro: et somnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbram & prosequitur ventum: sic & qui attendit ad visa mendacia. Hoc secundum hoc visio somniorum. Ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ab immundo quid mundabitur? Et a mendace quid verum dicetur? Diuinatio erroris & augurium mendacium & somnia male facientium vanitas est. Et sicut parturientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis in illis cor tuum. Multos enim errare fecerunt somnia: et exciderunt sperantes in illis. Sine mendacio consumabitur verbum legis: et sapientia in ore fidelis complanabitur. Qui non est temptatus quid scit? Vir in multis expt? cogitabit multa: et qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non est exptus pauca recognoscit: qui autem in multis factus est. multiplicauit malicia. Qui temptatus non est qualia scit? Qui implanatus est abundabit nequicia. Multa vidi enarrando: et plurimas verborum consuetudines. Aliquocies usque ad mortem periclitatus sum horum causa: & liberatus sum gratia dei. Spiritus timentium deum quærit: et in respectu illius benedicetur. Spes enim illorum in saluantem illos: & oculi dei in diligentes se. Qui timet dnm nihil trepidabit: & non pauebit quem ipse est spes eius. Timentis dnm beata est anima eius: ad quem respicit: et qui est fortitudo eius. Oculi dni suptimentes eum: protector potentie firmamentum virtutis: tegimen ardoris & umbraculum meridiam: deprcatio offensionis. et adiutorium casus:
exaltans animam et illuminans oculos: dans sanitatem & vitam et benedictionem. Immolantis ex iniquo oblatio est maculata: et non sunt beneplacite sbsannationes iniustorum. Dns solus sustinentibus se in via veritatis et iustitie. Dona iniquorum non pbat altissim?: nec respicit in oblationes iniquorum: nec in multitudine sacficiorum eorum propiciabit peccatis. Qui offert sacficium ex substantia pauperum: quasi qui victimat filium in conspectu pris sui. Panis egentium vita pauperum est: qui defraudat illum homo sanguinis est. Qui aufert in in sudore panem: quasi qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem & qui fraudem facit mercenario fratres sunt. Vn? edificans et vn? destruens: quid pdest illis nisi labor? Vn? orans & vnus maledicens: cuius vocem exaudiet de? Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit eum: q'd proficit lauatio illius? Sic homo qui ieunat in peccatis suis & iterum eadem faciens: quid pficit humiliando se? Orionem illius qs exaudiet. XXXV

Qui conseruat legem: multiplicat orionem. Sacficium salutare est attendere mandatis & discedere ab omni iniqtate: et ppiationem litare sacrificium sup iniusticias: & deprecacio pro peccatis. recede ab iniusticia Retribuet gratiam qui offert similaginem: et q facit misericordiam offert sacficium. Bnplacitum est dno recede ab iniqtate. Non apparebis ante conspectum dni vacuus. Hec enim omnia pter mandatum dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare: et odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificium iusti acceptum est: et memoriam eius non obliuiscetur dns. Bono animo gloriam redde deo: et non minuas primicias manuum tuarum. In omni dato hylarem fac vultum tuum: et in exultacone sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundum datum eius: et in bono oculo aduentionem facito manuum tuarum: quoniam dns retribuens est. et septies tanto reddet tibi. Noli offerre munera prauia: non enim suscipiet illa. Et noli inspice sacficium iniustum: quoniam dns est iudex: et non est apud illum gloria psone. Non accipiet dominus psonam in paupere: et deprcationem lesi exaudiet. Non despiet preces pupilli: nec viduam si effundat loquelam gemitus. Nonne

lacrime vidue ad maxillā descendūt: ⁊ exclamatio eius sup deducentē eas? A maxilla enim ascendūt usq; ad celū: et dñs exauditor nō delectabit' in illis. Qui adorat deū in oblectacōne suscipiet: et depcatio illius usq; ad nubes ꝓpinquabit. Oratio humliantis se nubes penetrabit: et donec propinquet nō cōsolabit': et nō discedet donec altissimus aspiciat. Et dñs nō clōgabit: sed iudicabit iustos et faciet iudiciū: et fortissimus nō habebit in illis patientiā: vt cōtribulet dorsum ipōr ⁊ gentib; reddet vindictam: donec tollat plenitudinē supbōr. et sceptra iniquōr ꝯtribulet: donec reddat hominib; secōm actus suos: et secōm opera ade ⁊ secundū psumptionem illius: donec iudicet iudicium plebis sue: et oblectabit iustos misericordia. XXXVI

Speciosa misericordia in tēpore tribulationis: quasi nubes pluuie in tpe siccitatis. Miserere nri deus omniū ⁊ respice nos: et ostende nobis lucē miserationū tuarū: et immitte timorē tuū sup gentes que nō exq̄sierunt te: vt cognoscant quia nō est deus nisi tu. vt enarrēt magnalia tua. Alleua manum tuā sup gentes alienas: vt videāt potentiā tuā. Sicut enim in cōspectu eōr sanctificatus es in nob: sic in cōspectu nostro magnificaberis in eis: ut ꝯgnoscāt te. sicut et nos ꝯgnouimus: quia nō est deus pter te dñe. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manū: et brachiū dextrū. Excita furorē: et effunde iram. Extolle adūsarium: et afflige inimicū. Festina tēpus ⁊ memēto finis: vt enarrēt mirabilia tua. In ira flāme deuorentur qui saluat': et qui pessimāt plebē tuā inuenīāt pditionez. Cōtere caput pricipum ⁊ inimicōr: dicentiū nō est alius pter nos. Congrega omēs tribus iacob: et cognoscant quia nō est deus nisi tu. vt enarrent magnalia tua: ⁊ hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue sup quā inuocatū est nomē tuū: et israhel que coequasti pmogenito tuo. Miserere ciuitati sanctificationis tue ihrlm: ciuitati req̄ei tue. Replesyon inenarrabilib; virtutib; tuis: et gloria tua ꝓplm tuū. Da testimoniū quia ab initio creature tue sunt: et suscita pcacōnes q̄s locuti sunt in nomīe tuo ꝓphete priores. Da mercedē dñe sustinentib; te vt ꝓphete tui fideles inueniant': et exaudi orōnes suōr tuōrū. Secōm bēdictionē aaron da populo tuo ⁊ dirige nos in viā iusticie: ut sciāt omēs qui habitant terrā: q̄a tu es deus cōspector seculōr. Omnē escam mādūcabit venter: et est cibus cibo melior. Fauces cōtingunt cibū ferre: et cor insensatū verba mendacia. Cor prauū dabit tristiciā: et homo peritus resistet illi. Omnē masculū excipiet mulier: ⁊ ē filia melior filio. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: et sup omnē cōcupiscētiam hōmis sup ducet desiderīū. Si est lingua curationis et mitigationis et misericordie: non est vir illius secōm filios hominū. Qui possidet mulierē bonā meliorat possessionē: adiutoriū secūdū illū est: et columna vt requies. Vbi nō est sepis diripiet' possessio: et vbi nō est mulier ingemiscit egens. Cui credit qui nō habet nidū? Et deflectēs vbicunq; obscurauerit: quasi succinctus latro exiliens de ciuitate in ciuitatē. XXXVII

Omnis amicus dicet. et ego amicicia; copulaui: sed ē amicus solo noīe amicus. Nōne tristicia inest usq; ad mortem? Sodalis aūt ⁊ amicus. ad inimiciciā conūtēur. O psumptio nequissima: vnde creata es cooperire aridā malicia ⁊ dolositate illius? Sodalis amico comocūdabit' in oblectationib: et in tēpore tribulationis aduersarius erit. Sodalis amico cōdolet causa ventris: ⁊ cōtra hostē accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in animo tuo: et nō immemor sis illius in operib; tuis. Noli ꝯsiliari cū socero tuo: et a zelātib; te abscōde cōsilium. Omis cōsiliarius prodit cōsiliū: ⁊ est cōsiliarius in semetipo. A ꝯsiliario sua aīa; tuam. Prius scito que sit illius necessitas: ⁊ ipse enī animo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem in terrā: et dicat tibi bona est via tua: et stet ecōtrario videre quid tibi euenīat. Cū viro irreligioso tracta de sanctitate: et cū iniusto de iusticia: et cū mliere de hijs que emulat'. Cū timido de bello: cū negociatore de traiectione. Cū ēptore deuēditione: cū viro liuido de gratijs agendis. Cum impij de pietate: cū inhonesto de honestate.

Cū operario agrario de omni opere: cū operario ānuali de ꝓsūmacōne anni: cū seruo pigro de multa operacōne. Nō attēdas hijs m omī ꝓsilio. Sed cū viro sancto assiduus esto: quemcūq; cognoueris obseruantem timorē dei: cuius anima est secōm animā tuā. Quicūq; titubauerit in tenebris nō ꝯdolebit tibi: et cor bonī ꝓsilij statuet tecum. Nō est enim tibi aliud plus illo. Anima viri scī enūciat aliquādo vera: q̄ septē circūspectores sedētes in excelso ad speculandū. Et in hijs omībꝫ dēpcare altissimū: ut dirigat in veitate viam tuā. Ante omīa opera verbū verax p̄cedat te: et ante omnē actū ꝓsiliū stabile. Verbū nequā immutabit cor: ex quo partes quatuor oriūtur: bonū et malū vita ⁊ mors: et domīatrix illorꝫ ē assidua lingua. Vir peritus multos erudiet: ⁊ aīe suę suauis est. Qui sophistice loquit' odibilis est: omni re defraudabit'. Non est enī illi data a dño gratia: omī enim sapientia defraudatus ē. Est sapiēs animę suę sapiēs: et fruct? sensus illi? fideles sūt. Vir sapiēs implebitur benedictiombꝫ: et videtes illuz laudabūt. Vita viri in numero dierꝫ: dies aūt israhel innumerabiles sūt. Sapiens in populo hereditabit honorē: ⁊ nomē illius erit viuens in eternū. Fili in vita tua tēpta animā tuam: et si fuerit nequam nō des illi potestatē. Nō enī omīa omībꝫ expediūt: et nō omī animę omne genus placet. Noli auidus esse in omni epulatione: et non te effundas sup omnē escam. In multis enim escis erit infirmitas: et auiditas appropinquabit usq; ad colerā. Propter crapulam multi obierūt: q̄ aūt abstinēs ē adiciet vitā.

Honora medicū ꝓpter necessitatē: etenī illū creauit altissim? XXXVIII

A deo est enim omnis medela: et a rege accipiet donationē. Disciplina medici exaltabit caput illius: et in conspectu magnatorꝫ collaudabitur. Altissimus creauit de terra medicinā: et vir prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno indulcata est aqua amara? Ad agnitionē hominū virtus illorum: et dedit hōmībꝫ scientiā altissimus: honorari in mirabilibꝫ suis. In hijs curās mitigabit dolorē: ⁊ vngētarius faciet pigmēta suauitatis: et vnctiones ꝓficiet sanitatis: ⁊ nō ꝓsūmabūtur opera eius. Pax enī dei sup faciem terre. Fili in tua infirmitate nō despicias teipsū: sed ora dominū: et ipse curabit te. Auerte a delicto: et dirige manus: et ab omī delicto mūda cor tuū. Da suauitatez et memoriā similaginis: et impingua oblacōnem: et da locū medico. Etenī illū dominus creauit: et nō discedat a te: quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus quādo in manibꝫ illorꝫ incurras: ipsi vero dñm depcabūtur vt dirigat requiē eorꝫ: et sanitatē ꝓpter cōuersationē illorꝫ. Qui delinquit in cospectu eius qui fecit eū: incidet in manus medici. Fili in mortuū p̄duc lacrimas: et q̄si dira passus incipe plorare: et secōm iudiciū cōtege corpus illius: et nō despicias sepulturā illius. Propter delaturā aūt amare fer luctū illius vno die: et cōsolare ꝓpter tristiciam: et fac luctū secōm meritū eius vno die vel duobꝫ ꝓpter detractionē. A tristicia enī festinat mors: et cooperiet virtutē: et tristicia cordis flectit ceruicē. In abductōne pmanet tristicia: et substātia inopis secūdus cor eius. Nō dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eam a te: ⁊ memēto nouissimorum. Noli obliuisci neq; enim est ꝓuersio: ⁊ huic nichil p̄deris: et teipsū pessimabis. Memor esto iudicij mei: sic enī erit ⁊ tuū. Michi heri: et tibi hodie. In requiē mortui req̄escere fac memoriā eius: et cōsolare illum in exitu spiritus sui. Sapiēnā scribe in tpe vacuitatis: ⁊ qui minorat'r actu sapiam percipiet: quia sapiēnia replebitur. Qui tenet aratrū: et qui gloriatur in iaculo: stimulo boues agitat: et cōuersatur in operibꝫ eorꝫ: et narratio eius in filijs taurorꝫ. Cor suum dabit ad versandos sulcos: et vigilia eius in sagina vaccarꝫ. Sic omīs faber et architectus qui nocte tanq̄ diem trāsigit: qui sculpit signacula sculptilia: et assiduitas eius variat picturā. Cor suū dabit in similitudinē picture: et vigilia sua perficit opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incudē: et cōsiderās opus ferri. Vapor ignis vret carnes eius: et in calore fornacis cōcertat'. Vox mallei innouat aurē eius: et cōtra similitudinē vasis oculis eius. Cor suū dabit in ꝓsūmationē

operū: et vigilia sua ornabit impfectionez.
Sic figulus sedens ad opus suū conuer-
tens pedib̄ suis rotam: qui in sollicitudīe
positus est semper propter opus suū: et in-
numera est omis operatio eius. In brachio
suo formabit lutū: et ante pedes suos curua-
bit virtutē suā. Cor suū dabit vt osummet
limitionē: et vigilia sua mūdabit fornacem.
Omnes hij in manibus suis sperauerūt: et
vnusquisq; in arte sua sapiēs ē. Sine hijs
omibus non edificatur ciuitas: et nō inha-
bitabunt nec ambulabūt: et in ecclesiaz nō
transiliēt. Super sellam iudicis non sede-
bunt et testamentū iudicij nō intelligent:
neq; palam facient iudiciū ⁊ disciplinaz. et
in parabolis nō inuenient̄: sed creaturam
eui confirmabūt: et deprecacō illoz in ope-
ratione artis: accōmodātes animā suam ⁊
cōquirētes in lege altissimi. XXXIX

Sapiēiaz omnū antiquoz exquiret
sapiens: et in ꝓphetis vacabit. Nar-
rationē viroz nominatoz conseruabit: ⁊
in versutias parabolaz simul introibit. Oc-
culta ꝓuerbioz exquiret: et in abscōditis
parabolaz cōuersabitur. In medio magnā-
torum ministrabit: et in conspectu presidis
apparebit: et in terram alienigenaz gen-
tium pertrāsiet. Bona enim et mala ⁊ in omī-
bus temptabit. Cor suum tradet ad vigilā-
dum diluculo ad dominū qui fecit illuz: et
in cōspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os
suū in oratione: et pro delictis suis deprecabi-
tur. Si enim dns magnus voluerit spiritu
intelligentie replebit illū: et ipse tanq̄ im-
bres mittet eloquia sapientie sue: et in oro-
ne cōfitebitur dno. Et ipse diriget cōsilium
eius et disciplinā: et in absconditis suis cō-
siliabit̄. Ipe palam faciet disciplinā doctri-
ne sue: et in lege testamenti dni gloriabit̄.
Collaudabūt multi sapientiā eius: et usq;
in seculū nō delebit̄. Non recedet memoria
eius: et nomē eius requiretur a generatōe
in generatōnē. Sapientiā eius enarrabūt
gentes: et laudem eius enūciabit ecclesia.
Si permāserit nomē eius derelinquet plus
q̄ mille: et si requieuerit proderit illi. Ad-
huc cōsiliabor vt enarrem: vt furore enim
repletus sum. In voce dicit. Obaudite me
diuini fructus: et quasi rosa plantata super
riuos aquaz fructificate. Quasi libanus.
odorē suauitatis habete. florete flores q̄si
liliū ⁊ date odorem: et frondete in gratiaz. et
collaudate canticum: ⁊ benedicite dominū
in operib̄ suis. Date nomini eius magnifi-
centiaz: et cōfitemini illi in voce labioz ve-
stroz: et in cānticis labioz et cytharis: et
sic dicetis in cōfessione: opera dni vniuersa
bona valde. In verbo enim eius stetit aqua
sicut congeries ⁊ et in sermone oris illius si-
cut exceptoria aquaz: quomā in p̄cepto
ipsius placor fit: et nō est minoratio in salu-
te ipsius. Opera omis carnis coram illo: et
nō est quicq̄ absconditū ab oculis eius. A
seculo usq; in seculū respicit: et nichil est mi-
rabile in conspectu eius. Nō est dicere ⁊ q'd
est hoc aut quid est illud: omia enim in tē-
pore suo querent̄. Benedictio illius quasi
fluuius inūdabit: ⁊ quomō chataclismus
aridā inebriauit: sic ira ipsius gentes que
nō exquisierūt eū hereditabit. Quomō cō-
uertit aquas in siccitatē et siccata est terra:
et vie illius vijs illoz directe sūt: sic pecca-
toribus offensiones in ira eius. Bona bonis
creata sunt ab initio: sic nequissimis bona
et mala. Inicīū necessarie rei vite hominum ⁊
aqua ⁊ ignis ⁊ et ferrū: sal ⁊ lac ⁊ et panis simila-
gineus: et mel ⁊ et botrus vue ⁊ et oleū ⁊ et ve-
stimentū. Hec omia sanctis in bona: sic et
impijs ⁊ peccatoribus in mala conuertentur.
Sunt spiritus qui ad vindictā creati sunt:
et in furore suo cōfirmauerūt tormenta sua.
Et in tēpore osumationis effundet virtutē:
et furorē eius qui fecit illos cōfundet̄. Ignis ⁊
grando ⁊ fames ⁊ et mors: omia hec ad vin-
dictam creata sunt. Bestiaz dentes ⁊ scor-
pij ⁊ et serpentes: et rumphea vindicans in
exterminiū impios. In mādatis eius epu-
labunt̄: et super terram in necessitate ꝓpara-
bunt̄: et in temporib̄ suis nō pterient ver-
bum. Propterea ab initio cōfirmatus sum:
et cōsiliatus sū ⁊ et cogitaui: ⁊ scripta dimisi.
Omia opera dni bona: et omē opus hora
sua subministrabit. Non est dicere: hoc illo
nequius est. Omia enim in tēpore suo cō-
probabūtur. Et nūc in omi corde ⁊ ore col-
laudate: et bnedicite nomē dni. XL

Occupacō magna creata est omnib⁹ hominib⁹: ⁊ iugū graue sup filios adaꝫ a die exitus de vtre matris eoꝝ. vsq; in diē sepulture in matrē oīm. Cogitacōes eoꝝ ⁊ timores cordis: adimuēto exspectacōns. ⁊ dies finicōnis: residētes sup sedem gloriosam. vsq; ad humiliatū in terraꝫ ⁊ cinerem: ab eo qui vtit iacincto ⁊ portat coronā. vsq; ad eum qui operitur lino crudo: furor. zelus. tumultus. fluctuacō. ⁊ timor mōtis: iracūdia pseuerās. ⁊ ꝯtentio: ⁊ in tēpe refectōnis in cubili somnus nocis immūt scientiā eius. Modicum aūt tanq̄ nichil in requie: ⁊ ab eo in somnis quasi in die respectus. Cōturbatus ē in visu cordis sui: tanq̄ qui euaseit in die belli. In tpe salutis sue exsurrexit. ⁊ admirās ad nullū timorē. cū oīm carne ab homine vsq; ad pecus: ⁊ sup pecōres septuplū. Ad hec mors sangīs. ꝯtentio. et rumphea: oppssiones. fames. ⁊ ꝯtricō. et flagella. Sup iniquos creata sūt hec oīnia: et ꝓpter illos factus ē cathaclismus. Oia enim que de terra sūt in terraꝫ ꝯuertentur: et aque omes in mare ꝯuertent. Ome munus ⁊ iniqtas delebit. ⁊ fides in seculum stabit. Substātie iniustoꝝ sicut fluuius siccabunt. ⁊ sicut tonitruū magnū in pluuia psonabit. In apiendo manus suas letabit. sic puaricatores in cōsūmacōne tabescent. Nepotes impioꝝ nō multiplicabūt ramos: et radices immūde sup cacumē petre sonāt. Sup omes aquā viriditas: ⁊ ad orā fluminis. ante ome fenū euellet. Gratia sicut paradisus in bndictōnib⁹: ⁊ misecōia in seculo pmanet. Vita sibi opariī sufficiētis ꝯdulcabit. ⁊ in ea inuenies thesauruꝫ. Edificacō ciuitatis ꝯfirmabit nomē: ⁊ sup hanc mulier immaculata ꝯputabit. Vinū ⁊ musica letificant cor: ⁊ sup vtrūq; dilectō sapie. Tibie et psalteriū suauē faciūt melodiā: ⁊ super vtrūq; lingua suauis. Gram ⁊ spēm deficerabit oculus tuus: ⁊ sup hoc virides sacōes. Amicus ⁊ sodalis in tpe ꝯuemētes: ⁊ sup vtrosq; mulier cū viro. Fratres ī adiutoriū in tpe tribulacōnis: ⁊ sup eos misecōia liberabit. Aurū et argentū ꝯstituō pediū: ⁊ super vtrūq; ꝯsilium bnplacitū. Facultates et virtutes exaltāt cor: ⁊ sup hec timor domini.

Non est in timore dni minoracō: ⁊ non est in eo inquirē adiutoriū. Timō dni sicut paradisus bndictōnis: ⁊ sup omez gloriaz operuert illū. Fili in tpe vite tue ne indigeas. Melius ē enim mori q̄ indigē. Vir respiciens in mensaz alienā: nō est vita eius in cogitacōe victus. Alit enim ammā suā cibis aliens. Vir autē disciplinatus ⁊ eruditus custodiet se. In ore imprudētis ꝯdulcabit inopia: ⁊ in vētre eius ignis ardebit. XLI

O Mors q̄ amara ē memoria tua homī pacē habenti in substantijs suis: viro quieto. ⁊ cuius vie directe sūt in omib⁹: et adhuc valēti accipere cibū. O mors. bonū ē iudiciū tuū homini indigenti. et q̄ minoraꝫ viribⁿ: defecto etate. ⁊ cui de omib⁹ cura ē: et incredibili q̄ pdit sapiaz. Noli metuē iudiciū mortis. Memēto que ante te fuerūt: et que supuentura sūt tibi hoc iudiciū a dno oīm carni: ⁊ qui supuenēt tibi in bnplacito altissimi: siue decez siue centū siue mille anni. Nō est enī in inferno accusacō vite. Filij abominacōnū. sūt filij pccoꝝ: ⁊ qui ꝯsānt secus domos impioꝝ filioꝝ pccoꝝ periet hereditas: ⁊ cū semine illoꝝ assiduitas opprobrij. De patre impio querunt filij: q̄m ꝓpter illū sūt in opprobrio. Ve vobis viri impij: qui de reliquistis legem dni altissimi. Et si nati fueritis in maledictōe nascemini: et si mortui fueritis: in maledictōe eit pars vra. Oīnia que de terra sūt in terrā ꝯuertēt: sic impij a maledicto in pdicōnez. Luctus hominū in corpe ipoꝝ: nomē aūt impioruz delebitur. Curā habe de bono nomine: hoc enim magis pmanebit tibi. q̄ mille thesauri magni ⁊ pciosi. Bone vite numerus dierū: bonū autē nomē pmanebit in euū. Disciplinam in pace ꝯseruate filij. Sapia enī abscōdita ⁊ thesaurus inusus: q̄ vtilitas in vtrisq;? Melior ē homo qui abscōdit stulticiaz suā: q̄ homo qui abscōdit sapiam suā. Verūtamē reūtimini ī hijs: que pcedūt de ore meo. Nō est enim bonū omez irreuentiam obseruare: ⁊ nō oīnia omib⁹ bene placēt in fide. Erubescite a prē ⁊ a matre de formicacōe. et a psidēte ⁊ a potēte de mendacō: a principe et a iudice de delicto. a sinagoga ⁊ plebe de iniquitate: a socio ⁊ amico de iniusticia. de

loco in quo habitas. de furto: de veritate dei
et testamto: de discubitu i pamby. ⁊ ab ob=
fuscacõe dati et accepti: a salutãtiby de silẽ=
tio: ⁊ respectu mulieris fornicarie. ⁊ ab aũ=
sione vultus ognati. Ne auertas faciem a
pximo tuo: et ab auferẽdo ptem. ⁊ nõ resti=
tuẽdo. Ne respicias mulierẽ alienĩ viri: ⁊ ne
scruteris ãcillã eius: neqꝫ steteris ad lectũ
eius. Caue ab amicis de fmomby imprope=
rij: ⁊ cum dederis ne improperes. XLII

Non duplices fmonẽ auditus de reue=
lacõe fmonis abscõditi. ⁊ eris vere
sine ofusiõe: ⁊ inuenies grãm in ospectu o=
mniũ hoĩm. Ne p hijs omiby ofundais: et
ne accipias psonaꝫ vt delinquas. De lege
altissimi ⁊ testamẽto. et de iudicõ iustificaẽ
impiũ: de vbo sociorꝫ ⁊ viatorꝫ. et de dacõ=
ne hẽditatis amicorꝫ: de equalitate statẽ
et ponderũ. de acq̃sitione multorꝫ ⁊ pauco=
rũ: de corrupcõe empcõnis ⁊ negociatorꝫ
et de multa disciplina filiorꝫ: ⁊ fuo pessimo
latus sanguinare. Sup mulierẽ nequam.
bonũ est signũ. Vbi manus multe sũt clau=
de: et quocũq̃ trades numera ⁊ appende:
datũ vero ⁊ acceptũ omne describe. De disci=
plina insensati et fatui. ⁊ de senioribꝫ qui iu=
dicant ab adolescentiby: et eris eruditus
in omiby: et pbabilis in ospectu oĩm virorꝫ.
Filia pris abscõdita ẽ: vigilia ⁊ sollicitudo
eius aufert somnũ: ne forte in adolescentia
sua adultera efficiat. et cũ viro omõrta odi=
bilis fiat: nequãdo polluat in virginitate
sua. ⁊ in paternis suis grauida inueniatur:
ne forte cũ viro omorata trãsgrediat. aut
certe sterilis efficiat. Sup filiaꝫ luxuriosaꝫ
ofirma custodiã: nequãdo faciat te i oprobri=
ũ venire inimicis. a detractõe in ciuitate
et abiectõe plebis: et ofundat te in multitu=
dine ppli. Omni homini noli intẽdere in spẽ:
et in medio mulierꝫ noli omorari. De vesti=
mẽtis enim pcedit tinea: ⁊ a muliere iniq̃=
tas viri. Melior est enim iniq̃tas viri q̃ bñ
faciẽs mlier: ⁊ mulier ofundẽs in oprobri=
um. Memor ero igit operũ dñi: ⁊ que vidi
annũtiabo. In fmomby dñi opa eius. Sol
illuminãs p omnia respexit: ⁊ gloria dñiple=
nũ est opus eiꝰ. Nõne dñs fecit sanctos e=
narrare omnia mirabilia sua: que ofirmauit
dñs omipotẽs stabiliri in gloria sua? Abis=
sũ ⁊ cor hoĩm inuestigauit: et i astutia eorꝫ
excogitauit. Cognouit enim dñs omnẽ scie=
ntiã. et inspexit in signuꝫ eui: annũtians q̃
preterierũt et q̃ supuentura sũt: reuelãs ve=
stigia occultorꝫ. Nõ pterit illuꝫ omis cogi=
tatus: ⁊ nõ abscondit se ab eo vllus sermo.
Magnalia sapie sue decorauit. q̃ est ante se=
culuꝫ et vsq̃ in scm: neqꝫ adiectũ ẽ neqꝫ mi=
nuetur: et nõ eget alicuius ofilio. Quã desi=
derabilia omnia opa eius: ⁊ tanq̃ scintilla q̃
est osideraẽ. Omnia hec viuũt et manẽt in se=
culũ: in omni necessitate omnia obaudiũt ei.
Omnia duplicia: vnũ cõtra vnũ: ⁊ nõ fecit
quicq̃ de esse. Vnuscuiusq̃ confirmabit
bona. Et q̃s satiabitur videns gloriam eius?

Altitudinis firmamentũ. XLIII

pulcritudo eius: spẽs celi in visione
gloie. Sol in aspectu annuntiãs in exitu:
vas ãmirabile. opus excelsi. In meidiano
exurit terrã: et in ospectu ardoris eius quis
poteit sustinere? Fornacẽ custodiẽs in opi=
bus ardoris. tripliciter sol exurẽs montes:
radios igneos exsufflãs. et refulgẽs: radijs
suis obcecat oculos. Magnus dñs q̃ fecit
illũ: et in sermomby eius festinauit iter. Et
luna in omnibus in tpe suo: ostensio tempis
et signũ eui. A luna signũ diei festi: lumina=
re quod minuit in osumacõe. Mẽsis secũm
nomẽ eius ẽ: crescẽs mirabiliter i osumacõ=
nem. Vas castroꝫ in excelsis: in firmamẽ=
to celi resplendẽs gloriose. Spẽs celi glia
stellaꝫ: mundũ illuminãs in excelsis dñs.
In vbis sancti stabũt ad iudiciũ: et nõ defi=
ciẽt in vigiliis suis. Vide arcũ: et bñdic euꝫ
qui fecit illũ. Valde speciosus est in splẽdore
suo. Dirauit celũ in circuitu gloie sue: manꝰ
excelsi aperuerũt illũ. Imperio suo accelera=
uit niuẽ: et accelerat coruscacões emittere
iudicij sui. Propterea aperti sũt thesauri: et
euolauerũt nebule sicut aues. In magnitu=
dine sua posuit nubes: et ofracti sũt lapides
grandinis. In cõspectu eius omouebuntur
mõtes: et in volũtate eius aspirauit nothus.
Vox tonitrui eius vberauit terrã: tẽpestas
aquilonis et cõgregacõ spũs: et sicut auis
deponẽs ad sedendũ. aspergit niuẽ: ⁊ sicut
locusta demergẽs descẽsus eiꝰ. Pulcitudiẽꝫ

candoris eius ãmirabitur oculus: et super
ymbrem eius expauescit cor. Velu sicut sa=
lem effundet sup terrã: et dũ gelauerit fiet
tanq̃ cacumina tribuli. Frigidus ventus
aquilo flauit: ⁊ gelauit cristallus ab aqua
Sup omnẽ ꝯgregationẽ aquarꝫ reqescet:
et sicut lorica induit se aquis. Et deuorabit
mõtes et exuret deserturꝫ: et extinguet viri=
de sicut ignem. Medicina omniũ infestia=
tione nebule: et ros obuiãs ab ardore ve=
nienti humilẽ efficiet eurꝫ. In sermone eius si=
luit ventus: et cogitatione sua placauit ab=
issum: et plantauit illũ dñs ihus. Qui naui=
gauit mare enarrãt pericula eius: et audiẽ=
tes auribꝫ nris ãmirabam̃. Illic pclara ⁊ mi=
rabilia varia bestiarꝫ genera et omniũ pe=
corꝫ. et creatura beluarꝫ. Propter ipm ofir=
matus est itineris finis: ⁊ in sermone eius cõ=
posita sunt omnia. Multa dicemus ⁊ defici=
emus verbis: cõsũmatio autẽ sermonũ: ipse
est in oĩbus. Gloriãtes. ad quid valebi=
mus? Ipse enim oĩpotẽs sup oĩa opera
sua. Terribilis dñs ⁊ magnus vehement:
et mirabilis potẽtia ipsius. Glorificantes
dominũ. quãtumcũq; potueritis supualebit
adhuc: et ãmirabilis magnificẽtia eius. Bñ=
dicẽtes dñm exaltate illũ quantũ potestis:
maior ẽ enim oĩ laude. Exaltãtes eũ rple=
mini virtute. Ne laborẽtis: nõ enĩ oplhẽdens.
Quis videbit eũ sicut est ab inicio? Multa
absconditа sũt maiora hijs. Pauca enim
vidimus operꝫ eius. Omnia autẽ dominus
fecit: et pie agẽtibꝫ dedit sapiaꝫ. XLIIII

Laudemus viros gloriosos ⁊ parẽtes
nros in generatione sua. Multã glo=
riam fecit dñs magnificẽtia sua a seculo. Do=
minãtes in potestatibꝫ suis: homies magni
virtute ⁊ prudẽtia sua pditi: nunciãtes in p=
phetis dignitatẽ pphetarꝫ et imperãtes in
psenti populo. et virtute prudẽtie populis
sanctissima verba. In puericia sua requirẽ
tes modos musicos: et narrãtes carmina
scripturarꝫ. Homies diuites in virtute: pul=
critudinis studiuꝫ habentes: pacificantes
in domibꝫ suis. Omnes isti in generationibꝫ
gentis sue gloriã adepti sũt: ⁊ in diebꝫ suis
habẽtur in laudibꝫ. Qui de illis nati sũt: re=
liquerũt nomẽ narrãdi laudes eorꝫ. Et sunt
quorꝫ non est memoria. Perierunt quasi
qui non fuerint: et nati sunt quasi nõ nati: ⁊
filij iporꝫ cũ ipsis. Sed illi viri misericordie sũt:
quorꝫ pietates nõ defecerũt. Cũ semine eo=
rum pmanent bona: hẽditas sancta nepo=
tes eorꝫ. Et in testamẽtis stetit semẽ eorꝫ:
et filij eorꝫ ꝓpter illos usq; in etnũ manent.
Semen eorꝫ ⁊ gloria eorꝫ nõ derelinquet̃.
Corpora iporꝫ in pace sepulta sũt: ⁊ nomẽ
eorꝫ viuet in generationẽ ⁊ generationem.
Sapiam ipoꝫ narrẽt ꝓpli: et laudem eorꝫ
nũciet ecclesia. Enoch placuit deo: et trãsla=
tus est in paradisũ vt det gentibꝫ sapientiã.
Noe inuentus ẽ pfectus iustus: ⁊ in tẽpore
iracũdie factus ẽ recõciliacõ. Ideo dimissuꝫ
est reliquũ terre: cũ factum est diluuiũ. Te=
stamẽta seculi posita sũt apud illũ: ne delei
possit diluuio oĩis caro. Abrahã magn?
pr̃ multitudinis gentiũ: ⁊ nõ est inuentus
similis illi in gloria. Qui conseruauit legem
excelsi: ⁊ fuit in testamẽto cũ illo. In carne
eius stãẽ fecit testamẽtum: et in tẽptatione
inuentus ẽ fidelis. Ideo iureiurãdo dedit il=
li gloriã in gente sua: crescere illũ quasi tẽ
cumulũ ⁊ vt stellas exaltare semẽ eius: et
hẽditare illos a mari usq; ad maẽ. et a flu=
mine usq; ad terminos terre. Et ysaac fecit
eodẽ modo: ꝓpter abrahã prem eius. Bñdi=
ctionẽ oĩmũ gentiũ dedit illi dñs: et testa=
mentũ suũ confirmauit super caput iacob.
Agnouit eũ in bñdictionibꝫ suis: et dedit
illi hẽditatem: et diuisit illi partẽ in tribubꝫ
duodecẽ. Et cõseruauit illi homines misericordie:
inuenientes gratiã in ospectu oĩis carnis

Dilectus deo ⁊ hominibus XLV
moyses: cuius memoria in benedicti=
one ẽ. Similẽ illũ fecit in gloria sanctorꝫ:
et magnificauit eũ in timore inimicorꝫ: et i
verbis suis monstra placuit. Glorificauit
illũ in cõspectu regũ: et iussit illi coram ꝓlo
suo: et ostendit illi gloriã suam. In fide ⁊ le=
nitate ipius sanctũ fecit illũ: et elegit eũ ex
omni carne. Audiuit enim eũ ⁊ vocẽ ipius:
et induxit illũ in nubẽ. Et dedit illi cor ad p
cepta. et legẽ vite ⁊ disciplĩe: docẽ iacob
testamentũ suũ: et iudicia sua israhel. Excel
sum fecit aaron fratrẽ suũ: et similem sibi de
tribu leui. Statuit illi testamentũ eternuꝫ:

et dedit illi sacdotiū gentis: et beatificauit illū in gloia. Et circūcinxit eū zona iustitie: et induit eā stolā glorie: ⁊ coronauit eum in vasis virtutis. Circūpedes ⁊ femoralia ⁊ humerale posuit ei: et cinxit illū tintinnabul' aureis plurimis in giro: dare sonitū in incessu suo: auditū facere sonitū in templo in memoriā filijs gentis sue. Stolā sanctā auro et iacincto ⁊ purpura: opus textile viri sapiētis iudicio ⁊ veritate predit. Torto cocco opus artificis. gēmis pciosis figurat: in ligatura auri: ⁊ ope lapidarij sculptis in memoriā: secōz numerū tribuū isrl'. Corona aurea sup mitraz eius expssa signo scitat: gloria honoris ⁊ opus virtutis: desideio oculoꝝ ornata. Sic pulcra ante ipm nō fuerūt talia: usq ad originē. Nō ē indutus illa alienigena aliqs: ꝗ tm filij ipius soli ⁊ nepotes eius p omne tps. Sacrificia ipius osumata sūt ignī quotidie. Complevit moyses manus eius. ⁊ vnxit illū oleo sancto. Fem est illi in testamentū eternū ⁊ semini eius sicē dies celi: fungi sacdotio ⁊ habere laudez: et glorificare ꝓplm suū in nomine suo. Ipm elegit ab omni viuēte: offerre sacrificiū deo incensū ⁊ bonū odorē: in memoriā placare ꝓ ꝓplo suo. Et dedit illi in pceptis suis ptātē: in testamētis iudicioꝝ dcē iacob testimoia: ⁊ in lege sua lucē dare isrl'. Quia otra illū steterūt alieni: ⁊ ꝓter invidiā circūdederūt illū homies in deserto q̄ erant cū dathan et abiron: ⁊ congregacō chorē in iracūdia. Vidit dns deus ⁊ nō placuit illi: ⁊ osūpti sūt in impetu iracūdie. Fecit illis monstra: ⁊ osumpsit illos in flāma ignis. Et addidit aaron gloriam: ⁊ dedit illi hereditatē: ⁊ primitias frugū terre dimisit illi. Panē ipius in primis parauit in sacietatez: nāq sacrificia dni edent: q̄ dedit illi ⁊ semini eius. Ceterū mt' gentes nō hereditabit: ⁊ pars nō est illi in gēte. Ipe est enīps eius ⁊ hereditas. Phinees filius eleazari tercius in gloria imitando eū in timore dei. ⁊ stare in reuerētia gentis: in bōitate ⁊ alacitate aīe sue placuit deo isrl'. Ideo statuit illi testamētū pacis: ⁊ pncipē scōz ⁊ gentis sue: vt sit illi ⁊ semini eius sacdotij digtas metnū. Et testamentū David regi filio yesse de tribu iuda: hēditas ipsi et semini eius: ut daret sapiaz in cor nostrū iudicare gentē suā in iustitia ne abolerentur bona ipsorum: et gloriaz ipsorum in gentem coꝝ eternam fecit. XLVI

Ortis in bello ihs naue successor moysi in ꝓphetis: q̄ fuit magnus scōz nom suū. maximus in salutez electoꝝ dei. expugnare insurgētes hostes vt cōseqretur hereditatem israhel. Quā gloriā adeptus ē in tollendo manus suas: ⁊ iactādo otra ciuitates rūpheas. Quis aī illū sic restitit? Nā hostes ipe dominus pcussit. Aut nō in iracūdia ei? impeditus ē sol. et vna dies facta ē q̄ duo? Inuocauit altissimū potentē in oppugnando inimicos vndiqz: ⁊ audiuit illū magn? et scūs deus. i saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetū fecit otra gentē hostilē. et in descensu pdidit otrarios: vt ognoscāt gētes potētiam eius. q̄ otra deū pugnare nō est facile: ⁊ secūtus est a tergo potētes. Et in diebz moysi misēdiam fecit ipe ⁊ caleph filius iephone. stare otra hostē: ⁊ phibere gentē a peccatis: ⁊ pfringē murmī malicie. Et ipi duo ostituti. a piculo liberati sūt a numero sexcētoꝝ milū peditū: inducere illos in hereditatē: in terrā q̄ manat lac ⁊ mel. Et dedit dns ipi caleph fortitudinē: ⁊ vsq in senectutē pmansit illi virtus. vt ascenderet in excelsū terre locum: ⁊ semē ipius obtinuit hereditatē. Et viderūt omes filij isrl': quia bonū est obsequi scō deo. Et iudices singli suo nomīe. quoꝝ nō est corruptiz cor: qui nō auersi sūt a domino. vt sit memoria illoꝝ in bēdictōe. Et ossa coꝝ pullulāt de loco suo: ⁊ nomē coꝝ pmanet in eternū: pmanēte ad filios illoꝝ scōꝝ viroꝝ gloria. Dilectus a deo suo samuel ꝓphēta dni. renouauit imperū: ⁊ vnxit pncipes in gente sua. In lege dni congregacōez iudicauit: ⁊ vidit deū iacob: ⁊ in fide sua pbatus est ꝓphēta. Et cognitus est in verbis suis fidelis: q̄ vidit deuz lucis. Et inuocauit dnm oipotentē in oppugnādo hostes circūstantes vndiqz: i oblatione viri mutiolati. Et intonuit de celo dns: ⁊ in sonitu magno auditam fecit vocem suā: ⁊ otriuit pncipes tyrioꝝ ⁊ oēs duces philistiim. Et ante tempus finis vite sue ⁊ seculi testimoniū pbuit in cōspectu domini et xpi:

pecunias et usqz ad calciamēta ab omni carne nō accepit: ⁊ non accusauit illū homo.
Et post hoc dormiuit. et notum fecit regi et ostendit illi finē vite sue: ⁊ exaltauit vocez eius de tra m ꝓphetia delere impietatē gētis.

POst hec surrexit nathā ꝓpha XLVII
in diebus dāi. Et q̄si adeps separatus a carne: sic dauid a filijs israhel. Cuz leombus lusit quasi cū agnis: ⁊ in vrsis similiter fecit sicut in agnis ouiū. In iuuēture sua nūq̄d nō occidit gigantē ⁊ abstulit oprobriū de gente? In tollēdo manū in saxo funde deiecit exultacōz golie: vbi inuocauit dōm omnipotentē. Et dedit in dextra eius tollere hoīez fortē in bello: ⁊ exaltare cornu gentis sue.
Sic in decem milibus glorificauit eum: ⁊ laudauit illū in bēdictōnibus domini: in offerēdo illi coronā glorie. Contriuit enim inimicos vndiqz: ⁊ extirpauit philistijm ꝯ trai os vsqz in hodiernū diē. Cōtriuit cornu ipoz vsqz in eternū. In omni opere dedit cōfessionē sancto: ⁊ excelso in verbo glorie. De omni corde suo laudauit dōm: ⁊ dilexit deū q̄ fecit illū: ⁊ dedit illi ꝯ tra inimicos potentiaz. Et stare fecit cantoz es ꝯ tra altare: ⁊ in sono eoz dulces fecit modos. Et dedit in celebracōnibus decus: ⁊ ornauit tēpora usqz ad cōseruacōem vite: vt laudarēt nomē sānū dōni et amplificarēt mane dei sanctitatē. Xpus purgauit peccata illius: ⁊ exaltauit in eternū cornu eius. Et dedit illi testamētū regni: et sedem glorie in israhel. Post ipsuz surrexit filius sensatus: et ꝓpter illū deiecit omnez potentiaz inimicoz. Salomon imperauit in diebus pacis: cui subiecit deus omnes hostes vt ꝯderet domū in nomine suo: ⁊ pararet sanctitatem in sempiternū quēadmodū eruditus est in iuuēture sua. Et impletus est quasi flumen sapiēta: ⁊ terram retexit anima sua. Et replesti in cōparacōnibus enigmata: ad insulas longe deuulgatum est nomen tuū: ⁊ delectus es in pace tua. In cāticis ⁊ in ꝓuerbijs et comparacōnibus et interpretacōnibus numerate sunt terre: et in nomine domini cui est ꝯgnomē deus israhel.
Collegisti quasi auricalcum aurum: et vt plumbum complesti argentū: ⁊ inclinasti femora tua mulieribus. Potestatez habuisti in corpore tuo. Dedisti maculā in gloria tua: et ꝓphanasti semē tuū inducere iracundiaz ad liberos tuos ⁊ in ceteris stulticiam tuaz: vt faceres imperium bipertitum et ex effraim imperare imperium durum. Deus autez non derelinquet misericordiam suā ⁊ nō corrumpet neqz delebit opera sua: neqz pdet a stirpe nepotes electi sui: ⁊ semen eius qui diligit dominū non corrumpet. Dedit aūt reliquum iacob ⁊ dauid de ipsa stirpe. et finez habuit salomon cum patribus suis. Et dereliquit post se de semine suo gentis stulticiam et imminutiua prudentia roboam. qui auertit gentem consilio suo: et ierobo am filium nabath qui peccare fecit israhel: et dedit viam peccandi effraim. et plurima redundauerūt peccata ipsorum. Valde enī auterunt illos a terra sua. Et quesiuit omnes nequitias vsqz duz pueniret ad illos defensio: ⁊ ab omnibus pecis liberauit eos. XLVIII 88

ET surrexit helias ꝓpheta quasi ignis: et verbuz ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famē: ⁊ imitantes illū inuidia sua pauci facti sūt. Non enim poterant sustinere ꝓcepta domini. Verbo domini ꝯtinuit celū: ⁊ deiecit a se ignez terre. Sic amplificatus est helias in mirabilibus suis. Et quis potest similiter gloriari tibi? Qui sustulisti mortuū ab inferis de sorte mortis in verbo domini dei: q̄ deiecisti reges ad pniciem. et ꝯfregisti facile potētiā ipoz: et gloriosos delicto suo. Qui audisti in syna iudiciū: et in oreb iudicia defensionis. Qui vngis r̄ges ad penitentiā: ⁊ ꝓphetas facis successores tuos post te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneoz: qui inscriptus es in iudicijs temporum. lenire iracundiam domini: ꝯciliare cor patris ad filium: et restituere tribus iacob. Beati sūt qui te viderūt: ⁊ in amicicia tua decorati sūt. Nam nos vita viuimus tm: post mortē autē nō erit tale nomē nrm. Helias q̄ in turbine tectus est: et in heliseo ꝯpletus ē spūs eius. In diebus suis nō timuit principē: ⁊ potēta nemo vincit illū. Nec supauit illū verbū aliqd: et mortuū ꝓphetauit corpus eius. In vita sua fecit mōstra et i morte opatus ē mirabilia. In omnibus istis nō penituit ꝓplius ⁊ nō recessert a pecis suis.

vsq; dū abiecti sūt de terra sua ⁊ dispsi sūt
in omes terras: ⁊ relicta est gens ꝓpauca. et
pnceps in domo dō. Quida ipōr fecerūt qō
placeret deo: alij aūt multa omiserūt peca.
Ezechias munuit ciuitatē suā ⁊ induxit in
medīū eius aquā: ⁊ fodit ferro rupē: et edi-
ficauit ad aquā puteū. In dieb ipius asce-
dit sennacherib ⁊ misit rapsacen et sustulit
manū suā ꝟra illos: ⁊ extulit manū suam in
syon: ⁊ supbus factus ē potētia sua. Tunc
mota sūt corda ⁊ manus ipōr: et doluerūt
quasi pturiētes mulieres. Et inuocauerūt
dnm misericordē: ⁊ expandētes manus suas
extulerūt ad celū: ⁊ scūs dominus deus au-
diuit cito vocez ipōr. Nō est omemorat?
pccōr ipōr: neq; dedit illos inimicis suis:
sj purgauit illos in manū ysaie sancti ꝓphe-
te. Deiecit castra assyriōr: ⁊ ꝟtruit illos ā-
gelus dni. Nam fecit ezechias qō placuit
deo: et fortiter iuit in via dauid patris sui:
quā mandauit illi ysaias ꝓpheta magnus
et fidelis ī ospectu dei. In dieb ipius retro
redijt sol: ⁊ addidit regi vitā. Spiritu ma-
gno vidit vltima: ⁊ cōsolatus est lugētes
syon. vsq; in sempiternuz. Ostendit futura
et abscōdita: anteq; euenirēt. XLIX

Memoria iosie ī oposicōe odoris fcā:
opus pigmētarij. In omi ore q̄i mel
indulcabitur eius memoria: ⁊ vt musica ī
conuiuo vini. Ipe est directus diuinitus ī pe-
nitētia gētis ⁊ tulit abomiacōes impietā-
tis: ⁊ ad dnm gubernauit cor ipsius: et in
dieb peccatōr corroborauit pietatē. Pre-
ter dauid ⁊ ezechiaz et iosyam oēs peccatū
omiserūt: nam reliquerūt legez altissimi re-
ges iuda: ⁊ ꝟtēpserūt timorē dei. Dederūt
enim regnū suū alijs: ⁊ gloriam suā aliem-
gene gēn. Incenderūt electā ciuitatē scita-
tis: ⁊ desertas fecerūt vias ipius in manū ier-
emie. Nam male tractauerūt illū. q; vētre
matris osecratus ē ꝓpheta. euertere ⁊ eruē
et pdere: ⁊ iterū edificare et renouare. Eze-
chiel. q̄ vidit ospectū glorie: quā ostendit
illi in curru cherubin. Nam omemoratus ē
inimicōr in ymbri: bnfacere illis q̄ ondē-
rūt rectas vias. Et duodecim ꝓpharū ossa
pullulāt de loco suo. Nā corroborauerunt
iacob: ⁊ redimierūt se in fide ꝟtutis. Quō
amplificemus zorobael? Nam ⁊ ipse quasi
signū in dextra manu isrl. Et iohsum filiū iose-
dech? Qui in dieb suis edificauerūt domū:
et exaltauerūt tēplū sem dno: patū in gliaz
sempiternā. Et neemias in memoria multi
tpis: q̄ erexit nobis muros euersos. ⁊ stare
fecit portas ⁊ seras: q̄ erexit domos nostras.
Nemo natus est in terra qualis enoch: nā
et ipe receptus est a terra. Et ioseph q̄ nat?
est homo pnceps fratrū. firmamentū gētis.
rector fratrū. stabilimentū ꝓpli: ⁊ ossa ipius
visitata sūt: ⁊ post mortē ꝓphaueūt. Seth.
et sem apud hoies gliam adepti sūt: ⁊ sup
oēz aiam in origine adam. L

Simon onie filius sacerdos magnus:
q̄ in vita sua suffulsit domū: ⁊ in dieb
suis corroborauit templū. Templi etiam al-
titudo ab ipo fundata ē: duplex edificacō.
et excelsi parietes templi. In dieb ipsius e-
manauerūt putei aquaz: ⁊ quasi mare ad-
impleti sūt supra modū. Qui curauit gentez
suam: ⁊ liberauit eā a pdicōe. Qui pualuit
amplificare ciuitatē: qui adeptus est gliaz
in ouersacōe gentis: ⁊ ingressum domus et
atrij amplificauit. Quasi stella matutina ī
medio nebule: et quasi luna plena in dieb
suis lucet: ⁊ q̄i sol refulgēs. sic ille effulsit ī
templo dei. Quasi arcus refulgēs inter ne-
bulas glorie: et q̄i flos rosaz in dieb ꝟnis.
et q̄i lilia q̄ sūt in transitu aque: ⁊ q̄i thus
redolens in dieb estatis. Quasi ignis efful-
gēs ⁊ thus ardens in igne: q̄i vas auri soli-
dū ornatum omi lapide pciosō. Quasi oli-
ua pullulās: et cipressus in altitudine se ex-
tollēs. In accipiendo ipm stolam glorie et
vestiri eū in osumacōe virtutis: in ascensu al-
taris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū.
In accipiendo aūt ptes de manu sacdotiz
et ipe stās iuxta aram: ⁊ circa illum corona
fratrū q̄i plantacō cedri in mōte libano: sic
circa illū steterūt q̄i rami palme ⁊ omes filij
aaron in gloria sua. Oblacō aūt domini in
manib ipōr coram omi synagoga israhel:
et osumacōe fungens in aram. amplificare
oblationē excelsi regis porrexit manū suā
in libacōe: ⁊ libauit de sangne vue. Effudit
in fundamēta altaris odorem diuinū excel-
so pncipi. Tunc exclamauerūt filij aaron:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

et in tubis ꝓductilib⁹ sonuerūt: ⁊ auditā
fecerūt vocem magnā in memoriā coram deo.
Tunc omis populus simul ꝓperauerūt: et
ceciderūt in faciem sup terrā adorare dnm
deū suū: ⁊ dare ꝓces omipotēti deo excelso.
Et amplificauerūt psallētes in vocibus suis
et in magna domo auctus est sonus suauitatis
plenus. Et rogauit ꝓlius dnm excelsum
in ꝓce vsq; dū ꝓficeretur honor domini:
et munus suū ꝓfecerūt. Tunc descendens
manus suas extulit in omem ꝯgregacōem
filiorum israel: dare gloriam deo a labijs suis: et
in nomine ipius gloriari. Et iterauit oracō-
nem suā: volens ostendere virtutē dei. Et
plus orauit deū ommū: qui magna fecit in
omi terra. qui auxit dies nostros a ventre
matris nostre ⁊ fecit nobiscum secm suam
misericordiā: det nobis iocunditatē cordis
et fiat pacē in diebus nostris in israhel ꝓ dies
sempiternos: credē israhel misericordiam dei esse
nobiscū. vt liberet nos in diebus suis. Duas
gētes odit anima mea: tertia aūt nō ē gēs
quā oderim. Qui sedēt in mōte seyr. ⁊ phi-
listijm: stultus ꝓlius qui habitat in sychi-
mis. Doctrinam sapiēte ⁊ disciplinē scripsit i
codice isto ihus filius syrach iherosolomi-
ta: qui renouauit sapiam de corde suo. Bātus
qui in istis versatur bonis. Qui ponit illa i
corde suo: sapiēs erit sp. Si enī hec fecerit
ad oia valebit: qꝰ lux dei vestigiū eius est.

Confitebor: Oracō ihesu filij syrach.
tibi domine rex: et collaudabo te
deum saluatorem meū. Cōfitebor
nomini tuo quoniam adiutor et protector
factus es michi: et liberasti corpus meum
a perdicōne. a laqueo lingue inique. et a la-
bijs operantium mendacū: et in conspectu
astantiū factus es michi adiutor. Et libera-
sti me secundum multitudinem misericordie
nominis tui a rugiētib⁹ ꝓparatis ad escam.
de manibus querentiū animā meā. ⁊ de por-
tis tribulacōm qui circūdederūt me: a pres-
sura flāme q circūdedit me: in medio ignis
nō sum estuatus. De altitudine vētris inferi
et a lingua coinq̄natā a verbo mendatij:
a rege iniquo: ⁊ a lingua iniusta. Lauda-
bit vsq; ad mortē anima mea dnm: et vita
mea appropinquās erat inferno deorsū. Cir-
cūdederūt me vndiq; ⁊ nō erat qui adiu-
uaret. Respiciens eram ad adiutoriū hoīm:
et nō erat. Memoratus sū misericordie tue dne
et cooperacōis tue que a seculo sūt: qm eru-
isti sustinētes te dne. ⁊ liberas eos de manu
gentiū. Exaltasti sup terrā habitacōs meā:
et ꝓ morte defluēti deprecatus sū. Inuocaui
dnm pres domini mei: vt nō derelinq̄t me i
die tribulacōis mee. ⁊ in tpe superbor sine
adiutorio. Laudabo nomen tuū assidue. et
collaudabo illud in ꝯfessione: et exaudita ē
oro mea. Et liberasti me de ꝓdicōe: ⁊ eripui-
sti me de tpe iniquo. Propterea ꝯfitebor: ⁊
laudē dicam tibi: ⁊ bndicā nomini dni cū ad-
huc iuuenis sum. Priusq̄ oberrarē quesiui sa-
pientiā palam in oratione mea: ante tēpus po-
stulabā ꝓ illa: ⁊ vsq; in nouissimis inquirā
eam. ⁊ florebit tanq̄ ꝓcox vua. Letatū est
cor meū i ea: ābulauit pes meus iter rectū:
in iuuētute mea inuestigabā eam. Inclinaui
modice aurē meā: ⁊ excepi illam. Multam
inuenī in memetipo sapiam: ⁊ multū ꝓfeci i
ea. Dauit michi sapiam dabo gloriā. Cōsilia-
tus sū enim vt facerē illā: zelatus sum bonū
et nō ꝯfundar. Colluctata est anima mea i
illa: ⁊ i faciendo eam ꝯfirmatus sū. Manus
meas extēdi in altū: ⁊ in sapiēta eius luxit
anima mea: ⁊ ignorātias meas illuminauit.
Animā meā direxi ad illam: ⁊ in agnicione
inuenī eā. Possedi cū ipa cor ab initio: ꝓpt
hoc nō derelinquar. Venter meus cōturba-
tus est querēdo illā: ꝓpterea bona posside-
bo possessionē. Dedit enim in dns linguam
mercedē meā: ⁊ in ipa laudabo eū. Appropi-
ate ad me indocti: ⁊ ꝯgregate vos ad do-
mū disciplinē. Quid adhuc retardatis: et
quid dicitis in hijs? Anime vestre sitiūt ve-
hemēter. Aperui os meū: ⁊ locutus sū. Cōpa-
rate vobis sine argēto sapiēntiā: ⁊ collū
vrm subiicite iugo eius: ⁊ suscipiat aīa vra
disciplinā. In ꝓximo est enim inuenire eam.
Videte oculis vestris qꝰ modicū labor: aui:
et inuenī michi multā requiē. Assumite disci-
plinā in mlto numero argēti: ⁊ copiosū au-
rū possidete in ea. Letetur anima vra in mise-
ricordia eius: ⁊ nō ꝯfundemini in laude eius.
Operamini opus vestrum ante tempus: et
dabit vobis mercedē vram in tempe suo.

Expl: liber ecclesiasticus. Incip ozo salomonis.

Et inclinauit salomon genua
sua in conspectu totius ecclesie
israhel: et aperuit manus suas
ad celum & dixit. Domine deus
israhel nõ est tibi similis deus in celo sursum
neq; in tra deorsũ: q̃ custodis testamentuz
tuũ & miseriam pueris tuis cũtibi in ospectu
tuo in toto corde. Fuans puero tuo dauid q̃
locutus es illi: & locutus es in ore tuo et in
manu tua implesti. quasi dies iste. Et nunc
dñe deus israhel custodi puero tuo dauid
pri meo que locutus es illi dicens. Nõ deerit tibi vir a facie mea sedens in throno isrl.
Verũtamẽ si custodierint filij tui legẽ meam: & in pceptis meis ambulẽt. sicut ãbulauerũt in ospectu meo fideles. Et nũc dñe
deus israhel creditũ ẽ verbũ quod locutus
es puero tuo dauid: qm̃ si vere habitauit
deus cũ hominibus in tra. Si celũ celi nõ sufficiant tibi: quãtomagis domus hec. quã edificaui. Sed respicias ad oroes serui tui.
et depcacõez eius: vt exaudias dñe placacõez oroms. quã puer tuus orat coram te. hodie. vt sint oculi tui sup domũ hanc die ac
nocte. in locũ quẽ dixisti. inuocare nomen
tuũ: & exaudias oroez quã puer tuus orat
in hoc loco: & exaudias pcacõnez pueri tui
et populi tui israhel. si orauerit in loco isto:
et exaudias in loco habitacõis de celo & exaudias & ppicius fis. si peccauerit vir in te.

Expl: ozo salomonis. Incip plogꝰ in ysaiaz

Nemo cũ prophetas ꝓpha.
versibus viderit esse deserptos metro eos estimet apd
hebreos ligari: et aliquid simile habere de psalmis vel
operibus salomonis. Sed qd in demostene & tullio solet fieri: ut per cola scribant et
comata: qui vtiq; psa & nõ vsibus oscripserũt.
Nos q̃ vtilitati legentiũ puidẽtes: mtr̃ pretacõez nouã nouo scribẽdi genere distinximus. Ac primũ de ysaia sciendũ q̃ in smone suo disertus sit: quippe vt vir nobilis et
vrbane elegãtie: nec habens quicquaz in
eloqo rusticitatis admixtũ. Vnde accidit:
vt p ceteris florem smonis eius translacõ
nõ potuerit oseruare. Deinde etiã hoc adi-
ciendũ: q̃ nõ tam ꝓpha dicẽdus sit q̃ euangelista. Itaq; vnũ sa xpi ecclesi eq; misteia
ad liquidũ psecutus ẽ: vt nõ euz putes de
futuro vaticinari: ꝗ de pteritis historiã texẽ.
Vnde comicõ noluisse tũc temporis septuaginta interptes fidei sue sacramenta pspicue
ethnicis pdere ne sanctũ cambo. & margaritas porcis darẽt: que cum hanc edicõem
legeritis ab illis amiaduertetis abscõdita.
Nec ignoro quãti laboris sit ꝓphetas intelligere: nec facile quempiã posse iudicare
de interptatione: nisi intellexerit ante que
legerit. Nos q̃ patere moribus plurimoz:
qui stimulante inuidia qd osequi nõ valẽt
despiciũt. Sciens ergo & prudẽs ĩ flammã
mitto manũ: & nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus pcor: vt quõ greci post septuaginta trãslatoes aq̃lã & symachũ & thxodotionẽ legũt: vel ob studiũ doctrine sue. uel
vt septuaginta magis ex collacõe eoz intelligãt. sic & isti saltẽ vnũ post pores habẽ
dignẽt interptez. Legãt pius. & postea despiciãt: ne videãt non ex iudicio. ꝗ ex odij
psũptione ignorata dãnare. Prophetauit
aũt ysaias in ihrlim & in iudea necdũ decez
tribus in captiuitatez ductis: ac de vtroq;
regno nũc omixtũ nũc separatim texit oracuſũ. Et cũ interdũ ad pñtez respiciat historiam. & post babilonie captiuitatẽ reditũ populi significet in iudeã: tamẽ ois eius cura
de vocacõe gentiũ & de aduẽtu xpi est. Quẽ
quanto plus amatis o paula & custodiuz.
tãto magis ab eo petite: vt p obtrectacõe
pseni qua me indesinẽter emuli lamãt. ipe
michi mercedem restituat in futuro. qui scit
me ob hoc in peregrine lingue erudicõne
fudasse. ne iudei de falsitate scpturarũ ecclis
eius diutius insultarent. Explicit plogus.

Incipit ysaias ꝓpha.

Visio ysaie filij amos:
quã vidit sup iudaz
et ihrlim in diebus ozie
ioathan achaz et eze-
chie regum iuda. Au-
dite celi & auibus percipe
terra: quoniã dñs locutus ẽ. Filios enutrui et exaltaui: ipi autem spreuerũt me. Cognouit bos possessorẽ suũ: & asinus psepe

domini sui. Israhel autē me nō cognouit: et
populus meus nō intellexit. Ve gēti pec-
catrici: plō grauī iniquitate. semini nequā:
filijs sceleratis. Dereliquerūt dōm: blasphe-
mauerūt sanctū israhel: abalienati sūt retro-
sum. Super quo percutiā vos vltra: adden-
tes p̄uaricationes? Oōe caput languidū
et oōe cor merens. A plāta pedis vsq; ad
verticē. nō ē in eo sanitas. Vulnus. et liuor
et plaga tumēs: nō est circūligata nec cura-
ta medicamine: neq; fota oleo. Terra vra
deserta: ciuitates vestre succēse igni. Regi-
onē vestram coram vobis alieni deuorant: et de-
solabitur sicut in vastitate hostili. Et dereli-
quetur filia syon vt vmbraculū in vinea: et
sicut tugurū in cucumerario: sicut ciuitas q̄
vastatur. Nisi dōs exercituū reliquisset no-
bis semen quasi sodoma fuissemus: et quasi
gomorra similes essemus. Audite verbum
domini principes sodomorum: percipite auribus
legē dei vestri populus gomorre. Quo mihi
multitudinē victimarum vrarum dicit dominus?
Plenus sū. Holocausta arietū. et adipem pin-
guium. et sanguinē vitulorum et agnorum. et hircō-
rū nolui. Cum venireris ante oculos meū:
quis quesiuit hec de manibus vestris. vt ām-
bularetis in atrijs meis? Ne offeratis vltra
sacrificiū frustra. Incensū abominacō est mihi
Neomenia. et sabbatū et festiuitates alias
non feram. Iniqui sūt cetus vestri. Kalēdas
vras. et solēnitates vras odiuit aīa mea.
Facta sūt michi molesta. Laborauī sustinēs
Et cū extenderitis manus vras auertam o-
culos meos a vobis: et cū multiplicaueritis
oratōes non exaudiā. Manus enim vre san-
guine plene sūt. Lauamini. mundi estote:
auferte malū cogitacōnū vrarum ab oculis
meis. Quiescite agere puerse: discite bene-
facere. Querite iudiciū: subuenite oppresso.
iudicate pupillo. defendite viduā: et veni-
te et arguite me dicit dōs. Si fuerint pec-
cata vra vt coccinū. quasi nix dealbabunt?
et si fuerint rubra quasi vermiculus: velut
lana alba erūt. Si volueritis. et audieritis
me: bona terre comedetis. Nō si nolueritis.
et me ad iracundiā puocaueritis gladius
deuorabit vos: q̄ os dominī locutū ē. Quō
fcā ē meretrix ciuitas fidelis: plenā iudicij?
Iustitia habitauit in ea: nūc autē homicide.
Argentū tuū versum ē in scoriam: vinū tuum
mixtum ē aqua. Pīncipes tui infideles: socij
furū. Oōes diligūt munera: sequuntur retri-
bucōes. Pupillo nō iudicāt: et causa vidue
nō ingreditur ad illos. Propter hoc ait do-
minus deus exercituū fortis israhel. Heu ego
consolabor super hostibus meis: et vindicabor de
inimicis meis. Et conuertā manū meā ad te:
et excoquā ad purū scoriā tuā: et auferam o-
mne stannū tuū: et restituā iudices tuos vt
fuerūt prius. et consiliarios tuos sicut antiq̄tus.
Post hec vocaberis ciuitas iusti: vrbs fide-
lis. Syon in iudicō redimetur: et reducēt
eam in iustitia. Et conteret scelestos et peccātes
simul: et q̄ dereliquerūt dōm consumentur. Cō-
fundētur enim ab ydolis q̄bus sacrificauerūt
Et erubescetis super ortis q̄s elegeratis: cum
fueritis velut quercus defluētibus foliis: et ve-
lut ortus absq; aq̄. Et erit fortitudo vrā vt fa-
uilla stuppe: et opus vrūm q̄i scintilla: et succē-
detur vtruq; sil. et nō erit q̄ extinguat. II

Verbū quod vidit ysaias filius amos
super iudam et ihrusalē. Et erit in nouis-
simis diebus p̄paratus mōs domus domini in
vertice montiū: et eleuabitur super colles. Et
fluent ad eum oōes gentes: et ibūt popli
multi et dicēt. Venite ascendamus ad mō-
tem domini. et ad domū dei iacob: et docebit
nos vias suas et ambulabimus in semitis e-
ius: q̄ de syon exibit lex: et verbū domī de
ihrusalē. Et iudicabit gentes: et arguet po-
pulos multos. Et conflabūt gladios suos in
vomeres: et lāceas suas in falces. Nō leua-
bit gens contra gentē gladiū: nec exercebūt
vltra ad p̄lium. Domus iacob: venite et am-
bulemus in lumine dei nostri. Proiecisti enim
populum tuū domū iacob: q̄ repleti sūt vt oli:
et augures habuerūt vt philistijm: et pue-
ris alienis adhesērūt. Repleta est terra argē-
to et auro: et non ē finis thesauroru eius. Et re-
pleta est terra eius equis: et innumerabiles
q̄drige eius. Et repleta ē terra eius ydolis.
Opus manuū suarum adorauerūt: q̄d fecerūt
digiti eorum. Et incuruauit se homo: et humi-
liatus ē vir. Ne ergo dimittas eis. Ingrede-
re in petram. et abscondere in fossa humo
a facie timoris dōmini. et a gloria maiestatis eius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et incuruabitur altitudo virorum. Exaltabitur autem dominus solus in die illa: quia dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem. et humiliabitur. et super omnes cedros libani sublimes et erectas. et super omnes quercus basan. et super omnes montes excelsos et super omnes colles eleuatos: et super omnem turrem excelsam et super omnem murum munitum: et super omnes naues tharsis: et super omne quod visu pulcrum est. Et incuruabitur omnis sublimitas hominum: et humiliabitur altitudo virorum. Et eleuabitur dominus solus in die illa: et idola penitus obterentur. Et introibunt in speluncas petrarum. et in voraginem terre a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius est: quia excelsus reputatus est ipse.

III

Ecce enim dominator dominus exercituum auferet ab iherusalem et ab iuda validum et fortem: omne robur panis et omne robur aque: et fortem et virum bellatorem: et iudicem et prophetam et ariolum et senem. principem super quinquaginta. et honorabilem vultu. et siliarium. et sapientem de architectis: et prudentem eloquio mistici. Et dabo pueros principes eorum: et effeminati dominabuntur eis. Et coruet populus vir ad virum: et vnusquisque ad proximum suum. Tumultuabitur puer contra senem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui: et dicet. Vestimentum tibi est: princeps esto noster: ruina autem hec sub manu tua. Respondebitque in die illa dicens. Non sum medicus: et in domo mea non est panis neque vestimentum. Nolite constituere me principem populi. Ruit enim iherusalem et iudas cecidit: quia lingua eorum et adinuentiones eorum contra dominum: vt prouocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondebit eis: et peccatum suum quasi sodoma predicauerunt: nec abscondunt. Ve animae eorum: quoniam reddita sunt eis mala. Dicite iusto quoniam bonum: quoniam fructum adinuentionum suarum comedet. Ve impio in malum. Retributio enim manuum eius fiet ei. Populum meum exactores sui spoliauerunt: et mulieres dominate sunt eis. Populi meus qui te beatum dicunt ipsi te decipiunt: et viam gressuum tuorum dissipant. Stat ad iudicandum dominus: et stat ad iudicandos populos. Dominus ad iudicium veniet: cum senibus populi sui et principibus eius. Vos enim depasti estis vineam meam: et rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum: et facies pauperum comolitis dicit dominus deus exercituum? Et dixit dominus deus. Pro eo quod eleuate sunt filie syon et ambulauerunt extento collo. et nutibus oculorum ibant et plaudebant. et ambulabant. et pedibus suis composito gradu incedebant: decaluabit dominus verticem filiarum syon: et dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calciamentorum et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras et discriminalia et periscelidas et murenulas et olfactoriola et inaures et anulos et gemmas in fronte pendentes: et mutatoria et palliola et intextrina et acus et speculaa et sindones et vittas et theristra. Et erit pro suauitate odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispanti crine caluicium. Pulcerrimi quoque viri tui gladio cadent: et fortes tui in prelio. Et merebunt atque lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit.

IIII

Et apprehendent septem mulieres virum vnum in die illa dicentes. Panem nostrum comedemus. et vestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. In die illa erit germen domini in magnificentia et gloria: et fructus terre sublimis: et exultatio hys qui saluati fuerint de israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et residuus in iherusalem: sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in iherusalem. Si ablueri dominus sordes filiarum syon sanguinem iherusalem laueri de medio eius: in spiritu iudicii et spiritu ardoris. Et creabit dominus super omnem locum montis syon. et vbi inuocatus est nubem per diem: et fumum et splendorem ignis flammantis in nocte. Super omnem enim gloriam protectio: et tabernaculum erit in vmbraculum diei ab estu: et in securitatem et absconsionem a turbine et a pluuia.

V

Cantabo dilecto meo canticū patruelis mei: vinee sue. Vinea facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sepiuit eam: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit turrem in medio eius: et torcular extruxit in ea. Et exspectauit vt faceret vuas: et fecit labruscas. Nūc ergo habitatores ihe rusalem et viri iuda iudicate inter me et inter vineam meam. Quid est quod vltra facere debui vinee mee et non feci eis? An quia exspectaui vt faceret vuas: et fecit labruscas? Et nūc ostendam vobis quid ego faciam vinee mee. Auferam sepem eius et erit in direptionem: diruam maceriam eius et erit in conculcationem: et ponam eam desertam. Non putabitur et non fodietur: et ascendet sup eam vepres et spine: et nubibus mandabo ne pluat super eam ymbrem. Vinea aūt domini exercituū domus israhel est: et vir iuda germen eius delectabile. Et exspectaui vt faceret iudicium et ecce iniquitas: et iusticiam: et ecce clamor. Ve qui coniungitis domum ad domum: et agrum agro copulatis vsq ad terminum loci. Nūquid habitabitis vos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dnus exercituū. Nisi domus multe deserte fuerint grandes et pulcre: et absq habitatore. Decem enim iugera vineārum facient lagunculam vnam: et triginta modii seminis facient modios tres. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam: et potandum vsq ad vespam vt vino estuetis. Citharam et lira et timpanum et tibia et vinum in conuiuijs vris: et opus domini non respicitis: nec opera manuū eius consideratis. Propterea captiuus ductus est ppls meus quia non habuit sciam: et nobiles eius interiere fame: et multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absq illo termino. Et descendet fortes eius: et ppls eius et sublimes gloriosique eius ad eum. Et incurvabitur homo et humiliabitur vir: et oculi sublimium deprimentur. Et exaltabitur dnus exercituū in iudicio: et deus scus sanctificabitur in iusticia. Et pascentur agni iuxta ordinem suum: et defta in vbertatem vastas aduene comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: et qui vinculum plaustri peccati. Qui dicitis festinet et cito veniat opus eius vt videamus: et appropiet et veniat consilium sancti israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amarum in dulce et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis vris: et coram vobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium p muneribus: et iusticiam iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis: et calor flame exurit: sic radix eorum qui fauilla erit: et germen eorum vt puluis ascendet. Abiecerunt enim legem dni exercituum: et eloquium sancti israhel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in ppln suum: et extendit manum suam sup eum: et percussit eum. Et conturbati sunt montes: et facta sunt morticina eorum qui stercus in medio platearum. In hijs omnibus non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extenta. Et eleuabit signum in nationibus p eul: et sibilabit ad eum de finibus terre: et ecce festinus velocit veniet. Non est deficiens neq laborans in eo: non dormitabit neq dormiet: neq soluet cingulum renum eius: nec rumpetur corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: et omnes arcus eius extenti. Vngule equorum eius vt silex: et rote eius qui impetus tempestatis. Rugitus eius vt leonis: rugiet vt catuli leonum. Et frendet et tenebit prdam: et amplexabit et non erit qui eruat: et sonabit sup eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata est in caligine eius.

VI

In anno quo mortuus est rex ozyas vidi dnm sedentem sup solium excelsum et elevatum: et plena erat domus a maiestate eius et ea quē sub ipo erant implebant templum. Seraphim stabant super illud: sex ale vni: et sex ale alteri. Duabus velabant faciem eius: et duabus velabant pedes eius: et duabus volabant. Et clamabant alter ad alterum: et dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituū: plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt supliminaria cardinum a voce clamantis: et domus repleta est fumo. Et dixi. Ve michi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego sum et in medio populi polluta labia

habēs ego habito: et regem dñm exercituū vidi oculis meis. Et volauit ad me vn⁹ de seraphim & in manu eius calculus quē forcipe tulerat de altari: et tetigit os meū et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: et auferetur iniq̄tas tua: et peccatū tuū mūdabit̄. Et audiui vocē dñi dicentis. Quē mittam: et q̄s ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et dices ꝓplo huic. Audite audientes & nolite intelligere: et videte visionem & nolite cognoscere. Excecа cor ꝓpli huius et aures eius aggraua. et oculos eius claude: ne forte videat oculis suis & auribus suis audiat et corde suo intelligat: et cōuertatur et sanez eū. Et dixi. Vsquequo dñe? Et dixit. Donec desolēt̄ ciuitates absq̄ habitatore: et domus sine homine. Et terra relinquetur deserta: et longe faciet dñs hoies. Et multiplicabitur que derelicta fuerat in medio terre: et adhuc in ea decimatio. Et ouertet̄ et erit in ostensionē sicut therebintus: et sicut quercus que expandit ramos suos. Semē sanctū erit id qd̄ steterit in ea.

Et factū est in diebꝫ achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascēdit rasin rex syrie & facee filius romelie rex israhel in ierusalem ad pliandū ꝯtra eā: et non potuerūt debellare eā. Et nūciauerūt domui dauid dicētes. Requieuit syria sup effraim et cōmotū est cor eius & cor ꝓpli eius sicut mouentur lingna siluarū a facie venti. Et dixit dñs ad ysaiam. Egredē in occursū achaz tu & qui derelictus est iasub filius tuus ad extremū aqueductus piscine supioris in via agri fullonis: et dices ad eū. Vide ne timeas. Noli timere: et cor tuum ne formidet a duabus caudis ticionū fumigantiū istorū in ira furoris rasin regis syrie & filij romelie: eo q̄ consiliū inierit cōtra te syria in malum: effraim & filius romelie dicētes. Ascendamus ad iudam & suscitemus eū: et auellamus eū ad nos: et ponamus regē in medio eius filiū tabeel. Hec dicit dñs deus. Nō stabit & nō erit istud: sed caput syrie damascus: et caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta et quinq̄ ānis et desinet effraim esse ꝓplus: et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. Si nō credideritis: nō permanebitis. Et adiecit dñs loqui ad achaz dicēs. Pete tibi signū a dño deo tuo in profundū inferni: siue in excelsū sup̄. Et dixit achaz. Nō petam: & nō tēptabo dñm. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nūquid parū vobis est molestos esse hominibꝫ: q̄ molesti estis et deo meo? Propter hoc dabit dñs ipe vobis signū. Ecce virgo concipiet & pariet filiū: et vocabit̄ nomē eius emanuel. Butirū et mel comedet: ut sciat reprobare malū et eligere bonū. Quia anteqū sciat puer reprobare malū et eligere bonū: derelinquet̄ tra quā tu detestaris a facie duorū regū suorū. Adducet dñs sup te & sup ꝓplm tuū & sup domū patris tui dies: q̄ nō venerūt a diebꝫ separationis effraim a iuda cū rege assyriorū. Et in die illa sibilabit dñs musce q̄ est in extremo fluminū egipti et api que est in terra assur: et venient & requiescent omnes in torrentibus vallium & in cauernis petrarū & in omnibꝫ frutectis & in vmbris foraminibꝫ. In die illa radet dñs in nouacula conducta in his q̄ trans flumē sūt in rege assyriorū caput & pilos pedum: et barbam vmbrosam. Et erit in die illa. nutriet homo vaccā bouū & duas oues: et p vbertate lactis comedet butirū. Butirū enim et mel mānducabit omis hō qui relictus fuerit in medio terre. Et erit in die illa omnis locus vbi fuerint mille vites mille argēteis: et in spinas & in vepres erūt. Cū sagittis et arcu ingredient̄ illuc. Vepres enim & spine erūt in vmbra tra. Et omnes mōtes q̄ in sarculo sarient̄ nō veniet illuc timor spinarū & vepriū: et erit in pascua bouis & in conculcatione pecoris.

Et dixit dñs ad me. Sume tibi librū grandē: et scribe in eo stilo hoīs: velocit̄ spolia detrahe. cito pdare. Et adhibui mihi testes fideles: uriā sacerdotē & zachariā filiū barachie. Et accessi ad ꝓphetissam: & concepit & peperit filium. Et dixit dñs ad me. Voca nomē eius. accelera spolia detrahe. festina pdari: q̄a anteqū sciat puer vocare patrē suū & matrē suam: auferet̄ fortitudo damasci & spolia samarie coram rege assyriorū. Et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicēs. Pro eo q̄ abiecit ꝓplus iste aquas siloe que vadūt cū silentio & assumpsit magis rasin & filiū romelie: ꝓpter

hoc ecce adducet dñs sup eos aquas flu-
minis fortes & multas: regē assyriorꝫ et oēz
gloriam eius. Et ascendet sup omnes riuos
eius. et fluet sup vmnes ripas eius: & ibit
p iudā inundās: & transiens vsqz ad collū
venet. Et erit extensio alarꝫ eius implēs la-
titudinē terre tue o emanuel. Cōgregamī
ppli et vincimini. & audite vniuerse p cul tre.
Cōfortamini et vincimini: accingite vos et
vincimini: inite consiliū & dissipabit: loq̄mini
verbuz et non fiet: q̄ nobiscū deus. Hec enī
ait dñs ad me. Sicut in forti manu erudiuit
me: ne ire in via ppli huius dicens. Nō dica-
tis coniuracō. Omnia enim q̄ loquitur ppls
iste coniuracō ē. Et timorez eius ne timeatis:
neqz paueatis. Dñm exercituū ipm sanctifi-
cate: et ipe pauor vester & ipe terror vester:
et erit vobis in sanctificacōz: in lapidē autez
offensionis & in petrā scandali duabz dom-
bus israhel: in laqueū & in ruinā habitanti-
bus ihrusalē. Et offendēt ex eis plrimi: et
cadēt et conterent: irrient et capiēt. Liga
testimoniū signa legez in discipulis meis:
et expectabo dñm qui abscondit faciē suā a
domo iacob: et pstulabo: eū. Ecce ego & pue-
ri mei q̄s dedit mi dñs in signū & in porten-
tū israhel: a dño exercituū qui habitat in mon-
te syon. Et cum dixerint ad vos querite a
phitonibz & a diuinis qui stridēt in incāta-
cōmbus suis: nūq̄d nō populus a deo suo
requiret visionē p viuis ac mortuis? Ad le-
gem magis et ad testimoniū. Quod si nō
dixerint iuxta verbum hoc: nō erit eis matuti-
na lux. Et transibit p eam & corruet et esuri-
et: et cū esurieit irascet: & maledicet regi suo
et dño suo. Et suspiciet sursū & ad terrā intu-
ebitur: et ecce tribulacio & tenebre et disso-
lucō et angustia & caligo psequens: & non
poterit auolare de angustia sua. IX

Primo tempore alleuiata est terra za-
bulon, et terra neptalim. et nouissimo
aggrauata ē via maris trans iordanen ga-
lilee gentiū. Populus qui ambulabat in te-
nebris vidit lucē magnā: habitānbz in re-
gione vmbre mortis. lux orta est eis. Mul-
tiplicasti gentē: nō magnificasti leticiā. Le-
tabūt coram te sicut q̄ letant in messe: sicut
exultāt victores capta p da quādo diuidūt
spolia. Jugum enim oneris eius. et virgā hu-
meri eius & sceptrū exactoris eius supasti:
sicut in die madyan. Quia omis violēta p-
dacō cū tumultu & vestimentū mixtū sangui-
ne erit in obustionē: et cibus ignis. Paruu-
lus enim natus est nobis: filius datus ē no-
bis. Et factus ē principatus sup humerū eius:
et vocabit nomē eius āmirabilis. consiliarius.
deus. fortis. pr futuri seculi: princeps pacis.
Multiplicabitur eius imperiū & pacis non
erit finis: sup solium dauid & sup regnū eius; X sedebit
vt cōfirmet illud et corroboret in iudicio et
iustitia amodo et vsqz in sempiternū. Zelus
domini exercituū faciet hoc. Verbum misit
dominus in iacob: & cecidit in israhel. Et sciet o-
mnis populus effraim & habitantes sama-
riā in superbia et magnitudine cordis dicētes.
Lateres ceciderūt sz quadris lapidibz edi-
ficabimus: sicomoros succiderūt: sz cedros
immutabimus. Et eleuabit dñs hostes rasin
sup eum et inimicos eius in tumultū vertet:
syriam ab oriēte & philistiym ab occidente:
et deuorabūt israhel toto ore. In omibz his
non ē auersus furor eius: sz adhuc manus
eius extēta. Et ppls non ē reversus ad percu-
entē se: & dñm exercituū nō inquisierūt. Et
disperdet dñs ab israhel caput & caudā: incur-
uantē et deprauantē die vna. Longeuus et
honorabilis ipe est caput: & ppheta docē
mendacium ipe ē cauda. Et erit qui bēdicāt
ppl'm istuz seducētes: et qui beatificantur p-
cipitati. Propter hoc sup adolescentulis ei
nō letabitur dñs: & pupillorꝫ eius et vidua-
rū nō miserebit. Quia omis ypocrita est et
nequā: et vniuersū os locutū est stulticiam.
In omibz hijs nō ē auersus furor eius: sed
adhuc manus eius extēta. Succēsa est enī
quasi ignis impietas: veprez & spinā vora-
bit. Et succēdetur in densitate saltus: et vol-
uetur in superbia fumi. In ira domini exercituū
conturbata ē terra: & erit populus quasi esca
ignis. Vir fratri suo nō parcet: & decliabit
ad dextrā et esuriet: & comedet ad sinistraz &
non saturabitur. Vnusquisqz carnem bra-
chij sui vorabit: manasses effraim et ephra-
im manassen: & simul ipsi contra iudam. In
omibus hijs non est auersus furor eius:
sed adhuc manus eius extenta X

Ve qui condunt leges iniquas. et scri-
bentes iniusticiam scripserūt. vt op-
primerent in iudicō pauperes et vim face-
rēt cause humiliū ꝓpli mei: vt essent vidue
p̄da eorū. et pupillos diriperēt. Quid facie-
tis in die visitacōis. ⁊ calamitatis de longe
venientes? Ad cuius ꝓfugietis auxiliū ⁊ vbi
derelinquetis gloriaz vraz: ne incuruemini
sub vinculo. ⁊ cū interfectis cadatis? Su-
per omnib hijs nō est auersus furor eius: ſ
adhuc manus eius extēta. Ve assur. Vir-
ga furoris mei ⁊ baculus ipe ē: in manu eius
indignacō mea. Ad gentē fallacē mittam
eū. et ꝯtra ꝓplm furoris mei mandabo illi: ut
auferat spolia ⁊ diripiat p̄dam: et ponat il-
lū in ꝯculcationē quasi lutū platearū. Ipse
aūt non sic arbitrabit. et cor eius nō ita esti-
mabit: ſ ad ꝯterendū erit cor eius: ⁊ ad inte-
rcionē gentium non paucarū. Dicet enim.
Nūquid non p̄ncipes mei simul reges sūt?
Nūquid non vt charchamis sic calāno: ⁊
vt arphat sic emat? Nunq̄d non vt damas-
cus sic samaria? Quomodo inuenit man?
mea regna ydoli: sic ⁊ simulacra eorū de ihe-
rusalem et de samaria. Nūq̄d non sicut feci
samarie ⁊ ydolis eius: sic faciam iherusalez
et simulacris eius? Et erit cum impleuerit
dñs cūcta opera sua in monte syon ⁊ in ihe-
rusalem. visitabo sup fructū magnifici cor-
dis regis assur: ⁊ sup gloriā altitudinis ocu-
lorū eius. Dixit enim. In fortitudine man?
mee feci: ⁊ in sapia mea intellexi. Et abstu-
li terminos ꝓplorū: ⁊ principes eorū dep-
datus sū: et detraxi quasi potēs in sblimi resi-
dentes. Et inuenit quasi in nidū manus mea
fortitudinē ꝓplorū: ⁊ sicut colligūt ouā que
derelicta sūt. sic vniuersaz terrā ego ꝯgrega-
ui: et nō fuit q̄ mouēt pennā ⁊ apiret os ⁊
ganniret. Nūq̄d gloriabit securis ꝯtra eū
q̄ secat in ea: ⁊ exaltabit serra cōtra eū a q̄
trahitur? Quomodo si eleuetur virga ꝯtra
eleuantē se: ⁊ exaltet baculus q̄ vtiqz lignū
est. Propter hoc mittet dñator dñs exerci-
tuū in pinguib eius tenuitatem. et subtus
gloria eius succensa ardebit quasi ꝯbustio
ignis: et erit lumē israhel in igne ⁊ sanctus eius
in flāma: ⁊ succendet ⁊ deuorabit spina ei?
et vepres in die vna: et gloria saltus eius ⁊
carmeli eius ab aīa vsqz ad carnē cōsumet.
Et erit terrore pfugus: ⁊ reliquie ligni sal-
tus eius p̄ paucitate numerabunt. ⁊ puer
scribet eos. Et erit in die illa nō adiciet resi-
duū isrl. et hij qui fugerint de domo iacob
innitī sup eo q̄ percuit eos: ſ innitetur sup do-
minū scm̄ israhel. In veritate reliquie cōuer-
tent. reliquie inq̄ iacob ad deū fortem. Si
enim fuerit ꝓplus tuus israhel q̄ arena ma-
ris: reliquie ꝯuertēt ex eo. Cōsumma cō ab-
breuiata mūdabit iusticiā. Cōsumma cōez
enī et abbreuiacōez dñs deus exercituū fa-
ciet in medio omis terre. Propter hoc hec
dicit dominus deus exercituū. Noli timere
ꝓplus meus habitator syon ab assur. In vir-
ga enim percutiet te. ⁊ baculū suū leuabit sup
te in via egipti. Adhuc enim paululū modi-
cūq: et ꝯsumabitur indignacō. ⁊ furor me?
sup scelus eorū. Et suscitabit sup eū dñs ex-
ercituū flagellū iuxta plagā madyan in pe-
tra oreb: et virgam suā sup mare: ⁊ leuabit
eam in via egipti. Et erit in die illa auferet
onus eius de humero tuo: ⁊ iugū eius de
collo tuo: et computrescet iugū a facie olei.
Venit in aioth. transibit in magron: apd
magmas ꝯmendabit vasa sua. Transierūt
cursim gabee sedes nre. Obstupuit rama:
gabaath saulis fugit. Hymn voce tua filia
gallim: attēde laysa paupercula anatoth.
Migrauit medemena: habitatores gabim
cōfortamini. Adhuc dies: vt in nob stetur.
Agitabit manū suā sup montē filie syon. et
collem iherusalē. Ecce enī dñator dñs exer-
cituū ꝯfringet lagūculā in terrore: ⁊ excel-
si statura succidēt. ⁊ sublimes humiliabūt.
Et subuertentur condensa saltus ferro: ⁊ li-
banus cum excelsis cadet. XI

Et egredietur virga de radice iesse. et
flos de radice eius ascendet: et requi-
escet sup eū spiritus domini. spūs sapientie ⁊
intellectus. spūs ꝯsilij ⁊ fortitudinis. spiritus
scie et pietatis: ⁊ replebit eum spūs timoris
dñi. Non secdm visionē oculorū iudicabit:
neqz secundū auditū aurū arguet. Sed iu-
dicabit in iusticia pauperes: ⁊ arguet in equi-
tate p̄ mansuetis tre. Et percutiet terram vir-
ga oris sui ⁊ spū labiorū suorū interficiet im-
piū. Et erit iusticia cingulū lumborū eius:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

et fides cincto rui renū eius. Habitabit lup?
cū agno: ⁊ pardus cū hedo accubabit. Vitu-
lus et leo ⁊ ouis simul morabunt: et puer
15a. paruulus minabit eos. Vitulus ⁊ vrsus pa-
scentur simul: requiescent catuli eorum. Leo
quasi bos comedet paleas: ⁊ delectabit in-
fans ab vbere sup foramina aspidis: ⁊ in ca-
uerna reguli qui ablactatus fuerit manum
suā mittet. Non nocebūt ⁊ non occidēt i vni-
uerso monte sancto meo: q̄ repleta ē tra
scientia dñi: sicut aque maris operiēntis. In
die illa radix iesse q̄ stat in signū poplorum.
ipm gentes deprecabunt: et erit sepulcrum
eius gloriosū. Et erit i die illa. addiciet dñs
manū suā ad possidendū reliquum populi
sui. qd̄ relinquetur ab assyrijs ⁊ ab egipto
et ab aphetros ⁊ ab ethiopia. et ab elam et
a sennaar ⁊ ab emath et ab insulis maris.
Et leuabit signū in nationes: ⁊ congregabit
profugos israhel. Et dispersos iuda colliget
a quatuor plagis terre: ⁊ auferetur zelus e-
phraim: et hostes iuda pibūt. Ephraim nō
emulabit iudā. ⁊ iudas nō pugnabit con-
tra ephraim. Et volabūt in humeros phi-
listijm p mare: simul prdabunt filios orien-
tis. Idumea et moab preceptū manus eorum:
et filij amon obedientes erūt. Et desolabit
dñs lingua maris egipti: ⁊ eleuabit ma-
nū suā sup flumen in fortitudine spiritus sui:
et percutiet eū in septē rivis. ita ut transeāt p
eū calciati. Et erit via residuo populo meo
q̄ relinquet ab assyrijs: sicut fuit israheli in
die qua ascendit de terra egipti. XII

Et dices in die illa. Confitebor tibi do-
mine quoniam iratus es michi: conuersus
est furor tuus: ⁊ consolatus es me. Ecce deus
saluator meus: fiducialiter agam nō time-
bo. Quia fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: et
factus ē michi in salutē. Hauriētis aq̄s in
gaudio de fontibus saluatoris: ⁊ dicetis in
illa die confitemini dño: ⁊ inuocate nomē eius.
Notas facite in poplis adinuencōes eius:
memētote q̄m excelsū est nomē eius. Can-
tate dño q̄m magnifice fecit: annūtiate hoc
in vniūsa tra. Exulta ⁊ lauda habitatio sy-
on: q̄ magnus i medio tui sanctus israhel.

Onus babilonis: quod vidit XIII
ysaias filius amos. Super montem
caliginosum leuate signū: exaltate voce. le-
uate manū: ⁊ ingrediantur portas duces.
Ego mandaui sanctificatis meis. ⁊ vocaui
fortes meos in ira mea: exultantes in glia
mea. Vox multitudinis in mōtibus q̄ ipl'orum
frequentiū: vox sonitus regū gentiū congre-
gatarum. Dñs exercituū precepit milicie belli:
venientibus de terra procul. A summitate celi do-
minus et vasa furoris eius: ut disperdat omē
terrā. Vlulate q̄ prope est dies dñi: q̄ vasta-
tas a dño veniet. Propter hoc omnes manus
dissoluentur: et omne cor hominis tabescet ⁊ cō-
terrentur. Torsiones ⁊ dolores tenebūt: q̄i par-
turiens dolebūt. Vnusquisq̄ ad proximum
suū stupebit: facies combuste vultus eorum. Ec-
ce dies domini venit crudelis ⁊ indignacō-
nis plenus ⁊ ire furorisq̄: ad ponendā terr-
am in solitudinē ⁊ peccatores eius conteren-
dos de ea: qm̄ stelle celi ⁊ splendor earum nō
expandēt lumen suū. Obtenebratus est sol
in ortu suo: ⁊ luna nō splendebit in lumine
suo. Et visitabo sup orbis mala: ⁊ contra impi-
os iniquitatē eorum. Et quiescere faciā super-
biam infidelium: ⁊ arrogantiā fortiū humili-
abo. Preciosior erit vir auro: ⁊ homo mūdo
obrizo. Sup hoc celū turbabo. et mouebit
terra de loco suo: propter indignacōem domini
exercituū. et propter diem ire furoris eius. Et
erit quasi dammula fugiens ⁊ quasi ouis: ⁊
nō erit q̄ congreget. Vnusquisq̄ ad populū
suū conuertet: et singuli ad terram suā fugient.
Omnis q̄ inuentus fuerit occidet: ⁊ omnis q̄
supuenerit cadet in gladio. Infantes eorum
allidentur in oculis eorum: diripientur domus
eorum: et vxores eorum violabūtur. Ecce ego su-
scitabo sup eos medos. q̄ argentū non que-
rant nec aurū velint: sed sagittis paruulos
interficiant. ⁊ lactantibus vteris nō misereāt:
et sup filios nō parcat oculus eorum. Et erit
babilon illa ciuitas gloriosa in regnis. inclita
in superbia chaldeorum: sicut subuertit dñs
sodomā ⁊ gomorrā. Non habitabitur usq̄
in finem: et nō fundabitur vsq̄ ad gnationē
et gnationē. Nec ponet ibi tentoria arabs.
nec pastores requiescent ibi: sed requiescēt
ibi bestie: et replebūtur domus eorum dracōm-
bus. Et habitabūt ibi strutiones et pilosi
saltabunt ibi: et respondebunt ibi vlule in

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

edibus eius: et sirene i delubris voluptatis.
Prope e ut veniat tps eius: et dies eius nō elōgabūt. Miserebit enī
dns iacob et eliget adhuc de isrl: et requiescere eos faciet sup humū suā. Adiunget
aduena ad eos: et adhærebit domui iacob. XIIII
Et tenebūt eos ppli: et adducēt eos in locū
suum. Et possidebit eos domus israhel super
terrā dni in seruos et ancillas: et erūt capientes eos qui se ceperāt: et sbicient exactores
suos. Et erit in die illa cū requiē dederit tibi
deus de labore tuo. et a ocussione tua. et a seruitute dura qua ante fuisti: sumes parabolam istam contra regem babilonis et dices.
Quomō cessauit exactor: quiecuit tributū?
Cōtriuit dns baculū impiorū. virgā dominantium cedentē ppl̄os indignatiōe. plaga
insanabili: sbicientē in furore gentes: persequentē crudeliter. Cōquiecuit et siluit omis
terra: gauisa est et exultauit: abietes q̄ letate sūt sup te. et cedri libani. Ex quo dormisti nō ascendet qui succidat nos. Infernus
subter te oturbatus est: in occursū aduētus
tui suscitauit tibi gigantes omnes pncipes
terre. Surrexerūt de solijs suis omnes pncipes nationū: vniuersi respondebunt et dicēt tibi. Et tu vulneratus es sicut et nos: nostri similis effectus es. Detracta est ad inferos sup̄bia tua: cōcidit cadauer tuū. Sbter te sternetur tinea: et operimentū tuum
erūt vermes. Quomō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris? Corruisti in terram
qui vulnerabas gētes: q̄ dicebas in corde
tuo. In celū cōscendā. sup astra dei exaltabo solium meū: sedebo in mōte testamēti. in lateribus aquilonis: ascendā sup altitudinem
nubiū. similis ero altissimo. Verūtamē ad
infernū detraheris. in pfundū laci. Qui te viderint ad te inclinabuntur: teq̄ pspicient.
Nūquid iste est vir qui cōturbauit terram
qui cōcussit regna: q̄ posuit orbē desertū. et
vrbes eius destruxit? Vinctis eius nō aperuit carcerē. Omnes reges gentū vniuersi
dormierūt in gloria vir in domo sua: tu aūt
piectus es de sepulcro tuo quasi stirps inutilis. pollutus et obuolutus. cū hijs qui interfecti sūt gladio: et descenderūt usq̄ ad fundamenta laci. Quasi cadauer putridū nō
habebis osortū: neq̄ cū eis in sepultura. Tu
enim terrā disp didisti: tu populū occidisti.
Nō vocabitur in eternū semen pessimorum.
Preparate filios eius occasiōi: in iniq̄tate
prīm eorū. Nō osurgēt: nec hæreditabūt terram: neq̄ implebūt faciē orbis ciuitatū. Et
osurgam sup eos dicit dns exercituū: et perdam babilonis nomē. et reliquias. et germē
et pgenem dicit dns. Et ponam eos i possessionē ericij. et in paludes aquarū: et scopabo eam in scopa terens dicit dns exercituū. Iurauit dns exercituū dicēs. Sicut
putaui ita erit: et quomodo mente tractaui
sic euenet: ut oterā assyriū in terra mea. et i
montibus meis oculcē eū: et auferetur ab eis
iugū eius: et onus illius ab humero eorū
tollet. Hoc osiliū quod cogitaui sup oēm
terrā: et hæc est manus extēta sup vniuersas
gentes. Dominus exercituū decreuit: et q̄s
poterit infirmare? Et manus eius extenta:
et quis auertet eam? In āno quo mortuus
est rex achas factum est onus istud. Ne leteris philistea oīs tu: qm̄ ommuta ē virga
percussoris tui. De radice enī colubri egredietur regulus: et semen eius absorbēs volucrē.
Et pascētur pmogenita pauperū. et pauperes fiducialiter requiescēt: et interire faciaz
infame radicem tuā: et reliquias tuas interficiā. Vlula porta. clama ciuitas: pstrata ē
philistea omis. Ab aquilone enī fumus venet: et nō est q̄ effugiat agmen eius. Et q̄d
rūdebit nūcijs gentis? Quia dns fundauit
syon: et i ipa spabūt pauperes ppli eius. XV
Onus moab. Quia nocte vastata ē armoab cōticuit: et nocte vastatus est
murus. moab oticuit. Ascendit domus dybon. ad excelsa in planctū: sup nabo. et super
medaba. moab vlulabit. In cūctis capitibus
eius caluiciū: omis barba radet. In triuijs
eius accincti sunt sacco: sup tecta eius et in
plateis eius omis vlulatus descendet in fletum. Clamauit esebon. et eleale: usq̄ iasa audita est vox eorū. Sup hoc expediti moab
vlulabūt: aīa eius vlulabit sibi. Cor meum
ad moab clamabit: vectes eius ad segor
vitulā osternantē. Per ascensū enim luith
flens ascendet: et in via oronaym clamorē
oritionis leuabūt. Aque enī nemrim deste

est: qꝫ aruit herba. defecit germen: viror oīs
interijt. Secōm magnitudinē opis. et visi-
tacōēm eorꝫ. Ad torrentē salicū ducent eos:
qm̄ circuibit clamor terminū moab. Vsqꝫ
ad gallim vlulatus eius. et usqꝫ ad puteū
helim clamor eius: qꝫ aq̄ dybon replete sūt
sanguine. Ponā enī sup dybon addita mētā
hijs q̄ fugerīt de moab leonē: et reliquijs
Mitte agnū dñe domi- XVI
terre. 19
natorem terre: de petra deserti ad mō-
tem filie syon. Et erit sicut auis fugiens. et
pulli de nido auolantes: sic erūt filie moab
in transeunsu arnon. Im̄ ꝯsiliū. coge ꝯsiliū:
pone quasi noctem vmbrā tuā in meridie.
Absconde fugientes: et vagos ne pdas.
Habitabūt apud te pfugi mei. Moab esto
latibulū eorꝫ a facie vastatoris. Finitus ē
enim puluis: ꝯsūmatus ē miser: defecit qui
ꝯculcabat terꝫ. Et ꝑparabit̄ ī misericordia solū:
et sedebit sup eum in veritate in tabernacu-
lo dauid: iudicans ⁊ querens iudiciū. et ve-
lociter reddens quod iustū est. Audiui?
supbiam moab: supbus est valde. Supbia
eius et arrogantia eius ⁊ indignatio eius.
plusq̄ fortitudo eius. Idcirco vlulabit mo-
ab: at moab vniuersus vlulabit. Vijs qui
letant̄ super muro cocti lateris loquimini
plagas suas: qm̄ suburbana esebon deserta
sūt. Et vineā sabama. dñi gentiū exciderūt.
flagella eius usqꝫ ad iazer puenerūt: erra-
uerunt in deserto: ꝓpagines eius relicte sūt.
transierūt mare. Sup hoc plorabo in fletu
iazer vineā sabama. Inebriabo te lacrima
mea esebon ⁊ eleale: ⁊ quoniā sup vindemiā
tuam et sup messem tuā vox clamantiū irruit.
Et auferet̄ letitia ⁊ exultacō de carmelo: et
in vineis non exultabit neqꝫ iubilabit. Vi-
nū in torculari non calcabit qui calcare cō
sueuerat: vocē calcantiū abstuli. Sup hoc
venter meus ad moab quasi cithara sona-
bit: et viscera mea ad murū cocti lateris. Et
erit cū apparuerit quod laborauit moab su-
p excelsis suis. ingredie̊ ad sancta sua ut
obsecret: et non valebit. Hoc verbū quod
locutus est dñs ad moab extūc: et nunc lo-
cutus est dicēs. In tribus ānis quasi anni
mercēnarij. auferet̄ gloria moab sup oīm
ꝓplo multo: et relinquet̄ in eo sicut racemus
paruus ⁊ modicus. nequaq̄m mult?. XVII
Onus damasci. Ecce damascus desinz
esse ciuitas: ⁊ erit sicut aceruus lapi-
dū in ruina. Delicte ciuitates aroer gregi-
bus erūt: et requiescent ibi. et non erit qui
extreat. Et cessabit adiutoriū ab ephraim.
et regnum a damasco: ⁊ reliquie syrie sicut
gloria filiorꝫ israhel erūt. dicit dñs exercituū.
Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob.
et pinguedo carnes eius marcescent: et erit
sicut ꝯgregans in messe quod restiterit: et
brachiū eius spicas leget. Et erit sicut que-
rens spicas in valle raphaim: ⁊ relinquetur
in eo sicut racemus: et sicut excussio olee. dua-
rū vel triū oliuarꝫ in summitate rami. siue q̄tu-
or aut quinq̄. In cacumine eius fructus
eius: dicit dñs deus israhel. In die illa melia-
bitur homo ad factorem suū. ⁊ oculi eius ad
sanctum israhel respiciet: et nō inclinabit̄
ad altaria que fecerūt manus eius. ⁊ que
operati sūt digiti eius: non respicient lucos
et delubra. In die illa erūt ciuitates fortitu-
dinis eius derelicte. sicut aratra ⁊ segetes q̄
derelicte sūt a facie filiorꝫ israhel: ⁊ eris des-
ta. qꝫ oblita es dei saluatoris tui: ⁊ fortis ad-
iutoris tui nō es recordata. Propterea plā-
tabis plantacōem infidelem: ⁊ germen ali-
enū seminabis. In die plantacōis tue la-
brusca: et mane semen tuū florebit. Ablata
ē messis in die hereditatis: ⁊ dolebit grauit̄.
Ve. multitudo populorꝫ multorꝫ ut multitu-
do maris sonātis: ⁊ tumultus turbarꝫ sicut
sonitus aquarꝫ multarꝫ. Sonabūt populi
sicut sonitus aquarꝫ inundantiū: ⁊ increpa-
bit eum et fugiet ꝑ cul: ⁊ rapiet̄ sicut puluis
montiū a facie veti: ⁊ sicut turbo coā tempe-
state. In tempore vespe. et ecce turbacō: in
matutino. ⁊ non subsistet. Hec est ꝑs eorꝫ
qui vastauerūt nos: ⁊ sors diripientiū nos.
Ve terre cymbalo alarꝫ que ē XVIII
trans flumina ethiopie: que mittit in
mare legatos: ⁊ in vasis papiri sup aquas.
Ite angeli veloces ad gentē conuulsam et
dilaceratā: ad populū terribilē post quem
non ē alius. gentē expectantē ⁊ ꝯculcatam:
cuius diruperūt flumina terrā eius. Oēs
habitatores orbis q̄ moramini in terra. cū
eleuatū fuerit signū in montibus videbitis:

et clangorē tube audietis: qꝫ hec dicit dñs
ad me. Quiescā ⁊ cōsiderabo in loco meo:
sicut meridiana lux clara est: ⁊ sicut nubes
roris in die messis. Ante messem enim tot?
efflorebit. ⁊ immatura pfectio germinabit:
et pcidentur ramusculi eius falcib⁹ ⁊ q̄ dere-
licta fuerint abscindent. Excutient. ⁊ relin-
quentur simul aui⁹ montiū ⁊ bestiis tre: et
estate ꝓpetua erūt sup eū volucres: et omes
bestie terre sup illū hiemabūt. In tēpe illo
deferetur munus dño exercituū a poplo di-
uulso ⁊ dilacerato: a populo terribili post
quem nō fuit alius: a gente expectante. ex-
pectante ⁊ conculcata: cuius diripuerunt
flumīa terrā eius: ad locū nomis dñi exerci-
tuū montē syon.

Onus egipti. XIX

Ecce dñs ascendet sup nubē leuē et
ingredietur egiptū: ⁊ ꝯmouebūt simulac̄
egipti a facie eius: et cor egipti tabescet in
medio eius. Et ꝯcurrere faciā egiptios ad-
uersus egiptios: et pugnabit vir ꝯtra frē
suū. et vir ꝯtra amicū suū: ciuitas aduersus
ciuitatē. regnū aduersus regnū: et dirūpet
spiritus egipti in visceribꝫ eius. et ꝯsilium
eius ꝓcipitabo: et interrogabūt simulacra
sua. et diuinos suos. et phitones. et ariolos:
et tradā egiptū in manu dñoꝝ crudelū: et
rex fortis dñabitur eoꝝ. ait dñs exercituū.
Et arescet aqua de mari ⁊ fluuius desolabit̄
atqꝫ siccabit̄: et deficient flumina. Attenua-
būtur ⁊ siccabūtur riui aggerū. Calamus
et iuncus marcescet: nudabit̄ alueus riui a
fonte suo. Et omis sementis irrigua siccabit̄:
arescet ⁊ nō erit. Et merebunt piscatores: ⁊
lugebūt oes mittētes in flumē hamū: ⁊ ex-
pādentes rete sup facie ē aque marcescēt. Cō-
fundētur qui operabātur limū: plectētes et
texētes sbtilia. Et erūt irrigua eius flaccēti-
a: omes qui faciebāt lacunas ad capiēdos
pisces. Stulti principes thaneos: sapiētes
ꝯsilarij pharao dederūt cōsilium insipiens.
Quō dicitis pharaom filius sapiētiū ego:
filius regū ānq̄ⁿ. Vbi nūc sūt sapiētes tui?
Annūciēt tibi ⁊ mdicēt q̄d cogitauerit dñs
exercituū sup egiptū. Stulti facti sūt princi-
pes thaneos. emarcuerūt pīcipes mēphyos:
deceperunt egiptū. angulū populoꝝ eius.
Dñs miscuit in medio eius spiritū vertiginis:
et errare fecerūt egiptū in omni opere suo: sic
errat ebrius ⁊ fomes. Et nō erit egipto op?
qō faciat: caput ⁊ caudā incuruātes ⁊ ifrenā-
tem. In die illa erit egiptus quasi mulie-
res: ⁊ stupebūt. et timebūt a facie ꝯmotionis
manus dñi exercituū. quā ipe mouebit sup
eā: et erit terra iuda egipto in festiuitatem.
Omis qui illius fuerit recordatus. pauebit
a facie ꝯsilij dñi exercituū: qō ipe cogitauit
sup eā. In die illa erunt quinq̄ ciuitates in
terra egipti loquentes lingua chanaan: et
iurātes ꝑ dominū exercituū. Ciuitas solis
vocabit̄ vna. In die illa erit altare domi
in medio egipti: ⁊ titulus iuxta terminū eius dñi:
et erit in signū ⁊ in testimoniū dñi exercituū
in terra egipti. Clamabūt enim ad dominū
a facie tribulantis: ⁊ mittet eis saluatorem
et ꝓpugnatorē qui liberet eos. Et ꝯgnosce-
tur dñs ab egipto. ⁊ ꝯgnoscēt egiptij domi-
nū in die illa: ⁊ cōlent eū in ostis ⁊ in mune-
ribus: ⁊ vota vouebūt domino ⁊ soluēt. Et
percutiet dñs egiptū plaga ⁊ sanabit eam: et
reuertentur ad dñm ⁊ placabitur eis: ⁊ sana-
bit eos. In die illa erit via de egipto in assy-
rios: ⁊ intrabit assyrius egiptū. et egiptius
in assyrios: ⁊ seruiēt egiptij assyrijs. In die
illa erit israhel tertius egiptio ⁊ assyrio bene-
dictio in medio terre: cui bñdixit dominus
exercituum dicens. Benedictus populus
meus egipti: ⁊ opus manuū meaꝝ assyrio?:
hereditas autem mea israhel. XX

In anno quo ingressus ē thartan in azotum.
cum misisset eum sargon rex assyrioꝝ ⁊ pu-
gnasset ꝯtra azotū ⁊ cepisset eam: in tēpore
illo locutus est dominus in manu ysaie filij a-
mos dicēs. Vade ⁊ solue saccum de lumbis
tuis: et calciamēta tua de pedib⁹ tuis. Et fe-
cit sic: vadens nudus ⁊ discalciatus. Et di-
xit dominus. Sicut ambulauit seruus me?
ysaias nudus ⁊ discalciatus. trium annoꝝ
signū et portentū erit sup egiptū ⁊ sup ethi-
opiā: sic minabit rex assyrioꝝ captiuitatem
egipti. et transmigracōem ethiopie. iuuenē
et senem. nudam ⁊ discalciatā discoopertis
natibus ignominiā egipti. Et timebūt ⁊ cō-
fundētur ab ethiopia spe sua: ⁊ ab egipto
gloria sua. Et dicet habitator insule huius
in die illa. Necnne erat spes nostra. ad q̄s

ofugimus in auxiliū: ut liberaēt nos a facie
regis assyriorū. Et quō effugē poterimus?

ONus deserti maris. XXI nos?
Sicē turbines ab affrico veniūt: de de-
serto venit: de terra horribili visio dura nun-
ciata est michi. Qui incredulus ē: infideliter
agit: et qui depopulator est vastat. Ascen-
de elam: et obside mede: omēs gemitus eius
cessare feci. Propterea repleti sūt lūbi mei
dolorē: angustia possedit me: sicut āgustia
parturiēntis. Corui cū audirem: o turbatus
sum cū videre. Emarcuit cor meū: tenebre
stupefecerūt me. Babilon dilecta mea: posi-
ta est michi in miraculum. Pone mensam:
o tēplare in specula. Comedētes: et bibentes:
surgite principes: arripite: clipeus. Hec enī
dixit michi dōs. Vade: et pone speculatorē:
et quod cūq; viderit annūciet. Et vidit cur-
rum duorū equitū: ascensorē asini: et ascenso-
rem cameli: et o templatus ē diligēter mul-
to intuitu. Et clamavit leo. Super speculā dōi
ego sum stans iugiter p diem: et super custo-
diam meā ego sū stans totis noctib. Ecce
iste venit ascēsor: vir bige equitū. Et rūdit
et dixit. Cecidit cecidit babilon: et omnia
sculptilia deorū eius o trita sūt in terrā. Tri-
tura mea et filia aree mee: que audivi a dōno
exercituū deo israhel annūciavi vobis. Onus
duma. Ad me clamat ex seir. Custos quid
de nocte: custos quid de nocte? Dixit custos.
Venit mane et nox. Si queritis querite: cō-
vertimini: et venite. Onus in arabia. In sal-
tu ad vespas dormietis: in semitis do damm.
Occurrentes sitienti ferte aquas: qui habi-
tatis terram austri: cū pambus occurrite
fugienti. A facie enim gladiorum fugerunt:
a facie gladij imminentis: a facie arcus ex-
tenti: a facie grauis plij: qm̄ hec dicit dōm̄
ad me. Adhuc in vno anno quasi in anno
mercēnarij: et auferet' oīs glia cedar: et re-
liquie numeri sagittariorū fortiū de filijs ce-
dar imminuēt'. Dōs enī deus isrl' locutus ē.

ONus vallis visionis. Quid XXII
nam tibi q̄ est q̄ ascendisti: et tu oīs
in tecta clamoris plena: vrbs frequens: ci-
uitas exultans? Interfecti tui nō interfecti
gladio: nec mortui tui mortui in bello. Cun-
cti pnci pes tui fugerūt sil': dureq; ligati sūt.
Omēs q̄ inuenti sūt vincti sūt pariter: procul
fugerūt. Propterea dixi: recedite a me: amā-
re flebo. Nolite incumbē: ut o solemī me sup
vastitate filie ppli mei. Dies enī interfectio-
nis: et o culcacōis et fletuū: dōno deo exercituū
in valle visionis. Scrutans murū: et magni-
ficus sup montē. Et elam sumpsit pharetrā:
currū hominis equitis: et parietē nudabit
clipeus. Et erit electe valles tue plene qua-
drigar: et equites ponēt sedes suas in por-
ta: et reuelabitur operimentū iude. Et vide-
bitis in die illa armamētarū domus saltus:
et fossuras ciuitatis dauid videbitis: q̄ mlt'
iplicate sūt. Et o gregastis aquas piscine
inferioris: et domus ihrusalem numerastis
et destruxistis domus ad munendū murū.
Et lacū fecistis inter duos muros: et aquā
piscine veteris: et nō suspexistis ad eum qui
fecerat eam: et operatorē eius delōge nō vi-
distis. Et vocabit dōs deus exercituū in die
illa ad fletū: et ad planctū: ad calueciū: et ad
cingulū sacci: et ecce gaudiū et letitia: occi-
dere vitulos: et iugulare arietes: comedere
carnes: et bibere vinū. Comedamus et biba-
mus: cras enim moriemī. Et reuelata ē vox
in auribo meis domini exercituū. Si dimit-
tet' iniquitas hec vobis: donec moriamini:
dicit dōs deus exercituū. Hec dicit dōs de?
exercituū. Vade ingredere ad eū qui habi-
tat ī tabernaculo: ad sobnam ppositū tēpli.
et dices ad eum. Quid tu hic: aut q̄ quis
hic? Quia excidisti tibi hic sepulcrū: excidi-
sti in excelso memoriā: diligēter in petra ta-
bernaculū tibi. Ecce dōs asportari te facie-
ficut asportat' gallus gallinacius: et quasi
amictū sic sbleuabit te. Coronās coronabit
te tribulacōne: quasi pilam mittet te in tra-
latam: et spaciosam. Ibi morieris: et ibi erit
currus glorie tue ignominia domus dōi tui.
Expellam te de stacōne tua: et de ministerio
tuo deponā te. Et erit in die illa: vocabo ser-
uū meū eliachim filiū helchie: et indua illū
tunica tua: et cingulo tuo o fortabo eū: et ptā-
tem tuā dabo in manu eius: et erit quasi pat'
habitāntb ihrusalē: et domui iuda. Et dabo
clauē domus dauid sup humerū eius: et aperiet
et non erit qui claudat: et claudet et non
erit qui aperiat. Et figā illū paxillū in loco

fideli: et eit in solium glorie domui pris sui:
et suspendet sup eum omnez gloriaz domus
patris eius. vasorz diuersa genera: omne
vas parunluz. a vasis crateraz. usqz ad o-
mne vas musicorũ. In die illa dicit dns ex-
ercituũ. auferet paxillus qui fixus fuerat i
loco fideli: ⁊ franget ⁊ cadet. et pibit quod
pependerat in eo: qz dominus locutus est.

XXIII

Onus tyri. Vlulate naues
maris. qz vastata ẽ domus vnde ve-
nire ꝯsueuerant: de terra cethim. ruelatum
ẽ eis. Tacete qui habitatis in insula nego-
ciacõ sydonis. Transfretãtes mare rpleuer-
ũt te i aquis multis: semẽ nili fluminis fru-
ges eius: ⁊ facta ẽ negotiacõ gentiũ. Eru-
besce sydon. Ait enim mare ⁊ fortitudo ma-
ris dicẽs. Non parturui ⁊ nõ pepi. et non e-
nutrui iuuenes: nec ad incrementũ pduxi
virgines. Cũ auditũ fuerit in egipto: dole-
bunt cũ audierint de tyro. Transite maria:
vlulate qui habitatis in insula. Nunq̃d nõ
hec vrã est que gloriabat a diebz pristinis
in antiquitate suas? Ducent eã pedes sui lon-
ge ad pegrinandũ. Quis cogitauit hoc
sup tyruz. quondã coronatã? Cuius nego-
ciatores principes: institores eius inclitĩ tre.
Dns exercituũ cogitauit hoc. ut detraheret
supbiam omnis glorie: ⁊ ad ignominiã de-
duceret vniuersos inclitos terre. Transi traz
tuã quasi flumẽ filia maris: non ẽ cingulu
vltra tibi. Manũ suã extendit sup mare: cõ-
turbauit regna. Dns mandauit aduersus
chanaan: ut ꝯtereret fortes eius. Et dixit.
Non adicies vltra ut glorieris: calumniaz
iustinẽs virgo filia sydonis. In cethim cõ-
surgens transfreta: ibi q̃ non erit requies
tibi. Ecce tra chaldeorz talis populus non
fuit: assur fundauit eã. In captiuitatem tra-
duxerũt robustos eius: suffoderũt domus
eius: posuerũt eaz in ruinã. Vlulate naues
maris. qz deuastata est fortitudo vra. Et eit
in die illa. in obliuiõe eris o tyre septuagi-
ta ãnis: sicut dies regis vnius. Post septu-
aginta aũt ãnos. eit tyro q̃si cãticũ meretri-
cis. Sume tibi citharã: circue ciuitatez me-
retrix obliuiom tradita. Bñ cane: frequen-
ta canticũ: ut memoria tui sit. Et erit post se-
ptuaginta ãnos visitabit dominus tyrũ. et
reducet eam ad mercedes suas: ⁊ rursũ fo-
nicabit cũ vniũsis regnis terre sup faciem
tre: ⁊ erũt negotiacõnes eius et mercedes
eius sanctificate dño. Nõ ꝯdent neqz rpo-
nent: qz hijs qui habitauerit coraz dño erit
negotiatio eius: ut manducet in saturitate.
et vestiantur usqz ad vetustatem.

XXIIII

Ecce dominus dissipabit terrã ⁊ nuda-
bit eam: et affliget faciẽ eius: ⁊ disp-
get habitatores eius. Et erit sicut populus
sic sacerdos: et sicut seruus sic dns eius: et
sicut ancilla sic domina eius. Sicut emens
sic ille q̃ vendit: sic fenerator sic is qui mu-
tuũ accipit: sicut qui repetit. sic q̃ debet. Dissi-
pacõne dissipabit terra: ⁊ direpcõe ꝑdabit.
Dominus enim locutus ẽ verbũ hoc. Luxit
et defluxit terra ⁊ infirmata ẽ: defluxit orbis.
et infirmata ẽ altitudo populi tre: ⁊ terra in-
tersecta ẽ ab habitatoibz suis: qz trãsgressi
sũt leges: mutauerũt ius: dissipauerũt fedus
sempiternũ. Propt hoc maledictõ vorabit
terrã. et peccabũt habitatores eius: ideo qz
insanient cultores eius: ⁊ relinquẽt hoies
pauci. Luxit vindemia: infirmata est vitis:
ingemuerũt omnes qui letabant corde. Ces-
sauit gaudiũ timpanorũ: quieuit sonitus le-
tantiũ: ꝯticuit dulcedo citharę. Cum cãtico
nõ bibẽt vinũ: amara eit potio bibẽtibz illã.
Attrita est ciuitas vanitatis: clausa ẽ omis
domus nullo introeunte. Clamor erit super
vino in plateis: defta ẽ omnis letitia: trans-
latũ est gaudiũ terre. Relicta ẽ in vrbe soli-
tudo: et calamitas oprimet portas: q̃a hec
erit in medio terre in medio ꝑplorz. Quõ si
pauce olive q̃ remanserũt excutiãt ex oleo:
et racemi cũ fuerit finita vindemia. Hij leua-
bunt vocẽ suã atqz laudabũt: cũ glorificat?
fuerit dns himmet de mari. Propter hoc in
doctrinis glorificate dnm: in insulis maris
nomẽ dni dei israhel. A finibus terre laudes
audiuimus: gloriã iusti. Et dixi. Secretum
meum michi: secretũ meũ michi. Ve michi.
Preuaricãtes ꝑuaricati sũt: et ꝑuaricacõe
trãsgressorz ꝑuaricati sunt. Formido ⁊ foue-
a. et laqueus sup te qui habitator es terre.
Et erit qui fugerit a voce formidinis cadz
in foueã: et qui se explicauerit de fouea te-
nebitur laqueo quia catharacte de excelsis

aperte sūt: et ꝯcuienꝫ fundamēta terre. Cō-
fractione ꝯfringetur terra: contricōe cōte-
retur terra. Commocōe ꝯmouebitur terra: a-
gitacōe agitabitur terra sicut ebrius: et au-
ferꝫ quasi tabernaculū vnius noctis. Et
grauabit eaz iniquitas sua: ⁊ corruet et nō
adiciet ut resurgat. Et eit in die illa. visita-
bit dñs sup miliciam celi in excelso: ⁊ super
reges terre qui sunt sup terrā. Et ꝯgrega-
buntur in ꝯgregacōe vnius fascis in lacuz:
et claudentur ibi in carcerē: ⁊ post multos
dies visitabuntur. Et erubescet luna. et cōfun-
detur sol. cū regnauerit dñs exercituum in
monte syon et in ihꝛusalem: ⁊ in cōspectu
senum suoꝝ fuerit glorificatus. XXV

Domine. deus meus es tu ⁊ exaltabo
te: ꝯfitebor nomi tuo. quoniaz fecisti
mirabilia: cogitacōnes antiquas fideles
amē. Quia posuisti ciuitatē in tumultū. vr-
bem fortē in ruinā: domū alienoꝝ ut nō sit
ciuitas: ⁊ in sempiternū nō edificetur. Sup
hoc laudabit te populus fortis: ciuitas gē-
tiū robustaꝝ timebit te. Quia factus es
fortitudo pauperis: fortitudo egeno in tri-
bulacōe sua: spes a turbine. vmbraculū ab
estu. Spūs enim robustorum. q̄ turbo im-
pellens parietē: sicut estum in siti tumultum
alienoꝝ humiliabis: ⁊ quasi calorē sub nu-
be torrete ꝓpaginē fortiū marcescere facies.
Et faciet dñs exercituū omnibus populis in
monte hoc. puiuiū pinguiū: cōuiuiū vinde-
mie: puiuiū pinguiū medullatoꝝ: vinde-
mie defecate. Et p̄cipitabit in mōte isto fa-
ciē vinculi colligan sup omnes populos: et
telam quā orditus ē super omnes nationes.
Precipitabit mortem in sempiternū. Et au-
feret dominus deus lacrimā ab omni facie:
et oꝯprobriū populi sui auferet de vniuersa
terra: q̄ dñs locutus est. Et dicet in illa die.
Ecce deus noster iste: expectabimus eum:
et saluabit nos. Iste dñs: sustinuimus euz.
Et exultabimus ⁊ letabimur in salutari eius:
q̄ requiescet manus domini in mōte isto: ⁊
triturabitur moab sub eo. sicuti terunt̄ palee
in plaustro. Et extendet manus suas sub eo.
sicut extendit natans ad natandū: ⁊ humili-
abit gloriam eius cū allisione manuū eius.
Et munimenta sublimiū murorū tuorū cōci-
dent: ⁊ humiliabūt̄ et detralxētur in terrā usq̄
ad puluerē. XXVI

In die illa can-
tabitur canticum istud in terra iuda.
Urbs fortitudinis nr̄e syon: saluator pone-
tur in ea murus et antemurale. Aperite por-
tas. et ingrediatur gens iusta: custodiens
veritatē. Vetus error abiit: seruabis pacē:
pacem. q̄ in te speraiuimus. Sperastis i do-
mino in seculis eternis: in dño deo fortis in p-
petuū. Quia incuruabit habitātes in excel-
so: ciuitatē sublimē humiliabit. Humiliabit
eam usq̄ ad terrā: detrahet eaz usq̄ ad pul-
uerem. Conculcabit eā pes: pes pauperis:
gressus egenoꝝ. Semita iusti recta ē: re-
ctus callis iusti ad ambulandū. Et in semi-
ta iudicōꝝ tuorū dñe sustinuimus te. nomē
tuū et memoriale tuū in desiderio aīe. Anima
mea desiderauit te in nocte: ⁊ spū meo in
p̄ore dijs meis: de mane vigilabo ad te. Cū
feceris iudicia tua in terra: iusticiā discēt ha-
bitatoris orbis. Misereamur impio: ⁊ non
discet iusticiā. In terra sanctoꝝ iniq̄ gessit:
et nō videbit gloriam domini. Dñe exaltet̄
manus tua ut nō videāt: videāt ⁊ ꝯfundā-
tur zelantes populi: ⁊ ignis hostes tuos de-
uoret. Dñe dabis pacē nobis: omnia enim o-
pera nostra operatus es nobis. Dñe deus
noster possiderunt nos domini absq̄ te: tm̄
in te recordemur nominis tui. Morientes
non viuāt: gigantes non resurgāt. Propt̄
ea visitastis ⁊ perdidisti eos: et p̄didisti omē
memoriā eoꝝ. Indulsisti gēi dñe: indulsi-
sti genti. Nūquid glorificatus es? Elonga-
sti omnes terminos terre. Dñe in āgustia re-
quisierūt te: in tribulacōe murmuris doctri-
na tua eis. Sicut que ꝯcepit cū appropinq̄
uerit ad partū. dolens clamat in doloribus
suis: sic facti sumus. A facie tua dñe ꝯcepi?
et quasi parturiuimus: ⁊ peperimus spiritū
salutis. Justiciā nō fecimus in terra: ideo nō
ceciderūt habitatores terre. Viuēt mortui
tui: interfecti mei resurgēt. Expergiscimini ⁊
laudate q̄ habitatis in puluere: q̄ ros lu-
cis ros tuus: ⁊ terrā gigantē detrahes in ru-
inam. Vade populus meus. intra in cubicu-
la tua. claude ostia tua sup te: abscondē mo-
dicū ad momentū. donec ptrāseat indignio.
Ecce enim dñs egredietur de loco suo. vt

visitet iniquitatem habitatoris terre ⁊ tra
cum: et reuelabit terra sanguinem suũ: ⁊ nõ
operiet vltra interfectos suos. XXVII
IN die illa visitabit dñs ĩ gladio suo duro
⁊ grãdi et forti sup leuiathã serpentẽ vectẽ.
et sup leuiathan serpentẽ tortuosũ: ⁊ occidẖ
cetum qui in marẽ. In die illa vinea meri
cãtabit ei. Ego dñs q̃ seruo eã: repẽte ꝓpi
nabo ei: ne forte visitet contra eã. Nocte et
die seruo eã: indignacõ nõ est mihi. Quis
dabit me spinaẖ et veprẽ in plio? Gradiar
sup eã. succẽdã eã pariter. An potius tene
bo fortitudinẖ meã? Faciet pacem mihi:
pacẽ faciet mihi. Qui ingrediuntur impetu
ad iacob florebit ⁊ germinabit israhel: et
implebũt faciem orbis semine. Nunquid
iuxta plagã percutientis se percussit euẖ? Aut
sicut occidit interfectos eius sic occisus ẽ?
In mensura cõtra mensurã cũ abiecta fuerit
iudicabis eã: meditata est in spũ suo duro
p die estus. Idcirco super hoc dimittet iniquitas domui iacob: ⁊ iste omnis fructus:
ut auferat peccatum eius. Cũ posuerit oes
lapides altaris sicut lapides cineris allisos:
non stabũt luci delubra. Ciuitas enim munita desolata erit: speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertũ. Ibi pascetur vitulus
et ibi accubabit: ⁊ cõsumet summitates eius.
In siccitate messis illius oterentur mlieres
vemẽtes et docẽtes ea. Non ẽ enim ꝓlius
sapiens: ꝓpterea nõ miserebit eius q̃ fecit
eum: et qui formauit euẖ non parcet ei. Et
erit in die illa percutiet dñs ab alueo flumis
vsq̃ ad torrentẽ egipti: et vos ogregabimini vnus et vnus filij israhel. Et erit in die
illa clangetur in tuba magna: et venient q̃
perditi fuerãt de terra assyriorẖ ⁊ qui eiecti erant de terra egipti: ⁊ adorabunt dominũ
in monte sancto in ihꝛusalem. XXVIII
VE corone superbie ebrijs ephraim et
flori decidenti gloriẽ exultacõis eius:
qui erãt in vertice vallis pinguissime errãtes a vino. Ecce validus ⁊ fortis dñs sicut
impetus grandinis turbo ofringẽs: sicut impetus aquarẖ multarẖ inundantium: ⁊ emissarẖ super terrã spaciosam. Pedibꝫ cõculcabitur corona supbie ebriorũ ephraim. Et erit flos decidens gloriẽ exultacõis eius q̃
est super vticem vallis pinguiũ: q̃ ꝓpaneũ
ante maturitatẖ autũm. Quod cũ aspexerit
videns: statim ut manũ tenuerit deuorabit
illud. In die illa erit dñs exercituũ corona
gloriẽ et sceptrũ exultacõis residuo populi
sui et spũs iudicij sedenti sup iudiciũ: et fortitudo reuertentibꝫ de bello ad portã. Verũ
hij q̃ꝫ p vino nesciebãt: ⁊ p ebrietate erraueruntur. Sacerdotes et ꝓphete nesciebãt p ebrietate: absorti sũt a vino: erraueruntur in ebrietate
nesciebãt videntes ignorauerũt iudiciũ. Oes
enim mense replete sũt vomitu sordiũq̃: ita
vt nõ essẖ vltra locus. Quẽ docebit scientiam:
et quẽ intellgere faciet auditũ? Ablactat?
est a lacte auulsus ab vberibꝫ: q̃ mãda remanda mãda remãda: expecta reexpecta
expecta reexpecta: modicũ ibi: modicuẖ ibi.
In loq̃la enĩ labij et lingua altera loq̃tur ad
ꝓplm istũ cui dixit. Hec ẽ req̃es mea reficite lassuẖ: et hoc ẽ meũ refrigeriũ: ⁊ noluerũt
audire. Et erit eis vbuẖ dñi mãda remãda
mãda remãda: expecta reexpecta expecta
reexpecta: modicũ ibi modicum ibi: ut vadãt ⁊ cadant retrorsũ et oterãtur: ⁊ illaqueentur ⁊ capiãtur. Propter hoc audite vbũ
dñi viri illusores qui dñamini sup ꝓplm meũ
qui ẽ in ihꝛusalẽ. Dixistis enĩ. Percussimus
fedus cũ morte: ⁊ cũ inferno fecimus pactũ.
Flagellũ inundans cũ trãsierit nõ veniet super nos: q̃ posuimus mẽdaciũ spem nram:
et mẽdacio ꝓtecti sumus. Idcirco hec dicit
dñs deus. Ecce ego mittã in fundamẽtis syon lapidẽ lapidem pbatũ angularẽ preciosũ in fundemento fundatũ. Qui crediderit
nõ festinet. Et ponam iudiciũ in pondere:
et iusticiã in mẽsura. Et subuertet grando spẽ
mendacij et ꝓtectõnem aque inundabũt:
et delebit fedus vrm cum morte: ⁊ pactum
vrm cũ inferno nõ stabit. Flagellum inundãs cum transierit: eritis ei in oculcationem.
Quandocũq̃ ꝓtransierit tollet vos: quomã
mane diluculo ꝓtransiuit in die et in nocte:
et tantummõ sola vexacõ intellectuẖ dabit
auditui. Coangustatum ẽ enim stratum ita
ut alter decidat: ⁊ pallium breue vtrumq̃
operire nõ potest. Sicut enĩ in mõte diuisionũ stabit dñs sic in valle que ẽ in gabaon
irascetur: ut faciat opus suũ. Alienũ opus

eius: ut operetur opus suum. Peregrinum ē opus
eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte
obstringantur vincula vra. Consummacōem e-
nim et abbreuiacōem audiui a dño deo exer-
cituū sup vniuersam terrā. Auribus percipite et
audite vocem meā: attēdite et audite elo-
quium meum. Nunquid tota die arabit arans.
vt serat: pscindet. et sariet humum suam? Non-
ne cū adequerit faciem eius seret gith. et ci-
minum sparget: ponet triticum p ordinem hor-
deum. zamium. et vicia in finibus suis? Et erudiet
illum in iudicio: deus suus docebit illum. Nō e-
nim in fris triturabitur gith. nec rota plaustri
sup ciminum circumet: sz in virga excutiet gith.
et ciminum in baculo: pamis autē cōminuetur.
Verum nō in ppetuum triturās triturabit illum:
neqz vexabit eum rota plaustri: nec in vngu-
lis suis obminuet eum. Et hoc a dño deo exer-
cituum exiuit: ut mirabile faciat consilium. magni-
Ve ariel. Ariel XXIX ficaret iustitiam. 29
ciuitas quā expugnauit dd. Addit?
est ānus ad ānum: solēnitates euoluti sunt.
circuiuallabo ariel. et erit tristis. et merēs: et
erit michi quasi ariel. Et circūdabo qi sperā
in circuitu tuo. et iaciā obra te aggere: et mu-
nimēta ponā in obsidionē tuā. Humiliaberis
de terra loqueris: et de humo audiet eloqui-
um tuum. Et erit quasi phitonis de terra vox
tua: et de humo eloquium tuum musitabit. Et
erit sicut pulius tenuis multitudo ventilan-
tium te: et sicut fauilla p transiēs multitudo eo-
rum qui obra te pualuerūt. Eritqz repente obse-
stim a dño exercituū. visitabitur in tonitruo
et cōmocōne terre: et voce magna turbinis
et tempestatis et flamme ignis deuorantis.
Et erit sicut somnium visionis nocturne. mul-
titudo omnium gentium qui dimicauerūt cō-
tra ariel: et omnes qui militauerunt et obse-
derūt et pualuerūt aduersus eā. Et sicut so-
mniat esuriēs et comedit. cū autez fuerit exp-
gefactus vacua est aia eius: et sicut somniat
sitiens et bibit. et postqm fuerit expgefactus
lassus adhuc sitit. et anima eius vacua est:
sic erit multitudo omnium gentium que dimica-
uerūt obra montez syon. Obstupescite et āmi-
ramini. fluctuate et vacillate: mebriamini et
nō a vino: mouemini et nō ab ebrietate: qm
miscuit vobis dns spm sopons. Claudet
oculos vros: ppletas et principes vros qui
vident visiones operiet. Et erit vobis visio
oim sicut vba libri signati: quē cū dederint
scienti lras dicent lege istū: et rndebit non
possum. signatus est enim. Et dabitur liber
nescienti lras dicetur qz ei lege: et rndebit:
nescio lras. Et dixit dns. Eo q appropinqt
populus iste ore suo et labris suis glorificat
me. cor autem eius lōge est a me. et timue-
rūt me mandato hominum et doctrinis: ideo
ecce ego addā ut āmiracōem faciaz populo
huic miraculo grandi et stupendo. Prībit e-
nim sapientia a sapientibus eius: et intellcus
prudentium eius absondet. Ve qui pfundi
estis corde. ut a dño abscōdatis consilium: quo-
rum sunt in tenebris opera. et dicūt. Quis videt
nos. et quis nouit nos? Peuersa ē hec vra
cogitacō. quasi si lutum otra figulum cogitet:
et dicat opus factori suo. non fecisti me: et fi-
gmentum dicat factori suo: nō intelligis. Nō-
ne adhuc in modico et in breui ouertetur li-
banus in chermel. et chermel in saltum reputa-
bitur? Et audiēt in die illa surdi vba libri:
et de tenebris et caligine oculi cecorz vide-
bunt. Et addent mites in dño leticiā. et pau-
pes homines in scō israhel exultabūt: qm de-
fecit qui pualebat. consummatus est illusor: et
succisi sunt omnes qui vigilabāt sup iniquita-
tē: qui peccāe faciebant homines in vbo. et
arguentē in porta supplantabant: et declina-
uerūt frustra a iusto. Propter hoc hec dicit
dns ad domuz iacob q redemit abraham.
Nō modo confundetur iacob. nec modo vult?
eius erubescet: sed cū viderit filios suos ope-
ra manuum meaz. in medio sui sanctificātes
nomen meum: et sanctificabūt scm iacob. et de-
um israel pdicabūt: et scīēt errantes spū intel-
lectū: et musitatores discent legem. XXX
Ve filij desertores dicit dns. ut faciēs
consilium nō ex me: et operiremini tela et
nō p spiritum meum. ut adderet peccatum super
peccatum: qui ābulatis ut descendatis in egi-
ptum. et os meum nō interrogastis: sperātes
auxilium in fortitudine pharao. et hōtes ficdu-
tiā in vmbra egipti: et erit vobis fortitudo
pharaonis in confusionē: et fiducia in vmbra e-
gipti in ignominiā. Jerant enim in thanes
principes tui: et nuncij tui usqz ad thanes

puenerit. Oēs ofusi sūt sup ꝓplo q̄ eis ꝓdesse
non potuit. Nō fuerit in auxiliū. ⁊ in aliquā
utilitatē: ſ in ofusionē ⁊ in oꝓprobriū. On?
iumentoꝝ austri. In terra tribulacōnis et
angustie. leena ⁊ leo. ex eis vipera. et regu=
lus volans: portātes sup humeros iumento=
ꝝ diuitias suas. et sup gibbū camelorū
thesauros suos: ad populū qui eis ꝓdesse
nō poterit. Egiptus enim frustra et vane au=
xiliabit'. Ideo clamaui sup hoc. superbia tm
est. q̄esce. Nūc ingressus scribe eis super bu=
xū: ⁊ in libro diligenter exara illud: ⁊ erit
in die nouissimo in testimoniū usq̄ in eter=
nū. Populus enim ad iracundiā ꝓuocans
est. et filij mendaces. filij nolētes audire le=
gem dei. Qui dicūt videntib⁹ nolite videre:
et aspicientib⁹ nolite aspicere nobis ea que
recta sūt. Loquimini nobis placēta. videte
nobis errores: auferte a me viā. declinate
a me semitā: cesset a facie nra scūs israel. Pro=
ptēa hec dicit scūs israhel. Pro eo q̄ repro=
bastis ꝟbum hoc. ⁊ sperastis in calumnia ⁊
tumultu. et innixi estis sup eo: ꝓpterea erit
vobis iniquitas hec. sicut intrup cō cadēs:
et requisita in muro excelso. Quoniā sbito
dū nō sperat' veniet otricō eius: ⁊ ominue=
tur sicut oterit' lagena figuli otricōne per=
ualida: ⁊ non inuenietur de fragmētis eius
testa. in qua portet' ignicilus de mēdio:
aut hauriat' parum aque de fouea: q̄ hec
dicit dōs deus israhel. Si reuertimini ⁊ q̄e=
scatis: salui eritis. In silentio ⁊ in spe erit for=
titudo vra. Et noluistis: ⁊ dixistis. Nequaq̄:
sed ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et
sup veloces ascendemus. Ideo velociores
erūt qui psequentur vos. Mille homines a
facie terroris vnius ⁊ a facie terroris q̄nq̄
fugietis: donec relinquamī q̄ī malus naus
in vertice montis: ⁊ quasi signū sup collem.
Propterea expectat dōs ut misereatur vri:
et ideo exaltabit' parcēs vobis: q̄ deus iu=
dicij dōs: bū omnes qui expectant eū. Po=
pulus enim syon habitabit in ihꝛusalem.
Plorans nequaq̄ ploꝛabis: miserās misera=
bitur tui. Ad vocem clamoris tui statim ut
audierit rndebit tibi. Et dabit vobis dōs
panē arcum. et aquam breuē: ⁊ nō faciet a=
uolaē a te vltra doctorem tuū: ⁊ erūt oculi
tui videntes preceptorē tuum: ⁊ aures tue
audiēt verbū post tergū monentis. Hec ē
via ambulate in ea: ⁊ nō declinetis neq̄ ad
dexteraz neq̄ ad sinistrā. Et ꝓtaminabis la=
minas sculptilū argēti tui: et vestimentū cō=
flatilis auri tui: ⁊ dispges ea sic immūdicia
menstruate. Egredere: dices ei. Et dabitur
pluuia semini tuo vbicūq̄ seminaueris in tē
ra: ⁊ panis frugū terre erit vberrimus ⁊ pin=
guis. Pascet' in possessione tua in die illo a=
gnus spaciose: ⁊ tauri tui et pulli asinorū q̄
operant' terram. omixtum migma omedēt
sic ut in area ventilatum est. Et erunt super
omnem montem excelsum. et super omnem
collem eleuatū rui currentiū aquaꝝ. in die
interfectōnis multoꝝ: cum ceciderint tres.
Et erit lux lune sicut lux solis. et lux solis e=
rit septemplicitet. sicut lux septē dierum: in
die qua alligauerit dōs vulnus populi sui:
et percussurā plage eius sanauerit. Ecce nom
domini venit de longinquo: ardēs furor eius:
et grauis ad portāduz. Labia eius repleta
sūt indignacōe: ⁊ lingua eius quasi ignis
deuorās. Spiritus eius velut torrens mun=
dans usq̄ ad medū colli. ad pdendas gē=
tes in nihilū: ⁊ frenū errores qō erat in ma=
xillis populorū. Cāticū erit vobis sicut vox
sanctificate solemnitatis: ⁊ leticia cordis sic
qui pgit cū tibia: ut intret in mōtem domini
ad fortē israhel. Et auditaz faciet dōs gliaz
vocis sue: et terrorē brachij sui ostendet in
comminacōe furoris. et flamme ignis deuo=
rantis. Allidet in turbine: ⁊ in lapide grandi=
nis. A voce enim dōi pauebit assur virga
percussus: ⁊ erit transitus ꝟge fundatus quā
requiescere faciet dōs super eum. in timpa=
nis ⁊ citharis ⁊ bellis pcipuis expugnabit
eos. Preparata est enim ab hei tophet: a re=
ge ꝓparata: pfunda ⁊ dilatata. Nutrimēta
eius ignis. et lingua multa: flatus dōi sicut
torrens sulphuris succendēs eam.

Ve qui descendūt in egiptū ad auxiliū
in equis sperantes. et habētes fiduciā
sup quadrigis q̄ multe sūt. et sup equitib⁹
q̄ ꝓualidi nimis: ⁊ nō sūt ofisi sup sanctum
israhel: ⁊ dōm non requisierūt. Ipse autē sa=
piens adduxit malū: ⁊ ꝟba sua non abstu=
lit. Et osurget cōtra domū pessimorū: ⁊ otra

auxiliū operantiū iniquitatē. Egiptus hō⁹
nō deus: et equi eor⁹ caro ⁊ nō spiritus. Et
dñs inclinabit manū suā ⁊ corruet auxilia-
tor: ⁊ cadet cui pstatur auxiliū. simulq; oēs
cōsumētur: qhec dicit dñs ad me. Quō si
rugiat leo ⁊ catulus leonis sup pdā suā. cū
occurrerit ei multitudo pastor⁹. a voce eor⁹
non formidabit. et a multitudine eor⁹ non
pauebit: sic descendet dñs exercituū ut pre-
lietur sup montē syon ⁊ sup collē eius. Si-
cut aues volātes. sic pteget dñs exercituū
ihrlim: pteges ⁊ liberās: trāsiens ⁊ saluās.
Cōuertimini sicut in pfundū recesseratis fi-
lij israhel. In die enim illa abiciet vir ydola
argēti sui. et ydola auri sui que fecerūt vobis
manus vre in peccatū: ⁊ cadet assur in gla-
dio nō viri. ⁊ gladius nō hominis vorabit
eū: ⁊ fugiet nō a facie gladij ⁊ iuuenes ei⁹
vectigales erūt: ⁊ fortitudo eius a terrore
trāsibit: ⁊ pauebūt fugientes principes ei⁹
Dixit dominus. cuius est ignis in syon: ⁊ ca-
minus eius in iherusalem. XXXII

Ecce in iustitia regnabit rex. et princi-
pes in iudicio perūt: ⁊ erit vir sicut q̄
abscondit a vēto. et celat se a tempestate: si-
cut riui aquar⁹ in siti. ⁊ vmbra petre pminē-
tis in terra deserta. Non caligabūt oculi vi-
dentiū. et aures audiēntiū diligēter auscul-
tabūt: ⁊ cor stultor⁹ intelliget scientiam: et
lingua balbor⁹ velociter loquetur ⁊ plane.
Nō vocabit vltra is qui insipiēs est prin-
ceps: neq; fraudulentus appellabit maior.
Stultus enim fatua loquet. et cor eius fa-
ciet iniquitatē: ut pficiat simulacōnes. et lo-
quatur ad dñm fraudulēter: ⁊ vacuā faci-
at animā esuriēntis. ⁊ potū sitiēti aufeat. Fra-
dulenti. vasa pessima sūt. Ipse enim cogita-
tiones condemnabit ad pdendos mites in ser-
mone mēdacij: cū loqueret paup iudicium.
Princeps vero ea que digna sunt principi
cogitabit: ⁊ ipse sup duces stabit. Mulieres
opulēte surgite. et audite vocē meam: filie
confidētes percipite auribus eloquiū meū. Post
dies enim ⁊ ānū. et vos conturbabimini con-
fidētes. Consūmata est enim vindemia: col-
lectio vltra nō veniet. Obstupescite opulēte.
conturbabimini confidētes: exuite vos ⁊ cōfun-
damini: accingite lūbos vestros sup vbera.
Plangite sup regione desiderabili: super vi-
nea fertili. Sup humū ꝓpli mei spina et ve-
pres ascendet: quātomagis sup oēs domos
gaudij ciuitatis exultātis? Domus enim di-
missa est. multitudo vrbis relicta ē: tenebre
et palpatio facte sūt super spelūcas usq; in e-
ternū. Hauditū onagror⁹ pascua gregum:
donec effundat sup nos spiritus de excelso.
Et erit desertū in chermel. ⁊ chermel in saltū
reputabit: ⁊ habitabit ī solitudine iudiciū:
et iustitia in chermel sedebit. Et erit opus
iustitie pax: et cultus iustitie silētiū: ⁊ securi-
tas usq; in sempiternū. Et sedebit populus
meus in pulcritudine pacis: et in tabnacul'
fiducie et in requie opulenta. Grādo autem
in descensione saltus: ⁊ humilitate humilia-
bitur ciuitas. Beati qui seminatis sup oēs
aq̄s: immittētes pedē bouis ⁊ asini. XXXIII

Ve qui pdaris. Nōne ⁊ ipse pdaberis?
Et qui spernis: nōne et ipse sperneris?
Cū consūmaueris depdationē depdaberis: cū
fatigatus deseris contemnē. cōtemnēris. Dñe
miserere nri te enim expectamus: esto bra-
chiu nrm in mane: et salus nra in tempore
tribulacōis. A voce ágeli fugerūt populi:
et ab exaltacōe tua dispersē sūt gētes. Et cō-
gregabūtur spolia vra sicut colligit' brucus:
velut cū fosse plene fuerint de eo. Magnifi-
catus est dñs quoniā habitabit in excelso:
implebit syon iudicō et iustitia: et erit fides
in tēporibus suis. Diuitie salutis sapientia et
scētia: timor dñi ipse thesaurus eius. Ecce
videtes clamabūt foris: angeli pacis ama-
re flebūt. Dissipate sūt vie: cessauit trāsiens
p semitā: irritū factum est pactū: piecit ciui-
tates: nō reputauit hoies. Luxit ⁊ elanguit
terra: confusus est libanus ⁊ abscondit. Et fa-
ctus est saron sicut deserti: et concussa ē basan
et carmelus. Nūc consurgam dicit dñs: nunc
exaltabor ⁊ nūc sblimabor. Cōcipietis ardo-
rē ⁊ pietis stipulā: spūs vest' ut ignis vora-
bit vos: et erūt ꝓpli quasi de incēdio cinis:
spine congregate ign cōburētur. Audite q̄
longe estis q̄ fecerim: et cognoscite vicini
fortitudinē meam. Cōterriti sūt in syon peccā-
tores: possedit timor ypocritas. Quis poterit
habitare de vobis cū igne deuorāte: aut q̄s
habitabit ex vobis cū ardoribus sempiternis?

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Qui ambulat in iustitiis ⁊ loquit veritatē:
qui pcit auaricia ex calūma: et excutit manus suas ab omni munere. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinez: et claudit oculos suos ne videat malū. Iste in excelsis habitabit. munimēta saxorū sublimitas eius: panis ei datus ē: aque eius fideles sūt. Regem in decore suo videbunt oculi eius: cernent terrā delonge. Cor tuū meditabitur timorem. Vbi est litteratus. vbi legis ⁊ba pōderās: vbi doctor paruulorū? Populū imprudētē nō videbis. pplin alti sermonis: ita ut non possis intelligē disertitudinē lingue eius: in quo nulla est sapiēcia. Respice syō ciuitatē solemnitates nostre. Oculi tui videbūt ihrlm habitationē opulentā. tabnaculū qd nequaq trāsferri poteit: nec auferentur claui eius in sempiternū. et oīnes funiculi eius nō rūpentur: qz solūmō ibi magnificatus ē dnūs noster. Locus fluuiorū riui latissimi ⁊ patētes: nō transibit super eū nauis remigum: neqz trieris magna transgredietur eum. Dnūs enim iudex noster: dominus legifer noster: dnūs rex nr. Ipse saluabit nos. Laxati sūt funiculi tui: sed nō pualebūt. Sic erit malus tuus: ut dilatare signū nō queas. Tunc diuidētur spolia pdaz multaz: claudi diripient rapinā: nec dicet vicinus. elangui. Populus q hītat in ea: auferetur ab eo iniquitas. XXXIIII

Accedite gentes ⁊ audite. ⁊ pli attēdite: audiat terra ⁊ plenitudo eius. orbis ⁊ omne germen eius: qz indignatio dni sup omnes gentes: et furor sup vmūsaz malicia eorū. Interfecit eos: et dedit eos in occisionē. Interfecti eorū picientur: ⁊ de cadaueribz eorū ascendet fetor. Tabescēt mōtes a sanguine eorū. et tabescet omnis militia celorū: ⁊ oplicabūtur sicut liber celi: et omnis militia eorū defluet sicut defluit folium de vinea ⁊ de ficu: quoniaz inebriatus ē in celo gladius meus. Ecce sup pdumeam descendet: et sup pplin interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dni repletus est sanguine: incrassatus est adipe de sanguine agnorū ⁊ hircorū: et de sanguine medullatorū arietum. Victima enim dni in bosra: et interfectio magna in terra edom. Et descēdent vnicornes cū eis: ⁊ tauri cū potētibus. Inebriabitur terra eorū sanguine. et humus eorū adipe pinguiū: qz dies vltionis domi: ānus retributōis iudicij syon. Et ouertētur torrentes eius in picem: et humus eius in sulphur. Et erit terra eius in picem ardētē nocte ⁊ die: nō extinguetur in sempiternuz. Ascendet fumus eius a generatione in generationē: desolabitur in secula seculorū. Non erit transiēs p eam: et possidebūt illam onocrotalus ⁊ ericius: ⁊ ibis ⁊ corvus hītabūt in ea. Et extēdetur sup eā mēsura vt redigatur ad nchilū: et pendiculū in desolationē. Nobiles eius nō erūt ibi: regem potius muocabūt: et omnes principes eius erunt in nchilū. Et orientur in domibz eius spine et vrtice. et paliurus in munimīnibz eius: et erit cubile draconū. et pascua strutionum: et occurrēt demoma: onocentaurus ⁊ pilosus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia et inuenit sibi requiē. Ibi habuit foueā eicius. et enutriuit catulos ⁊ circūfodit et fouit in vmbra eius. Illuc congregati sūt milui. alt ad alterū. Requirite diligēter in libro dni ⁊ legite: vnū ex eis non defuit. alter alterū nō quesiuit: qz qd ex ore meo procedit ille mādauit: ⁊ spūs eius ipse congregauit ea: ⁊ ipse misit eis sortē. ⁊ manus eius diuisit eā illis in mēsuram. Vsqz in eternū possidebunt eā: in generatione ⁊ generationē hītabūt in ea. XXXV

Letabitur deserta ⁊ inuia. ⁊ exultabit solitudo: et florebit quasi lilium. Germinans germinabit: ⁊ exultabit letabūda ⁊ laudās. Gloria libani data est ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipsi videbūt gloriam dni: et decorē dei nostri. Confortate manus dissolutas: et genua debilia roborate. Dicite pusillanimis: confortamini et nolite timere. Ecce deus vester vltionē adducet retributionis: deus ipse venet ⁊ saluabit nos. Tunc apientur oculi cecorū: et aures surdorū patebūt. Tunc saliet sicut ceruus claudus. et apta erit lingua mutorū: qz scisse sūt in deserto aque. et torrētes in solitudine: ⁊ q erat arida in stagnū. ⁊ sitiēs in fontes aquaz. In cubilibz in quibz prius dracones habitabāt orietur viror calami et iunci: et erit ibi semita: et via sancta vocabitur. Nō trāsibit per eaz

pollutus: et hæc erit vobis dirēa: via: ita ut
stulti nō errant p eaz. Nō erit ibi leo: ⁊ ma-
la bestia nō ascēdet p eam nec inuenietur ibi.
Et ambulabūt qui liberati fuerīt ⁊ redēpti
a dño: ouertentur et venīet in syon cū laude:
et letitia sempiterna sup caput eorz. Gau-
diū ⁊ letitiam obtinebunt: ⁊ fugiet dolor et
gemitus. XXXVI
Factū est in quarto decimo āno regis ezechie: a-
scendit sennacherib rex assyriorū sup omes
ciuitates iuda munitas: ⁊ cepit eas. Et mi-
sit rex assyriorū rabsacen de lachis i ihrlm
ad regem ezechiam in manū grauī: ⁊ stetit
in aqueductu piscine superioris · in via agri
fullonis. Et egressus est ad eum eliachim
filius elchie qui erat super domū · et sobna
scriba: ⁊ ioahe filius asaph a cōmentarijs.
Et dixit ad eos rabsaces. Dicite ezechie.
Hec dicit rex magnus assyriorū. Que est
ista fiducia qua confidis: aut quo consilio vel
fortitudine rebellare disponis? Super quē
habes fiduciam: qz recessisti a me? Ecce cō-
fidis sup baculū harundineū cōfractū istū
super egiptū: cui si innixus fuerit hō · intrabit
in manū eius ⁊ perforabit eā: sic pharao rex
egipti omnibus qui confidūt in eo. Qd si rīderis
michi · in dño deo nro cōfidimus: nōne
ipse ē cuius abstulit ezechias excelsa ⁊ al-
taria · et dixit iude ⁊ ihrusalez coram altari
isto adorabitis? Et nunc trade te dño meo
regi assyriorū: ⁊ dabo tibi duo milia equo-
rū: nec poteris ex te ptere ascensores eorz.
Et quō sustinebis faciem iudicis vnus lo-
ci ex seruis domini mei minoribus? Qd si cōfi-
dis in egipto in quadrigis · et in equitibus:
et nūc nūquid sine dño ascendi ad terram
istam · ut disperdam eam. Dñs dixit ad me.
Ascende sup terram istā: ⁊ disperde eam. Et
dixit eliachim · et sobna · et ioahe ad rabsa-
cen. Loquere ad seruos tuos syra lingua
intelligimus enim: ne loquaris ad nos iu-
daice in auribus populi qui est sup murū. Et
dixit rabsaces. Nunquid ad dñm tuū ⁊ ad
te misit me dñs meus · ut loquerer oia ꝓba
ista: ⁊ nō potius ad viros qui sedēt in mu-
ro ut comedāt stercora sua · et bibant vrinā
pedū suorū vobiscuz? Et stetit rabsaces: et
clamauit voce magna iudaice ⁊ dixit. Audite
verba regis magni · regis assyriorum. Hec
dicit rex. Nō seducat vos ezechias · qz non
poterit eruē vos: ⁊ nō vobis tribuat fiduciā
ezechias sup dño dicens · eruens liberabit
nos dñs: nō dabitur ciuitas ista in manuz re-
gis assyriorū. Nolite audire ezechiaz. Hec
enī dicit rex assyriorz. Facite mecū bnd cōz.
et egredimī ad me: ⁊ comedite vnusquisqz
vineā suā · ⁊ vnusquisqz ficū suā: ⁊ bibite v-
nusquisqz aqz cisterne sue: donec veniā ⁊ tol-
lā vos ad tra q ē ut tra vra · terrā frumēti et
vini: terrā panū et vineaz. Nec conturbet vos
ezechias dicēs: dñs liberabit nos. Nūqd li-
berauerūt dij gentiū vnusquisqz terraz suā
de manū regis assyriorū? Vbi ē deus emath
et arfad? Vbi est deus sepharuaim? Nun-
quid liberauerūt samariam de manu mea?
Quis est ex omnib dijs terraz istaz qui
eruerit terram suā de manū mea: ut eruat do-
minus ihrusalē de manū mea? Et siluerunt:
et nō rīderunt ei verbū. Mandauerat enim
rex dicēs: ne rīdeatis ei. Et ingressus ē elia-
chim filius elchie qui erat sup domū · et sob-
na scriba · et ioahe filius asaph a cōmētarijs
ad ezechiam scissis vestib: ⁊ nunciauerunt
ei verba rabsacis. XXXVII
Factum est cū audisset rex ezechias
scidit vestimēta sua · et obuolutus est
sacco: ⁊ intrauit in domū domini. Et misit e-
liachim qui erat sup domū · et sobnā scribā
et seniores de sacerdotib optos saccis · ad
ysaiam filiū amos ꝓphetam: ⁊ dixerūt ad eū.
Hec dicit rex ezechias. Dies tribulacōis
et correpcōis · et blasphemie dies hæc: quia
venerūt filij usqz ad partuz · et vtus nō ē pa
riēdi. Si quo mō audiat dñs deus tuus ver
ba rabsacis: quē misit rex assyriorū dñs suī
ad blasphemandū dñm deuz viuentē: ⁊ ex-
ꝓbrandū sermonibus qs audiuit dñs deus
tuus. Leua ergo oracōez p reliquijs q rep
te sūt. Et venerūt serui regis ezechie ad ysa-
iam: ⁊ dixit ad eos ysaias. Hec dicetis do-
mino vestro. Hec dicit dñs. Ne timeas a fa
cie verborz q audisti: quib blasphemauerūt
pueri regis assyriorū me. Ecce ego dabo ei
spiritum ⁊ audiet nunciū · et reuertet ad ter-
ram suā: ⁊ corruere eum faciā gladio in tra
sua. Reuersus ē aūt rabsaces: ⁊ inuenit regē

assyriorū pliantē aduersus lobna. Audieāt
enim q̄ pfectus est de lachis: ⁊ audiuit de
taracha rege ethiopie dicētes: egressus ē
vt pugnet contra te. Q̄ cum audisset: misit
nūcios ad ezechiam dicēs. Hec dicetis eze-
chie regi iude loquētes. Nō te decipiat de?
tuus in quo tu ofidis dicēs: nō dabitur ihe-
rusalē in manū regis assyriorū. Ecce tu no-
sti oīa que fecerūt reges assyriorū oīibꝫ
tris quas subuerterūt: ⁊ tu poteris liberari?
Nūquid eruerūt eos dij gentiū q̄s subuer-
terūt patres mei: gozan ⁊ aran et reseph ⁊
filios eden qui erāt in thalassar? Vbi ē rex
emath ⁊ rex arfad et rex vrb sepharuaim.
ana et aua? Et tulit ezechias libros de ma-
nu nūciorꝫ ⁊ legit eos: et ascendit in domū
domini. et expandit eos coram dño. Et ora-
uit ezechias ad dnm dicēs. Dne exercituū
deus israhel qui sedes sup cherubim. tu es de-
us solus oīm regnorꝫ terre: tu fecisti celum
et terram. Inclina dne aurem tuam ⁊ audi: a-
peri oculos tuos et vide: ⁊ audi oīia ꝓba
sennacherib q̄ misit ad blasphemandū deū
viuentē. Vere enim dne desertas fecerūt re-
ges assyriorū terras ⁊ regiones earꝫ. et de-
derūt deos earꝫ igni: nō enim erant dij sed
opera manuū hominū. lignū ⁊ lapis: ⁊ omi-
nuerūt eos. Et nūc dne deus noster salua
nos de manu eius: ut ognoscāt oīia regna
terre. q̄ tu es dns deus solus. Et misit isaias
filius amos ad ezechiam dicēs. Hec di-
cit dns deus israel. Pro quibꝫ rogasti me de
sennacherib rege assyriorū: hoc ē verbū q̄d
locutus est dns sup eū. Despexit te ⁊ sbsan-
nauit te virgo filia syon: post te caput mo-
uit filia ihrusalē. Cui exprobrasti. et quez
blasphemasti: ⁊ sup quē exaltasti vocez. et
leuasti altitudinez oculorū tuorū? Ad sem
israhel. In manu seruorū tuorꝫ exprobrasti
dño: ⁊ dixisti. In multitudine q̄drigarum
mearꝫ ego ascēdi altitudinē montiū. iuga
libani: ⁊ succidam excelsa cedrorū eius. et
electas abietes illius: ⁊ introibo altitudinez
sumitatis eius. saltū carmeli eius: ego fodi
et bibi aq̄: et exsiccaui vestigio pedis mei
oīes riuos aggerū. Nūquid nō audisti
que olim fecerim eis? Ex diebꝫ antiquis ego
plasmaui illud. ⁊ nūc adduxi: ⁊ factū est
in eradicacōez colliū oppugnantiū. et ciuita-
tū munitarꝫ. Habitatores earum breuiata
manū ꝯtremuerūt. et cōfusi sūt: facti sūt sicut
fenū agri. ⁊ gramē pascue: ⁊ herba tectorū
q̄ exaruit antēq̄ maturescere. Habitacōz
tuā ⁊ egressum tuū. et introitū tuū cognoui:
et insaniaz tuā ꝯtra me. Cum fureres aduer-
sum me: superbia tua ascendit in aures meas.
Ponaz ergo circulū in auribꝫ tuis. ⁊ frenū
in labijs tuis: ⁊ reducā te in via p quā venis-
ti. Tibi autem hoc erit signū. Comede hoc
āno q̄ sponte nascuntur: ⁊ in āno secūdo pomis
vescere. In āno autem tercō seminate ⁊ me-
tite: ⁊ plantate vineas. et ꝯmedite fructum
earꝫ. Et mittet id q̄d saluatū fuerit de domo
iuda. et quod reliquū est radicē deorsuz. et
faciet fructū sursū: q̄ de ihrusalē exibūt re-
liquie: ⁊ saluatio de mōte syon. Zelus dni
exercituū faciet istud. Propterea hec dicit
dns de rege assyriorū. Nō introibit ciuitatē
hāc ⁊ nō iaciet ibi sagittā. ⁊ nō occupabit
eam clipeus: ⁊ nō mittet in circuitu eius ag-
gerem. In via q̄ venit p eaz reuertet: ⁊ ciui-
tatez hanc nō ingredietur dicit dns. Et pro-
tegam ciuitatē istā ut saluē eaz: ꝓpter me ⁊
ꝓpter dauid seruū meū. Egressus ē autem
angelus domini ⁊ percussit in castris assyriorꝫ
centum octogīta quīq̄ milia. Et surrexerūt
mane: ⁊ ecce oēs cadauera mortuorꝫ. Et e-
gressus ēq̄ abiit. Et reūsus est sennacherib
rex assyriorū: ⁊ habitauit in ninive. Et fēm
est cū adoraret in tēplo nesrach deum suum
adramelech ⁊ sarasar. filij eius percusserūt eū
gladio: fugerūq̄z in terrā ararath: ⁊ regnuit
assaraddon filius eius pro eo. XXXVIII 38

In diebus illis egrotauit ezechias usq̄z ad
mortē: ⁊ intrauit ad eū ysaias filius amos
ꝓpheta: ⁊ dixit ei. Hec dicit dns. Dispone
domui tue: q̄ morieris tu ⁊ nō viues. Et ꝯ-
tuit ezechias faciē suam ad parietē: ⁊ oauit
ad dnm ⁊ dixit. Obsecro dne memētō q̄so
quō ambulauerim coram te in veritate ⁊ in
corde pfecto: ⁊ q̄d bonū est in oculis tuis fe-
cerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et fa-
ctum ē verbū domini ad ysaiaz dicēs. Vade
⁊ dic ezechie. Hec dicit dns deus dauid pa-
tris tui. Audiui oracōez tuā: et vidi lacrimā
tuam. Ecce ego addiciam super dies tuos

quindecim ānos: et de manu regis assyriorum
eruā te. et ciuitatem istā: et protegam eā. Hoc
autē tibi erit signū a dño: quē faciet dominus
verbū hoc quod locutus est. Ecce ego reuerti
faciā umbrā liniarum p quas descēderat in ho-
rologio achaz in sole retrorsū. decem lineis. Et
reuersus est sol decem lineis p gradus quos de-
scēderat. Scriptura ezechie regis iuda cū
egrotasset: et qualuisset de infirmitate sua. Ego
dixi: in dimidio dierum meorum vadā ad
portas inferi. Quesiui residuū ānorū meorum.
Dixi nō videbo dñm deū in terra viuentium:
nō aspiciā hominem vltra: et habitatorem quietis.
Generatio mea ablata est et euoluta est a me:
quasi tabernaculū pastorū. Precisa est velut
a texente vita mea: dū adhuc ordirer succi-
dit me. De mane usque ad vesperā finies me:
sperabā usque ad mane. Quasi leo sic contriuit
omnia ossa mea. De mane usque ad vesperam
finies me. Sicut pullus hirundinis sic cla-
mabo: meditabor: ut columba. Attenuati sunt
oculi mei: suspicientes in excelsum. Dñe vim pa-
tior: responde p me. Quid dicam: aut quid respon-
debit michi cū ipse fecerit? Recogitabo omnes
ānos meos in amaritudine anime mee. Do-
mine sic viuit: et in talibus vita spūs mei. Cor-
ripies me et viuificabis me: ecce in pace a-
maritudo mea amarissima. Tu aūt eruisti
animā meā ut nō perēt: piecisti post tergū
tuū omnia pecca mea. Quia nō infernus con-
fitebitur tibi: neq; mors laudabit te: nō expe-
ctabūt qui descendūt in lacū veritatem tuam.
Viuēs viuens ipse confitebitur tibi sicut ego
hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.
Dñe saluū me fac: et psalmos nros cantabi-
mus cūctis diebus vite nostre in domo dñi.
Et iussit ysaias ut tolleret massam de ficis: et
cataplasmaret sup vulnus et sanaret. Et di-
xit ezechias. Quod erit signum quod ascen-
dam in domo dominī? XXXIX

IN tēpore illo misit merodach baladan fi-
lius baladan rex babilonis libros et mune-
ra ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset
et qualuisset. Letatus est autē sup eos ezechi-
as: et ostendit eis cellam aromatum et argenti
et auri et odoramentorum et vngenti optimi
et omnes apothecas supellectilis sue: et vni-
uersa que inuenta sunt in thesauris eius. Nō
fuit verbum quod nō ostenderet eis ezechias
in domo sua: et in omni potestate sua. Introi-
uit autē ysaias prophēta ad ezechiam regem: et di-
xit ei. Quid dixerūt viri isti: et vnde venerūt
ad te? Et dixit ezechias. De terra longinqua
venerūt ad me: de babilone. Et dixit. Quid
viderūt in domo tua. Et dixit ezechias. Oia
que in domo mea sunt viderūt. Nō fuit res
quam nō ostenderim eis in thesauris meis. Et
dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbū domi-
ni exercituū. Ecce dies venient: et auferētur oia
que in domo tua sunt: et que thesauri tuauerunt
pres tui usque ad diem hāc in babilonem. Nō
relinquetur quicquid dicit dñs. Et de filijs tuis
q̄ exibūt de te quos genueris tollēt: et erūt
eunuchi in palacio regis babilonis. Et di-
xit ezechias ad ysaiam. Bonum verbum domini
quod locutus est. Et dixit. Fiat tantum pax
et veritas in diebus meis. XL

CONsolamini consolamini populum meum. di-
cit deus vester. Loquimini ad cor ihe-
rusalem et aduocate eam. quōm completa est malicia
eius: dimissa est iniquitas illius. Suscepit
de manu domini duplicia p omnibus pecis suis.
Vox clamantis in deserto. Parate viam domini:
rectas facite in solitudine semitas dei nri. O-
mnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis
humiliabitur: et erūt praua in directa. et aspe
in vias planas. Et reuelabitur gloria domini:
et videbit omnis caro pariter quia os domini
locutum est. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid
clamabo? Omnis caro fenum: et omnis gloria eius
quasi flos agri. Exsiccatum est fenum et cecidit flos:
quia spūs domini sufflauit in eo. Vere fenum est
populus. Exsiccatum est fenum et cecidit flos: verbum
autē domini stabit in eternum. Sup mon-
tem excelsum ascende tu qui euangelizas sion.
exalta in fortitudine vocem tuam qui euangeli-
zas iherusalem. Exalta: noli timere. Dic ciuita-
tibus iude: ecce deus vester. Ecce dominus deus
in fortitudine veniet: et brachium eius domina-
bitur. Ecce merces eius cum eo: et opus illius
coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet.
in brachio suo congregabit agnos: et in sinu
suo leuabit: fetas ipse portabit. Quis men-
sus est pugillo aquas: et celos palmo pondera-
uit? Quis appendit tribus digitis molem ter-
re: et librauit in pondere montes et colles in

Ps. 5 dño

statera? Quis adiuuit spiritum dñi: aut q'ꝫ
consiliarius eius fuit ⁊ ostendit illi? Cum
quo inijt ꝯsiliū ⁊ instruxit eum. et docuit eū
semitā iusticie. et eruditiuit eū scientia: et viam
prudētie ostendit illi? Ecce gentes quasi
stilla situle: ⁊ quasi momentū statere repu-
tate sunt. Ecce insule quasi puluis exiguus:
⁊ libanus non sufficiet ad succendēdum: et
aīalia eius non sufficiēt ad olocaustum. O-
mnes gentes quasi non sint sic sunt coram
eo: et quasi nichilū ⁊ inane reputate sūt ei.
Cui igitur similem fecistis deum: aut quam
imaginē ponetis ei? Nūquid sculptile con-
flauit faber: aut aurifex auro figuauit illō.
⁊ laminis argenteis argentarius? Forte li-
gnū ⁊ imputribile elegit artifex sapiēs: que-
rit quō statuat simulacrū qō non moueat.
Nūquid nō scietis? Nunq'd nō audistis?
Nūquid nō annūciatū est vobis ab initio?
Nunq'd nō intellexistis fundamēta terre?
Qui sedet super girū terre: et habitatores
eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut
nichilū celos: et expādit eos sicut taberna-
culū ad inhabitādū. Qui dat secretorum scru-
tatores quasi nō sint: iudices terre velut m-
ane fecit. Et quidē neq; plātatus neq; satus
neq; radicatus in terra truncus eorum. Repē-
te flauit in eos ⁊ aruerūt: et turbo quasi sti-
pulam auferet eos. Et cui assimilastis me.
⁊ adequastis dicit sanctus? Leuate in ex-
celsum oculos vestros: et videte quis crea-
uit hec. Qui educit in numero militiā eorum:
⁊ omnes ex noīe vocat. Pre multitudine for-
titudinis ⁊ roboris virtutisq; eius: neq; vnū
reliquū fuit. Quare dicis iacob ⁊ loqueris
israhel. abscondita est via mea a dño: et a
deo meo iudiciū meū trāsiuit? Nūquid ne-
scis: aut non audisti? Deus sempiternus
dñs. qui creauit termios terre: et nō defici-
et neq; laborabit: nec ē inuestigatio sapie
eius. Qui dat lasso virtutē: et his qui non
sūt fortitudinē ⁊ robur multiplicat. Deficiēt
pueri ⁊ laborabūt: et iuuenes in infirmita-
te cadēt. Qui autē sperant in dño mutabūt
fortitudinē: assumēt pēnas sicut aquile. cur-
rent ⁊ nō laborabūt: ābulabūt ⁊ nō deficiēt.

XLI

Faceant ad me insule: et
gentes mutēt fortitudinē. Accedāt
et tūc loquant: simul ad iudiciū appinque-
mus. Quis suscitauit ab oriente iustū: vo-
cauit eum ut sequētur se? Dabit in ꝯspectu
eius gentes: ⁊ reges obtinebit. Dabit qua-
si puluerē gladio eius: sicut stipulā vento
raptā arcui eius. Persequet eos: transibit
in pace: semita in pedibus eius nō apparebit.
Quis hec operatus est ⁊ fecit: vocās gene-
rationes ab exordio? Ego dñs: primus et
nouissimus ego sum. Viderūt insule ⁊ timu-
erūt: extrema terre obstupuerūt: appropin-
quauerūt. ⁊ accesserūt. Vnusquisq; primo
suo auxiliatur: ⁊ fratri suo dicet confortare.
Confortabit faber erarius percutiēs malleo
eum qui cudebat tūc tempus dicēs: glutino
bonū est: et ꝯfortabit eū clauis ut nō moue-
atur. Et tu israhel serue meus: iacob quē ele-
gi: semen abrahā amici mei. in quo appren-
di te. Ab extremis terre ⁊ a longinquis eius
vocauī te: et dixi tibi. Seruus meus es tu:
elegi te ⁊ non abieci te. Ne timeas q'a tecū
ego sum: ne declines q'a ego deus tuus. Cō-
fortaui te ⁊ auxiliatus sum tibi: ⁊ suscepit te
dextra iusti mei. Ecce ꝯfundētur ⁊ erubescēt
omnes q' pugnāt adūsum te. Erūt quasi nō
sint: et peribūt viri qui cōtradicūt tibi. Que-
res eos ⁊ non inuenies viros rebelles tuos:
et erūt quasi non sint ⁊ velut ꝯsumptō ho-
minis bellātis adūsum te: q'a ego dñs deus
tuus appēdens manū tuam dicensq; tibi.
Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere ver-
mis iacob: qui mortui estis ex israhel. Ego
auxiliatus sum tui dicit dñs: et redemptor
tuus sanctus israhel. Ego posui te quasi plau-
strū triturās nouū: habēs rostra serrantia.
Et triturabis montes ⁊ omnes: et colles
quasi puluerē ponēs. Ventilabis eos ⁊ ven-
tus tollet et turbo dispget eos: et tu exulta-
bis in dño: in sancto israhel letaberis. Egē-
i et paupes querūt aquas et nō sunt: lin-
gua eorum siti aruit. Ego dñs exaudiā eos:
deus israhel: non derelinquā eos. Aperiam
in supinis collibus flumīa: et in medio cāporum
fontes. Ponā desertum in stagna aquarum: et
terrā inuiam in riuos aquarum. Dabo in soli-
tudinē cedrū: et spmā ⁊ mirtū ⁊ lignū oliue.
Ponā in deserto abietem vlmū ⁊ buxū simul
ut videāt ⁊ sciant et recogitēt ⁊ intelligāt

pariter: q manus dñi fecit hoc: et sanctus
israhel creauit illud. Prope facite iudiciu
vestrum dicit dñs: afferte si q'd forte habe-
tis dicit rex iacob. Accedant: & nũciẽt no-
bis quecũq; vẽtura sunt. Prioza que fuerũt
nũciate: & ponemus cor nostrũ et sciemus:
nouissima eorũ & q vẽtura sunt indicate nob.
Annũciate que ventura sũt in futurũ: & scie-
mus q dij estis vos. Bene q̃ aut male si
potestis facite: & loquamur et videamus sil.
Ecce vos estis ex nichilo: & opus vrm ex
eo quod non est. Abominatio ẽ qui eligit
vos. Suscitaui ab aquilone: et venet ab
ortu solis. Vocauit nomen meũ: et adducet
magistratus q̃si lutũ: & velut plastes oscul-
cãs humũ. Quis annũciauit ab exordio ut
sciamus: & a pncipio vt dicamus iustus es?
Nõ ẽ neq; ãnunciãs neq; pdicẽs: neq; au-
diens sermones vros. Primus ad syon di-
cet ecce assum: & ihrusalem euangelistam
dabo. Et vidi: & nõ erat neq; ex istis quisq;
qui miret o silũ: et interrogatus rndere vbũ.
Ecce omnes imusti: et vana opera eorũ:
ventus & mane simulacra eorũ. XLII

Ecce seruus meus suscipiam eũ: electus
meus: o placuit sibi in illo anima mea.
Dedi spm meum sup eũ: iudiciũ gẽtib pfe-
ret. Nõ clamabit neq; accipiet psoná: nec
audietur vox eius foris. Calamũ quassatũ
nõ conteret: et lmũ fumigãs nõ extinguet.
In veritate educet iudiciũ: nõ eit tristis ne-
q; turbulẽtus donec ponat in terra iudiciũ:
et legem eius insule expectabũt. Hec dicit
dñs deus creans celos & extendẽs eos: fir-
mans terrã et que germinãt ex ea: dãs fla-
tũ populo qui ẽ sup terrã et spiritũ calcãtib
eam. Ego dñs vocaui te in iustitia: & appre
hendi manũ tuã: et seruaui te. Et dedi te in
fedus populi in lucem gentiũ: ut aperires
oculos cecorũ & educeres de oclusione vin-
ctum: de domo carceris sedẽtes in tenebris.
Ego dñs: hoc est nomẽ meũ. Gloriaz meã
alteri nõ dabo: & laudẽ meã sculptilib. Que
prima fuerũt ecce venerũt: nouaq; ego ã-
nũcio: antq; oriant' audita vobis faciam.
Cãtate dño canticũ nouũ: laus eius ab ex-
tremis terre. Qui descenditis in mare ple-
nitudo eius: insule et habitatores earum.
Sibleuet' desertũ et ciuitates eius: in domib
habitabit cedar. Laudate habitatores pe-
tre: de vrtice montiũ clamabũt. Ponẽt dño
gloriam: et laudẽ eius in insulis nunciabũt.
Dñs sicut fortis egredie': sicut vir pliator
suscitabit zelũz. Vociferabit' et clamabit: sup
inimicos suos o fortabit'. Tacui semper silui:
patiẽs fui: sicut parturiẽs loquar. Dissipabo
et absorbebo simul: desertos faciã mõtes et
colles: & omne gramẽ eorũ exsiccabo. Ponã
flumina in insulas: et stagna arefaciã. Et e-
ducã cecos in viam quã nesciũt: & in semitis
quas ignorauerũt ambulare eos faciã. Po-
nam tenebras coram eis in lucẽ: & praua in
recta. Hec verba feci eis: & nõ deliqui eos.
Cõuersi sũt retrorsũ. Cõfundantur o fusione
q̃ o fidũt in sculptili: qui dicunt o flatili vos
dij nri. Surdi audite: & ceci intuemini ad
videndũ. Quis cecus nisi seruus meus: et
surdus nisi ad quẽ nũcios meos misi? Quis
cecus: nisi q̃ venũdatus ẽ? Et q̃s cecus? Ni-
si seruus domini? Qui vides multa: nõne cu-
stodies? Qui apertas habes aures: nonne
audies? Et dñs voluit ut sanctificaret eum
et magnificaret legẽ & extolleret: ipse autem
populus direptus et vastatus. Laqueus in-
uenũ omes simul: & in domibus carcerũ ab-
scõditi sũt. Facti sũt in rapmã nec est qui eru-
at: in direpcõz: nec ẽ qui dicat redde. Quis
est in vobis q̃ audiat hoc. attẽdat & auscul-
tet futura? Quis dedit in direpcõz iacob. et
israhel vastãtibus? Nõne dñs ipe cui peccaui-
mus? Et noluerunt in vijs eius ambulare:
nõ audierũt legem eius. Et effudit sup eũ
indignationem furoris sui et forte bellum: &
combussit eũ in circuitu et nõ cognouit: et
succẽdit eum et nõ intellexit. XLIII

Et nũc hec dicit dñs creãs te iacob: &
formãs te israhel. Noli timẽ q̃ redemi
te: et vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cũ
trãsieris p aquas tecũ ero: & flumia nõ ope-
riẽt te. Cũ ãbulaueris in igne nõ o bureris:
et flamma nõ ardebit in te: q̃ ego dñs deus
tuus scũs israhel saluator tuus. Dedi ꝓpiaci-
õem tuũ egiptũ: & ethiopiã et saba pro te.
Ex quo honorabilis factus es i oculis meis
et gloriosus: ego dilexi te. Et dabo homines
pro te: & populos p anima tua. Noli timere:

q̃ ego tecum sũ. Ab oriẽte adducam semẽ
tuũ: ⁊ ab occidẽte ꝯgregabo te. Dicã aq̃lon
da: et austro. noli ꝓhibere. Affer filios me-
os de longinquo: ⁊ filias meas ab extrem-
terre. Et omẽz qui inuocat nomẽ meum. in
gloriam meã creaui eũ: formaui eũ ⁊ feci eũ.
Educ foras ꝓplm cecũ ⁊ oculos habentẽ:
surdum. et aures ei sũt. Omnes gẽtes cõgre-
gate sũt simul: ⁊ collecte sunt triby. Quis
in vobis annũciet istud: ⁊ que prima sunt
audire vos faciet? Det testes eoꝝ. et iustifi-
centur: ⁊ audiant et dicãt. Vere vos testes
mei dicit dñs: ⁊ seruus meus quẽ elegi: ut
sciatis et credatis michi. et intelligatis q̃
ego ipse sum. Ante me nõ ẽ formatus deus:
et post me nõ erit. Ego sũ ego sum domin?:
et nõ est absq̃ me saluator. Ego annũciaui
et saluaui: auditũ feci: ⁊ nõ fuit in vobis ali-
enus. Vos testes mei dicit dñs: ⁊ ego deus.
Et ab imõ ego ipse: et nõ est qui de manu
mea eruat. Operabor: ⁊ q̃s auertet illud?
Hec dicit dñs redẽptor vester scũs israhel.
Propt̃ vos emisi babilonẽ: ⁊ detraxi wetes
vmũsos: et chaldeos in naubyby suis gloriã-
tes. Ego dñs scũs vester: creans israhel: rex
vester. Hec dicit dñs qui dedit in mari viã:
et in aquis torrẽtiby semitã. Qui eduxit qua
drigam ⁊ equũ: agmẽ et robustuz. Simul
obdormierũt nec resurgẽt: ꝯtriti sũt q̃ limũ:
et extincti sũt. Ne meminerits priorũ: et ã-
tiqua ne intueamini. Ecce ego facio noua.
et nũc oriẽtur: vtiq̃ cognoscetis ea. Ponã
in deserto viam: ⁊ in inuio flumina. Et glori-
ficabit me bestia agri. dracones ⁊ struthões:
q̃ dedi in deserto aquas. flumina in inuio:
vt darem potũ populo meo electo meo. Po-
pulũ istuz formaui michi: laudẽ meã narra-
bit. Nõ me inuocasti iacob: nec laborasti in
me israhel. Nõ obtulisti michi arietẽ olocau-
sti tui: et victimis tuis nõ glificasti me. Nõ
te seruire feci in oblationẽ: nec laborẽ tibi p̃-
bui in thure. Nõ emisti michi argẽto cala-
mũ: ⁊ adipe victimarũ tuarũ nõ mebriasti
me. Verũtamẽ seruiẽ me fecisti in pecis tuis:
p̃buisti michi laborẽ in iniquitatibus tuis.
Ego suz. ego sũ ipse. q̃ deleo iniq̃tates tuas
ꝓpter me: ⁊ peccatorũ tuorũ nõ recordabor.
Reduce me in memoriã ⁊ iudicemur simul:
narra si q̃d habes ut iustificeris. Pater tuꝰ
primus peccauit: ⁊ interpretes tui p̃uaricati
sũt in me. Et ꝯtaminaui p̃ncipes scõs: dedi
ad interitũ iacob: ⁊ israhel in blasphemiã.

Et nũc audi iacob fue XLIIII
meus: et israel quez elegi. Hec dicit dñs
faciẽs et formans te: ab vtero auxiliator tu-
us. Noli timere serue meus iacob: ⁊ rectissi-
me quẽ elegi. Effundam enim aquas super
sitientẽ: ⁊ fluẽta sup aridam. Effundaz spũ
meũ sup semẽ tuũ: et bẽdictionẽ meã super
stirpem tuã: ⁊ germinabũt inter herbas q̃
salices iuxta preterfluẽtes aquas. Iste di-
cet domini ego sum: ⁊ ille vocabit in nomẽ
iacob. Et hic scribet manu sua dño: ⁊ in noie
israhel assimilabit̃. Hec dicit dñs rex israhel
et redẽptor eius: dñs exercituũ. Ego p̃mus
et ego nouissimus: ⁊ absq̃ me nõ est deus.
Quis similis mei? Vocet et annũciet: ⁊ ordi-
nez exponat michi. Exquo ꝯstitui michi po-
pulũ antiquũ: vẽturaq̃ que futura sũt annũci-
ent eis. Nolite timere: neq̃ ꝯturbemini. Ex
tũc audire te feci: ⁊ annũciaui. Vos estis te-
stes mei. Nũquid est deus absq̃ me. et for-
mator quẽ ego nõ nouerim? Plaste ydoli
oẽs michil sũt: ⁊ amantissima eoꝝ nõ ꝓdẽt
eis. Ipsi sũt testes eoꝝ. q̃ nõ videt̃ neq̃ in-
telligũt: ut ꝯfundãt̃. Quis formauit deum:
et sculptile ꝯflauit ad michil vtiles? Ecce oẽs
participes eius ꝯfundẽt̃. Fabri enim sũt ex
hominby. Cõuement omẽs: stabũt ⁊ pauebũt:
et ꝯfundent̃ simul. Faber ferrarius lima
operatus est: in prunis ⁊ in malleis formau-
it illud: et opatus est in brachio fortitudi-
nis sue. Esuriet ⁊ deficiet: nõ bibet aquã ⁊ las-
scet. Artifex lignarius extẽdit normã: for-
mauit illud in runcina. Fecit illud in ãgula-
riby: ⁊ in circino tornauit illud: et fecit ima-
ginem viri quasi speciosum hoiem habitan-
tem in domo. Succidit cedros: tulit ilicẽ ⁊
quercũ q̃ steterat inter ligna saltus. Plãta-
uit pinũ quam pluuia nutriuit: ⁊ facta est
hominby in focũ. Sumpsit ex eis ⁊ calefactus
est: et succẽdit ⁊ coxit panes: de reliquo aũt
operatus est deum ⁊ adorauit: fecit sculptile.
et curuatus est ante illud. Medũ eius ꝯbusc
sit igni: de medio eius carnes coxit. Come-
dit pulmentũ et saturatus est: ⁊ calefactus est

et dixit: Vah calefcūs ſū: vidi focū. Reliquū
autem eius deū fecit & ſculptile ſibi. Curua-
tur ante illud: & adorat illud et obſecrat di-
cēs. Libera me: q̄ deus meus es tu. Neſcie-
rūt neq̄ intellexerūt. Obliti enim ſūt ne vi-
deant oculi eorū: & ne intelligāt corde ſuo.
Nō recogitāt in mente ſua: neq̄ ꝓgnoſcūt
neq̄ ſentiunt ut dicant. Medietatem eius
ꝓbuſti ignī: & coxi ſup carbones eius paēs.
Coxi carnes et comedi: & de reliquo eius
ꝓdolū faciēs? Ante truncum ligni ꝓcidam?
Pars eius cinis eſt. Cor inſipiēs adorauit
illud: & non liberauit animā ſuā: neq̄ dicit
forte mendaciū eſt in dextera mea. Memē-
to horum iacob et iſrahel: q̄m ſeruus meus es
tu. Formaui te: ſeruus meus es tu. Iſrahel
nō obliuiſcaris mei. Deleui ut nubē iniquita-
tes tuas: & quaſi nebulam peccata tua. Re-
uertere ad me: q̄m redemi te. Laudate celi
quoniā miſericordiam fecit dōs: iubilate ex-
trema terre. Reſonate mōtes laudacōem:
ſaltus et oīne lignū eius. Quoniā redemit
dōs iacob: et iſrahel gloriabitur. Hec dicit
dōs redemptor tuus: & formator tuus ex
vtero. Ego dōs faciēs omnia: extendens
celos ſolus. Stabiliens terrā & nullus me-
cum: irrita faciens ſigna diuinorum: & ario-
los in furorem vertēs. Conuertēs ſapiētes
retrorſū: & ſciam eorum ſtultam faciēs. Suſci-
tans verbum ſerui ſui: & ꝓfiliū nūciorum ſuorum
compleēs. Qui dico ihrlm habitaberis: & ci-
uitatibus iuda edificabimini: et deſerta eius
ſuſcitabo. Qui dico ꝓfundo deſolare: & flu-
mina tua arefaciam. Qui dico cyro paſtor
meus es: & oēm voluntatē meā ꝓpleb. Qui
dico ihrlm edificaberis: et tēplo fundaberis.

Hec dicit dōs criſto meo XLV
cyro cuius apreheſdi dexterā ut ſub-
iciā ante faciē eius gētes: & dorſa regū ver-
tā. Et aperiā coram eo ianuas: & porte nō clau-
dent. Ego ante te ibo: & gloriosos terre hu-
miliabo. Portas ereas ꝓteram: et wectes fer-
reos ꝓfringam. Et dabo tibi thesauros ab-
ſconditos & archana ſecretorum: ut ſcias q̄
ego dōs. qui voco nomen tuū deus iſrahel:
ꝓpter ſeruū meū iacob & iſrahel electū meū.
Et vocaui te nomine tuo: aſſimilaui te: & nō
cognouiſti me. Ego dōs: et nō eſt āplius.
Extra me nō eſt deus. Accinxi te & nō ꝓgno-
uiſti me: ut ſciant hij qui ab ortu ſolis. & qui
ab occidēte quoniā abſq̄ me non eſt deus.
Ego dōs & nō eſt alter: formans lucē & cre-
ans tenebras: faciēs pacē & creans malum.
Ego dōs faciēs oīnia hec. Rorate celi deſup
et nubes pluant iuſtū: apiatur terra & ger-
minet ſaluatorē: & iuſticia oriat ſimul. Ego
dōs creaui eū. Ve qui cōtradicit fictori ſuo:
teſta de ſaniis terre. Nūq̄d dicet luti figu-
lo ſuo. quid facis: & opus tuū abſq̄ mambo
eſt? Ve qui dicit pri q̄d generas: & mlieri
quid parturis? Hec dicit dōs ſcūs iſrahel:
plaſtes eius. Ventura interrogate me: ſup
filios meos & ſup opus manuū mearum man-
date michi. Ego feci terrā: & hominē ſup eā
creaui. Ego & manus mee tetendērt celos:
et omni milicie eorum mandaui. Ego ſuſcita-
ui eum ad iuſticiā: & oēs vias eius dirigā.
Ipe edificabit ciuitatem meā: & capriuitatē
meā dimittet nō in pcio neq̄ in muneribus:
dicit dōs deus exercituū. Hec dicit dōs. La-
bor egipti et negotiacō ethiopie & ſabaim
viri ſublimes ad te trāſibūt & tui erūt: & poſt
te ambulabūt. Vincti manicis ꝓgent: et te
adorabūt teq̄ deprcabūt. Tantū in te ē deus:
et nō eſt deus abſq̄ te. Vere tu es deus ab-
ſconditus: deus iſrahel ſaluator. Cōfuſi ſunt
et erubuerunt oīnes ſimul: abierūt in ꝓfuſio-
ne fabricatores errorū. Iſrahel ſaluatus eſt
in domino ſalute eterna. Nō ꝓfundemini et
nō erubeſcetis uſq̄ in ſeculū ſeculi: q̄ hec di-
cit dōs creans celos. Ipſe deus formans ter-
ram & faciens eam: ipſe plaſtes eius. Non
in vanū creauit eam: ut habitaret formauit
eā. Ego dōs & nō eſt alius. Nō in abſcōdi-
to locutus ſū: in loco terre tenebroſo. Non
dixi ſemini iacob frustra: q̄rite me. Ego dōs
loquens iuſticiā: ānuncians recta. Cōgre-
gamini et venite: & accedite ſimul qui ſalua-
ti eſtis ex gentibus. Neſcierūt q̄ leuant ſignū
ſculpture ſue: & rogant dōm non ſaluantem.
Annūciate et venite: & conferamini ſimul. Qui
auditum fecit hoc? Ab initio ex tunc pdixi
illud. Nunq̄d non ego dōs: & non eſt vltra
deus abſq̄ me? Deus iuſtus & ſaluās nō eſt
ꝓter me. Conuertimini ad me et ſaluī eritis o-
mnes fines terre: q̄ ego deus & non ē alius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

In memetipso iurauī. egrediet de ore meo iusticie verbū. et nō reuertet: q̃ michi curuabunt omnia genu: & iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet. Mee sūt iusticie et imperiū. Ad eū venient: & confundent omes qui repugnāt ei. In dño iustificabit et laudabitur omne semen israhel.

XLVI

Conflatus est bel contritus est nabo: facta sūt simulacra eorū bestijs & iumētis. Onera vra grauī pondere usq̃ ad lassitudinē portabuerūt: & contrita sūt simul. Non potuerūt saluaē portantē: & anima eorū in captiuitatē ibit. Audite me domus iacob: et omne residuū domus israhel. Qui portamī a meo vtero: q̃ gestamī a mea vulua. Vsq̃ ad senectam ego ipse: & usq̃ ad canos ego portabo. Ego feci & ego feram: & ego portabo & saluabo. Cui assimilastis me & adequastis: et comparastis me & fecistis similē? Qui conferis auruī de sacculo: & argentū statera ponderatis. Conducētes artificē ut faciat deum: et procidunt & adorāt. Portant illum in humeris gestātes: & ponentes in loco suo. Et stabit: ac de loco suo nō mouebit. Sed et cū clamauerint ad eum nō audiet: de tribulacōe nō saluabit eos. Memētote istud et confundamini: redite preuaricatores ad cor. Recordamini priōris seculi qm̄ ego sū deus & nō est vltra deus: nec est similis mei ānuncians ab exordio nouissimū: & ab initio que necdum facta sūt. Dicēs consiliū meū stabit: et omis voluntas mea fiet. Vocans ab oriente iustū: & de terra longinq̃ virū voluntatis mee. Et locutus sum & adducā illud: creauī et faciam illud. Audite me duro corde: qui lōge estis a iusticia. Prope feci iusticiā meam: nō elongabit. & salus mea nō morabitur. Dabo in syon salutē: & israheli gliaz meā.

XLVII

Descende: sede in puluē virgo filia babilon: sede in terra. Nō est soliū filie chaldeorū: q̃ vltra nō vocaberis mollis & tenera. Tolle molaz et mole farinā: denuda turpitudinē tuā. Discooperi humerum: reuela crura: transi flumina. Reuelabitur ignominia tua: et videbit opprobriū tuū. Vlcōem capiā: & nō resistet michi ho Redēptor noster dns exercituū: nomē illius scūs israhel. Sede tacēs & intra in tenebras filia chaldeorū: q̃ nō vocaberis vltra dna regnorū. Iratus sū sup populū meū: cōtaminaui hereditatem meā. Et dedi eos in manū tua: nō posuisti eis misericordias. Sup senē aggrauasti iugum tuū valde: & dixisti. In sempiternū ero domina. Nō posuisti hec super cor tuū: neq̃ recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hec delicata. et habitans confidēter: que dicis in corde tuo ego sū: & non est pter me āplius. Nō sedebo vidua: & ignorabo sterilitatē. Venēt tibi duo hec subito in die vna: sterilitas et viduitas. Vnuersa venerūt sup te pter multitudinē maleficiorū tuorū: & pter duriciā incātatorū tuorū vehementē. Et fiduciā habuisti in malicia tua: & dixisti. Nō est qui videat me. Sapiētia tua et sciēcia tua hec decepit te. Et dixisti in cōde tuo. Ego sū: & pter me nō est altera. Venet sup te malū. et nescies ortū eius: irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet sup te repēte miseria quā nescies. Sta cū incantatoribus tuis & cū multitudine maleficiorū tuorū in quibus laborasti ab adolescētia tua: si forte quid pstit tibi: á si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorū tuorum. Stent et saluēt te augures celi qui contēplabāt sydera & supputabant menses: ut ex eis ānunciarēt vēturā tibi. Ecce facti sunt q̃si stipula: ignis combussit eos. Nō liberabūt aiaz suā de manū flāme: nō sūt prune q̃ calefiāt: nec focus ut sedeāt ad eū. Sic fcā sūt tibi: in quibuscūq̃ laborasti. Negotiatores tui ab adolescētia tua: vnusquisq̃ in via sua errauerūt: nō est q̃ saluet te.

XLVIII

Audite hec domus iacob q̃ vocamini nomīe israhel & de aquis iuda existis: qui iuratis in noīe domini. et dei israhel recordamini: nō in veritate neq̃ in iusticia. De ciuitate enim scā vocati sūt: et sup deū israhel constabiliti sūt. Dns exercituū nomē eius. Priora ex tūc annunciauī ex ore meo exierūt: et audita feci ea: repēte operatus sū et venerūt. Scīui enim q̃ durus es tu: & neruus tuus ferreus: ceruix tua & frōs tua erea. Predixi tibi ex tūc: anteqũ venirent indicaui tibi: ne forte diceres ydola mea fecerūt hec: & sculptilia mea & conflatilia mea mādauerūt ista. Que audisti vide omia. Vos aūt nō annūciastis

Audita feci tibi noua ex tūc: ⁊ conseruata
que nescis. Modo creata sūt ⁊ nō ex tunc:
et ante diē: ⁊ nō audisti ea: ne forte dicas
ecce ꝯgnoui ea. Neq audisti neq cognoui
sti: neq ex tūc apta est auris tua. Scio e
nim q̄ p̄uaricās p̄uaricaberis: ⁊ trās gresso
rem ex vtero vocaui te. Propter nomē me
um lōge faciaz furorem meū: ⁊ laude mea
infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te ſ
nō quasi argentū: elegi te in camino paup
tatis. Propter me ꝓpter me faciam: ut nō
blasphemer: ⁊ gloriā meā alteri non dabo.
Audi me iacob: ⁊ israhel quem ego voco.
Ego ipe: ego p̄mus ⁊ ego nouissimus. Ma
nus q̄ mea fundauit terram: ⁊ dēstera mea
mensa ē celos. Ego vocabo eos: ⁊ stabūt
simul. Congregamini omnes vos ⁊ audite.
Quis de eis annūciauit hec? Dns dilexit eū:
faciet volūtatē suā in babilone: ⁊ brachiū
suū in chaldeis. Ego ego locutus sūt ⁊ voca
ui eum: adduxi eū: ⁊ directa ē via eius. Ac
cedite ad me: ⁊ audite hoc. Nō a pncipio
in abscōdito locutus sum. Ex tempore ātē
q̄ fieret ibi eram: ⁊ nūc dns deus misit me
et spūs eius. Hec dicit dns deus redēptor
tuus scūs israhel. Ego dns deus tuus doceſ
te vtilia: gubernās te in via qua ambulas.
Vtinā attendisses mandata mea. Facta
fuisſ sicut flumē pax tua: ⁊ iusticia tua sicut
gurgites maris. Et fuisſ q̄i harena semen
tuū: et stirps vteri tui ut lapilli eius. Nō in
terisſ et nō fuisſ attritum nomē eius a facie
mea. Egredimini de babilo ē: fugite a chal
deis. In voce exultacōis annūciate: auditū
facite hoc: ⁊ ferte illud usq ad extrema ter
re. Dicite. Redemit dns seruū suū iacob. Nō
sitierūt in deserto cū educeret eos. Aquā de
petra p̄duxit eis: ⁊ scidit petrā et fluxerunt
aque. Non est pax impijs dicit dominus.

XLIX

Audite insule: et attendi
te populi delōge. Dns ab vtero voca
uit me: de vētre mris mee recōdatus est no
minis mei. Et posuit os meum q̄i gladium
acutū: in vmbra manus sue ꝓtexit me: ⁊ po
suit me sicut sagittam electaz. In pharetra
sua abscōdit me: ⁊ dixit m̄. Seruus meus
es tu isrl: q̄i te glificabor. Et ego dixi. In va
cūū laborauī: sine causa et vane fortitudinē
meaz ꝯsumpsi. Ergo iudiciū meū cum dno:
et opus meuz cum deo meo. Nec dicit dns
formans me ex vtero suū sibi: ut reducaz ia
cob ad eum: ⁊ israhel ad eum ꝯgregabitur.
Et glorificatus sū in oculis dni: ⁊ deus me?
fcūs est fortitudo mea. Et dixit. Parum est
vt sis michi seruus ad suscitandas tribo ia
cob: ⁊ feces israhel ꝯuertēdas. Ecce dedi te
in lucez gentiū: ut sis salus mea usq ad ex
tremū terre. Hec dicit dns. redēptor israhel.
scūs eius: ad ꝯtemptibilē animā ad abomi
natam gentē ad seruū dnorū. Reges vide
būt ⁊ ꝯsurgent principes: et adorabūt ꝓpter
dnm q̄ fidelis ē: ⁊ scm israhel qui elegit te.
Hec dicit dns. In tempore placito exaudi
ui te: ⁊ in die salutis auxiliatus sum tui. Et
seruauī te ⁊ dedi te in fedus populi. ut suscita
tares terraz ⁊ possidēs hereditates dissipa
tas: ut diceres hijs q̄ vincti sūt exite: ⁊ hijs
qui in tenebris reuelami. Super vias pascē
tur: ⁊ in omnibo planis pascua eorz. Non esu
riēt neq sitient: ⁊ nō percutiet eos estus ⁊ sol:
q̄ miserator eorz reget eos. et ad fontes a
quarz potabit eos. Et ponam omnes mōtes
meos in viā: ⁊ semite mee exaltabūt. Ecce
isti delōge venient: ⁊ ecce illi ab aquilone ⁊
mari: ⁊ isti de terra australi. Laudate celi et
exultet terra: iubilate mōtes laudē: q̄ ꝯsola
tus est dns populū suum. et pauperū suorū
miserebit. Et dixit spon. Dereliq̄t me dns:
et dns oblitus est mei. Nunq̄d obliuisci po
test mulier infantez suū: ut nō misereat filio
vteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamē nō
obliuiscar tui. Ecce in manibo meis descripsi
te: muri tui coram oculis meis semp. Vene
rūt structores tui: destruētes te ⁊ dissipātes.
a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos et
vide: omnes isti ꝯgregati sunt: venerūt tibi.
Viuo ego dicit dns: q̄ omnibo hijs velut
ornamēto vestieris: ⁊ circūdabis tibi eos q̄i
sponsa. Quia deserta tua ⁊ solitudines tue ⁊
terra ruine tue nūc anguste erūt p̄ habita
toribo: ⁊ longe fugabūt qui absorbebāt te.
Adhuc dicēt in auribo tuis filij sterilitatis
tue. Angustus est michi locus: fac spaciuz
michi ut habitē. Et dices in corde tuo. Quis
michi genuit istos? Ego sterilis ⁊ nō pari
ens transmigrata ⁊ captiua: et istos quis

enutriuit? Ego destituta ⁊ desolata: et isti vbi hic erãt? Hec dicit dñs deus. Ecce leuabo ad gentes manũ meam: et ad populos exaltabo signum meum. Et afferent filios tuos in vlnis: ⁊ filias tuas super humeros portabũt. Et erũt reges nutricij tui: ⁊ regine nutrices tue. Vultu in terra dimisso adorabũt te: ⁊ puluerẽ pedum tuoꝝ lingẽt. Et scies q̃ ego dñs: sup quo nõ cõfundent q̃ exspectant eum. Nunq̃d tolletur a forti preda: aut qõ captũ fuerit a robusto saluũ esse poterit? Quia hec dicit dñs. Equidẽ ⁊ captiuitas a forti tollet: ⁊ quod ablatum fuerit a robusto saluabitur. Eos vero qui iudicauerũt te ego iudicabo: ⁊ filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibꝫ suis: ⁊ quasi musto sangume suo inebriabunt. Et sciet omis caro quia ego dominus saluãs te: et redemptor tuus fortis iacob. LI

Hec dicit dñs. Quis est hic liber rpudij mris vestre: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibꝫ vris venditi estis et in sceleribꝫ vris dimisi matrẽ vestrã: q̃ venit ⁊ nõ erat vir: vocauit ⁊ nõ erat q̃ audiret. Nũquid abbreuiata ⁊ paruula fcã est manus mea ut nõ possim redimere: aut nõ est in me virtus ad liberandũ? Ecce in increpacõne mea deserta faciam mare: ponaꝝ flumina in siccũ. Cõputrescent pisces sine aqua: et morientur in siti. Induaꝝ celos tenebris: et saccũ ponã operimentuꝝ eorꝝ. Dñs dedit mi lingua eruditam: ut scia sustentare eum qui lassus ẽ verbo. Erigit mane·mane erigit mi aureꝝ: ut audiã quasi magistrũ. Dñs deus aperuit michi aure: ego autẽ nõ contradico: retrorsuꝝ non abij. Corpus meũ dedi percutientibus ⁊ genas meas vellentibꝫ: faciem meã nõ auerti ab increpãtibꝫ et conspuentibꝫ. Dñs deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciẽ meã ut petraꝝ durissimã: et scio quoniaꝝ nõ confundar. Iuxta ẽ qui iustificat me. Quis cõtradicit michi? Stemus simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator me?. Quis ẽ qui condẽnet me? Ecce omes quasi vestimentũ conterent: tinea comedet eos. Quis ex vobis timẽs dñm: audiẽs vocẽ serui sui? Quis ambulauit in tenebris: ⁊ nõ est lumẽ eis? Speret in nomine domini: ⁊ innitat sup deũ suũ. Ecce vos omes accedẽtes ignẽ: accincti flammis. Ambulate in lumine ignis vestri: ⁊ in flãmis quas succẽdistis. De manu mea fcm ẽ hoc vob. In doloribꝫ dormietis. LII

Audite me qui sequimini quod iustuꝝ ẽ: ⁊ queritis dñm. Attẽdite ad petrã vnde excisi estis: et ad cauernam laci de qua pcisi estis. Attẽdite ad abrahã patrem vestrũ: ⁊ ad saraꝝ que pepit vos. Quia vnũ vocaui eũ: ⁊ bẽdixi ei: ⁊ multiplicaui eũ. Consolabit ergo dñs syon: ⁊ consolabit oes ruinas eius. Et ponet desertũ eius quasi delicias: et solitudinẽ eius quasi ortũ dñi. Hauditũ ⁊ leticia inuenietur in ea: grãraꝝ actõ ⁊ vox laudis. Attẽdite ad me populus meus: et tribꝫ mea me audite. Quia lex a me exiet: ⁊ iudiciũ meũ in lucem populorum requiescet. Prope ẽ iustus meus: egressus est saluator meus: et brachia mea populos iudicabunt. Me insule expectabũt: ⁊ brachiũ meũ sustinebũt. Leuate in celũ oculos vros: et videte sub terra deorsũ. Quia celi sicut fumus liquescent: et terra sicut vestimentum atteretur: et habitatores eius sicut hec interibunt. Salus autem mea in sempiternũ erit: ⁊ iustitia mea nõ deficiet. Audite me qui scitis iustũ: populus meus lex mea mea in corde eorum. Nolite timere oprobriuꝝ hoim: ⁊ blasphemias eorꝝ ne metuatis. Sicut enim vestimẽtũ sic comedet eos vermis: ⁊ sicut lanam sic deuorabit eos tinea. Salus aũt mea in sempiternũ erit: et iustitia mea in gnationes generationũ. Consurge consurge: induẽ fortitudinẽ brachiũ domini. Cõsurge sicut in diebꝫ antiquis: in gnationibꝫ seculorũ. Nũq̃d nõ tu percussisti superbũ: vulnerasti draconem? Nũq̃d non tu siccasti mare: aquã abissi vehementẽ? Qui posuisti pfundũ maris viã: ut trãsirẽt liberati. Et nũc qui redẽpti sũt a dño reuertẽt: et venient in syon laudãtes: ⁊ leticia sempiterna sup capita eorꝝ. Hauditũ ⁊ leticiam tenebũt: fugiet dolor ⁊ gemitus. Ego ego ipse consolabor vos. Quis tu ut timẽs ab hoie mortali ⁊ a filio homis: qui quasi fenũ ita arescis? Et oblitus es dñi factoris tui qui tetẽdit celos ⁊ fundauit terrã: et formidasti

iugiter tota die a facie furoris eius q̃ te tri-
bulabat: q̃ parauerat ad pdẽdũ. Vbi nũc ẽ
furor tribulãtis? Cito vmet gradiẽs ad a-
periendũ: et nõ interficiet usq̃ ad interni-
onẽ: nec deficiet panis eius. Ego enim sum
dñs deus tuus q̃ conturbo mare et intumescũt
fluctus eius: dñs exercituũ nomẽ meũ. Po-
sui verba mea in ore tuo: & in vmbra manus
mee ptexi te: ut plãtes celos & fundes ter-
ram: et dicas ad syon: populus meus es tu.
Eleuare eleuare: consurge ihrlm: que bibisti
de manu domini calicẽ ire eius. Vsq̃ ad fun-
dũ calicis soporis bibisti: & potasti usq̃ ad
feces. Nõ ẽ qui sustẽtet eam ex omnib̃ filijs
quos genuit: & nõ est qui apprehẽdat ma-
nũ eius ex omnib̃ filijs q̃s enutriuit. Duo sũt
que occurrerũt tibi. Quis contristabit̃ super
te? Vastitas et contricõ & fames et gladius:
quis consolabit̃ te? filij tui piecti sũt: dormie-
rũt in capite omnium viarũ sicut bestia illaque-
ata: plem indignacõe domini: increpacõe
dei tui. Idcirco audi hoc paupcula: & ebria
nõ a vino. Hec dicit dñator tuus dñs: & de-
tuus qui pugnauit p populo suo. Ecce tuli
de manu tua calicem soporis: fundum calicis
indignationis mee. Nõ adicies ut bibas
illum vltra. Et ponã illum in manu eorũ q̃ te
humiliauerũt & dixerũt anime tue incurua-
re ut trãseamus: & posuisti ut terrã corpus
tuum: et quasi viam transeũntibus. LII

Consurge consurge. induere fortitudine
tua syon. Induere vestimẽtis glorie
tue ihrusalem ciuitas sancti: q̃ nõ adiciet
vltra ut ptrãseat p te incircũcisus & immun-
dus. Excutere de puluere: consurge. sede ihe-
rusalẽ. Solue vincula colli tui captiua filia
syõ. q̃ hec dicit dñs. Gratis venũdati estis:
et sine argento redimemini. Quia hec dicit
dñs deus. In egiptum descẽdit ꝓplus meus
in pncipio. ut colonus esset ibi: & assur abs-
q̃ vlla causa calũniatus est eos. Et nũc q̃d
michi est hic dicit dñs? Quomã ablatus ẽ
ꝓplus meus gratis. Dominatores eius imq̃
agũt dicit dñs: et iugit̃ tota die nomẽ meũ
blasphematur. Propter hoc sciet ꝓplus me-
us nomẽ meũ in die illa: q̃ ego ipse qui lo-
quebar ecce assum. Quã puleri sup mõtes
pedes ãnunciãtis & pdicãtis pacẽ: ãnunciãtis
bonũ: predicãtis salutem: dicẽtis syon. Regẽ-
bit deus tuus. Vox speculatorũ tuorũ. Leua-
uerũt vocem. simul laudabũt: q̃ oculo ad
oculũ videbũt. cũ conuerterit dñs syon. Gau-
dete & laudate simul deserta ihrlm: q̃ consola-
tus est dñs populũ suũ: redemit ihrusalem.
Parauit dñs brachiũ sctm suũ in oculis omn
gentiũ: et videbũt omes fines terre salutare
hec s'dno dei nostri. Recedite recedite: exite inde: pol-
lutũ nolite tãgere. Exite de medio eius: mũ-
damini qui fertis vasa domini. Quomã nõ in
tumultu exibitis: nec i fuga ꝓperabitis. Pre-
cedet enim vos dñs: & congregabit vos deus
israhel. Ecce intelliget seruus meus: exalta-
bit̃ et eleuabitur: & sublimis erit valde. Sic
obstupuerũt sup te multi: sic inglorius erit
inter viros aspectus eius & forma eius inter
filios hom̃. Iste aspget gẽtes multas: sup
ipm continebũt reges os suũ. Quia q̃b̃ nõ ẽ
narratũ de eo videbũt: & q̃ nõ audierũt cõ-
templati sũt. LIII

Quis credidit audi-
tui nostro: & brachiũ domi cui reuelatũ
est? Et ascendit sicut virgultũ coram eo: et sic
radix de terra sitiẽti. Nõ est species ei neq̃
decor. Et vidimus eum & nõ erat aspectus:
et desideraumus eum despectũ & nouissimũ
virorũ: virũ dolorũ & scientẽ infirmitatem
Et quasi abscõditus vultus eius & despect̃:
vnde nec reputauimus eum. Vere languo-
res nostros ipe tulit: & dolores nros ipse
portauit. Et nos putauimus eũ q̃i leprosũ:
et pcussum a deo & humiliatũ. Ipse aũt vul-
neratus est ꝓpter iniquitates nostras: attri-
tus est ꝓpter scelera nostra. Disciplina pacis
nostre sup eum: & liuore eius sanati sumus.
Omes nos q̃i oues erraumus: vnusquis-
q̃ in viã suã declinauit: & dñs posuit in eo ini-
quitatẽ omnium nostrũ. Oblatus est q̃ ipe vo-
luit: & nõ aperuit os suũ. Sic ouis ad occi-
sionẽ ducet̃: et quasi agnus coram tondẽte
obmutescet: & nõ aperiet os suũ. De angustia
et de iudicio sublatus est. Generacõez eius
quis enarrabit? Quia abscisus est de terra
viuentiũ. Propter scelus populi mei pcussi
eum. Et dabit impios p sepultura & diuitez
p morte sua: eo q̃ iniquitatẽ nõ fecerit. nec
dolus fuerit in ore eius: & dñs voluit conterẽ
eũ in infirmitate. Si posuerit p peccato aiam

suā videbit semē longeuū: ⁊ voluntas dñi in
manu eius dirigetur. Pro eo q̃ laborauit anima
eius: videbit ⁊ saturabitur. In scientia sua
iustificauit ipse iustus seruos meos multos:
et iniquitates eorum ipse portauit. Ideo dis-
pcā ei plurimos ⁊ fortiū diuidet spolia: p
eo q̃ tradidit in mortem aiam suā: ⁊ cum
sceleratis reputatus ē. Et ipse pecca multorum
tulit: et p trāsgressoribus rogauit. LIIII

Lauda sterilis que nō paris: decanta
laude ⁊ hymni que nō pariebas: qm̃
multi filij deserte magisq̃ eius q̃ habet viruz
dicit dñs. Dilata loca tentorij tui: ⁊ pelles ta-
bernaculorum tuorum extende ne parcas. Longos
fac funiculos tuos: ⁊ clauos tuos consolida.
Ad dexterā enim ⁊ ad leuā penetrabis: et
semē tuū gentes hereditabit: ⁊ ciuitates deserta
inhabitabit. Noli timere: q̃ nō confundeis neq̃ e-
rubescas. Nō enim te pudebit q̃ confusionis ado-
lescentie tue obliuisceris: ⁊ opprobrij viduita-
tis tue nō recordaberis amplius. Quia dñabitur
tui q̃ fecit te: dñs exercituū nomē eius: ⁊ re-
dēptor tuus scūs isrl: deus oīs terre vocabitur.
Quia ut mulierem derelictā ⁊ merentē spū
vocauit te dñs: et vxorem ab adolescentia ab-
iecta. Dixit deus tuus. Ad punctū in modi-
co dereliqui te: ⁊ in miserationibus magnis con-
gregabo te. In momēto indignationis ab-
scondi faciem meā paruper a te: et in misericor-
dia sempiterna miserius sum tui. Dixit re-
dēptor tuus dñs. Sicut in diebus noe istud
mihi est: cui iurauī ne inducerem aquas vltra
supra terrā: sic iurauī ut nō irascar tibi ⁊ non
increpem te. Montes enim commouebuntur et
colles contremiscent: misericordia autē mea nō
recedet a te: et fedus pacis mee nō mouebi-
tur. Dixit miserator tuus dñs. Paupcula
tempestate conquassata absq̃ vlla cōsolatione: ec-
ce ego sternam p ordinē lapides tuos: et
fundabo te in saphiris. Et ponam iaspidem
propugnacula tua ⁊ portas tuas in lapides
sculptos: ⁊ omnes terminos tuos in lapides
desiderabiles: omnēs filios tuos doctos
a dño: ⁊ multitudinē pacis filijs tuis: et in
iustitia fundaberis. Recede p cul a calumia
q̃ nō timebis: ⁊ a pauore: q̃ nō appropin-
quabit tibi. Ecce accola ipse qui nō erat
mecū: aduena quondā tuus adiūgetur tibi.
Ecce ego creauī fabrū sufflantē ī igne pru-
nas: ⁊ proferentē vas in opus suū: ⁊ ego cre-
auī interfectorem ad dispdendū. Omne vas
quod fictum est contra te nō dirigetur: ⁊ omnem
linguā resistentem tibi in iudicio iudicabis.
Hec est hereditas seruorum domini: et iusti-
cia eorum apud me dicit dominus. LV

Omnes sitientes venite ad aquas: et q̃
nō habetis argentum properate. Emite ⁊
comedite: venite emite absq̃ argento: ⁊ abs-
q̃ vlla commutatione vinū ⁊ lac. Quare appen-
dimus argentum nō in pamibus: ⁊ laborem vrm
nō in saturitate? Audite audientes me ⁊ cō-
edite bonū: ⁊ delectabitur in crassitudine a-
iam vra. Inclinate aurem vram et venite ad
me: audite et viuet aiam vra: ⁊ feriam vobis
cum pactum sempiternū: misericordias da-
uid fideles. Ecce testem populis dedi eum:
ducē ac preceptorē gentibus. Ecce gentē quā
nesciebas vocabis: ⁊ gentes que nō cognoscebant
te ad te current propter dñm deum tuum
et scm israhel: q̃ glorificauit te. Querite dñm
dū inuenirī potest: inuocate eum dū prope est.
Derelinquat impius viā suā: et vir iniquus
cogitationes suas: ⁊ reuertatur ad dñm et mi-
serebitur eius: ⁊ ad deum nostrū q̃m multus
est ad ignoscendum. Nō enim cogitationes
mee cogitationes vre: neq̃ vie vre vie mee
dicit dñs. Quia sicut exaltāt celi a terra sic
exaltate sūt vie mee a vijs vestris: ⁊ cogita-
tiones mee a cogitationibus vestris. Et quō
descendit imber et nix de celo ⁊ illuc vltra nō
reuertitur? sed inebriat terrā ⁊ infundit eam et
germinare eam facit ⁊ dat semē serenti ⁊ pa-
nem comedenti: sic erit verbū meū quod egre-
dietur de ore meo. Nō reuertetur ad me vacuū:
sī faciet quecūq̃ volui: et prosperabitur in hijs
ad que misi illud. Quia in letitia egrediemī:
et in pace deducemini. Montes ⁊ colles can-
tabūt coram vobis laudē: ⁊ omnia ligna re-
gionis plaudent manu. Pro salicū ascendit a-
bies: et p vrtica crescet mirtus. Et erit dñs
nominatus in signū eternū: qd̃ nō auferetur.
Hec dicit dñs. Custodite iu- LVI
dicium et facite iustitiam: q̃ iuxta est sa-
lus mea ut veniat: et iustitia mea ut reueletur.
Beatus vir qui facit hoc: ⁊ filius hominis qui
apprehendet istud: custodiens sabbatū ne

polluat illud: custo diēs manus suas ne faciat omne malū. Et nō dicat filius aduene qui adhæret dño dicēs: separacōne diuidet me dñs a poplo suo. Et nō dicat eunuch?: ecce ego lignū aridū. Quia hæc dicit dñs eunuchis qui custo dierint sabbata mea: et elegerint q̄ volui: et tenuerint fedus meū. Dabo eis in domo mea et in muris meis locum: et nomē melius a filijs et filiabus. Nomē sempiternū dabo eis: qd nō peribit. Et filios aduene q̄ adhærēt dño ut colāt eum et diligāt nomē eius ut sint ei in seruos: omēm custo dientē sabbatū ne polluat illud et tenentē fedus meū: adducā eos in montem sēm meū. et letificabo eos in domo oracōis mee. Holocausta eorū et victime eorū placebūt michi sup altari meo: quia domus mea domus oīoms vocabit cūctis populis. Ait dñs deus: q̄ cōgregat dispsos israhel. Adhuc ogregabo ad eū ogregatos eius. Omnes bestie agri venite ad deuorandū: vniuerse bestie saltus. Speculatores eius ceci omnes: nesciērūt vniuersi: canes muti nō valentes latrare. videntes vana. dormientes et amātes somnia: et canes impudentissimi nesciērūt saturitatē. Ipsi pastores ignorauerūt intelligentiā: omnes in viā suā declinauerūt: vnusquisq̄ ad auaricā suā a summo usq̄ ad nouissimū. Venite sumamus vinū et impleamur ebrietate: et erit sicut hodie sic et cras: Iustus perit LVII et multo āplius. et nemo est q̄ recogitet in corde suo: et viri misericordie colligunt: et nō est qui intelligat. A facie enim malicie collectus est iust?. Veniat pax: requiescat in cubili suo. q̄ ambulauit in directōe sua. Vos autē accedite huc filij auguriatricis: semē adulterē et fornicarie. Super quē lusistis: sup quē dilatastis os. et eiecistis lingua? Nunq̄d nō vos filij scelesti semē mendax: qui oblamini in dijs subter omne lignū frondosū immolātes paruulos in torrēbus subt eminētes petras. In partibus torrētis pars tua: hæc ē sors tua. Et ipsis effudisti libamē: obtulisti sacrificium. Nūquid sup hijs nō indignabor? Super mōtem excelsū et sublimē posuisti cubile tuū: et illuc ascēdisti ut immolares hostias. Et post ostiū et retro postē posuisti memoriale tuū: et iuxta me discooperuisti et suscepisti adulterū. Dilatasti cubile tuū: et pepigisti cū eis fedus. Dilexisti stratū eorū manū aperta: et ornasti te regio vnguēto: et multiplicasti pigmēta tua. Misisti legatos tuos procul: et humiliata es usq̄ ad inferos. In multitudine vie tue laborasti: nō dixisti quiescā. Vitā manus tue inuenisti: propterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti: et mentita es et mei nō es recordata: neq̄ cogitasti in corde tuo et ego tacēs et quasi non videns. et mei oblita es. Ego annūciabo iusticiā tuā: et opera tua nō proderūt tibi. Cū clamaueris liberēt te congregati tui. Et omēs eos auferet vētus: tollet aura. Qui autē fiduciā habet mei hæreditabit terrā: et possidebit montē sēm meū: et dicā. Viā facite. pparate iter: declinate de semita: auferte offendicula de via populi mei. Quia hæc dicit excelsus et sublimis habitās eternitatē et sēm est nomē eius: in excelso et in sancto habitans. et cum contrito et humili spiritu: ut viuificet spiritum humiliū et viuificet cor contritorū. Non enim in sempiternū litigabo neq̄ usq̄ ad finē irascar: q̄ a spūs a facie mea egredietur: et faciā ego flatus. Propter iniquitatē auaricie eius iratus sū: et percussi eū. Abscōdi: et indignatus sū. Et abiit merēs in via cordis sui. Vias eius vidi et sanaui eū. et reduxi eū: et reddidi consolacōes ipsi et lugentibus eius. Creauit fructū labiorū pacē: pacē ei qui longe est. et qui prope dixit dñs: et sanaui eū. Impij autē q̄ mare ferues quod quiescere nō potest: et redundāt fluctus eius in conculcacōes et lutū. Nō ē pax impijs dicit dominus meus. LVIII

Clama. ne cesses: q̄ tuba exalta vocē tuā et ānūcia poplo meo scelera eorū: et domui iacob pcā eorū. Me etenim de die in diē querūt et scire vias meas volunt: q̄ gēs q̄ iusticiā fecerit: et q̄ iudicū dei sui nō dereliquerit. Rogāt me iudicia iusticie: appropinquare deo volūt. Quare ieiunauimus et nō aspexisti: humiliauimus aias nostras et nesciisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra: et omēs debitores vestros repetis. Ecce ad lites et contencōes ieiunatis: et percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut vsq̄ ad hanc diem: ut audiatur in excelso

clamor vr̃. Nũquid tale ē ieiunũ qd̃ elegi:
p die affligere hominē aiam suā? Nũquid
obtorq̃re quasi circulũ caput suũ: ⁊ saccũ ⁊ ci-
nerem sternē? Nunquid istud vocabis ieiu-
nũ: ⁊ die ē acceptabilē dño? Nonne hoc est
magis ieiunium qd̃ elegi? Dissolue colliga-
cões impietatis: solue fasciculos deprimē-
tes: Dimitte eos qui ofracti sũt liberos: et
omne onus dirũpe. Frãge esurientibus panē tuũ:
et egenos vagosq; induc in domũ tuã. Cũ
videris nudũ operi eũ: ⁊ carnē tuã ne despe-
xeris. Tunc erũpet quasi mane lumē tuũ:
et sanitas tua citius orietur. Et antibit faciē
tuam iustitia tua: ⁊ gloria dñi colliget te.
Tũc inuocabis ⁊ dñs exaudiet: clamabis:
et dicet ecce adsum. Si abstuleris de medio
tui cathenã: ⁊ desieris extendē digitũ ⁊ loq̃
quod nõ p̃dest. Cũ effuderis esurientibus aiam
tuã · et ammã afflictã repleueris: orietur in
tenebris lux tua: ⁊ tenebre tue erit sicut me-
ridies. Et requiē tibi dabit dñs deus tuus
semp: ⁊ implebit splendoribus ãimã tuam:
et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irri-
guus: ⁊ sicut fons aquarũ cuius nõ deficiẽt
aque. Et edificabũt in te deserta seculorũ:
fundamẽta gnationis ⁊ gnationis suscita-
bis. Et vocaberis edificator sepiũ: auertẽs
semitas in quietẽ. Si auerteris a sabbato
pedẽ tuũ facẽ voluntatẽ tuã in die scõ meo:
et vocaueris sabbatũ delicatũ ⁊ scm dñi glo-
riosum: et glificaueris eum dũ nõ facis vias
tuas ⁊ nõ inuenit vlõtas tua ut loquaris
sermonē: tunc delectaberis sup dño. et sustollã
te sup altitudinẽs terre: ⁊ cibabo te hẽditate
iacob pris tui. Os enim dñi locutũ ē. LIX

Ecce nõ est abbreuiata manus domi
vt saluare neq̃at: neq; aggrauata ē
auris eius ut nõ exaudiat: sed iniq̃tates vre
diuiserũt inter vos ⁊ deum vrm: ⁊ pecca vra
absconderũt faciẽ eius a vobis ne exaudi-
ret. Manus enim vestre pollute sũt sanguine:
et digiti vestri iniquitate. Labia vra locuta
sũt mendacia: ⁊ lingua vestra iniquitatem
fatur. Nõ est qui inuocet iustitiã · neq; ē q̃
iudicet vere: sed obtũt in nichilo: ⁊ loquũt
vanitates. Conceperũt laborẽ: ⁊ pepererũt
iniquitatẽ. Ouia aspidũ ruperunt: ⁊ telas a-
ranee texuerũt. Qui comederit de ouis eor-
Tele eorũ nõ erũt in vestimẽtũ: neq; operiẽt
morierẽ: et quod obtũ ē erumpet in regulũ.
operibus suis. Opera eorũ opa inutilia: ⁊ op?
iniq̃tatis in manibus eorũ. Pedes eorũ in ma-
currunt: ⁊ festinãt ut effundãt sanguinẽ in-
nocentẽ. Cogitacões eorũ cogitacões inu-
tiles. Vastitas et obtricõ in vijs eorũ: viã pa
cis nesciẽrũt: ⁊ nõ est iudiciũ in gressibus eo-
rũ. Semite eorũ incuruate sũt eis: omis qui
calcat in eis ignorat pacẽ. Propter hoc elõ-
gatũ ē iudiciũ a vobis: ⁊ nõ apprehẽdet vos
iustitia. Expectauimus lucẽ ⁊ ecce tenebre:
splendorẽ: ⁊ in tenebris ambulauimus. Pal-
pauimus sicut ceci parietẽ: ⁊ q̃i absq; oculis
attrectauimus. Impegimus meridie quasi
in tenebris: in caligosis quasi mortui. Rugi-
emus quasi vrsi oes: ⁊ quasi columbe medi-
tãtes gememus. Expectauimus iudiciũ ⁊
non ē: salutẽ ⁊ elõgata est a nobis. Multi-
plicate sũt enim iniq̃tates nostre coram te:
et pecca nostra rñderũt nobis. Quia scelera
nostra nobiscũ: ⁊ iniquitates nras agnoui-
mus · pecẽare ⁊ mẽtiri obtra dñm: et aũsi sumus
ne iremus post tergũ dei nostri ut loq̃rem
calumniã ⁊ trãsgressionẽ. Concepimus ⁊ lo-
cuti sumus de corde verba mẽdacij: ⁊ cõsum
est retrorsum iudicium: ⁊ iustitia lõge stetit.
Quia corruit in platea veritas: ⁊ equitas nõ
potuit ingredi. Et fcã est veritas in obliuio-
ne: ⁊ qui recessit a malo p̃dẽ patuit. Et vidit
dñs ⁊ malũ apparuit in oculis eius: q̃ non ē
iudiciũ. Et vidit deus q̃ nõ ē vir: ⁊ aporiat?
est q̃ nõ ē qui occurrat. Et saluabit sibi bra-
chiũ suũ: ⁊ iustitia eius ipa ofirmabit eum.
Indutus ē iustitia ut lorica: ⁊ galea salutis
in capite eius. Indutus ē vestimẽtis vlcõmis:
⁊ opertus est quasi pallio zeli sicut ad vindi-
ctã: quasi ad retribucõem indignacõis ho-
stibus suis. et vicissitudinẽ inimicis suis. Insu-
lis vicẽ reddet. Et timebũt qui ab occidẽte
nomẽ domini: ⁊ qui ab ortu solis gliam eius.
Cũ venerit quasi fluuius violẽtus quẽ spũs
dñi cogit: et venerit sion redẽptor: et eis q̃
redeũt ab iniq̃tate in iacob dicit dñs. Hoc
fedus meũ cum eis dicit dñs. Spũs meus
qui est in te ⁊ verba mea · q̃ posui in ore tuo
nõ recedẽt de ore tuo · et de ore seminis tui di-
cit dñs: amodo et usq; in sempiternũ.

Surge illuminare ierusalem LIX
quia venit lumen tuum: et gloria dni super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram et caligo populos: super te autem orietur dns: et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt: venerunt tibi. Filij tui de longe venient: et filie tue de latere surgent. Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum: quando conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: dromedarij madian et effa. Omnes de saba venient aurum et thus deferentes: et laudem dno annunciantes. Omne pecus cedar congregabitur tibi: arietes nabaioth ministrabunt tibi. Offerentur super placabili altari meo: et domum maiestatis mee glificabo. Qui sunt isti qui ut nubes volant: et quasi columbe ad fenestras suas? Me enim insule expectabunt et naues maris in principio: ut adducam filios tuos de longe. Argentum eorum et aurum cum eis nomini domini dei tui et sancti israhel: quia glorificauit te. Et edificabunt filij pegrinorum muros tuos: et reges eorum ministrabunt tibi. In indignacione enim mea percussi te: et in reconciliacione mea misertus sum tui. Et aperient porte tue iugiter: die ac nocte non claudentur: ut afferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur. Gens enim et regnum quod non seruierit tibi pibit: et gentes solitudine vastabuntur. Gloria libani ad te venet: abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificacionis mee: et locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curui filij eorum qui humiliauerunt te: et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi: et vocabunt te ciuitatem domini sion sancti israhel. Pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret: ponam te in superbiam seculorum: gaudium in generacione et generacione. Et sugis lac gentium: et mamilla regum lactaberis. Et scies quia ego dns saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurum: et pro ferro afferam argentum: et pro lignis es: et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitacionem tuam pacem: et prepositos tuos iusticiam. Non audietur vltra iniquitas in terra tua: vastitas et contricio in terminis tuis: et occupabit salus muros tuos: et portas tuas laudacio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: nec splendor lune illuminabit: sed erit tibi dns in lucem sempiterna: et deus tuus in gloria tua. Non occidet vltra sol tuus et luna tua non minuetur: quia dns erit tibi in lucem sempiterna: et complebuntur dies luctus tui. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum heditabunt terram: germen plantacionis mee: opus manus mee ad glorificandum. Minimus erit in mille: et paruulus in gentem fortissimam. Ego dominus: in tempore eius subito faciam istud. LX

Spiritus domini super me: eo quod vnxerit me. Ad annunciandum mansuetis misit me: ut mederer contritis corde et predicarem captiuis indulgentiam et clausis aperionem: ut predicarem annum placabile dno et diem vltionis deo nostro: ut consolarer omnes lugentes: ut ponerem fortitudinem lugentibus sion: et darem eis coronam pro cinere: oleum gaudij pro luctu: pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iusticie: plantacio domini ad glificandum. Et edificabunt deserta a seculo: et ruinas antiquas erigent: et instaurabunt ciuitates desertas et dissipatas in generacione et generacione. Et stabunt alieni et pascent pecora vra: et filij pegrinorum agricole et vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis: et in gloria eorum superbietis. Pro confusione vestra duplicia et rubore: laudabunt partem eorum. Propter hoc in terra sua duplicia possidebunt: letencia sempiterna erit eis. Quia ego dns diligens iudicium: et odio habens rapinam in holocaustum. Et dabo opus eorum in veritate: et fedus perpetuum feriam eis. Et sciet in gentibus semen eorum: et germen eorum in medio populorum. Omnes qui viderint eos cognoscent illos: quia isti sunt semen cui bndixit dominus. Gaudens gaudebo in dno: et exultabit aia mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: et indumento iusticie circumdedit me: qui sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum: et sicut ortus semen suum germinat: sic dns deus germinabit iusticiam et laudem coram vniuersis gentibus. LXI

Propter syon nõ tacebo ⁊ ꝓpter ihrlm
nõ quiescã: donec egrediat ut splẽ-
dor iustus eius: ⁊ saluator eius ut lampas
accendat. Et videbũt gẽtes iustum tuũ: et
cuncti reges inclitum tuũ. Et vocabit tibi
nomẽ nouũ: qd os domini nominauit. Et
eris corona gloriẽ in manu domini: ⁊ diadẽ-
ma regni in manu dei tui. Nõ vocaberis vltra
derelicta: ⁊ terra tua nõ vocabit ampliꝰ de-
solata. Sed vocaberis volũtas mea in ea:
et terra tua inhabitabit. Quia ꝑplacuit do-
mino in te: ⁊ terra tua inhabitabit. Habi-
tabit enim iuuenis cum virgine: ⁊ habita-
bũt in te filij tui. Et gaudebit sponsus sup
spõsam: ⁊ gaudebit sup te deus tuꝰ. Sup
muros tuos ihrlm ꝑstitui custodes: tota die
⁊ tota nocte in ꝑpetuũ nõ tacebũt. Qui re-
miniscimini dñi ne taceatis: et ne detis silentiũ
ei: donec stabiliat ⁊ donec ponat ihrusalem
laudẽ in terra. Juraut dñs in dextera sua: et
in brachio fortitudinis sue. Si dedero tritic
cum tuũ vltra cibũ inimicis tuis: ⁊ si biberit
filij alieni vinũ tuũ in quo tu laborasti. Qui
qui ꝑgregabũt illud comedẽt ⁊ laudabũt
dñm: ⁊ qui ꝑportant illud bibent in atrijs
sanctis meis. Trãsite trãsite ꝑ portas: ꝓpara-
te viam populo. Planũ facite iter: ⁊ eligite
lapides: ⁊ eleuate signũ ad ꝓplos. Ecce do-
minus auditũ fecit ĩ extremis terre. Dicite
filie syon. ecce saluator tuus venit: ecce mer-
ces eius cũ eo: ⁊ opus eius coꝝ illo. Et vo-
cabũt eos ꝓplus scũs: redẽpti a dño. Tu au-
tẽ vocaberis q̃sita ciuitas: et non derelicta.

Quis est iste q̃ venit de edom LXIII
tinctis vestibꝰ de bosra? Iste formosus
in stola sua: gradiẽs in multitudine fortitu-
dinis sue. Ego qui loquor iusticiã: et ꝓpugẽ-
tor: sũ ad saluandũ. Quare ergo rubrũ est
indumentũ tuũ: et vestimẽta tua sicut calcã-
tũ in torculari? Torcular calcaui solus: ⁊ de
gentibꝰ non est vir mecũ. Calcaui eos in fu-
rore meo. et ꝑculcaui eos in ira mea. Et aspr
sus est sanguis eorꝫ sup vestimẽta meo: et
omnia indumẽta mea inquinaui. Dies enim
vlcõnis in corde meo: annus retributionis
mee venit. Circũspexi ⁊ nõ erat auxiliator: q̃
suu. et nõ fuit q̃ adiuuaet. Et saluauit mi bra-
chiũ meũ: ⁊ indignatio mea ipa auxiliata
est michi. Et ꝑculcaui ꝓplos in furore meo:
et inebriaui eos indignacõe mea: et detraxi
in terrã virtutẽ eorũ. Miserationũ domini re-
cordabor: laudẽ domini sup omnibꝰ q̃ reddi-
dit nobis dñs: ⁊ sup multitudinẽ bonorum
domus israhel q̃ largitus est eis secundũ in-
dulgentiã suã ⁊ secõm multitudinẽ misericõ-
diarꝫ suarꝫ. Et dixit. Veruntamẽ ꝓplus me-
us est: filij nõ negãtes. Et factus ẽ eis salu-
ator: in omni tribulacõe eorꝫ nõ ẽ tribula-
tus: et angelus faciei eius saluauit eos. In
dilectõe sua ⁊ in indulgẽtia sua ipe redemit
eos: ⁊ portauit eos et eleuauit eos cunctis
diebꝰ seculi. Ipi aũt ad iracundiã ꝑuocaue-
rũt: ⁊ afflixerũt spiritũ sancti eius. Et ꝓuersus
est eis in inimicuꝫ: ⁊ ipse debellauit eos. Et
recordatus est dierꝫ seculi: moysi ⁊ ꝓpli sui.
Vbi est qui eduxit eos de mari cũ pastori-
bus gregis sui? Vbi ẽ qui posuit in medio
eius spũ sancti sui? Qui eduxit ad dexteraꝫ
moysen brachio maiestatis sue: qui scidit a-
quas ante eos: ut faceret sibi nomẽ sempi-
ternũ. Qui eduxit eos ꝑ abissos q̃ equuꝫ
in deserto nõ impingentẽ: quasi animal in cã-
po descendẽs. Spũs domini ductor eiꝰ fuit.
Sic adduxisti ꝓplm tuũ: ut faceres tibi no-
mẽ gloriẽ. Attẽde de celo: ⁊ vide de habi-
taculo scõ tuo. et gloriẽ tue. Vbi ẽ zelus tuꝰ
et fortitudo tua? Multitudo viscerũ tuorꝫ et
miseracõnũ tuarꝫ sup me ꝓtinuerũt se. Tu
enim pater noster: ⁊ abrahã nesciuit nos: ⁊
israhel ignorauit nos. Tu dñe pater noster:
redẽptor noster: a seculo nomẽ tuũ. Quare
errare nos fecisti dñe de vijs tuis: indurasti
cor nr̃m ne timeremus te? Cõuertere ꝓpter
seruos tuos: tribꝰ hereditatis tue. Quasi mi-
chilũ possiderũt populũ sanctũ tuũ hostes
nostri: ꝑculcauerũt sanctificacõeꝫ tuã. Facti
sumus quasi in principio cum nõ dñareris
nr̃is: nec inuocaret nomẽ tuũ sup nos. LXIIII

Vtinam dirũperes celos ⁊ descendẽs.
A facie tua mõtes defluerẽt: sicut exu-
stio ignis tabescerẽt atq; arderẽt ignis. ut no-
tuꝫ fieret nomẽ tuũ inimicis tuis: a facie tua
gentes turbarẽt. Cum feceris mirabilia nõ
sustinebimus. Descendisti: ⁊ a facie tua mõ-
tes defluxerũt. A seculo nõ audierũt: neq;
auribꝰ ꝑcepert. Oculus nõ vidit deus absq;

te: que ꝓparasti expectantibꝰ te. Occurristi
letanti & facienti iustitiam: in viis tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus es et peccauimus: in
ipsis fuimus semp: & saluabimur. Et facti sumus ut immundi omnes nos: & quasi panus
menstruate vniuerse iustitie nostre. Et cecidimus quasi folium vniuersi: & iniquitates
nostre quasi ventus abstulerunt nos. Non
est qui inuocet nomen tuum: qui consurgat et
teneat te. Abscondisti faciem tuam a nobis: &
allisisti nos in manu iniquitatis nostre. Et
nunc dne pater noster es tu. nos vero lutum:
et fictor noster tu: & opera manuum tuarꝝ omes
nos. Ne irascaris dne satis: & ne vltra memineris iniquitatis nre. Ecce respice: ꝓplus tui?
omes nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta: sion deserta facta est. Hierusalem desolata: domus sanctificacois nre & glie nostre
vbi laudauerunt te pres nostri facta est in
exustionem ignis: & omnia desiderabilia nra
versa sunt in rumas. Numquid super hijs obmutebis te dne: tacebis & affliges nos vehementer? Quesierunt me qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non quesierunt me. LXV

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem que
non inuocabat nomen meum. Expandi
manus meas tota die ad ꝓplm incredulum:
qui gradit̃ in via non bona post cogitacones
suas. Populus qui ad iracundiam puocat me
ante faciem meam semp: qui immolat in ortis
et sacrificat super lateres. qui habitant in sepulcris & in delubris ydolorum dormiunt:
qui comedunt carnem suillam. et ius ꝓfanum in
vasis eorum: qui dicunt recede a me non appropiques michi quia immundus es. isti fumus erit
in furore meo: ignis ardens tota die. Ecce
scriptum est coram me. Non tacebo: sed reddam et retribuam in sinu eorum iniquitates vras et iniquitates prum vrorum simul dicit dns. qui sacrificauerunt super montes et super colles exprobrauerunt
mihi: et remetiar opus eorum primum in sinu eorum.
Hec dicit dns. Quomodo si inueniat̃ granum in botro dicat̃ ne dissipes illud quia benedictio est:
sic faciam ꝓpter seruos meos ut non dispdam
totum. Et educam de iacob semen: & de iuda possidentem montes meos. Et hereditabunt eam
electi mei: & serui mei habitabunt ibi. Et erit
campestria in caulas gregum: et vallis achor
in cubile armentorum populo meo qui requisierunt me. Et vos qui dereliquistis dnm qui obliti estis montem sanctum meum qui ponitis fortune mensam et libatis super eam numerabo vos
in gladio. et omnes in cede corruetis: pro eo
quod vocauerim & non rndistis michi. locutus sum et
non audistis: & faciebatis malum in oculis meis
et quod nolui elegistis. Propter hoc hec dicit
dominus deus. Ecce serui mei comedent: et
vos esurietis. Ecce serui mei bibent: et vos sitietis. Ecce serui mei letabunt: et vos confundemini. Ecce serui mei laudabunt p exultacone
cordis: & vos clamabitis p dolore cordis &
p contricone spus vlulabitis: & dimittetis nomen
vestrum in iuramentum electis meis. Et interficiet te dns deus: & seruos suos vocabit noie
alio. In quo qui bndictus est super terram:
bndicetur in dno amen. Et qui iurat in terra:
iurabit in deo amen. Quia obliuioni tradite
sunt angustie p̃ores: & qe absconditę sunt ab
oculis nostris. Ecce enim ego creo celos
nouos. et terram nouam: & non erunt in memoria
p̃ora & non ascendent super cor: sed gaudebitis &
exultabitis usque in sempiternum in hijs que
ego creo. Quia ecce ego creo ihrlm exultacones & populum eius gaudium: & exultabo in ihrusalem & gaudebo in populo meo: & non audiet̃ in eo vltra vox fletus & vox clamoris.
Non erit ibi amplius infans dierum & senex qui
non impleat dies suos: quia puer centum annorum morietur: et peccator centum annorum maledictus
erit. Et edificabunt domos & habitabunt: et
plantabunt vineas & comedent fructus earum.
Non edificabunt & alius habitabit: non plantabunt & alius comedet. Secundum enim dies ligni
erunt dies populi mei: & opera manuum eorum
inueterabunt. Electi mei non laborabunt frustra:
neque generabunt in conturbacone: quia semen bndictorum dominum est & nepotes eorum cum eis. Erit quia antequam clament ego exaudiam: adhuc illis
loquentibꝰ ego audiam. Lupus & agnus pascent̃ simul: & leo & bos comedent paleas: et serpenti pulius panis eius. Non nocebunt nec occident̃ in omni monte sancto meo dicit dns. LXVI

Hec dicit dns. Celum sedes mea est: & terra
scabellum pedum meorum. Que est ista domus quam edificabitis michi: & qis iste locus
requiecoms mee? Omnia hec manus mea

fecit: ⁊ facta sūt vniuersa ista dicit dñs. Ad
quem autem respiciā: nisi ad pauperculū et
contritū spiritu ⁊ trementē sermones meos?
Qui immolat bouē: quasi q̄ interficiat virū.
Qui mactat pecus: quasi q̄ excerebret canē.
Qui offert oblacōē: quasi qui sanguinem
suillū offerat. Qui recordat' thuris: quasi q̄
bñdicat ydolo. Hec omnia elegerūt in viis
suis: ⁊ in abominacōib⁹ suis anima eorū
delectata est. Vnde ⁊ ego eligā illusiones e-
orū ⁊ q̄ timebāt adducā eis: q̄ vocauī nō
erat qui rñderet: locutus sūt nō audierūt.
fecerūtq̄ malū in oculis meis: ⁊ q̄ nolui e-
legerūt. Audite verbū domini: qui tremitis
ad verbū eius. Dixerūt fratres vestri odien-
tes vos: ⁊ abicientes ꝓter nomē meū. Glo-
rificetur dñs: et videbimus in leticia vra: ipsi
autem confundē'. Vox popli de ciuitate: vox
de tēplo: vox domini reddentis retribucōēs
inimicis suis. Anteqū parturiet pepit: anteqū
veniret partus ei? peperit masculū. Quis
audiuit vnq̄ tale: ⁊ quis vidit hiuc simile.
Nunq̄d parturiet terra in die vna aut pari-
etur gens simul: q̄ parturiuit ⁊ pepit syon
filios suos? Nunq̄d ego q̄ alios parere fa-
cio: ipe non pariam dicit dñs? Si ego qui
generacōem ceteris tribuo sterilis ero: ait
dñs deus tuus? Letamini cū ierlm: ⁊ exulta-
te in ea omnes qui diligitis eā. Gaudete cū
ea gaudio vniuersi q̄ lugetis sup eam: ut su-
gatis ⁊ repleamini ab vbere consolacōis ei?:
vt mulgeatis ⁊ delicijs affluatis ab omno-
da gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce e-
go declinabo sup eam quasi fluuiū pacis: et
q̄si torrentē inundantē gloriā gentiū quas
sugetis. Ad vbera portabimini: ⁊ sup genua
blandiētur vobis. Quō si cui mater blādi-
atur ita ego consolabor vos: ⁊ in ierusalem
consolabimini. Videbitis ⁊ gaudebit cor vrm:
et ossa vestra quasi herba germinabūt. Et
cognoscē' manus domī seruis ei?: et indi-
gnabit' inimicis suis. Quia ecce dñs in igne
veniet: ⁊ quasi turbo quadriga eius. reddere
in indignacōe furorē suū: ⁊ increpacōēs suā
in flamma ignis. Quia in igne dñs diuidi-
cabit: ⁊ in gladio suo ad omēs carnē: et mul-
tiplicabūt' interfecti a dño. Qui sāificabant'
et mūdos se putabāt i ortis post ianuā intrā
secus: qui comedebāt carnē suillā ⁊ abomi-
nacōēs ⁊ murē: simul consumē' dicit dñs. Ego
autē opera eorū ⁊ cogitacōes eorū venio ut
congregem cū omnib⁹ gentib⁹ ⁊ linguis: et veni-
ent ⁊ videbūt gloriam meā. Et ponā in eis si-
gnū: ⁊ mittā ex eis q̄ saluati fuerint ad gē-
tes in mare in affricā in lidiam tenētes sagit-
tā in italiā ⁊ grecia ad insulas longe: ad eos
qui nō audierūt de me ⁊ nō viderūt gloriā
meā. Et annūciabūt gloriā meā gentib⁹: ⁊
adducē' omnes fratres vestros de cūctis gē-
tib⁹ donū dño in equis et in quadrigis et in
lectīcis ⁊ in mulis ⁊ in carrucis ad montem
scm̄ meū ierusalē dicit dñs: quō si inferant
filij israhel munus in vase mūdo in domū do-
mini. Et assumā ex eis in sacerdotes ⁊ leui-
tas dicit dñs: q̄ sicut celi noui ⁊ terra noua
que ego facio stare coram me dicit dominus
deus: sic stabit semē vrm ⁊ nomē vestrū. Et
erit mensis ex mense: ⁊ sabbatū ex sabbato.
Veniet omnis caro: ut adoret coram facie mea
dicit dñs. Et egrediē': et videbūt cadauera
viroū q̄ puaricati sūt in me. Vermis eorū nō
moriet': et ignis eorū nō extinguet': ⁊ erit
vsq̄ ad satietatē visionis omni carni. Explicit
ysaias. Incip̄ plogus in ieremiam ꝓpham.

Heremias ꝓpheta cui hic plogus scribitur.
sermone quidē apud hebreos ysaiam osee. ⁊
quibusdā alijs ꝓphetis videtur ēe rusticior:
q̄ sensib⁹ par est: quippe q̄ eodē spū ꝓphetaue-
rint. Porro simplicitas eloq̄ij de loco ei in
quo natus ē accidit. Fuit enim anathonites
qui est vsq̄ hodie viculus trib⁹ ab ierosolī-
mis distās milib⁹: sacerdos ex sacēdotib⁹
et in matris vtero sanctificat?: virginitate
sua euangelicum virū cristi ecclesie dedicans.
Hic vaticinari exorsus ē puer: ⁊ captiuita-
tem vrbis atq̄ iudee nō solum spū. q̄ ⁊ ocu-
lis carnis intuitus ē. Iam decē trib⁹ israhel
assyrij in medos trāstulerāt: iā terras earū
colom gentiū possidebāt. Vnde in iuda tan-
tūm ⁊ in beniamin ꝓphauit: ⁊ cātatis sue ruina
re metri verisibusq̄ reddidimus. Preterea
b q̄druplici plāxit alphabeto: q̄ nos mensu-
a cedmē visionū qui apud grecos ⁊ latinos
omnino confusus ē ad pristinā fidē correximus.
Librū autem baruch notarij eius. q̄ apud
hebreos nec legit' nec habet' ptermisimus:

pro hijs omib⁹ maledicta ab emulis prestolātes: quib⁹ me necesse ē p singula opuscl'a rndē. Et hoc patior: q vos cogitis. Ceterū ad ꝓpendiū mali rectus fuerat mo dū furori eoꝝ silēcio meo ponē: q̄ q̄tidie non aliq̄d sēpitantē mundoꝝ infamā ꝓuocare.

Explicit plogus. Incip ieremias ꝓpha.

Erba ieremie ꝓphete filij helchie de sacerdotibus q̄ fuerunt in anathot in terra beniamin. Quod factum ē ⁊ bum domini ad eum in diebⁿ iosie filij amon regis iuda in tertio decimo āno regni eius: et factum est in diebⁿ ioachim filij iosie regis iuda vsq ad ꝓsummacōem vndecimi ām sedechie filij iosie regis iuda vsq ad trāsmigracōem ierlm in mense quīto. Et factū ē ⁊bū domini ad me dicēs. Priusq̄ te formarem in vtero noui te: ⁊ anteqū exires de vulua sanctificaui te: et ꝓphetam in gēnib⁹ dedi te. Et dixi. A a a dñe deus. Ecce nesciо loqui: q puer ego sū. Et dixit dñs ad me. Noli dicere q puer sū: quoniā ad o mia q̄ mittam te ibis: et vniuersa quecūq mādauero tibi loqueris. Ne timeas a facie eoꝝ: q ego tecum sū ut eruā te dicit dñs. Et misit dñs manū suā: ⁊ tetigit os meū: ⁊ dixit ad me. Ecce dedi ⁊ba mea in ore tuo: ecce ꝓstitui te hodie sup gētes ⁊ sup regna ut euellas ⁊ destruas et dispdas ⁊ dissipes: et edifices ⁊ plantes. Et factum est ⁊ bum dñi ad me dicēs. Quid tu vides ieremia? Et dixi. Virgam vigilantē ego video. Et dixit dñs ad me. Bene vidisti: q vigilabo ego sup ⁊ bum meū vt faciā illud. Et factuz est ⁊bū domini secō ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollaz succensaz ego video: et facie eius a facie aquilonis. Et dixit dñs ad me. Ab aquilone pandet⁹ oīe malum sup oēs habitatores terre. Quia ecce ego ꝓuocabo oīes ꝓgnacōnes regnoꝝ aq̄lonis dicit dñs: et venient ⁊ ponēt vnusquisq̄ solium suū in introitu portaꝝ ierlm ⁊ sup oēs muros eius in circuitu: ⁊ sup vniuersas vrbes iuda. Et loquar iudicia mea cū eis sup omem malicia eorum q̄ dereliquerūt me et libauerūt dijs alienis: ⁊ adorauerūt opus manuū suaꝝ. Tu ergo accinge lūbos tuos et surge: ⁊ loquere ad eos oīa q̄ ego ꝓcipio tibi. Ne formides a facie eoꝝ: nec enī timere te faciam vultū eoꝝ. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā ⁊ in columnā ferreā · et in murū ereū sup oēz terrā regib⁹ iuda principib⁹ eius ⁊ sacēdotib⁹ · et omī ꝓplo terre: et bellabūt aduersuz te ⁊ nō preualebūt: q ego tecū sū ait dñs vt liberē te.

II

Et factum est ⁊ buz domini ad me dicēs. Vade ⁊ clama i auribⁿ ierlm dicēs Hec dicit dñs. Recordatus sū tui miserās adolescentiā tuā ⁊ caritatē desponsacōnis tue quādo secuta es me in deserto: in terra q̄ nō seminat⁹. Sacrūs israhel dño: ꝓmitie fruguz eius. Oīes qui deuorant eū delinquēt: mala venīēt sup eos dicit dñs. Audite verbuz dñi domus iacob: ⁊ oīes cognacōes dom⁹ israhel. Hec dicit dñs. Quid inuenerūt pres̄ vestri in me iniquitatis: q elongauerūt a me ⁊ ambulauerūt post vanitatē et vani fāti sūt? Et nō dixerūt vbi est dñs q̄ ascendere nos fecit de terra egipti: q̄ traduxit nos p desertū p terrā inhabitabilē ⁊ inuiā · p terrā sitis ⁊ imagine mortis: p terrā in qua nō ābulauit vir neq̄ habitauit homo. Et induxi vos in terrā carmeli: ut comedētis fructū eius ⁊ optīa illius. Et ingressi ꝓtaminastis terrā meā: ⁊ hereditatē meā posuistis in abomnacōez. Sacerdotes nō dixerūt vbi ē dñs: ⁊ tenētes legē nesciēt me: ⁊ pastoēs puaricati sūt i me. Et ꝓphete ꝓphetauerūt i baal: ⁊ ꝓ dola secuti sūt. Propterea adhuc iudicio ꝓtendam vobiscū ait dñs: et cū filijs vestris disceptabo. Transite ad insulas cethim et videte: ⁊ in cedar mittite et ꝓsidēte ꝑ ite vehemēter: ⁊ videte si factuz ē huiuscemōi si mutauit gens deos suos: ⁊ certe ipi non sūt dij. Populus vero meus mutauit gliaz suā in ydolū. Obstupescite celi super hoc: ⁊ pōte eius desolamini vehemēter dicit dñs. Duo enim mala fecit ꝓplus meus. Me dereliquerūt fontē aque viue: ⁊ fodeūt sibi cisternas dissipatas q̄ ꝓtinere nō valēt aquas. Nunquid seruus est israhel ā vernaculus? Quare ergo factus est in p dam? Super eū rugiēt leones ⁊ dederūt vocem suā: posuerūt terrā

eius ī solitudinē. Ciuitates eius exuste sūt:
et nō est qui habitet in eis. filijq; mēphis
et taphneos cōstuprauerūt te vsq; ad vertī
cem. Nunq'd non istud factum est tibi: q;
dereliquisti dōm deū tuū eo tempe quo du
cebat te p viam? Et nūc q'd tibi vis in via ae
gipti: ut bibas aquā turbidā? Et q'd tibi cū
via assyriorū: ut bibas aquā fluminis? Ar
guet te malicia tua: ⁊ aūsio tua increpabit
te. Scito et vide q; malum ⁊ amarū est reli
quisse te dōm dēum tuū: ⁊ nō esse timorem
eius apud te dicit dōs deus exercituū. A se
culo ofregisti iugum meū: rupisti vincula
mea ⁊ dixisti. Nō seruiā. In omī enim colle
sublimi ⁊ sb omni ligno frondoso tu pster
nabaris meretrix. Ego autē plantaui te vi
neā electam: omē semē verū. Quō ergo ōūs
sa es in prauū vinea aliena? Si laueris te
nitro ⁊ multiplicaueris tibi herbam borith:
maculata es in iniq̄tate tua coram me dicit
dōs deus. Quō dicis non sum polluta: post
baalim non ambulaui? Vide vias tuas in
oualle: scito q'd feceris. Cursor leuis expli
cans vias tuas: onager assuetus in solitu
dine: in desiderio anime sue attraxit vētum
amoris sui. Nullus auertet eam. Omēs qui
querūt eā non deficient: in menstruis eius
inuenēt eā. Prohibe pedem tuū a nuditā
te: et guttur tuū a sitī. Et dixisti. Desperaui:
nequaq̄ faciā. Adamaui quippe alienos:
et post eos ambulabo. Quō ofunditur fur
quādo deprehendit' sic confusi sunt domus
israhel: ipsi ⁊ reges eorū p̄ncipes ⁊ sacēdotes
et pphete eorū: dicētes ligno pater meus
es tu: ⁊ lapidi tu me genuisti. Verterūt ad
me tergū ⁊ nō faciē: et in tpe afflictōis sue
dicēt: surge ⁊ liberā nos. Vbi sūt dij tui q̄s
fecisti tibi? Surgant ⁊ liberēt te: in tempoē
afflictioms tue. Secōm numerū quippe ciui
tatum tuarū erāt dij tui iuda. Quid vultis
mecū iudicio ofendere? Omēs dereliq̄stis
me dicit dōs. Frustra percussi filios vestros:
disciplinam non receperūt. Deuorauit gla
dius vester pphetas vros: quasi leo vasta
tor generacō vestra. Videte verbum domini.
Nūq'd solitudo factus sum israheli: aut tra
serotinas? Quare ergo dixit populus meus:
recessimus: nō veniemus vltra ad te? Nūq'd
obliuiscetur virgo ornamēti sui: aut sponsa
fascie pectoralis sue? Populus vero meus
oblitus est mei diebus innumeris. Quid mi
teris bonam ostendere viam tuā: ad q̄ren
dam dilectōēs? Que insup ⁊ malicias tuas
docuisti vias tuas: ⁊ in alis tuis inuentus ē
sanguis animarū pauperū ⁊ innocentū. Nō
in fossis inuenī eos: sē in omibus que sup̄ me
moraui. Et dixisti. Absq; peccato ⁊ innocēs
ego sū: et pp̄terea auertat' furor tuus a me.
Ecce ego iudicio ofendā tecū: eo q'd dixeris
nō peccaui. Quam vilis facta es nimis: ite
rans vias tuas. Et ab egipto ofunderis: sic
ofusa es ab assur. Nam ⁊ ab ista egredieris
et manus tue erunt sup caput tuū: quoniam
obtruit dominus confidentiam tuam: et mi
chil habebis prosperum. III

Vlgo dicit'. Si dimiserit vir vxorē
suam ⁊ recedēs ab eo duxit virū alte
rū: nūquid reuertet' ad eam vltra? Nunq'd
non polluta erit ⁊ contaminata mulier illa?
Tu autē formicata es cū amatoribus multis:
tamen reuertē ad me dicit dōs. Leua oculos
tuos in directum: ⁊ vide vbi nō pstrata sis.
In vijs sedebas expectās eos quasi latro
insidians in solitudine: ⁊ polluisti terram in
formicacōnibus tuis ⁊ in malicijs tuis. Quam
obrem pbibite sūt stille pluuiarū: ⁊ serotī
nus pmber non fuit. Frons mulieris meretri
cis facta est tibi: noluisti erubescere. Ergo
saltem amodo voca me pater meus: dux vir
ginitatis mee tu es. Nunq'd irascēris imper
petuū: aut pseuerabis in finē? Ecce locuta es ⁊
fecisti mala: et potuisti. Et dixit dōs ad me
in diebus iosie regis. Nūq'd vidisti q̄ fecerit
aūsatrix israhel? Abijt sibimet sup omē mō
tem excelsū ⁊ sub omī ligno frondoso: ⁊ for
micata est ibi. Et dixi cū fecisset hec omīa. ad
me reuertē: ⁊ nō est reuersa. Et vidit p̄uari
catrix soror eius iuda q; p eo q'd mechata es
set auersatrix israhel dimisissem eam ⁊ dedis
sem ei libellū repudij: ⁊ non timuit p̄uarica
trix iuda soror eius. sed abijt ⁊ formicata est
etiam ipsa: ⁊ facilitate formicacōms sue cōta
minauit terrā: ⁊ mechata est cū lapide et li
gno. Et in omibus hijs non ē reuersa ad me
p̄uaricatrix soror eius iuda ī toto corde suo:
sē in mendacio ait dōs. Et dixit dōs ad me.

Justificauit ammā suā auersatrix israhel cō-
paracōe puaricatricis iude. Vade ⁊ clama ſ-
mones istos ꝟsus aquilonē ⁊ dices. Reuēte-
re aúsatrix israhel ait dñs ⁊ nō auertā faciē
meam a vobis: q̃ sanctus ego sū dicit dñs:
et nō irascar impetuū. Verūtamē scito ini-
quitatē tuā: q̃ in dñm deū tuū puaricata es.
Et dispsisti vias tuas aliens sb omī ligno
frondoso: ⁊ vocem meā nō audisti ait dñs.
Cōuertimini filij reuertentes dicit dñs: quia
ego vir vester. Et assumā vos. vnū de ciui-
tate ⁊ duos de ꝟgnacōe: ⁊ introducā vos ī
syō. Et dabo vobis pastores iuxta cor meū:
et pascent vos scientia ⁊ doctrina. Cūq; multi-
plicati fueritis ⁊ creueritis in tra in diebus illis
ait dñs nō dicet vltra archa testamēti dñi:
neq; ascendet sup cor neq; recordabunt
illius: nec visitabit nec fiet vltra. In tempo-
re illo vocabūt ihrusalē solū domini: et cō-
gregabunt ad eam omnes gentes in noie
domini in ihrusalē: ⁊ nō ambulabunt post
prauitatē cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domū israhel: et venīt
simul de terra aquilonis ad terrā quā dedi
patribus vestris. Ego aūt dixi. Quō ponam
te in filios: ⁊ tribuā tibi terram desiderabilē
hereditatem pclarā exercituum gentiū? Et
dixi. Prēm vocabis me: ⁊ post me ingredi
non cessabis. Sed quō si ꝟtēnat mulier a-
matorem suū: sic ꝟtēpsit me domus israhel
dicit dñs. Vox in vijs audita est ploratus
et vlulatus filiorū israhel: quoniā iniquā fe-
cerūt viam suā: oblti sūt dominī deī sui. Con-
uertimini filij reuertentes: ⁊ sanabo aúsiones
vras. Ecce nos venimus ad te. Tu enī es
dñs deus noster. Vere mendaces erāt col-
les ⁊ multitudo montiū. Vere in domino deo
nostro salus israhel. Confusio ꝟmedit labo-
rem prīm nrōr ab adolescētia nra: greges
corū ⁊ armēta corū: filios corū ⁊ filias corū.
Dormiemus in confusione nra ⁊ opiet nos igno-
minia nra: qm dño deo nro peccauimus nos
et pres nri ab adolescētia nra usq; ad diem
hāc: ⁊ nō audiuimus vocē dñi dei nri. IIII

Si reuteris ad me israhel ait dñs: ad
me ꝟuertē. Si abstuleris offendicu-
la tua a facie mea nō ꝟmoueberis. Et iura-
bis viuit dominus in veritate ⁊ in iudicio et ī
iustitia: ⁊ bēdicēt eū gentes ipsūq; lauda-
būt. Hec enī dicit dñs viro iuda ⁊ habita-
tori ihrusalē. Nouate vobis nouale: ⁊ no-
lite serē sup spinas. Circucidimini dño: ⁊ au-
ferte ppucia cordiū vrōr viri iuda ⁊ habi-
tatores ihrusalē: ne forte egrediat ut ignis
indignacō mea ⁊ succendat: et non sit qui
extinguat ppter malicia cogitacōm vrarum.
Annūciate in iuda. et in ihrusalem. audiri
facite: loqmini ⁊ canite tuba in terra: clama-
te fortiter ⁊ dicite. Cōgregamini ⁊ ingredi-
amur ciuitates munitas: leuate signū in sy-
on. Cōfortamini nolite stare: q̃ malum ego
adducā ab aquilone ⁊ ꝟtricōem magnam.
Ascēdit leo de cubili suo: ⁊ predo gentiū a
rā tuā in desolacōr. Ciuitates tue vastabūt
se leuant. Egressus ē de loco suo: ut ponat t
remanētes absq; habitatore. Sup hoc ac-
cingite vos cilicijs: plāgite ⁊ vlulate: q̃ nō
est auersa ira furoris domini a vobis. Et erit
in die illa dicit dominus pibit cor regis et
cor principū: ⁊ obstupescēt sacerdotes: ⁊ p-
phete ꝟsternabūt. Et dixi. Heu. heu. heu.
dñe deus. Ergo ne decepisti populū istum
et ihrlim dicens: pax erit vobis? Et ecce p-
uenit gladius usq; ad ammā. In tempore
illo dicet populo huic ⁊ ihrlim ventus vrens
in vijs que sūt in deserto: vie filie populi mei
nō ad vētilandū ⁊ ad purgandū. Spiritus
plenus ex hijs venīet michi. Et nūc ego: ſ
loquar iudicia mea cū eis. Ecce quasi nubes
ascendet: ⁊ quasi tempestas currus eius. Ve-
lociores aquilis equi illius. Ve nobis: qm
vastati sumus. Laua a malicia cor tuū ihru-
salē: ut salua fias. Vsquequo morabūt in
te cogitacōes noxie? Vox enim annuntiā-
tis a dan: ⁊ notum facientis ꝟdolū de mōte e-
phraim. Dicite gentibus. Ecce audituri est in
ihrlim. custodes venire de terra longinqua:
et dabūt super ciuitates iuda vocem suā. Quasi
custodes agrorū facti sūt super eam in giro:
q̃ me ad iracundiā ꝟuocauit dicit dominus.
Vie tue ⁊ cogitacōes tue fecerunt hec tibi.
Ista malicia tua q̃ amara: q̃ tetigit cor tuū.
Ventrē meū ventrē meū doleo: sensus cordis
mei turbati sūt in me. Nō tacebo: qm vocē
bucine audiuit aīa mea: clamorem plij. Cō-
tricō sup ꝟtricōem vocata est: et vastata est

omis terra. Repente vastata sūt tabernacula mea: subito pelles mee. Vsquequo videbo fugientē: audiā vocē bucine? Quia stultus populus meus me nō cognouit: filij insipiētes sūt. et vecordes. Sapiētes sūt vt faciāt mala: bn aūt facere nesciērūt. Aspexi terrā. et ecce vacua erat. et nichil: et celos. et nō erat lux in eis. Vidi mōtes. et ecce mouebāt: et omes colles conturbati sūt. Intuitus sum. et nō erat homo: et omē volatile celi recessit. Aspexi. et ecce carmelus desertus: et oes vrbes eius destructe sūt a facie dni. et a facie ire furoris eius. Hec enim dicit dns. Desta erit omis terra: sz tamē consummacōez nō faciam. Lugebit terra: et merebūt celi desup: eo q locutus sū. Cogitaui. et nō penituit me: nec auersus sū ab eo. A voce equitis. et mittētis sagittam fugit omis ciuitas. Ingressi sūt ardua: et ascenderūt rupes. Vmūse vrbes derelicte sūt: et nō habitat in eis homo. Tu autē vastata quid facies? Cū vestieris te cocino: cū ornata fueris monili aureo. et pmixeris stibio oculos tuos: frustra cōponeris. Contempserūt te amatōes tui: aiaz tuā qrūt. Vocē enī qi parturiēntis audiui: et āgustias ut puerpe. Vox filie syō inter morientes expandētesqz manus suas. Ve mi: q defecit aia mea ꝓter interfectos.

V

Circuite vias ihrusalem. et aspicite: et considerate. et querite i plateis eius. an inuenietis virū facientē iudiciū. et querentem fidem: et ꝓpitius ero ei. Quod si etiaz viuit dns dixerint: et hoc falso iurabūt. Domine oculi tui respiciūt fidem. Percussisti eos. et non doluerūt: attriuisti eos. et renuerūt accipe disciplinā. Indurauerūt facies suas supra petrā: et noluerūt reuti. Ego aūt dixi. Forsitā paupes sūt. et stulti: ignorātes viā dni. et iudiciū dei sui. Ibo ergo ad opātes et loqr eis. Ipi enī cognouerūt viā dni iudiciū dei sui. Et ecce magis hi simul confregerūt iugum: ruperūt vincula. Idcirco percussit eos leo de silua: lupus ad wsperam vastauit eos: pardus vigilās sup ciuitates eoꝝ. Omis qui ingressus fuerit ex eis capietur: q multe sūt puaricacōes eoꝝ: confortate sūt auersiones eoꝝ. Sup quo ꝓpitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerūt me: et iurant in hijs. qui nō sūt dij. Saturaui eos et mechati sūt: et in domo meretricis luxuriabant. Equi amatores in feminas: et emissarij facti sūt: vnusquisqz ad vxorē ꝓximi sui hinnebat. Nūqd sup hijs nō visitabo dicit dns: et in gēte tali nō vlciscet' anima mea? Ascendite muros eius. et dissipate: consummacōez aūt nolite facē. Auferte ꝓpagines eoꝝ: q non sūt domini. Preuaricacōe enim puaricata est in me domus israhel. et domus iuda ait dominus. Negauerūt dnm: et dixerūt. Nō est ipse: neqz vemet sup nos malū: gladiū. et famē nō videbimus. Prophete fuerūt in ventū locuti: et responsū nō fuit in eis. Hec ergo euenīet illis. Hec dic dns de? exercituū. Quia locuti estis verbū istud: ecce ego ad do verba mea in ore tuo in ignem. et populū istum in ligna: et vorabit eos. Ecce ego adducā sup vos gentē de longinquo domus israhel ait dns: gentē robustam gentē antiquam gentem cuius ignorabis linguam: nec intelliges quid loquat'. Pharetra eius quasi sepulcrū patēs: vimūsi fortes. Et comedet segetes tuas. et panē tuū deuorabit: filios tuos. et filias tuas comedet. gregem tuū. et armēta tua: et comedet vineā tuam. et ficuz tuā: et obteret vrbes munitas tuas in quibz tu habes fiduciam gladio. Verūtamē in diebus illis ait dns non faciā vos in cōsūmacōnez. Qd si dixeritis quare fecit dns deus noster nobis hec omia: dices ad eos. Sicut dereliquistis me et seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis dijs aliens in terra non vra. Annūciate hec domui iacob: et auditui facite in iuda dicētes. Audi popule stulte qui nō habes cor: qui habētes oculos non videtis: et aures et nō auditis. Me ergo nō timebitis ait dns: et a facie mea non dolebitis? Qui posui arenaz terminū mari. ꝑ ceptū sempiternū quod nō pteribit: et commouebūtur. et nō poterūt: et mtumescēt fluctus eius. et nō transibūt illud. Populo aūt huic fem ē cor incredulū. et exasperās. Recesserūt. et abierūt: et nō dixerūt in corde suo. Metuamus dominū deum nostrū qui dat nobis pluuiam tēporaneaz et serotinā in tpe suo: plenitudinē annue messis custodientē nobis. Imq̄tates nostre declinauerūt hec: et pcā nra

phibuerunt bonũ a nobis: q̃ inuenti sunt
in populo meo impij insidiantes quasi au-
cupes: laqueos ponẽtes ⁊ pedicas ad capiẽ-
dos viros. Sicut decipula plena auib: sic
domus eorꝫ plene dolo. Ideo magnificati
sũt ⁊ ditati: incrassati sũt ⁊ impiguati: et pte-
rierũt sermones meos pessime. Causam vi-
due nõ iudicauerũt: causaꝫ pupilli nõ dire-
xerũt: ⁊ iudiciũ pauperũ nõ iudicauerunt.
Nũquid sup hijs nõ visitabo dicit dñs: ãt
sup gentẽ huiuscemodi nõ vlciscet̃ anima
mea? Stupor ⁊ mirabilia facta sũt in terra.
Prophete phetabãt mendaciũ: ⁊ sacerdo-
tes applaudebãt manib suis: ⁊ plus me?
dilexit plia. Quid igit̃ fiet in nouissimo eius?

Conforamini filij bemamin in VI
medio ihrusalẽ: ⁊ in thecua clãgite
bucina: ⁊ sup bethacaren leuate vexillũ: q̃
malũ visũ est ab aquilone ⁊ contricio magna.
Speciosa ⁊ delicate assimilaui filiam syon:
ad eã venient pastores ⁊ greges eorꝫ. Fixe-
rũt in ea tẽtoria in circuitu: pascet vnusquis-
q̃ eos qui sub manu sua sũt. Sanctificate
sup eam bellũ: consurgite ⁊ ascendamus in me-
ridie. Ve nobis q̃ declinauit dies: q̃ lõgio-
res facte sũt vmbre vesperi. Surgite ⁊ ascẽ-
damus in nocte: ⁊ dissipemus domos eius:
q̃ hec dicit dñs exercituũ. Cedite lignum
eius: ⁊ fundite circa ihrusalem aggerem.
Hec est ciuitas visitacõnis: omis calũnia
in medio eius. Sicut frigidaꝫ facit cister-
na aquam suam: sic frigidam fecit maliciaꝫ
suã. Inq̃tas et vastitas audiet̃ in ea coraꝫ
me semp: infirmitas ⁊ plaga. Erudiẽ ihru-
salem ne forte recedat anima mea a te: ne
forte ponaꝫ te desertã · terraꝫ inhabitabileꝫ.
Hec dicit dñs exercituũ. Vsq̃ ad racemũ
colligẽt quasi in vinea reliquias israhel. Cõ-
uerte manũ tuã quasi vindemiator ad car-
tallũ. Cui loquar: et quẽ contestabor: ut audi-
at? Ecce incircũcise aures eorꝫ: et audiẽ nõ
possunt. Ecce verbũ domini factuꝫ est eis in
opprobriũ: ⁊ nõ suscipient illud. Idcirco fu-
rore domini plenus sũ: laboraui sustinens.
Effunde sup paruulũ furorem: et sup concilũ
iuuenũ simul. Vir enim cũ muliere capiet̃:
senex cũ pleno diebꝫ. Et transibũt domus
eorꝫ ad alteros agri ⁊ vxores pariter: q̃
extendam manũ meã sup habitãtes terrã
dicit dñs. A minore quippe usq̃ ad maiorẽ
omes auaricie studet̃: ⁊ a phta usq̃ ad sa-
cerdotẽ cũcti faciũt dolũ. Et curabãt contrico-
nem filie populi mei cũ ignominia dicẽtes.
pax pax: ⁊ nõ erat pax. Confusi sũt q̃ abo-
minacões fecerũt: quĩ poti? confusione nõ sũt
confusi: ⁊ erubescere nesciẽrũt. Quãobrẽ cadẽt
inter ruentes: in tpe visitacõnis sue corruet
dicit dñs. Hec dicit dñs. State sup vias ⁊
videte · et interrogate de seminis antiquis
que sit via bona ⁊ ambulate in ea: et inuenie-
tis refrigeriũ animabus vestris. Et dixerũt.
Nõ ambulabimus. Et constituì sup vos speculatores. Et dixi. Audite vocẽ tube. Et dixe-
rũt. Non audiemus. Ideo audite gentes
et cognosce congregacõ: quãta ego faciam eis.
Audi terra. Ecce ego adduco mala sup po-
pulũ istũ fructũ cogitationũ eius: q̃ verba
mea non audierũt: ⁊ legem meã preiecerunt.
Vt quid michi thus de saba affertis: et ca-
lamũ suaue olentẽ de terra longinquaꝫ? Olo-
caustomata vestra non sũt accepta: et victie
vestre non placuerũt michi. Propter̃ea hec
dicit dñs. Ecce ego dabo in populũ istũ ruinas: et ruet in eis patres ⁊ filij simul: vicin?
et primus peribũt. Hec dicit dominus. Ec-
ce venit populus de terra aquilonis · et gẽs
magna consurget a finibus terre: sagittaꝫ et
gladiũ arripiet: crudelis est ⁊ non miserebit̃.
Vox eius quasi mare sonabit: ⁊ sup equos
ascendet̃: ꝓparati quasi vir ad pliuꝫ adũsiuꝫ
te filia syon. Audiuimus famã eius: dissolu-
te sũt manus nostre. Tribulacõ apprehẽdit
nos: dolores ut parturientẽ. Nolite exiẽ ad
agros: ⁊ in vineã ne ambuleris: qm̃ gladi-
us inimici pauor in circuitu. Filia populi mei
accingere cilicio. et conspergere cinere: luctuꝫ
vnigeniti fac tibi planctum amarũ: q̃ repẽ-
te veniet vastator sup vos. Probatorẽ dedi
te in populo meo robustum: et scies et pro-
babis vias eorꝫ. Omnes isti principes de-
clinantes: ambulantes fraudulenter. Es ⁊
ferrum: vniuersi corrupti sunt. Defecit suffla-
torium in igne: consumptum est plumbum.
Frustra conflauit conflator: malicie enim e-
orũ non sunt consumpte. Argentũ reprobũ
vocate eos: q̃ dñs piecit illos. VII

Uerbū quod factuz est ad ihēremiā a
dño dicēs. Sta in porta domus dñi:
et p̄dica ibi ꝟbū istud. dic. Audite ꝟbuz
dñi omis iuda: q̄ ingredimini p portas has.
vt adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituuz
deus israhel. Bonas facite vias vras et stu=
dia vestra: & habitabo vobiscū in loco isto.
Nolite ofidē in ꝟbis mendacij: dicētes tē=
plū domini. templū domini. templū domi ē.
Quomā si bñdixeritis vias vestras & studia
vestra. si feceritis iudiciū inter virū & pximū
eius. aduenę & pupillo & vidue nō feceritis
calumniā: nec sanguinez innocentē effude=
ritis in loco hoc. & post deos alienos non ā=
bulaueritis in malū vobismetipis: habita=
bo vobiscū in loco isto in terra quā dedi pa=
tribz vestris a seculo & usqz in seculum. Ec=
ce vos oficitis vobis in sermonibz menda=
cij qui nō p̄derūt vobis: furari. occidē. adul=
terari. iurāē mēdaciter. libāē baalim: et ire
post deos alienos quos ignoratis. Et venis=
tis & stetistis coram me in domo hac in q̄
inuocatuz est nomen meū: & dixistis liberā=
ti sumus eo q̄ fecerimus omes abomina=
ones istas. Ergo spelūca latronū facta est
domus ista: in qua inuocatū est nomē meū
in oculis vestris? Ego ego sū: ego vidi dicit
dñs. Ite ad locū meū ī silo vbi habitauit
nomen meum a principio: & videte que fe=
cerim ei ꝓpter maliciā populi mei israhel. Et
nūc q̄ fecistis omma opa hec dicit dñs: et
locutus sū ad vos mane osurgēs & loquēs
et nō audistis: et vocaui vos & nō rñdistis:
faciaz domui huic in qua inuocatū ē nomē
meū & in qua vos habetis fiduciam & loco
quē dedi vobis & pribz vestris sicut feci silo:
et piciam vos a facie mea sicut pieci omes
fratres vros vniuersū semen ephram. Tu
ergo noli orare p populo hoc: nec assumas
p eis laudē & oracōez: & nō obsistas mihi:
q̄ nō exaudiā te. Nōne vides quid isti fa=
cūt in ciuitatibz iuda. et in plateis ihērusa=
lem? filij colligūt ligna. et pres succendūt
ignē: & mulieres ospgūt adipem ut faciāt
placētas regine celi & libent dijs aliens: et
me ad iracundiā puocēt. Nunquid me ad
iracundiaz puocāt dicit dñs? Nōne semet
ipos in ofusionē vultus suis? Ideo hec dicit
dñs deus. Ecce furor meus & indignacō mea
oflatur sup locū istū sup viros & sup iumēta
et sup lignū regionis & sup fruges terre: et
succēdetur & nō extinguet. Hec dicit dñs ex=
ercituū deus israhel. Holocaustomata vra ad=
dite victimis vestris & comedite carnes: q̄
nō sum locutus cū pribz vestris et nō p̄cepi
eis in die qua eduxi eos de terra egipti de
ꝟbo holocaustomatū et victimarū: sz hoc ver=
bum p̄cepi eis dicēs. Audite vocem meā &
ero vobis deus & vos eritis michi populus:
et ambulate in omi via quā mandaui vob:
ut bene sit vobis. Et nō audierūt nec inclīa=
uerūt aurē suaz: sz abierūt in voluptatibz et
in p̄iutate cordis sui mali: factiqz sūt retro=
sum & non in ante a die qua egressi sūt pres
eorz de terra egipti usqz ad diez hāc. Et mi=
si ad eos omes suos meos ꝓphetas p diez.
osurgēs diluculo. et mittēs: et nō audierūt
me nec inclinauerūt aurem suā sz indurauē=
rūt ceruicez suā: & peius opati sūt q̄ patres
eorz. Et loqueris ad eos omia ꝟba hec et
non audiet te: et vocabis eos & nō rñdebūt
tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que nō
audiuit vocē domini dei sui: nec recepit disci=
plinā. Periit fides: & ablata est de ore eorz.
Tonde capillū tuū & pice. et sume in direm
planctū: q̄ piecit dñs & reliquit gnationē
furoris sui: q̄ fecerūt filij iuda malū in oclis
meis dicit dñs. Posuerūt offendicula sua in
domo in qua inuocatū est nomē meū ut pol=
luerent eā: & edificauerūt excelsa thophet
que est in valle filij ennon: ut incenderēt fi=
lios suos & filias suas igni. que non p̄cepi
nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies
veniet dicit dñs: & nō dicet amplius tophet
et vallis filij ennon sz vallis interfectionis:
et sepeliet in tophet eo q̄ non sit locus. Et
erit morticinū populi huius in cibos voluci=
bus celi & bestijs terre: & non erit q̄ abigat
Et quiescē faciā de vrbibz iuda. de plateis
ihrlm vocē gaudij & vocē letīcie: vocē spō=
si et vocē spōse. In desolacōe enim erit terra.

VIII

In tēpore illo ait dñs. eicient ossa
regis iuda & ossa principū eius & ossa sacer=
dotū et ossa ꝓphetarū & ossa eorz q̄ habita=
uerūt ihērusalē de sepulcris suis: & expādēt=
ea ad solem & lunā & omez miliciā celi que

dilexerũt et quibꝰ seruierũt ⁊ post que ambulauerũt: ⁊ que quesierũt et adꝰauerũt.
Nõ colligent̃ et nõ sepelient̃: in sterq̃linio
sup faciem terre erũt. Et eligẽt magis mor-
tem q̃ vitam omes qui residui fuerint de co-
gnatione hac pessima: in vmũsis locis que
derelicta sunt ad que eieci eos dicit dns
exercituũ. Et dices ad eos. Hec dicit dns.
Nũquid qui cadit nõ resurget: ⁊ q̃ auersus
est nõ reuertet̃? Quare ergo aũsus est ꝓpl's
iste in ihꝰusalẽ auersione ꝰtẽuosa? Appre-
henderũt mendaciũ: ⁊ noluerũt reũti. Attẽ-
di ⁊ auscultaui: nemo quod bonũ ẽ loquit̃.
Nullus est qui agat pemitentiã sup pecca-
to suo dicẽs. Quid fec? Omes ꝰũsi sũt ad
cursum suuꝫ: quasi equus impetu vadẽs in
preliꝫ. Miluus in celo cognouit tempus
suũ: turtur et hirundo ⁊ cicoma custodierũt
tempus aduentus sui: populus autẽ meus
nõ cognouit iudiciũ domini. Quõ dicitis sa-
pientes nos sumus: ⁊ lex dni nobiscũ est?
Vere mendaciũ operatus ẽ stilus mẽdax
scribaꝫ. Cõfusi sũt sapiẽtes: pterriti ⁊ capti
sũt. Verbũ enim domi ꝓiecerũt: ⁊ sapiẽtia
nulla est in eis. Propterea dabo mulieres
eoꝫ exteris: agros eoꝫ hereditꝰ. Quia a
mino usq; ad maximũ oẽs auaricia secũt̃:
a ꝓphꝰta usq; ad sacerdotẽ cuncti faciunt
mendaciũ. Et sanabãt ꝰtricõnes filie popli
mei ad ignominiã dicẽtes. pax pax: cũ nõ
esset pax. Confusi sũt q; abominacões fece-
rũt: quũ ymmo ꝰfusione non sũt ꝰfusi: ⁊ eru-
bescere nescierũt. Idcirco cadẽt inter corꝰ-
uentes: in tempe visitacõis sue corꝰuẽt di-
cit dns. Congregãs ꝰgregabo eos ait do-
minus. Non est vua in vinꝰ ⁊ nõ sũt ficus
in ficulnea: foliũ defluxit: ⁊ dedi eis que pre-
tergressa sũt. Quare sedemus? Cõuenite
et ingrediamur ciuitatẽ munitã. ⁊ sileamꝰ
ibi: q; dns deus noster silere nos fecit: et po-
tũ dedit nobis aquam fellis. Peccauimus
enim dño. Expectauimus pacẽ ⁊ non erat
bonũ: tempus medele: ⁊ ecce formido. A
dan auditus est fremitus equoꝫ eius: a vo-
ce hinnituũ pugnatoꝫ eiꝰ ꝰmota est omis
terra. Et venerũt ⁊ deuoꝰauerũt terrã ⁊ plen-
tudinẽ eius: vrbẽ ⁊ habitatoꝰes eius. Quia
ecce ego mittam vobis serpentes regulos
quibꝰ non est incantacio: ⁊ morꝰdebunt vos
ait dominus. Doloꝰ meus sup doloꝰẽ: in me
coꝰ meũ merẽs. Ecce vox clamoꝰis filie ꝓpli
mei de terra longinqua. Nunquid dns nõ
est in sion. aut rex eiꝰ non ẽ in eis? Quare ergo
me ad iracundiã ꝰcitauerũt in sculptili-
bus suis: ⁊ in vanitatibꝰ alienis? Transiit
messis: finita ẽ estas: ⁊ nos saluati nõ sumꝰ.
Sup ꝰtricõne filie populi mei ꝰtritus sũ ⁊ cõ-
tristatus: stupoꝰ obtinuit me. Nũq̃d resina
nõ est in galaad. ⁊ medicus nõ ẽ ibi? Quare
ergo nõ ẽ obducta cicatrix filie ꝓpli mei?

XI

Quis dabit capiti meo aquã:
et in oculis meis fontẽ lacrimaꝫ? Et
ploꝰabo die ⁊ nocte interfectos filie popli
mei. Quis dabit me in solitudine diuꝰsoꝰiũ
viatoꝫ? Et derelinquã populũ meũ ⁊ rece-
dam ab eis: quoniã omes adulteri sũt et ce-
tus ꝓuaricatoꝫ: ⁊ extenderũt linguam suã
quasi arcũ mendacij ⁊ nõ veritatis. Confoꝰ-
tati sũt in terra: q; de malo ad malũ egressi
sũt: ⁊ me nõ ꝰgnouerũt dicit dns. Vnusquis-
q; se a ꝓximo suo custodiat: ⁊ in omi fratre
suo nõ habeat fiduciã: q; omis frater supplã-
tãs supplantabit: ⁊ omis amicus fraudulẽ-
ter incedet: ⁊ vir frẽm suũ deridebit et veri-
tatem non loquet̃. Docuerũt enim liguam
suã loqui mendaciũ: ut inique agerent la-
boꝰauerũt. Habitatio tua in medio doli: in
dolo renuerũt scire me dicit dns. Propte'a
hec dicit dns exercituũ. Ecce ego conflabo
et ꝓbabo eos. Quid enim aliud faciã a facie
filie populi mei? Sagitta vulnerãs lingua
coꝫ: dolũ locuta ẽ. In oꝰe suo pacẽ cũ ami-
co suo loquitur: ⁊ occulte ponit ei insidias.
Nũquid sup hijs nõ visitabo dicit dominus:
aut in gente huiuscemodi nõ vlciscet̃ aĩa
mea? Sup mõtes assumã fletũ ac lamentũ.
et sup speciosa deserti planctuꝫ: quoniã incẽ-
sa sũt eo q; non sit vir ꝓtransiẽs: ⁊ nõ audi-
erũt vocem possedẽtis. A volucre celi usq;
ad pecoꝰa transmigrauerũt ⁊ recesserũt. Et
dabo ihꝰusalẽ in acꝰuos arene ⁊ cubilia dra-
conũ: ⁊ ciuitates iuda dabo in desolacõem
eo q; nõ sit habitatoꝰ. Quis est vir sapiens
qui intelligat hoc ⁊ ad quẽ verbũ oris dni
fiat ut annũciet istud: quare perierit terra
et exusta sit quasi desertum eo q; non sit qui

ptranseat? Et dixit dñs. Quia dereliquerũt
legẽ meã quã dedi eis · et nõ audierũt vocẽ
meam · et nõ ambulauerũt in ea: ꝛ abierunt
post prauitatem cordis sui · et post baalim
quod didicerũt a patribꝫ suis: idcirco hec
dicit dñs exercituũ deus israhel. Ecce ego ci-
babo populũ istũ absinthio ꝛ potũ dabo eis
aquam fellis: ꝛ dispgam eos in gentibus
quas non nouerũt ipsi ꝓres eorꝫ: ꝛ mittã
post eos gladiũ donec ꝯsumant. Hec dicit
dñs exercituuꝫ. Contemplamini et vocate
lamẽtatrices ut veniãt: ꝛ ad eas q̃ sapiẽtes
sũt mittite et festinẽt: festinẽt ꝛ assumãt sup
nos lamentũ. Deducãt oculi nri lacrimas:
et palpebre nostre defluãt aquis: quia vox
lamentacõis audita est de syon. Quõ va-
stati sumus: ꝛ ꝯfusi valde mẽter? Quia dereli-
q̃mus terrã: quoniã deserta sunt tabnacula
nra. Audite ergo mulieres verbum domini
et assumat auris vestra sermonẽ oris eius: et
docete filias vras lamẽtũ et vnaq̃q; pximã
suam planctũ: q̃ ascendit mors per fenestras
nras · ingressa est domos nras: disperdẽ par-
uulos de foris · iuuenes de plateis. Loquere
Hec dicit dñs. Et cadet morticinũ hominis
quasi stercus super faciem regionis: ꝛ quasi
fenũ post tergũ metẽtis: ꝛ nõ est q̃ colligat.
Hec dicit dñs. Nõ gloriet' sapiẽs in sapi-
entia sua · et nõ gloriet' fortis in fortitudine
sua · et nõ glorietur diues in diuitijs suis: sed
in hoc gloriet' qui gloriatur · scire ꝛ nosse me:
q̃ ego sũ dominus qui facio misericordiã
et iudiciũ ꝛ iusticiam in terra. Hec enĩ pla-
cẽt michi ait dñs. Ecce dies venẽt dicit do-
minus · et visitabo super omẽs qui incircũcisũ
habet prepucium · super egiptũ · et super iu-
dam et sup edom · et sup filios ammõ et sup
moab: ꝛ super omnes qui attonsi sunt in co-
mam habitãtes in deserto: q̃ omẽs gẽtes
habent prepuciũ: omis autem domus isra-
hel incircũcisi sunt corde.

X

Audite verbũ quod locutus ẽ dñs sup vos do-
mus israhel. Hec dicit dñs. Juxta vias gen-
tium nolite discere: et a signis celi nolite
metuere que timent gentes: q̃ leges po-
pulorꝫ vane sunt. Quia lignũ de saltu p̃ci-
dit: opus manus artificis i ascia. Argẽto et
auro decorauit illud: clauis ꝛ malleis ꝯpegit
vt non dissoluat. In similitudine ꝛ plasme
fabricate sũt · et nõ loquent: portata tollent:
q̃ incedere nõ valẽt. Nolite ergo timere
ea: q̃ nec male possunt facere nec bene. Nõ
est similis tui dñe: magnus es tu: ꝛ magnũ
nomẽ tuũ in fortitudine. Quis nõ timebit te
o rex gentiũ? Tuũ est enim decus. Inter cũ-
ctos sapiẽtes gentiũ · et in vniũsis regnis
eorꝫ · nullus est similis tui: pariter insipien-
tes et fatui ꝓbabũt. Doctrina vanitatis eo-
rũ lignũ est. Argẽtum inuolutũ de tharsis
affertur: ꝛ auruꝫ de ophir opus artificis et
manus erarij: iacinctus ꝛ purpura indumẽ-
tum eorꝫ. Opus artificũ vniũsa hec: dñs aũt
deus verus ẽ. Ipse est deus viuẽs: ꝛ rex sem-
piternus. Ab indignacõe eius omouebitur
terra: ꝛ nõ sustinebũt gẽtes ominacõẽ eius.
Sic ergo dicetis eis. Dij qui celos ꝛ terrã
nõ fecerũt · pereãt de terra: ꝛ de hijs que sb
celo sũt. Qui facit terram in fortitudine sua ·
ꝓparat orbẽ in sapientia sua · et prudẽtia sua
extẽdit celos: ad vocem suam dat multitu-
dinem aquarũ in celo: ꝛ eleuat nebulas ab
extremitatibꝫ terre. Fulgura ĩ pluuiã facit:
et educit ventum de thesauris suis. Stultus
factus ẽ omis homo a scia sua: ꝯfusus ẽ ar-
tifex omis in sculptili: qm̃ falsuꝫ ẽ q̃d cõflau-
ut ꝛ nõ est spũs in eis. Vana sũt: ꝛ opus
eorꝫ risu dignũ. In tẽpore visitacõis sue pi-
bũt. Nõ est hijs similis pars iacob. Que-
nim formauit oia ipse ẽ: ꝛ israhel virga he-
reditatis eius. Dñs exercituũ nomẽ illi. Con-
grega de terra ꝯfusionẽ tuam q̃ habitas in
obsidione: q̃ hec dicit dñs. Ecce ego lõge
piciam habitatores terre in hac vice: ꝛ tri-
bulabo eos ita ut nõ inueniãt. Ve michi su-
per tricõe mea: pessima plaga mea. Ego aũt
dixi. Plane hec infirmitas mea ẽ: ꝛ portabo
illam. Tabernaculũ meum vastatum ẽ: oẽs
funiculi mei diruti sũt. Filij mei exierunt a
me: ꝛ nõ subsistũt. Nõ est qui extẽdat vltra
tentoriũ meũ ꝛ erigat pelles meas: q̃ stul-
te egerũt pastores ꝛ dñm nõ quesierũt: pro-
pterea non intellexerũt · et omis grex eorꝫ
dispersus ẽ. Vox audicõis ecce venit: ꝛ cõ-
motio magna de terra aquilonis: ut ponat
ciuitates iuda solitudinẽ ꝛ habitacula dra-
conũ. Scio dñe q̃ non ẽ hominis via eius:

nec vir est ut ãbulet ⁊ diriget gressus suos.
Corripe me dñe: veruntamẽ in iudicio ⁊ nõ
in furore tuo: ne forte ad nihilũ redigas
me. Effunde indignacõem tuã sup gentes.
que nõ cognouerũt te: ⁊ sup puntias que
nomẽ tuũ nõ inuocauerũt: q̃ comederunt
iacob. et deuorauerunt eum et consumserũt
illũ: ⁊ decus eius dissipauerunt. XF

Uerbũ quod factũ est a dño ad ihere-
miã dicẽs. Audite ꝓba pacti hui⁹:
et loquimini ad viros iuda ⁊ ad habitato-
res ihꝛusalem: ⁊ dicetis ad eos. Hec dicit
dominus deus israhel. Maledictus vir qui
nõ audierit ꝓba pacti huius: quod p̃cepi
pr̃ibꝫ vr̃is ĩ die q̃ eduxi eos de terra egipti
de fornace ferrea dicẽs. Audite vocẽ meã
et facite oĩa que p̃cepi vobis: ⁊ eritis mi
in populũ ⁊ ego ero vobis in deũ: ut suscitez
iuramentũ q̃d iurau pr̃ibꝫ vr̃is daturũ me
eis terram fluentẽ lacte ⁊ melle sicut ẽ dies
hꝛc. Et respondi ⁊ dixi. Amẽ domine. Et di-
xit dñs ad me. Vociferare omnia ꝓba hꝛc
in ciuitatibꝫ iuda ⁊ foris ihꝛusalez dicens.
Audite ꝓba pacti huius ⁊ facite illa: quia
obtestans obtestatus sũ patres vr̃os in die q̃
eduxi vos de terra egipti usq̃ ad diẽ hãc.
Mane obsurgẽs obtestatus sũ ⁊ dixi audite
vocem meã: ⁊ non audierũt nec inclinauerũt
aurem suã: ꝫ abierũt vnusquisq̃ in pra-
uitate cordis sui mali. Et induxi sup eos o-
mnia ꝓba pacti huius: q̃d p̃cepi vt facerẽt
et nõ fecerũt. Et dixit dñs ad me. Inuenta
est conuracõ in viris iuda ⁊ in habitatoribꝫ
ihꝛusalẽ. Reũsi sunt ad iniquitates patruz
suoꝝ priores: q̃ noluerũt audire ꝓba mea.
Et ecce ergo abierunt post deos alienos ut
seruirẽt eis. Irritum fecerũt domus israhel
et domus iuda pactum meũ: q̃d pepigi cũ
pr̃ibꝫ eoꝝ. Quamobrẽ hꝛc dicit dñs. Ecce
ego inducã sup eos mala de quibꝫ exire nõ
poterũt: ⁊ clamabũt ad me ⁊ non exaudiã
eos. Et ibũt ciuitates iuda ⁊ habitatores
ihꝛusalẽ ⁊ clamabũt ad eos quibꝫ libant:
et non saluabũt eos in tpe afflictõis eoꝝ.
Secũm enim numerũ ciuitatũ tuaꝝ erãt dij
tui iuda: ⁊ secũm numerũ viaꝝ ihꝛusalẽ po-
suisti aras confusionis: aras ad libandũ baa-
lim. Tu ergo noli orare p populo hoc: et ne
assumas p eis laudẽ ⁊ oracõem: q̃ nõ exau-
diam in tempore clamoris eoꝝ ad me: in tẽ-
pore afflictõis eoꝝ. Quid est q̃d dilectus
meus in domo mea facit scelera multa? Nũ-
quid carnes sancte auferẽt a te malicias tu-
as: in quibꝫ gloriata es? Oliuam vbrẽ pul-
cram fructiferã speciosaz vocauit dñs nomẽ
tuũ. Ad vocẽ loquele grãdis exarsit ignis
in ea: ⁊ obusta sũt fruteta eius. Et domin⁹
exercituũ qui plantauit te locutus ẽ sup te
malũ: p malis domus israhel ⁊ domus iuda
q̃ fecerũt sibi ad irritandũ me libãtes baa-
lim. Tu aũt domine demonstrasti michi ⁊ co-
gnoui: tu ostendisti michi studia eoꝝ: et e-
go quasi agnus mansuetus q̃ portat' ad vi-
ctimã. Et nõ cognoui q̃ cogitauerũt sup
me consilia dicẽtes: mittamus lignũ in panẽ
eius. et eradamus eũ de terra viuentũ: ⁊ no-
men eius nõ memoretur amplius. Tu autez
domine sabaoth q̃ iudicas iuste ⁊ probas
renes ⁊ corda: videam vltionẽ tuaz ex eis.
Tibi enim reuelaui causam meã. Propter
hꝛc dicit dñs ad viros anathot: qui querũt
aĩa az tuã ⁊ dicũt. Nõ ꝓphetabis in noie dñi:
et non morieris in manibꝫ nr̃is. Propterea
hꝛc dicit dñs exercituuz. Ecce ego visitabo
sup eos. Juuenes moriẽt' in gladio: filij eo-
rum ⁊ filie eoꝝ morient' in fame: ⁊ reliquie
non erũt ex eis. Inducam enim malũ sup vi-
ros anathot: annũ visitacõis eoꝝ. XII

Justus quidẽ tu es dñe si disputẽ tecum: ve-
runtamẽ iusta loquar ad te. Quare via im-
pioꝝ ꝓsperat': bene ẽ omnibꝫ q̃ preuaricant'
et inique agũt? Plantasti eos ⁊ radicez mi-
serunt: pficiũt ⁊ faciũt fructũ. Prope es tu
ori eoꝝ: ⁊ longe a renibꝫ eoꝝ. Et tu domi-
nosti me: vidisti me ⁊ pbasti cor meũ tecuz.
Congrega eos quasi gregẽ ad victimã: et
sanctifica eos in die occisionis. Vsq̃quo lu-
gebit terra: ⁊ herba oĩs regionis siccabit'
ꝓter maliciam habitantũ in ea? Consum-
ptum ẽ animal ⁊ volucre: quoniã dixerũt nõ
videbit nouissima nr̃a. Si cũ pedibus cur-
rẽs lassasti: quõ contendere poteris cũ eq̃s?
Cũ aũt in terra pacis secura fueris: quid fa-
cies in supbia iordanis? Nam et fratres tui
et domus patris tui. etiam ipi pugnauerũt
aduersũ te: ⁊ clamauerũt post te plena voce.

Ne credas eis: cum locuti fuerint tibi bona.
Reliqui domũ meã: dimisi hereditatẽ meã.
Dedi dilectam aiã meã in manũ inimicorũ
eius: facta est mihi hereditas mea quasi
leo in silua. Dedit ꝯtra me vocẽ: ideo odiui
eã. Nũquid auis discolor hereditas mea
mihi? Nũquid auis tecta p totũ? Venite
congregamini omnes bestie terre: festinate ad
deuorandũ. Pastores multi demoliti sũt vi-
neã meã: conculcauerũt partes meã. Dederũt
portiõẽ meã desiderabilẽ in desertũ solitudi-
nis: posuerunt eã in dissipacõem: luxitq; su-
p me. Desolacõne desolata est omnis terra:
q; nullus est qui recogitet corde. Super omẽs
vias deserti venerũt omnes vastatores: qua
gladius domini deuorauit ab extremo terre
vsq; ad extremũ eius. Non est pax vniuse
carni. Seminauerũt triticũ & spinas messui-
erũt: hereditatẽ acceperũt: & nõ profuerit. Cõ-
fundemini a fructibus vestris: propter iram furoris
domini. Hec dicit dñs aduersũ omnes vicinos
meos pessimos: qui tangũt hereditatẽ quã
distribui populo meo israhel. Ecce ego euellam
eos de terra eorũ: & domũ iuda euellam de
medio eorũ. Et cũ euulsero eos reuertar et
miserebor eorũ: & reducã eos virũ ad here-
ditatẽ suam: et virũ in terrã suã. Et erit: si eru-
diti didicerint vias populi mei ut iurent in
nomine meo viuit dñs. sicut docuerũt populũ
meũ iurare in baal: edificabũtur in medio po-
puli mei. Qd si non audierint: euellã gẽtem
illã euulsione & pdicõne ait dñs. XIII

Hec dicit dñs ad me. Vade & pone tibi
lũbare linteũ: & pones illud sup lũ-
bos tuos: & in aquã nõ inferes illud. Et pos-
sedi lũbare iuxta vbũ domini: & posui circa
lũbos meos. Et factus ẽ sermo domini ad
me secundo dicẽs. Tolle lũbare qd posse-
disti quod est circa lũbos tuos: & surgens
vade ad eufraten: et absconde ibi illud i fo-
ramine petre. Et abiit & abscondi illud in eu-
fraten: sicut preceperat mihi dñs. Et factũ ẽ
post dies plurimos: dixit dñs ad me. Surge
& vade ad eufraten: & tolle inde lũbare
quod pecepi tibi ut absconderes illud ibi.
Et abij ad eufraten: & fodiens tuli lumbare de
loco vbi absconderã illud. Et ecce putruerat
lũbare: ita ut nulli vsui aptum esset. Et
factũ est vbũ domini ad me dicẽs. Hec dicit
dñs. Sic putrescẽ faciã superbiã iuda. et su-
pbiã iherusalẽ multã: populũ istũ pessimũ.
qui nolũt audire vba mea. et ambulãt in pui-
tate cordis sui: abieruntq; post deos alie-
nos ut seruirẽt eis & adorarent eos. Et erũt
sicut lũbare istud: quod nulli vsui aptũ est.
Sicut enim adhereret lũbare ad lũbos viri sic
agglutinaui mihi omnẽ domũ israhel & oẽ
domũ iuda dicit dñs ut essent mihi in populũ
et in nomẽ & in laudẽ et in gloriã: et nõ audi-
erũt. Dices ergo ad eos sermonẽ istũ. Hec
dicit dñs deus israhel: Omnis laguncula implebi-
tur vino. Et dicent ad te. Nunquid ignora-
mus q; omnis laguncula implebitur vino?
Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce
ego implebo oẽs habitatores terre huius
et reges qui sedẽt de stirpe dauid sup thro-
nũ eius. et sacerdotes & prophetas & omẽs ha-
bitatores iherusalẽ ebrietate: & dispergam
eos virũ a fratre suo: & pres & filios pariter
ait dñs. Non parcã & non pcedã: neq; mise-
rebor: ut nõ disperdã eos. Audite & auribus
percipite: nolite elcuari: q; dñs locutus ẽ. Da-
te domino deo vestro gloriam anteqũ cõtene-
brescat: et anteqũ offendant pedes vestri ad
montes caligosos. Expectabitis lucem: et
ponet eã in vmbrã mortis. et in caliginẽ. Qd
si hoc nõ audieritis: in abscondito plorabit
anima mea a facie superbie. Plorãs plorabit
et deducet oculus meus lacrimã: q; captus
est grex domini. Dic regi & dñatrici. Humi-
liamini: sedete in terra: quoniã descendet de
capite vestro corona gloriae vestre. Ciuitates
austri clause sũt: & nõ ẽ qui aperiat. Transla-
ta est omnis iuda transmigracõne pfecta.
Leuate oculos vestros & videte: qui venitis
ab aquilone. Vbi ẽ grex qui datus est tibi:
pecus inclitũ tuũ? Quid dices cũ visitauerit
te? Tu enim docuisti eos aduersũ te: & erudi-
sti in caput tuũ. Nũqd nõ dolores apprehẽ-
derũt te quasi mulierẽ parturientem? Quod
si dixeris in corde tuo quare venerũt michi
hec: propter multitudinẽ iniquitatis tue reue-
lata sũt verecũdiora tua: pollute sũt plante
tue. Si mutare potest ethiops pellem suam
aut pardus varietates suas: et vos poteri-
tis benefacere cum didiceritis malum. Et

disseminabo eos quasi stipulā que vēto ra
ptaē in deserto. Hec sors tua pars q̄ mensuē
tue a me dicit dñs: q̄ oblita es mei et ꝯfisa
es in mēdacio. Vnde ⁊ ego nudaui femora
tua ꝯra faciem tuā: ⁊ apparuit ignominia
tua: adulteria tua ⁊ hinnitus tuus ⁊ scelus
fornicacōnis tue. Sup colles in agro vidi
abominacōes tuas. Ve tibi ierlin. Nō mū-
daberis post me. Vsq; q̄ adhuc. XIIII

Verbū domini qd factū ē ad ieremiā
de sermonib; siccitatis. Luxit iudea: et
porte eius corruerūt ⁊ obscurate sūt in tra:
et clamor ierusalem ascendit. Maiores mi-
serūt minores suos ad aquā: venerūt ad hau-
riendū. Nō inuenerūt aquā: reportauerūt
vasa sua vacua. Confusi sūt ⁊ afflicti: ⁊ ope-
ruerūt capita sua ꝓpter terre vastitatē: q̄
non venit pluuia in terrā. Cōfusi sūt agrico-
le: operuerūt capita sua. Nā ⁊ cerua in agro
pepit ⁊ reliquit q̄ non erat herba: ⁊ onagri
steterūt in rupib;. Traxerūt ventū quasi dra-
cones: defecerūt oculi eor; q̄ nō erat herba.
Si iniquitates nostre rnderint nobis: dñe
fac ꝓpter nomen tuū: quoniā multe sūt aui-
siones nostre. Tibi peccauimus? expectacō
israhel: saluator nester in tpe tribulacōis.
Quaē quasi colonus futurus es in terra: et
quasi viator: declinās ad manendū? Quaē
futurus es velut vir vagus: ⁊ fortis qui nō
potest saluaē? Tu aūt in nobis es dñe: ⁊ no-
mē tuū inuocatū est sup nos: ne derelinquas
nos. Hec dicit dñs populo huic qui dilexit
mouere pedes suos ⁊ nō quieuit: ⁊ dño nō
placuit. Nūc recordabitur iniquitatū eor; et
visitabit peccata eor;. Et dixit dñs ad me.
Noli orare pro populo isto in bonū. Cū ie-
unauerint nō exaudiam preces eor; ⁊ si ob-
tulerint holocaustomata et victimas nō su-
scipiam ea: quoniā gladio et fame et peste
ego cōsumam eos. Et dixi. A a a dñe deus.
Prophete dicūt eis. Nō videbitis gladium
et fames nō erit in vobis: sed pacē veram da-
bit vobis in loco isto. Et dixit dñs ad me.
Falso ꝓphete vaticinātur in nomine meo. Nō
misi eos: ⁊ nō preceperi eis: neq; locutus sū ad
eos. Visionē mendacē ⁊ diuinacōes fraudu-
lentā ⁊ seductōes cordis sui ꝓphetant vobis.
Idcirco hec dicit dñs de ꝓphetis q̄ ꝓphetant
in nomine meo quos ego nō misi: dicentes
gladius et fames non erit in terra hac. In
gladio ⁊ fame consumentur ꝓphete illi: ⁊ ꝓpli
quib; ꝓphetāt erūt iecti in viis ierusalem
p̄ fame ⁊ gladio: ⁊ nō erit qui sepeliat eos:
ipi et vxores eor; filij ⁊ filie eor;: ⁊ effundā
super eos malū suū. Et dices ad eos Vbum
istud. Deducāt oculi mei lacrimā p noctem
et diem ⁊ nō taceāt: quoniā contricōe magna
cōtrita ē virgo filia ꝓpli mei: plaga pessima
valdē. Si egressus fuero ad agros ec-
ce occisi gladio: ⁊ si introiero in ciuitatē ec-
ce attenuati fame. Prophēta nāq; ⁊ sacēdos
abierūt in terram quā ignorabāt. Nūquid
piciēs abiecisti iudam: aut sp̄ō abominata
est anima tua? Quaē ergo percussisti nos ita
ut nulla sit sanitas? Expectauimus pacem
et nō est bonū: ⁊ tempus curacōnis: et ecce
turbacō. Cognouimus dñe impietates no-
stras: iniquitates p̄rum nostrorum q̄ peccaui-
mus tibi. Ne des nos in opprobrium ꝓpter
nomē tuū: neq; facias nobis ꝯumeliā. Sol-
ni gloriē tue recordaē: ne irritū facias fedus
tuū nobiscū. Nūquid sūt in sculptilib; gen-
tium qui pluāt: aut celi possunt daē imbres
nisi tu volueris? Nōne tu es dñs deus nr̄ quē
expectauimus? Tu enī fecisti oia hec. XV

Et dixit dñs ad me. Si steterit moy-
ses ⁊ samuel coram me: nō est anima
mea ad poplm istū. Eice illos a facie mea:
et egrediant. Quod si dixerint ad te quo
egrediem̄: dices ad eos. Hec dicit dominus.
Qui ad mortem ad mortē. et qui ad gladiū
ad gladiū: ⁊ qui ad famē ad famē: et q̄ ad
captiuitatē ad captiuitatē. Et visitabo sup
eos q̄tuor species dicit dñs. Gladiū ad oc-
cisionē. et canes ad laniandū: et volatilia ce-
li ⁊ bestias terre ad deuorandū ⁊ dissipādū:
et dabo eos in feruorē vniūsis regnis terre
ꝓpter manassen filiū ezechie regis iuda sup
omnib; q̄ fecit in ierusalē. Quis enim mise-
rebitur tui ierusalē? Aut quis contristabitur pro
te? Aut quis ibit ad rogandū p pace tua?
Tu reliquisti me dicit dñs: retrorsum abisti.
Et extendā manū meā sup te: et interficiam
te. Laborauī rogās. Et dispergam eos venti
labro in portis terre. Interfecī ⁊ disperdidi ꝓplm
meum: et tamen a viis suis non sunt reuersi.

Multiplicate sũt m̃ vidue eius: sup harenã maris. Induxi eis sup matrẽ adolescentis vastatorẽ meridie: misi sup ãtates repẽte terrorẽ. Infirmata est q̃ pepit septẽ: defecit aĩa eius. Occidit ei sol cũ adhuc esset dies: ofusa est ⁊ erubuit. Et residuos eius in gladiũ dabo in ospectu inimicorũ eorũ ait dñs deus. Ve michi mater mea. Quaẽ genuisti me virũ rixe: virũ discordie in vniuersa terra? Nõ feneraui: nec feneraui michi quisq̃. Oẽs maledicũt michi dicit dñs. Si nõ relique tue in bonũ: si nõ occurreit tibi in tpe afflictõis: ⁊ in tempore tribulacõis adũsum inimicũ. Nũquid federabit ferrũ ferro ab aquilone ⁊ es? Diuitias tuas ⁊ thesauros tuos in direpcõẽ dabo gratis ĩ omib̃ pecĩs tuis: ⁊ in omib̃ terminis tuis. Et adducã inimicos tuos de terra quã nescis: q̃ ignis succensus est in furore meo: ⁊ sup vos ardebit. Tu scis domine: recordare mei ⁊ visita me: ⁊ tuẽ me ab hijs qui pseũt me. Noli ĩ patiẽtia tua suscipere me. Scito quomã sustinui ꝓpter oprobriũ. Inuenti sũt sermoẽs tui: ⁊ comedi eos. Et factus est michi ỷbũ tuũ in gauduũ ⁊ ĩ lenciã cordis mei: quomã inuocatum est nomẽ tuũ sup me. dñs deus exercituũ. Nõ sedi in ocilio ludentiũ: ⁊ gloriatus sũ a facie manus tue. Solus sedebã: quoniam ominacõe replesti me. Quare factus est dolor meus ꝑpetuus: ⁊ plaga mea desperabilis? Renuit curari. Facta ẽ michi quasi mendaciũ aquarũ infidelũ. Propter hoc hec dicit dñs. Si ouerteris ouertã te. et ante faciem meã stabis: ⁊ si separaueris pciosum a vili: quasi os meũ eris. Conuertẽtur ipsi ad te: ⁊ tu nõ cõuerteris ad eos. Et dabo te populo huic in murũ ereum fortẽ: et bellabũt aduersũ te ⁊ nõ pualebũt: quia ego tecum sũ ut saluẽ te ⁊ eruam te dicit dominus. Et liberabo te de manu pessimorũ: et redimam te de manu fortium.

XVI

Et factũ est ỷbũ domini ad me dicẽs. Nõ accipies vxorẽ: ⁊ nõ erũt tibi filij et filie in loco isto. Quia hec dicit dñs sup filios ⁊ filias qui generãt in loco isto: ⁊ sup matres eorũ que genuerunt eos: ⁊ sup patres eorũ de quorũ stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egrotationũ morient. Nõ plangent et nõ sepeliẽt: in sterquiliniũ sup faciẽ terre erũt. Et gladio ⁊ fame ofiũẽt: et erit cadauer eorũ in escam volatilib̃ celi et bestijs terre. Nec enim dicit dñs. Ne ingrediaris domum conuiuij neq; vadas ad plangendũ: neq; osoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordiã ⁊ miseracões. Et morient grãdes ⁊ parui ĩ terra ista: nõ sepeliẽt neq; plãgent: et nõ se incidẽt neq; caluiciũ fiet ꝑ eis. Et nõ frangẽt inter eos lugẽti panẽ ad cõsolandũ sup mortuo: ⁊ nõ dabũt eis potũ calicis ad osolandũ sup patre suo ⁊ matre. Et domũ conuiuij nõ ingrediaris ut sedeas cũ eis et comedas ⁊ bibas: q̃ hec dicit dñs exercituũ deus israhel. Ecce ego auferã de loco isto in oculis vestris ⁊ in diebꝫ vestris vocẽ gaudij et vocem lenciae: vocem sponsi et vocem sponse. Et cũ annũciaueris populo huic oĩa verba hec et dixerũt tibi. quare locutus est dñs sup nos omẽ maluz grande istud: que nostra iniquitas ⁊ q̃ peccatũ nostrũ quod peccauimus dño deo nostro: dices ad eos. Quia dereliquerũt me patres vestri ait dñs: et abierũt post deos alienos et fuerũt eis. et adorauerũt eos: ⁊ me dereliquerunt ⁊ legem meã nõ custodierũt. Sed et vos peior operati estis q̃ patres vestri. Ecce enim ambulat vnusquisq; post prauitatẽ cordis sui mali: ut me nõ audiat. Et eiciã vos de terra hac in terram quã ignoratis vos ⁊ patres vestri: ⁊ fuietis ibi dijs alienis die ac nocte qui nõ dabũt vobis requiẽ. Propterea ecce dies veniẽt dicit dñs: ⁊ nõ dicet vltra viuit dñs qui eduxit filios israhel de terra egipti. sed viuit dñs qui eduxit filios israhel de terra aquilonis. et de vniũsis terris ad q̃s eieci illos: ⁊ reducam eos in terram suã quã dedi patribꝫ eorũ. Ecce ego mittã piscatores multos dicit dñs: ⁊ piscabũt eos. Et post hec mittã eis multos venatores ⁊ venabũt eos de omi monte et de omi colle ⁊ de cauernis petrarũ: q̃ oculi mei sup oẽs vias eorũ. Non sũt abscondite a facie mea: ⁊ non fuit occultata iniq̃tas eorũ ab oculis meis. Et reddã primũ duplices iniquitates ⁊ peccata eorũ: q̃ ꝑtaminauerũt terram meã in morticinis ydolorũ suorũ: ⁊ abominacõib̃ suis

impleuerūt hereditatē meā. Dñe fortitudo
mea et robur meū: et refugium meū in die
tribulacōis. Ad te gentes venēt ab extre-
mis terre ⁊ dicēt. Vere mendacia possederūt
patres nostri: vanitatē que eis non ꝓfuit.
Nunquid faciet sibi homo deos? Et ipi nō
sunt dij. Idcirco ecce ego ostendā eis p vi-
cē hāc: ostēdā eis manū meā ⁊ virtūtē meā:
et scient q̄ nomen michi dñs. XVII

Peccatum iuda scriptū est stilo ferreo
in vngue adamantino: exaratū sup la-
titudinē cordis eorū: ⁊ in cordibus ararū eo-
rum. Cū recordati fuerint filij eorū ararū sua-
rū ⁊ lucorū suorū lignorū q̄ frondentū in
montibus excelsis sacrificātes in agro: fortitu-
dinem tuā ⁊ omnes thesauros tuos in direp-
cōē dabo: excelsa tua ꝓpter peccata in vni-
uersis finibus tuis. Et relinqueris sola ab he-
reditate tua quam dedi tibi: ⁊ seruire te faci-
ā inimicis tuis in terra quā ignorās. Quo-
niam ignē succendisti in furore meo: usq̄ in
eternū ardebit. Hec dicit dñs. Maledictus
homo qui confidit in homine: ⁊ ponit carnem
brachiū suū: ⁊ a dño recedit cor eius. Erit
enim quasi mirice in deserto: ⁊ nō videbit cū
venerit bonū: sē habitabit in siccitate in des-
to in terra salsuginis ⁊ inhabitabili. Bēdi-
ctus vir qui confidit in dño: ⁊ erit dñs fiducia
eius. Et erit quasi lignū quod transplātatū
sup aquas: qd̄ ad humorē mittit radices
suas: ⁊ nō timebit cū venerit estus. Et erit
foliū eius viride: ⁊ in tpe siccitatis nō erit sol-
licitū: nec aliquādo desinet facere fructum.
Prauū est cor hominis ⁊ inscrutabile. Quis
cognoscet illud? Ego dñs scrutans cor et
ꝓbans renes: q̄ do vnicuiq̄ iuxta viā suā:
et iuxta fructum adinuentionū suarū. Per-
dix fouit que nō peperit. Fecit diuitias ⁊ nō
in iudicio. In dimidio dierū suorū derelin-
quet eas: ⁊ in nouissimo suo erit insipiens.
Soliū glorie altitudinis a principio: locus
sanctificacōis nostre expectacō israhel. Do-
mine omnes qui te derelinquūt cōfundentur:
recedētes a te in terra scribētur: quoniā dereli-
querūt venā aquarū viuentiū dñm. Sana
me domine ⁊ sanabor: saluū me fac ⁊ saluus
ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipi dicūt
ad me. Vbi est verbum domini? Veniat. Et
ego non sū turbatus te pastorem sequēs: et
diē hominis nō desiderauī. Tu scis qd̄ egres-
sum est de labijs meis: rectum in ospectu tuo
fuit. Nō sis michi in formidini: spes mea tu
in die afflictōis. Cōfundātur qui me ꝓsecūtur
et nō ofundar ego: paueāt illi: ⁊ nō paueā
ego. Induc sup eos diem afflictōis: et du-
plici ofricōne ofere eos. Hec dicit dñs ad
me. Vade ⁊ sta in porta filiorū populi tui p
quam ingrediūtur reges iuda. et egrediūtur:
et in cūctis portis ihrusalē: ⁊ dices ad eos.
Audite verbū domini reges iuda. et omnis iu-
dea cūctiq̄ habitatores ihrusalē: q̄ ingredi-
mini p portas istas. Hec dicit dñs. Custodi-
te aias vras: ⁊ nolite portare pondera in die
sabbati. nec inferatis p portas ihrlim: ⁊ nolite
eicere onera de domibus vris in die sabbati
et omne opus nō facietis. Sanctificate diem
sabbati sicut ꝓcepi patribus vris. Et non au-
dierūt nec inclinauerūt aurem suā: sē indura-
uerūt ceruicem suā ne audirēt me: ⁊ ne acci-
perēt disciplinā. Et erit si audieritis me dicit
dñs. ut nō inferatis onera p portas ciuitatis
huius in die sabbati ⁊ si sanctificaueritis die-
m sabbati ne faciatis i ea omne opus: ingre-
dietur p portas ciuitatis huius reges ⁊ pīci-
pes sedētes sup soliū dauid. et ascendētes
in curribus ⁊ equis ipi ⁊ pīcipes eorū viri iu-
da ⁊ habitatores ihrusalē: ⁊ habitabit ciui-
tas hec i sempiternū. Et venēt de ciuitatibus
iuda in circuitu ihrusalē ⁊ de terra bēiamin
et de campestribus ⁊ de mōtuosis ⁊ ab austro
portātes olocaustum et victimā ⁊ sacrificiū
et thus: ⁊ inferēt oblacōem i domū domini.
Si autem nō audieritis me ut sanctificetis
diē sabbati ⁊ ne porteris onus ⁊ ne inferatis
per portas ihrusalē in die sabbati: succēdā
ignem in portis eius ⁊ deuorabit domos ihr-
usalem: et non extinguetur. XVIII

Verbum quod factū est ad ihreniam
a dño dicēs. Surge ⁊ descende in do-
mū figuli: ⁊ ibi audies verba mea. Et desce-
di in domū figuli: ⁊ ecce ipe faciebat opus
sup rotam: ⁊ dissipatū est vas qd̄ ipse fa-
ciebat e luto manibus suis. Cōuersusq̄ fecit il-
lud vas alterū: sicut placuerat in oculis eius
vt faceret. Et factū est verbū domini ad me
dicens. Nūq̄d sicut figulus iste nō potero

vobis facere domus israhel ait dominus?
Ecce sicut lutū in manibus figuli: sic vos do-
mus israhel in manu mea. Repente loquar
aduersum gentē & aduersus regnū: ut era-
dicem & destruam & disperdam illud. Si pen-
tentiā egerit gēs illa a malo suo quō locut?
sum aduersus eam: agam & ego penitentiā
super malo quō cogitaui ut facerē ei: & subito
loquar de gente & regno: ut edificē & plan-
tem illud. Si fecerit malū in oculis meis ut
nō audiat vocem meā: penitentiā agam su-
per bono quod locutus sum ut facerem ei:
Nūc ergo dic viro iuda & habitatori ihrlm
dicens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo cō-
tra vos malū: & cogito ōtra vos cogitacōē.
Reuertatur vnusquisq; a via sua mala: & di-
rigite vias vestras & studia vestra. Qui dixe-
rūt. Disperauimus. Post cogitacōes enim
nostras ibimus: & vnusquisq; prauitatem
cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit do-
minus. Interrogate gētes. Quis audiuit
talia horribilia: que fecit nimis vīgo israhel.
Nunquid deficiet de petra agri nix libani: à
euelli possunt aque erumpentes frigide et
defluentes? Quia oblitus est mei populus
meus. frustra libātes & impingētes in vijs
suis. et in semitis seculi: ut ambularēt p eas
in itinere nō trito: ut fieret terra eorum in deso-
lacōem & in sibilum sempiternū. Omnis qui
pterierit p eam obstupescet: & mouebit ca-
put suū. Sicut ventus vrens dispergā eos
inimicis: dorsum & nō faciē ostendam eis in
die pdicōis eorum. Et dixerūt. Venite et co-
gitemus ōtra ihremiā cogitacōes. Non e-
nim peribit lex a sacerdote: neq; consilium a
sapiēte: nec sermo a ꝓphēta. Venite & percu-
amus eū lingua: & nō attendamus ad vni-
uersos sermones eius. Attende domine ad
me: & audi vocē aduersariorum meorum. Nū-
quid redditur p bono malū: quia fodierūt fo-
ueam animē mee? Recordare q̄ steterim
in conspectu tuo ut loquerer p eis bonū: & auer-
terem indignacōem tuam ab eis. Propte-
da filios eorum in famē: & deduc eos in ma?
gladij. sint vxores eorum absq; liberis & vi-
due: et viri earum interficantur morte. Juuenes
eorum cōfodiantur gladio in plio: audiatur
clamor de domibus eorum. Adduces enim
sup eos latronē repente: quia fodierūt foueam
vt caperēt me: & laqueos absconderūt pedi-
bus meis. Tu aūt dñe scis omne consilium eorum
aduersum me in mortem. Ne ꝓpicieris ini-
quitati eorum: et peccatum eorum a facie tua
non deleatur. Fiant corruētes in conspectu
tuo: in tempe furoris tui abutē eis.

XIX

Hec dicit dñs. Vade & accipe lagūculā
figuli testeam a seniorib populi & se-
nioribus sacerdotū: & egredē ad vallē filiorum
ennon q̄ est iuxta introitum porte fictilis: et
pdicabis ibi verba q̄ ego loquor ad te & di-
ces. Audite vbum domini reges iuda: & ha-
bitatorēs ihrusalē. Hec dicit dñs exercituū
deus israhel. Ecce ego inducam afflictōnem
sup locū istū. ita ut omnis qui audierit illam
tinnīāt aures eius eo q̄ dereliquerūt me. et
alienū fecerint locum istū: & libauerūt in eo
dijs alienis quos nesciebant ipsi & pres eorum
et reges iuda: & repleuerūt locū istū sangui-
ne innocentū: & edificauerūt excelsa baalim
ad comburendos filios suos igni in olocaustū
q̄ non pcepi: nec locutus sū nec ascendit
in cor meū. Propterea ecce dies venīt dicit
dñs: & nō vocabit' āplius locus iste thophet
et vallis filij ennon: sē vallis occisionis. Et
dissipabo consilium iuda & ihrusalē in loco isto:
et subuertam eos gladio in conspectu inimico-
rū suorum & in manu querentiū animas eorum:
et dabo cadauera eorum escas volatilibus celi
et bestijs terre: & ponam ciuitatem hāc in stu-
porē & in sibilū. Omnis qui pterierit p eam
obstupescet: & sibilabit sup vniuersa plaga ei-
ius. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum & car-
nibus filiarum suarum: et vnusquisq; carnē ami-
ci sui comedet in obsidione & in angustia in
qua concludēt eos inimici eorum: & qui querunt
animas eorum. Et contres lagūculam in oculis
virorum qui ibūt tecū: & dices ad eos. Hec
dicit dominus exercituū. Sic contrā populū
istū & ciuitatem istā: sicut conteritur vas figuli
quō nō potest vltra instaurari. Et in thophet
sepelient': eo q̄ nō sit alius locus ad sepeliē-
dū. Sic faciam loco huic ait dñs & habita-
toribus eius: ut ponam ciuitatem istā sicut thō-
phet. Et erūt domus ihrusalem & domus re-
gū iuda sicut locus thophet immūde: omnes
domus in quarum domatibus sacrificauerūt

omni militie celi: ⁊ libauerũt libamina dijs
alienis. Venit autem ihxeremias de thophet
quo miserat eum dominus ad ꝓphetandũ:
et stetit in atrio domus domini: ⁊ dixit ad
omnez populũ. Hec dicit dñs exercituũ de⁹
israhel. Ecce ego inducã sup ciuitatez hanc
et sup oẽs vrbes eius vniũsa mala q̃ locut⁹
sũ aduersuz eaz: qm̃ indurauerũt ceruicẽ suã
vt nõ audirẽt sermones meos. XX

Et audiuit phassur filius emmer sac̃
dos qui ordinatus erat princeps in do
mo domini ihxeremiaz ꝓphantem sermones
istos: ⁊ percussit phassur ihxeremiã ꝓphetam:
et misit eum in neruũ qõ erat in porta benia
min superiori in domo domini. Cũq; illuxisset
in crastinũ eduxit phassur ihxeremiã de ner
uo: ⁊ dixit ad eum ihxeremias. Nõ phassur
vocauit dñs nomen tuũ ſ pauorẽ vndiq;
q; hxc dicit dñs. Ecce ego dabo te in pauo
rem ⁊ omnes amicos tuos ⁊ corruẽt gladio
inimicorũ suorũ: ⁊ oculi tui videbũt. Et omẽ
iudam dabo in manũ regis babilonis: ⁊ tra
ducet eos in babilonem: ⁊ percutiet eos gla
dio. Et dabo vniũsam ſbam ciuitatis hui⁹.
et omnez laborẽ eius omneq; preciũ ⁊ cũctos
thxsauros regũ iuda dabo in manũ inimicorũ
eorũ: ⁊ diripiẽt eos ⁊ tollẽt: et ducent in ba
bilonẽ. Tu aũt phassur ⁊ omnes habitatores
domus tue ibitis in captiuitatẽ: ⁊ in babilo
nez venies ⁊ ibi morieris: ibiq; sepelieris tu
et omnes amici tui quibus ꝓphetasti mẽdatiũ.
Seduxisti me dñe ⁊ seductus sum: fortior
me fuisti ⁊ inualuisti. Factus suz in derisum
tota die. Omnes subsannabãt me quia iam
olim loquor vociferãs: iniquitatẽ ⁊ vastita
tem clamito. Et factus est michi sermo dñi
in oprobriũ ⁊ derisũ tota die. Et dixi. Nõ
recordabor eius: neq; loquar vltra in noie
illius. Et factus est in corde meo q̃ ignis
exestuans claususq; in ossibus meis: ⁊ defeci
ferre non sustinẽs. Audiui enim obtrectatio
multorũ ⁊ terrorẽ in circuitu psequimini et
psequamur eũ: ab omnibus viris qui erãt pa
cifici mei ⁊ custodientes latus meũ. Si quo
modo decipiat ⁊ pualeamus aduersus eũ:
et obtinebimus eũ ex eo. Dñs aũt mecũ
ẽ quasi bellator fortis: idcirco qui psequũt
me cadent ⁊ infirmi erunt ⁊ confundentur
vehementer: q; non intellexerũt oprobriũ
sempiternũ qõ nũq̃ delebit. Et tu dñe exer
cituũ ꝓbator iusti qui vides renes ⁊ cor: vi
deã queso vltionez tuã ex eis. Tibi enim reuela
ui causam meã. Cantate dño laudate dñm:
q; liberauit aiaz pauperis de manũ malorũ.
Maledicta dies in q̃ natus sũ: dies in qua
peperit me mater mea: nõ sit benedicta. Ma
ledictus vir qui annũciauit pri meo dicẽs.
natus est tibi puer masculus: ⁊ q̃ gaudio
letificauit eũ. Sit homo ille ut ciuitates
quas subuertit dñs: ⁊ non penituit euz. Au
diat clamorẽ mane: et vlulatũ in tpe meridi
ano: quia nõ me interfecit a vulua vt fieret
michi mater mea sepulcrũ: et vulua eius cõ
ceptus eternus. Quare de vulua egressus sũ
vt viderẽ laborem ⁊ dolorẽ: et consumerentur
in confusione dies meis XXI

Verbũ quod factũ est ad ihxeremiam
a dño: quãdo misit ad eũ rex sedechi
as phassur filiũ melchie ⁊ sophoniam filiuz
maasie sacerdotẽ dicẽs. Interroga pro nob
dominũ: q; nabuchodonosor rex babilois
pliat aduersũ nos: si forte faciat dñs nobi
scũ secundũ omnia mirabilia sua ⁊ recedat a
nobis. Et dixit ihxeremias ad eos. Sic dice
tis sedechie. Hec dicit dñs de⁹ israhel. Ecce
ego querã vasa belli q̃ in manibus vestris sũt
et quibus vos pugnatis adũsuz regẽ babilo
nis et caldeos qui obsidẽt vos in circuitu mu
rorũ: ⁊ congregabo eam in medio ciuitatis hu
ius. et debellabo ego vos in manũ extẽta ⁊ in
brachio forti ⁊ in furore ⁊ in indignacõne et
in ira grandi: ⁊ percutiã habitatores ciuitatis
huius. Homines ⁊ bestie pestilẽtia magna
moriant. Et post hxc ait dñs. dabo sedechiã
regẽ iuda ⁊ seruos eius ⁊ populũ eius ⁊ qui
derelicti sũt in hac ciuitate a peste ⁊ gladio
et fame in manũ nabuchodonosor regis ba
bilonis ⁊ in manũ inimicorũ eorũ: et in manu
querentiũ aiaz eorũ: ⁊ percutiet eos in ore gla
dij: ⁊ non mouebit neq; parcet nec miserebi
tur. Et ad populũ hũc dices. Hec dicit dñs.
Ecce ego do coram vobis viam vite et viam
mortis. Qui habitauerit in vrbe hac morie
tur gladio ⁊ fame et peste: qui aũt egressus
fuerit ⁊ transfugerit ad caldeos qui obsidẽt
vos viuet: et erit ei anima sua quasi spoliũ

Posui enim faciē meā sup ciuitatē hāc in malū
et non in bonū ait dñs. In manu regis babi-
lonis dabitur: et exuret eam igni et domū re-
gis iuda. Audite verbū domini domus da-
uid. Hec dicit dñs. Iudicate mane iudiciū
et eruite vi oppressum de manu calūniātis: ne
forte egrediat ut ignis indignatio mea et
succēdat et nō sit qui extinguat: ꝓpter ma-
liciaz studiorū vestrorū. Ecce ego ad te ha-
bitatricem vallis solide atq; campestris ait
dñs: qui dicitis quis pcutiet nos et quis in-
gredietur domus nostras: et visitabo super
vos iuxta fructū studiorū vrorū dicit dñs:
et succēdā ignē in saltu eius: et deuorabit oia
Hec dicit XXII in circuitu eius
dñs. Descende in domū regis iuda:
et loqueris ibi ⁊bum hoc et dices. Audi ⁊-
bum domini rex iuda qui sedes sup solium
dauid: tu et serui tui et populus tuus q̄ ingre-
dimini p portas istas. Hec dicit dñs. Facite
iudiciū et iusticiā liberate vi oppressū de
manu calūniatoris: et aduenā et pupillū et vi-
duā nolite contristare neq; opprimatis inique:
et sanguinē innocentē ne effundatis in lo-
co isto. Si enim facientes feceritis ⁊bū istud.
ingredient p portas domus huius reges
sedētes de genere dauid sup thronū eius:
et ascendētes currus et equos: ipsi et seruiet
populus eorū. Quod si nō audieritis ⁊bū
hoc: in memetipo iurauī dicit dñs: q̄ in so-
litudinē erit domus hec. Quia hec dicit do-
minus sup domū regis iuda. Galaad tu mihi
caput libani. Si nō posuero te solitudinem:
vrbes inhabitabiles. Et sanctificabo super
te interficientē virum et arma eius: et succidēt
electas cedros tuas et ꝓcipitabūt in ignē:
et ptransibūt gentes multe p ciuitatē hāc
et dicet vnusquisq; pximo suo. Quare sic
fecit dominus ciuitati huic grandi? Et rndē-
būt. Eo q̄ reliquerint pactum dñi dei sui: et
adorauerint deos alienos: et fuerint illis.
Nolite flere mortuū: neq; lugeatis sup eū
fletu. Plangite eū qui egreditur: quia nō re-
uertetur vltra: nec videbit terram natiuitatis
sue. Quia hec dicit dñs ad sellum filiū io-
sie regem iuda qui regnauit p iosia patre
suo q̄ egressus est de loco isto. Nō reuertet
huc amplius: sed in loco ad quem transtuli
eum ibi morietur: et terram istam nō videbit
amplius. Ve qui edificat domū suā in iniusti-
cia: et cenacula sua nō in iudicio. Amicū suū
opprimet frustra: et mercedē non reddet ei.
Qui dicit edificabo michi domū latam et ce-
nacula spaciosa: qui aperit sibi fenestras et
facit laquearia cedrina: pingitq; sinopide.
Nūquid regnabis: quoniam ofers te cedro?
Pater tuus nūquid nō comedit et bibit et
fecit iudiciū et iusticiā: tūc cum bene erat ei?
Iudicauit causam pauperis egenī in bonū
suū. Nūquid nō ideo: q̄ cognouit me dicit
dñs? Tui vero oculi et cor ad auariciā et ad
sanguinē innocētē fundendū et ad calūniā:
et ad cursū mali operis. Propterea hec dicit
dñs ad ioakim filiū iosie regem iuda. Non
plangēt eū ve fratri ve sorori: nō concrepa-
būt eū ve dñe et ve melite. Sepultura asini se-
pelietur: putrefactus et ꝓiectus extra portas
ihrusalem. Ascende libanū et clama: et ba-
san da vocē tuā et clama ad transeūtes: quia
contriti sūt omnes amatores tui. Locutus sū ad
te in abundāna tua: dixisti nō audiā. Hec ē
via ab adolescētia tua: q̄ nō audisti vocem
meā. Omnes pastores tuos pascet ventus: et
amatores tui i captiuitatē ibūt. Et tūc confun-
deris et erubescēs ab omni malicia tua: q̄ sedes
in libano et nidificas i cedris. Quomodo cō-
genuisti cū venissent tibi dolores quasi dolo-
res parturientis? Viuo ego dicit dñs: quia si
fuerit iechonias filius ioakim regis iuda a-
nulus i manu dextera mea: inde euellam eū. Et
dabo te in manu querentiū aiam tuā: et i manu
quorū tu formidas faciē: et i manu nabucho-
donosor regis babilonis: et in manus calde-
orū. Et mittam te et matrē tuā que genuit te
in terrā alienā i qua nati nō estis: ibiq; mori-
emini. Et in terram ad quā ipsi leuāt animā
suā ut reuertant illuc: nō reuertēt. Nunq̄d
vas fictile atq; contritū vir iste iechonias?
Nunquid vas absq; omni voluptate? Quare
abiecti sūt ipsi et semē eius: et ꝓiecti i terram
quā ignorauerūt? Terra terra terra audi ⁊bum
domini. Hec dicit dominus. Scribe vi-
rum istum sterilem: virum qui in diebus su-
is non psperabitur. Nec enim erit de semine
eius vir qui sedeat super solium dauid: et po-
testatem habeat vltra in iuda.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Ue pastoribꝫ: qui dispdūt et dilacerāt gregēz pascue mee dicit dñs. Ideo hec dicit dñs deus israhel ad pastores qui pascūt populū meū. Vos dispersistis gregem meū & eiecistis eos: & nō visitastis eos. Ecce ego visitabo sup vos malicia studiorꝫ vestrorꝫ ait dñs. Et ego ogregabo reliq̄as gregis mei de omibꝫ terris ad quas eiecero eos illuc: & conuertā eos ad rura sua & crescent et multiplicabūt: et suscitabo sup eos pastores & pascēt eos. Nō formidabūt vltra & nō pauebūt: & nullus quere ex numero dicit dñs. Ecce dies venūt dicit dñs: & suscitabo dauid germē iustū et regnabit rex & sapiēs erit: & faciet iudiciū et iusticiam in terra. In diebꝫ illis saluabit iuda: & israhel habitabit ofidenter. Et hoc est nomē quod vocabūt eū: dominus iust? noster. Propter hoc ecce dies venūt dicit dominus: & nō dicēt vltra viuit dñs q̄ eduxit filios israhel de tra egipti. Sed viuit dñs qui eduxit & adduxit semē domus israhel de terra aquilonis & de cūctis terris ad quas eieceraz eos illuc: & habitabūt in terra sua. Ad ꝓphetas. Contritū ē cor meū in medio mei: otremuerūt omnia ossa mea. Factus sum quasi vir ebrius: & quasi homo madidus a vino a facie domini & a facie verborꝫ sanctoruz eius: q̄ adulteriis repleta est terra: q̄ a facie maledictionis luxit terra: arefacta sūt arua deserti. Factus est cursus eorꝫ malus: & fortitudo eorꝫ dissimilis. Prophetaq̄ & sacerdos polluti sūt: & in domo mea inuenī malū eorꝫ ait dñs. Idcirco via eorꝫ erit quasi lubricū in tenebris: impellēt enī et corruēt in ea. Afferā enim sup eos mala: annū visitacōnis eorꝫ ait dñs. Et in ꝓphetis samarie vidi fatuitatē: & ꝓphetabāt in baal: et decepiebāt populū meū israel. Et in ꝓphetis ihrusalem vidi similitudinē adulterantiū et iter mendatij: & ofortauerūt manus pessimorꝫ: ut non auertēt vnusquisq̄ a malicia sua. Facti sūt michi omēs ut sodoma: & habitatores eius quasi gomorra. Propterea hec dicit dñs exercituuz ad ꝓphetas. Ecce ego cibabo eos absinthio: & potabo eos felle. A ꝓphetis enim ihrusalē egressa ē pollutio sup omēz terram. Hec dicit dominus exercituū. Nolite audire verba ꝓphetarum qui ꝓphetant vobis & decipiūt vos. Visionē cordis sui locunt: nō de ore domini. Dicunt his qui blasphemant me locutus est dñs. pax erit vobis: & omni qui ambulat in prauitate cordis sui dixerūt: non venet sup vos malū. Quis enim affuit in osilio domini: et vidit & audiuit sermonē eius? Quis osiderauit verbū illius & audiuit? Ecce turbo domini cum indignacōnis egredietur: et tempestas erumpēs sup caput impiorꝫ veniet. Nō reuertetur furor domini usq̄z dū faciat: & usq̄z dum opleat cogitacōēz cordis sui. In nouissimis diebꝫ intelligetis osiliū eius. Non mittebā ꝓphetas & ipse currebāt: non loquebar ad eos: & ipi ꝓphabāt. Si stetissēt i osilio meo et nota fecissent verba mea populo meo: auertissem vtiq̄z eos a via sua mala & cogitacōnibus suis pessimis. Putasne deus e vicino ego suz dicit dñs: & nō deus delongeē? Si occultabitur vir in absconditis: & ego non videbo eum dicit dñs? Nunquid non celuz et terrā ego impleo ait dñs? Audiui q̄ dixerūt ꝓphete: ꝓphetantes in nomine meo mendaciū atq̄z dicētes. Somniauī: somniauī. Usq̄q̄ istud est in corde ꝓphetarꝫ vaticinantiū mēdaciū: et ꝓphetantiū seductōes cordis suis? Qui volūt facere ut obliuiscatur populus meus nominis mei. ꝓpter somnia eorꝫ que narrant vnusquisq̄z ad pximū suū: sicut obliti sūt patres eorꝫ nominis mei ꝓpter baal. Prophēta q̄ hz somniū narret somniū: et q̄ habet sermonē meū loq̄tur sermonē meū vē. Quid paleis ad triticū dicit dñs? Nūquid non verba mea sūt quasi ignis ait dñs: et q̄i malleus oterēs petrā? Propterea ecce ego ad ꝓphetas ait dñs: qui furant verba mea vnusquisq̄z a pximo suo. Ecce ego ad ꝓphetas ait dñs q̄ assumūt linguas suas: et aiūt dicit dñs. Ecce ego ad ꝓphetas somniātes mendaciū dicit dñs: qui narrauerūt eaz & seduxerūt populū meū in mēdacio suo & in miraculis suis cū ego non misissez eos. nec mādassez eis: qui michil ꝓfuerūt ꝓplo huic dicit dñs. Si igit interrogauerit te populus iste vel ꝓphēta aut sacerdos dicēs. quod ē onus domini: dices ad eos. Vt quid vobis onus? Proiciā quippe vos dicit dñs: & ꝓphēta et

sacerdos et populus qui dicit onus domi:
visitabo sup virũ illũ ⁊ sup domũ eius. Hec
dicetis vnusquisq; ad pximũ ⁊ ad fratrem
suũ. Quid rndit dominus? Et q'd locutus ē
dominus? Et onus domi vltra nō memorabitur: q onus erit vnicuiq; sermo suus. Et
peruertistis verba dei viuentis: domi exercituũ
dei nostri. Hec dices ad pphtaz. Quid rndit tibi dominus: ⁊ quid locutus est dns?
Si autē onus dni dixeritis: ꝓpter hoc hec
dicit dominus. Quia dixistis sermonē istuz
onus dni: ⁊ misi ad vos dicēs. nolite dicē
onus domini: ꝓpterea ecce ego tollam vos
portans. et derelinquā vos ⁊ ciuitatez quā
dedi vobis ⁊ pribꝫ vestris a facie mea: ⁊ dabo vos in opprobriũ sempiternũ: ⁊ in ignominiam eternā que nūq̄ oblitione delebit.

Ostendit michi dns: XXIIII
et ecce duo calathi plem ficis positi ante templum domini: postq̄ transtulit nabuchodonosor rex babilonis iechonia filiũ ioakim regem iuda ⁊ principes eius ⁊ fabrũ
et inclusorē de ihrusalez ⁊ adduxit eos in
babilonem. Calathus vnus ficus bonas
habebit nimis: ut solet ficus esse primi tpis.
Et calathus vnus ficus habebat malas nimis: que comedi non poterant eo q̄ essent
male. Et dixit dns ad me. Quid tu vides ihxremia? Et dixi. Ficus bonas. bonas valde:
et malas. malas valde: que comedi nō possunt eo q̄ sint male. Et factum est verbum
domini ad me dicēs. Hec dicit dns deus israhel. Sicut ficus hxe bone sic cognoscam
transmigracōez iuda quā emisi de loco isto
in terram caldeorꝫ in bonũ: ⁊ ponā oculos
meos sup eos ad placandũ. Et reducā eos
in terram hāc: ⁊ edificabo eos ⁊ nō destruā:
et plantabo eos et non euellam: ⁊ dabo eis
corꝫ ut sciant me q̄ ego sum dns. Et erūt mi
in populũ: ⁊ ego ero eis in deũ: q̄ reuertēt
ad me in toto corde suo. Et sicut ficus pessime que comedi nō possunt eo q̄ sint male:
hxe dicit dominus sic dabo sedechiam regē
iuda ⁊ principes eius et reliquos de ihrlm
qui remanserũt in vrbe hac: ⁊ qui habitāt
in terra egipti. Et dabo eos in vexacōez afflictionēq; omibꝫ regnis terre: in opprobriũ
et in parabolā ⁊ in puerbiũ ⁊ in maledictōz
in vniuersis locis ad quas eieci eos: ⁊ mittā
in eis gladiũ ⁊ famē ⁊ pestē donec osumātur
de terra quā dedi eis ⁊ pribꝫ eorũ. XXV

Verbũ quod factuz est ad ihxremiam
de omi populo iude in āno quarto io-
akim filij iosie regis iuda: ipse est ānus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et
locutus est ihxremias pphta ad omez populũ iuda ⁊ ad vmũsos habitatores ihrlm
dicēs. A tercio decimo āno iosie filij āmon
regis iuda usq; ad diez hāc iste est tercius
et vicesim? annus: factũ ē verbũ dni ad me:
et locutus sum ad vos de nocte osurgēs et
loquēs ⁊ nō audistis. Et misit dns ad vos
omes seruos suos pphtas osurgēs diluclo
mittēsq; et nō audistis: neq; inclinastis aures vestras ut audiretis cū diceret. Reuertimini vnusquisq; a via sua mala. et a pessimis
cogitacōibꝫ vestris: ⁊ habitabitis in terra
quā dedit dns vobis ⁊ pribꝫ vestris a seclo
et usq; in seculũ. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis ⁊ adorētisq; eos: neq; me
ad iracundiā puocetis in operibꝫ manuũ vestrarꝫ: ⁊ nō affligā vos. Et nō audistis me dicit dns: ut me ad iracundiā puocaretis in opibꝫ manuũ vestrarꝫ in malũ vestrũ. Propterea hxe dicit dns exercituz. Pro eo q̄ non
audistis verba mea: ecce ego mittaz ⁊ assumā vniuersas cognacōes aquilonis ait dnis
et nabuchodonosor regem babilonis
seruũ meũ ⁊ adducā eos sup terram istam
et sup habitatores eius et sup omes nacōes
que in circuitu eius sũt: ⁊ interficiam eos ⁊ ponaz eos in stupriē ⁊ in sibilũ ⁊ in solitudines
sempiternas. Perdāq; eis vocem gaudij
et vocē leticie: vocē sponsi ⁊ vocē sponse: vocez mole ⁊ lumē lucerne. Et erit vniusa tra
eius in solitudinē ⁊ in stupriē: ⁊ seruiēt oēs
gētes iste regi babilonis septuaginta ānis.
Cūq; impleti fuerint ām septuaginta visitabo sup regem babilonis ⁊ super gentē illaz
dicit dns iniquitatem eorꝫ: ⁊ sup terraz caldeorꝫ: ⁊ ponā illā in solitudines sempiternas.
Et adducā sup terrā illam omnia vba mea
que locutus sũ otra eaz: ome quod scriptũ
est in libro isto quecũq; prophetauit ihxremias adusuz oēs gentes: q̄ seruierũt eis cũ
essent gētes multe ⁊ reges magni. Et reddā

eis secundū opera eorū: et secundū fra manuū suarū. Quia sic dicit dns exercituū de⁹ israhel. Sume calicem vini furoris hunus de manu mea: et ꝓpinabis de illo cūctis gentib⁹ ad quas ego mittam te et bibēt: et turbabūt et msanēt a facie gladij quē ego mittam inter eos. Et accepi calicē de manu domini. et ꝓpinauī cūctis gentib⁹ ad quas misit me dns: ihrusalē et ciuitatib⁹ iude et regib⁹ ei⁹ et principib⁹ ei⁹ ut darē eos in solitudinem et in stupōrē et in sibilū et in maledictōem sicut est dies ista: et pharaoni regi egipti et fuis eius et principib⁹ eius et omi populo eius: et vniuersis grālitēr cūctis regib⁹ terre austridis. et cūctis regib⁹ tre philistijm et ascalonis et gaze et accaroni et reliq̄s azoti: et dumee et moab et filijs ammō et cūctis regib⁹ tyri et vnūsis regib⁹ sydonis et regibus tre insulārū qui sūt trās mare: et dedan et thema et buz et vnūsis qui attonsi sūt in comam et cūctis regib⁹ arabie et cūctis regib⁹ occidētis qui habitant in deserto: et cūctis regibus zambri et cūctis regib⁹ elam et cūctis regib⁹ medorum et cūctis q̄z regib⁹ aquilonis de prope et delonge: vnicuiq̄ cōtra fratrem suū: et omib⁹ regnis tre que sup faciem eius sūt. Et rex sesach bibet post eos. Et dices ad eos. Hec dicit dns exercituū deus israhel. Bibite et inebriamini: et vomite et cadite: neq̄z surgatis a facie gladij quē ego mittam inter vos. Cūq̄z noluerint accipere calicē de manu tua ut bibāt: dices ad eos. Hec dicit dns exercituū. Bibētes bibetis. Quia ecce in ciuitate in qua inuocatū est nomē meū ego incipio affligere: et vos quasi innocētes et immunes eritis? Nō eritis immunes. Gladiū enim ego voco sup omēs habitatōes tre: dicit dns exercituū. Et tu ꝓphetabis ad eos omia verba hec: et dices ad illos. Dominus de excelso rugiet: et de habitaculo scō suo dabit vocē suā. Rugiēs rugiet sup decorem suū. Celeuma quasi calcantū dicet aduersus omēs habitatōes terre. Peruenit sonitus usq̄z ad extrema tre: q̄z iudicū dno cū gentib⁹. Iudicat ipse cū omi carne. Impios tradidi gladio dicit dns. Hec dicit domin⁹ exercituū. Ecce afflictō egredietur de gente in gentem: et turbo magnus egredietur de summitatib⁹ tre: et erūt interfecti domini in die illa a summo tre vsq̄z ad summū eius. Non plangētur: et non colligētur neq̄z sepeliētur: in sterquilinio sup faciē tre iacebūt. Vlulate pastores et clamate. et aspergite vos cinere optimates gregis: q̄z ꝓpleti sūt dies vestri ut interficiamini: et dissipacōes vestre. et cadetis quasi vasa pciosa. Et pibit fuga a pastorib⁹: et saluacō ab optimatib⁹ gregis. Vox clamoris pastorū et vlulatus optimatū gregis: q̄z vastauit dns pascua eorū: et oticuerūt arua pacis a facie ire furoris domini. Dereliquit quasi leo vmbraculū suū: facta est terra eorū in desolacōem a facie ire colūbe: et a facie ire furoris domini. XXVI

In principio regni ioakim filie iosie regis iuda factū est verbum istud a domino dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus dni: et loqueris ad omēs ciuitates iuda de quibus venūt ut adorēt in domo domini vnūsos sermones: quos ego mādauī tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahē verbum: si forte audiāt et auertant vnusquisq̄z a via sua mala: et pēitēat me mali q̄d cogito facē eis ꝓter malitiam studiorū eorū. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me vt ambuletis in lege mea quam dedi vobis vt audiatis verba seruōrū meorū ꝓphetarū quos ego misi ad vos de nocte surgēs et dirigēs et nō audistis: dabo domū istam sicut silo: et vrbem hanc dabo in maledictōem cunctis gentib⁹ tre. Et audierūt sacēdotes et prophete et omis populus ihreremā loquentē verba hec in domo domini. Cūq̄z ꝓpleisset ihēmias loquēs omia que pceperat ei dominus vt loquerē ad vniuersū populū: apphendērūt eum sacēdotes et ꝓphete et omis populus dicēs. Morte moriatur. Quare ꝓphetauit in nomine dni dicēs: sicut silo erit domus hec. et vrbs ista desolabitur eo q̄z nō sit habitator? Et cōgregatus est omis ꝓplus adūsus ihreremā in domo dni. Et audierūt principes iuda verba hec: et ascenderūt de domo regis in domū dnī: et sederūt in introitu porte domus dni noue. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omēs populū dicentes. Iudiciū mortis est viro huic: q̄z ꝓphetauit adūsus ciuitatē istā sicut audistis auribus vrīs.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Et ait ihęremias ad oēs pńcipes et ad vni-
uersū populū dicēs. Dńs misit me ut ꝓphe-
tarem ad domū istam ⁊ ad ciuitatē hanc
omia ꝟba que audistis. Nūc ergo bonas
facite vias vestras ⁊ studia vestra: ⁊ audite
vocem dńi dei vestri: ⁊ pemtebit dńm mali
quod locutus est aduersū vos. Ego autē
ecce in mambo vestris sū: facite michi quod
bonū ⁊ rectū est in oculis vestris. Verūtamē
scitote ⁊ cognoscite: si occideritis me sang-
nem innocentē tradetis ꝯra vosmetipsos:
et ꝯra ciuitatem istam ⁊ habitatores eius.
In veritate enim misit me dńs ad vos: ut lo-
querer in auribo vestris omia ꝟba hęc. Et
dixerūt pńcipes ⁊ omis populus ad sacerdo-
tes ⁊ ad ꝓphetas. Nō est viro huic iudicū
mortis: qꝰ in nomie domi dei nostri locutus
ē ad nos. Surrexerūt ergo viri de semoribo
terre: ⁊ dixerūt ad omēz cetuz populi loquē-
tes. Michęas de morasthim fuit ꝓphęta in di-
ebus ezechie regis iuda: ⁊ ait ad omēz po-
pulū iude dicēs. Hęc dicit dńs exercituz.
Syon q̄ ager arabit: ⁊ ihrlim in acūū lapi-
dū erit: ⁊ mōs domus in excelsa siluaz. Nū-
quid morte ꝯdēnauit eū ezechias rex iuda
et omis iudas? Nūquid nō timuerunt dńm
et deꝑcati sunt faciem dńi: ⁊ pemtuit dominū
mali quod locutus fuerat aduersum eos?
Itaq̄z nō faciamus malū grande ꝯra aias
nras. Fuit q̄z vir ꝓphetās in nomie domini
vrias filius semei de cariathiarim: ⁊ ꝓphęta
uit aduersus ciuitatē istaz. et adūsus terrā
hanc iuxta omia ꝟba ihēme. Et audiuit
rex ioakim ⁊ omēs potentes ⁊ pńcipes eius
ꝟba hęc: ⁊ quesiuit rex interficē eum. Et au-
diuit vrias ⁊ timuit: fugitq̄z et ingressus est
egiptum. Et misit rex ioakim viros in egi-
ptum helnathan filū achobo: ⁊ viros cū eo
in egiptū. Et eduxerūt vriam de egipto: et
adduxerūt eum ad regem ioakim ⁊ percussit
eū gladio: ⁊ piecit cadaū eius in sepulcris
vulgi ignobilis. Igit manus aichan filij
saphā fuit cū ihēmia ut nō traderet in ma-
nus popli ⁊ interficeret eū. XXVII

IN pńcipio regni ioakim filij iosie regis iu-
da factum est ꝟbum istud ad ihēmiam a
dńo dicēs. Hęc dicit dńs ad me. Fac tibi
vincla ⁊ cathenas ⁊ pones eos in collo tuo:
et imittes eas ad regē edom ⁊ ad regē mo-
ab et ad regē filiorū ammō ⁊ ad regē tyri et
ad regē sydonis in manū nūciorū qui venerūt
ihęrusalē ad sedechiā regē iuda: ⁊ pcipies
eis ut ad dńos suos loquāt. Hęc dicit do-
minus exercituum deus israhel. Hęc dicetis
ad dńos vestros. Ego fęci terrā hoiem ⁊ iu-
mēta que sūt sup faciez terre in fortitudine
mea magna. et in brachio meo extēto: et de-
di eā ei qui placuit in oculis meis. Et nunc
itaq̄z ego dedi omēs terras istas in manū na-
buchodonosor regis babilonis serui mei:
insup ⁊ bestias agri dedi ei ut seruiant illi: et
seruient ei omēs gentes ⁊ filio eius et filio fi-
lij eius donec veniat tēpus tre eius ⁊ ipsius.
Et fuient ei gentes multe et reges magni:
gens aūt et regnū quod non fuierit nabu-
chodonosor regi babilonis ⁊ quecūq̄z non
curuauerit collum suū sub iugo regis babi-
lonis ī gladio ⁊ in fame et in peste visitabo
super gentē illam ait dńs: donec ꝯsumā eos
in manu eius. Vos ergo nolite audire ꝓphe-
tas vros ⁊ diuinos et somniatores ⁊ augu-
res ⁊ maleficos qui dicūt vobis nō fuietis
regi babilōis: qꝰ mendaciū ꝓphetant vob
vt lōge faciant vos de terra vestra: et eciāt
vos et pereatis. Porro gens q̄ subiecerit
ceruicē suā sub iugo regis babilōis ⁊ fuerit
ei dimittam eam in terra sua dicit dominus:
et colet eaz ⁊ habitabit ī ea. Et ad sedechiaz
regem iuda locutus sū sēm omia ꝟba hęc
dicēs. Subiicite colla vestra sub iugo regis
babilonis: ⁊ seruite ei ⁊ populo eius: ⁊ viue-
tis. Quaē moriemini tu ⁊ ꝓplus tuus gladio
fame et peste: sicut locutus ē dńs ad gentē
q̄ fuire noluerit regi babilōis? Nolite au-
dire ꝟba ꝓphetarū dicentū vobis nō fuietis
regi babilonis: qꝰ mendaciū ipsi locuntur
vobis. Quia nō misi eos ait dńs: ⁊ ipi ꝓphe-
tant ī nomie meo mendaciter: ut eciāt vos
et pereatis tam vos q̄ ꝓphete qui vaticinātur
vobis. Et ad sacerdotes ⁊ ad populū istum
locutus sū dicēs. Hęc dicit dńs. Nolite au-
dire ꝟba ꝓphetarū vestrorū qui ꝓphetāt vo-
bis dicentes: ecce vasa domini reuertētur de
babilōe nunc cito. Mendaciū enim ꝓphetāt
vobis. Nolite ergo audire eos: sed seruite
regi babilōis ut viuatis. Quare datur hęc

ciuitas in solitudinem? Et si ꝓphete sũt. et est
ꝟbuꝫ domi in eis occurrãt dño exercituũ:
vt non veniãt vasa que derelicta fuerãt in
domo domini. et in domo regis iuda. et in ihe-
rusalẽ in babilonẽ. Quia hec dicit dominus
exercituũ ad columnas. et ad mare. et ad bases
et ad reliqua vasorũ que manserũt in ciui-
tate hac: q̃ nõ tulit nabuchodonosor rex ba-
bilonis cũ transferret iechoniã filiũ ioakim
regem iuda de iherusalẽ in babilonẽ. et oẽs
optimates iuda. et iherusalẽ. Quia hec dicit
dñs exercituũ deus israhel ad vasa q̃ dereli-
cta sũt in domo domini. et in domo regis iuda
et iherlim. In babilonẽ trãsferẽẽ: et ibi erũt usq;
ad diẽ visitacõis sue dicit dñs. Et afferri
faciã ea: et restituã i loco isto. XXVIII

Et factũ est in anno illo in ꝓncipio re-
gni sedechie regis iuda in ãno quar-
to in mense quinto: dixit ad me ananias filius
azur ꝓphete de gabaon in domo domini co-
ram sacerdotibus. et omni populo dicẽs. Hec
dicit dñs exercituũ deus israhel. Contriui iu-
gũ regis babilõis. Adhuc duo ãni dierũ:
et ego referri faciam ad locum istũ omnia
vasa domi q̃ tulit nabuchodonosor rex baby-
lonis de loco isto: et transtulit ea in babi-
lonẽ. Et iechoniam filiũ ioakim regem iuda
et omnes transmigracõem iude qui ingressi
sũt in babilonẽ ego auertam ad locũ istũ
ait dñs. Conterã enim iugũ regis babilo-
nis. Et dixit iheremias ꝓpheta ad ananiã
ꝓphetã in oculis sacerdotũ et in oculis oõis
populi qui stabat in domo domini: et ait ihe-
remias ꝓpheta. Amen. Sic faciat dñs. Su-
scitet dñs ꝟba tua q̃ ꝓphetasti: vt referantur
vasa in domũ domini: et omnis transmigracõ
de babilone ad locum istũ. Verũtamẽ audi
ꝟbuꝫ hoc quod ego loquor in auribus tuis:
et in auribus omnis populi. Prophete q̃ fuerũt
ante me et te ab initio et ꝓphetauerũt super
terras multas. et super regna de plio. et de afflic-
tõne. et de fame: ꝓpheta qui vaticinatus ẽ
pacem cũ venerit ꝟbum eius: scietur ꝓpha
quẽ misit dñs in veritate. Et tulit ananias
ꝓpheta cathenaꝫ de collo iheremie ꝓphete: et
confregit eam. Et ait ananias in conspectu
oõis popli dicẽs. Hec dicit dñs. Sic ofrmã
iugũ nabuchodonosor regis babilonis
post duos annos dierũ de collo omniũ gẽ-
tiũ. Et abiit iheremias ꝓpheta in viam suam.
Et factum est ꝟbum domini ad iheremiam
postq̃ confregit ananias ꝓpheta cathenam de
collo iheremie prophete dicẽs. Vade: et di-
ces anamie. Hec dicit dominus. Cathenas
ligneas contriuisti. et facies p eis cathenas fer-
reas: q̃ hec dicit dñs exercituũ deus israhel.
Iugum ferreũ posui sup collũ cunctarũ gen-
tiũ istarũ ut seruiãt nabuchodonosor regi ba-
bilonis: et seruiẽt ei. insuper bestias terre de-
di ei. Et dixit iheremias ꝓpheta ad ananiã
ꝓphetam. Audi anania. Non misit te dñs:
et tu confidere fecisti populũ istũ in mendacio.
Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittã
te a facie tre. Hoc anno morieris. Adusum
enim dñm locutus es. Et mortuus ẽ ananias
ꝓpheta in ãno illo mense septimo. XXIX

Et hec sũt ꝟba libri quẽ misit iheremias
de iherlim ad reliquias seniorũ transmi-
gracõis. et ad sacẽdotes. et ꝓphetas et ad oẽm
populũ quẽ traduxerat nabuchodonosor de
iherlim in babilonẽ: postq̃ egressus ẽ iechonias rex. et domina. et eunuchi. et ꝓncipes iuda
et iherlim. et faber et mclusor de iherusalem in
manu ela. sa filius saphan. et gamalie filius helchie
quos misit sedechias rex iuda ad nabucho-
donosor regẽ babilonis in babilonẽ: dicẽs.
Hec dicit dñs exercituũ deus israhel omni
transmigracõni quã trãstuli de iherlim in ba-
bilonẽ. Edificate domos. et habitate: et plan-
tate ortos. et comedite fructũ eorũ. Accipite
vxores. et gnate filios et filias: et date filiis
vris vxores. et filias vras viris date. et pariãt
filios. et filias: et multiplicabimini ibi. et nolite ẽe
pauci numero: et q̃rite pacẽ ciuitatis ad quã
trãsmigraui vos fecit. et orate p ea ad dñm: q̃
in pace illius erit pax vobis. Hec dicit dñs
exercituũ deus israhel. Nõ vos seducãt pro-
phete vestri qui sunt in medio vrm. et diuini
vestri: et ne attendatis ad somnia vra que
vos somniatis q̃ falso ipsi ꝓphetant vobis
in nomine meo: et nõ misi eos dicit dñs.
Quia hec dicit dñs. Cuꝫ ceperint impleri in
babilone septuaginta ãni visitabo vos. et su-
scitabo sup vos ꝟbum meũ bonũ: ut reducã
vos ad locum istũ. Ego enim scio cogitatio-
nes q̃s cogito sup vos ait dñs. cogitacões

pacis et nō afflictōnis ut dem vobis finem
et patientiā: & inuocabitis me & ueniens · et
orabitis me & ego exaudiam vos: quaeretis
me & inuenietis. Cuz quesieritis me in toto
corde vestro: inueniar a vobis ait dominus.
Et reducā captiuitatē vestrā: & congregabo
vos de vniūsis gentibus & de cūctis locis ad
q̄ expulivos dicit dns. Et reuerti vos faci-
am de loco ad quē transmigrare vos feci:
qr dixistis. Suscitauit nobis dns prphtas
in babilone. Quia hec dicit dominus ad re-
gem qui sedet sup solium dauid & ad omez
populū habitatorem orbis huius: ad frēs
vestros qui non sūt egressi vobiscū in trās-
migracōem. Hec dicit dns exercituū. Ecce
mittam in eos gladiū & famē et pestem: et
ponam eos quasi ficus malas que comedi
non possunt eo qr pessime sunt: et psequar e-
os in gladio & in fame et in pestilentia. Et
dabo eos in vexacōez vniūsis regnis terre
in maledictōez & in stupōrē et in sibilū et in
oprobriū cūctis gēnbus ad quas ego eieci
eos: eo qr nō audierint ꝓba mea dicit dns
q̄ misi ad eos p seruos meos prphtas deno-
cte ꝛ surgens & mittēs: & nō audistis dicit
dominus. Vos ergo audite ꝓbum domini
omnis transmigracō quā emisi de iherusalē
in babilonē. Hec dicit dns exercituū deus
israhel ad ahab filiū cholie & ad sedechiaz
filiū maasie qui prphtant vobis in nomine
meo mendaciter. Ecce ego tradam eos in
manus nabuchodonosor regis babilonis:
et percutiet eos in oculis vestris. Et assumet
ex eis maledictō omni trāsmigracōni iude
q̄ est in babilone dicentiū. Ponat te dns
sicut sedechiam & sicut ahab quos fixit rex
babilonis in igne: p eo qr fecerint stulticiā
in israhel & mechati sūt in vxores amicoruz
suoz: & locuti sunt ꝓbū in nomine meo mē-
daciter qd nō mandaui eis. Ego suz iudex
et testis dicit dns. Et ad semeiā neelamiten
dices. Hec dicit dns exercituū deus israhel.
Pro eo qr misisti in nomine meo libros ad
omez populū qui ē in ihrlim & ad sophomā
filiū maasie sacerdotē & ad vniūsos sacēdo-
tes dicēs: dominus dedit te sacerdotem p
ioiade sacerdote ut sis dux in domo domi
sup omez virū arrepticiū & prphtantem ut
mittas euz in neruū & in carcerē. Et nūc q̄re
nō increpasti ihremiā anathotiten qui p-
phtat vobis? Quia sup hoc misit in babilo-
nē ad nos dicēs. Longū ē: edificate domos
et habitate: & plātate ortos & comedite fru-
ctus eoz. Legit ergo sophomas sacerdos
librū istū in auribus ihēmie prphte. Et factuz
est ꝓbum domini ad iheremiā dicēs. Mit-
te ad omez transmigracōem dicēs. Hec di-
cit dns ad semeiam neelamiten. Pro eo qr
prophetauit vobis semeias & ego nō misi
eum: & fecit vos confidere in mendacio: idcir-
co hec dicit dominus. Ecce ego visitabo sup
semeiam neelamiten & sup semen eius. Nō
erit eius vir sedens in medio populi huius: &
nō videbit bonū quod ego faciam populo
meo ait dominus: quia preuaricacōnem lo-
cutus est aduersus dominū.

XXX

Hoc verbū quod factū est ad iheremi-
am a dno dicēs. Hec dicit dominus
deus israhel dicēs. Scribe tibi omia ꝓba q̄
locutus sū ad te in libro. Ecce enim dies ve-
nūt dicit dns: & conuertā conversionē popli mei
israhel & iuda ait dns: et conuertam eos ad tē-
ram quā dedi patribus eoz & possidebūt eaz.
Et hec ꝓba que locutus est dns ad israhel &
iudaz: quomā hec dicit dns. Vocē terroris
audiuimus: formido: & non ē pax. Interro-
gate & videte si generat masculus. Quare
ergo vidi omnis viri manus supra lumbuz
suū quasi parturiēntis? Et conuerse sūt vniuerse
facies in aurugmē. Ve qr magna dies illa
nec est similis eius: tempusqz tribulacōis
est iacob: & ex ipo saluabit̄. Et erit: in die il-
la ait dns exercituū conteram iugū eius de col-
lo tuo: & vincula eius dirumpā. Et nō domīa-
bunt̄ ei amplius alienis: sed seruiēt domino deo
suo: & dauid regi suo quē suscitabo eis. Tu
ergo ne timeas serue meus iacob ait dns:
neqz paueas israhel: qr ecce ego saluabo te
de terra longinq̄ & semē tuū de terra captiuita-
tis eoz. Et reuertetur iacob & quiescet: & cun-
ctis affluet bonis · et non erit qui formidet:
quomā tecum ego sū ait dns vt saluem te.
Faciam enim consumacōez in cunctis gentibus
in quibus dispersi te: te aūt non faciā in consuma-
cōez: sed castigabo te in iudicio ut nō tibi vi-
dearis innoxius: quia hec dicit dominus.

Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua.
Non est qui iudicet iudicium tuum: ad alligandam curacoes tuas vtilitas non est tibi. Omnes
amatores tui obliti sunt tui: teque non querent.
Plaga enim inimici percussi te: castigatione
crudeli. Propter multitudinem iniquitatis tue
dura facta sunt peccata tua. Quid clamas
super contricone tua? Insanabilis est dolor tuus.
Propter multitudinem iniquitatis tue et dura
peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui
comedunt te deuorabuntur: et vniuersi hostes tui
in captiuitatem ducent. Et omnes qui te va-
stant vastabuntur: cunctosque predatores tuos
dabo in predam. Obducam enim cicatricem
tibi: et a vulneribus tuis sanabo te dicit dnus
Quia eiectam vocauerunt te syon: hec est quam
non haberet requirentem. Hec dicit dominus.
Ecce ego auertam auersionem tabernaculorum
iacob: et tectis eius miserebor. Et edificabitur
ciuitas in excelso suo: et templum iuxta or-
dinem suum fundabitur. Et egredietur de eis laus
vox que ludentium: et multiplicabo eos et non
minuentur: et glorificabo eos et non attenuabuntur:
et erunt filij eius sicut a principio: et cetus eius
coram me permanebit. Et visitabo aduersum
omnes qui tribulant eum: et erit dux eius ex
eo: et princeps de medio eius prodibit. Et
applicabo eum: et accedet ad me. Quis enim iste
est qui applicet cor suum: ut appropinquet mihi
ait dnus. Et eritis michi in populum: et ego ero
vobis in deum. Ecce turbo domini furor egre-
diens: procella ruens in capite impiorum requie-
scet. Non auertet ira indignationis dnsi: donec
faciat et perficiat cogitaciones cordis sui. In no-
uissimo dierum intelligens ea. XXXI

In tempore illo dicit dnus ero deus vniuersis
cognacionibus israhel: et ipsi erunt michi in po-
pulum. Hec dicit dnus. Inuenit gratiam in deserto
populus qui remanserat gladio. Vadet ad
requiem suam israhel. Longe dnus apparuit mihi.
Et in caritate perpetua dilexi te: ideo attraxi
te miserans. Rursumque edificabo te: et edifica-
beris virgo israhel. Adhuc ornaberis tym-
panis tuis: et egredieris in choro ludentium.
Adhuc plantabis vineas in montibus samarie.
Plantabunt plantantes: et donec tempus
veniat non vindemiabunt: quia erit dies in qua
clamabunt custodes in monte effraim. Surgite
et ascendamus in syon ad dnum deum nostrum:
quia hec dicit dominus. Exultate in letitia ia-
cob: et hinnite ante caput gentium: psonate
et canite: et dicite. Saluum domine populum tuum
reliquias israhel. Ecce ego adducam eos de ter-
ra aquilonis: et congregabo eos ab extremis
terre: inter quos erunt cecus et claudus et
pregnans et pariens simul cetus magnus
reuertentium huc. In fletu venient: et in precibus
reducam eos. Et adducam eos per torrentes aqua-
rum in via recta et non impingent in ea: quia
factus sum israheli pater: et ephraim primogeni-
tus meus est. Audite verbum domini gentes:
et annunciate in insulis que procul sunt: et dicite.
Qui dispersit israhel congregabit eum: et custo-
diet eum sicut pastor gregem suum. Redimet
enim dominus iacob: et liberabit eum de manu
potentioris. Et venient et laudabunt in monte
syon: et confluent ad bona domini super frumento
et vino et oleo et fetu pecorum et armentorum:
eritque anima eorum quasi ortus irriguus: et
vltra non esurient. Tunc letabitur virgo in
choro: iuuenes et senes simul. Et auertam lu-
ctum eorum in gaudium: et consolabor eos: et letifi-
cabo a dolore suo. Et inebriabo animam sacer-
dotum pinguedine: et populus meus bonis ad-
implebitur ait dominus. Hec dicit dominus.
Vox in excelso audita est lamentacionis luctus
et fletus: rachel plorans filios suos. et nolens
consolari super eis: quia non sunt. Hec dicit dnus.
Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a la-
crimis: quia est merces operi tuo ait dominus.
Et reuertent de terra inimici: et est spes nouis-
simis tuis ait dnus: et reuertent filij tui ad ter-
minos suos. Audiens audiui ephraim transmi-
grantem. Castigasti me domine: et eruditus
sum quasi iuuenculus indomitus. Conuerte
me et reuertar: quia tu dnus deus meus. Postque
enim conuersus me egi penitentiam: et postque o-
stendisti michi percussi femur meum. Confusus
sum et erubui: quia sustinui opprobrium adole-
scentie mee. Si filius honorabilis michi e-
phraim: si puer delicatus: quia ex quo locutus
sum de eo adhuc recordabor eius. Idcirco
conturbata sunt viscera mea super eum: miserans
miserebor eius ait dnus. Statue tibi speculam:
pone tibi amaritudines. Dirige cor tuum in
viam rectam in qua ambulasti. Reuertere virgo

israhel: reuertere ad ciuitates tuas istas. Vsq;
q⁹ delitijs dissolueris filia vaga? Quia crea-
uit dominus nouũ sup terrã: femina circun-
dabit virũ. Hec dicit dominus exercituum
deus israhel. Adhuc dicent vbũ istud in tra
iuda & in vrbib⁹ eius: cũ conuertero captiuita-
tez eor⁹. Benedicat tibi dominus pulcritu-
do iusticie mons sanctus. Et habitabũt in
eo iuda & omnes ciuitates eius simul agri-
cole & minãtes greges: q⁹ inebriaui ammã
lassam: & omnem aiam esurientẽ saturaui. Ideo
quasi de somno suscitatus sum & vidi: et so-
mnus meus dulcis michi. Ecce dies venẽt
dicit dns: & seminabo domũ iuda & domum
israhel semine hominis & semine iumentor⁹.
Et sicut vigilaui sup eos ut euellerẽ & demo-
lirer et dissiparem & disperdere & affligerẽ:
sic vigilabo sup eos vt edificẽ & plantẽ ait
dominus. In dieb⁹ illis non dicẽt vltra. pa-
tres comederũt vuam acerbam & dentes fili-
orũ obstupuerũt: sed vnusquisq; in iniq̃tate
sua morietur. Omis homo qui comederit vuã
acerbã: obstupescent dentes eius. Ecce di-
es venient dicit dns. et feriam domũ israhel
et domũ iuda fedus nouũ. Non secundũ
pactum quod pepegi cum pribus eor⁹ in die
qua apphendi manũ eor⁹ vt educerẽ eos
de terra egipti: pactuz quod irritũ fecerũt et
ego dominatus sũ eor⁹ dicit dominus: sed
hoc erit pactũ quod feriaz cũ domo israhel.
Post dies illos dicit dominus dabo legẽ
meam in visceribus eor⁹: & in corde eor⁹ scri-
bam eã: & ero eis in deũ. et ipsi erũt michi in
pplm. Et nõ docebit vltra vir proximũ suũ. et
vir fratrem suũ dicẽs: cognosce dnm. Omes
enim cognoscent me a minimo eor⁹ usq; ad
maximũ ait dns: q⁹ propiciabor iniq̃tati eor⁹
et peci eor⁹ non ero memor amplius. Hec
dicit dns qui dat solem in lumine diei. ordi-
nẽ lune & stellar⁹ in lumine noctis: q̃ turbat
mare & sonant fluctus eius: dns exercituũ
nomen illi. Si defecerint leges iste coram
me dicit dns: tũc & semen israhel deficiet vt
non sit gens coram me cũctis diebus. Hec
dicit dns. Si mensurari poterint celi sursuz
et inuestigari fundamẽta tẽre deorsũ: et ego
abiciam vniuersũ semen israhel ppter omia
q̃ fecerũt dicit dns. Ecce dies venient dicit
dominus: et edificabit⁹ ciuitas dno a turre a
nanehel usq; ad portã ãguli. Et exibit vltra
norma mensure in ospectu eius sup collẽ ga-
reb: & circuibit goatha & omem vallẽ cada-
uerũ & cineres et vmũsam regionem mortis.
vsq; ad torrentẽ cedron & vsq; ad angulũ
porte eq̃r⁹ orientalis. Sc̃m dni nõ euellet⁹: et
nõ destruet⁹ vltra i ppetuũ. XXXII

Verbũ q̃ factũ est ad ihxeremiã a dno
in anno decimo sedechie regis iuda:
ipse est ãnus octauus decimus nabucho do-
nosor. Tunc exercitus regis babiloms ob-
sidebat ihxerusalem: & ihxeremias pphta erat
clausus in atrio carceris qui erat in domo re-
gis iuda. Clauserat enim eã sedechias rex
iuda dicẽs. Quaẽ vaticinaris dicẽs hxe dic
dns. ecce ego dabo ciuitatem istã in man⁹
regis babilõis & capiet eũ. et sedechias rex
iuda nõ effugiet de manũ caldeor⁹ ḡ tradet⁹
in manus regis babiloms. et loquet⁹ os ei⁹
cum ore illius & oculi eius oculos illius vide-
bũt. et in babilonẽ ducet sedechiã & ibi erit
donec visitẽ eum ait dns: si aũt dimicaueris
aduersũ caldeos mihil psperum habebitis?
Et dixit ihxeremias. Factũ est vbum domini
ad me dicẽs. Ecce ananehel filius sellũ pa-
truelis tuus veniet ad te dicẽs. Eme tibi a-
grum meũ qui est in anathot. Tibi enim cõ-
petit ex ppinq̃tate vt emas. Et venit ad me
ananehel filius patrui mei secundũ verbum
dni ad vestibulũ carceris: & ait ad me. Possi-
de agrũ meũ qui est i anathot in terra bema-
min: q⁹ tibi opetit hereditas & tu ppiquus es
vt possideas. Intellexi aũt q⁹ verbũ domini
esset. Et emi agruz ab ananehel filio patrui
mei qui est i anathot. Et appendi ei argentũ
septem stateres. et decẽ argẽtos: & scripsi
in libro & signaui: & adhibui testes. Et appẽ-
di argentũ i statera: & accepi librũ possessio-
nis signatũ & stipulacões & rata et signa fo-
rinsecus. Et dedi librũ possessionis baruch
filio neri filie maasie i oclis ananehel patru-
elis mei & i oculis testũz qui scripti erant i li-
bro emptionis: & i oculis omnũ iudeor⁹ q̃
sedebant i atrio carceris. Et pcepi baruch
coram eis dicẽs. Hec dicit dns exercituum
deus israhel. Sume libros istos: librũ em-
ptionis hũc signatũ. et librum hũc q̃ aptus

est: et pones illos in vase fictili ut permanere possint diebus multis. Hec enim dicit dns exercituum deus israhel. Adhuc possidebuntur domus et agri et vinee in terra ista. Et orauit ad dnm postquam tradidi librum possessionis baruch filio neri dicens. Heu heu heu domine deus. Ecce tu fecisti celum et terram in fortitudine tua magna: et in brachio tuo extento. Non erit tibi difficile omne verbum qui facis misericordiam in millibus: et reddis iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos fortissime magne et potens. dominus exercituum nomen tibi: magnus in consilio et incomprehensibilis in cogitatu: cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum adam. ut reddas vnicuique secundum vias suas. et secundum fructum adinuentionum eius: qui posuisti signa et portenta in terra egipti vsque ad diem hanc et in israhel et in hominibus: et tibi fecisti nomen sicut est dies hec. Et eduxisti populum tuum israhel de terra egipti in signis et portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno: et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle: et ingressi sunt et possiderunt eam. Et non obedierunt voci tue et in lege tua non ambulauerunt: omnia quecumque mandasti eis ut facerent non fecerunt: et euenerunt eis omnia mala hec. Ecce munitiones exstructe sunt aduersum ciuitatem ut capiatur: et vrbs data est in manus caldeorum que preliantur adversus eam a facie gladii et famis et pestilentie: et quecumque locutus es acciderunt vt tu ipse cernis. Et tu dicis michi dne deus. eme agrum argento et adhibe testes: cum vrbs data sit in manus caldeorum? Factum est verbum domini ad ieremiam dicens. Ecce ego dominus deus vniuerse carnis. Nunquid michi difficile erit omne verbum? Propterea hec dicit dns. Ecce ego tradam ciuitatem istam in manus caldeorum et in manus regis babilonis et capient eam: et venient caldei pugnantes aduersum vrbem hanc. et succendent eam igni et comburent eam: et domus in quarum domatibus sacrificabant baal et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. Erant enim filii israhel et filii iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii israhel quoque usque nunc exacerbabant me in opere manuum suarum dicit dns: quia in furore et in indignatione mea facta est michi ciuitas hec a die qua edificauerunt eam usque ad diem istam quam auferetur de conspectu meo propter malitiam filiorum israhel et filiorum iuda quam fecerunt ad iracundiam me puocantes. ipsi et reges eorum et principes eorum et sacerdotes et prophete eorum viri iuda et habitatores iherusalem. Et verterunt ad me tergum et non facies: cum docerem eos et erudirem diluculo: et nollent audire ut acciperent disciplinam. Et posuerunt pollutam in domo in qua inuocatum est nomen meum ut polluerent eam: et edificauerunt excelsa baal que sunt in valle filii ennon ut inicciarent filios suos et filias suas moloch quod non mandauit eis nec ascendit in cor meum ut facerent abominationes hanc: et in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter ista hec dicit dominus deus israhel ad ciuitatem hanc: de qua vos dicitis quia tradatur in manu regis babilonis in gladio et in fame et in peste. Ecce ego congregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grandi: et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter: et erunt michi in populum et ego ero eis in deum. Et dabo eis cor vnum et viam vnam vt timeant me vniuersis diebus: et bene sit eis et filiis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere: et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me: et letabor super eis cum bene eis fecero. Et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota anima mea: quia hec dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande: sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos. Et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quia desta sit eo quod non remanserit homo et iumentum: et data sit in manus caldeorum. Agri ementur pecunia et scribentur in libro et imprimetur signum: et testis adhibebitur in terra beniamin et in circuitu ihrlim in ciuitatibus iuda et in ciuitatibus montanis et in ciuitatibus campestribus et in ciuitatibus que ad austrum sunt: quia conuertam captiuitatem eorum ait dominus. XXXIII

Et factum est verbum domini ad ieremiam secundo: cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Hec dicit dominus qui

facturus ē et formaturus illō et paraturus:
dominus nomē eius. Clama ad me ⁊ exau-
diam te: ⁊ annūciabo tibi grandia ⁊ firma q̄
nescis. Quia hec dicit dñs deus israel ad domos
vrbis hius ⁊ ad domos regis iuda que de-
structe sūt ⁊ ad municōes ⁊ gladiū venientū
vt dimicent cū caldeis ⁊ impleāt eas cada-
ueribus hominū quas percussi in furore meo et in
indignacōe mea: abscondens faciem meā
a ciuitate hac ꝓpter omnem malitiā eorū. Ecce
ego obducā eis cicatricē ⁊ sanitatē: ⁊ curabo
eos: ⁊ reuelabo eis dēpcacōem pacis ⁊ veri-
tatis. Et auertā conūsionē iuda ⁊ auersionē
iherusalē ⁊ edificabo eos sicut a principio:
et emūdabo eos ab omni iniquitate sua in q̄
peccauerūt michi: ⁊ ꝓpitius ero cūctis iniq̄-
tatibus eorū in quibus deliquerūt michi ⁊ spreue-
runt me. Et erūt michi in nomē ⁊ in gaudiū
et in laudem ⁊ in exultacōem cūctis gentibus
terre que audierint omnia bona q̄ ego fa-
cturus sum eis: ⁊ pauebūt ⁊ turbabūt in vni-
uersis locis ⁊ in omni pace quē ego faciā eis.
Hec dicit dominus. Adhuc audiet in loco
isto quē vos dicitis esse desertū eo q̄ non
sit homo ⁊ iumentū in ciuitatibus iuda ⁊ foris
iherusalē que desolate sunt absq̄ homine et
absq̄ habitatore ⁊ absq̄ pecore. vox gau-
dij vox letitie vox spōsi ⁊ vox spōse: vox
dicentiū confitemini domino exercituū q̄m bo-
nus dominus. q̄m in eternū misericordia eius: et
portantiū vota in domo dñi. Reducaz enim
auersionē terre sicut a principio dicit dominus.
Hec dicit dominus exercituū. Adhuc erit
in loco isto deserto absq̄ homine ⁊ absq̄ iu-
mento. ⁊ in cūctis ciuitatibus eius habita-
culum pastorū accubantiū gregū in ciuitatibus
montuosis ⁊ in ciuitatibus campestribus: et in ci-
uitatibus que ad austrum sūt ⁊ in terra beniamin
⁊ in circuitu iherusalē ⁊ in ciuitatibus iuda:
adhuc transibunt greges ad manū nume-
rantis ait dñs. Ecce dies venīt dicit dñs:
et suscitabo verbum bonū quod locutus sum
ad domū israel et ad domū iuda. In diebus
illis et in tempore illo germinare faciā dauid
germen iustitie: et faciet iudiciū ⁊ iustitiā
in terra. In diebus illis saluabit iuda: et israel
habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod
vocabūt eū: dominus iustus noster. Quia
hec dicit domin⁹. Nō mteribit de dauid vir
qui sedeat sup thronū domus israel: et de sa-
cerdotibus ⁊ de leuitis nō mteribit vir a facie
mea qui offerat holocaustomata ⁊ incendat
sacrificiū et cedat victimas omnibus diebus.
Et factum est verbū domini ad iheremiā di-
cēs. Hec dicit dñs. Si irritū potest fieri pa-
ctum meū cum die ⁊ pactum meū cū nocte
vt nō sit dies ⁊ nox in tempore suo: ⁊ pactus
meū irritū esse poterit cum dauid seruo meo
vt non sit ex eo filius qui regnet in throno e-
ius: ⁊ leuite et sacerdotes ministri mei. Sicut
enumerari nō possunt stelle celi ⁊ metri are-
ne maris: sic multiplicabo semē dauid serui
mei: ⁊ leuitas ministros meos. Et factū est
verbū domini ad iheremiā dicēs. Nunq̄d nō
vidisti quid populus hic locutus sit dicēs.
duo cognacōes quas elegerat dñs abiecte
sūt? Et populū meū despexerūt: eo q̄ non sit
vltra gens coram eis. Hec dicit dominus.
Si pactū meū inter die ⁊ noctem et leges
celo et terre nō posui. equidē ⁊ semē iacob ⁊
dauid serui mei piciā: ut nō assumā de semi-
ne eius pncipes seminis abraham ⁊ ysaac
et iacob. Reducā enī auersionē eorū ⁊ mise-

XXXIIII

Verbū qd̄ rebus eis.
factum est ad iheremiā a domino: q̄n
nabuchodonosor rex babilonis ⁊ omnis exer-
citus eius vniuersaq̄ regna terre que erāt sb
potestate manus eius ⁊ omnes populi bella-
bāt contra iherusalē ⁊ contra omnes vrbes eius di-
cēs. Hec dicit dñs deus israel. Vade ⁊ loq̄-
re ad sedechiam regem iuda: ⁊ dices ad eū.
Hec dicit dñs. Ecce ego tradā ciuitatē hāc
in manus regis babilonis: ⁊ succendet eaz
igni. Et tu nō effugies de manu eius sz ꝓpre-
hensione capieris et in manu eius traderis:
et oculi tui oculos regis babilonis videbūt.
et os eius cū ore tuo loquet ⁊ babilonē in-
troibis. Attamē audi verbū domini sedechia
rex iuda. Hec dicit dñs ad te. Nō morieris
in gladio sed in pace morieris: ⁊ sicūt ꝓbusti-
ones patrū tuorū regū priorū qui fuerūt an-
te te sic ꝓburent te. et ve dñe plangēt te: q̄
verbum hoc ego locutus sum dicit dominus.
Et locutus est iheremias ꝓpheta ad sedechi-
am regē iuda vniuersa verba hec in hierlm: ⁊
exercitus regis babilonis pugnabat contra

ihꝛusalē et ꝟtra omēs ciuitates iuda que
reliq̄ erant ꝟtra lachis ⁊ ꝟtra azecha. Hec
enī superāt de ciuitatib⁹ iuda vrbes mūite.
Verbū quod factū ē ad iheremā a dño:
postq̄ pcussit rex sedechias fedus cū omī
populo in ihꝛusalē pdicans ut dimitteret
vnusquisq; seruū suū ⁊ vnusquisq; ancillaz
suā hebreū ⁊ hebream liberos: ⁊ nequaquā
dominarēt eis id est ī iudeo ⁊ in fratre suo.
Audierūt ergo omēs pncipes ⁊ vniuersus
populus qui ingressi erant pactuz ut dimitteret
vnusquisq; fuū suū ⁊ vnusquisq; ancillam
suam liberos: et vltra non dominarentur eis.
Audierūt igitur ⁊ dimiserūt. Et conūsi sūt de
inceps et retraxerūt suos suos ⁊ ancillas su-
as quos dimiserūt libeos: ⁊ subiugauerūt
in famulos ⁊ famulas. Et factum est verbuz
ad ihꝛemiā a dño dicens. Hec dicit domi-
nus deus israhel. Ego pcussi fedus cū pribz
vestris: in die qua eduxi eos de terra egipti
de domo seruitutis dicēs. Cū ꝟpleti fuerit se-
ptem anni dimittat vnusquisq; fratrez suū
hebreuz qui venditus est ei: ⁊ seruiet tibi sex
annis: ⁊ dimittes eum a te liberū. Et nō au-
dierūt patres vestri me: nec inclinauerūt au-
rē suam. Et conūsi estis vos hodie ⁊ fecistis
quod rectum est in oculis meis ut pdicaē-
tis libtatem vnusquisq; ad amicū suū: ⁊ ini-
stis pactum in ꝟspectu meo in domo in qua
inuocatū est nomē meū super eam. Et reuersi
estis ⁊ ꝟmaculastis nomē meū: ⁊ reduxistis
vnusquisq; fuū suū ⁊ vnusquisq; ancillam
suā quos dimiseratis ut essent liberi et sue
potestatis: ⁊ subiugastis eos ut sint vobis
serui ⁊ ancille. Propterea hec dicit dñs. Vos
nō audistis me: ut pdicaētis libtatez vnus-
quisq; fratri suo ⁊ vnusquisq; amico suo. Ec-
ce ego pdico libtatē ait dñs ad gladiū ad
pestem ⁊ ad famem: ⁊ dabo vos in ꝟmotō-
nem cunctis regnis tre. Et dabo viros qui
puaricantur fedus meū ⁊ non obseruauerunt
verba fedeis quib⁹ assensi sūt ī ꝟspectu meo.
vitulū quē ꝟcederūt in duas ptes ⁊ trāsierūt
inter diuisiōes eius. pncipes iuda ⁊ pncipes
ierusalē. eunuchi sacdotes ⁊ omis ꝟpls tre
qui transierūt inter diuisiones vituli: ⁊ da-
bo eos in manus inimicorum suorum ⁊ in man⁹
querentiū aiaz eorum: et erit morticinū eorum in
escam volatilib⁹ celi ⁊ bestiis terre. Et sede-
chiam regē iuda ⁊ pncipes eius dabo ī ma-
nus inimicorum suorum ⁊ in manus querentiū
animas eorum: ⁊ in manus exercituū regis
babilonis qui recessērt a vobis. Ecce ego
pcipio dicit dñs: ⁊ reducā eos in ciuitatem
hāc ⁊ pliabunt aduersū eam: ⁊ capient eaz
et incēdēt igni. Et ciuitates iuda dabo ī solitu-
dinē: eo q̄ nō sit habitator.

XXXV

Verbū quod factum est ad ihꝛemiaz
a domino in diebz ioakim filij iosie re-
gis iuda dicēs. Vade ad domū rechabitarum
et loquē eis: ⁊ introduces eos in domū dñi
in vnam exedram thesaurorum: ⁊ dabis eis bi-
bere vinū. Et assumpsi iechonīā filiū ihēmie
filij absame ⁊ fratres eius ⁊ omēs filios eius
et vniuersam domū rechabitarum: ⁊ introduxi
eos in domū domini ad gazophilatiū filiorum
anan filij iezedelie hominis dei quod erat iu-
xta gazophilaciū pncipū sup thesaurū maa-
sie filij sellū: qui erat custos vestibuli. Et po-
sui coram filijs domus rechabitarum caphos
plenos vino ⁊ calices: ⁊ dixi ad eos. Bibite
vinū. Qui rnderūt. Non bibemus vinū: q̄
ionadab filius rechab pater noster pcepit
nobis dicēs. Non biberis vinū vos ⁊ filij ve-
stri usq; in sempiternū. Et domū nō edifica-
bitis ⁊ sementē nō seretis ⁊ vineas nō plan-
tabitis nec habebitis: ſ in tabnaculis habi-
tabitis cunctis diebz vris: ut viuatis diebz
multis sup faciē tre in qua vos pegrinami.
Obediuim⁹ ergo voci ionadab filij rechab
patris nostri in omnib⁹ que pcepit nobis:
ita ut nō biberemus vinū cunctis diebz no-
stris nos ⁊ muliēs nostre filij ⁊ filie nostre
et nō edificaremus domos ad habitandū:
et vineā ⁊ agrū ⁊ sementē nō habuimus: ſ
habitauimus in tabnaculis: ⁊ obediētes fui-
mus iuxta oīa q̄ pcepit nobis ionadab
pater nr̄. Cuz aūt ascendissēt nabuchodono-
sor rex babilonis ad terram nostrā dixim⁹.
Venite ⁊ ingrediamur ihꝛusalē a facie ex-
ercitus caldeorum ⁊ a facie exercitus syrie: et
mansimus in ihꝛusalē. Et factū est verbū do-
mini ad ihēmiam dicēs. Hec dicit dñs exer-
cituū deus israhel. Vade ⁊ dic viris iuda ⁊ ha-
bitatoribz ihꝛusalē. Nūquid nō recipietis
disciplinā: ut obediatis verbis meis dicit dñs

Prevaluerũt Fmones ionadab filij rechab
quos p̃cepit filijs suis ut nõ biberẽt vinũ:
et non biberũt usq ad diem hãc: q obedi-
erũt p̃cepto patris sui. Ego aũt locutus sũ
ad vos de mane ꝓsurgẽs ⁊ loquẽs: et non
obedistis michi. Misiq ad vos oẽs seruos
meos ꝓphas ꝓsurgens diluculo: mittensq
et dicens. Conuertimini vnusquisq a via sua
pessima ⁊ bona facite studia vestra: ⁊ nolite
sequi deos alienos neq colatis eos: ⁊ ha-
bitabitis in terra quã dedi vobis ⁊ pr̃ibus
vestris. Et non inclinastis aurem vestram:
neq audistis me. Firmauerunt igitur filij io-
nadab filij rechab p̃ceptũ patris sui quod
p̃cepit eis: ꝑ̃ aũt iste nõ obediuit mi. Id-
circo hec dicit dñs exercituũ deus israel. Ecce e-
go adducã sup iudã ⁊ sup oẽs habitatores
iherusalem vniuersam afflictõem quã locutus
sũ aduersũ illos: eo q locutus sum ad illos
et nõ audierũt: vocaui illos ⁊ nõ rñderunt
michi. Domui aũt rechabitarũ dixit iheremi-
as. Hec dicit dñs exercituũ deus israel. Pro
eo q obedistis p̃cepto ionadab patris vri
et custodistis omia mandata eius ⁊ fecistis
vniuersa q̃ precepit vobis: ꝓpterea hec dicit
dominus exercituũ deus israhel. Nõ deficiet
vir de stirpe ionadab filij rechab stans in
ꝓspectu meo cũctis diebus.

XXXVI

Et factum est in anno quarto ioakim
filij iosie regis iuda: factũ est verbũ
hoc ad iheremiam a dño dicẽs. Tolle volu-
men libri ⁊ scribes in eo omnia ꝟba que lo-
cutus sũ tibi aduersus israhel ⁊ iudam ⁊ ad-
uersum omẽs gẽtes a die qua locutus sum
ad te ex diebus iosie usq ad diem hãc: si fo-
rte audiẽte domo iuda. vniuersa mala q̃ ego
cogito facere eis. reuertat vnusquisq a via
sua pessima: ⁊ ꝓpicius ero iniquitati et peco
eorũ. Vocauit ergo iheremias baruch filiũ
nerie: ⁊ scripsit baruch ex ore ihẽmie oẽs
Fmones domini quos locutus est ad eũ in
volumine libri. Et p̃cepit ihẽmias baruch
dicẽs. Ego clausus sũ: nec valeo ingredi i
domũ domini. Ingredẽ ergo tu ⁊ lege de
volumine in quo scripsisti ex ore meo ꝟba
domini audiente ꝑ̃lo in domo domini i die
ieiunij: insup ⁊ audiente vniuerso iuda qui ve-
nũt de ciuitatibus suis. Leges eis: si forte
cadat oratio eorũ in ꝓspectu domini et reuta-
tur vnusquisq a via sua pessima: qm̃ magnus
furor ⁊ indignatio est quã locutus est dñs
adu̇sus ꝑ̃lin hũc. Et fecit baruch filius ne-
rie iuxta omia q̃ p̃ceperat ei ihẽmias ꝓpha:
legens ex volumine sermones dñi in domo
domini. Factuq est aũt in ãno quũto ioakim
filij iosie regis iuda: in mẽse nono p̃dicaue-
rũt ieiunũ in ꝓspectu domini omi ꝑ̃lo in ihe-
rusalẽ et vniuerse multitudini q̃ cõfluxerat de
ciuitatibus iuda in iherusalẽ. Legitq baruch
ex volumine Fmones ihẽmie in domo dñi i
gazophilacio gamarie filij saphan scribe in
vestibulo superiori in introitu porte noue do-
mus domini: audiẽte omni ꝑ̃lo. Cunq au-
disset michias filius gamarie filij saphã oẽs
Fmones domini ex libro: descendit in domũ
regis ad gazophilaciũ scribe. Et ecce ibi o-
mnes principes sedebant: elisama scriba ⁊ da-
laias filius semeie ⁊ helnathan filius acho-
bor ⁊ gamarias filius saphan ⁊ sedechias
filius anamie ⁊ vniuersi principes. Et nũciauit
eis michias omia ꝟba: q̃ audiuit legentes
baruch ex volumine in auribus ꝑ̃li. Miserũt
itaq omẽs principes ad baruch iudi filium
nathanie filij selemie filij chusi dicẽtes. Vo-
lumẽ ex quo legisti audiente ꝑ̃lo sume in
manu tua ⁊ veni. Tulit ergo baruch filius ne-
rie volumẽ in manu sua: et venit ad eos. Et
dixerũt ad eũ. Sede: ⁊ lege hec in auribus
nostris. Et legit baruch i auribus eorũ. Igi-
tur cũ audissent omia ꝟba. obstupuerunt
vnusquisq ad pximũ suũ: ⁊ dixerũt ad ba-
ruch. Nũciare debemus regi omẽs sermones
istos. Et interrogauerũt eũ dicẽtes. Indica
nobis: quõ scripsisti omẽs Fmones istos
ex ore eius. Dixit aũt eis baruch. Ex ore suo
loq̃batur quasi legẽs ad me omẽs Fmoẽs
istos: et ego scribebã in volumine atramẽto.
Et dixerũt principes ad baruch. Vade ⁊ ab-
condẽ te et ihẽmias: ⁊ nemo sciat vbi sitis.
Et ingressi sũt ad regẽ i atriũ. Porro volu-
men commendauerũt i gazophilacio elisame
scribe: ⁊ nũciauerũt audiente rege omẽs F-
mones. Misitq rex iudi ut sumẽt volumẽ:
qui tollẽs illud de gazophilacio elisame scri-
be legit audiẽte rege: ⁊ vniuersis principibus
qui stabãt circa regẽ. Rex autẽ sedebat in

domo hiemali in mense nono: ⁊ posita erat
arula coram eo plena prunis. Cumq; legissi
iudi tres pagellas vel quinque scidit illo scal-
pello scribe ⁊ precipit in igne qui erat sup aru-
lam: donec consumeret omne volumen igni qui
erat in arula. Et no timuerunt neq; sciderunt
vestimenta sua rex ⁊ omnes serui eius: qui au-
dierunt vniuersos sermones istos. Verunta-
men elnathan ⁊ dalaias ⁊ gamarias contra-
dixerunt regi ne comburet librum: ⁊ no audiuit
eos. Et pecepit rex ieremiel filio amalech
et saraie filio ezriel ⁊ selemie filio abdehel:
vt comprenderet baruch scribam ⁊ ieremiam
prophetam. Abscondit autem eos dns. Et fcm
est verbum dni ad ieremiam prophetam: postq;
combusserat rex volumen ⁊ sermones quos scri-
pserat baruch ex ore ieremie dicens. Rursum
tolle volumen aliud: ⁊ scribe in eo omnes ser-
mones pores qui erat in primo volumine quod
combussit ioakim rex iuda. Et ad ioakim re-
gem iuda dices. Hec dicit dns. Tu combus-
isti volumen istud dices. Quare scripsisti in
eo annuncians. festinus venet rex babilonis:
et vastabit terram hanc ⁊ cessare faciet ex illa
hominem iumentum? Propterea hec dicit domi-
nus deus contra ioakim regem iuda. Non erit ex
eo qui sedeat sup solium dauid: ⁊ cadauer ei-
us proiicetur ad estum per diem ⁊ ad gelu
per noctem. Et visitabo contra eum ⁊ contra
semen eius et contra seruos eius iniquitates
suas: et adducam super eos ⁊ super habita-
tores ierusalem ⁊ sup viros iuda omne malum
quod locutus sum ad eos: ⁊ non audierunt.
Ieremias autem tulit volumen aliud ⁊ dedit il-
lud baruch filio nerie scribe: qui scripsit in eo
ex ore ieremie omnes sermones libri quem com-
busserat ioakim rex iuda igni: ⁊ insup addi-
ti sunt sermones multo plures quam antea fuerunt.

Et regnauit rex **XXXVII**
sedechias filius iosie pro iechonia filio
ioakim quem constituit regem nabuchodonosor
rex babilonis in terra iuda: ⁊ non obediuit
ipse ⁊ serui eius et populus terre verbis dni
quem locutus est in manu ieremie prophete. Et misit
rex sedechias iuchal filium selemie ⁊ sophonia
filium maasie sacerdotem ad ieremiam prophe-
tam dicens. Ora pro nobis dnm deum nostrum.
Ieremias autem libere ambulabat in medio
populi. Non enim miserat eum in custodia carceris.
Igitur exercitus pharaonis egressus est de e-
gipto: ⁊ audientes caldei qui obsedebant ie-
rusalem hanc rumorem nuncium recesserunt ab ie-
rusalem. Et factum est verbum domini ad ieremi-
am prophetam dicens. Hec dicit dns deus isra-
hel. Sic dicetis regi iuda qui misit vos ad
me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis
qui egressus est vobis in auxilium reuertetur
in terram suam in egiptum: ⁊ rediet caldei ⁊ bella-
bunt contra ciuitatem hanc: ⁊ capient eam ⁊ succen-
dent igni. Hec dicit dns. Nolite decipere animas
vestras dicentes euntes abibunt ⁊ recedent a
nobis caldei: quia non abibunt. Sed ⁊ si percusse-
ritis omnem exercitum caldeorum qui pugnant ad-
uersum vos ⁊ derelicti fuerint ex eis aliqui vul-
nerati: singuli de tentorio suo consurgent: ⁊ incen-
dent ciuitatem hanc igni. Ergo cum recessissi exer-
citus caldeorum ab ierusalem propter exercitum pha-
raonis. egressus est ieremias de ierusalem ut
iret in terram beniamin: ⁊ diuideret ibi posses-
sionem in conspectu ciuium. Cumq; peuenissi ad por-
tam benjamin erat ibi custos porte per vices
nomine ierias filius selemie filii ananie: et
apprehendit ieremiam prophetam dicens. Ad
caldeos profugis. Et respondit ieremias. Falsum e-
no fugio ad caldeos. Et non audiuit eum: sed
comprehendit ierias ieremiam: ⁊ adduxit eum
ad principes. Quamobrem irati principes contra
ieremiam: cesum eum miserunt in carcere qui erat
in domo ionathan scribe. Ipse enim preposit?
erat sup carcerem. Itaq; ingressus est ieremias
in domum lacus in ergastulum: ⁊ sedit ibi ierem-
ias diebus multis. Mittens autem sedechias
rex tulit eum: ⁊ interrogauit eum in domo sua
abscondite: ⁊ dixit. Putasne est sermo a do-
mino? Et dixit ieremias. Est. Et ait. In ma-
nus regis babilonis tradeis. Et dixit ieremi-
as ad regem sedechiam. Quid peccaui tibi
et seruis tuis ⁊ populo tuo: quia misisti me in
domum carceris? Vbi sunt prophete vestri qui pro-
phetabant vobis ⁊ dicebant: non venet rex ba-
biloms sup vos ⁊ sup terram hanc? Nunc er-
go audi obsecro domine mi rex. Valeat deprec-
atio mea in conspectu tuo: ⁊ ne me remittas in
domum ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit
ergo rex sedechias ut traderet in vestibulum
carceris: ⁊ daretur ei torta quotidie panis

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

excepto pulmẽto: donec ꝓsumerent omnes
panes de ciuitate. Et mansit iheremias in
vestibulo carceris. XXXVIII

Audiuit aũt saphacias filius madian
et ihedelias filius phassur ⁊ iucha
filius selemie ⁊ phassur filius melchie fmoes
quos ihẽmias loq̃bat ad omẽm populũ
dicẽs. Hec dicit dominus. Quicũq; manse-
rit in ciuitate hac moriet gladio ⁊ fame et
peste: qui aũt ꝓfugerit ad caldeos viuet: et
erit aĩa eius sospes et viuẽs. Hec dicit dñs.
Tradendo tradetur ciuitas hxc in manu ex-
ercitus regis babilonis: ⁊ capiet eaz. Et di-
xerũt pncipes regi. Rogamus vt occidat
homo iste. De industria enim dissoluit ma-
nus virorũ bellantiũ q̃ remanserũt i ciuitate
hac ⁊ manus vniũsi populi: loquẽs ad eos
vniũsa ⊽ba hxc. Si quidẽ homo iste non q̃-
rit pacẽ populo huic: sed malũ. Et dixit rex
sedechias. Ecce ipse in mamby vris ẽ. Nec
enim fas est vobis quicq̃ negaẽ. Tulerũt
ergo ihẽmiam ⁊ piecerũt eaz in lacũ elchie
filij amalech: qui erat in vestibulo carceris.
et sumiserũt ihẽmiaz in funibz in lacũ: in quo
non erat aqua sed lutũ. Descendit itaq; ihe-
remias in cenũ. Audiuit autẽ abdemelech
ethiops vir eunuchus qui erat in domo re-
gis: q̃ misissent ihẽmiaz in lacũ. Porro rex
sedebat in porta benjamin. Et egressus ẽ ab-
demelech de domo regis: ⁊ locutus ẽ ad re-
gẽ dicẽs. Domine mi rex male fecerũt viri isti
oia quecũq; ꝓpetrarũt ꝓtra ihẽmiã ꝓphaz:
mittentes eum in lacũ ut moriatur ibi fame.
Non sũt enim panes vltra in ciuitate. Pre-
cepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens.
Tolle tecum hinc triginta viros: ⁊ leua ihe-
remiã ꝓphetam de lacu antq̃ moriatur. As-
sũptis ergo abdemelech secuz viris ingres-
sus ẽ domũ regis q̃ erat sub cellario: ⁊ tulit
inde veteres pannos ⁊ antiqua q̃ ꝓputrue-
rant: ⁊ sumisit ea ad ihẽmiam in lacũ p funi-
culos. Dixitq; abdemelech ethiops ad ihe-
remiã ꝓphetam. Pone veteres pãnos ⁊ hxc
fessa et putrida sub cubitu manuũ tuarũ: et
sup funes. Fecit ergo ihẽmias sic. Et extra-
xerunt ihẽmiam funibz: ⁊ eduxerũt de lacu.
Mansit autẽ ihẽmias in vestibulo carceris.
Et misit rex sedechias: ⁊ tulit ad se ihẽmiã
ꝓphetam ad ostiũ tertiũ in domo domini: et
dixit rex ad ihẽmiam. Interrogo ego te fmo-
nẽ: ne abscondas a me aliq̃d. Dixit aũt
ihẽmias ad sedechiam. Si annũciauero ti-
bi: nũquid non interficies me? Et si consiliũ
dedero tibi: nõ me audies. Iurauit ergo rex
sedechias ihẽmie clam dicẽs. Viuit dñs q̃
fecit nobis animã hãc si occideõ te: ⁊ si tra-
didero in manus virorũ istorũ qui querunt
animã tuã. Et dixit ihẽmias ad sedechiam.
Hec dicit dñs exẽcituũ deus israhel. Si pfe-
ctus exieris ad pncipes regis babilonis
viuet anima tua: ⁊ ciuitas hxc nõ succẽdet
igni: ⁊ saluus eris tu ⁊ domus tua. Si autẽ
nõ exieris ad pncipes regis babilonis tra-
detur ciuitas hxc in manus caldeorũ ⁊ succen-
det eam igni: ⁊ tu nõ effugies de manu eorũ.
Et dixit rex sedechias ad ihẽmiã. Sollicit?
sũ ꝓpter iudeos qui trãsfugerũt ad caldeos:
ne forte tradar in manus eorũ ⁊ illudãt mi.
Rndit autẽ ihẽmias. Nõ te tradẽt. Audi q̃-
so vocem domini quã ego loquar ad te: et
bene tibi erit ⁊ viuet anima tua. Quod si no-
lueis egredi: iste ẽ fmo quẽ ostẽdit michi
dominus. Ecce omẽs mulieres q̃ remanse-
rũt in domo regis iuda educẽtur ad pncipes
regis babilonis: ⁊ ipse dicẽt. Seduxerũt te
et pualuerũt adũsuz te viri pacifici tui: dimer-
serũt in cenũ ⁊ in lubricũ pedes tuos: ⁊ recess-
serũt a te. Et omẽs vxores tue ⁊ filij tui edu-
cent ad caldeos ⁊ nõ effugies manũ eorũ:
sed in manu regis babilonis capieis: ⁊ ciuita-
tem hãc oburet igni. Dixit ergo sedechias
ad ihẽmiã. Nullus sciat ⊽ba hxc: ⁊ nõ mori-
eris. Si aũt audierint pncipes q̃ locutus
sũ tecũ. et venerint ad te ⁊ dixerint tibi indi-
ca nobis quid locutus sis cũ rege ne celes
nos ⁊ nõ te interficiemus: ⁊ quid locutus ẽ
tecũ rex: dices ad eos. Prostratu ego pces
meas coram rege: ne me reduci iubẽt in do-
mũ ionathan ⁊ ibi morerer. Venerũt ergo o-
mnes pncipes ad ihẽmiam: ⁊ interrogauerũt
eũ. Et locutus est eis iuxta oĩa ⊽ba q̃ pce-
perat ei rex. Et cessauerũt ab eo. Nichil enĩ
fuerat auditũ. Mansit vero ihẽmias in vesti-
bulo carceris vsq; ad diem quo capta ẽ ihe-
rusalẽ. Et factũ ẽ vt caperetur ihrlm.
Anno nono sedechie XXXIX

regis iuda mense decimo venit nabuchodo-
nosor rex babilonis ⁊ omnis exercitus eius
ad iherusalē: ⁊ obsidebāt eā. Vndecimo au-
tem anno sedechie mense quarto quīta mē-
sis aperta est ciuitas: ⁊ ingressi sūt omēs pri-
cipes regis babilonis ⁊ sederūt in porta me-
dia neregel sereser semegar nabusarsathis
rabsares neregel sereser rebmag ⁊ oēs reli-
qui prncipes regis babilonis. Cūq; vidissent
eos sedechias rex iuda ⁊ omēs viri bellato-
res fugerūt: ⁊ egressi sūt nocte de ciuitate p
viam orti regis ⁊ p portā que erat int' duos
muros: ⁊ egressi sūt ad viam deserti. Perse-
cutus est autē eos exercitus caldeorū ⁊ cō-
prehenderūt sedechiam in campo solitudi-
ihericho: ⁊ captū adduxerūt ad nabu-
chodonosor regē babilonis in reblatha q̄
est i terra emath: ⁊ locutus ē ad eū iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechie in
reblatha in oculis eius: ⁊ omēs nobiles iu-
da occidit rex babilōis. Oculos q̄q; sedechie
eruit: et vinxit eum cōpedibus ut duceretur
in babilonē. Domū quoq; regis et domū
vulgi fuceēderūt caldei igni: ⁊ muros ihеru-
salem subuerterunt. Et reliquias populi q̄
remāserāt in ciuitate et profugas qui transfu-
gerant ad eū ⁊ supfluos vulgi qui reman-
serant trāstulit nabusardan magister mili-
tū in babilonē: et de plebe pauperū qui ni-
chil penit? habebāt dimisit nabusardā ma-
gister militū in terra iuda: ⁊ dedit eis vi-
neas ⁊ cisternas in die illa. Preceperat aūt
nabuchodonosor rex babilonis de ihēmia
nabuzardan magistro militū dicēs. Tolle
illū: ⁊ pone super eū oculos tuos nichilq; ei
mali facias: sed ut voluerit sic facies ei. Vi-
sit ergo nabuzardan princeps militie ⁊ na-
bu et sesban et rapsares et neregel et sereser
et rebmag et omēs optimates regis babi-
lonis miserūt ⁊ tulerūt ihеremiā de vestibulo
carceris: ⁊ tradiderunt eū godolie filio ay-
cham filij saphan: ut mitteret in domū et ha-
bitaret in ꝓplo. Ad ihēmiā aūt factus fue-
rat sermo dñi cū clausus fuisset in vestibulo
carceis dicēs. Vade et dic abdemelech ethi-
opi dicēs. Hec dicit dñs exercituū deus is-
rahel. Ecce ego inducā sermones meos su-
p ciuitatē hāc in malū ⁊ nō in bonū: et erūt
in cōspectu tuo in die illa: et liberabo te i die
illa ait dñs. Et nō traderis i manus viroꝝ
quos tu formidas: sed eruens liberabo te et
gladio nō cades: sed erit tibi anima tua in sa-
lutē q̄ i me habuisti fiduciā ait dñs. XL

Sermo qui factus ē ad ihēmiam a do-
mio: postq̄ dimissus ē a nabusardan
magistro militie de rama quādo tulit eū vin-
ctū cathenis in medio omnū qui migrabāt
de ihrlim ⁊ iuda: ⁊ ducebant' in babilonē.
Tollēs ergo princeps militie ihēmā dixit
ad eū. Dñs deus tuus locutus est malū hoc
sup locū istū: ⁊ adduxit ⁊ fecit dñs sicut lo-
cutus ē. quia peccastis dño et non audistis
vocem eius: et factus est vobis sermo hic.
Nūc ergo ecce solui te hodie de cathenis q̄
sunt in manibus tuis. Si placet tibi ut venas
mecū in babilonē veni: ⁊ ponā oculos meos
super te. Si aūt displicet tibi venire mecū in
babilonē. reside. Ecce omis terra i cōspectu
tuo est. Quō elegeis ⁊ quo placuerit tibi ut
vadas. illuc perge: ⁊ mecū noli venire: sed
habita apud godoliā filiū aycham filij sa-
phan quē ꝓposuit rex babilonis ciuitatibus
iude. Habita ergo cū eo in medio popli: ul'
quocūq; placuerit tibi ut vadas vade. De-
dit quoq; ei magister militie cibaria ⁊ mu-
nuscula: et dimisit eū. Venit aūt ihēmias ad
godoliā filiū aycham in masphath: ⁊ habi-
tauit cū eo in medio ꝓpli qui relictus fuerat
in terra. Cūq; audissent omēs principes ex-
ercitus qui dispsi fuerant p regiones ipsi et
socij eorū. q̄ preposuisset rex babilonis godoli-
am filiū aycham terre: ⁊ q̄ cōmendasset ei
viros ⁊ mulieres ⁊ paruulos et de paube-
ribus terre qui nō fuerāt trāslati in babilonē:
venerūt ad godoliā in masphat et ysmahel
filius nathame et iohanan filius caree et io-
nathan ⁊ sareas filius thenoemeth ⁊ filij
offi qui erāt de nethophati et iezonias filio
maachati ipsi et viri eorū. Et iurauit eis
godolias filij aycham filij saphan ⁊ comili-
bus eorū dicens. Nolite timere seruire cal-
deis. Habitate in terra et seruite regi babi-
lonis: et bene erit vobis. Ecce ego habito
in masphat: ut respōdeam p̄cepto caldeorū
qui mittūt' ad nos. Vos aūt colligite vinde-
miā ⁊ messem ⁊ oleū ⁊ cōdite i vasis vris:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

et manere in vrbibꝰ vrꝶ quas tenetis. Sed
et omꝶ iudei qui erant in moab & in filiis
ammon & in idumea & in vniuersis regionibꝰ:
audito q̃ dedisset rex babilonis reliquias
in iudea & q̃ ꝓposuisset sup eos godoliam fi-
liũ aycham filij saphan: reuersi sũt in q̃ omꝶ
iudei de vniuersis locis ad q̃ ꝓfugerant: et ve-
nerũt ad terram iuda ad godoliam in mas-
phat: & collegerũt vinũ & messem multam
nimis. Iohanan autẽ filius caree & omnes
principes exercitus qui dispersi fuerãt in re-
gionibꝰ venerũt ad godoliã in masphat: et
dixerũt ei. Scito q̃ baalis rex filiorꝫ am-
mon misit ismahel filiũ nathanie p̃cutẽ aiaꝫ
tuã. Et nõ credidit eis godolias filius ay-
cham. Iohanan autẽ filius caree dixit ad
godoliã dorsũ in masphat loquẽs. Ibo & p̃-
cutiã ysmahel filiũ nathanie nullo sciente: ne
interficiat ammã tuã. et dissipentꝰ oẽs iudei
qui congregati sunt ad te: & peribũt reliq̃e
iuda. Et ait godolias filius aycham ad io-
hanan filiũ caree. Noli facere verbum hoc.
Falsũ enim tu loq̃ris de ismahel. XLI

Et factum est in mense septimo venit
ysmahel filius nathanie filij elisama
de semine regali & optimates regis & decem
viri cũ eo ad godoliã filiũ aycham in mas-
phat: & comederunt ibi panes simul in mas-
phat. Surrexit autẽ ysmahel filius natha-
nie & decem viri qui cũ eo erãt & p̃cusserunt
godoliã filiũ aycham filij saphan gladio: &
interfecerũt eũ quẽ p̃fecerat rex babilonis
terre. Omꝶ q̃ꝫ iudeos q̃ erant cũ godolia
in masphat: & caldeos qui reperti sũt ibi et
viros bellatores p̃cussit ysmahel. Secundo
autem die postq̃ occiderat godoliã nullo
adhuc sciente venerũt viri de sychem & de silo
et de samaria octoginta viri rasi barba & scis-
si vestibꝰ squalentes: & munera & thus ha-
bebãt in manu: vt offerrẽt in domo domini.
Egressus ergo ismahel filius nathanie i oc-
cursũ eorꝫ de masphat: incedens & plorãs
ibat. Cum autẽ occurrisset eis: dixit ad eos.
Venite ad godoliã filiuꝫ aycham. Qui cũ
venissent ad mediũ ciuitatis: interfecit eos
ismahel filius nathanie circa mediũ laci ipse
et viri qui erant cũ eo. Decem autẽ viri repti
sũt inter eos. qui dixerũt ad ismahel. Noli
occidere nos: q̃ habemus thesauros i agro
frumẽti & hordei & olei et mellis. Et cessauit:
et nõ interfecit eos cũ fribꝰ suis. Lacus autẽ
in quẽ p̃ieceãt ismahel omia cadauera viro-
rũ quos p̃cussit ꝓter godoliã: ipse est quẽ
fecit rex asa ꝓter baasa regẽ israhel. Ipsum
repleuit ysmahel filius nathanie occisis. Et
captiuas duxit ismahel omꝶ reliquias po-
puli qui erant in masphat filias regis & vniu-
ersũ populũ qui remanserant in masphat:
quos commendauerat nabuzardan princeps
militie godolie filio aycham. Et cepit eos
ysmahel filius nathanie: & abijt ut transiret
ad filios ammon. Audiuit autẽ iohanan fi-
lius caree. et omꝶ principes bellatorꝫ qui
erãt cũ eo omẽ malũ quod fecerat ysmahel
filius nathanie: & assumptis vniuersis viris
p̃fecti sũt ut bellarẽt adusum ysmahelẽ filiũ
nathanie: & inuenerũt eũ ad aq̃s multas q̃
sunt in gabaon. Cũq̃ vidissent omꝶ populus
qui erat cũ ismahel iohanan filium caree et
vniuersos principes bellatorꝫ qui erant cũ
eo letati sũt. Et reuersus est omꝶ populus
quẽ ceperat ysmahel in masphat: reuersusq̃
abijt ad iohanan filiũ caree. Ysmahel autem
filius nathanie fugit cũ octo viris a facie io-
hanan: & abijt ad filios ammõ. Tulit ergo
iohanan filius caree & omꝶ principes bella-
torꝫ qui erãt cũ eo vniuersas reliquias vul-
gi quas reduxerãt ab ysmahel filio natha-
nie de masphat: postq̃ p̃cussit godoliã filiũ
aycham fortes viros ad prelium & mulieres &
pueros & eunuchos quos reduxerat de ga-
baon: & abierũt & sederũt peregrinãtes in
chamaan que est iuxta bethleem ut perge-
rent & introirẽt egiptũ a facie caldeorꝫ. Ti-
mebãt enim eos: q̃ p̃cusserat ysmahel filius
nathanie godoliã filiũ aycham q̃ꝫ ꝓposue-
rat rex babilõis in terra iuda. XLII

Et accesserũt omꝶ principes bellato-
rũ & iohanan filius caree & iezonias fi-
lius osie & reliquũ vulgus a paruo usq̃ꝫ ad
magnũ: dixerũtq̃ꝫ ad ieremiã ꝓphetam. Ca-
dat oratio nostra in ospectu tuo et ora p nobis
ad dominũ deũ tuũ p vniuersis reliquijs i-
stis: q̃ derelicti sumus pauci de pluribꝰ sicut
oculi tui nos intuentur: et annũciet nobis do-
minus deus tuus viã p quã pgam?: et ꝗbũ

quod faciamus. Dixit aūt ad eos ihēmias
ꝓphēta. Audiui. Ecce ego oro ad dominū
deum vestrū scōm verba vra: omne verbū qd
cūq; responderit michi indicabo vobis nec
celabo vos quicq̄. Et illi dixerūt ad ihēmi-
am. Sit dns inter nos testis veritatis ⁊ fidei:
si nō iuxta omne verbū in quo miscit te dns
deus tuus ad nos sic faciemus siue bonum
est siue malū. Voci domini dei nostri ad quē
mittimus te obediemus: ut bene sit nob cū
audierimus vocē domini dei nostri. Cū au-
tem opleti essent decē dies: factū est verbū
domini ad ihēmiā. Vocauitq; iohanan filiū
caree ⁊ omes principes bellatorū q̄ erant cū
eo ⁊ vniuersū populū a minimo usq; ad ma-
gnū: ⁊ dixit ad eos. Hec dicit dns deus israel
ad quē misistis me: ut ꝓsternerē pces vras
in ospectu eius. Si quiescentes manseritis
in terra hac. edificabo vos ⁊ non destruam:
plantabo ⁊ non euellā. Jam enim placatus
sum sup malo qd feci vobis. Nolite timere
a facie regis babilōis: quē vos paūdi for-
midatis. Nolite metuere eū dicit dominus:
q̄ vobiscū sum ego ut saluos vos faciā et
eruam de maū eius: ⁊ dabo vobis miseico-
dias. ⁊ miserebor vestri. et habitare vos fa-
ciam in terra vestra. Si aūt dixeritis vos nō
habitabimus in terra ista nec audiemus
vocem dni dei nostri dicētes nequaq̄: sed
ad terraz egipti pgemus vbi nō videbimus
bellū. et clangorē tube non audiemus. et fa-
mē non sustinebimus. et ibi habitabimus:
ꝓter hoc nūc audite ▽bū domini reliquie
iuda. Hec dicit dns deus exercituū. deus israel.
Si posueritis faciem vestraz ut ingrediami
egiptuz ⁊ intraueritis ut ibi habitetis: gla-
dius quē vos formidatis. ibi oprehendet
vos in terra egipti: ⁊ fames ꝓ qua estis sol-
liciti adhærebit vobis in egipto ⁊ ibi morie-
mini. Omesq; viri qui posuerūt faciem suaz
vt ingrediant egiptū ut habitēt ibi: morie-
nt gladio ⁊ fame et peste. Nullus de eis
remanebit: nec effugiet a facie mali qd ego
afferam sup eos: q̄ hec dicit dns exercituū.
deus israhel. Sicut oflatus est furor meus ⁊
indignacō mea sup ihrlim: sic oflabit indig-
nio mea sup vos cū ingressi fueritis egiptū:
et eritis in iusiurādum et in stupōrem et in
maledictū ⁊ in oprobriū: et nequaq̄ vltra
videbitis locū istū. Verbū dni sup vos reliq̄e
iuda. Nolite intrare egiptū. Scietes scieti
q̄ obtestatus sū vob hodie: q̄ decepistis a-
nimas vras. Vos enī misistis me ad dnm deū
nrm dicētes. Ora ꝓ nob ad dnm deū nrm: et
iuxta oia quecūq; dixerit tibi deus nr sic ānūcia
et nō audistis vocem dni dei vestri sup vniū-
nobis ⁊ faciem. Et ānūciauī vobis hodie:
sis ꝓ quibus misit me ad vos. Nūc ergo scie-
tes scietis: q̄ gladio ⁊ fame ⁊ peste moriemi
in loco ad quē voluistis intrare ut habitare-
tis ibi.

Factū ē aūt cū XLIII
opleisset ihēmias loquēs ad ꝓplm vniu-
ersos sermones domini dei eorū ꝓ quibus
miserat eū dominus deus eorū ad illos omia
▽ba hec: dixit azarias filius ozie ⁊ iohanan
filius caree ⁊ omes viri supbi dicētes ad ihe-
remiā. Mendacū tu loqueis. Non misit te
dns deus noster dicēs ne ingrediamini egi-
ptū vt habitetis illic: sed baruch filius nerie
incitat te adūsum nos vt tradat nos in ma-
nus caldeorū ⁊ interficiat nos et traducfa-
ciat in babilonē. Et nō audiuit iohanan fili-
us caree. et omes principes bellatorū ⁊ vniū-
sus ꝓplus vocē domini ut manerēt in terra
iuda: sed tollēs iohanan filius caree ⁊ vniū-
si principes bellatorū vniūsos reliq̄as iuda
qui reuersi fuerāt de cūctis gentib ad quas
fuerāt ante dispsi ut habitarēt in terra iuda.
viros ⁊ mulieres ⁊ paruulos ⁊ filias regis
et omez aiam quā reliq̄rat nabuzardan pn̄-
ceps militie cū godolia filio aycham filio sa-
phan ⁊ ihēremiā ꝓphētā ⁊ baruch filiū nerie:
et ingressi sūt in terrā egipti. q̄ nō obedierūt
voci dni: et venerūt vsq; ad tafnis. Et factus
est sermo domini ad ihēremiā in tafnis dicēs.
Sume tibi lapides grandes in maū tua et
abscondes eos in cripta q̄ est sub muro la-
tericio in porta domus pharaonis in tafnis
cernentib viris iudeis: ⁊ dices ad eos. Hec
dicit dns exercituū. deus israhel. Ecce ego mit-
tam ⁊ assumā nabuchodonosor regē babilo-
nis seruū meū ⁊ ponam thronū eius super la-
pides istos quos abscondi: et stauiet solium
suū sup eos. Venensq; pcutiet terrā egipti
quos in morte in morte: ⁊ quos i captiuita-
tē in captiuitatē: ⁊ quos i gladiū in gladiū.

Et succendet ignē in delubris deorū egipti
et oburet ea: & captiuos ducet illos. Et amic-
ietur terra egipti sicut amictur pastor pallio
suo: & egrediet inde in pace. Et teret sta-
tuas domus solis q̄ sūt in tra egipti: et delu-
bra deorū egipti obuēt igni. XLIIII

Verbū quod factū est ad ieremiam
et ad omes iudeos qui habitabant
in terra egipti habitātes in magdalo et in
tafnis & in memphis & i terra phatures di-
cēs. Hec dicit dominus exercituū deus isrl.
Vos vidistis omē malū istud qd̄ adduxi
sup ierusalē & sup omes vrbes iuda: & ecce
deserte sūt hodie & non est in eis habitator
ꝓpter maliciā quā fecerūt ut me ad iracun-
diā puocarēt: & irēt et sacrificarēt & colerēt
deos alienos quos nesciebāt & illi et vos et
patres vestri. Et misi ad vos omes seruos
meos ꝓphetas de nocte surgēs mittensq;
et dicēs. Nolite facere verbū abominacōis
huiuscemodi. Et non audierūt: nec inclina-
uerūt aurē suā ut nō conuerterēt a malis suis:
et nō sacrificarent diis alienis. Et conflata
est indignacō mea & furor meus: & succensa
est in ciuitatib̄ iuda & in plateis ierusalē:
et verse sūt in solitudinē & vastitatē sicut die
hāc. Et nūc hec dicit dns exercituū deus is-
rahel. Quare vos facitis malū grāde contra
animas vestras ut intereat ex vobis vir et
mulier paruulus & lactens de medio iude
nec relinquatur vobis quicq̄ residuū: pro-
uocātes me in operib̄ manuū vrar̄ sacrifi-
cando diis alienis in terra egipti in quā in-
gressi estis ut habitetis ibi. et dispereatis &
sitis in maledictōem & in oprobriū cunctis
gentib̄ terre? Nunquid obliti estis mala
patrum vestrorū & mala regū iuda & mala
vxorū eius & mala vestra & mala vxorū vra-
rū q̄ fecerūt in terra iuda & in regionib̄ ier-
usalem? Nō sūt mūdati vsq; ad diem hāc:
et nō timuerūt & nō ambulauerūt in lege dni
et in p̄ceptis meis: q̄ dedi coram vobis et co-
ram pribus vestris. Ideo hec dicit dominus
exercituū deus israhel. Ecce ego ponā faciē
meam in vobis in malū: & dispdam omem
iudam. Et assumā reliquias iude q̄ posuerūt
facies suas ut ingrederent in terra egipti
vt habitarent ibi: et consumētur omes i terra
egipti & cadēt in gladio & in fame. Cōsumē-
tur a minimo usq; ad maximū: i gladio et i
fame morientur: & erūt in iusiurandū & i mira-
culū & in maledictōem et i oprobriū. Et visi-
tabo habitatores terre egipti sicut visitaui
sup ierusalē i gladio & i fame et in peste: et
nō erit qui effugiat et sit residuus de reliqui-
is iudeorū qui vadūt ut peregrinētur i terra e-
gipti & reuertātur in terram iuda: ad quā ipi
eleuāt animas suas ut reuertant et habitēt
ibi. Nō reuertētur nisi qui fugerit. Respōdeūt
autē ieremie omes viri scientes q̄ sacrificarēt
vxores eorū diis alienis & vniuerse muliēs
quarū stabat multitudo grandis: & omis
populus habitantiū in terra egipti i phatu-
res dicētes. Sermonē quē locutus es ad
nos in nomine domini non audiemus ex te:
sed facientes faciemus omē verbū qd̄ egre-
dietur de ore nostro: ut sacrificemus regine
celi. et libemus ei libamīa. sicut fecimus nos
et patres nri reges nostri & principes nostri
in vrbibus iuda et in plateis ierusalem: et
saturati sumus panibus. et bene nobis erat.
malūq; nō vidimus. Ex eo autem tempore
quo cessauimus sacrificare regine celi libare
ei libamīa indigemus omib̄: et gladio & fa-
me consumpti sumus. Quod si nō sacrificamus
regine celi. et libamus ei libamīa: nunquid
sine viris nris fecimus ei placentas ad colen-
dam eā. et liba ad libandū? Et dixit ieremi-
as ad omes populū aduersū viros & aduer-
sū muliēs & aduersū vniuersam plebē qui re-
spondērāt ei verbum dicēs. Nūquid nō sacri-
ficiū quod sacrificastis i ciuitatib̄ iuda & in
plateis ierlm vos & patres vri reges vri et
principes vri et populus terre: horū recordat?
est dominus & ascendit sup cor eius? Et non
poterat dns vltra portare ꝓpter maliciā studi-
orū vestrorū & ꝓpter abominacōes quas fe-
cistis: & facta est terra vestra i desolacōem &
in stupore et i maledictū eo q̄ non sit habi-
tator: sicut est dies hec. Propterea q̄ sacrifica-
uerūtis ydolis et peccauerūtis domino: & non
audierūtis vocē domi & in lege et in p̄ceptis
et i testimonijs eius nō ambulauerūtis: idē
eo euenerūt vobis mala hec sicut ē dies hec.
Dixit autē ieremias ad omes populū: et ad
vniuersas mulieres. Audite verbum domini

omis iuda qui estis in terra egipti. Nec in-
quit dns exercituū deus israhel dicēs. Vos
et vxores vestre locuti estis ore vestro: et ma-
nibus vris implestis dicētes. Faciamus vo-
ta nostra que voluimus: ut sacrificemus re-
gine celi et libemus ei libamina. Impleſtis
opera vestra: et ope ꝓpetrastis ea. Ideo audi-
te verbū domini omis iuda q̃ habitatis in ter-
ra egipti. Ecce ego iurauī in nomine meo ma-
gno ait dns: qꝫ nequaq̃ vltra vocabit̃ no-
men meū ex ore omnis viri iudei dicentis:
viuit dns deus in omi terra egipti. Ecce e-
go vigilabo sup eos in malū et nō in bonū:
et cōsumēt̃ omnes viri iuda qui sūt in terra
egipti gladio et fame donec penitus ꝛsumā-
tur. Et qui fugerint gladiū reuertent̃ de ter-
ra egipti in terrā iuda viri pauci: et sciēt omes
reliquie iuda ingredientiū terrā egipti ut
habitēt ibi cuius sermo cōpleat̃ meus an
illoꝝ. Et hoc vobis signū ait dns qꝫ visitē
ego sup vos i loco isto: ut sciatis qꝫ vere cō-
plebūt̃ ꝓmones mei ꝛra vos i malū. Nec
dicit dns. Ecce ego tradā pharaonē ephre
regē egipti in manu inimicoꝝ eius et in ma-
nu querentiū animā illius: sicut tradidi se-
dechiam regē iuda in manu nabuchodono-
sor regis babilonis inimici sui et q̃rentis aiam

Verbū qd locutus ē XLV eius.
ihēmias ꝓpheta ad baruch filiū nerie
cū scripsisset verba hec in libro ex ore ihēmie:
āno quarto ioakim filij iosie regis iuda di-
cēs. Hec dicit dns deus israhel ad te baruch.
Dixisti. Ve misero michi: quoniā addidit do-
minus dolorē dolori meo. Laboraui cū ge-
mitu meo: et requiē nō inuenī. Hec dicit do-
minus. Sic dices ad eū. Ecce quos edifica-
ui ego destruo: et quos plātaui ego euello:
et vniuersam terrā hāc. Et tu queris tibi grā-
dias? Noli querē: qꝫ ecce ego adducā malū
sup omē carnē ait dns: et dabo tibi aiam tuā
in salutē in omib̃ locis ad q̃cūq̃ prexeris.

Quod factum est verbū XLVI
domini ad ihēmiā ꝓpheta ꝛra gētes.
ad egiptū aduersū exercitū pharaonis ne-
chao regis egipti: qui erat iuxta fluuiū eu-
fraten in charchamis quē pcussit nabucho-
donosor rex babilōis i quarto āno ioakim
filij iosie regis iuda. Preparate scutum et
clipeū: et pcedite ad bellū. Iūgite equos et
ascendite equites: state in galeis polite lan-
ceas: induite vos loricis. Quid igitur? vi-
di ipos pauidos et terga vertentes: fortes eo-
rū cesos. Fugerūt ꝛcitius: nec respexerūt. Ter-
ror vndiq̃ ait dns. Nō fugiet velox: nec sal-
uari se putet fortis. Ad aq̃lonē iuxta flumē
eufraten victi sūt: et ruerūt. Quis est iste q̃
quasi flumē ascēdit: et veluti fluuioꝝ intume-
scūt gurgites eiꝰ? Egiptus fluminis instar
ascendit: et velut flumina mouebūt̃ fluctus
eius: et dicet. Ascendēs operiā terrā: perdaꝝ
ciuitatē et habitatores eius. Ascendite eq̃s
et exultate in curribus: et pcedāt fortes. Ethi-
opia et libies tenētes scutū: et lidij arripientes
et iacientes sagittas. Dies aūt ille domini dei
exercituū dies vlcōnis: ut sumat vindictam
de inimicis suis. Deuorabit gladius et satura-
bitur: et inebriabit̃ sanguine eoꝝ. Victima
enim domini exercituū in terra aquilonis: iu-
xta flumen eufraten. Ascende in galaad: et
tolle resinam virgo filia egipti. Frustra mul-
tiplicas medicamia: sanitas nō erit tibi. Au-
dierūt gētes ignominiā tuā: et vlulatus tuus
repleuit terram. Quia fortis impegit in for-
tem: et ambo pariter ꝛciderūt. Verbum qd
locutus est dominus ad ihēmiā ꝓphetā sup
eo qꝫ venturus esset nabuchodonosor rex ba-
bilonis et pcussurus terrā egipti. Annūciate
egipto: et auditū facite i magdalo et resonet
in memphis: et in tafnis dicite. Sta et ꝓpara
te: qꝫ deuorabit gladius ea que p circuitu
tuū sūt. Quare ꝛputruit fortis tuus? Nō ste-
tit: quoniā dominus subuertit eū. Multipli-
cauit ruētes: ceciditq̃ vir ad primū suū. Et
dicēt. Surge: et reuertamur ad populū nrm
et ad terrā natiuitatis nostre a facie gladij
colūbe. Vocate nomē pharaonis regis egi-
pti: tumultū adduxit tempus. Viuo ego in-
quit rex. dominus exercituū nomē eius: quo-
niā sicut thabor i montibus et sicut carmelus i
mari venient. Vasa transmigrationis fac tibi
habitatrix filia egipti: qꝫ memphis in soli-
tudine erit: et deseretur et inhabitabilis erit.
Vitula elegās atq̃ formosa egiptus: stimula-
tor ab aquilone venit ei. Mercēnarij q̃q̃
eius qui versabāt̃ in medio eius quasi vitu-
li saginati: versi sūt et fugerūt simul: nec stare

potuerūt: q̃ dies interfectionis eorꝫ venit
sup eos: tẽpus visitationis eorꝫ. Vox eius
quasi eris sonabit: quomã cũ exercitu ꝓ=
rabūt: ⁊ cũ securibꝫ venĕt ei. Quasi cedentes
ligna succiderūt saltũ eius ait dominus: qui
supputari nõ potest. Multiplicati sunt super
locustas: ⁊ nõ est eis numerus. Confusa ē
filia egipti: ⁊ tradita in manus ꝓpli aq̃lõis
dicit dominus exercituũ deus israhel. Ecce
ego visitabo sup tumultũ alexãdrie ⁊ super
pharaon ⁊ sup egiptũ et sup deos eius et sup
reges eius ⁊ sup pharaon ⁊ sup omnes qui
cõfidũt in eo: ⁊ dabo eos in manus q̃rentũ
animã eorꝫ: ⁊ in manus nabuchodonosor
regis babilonis ⁊ ĩ manus seruorꝫ ei⁹. Et
post hec habitabitur sicut diebus pristinis
ait dñs. Et tu ne timeas serue meus iacob:
et ne paueas israhel. Quia ecce ego saluum
te faciã de lõginquo: ⁊ semẽ tuũ de terra ca=
ptiuitatis tue. Et reuertet iacob ⁊ requiescet
et ꝓsperabit: ⁊ non erit qui exterreat eum.
Et tu noli timere serue meus iacob ait dñs
quia tecũ ego sum: q̃ ego cõsumã cuncta
gentes ad quas eieci te. Te vero nõ cõsu=
mã: sed castigabo te in iudicio: nec quasi in=
nocẽtem parcã tibi. XLVII
Quod factũ ē verbũ dñi ad ieremiã
ꝓphetã contra palestinos: anteqũ percuteret
pharao gazam. Hec dicit dominus. Ecce
aque ascendent ab aquilone ⁊ erunt quasi
torrẽs mundans: et operiĕt terrã et plenitu=
dinẽ eius: vrbẽ ⁊ habitatorẽ eius. Clama=
bũt homines ⁊ vlulabunt omnes habitato=
res terre a strepitu pompe armorꝫ et bella=
torꝫ eius: a cõmotõne quadrigarꝫ eius: ⁊
multitudine rotarꝫ illius. Nõ respexerunt
patres filios manibꝫ dissolutis. p̃ aduentu
diei in quo vastabũt omnes philistijm: ⁊
dissipabit tyrus ⁊ sydon cũ omnibꝫ reliq̃s
auxilijs suis. Depopulatus est enĩ dominus
palestinos: reliquias insule capadocie. Ve=
nit calueiũ sup gasam: cõticuit ascalon: ⁊
reliquie valles earꝫ. Vsq̃ quo concides o
mucro domini: usq̃ quo non quiesces? In=
gredere in vaginam tuã: refrigerare ⁊ sile.
Quomõ quiescet cũ dñs p̃ceptit ei. adusus
ascalonẽ et aduersũ maritimas eius regio=
nes: ibiq̃ condixerit illi. XLVIII

Ad moab. Hec dicit dñs exercituũ deus
israhel. Ve super nabo: quĩ vastata ē
confusa. Capta est cariathiarim: confusa est
fortis et tremuit. Non est vltra exultatio in
moab: cõtra eschon cogitauerũt malũ. Ve=
nite ⁊ disp̃damus eã de gente. Ergo silens
cõticesces: sequeturq̃ te gladius. Vox cla=
moris de oronaim: vastitas ⁊ cõtritio mag=
na. Cõtrita ē moab: ãnũciate clamorẽ par=
uulis eius. Per ascensũ enĩ luith plorãs ascẽ=
det in fletu: quomã in descẽsu oronaim hostes
vlulatũ cõtritionis audierũt. Fugite: salua=
te animas vestras: et eritis quasi mirice ĩ de=
serto. Pro eo enim q̃ habuisti fiduciã in mu=
nitionibꝫ tuis ⁊ in thesauris tuis: tu q̃q capie=
ris. Et ibit chamos in trãsmigrationẽ: sacer=
dotes eius ⁊ p̃ncipes eius simul. Et veniet p̃=
do ad omnẽ vrbẽ: et vrbs nulla saluabit. Et
peribũt valles: et dissipabũt cãpestria: quo=
niam dixit dñs. Date florem moab: quia flo=
rẽs egredietur: ⁊ ciuitates eius deserte erũt et
in habitabiles. Maledictus qui facit op⁹
domini fraudulẽter: ⁊ maledictus qui p̃hi=
bet gladũ suũ a sanguine. Fertilis fuit mo=
ab ab adolescẽtia sua: ⁊ requieuit in feciibus
suis. Nec trãsfusus ē de vase in vas: ⁊ in trãs=
migrationẽ non abiit. Id circo p̃mansit gu=
stus eius in eo: ⁊ odor eius nõ ē immutatus.
Propterea ecce dies veniũt dicit domin⁹: ⁊
mittã eis ordinatores ⁊ stratores lagũcula=
rũ ⁊ sternẽt eũ: ⁊ vasa eius exhaurient ⁊ la=
gũculas eorꝫ collidĕt. Et cõfundet moab a
chamos: sicut confusa est domus israhel a be=
thel in qua habebat fiduciã. Quomõ dicitis
fortes sumus: ⁊ viri robusti ad p̃liandum?
Vastata est moab: ⁊ ciuitates illius succẽ=
derũt: ⁊ electi iuuenes eius descenderũt ĩ oc=
cisionem ait rex: dñs exẽcituũ nomen eius.
Prope est interitus moab ut veniat: ⁊ malũ
eius velociter accurret nimis. Consolamini
eũ omnes qui estis in circuitu eius: ⁊ vniũsi
qui scitis nomen eius dicite. Quomõ cõfra=
cta ē virga fortis: baculꝰ gloriosus? Descẽ=
de de gloria ⁊ sede ĩ siti habitacõ filie dibon:
quomã vastat moab ascẽdet ad te: dissipa=
bit mũiciones tuas. In via sta: ⁊ ꝓspice ha=
bitatio aroer. Interroga fugientẽ: ⁊ eũ qui
euasit. Dic. Quid accidit? Cõfusus ē moab:

quomã victus ẽ. Vlulate ⁊ clamate. ãnũcia-
te in arnõ quomã vastata est moab: ⁊ iu-
diciũ venit ad terram campestrẽ super olon et
super iasa ⁊ super mefat ⁊ super dibon ⁊ super nabo
et super domũ deblathaim et super cariathaim ⁊
super bethgamul ⁊ super bethamaon et super cari-
oth ⁊ super bosra ⁊ super omes ciuitates terre
moab q̃ longe ⁊ ꝓpe sũt. Abscisũ est cornu
moab: ⁊ brachiũ eius ꝯtritũ est ait dñs. In-
ebriate eum quomã ꝯtra dominũ erectus ẽ.
Et allidet manũ moab in vomitu suo: ⁊ erit
in derisũ etiã ipse. Fuit enim in derisũ tibi israel:
quasi inter fures reperisses eũ. Propter ver-
ba ergo tua que aduersũ illũ locutus es ca-
piuus duceris. Relinquite ciuitates et ha-
bitate in petra habitatores moab: ⁊ estote
quasi colũba nidificãs in sũmo ore foramis.
Audiuimus superbiam moab. Superbus est
valde. Sublimitatẽ eius ⁊ arroganciam ⁊
superbiam ⁊ altitudinẽ cordis eius ego scio
ait dominus. Jactantiã eius ⁊ q̃ non sit iu-
xta eam virtus eius: nec iuxta qõ poterat
conata sic facere. Ideo super moab eiulabo:
et ad moab vniuersam clamabo ⁊ ad viros
muri fictilis lamentãtes. De planctu iazer
plorabo tibi vinea sabama. Propagies tu-
e transierũt mãe: usq; ad mare iazer puene-
rũt. Super messem tuã ⁊ vindemiã tuã predo
irruit. Ablata est letitia ⁊ exultacõ de car-
melo ⁊ de terra moab: ⁊ vinũ de torcularibꝰ
sustuli. Nequaq̃ calcatõ vue solitũ celeuma
cantabit. De clamore esebon vsq; eleale et
iasa dederũt vocẽ suã: a segor vsq; ad oro-
nam vitulam cõsternantẽ: aque vero nem-
rim pessime erũt. Et auferã de moab ait dñs
offerentẽ in excelsis: ⁊ sacrificantẽ dijs eius.
Propterea cor meũ ad moab q̃ tibia eris
resonabit: ⁊ cor meũ ad viros muri fictilis
dabit sonũ tibiarꝯ: q̃ plus fecit q̃ potuit.
idcirco perierũ. Ome emm caput caluciũ
et omis barba rasa erit. In cũctis manibus
colligacõ: ⁊ super ome dorsũ cilicũ. Et super
omia tecta moab ⁊ in plateis eius omnis
plãctus: quomã ꝯtriui moab sicut vas inu-
tile ait dominus. Quõ victa ẽ et vlulauerũt
Quomodo diecit ceruicẽ moab ⁊ cõfusus
est: Eritq; moab in derisũ: ⁊ in exemplum
omnibꝰ in circuitu suo. Hec dicit dñs. Ecce
quasi aquila volabit: ⁊ extendet alas suas
ad moab. Capta est carioth: ⁊ municõnes
oprehense sũt. Et erit cor fortiũ moab: in die
illa sicut cor mulieris parturiẽtis. Et cessabit
moab esse populus: quomã ꝯra dñm gloria-
tus est. Pauor ⁊ fouea ⁊ laqueus super te
o habitator moab ait dominus. Qui fugeit
a facie pauoris cadet in foueã: ⁊ qui conscẽ-
dere it de fouea capietur laqueo. Adducam eni
super moab annũ visitacõnis eorꝯ dicit domi-
nus. In vmbra esebon steterũt de laqueo fu-
giẽtes: q̃ ignis egressus est de esebon ⁊ flã-
ma de medio seon: ⁊ deuorauit partẽ moab
et verticẽ filiorꝯ tumultus. Ve tibi moab. Pe-
risti popule chamos: q̃ oprehensi sũt filij tui
et filie tue in captiuitatẽ. Et ouertã captiuita-
tem moab in nouissimis diebꝰ ait dominus.
Hucusq; iudicia moab XLIX
Ad filios ammon. Hec dicit dominus.
Nũquid non filij non sũt israel an he-
res nõ est eis? Cur ergo hereditate possedit
melchon gad. et populus eius in vrbibꝰ eiꝰ
habitauit? Ideo ecce dies venẽt in te dicit
dominus: ⁊ auditũ faciã super rabbath filiorꝯ
ammõ fremitũ plij. Et erit in tumultũ dissipa-
ta: filieq; eius igni succendẽtur: ⁊ possidebit is-
rael possessores suos ait dñs. Vlula esebõ:
quomã vastata est hai. Clamate filie rab-
ba: accingite vos cilicijs. Plangite ⁊ circui-
te per sepes: quomã melchon in transmigratio-
nem ducẽtur: sacerdotes eius ⁊ principes eiꝰ
simul. Quid gloriaris i vallibꝰ? Defluxit val-
lis tua filia delicata: q̃ ofidebas in thesauris
tuis. et dicebas. Quis veniet ad me? Ecce e-
go inducã super te terrorẽ ait dñs deus exer-
cituũ ab omibꝰ qui sũt in circuitu tuo: ⁊ disp-
gemini singuli a ospectu vestro: nec erit qui
ogreget fugiẽtes. Et post hec reuti faciã fu-
giẽtes ⁊ captiuos filiorꝯ amon ait dñs. Ad
ydumeã. Hec dicit dñs exercituũ. Nunq̃d
non vltra est sapiẽtia in themanis? Periit con-
siliũ a filijs. Inutilis facta est sapiẽtia eorũ.
Fugite ⁊ terga vertite: descendite in voragi-
nẽ habitatores dedan: quomã pdicõnem
esau adduxi super eũ: tempus visitacõis eiꝰ.
Si vindemiatores eius venissent super te nõ
reliquissent racemũ: si fures in nocte: rapuis-
sent q̃ sufficeret sibi. Ego vero disco operui

esau: reuelaui abscondita eius ⁊ celari non
potuit. Vastatū est semē eius. et fratres eius.
et vicini eius: ⁊ non erit. Relinq̄ pupillos tu=
os. et ego faciam illos viuē: ⁊ vidue tue in
me sperabūt: q̄ hec dicit dñs. Ecce quibus
non erat iudicū vt biberēt calicē. bibentes
bibent: ⁊ tu quasi innocēs relinq̄ris? Non
eris innocēs: sed bibens bibes. Quia p me=
metipsū iurauī dicit dñs: q̄ in solitudinē et
in oprobriū ⁊ in desertū et in maledictōem
erit bosra: ⁊ omnes ciuitates eius erūt in soli=
tudines sempiternas. Auditū audiui a do=
mino: ⁊ legatus ad gētes missus sum. Con=
gregamini ⁊ venite ⁊ ora eam: ⁊ ⁊surgamus
in preliū. Ecce enī paruulū dedi te i gētib:
⁊ contemptibilē inter hoīes. Arrogātia tua de=
cepit te ⁊ supbia cordis tui: q̄ habitas in ca=
uernis petre: ⁊ apprehendē interis altitudinē
collis. Cum exaltaueris quasi aquila nidū
tuū: inde detrahā te dicit dñs. Et erit ydu=
mea desta. Omnis q̄ transibit p eā stupebit:
et sibilabit sup omnes plagas eius: sicut sub=
uersa ē sodoma ⁊ gomorra et vicine eius ai=
it dominus. Non habitabit ibi vir: ⁊ nō in=
colet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascē=
det de supbia iordanis ad pulcritudinē ro=
bustā: q̄ subito currere faciā eū ad illam. Et
quis erit electus quē ꝓponam eis? Quis ē silis
mei? Et quis sustinebit me? Et quis ē iste
pastor qui resistat vultui meo? Propterea
audite consiliū domini q̄d inijt de edom: ⁊ cogi=
tacōes eius quas cogitauit de habitatori=
bus thēman. Si nō deiecerint eos paruuli
gregis: nisi dissipauerit cū eis habitaculū
eorum. A voce rume eorum cōmota ē terra: cla=
mor in mari rubro auditus ē vocis eius. Ec=
ce quasi aquila ascendet: ⁊ euolabit ⁊ expā=
det alas suas sup bosram. Et erit cor fortiū
ydumee in die illa. q̄i cor mlieris parturien=
tis. Ad damascū. Cōfusa ē emath ⁊ arfath:
q̄ auditū pessimū audierūt. Turbati sūt in
mari p sollicitudine quiescere non potuit. Dis=
soluta est damascus: versa ē in fugā: tremor
apprehendit eā. Angustia ⁊ dolores tenuerūt
eā: quasi parturientē. Quomō dereliquerī
ciuitatē laudabilē: vrbē leticie? Ideo cadet
iuuenes eius in plateis eius: ⁊ oēs viri p̄lij
conticescēt in die illa ait dominus exercituū.
Et succendam ignē in muro damasci: ⁊ deuo=
rabit menia benadab. Ad cedar ⁊ ad regnū
asor: q̄ percussit nabuchodonosor rex babilo=
nis. Hec dicit dñs. Surgite ⁊ ascēdite ad
cedar: ⁊ vastate filios orientis. Tabernacula
eorum et greges eorum capiēt: pelles eorum ⁊ oīa
vasa eorum ⁊ camelos eorum tollēt sibi: et voca=
būt sup eos formidinē in circuitu eius. Fugite:
abite vehemēter: in voragine sedete q̄ ha=
bitatis asor: ait dñs. Inijt enim contra vos na=
buchodonosor rex babilonis consiliū: ⁊ cogi=
tauit aduersus vos cogitacōes. Cōsurgite
et ascendite ad gentē quietā: ⁊ habitantē
confidenter ait dñs. Nō ostia nec vectes eis:
soli habitabitabūt. Et erūt cameli eorum i di=
repcōnes: ⁊ multitudo iumentorum in predā.
Et dispgam eos in omnem ventū qui sūt attōsi
in comā: ⁊ ex omni cosimo eorum adducā interi=
tū sup eos ait dñs. Et erit asor in habitaclm
draconū: deserta vsq̄ in eternū. Nō manebit
ibi vir: nec inhabitet eam filius hominis. Quod fa=
ctum ē verbū domini ad ihēmiā ꝓphetam ad=
uersus elam in principio regni sedechie regis
iuda dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Ecce e=
go confringam arcū elam ⁊ sumā fortitudinē eorum:
et inducā sup elam q̄tuor ventos a q̄tuor pla=
gis celi ⁊ ventilabo eos in omnes ventos istos:
et nō erit gēs ad quā nō puenīt profugi elam.
Et pauē faciam elam coram inimicis suis: ⁊
in conspectu querentiū animā eorum. Et addu=
cā sup eos malū: iram furoris mei dicit dñs. Et
mittam post eos gladiū donec consumā eos:
et ponam solium meum in elam: ⁊ perdā inde re=
ges ⁊ principes ait dominus. In nouissimis
autē diebus reuocabo captiuos elam dicit dñs.

Verbū q̄d locutus est dñs de
babilone ⁊ de terra caldeorum in manu
ihēmie ꝓphete. Annūciate in gētib: et audi=
tū facite. Leuate signū: p̄dicate: ⁊ nolite ce=
lare. Dicite. Capta ē babilon. confusus est bel:
victus est marodach. Cōfusa sūt omnia sculp=
tilia eorum: superata sūt ydola eorum. Quoniā
ascendet cōtra eā gēs ab aquilone: q̄ ponet
terram eius in solitudinē: ⁊ non erit q̄ habitet
in ea ab homine vsq̄ ad pecus. Et moti sūt:
et abierūt. In diebus illis ⁊ in tempore illo ait
dominus. venient filij israel ipsi. et filij iuda
simul. Ambulantes ⁊ flentes ꝓperabunt: et

dominũ deum suũ querẽt. In syõ interroga-
bũt viã: huc faciẽs eorũ venẽt: & apponẽt
ad dominũ fœdere sempiterno. quõ nulla ob-
liuione delebit. Grex perditus factus est populus
meus: pastores eorũ seduxerũt eos: fecerũt-
que vagari in mõtibus. De mõte in collẽ transie-
rũt: obliti sũt cubilis sui. Omnes qui inuenerũt
comederũt eos: & hostes eorũ dixerũt. Non
peccauimus: pro eo quod peccauerũt dõno decori
iustitiæ: & expectacõni prũm eorũ domino. Re-
cedite de medio babilonis: de terra caldeo-
rũ egredimini: & estote quasi hedi ãte gre-
ges. Quoniã ecce ego suscitabo & adducã
in babilonẽ congregacões gentũ magnarũ
de terra aquilonis: & ꝓparabunt aduersus
eas: & inde capiẽt. Sagitta eius qui viri fo-
tis interfectoris: nõ reuertetur vacua. Et e-
rit caldea in predã: omnes vastãtes eam re-
plebũt ait dõs. Quoniã exultatis & mag-
loquimini diripientes hereditatẽ meã: quo-
niã effusi estis sicut vitули sup herbam: & mu-
gitis sicut thauri. Confusa est mater vestra
nimis: & adequata puluei que genuit vos.
Ecce nouissima erit in gẽtibus: deserta inuia
et arẽs ab ira domini. Non inhabitabit sed
redigẽt tota in solitudinẽ. Omnis qui trãsibit
per babilonẽ stupebit: & sibilabit sup vniũsis
plagis eius. Preparamini ꝓtra babilonẽ
per circuitũ. Omnes qui intẽditis arcũ debella-
te eam: nõ parcatis iaculis: quia dõno peccauit.
Clamate adũsus eam. Sibiq; dedit manũ.
Ceciderũt fundamẽta eius: destructi sũt mu-
ri eius: quoniã vltio domini ẽ. Vlcões accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Dispergite
satorẽ de babilone: & tenẽtem falcẽ in tẽpe
messis a facie gladii colũbe. Vnusquisq; ad
populũ suũ conuertẽt: & singuli ad terram suã
fugiẽt. Grex dispersus israhel: leones eiecerũt
eum. Primus comedit eũ rex assur: iste no-
uissimus exossauit eũ nabuchodonosor rex
babilonis. Propterea hæc dicit dõs exẽci-
tuũ deus israhel. Ecce ego visitabo regem
babilonis & terrã eius sicut visitaui regem
assur: & reducam israhel ad habitaculũ suũ.
Et pascẽt carmelus & basan: & in monte e-
phraim & galaad saturabit anima eius. In
diebus illis & in tempore illo ait dominus que-
ret iniquitas israhel & nõ erit: & peccũ iuda
et nõ inuenietur: quoniã propitius ero eis quos
reliquero. Sup terrã dominantiũ ascende:
et sup habitatores eius visita. Dissipa & inte-
fice q post eos sũt ait dõs: & fac iuxta omnia
que præcepi tibi. Vox belli in terra: & cõtritio
magna. Quõ confractus ẽ et contritus malleus
vniuerse terre? Quõ versa est in desertũ babi-
lon in gẽtibus? Illaqueaui te & capta es babi-
lon & nescieba: inuẽta es & apprehẽsa: quo-
niam dõm prouocasti. Aperuit dõs thesauruũ
suũ & protulit vasa ire sue: quia opus est domino
deo exercituũ in terra caldeorũ. Venite ad
eã ab extremis terre finibus: aperite vt exeãt
qui cõculcẽt eam. Tollite de via lapides. et
redigite in aceruos: & interficite eã: nec sit
quicq̃ reliquũ. Dissipate vniũsos fortes e-
ius: descendãt in occisionẽ. Ve eis quia venit
dies eorũ: tempus visitacõis eorũ. Vox fu-
gientũ & eorũ q euaserũt de terra babilõis:
vt ãnunciẽt in syõ vltõem domini dei nostri:
vltõem tẽpli eius. Annũciate in babilonẽ
plurimis: omnibus qui tendũt arcũ. Cõsistite
adũsus eam per gyrũ: & nullus euadat. Red-
dite ei secũm opus suũ: iuxta omnia que fecit
facite illi. quia contra dõm erecta est: aduersum
sanctũ israhel. Idcirco cadent iuuenes eius
in plateis eius: & omnes viri bellatores eius
cõticescent in die illa ait dõs. Ecce ego ad te
superbe dicit dõs deus exẽcituũ: quia venit dies
tuus: tẽpus visitatõnis tue. Et cadet superbus
et corruet: & nõ erit q̃ suscitet eum. Et succen-
dam ignẽ in vrbibus eius: & deuorabit omnia
in circuitu eius. Hec dicit dõs exercituũ. Ca-
lumnã sustinent filii israhel & filii iuda simul.
Omnes qui ceperũt eos tenẽt: nolũt dimitte-
re eos. Redẽptor eorũ fortis: dõs exercituũ
nomen eius. Iudicio defendet causam eorũ:
vt exterreat terrã & cõmoueat habitatores
babilonis. Gladius ad caldeos ait dõs: &
ad habitatores babilõis & ad principes & ad
sapiẽtes eius. Gladius ad diuinos eius: q̃
stulti erũt. Gladius ad fortes illius: q̃ time-
bũt. Gladius ad equos eius. et ad currus
eius. & ad omne vulgus eius qui est in medio
eius: & erũt quasi mulieres. Gladius ad the-
sauros eius: q̃ diripient. Siccitas sup aquas
eius erit & arescent: quia terra sculptilium est: et
in portentis gloriant. Propterea habitabũt

dracones cū fatuis ficarijs: habitabūt in
ea struco es. Et nō inhabitabit vltra usq; in
sempiternū: nec extruet usq; ad gnationē
et gnationē. Sicut subuertit dns sodomā
gomorram et vicinos eius. ait dns. Nō ha-
bitabit ibi vir: nō inmolet eam filius hois.
Ecce populus venet ab aquilone gēs ma-
gna: reges magni surgēt a finibus terre.
Arcū et scutū apprehendēt: crudeles sunt et
immisericordes. Vox eorū quasi mare sona-
bit: super equos ascendēt sicut vir paratus
ad preliū ordinate filia babilonis. Audiuit
rex babilonis famam eorū: et dissoluta sūt
manus eius. Angustia apprehendit eū: dolō qui
parturientē. Ecce qui leo ascendet de superbia
iordanis ad pulcritudinē robustā: quis subito
curiē faciam eū ad illā. Et quis erit electus
quē ponam ei? Quis enim similis mei: et quis
sustinebit me? Et quis est iste pastor: qui
resistat vultui meo? Propterea audite consilium
domini quod mēte concepit aduersū babilonē:
et cogitationes eius quas cogitauit super terram
caldeorū. Nisi detraxerint eos paruuli gre-
gum: nisi dissipatū fuerit cū ipsis habitaculū
eorū. A voce captiuitatis babilonis commo-
ta est terra: et clamor inter gentes auditus ē.
Hec dicit dns. Ecce ego suscitabo super
babilonē: et super habitatores eius
qui cor suum leuauerūt contra me qui venti pesti-
lentē: et mittā in babilonē ventilatores et ventila-
būt eam. Et demolient terram eius: quo-
niam venerūt super eam undique in die afflicti-
onis eius. Nō tendat qui tendit arcū suum: et
nō ascendat loricatus. Nolite parcere iuuen-
bus eius: interficite omnem militiam eius. Et
cadent interfecti in terra caldeorū: vulnera-
ti in regionibus eius. Quoniam nō fuit viduata
israhel et iuda a dno deo suo: dno exercituū.
Terra autē eorū repleta est delicto a sancto
israhel. Fugite de medio babilonis: vt saluet
vnusquisq; animam suam. Nolite tacere super
iniquitate eius: quoniam tempus vltionis eius
est dno: vicissitudinē ipse retribuet ei. Calix
aureus babilon in manu dni: inebriās omnem
terram. De vino eius biberūt gentes: et ideo con-
mote sūt. Subito cecidit babilon: et contrita
est. Vlulate super eam: tollite resinam ad do-
lorē eius si forte sanet. Curauimus babilonē:
et non est sanata. Derelinquamus eam: et ea-
mus vnusquisq; in terram suam. Quoniam peruen-
it vsq; ad celos iudicium eius: et eleuatū est
vsq; ad nubes. Protulit dns iustitias nras:
venite et narremus in sion opus domini dei
nostri. Acuite sagittas: et implete phaetras.
Suscitauit dns spm regum medorum: et contra ba-
bilonē mens eius est: ut perdat eam. Quoniam
vltio domini est: vltio templi sui. Super muros
babilonis leuate signum: augete custodiam. Le-
uate custodes: preparate insidias: quia cogitau-
it dns et fecit quecūq; locutus est contra ha-
bitatores babilonis. Que habitas super aquas
multas locuples in thesauris: venit finis tu-
us: pedalis precisionis tue. Iurauit dominus
exercituū per aiam suam: quia replebo te hominibus
quasi bruchis: et super te celeuma cantabi-
tur. Qui fecit terram in fortitudine sua: pre-
parauit orbē in sapientia sua: et prudētia sua
extendit celos. Dante eo voces: multiplicā-
tur aque in celo. Qui leuat nubes ab extre-
mo terre: fulgura in pluuiam fecit: et produxit
ventos de thesauris suis. Stultus factus est
omnis homo a scientia: confusus est omis conflator
in sculptili. Quia mendax est conflatio eius:
nec est spus in eis. Vana sūt opera et risu di-
gna: in tpe visitationis sue pibūt. Nō sicut hec
pars iacob. Quia qui fecit omnia ipse est: et is-
rahel sceptrum hereditatis eius: dominus ex-
ercituū nomen eius. Collidis tu michi vasa bel-
li: et ego collidam in te gentes: et disperdam in
te regna. Collidam in te equum et ascensorem eius:
et collidam in te currum et ascensorem eius. et col-
lidam in te virum et mulierem. Et collidam in te
senem et puerum: et collidam in te iuuenem et virginem.
Et collidam in te pastorem et gregem eius:
et collidam in te agricolam et iugales eius. Et
collidam in te duces et magistratus: et reddam
babilonis et cunctis habitatoribus caldeorum omne
malum suum. quod fecerūt in sion in oculis vris.
ait dominus. Ecce ego ad te mons pestifer ait
dominus: qui corrumpis vniuersam terram. Et
extendam manum meam super te et euoluam te de
petris: et dabo te in montem combustionis. Et nō
tollam de te lapidem in angulum et lapidem in
fundamēta: sed perditus in eternum eris ait do-
minus. Leuate signum in terra: clangite bucina
in nationibus. Sanctificate super eam gentes:

annũciate ꝓtra illã regibꝫ ararath mẽniꝫ a=
scenez: numerate ꝓtra eã tapfar. Adducite
equũ quasi brachiũ aculeatũ. Sanctificate
ꝓtra eã gẽtes: reges medie. duces eius. et
vniũsos magistratus eius: cunctãq; terrã
potestatis eiꝰ. Et ꝓmouebit terraꝫ ꝓturba=
bitur: q; cuigilauit ꝓtra babilonẽ cogitacõ
domini: vt ponat terrã babilonis desertam
et inhabitabilẽ. Cessauerũt fortes babilo=
nis a ꝓlio: habitauerũt in ꝓfidijs. Deuoratũ
est robur eorꝫ: et facti sũt quasi mulieres.
Incensa sunt tabernacula eius: ꝓtriti sũt ve=
ctes eius. Currẽs obuiam currẽti veniet et
nũcius obuius nunciãti: ut annunciet regi
babilonis q; capta est ciuitas eius a summo
vsq; ad summũ: et vada ꝓocupata sũt. Et
paludes incense sũt igni: et viri bellatores
ꝓturbati sũt: q; hec dicit dñs exercituũ deus
israhel. Filia babilonis quasi area: tempus
triture eius. Adhuc modicũ: et veniet tpus
messionis eius. Comedit me: deuorauit me
nabuchodonosor rex babilonis. Reddidit
me quasi vas inane. Absorbuit me q̃i dra=
co: repleuit ventrem suũ teneritudine mea:
et eiecit me. Iniquitas aduersũ me. et caro
mea super babilonẽ dicit habitacõ syon: et
sanguis meus sup habitatores caldee dicit
ihꝛusalem. Propterea hec dicit dñs. Ecce
ego iudicabo causam tuã: ꝫ vlciscar vltõem
tuã. Et desertũ faciam mare eius: et siccabo
venam eius. Et erit babilõ in tumulos: ha=
bitacõ draconũ stupor ꝫ sibilus: eo q; non
sit habitator. Simul ut leones rugiẽt: excu=
tiẽt comas velut catuli leonũ. In caloꝛe eorꝫ
ponã potus eorꝫ: ꝫ inebriabo eos ut sopiãt
et dormiant somnũ sempiternũ: ꝫ non ꝓsurgãt
dicit dñs. Deducã eos quasi agnos ad
victimã: ꝫ quasi arietes cũ hedis. Quomo=
do capta est sesach. et ꝓprehensa est inclita
vniuerse terre? Quõ facta est in stupor=
em babilõ inter gentes? Et ascendit sup babi=
lonẽ mare: multitudine fluctuũ eius opta
est. Facte sũt ciuates eius in stuporẽ: terra
inhabitabilis ꝫ deserta: terra in qua nullus
habitet nec transiet p eã filius hominis. Et
visitabo sup bel in babilone: ꝫ eiciã quod
absorbuerat de ore eius: ꝫ nõ ꝓfluet ad eaꝫ
vltra gentes. Siquidẽ ꝫ murus babilonis
corruet. Egredimini de medio eius populus
meus: vt saluet vnusquisq; aiam suã ab ira
furoris domi. Et ne forte mollescat cor vrm:
et timeatis auditũ qui audiet in terra. Et ve=
niet in ãno auditio. ꝫ post hũc annũ audicõ
et iniq̃tas in terra: ꝫ dñator sup dñatorem.
Propterea ecce dies venũt. et visitabo super
sculptilia babilonis: ꝫ omis terra eius con=
fundet. et vniũsi interfecti eius cadẽt in me=
dio ei. Et laudabũt sup babilonẽ celi terre
ꝫ omia q̃ in eis sũt: q; ab aquilone venet
ei ꝓdones ait dñs. Et quomodo fecit babi=
lon vt caderent occisi in israhel: sic de babilo=
ne cadent occisi in vniũsa terra. Qui fugitis
gladiũ venite: nolite stare. Recordamini p=
cul dñi: ꝫ ihrlm ascẽdat sup cor vrm. Cõfusi
sumus: quomã audiuimus oꝓprobriũ. Ope=
ruit ignominia facies nras: quomã venerũt
alienj sup sanctificacõem domus dñi. Pro=
pterea ecce dies venũt ait dñs. et visitabo
sup sculptilia eius: ꝫ in omi terra eius mugi=
et vulneratus. Si ascenderit babilon in ce=
lũ ꝫ firmauerit in excelso robur suũ: a me ve=
niet vastatores eius ait dominꝰ. Vox clamo=
ris de babilone. ꝫ ꝓtricõ magna de terra cal=
deorꝫ: qm̃ vastauit dominus babilonẽ et p=
didit ex ea vocẽ magnã: ꝫ sonabũt fluctus
eorꝫ quasi aq̃ multe. Dedit somnũ vox eorꝫ:
q; venit sup eam id est sup babilonẽ predo.
Et appixensi sũt fortes eius: ꝫ emarcuit arcꝰ
eorꝫ: q; fortis vltor dominus reddens retri=
buet. Et inebriabo pncipes eius ꝫ sapientes
eius: duces eius ꝫ magistratus eius ꝫ fortes
eiꝰ. Et dormiẽt somnũ sempiternũ: ꝫ nõ ex=
pergiscent ait rex: dominus exercituũ nomẽ
eiꝰ. Hec dicit dominus exercituũ. Murus
babilõis ille altissimus suffossione suffodie=
dicet. et porte eius excelse igne ꝓburẽtur: et
labores ꝓplꝓꝛ ad inchilũ ꝫ gentũ. in ignem
erũt ꝫ dispibũt. Verbũ q̃d ꝓcepit ihꝛeminas
ꝓpha saraie filio nerie filij maasie. cũ pgẽt
cũ sedechia rege in babilonẽ: in ãno quarto
regni eiꝰ. Saraias aũt erat pnceps ꝓplxne.
Et scripsit ihꝛeminas omne malũ q̃d venturũ
erat sup babilonẽ in libro vno: omia verba
hec q̃ scripta sũt ꝓtra babilonẽ. Et dixit ihꝛ=
eminas ad saraiam. Cũ veneris in babilõez
et videris ꝫ legeris omia verba hec dices.

Domine tu locutus es ꝟra locū istū vt dispderes eū: ne fit qui ī eo habitet ab homie vsq ad pecus: ⁊ sit ꝑpetua solitudo. Cunq; ꝓpleueris legē librū istū: ligabis ad eū lapidē ⁊ pices illū ī medū eufraten: ⁊ dices. Sic sbmergēt babilon: ⁊ nō ꝛsurget a facie afflictōis quā ego adduco sup eā: ⁊ dissoluetur. Hucusq; verba ieremie.

LII

Filius viginti ⁊ vnius ānī erat sedechias cū regnare cepisset: ⁊ vndecim ānis regnauit in ihrlim. Et nomē matris eius amithal: filia ieremie de lobna. Et fecit malū in oculis domī iuxta oīa q̄ fecerat ioachim: qm̄ furor domī erat in ihrlim ⁊ ī iuda vsque quo ꝓiceret eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege babiloms. Factum est autē in āno nono regni eius in mēse decimo. decima die mēsis venit nabuchodonosor rex babiloms ipse ⁊ omis exercitus eius adūsus ihrlim ⁊ obsederūt eā: ⁊ edificauerūt ꝟra eam munitōes in circuitu: ⁊ fuit ciuitas obsessa vsq ad vndecimū annū regni sedechie. Mense aūt quarto nona die mēsis obtinuit fames ciuitatē: ⁊ nō erat alimēta populo terre. Et dirupta est ciuitas. et oēs viri bellatores eius fugerūt: exierūtq; de ciuitate nocte p viam porte q̄ est inter duos muros et ducit ad ortū regis. caldeis obsidētibꝰ vrbē in giro: ⁊ abierūt p viam q̄ ducit in ierem. Persecutus est aūt caldeorꝫ exercitus regē et ap̄hendērūt sedechiam in deserto quod ē iuxta ihericho: ⁊ omis comitatus eius diffugit ab eo. Cūq; op̄hendissent regē adduxerūt eum ad regē babiloms in reblatha q̄ est in terra emath: ⁊ locutus est ad eum iudicia. Et iugulauit rex babiloms filios sedechie in oculis eiꝰ: ⁊ et omes principes iuda occidit ī reblatha. Et oclos sedechie eruit: ⁊ vinxit eum ꝓpedibꝰ. Et adduxit eū rex babiloms in babilonē: ⁊ posuit eum in domo carceis vsq ad diē mortis eiꝰ. In mēse aūt quīto. decima mēsis. ipe ē annus decimusnonus nabuchodonosor regis babiloms: venit nabuzardan princeps militie qui stabat coꝶ rege babiloms in ihrlim: et incendit domū domini ⁊ domū regis ⁊ omes domus ihrusalē: ⁊ oēz domū magnā igne obussit: ⁊ totū murū ihrusalē per circuitu destruxit exercitus caldeorꝫ q̄ erat cū magistro militie. De paupibꝰ aūt populi ⁊ de reliquo vulgo qd̄ remanserat in ciuitate ⁊ de p fugis q̄ transfugerāt ad regē babiloms et ceteros de multitudie. trāstulit nabuzardā princeps militie: de paupibꝰ vēo terre reliq̄t nabuzardan princeps militie vinitores et agricolas. Colūnas q̄ ereas q̄ erāt in domo domini ⁊ bases ⁊ mare eneū qd̄ erat in domo domini ꝛfregerūt caldei: ⁊ tulerūt omē es eorꝫ in babilonē. Et lebetes ⁊ creagras ⁊ psalteria ⁊ fialas et mortariolas ⁊ oīa vasa erea q̄ in ministerio fuerāt tulerūt: ⁊ ydrias ⁊ thimiamateria ⁊ vrceos et pelues ⁊ candelabra et mortaria ⁊ cyatos. Quotq̄t aurea aurea: et quotq̄t argētea argētea. Tulit mgr militie colūnas duas ⁊ mare vnū. et vitulos duodecim ereos qui erāt sub basibꝰ: quas fecerat rex salomon in domo domini. Nō erat pōdꝰ eris oīm vasorꝫ horꝫ. De colūnis aūt: decez et octo cubiti altitudinis erāt ī colūna vna: et funiculus duodecim cubitorꝫ circuibat eam. Porro grossitudo eius q̄nꝰ digitorꝫ: et intrinsecus cauа erat: ⁊ capitella sup vtrāq; erea. Altitudo capitelli vnius q̄nq; cubitorꝫ: et retiacula ⁊ malagranata supra coronā in circuitū: omia enea. Et fuerūt malagranata nonagintasex dependētia: ⁊ omia malagranata centū retiaculis circūdabātur. Et tulit magister militie saraiam sacerdotē primū: et sophoniam sacerdotē secundū: ⁊ tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū vnū qui erat ꝑpositus sup viros bellatores: et septē viros de hijs q̄ videbāt faciē regis qui inuenti sūt in ciuitate: ⁊ scribam principē militiē qui ꝓbabat tyrones: ⁊ sexagintа viros de populo terre q̄ inuenti sūt in medio ciuitatis. Tulit aūt eos nabuzardan magister militie: ⁊ duxit eos ad regē babiloms in reblatha. Et percussit eos rex babiloms: et interfecit eos in reblatha in terra emath. Et trāslatus est iuda de terra sua. Iste est ꝑplus quē trāstulit nabuchodonosor in anno septimo: iudeos tria milia ⁊ viginti tres. In āno octauodecimo nabuchodonosor transtulit de ihrusalē aias octingētas triginta duas. In āno vicesimotertio nabuchodonosor trāstulit nabuzardan magister militie animas

iudeorꝫ septingẽtas quadragintaquinq;.
Omnes ergo anime: q̃tuor milia sexcẽte. Et
factum est in tricesimoseptimo ano trãsmi-
grationis ioachim regis iuda duodecimo
mense vicesima quinta mensis eleuauit euil-
merodach rex babilonis ipo ano regni sui
caput ioachim regis iude: ⁊ eduxit eum de
domo carceris: ⁊ locutus est cum eo bona.
Et posuit thronũ eius sup thronos regũ q̃
erat post se in babilone: ⁊ mutauit vestimẽ-
ta carceris ei⁹: ⁊ comedebat panẽ coꝝ̃ ea
semp cũctis diebus vite sue. Et cibaria ei⁹
cibaria ꝓpetua dabant̃ ei a rege babilonis
statuta per singulos dies: vsq; ad diem
mortis sue cunctis diebus vite eius.

Explicit ihemias ꝓpheta. Incipiũt lamẽta-
cões eius que cynoth hebraice mscribũt

Et factus est postq̃ in
captiuitatẽ redactus
est israhel ⁊ ihe rusalem
deserta est: sedit ihere-
mias ꝓpheta flens et
planxit lamẽtatione
hac i ihrlim: et amaro
animo suspirãs ⁊ eiulãs dixit. Aleph Quo
sedet sola ciuitas plena populo. Facta est q̃i
vidua domina gentiũ: princeps puinciarꝫ
facta est sub tributo. Beth. Plorans plo-
rauit in nocte: ⁊ lacrime eius in maxillis
eius. Non est qui consoletur eam: ex omni-
bus caris eius. Omnes amici eius spreuerũt
eã: ⁊ facti sunt ei inimici. Gimel Migrauit
iuda ꝓpter afflictõem ⁊ multitudinẽ seruitutis.
Habitauit inter gẽtes: nec inuenit re-
quiẽ. Omnes pseqntes eius apprehenderũt
eã inter angustias. Deleth Vie syõ lugẽt:
eo q̃ non sunt q̃ veniant ad solemnitatẽ. O-
mnes porte eius destructe: sacerdotes eius
gemẽtes. Virgines eius squalide: et ipa
oppressa amaritudine. He. Facti sũt hostes
eius in capite: ⁊ inimici ei⁹ locupletati sũt:
q̃ dominus locutus est sup eã ꝓpter multi-
tudinẽ iniquitatũ ei⁹. Paruuli eius ducti
sunt in captiuitatem: ante faciẽ tribulãtis.
Vau. Et egressus ẽ a filia syon omis decor
ei⁹. Facti sũt principes eius velut arietes nõ
inuenẽtes pascua: ⁊ abierũt absq; fortitu-
dine ãte faciẽ sbsequẽtis. Zay. Recordata
ẽ ihrlim dierꝫ afflictõis sue. et puaricacõis
oim desiderabiliũ suorꝫ. q̃ habuerat a diebꝫ
antiquis: cũ caderet ꝓplus eius in manũ hosti-
li: ⁊ nõ essꝫ auxiliator. Viderũt eã hostes: et
deriserũt sabbata ei⁹. Heth Peccatũ peccau-
uit ihrlim: ꝓpterea instabilis facta ẽ. Omnes
qui glorificabant eã spreuerũt illã: q̃ viderũt
ignominiã eius. Ipa aũt gemẽs: ⁊ cõuersa
retrorsũ. Teth Sordes eius in pedibꝫ eius:
nec recordata ẽ finis sui. Deposita ẽ vehemẽ-
ter: nõ habẽs osolatorẽ. Vide domine affli-
ctionẽ meã: qm̃ erectus est inimicus. Joth
Manũ suã misit hostis ad omnia desiderabilia
eius: q̃ vidit gẽtes ingressas scũarium suũ:
de quibꝫ pcepas ne intrarent in ecclam tuã.
Caph. Omis ꝓpl's eius gemẽs: ⁊ querens
panẽ. Dederũt pciosa q̃q; p cibo: ad refocil-
landã aiam. Vide dñe ⁊ osidera: qm̃ facta
sũ vilis. Lamech O vos omnes q̃ transitis p
viam attendite ⁊ videte: si est dolor sicut do-
lor meus. Quoma vindemiauit me ut locu-
tus ẽ dominus: in die ire furoris sui. Mem.
De excelso misit ignẽ in ossibꝫ meis: ⁊ erudi-
uit me. Expandit rethe pedibꝫ meis: conuertit
me retrorsũ. Posuit me desolatam: tota die
merore ofectã. Nun Vigilauit iugus mq̃
tatũ meaꝝ in manũ ei⁹: conuolute sũt ⁊ impositi
collo meo. Infirmata ẽ virtus mea: dedit me
dominus in manũ de q̃ non potero surgere.
Samech. Abstulit omnes magnificos me-
os dominus de medio mei: vocauit aduer-
sũ me tpm: ut otereret electos meos. Torcu-
lar calcauit dñs virgini filie iuda. Ayn. Idcir-
co ego plorãs ⁊ oculus meus deducẽs aq̃s:
q̃ longe fcũs ẽ a me osolator: conuertẽs ani-
mã meã. Facti sũt filij mei pditi: qm̃ inualuit
inimicus. Phe. Expãdit syon manus suas:
non ẽ qui osolet̃ eã. Mandauit dñs adũsũ
iacob: in circuitu eius hostes ei⁹. Facta est
ihrlim quasi polluta menstruis inter eas.
Sade Iustus est dominus: q̃ os eius ad
iracundiam puocaui. Audite obsecro vniũ-
si ꝓpli: ⁊ videte dolorẽ meũ. Virgines mee
et iuuenes mei abierũt i captiuitatẽ. Coph
Vocaui amicos meos: ⁊ ipsi deceperũt me.
Sacerdotes mei ⁊ senes mei in vrbe osumpti
sũt: q̃ quesierũt cibũ sibi ut reuocillarẽt ani-
mas suas. Res. Vide domine qm̃ tribulor:

tribulatus est venter meus. Subuersũ est
cor meũ in memetipa: quomã amaritudine
plena sum. Foris interficit gladius: et domi
mors similis est. Sm. Audierũt q̃ ingemi-
sco ego: et nõ est qui cõsolet me. Omnes imi-
mici mei audierũt malũ meũ: letati sũt qm̃
tu fecisti. Adduxisti die osolacõnis: et fient
similes mei. Thau Ingrediat oõne malũ
eorũ coram te: et deuindemia eos sicut vinde-
miasti me ꝓter oes iniq̃tates meas. Mul-
ti enim gemitus mei: et cor meũ mestũ. II

Quomõ obtexit caligine in fu- Aleph
rore suo dõs filiã syon Proiecit de ce-
lo israel: et nõ est recordatus i terrã inimicã sca-
belli pedũ suorũ i die furoris sui. Beth. Pre-
cipitauit dõs nec pepcit oia speciosa iacob:
destruxit in furore suo munitiones virginis iuda
et deiecit in terã: polluit regnũ et principes eius.
Gymel Cõfregit in ira furoris sui oõne cor-
nu israel: auert retrorsũ dexterã suã a facie imi-
mici: et succendit in iacob q̃i ignis flãme deuo-
rantis in giro Deleth Tetendit arcũ suũ q̃i
inimicus: firmauit dexterã suã q̃i hostis: et
occidit oõne q̃d pulcrũ erat visu. In taber-
naculo filie syon effudit q̃i ignis indignati-
onis suã. He. Factus est dõs velut inimicus: pci-
pitauit israel. Precipitauit omia mena ei-
us: dissipauit munitiones eius: et repleuit in
filia iuda humiliatũ et humiliatã. Vau. Et
dissipauit quasi ortũ tentoriũ suũ: demolitus
est tabernaculũ suũ. Obliuiom tradidit do-
minus in syon festiuitatis et sabbatũ: et in ob-
probriũ et in indignacõem furoris sui regi
et sacerdotes. Zay. Repulit dõs altare suũ:
maledixit sanctificacõni sue: tradidit in ma-
nus inimici muros turriũ eius. Voce dederũt
in domo domini: sicut in die solemn. Heth
Cogitauit dõs dissipare murũ filie syon: te-
tendit funiculũ suũ et nõ auert manũ suam a
pdicõe. Luxitq̃ ãte murale: et murus parit
dissipatus est. Teth Defixe sũt in terra porte
eius: pdidit et otriuit vectes eius: regem eius
et principes eius in gentib. Non est lex: et
ꝓphete eius nõ inuenerũt visionẽ a domio.
Joth Sederũt in terra: oticuerũt senes fi-
lie syon: ospserũt cinere capita sua. Accincti
sunt cilicijs: abiecerunt in terra capita sua
virgines iherusalem. Caph Defecerũt p lacri-
mis oculi mei: o turbata sũt viscera mea. Ef-
fusum est in terra iecur meũ sup otricões filie
populi mei: cũ deficeret paruulus et lactens
in plateis oppidi. Lamech Matribus suis di-
xerũt vbi est triticũ et vinũ: cũ deficerẽt quasi
vulnerati in plateis ãtatis: cũ exalarẽt aias
suas in sinu matrũ suarũ. Mem. Cui oparab
te. vel cui assimlabo te filia iherusalem? Cui
exequabo te. et osolabor te virgo filia syon?
Magna enim velut mare otritio tua. Quis
medebit tui? Nun. Prophete tui viderũt ti
bi falsa et stulta: nec aperiebãt iniquitatẽ tu-
am: ut te ad penitentiã puocarẽt. Viderunt
autem tibi assumptiones falsas et eiectões.
Sameth Plauserũt sup te manibus oõnes
transeũtes p viam: sibilauerũt et mouerunt
capita sua sup filiam ihrlm: hecine est vrbs
dicẽtes pfecti decoris: gaudiũ vniuerse terre.
Phe. Aperuerũt sup te os suũ oõnes imi-
mici tui: sibilauerũt et fremuerũt dentib suis:
et dixerũt deuorabim̃. En ista ẽ dies quem
exspectabamus. inuenimus. vidim̃. Ain.
Fecit deus q̃ cogitauit: cõpleuit sm̃onẽ suũ
quẽ p̃ceperat a diebus antiquis. Destruxit et
nõ pepcit: letificauit sup te inimicũ: et exalta-
uit cornu hostium tuorũ. Sade Clamauit
cor eorum ad dõm: sup muros filie syon. De-
duc quasi torrentẽ lacrimas p die et noctem:
nõ des requem tibi: neq̃ taceat pupilla oculi
tui. Coph Consurge: lauda in nocte in pri-
cipio vigiliarũ: effunde sicut aquam cor tuũ
ante ospectũ domini. Leua ad eũ manus p
anima paruulorũ tuorũ: qui fame pereũt in
capite oõm opitorũ. Res. Vide dõne et osidera:
quẽ vindemiauerisita. Ergo ne comedẽt
mulies fructũ suũ: paruulos ad mensuram
palme? Sic occidit in sanctuario domini: sacer-
dos et ꝓphete? Sm. Jacuerũt in terra foris
puer et senex: virgines mee et iuuenes mei ce-
ciderũt in gladio. Interfecisti in die furoris
tui: p cussisti: nec misertus es. Vocasti
quasi die solemnẽ q̃ terrerẽt me de circuitu:
et nõ fuit in die furoris dõi qui effugẽt et reli-
quẽ. Quos educauit et enutriuit: inimicus me?
Ebovir osumpsit eos. Aleph III
videns paupertatẽ meam: in virga
indignacõnis eius. Ve minauit et
adduxit in tenebris: et non in lucẽ.

Tantũ ĩm mewertit: ꝗ ouertit manũ suã tota
die. Beth. Vetustam fecit pellẽ meã ꝗ car-
nem meã: cõtriuit ossa mea. Beth. Edifica-
uit ĩn giro meo: ꝗ circũdedit me felle ꝗ labo-
re. Beth. In tenebrosis collocauit me: q̃si
mortuos sempiternos. Hymel Circũedifi-
ficauit aduersũ me ut nõ egrediar: aggra-
uauit ꝓpedẽ meũ. Hymel Sed ꝗ cũ clama-
uero ꝗ cũ rogauero: exclusit oracõem meã.
Hymel Cõclusit vias meas lapidib̃ q̃dris:
semitas meas subuertit. Deleth Vrsus insi-
dians factus est michi: leo ĩn abscondito.
Deleth Semitas meas sbuertit ꝗ ꝓfregit
me: posuit me desolatã. Deleth Tetẽdit ar-
cum suũ: ꝗ posuit me quasi signũ ad sagittã.
He. Misit ĩ rembꝫ meis filias pharetre sue.
He. Factus sũ ĩn derisũ oĩm ꝓplo meo: cãticũ
eorꝫ tota die. He. Repleuit me amaritudi-
mbꝫ: inebriauit me absmthio. Vau. Et fre-
git ad numerũ dentes meos: cibauit me ci-
nere. Vau. Et repulsa est anima mea: obli-
tus sũ bonorꝫ. Vau. Et dixi perijt fims me-
us: ꝗ spes mea a dño. Zay. Recordare pau-
ptatis ꝗ transgressionis mee: absmthij ꝗ fel-
lis. Zay. Memoria memor ero: ꝗ tabescet ĩ
me anima mea. Zay Hoc recolẽs ĩn corde
meo: ideo sperabo. Heth Misericordie dñi
q̃ nõ sumus ꝓsũpti: q̃ nõ defecerũt misera-
cõnes ei?. Heth Nouã diluculo: multa est
fides tua. Heth Pars mea dominus dixit
anima mea: ꝓterea exspectabo eum. Teth
Bonus est dñs sperãtib̃ ĩn eũ: aĩe querẽti
illũ. Teth Bonũ est ꝑstolari cũ silẽtio salu-
tare dñi. Teth Bonum est viro: cũ portauer-
it iugũ ab adolescentia sua. Joth Sedebit
solitarius ꝗ tacebit: quia leuauit se super se.
Joth Ponet ĩ puluere os suum: si forte sit
spes. Joth Dabit percutiẽti se maxillã: satura-
bit' ꝓprobrijs. Caph Quia nõ repellet ĩn
sempiternũ dñs. Caph Quia si abiecit et
miserebit' scõm multitudĩ mĩsericordiarꝫ sua-
rũ. Caph Non enim humiliauit ex corde
suo: ꝗ abiecit filios hoĩm. Lamech Vt ter-
reret sub pedib̃ suis oĩmes vinctos terre.
Lamech Vt declinaret iudiciũ viri: ĩn con-
spectu vultus altissimi. Lamech Vt puerte-
ret hoĩẽz ĩn iudicio suo: dominus ignorauit.
Mem. Quis ẽ iste qui dixit vt fiẽt: dño nõ
iubente? Mem. Ex ore altissimi nõ egrediẽ-
tur: nec mala nec bona? Mem. Quid mur-
murauit homo viuens: vir ꝑ peccatis suis?
Nun Scrutemur vias nr̃as: ꝗ queramus
et reuertam' ad dominũ. Nun. Leuemus cor-
da nostra cũ mambꝫ: ad dñm ĩn celos. Nun.
Nos iniquegimus ꝗ ad iracundiã ꝑuoca-
uimus: idcirco tu inexorabilis es. Samech
Operuisti ĩn furore ꝗ ꝑcussisti: occidisti nec
pepcisti. Samech Opposuisti nubem tibi:
ne trãseat oratio. Samech Eradicacões ꝗ
abiectionẽ posuisti me: ĩn medio populorꝫ.
Phe. Aperuerũt sup nos os suũ oẽs inimici.
Phe. Formido ꝗ laque? facta est nobis va-
ticinacõ ꝗ tricõ Phe. Diuisiones aquarꝫ de-
duxit oculus meus: ĩn ꝓtricõe filie ꝓpli mei.
Ayn. Oculus meus afflictus est nec tacuit:
eo q̃ nõ essẽt requies Ayn Donec respiceret
et videret deus de celis. Ayn. Oculus meus
depdatus est ammã meã: ĩn cũctis filiabus
vrbis mee. Sade Venacõe ceperũt me q̃si
auẽ ĩmimici mei gratis. Sade Lapsa est ĩ
lacũ vita mea: ꝗ posuerũt lapidẽ sup me Sade
Inundauerũt aq̃ sup caput meũ: dixi perij.
Coph Inuocaui nom̃ tuũ dñe: de lacu nouis-
simo Coph. Vocẽ meã audisti: ne aũtas au-
rẽ tuã a smgltu meo ꝗ clamoribꝫ. Coph ap-
ꝓpĩq̃sti ĩ die q̃n inuocaui te: dixisti ne time-
as. Res. Judicasti dñe causaꝫ aĩe mee: redẽ-
ptor vite mee. Res. Vidisti domĩe iniq̃tatẽ
illorꝫ aduersũ me: iudica iudiciũ meũ. Res.
Vidisti oẽz furorẽ: vmũsas cogitacões eorꝫ
adũsũ me. Sm. Audisti oꝓbriũ eorꝫ dñe:
oẽs cogitacões adũsũ me. Sm. Labia ĩsur-
gentũ ĩm̃ ꝗ meditacões eorꝫ: adũsũ me
tõ die. Sm. Sessionẽ eorꝫ ꝗ resurrectionẽ
vide: ego sũ psalm? eorꝫ. Thau Reddes ei
vicẽ dñe: iuxta opera manuũ suarꝫ. Thau
Dabis eis scutũ cordis: laborẽ tuũ. Thau
Perseq̃ris ĩn furore: ꝗ tra eos sb̃ celis dñe.

Quomõ obscuratũ ẽ aurũ: Alepb IIII
mutatus est color optimus: dispsi sũt
lapides sanctuarij ĩn capite oĩm̃ platearum.
Beth. Filij sion mclitꝫ ꝗ amicti auro primo:
quõ reputati sũt ĩ vasa testea: opus manuũ
figuli. Hymel Sed ꝗ lamie nudauerunt
mammã: lactauerũt catulos suos. filia ꝓpli
mei crudelis: quasi struthio ĩn deserto. Deleth

Adhæsit lingua lactentis ad palatū eiꝰ in siti:
paruuli petierūt panē: ⁊ nō erat q̄ frangēt
eis. He. Qui vescebantur voluptuose interi-
erūt in viis: q̄ nutriebant̄ in croceis āplexati
sūt stercora. Vau. Et maior effecta est
iniquitas filie populi mei pcō sodomorꝫ:
q̄ subuersa est in momētō: ⁊ nō ceperūt in ea
manus Zay. Candidiores nazarei eiꝰ mue-
mutidiores lacte: rubicūdiores ebore antiq̄:
saphiro pulcriores. Heth Denigrata est
sup carbones facies eorꝫ: ⁊ nō sūt cognuti
plateis. Adhæsit cutis eorꝫ ossibꝫ: aruit et
facta est quasi lignū. Teth Melius fuit oc-
cisis gladio q̄ interfectis fame: quomā isti
extabuerūt ꝯsūpti a sterilitate terre. Joth
Manus mulierū misericordiū coxerūt filios
suos: facti sūt cibus earꝫ in ꝯtricōe filie ꝓpli
mei. Caph Compleuit dñs furorē suū: effu-
dit irā indignacōis sue. Et succendit ignē
in syō: ⁊ deuorauit fundamēta eiꝰ. Lamech
Non crediderūt reges terre ⁊ vniūsi habi-
tatores orbis: q̄m ingredēt̄ hostis ⁊ inimi-
cus p portas ihꝛusalē Mem. Propt̄ pcā
ꝓphetarꝫ eius ⁊ iniquitates sacerdotū eiꝰ:
q̄ effuderūt in medio eius sanguinē iustorꝫ.
Nun. Errauerūt ceci in plateis: polluti sunt
sanguine. Cūq̄ nō possent: tenuerūt lacinias
suas. Samech Recedite polluti clamauerūt
eis: recedite abite: nolite tangere. Jurgati
quippe sūt ⁊ cōmoti dixerūt: inter gētes nō
addet vltra ut inhabitet in eis. Phe. Facies
domini diuisit eos: non addet vt respiciat e-
os. Facies sacerdotū nō erubuerūt: neq̄ se-
nū miserti sūt. Ayn. Cū adhuc subsisterem?
defecerūt oculi nostri ad auxiliū nostrū va-
nū: cū respiceremus attēti ad gētē q̄ salua-
re nō poteāt. Sade Lubricauerūt vestigia
nostra in itinē platearꝫ nostrarꝫ: appropin-
quauit finis noster: cōpleti sūt dies nostri:
quia venit finis noster Coph Velocōres fu-
erūt ꝓsecutores nostri aquilis celi: sup mon-
tes ꝓsecuti sūt nos: in deserto insidiati sūt nob.
Res. Spiritus oris nostri xpus dñs captꝰ
est in peccatis nostris: cui dixim?: in vmbra
tua viuemus in gētib. Sin. Gaude ⁊ letaē
filia edom q̄ habitas in terra hus. Ad te q̄q̄
puenient calix: inebriaberis atq̄ nudaberis.
Thau Cōpleta est iniq̄tas tua filia syō: nō
addet vltra vt trāsmigret te. Visitabit iniq̄-
tatē tuā filia edom: discooperiet peccata tua.

Expl. lamētacōes ihēme Incip oro eusdē.

Recordare dñe q̄d acciderit nobis:
intuē et respice oppbriū nrm. He-
reditas nra versa ē ad alienos: do-
mus nostre ad extraneos. Pupilli facti su-
mus absq̄ pre: matres nostre quasi vidue.
Aquam nram pecunia bibimus: ligna nra p-
cio oparauim?. Ceruicibꝫ minabam̄: lassis
nō dabat̄ requies. Egipto dedimus manū
et assirijs: vt saturem̄ pane. Patres nri pec-
cauerūt ⁊ nō sūt: ⁊ nos iniq̄tates eorꝫ porta-
uim?. Serui dñati sūt nostri: nō fuit qui
redimeret de manu eorꝫ. In mambꝫ nostris
afferebamus panē nobis: a facie gladij in
deserto. Pellis nra quasi clibanus exusta ē:
a facie tempestatū famis. Mulieres in syon
humiliauerūt: et vgines in ciuitatibꝫ iuda.
Principes manū suspensi sūt: facies senū nō e-
rubuerūt. Adolescentibꝫ impudice abusi sūt:
et pueri in ligno corruerunt. Sedes defece-
rūt de portis: iuuenes de choro psallentiū. De-
fecit gaudiū cordis nostri: versus ē in luctū
chorus nr̄. Cecidit corona capitis nostri: ve
nobis q̄ peccauim?. Propterea mestū fa-
ctum est in dolore cor nostrū: ideo ꝯtenebra-
ti sūt oculi nostri. Propter montem syon q̄
dispijt: vulpes ambulauerūt in eo. Tu autē
dñe in eternū pmanebis: solium tuū in gnati-
onē ⁊ gnacōem. Quare in ppetuū obliuisce-
ris nostri: derelinques nos in longitudinē
dierꝫ? Cōuerte nos dñe ad te ⁊ cōuertēm̄:
innoua dies nros sicut a principio Sed piciēs
repulisti nos: iratus es ꝯra nos vehemēter.

Expl. oracō ihēmie. Incipit pfacō in librū
baruch.

Liber iste qui baruch
noie pnotat̄ in hebreo cano-
ne non habetur sed tantū in
vulgata editione: similr et
epistola ihēremie. Propter
noticiā autē legentiū hic scripta sunt: qua
multa de cristo nouissimisq̄ tpibꝫ indicāt.

baruth

Hæc ꝟba libri q̃ scripsit baruch filij⁹ nerie filij maasie filij sedechie filij sedei filij helchie in babilonia in anno quīto in septēa die mēsis: in tempore quo ceperūt caldei ihꝛusalē et succenderūt eā igni. Et legit baruch verba libri hui⁹ ad aures iechonie filij ioakim regis iuda ⁊ ad aures vniūsi populi venientis ad librū: ⁊ ad aures potentiū filiorꝫ regis. et ad aures presbiterorꝫ ⁊ ad aures populi a minimo vsq̃ ad maximū eorꝫ: oīm habitantiū in babilonia ad flumē sedi. Qui audiētes plorabāt ⁊ ieiunabāt: ⁊ orabāt in cōspectu dñi. Et colligerūt pecuniā in ꝓspectu domini: sēdm q̃ potuit vnuscuiusq̃ manus. Et miserūt in ihrlim ad ioakim filiū helchie filij salon sacerdotē: ⁊ ad sacerdotes ⁊ ad omnes ꝑplm q̃ inuenti sūt cū eo in ihꝛusalē: cū acciperēt vasa templi domini q̃ ablata fuerāt de templo reuocare in terrā iuda. decima die mēsis syban. vasa argētea q̃ fecit sedechias filius iosie rex iuda postea q̃ accepisset nabuchodonosor rex babilonis ihꝛoniam et principes ⁊ vinctos ⁊ potētes ⁊ populum terre a ihꝛusalē: ⁊ duxit eos vinctos in babilonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad vos pecunias: de q̃bꝫ emite holocaustomata ⁊ thus et facite mana: ⁊ offerte ꝑ peccto ad aram domini dei nostri. Et orate ꝑ vita nabuchodonosor regis babilonis et ꝑ vita balthasar filij eius: vt sint dies eorꝫ sicut dies celi sup terrā: vt det dñs ꝟtutē nobis ⁊ illuminet oculos nros: vt viuamꝰ sb vmbra nabuchodonosor regis babilonis et sub vmbra balthasar filij eiꝰ: et seruiamus eis multis diebus. et inuenamus gratiam ī ꝓspectu eorum. Et ꝑ nobis ipsis ōtte ad dñm deū nrm q̃ peccauimus domino deo nostro: ⁊ nō ē auersus furor eius a nobis vsq̃ in hūc diem. Et legite librū istū quē misimus ad vos recitari in templo domini in die solēni: ⁊ in die opportuno. Et dicetis. Domino iusticia: nobis autē ꝓfusio faciei nostre sicut est dies hæc: omni iuda ⁊ habitantibꝫ ihꝛusalē regibꝫ nris ⁊ principibꝫ nostris sacerdotibꝫ et ꝓphetis nostris. et patribꝫ nris. Peccauimus ante dñm deū nrm ⁊ non credidimus diffidētes in eū: et nō fuimus subiectibiles illi: ⁊ nō obaudiuimus vocē domini dei nri ut ambularemus in mandatis eius q̃ dedit nobꝭ. A die q̃ eduxit pres nostros de terra egipti vsq̃ ad diē hanc eramus incredibiles ad dominū deum nostrū ⁊ dissipati recessimus ne audiremus vocem ipsiꝰ. Et adhesērūt nobꝭ multa mala et maledicōes q̃ ꝓstituit dñs moysi suo suo: q̃ eduxit pres nros de terra egipti dare nobis terrā fluētē lac ⁊ mel: sicut hodierna die. Et nō audiuimus vocē domini dei nri sēdm oīa ꝟba ꝓphetarꝫ quos misit ad nos ⁊ ad iudices nros: ⁊ abiuimꝰ vnusquisq̃ in sensū cordis nostri maligni opari dīs alienis: facientes mala ante oculos dñi dei nri. II

Propter qd̄ statuit dñs deus nr: verbū suū qd̄ locutus ē ad nos: ⁊ ad iudices nros qui iudicauerunt in ihrlim ⁊ ad reges nros ⁊ ad principes nostros ⁊ ad omnes isrl' ⁊ iuda: ut adduceret dñs sup nos mala magna q̃ non fuit facta sub celo quē admodū facta fuit in ihꝛusalē sēdm q̃ scpta fuit in lege moysi vt manducaret homo carnes filij sui ⁊ carnes filie sue. Et dedit eos in manu regū oīm qui fuit in circuitu nro in improperiū ⁊ in desolacōes: ⁊ in omnibꝫ ꝑplis in quibꝫ nos dispsit dñs. Et facti sumus subtus ⁊ nō supra: quia peccauimus domino deo nro: nō obaudiēdo voci ipsius. Domino deo nro iusticia: nobis autē ⁊ patribꝫ nris ꝓfusio faciei sicut est dies hæc. Quia locutus est deus sup nos oīa mala hæc q̃ venerūt sup nos: ⁊ nō fuimus deprcantes faciē domini dei nri vt reuteremur vnusquisq̃ nostrū a viis nris pessimis. Et vigilauit dñs in malis: ⁊ adduxit ea super nos: quia iustus est dñs in omnibꝫ operibꝫ suis q̃ mandauit nobis: ⁊ nō audiuimus vocem ipsiꝰ: vt iremus in ꝑceptis domini q̃ edidit ante faciem nram. Et nūc dñe deus israhel qui eduxisti populū tuū de terra egipti in manu valida ⁊ in signis ⁊ in ꝟtute tua magna ⁊ ī brachio excelso: ⁊ fecisti tibi nomen sicut est dies ista: peccauimꝰ. impie gessimꝰ iniq̃ egimus dñe deus nr in omnibꝫ iusticiis tuis. Auertat' ira tua a nobꝭ: q̃ derelicti sumꝰ pauci inter gētes vbi dispsisti nos. Exaudi

baruch

domie preces nras & oracões nras: et educ
nos ꝓpter te: & da nobis inuenire gratiaz
ãte faciẽ eorꝫ qui nos abduxerũt: ut sciat
omis terra q̃ tu es dns deus nr: & q̃ nomẽ
tuũ inuocatũ ẽ sup israhel & sup genus ipi⁹.
Respice domine de domo scã tua in nos: & in-
clina aurẽ tuã & exaudi nos. Aperi oculos
tuos & vide: q̃ nõ mortui qui sũt in inferno.
quorꝫ spũs acceptus ẽ a visceribꝫ suis da-
bũt honorẽ & iustificacõez domino: sed aia q̃
tristis est sup magnitudinẽ mali & incedit
curua & infirmis & cuius oculi deficientes:
et anima esuriẽs dat tibi gloriã & iusticiã do-
mino: q̃ nõ secũdm iusticias patrũ nrorꝫ nos
fundimus pces & petimus misericordiã ãte
ospectũ tuũ domine deus nr: ꝗ̃ misisti iraz
tuã & furorẽ tuũ sup nos: sicut locutus es in
manũ puerorꝫ tuorꝫ ꝓphetarꝫ dicẽs. Sic di-
cit dns. Inclinate humerũ vestrũ & ceruicez
viam: & operã facite regi babilonis: & sedebi-
tis in terra quã dedi pribꝫ vestris. Quod
si nõ feceritis nec audieritis vocem domini
dei vestri operari regi babilonis defectionẽ
viaz faciã de ciuitatibꝫ iuda & foris iheru-
salẽ: & auferã a vobis vocẽ iocunditatis et
vocem gaudij et vocez sponsi et vocẽ spon-
se: & erit omis terra sine vestigio ab inhabi-
tantibꝫ eam. Et nõ audierũt vocem tuã vt
operarentur regi babilonis: & statuisti vba
tua q̃ locutus es in manibꝫ puerorꝫ tuorũ
ꝓphetarꝫ: vt transferent ossa regũ nrorꝫ et
ossa patrũ nrorꝫ de loco suo. Et ecce sunt ꝓ-
iecta in calore solis & in gelu noctis: et mor-
tui sũt in doloribꝫ pessimis in fame et in gla-
dio & emissioij. Et posuisti templũ in q̃ inuo-
catũ est nomẽ tuũ in ipso sicut hec dies: ꝓpt
iniquitatẽ domus israhel & domus iuda. Et
fecisti in nobis domine deus nr secũdm omez
bonitatẽ tuã & secũdm omez miseracõem tuam
illam magnã sicut locutus es in manu pueri
tui moysi: in die q̃ ꝓcepisti ei scribere legez
tuam coraz filijs israhel dicẽs. Si nõ obau-
dieritis vocem meã: multitudo hec magna
ouertet in minimã gentẽ quomã eos disp-
gam: quia scio q̃ me nõ audiet ꝓplus. Po-
pulus est enim dura ceruice. Et cõuertetur
ad cor suũ in terra captiuitatis sue: & scient
q̃ ego sum dns deus eorꝫ. Et dabo eis cor
et intelligẽt: & aures & audiẽt. Et laudabũt
me in terra captiuitatis sue: & memores erũt
nominis mei. Et auertẽt se a dorso suo duro
et a maligitatibꝫ suis: q̃ reminiscẽtur viaz
patrũ suorꝫ qui peccauerũt in me. Et reuoca-
bo illos in terrã quã iurauj patribꝫ illorꝫ a-
braham ysaach & iacob: & dñabuntur eius.
Et multiplicabo eos: & nõ minorabunt. Et
statuã illis testamentũ alteruz sempiternũ:
vt sim illis in deũ: & ipsi erũt michi in popu-
lũ. Et non mouebo amplius populum meũ
filios israhel a terra quam dedi eis. III

Et nũc domine deus israhel: anima in
angustijs & spũs anxi⁹ clamat ad te.
Audi domie & miserẽ q̃ deus es misericors:
et miserere nri q̃ peccauimus ante te. Qui ma-
tu sedes in sempiternũ: & nos peribimus in
euũ? Dñe deus omipotẽs deus isrl audi nũc
oracõez mortuorꝫ israhel & filiorꝫ iporꝫ: q̃
peccauerũt ante te & nõ audierũt vocem dni
dei sui: et agglutinata sũt nobis mala. Noli
meminisse iniq̃tatis patrũ nrorꝫ: ꝗ̃ memẽto
manus tue & nominis tui in tempore isto: q̃
tu es dns deus noster & laudabim⁹ te domi-
ne: q̃ ꝓpter hoc dedisti timorẽ tuũ i cordib
nostris. et vt inuocemus nomẽ tuũ & laude-
mus te in captiuitate nra: q̃ auertim ab iniq̃-
tate prim nrorꝫ q̃ peccauerũt ãte te. Et ecce
nos in captiuitate nra sumus hodie quo nos
dispersisti in improperiũ & in maledictõez et
in pcẽm secundũ omes iniq̃tates patrũ no-
strorꝫ: q̃ discesserũt a te domine de⁹ noster.
Audi israhel mandata vite: auribꝫ percipe vt
scias prudentiã. Quid est israhel q̃ in terra
inimicorꝫ es? Inueterasti in terra aliena: co-
inquinatus es cũ mortuis. Deputatus es
cũ descendẽtibꝫ in infernũ: dereliquisti fontẽ
sapie. Nã si in via dei ãbulasses: habitasses
vtq̃ in pace sup terrã. Disce vbi sit prudẽ-
tia vbi sit virtus vbi sit intellectus: vt scias si-
mul vbi sit longiuritas vite & vitus: vbi sit
lumẽ oculorꝫ et pax. Quis inuenit locũ eius?
Et quis intrauit in thesauros eius? Vbi sũt
principes gentiũ: & qui dominant super bestias
q̃ sũt sup terrã? Qui in auibꝫ celi ludũt: qui
argentũ thesaurizãt & aurũ in quo confidũt
homines: & non est finis acquisitõis eorꝫ.
Qui argentũ fabricãt: et soliciti sũt: nec est

: & nõ sapiendo

inuentio operũ suorũ. Exterminati sũt ⁊ ad
inferos descenderũt: ⁊ alij loco eorũ exsur-
rexerũt. Juuenes viderũt lumẽ: ⁊ habitauer-
rũt sup terrã. Viaz autẽ disciplinę ignorauer-
rũt: neqz intellexerũt semitas eius: neqz filij
eorũ susceperũt eam. A facie ipsorũ lõge fcã
est. Non est audita in terra chanaan: neqz
visa est in theman. Filij qz agar qui exquisi-
erũt prudentiã que de terra est. negociato-
res terre ⁊ theman: ⁊ fabricatores ⁊ exqui-
sitores prudẽtie ⁊ intelligẽtie: viam autem
sapientie nescierũt: neqz memorati sunt se-
mitas eius. O israhel q̃ magna ẽ domus dei:
et mgẽs locus possessionis eius. Magnus ⁊
nõ habẽs finẽ: excelsus ⁊ immẽsus. Ibi fue-
rũt gigãtes nominati: illi q̃ ab initio fuerũt
statura magna sciẽtes bellũ. Nõ hos elegit
dominus: neqz viã disciplinę inuenerũt: pro-
pterea pierũt. Et quomã non habuerũt sa-
pientiã: perierũt ꝓpter suã insipientiã. Quis
ascendit in celũ ⁊ accepit eã: ⁊ eduxit eã de
nubibus? Quis transfretauit mare ⁊ inuenit
illam: ⁊ attulit illã super aurũ electũ? Non ẽ
qui possit scire vias eius: neqz qui exquirat
semitas eius. Sed qui scit vniuersa nouit e-
am: ⁊ inuenit eã prudẽtia sua. Qui ꝓparauit
terram in eterno tempore: ⁊ repleuit eã pe-
cudibus ⁊ quadrupedibus. Qui emittit lumen
et vadit: ⁊ vocauit illud: ⁊ obedit illi in tre-
more. Stelle autẽ dederũt lumẽ in custodias
suas: ⁊ letate sũt. Vocate sũt: ⁊ dixerũt. Assumus.
Et luxerũt ei cũ iocũditate: q̃ fecit illas. Hic
ẽ deus noster: nõ estimabitur alius aduersus
eũ. Hic adinuenit omẽz viã disciplinę: ⁊ tra-
didit illã iacob puero suo: ⁊ israhel dilecto suo.
Post hec in tris visus ẽ: ⁊ cũ hoibus vsus ẽ.

Hic liber mãdatorũ dei: et lex q̃ IIII
ẽ in eternũ. Omnes q̃ tenẽt eã peuenẽt
ad vitã: qui autẽ dereliquerũt eã in mortem.
Conuertere iacob ⁊ apprehende eã: ambula
p viam ad splendorẽ eius ꝑ tra lumen eius.
Ne tradas alteri gloriã tuã: ⁊ dignitatẽ tu-
am genti aliene. Beati sumus israhel: quia q̃
deo placẽt manifesta sũt nobis. Animequior
esto populus dei memorabilis israhel. Venũ-
dati estis gẽtibus nõ in pdicõez: sz ꝓpter qõd
in ira ad iracundiã ꝓuocastis dominũ. tradi-
ti estis aduersarijs. Exacerbastis enim eũ
qui fecit vos deũ etnũ: immolãtes dęmonijs
et nõ deo. Obliti enim estis eũ q̃ nutriuit vos:
et ꝑtristastis nutricẽ vrã ihẽrusalẽ. Vidit
enim iracundiã a deo vementẽ vobis: ⁊ dixit.
Audite ciuitates ꝑson. Adduxit enim michi
deus luctũ magnũ. Vidi enim captiuitatem
populi mei filiorũ meorũ ⁊ filiarũ: quã super-
duxit illis eternus. Nutriui enim illos cum
iocunditate: dimisi autẽ illos cũ fletu ⁊ luctu.
Nemo gaudeat sup me viduã ⁊ desolatã: a
multis derelicta sũ ꝓpter peccata filiorũ meo-
rũ: qz declinauerũt a lege dei. Justicias autez
ipius nescierũt: nec ambulauerũt p vias man-
datorũ dei: neqz p semitas veritatis eius cũ
iusticia ingressi sũt. Veniãt ꝑ fines ꝑsonę ⁊ meo-
rum captiuitatẽ filiorũ ⁊ filiarũ mearũ: quã
sup duxit illis eternus. Adduxit enim sup illos
gẽtẽ de lõginquo: gẽtẽ impbã ⁊ alterius lin-
gue q̃ non sũt ruerũt senẽ: neqz puerorũ misi-
ti sũt. Et abduxerũt dilectos vidue: ⁊ a filijs
vnicã desolauerũt. Ego autẽ q̃d possum ad-
iuuare vos? Qui enim adduxit sup vos mala: ipse vos eripiet de mambus inimicorũ vro-
rũ. Ambulate filij ambulate: ego enim dere-
licta sũ sola. Exui me stola pacis: induit aũt
me sacco obseracõnis: ⁊ clamabo ad altissi-
mũ in diebus meis. Animequiores estote filij:
clamate ad dominũ ⁊ eripiet vos de manu
principũ inimicorũ. Ego enim speraui in etnũ
salutẽ vestrã et venit michi gaudiũ a san-
cto sup misericordia: q̃ veniet vobis ab eter-
no saluatore vro. Emisi enim vos cũ luctu ⁊
ploratu: reducet autez vos michi deus cum
gaudio ⁊ iocũditate in eternũ. Sicut enim
viderũt vicine ꝑson captiuitatẽ vrã a deo:
sic videbũt ⁊ in celeritate salutẽ vestrã in deo:
q̃ supuenet vobis cũ honore magno ⁊ splẽ-
dore eterno. Filij pacientẽr sustinete irã q̃ sup-
uenit vobis. Persecutus ẽ enim te inimicus
tuus: sz cito videbis pditionẽ ipius: ⁊ super
ceruices ipius ascendes. Delicati mei ambu-
lauerũt vias asperas: ducti sũt enim ut grex
direptus ab inimicis. Animequiores estote fi-
lij: ⁊ pclamate ad dominũ. Erit enim memo-
ria vra ab eo qui ducit vos. Sicut enim fuit
sensus vester ut errarẽtis a deo: decies tantũ
iterũ ꝓuertẽtes requirẽtis eũ. Qui enim indu-
xit vobis mala: ipse rursum adducet vobis

sempiterna iocunditate cū salute vra. Ani-
equior esto ihrusalē. Exhortat emm te: q̄
te nomiauit. Nocētes parebūt qui te vxa-
uerūt: ⁊ q̄ gratulati sūt in tua ruina punīēt.
Ciuitates quibꝫ seruierūt filij tui punīētur:
et q̄ accepit filios tuos. Sicut enī gauisa ē
in tua ruina ⁊ letata ē in casu tuo: sic ꝯtrista-
bit in sua desolacōe. Et amputabit exulta-
tio multitudinis eius: et gaudimonū eius e-
rit in luctū. Ignis enī supuenet ei ab etno
in lōgiturnis diebꝫ: ⁊ habitabit a demoni-
is in multitudine tpis. Circūspice ihrlim ad
oriētē: ⁊ vide iocūditatē a deo tibi venientē.

V

Ecce enim venūt filij tui: quos
dimisisti dispersos venūt collecti ab
oriēte vsq̄ ad occidētem: in vbo sancti gau-
dētes in honorē dei. Exue te ihrlim stola lu-
ctus ⁊ vexacōis tue: ⁊ indue te decore et ho-
nore que a deo tibi est in gloia sempiterna.
Circūdabit te deus dyploide iustitie: ⁊ im-
ponet mitrā capiti tuo honoris eterni. Deus
enim ostendet splendorē suū in te: omī qui
sub celo ē. Nominabit emm tibi nomē tuū
a deo in sempiternū: pax iustitie ⁊ honor pi-
etatis. Exsurge ihrlim ⁊ sta in excelso: ⁊ cir-
cūspice ad orientē ⁊ vide collectos filios tu-
os ab oriēte sole vsq̄ ad occidentē: in vbo
sancti gaudētes dei memoria. Exierūt enī
abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet
autē illos dominus ad te portatos in hono-
rem sicut filios regni. Cōstituit enim deus
humiliare omēz montē excelsū ⁊ rupes per-
tennes: et qualles replere in equalitatē ter-
re: vt ambulet israhel diligēter in honorem
dei. Obumbrauerūt autē silue: ⁊ omne lignū
suauitatis israhel mādato dei. Adducet enī de?
israhel cū iocunditate in lumine maiestatis
sue: cū misericordia ⁊ iustitia q̄ est ex ipso.
Incipit exemplū epistole eiusdē quā misit
ihreremias ad abductos captiuos in babi-
lomā a rege babiloiorꝫ: ut annūciaret illis
secōm quod preceptū est illi a deo.

VI

Propter pecca q̄ peccastis ante deū:
abducemini in babilomā captiui
a nabuchodonosor rege babilo-
norꝫ. Ingressi itaq̄ in babilonē eritis ibi ā-
nis plurimis ⁊ tempus longū vsq̄ ad gnā-
tiones septē: post hoc aūt educi vos inde
cū pace. Nūc aūt videbitis i babiloma deos
aureos ⁊ argēteos ⁊ lapideos et ligneos i
humeris portari · ostentātes metū gentib.
Videte ergo ne et vos similes efficiami fa-
ctis alienis ⁊ metuatis: ⁊ metus vos capiat
in ipis. Visa itaq̄ turba de retro ⁊ ab ante: o-
rantes dicite in cordib. vestris. Te oportet
adorari dne. Angelus aūt meus vobiscuz ē.
Ipse aūt exquira animas vestras. Nā ligna
iporꝫ polita a fabro ipa etiam inauratā ⁊ in-
argētata falsa sūt: ⁊ nō possunt loqui. Et sicē
virgini amāti ornamenta: ita accepta auro
fabricata sūt. Coronas certe aureas habēt
sup capita sua dij illorꝫ: vnde subtrahūt sa-
cerdotes ab eis aurū ⁊ argentū: ⁊ erogant
illud in semetipsis. Dant aūt ⁊ ex ipo pstitu-
tis ⁊ meretrices ornāt: ⁊ iterū cū receperint
illud a meretricib. ornāt deos suos. Hij au-
tem nō liberant ab eruginē ⁊ tynea. Optis
aūt illis veste purpurea extergēt faciē ipor-
pter puluerem domus: qui ē plurimus in-
ter eos. Sceptrū autē habet vt homo sicut
iudex regionis: qui in se peccantē nō interfi-
cit. Habet etiam in manū gladiū ⁊ securim: se
de bello ⁊ a latrombꝫ nō liberat. Vnde vobis
notū sit: q̄ non sūt dij. Nō ergo reuereminī
eos. Sicut enim vas hominis ꝯfractū inuti-
le efficitur: tales sunt ⁊ dij illorꝫ. Cōstitutis
illis in domo: oculi eorꝫ plenī sūt puluere a
pedib. introcuntū. Et sicut alicui qui regē
offendit circūsepte sunt ianue: aut sicut ad
sepulcrū adductū mortuū ita tutāt sacerdo-
tes ostia clausuris ⁊ seris: ne a latrombus
exspoliētur. Lucernas accendūt illis: et qui-
dē multas: ex quib. nullam videre possunt.
Sūt aūt sicut trabes in domo. Corda vero
eorꝫ dicūt elingere serpētes qui de terra sūt
dū comedūt eos ⁊ vestimentū iporꝫ: ⁊ non
sentiūt. Nigre fiūt facies eorꝫ a fumo: q̄ in
domo fit. Supra corpus eorꝫ ⁊ sup caput
eorꝫ volant noctue ⁊ hyrūdines: ⁊ aues e-
tiam similiter et catte. Vnde sciatis q̄ nō sūt
dij. Ne ergo timueritis eos. Aurum etiā qd
habet ad ipcē est: nisi aliquis exterseit eru-
ginē non fulgebūt. Neq̄ enim dū oflarent
sentiebant: ex omī pcio empta sūt in quib.
spūs nō est in ipis. Sine pedib. in humeris
portant: ostētātes ignobilitatez suā hominib.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Confundantur etiam qui colunt ea. Propterea
si ceciderit in terram a semetipsis non surgunt:
neque si quis eum statuerit rectum per semetipsum
stabit: sed sicut mortuis humeri illis apponun-
tur. Hostias illorum vendunt sacerdotes ipso-
rum et abutuntur: similiter et mulieres eorum decerpen-
tes neque infirmo neque mendicanti aliquid
impertiunt de sacrificiis eorum: fecundate
eos contingunt. Scientes itaque ex his quia non
sunt dii: ne timeatis eos. Vnde enim vocantur
dii? Quia mulieres apponunt diis argenteis
et aureis et ligneis: et in domibus eorum sacerdo-
tes sedent habentes tunicas scissas et capita
et barbam rasam: quorum capita nuda sunt. Ru-
giunt autem clamantes ante deos suos: sicut in
cena mortui. Vestimenta eorum auferunt sacerdo-
tes: et vestiunt uxores suas et filios suos. Ne-
que si quid mali patiuntur ab aliquo neque si quid
bonum potuerit retribuere: neque regem constituere
possunt neque auferre. Similiter neque dare
divitias possunt: neque malum retribuere. Si
quis illis votum voverit et non reddiderit: ne-
que hoc requirit. Hominem a morte non liberat:
neque infirmum a potentiore eripiunt. Hominem
cecum ad visum non restituunt: de necessitate homi-
nem non liberabunt. Vidue non miserebuntur:
neque orphanis bene facient. Lapidibus de
monte similes sunt dii illorum ligneis et lapideis
aureis argenteis: qui autem colunt ea confundentur.
Quomodo ergo estimandum est aut dicendum illos
esse deos? Adhuc enim ipsis caldeis non bo-
nos arbitrabitur ea: quoniam cum audierint mutum non posse
loqui offerunt illum ad bel: postulantes ab eo
loqui: quasi possint sentire qui non habent
motum. Et ipsi cum intellexerint: relinquent ea.
Sensum enim non habent ipsi dii illorum. Mu-
lieres autem circumdate fumibus in viis sedent: fuc-
cendentes ossa olivarum. Cum autem aliqua ex
ipsis abstracta ab aliquo transeunte dormierit:
proxime sue exprobrat quia ea non sit digna
habita sicut ipsa: neque funis eius dirupt? sit.
Omnia autem que illis fiunt falsa sunt. Quomodo
estimandum aut dicendum est illos esse deos?
A fabris autem et aurificibus facta sunt. Nichil
aliud erunt nisi id quod volunt esse sacerdo-
tes. Aurifices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt
multi temporis. Numquid ergo possunt ea quae
fabricata sunt ab ipsis esse dii? Reliquerunt autem
falsa et oprobrium posterum futuris. Nam cum su-
pervenerit illis prelium et mala: cogitant sacerdo-
tes ubi se abscondant cum illis. Quomodo ergo
sentiri debeant quum dii sunt qui nec de bello se li-
berant: neque de malis se eripiunt? Nam cum sint
lignea et inaurata et in argentata: scietur post-
ea quia falsa sunt ab omnibus gentibus et regibus quo-
manifesta sunt quia non sunt dii: sed opa manuum
hominum et nullum opus dei cum illis. Vnde ergo
notum est quia non sunt dii: sed opa manuum hominum et
nullum dei opus in ipsis est. Rege regionem non su-
scitant: neque pluviam hominibus dabunt. Iudicium
quidem non discernent: neque regiones liberabunt ab
iniuria: quia nichil possunt sicut cornicule inter
medium celi et terre. Etenim cum incidit ignis
in domum deorum ligneorum et argenteorum et aure-
orum: sacerdotes quidem ipsorum fugient et libera-
bunt: ipsi vero sicut trabes in medio comburentur.
Regi autem et bello non resistent. Quomodo ergo estim-
andum est aut recipiendum quia dii sunt? Non
a furibus neque a latrombus se liberabunt dii li-
gnei et lapidei inaurati et argentati: quibus
minus fortiores sunt. Aurum et argentum et vestimen-
tum quo operti sunt auferent illis et abibunt: nec
sibi auxilium ferent. Itaque melius est esse regem
ostentantem virtutem suam aut vas in domo vtile
in quo gloriabitur qui possidet illud quam fal-
si dii: vel ostium in domo quod custodit quam pa-
ce sunt: quam falsi dii. Sol quidem et luna ac side-
ra cum sint splendida et emissa ad vtilitates ob-
audiunt: similiter et fulgur cum apparuerit prospi-
cuum est. Idipsum autem et spiritus in omni regione spi-
rat: et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo pe-
ambulare in vniuersum orbem: perficiunt quod im-
peratum est eis. Ignis etiam missus desuper ut con-
sumat montes et siluas: facit quod preceptum est ei.
Nec autem neque specie neque virtutibus eorum
similia sunt. Vnde neque estimandum est neque di-
cendum illos esse deos: quando non possunt ne-
que iudicium iudicare: neque facere hominibus.
Scientes itaque quia non sunt dii: ne ergo timu-
eritis eos. Neque enim regibus maledicent: ne-
que benedicent. Signa enim in celo gentibus
non ostendunt: neque ut sol lucebunt: neque illumi-
nabunt vt luna. Bestie meliores sunt illis: que
possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi. Nul-
lo itaque modo nobis est manifestum quia sunt
dii: propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in

cucumerario formido nichil custodit: ita fuit
dij illorum ligneis argentei et mauratis. Eodem
modo et in ortu spinea alba: supra quam omnis
amis sedet. Similiter et in mortuo pariete in te
nebris: similes fuit dij illorum ligneis mauratis
et margentatis. A purpura quoque et murice que
supra illos tineat scietis vtique: quia non sunt dij.
Ipsi etiam postremo comedunt: et erit opprobrium
in regione. Melior est homo iustus qui non
habet simulacra: nam erit longe ab opprobrijs.

Explicit liber baruch. Incipit
prologus in ezechielem prophetam.

Ezechiel prophetam cum ioakim re
ge iuda captiuus ductus est
in babilonem: ibique hijs qui cum
eo captiui fuerant prophetauit penitentibus quia ad
ieremie vaticinia use vltro adusarijs tradi
dissent: et videret adhuc vrbem ierosolimam
stare: quam ille casuram esse predixerat. Tricesi
mo autem etatis sue anno et captiuitatis quinto
exorsus est ad captiuos loqui. Et eodem
tempore licet posteriores hic in caldea: ieremi
as in iudea prophetauerunt. Sermo eius nec
satis disertus nec ad modicum rusticus est:
sed extrema quoque medie tpatis. Sacerdos et
ipse fuit sicut ieremias: principia voluminis et finem magnis habes obscuritatibus in
uoluta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Vnde satis miror quid
cause exiterit: vt si eosdem in vnius libris
habemus interpretes: in alijs eadem in alijs
diuersa transtulerint. Legite igitur et hunc
iuxta translationem nostram: quomam per cola septem
et comata et manifestiorem legentibus sensum tribu
it. Si autem amici mei et hunc subsannauerint
dicite eis quia nemo eos compellat vt scribant.
Sed weor ne illud eis euenat quod gre
ce significantius dicitur vt vocentur fagoi
doi: quod est manducantes senecias.

Explicit prologus. Incipit ezechiel prophetam. c. i.

Factum est in tricesi
mo anno in quarto in
quinta mensis: cum essem
in medio captiuorum
iuxta fluuium chobar:
aperti sunt celi et vidi visi
ones dei. In quinta
mensis ipse est annus quintus transmigrationis

regis ioakim: factum est verbum domini ad eze
chielem filium buzi sacerdotem in terra caldeorum
secus flumen chobar. Et facta est super eum ibi
manus domini. Et vidi: et ecce ventus turbinis
venebat ab aquilone: et nubes magna et ig
nis inuolutes. Et splendor in circuitu eius:
et de medio ignis quasi species electri: id est
de medio ignis. Et in medio eius similitudo
quatuor animalium et hic aspectus eorum. Simili
tudo hominis in eis. Et quatuor facies vni: et
quatuor penne vni. Et pedes eorum pedes recti:
et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli:
et scintille qui aspectus eris candentis. Et manus
hominis sub pennis eorum in quatuor partibus:
et facies et penas per quatuor partes habebant:
iunctique erant penne eorum alterius ad alterum.
Non reuertebantur cum incederet: set vnusquisque
ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem
vultus eorum. facies hominis et facies leonis
a dextris ipsorum quatuor: facies autem bouis a sini
stris ipsorum quatuor: et facies aquile desuper ipso
rum quatuor: et facies eorum et penne eorum extrorsum
desuper. Due pene singulorum iungebantur: et due
tegebant corpora eorum. Et vnusquisque coram
facie sua ambulabat. Vbi erat impe
tus spiritus illuc gradiebantur: nec reuertebantur cum
ambularent. Et similitudo animalium et aspectus
eorum quasi carbonum ignis ardentium: et quasi
aspectus lampadarum. Hec erat visio discur
rens in medio animalium: splendor ignis et de
igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuerte
bantur: in similitudinem fulguris choruscantis.
Cumque aspicerem animalia: apparuit rota vna super
terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et as
pectus rotarum et opus earum quasi visio maris:
et vna similitudo ipsarum quatuor: et aspectus ea
rum et opera quasi sit rota in medio rote. Per
quatuor partes earum euntes ibant: et non reuertebā
tur cum ambularent. Statura quoque erat rotis et
altitudo et horribilis aspectus: et totum corpus
oculis plenum in circuitu ipsarum quatuor. Cumque
ambularent animalia. ambulabant pariter et rote
iuxta ea: et cum eleuarentur animalia de terra. ele
uabantur simul et rote. Quocumque ibat spiritus: il
luc euntes spiritum. et rote pariter leuabantur sequen
tes eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum eun
tibus ibant. et cum stantibus stabant: et cum eleua
tis a terra. pariter eleuabantur et rote sequentes

ea: q spūs vite erat in rotis. Et similitudo
sup caput aīalīū firmamīti q̄ aspcūs cristalli
horribilis: ⁊ extenti sup capita eorū desuper.
Sub firmamēto aūt pēne eorū erecte alte-
rius ad alterū. Vnūquodq; duabo alis ve-
labat corpus suū: ⁊ alterū similiter velabatur.
Et audiebam sonū alarū quasi sonū aq̄-
rum multarū: q̄ sonū sublimis dei. Cū ābu-
larent q̄ sonus erat multitudinis. ut sonus
castrorū. Cūq; starent demittebant pēne
eorū. Nam cū fieret vox sup firmamētū q̄ d̄
erat sup caput eorū: stabant ⁊ submittebāt
alas suas. Et sup firmamentū q̄ d̄ erat imminēs
capiti eorū q̄ aspectus lapidis saphiri.
similitudo throni: ⁊ sup similitudinē throni
similitudo q̄ aspectus hominis desup. Et vi-
di q̄ speciem electri: velut aspectū ignis in-
trinsecus ei⁹ p circuitū. a lumbis eius ⁊ desu-
per: ⁊ a lūbis ei⁹ usq; deorsū vidi q̄ speciem
ignis splendētis in circuitu. velut aspectum
arcus cū fuerit in nube in die pluuie. Hic e-
rat aspcūs splendoris p gyrum: hec visio si-

Et vidi et III similitudinis glie dñi.
cecidi in faciē meā: ⁊ audiui vocē lo-
quētis. Et dixit ad me. Fili hominis sta sup
pedes tuos: ⁊ loquar tecū. Et ingressus ē
in me spūs postq̄ locutus ē michi: ⁊ statuit
me sup pedes meos. Et audiui loquētē ad
me ⁊ dicentē. Fili hominis: mitto ego te ad
filios israhel: ad gentes apostatrices que
recesserūt a me. Patres eorū puaricati sunt
pactum meū vsq; ad diem hanc: ⁊ filij du-
ra facie ⁊ indomabili corde sunt ad quos
ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit do-
minus d̄ⁿ: si forte vel ipi audiāt. et si forte
quiescant. qm̄ domus exasperās est: ⁊ scīēt
q; ꝓpheta fuerit in medio eorū. Tu ergo fi-
li hominis ne timeas eos neq; sermones
eorū metuas: qm̄ increduli ⁊ subūsores sūt
tecū: ⁊ cū scorpiombo habitas. Verba eorū
ne timeas: ⁊ vultus eorū ne formides: qua
domus exasperās est. Loqueris ergo ꝟba
mea ad eos si forte audiāt ⁊ quiescant: qm̄
irritatores sūt. Tu aūt fili hominis audi q̄-
cunq; loquor ad te: ⁊ noli esse exasperās sicut
domus exasperatrix est. Aperi os tuū: et cō-
ede quecūq; ego do tibi. Et vidi: ⁊ ecce ma-
nus missa ad me. in q̄ erat inuolutus liber:
⁊ expādit illū coram me q̄ erat scptus intus ⁊
foris: et scptē erāt in eo lamētacōes ⁊ carmē

Et dixit ad me. Fili hois: IIII et vi.
qd̄cūq; inueneris comede. Comede
volumen istud: et vadēs loquere ad filios
israhel. Et aperui os meū: ⁊ cibauit me volu-
mine illo. Et dixit ad me. Fili hominis: venter
tuus comedet. et viscera tua ꝗplebūtur vo-
lumine isto qd̄ ego do tibi. Et comedi illd̄:
et factum est in ore meo sicut mel dulce. Et
dixit ad me. Fili hominis vade ad domū israhel:
et loqueris ꝟba mea ad eos. Non enim ad
populū profundi sermonis ⁊ ignote ligue
tu mitteris ad domū israhel: neq; ad popl̄os
multos profundi sermonis ⁊ ignote ligue:
quorū non possis audire sermones. Et si ad
illos mittereris: ipi audirēt te. Domus aūt
israhel nolūt audire te: q; nolūt audire me.
Omis quippe domus israhel attrita fronte est:
et duro corde. Ecce dedi faciem tuā valenti-
orē facieb eorū: ⁊ frontē tuam durioreē frō-
tib eorū: vt adamantē ⁊ ut silicē dedi faciē
tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eo-
rū: q; domus exasperās ē. Et dixit ad me. fi-
li hominis: omes sermones meos quos ego
loquor ad te assume in corde tuo. ⁊ auribus
tuis audi: ⁊ vade ingredere ad trāsmigrati-
onē ad filios populi mei: ⁊ loqueris ad eos
et dices eis. Hec dicit dominus d̄ⁿ: si forte
audiant ⁊ q̄escant. Et assumpsit me spirit⁹:
et audiui post me vocem ꝗmocōis magne.
benedicta gloria domini de loco suo: ⁊ vocē
alarū animaliū p cutientiū alterā ad alterā:
et vocē rotarū sequentiū animalia. ⁊ vocem
ꝗmocōis magne. Spūs q̄ leuauit me et
assumpsit me: ⁊ abij amarus in indignatione
spirit⁹ mei. Manus enim domini erat cōfor-
tans me. Et veni ad trāsmigrationē ad acer-
uū nouarū frugū. ad eos q̄ habitabant iu-
xta flumen chobar: ⁊ sedi vbi illi sedebant:
et mansi ibi septem dieb merēs in medio e-
orū. Cum aūt ptransissent septē dies: factū
est verbū domini ad me dicēs. Fili hominis.
speculatorē dedi te domui israhel: ⁊ audies
de ore meo verbū: ⁊ annunciabis eis ex me.
Si dicēte me ad impiū morte morieris. nō
annūciaueris ei. neq; locutus fueris ut auer-
tatur a via sua impia ⁊ viuat: ipse impius in

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annunciaueris impio et ille non fuerit conuersus ab impietate sua et a via sua impia: ipse quidem in impietate sua morietur: tu autem animam tuam liberasti. Sed et si conuersus iustus a iustitia sua fuerit et fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo. Ipse morietur: quia non annunciasti ei. In peccato suo morietur: et non erunt in memoria iustitiae eius quas fecit: sanguinem uero eius de manu tua requiram. Si autem tu annunciaueris iusto ut non peccet iustus. et ille non peccauerit: uiuens uiuet quia annunciasti ei: et tu animam tuam liberasti. Et facta est super me manus domini: et dixit ad me. Surge egredere in campum: et ibi loquar tecum. Et surgens egressus sum in campum: et ecce ibi gloria domini stabat quasi gloria quam uidi iuxta fluuium chobar: et cecidi in faciem meam. Et ingressus est in me spiritus. et statuit me super pedes meos: et locutus est mecum: et dixit ad me. Ingredere: et includere in medio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data sunt super te uincula et ligabunt te in eis. et non egredieris in medio eorum: et linguam tuam adhaerere faciam palato tuo et eris mutus. nec quasi uir obiurgans: quia domus exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi. aperiam os tuum: et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui audit audiat: et qui cessat cessat: quia domus exasperans est. IIII

Et tu fili hominis. sume tibi laterem et pones eum coram te: et describes in eo ciuitatem hierusalem. Et ordinabis aduersus eam obsidionem: et edificabis munitiones et portabis aggerem: et dabis castra eam castra: et pones arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginem ferream. et pones eam in murum ferreum inter te et inter ciuitatem: et obfirmabis faciem tuam ad eam et erit in obsidione. et circumdabis eam. Signum est domui israhel. Et tu dormies super latus tuum sinistrum: et pones iniquitates domus israhel super eo numero dierum quibus dormies super illud: et assumes iniquitates eorum. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniquitatem domus israhel. Et cum compleueris hec. dormies super latus tuum dexterum secundo: et assumes iniquitatem domus iuda quadraginta dies. Diem pro anno: diem inquam pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem hierusalem ponites faciem tuam: et brachium tuum erit extentum: et prophetabis aduersus eam. Ecce circumdedi te uinculis: et non te ponites a latere tuo m latus aliud: donec impleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentum et hordeum et fabam et lentem et milium et uiciam. et mittes ea in uas unum: et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum. Trecentis et nonaginta diebus comedes illud. Cibus autem tuus quo uescetur: erit in pondere uiginti siclorum in die. A tempore usque ad tempus comedes illud. Et aquam in mensura bibes sextam partem hin. A tempore usque ad tempus bibes illud. Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud: et stercore quod egredietur de homine operies illud in oculis eorum. Hec dicit dominus. Sic comedent filij israhel panem suum polluti inter gentes: ad quas eiciam eos. Et dixi. Ah ah ah domine deus. Ecce anima mea non est polluta: et morticinum et laceratum a bestijs non comedi ab infantia mea usque nunc: et non est ingressa os meum omnis caro immunda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis: et facies panem tuum in eo. Et dixit ad me. Fili hominis: ecce ego terebo baculum panis in hierusalem et comedent panem suum in pondere et in sollicitudine: et aquam in mensura et in angustia bibent: ut deficientibus pane et aqua coruat unusquisque ad fratrem suum: et contabescat in

Et tu fili hominis V iniquitatibus suis. sume tibi gladium acutum radentem pilos: et assumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam: et assumes tibi stateram ponderis et diuides eos. Terciam partem igni combures in medio ciuitatis iuxta completionem dierum obsidionis: et assumes terciam partem et cades gladio in circuitu eius: terciam uero aliam disperges in uentum. et gladium nudabo post eos. Et sumes inde paucum numerum et ligabis eos in summitate pallij tui: et ex eis rursum tolles et picies eos in medio ignis et obures eos igni: et ex eis egredietur ignis in omnem domum israhel. Hec dicit dominus deus. Ista est hierusalem. In medio gentium posui eam: et in circuitu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam gentes: et precepta

mea vltra q̃ terre que in circuitu ei⁹ sunt. Iu-
dicia enim mea p̃iecerũt: ⁊ in p̃ceptis meis
non ambulauerũt. Idcirco hæc dicit dñs de⁹.
Quia superastis gentes q̃ in circuitu vr̃o sũt
⁊ in p̃ceptis meis nõ ambulastis ⁊ iudicia
mea non fecistis: et iuxta iudicia gentiũ q̃
in circuitu vestro sũt nõ estis operati: idcirco hæc
dicit dñs deus. Ecce ego ad te: et ipse ego
faciam in medio tui iudicia in oculis gẽtiũ:
et faciam in te quod nõ feci. ⁊ quibus similia
vltra non faciam: p̃ropter omnes abomina-
tiones tuas. Idcirco comedẽt patres filios in
medio tui: ⁊ filij comedent patres suos. Et
faciam in te iudicia: et ventilabo vniuersas
reliquias tuas in omnem ventũ. Idcirco vi-
uo ego dicit dñs deus nisi p eo q̃ sanctum
meum violasti in omnibus offensionibus tuis
et in cũctis abominacõibus tuis: ego quoq;
cõfringam: ⁊ nõ parcet oculus meus ⁊ nõ
miserebor. Tertia ps tui peste morietur ⁊ fa-
me ꝯsumetur in medio tui: ⁊ tertia ps tui in
gladio cadet in circuitu tuo. Terciam vero
partẽ tuam in omnẽ ventũ dispergam: ⁊ gla-
diũ euaginabo post eos. Et ꝯplebo furorem
meũ: ⁊ requiescere faciam indignationem
meam in eis: ⁊ cõsolabor. Et scient q̃ ego
dñs locutus sum in zelo meo: cũ impleuero
omnẽ indignationem meam in eis. Et da-
bo te in desertũ ⁊ in opp̃robriũ gentibus que
in circuitu tuo sũt: in ꝯspectu omis p̃tereũtis.
Et eris opp̃robriũ ⁊ blasphemia exemplũ
et stupor in gẽtibus q̃ in circuitu tuo sunt: cum
fecero in te iudicia in furore ⁊ in indignacõ-
ne ⁊ in increpacõibus ire que ego dñs locu-
tus sum: qñ misero sagittas famis pessimas
que erũt morifere: et quas mittã vt disper-
dam vos. Et famen ꝯgregabo sup vos: ⁊
cõteram in vobis baculũ panis: ⁊ immittã
in vos famen ⁊ bestias pessimas vsq; ad in-
ternectionẽ. Et pestilẽtia ⁊ sanguis trãsibũt
p te: ⁊ gladium inducam sup te. Ego dñs
Et factus est locutus sum. VI
Fmo dñi ad me dicens. Fili hominis.
pone faciem tuam ad montes israhel: ⁊ p̃o-
phetabis ad eos ⁊ dices. Montes israhel
audite verbum dñi dei. Hec dicit dñs deus
montibus ⁊ collibus rupibus ⁊ vallibus. Ecce
ego inducã super vos gladium ⁊ disp dam
excelsa vr̃a: ⁊ demoliar aras vestras ⁊ cõfrin-
gẽtur simulacra vestra: ⁊ deiciam interfectos
vestros ante ydola vestra. Et dabo cadaue-
ra filiorũ israhel ante faciem simulacrorũ ve-
strorũ: ⁊ dispgam ossa vestra circũ aras vr̃as
in ommib̃ habitacõib̃ vestris. Vrbes dese-
te erũt: ⁊ excelsa demolientur ⁊ dissipabũt:
et interibũt are vestre ⁊ cofringẽtur: ⁊ cessa-
bũt ydola vestra. ⁊ cõterẽtur delubra vr̃a: et
delebuntur opera vr̃a: et cadet interfectus in
medio vr̃i: ⁊ scietis q̃ ego sum dñs. Et relin-
quam in vobis eos qui fugerint gladiũ in
gentibus. cũ dispsero vos in terris: et recor da-
bũtur mei liberati vestri in gentibus ad quas
captiui ducti sunt: q̃ cõtriui cor eorũ fornicãs
et recedens a me. ⁊ oculos eorũ fornicantes
post ydola sua: et displicebunt sibimet super
malis que fecerãt in vmũsis abominacõib̃
illis: ⁊ scient q̃ ego dñs. nõ frustra locutus
sum vt facerẽ eis malum hoc. Hec dicit dñs
deus. Percute manum tuam ⁊ allide pedem
tuum: ⁊ dic heu ad omnes abominacões ma-
lorum domus israhel: q̃ gladio fame ⁊ peste
ruituri sũt. Qui longe ẽ peste morietur: q̃ aũt
ꝓpe. gladio corruet: ⁊ qui relictus fuerit ⁊
obsessus. fame morietur. Et ꝯplebo indigna-
tionẽ meam in eis: ⁊ scietis q̃ ego dñs cum
fuerint interfecti vr̃i in medio ydolorũ vr̃orũ
in circuitu ararũ vr̃arũ in omi colle excelso. ⁊
in cũctis sũmitatibus montiũ: ⁊ subtus omne
lignũ nemorosum ⁊ subtus vmũsam quercũ
frondosam vbi accẽderũt thura redolentia
vmũsis ydolis suis. Et extendam manum
meam super eos: ⁊ faciam terrã eorũ desola-
tam ⁊ destitutam a deserto de blatha in omib̃
habitacõib̃ eorũ: ⁊ scietis q̃ ego dñs. VII
Et factus ẽ sermo dñi ad me dicẽs. Et
tu fili hominis: hæc dicit dñs deus terre
israhel. Finis venit: venit finis sup q̃tuor pla-
gas terre. Nũc finis sup te: ⁊ immittã furorẽ
meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas:
Et ponam cõtra te omnes abominacões tuas.
Et nõ parcet oculus meus super te ⁊ nõ mise-
rebor: sed vias tuas ponam super te ⁊ abomi-
nacõnes tue in medio tui erũt: ⁊ scietis quia
ego dñs. Hec dicit dñs deus. Afflictõ vna:
afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. E-
ngilauit adũsum te: ecce venit. Venit ꝯtricõ

super te q̃ habitas in terra. Venit tempus:
appe ē dies occasionis: ⁊ non glorie mōtiū.
Nūc de ꝓpinquo effundaz ira mea super te:
et cōplebo furorez meum in te. Et iudicabo
te secūdū vias tuas: et imponam tibi omia
scelera tua. Et nō parcet oculus meus nec
miserebor: sed vias tuas imponā tibi. ⁊ abo-
minacōnes tue in medio tui erūt: ⁊ scietis
q̃ ego sum dñs percutiens. Ecce dies: ecce
venit. Egressa est ꝯtricō: floruit virga. ger-
minauit supbia: iniquitas surrexit in virga
impietatis. Non ex eis ⁊ non ex ꝑplo: neqz
ex sonitu eorū: et nō erit requies in eis. Ve-
nit tempus: appropinquāt dies. Qui emit
non letetur. et qui vendit non lugeat. quia
ira super omnē populū eius: q̃ qui vendit ad
id qd̄ vendidit non reuertetur: et ad huc
in viuentibo vita eorū. Visio enim ad oēm
multitudinem eius non regredietur. et vir
in iniquitate vite sue nō ꝯfortabit̃. Canite
tuba: ꝑparentur omes: et non est qui vadat
ad pliū. Ira enī mea super omnē multitudinē
eius. Gladius foris: pestis ⁊ fames intrin-
secus. Qui in agro ē gladio morietur: et q̃
in ciuitate. pestilentia ⁊ fame deuorabūtur:
et saluabūtur qui fugerint ex eis. Et erunt
in montibo quasi columbe cōuallū: omnes
trepidi: vnusquisqz in iniquitate sua. Oēs
manus dissoluentur: et omia genua fluēt
aquis. Et accingēt se cilicijs. et operiet eos
formido: et in omni facie cōfusio: ⁊ in vnūs
is capitibo eorū caluciū. Argentū eorū fori
piciet̃: ⁊ aurū eorū in sterquilinū erit. Ar-
gentū eorū ⁊ aurū eorū nō valebit liberare
eos: in die furoris dñi. Animā suam non sa-
turabūt ⁊ vētres eorū non implebūtur: q̃
scandalum iniquitatis eorū factum ē: ⁊ or-
namentū monilū suorū in supbiam posuerūt:
et imagines abominationū suarū ⁊ simula-
crorum fecerūt ex eo. Propter hoc dedi eis
illud in immūdiciam: ⁊ dabo illud in manū
alienorū ad diripiendū ⁊ impijs terre in p̄-
dam: et ꝯtaminabūt illud. Et auertā faciē
meam ab eis: ⁊ violabunt archanū meum:
et introibūt in illō emissarij. ⁊ ꝯtaminabūt
illud. Fac cōclusionem: qm̄ terra plena est
iudicio sanguinū: ⁊ ciuitas plena iniq̃tate.
Et adducā pessimos de gētibo: ⁊ possidebūt
domos eorum. Et quiescere faciam supbiaz
potētiū: ⁊ possidebunt sanctuaria eorū. An-
gustia supueniente requirent pacē: ⁊ non
erit. Conturbatio sup ꝯturbacōem veniet: ⁊
auditus sup auditū. Et querent visionem
de ꝓpheta: ⁊ lex peribit a sacerdote: ⁊ cōsiliū
a senioribo. Rex lugebit: ⁊ principes indu-
cētur merore: ⁊ manus populi terre ꝯturba-
buntur. Secūdū viam eorū faciam eis: ⁊ se-
cūdum iudicium eorum iudicabo eos: ⁊ sci-
ent quia ego dominus.

VIII

Et factum ē in anno sexto. in sexto mē-
se in quīta mensis: ego sedebaz in do-
mo mea: ⁊ senes iuda sedebant coram me.
Et cecidit ibi sup me manū dñi dei. Et vidi:
et ecce similitudo quasi aspectus ignis. Ab
aspectu lumborū eius ⁊ deorsum ignis: et a
lumbis eius ⁊ sursum. quasi aspectus splen-
doris: ⁊ visio electri. Et emissa similitudo
manus apprehendit me in cincinno capitis
mei: ⁊ eleuauit me spūs inter celum ⁊ terrā:
et adduxit me in ihrusalez in visione dei iu-
xta hostiū interius. quod respiciebat ad a-
quilonē. vbi erat statutū ydolum zeli ad p-
uocandā emulationē. Et ecce ibi gloria dei
israhel secūdū visionē quam videra in cāpo:
et dixit ad me. Fili hominis: leua oculos tu-
os ad viā aq̃loris. Et leuaui oculos meos
ad viam aquilonis: ⁊ ecce ab aquilone por-
te altaris. ydolum zeli in ipo introitu. Et di-
xit ad me. Fili hominis: putas ne vides tu
quid isti faciūt. abominacōes magnas q̃s
domus israhel facit hic. ut procul recedam a
sanctuario meo? Et adhuc ꝯuersus. videbis
abominacōes maiores. Et introduxit me
ad ostiū atrij. Et vidi: ⁊ ecce foramen vnū
in pariete. Et dixit ad me. Fili hominis: fode
parietē. Et cū fodissem parietem: apparuit
ostium vnū. Et dixit ad me. Ingredē: ⁊ vi-
de abominacōnes pessimas quas isti faciūt
hic. Et ingressus vidi: ⁊ ecce omis similitu-
do reptiliū ⁊ animaliū abominatio: et vnūs
sa ydola domus israhel depicta erāt in pari-
etē in circuitu p totū. Et septuaginta viri de
senioribo domus isrl. ⁊ iechonias fili saphan
stabat in medio eorū stantiū ante picturas:
et vnusquisqz habebat thuribulum in manu
sua: et vapor nebule de thure consurgebat.

Et dixit ad me. Certe vides fili hominis q̃
seniores domus israhel facũt in tenebris:
vnusquisq; in abscondito cubilis sui. Dicũt
enim. Nõ videt dominus nos. Dereliquit
dominus terrã. Et dixit ad me. Adhuc ꝏ=
sius videbis abominacões maiores quas i=
sti facũt. Et introduxit me per ostiũ porte
domus domini qõ respiciebat ad aquilonẽ.
Et ecce ibi mulieres sedebãt plangẽtes ado=
nidẽ. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hois.
Adhuc cõuersus videbis abominacõnes
maiores hijs. Et introduxit me in atriũ do=
mus dñi interius. Et ecce in ostio tẽpli dñi
inter vestibulũ ⁊ altare quasi viginti quinq;
viri dorsa habentes ꝏtra templũ domini et
facies ad orientẽ: ⁊ adorabãt ad ortũ solis.
Et dixit ad me. Certe vidisti fili hois. Nun=
q̃d leue ẽ hoc domui iuda. vt facerẽt abo=
minacões istas q̃s fecerũt hic? Quia replẽ=
tes terrã iniquitate ꝏuersi sunt ad irritãdũ
me. Et ecce applicant ramũ ad nares suas.
Ergo ⁊ ego faciam in furore: nõ parcet ocu=
lus meus. nec miserebor: ⁊ cũ clamauerint
ad aures meas voce mag̃ nõ exaudiã eos.

Et clamauit in auibꝫ meis voce IX
magna dicẽs. Appropinquauerunt
visitacões vrbis: ⁊ vnusquisq; vas interfe=
ctionis habet in manu sua. Et ecce sex viri ve=
niebãt de via porte superioris q̃ respicit ad
aquilonem: et vnuscuiusq; vas interitus in
manu eius. Vir q̃ vnus in medio eorũ vesti=
tus lineis: ⁊ attramentariũ scriptoris ad re=
nes eius. Et ingressi sũt: ⁊ steterũt iuxta alta=
re eneũ. Et gloria domini israhel assumpta
est de cherub: que erat sup eum ad limẽ do=
mus. Et vocauit virũ qui indutus erat line=
is: ⁊ attramentariũ scriptoris habebat in lũ=
bis suis. Et dixit dominus ad eũ. Transi p
mediã ũtatẽ in medio ihrlim: ⁊ signa thau
sup frontes virorũ gemẽtũ ⁊ dolentũ sup
cũctis abominacõibꝫ q̃ fiũt in medio eius.
Et illis dixit audiẽte me. Transite p ciuta=
tem sequẽtes eũ: ⁊ percutite. Non parcat ocu=
lus vester: neq; misereamini. Senẽ adole=
scentulũ et virginẽ. paruulũ ⁊ mulieres inte=
ficite: usq; ad interneciõ. Oẽs autẽ sup quẽ
videritis thau ne occidatis: ⁊ a scũario me=
o incipite. Ceperũt ergo a viris senioribus:
qui erãt ante faciẽ domus. Et dixit ad eos.
Contaminate domũ: ⁊ implete atria interfe=
ctis. Egredimini. Et egressi sunt: ⁊ percute=
bant eos qui erant in ciuitate. Et cede ꝏple=
ta remansi ego: ruiq; sup faciem meã: et cla=
mans aio. Heu heu heu domine deus. Ergo
ne dispdes omẽs reliquias israhel effundẽs
furorẽ tuũ sup iherusalẽ? Et dixit ad me. Ini=
quitas domus israhel ⁊ iuda magna ẽ nimis
valde: ⁊ repleta est terra sanguinibꝫ: ⁊ ciui=
tas repleta est auersione. Dixerũt enim. De=
reliq̃t dñs terrã: ⁊ dñs nõ videt. Igit̃ ⁊ meus
nõ parcet oculus: neq; miserebor. Viã eorũ
sup caput eorũ rddã. Et ecce vir q̃ erat indu=
tus lineis q̃ habebat attramentariũ in dorso
suo: rndit vbũ dicẽs. Feci sic̃ p̃cipisti michi.

Et vidi: et ecce in firmamento X
quod erat sup caput cherubim quasi
lapis saphirus: et quasi species similitudinis
solij apparuit sup eũ. Et dixit ad virũ qui in=
dutus erat lineis: ⁊ ait. Ingredere in medi=
o rotarũ qui sunt subtus cherubim ⁊ imple
manũ tuã prunis ignis q̃ sũt inter cherubim:
et effunde sup ciuitatẽ. Ingressusq; est in cõ=
spectu meo. Cherubim autẽ stabãt a dextris
domus cũ ingrederẽtur vir: ⁊ nubes impleuit
atriũ interius. Et eleuata est gloria domini
desup cherub ad limẽ domus: ⁊ repleta est
domus nube. Et atriũ repletũ est splendore
glorie domini: ⁊ sonitus alarũ cherubim au=
diebatur usq; ad atriũ exterius: quasi vox lo=
quẽtis dei omipotẽtis. Cunq; p̃cipisset viro
qui indutus erat lineis dicẽs sume ignẽ de
medio rotarũ q̃ sunt inter cherubim: ingres=
sus ille stetit iuxta rotas. Et extẽdit cherub
manũ de medio cherubim ad ignẽ qui erat
inter cherubim: ⁊ sumpsit ⁊ dedit in manus
eius qui indutus erat lineis: qui accipiens
egressus est. Et apparuit in cherubim simili=
tudo manus hominis subtus pennas eorũ.
Et vidi: ⁊ ecce quatuor rote iuxta cherubim.
Rota vna iuxta cherub vnũ: ⁊ rota alia iuxta
cherub vnũ. Species autẽ rotarũ erat quasi
visio lapidis crisolitis: ⁊ aspectus earũ simili=
tudo vna quatuor: quasi si sit rota in medio
rote. Cũq; ambularẽt in q̃tuor partes gra=
diebantur: et nõ reuertebantur ambulãtes: sed
ad locũ ad quẽ ire declinabat q̃ prima erat.

sequebāt̃ et certe: nec ꝓuertebant̃. Et omne
corpus eaꝝ & colla & manus et penne & cir-
culi plena erant oculis in circuitu quatuor
rotaꝝ: & rotas istas vocauit volubiles au-
diēte me. Quatuor aūt facies habebat vnū.
Facies vna facies cherub: & facies secūda
facies hominis: & in tercio facies leonis: et
in quarto facies aquile. Et eleuata sūt che-
rubim: ipm est animal quod videram iuxta
flumē chobar. Cunq; ambularēt cherubim
ibant pariter & rote iuxta ea: & cū eleuarēt
cherubim alas suas ut exaltarent̃ de terra
nō residebāt rote: sed & ipe iuxta erāt. Spū-
tus illis stabāt: & cū eleuatis eleuabantur.
Spūs enim vite erat in eis. Et egressa est
gloria domini a limine templi: & stetit super
cherubim. Et eleuātia cherubim alas suas
exaltata sunt a terra coram me: & illis egredi-
entib; rote q̃ sūsecute sūt. Et stetit in introi-
tu porte domus domini orientalis: & gloria
dei israhel erat sup eos. Ipm est animal qd̃
vidi subter deū israhel iuxta fluuiū chobar.
Et intellexi q; cherubim essent. Quatuor p
quatuor vultus vni: & q̃tuor ale vni: & simili-
tudo manus hominis sub alis eoꝝ. Et simi-
litudo vultuū eoꝝ: ipsi vultus quos videram
iuxta fluuiū chobar: & intuitus eoꝝ & impetus
singulorum ante faciem suā ingredi.

XI

Et eleuauit me spiritus: & introduxit
me ad portā domus domini orientalem
que respicit ad solis ortū. Et ecce in introitu
porte viginti quinq; viri: & vidi in medio eoꝝ
iechonia filiū azur & phaltiam filium banaie
princeps populi. Dixitq; ad me. Fili homis:
hij viri cogitāt iniquitatē. et tractāt cōsiliū
pessimū in vrbe ista dicētes. Nōne dudum
edificate sunt domus? Hic ē lebes: nos aūt
carnes. Idcirco vaticinare de eis: vaticinare
fili hominis. Et irruit in me spūs domini: et
dixit ad me. Loquē. Hec dicit dnūs. Sic lo-
cuti estis domus israhel: & cogitacōnes cor-
dis vri ego noui. Plurimos occidistis in
vrbe hac: & implestis vias eius interfectis.
Propterea hec dicit dominus. Interfecti vri
quos posuistis in medio eius hij sūt carnes:
et hec est lebes: & educam vos de medio eius.
Gladiū metuistis: & gladiū inducam sup
vos dicit dominus deus. Et eiciam vos de
medio eius. Dabo q; vos in manū hostiū: et
faciam in vobis iudicia. In gladio cadetis. In
finib; israhel iudicabo vos: & scietis q; ego
dominus. Hec nō erit vobis in lebetē: & vos
non eritis in medio eius in carnes. In finib;
israhel iudicabo vos: & scietis quia ego dnūs.
Quia in pceptis meis nō ambulastis: et iu-
dicia mea nō fecistis: sed iuxta iudicia gentiū
q̃ in circuitu vro sūt estis operati. Et factum
est cū ꝓphetarē: phaltias filius banaie mor-
tuus ē. Et cecidi in faciē meā: clamās voce
magna. Et dixi. Heu heu heu domine deus:
o summacōem tu facis reliquiaꝝ israhel? Et
factū est ⁊bū domī ad me dicēs. Fili hoīs:
fratres tui. fratres tui viri ꝓximi qui tui. et oīs
domus israhel. vmūsi quib; dixerūt habita-
tores ihrlim. longe recedite a domino: nob̃
data ē terra in possessionē: ꝓterea hec dicit
dominus dnūs. Quia lōge feci eos in gētib;:
et q; dispsi eos in terris: ero eis in sanctifica-
tionē modicam in terris ad quas venerunt.
Propterea loquē. Hec dicit dominus deus.
Congregabo vos de populis: & adunabo
de terris in quib; dispsi estis: dabo q; vob̃
humū israhel. Et ingrediēt̃ illuc: & auferent
oīnes offensiones cūctasq; abominacōes
eius de illa. Et dabo eis cor vnū: & spm̃ nouū
tribuā in visceribus eoꝝ. Et auferā cor lapi-
deū de carne eoꝝ. et dabo eis cor carneū: vt
in pceptis meis ambulēt. et iudicia mea cu-
stodiāt. faciātq; ea: et sint michi in populū.
et ego sim eis in deū. Quoꝝ aūt cor post of-
fendicula & abominacōnes suas ambulat:
hoꝝ viam in capite suo ponā dicit dominus
deus. Et eleuauerūt cherubim alas suas. et
rote cū eis: & gloria dei israhel erat sup eos.
Et ascēdit gloria domini de medio ciuitatis:
stetitq; sup montē qui est ad orientē vrbis.
Et spiritus leuauit me: adduxitq; in caldeā
ad transmigratiōem in visionem in spū dei:
Et sublata est a me visio quā videram. Et
locutus sum ad transmigracōnē omnia vr-
ba domini: que ostenderat michi.

XII

Et factus est sermo domini ad me di-
cēs. Fili hominis. in medio domus ex-
asperātis tu habitas: qui oculos habēt ad
videndū & non vident. et aures ad audiē-
dū & non audiūt: q; domus exasperans est.

Tu ergo fili hominis fac tibi vasa transmi-
grationis: & transmigrabis p die coram eis.
Transmigrabis autē de loco tuo ad locum
alterū in ospectu eorū: si forte aspiciāt: q̃ do-
mus exasperans est. Et efferes foras vasa
tua · quasi vasa transmigranti p diem: in cō-
spectu eorū. Tu autē egredieris vespe coram
eis sicut egredit̄ migrās: ātē oculos eorū.
Perfode tibi parietem: & egredieris p eum
in ospectu eorū. In humeris portaberis: in
caligine efferēris. Faciem tuā velabis & nō
videbis terrā q̃ portentū dedi te domui isrl'.
Feci ergo sicut p̄ceperat michi dominus. Va-
sa mea p̄tuli quasi vasa transmigrantis per
diem: et vespe pfodi michi parietē manū: et i
caligine egressus sūm in humeris portatus
in ospectu eorū. Et factus est sermo domi
mane ad me dicēs. Fili hominis: nunquid
non dixerūt ad te domus israhel domus ex-
asperās ē · quid tu facis? Dic ad eos. Hec
dicit dominus dē. Sup ducē onus istud
qui est in ihrusalē: & sup omēz domū israhel
qui est in medio eorū. Dic. Ego portentum
vrm. Quō feci: sic fiet illis. In trāsmigracōz
et in captiuitatē ibūt: & dux qui ē in medio
eorū in humeris portabit̄: in caligine egre-
diet̄. Parietē pfodiet̄ vt educāt eū: facies
eius operiet̄ ut non videat oculo terrā. Et
extendam rete meū sup eū & capiet̄ in sage-
na mea & adducā eū in babilonē in terram
caldeorū: & ip̄am nō videbit: ibiq̃ moriet̄
et omēs qui circa eū sūt. Presidium eius · et
agmina eius dispgam in omēz ventū: & gla-
diū euaginabo post eos. Et sciet̄ q̃ ego do-
minus: quando dispsero illos in gentibus.
et disseminauero eos in terris. Et relinquā
ex eis viros paucos a gladio & fame & pe-
stilētia: ut enarrant omēa scelera eorū in gē-
tibus ad quas ingrediēt̄: & scient q̃ ego do-
min⁹. Et factus est sermo domini ad me di-
cēs. Fili hominis panem tuū in conturbacōne
comede: & aquam tuā in festinacōe & me-
rore bibe: & dices ad populū terre. Hec dic̄
dominus deus ad eos qui habitāt in ihru-
salē: in terra israhel. Panem suū in solitudi-
ne comedēt & aquā suā in desolacōe bibēt:
vt desoletur terra a multitudine sua p̄pt̄ ini-
quitates omnū qui habitāt in ea: & ūtates
que nūc habitant̄ desolate erūt · terraq̃ des-
ta: & scietis q̃ ego dominus. Et factus ē ser-
mo domini ad me dicēs. Fili hominis · quod
est p̄uerbiū istud vobis in terra israhel dicē-
tiū: in lōgū differūt̄ dies · & pibit oīs visio?
Ideo dic ad eos. Hec dicit dīns dē. Quie-
scere faciaz p̄uerbiū istud: neq̃ vulgo dice-
tur vltra in israhel. Et loquē ad eos q̃ appro-
pinquauerint dies: & sermo omnis visiōis.
Non enim erit vltra omnis visio cassa · neq̃
diuinatio ambigua in medio filiorū israhel:
q̃ ego dominus loquar quodcūq̃ locutus
fuero vbū & fiet. Nō plongabitur amplius:
sed in diebus vestris domus exasperans loq̃r
verbū: & faciam illud dicit dīns dē. Et fcūs
est sermo domini ad me dicēs. Fili hominis:
ecce domus israhel dicentiū. Visio quam hic
videt in dies multos: & in tempora longa
iste p̄phetat. Propterea dic ad eos. Hec
dicit dominus dē. Non plongabitur vltra
omnis sermo meus. Verbum quod locutus
fuero oplebit̄ dicit dominus dē. XIII

Et factus est sermo dīni ad me dicēs.
Fili hominis vaticinare ad p̄phetas is-
rahel qui p̄phetant: & dices p̄phanti de cor-
de suo. Audite verbū domini. Hec dicit dīns
dē. Ve p̄phetis insipiētibus: qui sequūt̄ spm
suū & michil videt. Quasi vulpes in deserto.
p̄phete tui israhel erāt. Non ascendistis ex
aduerso: neq̃ opposuistis murū p domo isrl'
vt staretis in plio in die domini. Videt̄ va-
na & diuinant mendaciū: dicentes ait dīns.
cū dominus non miserit eos: & pseuerauerūt
ofirmare sermonē. Nūquid nō visionē cas-
sam vidistis: & diuinationē mendacez locu-
ti estis? Et dicitis ait dominus: cū ego nō sim
locutus. Propterea hec dicit dominus dē.
Quia locuti estis vana & vidistis mēdaciū:
ideo ecce ego ad vos ait dīns dē: & eit ma-
nus mea sup p̄phetas qui vident vana & di-
uināt mendaciū. In o filio populi mei non e-
rūt · et in scriptura domus israhel non scribēt̄:
nec in terra israhel ingrediēt̄: et scietis q̃
ego dominus dē. Eo q̃ deceperint populū
meū dicentes pax pax & nō est pax: & ipse
edificabat parietem: illi autē linebant eum
luto absq̃ paleis. Dic ad eos q̃ linunt absq̃
temperatura: q̃ casurus sit. Erit enim pluter

mundās: ⁊ dabo lapides grandes desup
irruētes: ⁊ ventū procelle dissipantē. Siquidē
ecce cecidit paries. Nūquid nō dicetur vo-
bis: vbi est litura quā linistis? Propterea
hec dicit dñs de⁹. Et erūpere faciā spiritū
tempestatū in indignatione mea: ⁊ imber
mundās in furore meo erit: ⁊ lapides grā-
des in ira in ꝯsumptōē. Et destruā parietē
quā linistis absq; temperamēto: ⁊ adequa-
bo eū terre ⁊ revelabit fundamentū eius:
et cadet ⁊ ꝯsumet in medio eius: et scietis
q; ego sum dominus. Et ꝯplebo indignacōem
meā in pariete: ⁊ in hijs qui linūt eū absq;
temperamēto: dicāq; vobis. Nō est pariēs:
et non sūt qui linūt eū. Prophete israhel qui
ꝓphetant ad ihrlm: ⁊ videt ei visionē pacis
et nō est pax ait dñs de⁹. Et tu fili hominis
pone faciē tuā ꝯtra filias populi tui q̄ ꝓphe-
tant de corde suo: ⁊ vaticinare sup eas ⁊ dic.
Hec dicit dñs de⁹. Ve hijs qui ꝯsuūt pul-
uillos sub omni cubitu manus: ⁊ faciūt cui-
calia sb capite vniuerse etatis ad capiēdas
animas. Et cum caperēt animas populi mei.
viuificabāt animas eorū. et violabant me
ad populū meū ꝓter pugillū ordei ⁊ fra-
gmen panis: ut interficerent animas que
non moriūt et viuificarēt animas que non
viuūt: mentiētes populo meo credenti mē-
dacijs. Propter hoc dicit dñs de⁹. Ecce e-
go ad puluillos vrōs quibus vos capitis a-
nimas volantes: ⁊ dirumpā eos de brachi-
is vrīs: ⁊ dimittā aias q̄s vos capitis aias
ad volandū. Et dirumpam ceruicalia vra.
et liberabo ꝓplm meū de manu vra: neq; erūt
vltra in manibus vrīs ad p̄dandū: ⁊ scietis
q; ego dominus. Pro eo q; merere fecistis
cor iusti mēdaciter. quē ego nō cōtristaui:
et ꝯfortastis manus impij ut nō reuteret a
via sua mala ⁊ viueret: ꝓterea vana nō vi-
debitis ⁊ diuinacōnes non diuinabitis am-
plius: ⁊ eruam populū meū de manu vestra:
et scietis quia ego dominus. XIIII

Et venerūt ad me viri seniorū israhel:
et sederūt coram me. Et factus ē ser-
mo domini ad me dicēs. Fili hominis: viri
isti posuerūt immundicias suas in cordibus
suis: ⁊ scandalū iniq̄tatis sue statuerūt ꝯtra
faciem suā. Nūquid interrogatus rūdebo
eis? Propter hoc loquē eis: ⁊ dices ad eos.
Hec dicit dominus de⁹. Homo homo de do-
mo israhel qui posuerit immūdicias suas in
corde suo. et scandalū iniq̄tatis sue statuerit
ꝯtra faciē suam. et veneit ad ꝓphetā interro-
gans p eū me: ego dñs respondebo ei in mul-
titudine immūdiciarū suarū: ut capiat dom⁹
israhel in corde suo quo recesserūt a me in cū-
ctis ydolis suis. Propterea dic ad domū is-
rahel. Hec dicit dominus de⁹. Cōuertimini
et recedite ab ydolis vrīs: ⁊ ab vniuersis cō-
taminationibus vrīs auertite facies vestras.
Quia homo homo de domo israhel ⁊ de ꝓselī-
tis quicūq; aduena fuerit in isrl: si alienatus
fuerit a me ⁊ posuerit ydola sua in corde suo
et scandalū iniq̄tatis sue statuerit ꝯtra faciē
suam ⁊ venerit ad ꝓphetā vt interroget per
eū me: ego dominus rūdebo ei p me ⁊ ponā
faciē meā sup hominē illū: ⁊ faciam eū in ex-
emplū ⁊ in ꝓuerbiū ⁊ disp̄dam eū de medio
popli mei: ⁊ scietis q; ego dominus. Et ꝓpha
cū errauerit ⁊ locutus fuerit verbū: ego dñs
decepi ꝓpheram illum. Et extendam manū
meam sup illū: ⁊ delebo eū de medio populi
mei israhel: ⁊ portabūt iniquitatē suā. Iuxta
iniquitatē interrogātis. sic iniq̄tas ꝓphete
erit: vt non erret vltra domus israhel a me
neq; polluat m vniuersis p̄uaricacōibus suis:
sed sit michi in populū ⁊ ego sim eis in deū.
ait dñs exercituū. Et factus est sermo dñi
ad me dicēs. Fili hominis. terra cū peccauerit
michi. ut p̄uaricetur p̄uaricās: extendā ma-
nū meā sup eam ⁊ ꝯterā virgam panis eius.
et immittā in eam famē: ⁊ interficiam de ea
hominē ⁊ iumentū. Et si fuerint tres viri isti
in medio eius noe daniel ⁊ iob: ipi iusticia
sua liberabūt animas suas ait dñs exercituū.
Quod ⁊ si bestias pessimas induxero super
terrā vt vastent eā ⁊ fuerit inuia eo q; non
sit ptransiēs ꝓter bestias: tres viri isti si fue-
rint in ea. viuo ego dicit dominus deus.
quia nec filios nec filias liberabūt. sed ipsi
soli liberabuntur: terra autem desolabitur.
Vel si gladiū induxero sup terrā illam. ⁊ di-
xero gladio. trāsi p terrā. ⁊ interfecero de ea
hoiem ⁊ iumentū: ⁊ tres viri isti fuerint in me-
dio eius viuo ego dicit dñs deus nō libera-
būt filios neq; filias: sed ipsi soli liberabūt.

Si autē et pestilentiā immisero sup terram
illam & effudero indignacōem meā super
eam in sanguine ut auferā ex ea hominem
et iumentū: & noe danel & iob fuerūt in me-
dio eius: viuo ego dicit dñs dē: quia filiū
et filiam nō liberabūt: ⁊ ipsi iustitia sua libe-
rabūt aias suas: quomā hec dicit dñs. Nō
et si q̄tuor iudicia mea pessima. gladiū et fa-
mem ac bestias malas & pestilentiā immise-
ro in ihrlm ut interficiā de ea hoīes & pecus:
tamē relinquet' in ea saluatio educentiū filio-
s & filias. Ecce ipsi egredient' ad vos et
videbitis viam eorū & adinuencōes eorū:
et ꝛsolabimini sup malo quod induxi ī ihe-
rusalem in omib q̄ imposui sup eam: & cō-
solabūtur vos cū videritis viam eorū & ad-
inuencōes eorū: & ꝛgnoscetis q̄ nō frustra
fecerim oia q̄ feci in ea: ait dñs dē. XV

Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: quid fiet de ligno
vitis ex omib ligis nemorū que sūt inter
ligna siluarū? Nūquid tollet' de ea lignū
vt fiat opus: aut fabricabit' de ea paxillus
vt dependeat in eo quodcunq vas? Ecce
ign datū est in escam: vtranq partem eius
ꝛsumpsit ign: & medietas eius redacta
est in fauillā. Nūquid vtile erit ad opus?
Etiā cū esset integrū nō erat aptū ad opus:
quantomagis cū illud ign devorauerit &
ꝛbusserit nichil ex eo fiet opis. Propterea
hec dicit dñs dē. Quomodo lignū vitis
inter ligna siluarū quod dedi ign ad deuo-
randū: sic tradam habitatores ihrlm: et po-
nam faciē meam in eos. De igne egredien-
tur: et ign ꝛsumet eos. Et scietis q̄ ego do-
minus cū posuero faciē meā in eos: & dede-
ro terrā inuiā & desolatā: eo q̄ p̄uaricatores
extiterint dicit dominus deus. XVI

Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: notas fac ihrlm
abominacōes suas: & dices. Hec dicit dñs
dē israhel. Radix tua & gnatio tua de terra
chanaan: pr̄ tuus amorreus: & mater tua
cethea. Et quando nata es in die ortus tui
nō est p̄cisus vmbilicus tuus: et aqua nō es
lota in salutē. nec sale sallita: nec inuoluta
pāis. Nō pepcit sup te oculus ut faceret
tibi vnū de hīs miseritus tui: sed ꝛiecta es
sup faciē terre in abiectōe anime tue: in die
qua nata es. Transiēs autē p te: vidi te cō-
culcatā in sanguine tuo. Et dixi tibi cū esses
in sanguine tuo. Viue. Dixi inq̄ tibi in sang-
ne tuo. Viue. Multiplicatā quasi germen
agri dedi te: et multiplicata es & grandis ef-
fecta: et ingressa es & peruenisti ad mundū
muliebrem. Vbera tua intumuerūt: & pilus
tuus germinauit: et eras nuda & cōfusionis
plena. Et transiui p te & vidi te: & ecce tēpus
tuū. tempus amantiū. Et expādi amictū
meū sup te: & operui ignominiā tuā. Et iura-
ui tibi: & ingressus sū pactū tecū ait domin?
dē?. Et facta es michi: & laui te aq̄: & emun-
dau sanguinē tuū ex te. Et vnxi te oleo: et
vestiui te discoloribus: & calciau te iacincto.
Et cinxi te bisso: & indui te subtilibus: et ornā-
ui te ornamēto. Et dedi armillas in mambus
tuis: et torquē circa collū tuū: et dedi inaurē
sup os tuū: et circulos auribus tuis: et coronā
decoris in capite tuo. Et ornata es auro & ar-
gento: & vestita es bisso & polimito & multis
coloribus. Similam & mel et oleū comedisti:
et decora facta es vehemēter nimis. Et pfeci-
sti in regnū: & egressum est nomē tuū in gē-
tes ꝓpter speciem tuā: q̄ pfecta eras in de-
core tuo quē posuerā sup te dicit dñs deus. Et
habens fiduciaz in pulcritudine tua fornica-
ta es in nomine tuo: & exposuisti omēz forni-
cacōez tuam omi transeūti: ut eius fieres. Et
sumēs de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa
hinde cōsuta: & fornicata es sup eis: sicut
nō est factuz neq̄ futurū est. Et tulisti vasa
decoris tui de auro meo & argēto meo q̄ dedi
tibi: et fecisti tibi ymagines masculinas: & for-
nicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua
multicoloria: & operuisti illas. Et oleū meū
et thimiama meū posuisti coram eis: & panē
meū quē dedi tibi simila & oleū et mel q̄b
enutriui te: posuisti in ꝛspectu eorū in odorē
suauitatis. Et factū est ait dominus dē?: et
tulisti filios tuos & filias tuas quas gnasti
michi & immolasti eis ad deuorandū. Nū-
quid parua est fornicatio tua immolantis fi-
lios meos? Et dedisti illos ꝛsecrans eis. Et
post omēs abominacōes tuas & fornicatio-
nes non es recordata dierum adolescentie
tue: quādo eras nuda & confusione plena:

oculcata in sangine tuo. Et accidit post oēz
maliciam tuā: we we tibi ait dñs dē. Et edi=
ficasti tibi lupanar: et fecisti tibi pstibulum
in cunctis platis. Ad omne caput vie edi=
ficasti signū pstitucōnis tue: ⁊ abominabi=
lem fecisti decorez tuū. Et diuisisti pedes tu=
os omni transeūti: ⁊ multiplicasti oēs fornica=
cōes tuas. Et fornicata es cū filijs egipti
vicinis tuis magnaꝫ carnū: et multiplica=
sti fornicacōez tuā ad irritandū me. Ecce e=
go extendā manū meā sup te: ⁊ auferam iu=
stificacōez tuā. Et dabo te in aias odientū
te filiaꝫ palestinaꝫ: q̄ erubescūt in via tua
scelerata. Et fornicata es in filijs assiriorꝫ:
eo q̄ necdū fueris expleta. Et postq̄ forni=
cata es. nec sic es saciata. ⁊ multiplicasti for=
nicacōez tuā in terra chanaan cū chaldeis:
et nec sic saciata es. In quo mūdabo cor tuū
ait dñs dē: cū facias omnia hec opa mulie=
ris meretricis ⁊ pcacis? Quia fabricasti lu=
panar tuū in capite oīs vie: et excelsū tuū fe=
casti in omni platea. Nec facta es q̄ mere=
trix fastidio augēs precū: sed quasi mlier
adultera: q̄ sup virum suū inducit alienos.
Omnibz meretricibz dāt mercedes: tu autez
dedisti mercedes cūctis amatoribz tuis: et
dona donabas eis ut intrarēt ad te vndiqz
ad fornicandū tecū. Factūqz est in te cōtra
cōsuetudinē mulierꝫ in fornicacōibz tuis: et
post te nō erit fornicatio. In eo enim q̄ de=
disti mercedes ⁊ mercedes non accepisti: fa=
ctū est in te ⁊ trariū. Propterea meretrix au=
di verbū domini. Hec dicit dñs dē. Quia ef=
fusū est es tuū. et reuelata ē ignominia tua
in fornicationibz tuis sup amatores tuos ⁊
sup ydola abominacōm tuaꝫ in sanguine
filiorꝫ tuorꝫ quos dedisti eis: ecce ego con=
gregabo oēs amatores tuos quibz dilexisti
et omnes quos oderas. Et ogregabo eos sup te vndiqz: et
nudabo ignominiam tuam coram eis. Et
videbunt omnē turpitudinem tuā: et iudi=
cabo te iudicijs adulteraꝫ ⁊ effundēntum
sanguinē. Et dabo te in sanguinē furoris ⁊
zeli: et dabo te in manus eorꝫ. Et destruent
lupanar tuū: et demolientur pstibulū tuuz.
Et denudabūt te vestimēntis tuis: ⁊ auferēt
vasa decoris tui. Et derelinquēt te nudam
plenamqz ignominia: et adducēt super te
multitudinē. Et lapidabūt te lapidibus: et
trucidabūt te gladijs suis. Et comburēt do=
mos tuas igni: ⁊ facient in te iudicia in oculis
mulierum plurimarū. Et desines fornicari: et
mercedes vltra nō dabis. Et requiescet in=
dignacō mea in te: et auferetur zelus meus
a te. Et quiescam nec irascar amplius: eo q̄
nō fueris recordata diez adolescentie tue:
et puocasti me in omnibz hijs. Quapropt
et ego vias tuas in capite tuo dedi ait dñs
dē: et nō feci iuxta scelera tua in omnibz ab=
ominacōibz tuis. Ecce oīs qui dicit vulgo
puerbiū: in te assumet illud dicens. Sicut
mater: ita ⁊ filia eius. Filia matris tue es tu. q̄
piecit virum suū. ⁊ filios suos: ⁊ sororū
sororū tuaꝫ: q̄ piecerūt viros suos ⁊ filios suos.
Mater vra cethea: ⁊ pater vester amorreus.
Et soror tua maior samaria: ipa ⁊ filie eius
q̄ habitāt ad sinistrā tuā. Soror aūt tua mi=
nor te: q̄ habitat a dextris tuis sodoma ⁊ fi=
lie eius. Sed nec in vns earū ābulasti: neqz
secundū scelera eorꝫ fecisti. Pauxillū minus
pene sceleratior ⁊ fecisti illis: in omnibz viis
tuis. Viuo ego dicit dñs dē: q̄ non fecit
sodoma soror tua ipa ⁊ filie eius: sicut fecisti
tu ⁊ filie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome
sororis tue: supbia. saturitas panis. et abun=
dantia. et ocū ipius ⁊ filiaꝫ eius: et manū e=
geno ⁊ paupi nō porrigebāt: et eleuate sūt
et fecerūt abominacōes coram me: ⁊ abstu=
li eas sicut vidisti. Et samaria dimidiū pec=
catorꝫ tuorꝫ nō peccauit: ⁊ vicisti eas sceleri=
bus tuis: et iustificasti sorores tuas in omni=
bus abominationibz tuis quas operata es.
Ergo ⁊ tu porta cōfusionē tuā: q̄ vicisti soro=
res tuas pcis tuis sceleratius agēs ab eis.
Justificate sūt enī a te. Ergo ⁊ tu ⁊ confundere:
et porta ignominiā tuā: q̄ iustificasti sorores
tuas. Et ouertā restituēs eas ⁊ cōfusione so=
morꝫ cū filiabz suis: ⁊ cōfusione samarie ⁊ fili=
aꝫ eius. Et ouertā reūsionē tuā i medio earꝫ
ut portes ignominiam tuā: ⁊ confundaris in o=
mnibz q̄ fecisti consolans eas. Et soror tua so=
doma ⁊ filie eius reūtent ad antiquitatem
suā: et samaria ⁊ filie eius reūtent ad anti q̄=
tatē suā: ⁊ tu et filie tue reūtimini ad ānquī=
tatē veteram. Nō fuit autē sodoma soror tua

audita in ore tuo i die sup bie tue: anteqũ re-
uelarer malicia tua sicut hoc tpe in oprobriū filiarū syrie: et cūctarū in circuitu tuo filiarū palestinarū q̃ ambiūt te p gyrum. Scelus tuū et ignominiā tuā tu portasti ait dñs deus. Quia hec dicit dñs deus. Et faciā tibi sicut despexisti iuramentū vt irritū faceres pactū: et recordabor ego pacti mei tecū in diebus adolescētie tue: et suscitabo tibi pactū sempiternū. Et recordaberis viarū tuarum: et confunderis cū recepis sorores tuas te maiores cū minoribus tuis. Et dabo eas tibi in filias sed non ex pacto tuo: et suscitabo ego pactū meū tecū. Et scies q̃ ego dñs vt recorderis et confundaris: et nō sit vltra aperire os p̃ cōfusione tua: cū placatus tibi fuero in omnibus q̃ fecisti ait dñs deus. XVII

Et factū est vbū domini ad me dicēs. Fili hominis: ꝓpone enigma et narra parabolam ad domū israhel: et dices. Hec dicit dñs deus. Aquila grādis magnarum alarū longo mēbrorū ductu plena plumis et varietate venit ad libanū: et tulit medullam cedri. Sūmitatē frondū eius euellit: et transportauit eam in terrā chanaan: in vrbem negociatorū posuit illā. Et tulit de semine terre et posuit illud in terra p semine: vt firmaret radicē sup aq̃s multas. In sup ficie posuit illō. Cūq̃ germinasset creuit in vineā latiorem: humili statura respicientibus ramis eius ad eā: et radices eius sub illa erāt. Facta est ergo vinea: et fructificauit in palmites: et emisit ꝓpagines. Et facta est aquila altera grādis: magnis alis multisq̃ plumis. Et ecce vinea ista q̃ mittens radices suas ad eā: palmites suos extēdit ad illam vt irrigaret eam de areolis germinis sui: q̃ in terra bona sup aquas multas plantata est ut faciat frondes et portet fructū vt sit in vineam grandē. Dic. Hec dicit dñs deus. Ergo ne ꝓsperabitur? Nōne radices eius euellet: et fructus eius distringet? Et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet: et non in brachio grandi neq̃ in ꝓplō multo: ut euelleret eā radicitus. Ecce plātata est. Ergo ne ꝓsperabitur? Nōne cū tetigerit eā vētus vrens siccabit: et in areis germinis sui arescet? Et factū est vbum dñi ad me dicens.

Dic ad domū exasperātē. Nescitis quid ista significet? Dic ecce venit rex babilonis i ierusalē: et assumet regē et p̃ncipes eius: et adducet eos ad semetipsum in babilonē. Et tollet de semine regni: feriet q̃ cum eo fedus: et ab eo accipiet iusiurandū. Sed et fortes terre tollet ut sit regnū humile et nō eleuet: ꝗ custodiat pactū eius et fuet illud. Qui recedēs ab eo misit nūcios ad egiptū: ut daret sibi equos et populū multū. Nunquid ꝓsperabit vel ꝓsequet salutē qui fecit hec? Et q̃ dissoluit pactū: nūquid effugiet? Viuo ego dicit dominus deus: quomā in loco regis q̃ ꝓstituit eū regē cuius fecit irritū iuramētū et soluit pactū q̃ habebat cū eo: in medio babilōis morietur. Et nō in exercitu grādi neq̃ in ꝓplō multo faciet ꝓtra eū pharao prelium in iactu aggeris et in extructōe vallorū: vt interficiat aias multas. Spreuerat enim iuramētū vt solueret fedus: et ecce dedit manū suam et cū omnia hec fecerit non effugiet. Propter ea hec dicit dominus deus. Viuo ego: quoniam iuramentū q̃ sprenit et fedus q̃ p̃uaricatus est ponā in caput eius. Et expandā sup eū retiū meū et ꝓprehendet in sagena mea: et adducā eū in babilonē et iudicabo eū ibi in p̃uaricatōe q̃ despexit me: et omnes ꝓfugi eius cū vmūso agmine suo gladio cadent. Residui aūt in omnē ventū disp gētur: et scietis q̃ ego dñs locutus sū. Hec dicit dñs deus. Et sumam ego de medulla cedri sublimis: et ponam de vrtice ramorū eius. Teneru disp gā et plantabo sup montē excelsū et eminentē. In mōte sublimi israhel plātabo illud: et erūpet in germē et faciet fructū: et erit in cedrū magnā. Et habitabūt sub ea omnes volucres: et vniuersū volatile sub vmbra frondū eius mdificabit. Et scient omnia ligna regionis q̃ ego dominus humiliauī lignū sublime et exaltauī lignū humile: et siccauī lignū viride: et frondere feci lignū aridū. Ego dñs locutus sū et feci. XVIII

Et factus est sermo dñi ad me dicēs. Quid est q̃ inter vos parabolam vertitis in ꝓuerbiū istud in terra israhel dicētes: patres comederunt vuam acerbā et dentes filiorū obstupescūt? Viuo ego dicit dominus deus: si erit vltra vobis parabola hec in ꝓuerbium in israhel.

Ecce omnes anime mee sunt. Vt anima patris:
ita et anima filij mea est. Anima quæ peccaueit:
ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit
iudicium et iustitiam: in montibus non comedeit et
oculos suos non leuauerit ad idola domus
israhel: et vxorem proximi sui non violauerit et ad
mulierem menstruatam non accesserit: et hominem non
contristauerit: pignus debitori reddiderit: p
vim nichil rapueit: panem suum esurienti dedeit:
et nudum operuerit vestimento: ad vsuram non
commodauerit: et amplius non acceperit: ab
iniquitate auerterit manum suam: et iudicium ve
rum fecerit inter virum et virum: et in preceptis meis
ambulauerit et iudicia mea custodierit vt
faciat veritatem: hic iustus est. Vita viuet:
ait dominus deus. Quod si genuerit filium la
tronem effundentem sanguinem: et fecerit vnum de
istis: et hec quidem omnia non facientem: sed in
montibus comedentem: et vxorem proximi sui pol
luentem: egenum et pauperem contristantem: rapien
tem rapinas: pignus non reddentem: et ad
idola leuantem oculos suos: abominacionem
facientem: ad vsuram dantem: et amplius accipi
entem: numquid viuet? Non viuet. Cum omnia
hec detestanda fecerit: morte morietur. Sa
nguis eius in ipso erit. Quod si genuerit filium
qui videns omnia peccata patris sui quæ fecit ti
muerit: et non fecerit simile eis: super montes
non comederit: et oculos suos non leuauerit
ad idola domus israhel: et vxorem proximi sui
non violaueit: et virum non contristauerit: pignus
non retinuerit: et rapinam non rapuerit: panem
suum esurienti dederit: et nudum operuerit vestimen
to: a paupis iniuria auerterit manum suam: vsu
ram et superabundantiam non acceperit et iudicia
mea fecerit: et in preceptis meis ambulaueit:
hic non morietur in iniquitate patris sui: sed
vita viuet. Pater eius quia calumniatus est et
vim fecit fratri: et malum operatus est in me
dio populi sui: ecce mortuus est in iniquitate sua.
Et dicitis. Quare non portabit filius iniqu
tatem patris? Videlicet quia filius iudicium et iusti
ciam operatus est: omnia precepta mea custo
diuit et fecit illa: vita viuet. Ania quæ peccaueit:
ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem
patris: et pater non portabit iniquitatem filij.
Justicia iusti super eum erit: et impietas impij
erit super eum. Si aut impius egerit penitentiam
ab omnibus peccatis suis quæ opatus est: et custodie
rit omnia precepta mea: et fecerit iudicium et iustici
am: vita viuet et non morietur. Omnium iniquita
tum eius quas operatus est non recordabor.
In iustitia sua quam operatus est: viuet. Nu
quid volutatis mee est mors impij dicit do
minus deus: et non vt conuertatur a vijs suis et
viuat? Si aut auerterit se iustus a iustitia
sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abomi
naciones quas operari solet impius: numquid
viuet? Omnes iustitie eius quas fecerit non
recordabuntur. In preuaricacione quam preuaricatus
est: et in peccato suo quod peccauit: in ipsis
morietur. Et dixistis. Non est equa via domini.
Audite ergo domus israhel. Numquid via mea
non est equa: et non magis viee vestre praue sunt?
Cum enim auerterit se iustus a iustitia sua et
fecerit iniquitatem: morietur in eis. In iniustitia
quam operatus est morietur. Et cum auerterit
se impius ab impietate sua quam opatus est
et fecerit iudicium et iustitiam: ipse animam suam viui
ficabit. Considerans enim et auertens se ab omni
bus iniquitatibus suis quas operatus est: vi
ta viuet et non morietur. Et dicunt filij israel. Non
est equa via domini. Numquid vie mee non sunt equ
domus israhel: et non magis vie vestre praue?
Idcco vnumquemque iuxta vias suas iudicabo
domus israhel: ait dominus deus. Conuertimini
et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus
vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas.
Proicite a vobis omnes iniquitates vestras
in quibus preuaricati estis: et facite vobis cor
nouum et spiritum nouum. Et quare moriemini do
mus israhel? Quia nolo mortem morientis dicit
dominus deus. Reuertimini et viuite. XIX 19

Et tu fili hominis assume planctum super
principes israhel: et dices. Quare mater
tua leena inter leones cubauit? In medio leun
culorum enutriuit catulos suos. Et eduxit vnum
de leunculis suis: leo factus est: et didicit ca
pere predam hominemque comedere. Et audi
erunt de eo gentes: et non absque vulneribus suis
ceperunt eum: et adduxerunt eum in cathenis in
terra egipti. Que cum vidisset quoniam infirma
ta est et perijt exspectacio eius: tulit vnum de
leunculis suis: leonem constituit eum. Qui incedeb
at inter leones et factus est leo: et didicit
predam capere et homines deuorare: didicit

viduas facere ⁊ ciuitates earꝫ in desertum
adducere: ⁊ desolata est terra ⁊ plenitudo
eius a voce rugitus illius. Et ouenerũt adu-
sus eum gentes vndiq; de puinctis: ⁊ expã-
derũt sup eũ retiũ suũ. In vulneribꝫ earꝫ ca-
ptus est ⁊ miserũt eum in caueã. In cathenis
adduxerũt eum ad regẽ babiloms miserũtq;
eum in carcerẽ: ne audiretur vox eius vl-
tra sup montes israhel. Mater tua q̃ vi mea
m sanguine tuo: sup aquaꝫ plantata ẽ. Fru
ctus eius ⁊ frondes eius creuerũt ex aq̃s
multis: et facte sũt ei virge solide m ceptra
dominãtũ: et exaltata ẽ statura eius inter
frondes. Et vidit altitudinẽ suã in multitu-
dine palmitũ suoꝫ: ⁊ euulsa est in ira in ter-
ramq; proiecta. et ventus vrẽs siccauit fructũ
eius: marcuerũt ⁊ arefacte sũt vrge robusti
ei⁹. Ignis comedit eã. Et nũc transplãtata
ẽ in desertũ in terra mutia ⁊ sitiẽti: ⁊ egressus
est ignis de vrga ramoꝫ eius qui fructũ ei⁹
comedit: ⁊ nõ fuit m ea vrga fortis sceptruꝫ
dñantũ. Plãct⁹ ẽ: ⁊ eit in plãctũ.

XX

Et factũ est in ãno septimo in quinto
in decima mensi: venerũt viri de senioribus
israhel ut interrogarẽt dñm: ⁊ sederẽt
coram me. Et factus est sermo domini ad me
dicẽs. Fili hominis loquere senioribꝫ isrl: et
dices ad eos. Hec dicit dominus de⁹. Nũ
ad interrogandũ me vos venistis? Viuo
ego: q; nõ respondebo vobis ait dominus
deus. Si iudicas eos: si iudicas fili homis.
Abominacões patrũ eoꝫ ostende eis: et
dices ad eos. Hec dicit dominus deus. In
die qua elegi israhel ⁊ eleuaui manũ meam
p stirpe domus iacob ⁊ apparui eis i terra
egipti ⁊ eleuaui manũ meã p eis dicẽs ego
dñs de⁹ vester: in die illa leuaui manũ meã
p eis vt educerẽ eos de terra egipti in traꝫ
quã pluderã eis fluentẽ lacte ⁊ melle: que
est egregia inter omnes terras. Et dixi ad
eos. Vnusquisq; offensiões oculoꝫ suoꝫ
abiciat: ⁊ in ydolis egipti nolite pollui. Ego
dñs deus vester. Et irritauerũt me: noluerũtq;
me audire. Vnusquisq; abominacõ-
nes oculoꝫ suoꝫ nõ piecit: nec ydola egi-
pti reliquerũt. Et dixi ut effunderẽ indignã-
tionẽ meã sup eos: ⁊ implerem iram meam
in eis in medio terre egipti. Et feci propter
nomen meũ: ut nõ violaretur coram gentib⁹
in quaꝫ medio erant: ⁊ inter quas apparui
eis ut educerẽ eos de terra egipti. Eieci er-
go eos de terra egipti ⁊ eduxi eos in desrtũ:
et dedi eis pcepta mea ⁊ iudicia mea ostẽdi
eis: que faciet homo ⁊ viuet in eis. Insup et
sabbata mea dedi eis vt essẽt signũ inter me
et eos: ⁊ scirẽt q; ego dominus sanctificans
eos. Et irritauerũt me domus israhel in des-
erto: in pceptis meis nõ ãbulauerũt ⁊ iudicia
mea piecerũt q̃ faciẽs homo viuet in eis: et
sabbata mea violauerũt vehementer. Dixi
ergo ut effunderẽ furorẽ meũ sup eos in de-
sro: ⁊ consumerẽ eos. Et feci ꝓpter nomẽ meũ.
ne violaretur coram gentib⁹: de quib⁹ eieci eos
in conspectu earꝫ. Ego igitur leuaui manũ meã
sup eos in desro ne inducerẽ eos in terram
quã dedi eis fluentẽ lacte ⁊ melle preciosã
terraꝫ omnũ: q; iudicia mea piecerũt ⁊ in
pceptis meis nõ ambulauerũt: ⁊ sabbata
mea violauerũt. Post ydola enim cor eorũ
gradiebatur. Et pcepit oculus meus sup eos
vt nõ interficerẽ eos: nec consumpsi eos in de-
serto. Dixi autẽ ad filios eoꝫ in solitudine.
In pceptis patrũ vr̃oꝫ nolite incedere: nec
iudicia coꝫ custodiatis: nec in ydolis coꝫ
polluamini. Ego dominus deus vester. In pc-
ceptis meis ãbulate: ⁊ iudicia mea custodi-
te ⁊ facite ea ⁊ sabbata mea sanctificate vt
sit signũ inter me ⁊ vos: ⁊ sciat q; ego dñs
deus vester. Et exacerbauerũt me filij: et in pc-
ceptis meis non ãbulauerũt ⁊ iudicia mea
nõ custodierũt ut facerẽt ea q̃ cũ fecerit hõ
viuet in eis: ⁊ sabbata mea violauerũt. Et
comminatus sũ ut effunderẽ furorẽ meũ sup
eos: ⁊ implerem iram meam in eis in deserto.
Auertũ autẽ manũ meã: ⁊ feci ꝓpter nomen
meũ. ut nõ violaretur coraꝫ gentib⁹: de quib⁹
eieci eos in oculis earꝫ. Iterũ leuaui manũ
meam in eos in solitudine ut dispergerẽ illos
in nacões et ventilarem in terras: eo q; iudi-
cia mea non fecissent. et pcepta mea repro-
bassent. et sabbata mea violassent: ⁊ post y-
dola patrũ suoꝫ fuissent oculi eoꝫ. Ergo ⁊
ego dedi eis pcepta non bona ⁊ iudicia in
quib⁹ nõ viuẽt: ⁊ polluo eos in muneib⁹ suis
cũ offerrent omne quod aperit vuluã ꝓpter
delicta sua: ⁊ scient q; ego dñs. Quãobrem

loquere ad domũ israhel fili hominis: et dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Adhuc ⁊ in hoc blasphemauerũt me patres vri cũ spreuissent me ⁊ temnẽtes: et induxissem eos in terrã sup quã leuaui manũ meã ut darẽ eis. Viderũt omnẽ collẽ excelsũ. et omẽ lignũ nemorosũ ⁊ immolauerũt ibi victimas suas: et dederũt ibi irritacõem oblacõis sue: ⁊ posuerũt ibi odorẽ suauitatis sue ⁊ libauerũt libacões suas. Et dixi ad eos. Quid est excelsum: ad qõd vos ingredimini? Et vocatũ est nomẽ eius excelsuz vsqz ad hanc diem. Propterea dic ad domũ israhel. Hec dicit dominus de⁹. Certe in via patrũ vrõrz vos polluimini: et post offendicula eorz vos fornicamini. Et in oblatione donorz vrõrz cũ traducitis filios vros p ignẽ vos polluimi in omib⁹ ydolis vestris vsqz hodie: et ego respondebo vob domus israhel? Viuo ego dicit dominus deus: q non rñdebo vobis: neqz cogitacõ mẽtis vre fiet dicẽtiũ. Erimus sicut gentes ⁊ sicut cognacões terre: ut colamus lignũ ⁊ lapides. Viuo ego dicit dominus de⁹: quomã in maũ forti ⁊ in brachio extento ⁊ in furore effuso regnabo sup vos. Et educã vos de populis: et ⁊ gregabo vos de terris in quib⁹ dispsi estis. In manu validã ⁊ in brachio extento ⁊ in furo ẽ effuso regnabo sup vos: et adducã vos in desertũ populorz: et iudicabor vobiscũ ibi facie ad faciem. Sicut iudicio ⁊ tendi aduersũ pres vros in deserto terre egipti: sic iudicabo vos dicit domin⁹. Et subiciã vos sceptro meo: et inducaz vos in vinculis federis. Et eligã de vobis transgressores ⁊ impios: ⁊ de terra incolatus eorz educã eos. et terraz israhel nõ ingredieẽt: et scietis q ego dñs. Et vos domus israhel: hec dicit dominus de⁹. Singuli post ydola vra ambulate: et seruite eis. Quod si ⁊ in hoc nõ audieritis me: et nomẽ meũ sanctũ polluerit vltra in muneribus vestris ⁊ in ydolis vris: in mõte scõ meo in mõte excelso israhel ait dñs de⁹: ibi fuiet michi omnis domus israhel: omes inq in terra in qua placebũt michi. Et ibi querã primitias vras: et in meũ decimarz vrarz in omib⁹ sanctificacõib⁹ vestris. In odorem suauitatis suscipiaz vos. cũ eduxero vos de populis et ⁊ gregauero vos de terris in quas dispersi estis: et sanctificabor in vobis in oculis nationũ. Et scietis quia ego domin⁹ cũ eduxero vos ad terraz israhel: in terra p qua leuaui manũ meã vt darem eam pribꝰ vestris. Et recordabimini ibi viarum vrarz ⁊ omniũ sceleruũ vrorz quib⁹ polluti estis in eis: ⁊ displicebitis vobis in conspectu vestro in omib⁹ malicijs vestris quas fecistis: et scietis q ego domin⁹ cũ benefecero vob ꝓpter nomẽ meũ: et nõ secõm vias vras malas neqz secõz scelera vra pessima dom⁹ israhel: ait domin⁹ deus. Et factus est sermo domini ad me dicẽs. Fili hominis: pone faciem tuam cõtra viam austri ⁊ stilla ad affricũ. Et ꝓphẽta ad saltum agri meridiani: et dices saltui meridiano. Audi verbũ domini. Hec dicit domin⁹ de⁹. Ecce ego succendã in te ignẽ: ⁊ oburã in te omẽ lignũ viride ⁊ omne lignũ aridũ. Nõ extinguet flamma succensionis. Et oburet in ea omnis facies ab austro vsqz ad aquilonẽ: et videbit vniuersa caro quia ego domin⁹ succendi eã: nec extinguetur. Et dixi. A a a domine de⁹. Ipi dicũt de me. Nũqd nõ p parabolas loqt istes

XXI

Et fcũs ẽ sermo domini ad me dicẽs. Fili homis pone faciem tuam ad ihẽrusalez. et stilla ad sanctuaria: et ꝓphẽta ⁊ tra humũ israhel: ⁊ dices terre israhel. Hec dicit domin⁹ de⁹. Ecce ego ad te: et eiciam gladiũ meũ de vagina sua: ⁊ occidam in te iustum ⁊ impiũ. Pro eo autẽ q occidi in te iustum ⁊ impiũ: idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnẽ carnẽ ab austro usqz ad aquilonẽ: ut sciat omnis caro q ego dominus eduxi gladium meũ de vagina sua irreuocabilẽ. Et tu fili hominis ingemisce in cõtricõe lumborz: et in amaritudine ingemisce coram eis. Cũz dixerint ad te quare tu gemis: dices. Pro auditu q venit: ⁊ tabescet omẽ cor: et dissoluentur vniuerse manus: et infirmabit omis spũs. et p cũcta genua fluent aque. Ecce venit: et fiet ait dominus de⁹. Et factus ẽ sermo domini ad me dicẽs. Fili hominis: ꝓphẽta et dices. Hec dicit dominus de⁹. Loquẽ. Gladius gladius exacutus est ⁊ limatus. Vt cedat victias exacutus ẽ: ut splẽdeat limat⁹ est. Qui moues sceptrum filij mei succidisti

omne lignũ. Et dedi cũ ad leuigandũ: ut te-
neatur manu. Iste exacutus est gladius: ⁊
iste limatus est in manu interficientis. Cla-
ma ⁊ vlula fili hominis: q̃ hic factus est in
ꝓplo meo: hic in cũctis ducib⁹ israhel qui fu-
gerant. Gladio traditi sũt cũ ꝓplo meo. Id-
circo plaude sup femur q̃ ꝓbatus ẽ: et hoc
cũ sceptrũ subũterit: et nõ erit dicit dñs de⁹.
Tu ergo fili hominis ꝓphẕta: ⁊ percute manu
ad manũ: et duplicet⁹ gladius ac triplicet⁹
gladius interfectoꝝ. Hic est gladius oc-
cisionis magne: q̃ obstupescere eos facit ⁊
corde tabescẽ: et multiplicat ruinas. In omni-
bus portis eoꝝ dedi conturbationẽ gladij
acuti ⁊ limati ad fulgendũ: amicti ad cedẽ.
Exacuere: vade ad dexterã siue ad sinistrã.
quocũq̃ faciei tue ẽ apetitus. Quin ⁊ ego
plaudam manu ad manũ: et implebo indi-
gnationẽ meã. Ego dñs locutus sũ. Et fa-
ctus ẽ sermo dñi ad me dicẽs. Et tu fili homi-
nis. pone tibi duas vias: ut veniat gladius
regis babilonis. De terra vna egredient⁹
ambo. Et manu capiet coniectura: in capite
vie ciuitatis coniciet. Viam pones: vt veni-
at gladius ad rabbath filioꝝ amon: et ad
iudam in ihẕrusalẽ munitissimã. Stetit enĩ
rex babilonis in biuio in capite duarũ viarũ
diuinacõnem querens: omscens sagittas.
Interrogauit ydola: exta consuluit. Ad de-
xterã eius facta ẽ diuinacõ sup ihẕrusalem.
ut ponat arietes: ut aperiat os in cede ut e-
leuet vocem in vlulatu: ut ponat arietes cõ-
tra portas. ut oportet aggerem vt edificet
munitiones. Eritq̃ q̃si osulẽs frustra oracu-
lũ in oculis eoꝝ: et sabbatoꝝ ocũ imitans.
Ipse aũt recordabit⁹ iniq̃tatis ad capiẽdũ.
Idcirco hec dicit dñs de⁹. Pro eo q̃ recor-
dati estis iniq̃tatis vestre ⁊ reuelastis puri-
cacões vras: et apparuerũt pecã vra in omnib⁹
cogitacõibus vris. Pro eo inq̃q̃ recordati
estis: manũ capiemi. Tu aũt ꝓphane impie
dux israhel cuius venit dies in tpe iniq̃tatis
ꝑfinita: hec dicit dñs deus. Aufer cydarim:
tolle coronã. Nõne hec est q̃ humilẽ sublevauit
et sublimẽ humiliauit? Iniquitatẽ iniquitatẽ
iniquitatẽ ponam eã. Et hoc nõ fa-
ctũ est donec veniret cuius est iudiciũ: ⁊ tra-
dam ei. Et tu fili hominis ꝓphẕta ⁊ dic. Hec
dicit dominus deus ad filios amõ: et ad op-
probriũ eoꝝ. Et dices. Mucro. mucro. euagi-
nate ad occidendũ: lima te. ut interficias
et fulgeas cũ tibi videreẽtur vana ⁊ diuinare-
tur mẽdacia: ut dareris sup colla vulneratorũ
impioꝝ quoꝝ venit dies in tempore mi-
quitatis ꝑfinita. Reuertere ad vaginã tuam
in locũ in quo creatus es. In terra natiuitatis
tue iudicabo te: et effundam sup te indigna-
cõem meã. In igne furoris mei sufflabo i te:
dabo q̃ te in manus hominũ insipientium ⁊
fabricantiũ interitus. Ignis eris cibus. San-
guis tuus erit in medio tre: oblivion tradẽ-
ris: q̃ ego dominus locutus sum. XXII

Et factũ est ỽbũ domini ad me dicẽs.
Et tu fili hominis nõne iudicas ciuita-
tem sanguinũ: et ostẽdis ei omnes abomina-
cões suas? Et dices. Hec dicit dominus de⁹.
Ciuitas effundẽs sanguinẽ in medio sui vt
veniat tempus eius: et q̃ fecit ydola contra se-
metipsam ut polluerẽt. In sanguine tuo q̃ a
te effusus est deliquisti: ⁊ in ydolis tuis que
fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti
dies tuos: et adduxisti tẽpus ãnoꝝ tuoꝝ.
Propterea dedi te opprobriũ gentib⁹: et irri-
sionẽ vniuersis tris que iuxta sũt ⁊ q̃ procul a
te. Triũphabũt de te: sordida. nobilis. grã-
dis interitu. Ecce principes israhel singuli in
brachio suo fuerũt in te ad effundendũ san-
guinẽ: patrem ⁊ matrem contumelijs affecerũt
in te. Aduenã calũniati sũt i medio tui: pupil-
lũ et viduã contristauerũt apud te: sanctuaria
mea spreuisti ⁊ sabbata mea polluisti. Vi-
ri detractores fuerũt in te ad effundẽdũ san-
guinẽ: et sup mõtes comederũt in te: scelus
operati sũt in medio tui. Verecũdiora patris
discooperuerũt in te: immũdicia mẽstruate
humiliauerũt in te. Et vnusquisq̃ in vxorez
proximi sui operatus est abominacõem: et so-
cer nurũ suã polluit nepharie: frater sororez
suam filiam patris sui oppressit in te. Mune-
ra acceperũt apud te ad effundẽdũ sangui-
nem: vsuram et sup abundantiã accepisti et
auare proximos tuos calũniabaris: meiq̃ ob-
lita es dicit dñs deus. Ecce cõplosi manus
meas sup auaricia tuã quã fecisti: et sup san-
guinẽ qui effusus est in medio tui. Nũquid
sustinebit cor tuũ: aut ꝑualebũt manus tue

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

in diebꝫ quos ego faciã tibi? Ego dominus
locutus sũ. et faciã. Et dispgã te in nacões:
et ventilabo te in terras. Et deficere faciam
immundiciã tuã a te: et possidebo te in cõspe-
ctu gentiũ: et scies q̃ ego dominꝰ. Et factũ
est ỽbuꝫ domini ad me dicẽs. Fili hominis:
versa ẽ mihi domus israhel in scoriã. Omnes
isti es ⁊ stannũ et ferrũ ⁊ plumbũ in medio
fornacis. Scoria argenti facti sũt. Propte-
ea hec dicit dñs deꝰ. Eo q̃ versi estis omnes
in scoriã: ꝓterea ecce ego ꝯgregabo vos
in medio ihrlim cõgregatione argẽti ⁊ eris
et stanni et ferri ⁊ plũbi in medio fornacis:
vt succendã in ea ignẽ ad conflandũ. Sic
cõgregabo in furore meo ⁊ in ira mea: et re-
quiescam. Et ꝯflabo vos ⁊ cõgregabo vos:
et succendam vos in igne furoris mei: ⁊ cõ-
flabimini in medio eius ut ꝯflatur argentũ
in medio fornacis: sic eritis in medio eiꝰ. Et
scietis q̃ ego dominus: cũ effundẽrim indi-
gnationẽ meam sup vos. Et factũ est ỽbũ
dñi ad me dicẽs. Fili hois. dic ei. Tu es ter-
ra immunda ⁊ non compluta in die furoris.
Coniuratio ꝓphetarũ in medio eius. Sicut
leo rugiẽs rapiensq̃ ꝑdam animas deuora-
uerũt: opes ⁊ pretiũ acceperũt: viduas eiꝰ
multiplicauerũt in medio illius. Sacerdo-
tes eius ꝯtempserũt legẽ meã: ⁊ polluerũt
sanctuaria mea. Inter sanctũ ⁊ ꝓphanũ nõ
habuere distantiã: inter pollutũ ⁊ mundũ
non intellexerũt ⁊ a sabbatis meis auerte-
rũt oculos suos: et coinquinabar in medio
eorꝫ. Principes eius in medio illius quasi
lupi rapientes predam: ad effundẽdũ san-
guinẽ ⁊ ad prehendas aias ⁊ auare sectan-
da lucra. Prophete aũt eius linebant eos
absq̃ temperamẽto videntes vana ⁊ diui-
nantes ei mendaciũ: dicẽtes hec dicit dñs
deus: cũ dominus non sit locutus. Populi
terre calumniabant̃ calumniã ⁊ rapiebant
violenter: egenũ ⁊ pauperem affligebant:
et aduenã oꝯprimebant calũnia absq̃ iudi-
cio. Et quesiui de eis virũ qui interponeret
sepẽ: ⁊ stare ꝯ oꝯpositus cõtra me ꝑ terra ne
dissiparem eã: et non inuenì. Et effudi sup
eos indignacõem meã: et in igne ire mee
consumpsi eos. Viam eorum in caput eorꝫ
reddidi ait dominus deus. XXIII

Et fcũs est sermo dñi ad me dicẽs. Fili
hois: due muliẽs filie mris vni? fuerũt:
et fornicate sũt in egipto. In adolescẽtia sua
fornicate sunt. Ibi subacta sũt vbera earꝫ: et
fracte sũt mamme pubertatis earꝫ. Nomia
autẽ earꝫ oolla maior: ⁊ ooliba soror eius
minor. Et habui eas: et peperũt filios ⁊ filias.
Porro earꝫ nomina. samaria oolla: et
ihrusalẽ ooliba. Fornicata est igit̃ sup me
oolla: ⁊ insaniuit in amatores suos in assyrios
ꝓximquãtes. vestitos iacincto. pincipes
et magistratus. iuuenes cupidinis. vniũsos
equites ascensores equorꝫ: ⁊ dedit fornica-
tiones suas sup eos electos filios assyriorꝫ
vniuersos: et in omnibꝫ in quos insaniuit in
immũditijs eorꝫ polluta est. Insup ⁊ fornica-
tiones suas quas habuerat in egipto non
reliquit. Nam ⁊ illi dormierũt cũ ea in adole-
scentia sua: ⁊ illi ꝯfregerũt vbera pubertã-
tis eius: et effuderũt fornicationẽ suã sup eã.
Propterea tradidi eã in manus amatorum
suorꝫ: ⁊ in manus filiorꝫ assur sup quorꝫ in-
saniuit libidine. Ipi discooperuerũt ignomi-
niam eius: filios ⁊ filias eius tulerũt: et ipaꝫ
occiderũt gladio. Et facte sũt famose muli-
eres: et iudicia ꝓpetrarũt in ea. Q̃ cũ vidissẽ
soror eius ooliba: plus q̃ illa insaniuit libi-
dine: et fornicationẽ suam sup fornicationeꝫ
sororis sue ad filios assyriorꝫ ꝑbuit impu-
denter: ducibꝫ ⁊ magistratibꝫ ad se vementi-
bus indutis veste varia: equitibꝫ qui vecta-
bant̃ equis: ⁊ adolescentibꝫ forma cunctis
egregia. Et vidi q̃ polluta essẽ via vna am-
baꝫ: ⁊ auxit fornicacões suas. Cũq̃ vidissẽ
viros depictos in pariete imagines chalde-
orũ expressas coloribꝫ. et accinctos balthe-
is renes. et tyaras tinctas in capitibus eorꝫ
formam ducũ omnium. similitudinẽ filiorꝫ babi-
lonis terreq̃ chaldeorꝫ in qua ortũ sũt: insa-
niuit sup eos ꝯcupiscentia oculorꝫ suorꝫ: et
misit nũcios ad eos in chaldeã. Cũq̃ venis-
sent ad eã filij babilõis. ad cubile mãmaꝫ.
polluerũt eã in stupris suis: et polluta ẽ ab
eis. ⁊ saturata est anima eius ab illis. Denu-
dauit q̃ fornicacõnes suas: et discooperuit
ignominiã suã. Et recessit aia mea ab ea: sic
recesserat aia mea a sorore eius. Multiplica-
uit enim fornicacõnes suas recordans dies

adolescentie sue quibꝰ fornicata est in terra
egipti: et insaniuit libidine sup ꝯcubitū eorꝝ
quorꝝ carnes sūt ut carnes asinorꝝ: et sicut
fluxus equorꝝ fluxus eorꝝ. Et visitasti scelus
adolescentie tue: quādo subacta sūt in
egipto vbera tua: et confracte sūt māme pu-
ertatis tue. Propterea oolibah hec dicit do-
minus deus. Ecce ego suscitabo omnes a-
matores tuos ꝯtra te de quibꝰ saturata est
anima tua: et cōgregabo eos adūsum te in
circuitu: filios babilonis ⁊ vniūsos chalde
os. nobiles tyrānosq; ⁊ principes. omēs fi-
lios assiriorꝝ: iuuenes forma egregia. ⁊ ma-
gistratus. vniūsos pncipes principū: et no-
minatos ascensores equorꝝ. Et venient sup
te instructi curruet rota ⁊ multitudo popu-
lorꝝ. Lorica ⁊ clipeo ⁊ galea armabūtur cō-
tra te vndiq;. Et dabo coram eis iudiciū: ⁊ iu-
dicabūt te iudicijs suis. Et ponā zelus meū
in te: quē tecū exercēt in furore. Nasū tuū ⁊
aures tuas pcident: et que remāserūt gla-
dio concident. Ipi filios tuos ⁊ filias tuas
capient: et nouissimū tuū deuorabit ignis.
Et denudabūt te vestimētis tuis: et tollent
vasa glorie tue. Et requiescere faciā scelus
tuū de te: et fornicationē tuā de terra egipti.
Nec leuabis oculos tuos ad eos: et egipti
non recordaberis amplius: q; hec dicit dnꝰ
deus. Ecce ego tradam te in manus eorum
quos odisti: in manus de quibꝰ satiata est
anima tua: et agent tecū in odio. Et tollent
omnes labores tuos: et dimittent te nudaz
et ignominia plenā: et reuelabitur ignomi-
ma fornicationū tuarꝝ. Scelus tuū ⁊ forni-
cacōnes tue fecerūt hec tibi: q; fornicata es
post gētes inter quas polluta es in ydolis
eorꝝ. In via sororis tue ambulasti: et dabo
calicem eius in manu tua. Hec dicit dns de-
us. Calicem sororis tue bibes. pfundū ⁊ la-
tum. Eris in derisū ⁊ in subsannationē que
es capacissima: ebrietate ⁊ dolore repleberi-
ris: calice meroris ⁊ tristicie. calice sororis
tue samarie. Et bibes illuz et epotabis vsq;
ad feces: et fragmēta eius deuorabis ⁊ vbe-
ra tua lacerabis: q; ego locutus sum ait do-
minus deus. Propterea hec dicit dns deus.
Quia oblita es mei ⁊ piecasti me post cor-
pus tuū: tu qꝫ porta scelus tuū ⁊ fornicacōes
tuas. Et ait dominus ad me dicens. Fili ho-
minis: nunquid iudicas oollam ⁊ oolibā
et annūcias eis scelera earum. quia adulte-
rate sūt. ⁊ sanguis in mambꝰ earꝝ. ⁊ cū ydo-
lis suis fornicati sūt? Insup et filios suos qs
genuerūt michi obtulerūt eis ad deuorādū.
Sed ⁊ hoc fecerūt michi. Polluerūt sanctu-
ariū meū in die illa: et sabbata mea pphana-
uerūt. Cunq; immolarent filios suos ydo-
lis suis. ⁊ ingrederentur sanctuariū meū in
die illa ut pollucrent illud: etiā hec fecerunt
in medio domus mee. Miserūt ad viros ve-
nientes delonge: ad quos nuncū miserant.
Itaq; ecce venerūt quibꝰ te lauisti ⁊ circūli-
uisti stibio oculos tuos: et ornata es mūdo
muliebri. Sedisti in lecto pulcerimo: ⁊ mē-
sa ornata est ante te. Thimiama meū et vn-
gentū meū posuisti sup eam: et vox multitu-
dinis exultantis erat in ea. Et in viris qui de
multitudine hominū adducebantur et venie-
bant de deserto: posuerūt armillas in mambꝰ
eorū: et coronas speciosas in capitibꝰ eorū.
Et dixi ei que attrita ē in adulterijs. Nunc
fornicabitur in fornicacōne sua. etiam hec. Et
ingressi sūt ad eam: quasi ad mulierem me-
tricem. sic ingrediebantur ad oollam ⁊ ad
oolibam mulieres nepharias. Viri ergo iu-
sti sūt. Hij iudicabūt eas iudicio adulterarꝝ
et iudicio effundentiū sanguinē: q'a adulte-
re sūt: et sanguis in mambꝰ earꝝ. Hec enim
dicit dns deus. Adduc ad eas multitudies
et trade eas in tumultū ⁊ in rapinā: et lapidē-
tur lapidibꝰ populorꝝ: et confodiantur gla-
dijs eorꝝ. Filios ⁊ filias earꝝ interficient: et
domos earꝝ igne succendent. Et auferā sce-
lus de terra: et discent omēs mulieres ne fa-
ciant sc̄ōm scelus earꝝ. Et dabūt scelus ve-
strū sup vos: et peccata ydolorꝝ vestrorꝝ
portabitis: et scietis q'a ego dominus deus.

Et factū ē verbū dni ad **XXIIII**
me in anno nono: in mense decimo de-
cima die mensis dicens. Fili hominis: scribe
tibi nomē diei hiuꝰ in qua cōfirmatus ē rex
babilonis adūsum ihrusalē hodie: et dices
p pūbiū ad domū irritatricem parabolam:
et loqueris ad eos. Hec dicit dns deus. Po-
ne ollam: pone mq̄: et mitte in eam aquam.
Congere frusta eius in eam: omnem partē

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

bonaz · ⁊ femur · ⁊ armũ · eleã: et ossibꝫ plena.
Pinguissimũ pecꝰ assume: cõpone qꝫ strues
ossiũ sub ea. Efferbuit coctio eiꝰ: et discocta
sũt ossa illiꝰ in medio eius. Propterea hæc
dicit dñs deus. Ve ciuitati sanguinũ oolle
cuius rubigo in ea ē: et rubigo eius nõ ex-
uit de ea. Per partes et p partes suas eice
eam. Non cecidit sup eam sors. Sanguis
enim eius in medio eius est: sup limpidissi-
mam petrã effudit illũ. Non effudit illũ sup
terrã ut possit operiri puluere: vt sup in du-
cerẽ indignationẽ meaz et vindicta vlasce-
rer. Dedi sanguinẽ eius sup petrã limpidissi-
mam: ne operireꝫ. Propterea hæc dicit dñs
deus. Ve ciuitati sanguinũ: cuius ego gran-
dem faciaz piram. Congere ossa: que igne
succendam. Consumentur carnes: et coquet
vniũsa cõpositõ: et ossa tabescent. Pone qꝫ
eã sup prunas vacuã ut incalescat ⁊ liquefi-
at es eius: ⁊ conflet in medio eius inquina-
mentũ eius: et consumat rubigo eius. Mul-
to labore sudatũ est: ⁊ nõ exuit de ea nimia
rubigo eius · neqꝫ p igne. Immũdicia tua
execrabilis: qã mũdare te volui: et non es
mũdata a sordibꝫ tuis. Sed nec mũdaberis
prius: donec quiescere faciã indignacõ-
nem meã in te. Ego dñs locutus sum. Veni:
et ⁊ faciam: nõ trãseã neqꝫ parcã: nec placa-
bor. Juxta vias tuas ⁊ iuxta adinuentiones
tuas iudicabo te dicit dominus. Et factum
est verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis:
ecce ego tollo a te desiderabile oculorũ tu-
orũ in plaga: ⁊ nõ planges neqꝫ plorabis
neqꝫ fluent lacrime tue. Ingemisce tacens:
mortuoꝝ luctũ nõ facies. Corona tua circũ-
ligata sit tibi: et calciamẽta tua erũt in pedi-
bus tuis: nec amictu ora velabis · nec cibos
lugẽtiũ comedes. Locutꝰ sũ ergo ad ꝓplm
mane: et mortua ē vxor mea vesperi. Feciqꝫ
mane sicut ꝑceperat michi. Et dixit ad me
populus. Quare nõ indicas nobis qd ista
significent q̃ tu facis? Et dixi ad eos. Ser-
mo domini factus est ad me dicens. Loqre
domui israhel. Hec dicit dñs deus. Ecce ego
polluaz sanctuariũ meũ: sup biã imperij vr̃i
et desiderabile oculoꝝ vr̃oꝝ · et sup quo pa-
uet anima vestra: et filij vestri ⁊ filie vr̃e q̃s
reliquistis gladio cadent: ⁊ facietis sicẽ fe ⁊
ora amictu nõ velabitis: et cibos lugentiũ
non comedetis. Coronas habebitis in capi-
tibꝫ vestris: et calciamẽta in pedibꝫ. Nõ plã-
getis neqꝫ flebitis: sed tabescetis in iniquita-
tibus vr̃is: et vnusquisqꝫ gemet ad fratrem
suũ. Eritqꝫ ezechiel vobis in portentũ. Juxta
omnia que fecit facietis cũ venerit istud: et
scietis q̃a ego dominus deus. Et tu fili homi-
nis ecce in die qua tollaz ab eis fortitudinẽ
eorꝝ · et gaudiũ dignitatis · et desiderũ o cu-
lorꝝ eorꝝ · sup quo requiescũt anime eorꝝ · fi-
lios ⁊ filias eorꝝ: in die illa cũ venerit fugiẽs
ad te vt annunciet tibi: in die illã aperietur os tuũ cũ eo qui fugit: ⁊ loqueris ⁊ nõ
silebis vltra · erisqꝫ eis in portentum: et scie-
tis quia ego dominus. XXV

Et factus est sermo domini ad me dicẽs.
Fili hominis: pone faciem tuam cõtra filios
ãmon ⁊ ꝓphetabis de eis: et dices filijs am-
mon. Audite verbũ domini dei. Hec dicit do-
minus deus. Pro eo q̃ dixisti euge euge sup
sanctuariũ meũ q̃ pollutũ est · ⁊ sup terram
israhel quomã desolata est · ⁊ sup domũ iuda
quomã ducti sũt in captiuitatẽ: idcirco ego
tradam te filijs orientalibꝫ in hereditatẽ: et
collocabũt caulas suas in te · et ponent in te
tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas: ⁊
ipsi bibent lac tuũ. Dabo qꝫ rabba in habita-
culũ camelorꝝ · et filios ammon in cubile pe-
corꝝ: et scietis q̃ ego dominus: q̃ hec dicit
dominus deus. Pro eo q̃ plausisti manu ⁊
percussisti pede ⁊ gauisa es ex toto affectu su-
per terrã israhel: idcirco ecce ego extendam
manũ meã sup te · ⁊ tradam te in direptionẽ
gentiũ: et interficiã te de populis · ⁊ perdam
de terris ⁊ conterã: et scietis q̃ ego dominus.
Hec dicit dominus deus. Pro eo q̃ dixerũt
moab ⁊ seyr ecce sicut omnes gentes domꝰ
iuda: idcirco ecce ego aperiam humerꝝ mo-
ab de ciuitatibꝫ: de ciuitatibꝫ inq̃ eius · de fi-
nibꝫ eius inclitas terre · bethiesimoth ⁊ beel-
meon ⁊ cariathaim filijs orientis cũ filijs ãmõ.
Et dabo eam in hereditatez: ut non sit vltra
memoria filiorũ ammon in gentibꝫ. Et in mo-
ab faciam iudicia: et scient q̃ ego dominus.
Hec dicit dominus deꝰ. Pro eo q̃ fecit pdu-
mea vltionez ut se vindicaret de filijs iuda
peccauitqꝫ delinquẽs ⁊ vindictam exercuit

de eis: idcirco hæc dicit dominus deus. Extendam manū meā sup ydumeā: ⁊ auferā de ea hominē ⁊ iumentū: et faciam eam desertam ab austro. Qui sūt in dedan gladio cadēt: et dabo vltionē meā sup ydumeā p manū pli mei israel. Et facient in edō iuxta iram meā ⁊ furorē meū: ⁊ scient vindictā meā dicit dns deus. Hec dicit dns deus. Pro eo q̄ fecerūt palestini vindictā: et vlti sunt toto animo: interficientes ⁊ implentes inimicicias veteres: propterea hæc dicit dominus deus. Ecce ego extendam manū meā sup palestinos: ⁊ interficiā interfectores. Et perdā reliquias maritime regionis: faciamq̄ in eis vltiones magnas arguēs in furore: et scient q̄ ego dns cū dedero vindictā meā sup eos.

XXVI

Et factū est in vndecimo āno prima mensis: factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: p eo q̄ dixit tyrus de ihersalem euge o fracte sunt portæ populorū: conversa est ad me: implebor: deserta est: ꝓpter ea hæc dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre: ⁊ ascendere faciam ad te gentes multas: sicut ascendit mare fluctuās. Et dissipabūt muros tyri: et destruent turres eius. Et radam puluerē eius de ea: ⁊ dabo eā in limpidissimā petrā. Siccatio sagenarū erit in medio maris: q̄ ego locutus sū ait dominus deus: et erit in direptionē gentib̄. Filie q̄q̄ eius que sūt in agro gladio interficient: et scient q̄ ego dominus: quomā hæc dicit dominus deus. Ecce ego adducā ad tyrū nabuchodonosor regem babilonis ab aquilone: regem regū: cū equis ⁊ curribus ⁊ equitibus ⁊ cetu populoq̄ magno. Filias tuas que sūt in agro gladio interficiet: ⁊ circundabit te munitionib̄ ⁊ oportabit aggerem in gyro. Et eleuabit contra te clipeū: et vineas ⁊ arietes tēperabit in muros tuos: et turres tuas destruet in armatura sua. Inūdatione equorū eius operiet te pulus eorū: a sonitu equitū ⁊ rotarū ⁊ curruū mouebūtur muri tui. Cū ingressus fuerit portas tuas q̄si p introitū vrbis dissipate: vngulis equorū suorū conculcabit omnes plateas tuas: populū tuū gladio cedet: ⁊ statue tue nobiles in terrā corruent. Vastabūt opes tuas: diripiēt negotiationes tuas: et destruēt muros tuos. et domos tuas pclaras subuertēt: et lapides tuos ⁊ ligna tua ⁊ puluerē tuū in medio ponent. Et quiescere faciaz multitudinē cantico rū tuorū: et sonitus cytharārū tuarū nō audiet amplius. Et dabo te in limpidissimam petram: siccatio sagenarū eris nec edificaberis vltra: q̄ ego dominus locutus sum dicit dominus deus. Hec dicit dns deus de tyro. Nunquid non a sonitu ruinæ tue: et gemitu interfectorū tuorū cū occisi fuerint in medio tui: commouebūt insule: et descendēt de sedib̄ suis omnes principes maris: et auferēt exuuias suas: et vestimēta sua varia abicient ⁊ induent stupores. In terra sedebūt: ⁊ attonti super repentino casu tuo ammirabunt: et assumentes super te lamentū dicent tibi. Quō pisti que habitas in mari vrbs inclita: que fuisti fortis in mari cū habitatoribus tuis q̄s formidabāt vniuersi? Nūc stupebūt naues in die pauoris tui: ⁊ turbabunt insule in mari eo q̄ nullus egrediat ex te: q̄ hæc dicit dominus deus. Cū dedero te vrbē desolatā sicut ciuitates que non habitant: et adduxero super te abissū: ⁊ operuerint te aque multe ⁊ detraxero te cū hīs qui descendūt in lacū ad populū sempiternū: et collocauero in terra nouissima sicut solitudines veteres cū hīs qui deducūtur in lacū ut non habiteris: porro cū dedero gloriā in terra viuentū. in nihilū redigam te: ⁊ non eris: et requisita non inuenieris vltra in sempiternū dicit dns deus.

XXVII

Et factū est verbū domini ad me dicēs. Tu ergo fili hominis assume sup tyrū lamentū: et dices tyro: que habitat in introitu maris: negociatori populorū ad insulas multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixisti. Perfecti decoris ego sū: ⁊ in corde maris sita. Finitimi tui qui te edificauerūt impleuerūt decorē tuū: abiethy de sanir extruxerūt te cū omnib̄ tabulatis maris. Cedrū de libano tulerūt ut facerent tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: trāstra tua fecerūt tibi ex ebore indico: ⁊ pteriola de insulis ytalie. Bissus varia de egipto texta est tibi in velū vt poneres in malo: iacinctus ⁊ purpura de insulis elisa facta sūt operimentū tuū. Habitatores sydonis ⁊ aradij fuerūt remiges tui:

sapientes tui tyre facti sunt gubernatores
tui: senes biblij et prudētes eius p̄bueruntnautas. ad ministeriū varie suppellectilis
tue. Omnes naues maris et nautæ earū fuerūt in populo negociacōis tue: persa et lidij
et libies erant in exercitu tuo viri bellatores
tui: clipeū et galeā suspenderūt in te p ornatu tuo. Filij aradij cū exercitu suo sup muros
tuos in circuitu: sedā pigmei qui erant ī turribus tuis pharetras suas suspenderūt in
muris tuis p gyrū. Ipi opleuerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenses negociatores
tui. A multitudine cunctarū diuitiarū argēto ferro stanno plūbo q̄ repleuerūt nūdinas
tuas. Grecia thubal et mosoch institores tui.
Mancipia et vasa erea adduxerūt populo
tuo de domo thogorma: equos et equites et
mulos adduxerūt ad forū tuū. Filij dedan
negociatores tui. Insule multe negociatio
manus tue. Dentes eburneos et hebeninos
omutauerūt in p̄cio tuo. Syrus negociator
tuus. Propter multitudinē operū tuorū gē
mam et purpurā et scutulata et bissū et sericū
et chodchod posuerūt in mercatu tuo. Juda
et terra israhel ipsi institores tui in frumento
primo: balsamū et mel et oleū et resinā p̄posuerūt in nundinis tuis. Damascenus negotia
tor tuus in multitudine opum tuorū: in multitudine diuisarū opū in vino pinguī: in lanis
coloris optimi. Dan et grecia et mozel in nū
dinis tuis p̄posuerūt ferrū fabrefactū: stacte et calamus in negociacōne tua. Dedan
institores tui in tapetib̄ ad sedendū. Arabia et vniuersi principes cedar ipsi negociatores manus tue: cū agnis et arietib̄ et he
dis venerūt ad te negociatores tui. Venditores saba et rema ipsi negotiatores tui: cū vniuersis primis aromatib̄ et lapide p̄cioso et auro
quod p̄posuerūt in mercatu tuo. Aran et chenneh eden negotiatores tui. Saba assur et
chelmach venditores tui: ipsi negotiatores
tui multiphariam inuoluceris iacincto et poli
mitorū gazarūq̄ p̄ciosarū que obuolute et
astricte erāt fimb̄: cedros q̄ habebant in
negotiacōnib̄ tuis. Naues maris p̄cipes
tui in negotiacōne tua: et repleta es: et glorificata nimis in corde maris. In aquis maris
adduxerūt te remiges tui. Ventus auster
contriuit te. In corde maris diuitie tue: et
thesauri tui et multiplex instrumētū tuū. Nautæ tui et gubernatores tui qui tenebāt suppellectilem tuā et populo tuo p̄erant: viri q̄q̄ bellatores tui qui erant in te cū vniuersa multitudine tua q̄ est in medio tui: cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris
gubernatorū tuorū conturbabunt classes: et descendent de nauib̄ suis omnes qui tenebant
remū. Nautæ et vniuersi gubernatores maris in terra stabūt: et eiulabūt super te voce
magna: et clamabūt amare. Et supiacient
puluerem capitib̄ suis. et cinere conspergēt:
et radent sup te caluiciū: et accingēt cilicijs.
Et plorabūt te in amaritudine anime plorātu amarissimo: et assument sup te carmen lugubre: et plangēt te. Que est ut tyrus que
obmutuit in medio maris? Que in exitu negotiacōnū tuarū de mari implesti populos
multos: in multitudine diuitiarū tuarū et populorū tuorū ditasti reges terre. Nūc cōtrita es a mari: in p̄fundis aquarū opes tue: et
omnis multitudo tua q̄ erat in medio tui ceciderūt. Vniuersi habitatores insularū obstupuerūt sup te: et reges earū oēs tēpestate p̄culsi mutauerūt vultus. Negociatores
p̄plorū sibilauerūt sup te. Ad nichilū deducta
es: et nō eris usq̄ in p̄petuū. XXVIII

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hois: dic principi tyri. Hec
dicit dominus de?. Eo q̄ eleuatū est cor tuū
et dixisti. deus ego sū et in kathedra dei sedi ī
corde maris: cū sis homo et non deus: et dedisti cor tuū quasi cor dei. Ecce sapientior es
tu daniele: omne secretū non est absconditū
a te. In sapientia et prudentia tua fecisti tibi
fortitudinē: et acquisisti aurū et argentū in
thesauris tuis in multitudine sapientie tue:
et in negotiacōne tua multiplicasti tibi fortitudinē. et eleuatum est cor tuū in robore tuo.
Propterea hec dicit dominus deus. Eo q̄ eleuatū est cor tuū quasi cor dei: idcirco ecce
ego adducam sup te alienos robustissimos
gentiū. Et nudabūt gladios suos sup pulcritudinē sapientie tue: et pollueū decorē tuū.
Interficient et detrahent te: et morieris in interitu occisorū in corde maris. Nūq̄d dicēs
loqueris deus ego sū coram interficientib̄

te cū sis homo ⁊ nō deus? In mānu occidentiū
te morte incircūcisorū moriens: in manu alie-
norū: qr ego locutus sū ait dominus deus.
Et factus est sermo domini ad me dicēs. Fi-
li homis: leua planctū sup regē tyri ⁊ dices
ei. Hec dicit dnūs deus. Tu signaculū similitu-
dinis plenus sapientia pfectus decore: ī de-
licijs paradisi dei fuisti. Omis lapis pciosus
opimentū tuū: sardius thopazius et iaspis.
crisolitus ⁊ onix et berillus. saphirus. et car-
bunculus ⁊ smaragdus. Aurum qz decoris
tui ⁊ foramina tua in die qua oditus es ꝓpa-
rata sunt. Tu cherub extētus ⁊ ptegens: et
posui te in monte sancto dei. In medio lapi-
dū ignitorū ambulasti: pfectus in vijs tuis
a die odicōis tue: donec inuenta est iniqui-
tas in te. In multitudine negociacōnis tue
repleta sūt interiora tua iniquitate. et pecca-
sti: et eieci te de monte dei: ⁊ pdidi te o che-
rub ptegens de medio lapidū ignitorū. Et
eleuatū est cor tuū in decore tuo. Perdidi sa-
pientiā tuaz in decore tuo: in terraz pieci te:
ante faciem regū dedi te ut cernerēt te. In
multitudie iniquitatū tuarū ⁊ iniquitate ne-
gociacōnis tue polluisti sanctificacōem tuā.
Producam ergo ignē de medio tui qui cō-
edat te: et dabo te in cinerē sup terrā in ospe-
ctu omniū videntiū te. Omnes qui viderit
te in gentib⁹ obstupescēt sup te. Nichili fa-
ctus es: et non eris in ꝓpetuū. Et factus est
sermo domini ad me dicēs. Fili hominis: po-
ne faciem tuam contra sydonem ⁊ ꝓphabis
de ea: et dices. Hec dicit dominus deus. Ec-
ce ego ad te sydon: et gloriabor ī medio tui.
Et sciēt qr ego dnūs cū fecero in ea iudicia:
et sanctificatus fuero in ea. Et immittam ei
pestilentiā ⁊ sanguinē in plateis eius: ⁊ cor-
ruent interfecti in medio eius gladio p circ-
uitū: et sciēt quia ego dominus. Et non erit
vltra domui israhel. offendiculū amaritudi-
nis ⁊ spma dolorē inferēs vndiqz p circuitū
eorū qui aduersant eis: ⁊ scient qr ego do-
minus deus. Hec dicit dnūs deus. Quando
ogregauero domū israhel de ꝓplis in quib⁹
dispsi sūt. sanctificabor in eis coram gēnib⁹:
⁊ habitabūt in tra sua quā dedi suo meo ia-
cob: ⁊ habitabūt in ea securi. Et edificabūt
domos et plantabūt vineas: et habitabūt
ofidēter cū fecero iudicia ī ommib⁹ q adūsan-
tur eis p circuitū: ⁊ sciēt qr ego dnūs deus eorū.

XXIX

In anno decimo et duodecimo
mense vna die mensis factum est verbum
domini ad me dicēs. Fili hominis pone faciē
tuam o tra pharaonē regem egipti: et ꝓpha-
bis de eo: et de egipto vniūsa loquē ⁊ dices.
Hec dicit dnūs deus. Ecce ego ad te pharao
rex egipti draco magne qui cubas ī medio
fluminū tuorū ⁊ dicis. meus ē fluuius: ⁊ ego
feci me metipm. Et ponam frenū in maxillis
tuis: et oglutinabo pisces fluminū tuorū squa-
mis tuis. Et extraham te de medio fluminū
tuorū: ⁊ vniuersi pisces tui squamis tuis ad-
herebūt. Et piciam te in desertum: ⁊ omes pi-
sces flumīnis tui. Sup faciem terre cades.
Non colligeris neqz ogregaberis. Bestijs
terre ⁊ volatilib⁹ celi dedi te ad deuorandū:
et scient omes habitatores egipti quia ego
dominus. Pro eo qr fuisti baculus arūdineus
domui israhel quando apprehenderūt te ma-
nu. et ofractus es ⁊ lacerasti omēz humerū
eorū et innitentib⁹ eis sup te cōminutus es et
dissoluisti omnes renes eorū: ꝓpterea hec
dicit dominus deus. Ecce ego adducā sup te
gladiū: et interficiam de te hominē ⁊ iumenta
tū. Et erit terra egipti in desertū ⁊ in solitudi-
nē: et sciēt quia ego dnūs. Pro eo qr dixeris
fluuius meus est ⁊ ego feci euz: idcirco ecce
ego ad te ⁊ ad flumina tua. Dabo qz terram
egipti in solitudinē gladio dissipatā: a tre
syenes usqz ad terminos ethiopie. Nō per-
trāsibit eam pes hominis: neqz pes iumenti
gradietur in ea: et nō habitabit quadragin-
ta annis. Dabo qz terrā egipti desertā in me-
dio terrarū desertarū: et ciuitates eius in me-
dio vrbiū subuersarū: et erūt desolate q̄dra-
ginta ānis. Et dispgā egiptios in nacōes:
et ventilabo eos in terras: quia hec dicit dnūs
deus. Post finem quadraginta ānorū con-
gregabo egiptū de populis in quib⁹ dispersi
fuerāt: et reducā captiuitatē egipti ⁊ collo ca-
bo eos in terra phatures in terrā natiuitatis
sue: in terra de qua sumpti sunt. Et erūt ibi in
regnū humile: et inter cetera regna erit hu-
milima. Et nō eleuabitur vltra sup nationes:
et imminuā eos ne imperēt gēnib⁹: neqz erit
vltra domui israhel in confidentia docentes

iniquitatē ut fugiant et sequāt eos: ⁊ sciēt
quia ego sum dominus dē. Et factum ē in
vigesimo ⁊ septīo āno in primo in vna mē=
sis: factuz est verbum dñi ad me dicēs. Fili
hominis: nabuchodonosor rex babilonis
seruire fecit exercitū suū fuitute magna ad=
uersus tyrum. Omne caput decaluatū: ⁊ omis
humerus depilatus est. Et merces non est
reddita ei neqz exercitui eius de tyro: p fui=
tute qua seruuit michi aduersus eaz. Pro=
pterea hec dicit dominus dē. Ecce ego da=
bo nabuchodonosor regē babilonis in ter=
ra egipti: ⁊ accipiet multitudinē eius ⁊ depā=
dabit manubias eius ⁊ diripiet spolia eius:
et erit merces exercitui illius et operi p quo
fuiuit aduersus eā. Dedi ei terrā egipti: p
eo q̄ laborauerit michi ait dñs dē. In die
illa pullulabit cornu domui israel: et tibi dabo
apertū os i medio eorz: et sciēt q̄ ego dñs.

Et factum est verbum XXX
domini ad me dicens. Fili hominis
prophetā ⁊ dic. Hec dicit dominus dē. Vlu=
late wwe dicit: q̄ iuxta est dies. et appropin=
quabit dies domini: dies nubis. tēpus gē=
tiū erit. Et veniet gladius in egiptuz: et erit
pauor in ethiopia cū ceciderint vulnerati i
egipto: et ablata fuerit multitudo illius ⁊ de=
structa fundamenta eius. Ethiopia ⁊ libia ⁊
lidij ⁊ omne reliquū vulgus ⁊ chub et filij
terre federis cū eis gladio cadent. Hec di=
cit dñs dē. Et corruēt fulciētes egiptū: ⁊ de=
struēt superbia imperij eius. A turre syenes
gladio cadent in ea ait dominus exercituū.
Et dissipabūt in medio terraz desolataz:
et vrbes eius in medio ciuitatū desertaz erūt:
et scient quia ego dominus dē. cū dedero
ignem in egipto. et attriti fuerint omnes au=
xiliatores eius. In die illa egredient nuncij
a facie mea in trieribz ad cōterendā ethio=
pie ofidentiā: et erit pauor in eis in die egi=
pti: quia absqz dubio veniet. Hec dicit dñs
dē. Et cessare faciaz multitudinē egipti in
manū nabuchodonosor regis babilōis. Ipse
et populus eius cū eo: fortissimi gentiū ad=
ducent ad dispgendaz terrā. Et euaginabū=
t gladios suos sup egiptuz: et implebūt
terram interfectis: et faciā alueos fluminū
aridos ⁊ tradaz terrā in manus pessimorz:
et dissipabo terrā ⁊ plenitudinē eius in man
alienorz. Ego dominus locutus sū. Hec di=
cit dominus dē. Et dispdam simulacra: et
cessare faciam ydola de memphis: ⁊ dux de
terra egipti nō erit ampli. Et dabo terrorē
in terram egipti: ⁊ dispdam terram phatu=
res ⁊ dabo ignē in taphnis: et faciā iudicia
mea in alexandria. Et effundā indignationez
meam sup pelusiū robur egipti: ⁊ interficiaz
multitudinē alexādrie: et dabo ignē in egi=
pto. Quasi parturiēs dolebit pelusiū: ⁊ ale=
xandria erit dissipata: ⁊ in mēphis āgustie
quotidiane. Iuuenes eliopoleos ⁊ bubasti
gladio cadent: et ipse captiue ducent. Et in
taphnis ingrescet dies: cū cōtriuero ibi sce=
ptra egipti: et defecerint in ea superbia potētie
eius. Ipsam nubes operiet: filie aūt eius in ca=
piuitatē ducēt. Et iudicia faciā in egipto:
et sciēt q̄ ego dominus. Et factū est in vnde=
cimo anno in primo mense in septima mensis:
factū est verbū domini ad me dicēs. Fili ho=
minis. brachiū pharaonis regis egipti con=
fregi: et ecce non est obuolutū ut restitueret
ei sanitas ut ligaretur pannis ⁊ fascaret lin=
thxolis: et recepto robore posset tenere gladiū.
Propterea hec dicit dominus dē. Ecce ego
ad pharaonē regem egipti: et diminuā eius
brachiū forte sedo fractū: et deiciam gladiū
de manū eius. Et dispgam egiptū in gentib:
et ventilabo eos in terris. Et confortabo bra=
chia regis babilonis: dabozq gladium meū
in manū eius. Et confringam brachiū pharao=
nis: et gement gemitib interfecti coram
facie eius. Et confortabo brachia regis babilo=
nis: et brachia pharaonis concidēt. Et sciēt
quia ego dominus cū dedero gladiuz meū
in manū regis babilonis: et extendeit eum
sup traz egipti. Et dispgā egiptū in nacōes:
et ventilabo eos in terras: ⁊ sciēt q̄ ego dñs.

Et factum est in anno XXXI
vndecimo tercio mense vna mensis:
factum est verbū domini ad me dicens. Fili
hominis: dic pharaoni regi egipti ⁊ populo
eius. Cui similis factus es in magnitudine
tua? Ecce assur quasi cedrus in libano pul=
cer ramis. ⁊ frondib nemorosus. excelsusqz
altitudine: et inter odensas frondes eleuatū
est cacumē eius. Aque nutrierūt illū: abissus

exaltauit illū. Flumina eius manabāt in circuitu radicū ei⁹: et riuos suos emisit ad vniuersa ligna regionis. Propterea eleuata ē altitudo eius super omnia ligna regionis: et multiplicata sūt arbusta eius: q eleuati sunt rami eius pre aquis multis. Cūq extēdissent vmbrā suā in ramis eius fecerūt nidos oia volatilia celi: et sub frondibus eius genuerūt omnes bestie saltuū: et sub vmbraculo illius habitabat cetus gentū plurimarū. Eratq pulcerrimus in magnitudine sua: q in dilacōne arbustorū suorū. Erat enim radix illi⁹ iuxta aquas multas. Cedri non fuerūt altiores illo in paradiso dei. Abietes non adequauerūt summitatē eius: q platani nō fuerūt eque frondibus illius. Omne lignū paradisi dei nō est assimilatū illi q pulcritudine eius: quoniā speciosū feci eū: et multis ꝯdensisq frondibus. Et emulata sūt eum omnia ligna voluptatis: q erāt in paradiso dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo q sublimatus est in altitudine q dedit summitatē suā virentē atq condensam q eleuatus est cor eius in altitudine sua: tradidi eā in manus fortissimi gentū. Faciens faciet ei: iuxta impietatē eius. Et eieci eā: et succident eā alienī crudelissimi nacōnū. Et pericēt eū super mōtes: et in cūctis conuallibus corruēt rami eius. Et ꝯfringētur arbusta eius in vniūsis rupibus terre: et recedent de vmbraculo eius omnes populi terre: q relinquēt eū. In ruina eius habitauerunt omnia volatilia celi: et in ramis eius fuerūt vniūse bestie regionis. Quamobrem nō eleuabūtur in altitudine sua omnia ligna aquarū: nec ponēt sublimitatem suam inter nemorosa atq frondosa: nec stabūt in sublimitate sua omnia q irrigātur aquis: q omnes tradit sūt in mortē ad terrā vltimam in medio filiorū hominū ad eos qui descendūt in lacū. Hec dicit dominus de⁹. In die quādo descendit ad inferos indixi luctum. operui eū abisso: et prohibui flumina eius: et coercui aquas multas. Cōtristatus est super eū libanus: et omnia ligna agri concussa sūt. A sonitu ruine eius ꝯmouit gentes: cū deducerem eū ad infernū cū his qui descēdebāt in lacū. Et ꝯsolata sūt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia atq preclara in libano: vniuersa q irrigebātur aquis. Nam et ipsi cū eo descendēt ad infernū ad interfectos gladio: et brachiū vniuscuiusq sedebit sub vmbraculo eius in medio nacōnū eius. Cui assimilatus es o inclite atq sublimis inter ligna voluptatis? Ecce deductus es cū lignis voluptatis ad terrā vltimam. In medio incircūcisorū dormies: cū eis qui interfecti sūt gladio. Sic est pharao et omnis multitudo eius: dicit dominus deus.

XXXII

Et factū est duodecimo āno in mense duodecimo in vna mensis: factus est verbū domini ad me dicēs. Fili homis assume lamentū super pharaonē regem egipti: et dices ad eū. Leoni gentū assimilatus es: et draconi qui est in mari. Et vēnilabas cornu in fluminibus tuis: et ꝯturbabas aquas pedibus tuis: et ꝯcūcabas flumina earū. Propterea hec dicit dominus deus. Expandā super te retē meū in multitudine populorū multorū: et extraham te in sagena mea et piciā te in terram. Super faciem agri abiciā te: et habitare faciam super te omnia volatilia celi: et saturabo de te bestias vniuerse terre. Et dabo carnes tuas super mōtes: et implebo colles tuos sanie tua. Et irrigabo terrā fetore sanguinis tui super mōtes: et valles implebūtur ex te. Et operiam cū extinctus fueris celos: et ingrescere faciam stellas eius. Solem nube tegā: et luna nō dabit lumē suū. Omnia luminaria celi merere faciā super te: et dabo tenebras super terram tuā dicit dominus deus. Et irrigabo cor populorū multorū cū induxero ꝯtricōes tuā in gentibus super terras quas nescis: et stupescere faciā super te populos multos. Et reges eorū horrore nimio formidabūt super te cū volare ceperit gladius meus super facies eorū: et obstupescent repente singuli p aia sua in die ruine sue: q hec dicit dominus deus. Gladius regis babilonis veniet tibi: in gladijs fortiū deiciam multitudinē tuā. Inexpugnabiles oēs gentes hec. Et vastabūt superbiam egipti: et dissipabitur multitudo eius. Et perdam omnia iumēta eius q erant super aquas plurimas: et non ꝯturbabit eas pes hominis vltra: neq vngula iumentorū turbabit eas. Tunc purissimas reddā aqs eorū et flumina earū quasi oleū ad ducā ait

dominus deus: cū dedero terrā egipti desolatam. Deseretur aūt terra a plenitudine sua
qñ percussero oēs habitatores eius: et scient
q ego dñs. Planctus est: et plangent eū
filie gentiū: super egiptum et super multitudinē
eius plangent eū: ait dominus deus. Et fa-
ctū est in duodecimo āno in quītadecima
mens: factū est verbū domini ad me dicens.
Fili hominis cane carmē lugubre super multi-
tudinē egipti. Et detrahe eam: ipam et filias
gentiū robustas ad terrā vltimā: cū hīs q
descendūt in lacū. Quo pulcrior es descēde:
et dormi cū incircūcisis. In medio interfecto-
rū gladio cadēt. Gladius datus est. Et at-
traxerūt eam: et omēs ppl'os eius. Loquentur
ei potentissimi robusti de medio inferni:
qui cū auxiliatoribus eius descenderūt et do-
mierunt incircūcisi interfectiq gladio. Ibi
assur et omis multitudo eius: in circuitu illius
sepulcra eorū omēs interfecti et ceciderūt
gladio: quorū data sūt sepulcra in nouis-
simis lacī. Et facta est multitudo eius per
gyrū sepulcri eius: vniuersi interfecti cadē-
tesq gladio: qui dederāt quondā formidi-
nem suam in terra viuentiū. Ibi elam: et omis
multitudo eius p gyrū sepulcri sui. Omnes
hi interfecti ruentesq gladio: qui descēde-
rūt incircūcisi ad terrā vltimā. Qui posuerūt
terrorē suū in terra viuentiū: et portauerunt
ignominiā suā cū hīs qui descenderunt in
lacū. In medio interfectorū posuerūt cubile
eius in vniuersis populis eius: in circuitu eius
sepulcrū illius. Omnes hi incircūcisi inter-
fectiq gladio. Dederūt enim terrorem suū
in terra viuentiū: et portauerūt ignominiam
suā cum hīs qui descendunt in lacū. In me-
dio interfectorū positi sūt. Ibi mosoch et tu-
bal et omnis multitudo eius: in circuitu eius se-
pulcra illius. Omnes hi incircūcisi interfe-
ctiq et cadentes gladio: q dederūt formi-
dinē suam in terra viuentiū: et nō dormient
cū fortibus cadentibusq incircūcisis qui de-
scenderunt ad infernū cū armis suis. Et po-
suerūt gladios suos sb capitibus suis: et fue-
rūt iniquitates eorū in ossibus eorū: q terror
fortiū facti sūt in terra viuentiū. Et tu ergo
in medio incircūcisorū contereris: et dormies
cū interfectis gladio. Ibi edume et reges
eius et omnes duces eius: qui dati sūt cū exē-
citu suo cū interfectis gladio: et qui cū incir-
cumcisis dormierunt et cū hīs qui descende-
rūt in lacū. Ibi principes aquilonis omnes
et vniuersi venatores q deducti sūt cū inter-
fectis: pauentes et in sua fortitudine confusi.
q dormierūt incircūcisi cum interfectis gla-
dio: et portauerunt confusionem suā cum hīs
qui descendūt in lacum. Vidit eos pharao
et consolatus est super vniuersa multitudine sua
q interfecta ē gladio: pharao et omis
exēcit eius ait dñs deus: q dedit terrorē suū in ter-
ra viuentiū: et dormiuit in medio incircūcisō-
rū cū interfectis gladio: pharao et omnis
multitudo eius ait dñs deus.

XXXIII

Et factum est verbū dñi ad me dicens.
Fili hominis loquere ad filios populi
tui: et dices ad eos. Terra cum induxero super
eā gladiū et tulerit ppl'us terre virū vnū de
nouissimis suis et constituerit eū super se specula-
torē et ille viderit gladium venientē super ter-
ram et cecinerit bucina et annūciauerit ppl'o:
audiēs aūt quisquis ille est sonitū bucine
et non obseruauerit veneritq gladius et tu-
lerit eum: sanguis ipius super caput eius erit.
Sonum bucine audiuit et non se obseruau-
it: sanguis eius in ipso erit. Si autem se
custodierit: animam suam saluauit. Quod
si speculator viderit gladium venientem
et non insonuerit bucina et ppl'us se nō custo-
dierit veneritq gladius et tulerit de eis ani-
mā: ille quidē in iniquitate sua captus ē: san-
guinē aūt eius de manu speculatoris requirā.
Et tu fili hominis: speculatorē dedi te domui
israhel. Audiēs ergo ex ore meo sermonē:
annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad im-
piū impie morte morieris non fueris locu-
tus ut se custodiat impius a via sua: ipe im-
pius in iniquitate sua morietur: sanguinem
aūt eius de manu tua requirā. Si aūt annū-
ciante ad impiū ut a vīs suis conuertat nō
fuerit conversus a via sua: ipe in iniquitate sua
morietur: porro tu animā tuā liberasti. Tu ve-
ro fili hominis: dic ad domū israhel. Sic lo-
cuti estis dicētes. Iniquitates nostre et pec-
cata nostra super nos sūt: et in ipis nos tabesci-
mus. Quomodo ergo viuere poterimus?
Dic ad eos. Viuo ego dicit dominus deus:

nolo mortem impij: sed ut conuertat impius
a via sua et viuat. Conuertimini a viis vris
pessimis. Et quare moriemini domus israel?
Tu itaq; fili hominis: dic ad filios populi tui.
Justicia iusti nō liberabit eū in quacūq; die
peccauerit: et impietas impij nō nocebit ei
in quacūq; die conuersus fuerit ab impietate
sua. Et iustus non poterit viuere in iusticia
sua: in quacūq; die peccauerit. Etiā si dixero
iusto q vita viuat. et cōfisus in iusticia sua
fecerit iniquitatē omnes iusticie eius oblivi-
om tradentur: a in iniquitate sua quā op-
atus est in ipa morietur. Si aūt dixero impio.
morte moriris. et egerit penitentiā a peccō
suo. fecerit q iudiciū a iusticiā. q pignō restī-
tuerit ille impi? rapinā q reddiderit: in mā-
datis vite ambulauerit nec fecerit quicq
iniustū: vita viuet a nō morietur. Omnia pecca
eius q peccauit nō imputabūtur ei. Judiciū
et iusticiam fecit: vita viuet. Et dixerūt filij
populi tui. Nō est equi ponderis via dni. Et
ipor via iniusta ē. Cū enim recesserit iust?
a iusticia sua fecerit q iniquitates: morietur
in eis. Et cū recesserit impius ab impietate
sua fecerit q iudiciū a iusticiā: viuet in eis.
Et dicitis. Non est recta via domini. Vnū-
quenq; iuxta vias suas iudicabo de vobis
domus israhel. Et factū est in duodecimo ā-
no in decimo mense. in quinta mensis trans-
migracōis nostre: venit ad me qui fugerat
de ihrusalem dicens. Vastata est ciuitas.
Manus autē domini facta fuerat ad me
vspe antequ veniret qui fugerat: aperuitq;
os meū donec veniret ad me mane: et apto
ore meo non silui amplius. Et factū est ver-
bū domini ad me dicens. Fili hominis: qui
habitant in ruinosis hrs sup humū israhel
loquentes aiūt. Vnus erat abraham: a he-
reditate possedit terrā. Nos autē multi su-
mus: nobis data est terra in possessionem.
Idcirco dices ad eos. Hec dicit dns deus.
Qui in sanguine comeditis a oculos vros
leuatis ad immūdicias vestras a sanguinē
fundistis: nunquid terrā hereditate possidebi-
tis? Stetistis in gladrs vestris. fecistis
abominacōnes. et vnusquisq; vxorē proximi
sui polluit: et terram hereditate possidebitis?
Hec dices ad eos. Sic dicit dominus de?.
Viuo ego: q qui in ruinosis habitant gla-
dio cadent: et qui in agro est. bestijs trade-
tur ad deuorandū: qui aūt in pfidijs a in spe-
lūcis sūt peste morient. Et dabo terrā in so-
litudinē a in desertū: et deficiet sup ba fortitu-
do eius: et desolabūtur mōtes israhel. eo q nul-
lus sit qui p eos transeat. Et scīet quia ego
dominus cū dedero terrā eor desolatā a de-
sertam: pter vniuersas abominacōes suas
quas operati sūt. Et tu fili hominis filij pplī
tui qui locunt de te iuxta muros a in ostijs
domor et dicūt vnus ad alterū vir ad pxi-
mū suū loquētes venite a audiamus qui sit
sermo egrediens a domino: et venīt ad te
quasi si ingrediat populus. Et sedent coram
te populus meus: et audiūt smones tuos a
non faciūt eos: q in canticū oris sui vertunt
illos. Et auaricia sua sequitur cor eor: a es
eis quasi carmē musicū quod suaui dulciq;
sono canitur. Et audiūt vba tua a nō faciūt
ea: et cū venerit qd pdictū est ecce enī venit:
tunc scient quia prophetes fuerit inter eos.

Et factū est verbū dni XXXIIII
ad me dicēs. Fili hominis pphta de pa-
storibo israel: pphta a dices pastoribo. Hec
dicit dominus deus. Ve pastoribo israhel: q
pascebant semetipsos. Nōne greges a pa-
storibo pascuntur? Lac comedebatis et lanis
operiebamini: et quod crassum erat occide-
batis: gregē autē meū non pascebatis. Qd
infirmū fuit nō consolidastis: a quod egrotū
non sanastis. Quod fractū est nō alligastis.
et quod abiectū est nō reduxistis: et quod
perierat nō quesistis: sj cū austeritate impe-
rabatis eis a cū potentia. Et dispse sūt oues
mee eo q nō esset pastor: et facte sūt in deuo-
rationē oīm bestiar agri: eo q non esset pa-
stor: neq; enim quesierūt pastores gregem
meū: sed pascebant pastores semetipsos et
greges meos nō pascebāt: pptea pastores

audite verbū domini. Hec dicit dñs deus.
Ecce ego ipse sup pastores: requirā gregez
meū de manu eorū ⁊ cessare faciam vt vltra
non pascant gregem meū: nec pascant am-
plius pastores semetipos. Et liberabo gre-
gē meū de ore eorū: et nō erūt eis in escam:
quia hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse
requirā oues meas: et visitabo eas sicut vi-
sitat pastor gregem suū: in die quando fu-
erit in medio ouiū suarū dissipatarū. Sic
visitabo oues meas: ⁊ liberabo eas de omi-
bus locis in quibus dispersē fuerant in die nu-
bis ⁊ caligīis. Et educam eas de populis
et congregabo eas de terris: et inducā eas in
terram suā: et pascam eas in montibus israel
in riuis ⁊ in cūctis sedibus terre. In pascuis
vberrimis pascam eas: et in mōtibus excelsis
israel erūt pascue earū. Ibi requiescent in
herbis virentibus: et in pascuis pinguibus pa-
scent super mōtes israel. Ego pascam oues
meas: et ego eas accubare faciam dicit do-
minus deus. Quod perierat requirā ⁊ qō
abiectū erat reducā: et quod fractū fuerat
alligabo ⁊ quod infirmū fuerat consolidabo:
et quod pinguē ⁊ fortē custodiā: et pascā
illas in iudicio. Vos autē greges mei: hec
dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter
pecus ⁊ pecus: arietū ⁊ hircorū. Nonne satis
vobis erat pascua bona depascere? Insuper ⁊
reliquias pascuarū vestrarū conculcastis pedi-
bus vestris: ⁊ cū purissimā aquam biberitis:
reliquam pedibus vestris turbastis. Et oues
mee his que conculcata pedibus vris fuerant
pascebātur: et que pedes vestri turbauerāt
hec bibebant. Propterea hec dicit dominus
deus ad eos. Ecce ego ipse iudico inter pe-
cus pinguē ⁊ macilentum. Pro eo q̄ latera
bus ⁊ humeris impingebatis ⁊ cornibus ve-
stris ventilabatis omnia infirma pecora do-
nec dispergerētur foras: saluabo gregem
meū ⁊ non erit vltra in rapinā: ⁊ iudicabo in-
ter pecus ⁊ pecū. Et suscitabo sup eas pasto-
rem vnū qui pascat eas seruū meū dauid:
ipse pascet eas: et ipse erit eis in pastorem.
Ego autē dominus ero eis in deū: ⁊ seruus
meus dauid princeps in medio eorū. Ego
dominus locutus sū. Et faciā cū eis pactū
pacis: et cessare faciam bestias pessimas de
terra. Qui habitant in deserto securi dormiēt
in saltibus: et ponam eos in circuitu collis mei
benedictionē: et deducā ymbrē in tempore
suo: et pluuie benedictōnis erūt. Et dabit
lignū agri fructū suū: et terra dabit germē
suū: ⁊ erūt in terra sua absq; timore. Et sciēt
quia ego dominus cū contriuero catenas iugi
eorū: et eruero eos de manu imperantiū sibi.
Et non erūt vltra in rapinā in gentibus: neq;
bestie terre deuorabūt eos: sed habitabunt
confidenter absq; vllo terrore. Et suscitabo
eis germen nominatū: et nō erūt vltra immi-
nuti fame i terra: neq; portabūt vltra oppro-
briū gentiū. Et scient q̄ ego dñs deus eorū
cū eis: ⁊ ipsi populus meus domus israel ait
dominus deus. Vos autem greges mei
greges pascue mee homines estis: et ego
dñs deus vester: dicit dñs de⁹. XXXV 34

Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis pone faciem tuam
aduersum montē seyr: et ꝓphetabis de eo et
dices illi. Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego
ad te mons seyr: et extendā manū meā sup
te: et dabo te desolatū atq; desertum. Vrbes
tuas demoliar ⁊ tu desertus eris: ⁊ scies quia
ego dominus eo q̄ fueis inimicus sempiter-
nus: et conclusēris filios israel in manus gla-
dij in tempore afflictionis eorū: in tempore
iniquitatis extreme. Propterea viuo ego
dicit dominus deus: quoniā sanguini tradā
te: et sanguis te psequet̄. Et cum sanguinē
oderis: sanguis psequetur te. Et dabo mon-
tem seyr desolatū ⁊ desertū: et auferam de eo
euntē ⁊ redeuntē: et implebo montes eius
occisorū suorū. In collibus tuis ⁊ in vallibus tu-
is atq; in torrentibus interfecti gladio cadēt.
In solitudines sempiternas tradā te: ⁊ ciui-
tates tue nō habitabūt̄. Et scietis q̄ ego do-
minus deus: eo q̄ dixeris due gētes ⁊ due
terre mee erūt ⁊ hereditate possidebo eas:
cum dominus esset ibi. Propterea viuo ego
dicit dominus deus: q̄ faciam iuxta irā tuā
et secōm zelum tuū quē fecisti odio habens
eos: ⁊ notus efficiar p eos cū te iudicauero:
et scies quia ego dominus. Audiui vniuersa
opprobria tua que locutus es de montibus
israel dicens. Deserti nobis ad deuorandū
dati sunt. Et insurrexistis sup me ore vestro:

et derogastis aduersũ me. Verba vra ego
audiui. Hec dicit dominus deus. Letante
vniuersa terra. in solitudinem te redigam:
sicuti gauisus es sup hereditatẽ domus israel
eo q̃ fuerit dissipata: sic faciam tibi. Dissipa-
tus eris mons seyr. et ydumea omnis: et
scient quia ego dominus. XXXVI
Tu autem fili hominis ꝓphetha sup mõ-
tes israhel: et dices. Mõtes israhel au-
dite verbũ dñi. Hec dicit dominus deus. Eo
q̃ dixerit inimicus de vob euge altitudines
sempiterne in hereditatem date sũt nobis:
ꝓterea vaticinare. et dic. Hec dicit domin⁹
deus. Pro eo q̃ desolati estis. et conculcati per
circuitũ. et facti in hereditatẽ reliquis gen-
tibus: et ascẽdistis sup labiũ linguę. et oꝓpro-
briũ populi: ꝓterea mõtes israhel audite
verbũ domini dei. Hec dicit dominus deus
montibus. et collibus torrentibus vallibusq̃. et de-
sertis parietinis. et vrbibus derelictis q̃ de popu-
late sunt: et subsannate a reliquis gẽtibus
p circuitũ. Propterea hec dicit dñs deus.
Quoniam in igne zeli mei locutus sũ de reli-
quis gentibus. et de ydumea vniuersa: que de-
derũt terram meã sibi in hereditatẽ cũ gla-
dio. et toto corde. et ex animo: et eiecerunt eã
vt vastarent: idcirco vaticinare sup humũ
israhel: et dices mõtibus. et collibus iugis. et val-
libus. Hec dicit dominus deus. Ecce ego in
zelo meo. et in furore meo locutus sũ: eo q̃ cõ-
fusionẽ gentiũ sustinueritis. Idcirco hec dicit
dominus deus. Ego leuaui manũ meam ut
gentes que in circuitu vestro sũt ipe ofusio-
nem suam portent: vos autẽ mõtes israhel
ramos vestros germinetis: et fructũ vestrũ
afferatis populo meo israhel. Prope enim
est vt veniat. Quia ecce ego ad vos. et cõ-
uertar ad vos. et arabimini: et accipietis se-
mentem: et multiplicabo in vobis homines
omnẽq̃ domũ israhel. Et habitabũt ciuita-
tes. et ruinosa instaurabunt: et replebo vos
hominibus. et iumẽtis: et multiplicabũt et cre-
scent. Et habitare vos faciã sicut a prima-
pio: bonisq̃ donabo maioribus q̃ habuistis
ab initio: et scietis quia ego dominus. Et ad-
ducam sup vos homines populũ meũ israhel: et
hereditate possidebunt te. Et eris eis in
hereditatẽ: et non addes vltra ut absq̃ eis
fis. Hec dicit dominus deus. Pro eo q̃ dicũt
de vobis deuoratrix hominũ es. et suffocans
gentem tuã: ꝓterea homines non omedes
amplius: et gentẽ tuã nõ necabis vltra ait
dominus deus. Nec auditam faciã in te am-
plius confusionẽ gentiũ: et oꝓprobriũ popu-
lorũ nequaq̃ portabis: et gentẽ tuã nõ amit-
tes amplius ait dominus deus. Et factus est
verbũ dñi ad me dicẽs. Fili hominis. domus
israhel habitauerũt in humo sua: et polluerũt
eã in vijs suis. et in studijs suis. Juxta immũ-
diciam menstruate facta est via eorũ coram
me: et effudi indignacõnem meã sup eos p
sanguine quẽ fuderũt super terrã. Et in ydo-
lis suis polluerunt eã: et dispsi eos in gẽtes
et ventilati sũt in terras: iuxta vias eorũ. et ad-
inuencões eorũ iudicaui eos. Et ingressi sũt
ad gentes ad quas introierũt. et polluerũt
nomen sanctũ meũ: cum diceretur de eis po-
pulus domini iste est: et de terra eius egressi
sunt. Et peperci nomini sancto meo: q̃ pol-
lucrat domus israhel in gentibus ad quas in-
gressi sunt. Idcirco dices domui israhel. Hec
dicit dominus deus. Non ꝓpter vos ego fa-
ciam domus israel: sed ꝓpter nomẽ sanctũ meũ
quod polluistis in gẽtibus ad quas intrastis.
Et sanctificabo nomẽ meũ magnũ q̃ pollu-
tum est inter gentes quod polluistis in me-
dio earũ: ut sciant gentes q̃ ego dominus.
dicit dominus exercituũ: cũ sanctificatus fu-
ero in vobis coram eis. Tollam quippe vos
de gentibus. et congregabo vos de vniuersis ter-
ris: et adducam vos in terrã vestrã. Et effun-
dam sup vos aquam mundã: et mũdabimi
ab omnibus inquinamẽtis vestris: et ab vniũs
idolis vestris mundabo vos. Et dabo vobis
cor nouũ: et spiritũ nouũ ponã in medio vri.
Et auferã cor lapideũ de carne vestra: et da-
bo vobis cor carneũ: et spiritũ meũ ponam in
medio vri. Et faciam ut in pceptis meis am-
buletis: et iudicia mea custodiatis. et opere-
mini. Et habitabitis in terra quã dedi pribus
vestris: et eritis michi in populũ: et ego ero
vobis in deũ. Et saluabo vos ex vniũsis inq̃-
namentis vestris: et vocabo frumentũ. et multi-
plicabo illud: et non imponã vobis famem.
Et multiplicabo fructũ ligni. et genimina agri:
vt non porteris vltra oꝓprobrium famis in

gentib. Et recordabimini viarꝝ vestrarum
pessimarꝝ studiorūq; non bonorꝝ: et displi-
cebūt vobis iniquitates vestre ⁊ scelera vra.
Nō ꝓter vos ego faciā ait dominus deus:
notū sit vobis. Confundimini ⁊ erubescite
sup vijs vris domus israhel. Hec dicit dns
deus. In die qua mūdauero vos ex omib
iniqtatib vestris ⁊ inhabitari fecero vrbes.
et instauratuero ruinosa: et terra desta fuerit
exculta. que quondā erat desolata in oculis
omis viatoris: dicent. Terra illa inculta fa-
cta est ut ortus voluptatis: et ciuitates de-
serte ⁊ destitute atq; suffosse mūte sederūt.
Et scient gentes quecūq; derelicte fuerint
in circuitu vestro: qꝝ ego dominus edificaui
dissipata. plantauiq; inculta: ego dominus
locutus sim ⁊ fecerim. Hec dicit dns deus.
Adhuc in hoc inuenēt me domus israhel:
vt faciā eis. Multiplicabo eos sicut gregē
hominū vt gregē sanctū: ut gregem ihrlm
in solēnitatib ei⁹. Sic erūt ciuitates deserte
plene gregib hominū: ⁊ scient qꝝ ego dns.

Facta ē sup me XXXVII
manus dni: et eduxit me in spū dni.
et dimisit me in medio cāpi qui erat plenus
ossib: et circūduxit me p ea in gyrū. Erant
aūt multa valde sup faciem campi: siccaq; ve-
hementer. Et dixit ad me. Fili hominis: pu-
tasne viuent ossa ista? Et dixi. Domine deus
tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinaē de ossib
istis. Et dices eis. Ossa arida: audite verbū
domini. Hec dicit dns deus ossib hijs. Ec-
ce ego intromittā in vos spū et viuetis: et
dabo sup vos neruos. ⁊ succrescē faciā sup
vos carnes. ⁊ sup extēdā in vob cutē: et da-
bo vob spū et viuetis. et scietis qꝝ ego dns.
Et ꝓphetaui sicut p̄ceperat michi. Factus ē
aūt sonitus ꝓphetante me: et ecce cōmotio.
Et accesserūt ossa ad ossa: vnūquodq; ad
iunctura suā. Et vidi: et ecce sup ea nerui et
carnes ascenderūt: et extenta est in eis cu-
tis desuper: et spiritū nō habebant. Et dixit
ad me. Vaticinare ad spiritū: vaticinaē fili
hominis: et dices ad spiritū. Hec dicit dns
deus. A quatuor ventis vni spūs: ⁊ insuffla
sup interfectos istos: et reuiuiscant. Et pro-
phetaui sicut p̄ceperat michi. Et ingressus ē
in ea spūs ⁊ vixerūt: steterūtq; super pedes
suos exercitus grandis nimis valde. Et di-
xit ad me. Fili hominis: ossa hec vniuersa
domus israhel est. Ipi dicūt. Aruerunt ossa
nostra: et perijt spes nostra: et abscisi sumus.
Propterea vaticinaē: ⁊ dices ad eos. Hec
dicit dominus deus. Ecce ego aperiam tumu-
los vestros: et educam vos de sepulcris vris
populus meus: et inducam vos in terrā israhel.
Et scietis quia ego dominus. cū aperuero se-
pulcra vra: ⁊ eduxero vos de tumulis vestris
populo meus: et dedero spū meū in vobis ⁊
vixeritis. Et requiescere vos faciā super hu-
mū vram: et scietis quia ego dns locutus sū
⁊ feci: ait dominus deus. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Et tu fili homis sume
tibi lignū vnū: et scribe sup illud. iuda ⁊ filio-
rū israhel socijs eius. Et tolle lignū alterū: et
scribe sup illō. ioseph lignū effraim: ⁊ cūcte
domus israhel sociorūq; eius. Et adiunge illa
vnū ad alterum tibi in lignū vnū: et erūt in
vnionē in manu tua. Cū aūt dixerint ad te fi-
lij populi tui loquētes nonne indicas nobis
quid in hijs tibi velis: loqueris ad eos. Hec
dicit dominus deus. Ecce ego assumā lignū
ioseph. quod est in manu effraim ⁊ tribus is-
rahel que sunt ei adiuncte: et dabo eas pari-
ter cū ligno iuda ⁊ faciā eas in lignū vnū: ⁊
erūt vnū in manu mea. Erunt aūt ligna sup q̄
scripseris in manu tua in oculis eorꝝ: et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego as-
sumā filios israhel de medio nationū ad q̄s
abierūt: et ꝗgregabo eos vndiq; ⁊ adducā
eos ad humū suā. Et faciam eos in gentem
vnā in terra in montib israhel: et rex vnus
erit omib imperās. Et non erunt vltra due
gentes: nec diuident' ap̄lius in duo regna.
Neq; polluentur vltra in idolis suis et ab-
ominacōnib ⁊ cunctis iniquitatibus suis:
et saluos eos faciā de vniuersis sedib suis
in quib peccauerūt: et emūdabo eos. Et erit
michi ꝓlius. et ego ero eis deus: ⁊ Fuus me⁹
daud rex sup eos: et pastor vnus erit oīm
eorꝝ. In iudicijs meis ambulabūt: ⁊ māda-
ta mea custodient: et facient ea. Et habita-
būt super terrā quā dedi seruo meo iacob in
qua habitauerūt patres vestri: et habitabūt
sup eam ipsi ⁊ filij eorum ⁊ filij filiorꝝ eorꝝ usq;
in sempiternum: et daud seruus meus

princeps eorꝝ in ꝑpetuꝫ. Et pcuiam illis
fedus pacis: pactū sempiternum erit eis.
Et fundabo eos ⁊ multiplicabo: et dabo san-
ctificacōnes meā in medio eorꝝ in ꝑpetuū.
Et erit tabernaculū meū in eis ⁊ ero eis de-
us: et ipsi erunt michi populus. Et scient
gētes q̄ ego dñs sanctificator israel: cū fuerit
sanctificatio mea in medio eorum in ꝑpetuū.

ET fcūs est sermo XXXVIII
domini ad me dicēs. Fili hominis po-
ne faciē tuā ꝑ tra gog ⁊ terrā magog prin-
cipem capitis mosoch ⁊ tubal: et vaticinaē
de eo. et dices ad eū. Hec dicit dñs deus. Ec-
ce ego ad te gog principes capitis mosoch
et tubal. Et circūagā te ⁊ ponā frenū in ma-
xillis tuis: et educā te ⁊ omnes exercitū tuum
equos ⁊ equites vestitos loricis vniuersos:
multitudinē magnā hastam ⁊ clipeū ⁊ arri-
pientū gladiū. Perse ethiopes ⁊ libies cū
eis: omnes scutatos ⁊ galeatos. Gomer ⁊ vniū-
sa agmina eius: domus togorma latera aq̄-
lonis ⁊ totū robur eius: populiq̄ multi tecū.
Prepara ⁊ instrue te ⁊ omnem multitudinē
tuā que coaceruata est ad te: et esto eis in
preceptū. Post dies multos visitabeis. In
nouissimo annorꝝ venies ad terrā que reui-
sa est a gladio: congregata est de populis
multis: ad montes israel qui fuerūt deserti
iugiter. Hec de populis educta est: ⁊ habi-
tabūt in ea ꝓfidenter vniuersi. Ascendens
autē quasi tempestas venies ⁊ quasi nubes:
vt operias terrā tu et omnia agmina tua: et
populi multi tecū. Hec dicit dominus deus.
In die illa ascendēt sermones super cor tuū:
et cogitabis cogitacōem pessimā: et dices.
Ascendā ad terrā absq̄ muro. Venēt ad
quiescentes habitantesq̄ secure: omnes ha-
bitāt sine muro. Vectes ⁊ porte non sūt eis.
Vt diripias spolia ⁊ inuadas predā: ut infe-
ras manū tuam super eos qui deserti fuerāt et
postea restituti: et super populū qui est cōgre-
gatus ex gētib̄ qui possidere cepit. et esse
habitator ꝛ umbilici terre. Saba ⁊ dedan et
negotiatores tharsis ⁊ omnes leones eius
dicent tibi. Nūquid ad sumenda spolia tu
venis? Ecce ad diripiendā predā ꝓgrega-
sti multitudinē tuā: ut tollas argētū ⁊ aurū:
auferas supellectilē atq̄ sbam et diripias
manubias infinitas. Propterea vaticinare
fili hominis: et dices ad gog. Hec dicit do-
minus deus. Nunquid nō in die illo cum ha-
bitauerit populus meus israel confidēter
scies et venies tu de loco tuo a lateribꝫ aqui-
lonis tu ⁊ populi multi tecū: ascensores equo-
rū vniuersi. cetus magnus ⁊ exercitus vehe-
mēs? Et ascendes super populū meū israel q̄si
nubes ut operias terrā. In nouissimis diebꝫ
eris: et adducā te super terrā meā: vt scīāt gē-
tes me cū sanctificatus fuero in te in oculis
eorꝝ o gog. Hec dicit dominus deus. Tu er-
go ille es de quo locutus sū in diebꝫ ātiquis
in manu seruorꝝ meorꝝ ꝑphetarꝝ israel: qui
ꝑphetauerunt in diebꝫ illorꝝ temporꝝ ut ad-
ducerem te super eos. Et erit in die illa. in die
aduētus gog super terrā israel ait dominus
deus: ascendet indignacō mea in furore meo
et in zelo meo. In igne ire mee locutus sū: q̄
in die illa erit ꝓmotō magna super terrā israel: et
ꝓmouebunt a facie mea pisces maris ⁊ vo-
lucres celi ⁊ bestie agri: et omne reptile q̄ d
mouet super humū: cunctiq̄ homines qui sūt
super faciē terre. Et subuertent montes: ⁊ ca-
dent scopes: et omnis murus corruet in terrā.
Et ꝓuocabo aduersus eū in cūctis montib̄
meis gladiū: ait dñs deus. Gladius vniuscu-
iusq̄ in fratres suū dirigēt. Et iudicabo eum
peste ⁊ sanguine ⁊ imbre vehemēti: ⁊ lapidi-
bus imbrēsis. Ignē et sulphur pluam super
eū ⁊ super exercitū eius: et super populos multos
q̄ sūt cū eo. Et magnificabor ⁊ sanctificabor:
et notus ero in oculis multarꝝ gentiū: et sci-
ent quia ego sum dominus. XXXIX

Tu aūt fili hominis vaticinare aduer-
sum gog. ⁊ dices. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego super te gog principē capitis
mosoch ⁊ tubal. Et circumagā te. et educā
te. ⁊ ascendere te faciā de lateribꝫ aq̄lonis:
et adducā te super montes israel. Et pcutiā
arcū tuū in manu sinistra tua: ⁊ sagittas tuas
de manu dextera tua. Deiciā te super mōtes is-
rahel: et cades tu ⁊ omnia agmina tua ⁊ po-
puli tui qui sunt tecū. Feris auibꝫ omniq̄ vo-
latili et bestiis terre dedi te ad deuorandū.
Super faciē agri cades: q̄ ego locutus sum
ait dñs deus. Et immittā ignē in magog ⁊ in
his qui habitāt in insulis ꝓfidenter: ⁊ scīēt

quia ego dominus. Et nomē sanctū meum
notum faciā in medio populi mei israhel: et
non polluā nomen sanctū meū amplius: et
sciēt gētes q̄ ego dñs sanctus israhel. Ec-
ce venit: et factū est ait dñs deus. Hec est
dies de qua locutus sū. Et egredient habi-
tatores de ciuitatib̄ israhel: et succendēt et
ꝰburent arma clipeū ⁊ hastas arcum et sa-
gittas ⁊ baculos manuū ⁊ contos: et succē-
dēt ea igni septē ānis. Et nō portabūt ligna
de regiomb̄ neq̄ succident de saltib̄ qm̄
arma succendent igni et dēpdabunt eos
quib̄ p̄ de fuerāt: et diripient vastatores
suos ait dñs deus. Et erit: in die illa dabo
gog locū nominatū sepulcrū israhel vallē
viator̄ ad orientē maris: q̄ obstupescere
faciet p̄tereūtes. Et sepliēt ibi gog ⁊ oēs
multitudinē eius: et vocabitur vallis multi-
tudinis gog: et sepelient eos domus israhel
vt mundēt terrā septē mensib̄. Sepelient
aūt eū omis populus terre: et erit eis noīa-
ta dies in q̄ glorificatus fū ait dominus deus.
Et viros iugiter ꝰstituēt lustrātes terram:
qui sepeliāt ⁊ requirāt eos qui remanserāt
sup faciem terre: ut emundent eam. Post
menses autem septē querere incipiēt: et cir-
cuibūt p̄agrantes terrā. Cūq̄ viderint os
homīs statuent iuxta illud titulū: donec
sepeliant illud pollinctores in valle multitu-
dinis gog. Nomē aūt ciuitatis amona: et
mundabūt terrā. Tu ergo fili hominis: hec
dicit dominus deus. Dic omi voluerib̄ vni-
uīs auib̄ cunctisq̄ bestiis agri. Conuenite
ꝓperate: cōcurrite vndiq̄ ad victimā meā
quā ego immolo vobis: victimā grandē
sup mōtes israhel: vt ꝰmedatis carnes ⁊ bi-
batis sanguinē. Carnes fortiū ꝰmedetis:
et sanguinem principū terre bibetis: arietū
et agnor̄ ⁊ hircor̄ thaurorūq̄ ⁊ altilium
et pinguium omnū. Et comedetis adipem
in saturitatē: ⁊ bibetis sanguinē in ebrieta-
tem de victima quā ego immolaui vobis:
et saturabimini sup mensam meā de equor
de equite forti: et de vniuersis viris bellatori-
bus ait dñs deus. Et ponam gloriam meā
in gentib̄: ⁊ videbūt omes gentes iudicīū
meū quod fecerim: et manū meā quā posue-
rim sup eos: et scient domus israhel q̄ ego
dominus deus eor̄ a die illa ⁊ deinceps. Et
scient gētes quomā in iniquitate sua capta
sit domus israhel: et q̄ dereliquerit me ⁊ ab-
sconderim faciē meā ab eis: et tradiderim
eos in manus hostiū ⁊ ceciderint in gladio
vniuersi. Iuxta immūdiciā eor̄ ⁊ scelus feci
eis: et abscondi faciem meā ab illis. Propt̄
ea hec dicit dominus deus. Nūc reducam ca-
ptiuitatē iacob: et miserebor omis domus is-
rahel. Et assumā zelū p̄ nomine sancto meo:
et portabūt ꝰfusionē suā ⁊ omēs p̄uaricacōes
quā p̄uaricati sunt in me cū habitauerint in
terra sua ꝰfidenter neminē formidātes: ⁊ re-
duxero eos de populis ⁊ congregauero de
terris inimicor̄ suor̄ ⁊ sanctificatus fuero
in eis in oculis gentiū plurimar̄. Et scient
q̄ ego dñs deus eor̄ eo q̄ trāstulerim eos
in nacōes: ⁊ ꝰgregauero eos sup terrā suā:
et nō dereliquerim quenq̄ ex eis ibi. Et nō
abscondam vltra faciem meam ab eis: eo q̄
effuderim spiritum meum super omem do-
mū israhel ait dominus deus. XLI

In vigesimo quīto anno transmigracōis nre
in exordio anni decima mēsis quarto decimo
āno postq̄ p̄cussa est ciuitas: in ipa hac die
facta est sup me manus domini: et adduxit
me illuc in visiōib̄ dei. Adduxit me in terrā
israhel: et dimisit me sup montē excelsū nimis
sup quem erat quasi edificiū ciuitatis vergē-
gentis ad austrū: ⁊ introduxit me illuc. Et
ecce vir cuius erat species quasi species eris:
et funiculus lineus in manu eius: ⁊ calamus
mensure in manu eius. Stabat aūt in porta:
et locutus est ad me idem vir. Fili hominis:
vide oculis tuis et auribus tuis audi: ⁊ po-
ne cor tuum in omia q̄ ego ostendam tibi:
q̄ ut ostendāt̄ tibi adductus es huc. An-
nūcia omia q̄ tu vides domui israhel. Et ecce
murus foris circa in circuitu dom? vndiq̄:
et in manu viri calamus mensure sex cubito-
rūm palmo. Et mēsus est latitudinē edificij
calamo vno: altitudinem q̄ calamo vno. Et
venit ad portā q̄ respiciebat viam orientalē:
et ascēdit p̄ gradus eius. Et mensus est limē
porte calamo vno latitudinem: id est limen
vnū calamo vno in latitudine: ⁊ thalamum
vno calamo in longū ⁊ vno calamo in latū:
et inter thalamos quinq̄ cubitos: ⁊ limen

porte iuxta vestibulū porte intrinsecus cala-
mo vno. Et mensus ē vestibulū porte octo
cubitorū: et frontē eius duobus cubitis. Ve-
stibulū autē porte erat intrinsecus. Porro
thalami porte ad viam orientalē tres hinc
et tres inde: mensura vna trium: et mensura
vna frontū ex vtraq; parte. Et mensus est
latitudinem limimis porte decem cubitorū: et
longitudinem porte tredecim cubitorū: et
marginē ante thalamos cubiti vnius: et cu-
bitus vnus finis vtrimq;. Thalami aūt sex
cubitorū erant hinc ⁊ inde. Et mensus est
portam a tecto thalami usq; ad tectū eius
latitudinē viginti quinq; cubitorū: ostiū con-
tra ostiū. Et fecit frontes p sexaginta cubi-
tos: et ad frontē atriū porte vndiq; p circui-
tum: et ante faciē porte que ptingebat usq;
ad faciem vestibuli porte interioris quinqua-
ginta cubitos: et fenestras obliquas in tha-
lamis ⁊ in frontibus eorū: que erant intra
portā vndiq; p circuitū. Similiter aūt erāt
et in vestibulis fenestre p gyrū intrinsecus:
et ante frōtes pictura palmarū. Et eduxit
me ad atriū exterius: et ecce gazophilatia
et pauimentū stratū lapide in atrio p circui-
tum. Triginta gazophilatia in circuitu pa-
uimēti: et pauimentū in fronte portarū scōm
longitudinē portarū erat inferius. Et men-
sus ē latitudinē a facie porte inferioris usq;
ad frontē atrij interioris extrinsecus: centū
cubitos ad orientē ⁊ aquilonē. Portā vero
que respiciebat viam aquilonis atrij exte-
rioris mensus ē tam in longitudine q̄ in la-
titudine ⁊ thalamos eius tres hinc et tres
inde. et frontē eius et vestibulū eius scōm
mēsurā porte p̄oris: quinquaginta cubitorū
lōgitudinē eius: et latitudinē viginti quinq;
cubitorū. Fenestre autē eius ⁊ vestibulū et
sculpture scōm mensurā porte que respicie-
bat ad orientē: et septē graduū erat ascen-
sus eius. Et vestibulum ante eam: et porta a-
trij interioris contra portā aquilonis ⁊ orientalē. Et mensus est a porta usq; ad portam
centū cubitos. Et eduxit me ad viā australem: et ecce porta q̄ respiciebat ad austrum.
Et mensus est frontē eius ⁊ vestibulū eius
iuxta mensuras superiores: et fenestras eius
et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras:
quinquaginta cubitorū longitudine ⁊ latitu-
dine viginti quinq; cubitorū: et in gradibus
septē ascēdebat ad eam. Et vestibulū ante
fores eius: et celate palme erant vna hinc ⁊
altera inde in fronte eius: ⁊ porta atrij inte-
rioris in via australi. Et mensus est a porta
usq; ad portā in via australi centū cubitos.
Et introduxit me in atriū interius ad portā
australem: ⁊ mensus ē portā iuxta mensuras
superiores. thalamū eius. et frontē eius. et ve-
stibulū eius hysdem mensuris: et fenestras
vestibulorū eius in circuitu quinquaginta
cubitos longitudinis ⁊ latitudinis viginti
quinq; cubitos: et vestibulū per gyrum lon-
gitudine viginti quinq; cubitorū: ⁊ latitudine
quinq; cubitorū. Et vestibulū eius ad atriū
exterius: et palmas eius in frōte: et octo gra-
dus erāt quibus ascēdebat per eam. Et intro-
duxit me in atriū interius p viam orientalē:
et mensus ē portam secundū mensuras super-
iores. thalamū eius ⁊ frōtē eius ⁊ vestibula
eius sicut supra: et fenestras eius ⁊ vestiblm
in circuitu lōgitudine quinq̄ginta cubitorū
et latitudine viginti quinq; cubitorū: et vesti-
bulū eius id est atrij exterioris ⁊ palme ce-
late in frōte eius hinc ⁊ inde: et in octo gra-
dibus ascensus eius. Et introduxit me ad
portā que respiciebat ad aquilonē. Et men-
sus est scōm mensuras superiores thalamū
eius ⁊ frontē eius ⁊ vestibulum eius ⁊ fene-
stras eius p circuitū longitudine quinqua-
ginta cubitorū ⁊ latitudine viginti quinq; cu-
bitorū: et vestiblm eius respiciebat ad atriū
exterius. et celatura palmarū in fronte eius
hinc ⁊ inde: ⁊ in octo gradib; ascensus eius:
et p singula gazophilacia ostiū in frontib;
portarū. Ibi lauabūt holocaustū. Et ī vestiblo
porte due mense hinc ⁊ due mense inde: ut
immoletur sup eas holocaustū ⁊ pro peccato
et pro delicto. Et ad latus exterius quod
ascendit ad ostium porte que pergit ad aq̄-
lonē due mense: et ad latus alterū ante ve-
stibulum porte due mense. Quatuor mense
hinc ⁊ quatuor mense inde: per latera porte
octo mense erant: super quas immolabant.
Quatuor aūt mense ad holocaustū de lapidi-
bus q̄dris exstructe. lōgitudine cubiti vni⁹
⁊ dimidij. et latitudine cubiti vni⁹ et dimidij:

et altitudine cubiti vnius: sup quas ponant
vasa in quibꝫ immolat holocaustū ⁊ victia.
Et labia eaꝝ palmi vnius: reflexa intrinse-
cus p circuitū. Sup mēsas autē carnes ob-
lationis. Et extra portaꝫ interiorē gazophi-
lacia cantorū in atrio interiori qd̄ erat in la-
tere porte respicientis ad aquilonē: et facies
eorꝫ ostraviaꝫ australē: vna ex latere porte
orientalis · que respiciebat ad viā aquilonis.
Et dixit ad me. Hoc est gazophilaciū qd̄
respicit viam meridianā sacerdotū qui ex-
cubant in studijs templi: porro gazophila-
ciū qd̄ respicit ad viam aquilonis sacerdo-
tum erit qui excubāt ad ministeriū altaris.
Isti sunt filij sadoch qui accedūt de filijs le-
ui ad dn̄m: ut ministrēt ei. Et mēsus ē atriū
longitudine centū cubitorꝫ · et latitudine cē-
tum cubitorꝫ · per quadrū: et altare ante fa-
ciem tēpli. Et introduxit me in vestibulum
templi: et mensus ē vestibulū quinq; cubitis
hinc ⁊ quinq; cubitis inde: et latitudinē por-
te trium cubitorꝫ hinc · et trium cubitorꝫ inde:
longitudinē aūt vestibuli viginti cubitorꝫ
et latitudinem vndecim cubitorꝫ. Et octo
gradibꝫ ascendebat ad eā: ⁊ columne erāt
in frontibꝫ: vna hinc ⁊ altera inde. XLI

Et introduxit me in templū: et mēsus
est frontes · sex cubitos latitudinis
hinc: et sex cubitos latitudinis inde. Latitu-
do tabernaculi ⁊ latitudo porte decē cubito-
rū erat: et latera porte quinq; cubitis hinc:
et quinq; inde. Et mēsus est longitudinē ei?
quadraginta cubitorꝫ: et latitudinē vigin-
ti cubitorꝫ. Et introgressus intrinsecus mē-
sus est in fronte porte duos cubitos: et por-
tam sex cubitorꝫ: et latitudinē porte septem
cubitorꝫ. Et mēsus est longitudinē eius vi-
ginti cubitorꝫ: et latitudinē viginti cubitorꝫ
ante faciē templi. Et dixit ad me. Hoc est
sanctū sanctorꝫ. Et mensus est parietē do-
mus sex cubitorꝫ: et latitudinē lateris q̄tu-
or cubitorꝫ: vndiq; p circuitū domus. Late-
ra aūt latus ad latus: bis triginta trium. Et
erant eminēcia q̄ ingrederētur p parietem
domus in lateribꝫ p circuitū ut ꝫtinerent: et
non attingerēt parietē tēpli. Et platea erat
in rotundū · ascendens sursū p cocleam: ⁊ in
cenaculū templi deferebat p gyrū. Idcirco
latius erat templū in superioribꝫ: et sic de infe-
rioribꝫ ascendebat ad superiora: et in medium.
Et vidi in domo altitudinē p circuitū fundā-
ta latera ad mensurā calam sex cubitorꝫ spa-
cio: et latitudinē p parietē lateris forinsecus
quinq; cubitorꝫ. Et erat interior domus in la-
teribꝫ domus. Et inter gazophilacia latitu-
dine viginti cubitorꝫ in circuitu domus vn-
diq;. Et ostiū lateris ad oratōes: ostiū vnū
ad viam aquilonis: et ostiū vnū ad viam au-
stralē: et latitudinē loci ad orationē quinq;
cubitorꝫ in circuitu. Et edificiū quod erat se-
paratū versūq; ad viam respicientē ad mare
latitudinis septuagīta cubitorꝫ: paries au-
tem edificij quinq; cubitorꝫ latitudinis per
circuitū: et longitudo eius nonaginta cubi-
torꝫ. Et mensus est domus longitudinē cē-
tum cubitorꝫ: ⁊ quod separatū erat edificiū
et parietes eius lōgitudinis centū cubitorꝫ.
Latitudo autē ante faciē domus: et eius qd̄
erat separatū contra orientē centū cubitorꝫ.
Et mensus est longitudinē edificij cōtra fa-
ciēs eius quod erat separatū ad dorsū ektha-
tas ex vtraq; parte centū cubitorꝫ: et tēplū
interius · et vestibula atrij · limina ⁊ fenestras
obliquas: ektlxtas in circuitu p tres partes
contra vniuscuiusq; limē: stratūq; ligno per
gyrū in circuitu. Terra autem vsq; ad fene-
stras: et fenestre clause sup ostia · et vsq; ad
domū interiorē ⁊ forinsecus p omnēs parietē
in circuitu intrinsecus ⁊ forinsecus ad mēsu-
ram: et fabrefacti cherubim ⁊ palme. Et pal-
ma inter cherub ⁊ cherub · Duasq; facies ha-
bebat cherub: faciē hominis iuxta palmā ex
hac parte: et faciē leonis iuxta palmam ex
alia parte expressam. Per omnēs domū in cir-
cuitu de terra vsq; ad superiora porte: cheru-
bim ⁊ palme celate erāt in pariete templi. Li-
men quadrangulū: ⁊ facies sanctuarij aspe-
ctus contra aspectū. Altaris ligneī triū cubi-
torꝫ altitudo: et longitudo eius duorꝫ cubi-
torꝫ: ⁊ anguli eius ⁊ longitudo eius ⁊ parie-
tes eius ligneī. Et locutus est ad me. Hec
est mensa coram domino. Et duo ostia erāt
in templo ⁊ in sanctuario: ⁊ in duobꝫ ostijs
ex vtraq; parte bina erāt ostiola: que in se
invicē plicabant. Bina enim ostia erant ex
vtraq; parte ostiorū. Et celata erāt in ipsis

ostijs tēpli cherubim ⁊ sculptura palmarū:
sicut in parietibus q̄s expressa erant. Quāobrē ⁊ grossiora erāt lig̃ in vestibuli frōte forinsecus: sup q̄ fenestre oblique: ⁊ similitudo palmarū hinc atq; inde in humeralis vestibuli secōm latera domus latitudinēq; parietum.

Et eduxit me in atrium. XLII
exterius p viam ducentē ad aquilonē. Et eduxit me in gazophilaciū quod erat contra separatū edificiū: et ostia eādem vergētem ad aquilonē. in facie longitudinis centum cubitos ostij aquilonis: ⁊ latitudinis quinquaginta cubitos ostia viginti cubitos atrij interioris: et ostia pauimentū stratū lapide atrij exterioris: vbi erat porticus iuncta porticui triplici. Et ante gazophilacia deambulacō decem cubitorū latitudinis: ad interiora respicientes vie cubiti vnī. Et ostia earū ad aquilonē vbi erāt gazophilacia in superioribus humiliora: q̄ supportabāt porticus que ex illis eminebāt de inferioribus et de medijs edificij. Tristega enim erant: et non habebāt colūnas sicut erāt colūne atriorū. Propterea eminebant de inferioribus ⁊ de medijs a terra cubitis quinquaginta. Et perybolus exterior secundū gazophilacia q̄ erant in via atrij exterioris ante gazophilacia. Longitudo eius quinquaginta cubitorū: q̄ longitudo erat gazophilaciorū atrij exterioris quinquaginta cubitorū: ⁊ longitudo ante faciē templi centū cubitorū. Et erat subter gazophilacia hinc introitus ab oriente ingredientiū in ea de atrio exteriori: in latitudine perybolī atrij quod erat contra viam orientalē in faciem edificij separati. Et erāt ante edificiū gazophilacia: et via ante faciem eorū iuxta similitudinē gazophilaciorū q̄ erant in via aquilonis. Secundū lōgitudinē eorū sic ⁊ latitudo eorū: et omnis introitus eorū et similitudines ⁊ ostia eorū secūdū ostia gazophilaciorū. que erāt in via respicientē ad austrū. Ostium in capite vie: q̄ erat ante vestibulū separatū p viam orientalē ingredientibus. Et dixit ad me. Gazophilacia aquilonis ⁊ gazophilacia austri que sūt ante edificiū separatū. hec sūt gazophilacia sancta: in quibus vescunt sacerdotes q̄ appropinquant ad dominū in sancta sanctorū. Ibi ponent sancta sanctorū: et oblacōem p peccato et p delicto. Locus enim sanctus ē. Cū autē ingressi fuerint sacerdotes: nō egredientur de sanctis in atriū exterius. Et ibi ponēt vestimēta sua in quibus ministrant: q̄ sancta sunt: vestiēturq; vestimētis alijs ⁊ sic p cedēt ad populū. Cunq; ꝛplesset mensuras domus interioris: eduxit me p viam porte q̄ respiciebat ad viam orientalē: et mensus est eam vndiq; p circuitū. Mensus est autē contra ventū orientalē calamo mensure: quingētos calamos: in calamo mensure per circuitū. Et mensus est contra ventū aquilonis quingētos calamos: in calamo mensure p gyrū. Et ad ventū australem mensus est quingētos calamos: in calamo mēsure p circuitū. Et ad ventū occidentalē mensus est quingentos calamos: in calamo mensure. Per quatuor vētos mēsus est: lōgitudinē quīgētorū cubitorū: et latitudinem quīgētorū cubitorū. Et murus diuidit inter sanctuariū et vulgi locum.

Et duxit me ad portam q̄ XLIII
respiciebat ad viā orientalē. Et ecce gloria dei israhel ingrediebat' p viaz orientalē: et vox erat ei quasi vox aquarū multarū: et terra splendebat a maiestate eius. Et vidi visionē secundū speciē quā videram quādo venit ut disperderet ciuitatē: et spēs secundū aspectū quē videram iuxta fluuiū chobar. Et cecidi sup faciem meā. Et maiestas domini ingressa est templū: p viam porte q̄ respiciebat ad orientē. Et eleuauit me spūs: ⁊ introduxit me in atriū exterius. Et ecce repleta erat gloria domini domus. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus solij mei et locus vestigiorū pedū meorū: vbi habito in medio filiorū israhel in eternū. Et non polluet vltra domus israhel nomē sanctū meū: ipsi et reges eorū in fornicacōibus suis ⁊ in ruinis regum suorū ⁊ in excelsis: qui fabricati sunt limē suū iuxta limē meū: ⁊ postes suos iuxta postes meos: et murus erat inter me et eos. Et polluerūt nomen sanctū meū in abominationibus quas fecerūt: ꝓpter quod consumpsi eos in ira mea. Nūc ergo repellant pcul fornicationē suam ⁊ ruinas regum suorū a me: ⁊ habitabo in medio eorū sp. Tu ergo fili hominis

ostende domui israhel templū et ꝯfundant
ab iniquitatib⁹ suis: ⁊ meditent fabricam:
et erubescant ex omnib⁹ que fecerūt. Figurā
domus ⁊ fabrice eius. exitus ⁊ introitus. et
omnes descripcōem eius et vniuersa p̄cepta
eius. cunctūq⁹ ordinē eius. et omnes leges
eius ostende eis. et scribe in oculis eorum:
vt custodiant omnes descripcōes eius et p̄=
cepta illius: et faciant ea. Ista est lex domꝰ
in summitate montis. Omnes fines eius in
circuitu. sanctū sanctorꝫ est. Hec est ergo
lex domus. Iste autē mensure altaris in cu=
bito verissimo: qui habebat cubitū ⁊ palmū.
In sinu eius erat cubitus: ⁊ cubitus in lati=
tudine: et definitō eius usq⁹ ad labium eius
et in circuitu palmi vnius. Hec q̄ erat fossa
altaris. Et de sinu terre usq⁹ ad crepidinem
nouissimā duo cubiti. et latitudo capiti vni=
us: et a crepidine minore usq⁹ ad crepidi=
nem maiorē quatuor cubiti. ⁊ latitudo cubi=
ti vnius. Ipse autē ariel quatuor cubitorꝫ:
et ab ariel usq⁹ ad sursū cornua quatuor. Et
ariel duodecim cubitorꝫ in longitudine p
duodecim cubitos latitudinis: quadrāgu=
gulatū equus lateribꝫ. Et crepido quatuor=
decim cubitorꝫ longitudinis p quatuordecī
cubitos latitudinis in quatuor ādgulis eiꝰ:
et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et
sinus eius vnius cubiti p circuitū. Gradus
autē eius versi ad orientē. Et dixit ad me.
Fili hominis: hec dicit dominus deꝰ. Hij sūt
ritus altaris in quacūq⁹ die fuerit fabrica=
tum: ut offerat sup illud olocaustuꝫ ⁊ effun=
dat sanguis. Et dabis sacdotib⁹ ⁊ leuitis
qui sūt de semine sadoch qui accedunt ad
me ait dominus deus: ut offerant michi vi=
tulū de armento p peccato. Et assumens de
sanguine eius pones sup quatuor cornua
eius ⁊ sup quatuor angulos crepidinis et
sup coronā in circuitu: et mundabis illud ⁊
expiabis. Et tolles vitulū qui oblatus fue=
rit p peccato: et ꝯbures eū in separato loco
domus extra sanctuarū. Et in die secunda
offeres hircū capraꝫ immaculatū p pcō:
et expiabūt altare sicut expiauerūt in vitu=
lo. Cūꝫ ꝯpleueris expiās illud offeres vitu=
lū de armēto immaculatū: ⁊ arietē de grege
immaculatū: et offeres eos in ꝯspcū domini.
Et mittēt sacerdotes sup eos sal: ⁊ offerent
eos in olocaustū domino. Septem diebus
facies hircū p pcō quotidie: et vitulum de
armento ⁊ arietē de pecoribꝫ immaculatos
offerent. Septē diebꝫ expiabunt altare
et mundabūt illud: et implebūt manū eius.
Expletis aūt diebꝫ in die octauaꝫ vltra fa=
ciēt sacerdotes sup altare olocausta vestra.
et que pro pace offerunt: et placatus ero
vobis ait dominus deus. XLIIII

Et conuerti me ad viam porte sanctua=
rij exterioris que respiciebat ad orientē
tem: et erat clausa. Et dixit dominus ad me.
Porta hec clausa erit. et non aperietur: ⁊ vir
non transibit p eam. quoniā dominus deus
israhel ingressus est p eam: eritq⁹ clausa pn̄
cipi. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat
panem coram domino. Per viam porte vesti
buli ingredietur: et p viam eius egredietur.
Et adduxit me p viā porte aquilonis in con=
spectu domus. et vidi: et ecce impleuit glia
domini domū domini. Et cecidi in faciē meā:
et dixit ad me dominꝰ. Fili hominis pone cor
tuū et vide oculis tuis: et auribꝫ tuis audi o=
mnia que ego loquor ad te: de vniuersis ce=
rimonijs domus domini ⁊ de cūctis legibus
eiꝰ. Et pones cor tuū in vijs templi p omnes
exitus sanctuarij: et dices ad exasperantes
me domū israhel. Hec dicit dns deus. Suffi=
ciant vobis omnia scelera vestra domus israhel:
eo q⁹ inducitis filios alienos incircuncisos
corde ⁊ incircūcisos carne ut sint in scūario
meo ⁊ polluant domū meā: et offertis panes
meos adipem ⁊ sanguinē: et dissoluistis pa=
ctū meū in omnib⁹ sceleribꝫ vestris: et nō ser=
uastis p̄cepta sanctuarij mei: ⁊ posuistis cu=
stodes obseruationū meaꝫ in sanctuario
meo vobismetipsis. Hec dicit dominus deus.
Omnis alienigena incircūcisus corde ⁊ incir=
cūcisus carne nō ingredietur scūariū meum:
omnis filius alienus qui est in medio filiorꝫ
israhel. Sed ⁊ leuite qui longe recesserūt a
me in errore filiorꝫ israhel. et erraverunt a
me post ydola sua. et portauerūt iniquitatē
suam: erūt in sanctuario meo ediuiū ⁊ iamtō=
res portarū domus: et ministri domus. Ipsi
mactabūt olocausta et victimas populi: et
ipsi stabūt in conspectu eorꝫ ut ministrēt eis.

Pro eo q̃ ministrauerunt illis in conspectu
ydolorũ suorũ. et facti sunt domui israhel in
offendiculũ iniquitatis: idcirco leuaui ma-
nũ meã sup eos ait dominus deus: et portaue-
rũt iniquitatẽ suã. Et non appropinquabunt
ad me ut sacerdotio fungant̃ michi:
neq̃ accedent ad omne sanctuariũ meũ in
sancta sanctorũ: sed portabũt ꝓfusionẽ suã
et scelera sua que fecerũt. Et dabo eos iam-
tores domus ꝛ in omni ministerio eius: et
vniuersis que fient in ea. Sacerdotes aũt
et leuite filij sadoch qui custodierũt cerimo-
nias sanctuarij mei cũ errarẽt filij israhel a
me: ipsi accedẽt ad me ut ministrẽt michi:
et stabũt in ꝓspectu meo: ut offerant michi
adipem ꝛ sanguinẽ ait dominus deus. Ipsi
ingredient̃ sanctuariũ meũ: et ipsi accedẽt
ad mensam meã: ut ministrẽt michi ꝛ custo-
diant cerimonias meas. Cũq̃ ingredient̃
portas atrij interioris vestibꝰ lineis induẽr̃:
nec ascendet sup eos quicq̃ laneũ quãdo
ministrant in portis atrij interioris ꝛ intrinse-
cus. Vitte lineę erunt in capitibꝰ eorũ: et fe-
minalia linea erunt in lumbis eorũ: et non
accingent̃ in sudore. Cũq̃ egredient̃ atriũ
exterius ad populũ exuent se vestimẽtis suis
in quibꝰ ministrauerãt: et reponẽt ea in ga-
zophilacio sanctuarij ꝛ vestiẽt se vestimẽtis
alijs: et non sanctificabũt populũ in vestibꝰ
suis. Caput autẽ suũ nõ radent: neq̃ comã
nutrient: sed tondentes attondent capita
sua. Et vinũ nõ bibet omis sacerdos quãdo
ingressurus est atriũ interius. Et viduã et
repudiatã non accipiẽt vxores: ꝗ virgines
de semine domus israhel. Sed et viduã que
fuerit vidua a sacerdote accipiẽt: et populũ
meũ docebũt quid sit inter sanctũ ꝛ polluti-
ũ: et inter mundũ ꝛ immundũ ostendent eis.
Et cũ fuerit controuersia stabũt in iudicijs
meis: et iudicabũt leges meas. Et ꝓcepta
mea in omibꝰ solemnitatibꝰ meis custodiẽt:
et sabbata mea sanctificabũt. Et ad mortuũ
hominẽ nõ ingredientur ne polluantur: nisi
ad prem ꝛ matrẽ ꝛ filiũ et filiam ꝛ fratrem et
sororem que alterius virũ non habuerit: in
quibus cõtaminabũtur. Et postquã fuerit
emũdatus septẽ dies numerabũtur ei: ꝛ in
die introitus sui in scũariũ ad atriũ interius
vt ministrẽt michi in sanctuario: offeret ꝓ
peccato suo ait dominus deus. Non erit aũt
eis hereditas. Ego hereditas eorũ: et posses-
sionẽ nõ dabitis eis in israhel. Ego enim pos-
sessio eorũ. Victimã ꝗ ꝓ peccato ꝗ ꝓ delicto ipsi
comedent: et omne votũ in israhel ipsorũ erit.
Et primitiua omium ꝓmogenitorũ et oia liba-
mẽta ex omibꝰ q̃ offerũt̃: sacerdotũ erit. Et
ꝓmitiũa ciborũ vrorũ dabitis sacerdoti: ut re-
ponat bnedictões domui sue. Omne morticinũ
et captum a bestia de auibus et de pecoribꝰ
non comedent sacerdotes. XLV
Vnq̃ ceperitis terrã diuidere sorte to-
separate primitias domino sanctificatum de
terra: longitudinẽ viginti quinq̃ milia: et lati-
tudinẽ decẽ milia. Sanctificatũ erit in omni
termino eius ꝓ circuitũ. Et erit ex omi parte
sanctificatũ quingentos ꝓ quingẽtos q̃dri-
fariam ꝓ circuitũ: et quinquaginta cubitis
in suburbana eius ꝓ gyrũ. Et a mẽsura ista
mẽsurabis longitudinẽ viginti quinq̃ milũ:
et latitudinẽ decẽ milũ. Et in ipo erit tẽplũ
sanctũ ꝛ sanctorũ: sanctificatũ de terra erit
sacerdotibꝰ ministris scũarij: qui accedunt
ad ministeriũ dni. Et erit eis locus in domos
et in scũariũ sanctitatis. Viginti quinq̃ autẽ
milia longitudinis ꝛ decẽ milia latitudinis
erũt leuitis: qui ministrãt domui. Ipsi possi-
debũt viginti gazophilacia. Et possessionem
ciuitatis dabitis quinq̃ milia latitudinis et
longitudinis viginti quinq̃ milia: secundũ
separacõem sanctuarij omni domui israhel.
Principi q̃q̃ hinc ꝛ inde in separacões scũarij
et in possessionẽ ciuitatis ꝓtra facie separacõis
sanctuarij: et ꝓtra faciem possessionis vrbis
a late maris usq̃ ad mare: et a latere oriẽs
vsq̃ ad orientẽ. Longitudinis autem iuxta
vnãquãq̃ partẽ a termino occidẽtali usq̃
ad terminũ orientalẽ: de terra erit ei possessio
in israhel. Et nõ depopulabũtur vltra princi-
pes populũ meũ: sed terrã dabũt domui israhel
secundũ tribꝰ eorũ. Hec dicit dominus deus.
Sufficiat vobis principes israhel: iniq̃tatẽ
et rapinas intermittite: et iudiciũ ꝛ iustitiam
facite. Separate ꝓfinia vestra a popl̃o meo
ait dns deus. Statera iusta ꝛ ephi iustũ et
batus iustus erit vobis. Ephi ꝛ batus eq̃lia
et vnius mẽsure erũt: ut capiat decima ꝛ partẽ

choribatus: et decimam partem chori ephi.
Juxta mensuram chori erit equa libratio eorum.
Siclus autem viginti obulos habet. Porro
viginti sicli et viginti quinque sicli et quindecim
sicli minas facient. Et hec sunt primitie quas
tollentis: sextam partem ephi de choro frumenti:
et sextam partem ephi de choro ordei. Mensu-
ra quoque olei. Batus olei decima pars chori est:
que decem bati implent chorum. Et arietem unum
de grege ducentorum de hijs que nutriunt israel
in sacrificium et in holocaustum et in pacifica: ad
expiandum pro eis ait dominus deus. Omnis
populus terre tenebitur primitijs hijs principi
in israhel. Et super principem erunt holocausta
et sacrificium et libamina in solemnitatibus et in
kalendis et in sabbatis: in omnibus solemnitatibus
domus israhel. Ipse faciet pro peccato sacrificium
et holocaustum et pacifica: ad expiandum pro domo
israhel. Hec dicit dominus deus. In primo
mense vna mensis sumes vitulum de armento
immaculatum: et expiabis sanctuarium. Et
tollet sacerdos de sanguine quod erit pro
peccato: et ponet in postibus domus et in quatuor
angulis crepidinis altaris: et in postibus
porte atrij interioris. Et sic facies in septima
mensis pro vnoquoque qui ignorauit et errore
deceptus est: et expiabis pro domo. In primo
mense quarta decima die mensis erit vobis
pasche solemnitas. Septem dierum azima come-
dentur. Et faciet princeps in die illa pro se
et pro vniuerso populo terre vitulum pro peccato.
Et in septem dierum solemnitate faciet holocaustum
domino: septem vitulos et septem arietes imma-
culatos quotidie septem diebus: et pro peccato
hircum capram: et sacrificium ephi per vitulum
et ephi per arietem faciet: et olei hyn per singula
ephi. Septimo mense quintadecima die
mensis in solemnitate faciet sicut supradicta
sunt per septem dies: tam pro peccato quam pro ho-
locausto et in sacrificio et in oleo. XLVI

Hec dicit dominus deus. Porta atrij
interioris que respicit ad orientem erit
clausa sex diebus in quibus opus fit: die autem
sabbati aperietur. Sed in die kalendarum
aperietur: et intrabit princeps per viam vestibuli
porte deforis: et stabit in limine porte. Et
facient sacerdotes holocaustum eius et pacifica
eius: et adorabit super limen porte: et egredietur.
Porta autem non claudetur usque ad vespam. Et
adorabit populus terre ad ostium porte illius in
sabbatis et in kalendis coram domino. Holocaustum
autem hoc offeret princeps domino in die sabbati:
sex agnos immaculatos et arietem immacula-
tum: et sacrificium ephi per arietem. In agnis autem
sacrificium quod dederit manus eius: et olei
hyn per singula ephi. In die autem kalendarum
vitulum de armento immaculatum et sex agnos et
arietes immaculati erunt: et ephi per vitulum:
ephi quoque per arietem faciet sacrificium. Agnis autem
sicut mueneit manus eius: olei hyn per singula
ephi. Cumque ingressurus est princeps per viam
vestibuli porte ingrediatur: et per eandem viam
exeat. Et cum intrabit populus terre in conspectu
domini in solemnitatibus: qui ingredietur per portam
aquilonis ut adoret: egrediatur per viam porte
meridiane. Porro qui ingreditur per viam
porte meridiane: egrediatur per viam porte
aquilonis. Non reuertetur per viam porte per
quam ingressus est: sed e regione illius egre-
dietur. Princeps autem in medio eorum erit.
Cum ingredientibus ingrediet: et cum egredientibus
egrediet. Et in nundinis et solemnitatibus
erit sacrificium ephi per vitulum et ephi per arietem:
agnis autem erit sacrificium sicut mueneritmanus
eius: et olei hyn per singula ephi. Cum autem
fecerit princeps spontaneum holocaustum aut
pacifica voluntaria domino. aperietur ei porta
que respicit ad orientem: et faciet holocaustum
suum et pacifica sua sicut fieri solet in die sabbati
et egredietur: claudeturque porta postquam
exierit. Et agnum eiusdem anni immaculatum
faciet holocaustum quotidie domino. Semp
mane faciet illud. Et faciet sacrificium super eo
cathamane mane. sextam partem ephi: et de
oleo terciam partem hyn. ut misceatur simile.
Sacrificium domino legitimum: iuge atque perpetuum.
Faciet agnum et sacrificium et oleum cathamane
mane holocaustum sempiternum. Hec dicit dominus
deus. Si dederit princeps donum alicui de
filijs suis: hereditas eius filiorum suorum erit:
possidebunt eam hereditarie. Si autem dederit
legatum de hereditate sua vni seruorum suorum:
erit illius usque ad annum remissionis: et reuertet
ad principem. Hereditas autem eius filijs eius
erit. Et non accipiet princeps de hereditate
populi per violentiam de possessione eorum: sed

de possessiōe sua hereditatē dabit filijs suis:
vt non dispgat' poplus meus vnusquisq;
a possessiōe sua. Et introduxit me p ingres-
sum q̄ erat ex latere porte in galophilacia
sanctuarij ad sacerdotes·que respiciebāt
ad aquilonem: et erat ibi locus vrgēs ad
occidentē: et dixit ad me. Iste ē locus vbi
coquent sacerdotes p peccō et pro delicto:
vbi coquēt sacrificiū: ut nō efferāt in atrio
exterior: a sanctificetur populus. Et eduxit
me in atriū exterius: et circumduxit me per
quatuor angulos atrij. Et ecce atriolū erat
in angulo atrij: atriola singula p angulos
atrij. In q̄tuor ādulis atrij atiola dispo sita:
quadraginta cubitorū p longū: a triginta
p latum. Mensure vnus quatuor erāt. Et
paries p circuitū ambiēs quatuor atriola:
et culme fabcate erāt sbter porticus p gyrū.
Et dixit ad me. Hec ē domus culinarū: in q̄
coquent ministri domus dñi victimas ꝓpli.

Et ꝓdūxit me ad portā XLVII
domus: et ecce aque egrediebantur
subter limen domus ad orientē. Facies enī
domus respiciebat ad orientē. Aque autē
descendebant in latus templi dextrum: ad
meridiem altaris. Et eduxit me p viā porte
aquilonis: et ouertit me ad viā foras portā
exterior ē: viā que respiciebat ad orientē.
Et ecce aque redundātes a latere dextro
cū egrederetur vir ad orientē q̄ habebat
funiculum in manu sua: et mensus est mille
cubitis: et transduxit me p aquam usq; ad
talos. Rursūq; mensus ē mille: et trāsduxit
me p aquā usq; ad genua. Et mensus est
mille: a trāsduxit me p aquā usq; ad renes.
Et mensus est mille·torrentē quē nō potui
p transire: quoniā intumuerāt aque ꝓfundi
torrentis: qui nō potest trāsuadari. Et dixit
ad me. Certe vidisti fili hominis·Et eduxit
me: et ouertit ad ripam torrētis. Cumq; me
ouertissem: ecce in ripa torrētis ligna mlta
nimis ex vtraq; parte. Et ait ad me. Aque
iste q̄ egrediūt' ad tumulos zabuli orētalis
a descendūt ad plana deserti·intrabūt mare:
et exibūt a sanabūt' aque. Et omis anima
viuēs que serpit quocūq; venerit torrens
viuet: et erit pisces mlti sanis: postq̄ venerit
illuc aque iste. Et sanabūt' et viuent oma
ad que venerit torrens: et stabunt sup illa
piscatores. Ab engaddi usq; ad engallim
siccato sagenarū erūt. Plurime species erit
piscū eius: sicut pisces maris magni multi-
tudinis nimie. In litoribus autem eius a in
palustribus nō sanabūt': q̄ in salinas dabūt'.
Et sup torrentē orietur in ripis eius ex vtraq;
parte ome lignū pomiferū. Nō deflueet foliū
ex eo: et nō deficiet fructus eius. Per singlos
menses afferet primitia: quia aque eius de
sanctuario egredientur. Et erūt fructus eius
in cibū: et folia eius ad medicinā. Hec dicit
dñs deus. Hic ē terminus in quo possidebitis
terrā in duodecim tribus israhel: quia ioseph
duplicē funiculū habet. Possidebitis autem
eam singuli eque ut frater suus: sup quam
leuauī manū meā ut darem patribus vestris.
Et cadet terra hec vobis in possessionem.
Hic est autem terminus terre ad plagam
septentrionalē a mari magno·via ethalon
venientibus sedada emath berotha sabarim
q̄ est inter mediū damasci a confinū emath
domus thicon que ē iuxta terminū auran:
et erit terminus a mari usq; ad atriū enon
terminus damasci: et ab aq̄lone ad aq̄lonē
terminus emath: plaga septentrionalis.
Porro plaga orētalis de medio auran et
de medio damasci a de medio galaad et de
medio terre israhel·iordanis disterminans:
ad mare orētale metiemī plagā orientalē.
Plaga autē australis meridiana a thamar
usq; ad aquas contradictōis cades: a torrēs
usq; ad mare magnū: a hec est plaga ad
meridiem australis. Et plaga maris: mare
magnū a confinio p directū donec venias
emath: hec ē plaga maris. Et diuidetis terrā
istā vobis p tribus israhel: et mittetis eam in
hereditatē vobis a aduenis qui accesserint
ad vos qui genuerit filios in medio vrī:
et erūt vobis sicut indigene inter filios israhel.
Vobiscum diuidēt possessionem in medio
tribuū israhel. In tribu aūt quacūq; fuerit adue-
na: ibi dabitis possessionē illi ait dñs deus.

Et hec nomina tribuū. XLVIII
A finibus aquilonis iuxta viā ethalō
p gēnibus emath atriū enō terminus damasci
ab aquilone iuxta viā emath: a erit ei plaga
orientalis maē·dan vna. Et a termino dan:

a plaga orientali usqz ad plagã maris. asser
vna. Et sup terminũ asser: a plaga orientali
vsqz ad plagam maris neptalim vna. Et
sup terminũ neptalim: a plaga orientali usqz
ad plagaz maris manasse vna. Et sup timi=
nũ manasse: a plaga orientali usqz ad plagã
maris effraim vna. Et sup terminũ effraim:
a plaga orientali usqz ad plagã maris rubẽ
vna. Et sup terminũ rubẽ: a plaga orientali
vsqz ad plagam maris iuda vna. Et super
terminũ iuda: a plaga orientali vsqz ad
plagã maris erũt primitie quas separabitis
vigintiquinq; milibꝫ latitudis ⁊ lõgitudis:
sicut singule partes a plaga orientali usqz
ad plagaz maris. Et erit scũariũ in medio
eiꝰ. Primitie quas separabitis dño: longi=
tudo vigintiquinq; milibꝫ: ⁊ latitudo decẽ
milibꝫ. Hec autẽ erunt primitie sanctuarij
sacerdotũ: ad aquilonẽ longitudinis vigi=
tiquinq; milia. et ad mare latitudinis decem
milia. Sed ⁊ ad orientẽ latitudinis decem
milia: ⁊ ad meridiem vigintiquinq; milia.
Et erit scũariũ dñi in medio eiꝰ. Sacerdo=
tibꝫ scũariũ erit de filijs sadoch. q̃ custo die=
rũt ceremonias meas: ⁊ nõ errauerũt cum
errarẽt filij israhel: sicut errauerunt ⁊ leuite.
Et erũt primitie de primitiis terre sanctũ
sanctoꝝ: iuxta terminũ leuitaꝝ. Sed ⁊ le=
uitis similiter iuxta fines sacerdotũ viginti
quinq; milia longitudis: ⁊ latitudinis decẽ
milia. Omnis longitudo vigintiq; quinq;
milium: et latitudo decẽ milium. Et nõ venũda=
bũt ex eo neq; mutabũt: neq; transferent
primitie terre: quia sanctificate sũt domino.
Quinq; milia autẽ que supsũt in latitudine
p vigintiquinq; milia: ꝓphana erunt vrbis
in habitaculũ ⁊ in sburbana. Et erit ciuitas
in medio eius: et hee mensure eius. Ad pla=
gam septẽtrionalẽ quingẽta ⁊ quatuor mi=
lia: et ad plagam meridianã quingenta et
q̃tuor milia: ⁊ ad plagã orientalẽ quingẽta
et quatuor milia: et ad plagã occidentalẽ
quingẽta ⁊ quatuor milia. Erũt autẽ sburbana
ciuitatis ad aquilonẽ ducenta quin=
quaginta ⁊ ad meridiẽ ducẽta quinquagi=
ta: et ad orientem ducenta quinquaginta ⁊
ad mare ducenta quinquaginta. Qd autẽ
reliquũ fuerit in lõgitudine secũdũ primitias
scũarij decem milia in orientẽ: et decem milia
in occidentẽ erũt sicut primitie scũarij: ⁊ erit
fruges eiꝰ in panes his qui fuiũt ciuitati.
Seruientes aũt ciuitati operabũtur ex omnibꝫ
tribubꝫ israhel. Omnes primitie vigintiquinq;
milium p vigintiquinq; milia in quadrũ. separa=
bũtur in primitias scũarij: et in possessiones
ciuitatis. Quod autem reliquũ fuerit princi=
pis erit ex omni parte primitiarũ sanctuarij
et possessionis ciuitatis e regione. viginti=
quinq; milium primitiarum usqz ad terminũ
orientalem: sed et a mari e regione viginti=
quinq; milium usqz ad terminũ maris similit'
in partibꝫ principis erit. Et erũt primitie san=
ctuarij ⁊ sanctuariũ tẽpli in medio eiꝰ. De
possessione autẽ leuitarũ ⁊ de possessione ciui=
tatis in medio partiũ principis: erit in termi=
nũ iuda ⁊ in terminũ beniamin: et ad princi=
pem pertinebit. Et reliquis tribubꝫ a plaga
orientali usqz ad plagã occidentalẽ: beniamin vna. Et ꝑ terminũ beniamin a plaga
orientali usqz ad plagã occidentalẽ: symeõ
vna. Et sup terminũ symeonis a plaga orienta=
li usqz ad plagam occidentalem: ysachar
vna. Et super terminum ysachar a plaga
orientali usqz ad plagaz occidentalem: zabulon vna. Et super terminũ zabulon a pla=
ga orientali usqz ad plagã maris. gad vna.
Et super terminũ gad ad plagam austri in
meridiẽ: et erit fines de thamar usqz ad aq̃s
contradictionis cades: hereditas contra mare
magnũ. Hec est terra quã mitteris in sortẽ
tribubꝫ israhel: et hee partiões eorũ ait dñs
deiꝰ. Et hii egressus ciuitatis. A plaga septẽ=
trionali quingẽta ⁊ q̃tuor milia mẽsurabis:
et porte ciuitatis omnibꝫ tribubꝫ israhel. Porte
tres a septẽtrione. Porta ruben vna: porta
iuda vna: porta leui vna. Et ad plagã orien=
talẽ quingẽta ⁊ quatuor milia: et porte tres.
Porta ioseph vna: porta beniamin vna: porta
dan vna. Et ad plagã meridianã quingẽta ⁊
q̃tuor milia mensuris. Porta symeonis vna:
porta ysachar vna: porta zabulõ vna. Et ad
plagã occidẽtalẽ quingẽta ⁊ q̃tuor milia: porte
eorũ tres. Porta gad vna: porta aser vna:
porta neptalim vna. Per circuitũ decẽ ⁊ octo
milia: et nomẽ ciuitatis ex illa die: dominus
ibidem. Explicit ezechiel ꝓpha.

Incip. plogus in danielem

Danielem ꝓphetam ꝓpham. iuxta septuaginta interpretes. domini saluatoris ecclesie non legūt. vtentes theodotionis edicōe: et hoc cur acciderit nescio. Siue enim q̃ sermo chaldaicus est. ⁊ quibusdā ꝓprietatib⁹ a nr̄o eloquio discrepat. noluerūt septuaginta interp̄tes easdē lingue lineas in translacōne seruare: siue sub nomine eorꝫ ab alio nescio quo non satis chaldeam linguā sciente editus est liber: siue aliud quid cause exiteit ignorās. hoc vnū affirmare possum: quod multū a veritate discordet: et recto iudicio repudiatus sit. Sciendū quippe danielē maxime a hesdram hebraicis quidem litteris ſ̃ chaldeo ſmone oscp̄tos et vnā ieremie pericopen: iob q̃ cū arabica lingua plurimam habere societatē. Denique ⁊ ego adolescētulus post quintilliania tulij lectōes ac floꝫes rethoricos cū me ī lingue huius p̄stinū reclusissem. et multo sudore multoq̃ tempore vix cepissem anhelāta stridentiaq̃ verba resonare. et quasi p criptā ambulās. rarū desup lumē aspicere. impegi nouissime ī danielē: ⁊ tāto tedio affectus sū: ut desperacōe subita omnē laborem veterē voluerim oremnere Verū hortante me quodam hebreo ⁊ illud michi crebrius sua lingua ingerente. labor improbus omnia vincit: qui michi videbar sciolus. inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et ut verū fatear: usq̃ ad p̄sentem diem magis possum sermonē chaldaicum legere ⁊ intelligere q̃ sonare. Nec idcirco refero ut difficultatē vobis danielis ostenderē: qui apud hebreos nec susanne habet historiam nec pmnū triū puerorꝫ nec belis draconisq̃ fabulas: q̃s nos q̃ in toto orbe dispse sūt veru ātē polito easq̃ iugulātē ſbiecimus: ne videremur apud impitos magnā partē volumis detrūcasse. Audiui ego quēdā de p̄ceptoribꝫ iudeorꝫ cū susanne deriderei historiā. et a greco nescio q̃ diceret esse ofictā illud opponē. qd origen q̃ affricanꝰ opposuit: ethymologias has apo thoy chynoy chise. et apo thoy prynoy pryse. de greco ſmone descēdere. Cuius rei nos intelligentiā nostris hāc possumus dare: ut vbi grā dicamus ab arbore ilice dixisse eū ilico pereas: ⁊ a lentisco in lentez te ominuat angelus: vel non lente pereas. aut lentus id ē flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud q̃d ad arboris nomē ouemēs. Deinde tantum fuisse ocij tribꝫ pueris cauillabat̄ ut in camino estuantis incendij metro luderēt. et per ordinē ad laudem dei omnia elimēta puocarent: aut qd miraculū diuineq̃ aspiracōis iudicaꝫ vel draconē interfectum offa picis vel sacerdotū belis machinas deprehensas: q̃ magis prudētia solertis viri q̃ ꝓphali essent spiritu ꝓpetrata. Cū vero ad abacuc veniret. et de iudea in chaldeā raptū discoforꝫ lectitaret: quereba exemplū vbi legissemus in toto veteri testamēto quenq̃ sanctorꝫ gratia volasse corpore: et in p̄ūcto hore tanta terraꝫ spacia transisse. Cui cū quidā e nostris satis ad loquendū pmptulus ezechielem adduxissē in medū. et diceret eū de chaldea in iudeam fuisse translatū. derisit hominē: et ex ipo volumine demonstrauit ezechielē in spū se vidisse transpositū. Deinq̃ ⁊ apostolū nostrū videlicet ut erudituū virū et qui legez ab hebreis didicisset non fuisse ausum affirmare se raptū in corpore ſ̃ dixisse: siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit. Hiſ et talibꝫ argumētis apocriphas in libro ecclesie fabulas arguebat. Sup q̃ re lectoris arbitrio iudicū derelinquēs illud āmoneo nō habri danielē apud hebreos inter ꝓphetas: ſ̃ inter eos q̃ agyographa oscripserūt. In tres siquidē partes omnis ab eis scp̄tura diuidit̄. in legē in ꝓphas ⁊ in agyographa id est in quinq̃ ⁊ octo et vndecim libros: de quo nō est huius temporis disserere. Que aūt ex hoc ꝓpheta. pmmo otra hūc librum porphirius obiciat testes sunt methodius eusebius appollinaris: qui multis versuum mlibꝫ eius vsame rūdentes nescio an curioso lectori satisfecerunt. Vnde obsecro vos o paula ⁊ eustochiū fundatis p me ad dnm p̄ces: ut quādiu in hoc corpusculo sum scribā aliquid gratum vobis vtile ecclie: dignum posteris. Presentiū quippe iuditijs oblatrātiū non satis moueor: qui in vtrāq̃ partē aut amore labuntur aut odio. Explicit plogus.

Incipit daniel ꝓpha

IN anno tercio regni ioakim regis iuda venit nabuchodonosor rex babilonis ihꝛusalem et obsedit eā: et tradidit dñs in manu eius ioakim regem iude ⁊ partez vasoꝝ domus dei ⁊ asportauit ea in terrā sennaar in domū dei sui: et vasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex affenez ꝓposito eunuchoꝝ vt introduceret de filijs israhel ⁊ de semine regio et tyrānoꝝ pueros in quibus nulla esset macula. decoros forma ⁊ eruditos omni sapiēia. cautos scīa ⁊ doctos disciplina: et qui possent stare in palatio regis: ut doceret eos litteras ⁊ linguā chaldeoꝝ. Et ostituit eis rex annonam p singulos dies de cibis suis et vino vnde bibebat ipse: ut enutriti tribus annis postea starēt in ospcū regis. fuerunt ergo inter eos de filijs iude daniel ananias misahel ⁊ azarias. Et impsuit eis ꝓpositus eunuchoꝝ nomina: dameli baltha sar: ananie sidrac. misahel misac. et azarie abdenago. Proposuit autē daniel in corde suo ne polluerēt de mensa regis neqz de vino potū eius: ⁊ rogauit eunuchoꝝ ꝓpositū ne cōtaminaretur. Dedit autē deus dameli gratiaz et misericoꝛdiā in ospcū pncipis eunuchoꝝ. Et ait princeps eunuchoꝝ ad damelem. Timeo ego dominū meū regē qui ostituit vobis cibū ⁊ potū: qui si viderit vultus vestros macilēnoꝛes p ceteris adolescēnbus coeuis vestris: condēnabitis caput meū regi. Et dixit daniel ad malasser quē ostituerat princeps eunuchoꝝ sup damelē ananiaz misahelē ⁊ azariam. Tempta nos obsecro seruos tuos diebus decem ⁊ detur nobis legumina ad vescendū ⁊ aqua ad bibendum: et contemplare vultus nros ⁊ vultus puerorum qui vescunt cibo regio: et sicut videris facies cū seruis tuis. Qui audito sermone huiusce modi: tempt.auit eos diebus decem. Post dies autē decē apparuerūt vultus eoꝝ meliores ⁊ corpulēnoꝛes: p omnibus pueris qui vescebāt cibo regio. Igitur malasser tollebat cibaria ⁊ vinū potus eorum: dabatqz eis legumina. Pueris autē hijs dedit deus scīaz et disciplinā in omni libro ⁊ sapiēia: dameli autē intelligentiā omniū visionū ⁊ somniorum. Cōpletis itaqz diebus post quos dixerat rex ut introducerētur: introduxit eos ꝓpositus eunuchoꝝ in ospcū nabuchodonosor. Cūqz eis locutus fuisset rex: non sunt inuēti tales de vniuersis ut daniel ananias misahel ⁊ azarias. Et steterūt in ospcū regis: et omne vbi sapiēie ⁊ intellectus qō scisciatus ē ab eis inuenit in eis decuplū sup cūctos ariolos ⁊ magos q̄ erāt in vniuso regno eius. fuit aūt daniel usqz ad annū pmū cyri regis.

II

IN anno secō regni nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somniū: ⁊ conterritus ē spūs eius: ⁊ somniū eius fugit ab eo. Precepit aūt rex ut conuocarētur ariolis ⁊ magis ⁊ maleficis ⁊ chaldeis: ut indicarēt regi somnia sua. Qui cū venissent steterūt coram rege: et dixit ad eos rex. Vidi somniū: et mēte confusus ignoro q̄d viderim. Rūderuntqz chaldei regi syriace. Rex in sempiternū viue. Dic somniū seruis tuis: et interpṭacōem eius indicabimus. Et rūdens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis michi somniū ⁊ comectura eius: ⁊ domus vre publicabūtur. Si autē somniū ⁊ comectura eius narraueritis: pmia ⁊ dona ⁊ honorē multum accipietis a me. Somniū igitur et interpṭacōnem eius indicate michi. Responderūt secō atqz dixerūt. Rex somniū dicat seruis suis: ⁊ interpṭationē eius indicabimus. Rūdit rex et ait. Certe noui q̄ tēpus redimitis: scientes q̄ recesserit a me sermo. Si ergo somniū nō indicaueritis michi vna ē de vobis sentēia: q̄ interpṭacōem q̄ fallacē ⁊ decepcōe plenam conposueritis: ut loquamini michi donec tempus ptranseat. Somniū itaqz dicite mi: ut sciam q̄ interpṭacōez q̄ eius verā loquamini. Respondētes ergo chaldei coram rege dixerūt. Non est homo sup terrā q̄ sermonē tuū rex possit implere: sed neqz regū quisq̄ magnus ⁊ potēs verbū huiusce mōi sciscitat ab omni ariolo ⁊ mago et chaldeo. Sermo enim quē tu queris rex grauis est: nec repietur quisq̄ qui indicet illū in cōspectu regis exceptis dijs quoꝝ non est conuersatio cum hominibus. Quo audito: rex in furore ⁊ in ira magna pcepit ut perirēt omnes sapientes

babilonis. Et egressa sentēcia. sapiētes im=
terficiebantur: querebāturq; damel et socij
eius ut pirēt. Tunc damel req̃siuit de lege
atq; sentēcia ab arioch principe milicie re=
gis: qui egressus fuerat ad interficiendos
sapiētes babilonis. Et interrogauit eū qui
a rege potestatē acceperat: quā ob causam
tā crudelis sentēcia a facie regis ēssē egres=
sa. Cū ergo rem indicasset arioch dameli:
damel ingressus rogauit regē ut tempus
daret sibi ad solucōem iudicandā regi. Et
ingressus est domū suā: anam eq; a misahel
et azarie socijs suis indicauit negocium ut
quererēt misericor: diā a facie dei celi sup sa=
cramēto isto: et nō pirent damel a socij ei?
cū ceteris sapiētibꝫ babilonis. Tūc dameli
misterīū p visionē nocte reuelatum est. Et
damel benedixit deo celi a locutus ait. Sit
nomē domini benedictū a seculo a usq; in se=
culū: q; sapiēcia a fortitudo eius sūt: et ipse
mutat tempora et etates. Transfert regna
atq; ostituit: dat sapiencia sapiētibꝫ: a scia
intelligentibꝫ disciplinā. Ipse reuelat p̄fun=
da a abscondita: et nouit in tenebris ostitu=
ta: et lux cū eo est. Tibi deus p̄rm nostrorꝫ
ofiteor teq; laudo q; sapiēcia a fortitudinē
dedisti michi: et nunc ostendisti michi que
rogauimus te: q; sermonez regis aperuisti
nob. Post hec damel ingressus ad arioch
quem ostituerat rex ut p̄deret sapiētes ba=
bilonis: sic ei locutus est. Sapiētes babi=
lonis ne p̄das. Introduc me in conspectu
regis a solucōez regi narrabo. Tūc arioch
festinus introduxit damelē ad regē: et di=
xit ei. Inuenī hominē de filijs trāsmigratio=
nis iude qui solucōez regi annūciet. Rñdit
rex: a dixit dameli cuius nomē erat baltha=
sar. Putas ne were potes michi indicare so=
mniū quod vidi: et interp̄tacōem eius? Et
rñdens damel coram rege ait. Misteriuz
quod rex interrogat sapiētes magi aario=
lia a aruspices nequeūt indicare regi: sed est
deus in celo reuelās misteria: qui indicabit
tibi rex nabuchodonosor que ventura sunt
nouissimis temporibꝫ. Somniū tuū a visio=
nes capitis tui in cubili tuo huiuscemōi sūt.
Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid
esset futurū post hec: et qui reuelat misteria
ostendit tibi q̃ ventura sūt. Michi q̃ non in
sapiēcia que ē in me plus q̃ in cūctis viuēti=
bus sacramentū hoc reuelatū est: ꝫ ut interp̄=
tatio regi manifesta fieret et cogitationes
mētis tue scires. Tu rex videbas: et ecce qua=
si statua vna grandis. Statua illa magna
et statura sublimis stabat ꝯtra te: et intuitus
eius erat terribilis. Huius statue caput ex
auro optimo erat: pectus autē a brachia de
argēto: porro venter a femora ex ere: tibie
autem ferree: pedū quedā pars erat ferrea.
quedam autē fictilis. Videbas ita: donec ab=
scisus est lapis de mōte sine mamb̄ a percussit
statuā in pedibꝫ eius ferreis a fictilibꝫ: et cō=
minuit eos. Tunc ꝯtrita sūt pariter ferrum
testa es argētum a aurū: et redacta quasi in
faullaz estiue aree que rapta sūt vento: nul=
lusq; locus inuētus est eis. Lapis autē qui
percusserat statuā factus est mons magnus:
a impleuit vniuersaz terrā. Hoc est somniū:
interp̄tacōem q̃ eius dicemus coram te rex.
Tu rex regum es: et deus celi regnū a fortitu=
dinē a imperiū a gloriam dedit tibi: et omnia
in quibꝫ habitant filij hominū a bestie agri
volucres q̃ celi dedit in manū tua: a sb̄dicōe
tua vniuersa cōstituit. Tu es ergo caput au=
reū. Et post te ꝯsurget regnū aliud minus te
argēteum: et regnū terciū aliud ereū quod
impabit vniuerse terre: et regnū quartū erit
velut ferreū. Quomō ferrū ꝯminuit a dōnat
omnia: sic ꝯminuet a ꝯteret omnia hec. Porro
q; vidisti pedū a digitorꝫ partē testeā figuli.
et partem ferreā: regnū diuisū erit q̃d tamē
de plantario ferri orietur. Secundū q; vidi=
sti ferrū mixtū teste ex luto. et digitos pedū
ex parte ferreos. et ex parte fictiles: ex pte
regnū erit solidū: et ex pte ꝯtritū. Q̃d autez
vidisti ferrū mixtū teste ex luto: omsceb̄ūt
quidē hūmano semini ꝫ nō adherebūt sibi:
sicuti ferrū misceri nō potest teste. In dieb̄
aūt regnorꝫ illorꝫ suscitabit deus celi regnū
quod in etn. nū nō dissipabitur: a regnū ei?
alteri populo non tradetur. Cōminuet aūt
et ꝯsumet vniuersa regna hec: et ipsū stabit
in eternū. Secundū q; vidisti q; de mōte ab=
scisus est lapis sine mamb̄ a ꝯminuit testaz
et ferrū a es a argentū a aurū: deus magnus
ostēdit regi que ventura sunt postea: et veruz

est sommiū et fidelis interptacō eius. Tunc
rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam
et danielē adorauit: et hostias et incensum
p̄cepit ut sacrificarēt ei. Loquēs ergo rex
ait daniel: Vere deus vester deus deorū est
et dominus regū reuelans misteria: qm̄ tu
potuisti apire hoc sacramentū. Tūc rex da-
nielē in sublime extulit: et munera multa et
magna dedit ei. Et ostituit eū principē sup
omnes p̄uincias babilonis: et p̄fectū m̄gra-
tuū sup cūctos sapiētes babilonis. Daniel
autē postulauit a rege: & ostituit sup opera
p̄uīcie babilonis sidrac misac & abdenago.
Ipe aūt daniel erat in foribus regis. III

Nabuchodonosor rex fecit statuā aure-
am altitudine cubitorū sexaginta la-
titudine cubitorū sex: et statuit eā in campo
durā p̄uincie babilonis. Itaq; nabuchodo-
nosor rex misit ad ogregandos satrapas
magistratus & iudices duces et tyrannos
et p̄fectos omesq; principes regionum: ut
conuenirēt ad dedicacōem statue quā ere-
xerat nabuchodonosor rex. Tūc ogregati
sūt satrape magistratus & iudices duces et
tyranni & optimates qui erāt in potestatib;
constituti & vniuersi principes regionū: ut
conuenirēt ad dedicationem statue quam
erexerat nabuchodonosor rex. Stabant
autem in ospectu statue quam posuerat na-
buchodonosor rex: et p̄co clamabat valē-
ter. Vobis dicit̄ poplis tribub; & linguis:
in hora qua audieritis sonitū tube et fistule
et cytharе sābuce & psalterij & simphonie
et vniuersi generis musicorū: cadētes ado-
rate statuam aureā quā cōstituit nabucho-
donosor rex. Si quis autē non prostratus
adorauerit: eadem hora mittet̄ in fornacē
ignis ardentis. Post hec igitur statim ut
audierūt omes populi sonitū tube fistule et
cytharе sambuce & psalterij simphonie et
omnis generis musicorū: cadentes omes
populi tribus & lingue adorauerūt statuam
aureā quā ostituerat nabuchodonosor rex.
Statimq; in ipo tempore accedentes viri
chaldei accusauerūt iudeos: dixerūtq; na-
buchodonosor regi. Rex in eternum viue.
Tu rex posuisti decretū ut oīs hō qui audi-
erit sonitū tube fistule & cytharе sambuce &
psalterij & simphonie & vniuersi generis mu-
sicorū prosternat se & adoret statuam aureā:
si quis autē nō p̄cidēs adorauerit mittatur
in fornacē ignis ardentis. Sunt ergo viri
iudei quos ostituisti sup opa regionis babi-
lonie sidrac misac & abdenago: viri isti cō-
tempserūt rex decretum tuum. Deos tuos
non colūt: et statuā aureā quā erexisti non
adorant. Tūc nabuchodonosor in furore &
ira p̄cepit ut adducerent̄ sidrac misac & ab-
denago. Qui ofestim adducti sūt in ospectū
regis: p̄nūciansq; nabuchodonosor rex ait
eis. Verene sidrac misac & abdenago deos
meos nō colitis: & statuā aureā quā ostitui
nō adoratis? Nūc ergo si estis parati qua-
cūq; hora audieritis sonitū tube fistule cytha-
re sambuce et psalterij & simphonie omisq;
gēnis musicorū prostermite vos & adorate sta-
tuam quā feci: qd̄ si nō adorauerītis: eadem
hora mittemini in fornacē ignis ardētis. Et
quis est deus qui eripiet vos de manu mea?
Respondētes sidrac misac & abdenago: dixe-
rūt regi nabuchodonosor. Nō oportet nos
de hac re rn̄dere tibi. Ecce enim deus noster
quē colim? potest eripē nos de camino ignis
ardētis: et de manibus tuis o rex liberare. Qd̄
si noluerit: notū sit tibi rex q̄ deos tuos non
colimus: et statuā auream quā erexisti non
adoramus. Tūc nabuchodonosor replet̄
est furore: & aspectus facies illius immutat̄
est sup sidrac misac & abdenago: et p̄cepit
ut succendere ret̄ fornax septuplū q̄ succendi
cōsueuerat: et viris fortissimis de exēcitu suo
iussit ut ligatis pedib; sidrac misac & ab-
denago mitterēt eos in fornacē ignis ardētis.
Et ofestim viri illi vincti cū bracis suis & thy-
aris & calciamentis et vestib; missi sunt in me-
diū fornacis ignis ardētis. Nā iussio regis
vrgebat. Fornax autē succensa erat nimis.
Porro viros illos qui miserāt sidrac misac
et abdenago interfecit flamma ignis. Viri
autē hij tres id ē sidrac misac & abdenago
ceciderūt in medio camino ignis ardentis
colligati. Que sequūt̄ in hebreis volumib;
non reperi. Et ambulabāt in medio flāme:
laudantes deū & benedicētes domino. Stās
autē azarias orauit sic. Aperiensq; os suum
in medio ignis ait. Benedictus es domine

deus patrũ nrõrũ & laudabile & gloriosum
nomẽ tuũ in secula: qꝰ iustus es in omibus
que fecisti nobis. & vniuersa opa tua vera &
vie tue recte: et omia iudicia tua vera. Iudi-
cia enim vera fecisti iuxta omia q̃ induxisti
sup nos & sup ciuitatẽ sanctã prĩm nostrorũ
ihrlm: qꝰ in veritate & in iudicio induxisti o-
mnia hec ꝓpter peccata nostra. Peccauimus
enim & inique egimus recedẽtes a te & deli-
quimus in omibꝫ: et pcepta tua nõ audiui-
mus: nec obseruauimus nec fecimus sicut
pceperas nobis ut bene nobis esset. Omia
ergo q̃ induxisti sup nos et vniuersa que fe-
cisti nobis vero iudicio fecisti: & tradidisti
nos in manibus inimicorũ iniquorũ et pessi-
morũ puaricatorũq: & regi iniusto & pessimo
vltra omes terrã. Et nũc nõ possumus aperi-
re os. Confusio & opprobrium facti sumus
seruis tuis: & hijs qui colebãt te. Ne quesu-
mus tradas nos in ꝓpetuũ ꝓpter nomẽ tuũ:
et ne dissipes testamentũ tuũ neq; auferas
misericordiam tuã a nobis ꝓpter abraham
dilectũ tuũ & ysaac fuũ tuũ & israhel sanctũ
tuũ: quibꝫ locutus es pollicẽs q̃ multiplica-
res semen eorũ sicut stellas celi & sicut harena
que ẽ in litore maris: qꝰ dñe imminuti
sumus plus q̃ omes gẽtes: sumusq; humi-
les in vniuersa terra hodie ꝓpter pcã nrã.
Et non est in tempore hoc princeps et dux
et ꝓphꝫ neq; olocaustum neq; sacrificium
neq; oblacõ neq; incensũ neq; locus p̃mitiarũ
coram te. ut possimus inuenire misericordiam
tuã: sed in animo cõtrito & spũ humilitatis
suscipiamur. Sicut in olocausto arietum et
thaurorũ & sicut in milibꝫ agnorũ pinguiũ.
sic fiat sacrificiũ nostrũ in ospectu hodie ut
placeat tibi: quoniã nõ est ofusio ofidẽtibꝫ
in te. Et nunc sequimur te in toto corde & ti-
memus te: et querimus faciem tuã. Ne cõ-
fundas nos: sed fac nobiscũ iuxta mansue-
tudinẽ tuã & secũdũ multitudinẽ misericordie
tue: et erue nos in mirabilibꝫ tuis & da glo-
riam nomini tuo domine: et ofundãt omes
qui ostendũt seruis tuis mala. Confundã-
tur in omni potentia & robur eorũ oteratur:
& scãt quia tu es dñs deus solus: et gliosus
sup orbẽ terrarũ. Et nõ cessabãt q̃ miserant
eos ministri regis succẽdere fornacẽ napta
et stuppa et pice et malleolis: et effundebat
flamma sup fornacẽ cubitis quadragintano-
uem: et erupit & incendit quos reppert iuxta
fornacẽ de chaldeis. Angelus autẽ domini
descendit cũ azaria & socijs eius in fornacẽ:
et excussit flammam ignis de fornace & fecit
mediũ fornacis quasi ventũ roris flantis: et
et nõ tetigit eos omino ignis neq; ontristauit
nec quicq̃ molestie intulit. Tũc hij tres q̃si
ex vno ore laudabãt & glorificabãt & bene-
dicebãt deũ in fornace dicẽtes. Bñdictus es
domine deus patrũ nostrorũ: & laudabilis
et gloriosus & superexaltatus in secula. Et bñ-
dictũ nomẽ gloriẽ tue sanctũ: et laudabile
et superexaltatũ in omibꝫ seculis. Benedictus
es in templo sancto gloriẽ tue: et suplauda-
bilis & supgloriosus in secula. Benedictus
es in throno regni tui: & suplaudabilis & su-
perexaltatus in secula. Benedictus es qui in-
tueris abissos & sedes sup cherubim: et lauda-
bilis & superexaltatus in secula. Bñdictus es
in firmamẽto celi: & laudabilis et gloriosus
in secula. Bñdicite omia opa domini domiõ:
laudate & superexaltate eum in sela. Bñdicite
angeli dñi dñõ: laudate & superexaltate eum
in secula. Bñdicite celi dñõ: laudate & super-
exaltate eũ in secula. Bñdicite aque omes
q̃ sup celos sũt dñõ: laudate & superexaltate eũ
in secula. Bñdicite omes virtutes dñi dñõ:
laudate & superexaltate eũ in secula. Bñdicite
sol & luna dñõ: laudate & superexaltate eum in
secula. Bñdicite stelle celi domiõ: laudate &
superexaltate eũ in secula. Bñdicite ymber et
ros domino: laudate & superexaltate eũ in sela.
Benedicite omnis spũs dei domino: laudate
& superexaltate eũ in secula. Bñdicite ignis
& estus domiõ: laudate & superexaltate eum in
secula. Benedicite frigus & estas domiõ:
laudate & superexaltate eũ in secula. Bñdicite
rores & pruina domiõ: laudate et superexalta-
te eum in secula. Benedicite gelu et frigus
domino: laudate et superexaltate eũ in secula.
Bñdicite glacies & nives domino: laudate
et superexaltate eũ in secula. Bñdicite noctes
et dies domino: laudate & superexaltate eũ in
secula. Benedicite lux & tenebre domiõ: lau-
date & superexaltate eũ in secula. Benedicite
fulgura & nubes dñõ: laudate & superexaltate

eū in secula. Benedicat terra dnm: laudet ⁊
superexaltet eū in secula. Benedicite montes
et colles domino: laudate ⁊ superexaltate eū
in secula. Benedicite vniuersa germinātia
in terra domino: laudate ⁊ superexaltate eum
in secla. Benedicite fontes domio: laudate
et superexaltate eū in secula. Benedicite ma-
ria ⁊ flumina domio: laudate ⁊ superexaltate
eum in secula. Benedicite cete ⁊ oīa que
mouent in aquis domio: laudate ⁊ super-
altate eū in secula. Benedicite oīes volu-
cres celi domino: laudate ⁊ superexaltate eū
in secula. Benedicite oīes bestie ⁊ pecora
domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula.
Benedicite filij hominū domino: laudate ⁊
superexaltate eū in secula. Benedicat israhel
dominū: laudet ⁊ superexaltet eum in secula.
Benedicite sacerdotes domini domino: lau-
date ⁊ superexaltate eū in secla. Benedicite
serui domini domino: laudate et superexaltate
eū in sela. Benedicite spūs ⁊ anime iustorū
domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula.
Benedicite sancti ⁊ humiles corde domio:
laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedi-
cite anania azaria misahel domino: laudate
et superexaltate eū in sela: q eruit nos de in-
fernoꝰ ⁊ saluos fecit de manu mortis: ⁊ libera-
uit de medio ardētis flamme: et de medio
ignis eruit nos. Confitemini domino quo-
mā bonus: qm in seculū misericordia eius.
Benedicite oīes religiosi domio deo deorū:
laudate et ꝯfitemini ei: q in oīa secula mi-
sericordia eius. Nucusq in hebreo non ha-
betur ⁊ que posuimus de theodotionis editi-
one trāslata sūt. Tūc nabuchodonosor rex
obstupuit ⁊ surrexit festinanter: et ait optūatibꝫ
suis. Nonne tres viros misimus in medio
ignis ꝯditos. Qui respondētes regi dixe-
rūt. Vere rex. Rūdit ⁊ ait. Ecce ego video
viros quatuor solutos ⁊ ambulātes in me-
dio ignis: et nichil corrupcōis in eis est:
⁊ aspectus quarti similis filio dei. Tunc acces-
sit nabuchodonosor ad ostium fornacis
ignis ardētis et ait. Sidrac misac et abde-
nago serui dei excelsi: egredimini et venite.
Statimq egressi sūt sidrac misac et abde-
nago de medio ignis. Et ꝯgregati satrape
magistratus et iudices et potentes regis
contēplabantur viros illos quoniam nichil
potestatis habuissent ignis in corporibus eorū:
et capillus capitis eorū nō esset adustus et
saraballa eorū nō fuissent immutata: ⁊ odor
ignis nō transisset p eos. Et erumpēs nabu-
chodonosor ait. Bēdictus deus eorū sidrac
videlicet misac et abdenago: qui misit ange-
lū suū ⁊ eruit seruos suos qui crediderūt in
eū: et verbū regis immutauerūt: et tradiderūt
corpora sua ne seruirēt et ne adorarēt omnē
deū excepto deo suo. A me ergo positum est
hoc decretū: ut oīs populus tribus ⁊ lingua
que cūq locuta fuerit blasphemiā ꝯtra deū
sidrac misac et abdenago dispereat: et domꝰ
eius vastet. Neq enim est alius deus: qui
possit ita saluare. Tunc rex pmouit sidrac
misac et abdenago in prouincia babilonis.
Nabuchodonosor rex oīibus poplis gēnibus
et linguis q habitant in vniuersa terra: pax
vobis multiplicetur. Signa et mirabilia fe-
cit apud me deus excelsus. Placuit ergo mi
pdicare eius signa q magna sūt: et mirabi-
lia eiꝰ q fortia: ⁊ regnū eiꝰ regnū spiternū:
et ptās eius in gnacōez ⁊ gnacōez. ¶ III F

EGo nabuchodonosor quietus erā in
domo mea et florens in palatio meo.
Sommū vidi quod pterruit me: et cogita-
tiones mee in stratu meo: et visiones capitis
mei ꝯturbauerūt me. Et p me positum est
decretū ut introducerētur in conspectu meo
cuncti sapiētes babilonis: et ut solutionem
somnij indicarēt michi. Tunc ingrediebātur
ariolī magi chaldei et aruspices: et sommiū
narrauī in ꝯspectu eorū: et solucōez eius nō
indicauerūt michi. donec collega ingressus
est in ꝯspectū meo daniel cuius nomē baltha-
sar secundū nomē dei mei: qui habet spiritū
deorū sanctorū in semetipso: et sommū coram
ipso locutus sū. Balthasar pīceps ariolorū
quē ego scio q spīm deorū sanctorū habeas
in te: et oīe sacramentū non est impossibile
tibi: visiones sommiorū meorū quas vidi: et
solutionē earū narra. Visio capitis mei in cu-
bili meo. Videbam: et ecce arbor in medio
terre: et altitudo eius nimia. Magna arbor
et fortis: ⁊ pceritas eius contingens celum.
Aspectus illius erat usq ad terminos vniu-
erse terre. Folia eius pulcerrima: et fructꝰ

eius nimius: et esca vniuersorum in ea. Subter
eam habitabant animalia agri: et in ramis
eius conuersabantur volucres celi: et ex ea
vescebat omis caro. Videbam in visione
capitis mei super stratum meum: et ecce vigil et
sanctus de celo descendit: clamauit fortiter.
et sic ait. Succidite arborem et precidite ramos
eius: excutite folia eius et dispergite fructus
eius: fugiant bestie q̃ subter eam sunt. et volu-
cres de ramis eius. Verumtamen germen radicum
eius in terra sinite: et alligetur vinculo ferreo
et ereo in herbis q̃ foris sunt. et rore celi tin-
guatur: et cum feris pars eius in herba terre.
Cor eius ab humano omutetur: et cor fere
detur ei: et septem tempora mutentur super eum.
In sententia vigilum decretum est: et sermo sanc-
torum petitio: donec cognoscant viuentes quia
dominatur excelsus in regno hominum. et cui
cumq; voluerit dabit illud: et humilimum hominem
constituet super eum. Hoc sommum vidi ego na-
bucho donosor rex. Tu ergo balthasar inter-
pretacoem narra festinus: quia omes sapientes
regni mei non queunt solucoem edicere michi.
Tu autem potes: quia spus deorum sanctorum in te est.
Tunc daniel cuius nomen balthasar cepit
intra semetipsum tacitus cogitare quasi vna
hora: et cogitacones eius conturbabant eum. Rum-
dens aut rex ait. Balthasar sommum et inter-
pretatio eius non conturbet te. Rumdit balthasar
et dixit. Domine mi: sommum hijs q̃ te oderint: et
interpretacio eius hostibus tuis sit. Arborem quam
vidisti sublimem atq; robustam cuius altitudo
pingit ad celum. et aspectus illius in omem
terram. et rami eius pulcerrimi. et fructus eius
nimius. et esca omnium in ea. subter eam habi-
tantes bestie agri. et in ramis eius commorantes
aues celi: tu es rex q̃ magnificatus es et inua-
lusti. et magnitudo tua creuit et puenit usq;
ad celum: et potestas tua in terminos vniuse
terre. Quod autem vidit rex vigilem et sanctum
descendere de celo et dicere. succidite arbo-
rem et dissipate illam. attamen germen radicum
eius in terra dimittite. et vinciatur ferro et ere
in herbis foris. et rore celi conspergatur. et cum
feris sit pabulum eius donec septem tempora
commutentur super eum: hec est interpretatio sententie
altissimi. que puenit super dominum meum regem.
Eicient te ab hominibus et cum bestijs feris eit
habitacoem tua: et fenum ut bos comedes: et rore
celi infunderis. Septem quoq; tempora mutabuntur
super te. donec scias quia dominetur excelsus super
regnum hominum: et cuicumq; voluerit det illud.
Quod aut precepit ut relinqueretur germen
radicum eius id est arboris: regnum tuum tibi
manebit postq̃ cognoueris potestatem esse
celestem. Quamobrem rex consilium meum placeat
tibi. et peccata tua elimosinis redime: et iniq-
tates tuas misericordijs pauperum: forsitan
ignoscet deus delictis tuis. Omnia hec venerunt
super nabuchodonosor regem. Post finem men-
sium duodecim in aula babilonis deambula-
bat. Rumditq; rex et ait. Nonne hec est babilon
ciuitas magna quam ego edificaui in domum
regni in robore fortitudinis mee: et in gloria
decoris mei? Cumq; sermo adhuc esset in ore
regis: vox de celo ruit. Tibi dicitur nabucho-
donosor rex. Regnum tuum transibit a te et ab
hominibus eicient te: et cum bestijs et feris erit
habitatio tua: fenum quasi bos comedes. et se-
ptem tempora mutabuntur super te: donec scias quia
dominetur excelsus in regno hominum. et cuicum-
q; voluerit det illud. Eadem hora sermo complet-
est super nabuchodonosor: et ex hominibus ab-
iectus est et fenum ut bos comedit: et rore celi
corpus eius infectum est: donec capilli eius in
similitudinem aquilarum crescerent. et vngues
eius quasi auium. Igitur post finem dierum ego
nabuchodonosor oculos meos ad celum
leuaui. et sensus meus redditus est michi: et
altissimo benedixi. et viuentem in sempiternum
laudauit et glorificauit: quia potestas eius potes-
sempiterna. et regnum eius in generacionem et
generacoem: et omes habitatores terre apud
eum in michilum reputati sunt. Juxta voluntatem eius
suam. facit tam virtutibus celi q̃ in habitatori-
bus terre: et non est qui resistat manui eius et
dicat ei quare fecisti. In ipso tempore sensus
meus reuersus est ad me. et ad honorem regni
mei decoremq; puenit: et figura mea reuersa
est ad me. et optimates meii et magistratus
mei requisierunt me: et in regno meo restitutus
sum: et magnificentia mea amplior addita est
michi. Nunc igitur ego nabuchodonosor: lau-
do et magnifico et glorifico regem celi: quia oia
opera eius vera. et vie eius iudicia: et gradi-
entes in superbia potest humiliare. V

Balthazar rex fecit grande conuiuiũ
optimatibus suis mille: ⁊ vnusquisq;
secõm suã bibebat etatẽ. Precepit ergo iam
temulẽtus ut afferrẽtur vasa aurea ⁊ argẽ-
tea · que asportauerat nabuchodosor pater
eius de templo qõ fuit in ihrusalẽ: ut biberẽt
in eis rex ⁊ optimates eius · vxores q; eiꝰ
et concubine. Tũc allata sũt vasa aurea que
asportauerat de templo qõ fuerat in ihrlim:
et biberũt in eis rex ⁊ optimates eius vxores
et concubine illiꝰ. Bibebãt vinũ: ⁊ laudabãt
deos suos aureos ⁊ argenteos et ereos fer-
reos ligneosq; ⁊ lapideos. In eadẽ hora
apparuerunt digiti quasi manus hominis
scribẽtis contra candelabrũ: in supficie parietis
aule regie. Et rex aspiciebat articulos ma-
nus scribẽtis. Tunc facies regis commutata
est · et cogitacõnes eius conturbabãt eum: et
compages renũ eius soluebãtur: ⁊ genua eiꝰ
ad se inuicẽ collidebãt. Exclamauit itaq;
rex fortiter: ut introducerent magos chal-
deos ⁊ aruspices. Et ploquẽs rex ait sapiẽ-
tibꝰ babiloms. Quicũq; legerit scripturaz
hanc · et interp̃tacõem eius manifestam mi
fecerit purpura vestietur: et torquẽ auream
habebit in collo: ⁊ tercius in regno meo eit.
Tunc ingressi omnes sapiẽtes regis nõ po-
tuerũt nec scripturã legere: nec interp̃tacio-
nem eius indicare regi. Vnde rex baltha-
zar satis conturbatus ẽ: et vultus illius immu-
tatus ẽ. Sed et optimates eius turbabãt.
Regina aũt p re qua acciderat regi ⁊ opti-
matibꝰ eius domũ conuiuij ingressa est: et pro-
loquẽs ait. Rex in eternũ viue. Nõ te con-
turbent cogitacões tue: neq; facies tua immu-
tẽ. Est vir in regno tuo qui spiritũ deorz
sanctorz habet in se: et in diebꝰ pris tui scia
et sapiẽtia muẽte sũt in eo. Nam rex nabu-
chodonosor pater tuus pncipem magorz
incantatorz chaldeorz ⁊ aruspicũ cõstituit
eũ. Pater inquã tuus o rex: q; spũs ãplior
et prudentia mtelligentiaq; ⁊ interp̃tatio
sommiorz ⁊ ostensio secretorz · ac solutio li-
gatorz inuẽte sunt in eo · hoc est in daniele:
cui rex posuit nomẽ balthazar. Nũc itaq;
daniel vocetur: et interp̃tacõnem narrabit.
Igitur introductus est daniel coram rege.
Ad quem p̃fatus rex ait. Tu es daniel de
filijs captiuitatis iude · quã adduxerat pat
meus rex de iudea? Audiui de te quomã spũ
deorz habeas: et scientia intelligẽtiaq; ac sa-
piẽtia ampliores inuente sũt in te. Et nũc in-
tro gressi sũt in ospcũ meo sapientes magi ·
ut scripturã hanc legerẽt et interp̃tacõnem
eius indicarẽt michi: ⁊ nequuerũt sensũ hui?
sermonis edicere. Porro ego audiui de
te · q; possis obscura interp̃tari: ⁊ ligata dis-
soluere. Si ergo vales scripturam legere
et interp̃tacõem eius indicare michi · purpu-
ra vestieris: ⁊ torquẽ auream circa collũ tuũ
habebis: et tercius in regno meo princeps
eris. Ad que rñdens daniel ait coram rege.
Munera tua sint tibi: ⁊ dona domus tue al-
teri da: scp̃turã aũt legã tibi rex · et interpre-
tationẽ eius ostendã tibi. O rex deus altissi-
mus regnũ ⁊ magnificentiã gliaz ⁊ honorẽ
dedit nabuchodonosor patri tuo: et ꝓpter
magnificentiã quã dederat ei · vniũsi populi
tribꝰ ⁊ lingue tremebant ⁊ metuebant eum.
Quos volebat interficiebat · quos volebat
percutiebat: q;s volebat exaltabat: ⁊ q;s vole-
bat humiliabat. Quãdo aũt eleuatũ est cor
eiꝰ et spũs illius obfirmatus est ad supbiaz ·
depositus est de solio regni sui: ⁊ gloria eius
ablata ẽ: ⁊ a filijs hominũ eiectus ẽ. Sed ⁊
cor eius cũ bestijs positũ ẽ: ⁊ cũ onagris eãt
habitatio eius. Fenũ q; ut bos comedebat ·
⁊ rore celi corpus eius infectũ est: donec co-
gnosceret q; potestatẽ haberet altissimus ĩ
regno hominũ: ⁊ quencũq; voluerit suscitabꝰ
sup illud. Tu q; filius eius balthazar nõ
humiliasti cor tuũ cũ scires hec omia: ꝗ adhũ
sum dominatorẽ celi eleuatus es. Et vasa do-
mus eius allata sũt coram te: ⁊ tua optima-
tes tui ⁊ vxores tue et concubine tue vinũ bibi-
stis in eis. Deos q; argẽteos ⁊ aureos ⁊ tere-
os ferreos ligneosq; ⁊ lapideos · qui nõ vi-
dent neq; audiũt neq; sentiũt laudasti: po-
rro deũ qui habet flatũ tuũ in manũ sua · ⁊ omes
vias tuas: nõ glorificasti. Idcirco ab eo mis-
sus est articulus manus: q̃ scripsit hoc quod
exaratũ est. Nec ẽ aũt scp̃tura q̃ digesta est.
Mane thecel phares. Et hec interp̃tacõ ser-
monis. Mane: numerauit deus regnũ tuũ:
et ꝓpleuit illud. Thecel: appensũ est in state-
ra: ⁊ inuentum est minus habens. Phares:

diuisū est regnū tuū: ⁊ datū est medis ⁊ pſis.
Tunc iubente rege indutus est daniel purpura: et circūdata est torques aurea collo eius: et p̄dicatū est de eo q̄ haberet pt̄ātem tertius in regno. Eadē nocte interfectus ē balthazar rex chaldē⁹: ⁊ darius med⁹ successit in regnū. ānos natus sexagīta duos.

VI

Placuit dario. ⁊ ostituit supra regnū satrapas centumuiginti ut essent in toto regno suo: et sup eos principes tres ex quibꝰ daniel vnus erat ut satrape illis redderēt racōem: et rex nō sustineret molestiā. Igit̄ daniel supabat omēs pn̄cipes ⁊ satrapas: q̄ spūs dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat ostituere eū sup omne regnū. Vnde pn̄cipes ⁊ satrape q̄rebāt occasionē ut inuenirēt daniel ex latere regis: nullāq; causaz ⁊ suspicacōez repire potuerūt eo q̄ fidelis ess̄: ⁊ omis culpa ⁊ suspicō nō inuenretur in eo. Dixerunt ergo viri illi. Nō inueniemus daniel huic aliquā occasionē: nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrape surrripuerūt regi: et sic locuti sūt ei. Dari rex in eternū viue. Consiliū inierunt cūcti principes regni tui. magistratus ⁊ satrape senatores ⁊ iudices ut decretū imperatorīū exeat ⁊ edictum: ut omis qui petierit aliquā peticōem a quocūq; deo ⁊ hoīe usq; ad triginta dies nisi a te rex: mittat̄ in lacū leonū. Nūc itaq; rex ofirma sententiam et scribe decretū ut nō immutetur qd̄ statutum ē a medis ⁊ pſis: nec p̄uaricari cuiq̄ liceat. Porro rex darius ꝓposuit edictū ⁊ statuit. Qd̄ cū daniel operiss̄ id ē constitutā legē: ingressus est domū suā ⁊ fenestris aptis in cenaculo suo ꝯtra ierusalē tribꝰ tēporibꝰ in die flectebat genua sua ⁊ adorabat: ofitebaturq; coraz deo suo sicut ⁊ ante facere cōsueuerat. Viri ergo illi curiosi⁹ inquirentes inuenerūt daniel ē orantē ⁊ obsecrantē deū suū: et accedētes locuti sūt regi sup edicto. Rex nūquid nō ostituisti ut oīs homo qui rogaret quenq̄ de dijs ⁊ hominibꝰ usq; ad dies triginta nisi te rex mitteret in lacū leonum? Ad quos rn̄dens rex ait. Verus sermo iuxta decretū medorū atq; persarū: quod p̄uaricari nō licet. Tūc respondētes dixerūt corā rege. Danel de filijs captiuitatis iude non curauit de lege tua ⁊ edicto quod constituisti: s̄z tribꝰ tēporibꝰ p die orat obsecracōne sua. Quod verbū cū audisset rex satis ꝯtristatus est: ⁊ p daniele posuit cor ut liberaret eum: et usq; ad occasū solis laborabat ut erueret illū. Viri aūt illi intelligētes regē dixerūt. Scito rex q̄ lex medorū est atq; persarū: ut omne decretum qd̄ constituerit rex nō liceat immutari. Tunc rex p̄cepit et adduxerūt danielē: et miserūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex daniel. Deus tuus cui tu seruis semp. putasne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi rn̄dens ait. Rex in eternū viue. Deus misit ãgelū suū. ⁊ oclusit ora leonū ⁊ nō nocuerūt mihi: quia coram eo iusticia inuēta est in me. Sed ⁊ coram te rex delictū non feci. Tunc vehemēter rex gauisus est sup eo: ⁊ daniele p̄cepit educi de lacu. Eductusq; est daniel de lacu: et nulla lesio inuēta est in eo: q̄ credidit deo suo. Iubente aūt rege adducti sūt viri illi qui accusauerūt danielē: et in lacū leonū missi sūt ipi et filij ⁊ vxores eorū: ⁊ nō puenerūt usq; ad pauimentū laci: donec arripērēt eos leones et omia ossa eorū cōminuerūt. Tunc darius rex scp̄sit vniuersis poplis tribubꝰ linguis habitātibꝰ in vniuersa terra. Pax vobis multiplicetur. A me ostitutū est decretū: ut in vniuerso impio et regno meo tremiscāt ⁊ paueant deū danielis. Ipe est enim deus viuens ⁊ eternus in secula: ⁊ regnū eius nō dissipabitur: et pt̄ās eius usq; in eternū. Ipe liberator atq; saluator faciēs signa ⁊ mirabilia in celo ⁊ i terra. q̄ liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel pseuerauit usq; ad regnū

VII

Dari; regnumq; cyri perse. Anno p̄mo balthazar regis babilōis daniel somnū vidit. Visio aūt capitis eius:

in cubili suo. Et somniũ scribẽs breui sermoẽ
oplxendit: summatiq; pstringẽs ait. Videbã
in visione mea nocte: et ecce quatuor venti
celi pugnabãt in mari magno: et quatuor
bestie grãdes ascendebãt de mari diuerse
inter se. Prima q̃si leena: ⁊ alas habebat a-
quile. Aspiciebã donec euulse sũt ale eius ⁊
sublata est de terra: et sup pedes quasi hõ
stetit: et cor eius datum est ei. Et ecce bestia
alia similis vrso in pte stetit: et tres ordines
erant in ore eius ⁊ in dentib ei?: et sic dice-
bãt ei. Surge: comede carnes plurimas.
Post hæc aspiciebã: ⁊ ecce alia q̃i pardus:
et alas habebat quasi auis quatuor sup se.
Et quatuor capita erãt in bestia: et potestas
data est ei. Post hæc aspiciebã in visione no-
ctis: et ecce bestia quarta terribilis atq; mi-
rabilis ⁊ fortis nimis. Dentes ferreos habe-
bat magnos: comedẽs atq; comminuẽs. et re-
liqua pedib suis conculcãs. Dissimilis autẽ
erat ceteris bestijs quas viderã ante eam:
⁊ habebat cornua decẽ. Cõsiderabã cornua:
⁊ ecce cornu aliud paruulũ ortũ ẽ de medio
eorũ: et tria de cornibus p̃mis euulsa sunt a
facie ei?. Et ecce oculi eius quasi oculi hõis
in cornu isto: et os loquẽs ingẽtia. Aspicie-
bam donec thronj positi sũt: ⁊ antiquus die-
rũ sedit. Vestimentũ eius candidũ quasi
nix: capilli capitis ei? q̃i lana mũda. Thro-
nus eius flãme ignis: rote eius ignis accen-
sus: fluuius ignis rapidusq; egrediebat a
facie ei?. Milia miliũ ministrabãt ei: ⁊ decies
milies centena milia assistebãt ei. Judiciũ
sedit: et libri apti sũt. Aspiciebã ꝓter vocẽ
sermonũ grandiũ quos cornu illud loque-
batur. Et vidi quomã interfecta essẽt bestia.
et perisset corpus eius ⁊ traditũ esset ad cõ-
burendũ ignem: aliarũ q̃q; bestiarũ ablata essẽt
potestas: et tpa vite ostituta essent eis usq;
ad tempus ⁊ tempus. Aspiciebam ergo in
visione noctis: ⁊ ecce cũ nubib celi quasi fi-
lius hominis venebat. et usq; ad antiquũ
dierũ puenit: et in ospectu eius obtulerũt eũ.
Et dedit ei potestatẽ ⁊ honorẽ ⁊ regnum: et
omẽs ꝓpli trib ⁊ lingue ipi seruient. Ptãs
eius potestas eterna q̃ nõ auferet: ⁊ regnũ
eius qõ nõ corrumpet. Horruit spũs meus.
Ego daniel territus sum in hijs: et visiones
capitis mei conturbauerũt me. Accessi ad
vnũ de assistẽtib: ⁊ veritatẽ querebã ab eo
de omib hijs. Qui dixit michi interpretacões
sermonũ: et docuit me. Hee quatuor bestie
magne: quatuor regna consurgẽt de terra.
Suscipiẽt aũt regnum sancti dei altissimi: et
obtinebũt regnũ usq; in seculũ ⁊ seculũ seclo-
rũ. Post hoc volui diligẽter discere de bestia
quarta: q̃ erat dissimilis valde ab omib et
terribilis nimis. Dẽtes ⁊ vngues ei? ferrei:
comedebat ⁊ comminuebat: et reliqua pedib
suis conculcabat. Et de cornib decẽ q̃ habebat
in capite. et de alio qõ ortũ fuerat. ante qõ
ceciderãt tria cornua: ⁊ de cornu illo qõ ha-
bebat oculos ⁊ os loquẽs grãdia: ⁊ maius
erat ceteris. Aspiciebã: et ecce cornu illud
faciebat bellũ adũsus scõs et pualebat eis:
donec venit antiquus dierũ et iudiciũ dedit
sanctis excelsi: et tempus aduenit ⁊ regnũ
obtinuerũt sancti. Et sic ait. Bestia quarta
regnũ quartũ erit in terra qõ maius erit omi-
bus regnis: et deuorabit vniũsam terram: ⁊
cõculcabit ⁊ comminuet eã. Porro decẽ cornua
ipius regni decẽ reges erũt: ⁊ alius consurget
post eos ⁊ ipe potẽtior erit p̃oribus: et tres re-
ges humiliabit. Et sermones cõtra excelsum
loquetur: et sanctos altissimi cõteret. Et pu-
tabit q̃ possit mutare tempora ⁊ leges: ⁊ tra-
dentur in manu eius usq; ad tempus et tpa
et dimidiũ temporis. Et iudiciũ sedebit ut
auferat potẽtia ⁊ cõteratur et disperet usq; in fi-
nem: regnũ aũt ⁊ potestas ⁊ magnitudo re-
gni q̃ est subter ome celũ detur ꝓplo sanctorũ
altissimi. cuius regnũ regnũ sempiternũ ẽ:
et omẽs reges seruiẽt ei ⁊ obedient. Hucusq;
finis verbi. Ego daniel multũ cogitacõib
meis cõturbabar: ⁊ facies mea mutata ẽ in
me: Verba aũt in corde meo conseruau.

VIII

Anno tercio regni balthazar regis vi-
sio apparuit michi. Ego daniel post
id qõ videram in principio vidi in visione mea
cũ essem in susis castro qõ est in helã ciuitate:
vidi aũt in visione esse me sup portã vlai: et
leuauj oculos meos ⁊ vidi. Et ecce aries vnus
stabat ante paludẽ habẽs cornua excelsa:
⁊ vnũ excelsius altero atq; succrescens. Po-
stea vidi arietẽ cornibus ventilantẽ cõtra occi-
dentẽ ⁊ contra aquilonem ⁊ contra meridiem:

et omes bestie non poterāt resistere ei neqz
liberari de maū eius: fecitqz scōm volūtatē
suam & magnificatus ē. Et ego intelligebā:
Ecce autē hircus caprarū veniebat ab occi-
dente sup faciē totius terre: & nō tangebat
terrā. Porro hircus habebat cornu insigne
inter oculos suos & venit usqz ad arietē illū
cornutū quē videram stantē ante portaz: et
cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue.
Cūqz appropinquasset ppe arietē efferatus
est in eū: et pcussit arietē & comminuit duo cor-
nua eius: & nō poterat aries resistere ei. Cūqz
eū misisset in terrā conculcauit: et nemo quibat
liberare arietē de maū eius. Hircus autem
caprarū magnus factus est nimis. Cunqz
creuisset fractū est cornu magnū: et orta sūt
quatuor cornua subter illō p quatuor vētos
celi. De vno autē ex eis egressum est cornu
vnū modicū: et factū est grande ptra meri-
diē & ptra orientē & ptra fortitudinē. Et ma-
gnificatū est usqz ad fortitudinē celi: et deie-
cit de fortitudine & de stellis & conculcauit eas:
et usqz ad principem fortitudinis magnificā-
tus est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū: & deie-
cit locū sanctificacōnis eius. Robur autem
datū est ptra iuge sacrificiū ppter peccata:
et psternetur veritas in terra: et psperabit
& faciet. Et audiui vnū de sanctis loquētē:
et dixit vnus scūs alteri nescio cui loquenti.
Usque quo visio iuge sacrificiū & peccatū
desolacōnis q̄ facta est & sanctuariū & fortī-
tudo conculcabitur? Et dixit ei: Usqz ad vespe-
ram & mane duo milia trecēti: et mundabit
sanctuariū. Factū est aūt cū viderem ego
daniel visionē & quererē intelligentiā: ecce
stetit in conspectu meo quasi species viri. Et
audiui vocē viri inter vlai: & clamauit & ait.
Gabriel fac intelligere istū visionē. Et venit:
et stetit iuxta vbi ego stabā. Cūqz venisset:
pauēs corruī in faciem meā. Et ait ad me.
Intellige fili homīs: quoniā in tempore finis
complebitur visio. Cūqz loqueret ad me:
collapsus sū pnus in terrā. Et tetigit me et
statuit me in gradu meo: dixitqz mi. Ego o-
stendā tibi q̄ futura sint in nouissimo male-
dictōnis: quoniā habet tempus finem suū.
Aries quem vidisti habere cornua: rex me-
dorū est atqz psarū. Porro hircus caprarū
rex grecorū est: et cornu grande qd erat inter
oculos eius ipse est rex pmus. Quod autē
fracto illo surrexerūt quatuor p eo: quatuor
reges de gente eius consurgēt: sed nō in forti-
tudine ei⁹. Et post regnū eorū cū creuerint
iniquitates consurget rex impudēs facie & in-
telligēs propositōes: et roborabit fortitudo
eius sed nō in viribus suis: et supra q̄ credi
potest vniūsa vastabit: et pspabit et faciet.
Et interficiet robustos & populū sanctorum
secundū voluntatē suā: et dirigetur dolus
in maū eius & cor suū magnificabit: et in copia
rerū omnū occidet plurimos. Et ptra pnci-
pem principū consurget: et sine manu conteret.
Et visio vespe & mane q̄ dicta ē vera est. Tu
ergo visionē signa: qz post multos dies erit.
Et ego daniel languī & egrotaui p dies. Cū
surrexissem faciebā opa regis: et stupebā ad
visionē: et non erat qui interptaretur. IX

In anno pmo darij filij assueri de semine me-
dorū qui imperauit sup regnū chaldeorū an-
no vno regni eius ego daniel intellexi in li-
bris numerū annorū de quo factus ē sermo
domini ad ieremiā prophetam: ut complerentur
desolacōnis ierusalem septuaginta ānī. Et posui
faciem meā ad dominū deū meū rogare et
deprecari in ieunijs saccoq̄ cinere: et oraui dōm
deū: et confessus sū dixi. Obsecro domine deus
magne & terribilis custodiēs pactū & mise-
ricordiā diligētibus te & custodientibus mā-
data tua: peccauimus iniquitatē fecimus impie
egimus: et recessimus & declinauimus a mā-
datis tuis ac iudicijs. Nō obediuimus seruis
tuis prophetis: qui locuti sūt in nomine tuo re-
gibus nostris principibus nostris patribus nris
omiq̄ ploo terre. Tibi domine iustitia: nobis
autē confusio faciei sicut est hodie viro iuda
habitatoribus ierusalem & omi israhel: his qui
ppe sūt & his q̄ procul in vniūsis terris ad q̄s
eiecisti eos ppter iniquitates eorū in quibus
peccauerūt in te domine. Nobis confusio faci-
ei: regibus nostris principibus nris & pribus nris
q̄ peccauerūt. Tibi autē domino deo nostro
misericordia et propitiatio qz recessimus a te:
et nō audiuimus vocē domini dei nostri ut
ābularemus in lege eius quā posuit nobis
p seruos suos prophetas: et omis israhel puari-
cati sūt legem tuā & declinauerūt ne audirēt

vocem tuā: et stillauit sup nos maledictio
et detestacō que scpta est in libro moysi serui
dei q̃ peccauimus ei. Et statuit sm̃ones suos
quos locutus ē sup nos ⁊ sup pnc̃ipes nr̃os
qui iudicauerūt nos: ut supmduceret ī nos
malū magnū quale nūq̃ fuit sb̃ omni celo.
secundū q̃ factū est in ihꝛusalē sicut scptū
est in lege moysi. Omne malū hoc venit sup
nos. Et nō rogauimus facie tuā dn̄e deus
noster. ut reuerteremur ab iniq̃tatib̃ nr̃is:
et cogitaremus veritatē tuā. Et vigilauit
dn̄s sup malicia: ⁊ adduxit eam super nos.
Justus dominus deus noster: in ommbus
operib̃ suis q̃ fecit. Non enim audiuimus
vocē eius. Et nūc dn̄e deus nr̃ qui eduxisti
populū tuū de terra egipti in manu fortia feci
sti tibi nomē secōm diem hāc: peccauimus
iniquitatē fecimus dn̄e in omnē iustitiā tuā.
Auertat obsecro ira tua ⁊ furor tuus a ciuitate
tua ihꝛusalē: ⁊ a mōte sancto tuo. Propter
peccata enim nostra ⁊ iniq̃tates pr̃m nr̃or
ihꝛusalē ⁊ plus tuus in oprobriū fuit oib̃
p circuitū nostrū. Nunc ergo exaudi deus
noster orationē serui tui ⁊ p̃ces eius: ⁊ ostēde
faciē tuam sup sanctuariū tuū qd̃ desertuz ē.
Propter temetipm inclina deus meus aurē
tuam ⁊ audi: aperi oculos tuos et vide deso
lacōem nr̃am: et ciuitatē sup quā inuocatuz
est nomē tuū. Neq̃ enim in iustificacōnib̃
nostris pstemimus p̃ces ante faciem tuā:
ſ̄ in miseracōib̃ tuis multis. Exaudi dn̄e:
placare domine: attende ⁊ fac. Ne moreris
ꝓpter temetipm deus meus: q̃ nomen tuū
inuocatū est sup ciuitatē ⁊ sup populum tuū.
Cūq̃ adhuc loquerer ⁊ orarem ⁊ ofiterer
peccata mea ⁊ pcā popli mei israhel ut pro
sternerē p̃ces meas in ospcū dei mei p̃ mon
te sancto dei mei: adhuc loquēte me in ora
tione mea. ecce vir gabriel quē viderā in
visione a principio cito volans tetigit me
in tempore sacrificij vsp̃tim: et docuit me et
locutus ē mihi. Dixitq̃. Daniel: nūc egres
sus sum ut docerem te ⁊ intelligeres. Ab ex
ordio precū tuaꝝ egressus est sermo. Ego
aūt veni ut indicarē tibi: q̃ vir desideriorū
es. Tu aūt animaduerte sermonē: ⁊ intelli
ge visionē. Septuaginta ebdomades ab
breuiate sūt sup populū tuū. et super vrbem
sanctā tuā ut ꝯsumet̃ p̃uaricatio. et finē acci
piat peccatū. et deleat̃ iniquitas: ⁊ adducat̃
iustitia sempitna ⁊ impleat̃ visio ⁊ ꝓphēta: ⁊
vngat̃ scūs scōꝝ. Scito ergo ⁊ animaduer
te: ab exitu sm̃oms ut iterū edificetur ihꝛlim
usq̃ ad cristū ducē ebdomades septē ⁊ eb
domades sexagintadue erūt: et rursū edifi
cabit̃ platea ⁊ muri in angustia tempoꝝ. Et
post ebdomades sexagintaduas occidet̃
crist?: et nō erit eius ꝓplus qui eū negatur?
est. Et ciuitatē ⁊ sanctuariū dissipabit ꝓpl's
cū duce venturo: et finis eius vastitas: ⁊ post
finē belli statuta desolacō. Confirmabit aūt
pactū multis ebdomada vna: ⁊ in dimidio
ebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificiū. Et erit
in tēplo abominacō desolacōis: et usq̃ ad
ꝯsūmacōez ⁊ finē pseuerabit desolatio.

X

Anno tercio regni cyri regis psaꝝ ver
bū reuelatū est daniel cognomento
balthazar: et verbū verū ⁊ fortitudo magna:
intellexitq̃ sm̃onē. Intelligētia enim ē opus
in visione. In diebus illis ego daniel lugebā
triū ebdomadaꝝ dieb̃: panē desiderabilē
non comedi: et caro ⁊ vinū nō introierunt in
os meū. Sed neq̃ vngētō vnctus sū: donec
cōplerent̃ triū ebdomadaꝝ dies. Die aūt
vicesima ⁊ quarta mens primi erā iuxta flu
uiū magnū qui est tigris: et leuaui oculos
meos ⁊ vidi. Et ecce vir vnus vestitus lineis
et renes eius accincti auro obrizo: ⁊ corpus
eius quasi crisolitus ⁊ facies eius velut spēs
fulguris: et oculi eius ut lampas ardens: et
brachia eius ⁊ q̃ deorsū usq̃ ad pedes quasi
species eris candētis: et vox sermonū eius
ut vox multitudinis. Vidi aūt ego daniel so
lus visionē: porro viri qui erant mecū nō vi
derūt: ſ̄ terror nimius irruit sup eos ⁊ fuge
rūt in absconditū. Ego autē relictus solus
vidi visionē grandē hanc: et nō remāsit in
me fortitudo: sed ⁊ species mea immutata ē
in me: et emarcui nec habui quicq̃ virtū. Et
audiui vocē sermonū eius: ⁊ audiēs iacebā
consternatus sup faciē meā: et vultus meus
hꝛerebat terre. Et ecce manus tetigit me: et
erexit me sup genua mea et super articulos
manuū meaꝝ. Et dixit ad me. Daniel vir de
sideriorū intellige verba q̃ ego loquor ad
te: ⁊ sta in gradu tuo. Nūc enim sum missus

ad te. Cūq dixiſſet michi ſermonē iſtū ſteti
tremēs: et ait ad me. Noli metuere daniel: q
ex die primo quo poſuiſti cor tuū ad intelli-
gendū ut te affligeres in conſpectu dei tui
exaudita ſunt verba tua: et ego veni propter
ſermones tuos. Princeps autē regni perſarū re-
ſtitit mihi viginti et vno diebus: ecce michael
vnus de principibus primis venit in adiutorium
meū: et ego remanſi ibi iuxta regē perſarū.
Veni autē ut docerem te que ventura ſunt
populo tuo in nouiſſimis diebus: quia adhuc
viſio in dies. Cūq loqueretur michi huiuſ-
cemodi verbis: deieci vultū meū ad terrā: et
tacui. Et ecce quaſi ſimilitudo filij hominis
tetigit labia mea: et apiens os meū locutus
ſum: et dixi ad eū qui ſtabat cōtra me. Dne
mi in viſione tua diſſolute ſūt compages mee:
et nichil in me remāſit virtū: ſed et halitus
meus intercluditur. Rurſū ergo tetigit me
quaſi viſio hominis: et confortauit me et
dixit. Noli timere vir deſideriorum: pax tibi: cōfor-
tare et eſto robuſtus. Cūq loqueretur mecū:
conualuit et dixi. Loquat dne mi: quia confortaſti
me. Et ait. Nūquid ſcis quare venerim ad
te? Et nūc reuertar ut pugnem aduerſū principem
perſarū. Cum enim egrederer apparuit
princeps grecorum venientis: Veruntamen an-
nūciabo tibi quod expreſſius eſt in ſcriptura
veritatis: et nemo eſt adiutor meus in omni-
bus hijs: niſi michael princeps veſter. XI
Ego aūt a primo anno darij medi ſta-
bam: ut confortaretur et roboraretur. Et
nūc veritatē annūciabo tibi. Ecce adhuc tres
reges ſtabūt in perſide: et quartus ditabitur
opibus nimijs ſuper omnes: et cū inualuerit di-
uitijs ſuis concitabit omnes aduerſum regnū
grecie. Surget vero rex fortis et dominabitur
potestate multa: et faciet quod placuerit ei.
Et cū ſteterit conteretur regnū eius: et diuidetur
in quatuor ventos celi: ſed non in posteros eius
neq ſecūm potentiā illius qua dominatus e.
Lacerabitur enim regnū eius etiā in extraneos:
exceptis hijs. Et cōfortabitur rex auſtri: et
de principibus eius pualebit ſuper eū. Et dna-
bitur ditione: multa enim dominatio eius.
Et poſt finē annorum federabuntur. Filiaq
regis auſtri veniet ad regem aquilonis facere
amicitiā: et nō obtinebit fortitudinem brachij
nec ſtabit ſemen eius: et tradetur ipſa et qui
adduxerunt eam adoleſcentes eius: et qui
confortabāt eam in temporibus. Et ſtabit de
germine radicum eius plantatio. Et veniet
cū exercitu et ingredietur pūcia regis aquilo-
nis: et abutetur eis: et obtinebit inſuper et deos
eorum et ſculptilia: vaſa quoq pretioſa auri et argēti
captiua ducet in egiptū. Ipe pualebit adhuc
ſuis regē aquilonis. Et intrabit in regnū rex
auſtri: et reuertetur ad terrā ſuam. Filij autē
eius puocabūtur: et cōgregabūt multitudi-
nem exercituū plurimorum. Et veniet properans
et mundās: et reuertet et pertranſibit: et ingre-
dietur cū robore eius. Et puocatus rex auſtri
egredietur et pugnabit aduerſus regem aqui-
lonis: et preparabit multitudinem nimiam et dabitur
multitudo in manus eius: et capiet multitudi-
nem exaltabitur cor eius: et deiciet milia
milia: ſed nō pualebit. Conuertetur enim rex aqui-
lonis: et preparabit multitudinem multo maiorem
quam prius. Et in fine temporum annorum quinq veniet
properans cū exercitu magno et opibus nimijs.
In temporibus illis multi inſurgent aduerſus
regem auſtri. Filij quoq pueraticorum populi tui
extollent ut impleant viſionem: et corruent. Et
veniet rex aquilonis et inportabit aggerem:
et capiet vrbes munitiſſimas: et brachia au-
ſtri non ſuſtinebūt. Et inſurgent electi eius ad
reſiſtendū: et nō erit fortitudo. Et faciet veniens
ſuper eū iuxta placitū ſuū: et nō erit qui ſtet
contra faciem eius. Et ſtabit in terra inclita et in-
ſumet in manu eius: et ponet faciem ſuam ut veniat
ad tenendū vniuerſū regnū eius: et recta fa-
ciet cū eo. Et filiam feminarum dabit ei ut eūtat
illud: et nō ſtabit nec illius erit. Et cōuertet
faciem ſuam ad inſulas et capiet multas: et ceſ-
ſare faciet principem inproprij ſui. Et inpropri-
um eius inuertetur in eū. Et inuertet faciem
ſuam ad imperiū terre ſue: et impinget et cor-
ruet: et non inuenietur. Et ſtabit in loco eius
viliſſimus et indignus decore regio: et in
paucis diebus conteretur non in furore nec in
prelio. Et ſtabit in loco eius deſpectus: et non
tribuetur ei honor regius. Et veniet clam et
obtinebit regnū in fraudulentia: et brachia
pugnantis expugnabuntur a facie eius: et

conterentur. Insup & dux federis. Et post
amicicias cū eo faciet dolū: et ascendet et su-
perabit in modico populo: abundantes et
vberes vrbes ingredietur. Et faciet que nō
fecerūt pres eius: et patres patrū eius. Ra-
pinas & pdam et diuitias eorū dissipabit:
et ꝓtra firmissimas cogitacōes iniet: et hoc
usq; ad tempus. Et ꝓcitabit fortitudo eius
et cor eius aduersum regē austri in exercitu
magno. Et rex austri puocabit ad bellum
multis auxilijs & fortibus nimis: & nō stabūt:
q; imbūt aduersus eū ꝓsilia. Et comedentes
panē cū eo ꝓterent illū: exercitusq; eius op-
primetur: et cadet interfecti plurimi. Duorū
q̄ regū cor eōrū ut male faciāt: & ad mensam
vnam loquētur mendacium & non pficiet: q;
adhuc finis in aliud tempus. Et reuertet
in terram suā cum opibus multis: et cor eius
adūsus testamentū sanctū: et faciet & reuer-
tetur in terrā suā. Statuto tempore reuertetur
et veniet ad austrū: et nō erit ꝓsperitas simile no-
uissimū. Et venet sup eū trieres romani et
pcutietur: et reuertet. Et indignabit ꝓtra
testamentū sanctuarij & faciet reuertetur q;
cogitabit aduersū eos qui dereliquerunt
testamentum sanctuarij. Et brachia ex eo
stabūt: & polluet sanctuariū fortitudinis et
auferet iuge sacrificiū: et dabūt abominati-
onē in desolacōne. Et impij in testamentū
similabūt fraudulēter: populus aūt sciens
deū suū obtinebit & faciet. Et docti in popl'o
docebūt plurimos: & ruet in gladio & in flā-
maā in captiuitate & in rapina dierū. Cūq;
corruerint subleuabūt auxilio paruulo: et
applicabūt eis plim fraudulēter. Et de eru-
ditis ruet ut oflent et eligant et dealbētur
usq; ad tempus pfinitū: q; adhuc aliud tē-
pus erit. Et faciet iuxta volūtatē suā rex:
et eleuabit et magnificabitur adūsus oēm
deū. Et adūsus deū deorū loquetur magni-
fica & dirigetur: donec cōpleatur iracundia.
Perpetrata quippe est diffinitio. Et deū pa-
trū suorū nō reputabit: et erit in ꝓcupiscen-
tijs feminarū: nec quenq̄ deorū curabit q;
adūsum vniūsa ꝓsurget. Deū aūt maozim
in loco suo venerabitur: & deus quē ignora-
uerūt pres eius colet auro & argento et la-
pide pretioso rebusq; pciosis. Et faciet ut
munit maozim cū deo alieno quē nō ꝓgno-
uit: et multiplicabit gloriā: et dabit eis pote-
statē in multis: et terrā diuidet gratuito. Et
in tempore pfinito pliabit adūsus eum rex
austri: et quasi tempestas veniet ꝓtra illū rex
aquilonis in curribus & in equitibus & in classe
magna: & ingredietur terras & ꝓteret & ptrāsi-
et. Et introibit in terrā gloriosam: et multi
corruet. Hee autem sole saluabūtur de manu
eius: edom & moab & principes filiorū ammon.
Et mittet manū suā in terras: et terra egipti
nō effugiet. Et dñabitur thesaurorū auri et
argenti: et in ōmibus pciosis egipti. Per libi-
as q̄q; & ethiopias trāsibit: & fama turbabit
eū ab oriēte & ab aquilone: et venet in multi-
tudine magna ut ꝓterat & interficiat plimos.
Et figet tabernaculū suū apedno inter duo
mana sup mōtē inclitū & scm: & veniet usq; ad
sūmitatē eius: et nemo auxiliabit ei. XII

In tempore aūt illo cōsurget michael princ
princeps magnus qui stat p filijs populi tui: et
veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo
gentes esse cepēt usq; ad tempus illud. Et
in tempore illo saluabit populus tuus: omis
qui inuētus fuerit scriptus in libro. Et multi
de bijs qui dormiunt in terre pulue euigila-
būt: alij in vitam eternā: & alij in oprobriū
ut videāt semp. Qui aūt docti fuerint fulge-
būt quasi splendor firmamēti: et q̄ ad iusti-
ciam erudiūt multos quasi stelle in ꝑpetuas
eternitates. Tu aūt daniel claude sermones:
et signa libru usq; ad tempus statutū. Plu-
rimi ptrāsibūt: et multiplex erit scīa. Et vi-
di ego daniel: & ecce quasi duo alij stabant.
vnus hinc sup ripam fluminis: & alius inde
ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui erat
indutus lineis: qui stabat sup aquas flumi-
nis: Usquequo finis horū mirabiliū? Et au-
diui virū qui indutus erat lineis qui stabat
sup aquas fluminis: cū eleuasset dexterā & sini-
stram suā in celū & iurasset p viuentē in eter-
nū: q; in tempus & tempora & dimidiū tpis.
Et cū ꝓpleta fuerit dispsio manus ꝑpli sancti:
complebūtur vniuersa hec. Et ego audiui:
et nō intellexi. Et dixi. Domine mi quid erit
post hec. Et ait Vade daniel: q; clausi sūt
signatiq; sermones usq; ad pfinitū tempus.
Eligentur et dealbabuntur: et quasi igns

ꝓbabūt multi. Et impie agēt impij: neq;
intelligēt omnes impij. Porro docti intelli-
gent: et a tempore cū ablatū fuerit iuge sacē-
ficiū & posita fuerit abominacō in desolacōz:
dies milleducentinonaginta. Beatus qui
expectat: et pueniet ad dies milletrecentos
triginta quq;. Tu aūt daniel vade ad p̄fi-
nitū: et requiescēs stabis in sorte tua ī fine
dierū. Hucusq; daniele in hebraico volumi-
ne legimus: cetera q̄ sequūt usq; ad finē li-
bri de theodotionis edicōne trāslata sunt.

XIII

Erat vir habitās in babi-
lone: & nomē eius ioakim: & accepit
vxorē nomine susannā filiā helchie pulcrā
nimis & timentē deū. Parentes enim illius
cū essent iusti erudierūt filiā suā secōm legē
moysi. Erat aūt ioakim diues valde: & erat
ei pomerīū vicinū domui suę: et ad ipm oblu-
debant iudei eo q̄ esset honorabilior omīū.
Et ostituti sūt duo senes iudices in illo an-
no: de quibz locutus est dominus q̄ egres-
sa est iniquitas de babilone a senioribz iu-
dicibz qui videbant regere ꝓplm. Isti freq-
uētabant domū ioakim: et veniebant ad
eos omēs qui habebant iudicia. Cū autez
populus reuertisset p meridiē: ingrediebat
susanna & deambulabat in pomerio viri sui.
Et videbant eam senes quotidie ingrediē-
tem & deambulantē: & exarserūt in ocupisce-
tiam eius. Et euerterūt sensū suū: et declina-
uerūt oculos suos ut nō viderēt celuz: neq;
recordarentur iudiciorz iustorz. Erāt ergo
ambo vulnerati amore eius: nec indicauerūt
sibi vicissim dolorem suum. Erubescebant
enim indicare sibi concupiscentiam suam:
volētes ocubere cum ea. Et obseruabant
quotidie sollicitius videre eam. Dixitq;
alter ad alterū: eamus domū q̄ hora prādij
ē. Et egressi recesserūt a se. Cūq; reuīssent
venerūt in vnū: et scisciantes ab invicē cau-
sam ofessi sūt ocupiscentiā suā. Et tunc in cō-
mune statuerūt tempus: quādo eā possent
inuenire solā. Factū est aūt cū obseruarēt
diē aptū: ingressa est aliquādo sicut heri et
nudiustertius cum duabz solis puellis: vo-
luitq; lauari in pomerio. Estus quippe erat.
& nō erat ibi quisq̄ ꝑter duos senes absco-
ditos: et otē plantes eā. Dixit ergo puellis.
Afferte michi oleū & sinīgmata: et ostia po-
merij claudite ut lauer. Et fecerūt sicut p̄ce-
perat: clauserūtq; ostia pomerij: et egresse
sunt p posticā ut afferrēt que iusserat. Nesci-
ebantq; senes intus esse absconditos. Cū
autem essent egresse puelle surrexerūt duo
senes: et accurrerūt ad eaz & dixerūt. Ecce
ostia pomerij clausa sūt & nemo nos videt:
et in ocupiscentiā tui sumus. Quāobrem as-
sentire nobis: et omisceere nobiscū. Quod si
nolueris: dicemus ostra te testimoniū q̄ fue-
rit tecū iuuenis: et ob hanc causaz emisseis
puellas a te. Ingemuit susanna & ait. Angu-
stie michi sunt vndiq;. Si enim hoc egero
mors michi est: si autem non egero non effu-
giam manus vestras. Sed melius ē michi
absq; opere incidere in manus hominū: q̄
peccare in ospectu domini. Et exclamauit vo-
ce magna susanna: exclamauerūt autem et
senes aduersus eā. Et cucurrit vnus ad ostia
pomerij: et aperuit. Cū ergo audissent cla-
morē famuli domus in pomerio: irruerunt p
posticā ut viderēt quidnā esset. Postq̄ aūt
senes locuti sūt erubuerūt serui vehemēter:
q̄ nūq̄ dictus fuerat sermo huiuscemōi de
susanna. Et facta ē dies crastina. Cūq; venis-
set ꝓplus ad virū eius ioakim: venerūt & duo
p̄sbiteri plēi iniqua cogitacōne adūsus su-
sannā ut interficerēt eā. Et dixerūt coram ꝓplo.
Mittite ad susannā filiā helchie vxorem ioa-
kim. Et statim miserūt. Et venit cū parētibz et
filijs & vniūsis cognatis suis. Porro susanna
erat delicata nimis & pulcra specie. At iniqui
illi iusserūt ut discoopiretur: erat enī coopta:
ut vel sic satiarentur de corore eius. Flebant igitur
sui: et omēs qui nouerāt eā. Cōsurgētes aūt
duo p̄sbiteri in medio populi: posuerūt ma-
nus suas sup caput eius. Que flēs suspexit
ad celū. Erat enim cor eius fiducia habens
in domino. Et dixerūt p̄sbiteri. Cū deābula-
remus in pomerio soli: ingressa est hec cum
duabz puellis: et clausit ostia pomerij: et di-
misit a se puellas. Venitq; ad eā adolescēs
qui erat absconditus: et ocubuit cū ea. Porro
nos cū essemus in angulo pomerij vidē-
tes iniquitatē cucurrimus ad eos: et vidimus
eos pariter omisceri. Et illū quidē nō quiui-
mus cōprehendere q̄ fortior nobis erat: et

apto ostio exiluit. Hanc aūt cū apprehendissemus interrogauimus quisnam esset adolescens: et noluit indicare nobis. Hui? rei testes sumus. Credidit eis multitudo q̄i sembya iudicabo populi: et odēnauerunt eā ad mortē. Exclamauit aūt voce magna susanna a dixit. Deus eterne qui ascōditorū es cognitor: qui nosti oīa anteqū fiant: tu scis quomā falsū testimoniū tulerūt contra me: et ecce morior cū nichil horū fecerim q̄ isti malicioſe opposuerūt aduersū me. Exaudiuit aūt dominus vocem eius. Cūq̄ duceret ad mortē: suscitauit dōs spiritū sanctū pueri iuniōris cuius nomē daniel: et exclamauit voce magna. Mundus ego sum a sanguine hui?. Et ouersus oīs ꝓplis ad eū dixit. Quis est iste sermo quē tu locut? es? Qui cum stare in medio eorū ait. Sic fatui filij israhel nō iudicātes neq̄ qō verū est cognoscentes odemnastis filiā israhel. Reuertimini ad iudiciū: q̄ falsū testimoniū locuti sūt aduersus eā. Reuersus est ergo populus cū festinacōe. Et dixerūt ei senes. Veni a sede in medio nostrū a indica nob: q̄ tibi deus dedit honorē senectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate illos ab inuicem p̄ cul: et diiudicabo eos. Cū ergo diuisi essent alter ab altero. vocauit vnū de eis: a dixit ad eū. Inueterate dierū malorū. nūc venerunt peccata tua que opabaris prius: iudicans iudicia iniusta. innocentes opprimēs a dimittēs noxios dicēte dōno: innocētem a iustū non interficies. Nunc ergo si vidisti eā: dic qua sub arbore videris eos colloquētes sibi. Qui ait. Sub cino. Dixit aūt daniel. Recte mentus es in caput tuū. Ecce enī angelus dei accepta sentēia ab eo sēdet te mediū. Et amoto eo iussit venire aliū: et dixit ei. Semē chanaana nō iuda species decepit te: a ꝓcupiscentia subūrit cor tuū. Sic faciebatis filiabus israhel: et ille timētes loquebantur vobis: sed non filia iuda sustinuit iniquitatē vestrā. Nūc ergo dic michi sub qua arbore oplexideris eos loquentes sibi. Qui ait. Sub primo. Dixit aūt ei daniel. Recte mentitus es a tu in caput tuū. Manet enim angelus dei gladiū habēs ut secet te mediū: et interficiat vos. Exclamauit itaq̄ omis cetus voce magna: a benedixerūt deū q̄ saluat sperātes in se. Et osurrexerūt adūsus duos p̄sbiteros. Cōuicerat enī eos daniel ex ore suo falsū dixisse testimoniū. Fecerūtq̄ eis sicut male egerāt aduersus proximam. ut facerent secōm legē moysi: et interfecerūt eos. Et saluatus est sanguis innoxius i die illa. Helchias aūt et vxor eius laudauerūt deū p filia sua susanna cū ioakim marito eius et cognatis omibus: q̄ nō est inuēta in ea res turpis. Daniel autē factus est magnus in cōspectu populi a die illa a deinceps. Et rex astiages appositus est ad pres suos: a suscepit cyrus perses regnū ei?.

XIIII

Erat autē daniel diuua regis: et honoratus super omes amicos eius. Erat quoq̄ ydolū apud babilonios nomine bel: a impēdebantur in eo p dies singulos simile artabe duodecim: et oues quadraginta: vinique amphore sex. Rex q̄q̄ colebat eū: a ibat p singulos dies adorare eū: porro daniel adorabat deū suū. Dixitq̄ ei rex. Quare nō adoras bel? Qui rūdens ait ei. Qua nō colo ydola manufacta sed viuentē deū: qui creauit celū et terrā a habet potestatē oīs carnis. Et dixit rex ad eū. Nō videt tibi esse bel viuēs deus? An nō vides quāta comedat a bibat quotidie? Et ait daniel arridēs. Ne erres rex. Iste est enim intrinsecus luteus. forinsecus ereus: neq̄ comedit aliquādo. Et iratus rex vocauit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis michi quis est qui comedat impensas has moriemini. Si aūt ostenderitis q̄ bel comedat hec. moriet daniel: q̄ blasphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta verbū tuū. Erāt aūt sacerdotes bel septuaginta: exceptis vxoribus a paruulis a filijs. Et venit rex cū daniele in templū belis. Et dixerūt sacerdotes belis. Ecce nos egredimur foras: a tu rex pone escas a vinū misce: et claude ostiū a signa anulo tuo. Et cum ingressus fueris mane nisi inueneris oīa comesta a bel morte moriemur: vel daniel qui mentitus est aduersū nos. Confidebāt autē quia fecerāt sub mensa absconditū introitū: et p illū ingrediebantur semp a deuorabāt ea. Factū est igitur postq̄ egressi sūt illi a rex posuit cibos ante bel: p̄cepit daniel pueris suis et attulerunt

cinerē. ⁊ cribrauit p totū templū coram rege:
⁊ egressi clauserūt ostiū: ⁊ signātes anulo
regis abierūt. Sacerdotes autē ingressi
sūt nocte iuxta ꝓsuetudinē suā et vxores et
filij eorū: et comederunt omnia ⁊ biberunt.
Surrexit aūt rex primo diluculo: ⁊ daniel
cū eo. Et ait rex. Salua ne sunt signacula
daniel? Qui rndit. Salua rex. Stātēq; cū
aperuisset ostiū: mutatus rex mensam excla-
mauit voce magna. Magnus es bel: et nō
est apud te dolus quisq̄. Et risit daniel: et
tenuit regem ne ingrederetur intro ⁊ dixit.
Ecce pauimentū: animaduerte cuius vesti-
gia sunt hæc. Et dixit rex: Video vestigia
virorum ⁊ mulierum et infantū. Et iratus ē
rex. Tunc apl̄hendit rex sacerdotes ⁊ vxo-
res ⁊ filios eorū: et ostenderunt ei abscon-
dita ostiola per que ingrediebantur ⁊ con-
sumebant que erant sup mensam. Occidit
ergo illos rex: et bel tradidit in potestatē
daniel: qui subuertit eum ⁊ templum eiꝰ.
Et erat draco magnus in loco illo: et cole-
bant eū babilonij. Et dixit rex daniel. Ec-
ce nūc nō potes dicere q̄ iste non sit deus
viuens. Adora ergo eum. Dixitq; daniel
regi. Dominū deū meū adoro: q̄ ipse ē deus
viuēs. Iste aūt nō est deus viuēs. Tu autē
rex da mihi potestatē: ⁊ interficiam draco-
nē absq; gladio ⁊ fuste. Et ait rex. Do tibi.
Tulit ergo daniel picē ⁊ adipem ⁊ pilos ⁊
coxit pariter: fecitq; massas et dedit in os
draconis: et diruptus ē draco. Et dixit da-
niel. Ecce quē colebatis. Quod cum audis-
sent babilonij indignati sunt vehementer:
et congregati aduersum regem dixerunt.
Iudeus factus est rex. Bel destruxit: dra-
conem interfecit: et sacerdotes occidit. Et
dixerunt cum venissent ad regem. Trade
nobis danielem: alioquin interficiemus te
et domū tuam. Vidit ergo rex q̄ irruerent
in eū vehementer: et necessitate compulsus
tradidit eis danielē. Qui miserūt eum in la-
cum leonum: et erat ibi diebus sex. Porro
in lacu erant leones septem: et dabantur eis
duo corpora quotidie et due oues: et tunc
non data sunt eis ut deuorarent danielem.
Erat autē abbacuc ꝓpheta in iudea: et ipse
coxerat pulmentum et intriuerat panes in
alueolo: et ibat in campum ut ferret messori-
bus. Dixitq; angelus dñi ad abbacuc. Fer
prandium quod habes in babilonem da-
meli: qui ē in lacu leonū. Et dixit abbacuc.
Domine babilonem non vidi: et lacum ne-
scio. Et apprehendit eum angelus domini
in vertice eius: et portauit eum capillo capitis
sui: posuitq; eū in babilonem super lacum in
impetu spiritus sui. Et clamauit abbacuc di-
cens. Daniel serue dei: tolle prandium quod
misit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus
es mei deus: et non dereliquisti diligentes
te. Surgensq; daniel comedit. Porro an-
gelus domini restituit abbacuc confestim in
loco suo. Venit ergo rex die septimo ut lu-
geret danielē: ⁊ venit ad lacū ⁊ introspexit:
et ecce daniel sedens in medio leonum. Et
exclamauit voce magna rex dicens. Ma-
gnus es domine deus danielis. Et extraxit
eū. Porro illos qui p delitionis eius causa fu-
erant intromisit in lacum: et deuorati sunt in
momento coram eo. Explicit daniel ꝓpha

Incipit plogus in librū duodecim ꝓphetarū.

Eo idem ordo est duodecim
ꝓphetarū apud hebreos qui
est apud nos. Vnde secūm
id quod ibi legitur: hic q̄q̄
dispositū sūt. Osee cōmaticus
est: et quasi p sentētias loquēs. Joel plan?
in principijs in fine obscurior: et usq; ad ma-
lachiam habēt singuli ꝓpietates suas: quē
esdram scribam legisq; doctorē hebrei autu-
mant. Et q̄ longū est nūc de oīb̄ dicere:
hoc tantū vos o paula ⁊ eustochium ammo-
nitas scire volo vnum librū esse duodecim
ꝓphetarū: ⁊ osee synchronon esaie: malachi-
am vero aggeo ⁊ zacharie fuisse tpibus. In
q̄b̄ aūt tēpus nō ꝓferē in titulo: sīb̄ illis eos
regib̄ ꝓphetasse sīb̄ quib̄ et hij qui ante eos
habēt titulos ꝓphetauerūt. Explicit plogus.

Verbū dñi qd factuz ē ad osee filium beeri in diebus ozie ioathan achaz ezechie regum iuda: et in diebz ihzroboam filij ioas regis israhel. Principiū loquēdi dominū in osee. Et dixit dominus ad osee: Vade sume tibi vxorem formicariā: et fac tibi filios formicationū: q formicās formicabit' terra a domino. Et abijt ⁊ accepit gomer filiā debelaim: et concepit ⁊ pepit ei filiū. Et dixit dñs ad eū. Voca nomē eius ihezrahel. Quomā adhuc modicū ⁊ visitabo sanguinē ihezrahel super domū iehu: et quiescere faciā regnū domus iesrahel. Et in illa die oteram arcū israhel: in valle ihezrahel. Et ocepit adhuc: et peperit filiā. Et dixit ei: Voca nomē eius absq; misericordia. Quia nō addā vltra misereri domui israhel: sed obliuione obliuiscar eorum. Et domui iuda miserebor: et saluabo eos in domino deo suo: et nō saluabo eos in arcu ⁊ gladio ⁊ in bello et in equis ⁊ in equitibus. Et ablactauit eā que erat absq; misericordia. Et ocepit: ⁊ pepit filiū. Et dixit ei: Voca nomē eius nō populus me⁹. Quia vos nō populus meus: et ego non ero vester deus. Et erit numerus filiorꝫ israhel quasi arena maris q̄ sine mensura est: et nō numerabit'. Et erit in loco vbi dicetur eis non populus meus vos: dicet' eis filij diuiuētis. Et congregabūtur filij iuda et filij israhel pariter. et ponent sibimet caput vnū: et ascendēt de terra: quia magnus dies ihezrahel. II

Dicite fratribz vestris populus meus: et sorori vestre misericordiā cōsecuta. Judicate matrē vestrā iudicate: quomā ipsa nō vxor mea: et ego nō vir eius. Auferat formicacōes suas a facie sua ⁊ adulteria sua de medio vberū suorꝫ: ne forte exspoliem eam nudā ⁊ statuā eā secundū diem natiuitatis sue: et ponā eam quasi solitudinē. et statuaz eam velut terrā inuiā ⁊ interficiā eam siti: et filiorum illius nō miserebor. quoniam filij formicationū sūt: q formicata est mater eorꝫ. Confusa est q̄ ocepit eos: q dixit: Vadaz post amatores meos qui dāt panes michi: et aquas meas lanā meā ⁊ linū meū oleum meū ⁊ potū meū. Propter hoc ecce ego sepiam viā tuā spinis: et sepiam eā maceria. Et semitas suas nō inuenet: et sequet' amatores suos et nō apḡhendet eos: et q̄ret eos et non inuenet. Et dicet: Vadam ⁊ reuertar ad virū meū priorē: q bene michi erat tunc magis q̄ nūc. Et hec nescuit: q ego dedi ei frumentū ⁊ vinū ⁊ oleū ⁊ argentū multiplicauī eiꝫ aurū: q̄ fecerūt baal. Idcirco ouertar et sumā frumentū meū in tempore suo ⁊ vinū meū in tempore suo: et liberabo lanā meā ⁊ linū meū q̄ operiebāt ignominiā eius. Et nūc reuelabo stulticiā eius in oculis amatorum eius: et vir non eruet eam de manu mea. Et cessare faciam omne gaudium eius: solēnitatem eius neomeniam eius sabbatum eiꝰ: et omia festa tempora eius. Et corrumpam vineam eius ⁊ ficum eius: de quibus dixit. Mercedes hec mee sūt: quas dederūt michi amatores mei. Et ponā eam in saltū: et comedet eā bestia agri. Et visitabo sup eam dies baalim quibz accendebat incensū ⁊ ornabatur inaure sua ⁊ monili suo: et ibat post amatores suos: et mei obliuiscebat' dicit dominus. Propter hoc ecce ego lactabo eā: et ducam eam in solitudinē. Et loquar ad cor eius: et dabo ei vinitores eius ex eodē loco: ⁊ vallē achor ad aperiendā spem. Et canet ibi iuxta dies iuuētutis sue: et iuxta dies ascensionis sue de terra egipti. Et erit in die illo ait dñs vocabit me vir meus: ⁊ nō vocabit me vltra baalim. Et auferā nomia baalim de ore eiꝰ: et nō recordabitur vltra nominis eorum. Et pcutiā eis fedus in die illa: cū bestia agri et cū volucre celi ⁊ reptili terre. Et arcum et gladiū ⁊ bellū oterā de terra: et dormire eos faciā fiducialiter. Et sponsabo te michi ī sempiternū: et sponsabo te michi in iustitia et iudicio ⁊ in misericordia ⁊ miseracōibz. Et spōsabo te michi in fide: et scies q̄ ego dñs. Et erit: in die illa exaudiam dicit dominus. Exaudiā celos ⁊ illi exaudiēt terrā: et terra exaudiet triticū ⁊ vinū ⁊ oleū: et hec exaudiēt ihezrahel. Et seminabo eā michi in terram: et miserebor eius que fuit absq; misericordia. Et dicam nō populo meo populus meus es tu: et ipse dicet deus meus es tu. III

Et dixit dñs ad me. Adhuc vade: dilige mulierē dilectā amico ⁊ adulterā sicut diligit dñs filios israel: et ipi respectant ad deos alienos ⁊ diligunt vinacia vuarum. Et fodi eas michi quindecim argēteis ⁊ choro ordei ⁊ dimidio chori ordei: ⁊ dixi ad eas. Dies multos exspectabis me. Non fornicaberis ⁊ nō eris viro: ⁊ ego exspectabo te. Quia dies multos sedebunt filij israhel sine rege ⁊ sine pncipe ⁊ sine sacrificio ⁊ sine altari: et sine ephot ⁊ sine theraphim. Et post hec reuertēt filij israhel: ⁊ querēt dñm deū suū ⁊ dauid regē suū: et pauebūt ad dñm ⁊ ad bonū eius in nouissimo dierum. IIII

Audite verbū domini filij israhel: qr iudiciū domino cū habitatoribus terre. Nō est enim veritas: ⁊ nō est misericordia: et nō est scientia dei in terra. Maledictum ⁊ mendacium ⁊ homicidium ⁊ furtū et adulteriū inundauerūt: et sanguis sanguinē tetigit. Propter hoc lugebit terra ⁊ infirmabitur omnis qui habitat in ea. In bestia agri ⁊ in volucre celi: sed ⁊ pisces maris congregabūtur. Veruntamē vnusquisq; nō iudicet: et non arguatur vir. Populus enim tuus sicut hij: qui contradicūt sacerdoti. Et corrues hodie: et corruet etiā pphēta tecū. Nocte tacere feci matrē tuā. Conticuit populus meus: eo qr non habuerit scientiā. Quia tu sciam repulisti: repellam te ne sacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filiorū tuorum et ego. Secundū multitudinem eorum sic peccauerunt michi: gloriam eorum in ignominiā commutabo. Peccata populi comedēt: et ad iniqtatē eorum sublevabūt aias eorū. Et erit: sicut pplus sic sacerdos. Et visitabo sup eū vias eius: et cogitacōnes eius reddā ei. Et comedēt ⁊ nō saturabūt. Fornicati sūt ⁊ nō cessauerūt: qm dñm reliquerūt in non custodiēdo. Fornicacōn ⁊ vinū ⁊ ebrietas auferūt cor. Populus meus in ligno suo interrogauit: et baculus eius annūciauit ei. Spūs enim fornicationū decepit eos: et fornicati sūt a deo suo. Sup capita mōtū sacrificabāt: ⁊ sup colles accēdebāt thimiama subtus quercū ⁊ pplin ⁊ therebintū: qr bona erat vmbra eius. Ideo fornicabūtur filie vestre: et sponse vēre adultere erūt. Nō visitabo sup filias vras cū fuerint fornicatē ⁊ sup sponsas vestras cū adulterauerint: qm ipsi cū meretricibus versabantur: et cū effeminatis sacrificabāt. Et pplus nō intelligēs vapulabit. Si fornicaris tu israhel: nō delinquat saltē iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne ascenderitis in bethauen: neq; iuraueritis viuit dñs. Quoniā sicut vacca lasciuiēs declinauit israel. Nūc pascet eos dñs: quasi agnū in latitudine. Particeps ydolorū effraim: dimitte eū. Separatū est conuiuiū eorū: fornicacōe fornicati sūt: dilexerūt afferre ignominiā ptectores eius. Ligauit eum spiritus in alis suis: et confundētur a sacrificijs suis. V

Audite hoc sacerdotes ⁊ attendite domus israhel: ⁊ domus regis auscultate: quia vobis iudiciū est. Quoniā laqueus facti estis speculationi: et sicut rete expansū super thabor: et victimas declinastis in profundū. Et ego eruditor omnium eorum. Ego scio effraim: et israhel nō est absconditus a me. Quia nunc fornicatus ē effraim: contaminatus est israel. Nō dabūt cogitacōes suas ut conuertātur ad deū suū: qr spūs fornicationū in medio eorum: et dominū nō cognouerūt. Et rūdebit arrogātia israel in facie eius: ⁊ israhel ⁊ effraim ruēt in iniquitate sua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregibus suis ⁊ in armentis suis vadēt ad querēdū dñm: et nō inuenīet. Ablatus ē ab eis. In domino puaricati sūt: qr filios alienos genuerūt. Nūc deuorabit eos mens cū partibus suis. Clāgite bucina i gabaa: tuba i rama. Vlulate i bethauen: post tergū tuū benjamin. Effraim in desolacōe erit. In die correptionis in tribubus israhel ostendi fidē. Facti sūt pncipes iuda quasi assumentes terminū: super eos effundā quasi aquā iram meā. Calūniā patiēs ē ephraim fractus iudicio: qm cepit abire post sordē. Et ego qi tinea ephraim: ⁊ qi putredo domui iuda. Et vidit ephraim lāguorē suū: ⁊ iudas vinculū suū. Et abiit effraim ad assur: ⁊ misit ad regē vltorē. Et ipe non poterit sanare vos: nec soluere poterit a vobis vinculum. Quoniā ego quasi leena ephraim: et qi catulus leonis domui iuda. Ego ego capiā et vadam: tollam ⁊ non est qui eruat. Vadens reuertar ad locū meū: donec deficiatis. et queratis faciem meam.

IN tribulacōne sua mane cōsurgent **VI**
ad me: Venite et reuertamur ad dnm q
ipe cepit & sanabit nos: percutiet & curabit nos.
Viuificabit nos post duos dies: in die tertia
suscitabit nos: et viuemus in ospectu eius: scie-
mus sequemurq: ut ognoscamus dominū.
Quasi diluculū paratus est egressus eius:
et veniet quasi imber nobis tēporaneus & se-
rotinus terre. Quid faciā tibi ephraim. q d
faciā tibi iuda? Misericordia vestra quasi nubes
matutina: et qi ros mane pertransiens. Propter
hoc dolaui in prophetis: et occidi eos in verbis
oris mei: et iudicia tua quasi lux egrediēt.
Quia misericordiam volui & nō sacrificiū: & sciaz
dei plus q holocaustā. Ipi aūt sicut adā trās-
gressi sūt pactū: ibi puaricati sūt in me. Ga-
laad ciuitas operantū ydolū supplantata
sanguine: et qi fauces virorz latronū. Par-
ticeps sacerdotū in via interficientū: p gē-
tes de sichem q scelus operati sūt. In domo
israel vidi horrēdū. Ibi fornicacōes ephraim:
cōtaminatus est israhel. Sed & iuda pone
messez tibi: cū conuertero captiuitatē plebi mei.

CVm sanare vellē israel reuela- **VII**
ta est iniquitas ephraim & malicia sa-
marie: q operati sūt mendacū. Et fur ingres-
sus est spolias: latrūculus foris. Et ne forte
dicant in cordibz suis: oēz malicia eorz me
recordatū. Nūc circūdederūt eos adinuēti-
ones sue: coram facie mea facte sūt. In ma-
licia sua letificauerūt regē: et in mendatijs
suis principes. Omnes adulterātes: quasi cli-
banus succensus a coquēte. Quiescent paulu-
lū ciuitas a omixtione fermēti: donec fermē-
taretur totū. Dies regis nostri: ceperūt pri-
cipes furere a vino. Extendit manū suaz cū
illusoribz: q applicuerūt quasi clibanū cor
suū cū insidiaret eis. Tota nocte dormiuit
coquēs eos: mane ipe succensus q si ignis
flame. Omnes calefacti sūt quasi clibanus:
et deuorauerūt iudices suos. Omnes reges
eorz ceciderūt: nō est qui clamet in eis ad
me. Ephraim in populis ipe commisceb atur.
Ephraim factus est subinericius panis:
qui nō reuersatur. Comederūt alieni robur
eius: et ipe nesciuit. Sed & cani effusi sunt in
eo: et ipe ignorauit. Et humiliabit supbia
israhel in facie eius. Nec reuersi sūt ad dnm
deū suū: et non quesierūt eū in omnibus hijs.
Et factus ē ephraim quasi columba seducta:
non habens cor. Egiptū inuocabāt: ad assi-
rios abierūt. Et cū profecti fuerint: expandā
sup eos retiē meū: et quasi volucrē celi detra-
ham eos. Cedā eos secōz auditionem cetus
eorz. Ve eis: qm recesserūt a me. Vastabū-
tur: q puaricati sūt in me. Ego redemi eos:
et ipi locuti sūt otra me mendacia. Et nō cla-
mauerūt ad me in corde suo: sed vlulabāt in
cubilibz suis. Sup triticū & vinū ruminabāt:
et recesserūt a me. Et ego erudiui eos: & cō-
fortaui brachia eorz: et in me cogitauerunt
malicia. Reuersi sūt ut essent absqz iugo: facti
sunt quasi arcus dolosus. Cadēt in gladio
principes eorū: a furore lingue sue. Ista sub-
sannatio eorum in terra egipti. **VIII**

IN gutture tuo sit tuba quasi aqla sup domū
domini: p eo q transgressi sūt fedus meū: et
legē meā puaricati sunt. Me inuocabūt de?
me?: ognouimus te israhel. Proiecit israhel
bonū: inimicus persequet eū. Ipi regnauerūt &
nō ex me: principes extiterūt & nō ognoui. Au-
rū suū & argentū suū fecerūt sibi ydola: ut in-
teriret. Proiectus est vitulus tuus samaria.
Iratus est furor meus in eis: Vsqz quo non
poterūt emūdari? Quia ex israhel & ipse est.
Artifex fecit illū: et nō ē de?. Quomā in ara-
neaz telas erit vitulus samarie: quia ventū
seminabūt: et turbinē metēt. Culmus stans.
non est in eo germē: nō faciet farinā. Nō et
si fecerit: alieni comedēt eā. Deuoratus ē israel.
Nūc factus est in nacōibz quasi vas immū-
dū: q ipi ascenderūt ad assur. Onager soli-
tarius sibi ephraim. Munera dederūt ama-
toribz suis: sed & cū mercede ozduxerūt natio-
nes. Nūc ogregabo eos: et quiescent paulis-
per ab onere regis & principū. Quia multi-
plicauit ephraim altaria ad peccādū: facte
sunt ei are in delictū. Scribā ei multiplices
leges meas: q velut aliene computate sunt.
Hostias offerēt: immolabūt carnes & come-
dent: et dominus nō suscipiet eas. Nūc recor-
dabitur iniquitatis eorz: & visitabit peccata
eorz. Ipsi in egiptū conuertētur. Et oblitus ē
israhel factoris sui: & edificauit delubra: & iu-
das multiplicauit vrbes munitas. Et mittā
ignē in ciuitates eius: & deuorabit edes illius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Noli letari israhel: noli exultare IX
sicut populi: qꝫ fornicatus es a deo tuo.
Dilexisti mercedē sup omnes areas tritici.
Area ꝛ torcular non pascet eos: et vinū mē=
tietur eis. Non habitabūt in terra dñi. Reū=
sus est ephraim in egiptū: ꝛ in assirijs pol=
lutū ꝯmedit. Nō libabūt domio vinū: ꝛ nō
placebūt ei. Sacrificia eorꝫ quasi pans lu=
gentiū. Omes qui ꝯmedūt eū ꝯtaminabū=
tur: qꝫ pans eorꝫ anime ipōrum: non intra=
bit in domū domini. Quid facietis in die so=
lemni: in die festiuitatis domini? Ecce enim
ꝓfecti sūt a vastitate. Egiptus ꝯgregabit
eos: memphis sepeliet eos. Desiderabile
argentū eorꝫ vrtica hereditabit: lappa in ta=
bernaculis eorꝫ: Venerūt dies visitacōis:
venerūt dies retribucōnis. Scitote israhel
stultū ꝓphetam: insanū virū spiritualē. Pro=
pter multitudinē iniquitatis tue: ꝛ multitu=
do amentie. Speculator ephraim cum deo
meo: ꝓpheta laqueus ruine factus est sup
omes vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerūt: sicut in diebꝫ gabaa.
Recordabit iniq̄tatis eorꝫ: et visitabit pec=
cata eorꝫ. Quasi vuā in deserto inuenī israhel:
quasi prima poma ficulnee: in cacumine ei⁹
vidi patres eorꝫ. Ipi autem intrauerūt ad
beelphegor: et abalienati sūt ꝯfusionem
et facti sūt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt.
Ephraim quasi auis auolauit. Gloria eorꝫ
a partu: et ab vtero ꝛ a ꝯtemptu. Quod ꝛ si
enutrierint filios suos: absq; liberis eos fa=
ciā hominibꝫ. Sed ꝛ we eis: cū recessero
ab eis. Ephraim ut vidit tyrus erat funda=
ta in pulcritudine. Et ephraim educet ad
interfectionem filios suos. Da eis domine.
Quid dabis eis? Da eis vuluā sine liberis:
et vbera arentia. Omnes nequicie eorum in
galgal: qꝫ ibi exosos habui eos. Propter
malicia adinuentionū eorꝫ: de domo mea
eiciā eos. Nō addam ut diligā eos. Omes
principes eorum recedētes. Percussus est
ephraim: radix eorꝫ exsiccata est. Fructum
nequaq̄ faciēt. Quod ꝛ si genuerint: inter=
ficiam amantissima vteri eorꝫ. Abiciet eos
dominus deus meus quia non audierunt
eum: et erūt vagi in nationibus. X
Vitis frondosa israhel: fructus adequatus
est ei. Secundū multitudinem fructus sui
multiplicauit altaria: iuxta vbertatē tre sue
exulterauit simulacris. Diuisū est cor eorum:
nūc interibūt. Ipe ꝯfringet simulacra eorꝫ:
depopulabit aras eorꝫ. Quia nūc dicent:
non est rex nobis. Non enim timemus deū.
Et rex quid faciet nobis? Loquimini verba
visionis mutilis: et ferienis fedus: et germi=
nabit quasi amaritudo iudicium sup sulcos
agri. Vaccas bethauen colueūt habitatores
samarie. Quia luxit sup eū populus eius: et
editui eius sup eū exultauerūt in gloria eius:
qꝫ migrauit ab eo. Siquidem ꝛ ipe i assiria
delatus ē munus regi vltori. Cōfusio ephra=
im capiet: et ꝯfundet israhel in voluntate sua.
Transire fecit samaria regem suū: q̄si spuma
sup faciem aque. Et dispdent excelsa ydoli:
pecēm israhel. Lappa ꝛ tribulus ascendet sup
aras eorꝫ. Et dicent montibꝫ operite nos: et
collibꝫ cadite sup nos. Ex diebꝫ gabaa pec=
cauit israhel. Ibi steterūt. Nō ꝯprehendet eos
in gabaa: plium sup filijs iniquitatis. Iuxta
desideriū meū corripiā eos. Congregabūt
sup eos populi: cū corripientur ꝓpter duas
iniquitates suas. Ephraim vitula docta dili=
gere trituram: et ego transiui sup pulcritudi=
nem colli eius. Ascendā sup ephraim. Ara=
bit iudas: ꝯfringet sibi sulcos iacob. Semi=
nate vobis in iustitia: et metite in ore miseri=
cordie: innouate vobis nouale. Tempus
autē requirēdi dominū: q̄ venerit cū docebit
vos iustitiā. Arastis impietatē: iniquitatē
messuistis: ꝯmedistis frugē mēdatij. Quia
confisus es in vijs tuis: et in multitudine for=
tiū tuorꝫ. Consurget tumultus in poplo tuo:
ꝛ omes munitiones tue vastabūt sicut vasta=
tus est salmana ꝛ a domo eius qui iudicauit
baal: in die plij mre sup filios allisa. Sic fe=
cit vob bethel: a facie malicie neq̄tiaꝫ vrraꝫ.
Sicut mane transit ꝓtransit rex XI
israhel: qꝫ puer israhel ꝛ dilexi eū: ꝛ ex
egipto vocaui filiū meū. Vocauerūt eos: sic
abierūt a facie eorꝫ. Baalim immolabant:
et simulacris sacrificabāt. Et ego q̄ nutrie⁹
ephraim. Portabam eos in brachijs meis:
et nesciebāt q̄ curare eos. In funiculis adā
trahebam eos: in vinculis caritatis. Et ero eis
quasi exaltans iugū sup maxillas eorum: et

declinaui ad eū ut pascerentur. Nō reuertetur
in terrā egipti: ⁊ assur ipe rex eius: quoniā
noluerūt conuerti. Cepit gladius in ciuitatib⁹
eius: et consumet electos eius: et comedet ca-
pita eorum. Et populus meus pendebit ad
reditū meū. Iugū autē imponet eis simul:
quod non auferetur. Quomodo dabo te
ephraim: protegā te israhel? Quomodo dabo
te? Sicut adama ponā te: ut seboim. Conū-
sum est in me cor meū pariter: conturbata est
penitudo mea. Non faciam furorē ire mee.
Non conuertar ut disperdā ephraim: quia deus
ego ⁊ nō homo. In medio tui sanctus: ⁊ nō
ingrediar ciuitatē. Post dōm ambulabūt.
Quasi leo rugiet: quia ipe rugiet ⁊ formida-
būt filij maris. Et auolabūt quasi auis ex
egipto: ⁊ quasi colūba de terra assiriorū: et
collocabo eos in dom⁹ suis dicit dominus.
Circūdedit me ephraim in negotiacōe: et
in dolo domus israhel. Iudas autē testis de-
scendit cū deo: et cū sanctis fidelib⁹. XII

Ephraim pasciturentū: ⁊ sequit estum.
Tota die mendaciū et vastitatē mul-
tiplicat. Et fedus cū assirijs inijt: et oleū in
egiptū ferebat. Iudiciū ergo dñi cū iuda:
et visitatio sup iacob. Iuxta vias eius ⁊ iuxta
adinuencōes eius reddet ei. In vtero sub-
plantauit fratrē suū: et in fortitudine sua di-
rectus est cū angelo. Et inualuit ad angelū:
et confortatus est. Fleuit: ⁊ rogauit eū. In
bethel inuenit eū: et ibi locutus est nobiscū.
Et dominus deus exercituū: dñs memoriale
eius. Et tu ad dominū deū tuū conuerteris. Mi-
sericordiam ⁊ iudiciū custodi: et spera in deo
tuo semp. Chanaan in manu eius statera do-
losa: calūniā dilexit. Et dixit ephraim: Ve-
runtamen diuites effectus sū: inuenimus dolum
mihi. Omnes labores mei nō inuenient mihi
iniquitatē quam peccauī. Et ego dñs deus
tuus ex terra egipti. Adhuc sedere te faciā
in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis.
Et locutus sū sup ꝓphetas: et ego visionem
multiplicauī: et in manu ꝓphetarū assimulatus
sū. Si galgal vel dolū: tamen frustra erant in
galgal tuo immolātes. Nam ⁊ altaria eorū
quasi acerui sup sulcos agri. Fugit iacob in
regionē syrie: et seruiuit israhel in vxore: et
in vxore seruiuit. In ꝓphēta autē eduxit dñs
israhel de egipto: et in ꝓphēta seruatus ē. Ad
iracūdiā me puocauit ephraim in amaritu-
dinib⁹ suis: et sanguis eius sup eū veniet: et
opprobriū eius restituet ei dñs suus. XIII

Loquente ephraim horror inuasit israel: et
deliquit in baala mortuus est. Et nūc
addiderūt ad peccandū: fecerūtq; sibi oblā-
tile de argento suo quasi similitudinē ydolorū.
Factura artificū totū est. Ipsi ipi dicūt. Im-
molate homines: vitulos adorātes. Idcō
erūt quasi nubes matutina: et sicut ros matu-
tinus pteriens. Sicut puluis turbine raptus
ex area: et sicut fumus de fumario. Ego autē
dominus deus tuus ex terra egipti: et deum
absq; me nescies: ⁊ saluator nō est pter me.
Ego cognouī te in deserto: in terra solitudis.
Iuxta pascua sua adimplen sunt: ⁊ saturati
sunt. Et eleuauerūt cor suū: ⁊ oblīti sunt mei.
Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in
via assirioꝝ. Occurrā eis quasi vrsa raptis
catulis: ⁊ dirumpā interiora iecoris eorū. Et
consumā eos ibi q̄si leo: bestia agri scindet
eos. Perditio tua israhel: tantūmodo in me
auxiliū tuū. Vbi est rex tuus? Maxime nūc
saluet te in ommib⁹ vrbib⁹ tuis. Et iudices
tui de quib⁹ dixisti: da michi regē ⁊ prīci-
pes. Dabo tibi regē in furore meo: et auferā
in indignacōne mea. Colligata ē iniquitas
ephraim: absconditū peccatū eius. Dolores
parturiēntis venient ei. Ipse filius nō sapiens.
Nūc enim non stabit in obstricōne filiorū.
De manu mortis liberabo eos: de morte redi
mā eos. Ero mors tua o mors: morsus tuus
ero inferne. Consolatio abscondita est ab
oculis meis: quia ipe inter fratres diuidet. Ad-
ducet vrentē ventū dominus de deserto ascen-
dentē: et siccabit venas eius. et desolabit fon-
tem eius: et ipse diripiet thesaurum omnis
vasis desiderabilis. XIIII

Pereat samaria: quoniā ad amaritudi
nem ocitauit deū suū. In gladio pereāt. Par-
uuli eorū elidantur: et fete eius scindantur.
Conuertere israhel ad dominū deū tuū: quia
corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscum
verba: et conuertimini ad dominū: et dicite ei.
Omnes auferiniquitatē ⁊ accipe bonū: et red-
demus vitulos labiorū nostrorū. Assur non
saluabit nos. Sup equū non ascendemus:

nec dicemus vltra dij nostri opa manuuz
nrarz: qꝝ eius qui in te est misereberis ꝓpli.
Sanabo ꝛtricões eorz: diligã eos spontanee: qꝝ auersus est furor meus ab eis. Ero
quasi ros. Israhel germinabit sicut liliuz: et
erũpet radix eius ut libani. Ibũt rami eius:
et erit quasi oliua gloria eius: et odor eius
ut libani. Conuertẽt sedẽtes mvmbra eius:
viuẽt tritico. Et germinabũt quasi vinea:
memoriale eius sicut vinũ libani. Ephraim
quid michi vltra ydola? Ego exaudiam ⁊
dirigam eũ: ego ut abietẽ virentem: ex me
fructus tuus inuentus est. Quis sapiens
et intelliget ista: intelligens et sciet hec?
Quia recte vie domini et iusti ambulabũt
in eis: preuaricatores vero corruent in eis.

Explicit osee ꝓpheta Incipit Johel ꝓpheta.

Verbũ domini quod fa-
ctũ est ad Iohel filiuz
Fatuel. Audite hec se-
nes: et auribꝫ ꝓcipite
omes habitatores terre. Si factũ est istud
in diebꝫ vestris: aut in
diebꝫ patrũ vestrorz. Sup hoc filijs vestris
narrate: et filij vestri filijs suis: et filij eorum
gnationi altere. Residuũ eruce comedit locusta: et residuũ locuste comedit brucus: ⁊
residuũ bruci comedit rubigo. Expgiscemi
ebrij: flete et vlulate omes qui bibitis vinũ
in dulcedine: quoniam perijt ab ore vestro.
Gens enim ascendet sup terrã meã: fortis
et innumerabilis. Dentes eius ut dentes le-
onis: et molares eius ut catuli leonis. Po-
suit vineam meam in desertũ: ⁊ ficum meam
decorticauit. Iudãs spoliauit eã ⁊ piecit:
albi facti sũt rami eius. Plãge quasi virgo
accincta sacco: sup virũ pubertatis tue. Pe-
rijt sacrificiũ ⁊ libatio de domo domini: luxe-
rũt sacẽdotes ministri domini. Depopulata
est regio: luxit humus: quoniã deuastatum
est triticũ. Confusũ est vinũ: elanguit oleũ.
Confusi sunt agricole: vlulauerũt vinitores
sup frumẽto vino ⁊ ordeo: qꝝ perijt messis
agri. Vinea confusa est: et ficus elanguit
Malogranatũ ⁊ palma ⁊ malũ ⁊ omia ligna
agri aruerũt: qꝝ confusũ est gaudiũ a filijs
hominũ. Accingite vos ⁊ plãgite sacẽdotes:
vlulate ministri altaris. Ingredimini: cubate
in sacco ministri dei mei: qm interijt de domo
dei vestri sacrificiũ ⁊ libatio. Sanctificate je-
iunũ: vocate cetũ: cõgregate senes oes ha-
bitatores terre in domũ dei vri: ⁊ clamate ad
dnm. A a a diei: qꝝ ꝓpe ẽ dies dni: et qi vasti-
tas a potente venet. Nũquid nõ corã oc-
lis vestris alimẽta perierũt: de domo dei vestri
letitia ⁊ exultatio? Computruerũt iumenta
in stercore suo. Demolita sũt horrea: dissipa-
te sunt apothece: quoniã confusũ est triticum.
Quid ingemuit animal: mugierũt greges
armenti? Quia non est pascua eis. Sed et
greges pecorũ dispierũt. Ad te clamabo do-
mine: qꝝ ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flã-
ma succendit omia ligna regionis. Sed et
bestie agri quasi area sitiens ymbrem: suspe-
rerũt ad te. Quoniam exiccati sũt fontes
aquarz: et ignis deuorauit speciosa deserti.

Canite tuba in syon: vlulate in
monte sancto meo. Conturbentur omes
habitatores terre qꝝ venit dies dni: qꝝ ꝓpe
est dies tenebrarz ⁊ caliginis: dies nubis ⁊
turbinis. Quasi mane expansũ super mõtes:
populus multus ⁊ fortis. Similis nõ fuit ei a
principio: et post eũ non erit usqꝝ in annos
generacõnis ⁊ generacõnis. Ante faciẽ eius
ignis vorans: ⁊ post eũ exurẽs flãma. Quasi
ortus voluptatis terra corã eo: et post eũ
solitudo deserti: neqꝝ est qui fugiat eũ. Qua-
si aspectus equorz aspectus eorz: et quasi
eqtes sic currẽt. Sicut sonitus quadrigarz
sup capita montũ exiliẽt: sicut sonitus flãme
ignis deuorãtis stipulam: velut ꝓpls fortis
ꝓparatus ad pliũ. A facie ei? cruciabũt ꝓpli:
oes vultus redigẽt in ollã. Sicut fortes cur-
rẽt: quasi viri bellatores ascẽdẽt murũ. Viri
in vns suis gradiẽt: ⁊ nõ declinabũt a semitis
suis. Vnusquisqꝝ frẽz suũ nõ coartabit: singli
in calle suo ãbulabũt. Sed ⁊ p fenestras ca-
dẽt: ⁊ nõ demoliẽt. Vrbẽ ingrediẽt: in muro
currẽt. Domos oscẽdẽt: p fenestras intrabũt
qi fur. A facie ei? cõtremuit tra: moti sũt celi.
Sol ⁊ luna obtenebrati sũt: ⁊ stelle retraxerũt
splẽdorẽ suũ. Et dns dedit vocẽ suã ãte faciẽ
exẽcitus sui: qꝝ multa sũt nimis castra ei?: qꝝ
fortia ⁊ faciẽtia verbũ ei?. Magnus enim dies
dni: et terribilis valde. Et q̃s sustinebit eũ

Nunc ergo dicit dñs. Conuertimini ad
me in toto corde vestro in ieiunio & fletu & in
planctu: et scindite corda vra & nõ vestimẽ-
ta vestra. Et conuertimini ad dñm deũ vstrũ:
qꝰ benignus & misericors ē: patiẽs & multe
misericordie & pstabilis sup malicia. Quis
scit si conuertat̃ et ignoscat deus: & reliquat
post se benedictiõem. Sacrificiũ & libamẽ
dño deo nostro. Canite tuba in sion: sanctifi-
cate ieiunũ vocate cetũ: congregate poplm
sanctificate ecclam: coadunate senes con-
gregate paruulos & sugentes vbera. Egrediat̃
sponsus de cubili suo: et sponsa de thalamo
suo. Inter vestibulũ & altare plorabũt sacer-
dotes ministri domini & dicẽt. Parce domie
parce populo tuo: et ne des hereditatẽ tuã
in oprobrium: ut dominent̃ eis nationes.
Quare dicũt in populis vbi ē deus eorꝰ?
Zelatus est dñs terrã suam: et pepcit pplo
suo. Et rndit dñs: & dixit populo suo. Ecce
ego mittã vobis frumentũ & vinũ & oleum:
et replebimini in eis: et non dabo vos vltra
oprobriũ in gẽtib̃. Et eũ qui ab aquilõe ē
pcul faciã a vobis: & expellã eum in terram
inuiam & desertã. Faciẽ eius ontra mare orie-
tale: et extremũ eius usqꝫ ad mare nouissi-
mũ: et ascendet fetor eius. Et ascendet pu-
tredo eius: qꝰ superbe egit. Noli timere ter-
ra: exulta & letare: qm magnificauit domin?
ut faceret. Nolite timere aãlia regionis:
qꝰ germinauerũt speciosa deserti. Quia lignũ
attulit fructũ suũ: ficus & vinea dederũt vir-
tutẽ suã. Et filie sion exultate et letamini in
domino deo vestro: qꝰ dedit vobis doctorem
iustitie: & descendere faciet dñs ad vos imbrem
matutinũ & serotinũ sicut in ꝓnꝯpio.
Et implebũt̃ aree frumẽto: et redundabũt
torcularia vino & oleo. Et reddã vob̃ ãnos
q̃s comedit locusta bruc? & rubigo & eruca:
fortitudo mea magna quã misi in vos. Et
comedetis vescentes et saturabimini: et lau-
dabitis nomen domini dei vestri qui fecit mi-
rabilia vobiscũ. Et nõ confundet̃ pplus meus
in sempiternũ: et scietis qꝰ in medio israhel
ego sũ. Et ego dominus deus vester: et nõ
est amplius: et nõ confundet̃ populus meus
in eternũ. Et erit: post hec effundã de spiritu
meo sup oẽm carnẽ: et ꝓphetabũt filij vestri
et filie vestre. Senes vestri somnia somnia-
bũt: & iuuenes vestri visiones videbũt. Sed
et sup seruos meos & ancillas in diebꝫ illis
effundã spiritũ meũ: et dabo ꝓdigia in celo
et in terra sanguinẽ & ignẽ & vaporem fumi.
Sol conuertet̃ in tenebras & luna in sanguinẽ:
anteqũ veniat dies domi magnus & horribi-
lis. Et erit: omis qui inuocauerit nomẽ dñi
saluus erit: quia in monte sion & in iherusalẽ
erit saluatio sicut dixit dominus: et in residu-
is quos dominus vocauerit. III

Ecce in diebꝫ illis & in tempore illo
cũ conuertero captiuitatẽ iuda & iherusalẽ. cõ-
gregabo omnes gentes: et deducam eas in
vallẽ iosaphat & disceptabo cũ eis ibi super
populo meo & hereditate mea israhel quos
dispersũt in nacõibꝫ: et terrã meã diuiserũt
et sup populũ meũ miserũt sortẽ. Et posuerũt
puerũ in pstibulũ: et puellam vendiderunt
ꝓ vino ut biberẽt. Verũ quid michi & vob̃
tyrus & sydon & omis terminus palestinorꝫ?
Nunquid vltionẽ vos reddetis michi? Et si
vlciscemini vos cõtra me: cito velociter red-
dam vicissitudinẽ vobis sup caput vstrum.
Argentũ enim meũ & aurũ tulistis: et deside-
rabilia mea & pulcrima intulistis in delubra
vestra. Et filios iuda & filios ihrlm vendidi-
stis filijs grecorꝫ: ut longe faceretis eos de
finibꝫ suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in
quo vendidistis eos: et conuertã retribucõem
vestrã in caput vstrũ. Et vendã filios vros
et filias vstras in manibꝫ filiorꝫ iuda: et ve-
nundabũt eos sabeis genti longinque: qꝰ
dominus locutus est. Clamate hec in gẽtib̃:
sanctificate bellũ: suscitate robustos. Ascen-
dant accedant: omes viri bellatores. Conci-
dite aratra vestra in gladios: et ligones ve-
stros in lanceas. Infirmus dicat: qꝰ ego for-
tis sũ. Erumpite & venite omnes gentes de
circuitu: et congregamini. Ibi occũbere faciet
dominus robustos tuos. Consurgãt & ascẽ-
dant gẽtes in vallẽ iosaphat: qꝰ ibi sedebo
ut iudicem omes gẽtes in circuitu. Mittite
falces: quoniã maturauit messis? Venite et
descendite: qꝰ plenũ est torcular. Exuberãt
torcularia: qꝰ multiplicata est malicia eorũ.
Populi populi in valle consionis: qꝰ iuxta ē
dies domini in valle consionis. Sol et luna

obtenebrati sunt: et stelle retraxerũt splẽdo-
rẽ suũ. Et dominus de spõ rugiet: et de ihrlm
dabit vocem suã. Et mouebũt celi a terra:
et dñs spes populi sui: et fortitudo filiorũ isrl.
Et scietis q̃ ego dominus deus vester: habi-
tans in syon in monte sancto meo. Et erit
ihrusalem sancta: et alienigẽ transibunt p
eam amplius. Et erit: in die illa stillabunt
montes dulcedinẽ: a colles fluẽt lacte. Et p
oẽs riuos iuda ibũt aque: a fons de domo
dñi egredietur: a irrigabit torrentem spina-
rũ. Egiptus in desolacõe erit: et ydumea in
desertũ ꝑditionis: ꝑ eo q̃ inique egerint in
filios iuda a effuderint sanguinẽ innocẽtẽ
in terra sua. Et iudea in eternũ habitabit:
et ihrusalem in generacõem a generacõem.
Et mundabo sanguinem eorum quem non
mundauerã: et dñs commorabitur in syon.

Explicit Johel ꝓpheta Incipit amos ꝓpha.

Verba amos qui fuit in
pastoralibus thecue: q̃
vidit super israhel i die-
bus ozie regis iuda a
in diebus ihroboam filij
ioas regis israhel ãte
duos annos tremoris.
Et dixit. Dñs de syon rugiet: et de ihrusalẽ
dabit vocẽ suã. Et luxerũt speciosa pastorũ:
et exsiccatus ẽ vertex carmeli. Hec dicit dñs.
Super tribus sceleribus damasci a super quatuor
non conuertam eũ: eo q̃ triturauerũt in plau-
stris ferreis galaad. Et mittam ignẽ in do-
mũ azahel: et deuorauit domos benadab.
Et oteram vectẽ damasci. et disperdã habi-
tatorem de campo ydoli: et tenentẽ sceptrũ
de domo voluptatis: et transferetur populus
syrie arenen dicit dominus. Hec dicit dñs.
Super tribus sceleribus gaze a super quatuor nõ
conuertam eũ: eo q̃ transtulerit captiuitatẽ
perfectam ut concluderet eã in ydumea. Et
mittã ignẽ in murũ gaze. et deuorabit edes
eius: et disperdã habitatorẽ de azoto et te-
nentẽ sceptrũ de ascalone: et conuertã manũ
meam super accaron a pibũt reliqui philisti-
norũ dicit dominus. Hec dicit dñs. Super
tribus sceleribus tyri a super quatuor nõ conuertã
eũ: eo q̃ obluserint captiuitatẽ perfectam in
ydumea: et nõ sint recordati federis fratrũ.
Et mittã ignẽ in murũ tyri: a deuorabit edes
eius. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib-
us edom a super quatuor nõ conuertam eum:
eo q̃ persecutus sit in gladio frẽm suũ a viola-
uerit misericordiam eius: et tenuerit vltra
furorẽ suũ. et indignacõem suã seruauerit usq̃
in finẽ. Mittã ignẽ in theman: et deuorabit
edes bosre. Hec dicit dñs. Super tribus scele-
ribus filiorũ ammon a super quatuor nõ conuer-
tam eũ: eo q̃ dissecuerit pregnãtes galaad.
ad dilatãdũ terminũ suũ. Et succendã ignẽ
in muro rabba a deuorabit edes eius: in vlu-
latu in die belli a in turbine in die commocõis.
Et ibit melchom in captiuitatẽ: ipse et prima-
tes eius simul dicit dominus. ℣
Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus mo-
ab a super quatuor nõ conuertam eũ: eo q̃ incẽ-
derit ossa regis ydumee usq̃ ad cinerẽ. Et
mittam ignẽ in moab a deuorabit edes cari-
oth: et morietur in sonitu moab in clangore
tube: et disperdã iudicẽ de medio eius: a oẽs
principes eius interficiã cũ eo dicẽ dominus.
Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus iuda et
super q̃tuor nõ conuertã eũ: eo q̃ abiecerit legẽ
domini: et mandata eius nõ custodierit. De-
ceperũt eum eos ydola sua: post q̃ abierant
patres eorũ. Et mittam ignẽ in iudam: a de-
uorabit edes ihrusalẽ. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus israhel a super quatuor nõ
conuertam eũ: ꝑ eo q̃ vendiderit ꝑ argẽto
iustũ: a paupere ꝑ calciamẽtis. Qui conterũt
super puluerem terre capita pauperũ a viam
humilium declinãt: et filius ac pater eius ierũt
ad puellam ut violarent nomẽ sanctũ meũ:
et super vestimẽtis pigneratis accubuerũt iuxta
omne altare: et vinũ damnatorũ bibebant in
domo dei sui. Ego autẽ exterminaui amorreũ
a facie eorũ: cuius altitudo cedrorũ altitudo
eius: et fortis ipse quasi quercus. Et contriui
fructum eius desuper: et radices eius subter.
Ego sum qui ascendere vos feci de terra egi-
pti: et eduxi vos in desertũ quadraginta ãnis.
ut possideretis terrã amorrei: et suscitaui de fi-
lijs vestris in ꝓphetas a de iuuenibus vestris
nazareos. Nunquid nõ ita est filij israhel
dicit dominus? Et ꝓpinabitis nazareis vinũ:
et ꝓphetis mandabatis dicẽtes: ne ꝓphetetis.
Ecce ego stridebo subter vos: sicut stridet

plaustrū onustū feno. Et pibit fuga a velo-
ce: et fortis non obtinebit virtutem suā: & ro-
bustus non saluabit ammā suā. Et tenens
arcū non stabit & velox pedibus suis non salu-
abitur: et ascensor equi nō saluabit ammā
suā: et robustus corde inter fortes nudus
A fugiet in illa die dicit dominus. III
Audite verbū qō locutus est dnūs sup
vos filij israhel: sup omēz cognationē quā
eduxi de terra egipti dicēs. Tantummodo
vos ognoui ex ōmibz ognationibz terre:
idcirco visitabo sup vos omēs iniquitates
vestras. Nūquid ambulabūt duo piter:
nisi ouenerit eis? Nūquid rugiet leo in sal-
tu: nisi habuerit pdam? Nunquid dabit
catulus leonis vocē de cubili suo: nisi aliq̄d
apphenderit? Nūquid cadet auis in laqueū
terre absq̄ aucupe? Nunquid auferet la-
queus de terra: anteqū q̄d ceperit? Si clan-
get tuba in ciuitate: et pplis nō expauescet?
Si erit malū in ciuitate: qō dnūs non fecit?
Quia nō faciet dominus deus verbū: nisi re-
uelauerit secretū suū ad seruos suos pphas.
Leo rugiet: quis nō timebit? Dominus de?
locutus est. quis nō pphetabit? Auditū facite
in edibz azoti: et in edibz terre egipti: et
dicite. Congregamini sup mōtes samarie:
et videte insanias in medio eius multas:
et calummiā patientes in penetralibus eius.
Et nesciērūt facere rectum dicit dominus:
thesaurizantes iniquitatē & rapinas i edib
suis. Propterea hec dicit dominus deus.
Tribulabit̄ et circuietur terra: et detrahet̄
ex te fortitudo tua: et diripientur edes tue.
Nec dicit dnūs. Quomodo si eruat pastor
de ore leonis duo crura aut extremū auricu-
le: sic erūt̄ filij israhel qui habitāt in sama-
ria in plaga lectuli et in damasci grabato.
Audite & contestamini in domo iacob dicit
dnūs deus exercituū: q̄ in die cū visitare ce-
pero puaricacōnes israhel sup eum visitabo
et sup altaria bethel: et amputabūt̄ cornua
altaris & cadent in terraz. Et percutiā domū
hyemalē cū domo estiua: et pibūt domus
eburnee: & dissipabūt̄ edes multe dicit dnūs.
Audite vbū hoc vacce pin- IIII
gues q̄ estis in monte samarie: q̄ calū-
miam facitis egenis: et ofringitis paupes.
Que dicitis dnis vestris: afferte & bibemus.
Iurauit dnūs deus in sancto suo: q̄ ecce dies
veniēt sup vos & leuabūt vos in contis: & re-
liquias vestras in ollis feruentibz. Et p aptu-
ras exibitis altera cōtra alterā: et piciemini
in armō dicit dnūs. Venite ad bethel & impie
agite: ad galgalā: et multiplicate puaricati-
onē. Et offerte mane victimas vras: tribz
diebz decimas vras. Et sacrificate de fermē-
to laudē: et vocate volūtarias oblationes &
annūciate. Sic enim voluistis filij israhel di-
cit dominus deus. Unde & ego dedi vobis
stuporem dentiū in cunctis vrbibz vris: et in-
digentiā panū in ōmibz locis vestris: et non
estis reuersi ad me dicit dnūs. Ego q̄q̄ prohibui
a vobis pmbrē cū adhuc tres menses super-
essent usq̄ ad messem: et plui sup vnā ciuita-
tē: et sup alterā ciuitatē non plui. Pars vna
compluta est: et pars sup quā nō plui aruit.
Et venerūt duo & tres ciuitates ad vnā ciui-
tatē ut biberent aquā: et non sūt saciate: et
nō redistis ad me dicit dnūs. Percussi vos
in vento vrente & in aurugine: multitudinez
ortoz vestroz & vinearum vestrarz oliueta
vestra & ficeta vra comedit eruca: et nō redi-
stis ad me dicit dnūs. Misi in vos mortē in
via egipti: percussi in gladio iuuenes vestros
usq̄ ad captiuitatē equoz vestroz & ascen-
dere feci putredinē castroz vestroz in nares
vras: et nō redistis ad me dicit dnūs. Sub-
uerti vos sicut subuertit deus sodomā et go-
morrā: et facti estis quasi turris raptus ab
incendio: & nō redistis ad me dicit dominū.
Quapropter hec faciā tibi israhel. Post q̄
aūt hec fecero tibi: parare in occursū dei tui
israhel. Quia ecce formās montes & creans
ventū & ānunciās homini eloquiū suū: faciēs
matutinā nebulā et gradiēs sup excelsa terre
: dnūs deus exercituū nomen eius. V
Audite verbū istud: qō ego leuo sup
vos planctū. Domus israhel cecidit:
et non adiciet ut resurgat: Virgo israhel pro-
iecta est in terrā suā: non est qui suscitet eā.
Quia hec dicit dominus de? Urbs de qua
egrediebant̄ mille relinquēt̄ in ea centū:
et de qua egrediebantur centū relinquēt̄ in
ea decem in domo israhel: q̄ hec dicit dnūs de?
domui israhel. Querite me et viuetis & nolite

querere bethel. In galgalā nolite intrare et
in bersabee non transibitis: q galgala capti-
ua ducetur: et bethel erit inutilis. Querite
dominū et viuite: ne forte oburatur ut ignis
domus ioseph: et deuorabit et non erit qui
extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium
iudiciū: et iusticiā in terra relinquitis: faciē-
tem arcturū et orionē et conuertētem in mane
tenebras: et die nocte mutantē. Qui uocat
aquas maris et effundit eas sup faciē terre:
dominus nomē est eius. Qui subridet va-
stitatē sup robustū: et depopulacōem super
potentē affert. Odio habuerūt corripiētē
in porta: et loquentē pfecte abominati sūt.
Idcirco p eo q diripiebatis pauperē et pre-
dam electam tollebatis ab eo: domos qua-
dro lapide edificabitis: et non habitabitis
in eis: Vineas plantabitis amantissimas et
non bibetis vinū eaꝝ: q ognouī multa scele-
ra vestra: et forta peccata vra. Hostes iusti
accipiētes munus: et paupes deprimentes
in porta. Ideo prudens in tempore illo tace-
bit: q tempus malū est. Querite bonū et
non malū ut viuatis: et erit dominus deus
exercituū uobiscū sicut dixistis. Odite ma-
lū et diligite bonū: et ostituite in porta iudi-
ciū: si forte misereat dñs deus exercituū reli-
quijs ioseph. Propterea hec die dominus:
deus exercituū dominator. In omibus plateis
planctus: et in cunctis q foris sūt dicet ve
ve. Et uocabūt agricolā ad luctū: et ad plā-
ctū eos qui scūt plangere. Et in ommbus
vijs erit plāctus: q ptransibo in medio tui
dicit dominus: Ve desiderantibus die domini.
Vt quid eā uobis? Dies dñi ista tenebre
et non lux. Quomodo si fugiat vir a facie
leonis et occurrat ei vrsus: et ingrediatur
domū et innitatur manu sua sup parietem: et
mordeat eū coluber. Nūquid nō tenebre
dies domini et nō lux et caligo et nō splendor
in eaꝰ Odi et pieci festiuitates vestras: et nō
capiam odorē cetuū vestroꝝ. Quod si ob-
tuleritis michi holocaustomata et munera ve-
stra non suscipiā: et uota pinguiū vestroꝝ
nō respiciā. Auferte a me tumultū carminū tu-
orū: et cantica lire tue nō audiā. Et reuelabi-
tur quasi aqua iudiciū: et iustitia quasi tor-
rens fortis. Nūquid hostias et sacrificium
obtulistis michi in deserto quadragīta ānis
domus israhel? Et portastis tabernaculū mo-
lech deo vestro: et imaginem ydolorum ve-
strorū. sidus dei vestri rempha: figuras quas
fecistis vobis adorare eas. Et migrare vos
faciam trans damascum dixit dominus: de-
us exercituum nomen eius. VI
Ve vobis qui opulēti estis in sion et fi-
dentes in mōte samarie: optimates capita po-
pulorū: ingredientes pompatice domum isrl.
Transite in chalanno et videte: et ite inde in
emath magnā descendite in geth palesti-
norū et ad optima q̄s regna horū: si latior ter-
minus eorū termino vestro est. Qui separa-
ti estis in diem malū: et appropinquans so-
lio iniquitatis. Qui dormitis in lectis ebur-
neis: et lasciuitis in stratis vestris. Qui come-
ditis agnū de grege et vitulos de medio ar-
menti: qui canitis ad uocē psalterij. Sicut
dauid putauerūt se habere vasa cantici: bi-
bentes in phialis vinū et optimo vngento
delibuti: et nichil patiebātur sup contricōe io-
seph. Quapropter nūc migrabūt i capite
transmigrantiū: et auferetur factio lasciuē-
tium. Iurauit dominus deus in anima sua:
dicit dominus deus exercituū. Detestor ego
superbiam iacob: et domos eius odi: et tra-
dam ciuitatē cū habitatoribus suis. Quod si
reliqui fuerint decem viri in domo vna: et ipsi
morientur. Et tollet eū ppinquus suus et cō-
buret eū ut efferat ossa de domo: et dicet ei q
in penetralibus domus est. Nūquid adhuc
est penes te? Et rndebit. Finis est. Et dicet
ei. Tace: et nō recorderis nominis dñi. Quia
ecce dominus mandauit: et percutiet domum
maiorē ruinis: et domū minorē scissionibus.
Nūquid currere queūt in petris equi: aut
arari potest in bubalis? Quoniā cōuertistis
in amaritudinē iudiciū et fructū iustitiae i ab-
sinthium: qui letamini in nichilo: qui dicitis.
Nūquid nō in fortitudine nra assumpsimus
nobis cornua? Ecce enim suscitabo sup vos
domus israhel dicit dominus deus exercituū
gentem: et conteret vos ab introitu emath
usq ad torrentem deserti. VII
Hec ostendit michi dominus deus. Et
ecce fictor locuste in principio germinantiū
serotinī ybris: et ecce serotinus post tonsorē

gregis. Et factū est cū consumassē comedē
herbā terre dixi. Dñe deus ꝓpicius esto ob-
secro. Quis suscitabit iacob q̃ paruulus
est? Misertus est dominus sup hoc. Non
erit dixit dominus. Hec ostēdit michi dñs
deus. Et ecce vocabat iudiciū ad ignē dñs
deus: et deuorauit abissū multā: et comedit
simul partē. Et dixi. Domine deus quiesce
obsecro. Quis suscitabit iacob q̃ paruul?
est? Misertus est dominus sup hoc. Sed
istud nō erit dixit dominus deus. Hec ostē-
dit michi dominus deus. Et ecce dñs stās
sup murū litū: & in maū eius trulla cemen-
tarij. Et dixit dominus ad me. Quid tu vi-
des amos? Et dixi. Trullam cemētarij. Et
dixit dñs. Ecce ego ponam trullā in medio
populi mei israhel. Non adiciā vltra super
inducere eū: et demolientur excelsa ydolō
sanctificationes israhel desolabūtur: et insur-
gā sup domū ieroboam in gladio. Et misit
amasias sacerdos bethel ad ieroboā regē
israhel dicēs. Rebellauit contra te amos in
medio domus israhel. Non poterit terra sus-
tinere vniuersos sermones eius. Hec enī
dicit amos. In gladio morietur ieroboam:
et israhel captiuus migrabit de terra sua. Et
dixit amasias ad amos. Qui vides grade-
re: fuge in terrā iuda & comede ibi panem
et ꝓphetabis ibi: et in bethel nō adicies vltra
ut ꝓphetes q̃ sanctificatio regis est & dom?
regni ē. Rūdit q̃ amos: & dixit ad amasiam.
Non sū ꝓpheta & non sum filius ꝓphete: sed
armētarius ego sū vellicans sicomoros. Et
tulit me dominus deus cū sequerer gregē:
& dixit dñs ad me: Vade ꝓpheta ad poplm
meū israhel. Et nūc audi verbū domini. Tu
dicis nō ꝓphetabis sup israhel: et nō stillabis
sup domū ydoli. Propter hoc hec dicit dñs.
Vxor tua in ciuitate fornicabitur: et filij tui
et filie tue in gladio cadēt: et humus tua fu-
meculo metiēt. Et tu i terra polluta morieris:
et israel captiuus migrabit de terra sua. VIII
Hec ostēdit michi dominus deus. Et
ecce vncinus pomorū. Et dixit. Quid
tu vides amos? Et dixi: Vncinū pomorū. Et
dixit dñs ad me: Venit finis sup populum
meū israhel. Non adiciā vltra ut pretranseam
eū. Et stridebūt cardines templi in die illa
dicit dñs deus. Multi morientur: in omni loco
proiicietur silentiū. Audite hoc qui conteritis
paupēs: & deficere facitis egenos terre di-
centes. Quādo transibit messis & venūda-
bimus merces: et sabbatum & aperiemus fru-
mētū: ut imminuamus mensurā & augeam?
sidū & supponamus stateras dolosas: ut pos-
sideamus in argēto egenos et pauperes p
calceamentis & quisquilias frumēti vendam?
Iurauit dñs in superbia iacob: si oblitus fuero
usq̃ ad finē omnia opera eorū. Nūquid sup
isto nō commouebitur terra: et lugebit omnis
habitator eius? Et ascendet quasi fluuius
vniuersus: et eiciet et defluet quasi riuus
egipti. Et erit in die illa dicit dñs occidet sol
meridie: et tenebrescere faciā terram in die
luminis. Et conuertā festiuitates vestras in lu-
ctū: & omnia cantica vestra in planctū. Et ind-
cam super omne dorsū vestrū saccū: & super omne
caput calueciū. Et ponam eā quasi luctū vnigeniti: et nouissima eius quasi diem amarū.
Ecce dies venūt dicit dñs & emittam famē
in terrā: nō famē panis neq̃ sitim aque: sed
audiendi verbū domini. Et commouebuntur a
mari usq̃ ad mare: et ab aquilone usq̃ ad
orientē circuibūt querētes verbū dñi: et non
inuenīēt. In die illa deficiēt virgines pulcre
et adolescentes in sitiū qui iurant in delicto sa-
marie & dicūt: Viuit deus tuus dan: et viuit
via bersabee. Et cadēt: & nō resurgent vltra.
IX
Vidi dñm stantem sup altare. Et
dixit. Percute cardinē: et commoueātur
superliminaria. Auaricia enim in capite oīm:
et nouissimū eorū in gladio interficiā. Non
erit fuga eis. Fugient: et nō saluabit ex eis
qui fugerit. Si descenderit usq̃ ad infernū
inde manus mea educet eos: et si ascende-
rint usq̃ in celū inde detraham eos. Et si ab-
scondit fuerint in vertice carmeli inde serutā
auferā eos: et si celauerint se ab oculis meis
in profundū maris: ibi mādabo serpenti & mor-
debit eos. Et si abierint in captiuitatē coram
inimicis suis ibi mandabo gladio & occidet
eos: et ponam oculos meos sup eos i malū
et nō in bonū. Et dñs deus exercituū qui tan-
git terrā & tabescet: & lugebūt omnes habitā-
tes in ea. Et ascendet sicut riuus omnis: et
defluet sicut fluuius egipti. Qui edificat in

celo ascensionē suā: et fasciculū suū sup terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas sup faciez terre. Dns nomen eius. Nunquid nō ut filij ethiopum vos estis mihi filij israhel ait dns? Nunq'd non israhel ascendere feci de terra egipti: et palestinos de cappadocia: et syros de cyrene? Ecce oculi domini dei sup regnū peccans: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens nō oteraz domū iacob dicit dns. Ecce enim mādabo ego: et concutiā in omnibus gētib domū israhel sicut ocutit triticū in cribro: et non cadet lapillus super terrā. In gladio moriētur omes pccores populi mei: qui dicunt nō appropinquabit: et non veniet sup nos malum. In die illa suscitabo tabernaculū dauid quod cecidit: et reedificabo aperturas muroz eius: et ea q̄ coruerant instaurabo. Et reedificabo eum sicut in diebz antiquis: ut possideāt reliquias idumee et omes nacōes: eo q̄ inuocatū sit nomē meū sup eos dic dns faciēs hec. Ecce dies veniet dic dns: et oprehendet arator messorē: et calcator vue mittentē semē. Et stillabunt montes dulcedinē: et omes colles culti erūt. Et conuertā captiuitatē populi mei israhel: et edificabūt ciuitates desertas et inhabitabūt: et plantabūt vineas et bibēt vinū eaz: et facient ortus et comedēt fructus eorū. Et plātabo eos sup humū suā: et nō euellā eos vltra de terra sua quā dedi eis dic dns deus tuus.

Explicit amos pha. Incipit abdias pha.

Visio abdie. Hec dicit domin? deus ad edom. Auditū audiuimus a domino: et legatuz ad gētes misit. Surgite: et osurgamus adūsus eū in prelū. Ecce parvulū dedi te in gentib. Contēptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitantē in scissuris petraz: exaltantē solū tuū. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me in terrā? Si exaltatus fueris ut aquila: et si inter sidera posueris nidū tuū: inde detrahā te dicit domin?. Si fures introissent ad te si latrones p nocte: quō cōticuisses? Nōne furati essent sufficiētia sibi? Si vindemiatores introissent ad te. nūquid saltē racemos reliquissent tibi? Quō scrutati sūt esau? Inuestigauerunt abscondita eius. Usq̄z ad terminum emiserunt te: omnes viri federis tui illuserūt tibi. Inualuerūt aduersū te viri pacis tue. Qui comedūt tecū: ponēt insidias subter te. Non est prudētia in eo. Nūq'd nō in die illa dicit dns perdam sapientes de idumea: et prudentiā de monte esau? Et timebunt fortes tui a meridie: ut intereat vir de mōte esau: pter interfectionem et pter iniquitatē in fratrem tuū iacob. Operiet te cōfusio: et peribis in eternū. In die cū stares aduersus eum quando capiebant alienī exercitum eius et extranei ingrediebāt portas eius et sup ihrusalē mittebāt sortē: tu quoq̄z eras quasi vnus ex eis. Et non despicies in die fratris tui: in die peregrinacōis eius. Et non letaberis sup filios iuda in die pdicōis eorz: et nō magnificabis os tuū in die angustie. Neqz ingredieris portā pli mei in die ruine eorz: neqz despicies et tu i malis eius in die vastitatis illi?. Et nō emitteris ad ūsus exēcitū eius i die vastitatis illi?: neqz stabis in exitibus ut interficias eos q̄ fugerint. Et nō oludes reliquos eius in die tribulacōis: quoniā iuxta est dies domini sup omes gentes. Sicut fecisti fiet tibi: retribucōem tuam conuertam in caput tuū. Quomodo enim bibistis sup montē sanctū meū. bibent omes gentes iugiter: et bibent et absorbent: et erit quasi nō sint. Et in monte spō erit saluatio: et erit sanctus. Et possidebit domus iacob eos qui possederant. Et erit domus iacob ignis: et domus ioseph flamma: et domus esau stipula. Et succendētur in eis et deuorabūt eos: et nō erūt reliquie domus esau: q̄ dominus locutus ē. Et hereditabūt hij qui ad austrū sunt montē esau: et qui in cāpestribus philistijm: et possidebūt regionē ephraim et regionē samarie. Et beniamin possidebit galaad: et transmigratio exercitus huius filioz israhel omnia loca chananeoz usq̄z ad sareptam: et transmigratio ihrusalē que in bosforo ē possidebit ciuitates austri. Et ascendēt saluatores in montē spō iudicare montē esau: et erit dno regnū. Expl. abdias pha.

Incipit Ionas pheta. Capitulū primū.

Et factū est verbū dñi ad ionā filiū amathi dicēs. Surge: & vade in niniuen ciuitatem grandem. et predica in ea: q̃ ascendit malicia eius coram me. Et surrexit ionas: ut fugeret in tharsis a facie domini. Et descēdit ioppen: et inuenit nauē euntē in tharsis. Et dedit naulū eius: et descendit in eā ut iret cū eis in tharsis a facie domini. Dñs autē misit ventū magnū in mare: et facta est tempestas magna in mari: & nauis pclitabat̃ cōteri. Et timuerūt naute: et clamauerūt viri ad deū suū: et miserūt vasa que erant in naui in mare. ut alleuiarent̃ ab eis. Et ionas descēdit ad interiora nauis: et dormiebat sopore ḡui. Et accessit ad eū gubernator: et dixit ei. Quid tu sopore dp̃meris? Surge inuoca deū tuū: si forte recogitet deus de nobis & nō pereamus. Et dixit vir ad collegam suū: Venite et mittamus sortes: et sciamus quare hoc malū sit nobis. Et miserūt sortes: et cecidit sors sup ionam. Et dixerūt ad eū. Indica nobis cuius causa malū istud sit nobis. Quod est opus tuū que terra tua: et quo vadis vel ex quo ppl̃o es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum: et dominū deū celi ego timeo qui fecit mare et aridam. Et timuerūt viri timore magno: et dixerūt ad eū. Quid hoc fecisti? Cognouerūt enim viri q̃ a facie domini fugeret: q̃ indicauerat eis ionas. Et dixerunt ad eum. Quid faciemus tibi: et cessabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumescebat. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare: et cessabit mare a vobis. Scio enim ego: q̃m ꝓpter me tempestas hec grandis venit sup vos. Et remigabāt viri ut reuerterent̃ ad aridam & nō valebāt: q̃ mare ibat et intumescebat sup eos. Et clamauerūt ad dñm: et dixerūt. Quesumus domine ne pereamus in aia viri istius: et ne des sup nos sanḡnem innocentem: quia tu domine sicut voluisti fecisti. Et tulerunt ionā & miserunt in mare: et stetit mare a feruore suo. Et timuerunt viri timore magno dominū: et immolauerunt hostias domino: et vouerūt vota. II

Et ꝓparauit dominus piscem grandē: ut deglutiret ionam. Et erat ionas in ventre piscis tribus diebus & tribus noctibus. Et orauit ionas ad dominū deum suū de ventre piscis. Et dixit. Clamaui de tribulacōe mea ad dominū: et exaudiuit me. De vētre inferi clamaui: et exaudisti vocem meā. Et ꝓiecisti me in pfundū in corde maris: et flumen circūdedit me. Omnes gurgites tui & fluctus tui sup me transierūt. Et ego dixi. Abiectus sum a ospectu oculorum tuorum. Veruntamen rursus videbo tēplū sanctū tuū. Circūdederūt me aque usq̃ ad aiam: abissus vallauit me: pelagus opuit caput meū. Ad extrema montiū descendi: terre vectes concluserunt me in eternū: et subleuabis de corruptione vitam meam domine deus meus. Cū angustiaret̃ in me anima mea dñi recordatus sū: ut veniat ad te oratio mea ad tēplū sanctū tuū. Qui custodiūt vanitates: frustra misericordiam suā derelinquūt. Ego aūt in voce laudis immolabo tibi: quecūq̃ voui reddā pro salute mea domino. Et dixit dñs pisci: Et euomuit ionam in aridam. III

Et factum est verbū domini ad ionam secundo dicēs. Surge: et vade ad niniuen ciuitatē magnā: et p̃dica in ea p̃dicationem quā ego loquor ad te. Et surrexit ionas: et abiit in niniuen iuxta ꝗbū domini. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierum triū. Et cepit ionas introire ciuitatē itinē diei vnius: & clamauit & dixit. Adhuc quadragīta dies: et niniue subūtet̃. Et crediderūt viri niniuite in domino: et p̃dicauerūt ieiunīū: & vestiti sūt saccis a maiore usq̃ ad minorē. Et peruenit verbū ad regem niniue. Et surrexit de solio suo: et abiecit vestimentū suū a se et indutus est sacco & sedit in cinere: et clamauit & dixit in niniue ex ore regis & principū eius dicēs. Homines & iumēta & boues et pecora nō gustent quicq̃ nec pascant̃ et aquā nō bibāt: et operiāt̃ saccis homines & iumēta clamēt ad dominum in fortitudine: et conuertatur vir a via sua mala & ab iniquitate que ē in manibus eorum. Quis scit si cōuertat̃ et ignoscat deus & reuertatur a furore ire sue: & nō peribimus? Et vidit deus opera eorum q̃ conuersi sunt de via sua mala: et misitus est deus

sup malicia quā locutus fuerat ut facēt eis:
ET afflictus ē io- et nō fecit. IIII
nas afflictōe magna: & iratus ē & ora-
uit ad dnm: et dixit. Obsecro dne: nūquid
non hoc est verbuz meū cū adhuc essem in
terra mea? Propter hoc preoccupaui ut fu-
gerem in tharsis. Scio enim q̄ tu deus cle-
mens & misericors es: patiēs & multe mise-
racōis & ignoscens sup malicia. Et nunc
domine tolle quesō ammā meā a me: quia
melior est michi mors q̄ vita. Et dixit dns.
Putasne bene irascaris tu? Et egressus est
ionas de ciuitate: et sedit contra orientem
ciuitatis. Et fecit sibimet vmbraculum ibi: &
sedebat subter illud in vmbra: donec vide-
ret quid accideret ciuitati. Et ꝓparauit do-
minus deus ederam: et ascendit sup caput
ione ut essz vmbra sup caput eius: et ptege-
ret eū. Laborauerat enim. Et letatus est io-
nas super edera letitia magna. Et parauit
deus vermem ascensu diluculi in crastinuz:
et percussit ederam & exaruit. Et cū ortus fuis-
set sol p̄cepit dominus vento calido & vrēti:
et p̄cussit sol sup caput ione: et estuabat. Et
petiuit anime sue ut moreret. Et dixit. Me-
lius est michi mori q̄ viuere. Et dixit dns
ad ionam. Putasne bene irascaris tu super
ederaz? Et dixit. Bene irascor ego usq ad
mortē. Et dixit dominus. Tu doles sup ede-
ra in qua nō laborasti neqz fecisti ut crescc-
ret. que sub vna nocte nata ē et sub vna no-
cte perijt: et ego nō parcam ninue ciuitati
magne. in qua sunt plus q̄ centumuig mili-
milia hominum. qui nesciunt quid sit inter
dexteram et sinistraz suam & iumēta multa?

Expl. Ionas ꝓpha Incipit micheas ꝓpha.

VERbū domini qd factū
est ad micheam mora-
siten in dieby ioathā
achaz ezechie regum
iuda: quod vidit sup
samariam & ihrusalē.
Audite populi omes.
et attendat terra & plenitudo eius: et sit do-
minus deus vobis in testem: dns de tēplo
sancto suo. Quia ecce dominus egredie-
de loco suo: et descendet & calcabit sup excel-
sa terre. Et obsumentur montes subtus eum:
et valles scandentur sicut cera a facie ignis:
sicut aque que decurrūt in p̄ceps. In scelē
iacob omē istd: et in peccatis domus israhel.
Quod scelus iacob? Nōne samaria? Et
que excelsa iuda? Nōne ihrusalē? Et ponā
samariaz quasi aceruū lapidū in agro cum
plantatur vinea: et detrahā in vallē lapides
eius. Et fundamēta eius reuelabo: et omnia
sculptilia eius obridētur. Et omes mercedes
eius igne oburētur: et omia idola eius po-
nam in pditionē q̄ de mercedib meretrix
obgregata sūt: & usq ad mercedē meretrix
reuertentur. Sup hoc plangā et vlulabo:
vadam spoliatus & nudus. Faciā planctum
velut draconum: et luctum quasi strutionū.
Quia desperata est plaga eius: quia venit
usq ad iudam: tetigit portā populi mei usq
ad ihrusalē. In geth nolite annunciare: la-
crimis ne ploretis. In domo pulueris pul-
uere vos conspgite: et transite: vobis habi-
tatio pulcra: confusa ignominia. Non est
egressa que habitat in exitu. Plāctū domus
vicine accipiet ex vobis q̄ stetit sibimet: q̄
infirmata est in domū que habitat in amari-
tudinib. Quia descendit malū a domino
in portam ihrusalē: tumultus quadrige stu-
pons habitanti lachis. Principū peccati ē
filie syon: q̄ in te inuēta sūt scelera israhel. Pro-
pter ea dabit emissarios sup hēditatē geth:
domus mendacij in deceptōnem regibus
israhel. Adhuc heredem adducā tibi q̄ habi-
tas in maresa: usq odollā venet gloria israhel.
Decaluare & tondere super filios deliciarum
tuarum: dilata calueium tuum sicut aquila:
Ue quoniā captiui ducti sunt ex te. II
Ue qui cogitatis inutile: et operamini
malum in cubilib vestris. In luce matutina
facūt illud: quoniā contra dnm est manus
eorz. Et ocupierūt agros & violēter tulerūt
et rapuerūt domos: et calumniabant virū
et domū eius: virū & hereditatē eius. Idcir-
co hec dicit dominus. Ecce ego cogito sup
familiā istam malū vnde nō auferetis colla
vestra: et non ambulabitis supbi: quoniam
tempus pessimū est. In die illa sumetur sup
vos parabola: et cantabitur canticū cū suauī-
tate dicentiū. De populacōne vastati sum?.
Pars populi mei omutata est. Quomodo

recedet a me. cū reuertat' q̄ regiones nr̄as
diuidat? Propter hoc non erit tibi mittēs
funiculū sortis in cetu domini israhel. Ne lo-
quamini loquētes. Nō stillabit sup istos:
non oprehendet confusio dicit domus iacob.
Nūquid abreuiatus ē spūs domini: aut
tales sūt cogitacōes eius? Nōne verba
mea bona sunt cum eo qui recte graditur?
Et ecōtrario populus meus in aduersariū
consurrexit. De sup tunicā palliū sustulistis:
et eos qui transiebāt simpliciter oueruistis
in bellū. Mulieres populi mei eiecistis de do-
mo delicias suas: a paruulis eas tulistis
laudem meā in ꝓpetuū. Surgite. a ite: qua
non habetis hic requiē. Propter immundi-
ciam eius corrūpet' putredine pessima. Di-
nam nō essem vir habens spm̄: a mēdacū
potius loquerer. Stillabo tibi in vinū et in
ebrietate: et erit sup quē stillatur ꝓpl's iste.
Congregacōne ogregabo iacob totū te: in
vnū conducā reliquias israhel. Pariter po-
nam illū quasi gregē in ouili: quasi pecus in
medio caulas. Tumultuabūtur a multi tu-
dine hominū. Ascendet enim pandēs iter
ante eos. Diuidet. a transibūt portā: a egre-
dient' p eam. Et transibit rex eorum coram
eis: a dominus in capite eorū. III
Et dixi. Audite principes iacob: a du-
ces domus israhel. Nunquid non vestrum
est scire iudiciū. qui odio habetis bonum a
diligitis malū: qui violenter tollitis pelles
eorū de sup eis. et carnē eorū de sup ossibus
eorū? Qui omederūt carnē ꝓpli mei. a pellē
eorū de sup excoriauerūt: a ossa eorū confre-
gerūt: et ociderūt sicut in lebete. a quasi car-
nem in medio olle. Tūc clamabūt ad dōm
et non exaudiet eos: a abscondet faciē suā
ab eis in tempore illo: sicut nequiter egerūt
in adinuentionib̄ suis. Hec dicit dominus.
sup ꝓphetas qui seducūt populū meū: qui
mordent dentib̄ suis. a p̄dicant pacem. Et
si quis non dederit in ore eorū quippiā: san-
ctificant sup eū plū. Propterea nox vobis
ꝓ visione erit: et tenebre vobis ꝓ diuinati-
one. Et occūbet sol sup ꝓphas: a obtenebra-
bitur sup eos dies. Et ofundētur q̄ vident
visiones: et ofundent' diuini. Et operient
vultus suos omnes: q̄ non est responsū dei.
Veruntamen ego repletus sū fortitudine
spūs domini. iudicio et virtute: ut annūciem
iacob scelus suū: et israhel peccatū suū. Audi-
te hoc principes domus iacob. a iudices do-
mus israhel: qui abominamini iudiciū. et oīa
recta peruertitis. Qui edificatis syon in san-
guinib̄: et ihrusalē in iniquitate. Principes
eius in muneribus iudicabant: et sacēdotes
eius in mercede docebant. Et ꝓphete eius
in pecunia diuinabant: et super dominū
requiescebant dicētes. Nunq̄d nō dōs in
medio nostrum? Nō ueniet sup nos mala.
Propter hoc causa vestri. syon quasi ager
arabitur: et ihrlm quasi aceruus lapidū erit:
Et mōs tēpli in excelsa siluas. IIII
Et in nouissimo diebus erit mōs domus
dōmi p̄paratus in vertice montiū: et sublimis
sup colles. Et fluet ad eū popli: et ꝓperabūt
gentes multe. a dicēt. Venite ascendamus
ad montē domini: et ad domum dei iacob.
Et docebit nos de vijs suis: a ibimus in semi-
tis eius. Quia de syon egredie' lex: et ver-
bū domini de ihrusalē. Et iudicabit inter po-
pulos multos: et corripiet gentes fortes us-
q̄ in longinquū. Et conflabit gladios suos
in vomeres: et hastas suas in ligones. Nō
sumet gens aduersū gentē gladiū: et non
discent vltra belligerare. Et sedebit vir sub-
tus vineā suā. a subtus ficū suā: et non erit q̄
deterreat: q̄ os dominī exercituū locutū est.
Quia omnes populi ambulabūt vnusquisq̄
in noīe dei sui: nos autem ambulabimus in
nomine domini dei nostri in eternū et vltra.
In die illa dicit dōs. ogregabo claudicātē: et
eā quā eiecerā colligā: et quā afflixerā. o sola-
bor. Et ponā claudicantē in reliquias: et eā q̄
laborauerat in gentē robustā. Et regnabit
dominus sup eos in mōte syon: ex hoc nunc
a usq̄ in eternū. Et tu turris gregis nebulo-
sa filia syon usq̄ ad te veniet: et venet p̄tās
prima regnū filie ihrusalē. Nunc quare
merore cōtrahetis? Nūquid rex nō est tibi.
aut consiliarius tuus perijt: q̄ comp̄hendit
te dolor sicut parturiētē? Dole. a satage filia
syon quasi parturiēs: q̄ nūc egredieris de
ūtate: a habitabis in regione: a venies usq̄
ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi redimet te
dominus de manu inimicorū tuorū. Et nunc

congregate sũt sup te gentes multe: que
dicũt lapidetur: et aspiciat in syon oculus
noster. Ipsi autẽ nõ cognouerũt cogitacõ-
nes dñi: et nõ intellexerũt consiliũ eius: q̃
congregauit eos quasi fenũ aree. Surge
et triturа filia syõ: q̃ cornu tuũ ponã ferreũ:
et vngulas tuas ponam ereas. Et omnues
populos multos et interficies dño rapinas
eorũ et fortitudinem eorũ dño vmise terre.
NVnc vastaberis filia latronis. V
Obsidionẽ posuerũt sup nos: in virga
percutẽt maxillã iudicis israhel. Et tu bethleẽ
effrata: paruulus es in milibus iuda. Ex te mi-
chi egredietur qui sit dominator in israhel:
et egressus eius ab initio a diebus eternitatis.
Propter hoc dabit eos usq̃ ad tempus:
in quo parturiẽs pariet. Reliquie fratrũ eius
conuertẽtur ad filios israhel. Et stabit et pa-
scet in fortitudine domini: in sublimitate no-
minis domini dei sui. Et conuertẽt̃: q̃ nunc
magnificabitur usq̃ ad terminos terre. Et
erit iste pax assiriũs cũ venerit in terrã no-
stram: et quãdo calcauerit in domibus nostris.
Et suscitabimus sup eũ septẽ pastores: et
octo primates homines. Et pascent terrã
assur in gladio: et terrã nemrod in lanceis
eius. Et liberabit ab assur cũ venerit in terrã
nrã: et cũ calcauerit in finibus nostris. Et erit
reliquie iacob in medio populorũ multorũ
quasi ros a domino: et quasi stille sup herbã
que non exspectat virũ: et non prestolatur
filios hominũ. Et erũt reliquie iacob in gẽ-
tibus in medio populorũ multorũ quasi leo
in iumentis siluarũ et quasi catulus leonis in
gregibus pecorũ. Qui cũ transierit et conculca-
uerit et cepit: non ẽ qui eruat. Et exaltabit̃
manus tua sup hostes tuos: et oẽs inimici
tui interibũt. Et erit in die illa dicit dñs: au-
feram equos tuos de medio tui: et disperdã
quadrigas tuas. Et perdã ciuitates terre
tue: et destruam omnes munitiones tuas. Et
auferã maleficia de manu tua: et diuinationes
non erũt in te. Et pire faciam sculptilia tua:
et statuas tuas de medio tui. Et nõ adorabis
vltra opera manuũ tuarũ: et euellam lucos
tuos de medio tui. Et cõterã ciuitates tuas:
et faciã in furore et indignacõne vlcõem in
gentibus omnibus que nõ audierunt. VI

AVdite que dñs loquit̃. Surge con-
tende iudicio aduersũ mõtes: et audi-
ant colles vocẽ tuã. Audiãt mõtes iudiciũ
domini et fortia fundamẽta terre: q̃ iudiciũ
domini cũ populo suo: et cũ israhel diiudicabi-
tur. Populus meus quid feci tibi: aut quid
molestus fui tibi? Rñde mihi. Quia eduxi
te de terra egiptia de domo seruientũ libera-
ui te: et misi ante faciem tuã moysen et aarõ
et mariã. Populus meus memẽto queso q̃d
cogitauerit cõtra te balach rex moab: et q̃d
responderit ei balaam filius beor de setim
usq̃ ad galgalã ut cognoscerẽs iusticias
domini. Quid dignũ offerã dño? Curuabo
genu deo excelso? Nũquid offerã ei holocau-
stomata et vitulos annículos? Nũquid pla-
cari potest dñs in milibus arietũ: aut in multis mi-
libus hircorũ pinguiũ? Nũq̃d dabo primogeni-
tũ meũ p scelẽ meo: fructũ ventris mei p
peccato anime mee? Indicabo tibi o homo
quid sit bonũ: et quid dñs requirat a te. Vti-
q̃ facere iudiciũ et diligere misericordiam:
et sollicitũ ambulare cũ deo tuo. Vox domi
ad ciuitatẽ clamat: et salus erit timẽtibus no-
men eius. Audite tribus. Et quis approba-
bit illud? Adhuc ignis in domo impij: the-
sauri iniquitatis: et mensura minoris ire plena.
Nũquid iustificabo stateram impiã: et sacceli
pondera dolosa? In quibus diuites eius re-
pleti sunt iniquitate: et habitantes in ea lo-
quebãtur mendaciũ: et lingua eorũ fraudu-
lenta in ore eorũ. Et ego ergo cepi percutere
te pdicõne: sup peccatis tuis. Tu comedes
et nõ saturaberis: et humiliatio tua in medio
tui. Et apprehendes et nõ saluabis: et quos sal-
uaueris in gladiũ dabo. Tu seminabis et nõ
metes: tu calcabis oliuã et nõ vngeris oleo:
et mustũ et nõ bibes vinũ. Et custodisti pce-
pta amri et omne opus domus achab: et am-
bulasti in voluptatibus eorũ ut darem te in
pditionem: et habitantes in ea in sibilũ: et
opprobrium populi mei portabitis. VII
VE michi: q̃ factus sũ sicut qui colligit
in autũno racemos vindemie. Non
est botrus ad comedendũ: pcoquas ficus
desiderauit aia mea. Perijt scũs de terra: et
rectus in hominibus nõ est. Omnes in sanguine
insidiãtur: vir fratrem suũ ad mortẽ venat̃.

Malũ manuũ suaꝝ dicũt bonũ. Princeps postulat: et iudex in reddendo est. Et magnus locutus est desiderium anime sue: et conturbauerunt eã. Qui optimus in eis ẽ quasi paliurus: et qui rectus quasi spina de sepe. Dies speculacõnis tue: visitatio tua venit. Nũc erit vastitas eoꝝ. Nolite credẽ amico: et nolite ꝛfidere in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui: qꝛ filius ꝛtumeliã facit pr̃i: et filia ꝛsurget adũsus mr̃ez suã: nurus adũsus socrũ suã: et inimici hoĩs domestici eiꝰ. Ego autẽ ad dominũ aspiciã: exspectabo deũ saluatorem meũ. Audiet me deus meus. Ne leteris inimica mea sup me: quia cecidi. Consurgam. Cũ sedero in tenebris: dñs lux mea ẽ. Irã dñi portabo quoniã peccaui ei: donec causaꝝ meã iudicet: et faciat iudiciũ mecũ. Et educet me in lucẽ: videbo iusticiã eius. Et aspiciet inimica mea: et operiet̃ confusione: q̃ dicit ad me: Vbi est dñs deus tuus? Oculi mei videbũt in eã. Nũc erit in ꝛculcationẽ: ut lutũ platearꝝ. Dies: ut edificent̃ macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa et usqꝝ ad te vemet assur: et usqꝝ ad ciuitates munitas: et a ciuitatib̃ munitis usqꝝ ad flumen: et ad mare de mari: et ad montem de monte. Et terra erit in desolacõnem ꝓpter habitatores suos: et ꝓpter fructũ cogitationũ eoꝝ. Pasce populum tuũ in virga tua: gregem hereditatis tue: habitantes solos in saltu. In medio carmeli pascent̃ basan et galaad iuxta dies antiquos: secundũ dies egressionis tue de terra egipti. Ostendã ei mirabilia: Videbũt gentes: et ꝛfundẽtur sup omni fortitudine sua. Ponet manũ sup os: aures eorum surde erunt. Lingent pulueres sicut serpentes: velut reptilia terre ꝓturbabũtur de edibus suis. Dominũ deum nostrũ desiderabũt: et timebũt te. Quis deꝰ similis tui qui aufers iniquitatẽ: et transis peccatũ reliquiaꝝ hereditatis tue? Non immittet vltra furorẽ suũ: quoniã volẽs misericordiam est. Reuertet̃ et miserebit̃ nr̃i. Deponet iniquitates nr̃as: et piciet in ꝓfundũ maris omnia peccata nostra. Dabis veritatẽ iacob: misericordiaꝝ abrahã: q̃ iurasti pr̃ibus nr̃is a diebus antiquis. Expl̃ michea ꝓpha.

Incipit naum ꝓphta

Liber visionis naum helchesei. Deꝰ emulator et vlciscẽs dñs: vlciscẽs dñs et habẽs furorẽ: vlciscẽs dñs in hostes suos: et irascẽs ipse inimicis suis. Dñs patiens et magnus fortitudine: et mundãs nõ faciet innocentẽ. Dominus in tempestate et turbine vie eius: et nebule puluis pedũ eius. Increpãs mare et exsiccãs illud: et omnia flumina ad desertũ deducens. Infirmatus ẽ basan et carmelus: et flos libani elanguit. Mõtes ꝛmoti sunt ab eo: et colles desolati sunt. Et contremuit terra a facie eius: et orbis et oes habitãtes in eo. Ante faciem indignacõnis eius quis stabit: et quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis: et petre dissolute sũt ab eo. Bonus dominus et fortãs in die tribulationis: et sciens sperantes in se. Et in diluuio ꝓtereũte consumationẽ faciet loci eius: et inimicos eius ꝓsequent̃ tenebre. Quid cogitatis contra dominũ? Consummationẽ ipse faciet. Non ꝛsurget duplex tribulatio: qꝛ sicut spine semiuicẽ ꝛplectũt̃: sic ꝛuiuũ eoꝝ pariter potantũ. Consumẽt̃ quasi stipula ariditate plena. Ex te enĩ exibit cogitãs contra dominũ malicia: mente ꝓtractãs ꝓuaricationẽ. Hec dicit dominus. Si ꝓfecti fuerint et ita plures: sic q̃q̃ attondẽtur et ꝓtransibit. Afflixi te: et nõ affligam te vltra. Et nũc conterã virgam eius de dorso tuo: et vincula tua dirumpã. Et ꝓcipiet sup te dominus. Non seminabit̃ ex nomine tuo amplius. De domo dei tui interficiã. Sculptilem et ꝛflatile ponam sepulcrũ tuũ: qꝛ imbonoratus es. Ecce sup montes pedes euangelizantis: et annunciãtis pacẽ. Celebra iuda festiuitates tuas et redde vota tua: qꝛ nõ adiciet vltra ut ꝓtrãseat i te belial: vmũ̃is interiit.

Ascendit qui dispgat coram te: Et qui custodiat obsidionẽ. Contẽplare viam: confortã lũbos: roborã virtutẽ valde. Quia reddidit dominus supbiam iacob: sicut supbiam israhel. Quia vastatores dissipauerũt eos: et ꝓpagines eoꝝ corruperũt. Clipeus fortiũ eius igneus: viri exercitus

in cocineis. Ignee habene currus in die p̄
paracōis eius: et agitatores ꝯsopiti sunt.
In itineribꝫ cōturbati sūt: quadrige collise
sūt in plateis. Aspectus eorꝫ quasi lāpades:
quasi fulgura discurrēta. Recordabit̄ fortitu
dinis suorꝫ: ruent in itineribꝫ suis: Velociter
ascendēt muros eius: et ꝓparabitur vmbra
culū. Portē fluuiorꝫ aperte sunt: et templum
ad solū dirutū. Et miles captiuus adductꝰ
est: et ancille eius minabantur gemētes ut
colūbe: murmurantes in cordibꝫ suis. Et ni
nive quasi piscina aquarꝫ aque eius: ipi ve
ro fugerūt. State state: et non est q̄ reuer
tatur. Diripite argentū diripite aurū: et nō
est finis diuitiarꝫ ex omnibꝫ vasis desidera
bilibꝫ. Dissipata et scissa et dilacerata: et cor
tabescens et dissolutio genuiculorꝫ et defectō
in cūctis renibꝫ: et facies omnīū sicut ingre
do olle: Vbi ē habitaculū leonū: et pascua
catulorꝫ leonū? Ad quam iuit leo ut ingre
deretur illuc: catulus leonis: et non est q̄ ex
terreat. Leo cepit sufficiēter catulis suis: et
necauit leenis suis. Et impleuit preda spe
luncas suas: et cubile suū rapina. Ecce ego
ad te dicit dominus exercituū: et succendā
usq̄ ad fumū quadrigas tuas: et leūculos
tuos comedet gladius. Et exterminabo de
terra predam tuam: et non audietur vltra
vox nūciorꝫ tuorꝫ. III
Ve ciuitas sanguinū: vniuersa mendacij: dilace
ratione plena. Non recedet a te rapina.
Vox flagelli. et vox impetus rote. et equi
frementis. et quadrige feruentis. et equitis
ascendentis. et micantis gladij. et fulguran
tis haste. et multitudinis interfecte. et gra
uis ruine: nec est finis cadauerū. Et corruet
in corporibꝫ suis ꝓpter multitudinē fornica
tionū meretricis speciose et gratae habētis
maleficia: que vendidit gētes in fornicacōi
bus suis: et familias in maleficijs suis. Ecce
ego ad te dicit dñs exercituū: et reuelabo
pudenda tua in facie tua: et ostendā in gē
tibꝫ nuditatē tuā et regnis ignominiā tuam.
Et piciā sup te abominacōnes tuas: et ꝯtu
meliis te afficiā: et ponā te in exemplū. Et
erit omis qui viderit te resilit a te: et dicet.
Vastata est ninive. Quis ꝯmouebit sup te
caput? Vnde querā ꝯsolatorē tibi? Nūq̄d
melior es ab allexandria populorꝫ: que ha
bitat in fluminibꝫ? Aque in circuitu eius: cu
ius diuitie mare: aque muri eius. Ethiopia
fortitudo eius et egiptus: et non est finis. Af
frica et libies fuerūt in auxilio tuo: sed et ipa
in transmigratione ducta est in captiuitatē.
Paruuli eius elisi sūt in capite omnīū viarꝫ:
et sup inclitos eius miserūt sortē: et omnes
optimates eius confixi sūt in pedibꝫ. Et tu
ergo inebriaberis et eris despecta: et queres
tu auxiliū ab inimico. Omes municōnes tue
sicut ficus cū grossis suis: si concusse fuerint
cadēt in os comedētis. Ecce populus tuus:
mulieres in medio tui. Inimicis tuis ad ap
tionē pandentur portē terre tue: deuorabit
ignis vectes tuos. Aquā ꝓpter obsidionē
hauri tibi: extrue municōnes tuas. Intra in
lucum et calca: subigens tene laterē. Ibi co
medet te ignis: peribis gladio: deuorabit te
ut bruc?. Cōgregare ergo ut brucus: mul
tiplicare ut locusta. Plures fecisti negotian
tiones tuas: q̄ stelle sunt celi. Brucus expā
sus est: et auolauit. Custodes tui quasi locu
sta: et paruuli tui q̄si locuste locustarꝫ: q̄ osi
dēt in sepibꝫ in die frigoris. Sol ortus est
auolauerūt: et nō ē ꝯgnitus locus earꝫ vbi
fuerit. Dormitauerūt pastores tui rex assur:
sepelietur pncipes tui. Lanitauit pl's tuus in
mōtibꝫ: et nō est qui ꝯgreget. Nō est obscu
ra contritio tua: pessima ē plaga tua. Oēs q̄
audierūt audicōem tuā: ꝯplauserūt manū tuā sup
te. Quia sup quem nō trāsiit malicia tua sp?

Vsq̄quo dñe clamabo: et nō ex
audies? Vociferabor
ad te vim patiēs: et nō
saluabis? Quare ostē
disti michi iniquitatē
et laborē: videre p̄dam et iniustitiā ꝯtra me?
Et factū est iudiciū: et ꝯtradictō potentior.
Propter hoc lacerata ē lex: et nō pueit usq̄
ad finē iudiciū. Quia impi? p̄ualet adūsus
iustum: propterea egreditur iudicium per
uersum. Aspicite in gentibus et videte et am
miramini et obstupescite: q̄ opus factuꝫ est
in dieb̄ vestris: q̄ nemo credet cū narrabit̄.

Habacuc

Quia ecce ego suscitabo chaldeos gentē
amaram ⁊ velocē ambulantē sup latitudinē
terre: ut possideat tabnacula non sua. Hor-
ribilis ⁊ terribilis est: ex semetipsa iudiciū
et onus eius egredietur. Leuiores pardis
equi eius: et velociores lupis vespertinis: et
diffundent equites eius. Equites namq;
eius delonge venient: volabūt quasi aquila
festinās ad comedendū. Omnes ad pdam
venient: facies eorū ventus vrēs. Et ꝯgrega-
bit quasi arenā captiuitatē: et ipe de regib
triūphabit. et tyranni ridiculi eius erūt. Ipe
sup omēz munitōēz ridebit: et comportabit
aggerem. ⁊ capiet eā. Tunc mutabit spūs:
et ptransibit ⁊ corruet. Hec ē fortitudo eius
dei sui. Nūquid non tu a principio domine
deus meus sancte meus: et non moriemur?
Domine in iudiciū posuisti eū: ⁊ fortē ut cor-
riperes fundasti eū. Mundi sūt oculi tui ne
videas malū: et respicē ad iniquitatē nō po-
teris. Quare non respicis sup inique agē-
tes: et taces deuorāte impio iustiorē se? Et
facies homines quasi pisces maris: ⁊ quasi
reptile non habēs principē. Totū in hamo
sublevauit: traxit illud in sagena sua: ⁊ cō-
gregauit in rete suū. Sup hoc letabitur et
exultabit: ꝓterea immolabit sagene sue:
et sacrificabit reti suo. Quia in ipis incrassa-
ta est pars eius: et cibus eius electus. Pro-
pter hoc ergo expandit sagenam suam: et
semp interficē gētes nō parcet. HE
Super custodiā meam stabo: et figam
gradū sup munitōem. Et contemplabo: ut
videā quid dicat michi: et quid rndeam
ad arguentē me. Et rndit michi dominus.
et dixit. Scribe visū ⁊ explana eū sup tabu-
las: ut pcurrat qui legerit eū. Quia adhuc
visus ptel: ⁊ apparebit in finē ⁊ nō mentiet.
Si morā fecerit exspecta illū: quia venens
veniet ⁊ nō tardabit. Ecce qui incredulus
est: non erit recta anima eius in semetipso.
Justus autē in fide sua viuet. Et quomodo
vinū potantē decipit: sic erit vir supbus ⁊ nō
decorabitur. Qui dilatauit quasi infernus
animā suā: et ipse quasi mors: et non adim-
plet. Et ꝯgregauit ad se omnes gentes: et
et coaceruauit ad se oēs ppl̄os. Nunquid
non omnes isti sup eū parabolam sument: et
loquelā enigmatū eius? Et dicetur: De ei:
q̄ multiplicat nō sua. Vsq; quo ⁊ aggrauat
contra se densū lutū? Nūquid nō repente
consurgēt qui mordeāt te? Et suscitabunt
lacerātes te: et eris in rapinā eis. Quia tu spo-
liasti gentes multas. spoliabūt te omnes q̄
reliqui fuerint de ppl̄is: ꝓpter sanguinē hoīs
⁊ iniquitatē terre ciuitatis. ⁊ omnū habitā-
tiū in ea. Ve qui congregat auaricā malā
domui sue: ut sit in excelso nidus eius: ⁊ libe-
rari se putat de manu mali. Cogitasti confu-
sionē domui tue: consecisti populos multos:
et peccauit anima tua. Quia lapis de pariete
clamabit ⁊ lignū quod inter iuncturas edi-
ficioꝝ est respondebit. Ve qui edificat ciui-
tatē in sanguinibus: ⁊ ꝓparat vrbē in iniq̄tate.
Nūquid non hec sūt a domino exercituū?
laborabūt enim ppl̄i in multo igni: ⁊ gētes
in vacuū deficiēt. Quia replebit terra ut
cognoscant gloriā domini: quasi aque opiē-
tes mare. Ve qui potū dat amico suo. mit-
tens fel suū: et inebriās ut aspiciat nuditatē
eius. Repletus ē ignominia ꝑ gloria. Bibe
tu q̄q̄: et consopire. Circūdabit te calix dextre
domini: et vomitus ignominie sup gloriā
tuā. Quia iniquitas libani opiet te: et vasti-
tas animaliū deterrebit eos: de sanguinibus
hominis ⁊ iniquitate terre ⁊ ciuitatis: ⁊ omī
habitantiū in ea. Quid pdest sculptile q̄
sculpsit illud fictor suus oflatile ⁊ imaginē
falsam: q̄ speraut in figmēto fictor eius ut
faceret simulacra muta? Ve q̄ dicit ligno
expgisce: surge lapidi tacēti. Nunquid
ipse docere poterit? Ecce iste cooptus ē au-
ro ⁊ argento: et omnis spiritus non est in vi-
sceribus eius. Dominus autem in templo
sancto suo: fileat a facie eius omnis terra.

Oratio abbacuc ꝓphete pro ignorantiis.

Domine audiui auditionem tuam:
et timui. Dñe opus tuum: in medio
annoꝝ viuifica illud. In medio an-
noꝝ notū facies: cū iratus fueris misericordie
recordaberis. Deus ab austro veniet: ⁊ scūs
de mōte pharan. Semp. Opuit celos gloria
eius: ⁊ laudis eius plena est terra. Splen-
dor eius ut lux erit: cornua in manibus eius.
Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciē
eius ibit mors. Egredietur diabolus ante

pedes eius: stetit ⁊ mensus est terrã. Aspexit ⁊ dissoluit gẽtes: et contriti sunt montes
secli. Incuruati sũt colles mũdi: ab itineribꝫ
eternitatis eius. Pro iniquitate vidi tentoria ethiopie: turbabũtur pelles terre madiã.
Nũquid in fluminibꝫ iratus es dñe: aut
in fluminibꝫ furor tuus: vel in mari indignatio
tua? Qui ascendes sup equos tuos: ⁊ quadrige tue saluatio. Suscitãs suscitabis arcũ tuũ: iuramenta tribubus que locutus es.
Semp. Fluuios scindẽs terã: viderũt te et
doluerũt mõtes: gurges aquarꝫ transiit. Dedit abissus vocẽ suã: altitudo manus suas
leuauit. Sol ⁊ luna steterũt in habitaculo
suo: in luce sagittarꝫ tuarꝫ ibũt: in splẽdore
fulgurãtis haste tue. In fremitu conculcabis
terram: et in furore obstupefacies gentes.
Egressus ẽ in salutẽ populi tui: in salutẽ cũ
cristo tuo. Percussisti caput de domo impij:
denudasti fundamentũ usqꝫ ad collũ. Sẽper. Maledixisti sceptris eius: capiti bellatorꝫ eius: venientibꝫ ut turbo ad dispgẽdũ
me. Exultatio eorꝫ: sicut eius qui deuorat
panpem in abscondito: Viã fecisti in mari
equis tuis: in luto aquarꝫ multarꝫ. Audiui
et conturbatus est venter meus: a voce contremuerũt labia mea. Ingrediat putredo
in ossibꝫ meis: et subter me scateat: Vt requiescam in die tribulacõis: ut ascendam ad
populũ accinctũ nrm. Ficus enim non florebit: et non erit germẽ in vineis. Mentietur
opus oliue: et arua non afferẽt cibũ. Abscedetur de ouili pecus: et non erit armentũ in ꝓsepibꝫ. Ego aũt in dño gaudebo: ⁊ exultabo in deo ihũ meo. Deus dñs fortitudo mea:
⁊ ponet pedes meos q̃i ĉuorꝫ. Et sup excelsa mea deducet me victor: ĩ psalmis canẽtẽ.

Expl: abbacuc ꝓpha Incip: sophonias ꝓpha

Verbũ dñi qõ factum
est ad sophoniã filiꝫ
chusi filij godolie filij
amasie filij ezechie: in
diebꝫ iosie filij ãmon
regis iuda. Congregãs congregabo oia
a facie terre dicit dñs: cõgregans hominẽ
et pecus: congregans volatilia celi ⁊ pisces
maris. Et ruine impiorꝫ erũt: et disperdã homines
a facie terre dicit dñs. Et extendam manũ
meã sup iudam ⁊ sup omes habitãtes iherusalẽ: et disperdam de loco hoc reliq̃as baal
et nomina edituorꝫ cũ sacerdotibꝫ: et eos q̃
adorant sup tecta militiã celi: et adorant et
iurant in domino ⁊ iurant in melchon: et qui
auertunt de post tergum domini: et qui non
quesierũt dominũ: nec inuestigauerunt eum.
Silete a facie domini dei: qꝫ iuxta ẽ dies dñi.
Quia ꝓparauit dominus hostiã: sanctificauit
vocatos suos. Et erit: in die hostie domini
visitabo sup pr̃ncipes ⁊ sup filios regum et
sup omes qui induti sũt veste peregrina. Et visitabo sup omes qui arroganter ingrediũtur
sup limẽ in die illa: qui complent domũ dñi
dei sui iniquitate ⁊ dolo. Et erit in die illa dicit
dominus vox clamoris a porta piscũ et vlulatus a secũda: et contritio magna a collibꝫ.
Vlulate habitatores pile. Conticuit omis
populus chanaan: disperierũt omes inuoluti
argento. Et erit: in tẽpore illo scrutabor iherusalẽ in lucernis ⁊ visitabo sup viros defixos
in fecibus suis: q̃ dicũt in cordibꝫ suis. Non
faciet bene dñs: et non faciet male. Et erit fortitudo eorꝫ in direptõem: et domus eorꝫ in
desertũ. Et edificabũt domos ⁊ nõ habitabũt:
⁊ plantabũt vineas ⁊ non bibent vinũ earꝫ.
Iuxta est dies domini magnus: iuxta est et
velox nimis. Vox diei domini amara: tribulabit ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ miseie.
dies tenebrarꝫ ⁊ caliginis. dies nebule et
turbinis: dies tube ⁊ clangoris sup ciuitates
munitas ⁊ sup angulos excelsos. Et tribulabo homines: et ambulabũt ut ceci: qꝫ dño
peccauerũt. Et effundet sanguis eorꝫ sicut
humus: et corpora eorꝫ sicut stercora. Sed
et argentũ eorꝫ et aurũ eorꝫ non poterit liberare eos: in die ire domini. In igne zeli eius
deuorabit omis terra: q̃ consumationẽ cũ festinacõe faciet cũctis habitãtibꝫ terrã. ¶ F

Conuenite congregamini gẽs non amabilis: priusq̃ pariat iussio quasi puluerẽ transeuntẽ die: anteqũ veniat sup vos
ira furoris domini. Queritte dominũ omes
mansueti terre: qꝫ iudicũ eius estis operati.
Queritte iustũ queritte mansuetũ: si quo mõ
abscondamini in die furoris domini. Quia

gaza destructa erit: et ascalon in desertum.
Azotũ in meridie eicient: et accaron eradica-
bitur. Ve q̃ habitatis funiculũ maris: gẽs
pditon. Verbũ dñi sup vos chanaan terra
philistinorũ: et dispdam te ita ut nõ sit in-
habitator. Et erit funiculus maris requies
pastorũ: et caule pecorũ. Et erit funiculus
eius q̃ remãserit de domo iuda. Ibi pascẽt
in domibus ascalonis: ad vespm requiescent.
Quia visitabit eos dominus deus eorum:
et auẽtet captiuitatẽ eorũ. Audiui oppropriũ
moab et blasphemias filiorũ amon que ex-
pbrauerũt populo meo: et magnificati sunt
sup termios eorũ. Propter ea viuo ego dicit
dominus exercituũ: deus israhel. Quia moab
ut sodoma erit et filij amon quasi gomorra:
sicitas spinarũ et cũi salis: et desertũ usq;
in eternũ. Reliquie popli mei diripiẽt illos:
residui gentis mee possidebunt illos. Hoc
enim eis euenet pro supbia sua: qua blas-
phemauerũt et magnificati sũt sup populum
domini exercituũ. Horribilis dñs sup eos:
et attenuabit oẽs deos terre. Et adorabũt
eũ viri de loco suo: oẽs insule gentiũ. Sed
et vos ethiopes: interfecti gladio meo eris-
tis. Et extendet manũ suã sup aquilonem:
et perdet assur. Et ponẽt speciosam in solitu-
dinẽ et in inuiũ: et quasi desertũ. Et accubabũt
in medio eius greges omnes bestie gentiũ:
et onocrotalus et hericius in limiribus eius
morabũtur. Vox cantantis in fenestra: cor-
uus in suplimiari: qm̃ attenuabo robur eius.
Hec est ciuitas gloriosa habitãs in ofidẽ-
tia: q̃ dicebat in corde suo. Ego sũ: et extra
me non est alia amplius. Quõ facta est in
desertũ: cubile bestiẽ Omnis qui transit p eã
sibilabit: et mouebit manũ suã. III
Ve puocatrix et redempta ciuitas columba.
Non audiuit vocẽ: et nõ suscepit disci-
plinã. In domino non ẽ confisa: ad deũ suũ
nõ appropinquauit. Principes eius in me-
dio eius: quasi leones rugientes. Iudices
eius lupi vespe: non relinquebant in mane.
Prophete eius vesani: viri infideles. Sacer-
dotes eius polluerũt sanctũ: iniuste egerũt
contra legẽ. Dominus iustus in medio eius:
non faciet iniquitatẽ. Mane mane iudiciũ
suũ dabit in luce: et nõ abscõdet. Nesciuit
autẽ iniquus confusionẽ. Disperdidi gentes:
et dissipati sũt anguli earũ. Desertas feci vias
eorũ: dũ non est qui transeat. Desolate sũt
ciuitates eorũ: non remanẽte viro neq; vllo
habitatore. Dixi. Attamen timebis me: susci-
pies disciplinã. Et non pibit habitaculum
eius: pter omnia in quibus visitaui eã. Verũ-
tamẽ diluculo surgẽtes corrupẽrũt omnes co-
gitacõnes suas. Quapropter expecta me
dicit dñs in die resurrectõis mee in futurũ:
qr iudiciũ meũ ut congregem gẽtes et colligã
regna. Et effundã sup eos indignationem
meã: omnem iram furoris mei. In igne enim zeli
mei deuorabitur oẽs terra. Quia tũc reddãt
populis labiũ electũ: ut invocẽt oẽs nomẽ
domini: et seruant ei humero vno. Vltra flu-
mina ethiopie inde supplices mei: filij dispe-
rsorũ meorũ deferent munus michi. In die il-
la non confunderis sup cũctis adinuẽtionib
bus tuis: quibus puaricata es in me. Quia tũc
auferam de medio tui magniloquos supbie
tue: et non adicies exaltari amplius in mon-
te sancto meo. Et derelinquã in medio tui
populũ pauperẽ et egenũ: et sperabũt in no-
mine domini. Reliquie israhel non facient ini-
quitatẽ nec loquentur mendaciũ: et nõ inue-
nietur in ore eorũ lingua dolosa. Quoniam
ipi pascentur et accubabũt: et non erit qui ex-
terreat. Lauda filia syõ: iubilato israhel. Le-
tare et exulta in omni corde filia ihrusalẽ. Ab-
stulit dominus iudiciũ tuũ: auertit inimicos
tuos. Rex israhel dominus in medio tui: non
timebis malũ vltra. In die illa dicetur ihrlm.
Noli timere syon: non dissoluantur manus
tue. Dominus deus tuus in medio tui fortis:
ipse saluabit. Gaudebit sup te in leticia: file-
bit in dilectione tua: et exultabit sup te i lau-
de. Vlugas qui a lege recesserãt congregabo
quia ex te erãt: ut non vltra habeas sup eis
opprobriũ. Ecce ego interficiã omnes q̃ affli-
xerũt te in tempore illo: et saluabo claudicã-
tem: et eam q̃ eiecta fuerat congregabo. Et
ponam eos in laudẽ et in nomẽ in omni terra
confusionis eorũ: in tempore illo quo adduc-
am vos: et in tempore quo congregabo vos.
Dabo enim vos in nomẽ et in laudẽ omnib ꝑplis
terre: cũ conuertero captiuitatẽ vrã coram o cu-
lis vestris dicit dñs. Expl. sophonias ꝑphã

Incipit aggeus ꝓpheta. Capitulũ primũ.

In anno secõdo darij regis ĩ mense sexto ĩ die vna mensis factũ est ꝟbũ dñi ĩ manũ aggei ꝓphete ad zorobabel filium salathiel ducẽ iuda: et ad ihesũ filiũ iosedech sacẽdotem magnũ dicẽs. Hec ait dñs exercituũ dicens. Populus iste dicit. Nondũ venit tempus domus dñi edificande. Et factuꝫ ẽ ꝟbũ domini ĩ manu aggei ꝓphete dicens. Nũquid tempus vobis est ut habitetis ĩ domibꝰ laqueatis: et domus ista deserta? Et nũc hec dicit dñs exercituũ. Ponite cor da vra sup vias vras. Seminastis multũ: et intulistis parũ. Comedistis: et nõ estis saciati. Bibistis: et non estis inebriati. Opiuistis vos: et nõ estis calefacti. Et qui mercedes ogregauit: misit eas in sacculũ pertusũ. Hec dicit dñs exercituũ. Ponite corda vra sup vias vras. Ascendite ĩ montẽ portate lignũ: et edificate domũ: et acceptabilis mihi eit: et glorificabor dicit dñs. Respexistis ad amplius: et ecce fcm est minus. Et intulistis in domũ: et exsufflaui illud. Quam ob causam dicit dñs exercituũ? Quia domus mea deserta est: et vos festinastis vnusquisq; ĩ domũ suã. Propter hoc sup vos ꝓhibiti sũt celi: ne daret rorem: et terra ꝓhibita est ne daret germẽ suũ. Et vocaui ficcitatẽ sup terrã et sup montes et sup triticũ et sup vinũ et sup oleũ et quecũq; profert humus: et sup homines et sup iumenta et sup omẽz labore manuũ. Et audiuit zorobabel filius salathiel et ihesus filius iosedech sacerdos magnus et omẽs reliqui populi vocẽ dei sui et ꝟba aggei ꝓphete sicut misit eũ dñs deus eorꝫ ad eos: et timuit omis populus a facie dñi. Et dixit aggeus nuncius dñi de nũcijs domini populo dicẽs. Ego vobiscũ dicit dominus. Et suscitauit deus spiritũ zorobabel filij salathiel ducis iuda et spm ihesu filij iosedech sacerdotis magni et spm reliquorꝫ de omi populo: et ingressi sunt et faciebant opus ĩ domo domini exercituũ dei sui.

In die vicesima et quarta mensis ĩ sexto mense ĩ ano secũdo darij regis ĩ septimo mense vicesima et prima mensis: factum est ꝟbũ domini ĩ manu aggei ꝓphete dicens. Loquẽ ad zorobabel filiũ salathiel ducem iuda et ad ihesũ filiũ iosedech sacerdotem magnũ: et ad reliquos populi dicẽs. Quis ĩ vobis est derelictus qui vidit domũ istam ĩ gloria sua prima? Et q'd vos videtis hãc nunc? Nunquid non ita ẽ quasi non sit ĩ oculis vris? Et nũc oforte zorobabel dicit dñs: et confortare ihesu filij iosedech sacẽdos magne: et confortare omnis populus terre dicit dominus exercituũ et facite: quoma ego vobiscũ sũ: dicit dñs exercituũ. Verbũ quod placuit vobiscũ cũ egrederemini de terra egipti: et spus meus erit ĩ medio vrm. Nolite timere: qꝰ hec dicit dñs exercituũ. Adhuc vnũ modicum ẽ: et ego omouebo celũ et terram et maẽ et aridã. Et mouebo omẽs gẽtes: et veniet desideratus cũctis gentibus. Et implebo domũ istã gloria: dicit dñs exercituũ. Meũ est argentũ et meũ est aurũ: dicit dñs exercituũ. Magna erit glia domus istius nouissime plusq; prime: dicit dñs exercituũ. Et ĩ loco isto dabo pacem: dicit dñs exercituũ. In vicesima et quarta nomi mensis ĩ ano secũdo darij regis: factũ est ꝟbũ domini ad aggeũ ꝓphetam dicẽs. Hec dicit dominus exercituũ. Interroga sacerdotes legẽ dicẽs. Si tulerit homo carnẽ sanctificatã ĩ ora vestimẽti sui et tetigerit de summitate eius panẽ aut pulmentũ aut vinũ aut oleũ aut omẽz cibũ: nunquid sanctificabitur? Respondẽtes autẽ sacerdotes dixerũt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigeit pollutus ĩ anima ex omibus hijs nũquid oraminabitur? Et rndẽrũt sacerdotes: et dixerũt. Contaminabitur. Et rndit aggeus et dixit. Sic populus iste et sic gẽs ista ante faciem meã dicit dñs: et sic ome opus manuũ eorꝫ: et omia q̃ obtulerũt michi oraminata erũt. Et nũc ponite corda vestra a die hac et sup antecꝫ ponere lapis sup lapidẽ ĩ templo domini: cũ accederitis ad aceruũ viginti modiorꝫ et fierẽt decem: et intraretis ad torcular ut expmeretis quinquaginta lagenas et fiebãt viginti. Percussi vos vento vrẽte: et aurugine et grandine omia opera manuũ vrarꝫ: et non fuit ĩ vobꝭ qui reuerteret ad me dicit dominus. Ponite corda vra ex die ista et ĩ futurũ a die vicesima et quarta nomi mensis: a die q̃ fundamẽta iacta sũt templi domini ponite sup cor vestrũ.

Nūquid iā semen in germine est? Et adhuc vinea ⁊ ficus ⁊ malogranatū ⁊ lignum olive nō floruit. Ex die ista benedicam. Et factū est verbū dñi secō ad aggeū in vicesima ⁊ quarta mens dicēs. Loqué ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego moueo celum pariter et terrā: et subuertā solium regnorū: et conterā fortitudinē regni gentiū. Et subuertā quadrigā ⁊ ascensorē eius: et descendent equi ⁊ ascensores eorū: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dñs exercituū assumā te zorobabel fili salathiel serue meus dicit dominus: et ponam te quasi signaculū: quia te elegi dicit dominus exercituum.

Expl. aggeus ꝓpha Incip. zacharias ꝓpha.

In mense octauo in āno secō dariy regis: factū est verbū domini ad zachariam filium barachie filij addo ꝓphetam. Iratus ē dñs sup pres vestros iracūdia. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercituū. Conuertimini ad me ait dominus exercituū. Et conuertar ad vos dicit dñs exercituū. Ne fiatis sicut pres vestri ad quos clamabant ꝓphete priores dicentes hec dicit dñs exercituū. Conuertimini de vijs vestris malis ⁊ cogitacōibus vestris pessimis: et nō audierūt neq; attenderunt ad me dicit dñs. Patres vestri vbi sunt et ꝓphete? Nunquid in sempiternū viuent? Veruntamē verba mea ⁊ legitima mea que mandaui seruis meis ꝓphetis: nunquid nō comprehenderūt patres vros? Et conuersi sūt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs exercituū facere nobis secōm vias nostras ⁊ secundū adinuencōnes nostras: fecit nobis. In die vicesima ⁊ quarta vndecimi mēs sabbath in anno secundo dariy: factū est verbum dñi ad zachariā filiū barachie filij addo ꝓphetam dicens. Vidi p noctē: et ecce vir ascendens sup equū rufum. et ipse stabat inter mirteta que erant in pfundo: et post eū equi rufi varij ⁊ albi. Et dixi. Qui sūt isti domine mi? Et dixit ad me angelus dominī qui loquebat in me. Ego ostendā tibi quid sint hec. Et rndit vir qui stabat inter mirteta et dixit. Isti sūt quos misit dominus: ut pambulēt terrā. Et responderūt angelo dñi qui stabat inter mirteta: ⁊ dixerūt. Perambulauimus terrā: et ecce omis terra habitat et quiesat. Et rndit angelus dominī et dixit. Domine exercituū usq; quo tu nō misereberis ihrusalē ⁊ vrbiū iuda quibus iratus es? Iste iā septuagesimus annus est. Et rndit dñs angelo q̄ loquebat in me verba bona: verba ꝛsolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebat in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituū. Zelatus sum ihrusalē et syon zelo magno. Et ira magna ego irascor sup gētes opulētas: q̄ ego iratus sū parū: ipsi vero adiuuauerunt in malū. Propterea hec dicit dominus. Reuertar ad ihrusalē in misericordijs: et domus mea edificabitur in ea ait dñs exercituū: et ꝓpendiculū extēdet sup ihrusalē. Adhuc clama dicens. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc affluēt ciuitates mee bonis: et ꝛsolabit adhuc dñs syon: et eliget adhuc ihrlm. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce quatuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebat in me. Quid sūt hec? Et dixit ad me. Hec sūt cornua: que ventilauerūt iudā ⁊ israhel et ihrusalē. Et ostendit mi dominus quatuor fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua q̄ ventilauerūt iudam p singulos viros: et nemo illorū leuauit caput suū. Et venerūt isti detrere ea: ut dicant cornua gētiū que leuauerūt cornua super terram iuda: ut

II

Et leuaui oculos meos ⁊ vidi: et ecce vir ⁊ in manu eius funiculus mensorū. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me: Vt metiar iuideam et ihrlm quāta sit latitudo eius: et quanta lōgitudo eius. Et ecce angelus q̄ loquebatur in me egrediebatur: ⁊ alius angelus egrediebatur in occursū eius: et dixit ad eū. Curre: loquere ad puerū istū dicēs. Absq; muro habitabit ihrusalē pre multitudine hominū ⁊ iumentorū in medio eius. Et ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu: et i gloria ero in medio eius. O o fugite de terra aquilonis dicit dominus: quoniā in quatuor ventos celi dispersi vos dicit dñs. O syon fuge q̄ habitas apud filiā babilonis: q̄ hec dicit dominus exercituū. Post gloriam misit me ad gentes: que spoliauerūt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillā oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meam sup eos: et erūt

prede hijs qui fuiebāt sibi: et cognoscetis
q̃ dñs exēcituū misit me. Laudaꝫ letare fi-
lia syō: q̃ ecce ego venio ⁊ habitabo in me-
dio tui ait dñs. Et applicabūt gētes multe
ad dominū in die illa: et erūt michi in ꝓplm.
Et habitabo in medio tui: ⁊ scies quia dñs
exercituū misit me ad te. Et possidebit dñs
iudā et partē suā in terra sanctificata: ⁊ eli-
get ihrusalē. Sileat omis caro a facie dñi:
q̃ ꝯsurrexit de habitaculo scō suo. III

Et ostendit m̄ dñs ihsū sacdotē ma-
gnū stantē coꝝ angelo dñi: ⁊ satban
stabat a dextris eius ut aduersaret ei. Et
dixit dñs ad satban. Increpet dñs in te sa-
than: et increpet dñs in te qui elegit ihrlm.
Nūquid nō iste torris ē erutus de ignes?
Et ihsus erat induitus vestibus sordidis: ⁊
stabat ante faciē angeli. Qui rndit: et ait
ad eos qui stabāt coram se dicēs. Auferte
vestimēta sordida ab eo. Et dixit ad eū. Ec-
ce abstuli a te iniquitatē tuā: ⁊ indui te mu-
tatoryis. Et dixit. Ponite cidarim mundaz
sup caput eius. Et posuerūt cidarim super ca-
put eius mundā: ⁊ induerūt eum vestib̄. Et
angelus domini stabat: et ꝯtestabat angelus
dñi ihsū dicēs. Hec dicit dñs exēcituū.
Si in vijs meis ambulaueris ⁊ custodiam
meā custodieris: tu q̃q̃ iudicabis domū meā
et custodies atria mea: ⁊ dabo tibi ambulā-
tes de hijs qui nūc hic assistūt. Audi ihsus
sacdos magne: tu ⁊ amici tui q̃ habitāt coꝝ
te: q̃ viri portendentes sūt. Ecce enī ego
adducā puū meū orientē: q̃ ecce lapis quē
dedi coꝝ ihsu: sup lapidē vnū septem oculi
sūt. Et ecce ego celabo sculpturam eius ait
dñs exēcituū: et auferā iniquitatē terre illi?
in die vna. In die illa dicit dñs exēcituū: vo-
cabit vir amicū suū subt vineā ⁊ sbter ficū.

Et reuisus ē angelus q̃ loque- IIII
bat in me: ⁊ suscitauit me quasi virū
qui suscitatur de somno suo. Et dixit ad me.
Quid tu vides? Et dixi. Vidi: et ecce cande-
labrū aureū totū. ⁊ lampas eius sup caput
ipius: et septē lucēne eius sup illud: et septē
infusoria lucēnis que erant sup caput eius:
et due oliue sup illud: vna a dextris lampa-
dis. et vna a sinistris ei?. Et rndi: et aio ad
angelū qui loquebat in me dicēs. Quid
sūt hec domine mi? Et rndit angelus qui lo-
quebat in me: ⁊ dixit ad me. Nūq̃d nescis
quid sūt hec? Et dixi. Nō domine mi. Et rn-
dit: et ait ad me dicēs. Hoc est verbum dñi
ad zorobabel dicēs. Non in exēcitu nec in
robore: sed in spū meo dicit dñs exercituū.
Quis tu mons magne coram zorobabel in
planū? Et educet lapidē p̄mariū: et exequa-
bit gratiā gratie eius. Et factū est ꝟbū dñi
ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt
domū istā: et manus eius pficiēt eā: ⁊ scies
q̃ dñs exēcituū misit me ad vos. Quis enī
despexit dies paruos? Et letabūtur: ⁊ vide-
būt lapidē stagneū in manu zorobabel. Se-
ptem sūt isti oculi domini: q̃ discurrūt in vni-
uersam terrā. Et rndi: et dixi ad eū. Quid
sunt due oliue iste ad dexterā candelabri et
ad sinistrā eius? Et rndi secūdo: ⁊ dixi ad eū.
Quid sūt due spice oliuaꝝ que sunt iuxta
duo rostra aurea: in quib̄ sūt suffusoria ex
auro? Et ait ad me dicēs. Nūquid nescis
quid sunt hec? Et dixi. Non domine mi. Et
dixit. Isti sūt duo filij olei splendoris: qui
assistunt dñatori vniuerse terre. V

Et conuisus sū: et leuaui oculos meos
et vidi: ⁊ ecce volumē volās. Et dixit ad me.
Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video vo-
lumē volās: longitudo eius viginti cubito-
rū: ⁊ latitudo eius decē cubitoꝝ. Et dixit ad
me. Hec est maledictō que egredietur super
faciē omis terre: q̃ omis fur sicut ibi scptū
est iudicabitur: et omis iurans ex hoc simi-
liter iudicabitur. Educā illud dicit dominus
exēcituū: et veniet ad domū furis ⁊ ad domū
iurantis in nomine meo mēdaciter. et ꝯmo-
rabit in medio domus eius: ⁊ ꝯsumet eū et
ligna eius ⁊ lapides eius. Et egressus ē an-
gelus q̃ loquebat in me: ⁊ dixit ad me. Le-
ua oculos tuos ⁊ vide. Quid est hoc quod
egreditur? Et dixi. Quidnā est? Et ait. Hec
est amfora egrediēs. Et dixit. Hec ē oculus
coꝝ in vniuersa terra. Et ecce talentum plumbi
portabatur: ⁊ ecce mulier vna sedēs in me-
dio amfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et pie-
cit eam in medio amfore: ⁊ misit massam plū-
beam in os eius. Et leuaui oculos meos et
vidi: et ecce mulieres egredientes: ⁊ spiritus
in alis earum. Et habebant alas quasi alas

milui: et leuauerũt anforã inter terrã & celũ.
Et dixi ad ãgelũ qui loquebat in me. Quo
iste deferũt anforas? Et dixit ad me. Vt edi-
ficetur ei dom? in terra sennaar: et stabilia-
tur & ponat ibi sup basem suã. VI
Et conuersus sũ: et leuaui oculos meos
et vidi: et ecce quatuor quadrige egrediẽ-
tes de medio duorũ montiũ: et montes mõ-
tes erei. In quadriga pma equi rufi: in qua-
driga secunda equi nigri: in quadriga tcia
equi albi: & in quadriga quarta equi varij
et fortes. Et respondi: et dixi ad angelũ qui
loquebat in me. Quid sũt hec domine mi?
Et rndit angelus: & ait ad me. Isti sũt qua-
tuor venti celi: q egrediũtur ut stẽt cora dominatore omis terre. In qua erãt equi nigri
egrediebãtur in terrã aqlonis: & albi egres-
si sunt post eos: et varij egressi sũt ad terrã
austri. Qui autẽ erant robustissimi exierũt
et querebãt ire & discurrẽ p omnẽ terrã. Et
dixit. Ite: & pambulate terrã. Et pambula-
uerũt terrã. Et vocauit me: & locutus ẽ ad
me dicẽs. Ecce q egrediũtur in terrã aquilo-
nis: requiescere fecerũt spm meũ in terra aq-
lonis. Et factũ est ⁊bũ domini ad me dicẽs.
Sume a transmigraco ne ab oldai & a tho-
bia & ab idaia qui venies tu in die illa & intra-
bis domũ iosie filij sophonie q venerunt de
babilone: et sumes aurũ & argẽtũ & facies
coronas & pones in capite iesu filij iosedech
sacerdotis magni: et loqueris ad eũ dicẽs.
Hec ait dns exercituũ dicẽs. Ecce vir: ori-
ens nomẽ eius. Et subter eũ orietur: et edi-
ficabit templũ domino: et ipse extruet tem-
plũ dno. Et ipe portabit gloriã: et sedebit
et dominabit sup solio suo. Et erit sacerdos
sup solio suo: et cõsiliũ pacis erit inter illos
duos. Et coronee erũt helem & thobie & idaie
et hen filio sophonie: memoriale in templo
domini. Et qui pcul sũt venẽt & edificabunt
in templo dni: et facietis q dns exercituum
misit me ad vos. Erit autem hoc: si auditu
audieritis vocem domini dei vestri. VII
Et factus ẽ in ano quarto darij regis:
factũ est ⁊bũ dni ad zachariã in qrta
mensis nomi q est casleu. Et misserũt ad
domũ dei sarasar & rogomelech & viri q erãt
cũ eis ad depcandam faciẽ dni: ut dicerẽt
sacerdotibus domus dni exercituũ et ꝓphetis
loquentes. Nunquid flendum est michi
in quinto mense: vel sanctificare me debeo si-
cut feci iam multis annis? Et factũ est ⁊bũ
domini exercituũ ad me dicens. Loquere ad
omnẽ populũ terre: et ad sacerdotes dicens.
Cũ ieunaretis & plangẽs in quinto & septi-
mo p hos septuaginta annos: nũq d ieunũ
ieunastis michi? Et cũ comedistis & bibistis:
nũq d nõ vobis comedistis & vobismetipsis
bibistis? Nunquid non hec sũt verba que
locutus est dns in manu ꝓphetarũ prioru cũ
adhuc ihrusalẽ habitaret et esset opulenta: ipa et vrbes in circuitu eius. et ad austrum
et in cãpestribus habitaretur? Et factus ẽ ver-
bum domini ad zachariam dicens. Hec ait
dominus exercituũ dicens. Iudiciũ verum
iudicate: et misericordiã & miseracõnes facite
vnusquisq cũ fratre suo. Et viduã & pu-
pillũ & aduenam et pauperẽ nolite calũniari:
et malũ vir fratri suo nõ cogitet in corde suo
Et noluerũt attendere & auerterũt scapulã
recedẽtes: et aures suas aggrauauerũt ne
audirẽt: et cor suũ posuerũt ut adamantem
ne audirẽt legẽ et ⁊ba q misit dns exercituũ
in spũ suo sancto p manũ ꝓpharũ prioru. Et
facta ẽ indignatio magna a dno exercituũ.
Et factũ est: sicut locutus sũ & non audierũt:
sic clamabũt & nõ exaudiã dicit dns exerci-
tuũ. Et dispsi eos p omnia regna q nescũt:
et terra desolata est ab eis eo q non essi trã-
siens et reuertẽs: & posuerũt terrã desiderabilẽ
Et factũ est ⁊bũ in desertũ. VIII
domini exercituum dicens. Hec dicit
dominus exercituũ. Zelatus sum syon zelo
magno: et indignatione magna zelatus sũ
eã. Hec dicit dns exercituũ: reuisus sum ad
syon: et habitabo in medio ihrusalẽ. Et vo-
cabit ihrusalẽ ciuitas veritatis: et mõs dni
exercituũ mons sanctificatus. Hec dicit dns
exercituũ. Adhuc habitabũt senes & anus
in plateis ihrusalẽ: et viri baculus in manu
eius pre multitudine dierũ. Et platee ciuita-
tis oplebũtur infantibus & puellis ludentibus in
plateis eius. Hec dicit dns exercituum. Si
videbitur difficile in oculis reliquiarũ ꝓpli
huius in diebus illis: nunquid in oculis meis
difficile erit dicit dominus exercituũ? Hec

dicit dñs exercituũ. Ecce ego saluabo ꝑplm
meũ de terra orientis & de terra occasus solis:
& adducã eos & habitabũt ĩ medio ihrlm:
et erũt michi in populũ & ego ero eis in deũ
in veritate & in iustitia. Hec dicit dñs exerci-
tuũ. Confortentur manus vestre q̃ auditis
in hijs diebꝫ sermones istos p os ꝓphar:
in die qua fundata ē domus dñi exercituũ
ut templũ edificaret̃. Siquidẽ ante dies
illos merces hominũ non erat nec merces
iumẽtorꝫ erat: neq̃ introeunti et exeũti erat
pax p̃ tribulacõe: et dimisi omẽs homines
vnũquẽq̃ contra ꝓximũ suũ. Nũc autem
nõ iuxta dies priores ego faciam reliquijs
populi huius dicit dñs exercituũ: sed semẽ
pacis erit. Vinea dabit fructũ suũ: & terra
dabit germẽ suũ. Et celi dabũt roꝛem suũ:
et possidere faciam reliquias populi huius
vniuersa hec. Et erit: sicut eratis maledictõ
in gentibꝫ domus iuda & domus israhel: sic
saluabo vos & eritis benedictio. Nolite ti-
mere. Confortentẽ manus vestre: quia hec
dicit dñs exercituũ. Sicut cogitaui ut af-
fligerẽ vos cũ ad iracundiam ꝓuocassent
patres vestri me dicit dominus & non sũ mi-
sertus: sic conũsus cogitaui in diebus istis
ut benefaciã domui iuda & iherusalem. Nolite
timere. Hec sũt ergo ꝟba que facietis.
Loquimini veritatẽ vnusquisq̃ cũ ꝓximo
suo: Veritatẽ et iudiciũ pacis iudicate in
portis vestris: et vnusquisq̃ malũ cõtra ami-
cũ suũ ne cogitetis in cordibꝫ vestris: et iura-
mentũ mendax ne diligatis. Omnia enim
hec sũt que odi dicit dñs. Et factũ est ꝟbũ
domini exercituũ ad me dicens. Hec dicit
dñs exercituum. Ieiuniũ quarti & ieiuniũ
quinti & ieiuniũ septimi et ieiuniũ decimi erit
domui iude in gaudiũ & leticiã: et in solẽni-
tates p̃clares: Veritatẽ tantũ & pacem dili-
gite. Hec dicit dñs exercituũ: Vsq̃quo ve-
niant populi & habitẽt in ciuitatibꝫ multis:
et vadãt habitatores vnus ad alterum di-
centes. Eamus & deꝓcemur faciẽ domini: &
queramus dñm exercituũ: Vadam etiam
ego. Et venient populi multi & gentes ro-bu-
sti ad querendũ dominũ exercituũ in iheru-
salem: et deꝓcandam faciem dñi. Hec dicit
dñs exercituũ. In diebꝫ illis in quibꝫ appre-
hendent decem homines ex ommbꝫ linguis
gentiũ: et apꝓhendẽt fimbriã viri iudei dicẽ-
tes: ibimus vobiscum. Audiuimus enim
quoniam deus vobiscum est. IX 9
Onus ꝟbi domini in terra adrach et
damasci requiei eius: q̃ dñs est oculus ho-
minis & omnũ tribuũ israhel. Emath quoq̃
in terminis eius: & tyrus & sydon. Assumpse-
rũt quippe sibi sapientiã valde. Et edificauit
tyrus munitionem suã: et congeruauit argen-
tum quasi humũ: et aurũ ut lutum platearꝫ.
Et ecce dñs possidebit eã: et percutiet in mari
fortitudinẽ eius: et hec igni deuorabitur. Vi-
debit ascalon & timebit: et gaza & dolebit ni-
mis: et accaron quoniã cõfusa est spes eius.
Et peribit rex de gaza: et ascalon nõ habita-
bitur. Et sedebit separator in azoto: et disp-
dam superbiam philistinorꝫ. Et auferam san-
guinẽ eius de ore eius: et abominacões eius
de medio dentiũ eius. Et relinquet̃ etiã ipse
deo nostro: et erit quasi dux in iuda: et acca-
ron quasi iebuseus. Et circũdabo domũ me-
am exhijs q̃ militant michi eũtes & reuertẽ-
tes: et nõ transibit super eos vltra exactor: q̃
nũc vidi in oculis meis. Exulta satis filia sy-
on: iubila filia ihrlm. Ecce rex tuus veniet ti-
bi iustus & saluator: ipse pauper & ascendens
super asinã: & super pullũ filiũ asine. Et dispdã
quadrigã ex ephraim: et equũ de iherusalẽ:
& dissipabitur arcus belli. Et loquetur pacẽ
gentibꝫ: et potestas eius a mari usq̃ ad ma-
re: et a fluminibꝫ usq̃ ad fines terre. Tu q̃q̃
in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tu-
os de lacu: in quo non est aqua. Cõuertimi
ad munitionem vincti spei. Hodie q̃q̃ annũcia-
ns duplicia reddam tibi: quoniã extendi
michi iudã quasi arcũ: impleui terrã ephra-
im. Et suscitabo filios tuos syõ super filios tu-
os grecia: et ponã te quasi gladiũ fortiũ. Et
dominus deus super eos videbitur: et exibit
ut fulgur iaculum eius. Et dñs deus in tuba
canet: et vadet in turbine austri. Dñs exerci-
tuũ ꝓtiget eos: et deuorabũt & subiicẽt lapi-
dibꝫ funde. Et bibentes inebriabunt̃ q̃ si vi-
no: et replebũtur ut phiale: & quasi cornua
altaris. Et saluabit eos dominus deus eorꝫ
in die illa ut gregez populi sui: quia lapides
sancti eleuabuntur super terrã eius. Quid

enim bonũ eius est. ⁊ quid pulcrũ eius: nisi
frumẽtũ electorũ ⁊ vinũ germinãs vrgines.

PEte pluuiã a dño in tempore X
serotino: et dñs faciet nubes ⁊ pluuiã
imbris: et dabit eis singulis herbã in agro.
Quia simulacra locuta sũt inutile: et diuini
derũt mendacũ: et somniatores locuti sũt
frustra ⁊ vane cõsolabãtur. Idcirco adduc-
ti sũt quasi grex: affligent' quia nõ est pa-
stor eis. Super pastores iratus ẽ furor meus:
et super hircos visitabo. Quia visitauit dñs
exercituũ gregem suũ domũ iuda: et posuit
eos quasi equũ gloriẽ sue in bello. Ex ipso
angulus. et ex ipso paxillus: ex ipso arcus
prelij: et ex ipo egredietur omis exactor si-
mul. Et erũt quasi fortes: cõculcantes lutũ
viarũ in prelio. Et bellabũt q̃ dñs cũ eis: et
confundẽtur ascensores equorũ. Et confor-
tabo domũ iuda: et domũ ioseph saluabo.
Et conũtam eos q̃ miserebor eorũ: et erũt
sicut fuerũt quando non pieceram eos. Ego
enim dñs deus eorũ: et exaudiã eos. Et erit
quasi fortes ephraim: et letabitur cor eorũ
quasi a vino. Et filij eorũ videbũt ⁊ letabũ-
tur: et exultabit cor eorũ in dño. Sibilabo
eis et congregabo illos: q̃ redemi eos. Et
multiplicabo eos sicut ante fuerant multipli-
cati: et seminabo eos in ꝑplis. Et de longe re-
cordabũtur mei: et viuent cũ filijs suis et re-
uertentur. Et reducã eos de terra egipti: et
de assirijs congregabo eos. Et ad terram
galaad ⁊ libam adducã eos: et nõ inueniẽ-
tur eis locus. Et transiet in maris freto: et p-
cutiet in mari fluctus: et profundentur omnia
profunda fluminis. Et humiliabit' superbia
assur: et sceptrũ egipti recedet. Confortabo
eos in dño et in nomine eius ambulabunt
dicit dñs. XI

APeri libane portas tuas: et comedat ignis cedros tu-
as: Vlula abies q̃ cecidit cedrus: q̃m ma-
gnifice vastati sũt: Vlulate querceus basan:
q̃m succisus est saltus munitus: Vox vlula-
tus pastorũ: q̃ vastata est magnificentia
eorũ: Vox rugitus leonũ: q̃m vastata ẽ super-
bia iordanis. Hec dicit domin⁹ deus meus.
Pasce pecora occisionis: q̃ qui possederant
occidebãt ⁊ non dolebãt: et vendebãt ea di-
centes. Bñdictus dñs: diuites facti sum⁹.
Et pastores eorũ non parcebãt eis: et ego
non parcam vltra super habitantes terram di-
cit dñs. Ecce ego tradam homines. vnum-
quẽq̃ in manu proximi sui. et in manu regis
sui: ⁊ conterent terrã ⁊ nõ eruã de manu eorũ:
et pascam pecus occisionis ꝓpter hoc o pau-
peres gregis. Et assumpsi michi duas vir-
gas: vnã vocaui decorẽ ⁊ alterã vocaui fun-
culũ: ⁊ paui gregẽ. Et succidi tres pastores
in mense vno: ⁊ contracta est anima mea in
eis. Siquidẽ ⁊ anima eorũ variauit in me.
Et dixi. Non pascam vos. Quod moritur
moriatur: et quod succidit' succidatur: ⁊ re-
liqui deuorẽt vnusquisq̃ carnẽ proximi sui. Et
tuli virgã meã que vocabat' decus ⁊ abscõ-
di eam: ut irritũ facerẽ fedus meũ q̃ pcussi
cũ omibus ꝓplis: et in irritũ deductũ est in die
illa. Et cognouerũt sic paupes gregis qui
custodiũt michi: quia verbũ dñi est. Et dixi
ad eos. Si bonũ est in oculis vris afferte
mercedem meam: et si non. quiescite. Et ap-
penderũt mercedem meam: triginta argen-
teos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad
statuariũ. Decorũ precii: quo appciatus sũ
ab eis. Et tuli triginta argenteos: et pieci
illos in domo dñi ad statuariũ. Et pscidi vir-
gam meã secũdam que appellabatur funicu-
lus: ut dissoluerẽ germanitatẽ inter iudam
et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume
tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego su-
scitabo pastorẽ in terra qui derelicta nõ visi-
tabit. dispsum nõ queret: et contritũ nõ sana-
bit et id q̃ stat non enutriet: et carnes pin-
guũ comedet. et vngulas eorũ dissoluet. O
pastor ⁊ idolũ: derelinquẽs gregẽ. Gladi-
us super brachiũ eius: et super oculũ dextrũ eius.
Brachiũ eius ariditate siccabit': et oculus de-
xter eius tenebrescens obscurabit'. XII

ONus verbi dñi super israhel. Dixit dñs
extendens celũ ⁊ fundans terram: et
fingẽs spũ hominis in eo. Ecce ego ponam
iherusalem in superliminare crapule omibus ꝓplis in cir-
cuitu: sed ⁊ iuda erit in obsidione cõtra ihe-
rusalem. Et erit: in die illa ponã iherusalẽ la-
pidem oneris cũctis ꝓplis. Omnes q̃ eleua-
bũt eam concisione lacerabũtur: et colligen-
tur adusus eam omnia regna terre. In die
illa dicit dñs pcutiã omnẽ equũ in stupore:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

et ascensorē eius in amentia. Et sup domū
iuda aperiam oculos meos: et omnē equū
populorū percutiā cecitate. Et dicēt duces iuda
in corde suo. Confortent mihi habitatores
ihrusalē: in domino exercituū deo eorū. In
die illa ponā duces iuda sicut caminū ignis
in lignis: et sicut facē ignis in feno: et devorā-
būt ad dextrā: et ad sinistrā omnes populos
in circuitu. Et habitabit ihrusalem rursus
in loco suo in ihrusalē: et saluabit dñs taber-
nacula iuda sicut in principio: ut nō magnifi-
ce glorietur domus dauid: et gloria habitan-
tiū ihrlm contra iudā. In die illo proteget do-
minus habitatores ihrlm. Et erit qui offen-
derit ex eis in die illa quasi dauid: et domus
dauid quasi dei: sicut angelus dñi in ospectū
eius. Et erit in die illa querā deterere omnes
gentes que venīnt contra ihrusalē: et effun-
dam sup domū dauid: et super habitatores
ihrlm spiritū gratie et precū. Et aspicient ad
me quē confixerūt: et plangēt eū planctu
quasi sup vnigenitū: et dolebūt sup eum ut
doleri solet in morte primogeniti. In die illa
magnus erit planctus in ihrusalem sicut
plāctus adrimmō in campo magedon. Et
plāget terra: familie et familie seorsū. Fami-
lie domus dauid seorsū: et mlieres eorū seor-
sū. Familie domus nathan seorsū: et mlieres
eorū seorsū. Familie domus leui seorsū: et mu-
lieres eorū seorsū. Familie semei seorsum: et
mlieres eorū seorsū. Oēs familie reliq: fami-
lie et familie seorsū: et mlieres eorū seorsum.

XIII

In die illa erit fons patēs domus
dauid et habitāntib ihrusalē: in ablutionē
peccatoris et mēstruate. Et erit in die illa dicit
dñs exercituū disperdā nomia idolorū de
terra: et nō memorabūtur vltra. Et pseudo
prophetas et spm immundū auferam de terra.
Et erit cū prophetauerit quispiā vltra: dicent
ei pr̄ eius et mater eius qui genuerūt eum.
Non viues: qm mendaciū locutus es in no-
mine dñi. Et configent eū pr̄ eius et mater
eius genitores eius cū prophetauerit. Et erit:
in die illa confundentur prophete vnusquisq ex
visione sua cū prophetauerint: nec operiētur
pallio saccino ut mentiantur. Sed dicet:
nō sum propheta. Homo agricola ego sū: qm
adam exemplū meū ab adolescentia mea.
Et dicetur ei. Quid sūt plage iste in medio
manuū tuarū? Et dicet. His plagatus sū
in domo eorū qui diligebāt me. Framea su-
scitare sup pastorē meū: et sup virū coherē-
tem mihi dicit dñs exercituū. Percute pa-
storem: et dispergentur oues. Et conuertam
manū meā ad paruulos: et erūt in omni ter-
ra dicit dñs. Partes due in ea dispergent et
deficiēt: et tertia pars relinquet in ea. Et du-
cam terciā partē per ignē: et vram eos sicut vri-
tur argentū: et probabo eos sicut probat aurū.
Ipse vocabit nomē meū: et ego exaudiā eū.
Et dicā populus meus es: et ipse dicet. dominus
deus meus.

XIIII

Ecce dies venīnt
dicit dñs: et divident spolia tua in me-
dio tui. Et congregabo omnes gentes ad
ihrusalē in preliū: et capient ciuitas et vasta-
bunt domus: et mulieres violabuntur. Et
egredietur media pars ciuitatis in captiui-
tatē: et reliquū populi non auferet ex vrbe.
Et egredietur dñs et pliabitur contra gētes
illas: sicut pliatus est in die certaminis. Et
stabūt pedes eius in die illa sup montē oli-
uarū: q est contra ihrusalē ad orientem. Et
scindetur mons oliuarū ex media parte sui
ad orientē et ad occidentē prupto grandi
valde. Et separabit medium montis ad aq-
lonē: et mediū eius ad meridiē. Et fugietis
ad vallem montiū eorū: quoma comūget
vallis montiū usq ad proximū. Et fugietis
sicut fugistis a facie terre motus in diebus
osie regis iuda. Et venīet dominus deus me-
us: omesq sancti cū eo. Et erit: in die illa nō
erit lux sed frigus et gelu. Et erit dies vna
que nota est domino: non dies neq nox: et
in tempore vesperi erit lux. Et erit: in die illa
exibūt aque viue de ihrusalē. Mediū earū
ad mare orientale: et mediū earū ad mare
nouissimū. In estate et in hyeme erūt: et erit
dominus rex sup omēz terrā. In die illa erit
dñs vnus: et erit nomē eius vnū. Et reverte-
tur omis terra usq ad desertum: de colle rem-
mon ad austrū ihrusalem. Et exaltabit et
habitabit in loco suo a porta benjamin usq
ad locū porte prioris et usq ad portam an-
gulorū: et a trē ananehel usq ad torcularia
regis. Et habitabūt i ea: et anathema nō erit
ampli?. Sed sedebit ihrlm secura: et hec erit

plaga qua percutiet dñs omnes gentes q̃ pugnauerũt adusus ihrlm. Tabescet caro vnusquisq; stantis super pedes suos: et oculi eius contabescent in foraminib⁹ suis: et lingua eorũ contabescet in ore suo. In die illa erit tumultus dñi magnus in eis: et apprehendet vir manũ proximi sui: et conseretur manus eius sup manũ proximi sui. Sed et iudas pugnabit aduersus ihrlm. Et congregabuntur diuitie omniũ gentiũ in circuitu: aurũ et argentũ et vestes multe satis. Et sic erit ruina equi et muli et cameli et asini et omniũ iumentorũ que fuerint in castris illis: sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentib⁹ que venerũt cõtra ihrusalem: ascendent ab anno in annũ ut adorent regem dñm exercituũ: et celebrent festiuitates tabernaculorũ. Et erit qui non ascenderit de familijs terre ad ihrlm ut adorent regem dñm exercituum: nõ erit super eos pmber. Quod et si familia egipti non ascenderit et non venerit: nec super eos erit. Sed erit ruina qua percutiet dñs omnes gentes: q̃ non ascẽderint ad celebrandã festiuitatẽ tabnaculorũ. Hoc erit pccm egipti et hoc pccm omniũ gentiũ: q̃ non ascẽderint ad celebrandã festiuitatẽ tabnaculorũ. In die illa erit qd̃ super frenũ est equi sanctũ dño: et erũt lebetes in domo dñi quasi phyale coram altare. Et erit omis lebes in ihrlm et in iuda sanctificatus dño exercituũ. Et venient omnes immolantes et sumẽt ex eis: et coquent in eis. Et nõ erit mercator vltra in domo dñi exercituũ in die illo. Explicit zacharias ꝓpha. Incipit malachias ꝓpha.

Onus verbi domini ad israhel in manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dñs. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater esaut iacob dicit dominus? Et dilexi iacob: esau autẽ odio habui. Et posui montes eius in solitudinẽ: et hereditatẽ eius in dracones deserti. Quod si dixerit idumea destructi sumus sed reuertentes edificabimus q̃ destructa sunt: hec dicit dominus exercituũ. Isti edificabunt: et ego destruã. Et vocabũtur termini iniquitatis: et populus cui iratus est dñs usq; meternũ. Et oculi vestri videbũt: et vos dicetis. Magnificetur dñs super terminũ israhel. Filius honorat patrẽ: et seruus dñm suũ. Si ergo pater ego sum vbi est honor meus: et si dñs ego sũ ubi timor meus dicit dñs exercituũ? Ad vos o sacerdotes: qui despicatis nomẽ meũ. Et dixistis. In quo despeximus nomen tuũ? Offertis sup altare meũ panes polluto. Et dicitis. In quo polluimus te? In eo q̃ dicitis: mensa dñi despecta est. Si offeratis cecum ad immolandũ: nonne malum est? Et si offeratis claudũ et languidũ: nõne malũ est? Offer illud duci tuo: si placuerit ei. aut si susceperit faciẽ tuã dicit dñs exercituũ. Et nũc deprecamini vultũ dei ut misereat vestri: de manu enim vra factũ est hoc: si quo modo suscipiat facies vestras dicit dñs exercituũ. Quis est in vobis q̃ claudat hostia et incẽdit altare meũ gratuito? Non est michi volũtas in vobis dicit dñs exercituũ: et munus nõ suscipiã de manu vestra. Ab ortu enim solis usq; ad occasũ magnũ est nomẽ meũ in gentib⁹: et in omi loco sanctificatur et offertur nomi meo oblatio mũda: q̃ magnũ nomen meũ in gentib⁹ dicit dñs exercituũ. Et vos polluistis illud in eo q̃ dicitis mẽsa domini contaminata est: et qd̃ supponitur cõtẽptibile ẽ cum igne qui illud deuorat. Et dixistis. Ecce de labore: et exsufflastis illud dicit dominus exercituũ. Et intulistis de rapina claudũ et languidũ: et intulistis munus. Nũquid suscipiã illud de manu vestra dicit dñs? Maledictus dolosus q̃ habet in grege suo masculũ: et votũ faciẽs immolat debile dño. Quia rex magnus ego dicit dñs exercituum: et nomẽ meũ horribile in gẽtib⁹. II

Et nũc ad vos mãdatũ hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire et si nolueritis ponẽ sup cor ut detis glam nomi meo ait dñs exercituũ: mittã in vos egestatẽ et maledicam bũdictionib⁹ vris: et maledicam illis qm̃ nõ posuistis sup cor. Ecce ego proiciam vobis brachiũ: et dispgam sup vultũ vrm stercus solemnitatũ vrarũ: et assumet vos secũ. Et scietis q̃ misi ad vos mandatũ istud: ut esset pactũ meũ cũ leui dicit dñs exercituũ.

Pactū meū fuit cū eo vite et pacis: et dedi
ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a facie nominis mei
pauebat. Lex veritatis fuit in ore eius: ⁊ im-
quitas non est inuēta in labijs eius. In pa-
ce ⁊ in equitate ambulauit mecū: et multos
auertit ab iniquitate. Labia enim sacēdotis
custodiūt scientiā: et legē requirent ex ore
eius: q̄ angelus dñi exercituū est. Vos au-
tem recessistis de via: et scandalizastis pluri-
mos in lege. Irritū fecistis pactū leui: dicit
dñs exercituū. Propter quod ⁊ ego dedi
vos contēptibiles ⁊ humiles omnib⁹ ꝑplis:
sicut non seruastis vias meas: et accepistis
faciem in lege. Nunquid non pater vnus
omniū nostrū? Nūquid non deus vnus
creauit nos? Quare ergo despicit vnusquis-
q̄ nostrū fratrē suū: violās pactū patrum
nostrorū? Transgressus est iuda ⁊ abomi-
natio facta est in israhel et in iherusalem: q̄
contaminauit iudas sanctificacōem domini
quā dilexit: et habuerūt filiā dei alienē. Dis-
perdat dñs virū qui fecerit hoc: magistrum
et discipulū de tabernaculo iacob. et offerē-
tem munus domino exercituū. Et hoc rursū
fecistis. Operiebatis lacrimis altare domi
fletu ⁊ mugitu: ita ut nō respiciā vltra ad sa-
crificiū: nec accipiā placabile quid de manu
vestra. Et dixistis. Quā ob causam? Quia
dñs testificatus est inter te ⁊ vxorē pube-
tatis tue: quā tu despexisti. Et hoc particeps
tua et vxor fœderis tui. Nonne vnus fecit:
⁊ residuū spūs eius est? Et quid vnus q̄rit
nisi semē dei? Custodite ergo spiritū vrīm:
et vxorē adolescentie tue noli despicere. Cū
odio habueris dimitte: dicit dñs deus israhel.
Operiet autē iniquitas vestimentū eius: di-
cit dñs exercituū. Custodite spīm vestrum:
⁊ nolite despicere. Laborare fecistis dñm in
sermonib⁹ vestris. Et dixistis. In quo eum
fecimus laborare? In eo q̄ dicitis. Omnis q̄
facit malū bonus est in conspectu domini: et
tales ei placēt. Aut ēte: vbi ē deus iudicij?

Ecce ego mittā angelū meū: III
et ꝑparabit viā ante faciē meā. Et statī
veniet ad templū suū dñator quē vos q̄ri-
tis: et angelus testamenti quē vos vultis
Ecce venit: dicit dñs exercituū. Et quis po-
terit cogitare diē aduentus eius? Et quis
stabit ad videndū eū? Ipse enim quasi ignis
conflans: et quasi herba fullonū. Et sedebit
cōflans ⁊ emūdās argentū: et purgabit fi-
lios leui. Et colabit eos quasi aurū ⁊ quasi
argentū: et erūt dño offerentes sacrificia in
iustitia. Et placebit domino sacrificium iuda
et iherusalem sicut dies seculi: et sicut ām an-
tiqui. Et accedam ad vos in iudicio: et ero
testis velox maleficis ⁊ adulteris ⁊ peruris:
et qui calūniant' mercedē mercēnarij: ⁊ hu-
miliāt viduas ⁊ pupillos ⁊ opprimūt pegri-
nū: nec timuerunt me dicit dñs exercituum
Ego enim dñs ⁊ nō mutor: et vos filij iacob
non estis consumpti. A diebus enim patrū vro-
rū recessistis a legitimis meis: et nō custodi-
stis. Reuertimini ad me ⁊ reuertar ad vos:
dicit dñs exercituū. Et dixistis in quo reuer
temur? Si affiget homo deū: q̄ vos configitis
me. Et dixistis. In quo configimus te? In de-
cimis ⁊ in primitijs ⁊ in penuria. Vos ma-
lediti estis: et me vos configitis gens tota
Inferte omem decimā in horreū: et sit cibus
in domo meā: et ꝑbate me sup hoc dicit dñs.
Si non aperuero vobis catharactas celi:
et effudero vobis benedictōēz usq̄ ad abū-
dantiā. Et increpabo ꝑ vobis deuorantē: et
non corrūpet fructū terre vestre: nec erit ste-
rilis vinea in agro dicit dñs exercituum. Et
beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enī
vos terra desiderabilis dicit dñs exercituū.
Inualuerūt sup me verba vestra dicit dñs. Et
dixistis. Quid locuti sumus contra te? Dixi-
stis: Vanus est qui seruit deo. Et q̄d emoli-
mentū q̄ custodiuimus p̄cepta eius: et q̄
ambulauimus tristes coram dño exercituū?
Ergo nūc beatos dicimus arrogātes. Si-
quidē edificati sūt facientes impietates: ⁊ tē-
ptauerūt deū et salui facti sūt. Tūc locuti sūt
timētes dum: vnusquisq̄ cū ꝓximo suo. Et
attendit dominus ⁊ audiuit: et scriptus est
liber monumēti coram eo timentib⁹ dñm et
cogitantib⁹ nomē eius. Et erunt michi ait
dñs exercituū in die qua ego faciam in pecu-
liū: et parcam eis sicut parcit vir filio suo f-
uēti sibi. Et ouertimini et videbitis q̄d sit in-
ter iustū ⁊ impiū: ⁊ inter seruientē deo ⁊ nō

Ecce enim dies seruiētem ei. IIII
veniet succensa quasi caminus: et erūt

oēs supbia ⁊ oēs facientes impietatē stipula.
Et inflammabit eos dies venies dicit dñs
exercituū: q̄ nō dereliquet eis radicē ⁊ ger-
men. Et orietur vob timentib nomē meū sol
iustitiae: et sanitas in pēnis eius. Et egredi-
emini ⁊ salietis sicut vituli de armento: ⁊ calcabi-
tis impios cū fuerit cinis sub plāta pedū ve-
strorū in die q̄ ego facio dicit dñs exercituū.
Mementote legis moysi serui mei: quā mānda-
ui ei in oreb ad omnem israel: p̄cepta ⁊ iudicia.
Ecce ego mittā vobis helyam phetam: ante-
q̄ veniat dies dñi magnus et horribilis.
Et conuertet cor patrū ad filios: ⁊ cor filiorū
ad patres eorū: ne forte veniam et percutiā
terrā anathemate. Expl: malachias pha.

Incipit prologus beati Jeronimi presbiteri
In libros Machabeorum.

Machabeorū libri duo preno-
tant plia inter hebreorū du-
ces gentēq; psaū: pugnā
quoq; sabbatorū ⁊ nobilis
machabei ducis triuphos: ex cuius nomine
⁊ libri indem sūt nūcupati. Nec ꝗ historia
continet etiā inclita illa gesta machabeorū
fratrū: qui sub antiocho rege pro sacris le-
gibus dira tormenta pessi sūt. Quos ma-
ter pia dum diuersis suplicijs vrgerentur
non solum non fleuit: sed et gaudens hor-
tabatur ad gloriam passionis. Explicit
plogus. Incipit liber p̄mus Machabeorū.

Et factum est postq̄
percussit alexander
philipi rex macedo
qui primus regnauit
in grecia egressus de
terra cethim darū re-
gem persarū et medorū.
constituit plia multa: et obtinuit omnium
munitiones: et interfecit reges terre. Et per-
transiit vsq; ad fines terre: ⁊ accepit spolia
multitudinis gentiū: ⁊ siluit terra in conspe-
ctu eius. Et congregauit virtutē et exercitū
fortem nimis: et exaltatū est et eleuatū cor
eius: et obtinuit regiones gentiū ⁊ tirānos
et facti sūt illi in tributū. Et post hec decidit
in lectū: et cognouit quia moreret. Et vo-
cauit pueros suos nobiles qui secū erāt nu-
triti a iuuentute sua: et diuisit illis regnū suū
cum adhuc viueret. Et regnauit alexan-
der annis duodecim: et mortuus est. Et obti-
nuerūt pueri eius regnū vnusquisq; in loco
suo: et imposuerūt oēs sibi diademata post
mortē eius ⁊ filij eorū post eos annis multis:
et multiplicata sūt mala in terra. Et exiit ex
eis radix peccat. antiochus illustris filius
antiochi regis qui fuerat rome obses: et re-
gnauit in anno centesimotricesimo ⁊ septimo
regni grecorū. In diebus illis exierūt ex israel
filij iniqui: et suaserūt multis dicentes. Eamus
et disponamus testamentum cū gentibus que
circa nos sūt: q̄ ex quo recessimus ab eis in
uenerūt nos multa mala. Et bonus visus ē
sermo in oculis eorū. Et destinauerūt aliqui
de populo ⁊ abierūt ad regem: et dedit illis
potestatē ut facerēt iustitiā gentiū. Et edi-
ficauerūt gymnasiū in ierosolimis secūdū
leges nationū. et fecerūt sibi p̄putia: et reces-
serūt a testamēto sancto. et iuncti sūt natio-
nibus: et venūdati sūt ut facerent malū. Et
paratū est regnū in cōspectu antiochi: et ce-
pit regnare in terra egipti: ut regnaret sup
duo regna. Et intrauit in egiptū in multitu-
dine grauī in curribus ⁊ elephantis ⁊ equi-
tibus: et copiosa nauiū multitudine. Et con-
stituit bellū adūsus ptolomeū regē egipti:
et veritus ē ptolomeus a facie eius ⁊ fugit:
et ceciderūt vulnerati multi. Et comprehendit
ciuitates munitas in terra egipti: ⁊ accepit
spolia terre egipti. Et conuertit anthiochus
postq̄ percussit egiptū in centesimo ⁊ quadra-
gesimo ⁊ tertio āno ⁊ ascendit ad israhel: ⁊
ascendit ierosolimis in multitudine grauī.
Et intrauit in sanctificationem cū supbia: et
accepit altare aureū et candelabrū luminis
et vniūsa vasa eius ⁊ mensam p̄positionis ⁊
libatoria ⁊ fialas ⁊ mortariola aurea ⁊ velū
et coronas et ornamētum aureū qd̄ in facie
templi erat: ⁊ cōminuit oīa. Et accepit ar-
gentū ⁊ aurū ⁊ vasa concupiscabilia: et acce-
pit thesauros occultos quos inuenit: et sub-
latis oīb abiit in terrā suā. Et fecit cedem
hominū: et locutus est in supbia magna. Et
factus est planctus magnus in israhel: et in
omni loco eorū. Et ingemuerūt p̄ncipes et
seniores: et iuuenes ⁊ virgines infirmati sūt:
et speciositas mulierū immutata est. Omnis

maritus suipsit lamentū: et q̄ sedebant in thoro maritali lugebāt. Et cōmota ē terra sup habitantes in ea: et vniūsa domus iacob induit cōfusionē. Et post duos annos diez misit rex pncipē tributoz in ciuitates iuda et venit ihrlm cū turba magna. Et locutus est ad eaverba pacifica in dolo: et crediderūt ei. Et irruit sup ciuitatē repente: et pcussit eam plaga magna: et pdidit pplm multū ex isrl. Et accepit spolia ciuitatis: et succēdit eaz igni. Et destruxit domus eius et muros eius in circuitu: et captiuas duxerūt mulieres a natos: et pecora possederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro magno a firmo a turribz firmis: et facta ē illis in arcem. Et posuerūt illic gentē peccatricē viros iniquos: et ou aluerūt in ea. Et posuerūt arma et escas: et ogregauerūt spolia ihrlm a reposuerūt illic: a facti sūt in laqueū magnū. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi a in diabolū magnū in israhel semp. Et effuderūt sanguinē innocentē per circuitū sanctificationis: et otaminauerūt sanctificationem Et fugerūt habitatoꝛes ihrlm ppter eos: et facta est habitacō exteroꝛ et facta ē extera semini suo: et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo: dies festi eius ouersi sūt in luctū: sabbata eius in opprobriū. honoꝛes eius in nichilū. Secundū gloriam eius multiplicata est ignominia eius: et sublimitas eius ouersa ē in luctum. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset omis pplus vnus. Et reliquerūt vnusquisq; legem suā: et ofenserūt omnes gentes secōm verbū regis antiochi. Et multi ex israhel cōsenserūt ei: et sacrificauerūt ydolis: a cōinquinauerūt sabbatū. Et misit rex antiochus libros p manus nūciorum in ihrlm a in omes ciuitates iude: ut sequerētur leges gentiū terre: et phiberent olocausta a sacrificia a placationes fieri in templo dei: et phiberent celebrari sabbatū et dies solēnes. Et iussit cōinquinari sancta: et sanctū pplm israhel. Et iussit edificari aras et templa et ydola et immolari carnes suillas et pecora cōmuna: et relinquere filios suos incircūcisos a cōinquinari animas eoꝛ in omibz immūdicijs a abominacōmbz ita ut obliuiscerentur legē a immutarent omes iustificationes dei. Et quicūq; nō fecissent secundū verbū regis antiochi morerent. Secundū omia verba hec scripsit omni regno suo: et ppposuit pncipes populo qui hec fieri cogerent. Et iusserūt ciuitatibz iude sacrificare. Et ogregati sūt multi de populo ad eos q̄ dereliquerāt legē dni: et fecerūt mala sup terrā: et effugauerunt pplm isrl in abditis et in absconditis fugitiuoꝛ locis. Die quītadecima mensis casleu. quīto et quadragesimo et centesimo anno edificauit rex antiochus abominandū ydolū desolationis sup altare dei: et per vniūsas ciuitates iude in circuitu edificauerūt aras: et ante ianuas domoꝛ et in plateis incendebant thura a sacrificabāt. Et libros legis combusserunt igni scindentes eos: et apud quēcunq; inueniebantur libri testamenti dni et quicūq; obseruabat legē dni: secōm edictū regis trucidabāt eū. In virtute sua faciebāt hec populo israhel: q̄ inueniebatur in omi mense in ciuitatibz. Et quīta a vicesima die mensis sacrificabāt super aram que erat contra altare: et mulieres que circūcidebāt filios suos trucidabātur secōm iussum regis antiochi. Et suspendebāt pueros a ceruicibz p vniūsas domus eoꝛ: et eos qui circūcideraut illos trucidabant. Et multi de pplo israhel diffinierunt apud se. ut nō manducarent immūda: et elegerūt magis mori q̄ cibis cōinquinari immūdis: et noluerūt infringere legem dei sanctā. et trucidati sūt. Et facta ē ira magna sup pplm valde.

II Et dicbz illis surrexit mathathias filius iohannis filij spmeonis sacerdos ex filijs ioarim ab ihrusalē: et cōsedit in mōte modin. Et habebat filios quīq; : iohānā q̄ cognomīabat gaddis. a symonē q̄ cognominabat thasi. et iudam qui vocabat machabeus: et eleazarū qui cognomīabat abaron. et ionathan q̄ cognomīabat apphus. Hij viderūt mala que fiebant in pplo iuda et in ihrlm. et dixit mathathias. Ve mihi. Vt quid natus sū videre ottitionē populi mei et ottitionē ciuitatis sancte. et sedere illic cū datur in mambz inimicoꝛum? Sancta in manu extraneoꝛ facta sūt: templū eius sicut hō ignobilis. Vasa glorie eius captiua

adducta sūt: trucidati sūt senes eius in plateis: et iuuenes eius ceciderunt in gladio inimicorū. Que gens non hereditauit regnū eius: ⁊ nō obtinuit spolia eius? Omis cōpositio eius ablata est. Que erat libera facta est ancilla. Et ecce sancta nra ⁊ pulcritudo nra et claritas nra desolata est: et cōinquinauerūt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scidit vestimenta sua matathias ⁊ filij eius: ⁊ operuerūt se cilicijs: ⁊ planxerūt valde. Et uenerūt illuc qui missi erāt a rege antiocho: vt cogerent eos qui confugerant in ciuitatē modū immolare ⁊ accendē thura: et a lege dei discedē. Et multi de ꝓlo israhel consentientes accesserūt ad eos: sed matathias ⁊ filij eius ostanter steterūt. Et respondentes q̄ missi erant ab antiocho dixerūt matathie. Princeps et clarissimus ⁊ magnus es in hac ciuitate: et ornatus filijs ⁊ fratribo. Ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerūt omes gētes et viri iuda ⁊ qui remāserunt in ihrlim: et eris tu ⁊ filij tui inter amicos regis: ⁊ amplificatis auro ⁊ argento ⁊ muneribo multis. Et respondit matathias: ⁊ dixit magna voce. Et si omnes gentes regi antiocho obediūt vt discedāt vnusquisq̄ a religione legis patrū suorū ⁊ cōsentiant mandatis eius: ego et filij mei et frēs mei obediemus legi patrū nrōr. Propicius sit nobis deus: nō est nobis vtile relinquē legem ⁊ iusticias dei. Nō audiemus verba regis antiochi: nec sacrificabimus trāsgredientes legis nre mādata: ut eamus alteram via. Et vt cessauit loqui verba hec: accessit quidā iudeus in ommū oculis sacrificaē ydolis sup aram in cīitate modū secōd iussum regis. Et vidit matathias ⁊ doluit: ⁊ tremuerūt renes eius. Et accensus est furor eius secōm iudiciū legis: et insiliens trucidauit eū sup aram. Sed ⁊ virū quē rex antiochus miserat qui cogebat immolari occidit in ipo tempore ⁊ aram destruxit: ⁊ zelatus est legem sicut fecit phinees zambri filio salomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicens. Omis q̄ zelū habet legis statuens testamētū exeat post me. Et fugit ipe ⁊ filij eius in montes: et reliquerūt quecūq̄ habebant in ciuitate

Tunc descenderūt multi querentes iudiciū et iusticiā in desertū: et sederūt ibi ipsi ⁊ filij eius et mulieres eorū et pecora eorū: qm̄ mduraueērt sup eos mala. Et renūtiatū ē viro regis ⁊ exercitui q̄ erāt in ihrlim ciuitate dauid: qm̄ discessissent viri quidā qui dissipauerūt mandatū regis in loca occulta in deserto: ⁊ abissent post illos multi. Et statim prexerūt ad eos: et constituerūt aduersus eos preliū in die sabbatorū. Et dixerūt ad eos. Resistitis ⁊ nūc adhuc? Exite: et facite secūdū verbū regis antiochi ⁊ viuetis. Et dixerūt. Non exibimus: neq̄ faciemus verbū regis vt polluamus diem sabbatorū. Et cōcitauerūt adūsus eos plū: et non responderūt illis nec lapidē miserūt in eos nec oppilauerūt loca occulta dicentes. Moriamur omes in simplicitate nra: ⁊ testes erūt super nos celū ⁊ terra q̄ iniuste perdis nos. Et intulerūt illis bellum sabbatis: ⁊ mortui sūt ipsi ⁊ vxores eorū ⁊ filij eorū ⁊ pecora eorū: usq̄ ad mille ammas hominū. Et cognouit matathias ⁊ amici eius: ⁊ luctū habuerūt sup eos valde. Et dixit vir pximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerūt et non pugnauerimus adūsus gentes pro animabo nostris ⁊ iusticiaiombo nostris: ⁊ cito disperdent nos a terra. Et cogitauerūt in illa die dicentes. Omis homo quicūq̄ venerit ad nos in bello die sabbatorū pugnemus adūsus eū: et nō moriemur omes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata est ad eos sinagoga iudeorū fortis viribus ex israhel: omis volūtarius in lege et omes qui fugiebant a malis addīti sunt ad eos: ⁊ facti sūt illis ad firmamentū. Et collegerūt exercitū: et percusserūt peccores in ira sua ⁊ viros iniquos in indignatione sua: et ceteri fugerūt ad nationes vt euaderent. Et circuiuit matathias et amici eius ⁊ destruxerūt aras: et circūcideūt pueros incircūcisos quotquot inuenerūt in finibo israhel in fortitudīe. Et persecuti sūt filios superbie: et ꝓsperatū est opus in manibo eorū. Et obtinuerūt legē de manibo gentiū ⁊ de manibo regū: et non dederūt cornu peccatori. Et appropinquerūt dies matathie moriendi: et dixit filijs suis. Nunc confortata ē superbia

et castigatio: et tempus euersionis et ira in=
dignationis. Nunc ergo o filij emulatores
estote legis: et date animas vestras pro te=
stamento patrū. Et memēto te operū patrū
que fecerūt in gnationib⁹ suis: ⁊ accipietis
gloriam magnā ⁊ nomē eternū. Abraham
nōne in temptacōne inuētus ē fidelis: et re=
putatū ē ei ad iusticiā? Joseph in tempore
angustie sue custodiuit mādatum: et fcūs
ē dns egipti. Finees pater noster zelando
zelū dei accepit testamentū sacēdotij eterni.
Jhesus dū impleuit vbū fcūs est dux in isrl'.
Caleph dum testificatur in eccia accepit he=
reditatē. Dauid in sua misericordia cōsecu=
tus ē sedez regni in secula. Helias dū zelat
zelū legis receptus ē in celū. Ananias azā=
rias ⁊ misahel credētes liberati sūt de flāma.
Daniel in sua simplicitate liberatus ē de ore
leonum. Et ita cogitate p generacōnem et
gnationē: q̄ omes qui sperant in eū non in=
firmantur. Et a verbis viri pecōris ne timue=
ritis: quia gloria eius stercus ⁊ vermis est.
Hodie extollit' et cras nō inuenietur: quia
conūsus est in terrā suā: ⁊ cogitacō eius pe=
rijt. Vos ergo filij o fortamini ⁊ viriliter agi
te in lege: q̄ cū feceritis q̄ vobis p̄cepta sūt
in lege a domino deo vestro: in ipa gloriosi
eritis. Et ecce symon frater vr̄ sciō q̄ vir cō=
silij est. Ipm audite semp: et ipe erit vobis
pater. Et iudas machabeus fortis viribus
a iuuētute sua sit vobis princeps milicie: ⁊
ipse aget bellum ꝓpli. Et adducetis ad vos
omes factores legis: ⁊ vindicate vindictā
populi vestri. Retribuite retribucōes gen=
tibus: ⁊ intēdite in p̄ceptū legis. Et bnedixit
eos: ⁊ apositus ē ad patres suos. Et defun
ctus ē centesimo et quadragesimo sexto an=
no: et sepultus ē a filijs suis in sepulcris pa=
trum suorum in modin: et planxerunt eum
omnis israhel planctu magno. III

Et surrexit iudas qui vocabatur ma=
chabeus filius eius pro eo: ⁊ adiuua=
bant eū omnes fratres eius et vniūsi qui se
coniunxerāt patri eius: et pliabantur pliuz
israhel cū leticia. Et dilatauit gloriā populo
suo: ⁊ induit se loricaz sicut gigas ⁊ succinx
it se arma bellica sua in plijs: et ꝓtegebat
castra gladio suo. Similis factus ē leoni
in operib⁹ suis: et sicut catulus leonis rugiēs
in venacōne. Et pscutus ē iniquos pscrutās
eos: ⁊ qui conturbabāt populū suū eos suc=
cendit flammis: et repulsi sūt immici eius p
timore eius. Et omes operij iniquitatis cō=
turbati sūt: et directa est salus in manu eius.
Et exacerbabat reges multos: ⁊ letificabat
iacob in opibus suis: et in seculum memoria
eius in benedictōne. Et pambulabat ciuita=
tes iuda ⁊ pdidit impios ex eis: et auertit
iram ab israhel. Et nominatus ē vsqz ad no=
uissimū terre: et congregauit pereūtes. Et
congregauit apolonius gentes: ⁊ a samā=
ria virtutez multā ⁊ magnā ad bellandū cō=
tra israhel. Et cognouit iudas ⁊ exiit obui=
am illi: et pcussit ⁊ occidit illū ⁊ ceciderūt vul=
nerati multi ⁊ reliq̄ fugerūt: ⁊ accepit spolia
eorz. Et gladiū apolonij abstulit iudas:
et erat pugnās in eo omib⁹ diebus. Et audi=
uit seron pnceps exēcitus sirie: q̄ ogregauit
iudas ogregacōem fideliū ⁊ ecclesiaz secū.
Et ait. Faciā mihi nomē et glorificabor in
regno: ⁊ debellabo iudā et eos q̄ cū ipo sūt:
qui spernebant verbū regis. Et ꝓparauit se:
et ascenderūt cū eo castra impiorz fortes au=
xiliarij ut facerent vindictā in filios israhel.
Et appropinquauerūt usqz bethoron: ⁊ exiuit
iudas obuiā illis cū paucis. Vt autē viderūt
exercitū venientē sibi obuiā: dixerūt iude.
Quomodo poterimus pauci pugnare cō=
tra multitudinē tantā ⁊ tā fortē? Et nos fati=
gati sumus ieiunio hodie. Et ait iudas. Fa=
cile ē concludi multos in manu paucorz: et
nō est differencia in conspectu dei celi liberā=
re in multis ⁊ in paucis: quoniā non in multi=
tudine exercitus victoria belli: ſ de celo for=
titudo ē. Ipi veniunt ad nos in multitudine
contumacia ⁊ supbia: ut dispdant nos ⁊ vxo=
res nostras ⁊ filios nostros: et ut spolient
nos. Nos vero pugnabimus ꝓ animabus
nostris ⁊ legib⁹ nostris: et ipe dns cōteret
eos ante faciē nram. Vos aūt ne timueritis
eos. Vt cessauit autē loqui insiluit in eos
subito: et contritus ē seron ⁊ exercitus eius
in conspectu ipius: et persecutus est eū in de=
scensu bethoron usqz in campū. Et ceciderūt
ex eis octingenti viri: reliqui aūt fugerunt
in terrā philistijm. Et cecidit timor iude ac

fratrū eius ⁊ formido sup omes gentes · in
circuitu eorꝝ: ⁊ pueniit ad regē nomē eius:
et de prelijs iude narrabant omes gentes.
Vt audiuit aūt rex antiochus sermones
istos iratus est animo: ⁊ misit ⁊ ogregauit
exercitū vnūsi regni sui castra forti valde
Et aperuit erariū suū: et dedit stipendia ex-
ercitui in ānū: et mādauit illis vt essent pa-
rati ad omia. Et vidit q̄ defecit pecunia de
thesauris suis: et tributa regionis modica
ꝓter dissensionem ⁊ plagā quā fecit in ter-
ra: ut tolleret legitima q̄ erant a p̄mis die-
bus. Et timuit ne nō haberet ⁊ semel ⁊ bis
in sūptus et donariua que dederat ante lar-
ga manu: et abūdauerat sup reges q̄ ante
eū fuerāt. Et osternatus erat animo valde:
et cogitauit ire in p̄sidem ⁊ accipere tributa
regionū: et ogregare argentū multū. Et re
liquit lysiam hominē nobilē de genē regali
sup negocia regia a flumine eufraten vsq̄
ad flumen egipti: et vt nutriret antiochū fi-
liū suū donec rediret. Et tradidit ei mediū
exercitū ⁊ elephantos: ⁊ mandauit ei de oi-
bus quē volebat ⁊ de inhabitantibus iude-
am et ihrlim: et ut mitteret ad eos exercitū
ad cōterendā ⁊ extirpandā virtutē israhel.
et reliquias ihrlim. et auferendā memoriam
eorꝝ de loco: et ut ostituēret habitatores fi-
lios alienigenas in omib̄ finib̄ eorꝝ: ⁊ sor-
te distribueret terrā eorꝝ. Et rex assumpsit
partem exercitus residui. et exiuit ab anio-
chia ciuitate regni sui anno cēteſimo ⁊ qua-
dragesimo septimo: et trāsfretauit eufraten
flumen: et perambulabat superiores regio-
nes. Et elegit lisyas ptholomeū filiū dorimi-
mi et nichanorē et gorgiam viros potentes
ex amicis regis: et misit cū eis quadragin-
ta milia virorꝝ et septē milia equitū vt venī-
rent in terrā iuda et disperderent eam sēm
verbū regis. Et processerūt vt irent cū vni-
uersa virtute sua: et venerunt ⁊ applicuerunt
ammaum in terra cāpestri. Et audierūt mer-
catores regionū nomen eorꝝ: et acceperūt
argentū ⁊ aurū multū valde ⁊ pueros. et ve-
nerunt in castra vt acciperēt filios israhel in
seruos: et additi sūt ad eos exercitus sirie
et terre alienigenarꝝ. Et vidit iudas ⁊ fra-
tres eius q̄ multiplicata sūt mala: et exerci-
tus applicabat ad fines eorꝝ: et cognouerūt
verba regis que mandauit populo facere
in interitū et consūmationē. Et dixerūt vnus-
quisq̄ ad p̄ximū suū. Erigamus decliōnē
populi nostri: et pugnemus pro populo no-
stro et sanctis nostris. Et congregatus est
cōuentus vt essent parati in prelium: et ut ora-
rent ⁊ peterent misericordiam ⁊ miserationes
Et ihrlim nō habitabatur: ſ̄ erat sicut deserti.
Non erat q̄ ingrederet et egrederet de na-
tis eius: et sanctū conculcabat. Et filij alie-
nigenarꝝ erāt in arce: ibi erat habitatio gē-
tiū. Et ablata ē voluptas a iacob: et defecit
ibi tibia ⁊ cithara. Et ogregati sūt ⁊ venerūt
in maspha contra ihrlim · q̄ locus oratōis
erat in maspha ante in israhel. Et ieiunauerū
illa die: et induerūt se cilicijs ⁊ cinerem
imposuerūt capiti suo: et dissuerūt vestimen-
ta sua. Et expanderūt libros legis de quib̄
serutabant gentes similitudinē simulacro-
rū suorꝝ: et attulerūt ornamēta sacerdotalia
et p̄micias ⁊ decimas: ⁊ suscitauerūt nazare-
os q̄ impleuerāt dies. Et clamauerūt voce
magna in celū dicentes. Quid faciemus
istis: ⁊ quo eos ducemus? Et sancta tua cōu-
culcata sūt ⁊ contaminata sūt: et sacerdotes
tui facti sūt in luctū ⁊ in humilitatē. Et ecce
nationes ouenerūt adūsus nos: ut nos dis-
pdant. Tu scis que cogitant in nos. Quō
poterimus subsistē ante faciem eorꝝ: nisi tu
deus adiuues nos? Et tubis exclamauerūt
voce magna. Et post hec ostituit iudas du-
ces populi: tribunos ⁊ centuriones ⁊ penta-
contarchos et decuriones. Et dixit his qui
edificabant domos et sponsabant vxores ⁊
plantabāt vineas ⁊ formidolosis: ut redirēt
vnusquisq̄ in domu suā sēm legē. Et mo-
uerunt castra: et collocauerūt ad austrū am-
maū. Et ait iudas. Accīgimini ⁊ estote filij
potentes · ⁊ estote parati in mane vt pugne-
tis adūsus nacōnes has que ouenerūt dis-
perdere nos ⁊ sancta nostra: q̄m melius est
nos mori in bello: q̄ videre mala gentis nr̄e
⁊ sanctorꝝ. Sicut aūt fuerit voluntas in celo
ita fiat. Et assumpsit gor-
gias quinq̄ milia virorꝝ: ⁊ mille equi-
tes electos. Et mouerūt castra nocte vt appli-
carent ad castra iudeorꝝ: et percuterent eos

subito. Et filij qui erant ex arce erant illis
duces. Et audiuit iudas: et surrexit ipse et
potentes p cutere ⁊ tutem exercituū regis:
que erant in ammaū. Adhuc enim dispsus
erat exércitus a castris. Et venit gorgias in
castra iude noctu: ⁊ neminē inuenit. Et que-
rebat eos in montibꝫ: quomā dixit: fugiūt
hij a nobis. Et cū dies factus esset apparuit
iudas in campo cū tribꝫ milibꝫ virorꝫ tantū:
qui tegumēta ⁊ gladios non habebāt. Et
viderūt castra gentiū valida: et loricatus et
equitatus in circuitu eorꝫ: ⁊ hij docti ad p-
liū. Et ait iudas viris qui secū erant. Ne ti-
mueritis multitudinē eorꝫ: et impetuꝫ eorꝫ
ne formidetis. Memento te qualiter salui
facti sūt pres nostri in mari rubro: cū seque-
rent eos pharao cū exercitu multo. Et nūc
clamemus in celū ⁊ miserebit nostri dns: ⁊
memor erit testamenti patrū nrorꝫ ⁊ conteret
exercitū istū ante faciē nostrā hodie: et sciet
omes gentes q ē deus qui redimat ⁊ lube-
ret israhel. Et leuauerūt alienigene oculos
suos: et viderunt eos venientes ex aduerso.
Et exierūt de castris in prelium: ⁊ tuba cecine-
rūt hij qui fuerant cū iuda. Et ꝯgressi sunt:
et contrite sūt gentes ⁊ fugerūt in campum.
Nouissimi autē ceciderūt in gladio: ⁊ p-
secuti sūt eos usq; gezerona usq; in campos
ydumee ⁊ azoti et iamne: et ceciderūt ex illis
usq; ad tria milia virorꝫ. Et reuersus est iu-
das: ⁊ exercitus eius sequēs eū. Dixitq; ad
populū. Non ꝯcupiscatis spolia q; bellum
contra nos est: et gorgias ⁊ exercitus eius
ꝓpe nos in montibꝫ: sed state nunc contra
inimicos nrosꝫ ⁊ expugnate eos: ⁊ sumetis
postea spolia securi. Et adhuc loquente iu-
da hec: ecce apparuit pars quedā ꝓspiciēs
de monte. Et vidit gorgias q; in fugā con-
uersi sunt sui: et succensa sunt castra. Fumus
enim qui videbatur declarabat qd factuꝫ ē.
Cum illi conspectis timuerūt valde: aspi-
cientes simul ⁊ iudam et exercitū in campo
paratū ad pliū. Et fugerūt omes in campo
alienigenarꝫ: et iudas reuersus est ad spo-
lia castrorꝫ. Et acceperunt aurū multū ⁊ ar-
gentū ⁊ iacinctū ⁊ purpurā marinā ⁊ opes
magnas: ⁊ ꝯuersi ymnū canebāt ⁊ bndice-
bant deū in celū quomā bonus ē: quomā in
seculū misericordia eius. Et facta est salus
magna in israhel in die illa. Cum autē
alienigenarꝫ euaserūt: venerūt ⁊ nūciauerūt
ypsie vniuersa q̄ acciderāt. Quibꝫ ille audi-
tis consternatus animo deficiebat: q; non q̄-
lia voluit talia cōtigerūt in israhel: et qualia
mandauit rex. Et sequēti anno ꝯgregauit
ypsias virorꝫ electorꝫ sexaginta milia ⁊ equi-
tum quinq; milia: ut debellaret eos. Et vene-
rūt in iudeā: ⁊ castra posuerūt in bethoron: ⁊
occurrit illis iudas cū decē milibꝫ viris. Et
viderūt exercitū fortē: ⁊ oauit ⁊ dixit. Bndi-
ctus es saluator israhel qui contriuisti impe-
tum potentis in manu serui tui dauid: et tra-
didisti castra alienigenarꝫ in manu ionathe
filij saul ⁊ armigeri eius. Conclude exercitū
istū in manu populi tui israhel: et ꝯfundātur
in exércitu suo ⁊ equitibꝫ. Da illis formidinē:
et tabefac audaciā ⁊ tutis eorꝫ: ⁊ ꝯmoueāt
contritione sua. Deice illos gladio diligen-
tiū te: et collaudēt te omnes qui nouerunt
nomē tuū in ymnis. Et ꝯmiserūt pliū: et cece-
derūt de exércitu ypsie quinq; milia virorꝫ. Vi-
dens aūt ypsias suorꝫ fugā ⁊ iudeorꝫ auda-
ciam et q; parati sūt aut viuere aut mori for-
titer: abiit antiochiam ⁊ elegit milites: ut
multiplicati rursus venirent in iudeā. Dixit
autē iudas ⁊ fratres eius. Ecce contriti sunt
inimici nostri: ascendamus nūc mūdare san-
cta ⁊ renouare. Et ꝯgregatus est omis ex-
ercitus: ⁊ ascenderūt in montē syon. Et vide-
rūt sanctificationē desta ⁊ altare ꝓphanatū.
et portas exustas: ⁊ in atriis ⁊ gulta nata si-
cut in saltu vel in mōtibꝫ: ⁊ pastophoria diru-
ta. Et sciderūt vestimēta sua ⁊ planxerunt
planctu magno: et imposuerūt cineres super
caput suū et ceciderūt in faciē sup terrā: ⁊ ex-
clamauerūt tubis signorꝫ ⁊ clamauerūt in
celū. Tūc ordinauit iudas viros ut pugna-
rent aduersus eos qui erant in arce: donec
emūdarēt sancta. Et elegit sacerdotes sine
macula voluntatē habentes in lege dei: et
mūdauerūt sancta: et tulerūt lapides ꝯtamna-
tionis in locū immundū. Et cogitauit de
altari olocaustorꝫ qd ꝓphanatū erat: quid
de eo faceret. Et incidit illi consilium bonū
ut destrueret illud: ne forte illis esset in op-
probriū quia contaminauerūt illud gēes:

et demoliti sunt illud. Et reposuerunt lapi-
des in montem domus in loco apto: quo-
adusq; veniret ꝓpheta & responderet de eis.
Et acceperũt lapides integros secũm legẽ:
et edificauerũt altare nouũ secũm illud qõ
fuit prius: et edificauerũt sancta: et que in-
tra domũ erant intrinsecus & eedem: et atria
sanctificauerũt. Et fecerũt vasa sancta no-
ua: et intulerũt candelabrũ et altare incen
sorũ et mensam in templũ. Et incensũ posu-
erũt sup altare: et accenderũt lucernas que
sup candelabrũ erant: et lucebant in tẽplo.
Et posuerũt sup mensam panes: et appen-
derũt velamina: et consummauerũt omia opa
que fecerant. Et ante matutinũ surrexerũt
quinta et vicesima die mensis nom. hic est
mensis casleu centesimiquadragesimiocta-
ui anni: et obtulerũt sacrificiũ secũm legẽ su-
per altare olocaustorũ nouũ quod fecerũt.
Secũdũ tempus & secũm diem in qua con-
taminauerũt illud gentes: in ipa renouatũ
est in canticis et citharis & cineris & cimba-
lis. Et cecidit omis ꝓplus in faciem: et ado-
rauerũt & bñdixerũt in celũ eũ qui prospera-
uit eis. Et fecerũt dedicationẽ altaris dieb
octo: et obtulerũt olocausta cũ letitia: et sa-
lutaria laudis. Et ornauerũt faciẽ templi
coroms auris & scutulis: et dedicauerũt por-
tas & pastoforia: et imposuerũt eis ianuas.
Et facta est letitia in populo magna valde:
et auersũ est opprobriũ gentiũ. Et statuit
iudas et frẽs eius et vniũsa ecclesia israhel
ut agatur dies dedicationis altaris in tem
poribꝫ suis ab anno in annũ per dies octo:
a quinta et vicesima die mensis casleu cũ leti-
tia & gaudio. Et edificauerũt in tẽpore illo
montẽ syon et p circuitũ muros altos & tur-
res firmas: nequãdo veniret gentes et con-
culcarent eũ sicut antea fecerũt. Et colloca-
uit illic exercitũ ut seruarent eũ: et munuit
eũ ad custodiendã bethsurã: ut haberet po-
pulus munitionem contra faciem ydumee.

Factũ est ut audierũt gẽtes V
in circuitu quia edificatũ est altare et
sanctuariũ sicut prius irate sũt valde: et co-
gitabant tollere genus iacob. q̃ erat inter
eos: et ceperũt occidẽ de populo et psequi.
Et debellabat iudas filios esau in ydumea
et eos qui erant in arabathane quia circũse-
debant israhelitas: et percussit eos plaga
magna. Et recordatus est maliciam filiorũ
bean: qui erant populo in laqueũ & in scanda-
lum insidiantes ei in via. Et conclusi sũt ab
eo in turribus: et applicuit ad eos. et anathe-
matizauit eos: et incendit turres eorũ igni
cũ ommbꝫ qui in eis erant. Et transiuit ad fi-
lios ammon & inuenit manũ fortẽ & populũ
copiosũ: et timothẽũ ducẽ ipsorũ. Et cõmisit
cũ eis prelia multa & contriti sunt in ospectu
eorũ & percussit eos: et cepit iazer ciuitatẽ & fi-
lias eius: et reuersus est in iudam. Et ogre-
gate sũt gentes que sũt in galaad adiusus
israhelitas qui erãt in finibꝫ eorũ ut tollerẽt
eos: et fugerũt in dathema munitionẽ: et
miserũt litteras ad iudam & fratres eius di-
centes. Congregate sũt aduersũ nos gen-
tes per circuitũ ut nos auferãt: et parant ve-
nire & occupare munitionez in quã confugi-
mus: et timothẽus est dux exercitus eorum.
Nunc ergo veni & eripe nos de manibꝫ eo-
rum: quia cecidit multitudo de nobis. Et o-
mnes fratres nostri qui erãt in locis tubin
interfecti sunt: et captiuas duxerũt vxores
eorũ & natos & spolia: et peremerũt illic fere
mille viros. Et adhuc epistole legebãtur:
Et ecce alij nũcij venerũt de galilea concissi
tunicis nũciantes secũm verba hec: dicentes
conuenisse aduersũ se. a ptholomaydam & ty-
ro. et sydone: et repleta est omis galilea ali-
enigenis: ut nos osumant: Vt audiuit aũt
iudas & populus sermones istos: conuenit
ecclesia magna cogitare quid facerent fra-
tribus suis qui in tribulatione erãt et expu-
gnabãtur ab eis. Dixitq; iudas symom fra-
tri suo. Elige tibi viros & vade & libera frẽs
tuos in galilea: ego aũt & frater meus iona-
thas ibimus in galaditim. Et reliquit io-
sephũ filiũ zacharie & azariam duces populi
cũ residuo exercitu in iudea ad custodiam:
et precepit illis dicens. Preestote populo
huic: et nolite bellũ cõmittere aduersũ gen-
tes donec reũtamur. Et dati sũt symom viri
tria milia ut iret in galileam: iude aũt octo
milia in galaditim. Et abiit symon in gali-
leam: et cõmisit prelia multa cũ gentibꝫ. Et
contrite sũt gentes a facie eius: et pseqtus

et eos qui erant in arabathane quia circũse-
debant israhelitas: et percussit eos plaga
magna. Et recordatus est maliciam filiorũ
bean: qui erant populo in laqueũ & in scanda-
lum insidiantes ei in via. Et conclusi sũt ab
eo in turribus: et applicuit ad eos. et anathe-
matizauit eos: et incendit turres eorũ igni
cũ ommbꝫ qui in eis erant. Et transiuit ad fi-
lios ammon & inuenit manũ fortẽ & populũ
copiosũ: et timothẽũ ducẽ ipsorũ. Et cõmisit
cũ eis prelia multa & contriti sunt in ospectu
eorũ & percussit eos: et cepit iazer ciuitatẽ & fi-
lias eius: et reuersus est in iudam. Et ogre-
gate sũt gentes que sũt in galaad adiusus
israhelitas qui erãt in finibꝫ eorũ ut tollerẽt
eos: et fugerũt in dathema munitionẽ: et
miserũt litteras ad iudam & fratres eius di-
centes. Congregate sũt aduersũ nos gen-
tes per circuitũ ut nos auferãt: et parant ve-
nire & occupare munitionez in quã confugi-
mus: et timothẽus est dux exercitus eorum.
Nunc ergo veni & eripe nos de manibꝫ eo-
rum: quia cecidit multitudo de nobis. Et o-
mnes fratres nostri qui erãt in locis tubin
interfecti sunt: et captiuas duxerũt vxores
eorũ & natos & spolia: et peremerũt illic fere
mille viros. Et adhuc epistole legebãtur:
Et ecce alij nũcij venerũt de galilea concissi
tunicis nũciantes secũm verba hec: dicentes
conuenisse aduersũ se. a ptholomaydam & ty-
ro. et sydone: et repleta est omis galilea ali-
enigenis: ut nos osumant: Vt audiuit aũt
iudas & populus sermones istos: conuenit
ecclesia magna cogitare quid facerent fra-
tribus suis qui in tribulatione erãt et expu-
gnabãtur ab eis. Dixitq; iudas symom fra-
tri suo. Elige tibi viros & vade & libera frẽs
tuos in galilea: ego aũt & frater meus iona-
thas ibimus in galaditim. Et reliquit io-
sephũ filiũ zacharie & azariam duces populi
cũ residuo exercitu in iudea ad custodiam:
et precepit illis dicens. Preestote populo
huic: et nolite bellũ cõmittere aduersũ gen-
tes donec reũtamur. Et dati sũt symom viri
tria milia ut iret in galileam: iude aũt octo
milia in galaditim. Et abiit symon in gali-
leam: et cõmisit prelia multa cũ gentibꝫ. Et
contrite sũt gentes a facie eius: et pseqtus

est eos usq; ad portã ptholomaidis. Et ce-
ciderunt de gentib; fere tria mlia virorũ: et
accepit spolia eorũ. Et assumpsit eos qui
erant in galilea & in arbatis cũ vxoribus et
natis & omib; q̃ erant illis: et adduxit in iu-
dea cũ letitia magna. Et iudas machabeus
et ionathas & fratres eius transierũt iordanen:
& abierũt viam triũ dierũ in desertũ. Et
occurrerũt eis nabuthxi & susceperunt eos
pacifice: et narrauerũt eis omia q̃ acciderãt
fratrib; eorũ in galaaditide: & q̃ mlti ex eis
comphensi sunt in barasa & bosor: & in alimis
et in casphor: & magerth & carnaim. Hee oes
ciuitates munite & magne. Sed et in cete-
ris ciuitatibus galaaditidis tenentur com-
phensi. Et in crastinũ constituerũt admoue-
re exercitũ ciuitatib; hys: et ophendere et
tollere eos in vna die. Et conuertit iudas &
exercitus eius viam in desertũ bosor: repẽte:
& occupauit ciuitatẽ & occidit omẽ masculũ
in ore gladij: et accepit omia spolia eorũ
et succendit eã igni. Et surrexerũt inde no-
cte: et ibant usq; ad munitionem. Et factus ẽ
diluculo cũ eleuassent oculos suos: et ecce
populus multus cuius non erat numerus:
portãtes scalas & machinas ut ophendere-
nt munitionem & expugnarent eos. Et vidit iu-
das q̃ cepit bellum: et clamor belli ascendit
ad celũ sicut tuba: & clamor magnus de ciui-
tate. Et dixit exercitui suo. Pugnate hodie
p fratribus vris. Et venit trib; ordinibus
post eos: et exclamauerunt tubis: et clama-
uerũt in oratione. Et cognouerũt castra ti-
mothxi q̃ machabeus est: et refugerũt a fa-
cie eius. Et percusserũt eos plaga magna: &
ceciderunt ex eis in die illa fere octo mlia
virorũ. Et diuertit iudas in masphat & ex-
pugnauit & cepit eam: et occidit omẽ ma-
sculũ eius & sumpsit spolia eius: & succẽdit
eam igni. Inde prexit & cepit casbon & ma-
geda & bosor: & reliquas ciuitates galaadi-
tidis. Post hec autẽ vba ogregauit timo-
thxus exercitũ aliũ: et castra posuit contra ra-
phon transtorrentẽ. Et misit iudas specula-
ri exercitũ: et renunciauerũt ei dicẽtes quia
conuenerũt ad eũ omnes gentes q̃ in ẽ ciui-
tu nostro sũt: et exercitus multus nimis. Et
arabas conduxerũt in auxiliũ sibi: & castra
posuerunt transtorrentẽ parati ad te venire
in prelio. Et abiit iudas obuiã illis. Et ait ti-
mothxus principib; exercitus sui. Cũ appro-
pinquauerit iudas & exercitus eius ad tor-
rentẽ aque: si transierit ad nos prior non po-
terimus sustinere eũ: q̃ potens poterit adu-
sum nos. Si vero timuerit transire & posuerit
castra extra flumẽ: transfretemus ad eos: &
poterimus aduersus illũ: Vt aũt appropin-
quauit iudas ad torrentẽ aque statuit scri-
bas populi secus torrentẽ: et mandauit eis
dicens. Ne minẽ hominũ reliquerint: sed
veniant omẽs in prelio. Et transfretauit ad
illos prior: & omis poplus post eũ. Et obrite
sunt omẽs gentes a facie eorũ: et piecerũt
arma sua: & fugerunt ad phanũ quod erat
in carnaim. Et occupauit ipam ciuitatem: et
phanũ succendit igni cũ omib; q̃ erant in
ipo. Et oppressa est carnaim: & non potuit su-
stinere contra faciẽ iude. Et congregauit iu-
das vmũsos israhelitas qui erãt in galaadi-
tide a minimo usq; ad maximũ: et vxores eo-
rũ & natos et exercitũ magnũ valde: ut venire-
nt in terrã iude. Et venerũt usq; ephron:
et hec ciuitas magna in ingressu posita mu-
nita valde. Et nõ erat declinare ab ea dextra
vel sinistra: sed p mediã iter erat. Et incluse-
rũt se qui erant in ciuitate: et obstruxerunt
portas lapidib;. Et misit ad eos iudas ver-
bis pacificis dicens. Transeamus p terram
vestram ut eamus in terram nram: et nemo
vobis nocebit: tantũ pedib; transibimꝰ. Et
nolebãt eis apire. Et pcepit iudas pdicari
in castris: ut applicarent vnusquisq; in quo
erat loco. Et applicuerũt se viri vtutis: & op-
pugnauit ciuitatẽ illã tota die & tota nocte:
et tradita est ciuitas in manũ eius. Et peme-
runt omẽm masculũ in ore gladij: & eradicau-
it eã & accepit spolia eius: et transiuit per
totã ciuitatẽ sup interfectos. Et transgressi
sunt iordanen in campo magno contra faci-
em bethsan. Et erat iudas congregans ex-
tremos: et exhortabat populum per totam
viam donec venirent in terram iuda. Et a-
scenderunt in montem syon cum letitia et
gaudio: et obtulerunt olocausta: quod
nemo ex eis ceciderit donec reuerterentur
in pace. Et in diebus quibus erat iudas et

ionathas in terra galaad. et symon frater
eius in galilea. contra faciem ptholomai-
dis audiuit iosephus zacharie filius et azą-
rias princeps virtutis res bene gestas: et
prelia que facta sunt: et dixit. Faciamus.
et ipi nobis nomen: et eamus pugnare ad-
uersus gentes que in circuitu nostro sunt.
Et precepit his qui erant in circuitu suo et
abierūt iamniam: et exiuit gorgias de ciui-
tate. et viri eius obuiā illis in pugnā. Et fu-
gati sūt iosephus ą azarias usq; in fines iu-
dee: et ceciderūt illa die de ꝓplo israhel ad
duo milia viri. Et facta ē plaga magna in
populo: quia nō audierūt iudam ą fratres
eius: existimātes fortiter se facturos. Ipsi
autē non erant de semine virorū illorū: per
quos salus facta est in israhel. Et viri iuda
magnificati sunt valde in conspectu omnis
israhel ą gentiū omniū: vbi audiebatur no-
men eorū. Et conuenerūt ad eos fausta ac-
clamantes. Et exiuit iudas ą fratres eius
et expugnabāt filios esau in terra que ad
austrū est: et percussit chebron ą filias eius:
et muros eius ą turres eius succendit igne
in circuitu. Et mouit castra ut iret in terram
alienigenarū: et pambulabat samariā. In
illa die ceciderūt sacerdotes in bello dū vo-
lūt fortiter facere: dū sine consilio exeūt in
preliū. Et declinauit iudas in azotū in terrā
alienigenarū: et diruit aras eorū et spolia
deorū suorū succendit ignī: et cepit spolia ci-
uitatū ą reuersus est in terram iuda. VI

ET rex antiochus pambulauit supio-
res regiones. Et audiuit esse ciuita-
tem elimaidem in pside nobilissimā ą copi-
osam in argento ą auro: templūq; in ea lo-
cuplex valde. Et illic vlamina aurea ą lori-
cea ą scuta: que reliquit alexander philippi
rex macedo qui regnauit primus in grecia.
Et venit ą querebat capere ciuitatē ą depre-
dari eā: et nō potuit qm innotuit sermo his
qui erant in ciuitate. Et insurrexerūt in pre-
liū et fugit inde: et abijt cū tristicia magna:
et reuersus est babilonā. Et venit qui nūci-
aret ei in pside: quia fugata sūt castra que
erāt in terra iuda: et quia abijt lysias cum
virtute forti in primis ą fugatus est a facie
iudeorū: et inualuerūt armis ą viribus ą spo-
ijs multis que ceperūt de castris que exci-
derūt: et quia diruerūt abominationē quā
edificauerāt sup altare quod erat in ihrlim.
et sanctificacōnem sicut prius circū dederūt
muris excelsis: sed ą bethsuram ciuitatē suā.
Et factū est ut audiuit rex sermones istos
expauit et cōmotus est valde: et decidit in
lectū ą incidit in languorē pre tristicia: quia
non est factum sicut cogitabat. Et erat illic
dies multos: quia renouata ē in eo tristicia
magna: et arbitratus est se mori. Et vocauit
omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit so-
mnus ab oculis meis: et concidit ą cortui cor-
de pre sollicitudine. Et dixi in corde meo. In
quantam tribulationē deuenī: et in quos flu-
ctus tristicie in qua nūc sū: qui iocūdus erā
et dilectus in potestate mea. Nūc vero re-
miniscor malorū que feci in ihrusalem: vnde
et abstuli omnia spolia aurea ą argentea que
erant in ea: et misi auferre habitātes iudeā
sine causa. Cognoui ergo quia ꝓpterea inue-
nerūt me mala ista: et ecce pereo tristicia ma-
gna in terra aliena. Et vocauit philippum
vnū de amicis suis: et ꝓposuit eū sup vniuer-
sum regnū suū. Et dedit ei diadema. et stolā
suā et annulū: ut adduceret antiochū filiū
suū et nutriret eū et regnaret. Et mortuus ē
illic antiochus rex anno centesimo quadra-
gesimonono. Et cognouit lysias qm mortu-
us est rex: et ostituit regnare antiochū filiū
eius quē nutriuit adolescentē: et vocauit no-
men eius eupatorē. Et his qui erant in arce
cōclusērāt israhel in circuitu sanctorū: et que-
rebāt eis mala semp ad firmamentū gentiū.
Et cogitauit iudas disperdere eos: et vo-
cauit vniuersū populū ut obsiderent eos. Et
conuenerūt simul: et obsederunt eos anno
centesimo quinquagesimo: et fecerūt balistas
et machinas. Et exierūt quidam ex eis qui
obsidebant: et adiūxerūt se illis aliqui im-
pijs ex israhel: et abierūt ad regem et dixe-
rūt. Quousq; nō facis iudiciū: et vindicas
fratres nostros? Nos decreuimus seruire
patri tuo et ambulare in ꝓceptis eius et ob-
sequi edictis eius: et filij populi nostri ꝓpter
hec alienabant se a nob. Et quicūq; inuenie-
mebant ex nobis interficiebātur: et hereditates nostre diripiebantur. Et non ad nos

tantū extenderūt manū: sed ⁊ in omnes fines
nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcē
in ihꝛusalē occupare eā: et munitionem in
bethsuram munierunt. Et nisi preueneris
eos velocius maiora q̄ hꝛc facient: et nō po-
teris obtinere eos. Et iratus est rex ut hꝛc
audiuit: et conuocauit omnes amicos suos.
et principes exercitus sui: ⁊ eos qui sup eq̄-
tes erant. Sed ⁊ de regnis alijs ⁊ de insulis
maritimis venerūt ad eū: exercitus oꝑ ducticī-
us. Et erat numerus exercitus eius centum
milia peditū ⁊ viginti milia equitū: ⁊ elephā-
tī triginta duo. doctī ad preliū. Et venerūt
p idumeā ⁊ applicuerunt ad bethsuram: et
pugnauerūt dies multos: ⁊ fecerūt machinas.
Et exierūt ⁊ succenderūt eas ignī: et pugna-
uerūt viriliter. Et recessit iudas ab arce: et
mouit castra ad bethzacharam contra castra
regis. Et surrexit rex ante lucē: et cōcitauit
exercitus impetuꝫ contra viā bethzacharam.
Et oꝑ ruerūt se exercitus in preliū: ⁊ tubis
cecinerūt. Et elephātis ostenderūt sangui-
nem vuē ⁊ mori: ad acuēdos eos in plium.
Et diuiserūt bestias p legiones: ⁊ astiterūt
singulis elephantis mille viri. in loricis cō-
cathenatis ⁊ galee eree in capitibꝫ eorꝫ: et
quingenti equites ordinati vnicuiq̄ bestie
electi erant. Hij ante tempus vbicūq̄ erat
bestia ibi erant: ⁊ quocūq̄ ibat ibāt: ⁊ non
discedebant ab ea. Sed ⁊ turres lignee su-
per eos firme pretegentes. sup singlas besti-
as: ⁊ sup eas machine. Et sup singulas vi-
ri virtutis triginta duo qui pugnabāt desu-
per: et intus magister bestie. Et residuū eq̄-
tatū hinc ⁊ inde statuit in duas partes: tu-
bis exercitū oꝑ mouere: ⁊ p urgere constipa-
tos in legionibꝫ eius. Et ut refulsit sol in cli-
peos aureos ⁊ ereos resplēduerūt montes
ab eis: et resplēduerūt sicut lāpades ignis.
Et distenta ē pars exercitus regis p mōtes
excelsos: et alij p loca humilia: ⁊ ibāt caute
et ordinate. Et oꝑ mouebāt omnes inhabitā-
tes terraꝫ a voce multitudinis eorꝫ: ⁊ incessu
turbe ⁊ collisione armorꝫ. Erat enim exer-
citus magnus valde ⁊ fortis. Et apꝛoꝑiauit
iudas ⁊ exercitus eius in preliū: ⁊ ceciderūt
de exercitu regis sexcenti viri. Et vidit
eleazar filius saura vnā de bestijs loricatam
loricis regis: et erat eminēs sup ceteras besti-
as. Et visū est ei q̄ in ea esset rex: et dedit se ut
liberaret pplm suū: ⁊ acquireret sibi nomē
eternū. Et cucurrit ad eam audacter in me-
dio legiōis interficiēs a dextris ⁊ a sinistris:
et cadebant ab eo huc atq̄ illuc. Et iuit sub
pedes elephantis ⁊ suppositus se ei: ⁊ occidit
eum ⁊ cecidit in terram sup ipsū: ⁊ mortuus
est illic. Et videntes virtutem regis ⁊ impetuꝫ
exercitus eius: diuerterūt se ab eis. Castra
autem regis ascenderūt contra eos. in ihꝛu-
salē: et applicuerūt castra regis ad iudeam ⁊
montē syon. Et fecit pacem cū his qui erāt
in bethsura. et exierūt de ciuitate q̄ non erāt
eis ibi alimenta conclusis: q̄ sabbata erant
terre. Et complexedit rex bethsurā ⁊ ostituit
ibi custodiam seruare eam: et conuīt castra
ad locū sanctificationis dies multos. Et sta-
tuit illic balistas ⁊ machinas. et ignis iacu-
la ⁊ tormēta ad lapides iaciendos: ⁊ spicu-
la. et scorpios. ad mittendas sagittas. ⁊ fun-
dibula. Fecerūt autem ⁊ ipsi machinas adū-
sus machinas eorꝫ: et pugnauerūt dies mul-
tos. Esce autē nō erāt in ciuitate eo q̄ sep ti-
mus annus esset: ⁊ qui remanserant in iudea
de gentibꝫ cōsumpserāt reliquias eorꝫ que
reposite fuerant. Et remanserunt in sanctis
viri pauci quoniā obtinuerat eos fames: ⁊
dispsi sūt vnusquisq̄ in locū suū. Et audiuit
lysias q̄ philippus quē ostituerat rex anio-
chus cū adhuc viueret ut nutriret āiochū
filiū suū ⁊ regnāret. reuersus est a perside ⁊
media. ⁊ exercitus qui abierat cū ipso: et q̄
querit suscipere regni negocia. Et festinauit
ire: et dicere ad regē ⁊ duces exercitus. De-
ficimus quotidie ⁊ esca nobis modica est: ⁊
locus quē obsidemus ē munitus: ⁊ incūbit
nobis ordinare de regno. Nunc itaq̄ dem⁹
dextras hominibus istis: et faciamus cū illis
pacē ⁊ cū omni gente eorꝫ: ⁊ ostituamus illis
ut ābulēt in legitimis suis sicut prius. Propt
legitima enim ipꝫ q̄ despeximus irati sūt: ⁊
fecerūt omnia hꝛc. Et placuit ꝗmo in ospectu
regis ⁊ pncipū: et misit ad eos pacē facere
et ceperunt illam: ⁊ iurauit illis rex ⁊ prin-
cipes et exierunt de munitione. Et intrauit rex
montem syon et vidit munitionem loci: et
rupit iuramentum quod iurauit: et

mãdauit destruere murũ in giro. Et discessit festinanter ⁊ reuersus est antiochiam: et inuenit philippũ dominantem ciuitati: et pugnauit adusus eũ ⁊ occupauit ciuitatẽ.

Anno centesimo quinquagesimo et primo exiuit demetrius seleuci filius ab vrbe roma: et ascendit cum paucis viris in ciuitatem maritimam: et regnauit illic. Et factum est ut ingressus est domũ regni patrũ suoꝝ comphendit exercitus antiochũ ⁊ ipsiam ut adducerẽt eos ad eũ: et res ei innotuit: et ait. Nolite mihi ostendere faciem eoꝝ. Et occidit eos exercitus. Et sedit demetrius super sedem regni sui: et venerũt ad eũ viri iniqui ⁊ impij ex israhel. et alchimus dux eoꝝ: q̃ volebat fieri sacerdos. Et accusauerũt ꝓplm apud regem dicentes. Perdidit iudas ⁊ fratres eius amicos tuos ⁊ nos dispdidit de terra nostra. Nũc ergo mitte virũ cui credis ut eat et videat exterminiũ omne quod fecit nobis in regionib̃ regis: et punijt omnes amicos eius et adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis suis bachidem qui dñabatur trans flumẽ magnũ in regno ⁊ fidelẽ regi: et misit eũ ut videret exterminiũ quod fecit iudas. Sed ⁊ alchimũ impiũ constituit in sacerdotiũ: et mãdauit ei facere vltionẽ in filios israhel. Et surrexerũt ⁊ venerũt cũ exercitu magno in terrã iuda: et miserũt nũcios et locuti sũt ad iudã et ad frẽs eius verbis pacificis in dolo: et nõ intẽderũt sermonib̃ eoꝝ. Viderũt enim quia venerũt cũ exercitu magno: et conuenerũt ad alchimũ et bachidem ogregatio scribarꝝ requirere que iusta sũt. Et primi assidei qui erant in filijs israhel: et exquirebãt ab eis pacem. Dixerũt enim. Homo sacerdos de semine aaron venit: non decipiet nos. Et locutus est cũ eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferemus vobis malũ: neq; amicis vestris. Et crediderũt ei. Et comp̃hendit ex eis sexagintaviros: et occidit eos in vna die secũdum verbum quod scriptũ est. Carnes sanctoꝝ tuoꝝ et sanguinẽ ipsoꝝ effuderũt in circuitu ihrlm: et nõ erat qui sepeliret. Et incubuit timor ⁊ tremor in omnẽ populũ: q̃ dixerũt. Non est veritas ⁊ iudicium in eis. Transgressi sũt enim cõstitutũ: et iusiurãdũ quod iurauerũt. Et mouit bachides castra ab ihrlm et applicuit in bethzecha: et misit et comp̃hendit multos ex eis q̃ a se refugerãt: et quosdam de populo mactauit: et in putrũ magnũ ꝓiecit. Et cõmisit regionẽ alchimo: et reliquit cũ eo auxiliũ in adiutoriũ ipsi. Et abijt bachides ad regem. Et satis agebat alchimus pro principatu sacerdotij sui. Et conuenerũt ad eum omnes qui pturbabant populũ suũ: et obtinuerũt terrã iuda: et fecerũt plagã magnã in israhel. Et vidit iudas omnia mala que fecit alchimus et qui cũ eo erãt filijs israhel plus multo q̃ gẽtes: et exijt in omnes fines iudee in circuitu et fecit vindictam in viros desertores: et cessauerũt vltra exire in regione. Vidit autem alchimus q̃ preualuit iudas ⁊ qui cũ eo erãt ⁊ cognouit quia nõ potest sustinere eos: et regressus ẽ ad regẽ: et accusauit eos multis crimib̃. Et misit rex nichanorem vnũ ex principib̃ suis nobilioribꝰ q̃ erat inimicicias exercẽs contra israhel: et mandauit ei euertere ꝓplm. Et venit nichanor in ihrlm cum exercitu magno: et misit ad iudam ⁊ ad fratres eius cũ dolo verbis pacificis dicẽs. Non sit pugna inter me ⁊ vos. Veniam cũ viris paucis: ut videam facies vestras cũ pace. Et venit ad iudam et salutauerũt se inuicem pacifice: et hostes parati erãt rapere iudã. Et innotuit sermo iude q̃m cũ dolo venerat ad eũ: et conterritus est ab eo: et amplius noluit videre faciẽ eius. Et cognouit nichanor q̃m denudatũ est consiliũ eius: et exiuit obuiã iude in pugnã iuxta capharsalama. Et ceciderũt de nichanoris exercitu fere quãq; milia viri: et fugerũt in ciuitatẽ dauid. Et post hec verba ascendit nichanor in montẽ sion: et exierunt de sacerdotib̃ populi salutare eum in pace: et demõstrare ei holocaustomata que offerebantur pro rege. Et irridens sp̃euit eos ⁊ polluit: et locutus est sup̃be: et iurauit cũ ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas et exercitus eius in manus meas: continuo cũ regressus fuero in pace succẽdaꝝ domũ istã. Et exijt cũ ira magna. Et intrauerũt sacerdotes et steterũt ante faciẽ altaris ⁊ templi: et flentes dixerũt. Tu dñe elegisti domũ istã

ad inuocandū nomē tuū ī ea: ut essĩ dom?
orationis ⁊ obsecrationis populo tuo. Fac
vindictam ī homine isto. et exercitu eius:
et cadant ī gladio. Memēto blasphemiaꝝ
eorū: et ne deseras eis ut pmaneāt. Et exiit
mchanor ab ihrusalē ⁊ castra applicuit ad
bethoron: ⁊ occurrit illi exercitus sirie. Et iu-
das applicuit ī adarsa cū tribusmilibꝫ viris.
Et orauit iudas ⁊ dixit. Qui missi erant a
rege sennacharib dñe q blasphemauerūt
te. exiit angelus ⁊ percussit ex eis centū octo-
gintaquinq; milia: sic contere exercitū istū
ī conspectu nostro hodie ⁊ sciant ceteri q
male locutus ē sup sancta tua: ⁊ iudica illū
secundū malicia illius. Et ꝛmiserūt exercit?
preliū tertia decima die menſ adar: ⁊ ꝛtrita
sunt castra mchanoris: et cecidit ipe pmus
ī plio. Vt autē vidit exercitus eius quia
cecidisset mchanor piecerūt arma sua et fu-
gerūt: et pscuti sūt eos viaz vnius diei ab
adazer usq; quo veniatur ī gazara: ⁊ tubis
cecinerūt post eos cū significationibꝫ. Et ex-
ierūt de omnibꝫ castellis iudee ī circuitu: et
venilabāt eos cornibꝫ: et conuertebantur
iterū ad eos. Et ceciderūt omnes gladio: et
non est relictus ex eis nec vnus. Et acceperūt
spolia eorū ī predā: et caput mchanoris
amputauerūt ⁊ dexterā eius quā extēderat
supbe: et attulerūt ⁊ suspēderūt contra ihrlm.
Et letatus est populus valde: et egerūt diē
illā ī leticia magna. Et ꝛstituit agi omnibꝫ
ānis diē istā tertia decima die menſ adar:
et fuit terra iuda dies paucos.

VIII

Et audiuit iudas nomē romanorū q
sunt potentes viribꝫ ⁊ acquiescūt ad
omnia q postulant ab eis: et quicūq; accesse-
rūt ad eos statuerūt cū eis amicicias: et q
sunt potentes viribꝫ. Et audierūt plia eorū
et virtutes bonas quas faciunt ī galacia:
q obtinuerūt eos ⁊ duxerūt sub tributum.
Et quanta fecerūt ī regione hispanie: ⁊ q
ī potestatē redegerunt metalla argenti ⁊
auri que illic sunt: ⁊ possederūt omnez locū
consilio suo ⁊ pacienia: loca que longe erāt
valde ab eis et reges qui supuenerant eis
ab extremis terre contriuerūt: ⁊ percusserūt
eos plaga magna. Ceteri aūt dant eis tri-
butū omnibꝫ annis. Et philippū pseniciorū
regem ⁊ ceteros qui aduersus eos arma tu-
lerant contriuerūt ī bello: et obtinuerūt eos.
Et antiochū magnū regē asye q eis pugnā
intulerat habens centūuigintū elephantes ⁊
equitatum ⁊ currus ⁊ exercitū magnū valde.
contritū ab eis: et q ceperunt eū viuū et sta-
tuerūt ei ut daret ipe ⁊ qui regnauerūt post
ipm tributū magnū: et daret obsides ⁊ ꝛstitu-
tum. Et regionē medorū ⁊ medos et lydos
de optimis regionibꝫ eorū: ⁊ acceptas eas
ab eis dederūt eumenī regi. Et q qui erant
apud elladam voluerūt ire ⁊ tollere eos: et
innotuit sermo hijs ⁊ miserūt ad eos ducē
vnū ⁊ pugnauerūt contra illos ⁊ ceciderūt
ex eis multi: et captiuas duxerūt vxores eorū
et filios ⁊ diripuerūt eos ⁊ terrā eorū possede-
runt: et destruxerūt muros eorū: et ī seruitutē
illos redegerūt usq; ī hūc diē. Et residua
regna et insulas que aliquando restiterant
illis exterminauerūt: ⁊ ī potestatē redege-
runt. Cum amicis autē suis ⁊ qui ī ipsis re-
quiē habebāt conseruauerūt amicicia: et ob-
tinuerunt regna que erant proxima ⁊ que
erant longe: q quicūq; audiebant nomen
eorū timebant eos. Quibꝫ vero vellēt auxilio
esse ut regnarēt regnabāt. Quos aūt vellēt
regno deturbabāt: et exaltati sūt valde. Et
ī omnibꝫ istis nemo portabat diadema: nec
induebat purpura: ut magnificaretur ī ea.
Et quia curiam fecerūt sibi: ⁊ quotidie con-
sulebant trecentosuigintū consiliū agentes
semp de multitudine: ut q digna sūt gerant.
Et ꝛmittunt vni homini magistratū suū per
singlos annos dominari vniuerse terre sue:
et omnes obediūt vni: ⁊ non est invidia neq;
zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemū fi-
liū iohannis filij iacob ⁊ iasonem filiū elea-
zari ⁊ misit eos romā constituere cū illis ami-
ciam ⁊ societatē: et ut auferrēt ab eis iugū
grecorū: q viderūt q ī seruitutē pmerent
regnū israhel. Et abierūt romam viā multā
valde: et introierūt curiā ⁊ dixerunt. Iudas
machabeus et fratres eius ⁊ ꝓplus iudeorū
miserūt nos ad vos statuere vobiscū socie-
tatem et pacem: et conscribere nos socios et
amicos vestros. Et placuit fmo ī cōspectu
eorū. Et hoc rescriptū quod rescripserūt ī
tabulis ereis: et miserūt ī ihrusalē ut esset

apud eos ibi memoriale pacis ⁊ societatis.
Bene sit romanis ⁊ genti iudeorum in mari
et in terra in eternũ: gladiusq; ⁊ hostis pcul
sit ab eis. Quod si insteterit bellũ romanis
prius aut omnibꝫ socijs eorꝫ in omni dñatio-
ne eorꝫ: auxiliũ feret gens iudeorꝫ put tẽ-
pus dictauerit cordē pleno. Et preliantibꝫ
nõ dabũt neq; subministrabũt triticum ar-
ma pecuniam naues sicut placuit romanis:
et custodient mandata eorꝫ nichil ab eis
accipientes. Similiter autẽ ⁊ si gẽti iudeorꝫ
prius acciderit bellum adiuuabũt romani
ex animo put eis tempus pmiserit: ⁊ adiu-
uantibꝫ non dabitur triticũ arma pecunia na-
ues sicut placuit romanis: et custodiẽt mã-
data eorꝫ absq; dolo. Secundũ hec verba
constituerũt romani populo iudeorꝫ. Quõ
si post hec vba hij aut illi addẽ aut demẽ
ad hec aliquid voluerint faciẽt ex ꝓposito
sito: et quecũq; addiderint vel dempserint
rata erũt. Sed ⁊ de malis q̃ demetrius rex
fecit in eos scripsimus ei dicẽtes. Quare
grauasti iugum tuũ sup amicos nostros ⁊
socios iudeos? Si ergo iterum adierint
nos aduersum te faciemus illis iudicium:
et pugnabimus tecũ mari terraq;. IX

Interea ut audiuit demetrius q̃ cecidit
mchanor ⁊ exercitus eius in plio: apposuit
bachidem ⁊ alchimũ rursũ intrare in iudeã:
et dexterũ cornu cũ illis. Et abierunt viam
que ducit in galgalã: et castra posuerũt in
masaloth que est in arbellis ⁊ occupauerũt
eam: et peremerũt animas hominũ multas.
In mense primo anni centesimi ⁊ quinqua-
gesimi ⁊ secundi applicuerũt exercitum ad
ihersalem: et surrexerũt ⁊ abierũt in berea
viginti milia virorꝫ ⁊ duo milia equitũ. Et
iudas posuerat castra in laisa: et tria milia
viri electi cũ eo. Et viderũt multitudinẽ ex-
ercitus q̃ multi sunt ⁊ timuerunt valde: et
multi subtraxerũt se de castris: et nõ reman-
serũt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iu-
das q̃ defluxit exercitus suus ⁊ bellũ perur-
gebat eũ: et confractus est cordē quia non
habebat tempus congregandi eos: ⁊ dis-
solutus est. Et dixit his qui residui erant.
Surgamus ⁊ eamus ad adũsarios nros:
si poterimus pugnare aduersus eos. Et
auertebant eũ dicentes. Non poterimus:
si liberemus animas nras modo ⁊ reuertam̃
ad fratres nostros: ⁊ tũc pugnabimus ad-
uersus eos. Nos autem pauci sumus. Et
ait iudas. Absit istã rem facere: ut fugiam?
ab eis. Et si appropiauit tempus nostrum
moriamur in virtute ꝓpter fratres nros: ⁊ nõ
inferamus crimẽ glorie nostre. Et mouit ex-
ercitus de castris: et steterũt illis obuiam. Et
diuisi sunt equites in duas partes: et fundi-
bularij ⁊ sagittarij pibant exercitũ: et primi
certaminis omnes potẽtes. Bachides autem
erat in dextro cornu: et proximauit legio ex
duabꝫ partibꝫ: et clamabãt tubis. Exclama-
uerũt autẽ ⁊ hij qui erant ex parte iude etiã
ipsi: et commota est terra a voce exercituũ:
et omissum est pliũ a mane usq; ad vspam.
Et vidit iudas q̃ firmior est pars exercitus
bachidis in dextris: ⁊ ouenerũt cũ ipo omes
constantes cordē: et contrita est dextra pars
ab eis: et pscutus est eos usq; ad montem
azoti. Et qui in sinistro cornu erãt viderunt
q̃ contritũ est dextrũ cornu: et secuti sũt post
iudam et eos qui cum ipo erãt a tergo. Et
ingrauatũ est prelium: et ceciderũt vulnerati
multi ex his ⁊ ex illis. Et iudas cecidit: et
ceteri fugerunt. Et ionathas ⁊ symon tulerũt
iudam fratrem suũ: et sepelierũt eũ in sepul-
cro patrũ suorꝫ in ciuitate modin. Et fleue-
runt eũ omis poplus israhel plãctu magno.
et lugebant dies multos: ⁊ dixerũt. Quomõ
cecidit potens qui saluũ faciebat ꝓplm israhel?
Et cetera vba bellorꝫ iude ⁊ virtutũ quas fe-
cit et magnitudinis eius non sunt descripta.
Multa enim erant valde. Factũ est post
obitũ iude emerserũt iniqui in omnibꝫ finib
israhel: et exorti sunt omes qui operabantur
iniquitatẽ. In diebꝫ illis facta ẽ fames ma-
gna valde: et tradidit se bachidi ois regio
eorꝫ cum ipis. Et elegit bachides viros im-
pios ⁊ ostituit eos dños regionis: et exqui-
rebant ⁊ pscutabãtur amicos iude et adduc-
ebant eos ad bachidem: et vindicabat in
illos ⁊ illudebat. Et facta est tribulacõ ma-
gna in israhel: qualis non fuit ex die qua nõ
est visus ꝓpheta in israhel. Et ogregati sunt
omes amici iude: ⁊ dixerũt ionathe. Ex quo
frater tuus iudas defunctus est: vir similis

ei non est qui exeat contra inimicos bachi=
dem et eos qui inimici sunt gentis nostre.
Nunc itaq; te hodie eligimus esse p eo
nobis in principem et ducē: ad bellandū bel=
lum nostrū. Et suscepit ionathas tpe illo
principatū: et surrexit loco iude fratris sui.
Et ognouit bachides: et querebat eū occi=
dere. Et cognouit ionathas et simon frater
eius et omes qui cū eo erant: et fugerunt in
desertū thecue: et osederūt ad aquam lacus
asphar. Et cognouit bachides: et die sab=
bato venit ipe et omis exercitus eius trās=
iordanen. Et ionathas misit frēm suū ducē
populi: et rogauit nabuthēos amicos suos
ut comodarent illis apparatū suū: qui erat
copiosus. Et exeūt filij iambri ex madaba
et comphenderūt iohannē et omia q̄ habe=
bat: et abierūt habentes ea. Post hec vba
renunciatū est ionathe et simom fratri eius:
q̄ filij iambri facūt nupias magnas et du=
cunt sponsam ex madaba filiā vnius de ma=
gnis principib⁹ chanaan cū ambicōne ma=
gna. Et recordati sunt sanguinis iohannis
fratris sui: et ascenderūt et absconderūt se
sub tegimento montis. Et eleuauerūt oculos
suos et viderūt: et ecce tumultus et apparat⁹
multus. et sponsus pcessit et amici eius: et
fratres eius obuiaz illis cū tympanis et mu=
sicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos
ex insidijs et occiderūt eos: et ceciderunt
vulnerati multi: et residui fugerūt in mōtes.
Et acceperūt omnia spolia eorz: et ouerse
sunt nupie in luctū: et vox musicorz ipsorz
in lamentū. Et vindicauerunt vindictā san=
guinis fratris sui: et reuersi sunt ad ripā ior=
danis. Et audiuit bachides: et venit die sab=
batorz usq; ad oram iordanis in virtute ma=
gna. Et dixit ad suos ionathas. Surga=
mus: et pugnemus contra inimicos nros.
Non est enim hodie sicut heri et nudiustertia=
us. Ecce enim bellū ex aduerso: aqua vero
iordanis hinc et inde ripe et paludes et sal=
tus: et non est locus diuertendi. Nunc er=
go clamate in celū: ut liberemini de manu ini=
micorz vestrorz. Et omissum est bellum. Et
extendit ionathas manū suam pcutere ba=
chidem: et diuertit ab eo retro. Et dissilit
ionathas et qui cū eo erant in iordanen: et
transnatauerūt ad eos iordanen. Et ceciderūt
de parte bachidis die illa mille viri: et re=
uersi sunt in ihrusalē. Et edificauerūt ciuta=
tes munitas in iudea: munitionē que erat in
ihericho. et in ammaum. et in bethoron. et be=
thel et thamnatha et phara et thopo muris ex=
celsis et portis et seris. Et posuit custodiā in
eis: ut inimicitias exercerent in israhel. Et
munuit ciuitatē bethsuram et gazaram. et ar=
cem et posuit in eis auxilia et apparatū escarz:
et accepit filios principū regionis obsides:
et posuit eos in arce in ihrlim in custodiā. Et
anno centesimo quinquagesimo tertio men=
se secundo pcepit alchimus destrui muros
domus sancte interioris: et destrui opa pphe=
tarz. Et cepit destruere. In tempore illo per=
cussus est alchimus et impedita sunt opera
illius: et occlusū est os eius et dissolutus est
paralisi: nec vltra potuit loqui verbū et man=
dare de domo sua. Et mortuus est alchimus
in tempore illo cū tormēto magno. Et vidit
bachides quoniā mortuus est alchimus: et
reuersus ē ad regē: et siluit terra āis duobus.
Et cogitauerūt omes iniqui dicentes. Ecce
ionathas et qui cum eo sūt in silētio habitāt
confidēter. Nūc ergo adducamus bachidē:
et comphendet eos omes vna nocte. Et ab=
ierūt: et consiliū ei dederūt. Et surrexit ut ve=
niret cū exercitu multo. Et misit occulte epi=
stolas socijs suis qui erant in iudea ut com=
phenderent ionathan et eos qui cū eo erāt:
sed non potuerūt q̄ innotuit eis osiliū eorz.
Et apphendit de viris regionis qui pncipes
erāt militiae quinquagitos viros: et occidit
eos. Et secessit ionathas et simon et qui cū eo
erāt in bethbesem que ē in deserto: et extruxit
diruta eius: et firmauerūt eā. Et cognouit
bachides et ogregauit vniuersam multitudi=
nem suā: et hijs qui de iudea erant denūciaui=
uit. Et venit et castra posuit desup bethbesse:
et oppugnauit eam dies multos: et fecit ma=
chinas. Et reliquit ionathas simonē fratrē
suū in ciuitate et exiuit in regionē: et venit cū
numero et pcussit odaren et fratres eius et fi=
lios phaseron in tabnaculis iporz: et cepit
cedē et crescē in virtuib⁹. Simon vero et q̄ cū
ipso erant exierūt de ciuitate et succenderūt
machinas: et pugnauerūt otra bachidem:

et contritus est ab eis. Et afflixerūt eū valde:
quomā consiliū eius et ogressus eius erat
mams. Et iratus contra viros iniquos q̄ ei
consiliū dederant ut venret in regionē ipso-
rū· multos ex eis occidit. Ipe autē cogita-
uit cū reliquis abire in regionē suā. Et co-
gnouit ionathas ⁊ misit ad eū legatos· cō-
ponere pacem cū ipo: et reddere ei captiui-
tatē. Et libenter accepit: et fecit secōm ba
eius: et iurauit se inchil facturū ei mali omi-
bus diebꝫ vite eius. Et reddidit ei captiui-
tatē quā prius erat p̄datus de terra iuda.
Et conuersus abijt in terram suā: ⁊ non ap-
posuit amplius venire in fines eius. Et cessa-
uit gladius ex israel. Et habitauit ionathas
in magmas: ⁊ cepit ionathas ibi iudicare
pop lm: et exterminauit impios ex israel.

X

Et Tano centesimo sexagesimo ascēdit
alexander antiochi filius qui ognomi-
natus est nobilis ⁊ occupauit ptolomai-
dā: et receperūt eū: ⁊ regnauit illic. Et audi-
uit demetrius rex ⁊ ogregauit exercitū copi-
osū valde: et exiuit obuā illi ī plū. Et misit
demetrius epistolā ad ionathan· bis pa-
cificis: ut magnificaret eū. Dixit enī. Anticipemus facere pacem cū eo: priusq̄ faciat
cū alexandro aduersū nos. Recordabitur
enim omnū malorꝫ fecimus in eū· et in frēm
eius: et in gentem eius. Et dedit ei ptātem
congregādi exercitū· et fabricare arma: et
esse ipsum sociū eius: et obsides qui erāt
in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in
iherusalē: ⁊ legit epistolas in auditu omis
populi· et eorꝫ qui in arce erant. Et timuerūt
timore magno: quomā audierūt q̄ dedit
ei rex potestatē congregādi exercitū. Et tra-
diti sunt ionathe obsides: ⁊ reddidit eos
parentibus suis. Et habitauit ionathas in
iherusalē: et cepit edificare· ⁊ innouare ciui-
tatē. Et dixit facentibꝫ opera ut extruerent
muros ⁊ montem syon in circuitu lapidibꝫ
quadratis ad munitionē: et ita fecerunt. Et
fugerūt alienigene qui erāt in munitionibꝫ
quas bachides edificauerat: et reliq̄t vnus-
quisq̄ locū ⁊ abijt in terrā suā: tantū in beth-
sura remanserūt aliqui ex hijs qui reliquerant legem ⁊ p̄ceptra dei. Erat enim hec eis
ad refugiū. Et audiuit alexāder rex p̄missa
que p̄misit demetrius ionathe: et narrauerūt
ei prelia ⁊ virtutes quas ipse fecit et fratres
eius et labores quos laborauerunt. Et ait.
Nūquid inuenemus aliquē virū talem?
Et nūc faciemus eū amicū ⁊ sociū nostrum.
Et scripsit epistolā: et misit ei secundū hec
verba dicens. Rex alexander· fratri ionathe
salutē. Audiuimus de te q̄ vir potens fis vi-
ribꝫ: et aptus es ut sis amicus nr̄. Et nūc cō-
stituimus te hodie sūmū sacēdotē gēis tue:
et ut amicus vocaris regis. Et misit ei pur-
puram ⁊ coronam aureā: ut que nostra sunt
sentias nobiscū: ⁊ obsecs amicicias ad nos.
Et induit se ionathas stola sancta septimo
mense· anno centesimo sexagesimo in die so-
lēm scenophegie. Et congregauit exercitū:
et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius
verba ista: et contristatus est nimis. Et ait.
Quid hoc fecim?: q̄ p̄occupauit nos alexā-
der ap̄hendē amicciā iudeorꝫ ad munimē
suis. Scribam ⁊ ego illi ba dep̄cator ⁊ di-
gnitates et dona: ut sit mecū in adiutorium.
Et sep̄sit ei in hec verba. Rex demetrius· gēti
iudeorꝫ salutem. Quomā seruastis ad nos
pactū ⁊ mansistis in amicicia nostra: et non
accessistis ad inimicos nostros: audiuim?
et gauisi sumus. Et nūc pseuerate adhuc cō-
seruare ad nos fidem: ⁊ retribuemus vobis
bona p hijs que fecistis nobiscū: et remitte-
mus vobis p̄stacōnes multas ⁊ dabimus
vobis donationes. Et nunc absoluo vos et
omnes iudeos a tributis: ⁊ p̄cia salis in dul-
geo: et coronas remitto. Et tertias seminis
et dimidiam partē fructus ligni quod est
portionis mee relinquo vobis ex hodierno
die ⁊ deinceps: ne accipiatur a terra iuda· et
a tribꝫ ciuitatibus que addite sunt illi ex
samaria et galilea: ex hodierna die et in to-
tum tempus. Et iherusalem sit sancta et li-
bera cū finibꝫ suis: et decime ⁊ tributa ipsius
sint. Remitto etiā potestatē arcis que est in
iherusalē ⁊ do eam summo sacerdoti: ut con-
stituat in ea viros quoscunq̄ ipe elegerit q̄
custodiant eam. Et omnem animā iudeorꝫ
que captiua est a terra iuda in omni regno
meo relinquo liberā gratis: ut omnes a tribu-
tis soluantur etiā pecorꝫ suorꝫ. Et oēs dies
solēnes ⁊ sabbta· et neomeme ⁊ dies decreti.

et tres dies ante diem solēnem. et tres dies
post diem solēnem sint omnes immunitatis
et remissiōis omib⁹ iudeis qui sūt in regno
meo. Et nemo habebit potestatē agere ali-
quid: et mouere negocia aduersus aliquē
illoꝝ in omni causa. Et ut ascribant ex iu-
deis in exercitu regis ad triginta milia viro-
rū. Et dabūtur illis copie ut opo: tet omib⁹
exercitib⁹ regis: et ex eis ordinabūtur qui
sint in munitiōib⁹ regis magni. Et ex his
constituentur sup negocia regni que agūt
ex fide: et principes sint ex eis q ambulent
legib⁹ suis: sicut precepit rex in terra iuda.
Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex
regione samarie cū iudea reputētur ut sint
sub vno: q nō obediant aliene potestati nisi
summo sacerdoti: ptolomaida et confines
eius quas dedi donū sanctis qui sūt in ihe-
rusalez ad necessarios sumptus sanctoꝝ.
Et ego dabo singulis annis quindecim mi-
lia siclorꝝ argenti de rationib⁹ regis q̄ me
contingūt: et ōne quod reliquū fuerit qō
non reddiderant qui sup negocia erāt an-
nis prioribus: ex hoc dabūt in opera domus.
Et sup hec quinq; milia siclorꝝ argēti que
accipiebant de sanctoꝝ ratione p singlos
annos: et hec ad sacerdotes pertinēt qui mi-
nisterio fungūtur. Et quicūq; confugerint
in templū qō est iherosolimis et in omnib⁹
finib⁹ eius obnoxii regi in oīni negocio di-
mittantur: et vniuersa q̄ sūt in eis in regno
meo libera habēt. Et ad edificanda vel re-
stauranda opera sanctoꝝ sumptus dabūt
de ratione regis: q ad extruēdos muros in
iherusalē. et ominuēdos in circuitu sūptus
dabūtur de ratione regis: et ad ostruēdos
muros in iudea. Vt audiuit aūt ionathas
et populus sermones istos. nō crediderūt
eis nec receperūt eos: q̄ recor dati sūt mali-
tie magne quā fecerat in israhel: q tribula-
uerat eos valde. Et oplacuit eis in alexan-
drū: q̄ ipse fuerat eis princeps sermonū pa-
cis: et ipsi auxiliū ferebant omnib⁹ diebus.
Et ogregauit rex alexāder exēcitū magnū:
et admouit castra contra demetriū. Et omi-
serūt pliū reges q fugit exercitus demetrij:
et insecutus est eū alexāder: et incubuit sup
eos. Et inualuit preliū mimis. donec occidit
sol: et cecidit demetrius in die illa. Et misit
alexāder ad ptolomeū regē egipti legatos.
secōm hec verba dicēs. Quoniā regressus sū
in regnū meū et sedi in sede patrū meoꝝ et
obtinui principatū q otriui demetriū. et pos-
sedi regionē nostrā. et omisi pugnam cū eo
et contritus est ipse et castra eius a nobis et
sedemus in sede regni eius: et nūc statuam?
admicē amicicia q da mihi filiā tuā vxo-
rem: et ero gener tuus: et dabo tibi dona et
ipi digna tatē. Et rndit rex ptolomeus dicēs.
Felix dies in qua reuisus es ad terrā patrū
tuoꝝ: et sedisti in sede regni eoꝝ. Et nunc
faciam tibi qō scripsisti: sed occurre mihi
ptolomaidam ut videamus inuicē nos: et
spondeam tibi sicut dixisti. Et exiuit ptolo-
meus de egipto ipe q deopatra filia eius: et
venit ptolomaidam āno centesimo sexagesi-
mo secōdo. Et occurrit ei alexander rex. Et de-
dit ei cleopatram filiam suā: et fecit nupias
eius ptolomaide. sicut reges in magna glo-
ria. Et scripsit alexander rex ionathe: ut ve-
niret obuiam sibi. Et abijt cū gloria ptolo-
maidā et occurrit ibi duob⁹ regib⁹: q dedit
illis argentū multū q aurū q dona: et inuenit
gratiā in ospectu eoꝝ. Et conuenerūt aduer-
sus eū viri pestilētes ex israhel viri iniqui im-
pellantes aduersus eū: et non intendit ad
eos rex. Et iussit spoliari ionathan vestib⁹
suis: et induī eū purpura. Et ita fecerūt. Et
collocauit eū rex sedere secū: dixitq; pīcipi-
bus suis. Exite cū eo in mediū ciuitatis: et p-
dicate ut nemo aduersus eū interpellet de vl-
lo negotio: nec quisq̄ ei molestus sit de vlla
ratione. Et factū est ut viderūt qui interpel-
labant gloriā eius que p dicabatur. et optū
eū purpura: fugerūt omnes. Et magnificauit
eū rex: et scripsit eū inter primos amicos: q
posuit eum ducem q participem pīcipatus.
Et reuisus est ionathas in iherusalē: cū pace
et letitia. In āno centesimo sexagesimo quīto
venit demetrius filius demetrij a creta in ter-
ram patrū suoꝝ. Et audiuit alexāder rex q
contristatus ē valde: et reuisus est antiochiā.
Et constituit demetrius rex appollonium
ducem qui erat celesyrie: et congregauit
exercitum magnum et accessit ad iamniam:
et misit ad ionathan sūmū sacerdotē dicēs.

Tu solus resistis nobis. Ego autē factus
sum in derisū et in opprobriū: ꝓpterea quia
tu potestatē aduersū nos exerces in montī-
bus. Nūc ergo si confidis in virtutib⁹ tuis
descende ad nos in campū et comparemus
illic inuicē: quia mecū est virtus bellorū. In-
terroga et disce quis sum ego et ceteri qui
auxilio sunt michi: qui et dicūt quia non po-
test stare pes vester. ante faciem nostram:
quia bis in fugam conūsi sūt patres tui in
terram suam. Et nūc quō poteris sustinere
equitatū et exercitū tantū in campo vbi non
est lapis neq⁹ saxum: neq⁹ locus fugiendi?
Vt audiuit aūt ionathas sermones appol-
lonij: motus est animo. Et elegit decem mi-
lia virorū: et exiit ab ierusalē: et occurrit
ei symon frater eius in adiutoriū. Et appli-
cuerūt castra in ioppen. Et exclusit eū a ciui-
tate: quia custodia appolonij ioppe erat: et
oppugnauit eam. Et exterriti qui erant in
ciuitate aperuerūt ei: et obtinuit ionathas
ioppen. Et audiuit appollonius: et admo-
uit tria milia equitū. et exercitum multū. Et
abijt in azotum tanq̄ iter faciens: et statim
exiit in campū: eo quod haberet multitudi-
nem equitū. et confideret in eis. Et insecutus
est eū ionathas in azotū: et cōmiserūt plū.
Et reliquit appollonius in castris mille eq̄tes
post eos occulte. Et cognouit ionathas
q̄m insidie sunt post se: et circuierunt castra
eius: et iecerūt iacula in ꝓplm a mane usq⁹
ad vesperam. Populus aūt stabat sicut pce-
pit ionathas: et laborauerūt equi eorū. Et
eiecit symon exercitū suū: et cōmisit contra
legionem. Equites enim fatigati erant. Et
contriti sunt ab eo: et fugerūt. Et q̄ dispersi
sunt per campū fugerūt in azotū: et intrauē-
runt in bethagon idolū suū: ut ibi se libera-
rent. Et succendit ionathas azotum et ciui-
tates que erant in circuitu eius: et accepit
spolia eorū: et templū dagon et omnes qui
fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt q̄
ceciderūt gladio cū his qui succensi sunt:
fere octo milia virorū. Et mouit inde iona-
thas castra: et applicuit ea ascalonam et
exierunt de ciuitate obuiam illi in magna
gloria. Et reuersus est ionathas in ierusa-
lem cū suis habentib⁹ spolia multa. Et factū
est ut audiuit alexander rex sermones istos:
addidit adhuc glorificare ionathan. Et
misit ei fibulam auream: sicut consuetudo ē
dari cognatis regū. Et dedit ei accharon
et omnes fines eius in possessionem. XI

Et rex egipti congregauit exercitū sicē
arenam que ē circa oram maris. et na-
ues multas: et querebat obtinere regnum
alexandri dolo: et addere illud regno suo.
Et exijt in syriam verbis pacificis: et aperie-
bantur ei ciuitates. et occurrebant ei: quia
mandauerat alexander rex exire ei obuiam.
eo q̄ socer suus esset. Cū autē introiret ciui-
tatem ptolomeus: ponebat custodias mili-
tum in singulis ciuitatib⁹. Et ut appropiauit
azoto ostenderūt ei templū dagon succensū
igni: et azotum et cetera eius demolita. et cor-
pora proiecta: et eorū qui cesi erāt in bello tu-
mulos. quos fecerant secus viam. Et narra-
uerūt regi quia hæc fecit ionathas: ut mudi-
am facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit io-
nathas regi in ioppen cū gloria: et inuicem
se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abijt io-
nathas cū rege usq⁹ ad fluuiū qui vocabat
eleutherus et reuersus est in ihrlm. Rex autē
ptolomeus obtinuit dūm ciuitatū usq⁹ seleu-
tiam maritimam: et cogitabat in alexandrū
consilia mala. Et misit legatos ad demetriū
dicens: Dem componamus inter nos pa-
ctum et dabo tibi filiā meā quā habet alexā-
der: et regnabis in regno patris tui. Pemitet
enim me: q̄ dederim illi filiam meam. Nue-
runt enim me occidere. Et vituperauit eum:
ꝓpterea q̄ concupierat regnū eius. Et abs-
tulit filiam suā et dedit eam demetrio: et alie-
nauit se ab alexandro: et manifestate sunt
inimicicie eius. Et intrauit ptolomeus antio-
chiam: et imposuit duo diademata capiti suo.
egipti et asie. Alexander autē rex erat in ci-
licia illis temporib⁹: q̄ rebellabant qui erāt
in locis illis. Et audiuit alexander: et venit
ad eū in bellū. Et produxit ptolomeus rex
exercitū: et occurrit ei in manu valida: et fu-
gauit eū. Et fugit alexander in arabiam: ut
ibi protegeretur. Rex autē ptolomeus exal-
tatus est: et abstulit zabdiel arabs caput
alexādri: et misit ptolomeo. Et rex ptolome-
us mortuus est in die tercia: et qui erant in

munitiombꝫ pierũt ab hijs qui erant intra
castra. Et regnauit demetrius anno centesimo septuagesimo septimo. In diebus illis congregauit ionathas eos qui erant in iudea ut expugnarent arcẽ que est in ihrsln: et fecerunt contra eã machinas multas. Et abierũt quidã qui oderãt gentẽ suam viri iniqui ad regẽ demetriũ: et renũciauerũt ei q̃ ionathas obsideret arcẽ. Et ut audiuit iratus est. et statim venit ptolomaidam: et scripsit ionathe ne obsideret arcem: sed occurreret sibi ad colloquium festinato. Vt audiuit autẽ ionathas iussit obsideri. Et elegit de seniorib̃ israhel. et sacerdotib̃: et dedit se periculo. Et accepit aurũ. et argẽtũ et vestẽ. et alia xenia multa: et abiit ad regẽ ptolomaidã: et inuenit gratiã in ospcũ eius. Et interpellabant adũsus eũ quidã iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante eum fuerant. Et exaltauit eũ in cõspectu omniũ amicorꝫ suorꝫ: et statuit ei pn̄cipatũ sacerdotij. et quecunq̃ alia habuit prius p̃ciosa: et fecit eũ principem amicorꝫ. Et postulauit ionathas a rege ut immunẽ faceret iudeã. tres toparchias id ẽ samariam. et ofines eius: et pmisit ei talẽta trecenta. Et consensit rex: et scripsit ionathe epl'as de hijs omnib̃ hũc modũ oinẽtes. Rex demetrius fratri ionathe salutẽ. et gẽti iudeorꝫ. Exemplũ epistole quã scripsimus lasthem parenti nostro de nobis misimus ad vos: ut scietis. Rex demetrius lasthem parenti salutẽ. Genti iudeorꝫ amicis nr̃is. et oseruantib̃ que iusta sunt apud nos decreuimus benefacere ꝓpter bemgnitatẽ iporꝫ quam erga nos habẽt. Statuimus ergo illis oes fines iudee. et tres ciuitates lydã. et ramathe que addite sũt iudee. et samariã. et omes cõfines eaꝝ sequestrari omnib̃ sacrificãtib̃ in ihrosolimis: pro hijs que ab eis prius rex accipiebat p̃ singulos annos: et p̃ fructib̃ terre. et pomorꝫ. Et alia que ad nos pertinebant decimaꝝ. et tributorꝫ. ex hoc tpe remittimus eis. et areas salinaꝝ. et coronas que nobis deferebãt omia ipis ꝓcedimus: et nihil horꝫ irritũ erit ex hoc. et in ome tps. Nunc ergo curate facere horꝫ exemplũ: et detur ionathe. et ponatur in mõte sancto. et in loco celebri. Et videns demetrius rex q̃ siluit terra in conspectu suo. et nihil ei resistit dimisit totũ exercitũ suũ vnũ quẽq̃ in locũ suum. excepto peregrino exẽcitu quẽ traxit ab insulis gentiũ: et inimici erant ei omes exercitus patrũ eius. Triphon aũt erat quidã partiũ alexãdri prius: et vidit quoniã omis exercitus murmurauit contra demetriũ: et iuit ad emalchuel arabũ qui nutriebat antiochum filiũ alexãdri: et assidebat ei ut traderet eum ipi: ut regnaret in loco patris sui. Et enũciauit ei quanta fecit demetrius: et inimicicias exercitũ eius adũsus illũ. Et mansit ibi diebus multis. Et misit ionathas ad demetriũ regem ut eiceret eos qui in arce erãt in iherusalẽ. et qui in p̃sidijs erant: q̃ impugnabant israhel. Et misit demetrius ad ionathã dicens. Nõ hoc tantũ faciã tibi. et genti tue: sed gloria illustrabo te. et gentẽ tuã cũ fuerit opportunũ. Nũc ergo recte feceris si miseris in auxilũ michi viros: q̃ discessit omis exẽcitus meus. Et misit ei ionathas tria milia virorꝫ fortiũ antiochiam. Et venerunt ad regem: et delectatus est rex in aduentu eorꝫ. Et ouenerũt qui erant in ciuitate. centumiligintamilia virorꝫ: et volebant interficere regem. Et fugit rex in aulam: et occupauerũt qui erant de ciuitate interiora ciuitatis: et ceperũt pugnare. Et vocauit rex iudeos in auxilũ: et ouenerũt omes simul ad eũ. Et dispersi sunt omes p̃ ciuitatẽ: et occiderũt in illa die centũmilia hominũ. Et succendert ciuitatẽ: et ceperũt spolia multa in illa die: et liberauerũt regem. Et vidert qui erant de ciuitate q̃ obtinuissent iudei ciuitatẽ sicut volebãt: et infirmati sũt mente sua: et clamauert ad regẽ cum p̃cib̃ dicentes. Da nobis dextras: et cessent iudei oppugnare nos. et ciuitatẽ. Et p̃iecerũt arma sua. et fecerũt pacem. Et glorificati sũt iudei in conspectu regis. et in ospectu omniũ qui erant in regno eius: et nominati sunt in regno. Et regressi sunt in iherusalẽ: habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: et siluit terra in ospcũ eius. Et mẽtitus est oia quecũq̃ dixit: et abalienauit se a ionatha et nõ retribuit ei secundum beneficia que sibi tribuerat: et vexabat eũ valde. Post hec autẽ reuersus est triphon

et antiochus cū eo puer adolescens: et regnauit et imposuit sibi diadema. Et ogregati sūt ad eū omnes exercitus quos dispserat demetrius: et pugnauerūt contra eū: et fugit et terga verūt. Et accepit triphon bestias: et obtinuit antiochiam. Et scripsit antiochus adolescens ionathe dicēs. Constituo tibi sacerdotiū: et ostituo te sup quatuor ciuitates: ut sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministerū et dedit ei potestatē bibendi in auro ⁊ esse in purpura: et habere fibulā aureā. Et simonē fratrē eius cōstituit ducē a terminis tyri usq ad fines egipti. Et exijt ionathas et pambulabat trās flumē ciuitates: et ogregatus ē ad eū omis exercitus sirie in auxiliū. Et venit ascalonē: et occurrerūt ei honorifice de ciuitate. Et abijt inde gazam ⁊ concluserūt se q̄ erāt gaze. et obsedit eam: et succendit que erāt in circuitu ciuitatis: et p̄datus est eam. Et rogauerūt gasenses ionathan ⁊ dedit illis dextram: et accepit filios eorū obsides. et misit illos in ihrlm: et pambulauit regionem usq damascū. Et audiuit ionathas q̄ preuaricati sūt principes demetrij in cades que est in galilea cū exercitu multo volentes eū remouere a negocio regni: et occurrit illis: fratrem autē suū simonē reliquit intra pinciam. Et applicuit simon ad bethsuram: et expugnabat eam diebus multis: et conclusit eos. Et postulauerūt ab eo dextras accipe: et dedit illis. Et eiecit eos inde et cepit ciuitatē: et posuit in ea presidiū. Et ionathas et castra eius applicuerūt ad aquam genesar: et ante lucem vigilauerūt in campo asor. Et ecce castra alienigenarū occurrebāt in campo: et tendebant ei insidias in montibus: ipe autem occurrit ex aduerso. Insidie vero exsurrexerūt de locis suis: et cōiserūt preliū. Et fugerūt q̄ erant ex parte ionathe omes: et nemo relictus est ex eis nisi mathatias filius absolomi: et iudas filius calphi: princeps militie exercitus. Et scidit ionathas vestimēta sua: et posuit terrā in capite suo: et oauit. Et reuersus est ionathas ad eos in preliū: et conuīt eos in fugam: et pugnauerūt. Et viderūt qui fugiebant partis illius. et reuersi sūt ad eū: et insequebantur cū eo omes usq cades ad castra sua: et peuenerunt usq illuc. Et ceciderūt de alienigenis in die illa tria milia virorū: et reuersus est io-

ET vidit nathas in ihrlm. XII

ionathas quia tempus eum iuuat: et elegit viros: et misit eos romā statuere et renouare cū eis amiciciā. Et ad spartiatas et ad alia loca misit epistolas secūdū eandem formam. Et abierūt romam: et intrauerūt curiam et dixerūt. Ionathas siūmus sacerdos et gens iudeorū miserūt nos: ut renouem? amiciciā et societatē secundū pristinū. Et dederūt illis epistolas ad ipos per loca: ut deducerent eos in terrā iuda cū pace. Et hoc est exemplum epistolarū quas scripsit ionathas spartiatis. Ionathas siūmus sacerdos. et seniores gentis. et sacerdotes. et reliquus populus iudeorū. spartiatis fratribus salutē. Iam pridem misse erant epistole ad oniam summū sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: qm estis fratres nostri: sicut scriptum continet qō subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cū honore: et accepit epistolas in quibus significabatur de societate et de amiciciā. Nos enim cū nullo horū indigeremus. habētes solatio sanctos libros qui sūt in manibus nostris: maluimus mittere ad vos renouare fraternitatē ⁊ amiciciā: ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt exquo misistis ad nos. Nos ergo in omi tempore sine intermissione. in diebus solemnibus et ceteris quibus oportet. memores sumus vri in sacrificijs que offerimus. et in obseruationibus: sicut phas est et decet. meminisse fratrū. Letamur itaq de gloria vestra. Nos autē circūdederunt multe tribulationes. et multa prelia: et impugnauerūt nos reges qui sūt in circuitu nostro. Noluimus ergo vobis molesti esse: neq ceteris socijs et amicis nostris in bijs plijs. Habuimus enim de celo auxiliū: et liberati sumus nos: et humiliati sūt inimici nostri. Elegimus itaq neumemū antiochi filiū et antipatrē iasonis filiū: et misimus ad romanos renouare cū eis amiciciā et societatem pristinā. Mandauimus itaq eis ut veniant etiam ad vos: et salutent vos: et reddant vobis epistolas nras de innouatione

fratermitatis nostre. Et nunc benefacietis:
respondetes nobis ad hec. Et hoc rescriptū
epistolarū: qō misit omas. Rex spartiatarū
omas. ionathe sacerdoti magno salutem.
Inuentū est in scriptura de spartiatis & iude
is quomā sunt fratres: & q̄ sūt de genere a
brahā. Et nūc exquo hec cognouimus: bñ
facatis scribētes nobis de pace vestra. Sed
et nos rescripsimus vobis. Pecora nostra
& possessiōes nostre vestre sūt: & vīe nostre.
Mandauimus itaq̄ hec nūciari vobis. Et
audiuit ionathas quomā egressi sūt prin
cipes demetrij cum exercitu multo supra q̄
prius pugnare aduersus eū: & exiit ab ihe
rusalem: et occurrit eis in amathite regio
ne. Non enim dederat eis spacū ut ingre
derētur regionē eius. Et misit speculatores
in castra eorū: et reuersi renunciauerunt q̄
constituerūt supuenire illic nocte. Cū occi
disset autē sol. p̄cepit ionathas suis vigila
re: et esse in armis paratos ad pugnā tota
nocte. Et posuit custodes p circuitū castro
rū. Et audierunt aduersarij q̄ paratus est
ionathas cū suis in bello: et timuerūt et for
midauerūt in corde suo: et accendēt focos
in castris suis. Ionathas autē & qui cū eo
erāt non cognouerūt usq̄ mane. Viderūt
autē lumina ardentia: et secutus ē eos ion
athas: et nō oppēdit eos. Transierūt enim
flumē eleutherū. Et diuertit ionathas ad a
rabes qui vocabātur zabadei: & percussit eos.
et accepit spolia eorū. Et iunxit. et venit da
mascū: et pambulabat omēq̄ regionē illam.
Simon autē exiit. et venit usq̄ ascalonē
et ad prima p̄sidia: et declinauit in ioppen:
et occupauit eam. Audiuit enim q̄ vellent
presidiū tradere partibū demetrij: et posuit
ibi custodes: ut custodirent eā. Et reuisus
est ionathas & conuocauit seniores populi: &
cogitauit cū eis edificare p̄sidia in iudea:
et edificare muros in iherusalē. et exaltare
altitudine magna inter mediū arcis & ciui
tatis. ut separaret eam a ciuitate. ut essē ipa
singulariter: et neq̄ vendāt neq̄ emant. Et
conuenerūt ut edificarēt ciuitatē: & cecidit
murus qui erat sup torrentē. ab ortu solis.
et reparauit eū q̄ vocat̄ caphethera. Et simō
edificauit adiada in sephela. et munuit eā:
et imposuit portas & seras. Et cum cogitasset
triphon regnare asye. et assumere diadema.
et extendere manū in antiochū regē: timēs
ne forte non pmitteret eū ionathas sed pu
gnaret aduersus eū: querebat oppēdere
eū & occidere. Et exsurgēs abiit in bethasan:
& exiit ionathas obuiā cū qua draginta mi
libus virorū electorū in pliū: et venit bethasan.
Et vidit triphon q̄ venit ionathas cū exer
citu multo ut extēderet in eū manū. et timuit.
Et excepit eū cū honore: & omēdauit eū omi
bus amicis suis: et dedit ei munera. Et p̄ce
pit exercitibus suis ut obedirēt ei sicut sibi. Et
dixit ionathe: Vt q̄d vexasti vniuersū pplm:
cū nobis bellum nō sit. Et nunc remitte eos
in domos suas. Elige autem viros paucos
qui tecū sint: et veni mecū ptolomaidam. et
tradam eā tibi: et reliqua p̄sidia. et exercitū.
et vniuersos p̄positos negocij: et oūsus abi
bo. Propterea enim veni. Et credidit ei: & fe
cit sicut dixit & dimisit exercitū: et abierūt in
terram iuda. Retinuit autē secū tria milia vi
rorū: ex quibus remisit in galileā duo milia:
mille autē venerūt cū eo. Vt autem intrauit
ptolomaidam ionathas. clauserūt portas
ciuitatis ptolomenses: et oppēderūt eū: et
omēs qui cū eo intrauerunt. gladio interfe
cerūt. Et misit triphon exercitū & equites in
galileā & in campū magnū: ut pderēt omēs
socios ionathe. At illi cū ognouissent quia
comp̄hensus est ionathas & perijt. et omēs
qui cū eo erāt: hortati sūt semetipsos. et exie
rūt parati in preliū. Et videntes hij q̄ ms̄ecuti
fuerāt q̄ p ammares est illis. reuersi sūt: illi
autē venerunt omēs cum pace in terrā iuda.
Et planxerunt ionathan: et eos qui cū ipso
erāt valde. Et luxit israhel luctu magno. Et
quesierūt omēs gentes qui erant in circuitu
eorū oterere eos. Dixerūt enim. Non habēt
pncipē & adiuuantē: nūc ergo expugnemq̄
illos: & tollamus de hominibus memoriā eorū.

XIII

Et audiuit simō q̄ ogre
gauit triphon exercitū copiosū. ut ve
niret in terrā iuda & attereret eam: videns
quia in tremore populus est et in timore. a
scendit iherusalem et congegauit populū:
et adhortans dixit. Vos satis quanta
ego et frēs mei. & domus patris mei fecimus

pro legibus et pro sanctis prelia: et angustias quales vidimus. Horum gratia perierūt fratres mei omnes propter israhel: et relictus sū ego solus. Et nūc nō michi contingat parcere anime mee: in omi tempore tribulationis. Non enim melior sū fratribus meis: Vindicabo itaq; gentē meā ⁊ sanctuarium nostrū ⁊ vxores: q̄ cōgregate sūt vnūse gentes conterere nos immiticie gratia. Et accensus ē spūs populi simul ut audiuit sermones istos: et responderūt voce magna dicētes. Tu es dux noster loco iude et ionathe fratris tui. Pugna preliū nostrū: et omnia quecūq; dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores acceleraut osummare vnūsos muros ihrlm: et munuit eam in gyro. Et misit ionathan filiū absolomi: et cum eo exercitū nouū in ioppen: et eiectis hijs qui erant in arce. remansit illic ipse. Et mouit triphon a ptolomaida cū exercitu multo ut veniret in terrā iuda: et ionathas cū eo in custodia. Simon autē applicuit in addus contra faciem campi. Et ut cognouit triphon q̄ surrexit simon loco fratris sui ionathe et quia commissurus esset cū eo plū: misit ad eū legatos dicens. Pro argento q̄ debebat frater tuus ionathas in racōne regis ꝓpter negocia que habuit: detinuimus eum. Et nūc mitte argenti talenta centum ⁊ duos filios eius obsides: ut nō dimissus fugiat a nob: et remittemus eū. Et cognouit simon quia cū dolo loqueret secū. Jussit tamen dari argentum ⁊ pueros: ne immiticiā magnā sumeret ad populū israhel dicentē: q̄ non misit ei argentū et pueros. ꝓterea perijt. Et misit pueros et centū talenta. Et mentitus est: et non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon regionē ut contereret eam: et gyrauerūt per viam que ducit ador. Et simon et castra eius ambulabant in omnem locū quocūq; ibant. Qui autē in arce erāt miserūt ad triphonē legatos ut festinaret venire per desertū: et mitteret illis alimonias. Et parauit triphon omnē equitatū: ut veniret illa nocte. Erat autē nix multa valde: et non venit in galadithim. Et cū appropinquasset baschaman: occidit ionathan et filios eius illic. Et obiit triphon: et abijt in terram suā. Et misit simon et accepit ossa ionathe fratris sui: et sepeliuit ea in modim ciuitate patrū eius. Et planxerūt eū omnis israhel planctu magno: et luxerūt eum dies multos. Et edificauit simon super sepulcrū patris sui et fratrū suorū edificiū altum visu lapide polito retro et ante: et statuit septem piramidas vnā contra vnā: patri et matri et quatuor fratribus. Et hijs circūposuit colūnas magnas: et sup colūnas arma ad memoriā eternā: et iuxta arma naues sculptas: que viderent ab hominibus nauigantibus mare. Hoc est sepulcrū q̄ fecit in modim usq; in hunc diē. Triphon autē cū iter faceret cū antiocho rege adolescente dolo occidit eū: et regnauit in loco eius. Et imposuit sibi diadema asye: et fecit plagā magnā in terra. Et edificauit simon pfidia iudee: munens eam turribus excelsis et muris magnis ⁊ portis ⁊ seris: et posuit alimenta in munitionibus. Et elegit simon viros et misit ad demetriū regem ut faceret remissionē regioni: quia actus omnes triphonis p direptionē fuerāt gesti. Et demetrius rex ad verba ista respondit ei: et scripsit epistolam talem. Rex demetrius simoni sūmo sacerdoti ⁊ amico regum et senioribus et genti iudeorū salutē. Coronā auream et baslen quā misistis suscepimus: et parati sumus facē vobiscū pacē magnā: et scribere ꝓpositis regis remittere vobis q̄ indulsimus. Quecūq; enim constituimus vobis constant. Munitiones quas edificastis vobis sint. Remittimus q̄q̄ ignorantias et peccata usq; in hodiernū diem et coronā quā debebatis. Et si quid aliud erat tributariū in ihrusalē: iam non sit tributariū. Et si qui ex vobis apti sūt conscribi inter nos cōscribantur: et fit inter nos pax. Anno centesimo septuagesimo ablatū ē iugū gentiū ab israhel. Et cepit populus israhel scribere in tabulis ⁊ gestis publicis: anno pmo sub simone sūmo sacerdote magno duce et principe iudeorū. In diebus illis applicuit simon ad gazam et circūdedit eam castris et fecit machinas: et applicuit ad ciuitatē et pcussit turrem vnam: et complexendit eam. Et qui eruperant erant intra machinam ⁊ ciuitatem: et

factus est motus magnus in ciuitate. Et
ascenderũt qui erãt in ciuitate cũ vxoribꝫ ⁊
filijs suis super murũ sessis tunicis suis: ⁊ clama-
uerũt voce magna postulãtes a symone de-
xtras sibi dari: et dixerũt. Non nobis red-
das secundũ malicias nostras. ⸗ scõm mi-
sericordias tuas: et seruiemus tibi. Et flex?
symõ. nõ debellauit eos: eiecit tamẽ eos de ci-
uitate. et emũdauit eãs in quibꝫ fuerant si-
mulacra: et tũc intrauit in eã cũ ymnis bẽdi-
dicẽs domino. Et eiecta ab ea omni immũdi-
cia collocauit in ea viros qui legẽ facerẽt:
et munuit eã: et fecit sibi habitacõem. Qui
aũt erãt in arce ihꝛusalẽ ꝓhibebãt egredi
et ingredi regionẽ. et emẽ ac vendẽ: et esu-
rierũt valde: ⁊ multi ex eis fame perierũt. Et
clamauerũt ad symonẽ ut dextras acciperẽt:
et dedit illis. Et eiecit eos inde: et mũdauit
arcem a contaminacõibꝫ. Et intrauerunt
in eã. tertia ⁊ vicesima die scõi mens. anno
centesimo septuagesimo primo cũ laude ⁊ ra-
mis palmarꝫ. et citharis ⁊ cimbalis ⁊ na-
blis et ymnis ⁊ cãticis: q̃ ꝯtritus ẽ inimicus
magnus ex israhel. Et constituit ut omnibꝫ
ãnis ageretur dies hij cũ letitia. Et munuit
montẽ templi: qui erat secus arcẽ: ⁊ habi-
tauit ibi ipse et qui cum eo erãt. Et vidit sy-
mon iohannẽ filiũ suũ q̃ fortis ꝑhij vir esset:
et posuit eũ ducẽ virtutũ vniũsarꝫ: et habita-

XIIII

Anno cen- uit in gazaris.
tesimo septuagesimo secũdo ꝯgrega-
uit rex demetrius exercitum suũ: et abijt in
mediam ad contrahẽda sibi auxilia: ut ex-
pugnaret triphonẽ. Et audiuit arsaces rex
ꝑsidis ⁊ medie q̃ intrauit demetrius ꝯfines
suos: et misit vnũ de principibꝫ suis ut ꝯ-
prehenderet eũ viuũ: ⁊ adduceret eũ ad se. Et
abijt ⁊ percussit castra demetrij. ⁊ ꝯprehẽdit eũ:
et duxit eũ ad arsacem: et posuit eũ in custo-
diã. Et siluit omnis terra iuda omnibꝫ diebus
symonis: et quesiuit bona genti suae: ⁊ placu-
it illis potestas eius. et gloria eius omnibꝫ
diebꝫ. Et cũ omni gloria sua accepit ioppen
in portũ: et fecit introitũ in insulis maris. Et
dilatauit fines gentis suae: et obtinuit regi-
onẽ. Et ꝯgregauit captiuitatẽ multã: et do-
minatus ẽ gazare. et bethsure. et arce. et abs-
tulit immũdicias ex ea: ⁊ nõ erat q̃ resistẽt
ei. Et vnusquisq̃ colebat terrã suã cũ pace:
⁊ terra iuda dabat fructus suos: ⁊ ligna cã-
porꝫ fructũ suũ. Senores i plateis sedebãt
omnes. et de bonis terre tractabãt: ⁊ iuuenes
indueb̃ãt se gloriã ⁊ stolas belli. Et ciuitati-
bus tribuebat alimonias: et ꝯstituebat eas
ut essent vasa munitõnis: quoadusq̃ noti-
tum ẽ nomẽ gloriae eius usq̃ ad extremum
terre. Fecit pacẽ sup terrã: ⁊ letatus ẽ israhel
letitia magna. Et sedit vnusquisq̃ sub vite
sua. et sub ficulnea sua: ⁊ nõ erat q̃ eos terre-
ret. Defecit impugnãs eos sup terrã: reges
contritũ sũt in diebꝫ illis. Et ꝯfirmauit omnes
humiles populi sui: et legẽ exquesiuit: et abs-
tulit omnem iniquũ et malũ. Sancta glorifi-
cauit: et multiplicauit vasa scõrꝫ. Et audituũ
ẽ rome q̃ defunctus esset ionathas ⁊ usq̃ in
spartiatas: et ꝯtristati sũt valde. Vt audierũt
autẽ q̃ symon frater eius factus esset sũmus
sacerdos loco eius. et ipse obtineret omnem
regionẽ et ciuitates in ea: scripserũt ad eum
tabulis ereis ut renouarent amicitias et so-
cietatẽ: quã fecerant cũ iuda ⁊ cum ionatha
fratribꝫ eius. Et lecte sũt in conspectu ecclesie
in ihꝛusalem. Et hoc exemplũ epl'arꝫ quas
spartiate miserũt. Spartianorꝫ principes
et ciuitates. symoni sacẽdoti magno: ⁊ seniori-
bꝫ ⁊ sacẽdotibꝫ. ⁊ reliquo ꝑplo iudeorꝫ fribꝫ
salutẽ. Legati qui missi sũt ad ꝑplm nrm nũ-
ciauerũt nobis de vestra gloria ⁊ honore. et
letitia: et gauisi sumus in introitu eorꝫ. Et
scripsimus q̃ ab eis erãt dicta in ꝯcilijs ꝑpli
sic. Numenius ãnochi. et antipater iasonis
filius legati iudeorꝫ venerũt ad nos: renouã-
tes nobiscũ amicitiã pristinã. Et placuit po-
pulo excipere viros gloriose: et ponẽ exẽplũ
sermonũ eorꝫ. in segregatis popli libris: ut
sit ad memoriã populo spartiatarꝫ. Exem-
plũ aũt horꝫ scripsimus symoni magno sacẽ-
doti. Post hoc autem misit symon numerũ
romã habentẽ clipeũ magnũ aureũ pondus
minarꝫ mille: ad statuendã cũ eis societatẽ.
Cũ autẽ audisset ꝑplus romanus ꝗmones
istos dixerũt. Quã grarꝫ actionẽ reddemus
symoni ⁊ filijs eius? Restituit enim ipe frres su-
os: et expugnauit inimicos israhel ab eis.
Et statuerũt ei libertatẽ: ⁊ descripserũt in ta-
bulis ereis: ⁊ posuerũt in titulis in montẽ syõ.

Et hoc ē exēplū scripture. Octauadecima
die mensis ebul. anno centesimo septuage=
simo secūdo. anno tercio. sub symone sacer=
dote magno in assaramel in ouentu magno
sacerdotū et populi ⁊ principū. et gentis et
seniorū regionis. nota facta sūt hec: qm̄ fre=
quenter facta sūt prelia in regione nostra.
Symon aūt matathie filius ex filijs iarib.
et fratres eius dederūt se periculo: et restite=
rūt a adūsarijs gentis sue ut starent sancta
ipsorū et lex: et gloria magna glorificauerūt
gentē suā. Et cōgregauit ionathas gentē
suam: et factus est illis sacerdos magnus:
et appositus ē ad ppl'm suū. Et voluerūt imi=
mici eorum calcare sancta: et atterere regio=
nem ipsorū: et extendere manus in sancta
sanctorū. Tūc restitit symon et pugnauit
pro gente sua: et erogauit pecunias mlt̄as.
et armauit viros virtutis gentis sue. et de=
dit illis stipendia. Et munuit ciuitates iu=
dee et bethsuram que erat in finibus iudee.
vbi erant arma hostiū antea: et posuit illic
presidiū viros iudeos. Et ioppen munuit
que erat ad mare: et gazaram q̄ est in finib̄
azoti: in qua hostes antea habitabant. Et
collocauit illic iudeos: et quecūq; apta erāt
ad correptionē eorū posuit in eis. Et vidit
populus actū symonis et gloriā quā cogi=
tabat facere genti sue. et posuerūt eū ducē
suū et principem sacerdotū eo q̄ ipse fecerit
hec omia: et iusticiā et fidem quā oseruauit
genti sue: et exquesiuit omm̄ modo exalta=
re populū suū. Et in dieb̄ eius prosperatū
est in manib̄ eius. ut tollerent gentes de
regione ipsorū: et q̄ in ciuitate dauid erant
in ihersalē in arce de qua ꝓcedebāt et con=
taminabant omia que in circuitu sanctorū
sunt: et inferebant plagā magnā castitati.
Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamē=
tum regionis ⁊ ciuitatis: et exaltauit muros
in ihersalē. Et rex demetrius statuit illi sū=
mū sacerdotiū. Secūdū hec fecit eū amicū
suū: et glorificauit eū gloria magna. Audi=
uit emm̄ q̄ appellati sunt iudei a romanis
amici ⁊ sociⁿ fratres: et quia susceperūt le=
gatos symonis gloriose: et quia iudei ⁊ sa=
cerdotes eorū consenserūt eū esse ducē suū
et sūmū sacerdotē in eternū donec surgat
ꝓpheta fidelis: et ut sit sup eos dux: et ut cu=
ra esset illi pro sanctis. et ut ostitueret ꝓpo=
sitos sup opera eorū et sup regionē. et sup ar=
ma ⁊ sup presidia. et cura sit illi de sanctis: et
ut audiatur ab omib̄. et scribant' in nomi=
ne eius omnes circūscriptiones in regione:
et ut operiatur purpura et auro: et ne liceat
vlli ex populo ⁊ ex sacerdotib̄ irritū facere
aliquid horū. et contradicere hijs que ab
eo dicūtur aut cōuocare ouentū in regione
sine ipso: et vestiri purpura. et vti fibula au=
rea. Si aūt fecerit contra hec. aut irritū fe=
cerit aliquid horū: reus erit. Et complacuit
omi populo statuē symonē: et facere secūdū
verba ista. Et susceepit symon ⁊ placuit ei ut
sūmo sacerdotio fungeretur: et esset dux et
princeps gentis iudeorū et sacerdotū: et pre=
esset omib̄. Et scripturā istam dixerūt ponē
in tabulis ereis: et ponē eas in peribulo san=
ctorū in loco celebri. Exemplū autē eorū po=
nere in erario: ut habeat symon et filij eius.

Et misit rex antiochus filius XV
demetrij epistolas ab insulis maris
symoni sacerdoti et principi gentis iudeorū
et vniuse genti: et erant continentes hunc mo=
dum. Rex antiochus symoni sacerdoti ma=
gno: et genti iudeorū salutē. Quoniā quidē
pestilentes obtinuerūt regnū patrū nrorū:
volo autē vindicare regnū et restituē illud
sicut erat antea electū: feci multitudinē exer=
citus. et feci naues bellicas. Volo autē pro=
cedere per regionē ut vlciscar in eos qui cor=
ruperūt regionē nostrā: et qui desolauerūt
ciuitates multas in regno meo. Nūc ergo
statuo tibi omes oblacōes quas remiserūt
tibi ante me omnes reges. et quecunq; alia
dona remiserūt tibi: et pmitto tibi facere per=
cussurā proprij nūmismatis in regione tua.
Ihersalē autē sanctā esse et liberā: et omia
arma que fabricata sūt et presidia que con=
struxisti que tenes. maneāt tibi. Et omne de=
bitū regis et que futura sūt regi ex hoc et in
totū tempus remittūtur tibi. Cū aūt obtinu=
erimus regnū nostrū. glorificabimus te et
gentē tuam. et templū gloria magna: ita ut
manifestetur gloria vra in vniusa terra. An=
no centesimo septuagesimquarto exijt anti=
ochus in terrā patrū suorū: et ouenerūt ad

eum omnes exercitus: ita ut pauci relicti es-
sent cū triphone. Et insecutus est eum anti-
ochus rex: et venit doram fugiens per mari-
timam. Sciebat enim q̃ congregata sunt
mala in eū: et reliquit eū exercitus. Et appli-
cuit antiochus sup doram cū centū vigīti
milibꝫ virorꝫ belligeratorꝫ: et octo milibꝫ
equitū. Et circuiuit ciuitatē: et naues a ma-
ri accesserūt et vexabant ciuitatē a terra et
mari: et neminē sinebāt ingredi vel egredi.
Venit autē numenius ⁊ qui cū eo fuerant
ab vrbe roma habentes epistolas regibus
et regionibꝫ scriptas: in quibꝫ cōtinebant
hec. Lucius consul romanorꝫ ptolomeo re-
gi salutē. Legati iudeorꝫ venerūt ad nos
amici nostri renouātes pristinā amicicia et
societatē: missi a symone pncipe sacerdotū
et populo iudeorꝫ. Attulerūt aūt clipū au-
reū minas mille. Placuit itaq; nobis scri-
bere regibꝫ et regionibꝫ ut nō inferant illis
mala: neq; impugnēt eos ⁊ ciuitates eorꝫ.
et regiones eorꝫ: et ut nō ferant auxiliū pu-
gnantibꝫ adūsus eos. Visū aūt est nobis
accipere ab eis clipū. Si qui ergo pestilen-
tes fugerint de regione ipsorꝫ ad vos. tra-
dite eos symoni pncipi sacerdotū: ut vin-
dicet in eos secūdū legem suā. Hec eadem
scripta sūt demetrio regi. et attalo et arabe.
et arsaci. et in omnes regiones: et samsame.
et spartanis. et delo. et mindo. et sicione. et ca-
rie. et samū. et phanphiliam. et liciam. et ala-
carnasū. et rodū. et faselida. et choo. et siden.
et arado. et gortinā. et gnidū. et ciprū. et ci-
renē. Exemplū autē eorꝫ scripserūt symoni
pncipi sacerdotū: et populo iudeorꝫ. An-
tiochus autē rex applicuit castra in doram
secūdo: admouens ei semper manus et ma-
chinas faciens: et conclusit triphonem ne
pcederet. Et misit ad eū symon duo milia
virorꝫ electorꝫ in auxiliū: et argentū et au-
rum et vasa copiosa. et noluit ea accipere:
sed irrupit omnia que pactus est cū eo an-
tea. et alienauit se ab eo. Et misit ad eū an-
thenobiū vnū de amicis suis: ut tractaret
cum ipo dicens: Vos tenetis ioppen et ga-
zaram ⁊ arcem que est in ihrlm ciuitates re-
gni mei: fines earꝫ desolastis et fecistis pla-
gam magnā in terra: et dñati estis per loca
multa in regno meo. Nūc ergo tradite ci-
uitates quas occupastis: et tributa locorꝫ
in quibꝫ dñati estis extra fines iudee. Sin
autē date pro illis quīquagīta talenta ar-
genti: et exterminij q̃ exterminastis. et tri-
butorꝫ ciuitatū. alia talenta quīgenta. Sin
autē venemus: et expugnabimus vos. Et
venit anthenobius amicus regis in ihrlm.
et vidit gloriā symonis ⁊ claritatē in auro ⁊
argēto et apparatū copiosū. et obstupuit: et
retulit ei ꝟba regis. Et respōdit ei symon: et
dixit ei. Neq; alienā terrā sumpsimus. neq;
alienā detinemus: ſ hereditatē pīm nrorꝫ.
que iniuste ab inimicis nostris aliquo tem-
pore possessa est. Nos vero tempus haben-
tes vendicamus hereditatē patrū nostrorꝫ.
Nam de ioppe. et gazara. que expostulas:
ipsi faciebāt in populo plagā magnā. et in
regione nra: horꝫ damus talenta centū. Et
non respondit ei anthenobius verbū. Reuer-
sus aūt cū ira ad regem renūciauit ei verba
ista: et gloriā symonis et vniūsa que vidit:
et iratus est rex ira magna. Triphon autē fu-
git nauī in ortosaida. Et ostituit rex cende-
bēū ducē maritimū: et exercitū pediū ⁊ equi-
tum dedit illi. Et mādauit illi mouere castra
contra faciē iudee: et mandauit ei edificare
cedronē. et obstruē portas ciuitatis: et debel-
lare populū. Rex autē pseqebat triphonē.
Et puenit cendebeus iamniam. et cepit irri-
tare plebem. et conculcare iudeam. et capti-
uare pplm. et interficē: et edificare cedronē.
Et collocauit illic equites ⁊ exēcitū: ut egres-
si pambularēt viam iudee sicē ostituit ei rex.

Et ascendit iohannes de **XVI**
gazaris: et nūciauit symoni patri suo
que fecit cēdebeus in populo ipsorꝫ. Et voca-
uit symon duos filios suos seniores iudam
et iohannē: et ait illis. Ego et fratres mei et
domus patris mei expugnauimus hostes
israhel ab adolescentia usq; in hūc diem: et
pspera tū est in manibꝫ nris liberare israhel
aliquotiens. Nūc aūt senui: sed estote lo-
co meo et fratris mei: et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxiliū vero de celo vobiscū
sit. Et elegit de regione vigīti milia virorꝫ
belligeratorꝫ et equites: et pfecti sūt ad cen-
debeū. et dormierūt in modin. Et surrexerūt

mane: et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copiosus in obuiā illis pedituū et equituū: et
fluuius torrens erat inter meduū ipoꝝ. Et
admouit castra contra faciē eoꝝ ipse et po-
pulus eius: et vidit populū trepidantē ad
transfretandū torrentē: et transfretauit pri-
mus. Et viderūt eum viri. et transierūt post
eum. Et diuisit populū: et equites in medio
pedituū. Erat autē equitatus adūsarioꝝ co-
piosus nimis. Et exclamauerūt sacris tubis:
et in fugam conūsus est cendebeus ꝛ castra
eius. et ceciderūt ex eis multi vulnerati: re-
sidui aūt in munitionē fugerūt. Tūc vulne-
ratus ē iudas frater iohānis. Iohānes aūt
insecutus est eos donec venit cedronā quā
edificauit: et fugerūt usq; ad turres q̄ erant
in agris azoti: et succendit eas igni. Et cece-
derūt ex illis duo milia viroꝝ: et reuersus
est in iudeam in pace. Et ptolomeus filius
abobi cōstitutus erat dux in campo iericho:
et habebat argentū ꝛ aurū multū. Erat enī
gener sūmi sacerdotis. Et exaltatū est cor
eius: et volebat obtinere regionē: et cogi-
tabat dolū adūsus symonē ꝛ filios eius ut
tolleret eos. Symon aūt pambulans ciui-
tates que erant in regione iudee. et sollici-
tudinē gerens earū descendit in iericho. ipse
et mathatias filius eius ꝛ iudas: anno cen-
tesimo septuagesimo septimo mense vnde-
cimo. Hic est mensis sabbath. Et suscepit
eos filius abobi in munitiūculā que vocat
doch. cū dolo quā edificauit: et fecit eis ꝯui-
uiū magnū: et abscondit illic viros. Et cū
inebriatus esset symon et filij eius. surrexit
ptolomeus cū suis. et sūpserūt arma sua: et
intrauerūt in ꝯuiuiū. et occiderūt eū ꝛ duos
filios eius: et quosdam pueros eius. Et fe-
cit deceptionē magnā in israhel: reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hec ptolomeus
et misit regi: ut mitteret ei exercitū in auxi-
liū: et traderet ei regionē et ciuitates eoꝝ
et tributa. Et misit alios in gazaram tollere
iohannē: et tribunis misit epistolas ut ven-
rent ad se: et daret eis argentū ꝛ aurū et do-
na. Et alios misit occupare ihrlim. ꝛ montē
templi. Et p̄currēs quidā nūcia uit iohānī
in gazara q: perijt pater eius ꝛ frēs eius: et
quia misit te q̄ interficiat. Et audiuit autem

vehementer expauit: et comp̄hendit viros
qui venerāt p̄dere eū: et occidit eos. Cogno-
uit enim quia querebāt eū p̄dere. Et cetera
sermonū iohānis et bellorū eius. et bonarū
virtutū quibus fortiter gessit et edificij muro-
rum quos estruxit ꝛ rerū gestarū eius: ecce
hec scripta sūt in libro dierū sacēdotij eius:
ex quo factus ē p̄ncepS sacēdotū post patrē
suū. Expl. liber p̄mus machabeorū. Incipit

Fratribus qui sūt secūdus
p egiptū iudeis salutē
dicūt fratres qui sūt in
ihrosolimis iudei. et q̄
in regione iudee: et pa-
cem bonā. Benefaciat
vobis deus. et memine-
rit testamenti sui. qd̄ locutus est ad abrahā.
et ysaac et iacob seruoꝝ suoꝝ fidelium: et det
vobis cor omnibus ut colatis eū: et faciatis
eius voluntatē corde magno ꝛ anima volenti.
Adaperiat cor vestrū in lege sua ꝛ in p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat orationes
vestras. et reconcilietur vobis: nec nos dese-
rat in tempore malo. Et nūc hic sumus oran-
tes pro vobis. Regnante demetrio anno cen-
tesimo septuagesimonono nos iudei scripsi-
mus vobis in tribulatione et impetu qui sup-
uenit nobis in istis annis: ex quo recessit ia-
son a sancta terra. et a regno. Portam succē-
derūt: et effuderūt sanguinē innocentē. Et
orauimus ad dn̄m ꝛ exauditi sumus: et ob-
tulimus sacrificiū ꝛ similagimem: et accendi-
mus lucernas ꝛ ꝓposuimus panes. Et nūc
frequētate dies scenopegie mensis casleu.
Anno centesimo octogesimo octauo. popu-
lus qui ē ihrosolimis et in iudea senatusq;
et iudas: aristobolo magistro ptolomei re-
gis qui est de genere cristorū sacerdotū et
hijs qui in egipto sūt iudeis: salutē et sani-
tatem. De magnis periculis a deo liberati ma-
gnifice gratias agimus ipsi: utpote qui ad-
uersus talem regē dimicauimus. Ipse enim
ebullire fecit de p̄fide eos qui pugnauerūt
contra nos. et sanctam ciuitatē. Nam cū in
perfide esset dux ipse et cū ipso immensus ex-
ercitus: cecidit in templo nanee: consilio de-
ceptus sacerdotū nanee. Et enim in ea habi-
taturus venit ad locum antiochus et amici

eius: et ut acciperet pecunias multas doris
nomine. Cūq; ꝓposuissent eas sacerdotes
nanec et ipse cū paucis ingressus est intra
ambitū phani: clauserūt templū. Cū autē
intrasset antiochus apertoq; occulto aditu
templi mittentes lapides pcusserūt ducē
et eos qui cū eo erant: ⁊ diuiserūt membra-
tim: et capitibꝫ amputatis foras piecerunt.
Per omnia benedictus deus: qui tradidit
impios. Facturi igitur quīta ⁊ vicesima die
mensis casleu purificationē tēpli necessariū
duximus significare vobis: ut ⁊ vos quoq;
agatis diem scenophegie ⁊ diē ignis: qui
datus est quādo neemias edificato tēplo
et altari obtulit sacrificia. Nam cū in pscē
ducerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignē de alta-
ri occulte absconderūt in valle vbi erat pu-
teus altus et siccus: et in eo cōtutati sunt eū
ita ut omnibꝫ ignotus esset locus. Cum aūt
pterissent anni multi ⁊ placuit deo ut mit-
teretur neemias a rege pscis: nepotes sa-
cerdotū illorꝫ qui absconderāt misit ad re-
quirendū ignem: et sicut narrauerūt nobis
non inuenerūt ignē sed aquā crassam. Et
iussit eos haurire ⁊ afferre sibi: et sacrificia
que imposita erāt iussit sacerdos neemias
aspergi ipsa aqua: et ligna ⁊ que erāt sup
posita. Utq; hoc factū est ⁊ tempus affuit
quo sol refulsit qui prius erat in nubilo: ac-
census est ignis magnus ita ut omnes mi-
rarentur. Orationē autē faciebant omnes
sacerdotes dū consūmaretur sacrificiū ionā-
tha inchoante: ceteris autē respondentibus.
Et neemie erat oratio hunc habens modū.
Dne deus omniū creator terribilis ⁊ fortis
iustus ⁊ misericors qui solus es bonus rex:
solus prestans solus iustus ⁊ omnipotens
et eternus ⁊ qui liberas israhel de omni malo:
qui fecisti patres electos ⁊ sanctificasti eos:
accipe sacrificiū pro vniuso populo tuo israel:
et custodi partē tuā et sanctifica. Congre-
ga dispersionē nostrā: libera eos qui seruiū
gentibꝫ ⁊ contemptos ⁊ abominatos
respice: ut sciant gētes q; tu es deus noster.
Afflige opprimentes nos: et contumeliam
facientes in superbia. Constitue populum
tuum in loco sancto tuo: sicut dixit moyses.
Sacerdotes autē psallebant ymnos: usq;
quo consumptū est sacrificiū. Cū autē con-
sumptū fuisset sacrificiū: ex residua aqua nee-
mias iussit lapides maiores perfundi. Q̃ d̄
ut factū est ⁊ ex eis flamma accensa est: sed
ex lumine qd refulsit ab altari consūpta est.
Vt vero manifestata est res: renūciatū est
regi psarꝫ q; in loco in quo ignē absconde-
rant hij q̄ translati fuerāt sacerdotes ⁊ aqua
apparuit: de qua neemias et qui cū eo erant
purificauerūt sacrificia. Considerās aūt rex
rem et diligenter examinās ⁊ fecit ei templū:
ut pbaret qd factū erat. Et cū pbasset: sacer-
dotibus donauit multa bona ⁊ alia atq; alia
munera: et accipiens manū sua tribuebat eis.
Appellauit aūt neemias hūc locū nepthar.
qd interptatur purificatio. Vocatur autem
Inuenitur autē apud plures nephi. H
in descripcōnibꝫ ieremie ꝓphete ⁊ q; iussit eos
ignē accipere qui transmigrabātur ut significatū est: et ut mandauit transmigrans. Et
dedit illis legem ne obliuiscerentur precepta
domini: et ut nō exerrarent mentibꝫ videntes
simulacra aurea et argentea ⁊ ornamenta
eorꝫ: et alia huiusmodi dicēs hortabat ne
legem amouerent a corde suo. Erat autē in
ipsa scriptura: quomō tabnaculū ⁊ archam
iussit ꝓpheta diuino responso ad se facto co-
mitari secū ⁊ usq; quo exiuit in mōtem: in quo
moyses ascendit et vidit dei hereditatē. Et
venēs ibi ieremias inuenit locū spelūce: et
tabnaculū ⁊ archam ⁊ altare incensi intulit
illuc: et ostiū obstruxit. Et accesserūt quidā
simul qui sequebantur ut notarent sibi locū:
et non potuerūt inuenire. Vt autē cognouit
ieremias: culpās illos dixit q; ignotus erit
locus donec congreget deus congregatio-
nem populi: et ꝓpicius fiat. Et tūc dns osten-
det hec: et apparebit maiestas dni: et nubes
erit sicut et moysi manifestabatur: et sicut cū
salomō petiit ut locus sanctificaretur magno
deo manifestabat hec. Magnifice etenim sa-
pientiā tractabat: et ut sapientiā habēs ob-
tulit sacrificiū dedicationis et consummatio-
nis tēpli. Sicut ⁊ moyses orabat ad dnm:
et descendit ignis de celo et consumpsit olo-
caustum: et dixit moyses eo q; non sit comes-
tum quod erat pro peccato ⁊ consūptū est.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Simiter ⁊ salomō octo dieb celebrauit
dedicationē. Inferebātur autē in descriptio-
nibus ⁊ commentarijs neemie hec eadē: ⁊ qua-
liter construēs bibliothecam congregauit de
regiomb libros · et ꝓphetarum ⁊ dauid: et
epistolas regū ⁊ donarijs. Similiter au-
tem ⁊ iudas ea q̄ didicerat p bellum quod
nobis acciderat congregauit omia: et sunt
apud nos. Si ergo desideratis hec: mittite
qui pferant vobis. Futuri itaq; purificatio-
nem scripsimus vobis. Bene ergo facietis:
si egerimus hos dies. Deus autē q̄ liberauit
populū suū ⁊ reddidit hereditatē omibus.
et regnū ⁊ sacerdotiū ⁊ sanctificacōem sicut
pmisit in lege: speramus q̄ cito nostri mise-
rebitur: et congregabit de sub celo in locū
sanctū. Eripiuit enim nos de magnis picu-
lis: et locū purgauit. De iuda vero machabeo
⁊ de fratribus eius · et de templi magni
purificatione · et de are dedicacōne: sed ⁊ de
prelijs que pinent ad antiochū nobilē · et
filiū eius eupatorē: et de illuminacōnibus
que de celo facte sunt ad eos qui p iudeis
fortiter fecerūt: ita ut vniuersaz regionem
cū pauci essent vindicarēt ⁊ barbarā multi-
tudinē fugarent: et famosissimū toto orbe
templū recuperarēt · et ciuitatem liberarēt:
ut leges q̄ abolende erāt restituerentur · do-
mino cū omi tranquillitate ꝓpicō facto illis:
itemq; ab iasone cyreneo · quinq; libris cō-
prehensa temptauimus nos vno volumine
breuiare. Considerātes enim multitudinē
libroz ⁊ difficultatē volentibus aggredi
narrationes historiaz · ꝓpter multitudinē
rez curauimus volēnb quidē legere ut es-
set animi oblectacō: studiosis vero ut faci-
le possint memorie omendare: omib autē
legentib vtilitas oferatur. Et nobis quidē
ipis qui hoc opus breuiandi causa suscepi-
mus non facile laborē: pmmo vero negotiū
plenū vigiliaz ⁊ sudoris assumpsimꝰ. Si-
cut hij qui ꝓparant ouiū · et querūt alioz
volūtati parere: ꝓpter multoz gratiā liben-
ter laborē sustinemus: veritatē quidem de
singulis auctorib ocedentes: ipsi autem
secundū datam formā breuitati studētes.
Sicē enī noue domus architecto de vmūsa
structura curandum est · ei vero qui pingere
curat que apta sunt ad ornatū exquirenda
sunt: ita estimandum est ⁊ in nobis. Etenim
intellectū colligere ⁊ ordinare sermonē · et
curiosius partes singulas quasq; disquire
historie congruit auctori: breuitatē vero di-
ctionis sectari · et execucōes rez vitare bre-
uiantī ocedendū est. Hinc ergo narracōez
incipiemus: de pfatione tantū dixisse suffici-
at. Stultum etenim est ante historiam essu-
ere: in ipsa autem historia succingi. III

Itur cū sancta ciuitas habitaretur in omi
pace: leges autē adhuc optime custodirēt
ꝓpter omē pontificis disposicōem ⁊ pietatē ⁊
animos odio habentes mala: fiebat ut ⁊ ipi
reges ⁊ pncipes locū summo honore dignū
ducerent · et templū maximis munerib illu-
strarēt: ita ut seleucus asye rex de reditib
suis pstaret omes sūptus ad ministeriū sa-
crificioz pinentes. Symon autez de tribu
beniamin ꝓpositus templi ostituis: oten de-
bat obsistēte sibi principe sacerdotū iniquū
aliquid in ciuitate moliri. Sed cum vincere
omā nō posset · venit ad apollonium tharsee
filium qui illo tempore erat dux celesyrie et
phenicis: et nūciauit ei pecunijs innumerabi-
lib plenū esse erariū ierosolimis · et cōmu-
nes copias immensas esse q̄ non pinēt ad
rationē sacrificioz: esse autē possibile sb po-
testate regis cadere vniuersa. Cūq; retulisset
ad regē apollonius de pecunijs que delate
erant: ille accitū heliodorum qui erat super
negocia eius misit cū mandatis: ut pdictā
pecuniam transportaret. Statimq; heliodo-
rus iter est aggressus: specie quidē quasi p
celesyriam ⁊ phenicē ciuitates essit pagratu-
rus: re autem vera regis ꝓpositū perfecturus.
Sed cū venisset ierosolimā · et benigne a sū-
mo sacerdote in ciuitate essit exceptus · nar-
rauit de dato iudicio pecuniaz: et cuius rei
gra adessit aperuit. Interrogabat autē si re
hec ita essent. Tūc sūmus sacerdos ostē
dit de posita esse hec et victualia viduaz et
pupillorz: quedā vero esse hircani thobie vi-
rivalde eminētis · in his qui detulerat impi-
us symon: vniuersa autē argenti talēta esse
quadringenta · et auri ducenta: decipi vero
eos qui credidissent loco ⁊ templo quod p
vniuersū mundū honorat · p sui veneracōe

et sanctitate omnino impossibile esse. At ille
p hijs que habebat i mandatis a rege: di-
cebat omi genere regi ea esse deferēda. Cō-
stituta autē die intrabat de hijs heliodorus
ordinaturus. Non modica uero p vmusaz
ciuitatē erat trepidatio. Sacerdotes aūt
ante altare cum stolis sacerdotali bo iacta-
uerūt se: et inuocabāt de celo eū qui de depo-
sitis legem posuit: ut hijs qui deposuerant
ea salua custodiret. Jam uero qui videret
sūmi sacerdotis vultū: mente vulnerabatur.
Facies enī a color immutatus declarabat in-
ternū animi dolorē. Circūfusa enī erat mesti-
cia quedā viro. q uoro corporis: p quē ma-
nifestus aspicētibo dolor cordis eius efficie-
bat. Alij etiā gregatim de domibo ofluebant
publica supplicacōe obsecrātes: pro eo q in-
o templū locus essj venturus. Accincteqz mu-
lieres alicjus pectus p plateas ofluebāt: ssj
et vrgines que ocluse erāt procurrebāt ad
oram: alie autē ad muros: quedam vero
p fenestras aspiciebant: vmise autē ptendē-
tes manus in celū. depcabantur. Erat enim
misera omixte multitudinis a magni sacer-
dotis in agone constituti exspectacō. Et hij
quidē inuocabant omipotentē deū: ut credi-
ta sibi hijs q crediderāt cū omi integritate
conseruarētur. Heliodorus autē quod de-
creuerat pficiebat. eodē loco ipse cū satellitī-
bus circa erariū presens: ssj spūs omipotētis
dei magnā fecit sue ostensionis euidentiā:
ita ut omes qui ausi fuerant parere ei. ruen-
tes dei virtute. in dissolutionē a formidine
conuertēbāt. Apparuit enim illis quidā
equus. terribilē habēs sessorē. optimis ope-
rimēnis adornatus: isqz cū impetu heliodoro
pedes calces elisit. Qui autē ei sedebat vi de-
bat arma habere aurea. Alij etiā apparuerūt
duo iuuenes virtute decori. optimi gloria.
speciosiqz amictu: qui circūstetērūt eū et ex
vtraqz parte flagellabāt: sine intermissiōe
multis plagis verberantes. Subito autem
heliodorus concidit in terrā: eūqz multa ca-
ligine circūfusū rapuerūt: atqz in sella gesta-
toria positū eiecerūt. Et hijs qui cū multis
cursoribo a satellitibo p dictū ingressus est
erariū. portabat nullo sibi auxiliū ferente:
manifesta dei cognita virtute. Et ille quidē p
diuinā virtutē iacebat mutus: atqz omni spe
a salute priuatus. Hij autē dōm bēdicebāt.
qz magnificabat locū suū: et templū quod
paulo ante timore ac tumultu erat plenum:
apparēte omipotēte domino gaudio a letitia
impletum est. Tūc uero ex amicis heliodori
quidā rogabant ofestim omā ut inuocaret
altissimū: ut vitā donaret ei q in supmo spū
erat constitutus. Considerans autē sūmus
sacerdos ne forte rex suspicaretur maliciam
aliquā ex iudeis circa heliodorū osummatā:
obtulit p salute viri hostiā salutarē. Cunqz
sūmus sacdos exoraret: ijdē iuuenes eisdē
vestibo amicti astantes heliodoro dixerunt.
Ome sacerdoti gratias age. Nam ppter eū
dōs tibi vitā donauit. Tu autē a deo flagel-
latus: nūcia omibo magnalia dei et prātem.
Et hijs dictis nō oparuerūt. Heliodorus
aūt hostia deo oblata. et votis magnis pro-
missis ei. qui viuere illi concessit: et ome gras
agens: recepto exercitu repedabat ad regē.
Testabat autē omibo ea q sub oculis suis
viderat opera magni dei. Cū autē rex intro-
gassj heliodorū quis essj aptus adhuc semel
iteroselumā mitti ait. Si quē habes hostem
aut regni tui insidiatorem mitte illuc: et fla-
gellatū eū recipies. si tamē euaserit: eo q in
loco sit vere dei quedā virtus. Nam ipe qui
habet in celis habitationē visitator a adiu-
tor ē loci illius: et venientes ad maleficiēdū p-
cuiit ac pdit. Igit de heliodoro a erario cu-
Symō stodia ita res se habz. IIII
autem p dictus pecuniarz et patrie de-
lator: male loquebat de oma: tanqz ipe heli
odorū instigasset ad hec. et ipe fuissj incēdi-
malorz: prouisorēqz ciuitatis ac defensorem
gentis sue. et emulatorē legis dei. audebat
insidiatorē regni dicere. Sed cū inimicicie
intantū pcederet ut etiā p quosdā symoms
necessarios homicida fierēt: osiderās oma
piculū contencōis. a appollonū isamre. ut-
pute ducē celessyrie. a phenicis ad augēdā
maliciā symoms: ad regē se ostulit. nō ut ciui
accusator. sed omunē vtilitatē apud semet-
ipsū vmise multitudinis osiderās. Videbat
enī sine regali p uidētia impossibile esse pacē
rebo dari: nec symonem posse cessare a stulti-
cia sua. Sed post seleuci vite excessum cum

suscepissz regnũ antiochus qui nobilis ap-
pellabatur·ambiebat iason frater ome sum-
mũ sacerdotiũ:adito rege· ꝓmittens ei ar-
genti talenta trecenta sexaginta: et ex red-
ditibz alijs talenta octoginta. Super hoc
promittebat et alia centum quinquaginta:si
potestati eius concederetur gimnasium et
ephebiam sibi constituere:et eos qui in ihe-
rosolimis erant antiochenos scribere. Od
cum rex annuissz et obtinuissz principatũ · sta-
tim ad gentile ritũ contribules suos trãsfer-
re cepit: et amotis hijs que humanitatis
causa iudeis a regibus fuerant constituta·
per iohannẽ patrem eupolemi · qui apud
romanos de amicicia et societate functus ẽ
legatione legitima: cuiũ iura destituẽs pra-
ua instituta sanctiebat. Etenim ausus ẽ sub
ipsa arce gimnasiũ constituere:et optimos
quosqz ephebozꝫ in lupanaribz ponẽ. Erat
autẽ hoc non initiũ sed incrementũ quod-
dam·et ꝓfectus gentilis et alienigene con-
uersationis · propter impij et non sacerdo-
tis iasonis nepharũ ⁊ mauditũ scelus: ita
ut sacerdotes iam nõ circa altaris officia de-
diti essent:sed contempto templo et sacrifi-
cijs neglectis festinarẽt participes fieri pa-
lestre·et prebitionis eius iniuste·et in exer-
citijs disci: et patrios quidem honores mi-
chil habentes:grecas glorias optimas ar-
bitrabantur. Cui uazꝫ gratia periculosa eos
contentio habebat: et eozꝫ institutis emula-
bãtur:ac per omnia hijs osimiles esse cupi-
ebant · quos hostes et perempto:es habu-
erant. In leges enim diuinas impie agere
impune non cedit:sed hoc tempus sequẽs
declarabit. Cũ autẽ quinquẽnalis agon·ty-
ro celebraretur·et rex presens esset:misit ia-
son facinorosius ab ihe-rosolimis viros pec-
catores portantes argenti didragmas tre-
centas in sacrificiũ hercules: quas postula-
uerũt hij qui apportauerãt ne in sacrificijs
erogarentur quia non oportet: ſ in alios
siũptus eas deputari. Sed hec oblata sunt
quidẽ ab eo qui miserat in sacrificiũ hercu-
lis: ꝓpter ꝑsentes aũt date sũt in fabricam
nauiũ triremiũ. Misso aũt in egiptũ appol-
lonio nesthei filio propter primatus ptolo-
mei philometoris regis · cum cognouissz
antiochus alienum se a negocijs regni effe-
ctum: ꝓprijs utilitatibz consulens · ꝓfectus
inde venit ioppen:et inde ihe-rosolimã. Et ma-
gnifice a iasone ⁊ ciuitate susceptus·cũ facu-
larũ luminibz et laudibz ingressus est: et in-
de in phenicem exercitum conuenit. Et post
triennij tempus misit iason menelaũ supra-
dicti simonis fratrem portantẽ pecunias re-
gi:et de negotijs necessarijs responsa per la-
turũ. At ille commendatus regi cũ magni-
ficassz faciem potestatis eius · in semetipsum
retoꝛsit summũ sacerdotiũ: supponẽs iasoni
talenta argenti trecenta. Acceptisqz a rege
mandatis venit·nichil quidẽ habens digni
sacerdotio:animos uero crudelis tyrãni: et
fere belue iram gerens. Et iason quidẽ qui
propriũ fratrem captiuauerat:ipse deceptus
profugus in ammanitẽ expulsus ẽ regionẽ.
Menelaus autẽ principatũ quidẽ obtinuit:
de pecunijs uero regi ꝓmissis nichil agebat:
cum exactionẽ faceret sostratus q̃ arce erat
ꝓpositus. Nam ad hũc exactio uectigaliũ
pertinebat:quã ob causam utriqz ad regem
iussit euocari. Et menelaus motus est a sacer-
dotio succedente ipsimacho fratre suo: so-
stratus autẽ prelatus est ciprijs. Et cum hec
agerentur contigit tharsenses et mallotas
seditionẽ mouere: eo q̃ antiochi regis con-
cubine dono essent date. Festinanter itaqz
rex uenit sedare illos: relicto suffecto uno
ex comitibz suis andromico. Ratus autẽ me-
nelaus accepisse se tẽpus opportunũ · aurea
quedam uasa e templo furatus donauit an-
dromico: et alia uendiderat tyro et per via-
nas ciuitates. Cui cũ certissime cogno-
uissz omias·arguebat eũ: ipse in loco tuto se
continens antiochie secus daphnẽ: Unde
menelaus accedẽs ad andromcũ·rogabat
ut oniam interficeret. Qui cũ uenissz ad oni-
am · et datis dextris cũ iure iurando quãuis
essz ei suspectus suasissz de asilo ꝓcedere: sta-
tim eũ peremit non uentus iusticiã. Ob quã
causam non solũ iudei·sed etiam alie quoqz
nationes indignabantur: et molestе ferebãt
de nece tanti viri iniusta. Sed regressum re-
gem de cilicie locis adierũt iudei apud anti-
ochiam·simul et greci: conquerentes de in-
qua nece ome. Contristatꝰ itaqz antiochus

animo ꝓpter omiam: et flexus ad miseꝝiam
lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrie-
tatē ⁊ modestiā. Accensisq; animis andro-
nicū purpura exutū ꝑ totā ciuitatē iubet cir-
cūduci: et in eodē loco in quo in omā impie-
tatē omiserat. sacrilegū vita priuari: domio
illi condignā retribuēte penā. Multis autē
sacrilegijs in templo a lysimacho omissis
menelai consilio ⁊ diuulgata fama congre-
gata est multitudo aduersū lysimachum:
multo iam auro exportato. Turbis autem
insurgēntbꝫ ⁊ animis ira repletis: lysimach?
armatis fere tribꝫ milibꝫ miqius manibus
vti cepit: duce quodam tyranno etate pa-
riter ⁊ demēcia puecto. Sed ut intellexerūt
conatū lysimachi. alij lapides. alij fustes va-
lidos arripuere: quidam vero cinerē in lysi-
machum iecere. Et multi quidā vulnerati:
quidam autē ⁊ pstrati: omnes vero in fugā
conuersi sūt. Ipm etiam sacrilegū secus era-
riū interfecerūt. De hijs ergo cepit iudiciū
aduersus menelaū agitari. Et cū venissē rex
tyrum: ad ipsū negociū detulerūt missi tres
viri a senioribꝫ. Et cū suparetur menelaus.
ꝑmisit ptolomeo mltas pecunias dare ad
suadēdū regi. Itaq; ptolomeus in quodā
atrio positū quasi refrigerandi gratia regē
adijt. et deduxit a sentēcia: ⁊ menelaū quidē
vinūse malicie reū criminibꝫ absoluit: mise-
ros autē qui etiā si apud satas causas dixis-
sent in no cētes iudicarētur. hos morte dānā-
uit. Cito ergo iniustā penam dederūt: qui
pro ciuitate ⁊ populo ⁊ sacris vasis causas
ꝓsecuti sūt. Quamobrem tyrij q̄ indigna-
ti: erga sepulturā eorꝫ liberalissimi extiterūt.
Menelaus autē ꝓpter eorꝫ qui in potentia
erant auaricia ꝑmanebat in potestate: cre-
scens in malicia ad insidias ciuium.

V

Odē tempore antiochus secundā ꝓfe-
ctionē paraiuit in egiptū. Cōtigit aūt
ꝑ vniuersam ihierosolimorꝫ ciuitatē. videri
diebꝫ quadraginta ꝑ aera equites discurrē-
tes aureas stolas habētes ⁊ hastas. quasi
cohortes armatas: et cursus equorꝫ ꝑ ordi-
nes digestos. et ꝯgressiones fieri cominus
et scutorꝫ motus ⁊ galeatorꝫ multitudinem
gladijs districtis: ⁊ telorꝫ iactus. ⁊ aureorꝫ
armorꝫ splendorē. omisq; generis loricarꝫ.
Quapropter omes rogabāt in bonū mon-
stra conuerti. Sed cum falsus rumor exisset.
tanq̄ vita excessissē antiochus: assumptis ia-
son non minus mille viris. aggressus est ci-
uitatē repente: et ciuibꝫ ad murū ꝓuolantbꝫ
ad vltimū apprehensa ciuitate menelaus fu-
git in arcem. Iason vero non parcebat in ce-
de ciuibus suis: nec cogitabat ꝓsperitatem
aduersū cognatos malū esse maximū: arbi-
trans hostū ⁊ non ciuū se trophea capturū.
Et principatū quidē non obtinuit: finē vero
insidiarꝫ suarꝫ ꝯfusionem accepit: ⁊ ꝑfugus
iterū abijt in āmanitē. Ad vltimū in exilū
sui conclusus ab aretha arabum tyranno. fu-
giens de ciuitate in ciuitatē omibꝫ odiosus.
ut refuga legū ⁊ execrabilis. ut patrie ⁊ ciui-
um hostis. in egiptū extrusus est: et qui mul-
tos de patria sua expulerat. peregre perijt
lacedemonas ꝓfectus. quasi ꝑ cognacōne
ibi refugiū habituruſ: ⁊ q̄ insepultos multos
abiecerat. ipe ⁊ illam ētatus ⁊ insepultus abi-
cit: sepultura neq; pegrinus: neq; patrio
sepulcro participās. Hijs itaq; gestis suspi-
catus est rex societatē deserturos iudeos: et
ob hoc ꝓfectus ex egipto efferatis animis.
ciuitatē quidē armis cepit. Jussit autē milibꝫ
interficere. nec parcere occurrentibus:
et ꝑ domos ascendētes trucidare. Fiebant
ergo cedes iuuenū. ac senior: mulierꝫ et
natorꝫ extermina: virgmūq; ⁊ paruulorum
neces. Erant autem toto triduo. octoginta
milia interfecti: quadragita milia vincti: nō
minus autē venūdati. Sed nec ista sufficiūt.
Ausus est etiā intrare tēplū vniūsa terra san-
ctius menelao ductore: qui legū ⁊ patrie fui-
it ꝑditor. Et scelestis manibꝫ sumēs sancta
vasa que ab alijs regibꝫ ⁊ ciuitatibꝫ erant
posita ad ornatū loci ⁊ gloriā: ꝯtrectabat in-
digne et ꝯtaminabat. Ita alienatus mente
antiochus nō considerabat q̄ ꝓpter peccata
habitantiū ciuitatem modicum deus fuerat
iratus: propter quod ⁊ accidit circa locum
despectō. Alioquin si contigisset eos mul-
tis peccatis esse inuolutos: sicut heliodorus
qui missus est a seleuco rege ad exspolian-
dum erarium: etiam hic statim aduenens fla-
gellatus ⁊ repulsus utiq; fuissē ab audacia.
Verū nō ꝓpter locū gentē: sed ꝓpter gēte

locū deus elegit. Ideoq; et ipse locus particeps factus est populi malorum: postea autē fiet socius bonorū: et qui derelictus in ira dei omnipotentis est. iterū in magni dñi reconciliacōne cū summa gloria exaltabit. Igitur antiochus mille octingentis ablatis de templo talentis velocter antiochiam regressus est: existimās se pre superbia terrā ad navigandū: pelagus vero ad iter agendum deducturū pter mentis elationē. Reliquit autē et ꝓpositos ad affligēdam gentem: ihrosolimis quidem philippū genere frigem. moribꝫ crudeliorem eo ipso a quo constitutus est: in garisim autē andromcū et menelaū qui graui? q̄ ceteri imminebāt ciuibus. Cūq; appositus esset contra iudeos misit odiosū principē apollomū cum exercitu vigiti et duobus milibꝫ: precipiens ei omnes pfecte etatis interficere: mulieres ac iuuenes vendere. Qui cū venisset ihrosolimā pacem simulans quieuit usq; ad diē sanctū sabbati: et tūc feriatis iudeis arma capere suis ꝓcepit. Omnesq; simul qui ad spectaculū pcesserāt trucidauit: et ciuitatē cū armatis discurrēs ingentē multitudinē peremit. Iudas autē machabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum locū: ibiq; inter feras vitā in montibꝫ cū suis agebat: et herbis vescentes demorabant ne participes essent coinquinationis.

VI

Sed non post multū tempus misit rex senē quēdā antiocenū q̄ oppelleret iudeos ut se transferrent a patrijs et dei legibus: contaminare etiam qd in ihrosolimis erat templū. et cognominaret iouis olimpij: et in garizim put erant hij qui locū inhabitabant iouis hospitalis. Pessima autē et vniuersis grauis erat malorū incursio. Nam templū luxuria et commessationibꝫ erat plenū. et scortantiū cum meretricibꝫ: sacratisq; edibꝫ mulieres se vltro ingerebāt: introferentes ea que non licebāt. Altare etiam plenū erat illicitis: que legibus phibebantur. Neq; autē sabbata custodiebant: neq; dies solemnes patrij seruabantur: nec simpliciter se quisquā iudeū confitebatur. Ducebantur aūt cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et cū liberi sacra celebrarent: cogebant edera coronati libero circuire. Decretū autē exiuit in primas ciuitates gentiliū suggerentibus ptolomeis: ut pari modo et ipsi adūsus iudeos agerēt ut sacrificarēt: eos autē qui nollent transire ad instituta gentiliū interficerēt. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulieres delate sūt natos suos circūcidisse: quarū ad vbera infantibꝫ suspensis cū publice per ciuitatē circumduxissent: per muros precipitauerūt. Alij vero ad primas coeūtes spelūcas. et latenter sabbati diem celebrantes. cū indicati essent philippo flammis succensi sunt: eo q̄ verebātur pter religionē et obseruantiam. manu sibimet auxiliū ferre. Obsecro autem eos q̄ hūc librū lecturi sūt. ne abhorrescant pter adūsos casus: sed reputent ea que acciderūt non ad interitū: sed ad correctionē esse generis nostri. Etenim multo tempore non sinere peccatoribꝫ ex sententia agere: sed statim vltiones adhibere. magni beneficij est indicii. Non enim sicut in alijs nationibus dñs patienter expectat ut eas cum iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorū punitat: ita et in nobꝫ statuit ut peccatis nostris in finē deuolutis ita demū in nos vindicet: pter quod nunq̄ quidē a nobis misericordiam suā amouet: corripiens vero in adūsis ꝓpln suū non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionez legentiū dicta sint paucis: iam autē veniendū est ad narrationem. Igitur eleazarus vnus de primoribus scribarū vir etate prouectus. et vultu decorus. aperto ore hians compellebatur carnē porcinā māducare: at ille gloriosissimā mortem magis q̄ odibilem vitam complectēs: voluntarie preibat ad supplicū. Intuēs autē quomō oporteret accidere: patienter sustinens destinauit nō admittē illicita: pter vite amorē. Hij aūt qui astabant iniqua miseratione commoti pter antiquā viri amicitiā tollentes cū secreto rogabant afferri carnes quibꝫ vesci ei licebat: ut simularetur manducasse sicut rex imperauerat de sacrificij carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et propter veteris viri amicitiā hanc in eo facerēt ac humanitatē. At ille cogitare cepit etatis senectutis sue eminentiā dignā. et ingemite

nobilitatis canciem. atq; a puero optime
conuſationis actus: et ſcōm ſancte et a deo
condite legis conſtituta reſpondit cito di-
cens: premitti ſe velle in infernū. Non enim
etatem nram dignū eſt inquit fingere. ut
multi adoleſcentes arbitrantes eleazarum
nonaginta annorū transiſſe ad vitam alie-
nigenarū: et ipſi ꝓpter meā ſimulationē et
propter modicū corruptibilis vite tempus
decipiant: et per hoc maculam atq; execra-
tionem mee ſenectuti conquirā. Nam et ſi
in preſenti tempore ſupplicijs hominū eripi-
ar: ſed manū omnipotentis nec viuus nec
defunctus effugiā. Quāobrem fortiter vitā
excedendo. ſenectute quidē dignus appa-
rebo: adoleſcentibus autē exemplū forte re-
linquam: ſi prompto animo ac fortiter pro
grauiſſimis ac ſanctiſſimis legibus honeſta
morte pfungar. Hijs dictis: confeſtim ad
ſupliciū trahebatur. Hij autē qui eum du-
cebant et paulo ante fuerant minores in ira
conuſi ſūt propter ſermones ab eo dictos:
quos illi per arrogantiā prolatos arbitra-
bantur. Sed cū plagis perimeretur: ingē-
muit et dixit. Dñe qui habes ſanctam ſcien-
tiam. manifeſte tu ſcis: qr cū a morte poſſem
liberari duros corporis ſuſtineo dolores: ſe-
cundū ammā vero ꝓpter timorem tuū liben-
ter hec patior. Et iſte quidē hoc modo vi-
ta deceſſit: nō ſolū iuuenibus ſed et memoriā
vniuſe genti memoriā mortis ſue ad exem-
plum virtutis et fortitudinis derelinquens.

Contigit autē ſeptem fratres VII
vna cū matre apprehenſos compelli
a rege edere contra fas carnes porcinas:
flagris et taureis cruciatos: Vnus aūt ex
illis qui erat primus ſic ait. Quid queris:
et quid vis diſcere a nobis? Parati ſumus
mori magis: q̄ patrias dei leges preuari-
cari. Iratus itaq; rex iuſſit ſartagines. et ol-
las eneas incendi: quibus ſtatim incen-
ſis. iuſſit ei qui prior fuerat locutus. amputari
linguā: et cute capitis abſtracta ſūmas
quoq; manus et pedes eius pcidi: ceteris eius
fratribus et matre inſpicientibus. Et cū iam per
omnia inutilis factus eſſet. iuſſit ignem ad-
moueri: et adhuc ſuſpirantem torreri in ſar-
tagine. in qua cū diu cruciaretur: ceteri vna
cū matre inuicē ſe hortabātur mori fortiter
dicentes. Dñs deus aſpiciet veritatē. et con-
ſolabitur in nobis: quemadmodū in prote-
ſtatione cantici declarauit moyſes: et in ſer-
uis ſuis conſolabitur. Mortuo itaq; illo pri-
mo hoc modo ſequentē deducebant ad illu-
dendum: et cute capitis eius cū capillis ab-
ſtracta. interrogabant ſi manducaret priuſ-
q̄ toto corpore per membra ſingula punire-
tur. At ille reſpondēs patria voce dixit. Nō
faciam. Propter qō et iſte ſequenti loco pri-
mi tormenta ſuſcepit: et in vltimo ſpū conſti-
tutus ſic ait. Tu quidē ſceleſtiſſime in pſenti
vita nos pdis: ſed rex mūdi defunctos noſ
pro ſuis legibus eterne vite reſurrectione ſu-
ſcitabit. Poſt hunc tertius illuditur: et lin-
guam poſtulatus cito protulit. et manus cō-
ſtanter extēdit: et cū fiducia ait. E celo iſta
poſſideo: ſed ꝓpter dei leges nūc hec ipſa de-
ſpicio: qm̄ ab ipſo me ea recepturū ſpero. Ita
ut rex et qui cū ipſo erant mirarentur adole-
ſcentis animū: et tanq̄ nihil duceret cruci-
atus. Et hoc itaq; defuncto: quartū vexabāt
ſimiliter torquentes. Et cū iam eſſet ad mor-
tem ſic ait. Pocius eſt ab hominibus morti
datos ſpem exſpectare a deo. iterū ab ipſo
reſuſcitandos. Tibi enim reſurrectio ad vi-
tam non erit. Et cum admoueſſent quintū
vexabant eū: at ille reſpiciens in eum dixit.
Poteſtatē inter homines habens cū ſis cor-
ruptibilis facis qō vis. Noli aūt putare ge-
nus nrm a deo eſſe derelictū. Tu autē pati-
enter ſuſtine: et videbis magnā poteſtatē
ipſius qualiter te et ſemen tuum torquebit.
Poſt hunc ducebant ſextū: et is mori incipi-
ens ſic ait. Noli fruſtra errare. Nos enim
propter noſmetipos hoc patimur peccantes
in deū noſtrū: et digna admiratione facta
ſunt in nobis. Tu autē ne exiſtimes tibi im-
pune futurū: qō contra deum pugnare tem-
ptaueris. Supra modū autē mater mirabi-
lis et bonorū memoria digna. que pereūtes
ſeptem filios ſub vnius diei tempore conſpi-
ciens. bono animo ferebat ꝓpter ſpem quā
in deū habebat: ſingulos autē illorū horta-
batur voce patria fortiter repleta ſapiēia:
et feminee cogitationi maſculinū animū in-
ferēs dixit ad eos. Neſcio qualiter in vtero

meo apparuistis. Neq; enim ego spiritū et
ammā donaui vobis et vitam: et singulorū
mēbra nō ego ipa compegi. Sed demum mū-
di creator qui formauit hominis natiuitatē.
quiq; omniū inuenit originē: et spm̄ vobis
iterū cū misericordia reddet et vitam: sicut
nūc vos metipsos dispicitis propter leges
eius. Antiochus aūt ostemm se arbitratus.
simul et exprobrantis voce despecta: cū ad-
huc adolescentior supesset: nō solū verbis
hortabatur sed et cū iuramento affirmabat
diuitē se et beatū facturū: et translatū a pa-
trijs legib̄ amicū habiturū. et res necessa-
rias ei p̄biturū. Sed ad hec cū adolescens
nequaq̄ mdmareur: vocauit rex matrem
et suadebat ei ut adolescenti fieret in salutē.
Cū autē multis eam verbis esset hortatus:
promisit suasurā se filio suo. Itaq; inclina-
ta ad illū irridens crudelē tyrannū: ait pa-
tria voce. Fili mi miserere mei que te in vte-
ro nouē mensib̄ portaui: et lac triennio de-
di et alui: et in etatem istā pduxi. Peto nate
ut aspicias ad celū et terrā. et ad oīa que
in eis sūt: et intelligas quia ex michilo fecit
illa deus et hominū genus: ita fiet ut non ti-
meas carnificē istū. sed dignus fratrib̄ tuis
effectus particeps susciape mortē: ut in illa
miseratione cū fratrib̄ tuis te recipiam. Cū
hec illa adhuc diceret: ait adolescens. Quē
sustinetis? Non obedio preceptō regis: sē
precepto legis que data ē nobis per moy-
sen. Tu vero qui inuentor oīs malicie fa-
ctus es in hebreos. non effugies manū dei.
Nos enim pro peccatis nris hec patimur.
Et si nobis ꝓpter increpationē et correptio-
nem dns deus noster modicū iratus est: sē
iterū reconciliabitur suis suis. Tu autē o
scelestē omniū hominū flagitiosissime no-
li frustra extolli vanis spebus: in suos eius
inflammatus. Nondū enim omnipotēs dei
et oīa inspicientis iudiciū effugisti. Nam
fratres mei modico nūc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sūt: tu ve-
ro iudicio dei iustas superbie tue penas ex-
solues. Ego autē sicut et fratres mei ammā
et corpus meū trado pro patrijs legibus
inuocans deū maturius genti nostre ꝓpiciū
fieri: teq; cū tormētis et verberib̄ confiteri
q̄ ipse est deus solus. In me vero et in fratri-
bus meis desinet oīpotentis ira: que super
oīne genus nrm iuste superducta est. Tunc
rex accensus ira. in huc sup oīnes crudelius
desiuit: indigne ferens se derisū. Et hic itaq;
mūdus obiit: per oīa in dno confidens. No-
uissime autē post filios et mater consupta est.
Igitur de sacrificijs et de nimijs crudelitati-
bus satis dictū est.

VIII

Iudas vero Cū machabeus. et qui cū illo erāt introibāt latē-
ter in castella: et inuocātes cognatos et amicos.
et eos q̄ pmanserāt in iudaissimo assumētes.
eduxerūt ad se sex milia viros. Et inuocabāt
dnm ut respiceret in populū qui ab omnib̄
calcabatur. et misereret templo qō contami-
nabat̄ ab impijs. Misereretur etiā exterminio
ciuitatis que esset illico conplanāda et
vocem sanguinis ad se clamantis audiret:
memoraretur q̄q; iniquissimas mortes paruu-
lorū innocentiū. et blasphemias nominis suo
illatas: et indignaret̄ sup hijs. At machabe-
us congregata multitudine intollerabilis
gentib̄ efficiebatur. Ira enim dni in miseri-
cordiam conuersa est. Et supuenēs castellis
et ciuitatib̄ improuisus succendebat eas:
et opportuna loca occupans. non paucas hos-
tiū strages dabat. Maxime autē nocturnis
ad huiuscemodi excursus ferebat̄: et fama
virtutis eius vbiq; diffundebatur. Videns
autē philippus paulatim virū ad profectū
venire. ac frequentius res ei cedere prospere
ad ptolomeū ducē celesyrie et phenices seri-
psit: ut auxiliū ferret regis negocijs. At il-
le velociter misit michanorem patrocli de pri-
moribus amicū: datis ei de permixtis gentibus.
armatis nō minus viginti milibus ut vniū-
sum iudeorū genus deleret: adiuncto ei. et
gorgia viro militari. et in bellicis rebus expe-
rientissimo. Constituit autē michanor regi
ut tributū qō romanis erat dandū duo mi-
lia talentorū de captiuitate iudeorū suppleret.
Statimq; ad marinimas ciuitates misit cō-
uocans ad coemptionē iudaicorū mancipio-
rum: promittens se nonaginta mancipia
talento distracturū: nō respiciens ad vndi-
ctam que eū ab oīpotente esse consecutura.
Iudas aūt vbi comperit: indicauit hijs qui
secum erant iudeis michanoris aduentū. Ex

quibꝫ quidã formidantes · et nõ credentes
dei iustitiae in fugam vertebãtur : alij vero si
qui de hijs superant venebãt: simulq; dñm
depcabant ut eriperet eos de impio michano-
re q̃ eos priusq̃ incominus veniret vendi-
derat. Et si nõ ꝓpter eos: ꝓpter testamẽ-
tum qõ erat ad patres eorꝫ : et ꝓpter inuo-
cationẽ sancti et magnifici nois eius super
ipos. Conuocatis aũt machabeus septem
milibꝫ qui cũ ipso erãt · rogabat ne hostibꝫ
reconciliarẽtur: neq; metuerẽt inique venẽ-
tũ adũsum se hostũ multitudinẽ: sed forti-
ter ostenderent ante oculos habentes con-
tumeliam que loco sancto ab hijs iniuste
essꝫ illata : itemq; et ludibrio habite ciuita-
tis iniuriam : adhuc etiam veterũ instituta
conuulsa. Nam illi quidẽ armis confidũt.
ait simul et audacia: nos autẽ in omipotẽte
dño qui potest et venientes adũsum nos et
vniũsum mũdũ vno nutu delere ꝓfidimus.
Ammonuit aũt eos · de auxilijs dei que fa-
cta fũt erga parentes : et q̃ sub sennacherib
centũ octogintaquãq; milia perierũt: et de
tẽplo qõ eis adũsus galathas fuit in babi-
lonia: ut oẽs vbi ad rẽ ventũ ẽ macedombꝫ
socijs hesitãtibꝫ · ipi sex milia soli pemerunt
centũ ingẽti milia ꝓpter auxiliũ illis datũ de
celo: et beneficia pro hijs plima ꝓsecuti fũt.
Hijs ꝗbis ꝓstãtes effecti fũt: et pro legibꝫ
et patria mori parati. Constituit itaq; frẽs
suos duces vtriq; ordinis · symonẽ · ioseph ũ
et ionathan subiectis vnicuiq; millenis et
quãgentenis: ad hoc etiã ab ezra lecto illis
sancto libro et dato signo adiutorij dei : in
prima acie ipe dux commisit cũ michanore.
Et facto sibi adiutore omipotente · interfe-
cerũt sup nouẽ milia hominũ : maiorẽ autẽ
partẽ exercitus michanoris vulneribꝫ debi-
lem factam fugere cõpulerũt. Pecunijs ve-
ro eorꝫ q̃ ad emptionẽ ipsorꝫ venerãt sub-
latis · ipos usq; quaq; pseqti fũt : sed reũsi
fũt hora conclusi. Nam erat ante sabbatũ:
quãobcausam nõ pseuerauerũt insequẽtes.
Arma autẽ ipsorꝫ et spolia congregantes
sabbatũ agebant benedicentes dñm : qui
liberauit eos in isto die · misericor: die in ci cũ
stillans in eos. Post sabbatũ vero debilibꝫ
et orphanis et viduis diuiserunt spolia : et
residua ipi cũ suis habuere. Hijs itaq; ge-
stis et comũiter ab omibꝫ facta obsecratio-
ne: misericor: dẽ dñm postulabant ut in finẽ
seruis suis reconciliarẽt. Et ex hijs qui cũ
timotheo et bachide erant contra se contẽ-
dentes sup viginti milia interfecerũt: et mu-
nitiones excelsas obtinuerũt · et plures pre-
das diuiserũt: equã portionẽ debilibus pu-
pillis et viduis · ḡ et senioribꝫ facientes. Et
cũ arma eorꝫ diligenter collegissent : omia
composuerunt in locis oportunis. Reliqua
vero spolia ihero solimã detulerũt: et philar-
cen qui cũ timotheo erat interfecerũt virũ
scelestũ : qui in multis iudeos afflixerat. Et
cũ epicinia agerent in ihero solimis eos qui
sacras ianuas incenderũt: id est calisthenen
cũ in quodã domicilio refugissꝫ incẽderũt:
digna ei mercede pro impietatibꝫ suis red-
dita. Facinorosissimus autẽ michanor q̃ mil-
le negociãtes ad iudeorꝫ vendicõnem ad-
duxerat humiliatus auxilio dñi ab hijs quos
nullos existimauerat: deposita veste glorie
per mediterraneã fugiẽs solus venit antio-
chiam: summam infelicitatẽ de interitu sui exẽ-
citus ꝓsecutus. Et qui ꝓmiserat romanis se
tributũ restituere de captiuitate ihero solimo-
rum: predicabat nũc ꝓtector: em deũ habere
iudeos · et ob ipm inuulnerabiles esse: eo q̃
sequerentur leges ab ipo ostitutas. IX

Eodem tempore antiochus inhoneste
reuertebat de pside. Intrauerat enim
in eam q̃ dicitur psipolis · temptauit expoli-
are templũ et ciuitatẽ oprimere: sed multi-
tudine ad arma cõcurrente in fugam versi
fũt: et ita contigit ut antiochus post fugam
turpiter rediret. Et cũ venissꝫ circa egbathanan: recognouit que erga michanor: et ti-
mothẽũ gesta fũt. Elatus aũt in ira · arbitra-
batur se iniuriã illorꝫ qui se fugauerãt posse
in iudeos retorquere : ideoq; iussit agitari
currũ suũ sine intermissione agens iter · cele
sti eũ iudicio purgente: eo q̃ ita suptẽ locu
tus est se venturũ ihero solimã · et congeriem
sepulcri iudeorꝫ eam facturum. Sed qui
vniuersa conspicit dominus deus israhel: per-
cussit eum insanabili et invisibili plaga: Vt
enim finiuit huncipsum sermonẽ: apprehen-
dit eũ dolor dirus viscerũ · amara interno-

tormēta. Et quidem satis iuste: quippe qui multis a nouis cruciatibus alior̃ torserat viscera: licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Sup hoc autē supbia repletus ignē spirans animo in iudeos. et p̄cipiens accelerari negocium. contigit illū impetu euntem de curru cadere: et grauī corporis collisione mēbra vexari. Isq; qui sibi videbat etiā fluctibus maris imperare supra humanū modū supbia repletus. et montium altitudines in statera appendere: nūc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur. manifestā dei virtutē in semetipso contestās: ita ut de corpore impij vermes scaturirent: ac viuētes in doloribus carnes eius effluerēt: odore etiam illius a fetore exercitus grauaretur. Et qui paulo ante sidera celi contingere se arbitrabatur: eū nemo poterat ꝓpter intollerantiā fetoris portare. Hinc igitē cepit ex grauī supbia deductus ad agnitionem sui venire diuina āmonitus plaga: p̄ momēta singula doloribus suis augmēta capiēntibus. Et cū nec ipse iam fetorem suū ferre posset: ita ait. Iustū est subditū esse deo: et mortalē nō parta deo sentire. Orabat autē hic scelestus dōm a quo nō essē misericordiā consecuturus: et ciuitatē ad quā festinās vehebat. ut eā ad solū deduceret ac sepulcrū congestorū faceret. nūc optat liberam reddere: et iudeos quos nec sepultura quidē se dignos habiturū. ēē aiubus ac feris diripiēdos tradituū. ac cū paruulis exterminaturū dixerat. equales nūc athenienses facturū pollicetur: templū etiaz sanctū quod prius exspoliauerat. optimis donis ornaturū: a sancta vasa multiplicaturū. et primētes ad sacrificia suptus. de redditibus suis p̄staturū: sup hec a iudeū se futurū: et omnem locū terre pambulaturū. et p̄dicaturū dei potestatē. Sed non cessantibus doloribus: supuenerat enim in eum iustū dei iudiciū: desperās scp̄sit ad iudeos in hūc modū deprcationis epistolā hec continentē.

Optimis ciuibus iudeis: plurimā salutem a bene valere. et esse felices: rex a princeps antiochus. Si bene valetis a filij vestri et ex sentētia vobis cuncta sūt: maximas agimus grias. Et ego in infirmitate constitutus. vri autē memor benignē reūsus de pfidis locis et infirmitate grauī apprehensus necessariū duxi p̄ communi vtilitate curam habere: nō desperās memetipsū: sed spem multā habēs effugiēdi infirmitatē. Respiciēs autē q a primeus quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitū ostēdit qui post se suscaperet principatū. ut si quid contrariū accidēt aut difficile nūciaretur. sciētes hij qui in regionibus erāt cui esset rerū sūma derelicta nō turbarētur: ad hec considerās de p̄xīmo potentes quosq; et vicinos. temporibus insidiātes a euentū exspectātes. designauī filiū meū antiochū regē quē sepe recurrēs in supiora regna multis vestrū omendabā: et scp̄si ad eū que subiecta sunt. Oro itaq; vos a peto memores beneficiorū publice a priuatim: ut vnusquisq; ofūet fidē ad me a ad filiū meū. Confido enim eū modeste a humane acturū et sequentē ꝓpositū meū: et omnem vobis fore. Igitē homicida a blasphemus pessime pcussus: et ut ipse alios tractauerat. pegrem mōtibus miserabili obitu vita functus est. Transferebat autē corpus philippus collactaneus eius: q metuēs filiū antiochi ad ptolomeū philomethora in egiptū abijt.

X

MAchabeus autē a qui cū eo erant dīno se p̄tegēte templū quidē a ciuitatem recepit: aras autem quas alienigene p plateas struxerāt: a temq; delubra demolitus est. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignitis lapidibus igne concepto sacrificia obtulerūt post biennū: et incensū a lucēnas. et panes ꝓposicōis posuerūt. Quibus gestis rogabāt dominū p̄strati in terrā: ne āplius talibus malis incideret. Sed a si quādo peccassent. ut ab ipso minus corripērētur: et nō barbaris ac blasphemis hominibus traderētur. Qua die autē templū ab alienigenis polluū fuerat: contigit eadē die purificationem fieri vicesima a quīta mensis q fuit casleu. Et cū letitia diebus octo egerūt in modū tabernaculorū: recordantes. q ante modicū temporis diem solemnem tabernaculorū in montibus a in speluncis more bestiarū egerāt: ꝓpter qō tirsos a ramos virides et palmas p̄ferebāt ei. qui p̄sperauit mūdare locū suū. Et decreuerunt communi p̄cepto et decreto vniuerse genti iudeorū omnibus āis agere

dies istos. Et antiochi quidē qui appellatus est nobilis · vite excessus ita se habuit.
Hūc aūt de eupatore antiochi impij filio que gesta sūt narrabimus: breuiantes mala que in bellis gesta sūt. Hic enī suscepto regno constituit sup negocia regni lysiam quēdam phœnicis et sirie milicie principem.
Nam ptolomeus qui dicebat macer · iusti tenax erga iudeos esse constituit: et precipue ꝓpter imq̄tatem q̄ facta erat in eos: et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eupatorē: cū frequēter proditor: audiret eo q̄ ciprū creditam sibi a philometore deseruisset · et ad antiochū nobilē translatus · etiā ab eo recessisset: veneno vitam finiuit. Gorgias aūt cū essēt dux locorū assumptis aduenis frequenter iudeos debellabat: iudei vero qui tenebāt oportunas municōnes fugatos ab ibero solimis suscapiebant: et bellare temptabant.
Hij vero qui erant cū machabeo per orationes dūm rogantes ut essēt sibi adiutor · impetū fecerūt in munitiones ydumeorū: multaq̄ vi insistentes loca obtinuerūt · occurrentes interemerūt: et omnes simul non minus a vigintiquīq̄ milibus trucidauerūt.
Quidā autē cum confugissent in duas turres valde munitas · omnē apparatū ad repugnandū habentes: machabeus ad eorū expugnationem relicto symone et ioseph o item q̄ zacheo · eisq̄ qui cū ipis erant satis multis: ipe ad eas que amplius urgebāt pugnas conūsus est. Hij vero qui cū symone erāt cupiditate ducti a quibusdā qui in turribo erant suasi sūt pecunia: et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserūt quosdā effugere. Cū autē machabeo nūciatum essēt q̄ factū est: pnciplibo populi congregatis · accusaut q̄ pecunia fratres vendidissent · adūsarijs eorū dimissis. Hos igitur proditores factos interfecit: et confestim duas turres occupaut. Armis autē ac manibo omnia prospere agendo in duabus munitiombo plusq̄ vigīti milia peremit. Et timotheus qui prius a iudeis fuerat superatus ꝓuocato exercitu peregrine multitudinis et ꝓgregato equitatu asiano aduenit: quasi armis iudeam capturus. Machabeus autē et qui cū ipo erant appropinquante illo deprecabātur dūm caput terra aspergentes · lūbosq̄ cilicijs precincti · ad altaris crepidinē prouoluti: ut sibi ꝓpicius inimicis aūt eorū essēt inimicus: et adūsarijs adūsaretur sicut lex dicit. Et ita post orationem sūptis armis longius de ciuitate procedentes: et proximi hostibus effecti resederunt. Primo aūt solis ortu vtriq̄ cōmiserūt. isti quidē victorie et prosperitatis sponsorē cū virtute dūm habentes: illi autē ducē belli ammū habebant. Sed cū velxemēs pugna essēt apparuerūt adūsarijs de celo viri quīq̄ in equis · fremis aureis decori ducatū iudeis prestantes: ex quibo duo machabeū medū habentes armis suis circūseptū incolumem conseruabāt: in adūsarios aūt tela et fulmina iaciebāt · ex quo et cecitate ꝓfusi et repleti pturbatione cadebant. Interfecti sūt aūt vigintimilia quingenti · et equites sexcenti.
Timotheus vero confugit in gazaram presidiū mūitū cui preerat cereas: machabeus autē et qui cū eo erant letantes obsederunt presidiū diebus quatuor. At hij qui intus erāt loci firmitate confisi supra modū maledicebāt · et ꝓmones nephandos iactabāt: sed cū dies quinta illuceseeret vigīti iuuenes ex hijs qui cū machabeo erant accensi animis ꝓpter blasphemiā viriliter accesserūt ad murū · et feroci animo incedentes ascendebant: sed et alij similiter ascendentes turres portasq̄ succendere aggressi sunt · atq̄ ipsos maledicos viuos concremare. Per continuū autē biduū · presidio vastato timotheum occultantē se in quodā repertū loco peremerūt: et fratrem illius ceream et apollofanē occiderūt. Quibus gestis: in ymnis et ꝓfessiombo bēdicebant dūm qui magna fecit in israhel: et victoriam dedit illis.

XI

Sed paruo post tempore lysias procurator regis et ꝓpinquus ac negociorū prepositus grauiter ferens de hijs que acciderant: congregatis octogīta milibus et equitatu vniuso veniebat adūsum iudeos existimans se ciuitatē quidem captam gentibus habitaculū facturū: templum vero in pecunie questū sicut cetera delubra gentium habiturum: et per singulos annos venale

sacerdotiū·nusq̄ recogitans dei potestatē:
sed mēte effrenatus·in multitudine peditū
et in militib equitū · et in octoginta elephā=
tis confidebat. Ingressus autē iudeam et
appropians bethsure que erat in angusto
loco ab ihrosolima interuallo quinq stadi=
orū: illud presidiū expugnabat: Vt autē
machabeus et qui cū eo erant cognouerūt
expugnari p̄sidia: cū fletu lacrimis roga=
bant dñm·et omis turba simul: ut bonū an=
gelū mitteret ad salutem israhel. Et ipe pri=
mus machabeus suptis armis ceteros ad=
hortatus est simul secū piculū subire: et fer=
re auxiliū fratribz suis. Cūq pariter promp=
to animo p̄cederent iherosolimis · appa=
ruit p̄cedens eos eques in veste candida:
armis aureis hastam vibrans. Tūc omes
simul benedixerūt misericordez dñm: et qua=
luerūt animis: nō solū homines sed et besti=
as ferocissimas et muros ferreos parati pe=
netrare. Ibant igitur prompti: de celo habē=
tes adiutorē et inserantē sup eos dñm. Le=
onū autē more impetu irruentes in hostes
prostraueri ex eis vndecim milia peditū et
equitū mille sexcentos: vinūsos autē in fu=
gam verterūt: plures autē ex eis vulnerati
nudi euaserūt. Sed et ipe lysias turpiter
fugiens euasit. Et quia nō insensatus erat:
secū ipse reputans factam erga se diminu=
tionē · et intelligens iniuctos esse hebreos
dei omnipotentis auxilio intentes · misit ad
eos · promisitq se consensurū omnib que
iusta sūt: et regem compulsurū amicū fieri.
Annuit autē machabeus precib lysie: in o=
mnib utilitati ꝓsulens. Et quecūq machā=
beus scripsit lysie de iudeis: ea rex ꝓcessit.
Nam erant scripte iudeis epistole a lysia
siquidē hunc modū continentes. Lysias:
populo iudeorū salutē. Johānes et absala=
lon qui missi fuerāt a vobis tradentes seri=
pta postulabāt: ut ea que per illos significa=
bant implerē. Quecūq igitur regi po=
tuerūt p̄ferri exposui: et que res p̄mittebat
consensi. Si igitur in negocis fidem con=
seruaueritis · et deinceps bonorū vobis cau=
sa esse temptabo: de ceteris aūt per singula
verba mandaui et istis et hijs q̄ a me missi
sūt colloqui vobiscū. Bene valete. Anno
centesimo quadragesimo octauo mēsis die
dioscori vicesima et quarta. Regis autē epi=
stola ista continebat. Rex antiochus: lysie
fratri salutē. Patre nrō inter dros translato
nos volentes eos qui sunt in regno nostro
sine tumultu agere et rebus suis adhibere
diligentiā: audiuimus iudeos nō ꝓsensisse
patri meo ut transferent ad ritū grecorū · ꝗ
tenere velle suū institutū: ac ꝓpterea postula=
re a nobis concedi · sibi legitima sua: Volē=
tes igitur hanc quoq gentē quietam esse:
statuētes iudicauimus templū restitui illis:
ut agerent secōm suorū maiorū ꝓsuetudinē.
Bene igitur feceris si miseris ad eos et dexte=
ram dederis: ut cognita nostra volūtate bo=
no animo sint: et vtilitatib ꝓprijs deseruiāt.
Ad iudeos vero regis epistola talis erat.
Rex antiochus: senatui iudeorū · et ceteris
iudeis salutem. Si valetis sic estis ut volu=
mus: ꝗ et ipsi bene valemus. Adijt nos me=
nelaus dicens: velle vos descendere ad ve=
stros qui sūt apud nos. Hijs igitur q̄ com=
meant usq ad diē tricesimū mensis xandici
damus dexteras securitatis: ut iudaicis vtā=
tur cibis et legibus suis sicut et pruis: et ne=
mo eorū vllo modo molestiam patiatur de
hijs que per ignorantiā gesta sūt. Misimus
autē amenelaū qui vos alloquat: Valete.
Anno centesimo quadragesimo octauo xan=
dici mensis quindecima die. Miserūt autem
etiam romani epistolā ita se habentē. Qui
tusmemmius a titusinanilius legati roma=no=
rum: populo iudeorū salutē. De hijs que ly=
sias cognatus regis concessit vobis · et nos
concessimus: de quib autē ad regē iudica=
uit referendū · confestim aliquē mittite dili=
genatis inter vos conferentes: ut decerna=
mus sicut congruit vobis. Nos enim anti=
ochiam accedimus. Ideoq festinate resci=
bere: ut nos quoq sciamus cuius estis vo=
lūtatis. Bene valete. Anno centesimo qua=
dragesimo octauo quītadecima die mensis
xandici. XII.
Hijs factis pactōmib lysias pgebat ad regem: iudei autem
agriculture operam dabant. Sed hij qui
resederāt timothheus et apollonius gemnei
filius · sed et ieronimus et demophon · super
hos et michanor cypriarches non sinebant

eos in silentio agere ⁊ quiete. Joppite vero
tale quoddam flagitiū ꝓpetrarunt. Rogauerūt iudeos cū quibꝫ habitabāt ascendē
scaphas quas parauerāt cū vxoribꝫ ⁊ filijs:
quasi nullis inimicitijs int' eos subiacētibꝫ.
Secundū omune itaq; decretū ciuitatis ⁊
ipis acquiescentibꝫ pacisq; causa nichil su
spectū habentibꝫ: cū in altū ꝓcessissent sub
merserūt nō minus ducētos. Q uā crudeli
tatē iudas in suę gentis homines factam
ut cognouit ꝓcepit viris qui erāt cum ipo.
et inuocato iusto iudice deo venit aduersus
interfectores fratrū: et portū quidez nocte
succendit: scaphas exussit: eos autē qui ab
igne refugerāt gladio ꝑemit. Et cū hec ita
egissi discessit quasi iterū reuersurus: et vniu
ersos ioppitas eradicaturus. Sed cum co
gnouisset ⁊ eos qui erant iamnie velle pari
modo facere habitantibꝫ secū iudeis: iam
nitis q̄ nocte supuenit. et portū cū nauibus
succendit: ita ut lumē ignis appareret ihe
rosolimis ab stadijs ducētis quadragita.
Inde cū iam abijssent nouē stadijs et iter
faceret ad timothēū: ꝓmiserūt cū eo arabes
quinq; milia viri. et equites quingēti. Cūq;
pugna valida fieret ⁊ auxilio dei prospere
cessissi: residui victi arabes petebant a iuda
dextras sibi dari ꝓmittētes se pascua datu
ros: et in ceteris ꝓfuturos. Judas aūt arbi
tratus vere in multis eos vtiles ꝓmisit pacē:
dextrisq; acceptis discessere. ad tabnacula
sua. Aggressus est autē ⁊ ciuitatē quandā
firmā. pontibꝫ murisq; circūseptā que a tur
bis habitabat' gentium ꝓmiscuarꝫ: cui no
men casphin. Hi vero qui intus erāt confi
dentes in stabilitate murorꝫ ⁊ apparatu ali
moniarꝫ remissius agebāt: maledictis lace
scentes iudam ac blasphemātes: et loquē
tes q̄ fas non est. Q achabeus autē inuoca
to magno mūdi principe qui sme arietibus
et machinis temporibꝫ ihesu ꝓcipitauit ieri
cho. irruit ferociter muris: et capta ciuitate
per dñi voluntatē innumerabiles cedes fe
cit: ita ut adiacēs stagnū stadiorꝫ duorꝫ
latitudinis sanguine interfectorꝫ fluere vide
retur. Inde discesserunt stadia septingenta
quinquaginta et venerunt in characha ad
eos qui dicūt' tibianei iudeos: ⁊ timothēū
quidē in illis locis non oꝑhenderūt: nullo
q; negocio perfecto regressus est. relicto in
quodam loco firmissimo presidio. Dositheꝰ
autē ⁊ sosipater q̄ erāt duces cū machabeo
pemerūt a timotheo relictos in ꝑsidio decē
milia viros. At machabeus ordinatis circū
se sex milibꝫ ꝗstitutis per cohortes: aduer
sus timothēū ꝓcessit habentē secū. centumui
gintī milia peditū: equitūq; duo milia quin
gentos. Cognito autem iude aduētu timo
theus premisit mulieres. et filios ⁊ reliquū
apparatū in presidiū quod carmon dicitur.
Erat enim inexpugnabile et accessu difficile:
ꝓpter locorꝫ angustias. Cūj cohortis iude
prima apparuissi. timor hostibꝫ incussus est
ex presentia dei qui vmūsa conspicit: et in fu
gam versi sunt alius ab alio: ita ut magis a
suis deicerētur. et gladiorꝫ suorꝫ ictibꝫ debi
litarētur. Judas autē vehementer instabat
pumēs ꝓphanos et ꝓstrauit ex eis triginta
milia virorꝫ. Ipse vero timotheus incidit in
partes dositheī ⁊ sosipatris: et multis ꝓcibꝫ
postulabat ut viuus dimitteretur: eo q̄ mul
torū ex iudeis parentes haberet ac fratres
quos morte eius decipi euenret. Et cū fidē
dedissi restituturū se eos scōs cōstitutū: illesū
eū dimiserūt ꝓpter fratrū salutē. Judas aūt
regressus est a carmon interfectis. viginti
quinq; milibꝫ. Post horꝫ fugā ⁊ necē mouit
exercitū ad effron ciuitatē munitā in q̄ mul
titudo diuersarꝫ gentiū habitabat: et robu
sti iuuenes pro muris consistentes fortiter
repugnabāt. In hac autē machine multe:
et telorꝫ erat apparatus. Sed cū omipotētē
inuocassent. qui potestati vires hostiū ofrin
git ceperūt ciuitatē: ⁊ ex eis qui intus erant
viginti quinq; milia ꝓstrauerūt. Inde ad ci
uitatē scitarꝫ abierūt: que ab ihrosolimis
sexcentis stadijs aberat. Contestātibꝫ aūt
hijs qui apud scitopolitas erāt iudeis. q̄ be
migne ab eis haberētur: ⁊ temporibꝫ infelici
tatis. q̄ modeste secū egerint: grias agētes
eis. et exhortati etiam de cetero erga genus
suū benignus esse venerūt ihrosolimā. die
solēm septimanarꝫ instāte. Et post pentecō
sten abierūt ptra gorgiā prepositū ydumee.
Exiuit autē cum pedinibꝫ tribꝫ milibꝫ: et eqti
bus quadringentis. Q uibus congressis

contigit paucos ruere iudeorꝫ · dosithæus
vero quidē de bachimoris eques vir fortis
gorgiā tenebat: et cū vellet illū capere viuū.
eques quidam de tracibꝫ irruit in eum · hu-
merūq; eius amputauit: atq; ita gorgias
effugit in marisa. At illis qui cum hesdrin
erāt diuinus pugnātibꝫ a fanganis inuoca-
uit dñm iudas adiutorē et ducē belli fieri:
incipiēs voce patria · et cū pmmis clamorē
extollēs · fugam gorgie militibꝫ incussit. Iu-
das aūt collecto exercitu venit in ciuitatē
odollam. Et cum septima dies supueniret:
secundū osuetudinē purificati in eodē loco
sabbatū egerūt. Et sequēti die venit cū suis
iudas ut corpora pstratorꝫ tolleret: et cum
parentibꝫ poneret in sepulcris paterniis. In-
uenerūt aūt sub tunicis interfectorꝫ de do-
narijs ydolorꝫ q̄ apud iamniam fuerūt: a
quibus lex phibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factū est: ob hanc causam eos
corruisse. Omnes itaq; bñdixerūt iustum
iudiciū dñi: qui occulta fecerat manifesta.
Atq; ita ad preces conuersi rogauerūt: ut
id quod factū erat delictū obliuiom trade-
retur. At vero fortissimus iudas hortabat
populū oseruare se sine peccato: sub oculis
videntes que facta sūt pro peccatis eorꝫ qui
prostrati sūt. Et facta collacōne duodecim
milia dragmas argenti misit iherosolimaz
offerri pro pecis mortuorꝫ sacrificiū: bene
a religiose de resurrectōne cogitans. Nisi
enim eos qui ceciderāt resurrecturos sperā-
ret: supfluū videret et vanū orare pro mor-
tuis. Et q̄ osiderabat q̄ hij qui cū pietate
dormitionē acceperāt: optimā haberent re-
positā grāz. Sancta ergo a salubris ē cogi-
tacō p defunctis exorare: ut a pecis soluāt.

XIII

Anno cēcesimo quadrage-
simonono ognouit iudas antiochū
eupatoris venire cū multitudine aduersus
iudeam: et cū eo lysiam procuratorē a ꝓpo-
situm negotiorꝫ secū habentē peditū centum
decē milia · et equitū quinq; milia · et elephā-
tes viginti duos: currus cū falcibꝫ trecētos.
Commiscuit aūt se illis a menelaus et cum
multa fallacia dēpcabatur antiochū non p
patrie salute: sed sperās se constitui in prin-
cipatū. Sed rex regum suscitauit animos
antiochi in peccatorem: et suggerente lysia
hūc esse causam omnū malorꝫ: iussit ut eis
est osuetudo apprehensū in eodē loco necari.
Erat aūt in eodē loco turris quinquaginta
cubitorꝫ: aggestū vndiq; habens cineris.
Nec pspectū habebat in preceps. Inde in
cinerem deici iussit sacrilegū: omnibꝫ eū ꝓpel-
lentibꝫ ad interitū. Et tali lege puniri ē
legis contigit mori: nec terre dari menelaū.
Et quidem satis iuste. Nam q; multa erga
aram dei delicta commisit cuius ignis et cinis
erat sanctus: ipe in cineris morte dānatus
est. Sed rex mente effrenatus veniebat neq;
orem se patre suo iudeis ostensurus. Quibꝫ
iudas cognitis pcepit populo ut die ac no-
cte dñm inuocarē quo sicut semper et nunc
adiuuaret eos: quippe qui legem patria san-
ctoq; templo priuari vereētur: ac populū q̄
nup paululū respirassē ne fineret blasphemis
rursus nationibꝫ subdi. Omnibus itaq; simul
id facientibꝫ et petentibꝫ a dño misericordiā
cū fletu et ieunijs p triduū continuū pstratis:
hortatus est eos iudas ut se ꝓparārēt. Ipse
vero cū seniorib cogitauit · priusq; rex ad-
moueret exercitū ad iudeā q obtineret ciui-
tatem exire: et dñi iudicio omittere exitū rei
dans itaq; potestatē omnū deo mūdi crea-
tori · et hortatus suos ut fortiter dimicarent:
et usq; ad mortē pro legibꝫ · tēplo · ciuitate
patria · et ciuibꝫ starēt · circa modū exercitū
constituit. Et dato signo suis dei victorie
iuuenibꝫ fortissimis electis nocte aggressus
aulam regiā in castris interfecit viros qua-
tuordecim milia: et maximū elephantorꝫ cū
hijs qui suppositi fuerant. Summoq; metu
ac pturbacōe hostiū castra replētes: rebusq;
prospere gestis abierūt. Hoc aūt factū est
die illucescente: adiuuante eū dñi ꝓtectōe.
Sed rex accepto gustu audacie iudeorum
arte difficultatē locorꝫ temptabat: et bethsu-
re qō erat iudeorꝫ presidiū munitū castra
ammouebat · sed fugabatur · impingebat ·
minorabatur. Hijs aūt qui intus erāt iudas
necessaria mittebat. Enūciauit aūt misteria
hostibꝫ rodochus quidā de iudaico exerci-
tu: qui requisitus comprehensus est q̄ clusus.
Iterū rex sermonē habuit ad eos qui erant
in bethsuris: dextram dedit · accepit · abijt.

commisit cū iuda: supatus ē. Dt aūt ognouit rebellasse philippum āiochie q̄ relictus erat sup negocia · mente osternatus iudeos deprecās · subditusq̄ eis iurat de omib̄ quibus iustū visū est: et reconciliatus obtulit sacrificiū · honor aut templi ⁊ munera posuit: machabeum amplexatus est: et fecit eū a ptolomaide usq̄ ad gerrenos ducē ⁊ principem. Dt aūt venit ptolomaidā grauiter ferebant ptolomenses amicicie ouentionē indignātes: ne forte fedus irrūperet. Tūc ascendit lysias tribunal: et exposuit racōes · et ꝓplin sedauit: reuersusq̄ est antiochiam. Et hoc mō regis ꝓfectio et reditus ꝓcessit.

Sed post triēnij tempus XIIII ognouit iudas ⁊ qui cū eo erāt demetriū seleuci cū multitudine valida ⁊ nauib̄ per portū tripolis ascendisse ad loca opportuna: et tenuisse regiōes aduersus antiochū et eius ducē lysiam. Alchimus aūt quidā qui summus sacerdos fuerat · sed volūtarie coinquinatus est in tpib̄ omixtionis: considerās nullo mō sibi ēe salutē neq̄ accessuz ad altare: venit ad regē demetriū cētesimo quinquagesimo anno offerēs ei coronā auream ⁊ palmā: sup hec et ramos qui templi esse videbantur. Et ipsa quidem die siluit. Tempus aūt opportunū demētie sue nactus: et conuocatus a demetrio ad consiliū: et interrogatus quib̄ rebus ⁊ consilijs iudei vterētur: rndit. Ipsi qui dicūtur assidei iudeorū quibus preest iudas machabe? bella nutriūt et sedicōes mouēt: nec patiūtur regnū esse quietum. Nam ⁊ ego defraudatus parentum gloria · dico autē sūmo sacerdotio huc veni: primo quidem vtilitatib̄ regis fidem seruans: secundo autē etiā ciuib̄ consulēs. Nam illorū prauitate vniuersum genus nostrū nō mmime vexat. Sed oro hijs singulis o rex cognitis: et regioni · et generi secundū humanitatē tuā ꝓmulgatā omib̄ ꝓspice. Nam quādiu supest iudas: impossibile ē pacē esse negotijs. Talibus aūt ab hoc dictis: et ceteri amici hostiliter se habētes aduersus iudā · inflāmauerūt demetriū. Qui statim michanorem ꝓpositū elephātorū ducē misit in iudeā · datis mādatis ut ipsuz quidē iudam caperet viuū: eos vero qui cū illo erāt dispergeret: et ostitueret alchimū maximi templi summū sacerdotē. Tūc gentes que de iudea fugerant iudam · segregatim se michanori miscebant: miserias ⁊ clades iudeorū · prosperitates rerū suarū existimātes. Audito itaq̄ iudei michanoris aduētu. et conuentu nationum: conspersi terra rogabāt eum qui populū suū constituit in eternū custodiret: quēq̄ suam porcōem signis euidentib̄ ꝓtegit. Imperāte autē duce statim inde mouerunt: conuenerūtq̄ ad castellum dessau. Symō vero frater iude commiserat cum michanore: sed conterritus est repēdino aduentu aduersariorū. Michanor tamen audiens virtutem comitum iude ⁊ animi magnitudinē quā pro patrie certaminibus habebāt: sanguine iudicium facere metuebat. Quamobrē premisit possidomū ⁊ theodotū ⁊ mathiā · ut darēt dextras · atq̄ acciperēt: cū diu de hijs ofiliū agerentur · et ipse dux ad multitudinē retulisset: omnū vna fuit sentētia amicitijs annuere. Itaq̄ diem ostituerūt qua secreto inter se agerent: et singulis selle prolate sūt et posite. Precepit aūt iudas armatos esse locis opportunis: ne forte ab hostibus repēte mali aliquid oriretur. Et congruū colloquiū fecerūt. Morabatur autē michanor iherosolimis: nichilq̄ iniquē agebat: gregesq̄ turbarū que ogregate fuerāt dimisit. Habebat aūt iudā sp carū ex aīo: et erat viro inclinatus. Rogauitq̄ eū ducere vxorē: filiosq̄ ꝓcreare. Nuptias fecit: quiete egit: omnūterq̄ viuebāt. Alchimus aūt videns caritatē illorū ad mutuē et ouēnionē: venit ad demetriū ⁊ dicebat michanorem rebus alienis assentire: iudamq̄ regni insidiatorē successorē · sibi destinasse. Itaq̄ rex exasperatus ⁊ pessimis huius criminacōib̄ irritatus scp̄sit michanori dicēs: grauit quidē se ferre de amicicie ouentione: iubere tū machabeū citius vinctū mittē antiochiā. Quib̄ ognitis michanor osternabat: ⁊ grauiter ferebat si ea q̄ ouenerāt irrita facēt nichil lesus a viro: ḡ qz regi resistere nō poterat opportunitatē obseruabat qua preceptū ꝓficeret. At machabeus videns secū austerius agere michanorē · ⁊ solitū occursū ferocius exhibērē: intelligēs nō ex bono esse austeritatē istā:

paucis suorꝫ ogregatis occultauit se a m-
chanore. Quod cū ille cognouit fortiter se
a viro preuentū: venit ad maximū q̃ sanctis-
simū templū: et sacerdotib⁹ solitas hostias
offerentib⁹ iussit sibi tradi virū. Quib⁹ cū
iuramento dicētibus nescire se vbi esset qui
querebatur: extendens manū ad templuz
iurauit dicens. Nisi iudam vinctum mihi
tradideritis istud dei fanū in planiciem de-
ducam: et altare effodiam: et templum hoc
liberopatri consecrabo. Et hijs dictis abijt.
Sacerdotes aūt ꝓtendētes manus in ce-
lum inuocabant eū qui semper ꝓpugnator
esset gentis ipsorꝫ. hec dicētes. Tu domine
vniuersorum qui nullius indiges: voluisti
templū habitationis tue fieri in nobis. Et
nunc sancte sanctorꝫ omnīū domine oserua
in eternum inpollutā domū istam: q̃ nuper
mundata est. Razias aūt quidam de semo-
rib⁹ ab ihrosolimis delatus est michanori
vir amator ciuitatis. et bene audens: qui p
affectu pater iudeorum appellabatur. Hic
multis temporib⁹ continēte ꝓpositū tenuit
in iudaismo: corpusq̃ q̃ ammā tradere ꝓtē-
tus pro pseuerātia. Volens autē michanor
manifestare odiū quod habebat in iudeos
misit milites quingētos: ut eū oprehenderēt.
Putabat enim si illū decepisset: sese cladē
iudeis maximā illaturum. Turbis autem ir-
ruere domū eius et ianuā disrumpere. atq̃
ignem ammouere cupiētibus. cum iā com-
prehenderetur gladio se petijt: eligēs no-
biliter mori potius. q̃ subditus fieri peccori-
bus: et contra natales suos inuritijs indi-
gnis agi. Sed cum per festinacōnem non
certo ictu plagā dedisset. et turbe inter ostia
irrumperent recurrēs audacter ad murum.
precipitauit semetipsum viriliter in turbas:
quibus velociter locum dantib⁹ casui eius.
venit per mediam ceruicem. Et cū adhuc
spiraret accensus animo surrexit: et cū san-
guis eius magno fluxu defluereret. et grauis-
simis vulneribus esset sauius. cursu turbā
pertransijt: et stans supra quādā petrā pe-
ruptam. et iam exsanguis effectus: oplexus
in testina sua vtrisq̃ mamb⁹ piecit sup tur-
bas inuocans dñatorē vite ac spūs: ut hec
illi iterū reddēt: atq̃ ita vita defunctus est.

XV

Michanor autem ut comperit
iudam esse in locis samarie: cogitauit
cum omni impetu die sabbati committere bel-
lum. Iudeis vero qui illum per necessitatem
sequebāt dicentibus. ne ita ferociter q̃ bar-
bare feceris. sed honorē tribue dei sanctifi-
cacōis. et honora eū qui vniuersa conspicit:
at ille infelix interrogauit si est potens in ce-
lo qui imperauit agi diem sabbatorꝫ: et re-
spondentibus illis. est dñs viuus ipse in ce-
lo potens qui iussit agi septimam diem: at
ille ait. Et ego potens sum sup terram: qui
impero fiunt armata negocia regis impleri.
Tamen non obtinuit ut consilium pficeret.
Et michanor quidem cum summa superbia
erectus cogitauerat commune trophū sta-
tuere de iuda. Machabeus autē semper cō-
fidebat cum omni spe auxiliū sibi a domino
affuturum. et hortabat suos ne formidarēt
ad aduentuz nationū. sed in mente haberēt
adiutoria sibi facta de celo: et nūc sperarent
ab omnipotente. sibi affuturam victoriam.
Et allocutus eos de lege. et ꝓphetis: ammo-
uens etiam certamina que fecerant prius:
promptiores constituit eos. Et ita animis
eorū erectis: simul ostendebat gentū falla-
ciam. et iuramentorꝫ p̃uaricationē. Singu-
los autem illorꝫ armauit non clipeis hasta
municōne. sed sermonibus optimis q̃ exhor-
tacōibus: expositio digno fide somnio: per
quod vniuersos letificauit. Erat autē huius-
modi visus. Onam qui fuerat sūmus sacer-
dos virum bonū q̃ benignū verecundū visu.
modestū moribus q̃ eloquio decorū. et qui a
puero in virtutib⁹ exercitatus fit. manus pro-
tendentē: orare pro omni populo iudeorum.
Post hoc apparuisse et alū virū etate q̃
gloria mirabilē: et magni decoris habitu mē
circa illum. Respondētem vero onam dixisse.
Hic est fratrū amator et populi israhel: hic
est qui multū orat pro populo q̃ vniuersa sca
ciuitate ieremias ꝓpheta dei. Extendisse aūt
ieremiam dextram: et dedisse iude gladiū au-
reum dicētem. Accipe sanctū gladiū munus
a deo: in quo deicies aduersarios popli mei
israhel. Exhortati itaq̃ iude fmoib⁹ bonis
valde. de quib⁹ extolli possit impetus. et animi
iuuenum confortari: statuerunt dimicare et

confligere fortiter ut virtus de negotijs iudicaret: eo q̃ ciuitas sancta et templũ periclitarẽtur. Erat enim p vxoribus et filijs. item q̃ pro fratribus et cognatis minor sollicitudo: maximus vero et primus p sãctate timor erat tẽpli: sed et eos q̃ in ciuitate erãt nõ minima sollicitudo habebat pro hijs qui egressuri erant. Et iam cũ omnes sperarent iudicium futurũ hostesq̃ adessent atq̃ exercitus erat ordinatus. bestie equitesq̃ opportuno loco compositi: considerãs machabeus aduẽtũ multitudinis et apparatũ variũ armorũ. ac ferocitatem bestiarũ extendẽs manus in celum. prodigia facientẽ dñm inuocauit: qui nõ secundũ armorũ potentiã. sed prout ipi placet dat dignis victoriã. Dixit autẽ inuocans hoc modo. Tu dñe qui misisti angelũ tuũ sub ezechia rege iude. et interfecisti de castris sennacherib centũ octogint aquinq̃ milia: et tunc dominator celorũ mitte angelũ tuum bonũ ante nos in timore et tremore magnitudinis brachij tui: ut metuant qui cũ blasphemia venerũt adversus sanctũ ppl̃m tuũ. Et hic quidem ita peroravit: machabeus autem et qui cũ ipso erant cũ tubis et canticis admouebant. Judas vero et qui cũ eo erãt inuocato deo per orationes congressi sunt: manu quidẽ pugnãtes. sed et dñm cordibus orantes pstrauerũt nõ minus triginta quinq̃ milia presentia dei magnifice delectati. Cũ cessassent et cũ gaudio redirẽt: cognouerũt machabeum ruisse cum armis suis. Facto itaq̃ clamore et perturbacõne suscitata: patria voce omnipotentẽ dñm benedicebãt. Precepit autẽ iudas qui per omnia corpore et animo mori pro ciuibus paratus erat: caput machabeis et manũ cum humero abscisam nexo solimam perferri. Quo cũ peruenisset conuocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare: accersijt et eos qui in arce erant. Et ostenso capite machabeis et manu nepharia quam extenderat contra domũ sanctam omnipotentis dei: magnifice gloriatus est. Linguam etiam impij machabeis precisam iussit particulatim auibus dari: manũ autẽ demẽtis extra templũ suspendi. Omnes igitur celi benedixerũt dñm dicẽtes: benedictus qui locũ suũ incõtaminatũ fuauit. Suspendit autem machabeis caput in summa arce: ut euidens esset et manifestus signũ auxilij dei. Itaq̃ omnes communi consilio decreuerũt nullo modo diẽ istũ absq̃ celebritate preterire: habere aũt celebritatẽ tertiadecãa die mẽsis adar: que dicitur voce siriaca predie mardochei die. Igitur hijs erga machabeũ gestis: et ex illis temporibus ab hebreis ciuitate possessa. ego q̃q̃ in hijs faciã finẽ sermonis. Et si quidẽ bene et ut historie competit hoc et ipse velim: si aũt minus digne: decedendũ est michi. Sicut enim vinum semper bibere aut semp aquã. contrariũ est: alterius aũt vti delectabile: ita legentibus si semp exactus fit sermo nõ erit gratus: hic ergo erit cõsumatus. Explicit liber secũs Machabeorum.

Incipit epistola beati ieronimi ad damasū papam in quatuor euangelistas.

Beatissimo pape damaso iheronimus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: ut post exemplaria scripturarū toto vrbe dispersa quasi quidā arbiter sedeam: et qui inter se variant q̄ sint illa q̄ cum greca ꝓsentiant veritate decernam. Prius labor sed periculosa presumpcō: iudicare de ceteris: ipm ab oīb̄ iudicandus: senis mutare linguā: et canescentē mūdū ad initia retrahere paruulorū. Quis enim doctus pariter vel indoctus cū in manus volumē assumpserit: et a saliua quā semel imbibit viderit discrepaē qd̄ lectitat: non statim erūpat in vocē me falsariū me clamans esse sacrilegū: q̄ audeam aliquid in veteribus libris addere: mutaē: corrigēs? Aduersus quā invidiaē duplex causa me ꝓsolatur: qd̄ et tu q̄ summus sacerdos es fieri iubes: et verū nō esse qd̄ variat: etiā maledicorū testimonio ꝓbat. Si enim latinis exemplarib̄ fides est adhibenda: rūdeant quib̄ tot sunt exēplaria pene quot codices. Sin aūt veritas ē querenda de pluribus: cur nō ad grecam originem reuertentes: ea q̄ vel a vicōsis interptib̄ male edita: vel a pūmptoribus imperitis emendata peruersius: vel a librarijs dormitantib̄ aut addita sunt aut mutata corrigimus? Neq; vēo ego de veteri disputo testamēto: qd̄ a septuaginta senioribus in grecā linguā versum: tercio gradu ad nos vsq; puenit. Non q̄ro q̄d aq̄la quid symmachus sapiant: q̄re theodotion inter nouos et veres medius incedat. Sit illa vera interptacō: quā apl̄i ꝓbauerūt. De nouo nūc loquor testamento qd̄ grecū ēe non dubium est: excepto apl̄o mathao q̄ ꝑmus in iudea euangeliū xp̄i hebraicis lr̄is edidit. Hoc certe cū in nr̄o sermone discordat: et diuersorum riuulorū tramites ducit: vno de fonte querendus ē. Pretermitto eos codices quos aluciano et eficio nūcupatores paucorum hominū asserit puersa ꝓtencō: quib̄ vtiq; nec in veteri instrumēto post septuaginta interp̄tes emendare quid licuit: nec in nouo profuit emendasse: cū multarū gentiū linguis scriptura ante trāslata doceat falsa esse q̄ addita sunt. Igitur hec pūs ꝑfaciunt cula pollicetur quatuor tm euangelia: q̄rū ordo ē iste: mathaeus: marcus: lucas: iohāes. codicū grecorū emendata collacōe si veterum: q̄ ne multū a lectionis latine ꝓsuetudine discreparent: ita calamo imperauimus: vt hijs tantū que sensum videbāt mutaē: correctis: reliqua manere pateremur vt fuerāt. Canones q̄s quos eusebius cesariens eps allexandrinū secutus āmonīū in decem numeros ordinauit: sicut in greco habent expressimus. Qd̄ si quis curiosis voluerit nosse q̄ in euangelijs vel eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctōne ꝓgnoscet. Magnus siq̄dē hic in nr̄is codicib̄ error inoleuit: dum qd̄ in eadem re: alius euāgelista plus dixit: in alio q̄a minus putauerit addiderūt: vel dum eūdem sensum alius aliter exp̄sit: ille q̄ vnū ē q̄tuor p̄mū legēat ad eius exēplū ceteros quoq; estimaueit emendandos. Vnde accidit: vt apud nos mixta sūt oīa: et in marco plura luce atq; mathaeo. Rursum in mathaeo plura iohānis et marci: et ī ceteris reliquorū q̄ in alijs ꝓpria sunt inueniantur. Cū itaq; canones legeris q̄ subiecti sūt: ꝓfusionis errore sublato: et similia oīm̄ scies: et singulis sua queq; restitues. In canone primo ꝓcordāt q̄tuor: mathaeus: marcus: lucas: iohāes. In secūdo tres: mathaeus: marcus: lucas. In tercio tres: mathaeus: lucas: iohānes. In quarto tres: mathaeus: marcus: iohānes. In q̄nto duo: mathaeus: lucas. In sexto duo: mathaeus: marcus. In septīo duo: mathaeus: iohānes. In octauo duo: lucas: marcus. In nono duo: lucas: iohānes. In decimo ꝓpria vnusquisq; q̄ nō hūtur in alijs ediderūt. Singulis vero euangelijs ab vno incipiens vsq; ad finem librorū dispar numerus accrescit. Hic nigro colore ꝑscriptus sub se habet aliū ex minio discolorem numerū: qui ad decem vsq; ꝓcedens indicat: p̄or numerus in quo sit canone requirendus. Cū ergo apto codice vbi

gra illud siue illud capitulū scire volueris
cuius canonis sit. statim ex subiecto nume-
ro doceberis: et recurres ad principia in q̄-
bus canonū e destincta ordines. eodemq;
statim canone ex titulo frontis inuēto: illū
quē q̄rebas numerum eiusdem euangelij
q̄ ipse ex inscriptione signat inuenies: atq;
e viciniore ceterorū tramitibus inspectis. quos
numeros e regione habebāt adnotabis: a
cū scieris recurres ad volumina singlorū:
a sine mora repertis numeris quos ante si-
gnaueras: reperies a loca in quibus vel ea-
dem vel vicina dixerūt. Opto vt in xpo va-
leas: a memineris mei pp bussime. Explicit
epla Incip. argumētū in euāgeliū fm math.

Athēus ex iudea sic in ordine
primus ponit. ita euangeliū
in iudea primus scripsit: cuius
vocatio ad dnm ex publica-
nis actibus fuit: duorū in ge-
neratione xpi principia psumēs: vnus. cuius
prima circūcisio in carne: alterius. cuius secū-
dū cor electio fuit. Ex vtrisq; enim patribus
xps. Sicq; quaterdenario numero trifo-
riter posito. principiū a credendi fide in e-
lectionis tempus porrigens. et ex electione
vsq; in trāsmigrationis diem dirigēs. atq;
a transmigrationis die vsq; in xpm definēs.
decursam aduentus dni ondit gnationem
a numero satisfaciēs a tēporis: ut a se qd esse
ostendēt: et dei in se opus monstrās. etiaz
in hns quorū genus posuit xpi operātis a
principio testimoniū nō negaret. Quaz
omnū rerū. tēpus. ordo. numerus. dispositio.
vel ratio. q̄ fidei necessariū est. deus xps est:
q̄ factus e ex muliere. factus sub lege. na-
tus ex virgine. passus in carne. oia in cru-
ce fixit: vt triumphās ea in semetipso resur-
gens in corpe. a patris nomē in patribus fi-
lio. et filij nomen patri restituens in filijs: si-
ne principio sine fine ostendēs vnū se cum
patre esseq; vnus e. In quo euangelio vti-
le e desiderāndū deū. sic pma vel media vel
pfcā ognoscē: vt a vocationē apli a opus
euangelij et dilectionem dei in carne nascētis
p vniuersa legentes intelligāt: atq; id in
eo in quo apprehensi sūt. a apphēdē appetūt
recognoscāt. Nos enī hoc studio argumēta

fuit. et fidē fecē rei tradē: et operatis dei intel-
ligēdā diligēt ee dispōz querēnibus nō tacē.
Expl argumētū. Incip. euāgeliū fm math.

Liber gnationis ihesu xpi filij
dauid: filij abraham. Abra-
haz genuit ysaac: ysaac au-
tē genuit iacob. Iacob aūt
genuit iudā et fratres eius:
iudas aūt genuit phares a zara de thamar
Phares autez genuit esrom: esrom aūt ge-
nuit aram. Araz aūt genuit aminadab: ami-
nadab aūt genuit naason. Naason autem
genuit salmon: salmon aūt genuit boz de
roab. Boz autem genuit obeth ex ruth: o-
beth aūt genuit iesse. Iesse autē genuit da-
uid regem: dauid aūt rex genuit salomo-
nem ex ea q̄ fuit vrie. Salomon autem ge-
nuit robam: robā aut genuit abyam. A-
bya autem genuit asa: asa aūt genuit iosa-
phat. Iosaphat autē genuit ioram: ioram
aūt genuit oziam. Ozias aūt genuit iothā:
ioathan aūt genuit achaz. Achaz autē ge-
nuit ezechiam: ezechias aūt genuit manas-
sen: manasses aūt genuit ammon. Ammō
aūt genuit iosyam: iosyas aūt genuit ieco-
niam a fratres eius in trāsmigratione babi-
lonis. Et post trāsmigrationem babilonis ie-
chonias genuit salathiel: salathiel aūt ge-
nuit zorobabel. Zorobabel aūt genuit abi-
ud: abiud autē genuit eliachim. Eliachim
aūt gennit azor: azor autez genuit sadoch.
Sadoch autē genuit achim: achim autez
genuit eliud. Eliud aūt genuit eleazar: ele
azar aūt genuit matthan. Matthan autez
genuit iacob: iacob aūt genuit ioseph vi-
rum marie: de qua natus e ihesus: q̄ vocatur
xpus. Omnes itaq; generationes ab abrahā
vsq; ad dauid. gnationes q̄tuordecim: et a da-
uid vsq; ad trāsmigrationem babilonis. gna-
tiones q̄tuordecim: a trāsmigratione babilonis
vsq; ad xpm. gnationes q̄tuordecim. Xpi aūt
gnatio sic erat. Cū esset desponsata mater ihe-
su maria ioseph: anteqū conuenirent inuenta
e in vtero hns de spū sancto. Ioseph autez
vir eius cū esset iustus. et nollet eam tradu-
cē: voluit occulte dimittē eam. Hec autem
eo cogitante: ecce angelus dni apparuit in
somnis ioseph dicens. Ioseph fili dauid:

noli timere accipere mariam coniugem tuam.
Qd enim in ea natū ē: de spū sancto ē. Pa-
riet aūt filiū: et vocabis nomē eius ihesum.
Ipse enim saluū faciet ppl'm suū a peccatis
eorū. Hoc aūt totū factū est: vt adimple-
retur qd dictū esset a dño p ꝓphetā dicētē.
Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filiū:
et vocabit nomē eius emanuel: qd ē inter-
ptatū nobiscū deus. Exurgēs aūt ioseph a
somno fecit sicut p̄cepit ei angelus dñi: et
accepit coniugem suam. Et non cognoscebat
eam donec peperit filium suum p̄mogenitū:
et vocauit nomen eius ihesum. II

Cum natus esset ihesus in bethleem iu-
de in diebus herodis regis: ecce magi
ab oriente venerūt ihierosolimam dicētes.
Vbi est q natus ē rex iudeorū? Vidimus
enī stellā eius in oriēte: et venimus adorare
eū. Audiēs aūt herodes rex turbatus est:
et omnis ihierosolima cū illo. Et congregans
omnes principes sacerdotū et scribas ppli:
sciscitabat ab eis vbi xpus nascētur. At il-
li dixerūt ei. In bethlehem iude. Sic enim
scriptū ē p ꝓphetam. Et tu bethleem terra
iuda: nequaq̄ minima es in principibus iu-
da. Ex te enim exiet dux q regat populū
meum israhel. Tunc herodes clam vocatis
magis diligenter didicit ab eis tps stelle
q apparuit eis: et mittēs illos in bethleem
dixit. Ite ⁊ interrogate diligenter de pue-
ro: et cū inueneritis renuntiate michi: vt
ego veniens adorem eū. Qui cū audissent
regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt
in oriēte. antecedebat eos: vsq dū veniēs
staret supra vbi erat puer. Videtes autē
stellam: gauisi sūt gaudio magno valde.
Et intrātes domū inuenerūt puerum cum
maria matre eius: et p̄cedentes adorauē-
rūt eum: et aptis thesauris suis obtulerunt
ei munera. aurū. thus. ⁊ mirrā. Et responso
accepto in somnis ne redirēt ad herodem:
p aliam viam reuersi sunt in regionē suam.
Qui cū recessissent: ecce angelus dñi appa-
ruit in somnis ioseph dicēs. Surge ⁊ acci-
pe puerū et matrē eius ⁊ fuge in egiptum:
et esto ibi vsq dum dicā tibi. Futurū ē enī:
vt herodes qrat puerū ad pdendum eum.
Qui cōsurgēs accepit puerū ⁊ matrē eius
nocte: et secessit in egiptū. Et erat ibi vsq
ad obitū herodis: ut adimpleret qd dictū
ē a dño p ꝓphetam dicētem. Ex egipto vo-
caui filium meum. Tunc herodes videns
qm illusus esset a magis iratus est valde: et
mittēs occidit omnes pueros q erāt in beth-
leem in omnibus finibus eius a bimatu et infra:
secōm tps qd exq̄sierat a magis. Tunc ad-
impletū est: qd dictū est p ihieremiā ꝓphetā
dicētem. Vox in rama audita est. ploratus
⁊ vlulatus multus: rachel plorās filios suos:
et noluit consolari quia nō sūt. Defuncto au-
tem herode: ecce angelus dñi apparuit in
somnis ioseph in egipto dicēs. Surge ⁊
accipe puerū ⁊ matrem eius: et vade in terrā
israhel. Defuncti sūt enim q q̄rebāt animam
pueri. Qui consurgēs accepit puerū ⁊ mrem
eius: et venit in terrā israhel. Audiens aūt
q archelaus regnaret in iudea pro herode
patre suo timuit illo ire: et ammonitus in so-
mnis secessit in partes galilee. Et veniens
habitauit in ciuitate q vocat nazareth: vt
adimpleretur quod dictū est per ꝓphetas.
quoniam nazareus vocabitur. III

In diebus aūt illis venit iohes baptista: p di-
cās in deserto iudee et dicēs. penitētiā agite.
Appropinquabit enim regnū celorū. Hic
est enim: de quo dictū est p ysaiam ꝓphetam
dicētē. Vox clamātis in deserto: parate viā
dñi: rectas facite semitas eius. Ipse autem
iohānes habebat vestimentū de pilis came-
lorū: et zonam pelliceam circa lumbos suos.
Esca autem eius erat locuste ⁊ mel siluestre.
Tūc exibat ad eū ihierosolima ⁊ omis iudea.
et omnis regio circa iordanem: et baptizabā-
tur ab eo in iordane cōfitentes peccata sua.
Videns aūt multos phariseorū et saduceo-
rum venientes ad baptismū suum: dixit eis.
Progenies viperarū: quis demōstrabit vo-
bis fugē a ventura ira? Facite ergo fructū
dignū penitētie. Et ne velitis dicē intra vos:
patrē habemus abraham. Dico enim vobis:
qm potēs est deus de lapidibus istis suscita-
re filios abrahe. Iā enim securis ad radicē
arborū posita ē. Omnis ergo arbor q non
facit fructū bonū excidetur. ⁊ in ignē mitte-
tur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pe-
nitētiam: qui aūt post me venturus ē fortior

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

me est: cuius non sū dignus calciamenta
portare. Ipe vos baptizabit in spū sancto.
et igni. Cuius ventilabrū in manu sua et p-
mundabit aream suā: ⁊ ꝯgregabit triticū
horreo suū: paleas aūt ꝯburet igni inextī-
guibili. Tunc venit ihesus a galilea in ior-
danen ad iohannē: vt baptizaretur ab eo.
Johannes autē ꝓhibebat eū dicēs. Ego
a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me? Re-
spondens aūt ihesus dixit ei. Sine modo.
Sic enim decet nos implere omēz iusticiā.
Tunc dimisit eū. Baptizatus aūt ihesus cō-
festim ascendit de aqua. Et ecce aperti sūt
ei celi: et vidit spiritum dei descendentem si-
cut columbam: et vementē sup se. Et ecce
vox de celis dicens. Hic ē filius meus dile-
ctus: in quo mihi ꝯplacui. IIII

Tunc ihesus ductus ē in desertū a spū.
vt temptaret a dyabolo: ⁊ cū ieunasset q̄
draginta diebus ⁊ quadraginta noctibus:
postea esurit. Et accedens tēptator dixit
ei. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes
fiant. Qui respondens dixit. Scriptū est.
Nō in solo pane viuit homo: ſ̄ in omī ⁊bo
quod ꝓcedit de ore dei. Tunc assumpsit eū
dyabolus in sanctam ciuitatē: ⁊ statuit eū
supra pinnaculū templi: ⁊ dixit ei. Si filius
dei es: mitte te deorsū. Scriptū est enim: q̄a
angelis suis mandauit de te. ⁊ in manibus
tollent te: ne forte offendas ad lapidem
pedem tuū. Ait illi ihesus rursū. Scriptum
est. Non temptabis dōm deū tuū. Iterum
assumpsit eū dyabolus in montē excelsum
valde: ⁊ ostendit ei omīa regna mūdi et
gloriam eorū: ⁊ dixit ei. Hec oīa tibi dabo:
si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ihe-
sus. V ade sathana. Scriptū est enī. Dōm
deū tuū adorabis: ⁊ illi soli seruies. Tunc
reliquit eū dyabolus: ⁊ ecce angeli accesse-
runt ⁊ ministrabant ei. Cū autem audisset
ihesus q̄ iohannes traditus esſ̄ secessit in
galileam: ⁊ relicta ciuitate nazaret. venit
et habitauit in ciuitate capharnaū marti-
ma. in finibus zabulon ⁊ neptalim: ut adim-
pleretur quod dictū est p ysayam ꝓphetaz
Terra zabulon ⁊ terra neptalim. via maris.
trans iordanen galilee gentiuz. ꝓplus qui
ambulabat ī tenebris. vidit lucē magnā:
et sedentibo in regione vmbre mortis lux
orta est eis. Exinde cepit ihesus p̄dicare ⁊
dicere. Penitentiā agite. Appropinquabit
enim regnū celorū. Ambulans autē iuxta
mare galilee vidit duos frēs simonez qui
vocatur petrus. ⁊ andream frēm eius: mit-
tentes rete in mare. Erāt enim piscatores.
Et ait illis. Venite post me: ⁊ faciam vos
fieri piscatores hominū. At illi cōtinuo reli-
ctis retibus. secuti sūt eum. Et ꝓcedēs inde
vidit alios duos frēs. iacobuz zebedei ⁊ io-
hannē frēz eius in naui cū zebedeo pre eorū
reficientes retia sua: ⁊ vocauit eos. Illi au-
tem statim relictis retibus ⁊ pre. secuti sunt
eū. Et circuibat ihesus totam galileā docēs
in synagogis eorū: ⁊ ꝓdicans euangelium
regni: ⁊ sanās omēz languorem et omem
infirmitatē in populo. Et abiit opinio eius
in totam syriam: ⁊ obtulerūt ei omēs male
habentes varijs languoribo ⁊ tormentis
oprehensos. ⁊ qui demonia habebant. et lu-
naticos ⁊ paraliticos et curauit eos: ⁊ secuti
sūt eū turbe multe de galilea. ⁊ decapoli. ⁊ de
iherosolimis. ⁊ de iudea. ⁊ de trās iordanen.

V Idens autem ihus turbas
ascendit in montē: ⁊ cū sedissſ̄ acces-
serunt ad eū discipuli eius: ⁊ apiens os suū
docebat eos dicēs. Beati pauperes spū: q̄m
iporū est regnū celorū. Beati mites: q̄m ipi
possidebūt terrā. Beati qui lugēt: quoma
ipi consolabūt. Beati qui esuriūt ⁊ sitiūt iusti-
ciam: quoma ipi saturabūt. Beati misericor-
des: quoma ipi misericordiam ꝯsequent. Beati
mūdo corde: q̄m ipi deum videbūt. Beati
pacifici: q̄m filij dei vocabunt. Beati qui p-
secutionem patiuntur ꝓpter iusticiā: q̄m ip-
sorū ē regnū celorū. Beati estis cū maledi-
xerint vobis. ⁊ persecuti vos fuerint ⁊ dixerit
omne malū aduersū vos mentētes ꝓpter me.
Gaudete ⁊ exultate: q̄m merces vra copio-
sa est in celis. Sic enim persecuti sūt ꝓphetas
qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terre.
Quod si sal euanuerit: in quo salietur? Ad
nichilū valet vltra. nisi vt mittatur foras: et
ꝯculcet ab hominibo. Vos estis lux mūdi.
Non potest ciuitas abscōdi supra montē
posita: neq̄ accendāt lucernā. ⁊ ponūt eā
sub modio sed sup candelabrum: ut luceat

omibus qui in domo sunt. Sic luceat lux
vra coram hominibus: vt videant opa vra
bona: & glorificet prem vestrū qui in celis
est. Nolite putare quoniam venī solue legē
aut ꝓphetas. Nō venī solue: sed adimplere.
Amen quippe dico vobis: donec transeat
celū et terra iota vnū aut vnus apex nō p̄
teribit a lege: donec omia fiant. Qui ergo
soluerit vnū de mandatis istis minimis. et
docuerit sic homines. minimus vocabitur
in regno celorū: qui autē fecerit & docuerit:
hic magnus vocabitur in regno celorum.
Dico autem vobis: quia nisi abundauerit
iustitia vestra plusq̄ scribarum et pharise-
orum: non intrabitis in regnū celorum. Au-
distis quia dictū est antiquis nō occides:
qui autem occiderit reus erit iudicō. Ego
autem dico vobis: quia omis qui irascitur
fratri suo reus erit iudicō. Qui autē dixerit
fratri suo racha: reus erit concilio. Qui autem
dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si
ergo offers munus tuū ad altare & ibi recor-
datus fueris q̄ frater tuus habet aliquid
aduersū te: relinque ibi munus tuū ante al-
tare. & vade prius reconciliari fratri tuo: &
tūc veniēs offeres munus tuū. Esto consen-
tiens aduersario tuo cito dū es in via cū eo:
ne forte tradat te aduersarius iudici: et iu-
dex tradat te ministro. & in carcerē mittaris.
Amen dico tibi: nō exies inde donec reddas
nouissimū quadrantē. Audistis q̄ dictū ē
antiquis: nō mechaberis. Ego autē dico
vobis: q̄ omis q̄ viderit mulierē ad cupi-
scendū eam: iam mechatus est eam in cor-
de suo. Quod si oculus tuus dexter scanda-
lisat te: erue eum et proice abs te. Expedit
enim tibi vt pereat vnū mēbrorū tuorū: q̄
totū corpus tuū mittat in gehennam ignis.
Et si dextra manus tua scandalizat te: absci-
de eam & proice abs te. Expedit enim tibi vt
pereat vnū mēbrorū tuorū: q̄ totū corpus
tuū eat in iehenna. Dictū est autem quicū
dimiserit vxorem suam det ei libellū repudij.
Ego autē dico vobis: q̄ omis qui dimise-
rit vxorem suā. excepta fornicacionis causa
facit eam mechari: & qui dimissam duxerit
adulterat. Iterū audistis q̄ dictū est anti-
quis nō piurabis: reddes autē dño iurā-
ta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare omino:
neq; p celū. q̄ thronus dei est: neq; p terram.
q̄ scabellū est pedū eius: neq; p iherosoli-
mam: q̄ ciuitas ē magni regis. Neq; per
caput tuū iuraueris: q̄ nō potes vnū capil-
lū albū facere aut nigrū. Sit aūt sermo vr̄:
est ē. non nō: qd aūt hijs abūdantius est.
a malo ē. Audistis q̄ dictum ē: oculū p oc-
lo. dentē p dēte. Ego aūt dico vobis nō re-
sistere malo: ꝫ si q̄s te percusserit in dexteram
maxillam tuam p̄be illi et alterā: & ei q̄ vult
tecū in iudicō contēdere & tunicā tuaz tollē
dimitte & palliū: et quicūq; te angariauerit
mille passus: vade cū illo & alia duo. Qui
aūt petit a te da ei: & volenti mutuare a te ne
auertaris. Audistis q̄ dictum ē: diliges p-
ximū tuū. & odio habebis inimicū tuū. Ego
aute dico vobis diligite inimicos vestros:
bēfacite hijs qui oderūt vos. & orate pro
psequentibus & calūniantibus vos: vt sitis filij
pris vestri q̄ in celis est. q̄ solem suū oriri fa-
cit sup bonos & malos: & pluit super iustos
et iniustos. Si enim diligitis eos q̄ vos di-
ligūt: quam mercedem habebitis? Nōne &
publicani hoc faciūt? Et si salutaueritis fra-
tres vr̄os tantū: q̄d amplius facitis? Nōne
et ethnici hoc faciūt? Estote ergo vos pfe-
cti: sicut & pater vester celestis pfectus est.

ATtendite ne iustitiā vr̄az VI
faciatis coram hominibus vt videami
ab eis: alioquin mercedē nō habebitis apd
prem vestrū qui in celis est. Cū ergo facis
elimosinā noli ante te tuba canere: sicut ypo-
crite faciūt in synagogis & in vicis vt honō-
rificētur ab hominibus. Amen dico vobis. re-
ceperūt mercedē suā. Te aūt faciente elimo-
sinā. nesciat sinistra tua q̄d faciat dextra tua:
vt sit elimosina tua in abscondito: & pr̄ tuus
q̄ videt in abscondito reddet tibi. Et cū ora-
tis: nō eritis sicut ypocrite qui amāt in syna-
gogis & in angulis platearū: stantes orare:
vt videantur ab hominibus. Amen dico vob:
receperūt mercedem suā. Tu autē cū oraueri-
ris intra in cubiculū tuū: & clauso ostio ora
prem tuū in abscondito: & pater tuus q̄ vi-
det in abscondito reddet tibi. Orantes aūt
nolite multū loqui: sicut ethnici faciunt. Pu-
tant enim: q̄ in multiloquio suo exaudiāt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater
vester quid opus sit vobis: antequam petatis
eum. Sic ergo vos orabitis. Pater nr̃ qui
es in celis: sanctificetur nomen tuum. Adue-
niat regnum tuum. Fiat voluntas tua: sicut in
celo et in terra. Panem nostrum supsubstantialem
da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nr̃a:
sicut et nos dimittimus debitoribus nr̃is. Et
ne nos inducas in temptacōem: sed libera
nos a malo. Si enim dimiseritis hominibus
peccata eorum: dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vr̃a. Si aut non dimiseritis
hominibus: nec pr̃ vester dimittet vobis pec-
cata vr̃a. Cum autem ieunatis: nolite fiei sicut
ypocrite tristes. Exterminant enim facies
suas: vt pareant hominibus ieunantes. Amen
dico vobis: quia receperunt mercedem suam. Tu
aut cum ieunas unge caput tuum et faciem tuam
laua: ne videaris hominibus ieunans sed patri
tuo qui est in abscōso: et pr̃ tuus qui videt
in abscōso reddet tibi. Nolite thesaurizare
vobis thesauros in terra: vbi erugo et tinea
demolitur: et vbi fures effodiunt et furantur.
Thesaurizate aut vobis thesauros in celo:
vbi nec erugo nec tinea demolitur: et vbi fu-
res non effodiunt nec furantur. Vbi enim thesau-
rus tuus: ibi est et cor tuum. Lucerna corpis
tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit
simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si au-
tem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus
tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in
te est tenebre sunt ipse tenebre quante erunt?
Nemo potest duobus dñis seruire. Aut enim
vnum odio habebit et alterum diliget: aut vnum
sustinebit et alterum ostendet. Non potestis
deo seruire et mammone. Ideo dico vobis: ne
sollicitis sitis anime vre quid manducetis: ne-
que corpori vestro quid induamini. Nonne
anima plus est quam esca: et corpus plus quam
vestimentum? Respicite volatilia celi quoniam non
serunt neque metunt neque congregant in horrea:
et pater vr̃ celestis pascit illa. Nonne vos
magis pluris estis illis? Quis autem vestrum
cogitans potest adicere ad staturam suam
cubitum vnum? Et de vestimentis quid sollicitis
estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt.
Non laborant neque nent. Dico autem vobis:
quoniam nec salomon in omni gloria sua cooptus est
sicut vnum ex istis. Si enim fenum agri quod
hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic
vestit: quantomagis vos minime fidei? No-
lite ergo sollicitis esse dicentes quid manduca-
bimus aut quid bibemus: aut quo opiemur.
Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim
pr̃ vester quia hijs omnibus indigetis. Querite
ergo primum regnum dei et iusticiam eius: et
hec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solli-
citi esse in crastinum. Crastinus enim dies sollici-
tus erit sibi ipsi. Sufficit diei malicia sua.

VII

Nolite iudicare et non iudi-
cabimini: nolite condemnare et non con-
dempnabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis
iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis
remetietur vobis. Quid autem vides festucam in
oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non
vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frater sine
eciam festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in
oculo tuo? Ypocrita eice primum trabem de o-
culo tuo: et tunc videbis eicere festucam de o-
culo fratris tui. Nolite dare sanctum cambo-
neque mittatis margaritas vr̃as ante porcos:
ne forte conculcent eas pedibus suis: et conuersi
dirumpant vos. Petite et dabitur vobis: querite et
inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Omnis
enim qui petit accipit: et qui querit inuenit: et
pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis
homo quem si petierit filius suus panem: numquid
lapidem porriget eis? Aut si piscem petierit: nu-
quid serpentem porriget eis? Si ergo vos cum
sitis mali nostis bona data dare filijs vr̃is:
quantomagis pr̃ vester qui in celis est dabit
bona petentibus se? Omnia ergo quecumque vultis
vt faciant vobis homines: et vos facite illis.
Hec est enim lex et prophete. Intrate per angu-
stam portam: quia lata porta et spaciosa via est
que ducit ad perdicōem: et multi sunt qui intrant per
eam. Quam angusta porta et arta via est que
ducit ad vitam: et pauci sunt qui inuenunt eam.
Attendite a falsis prophetis qui venunt ad vos
in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi
rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos
Numquid colligunt de spinis vuas: aut de tribulis
ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos
facit: mala autem arbor malos fructus facit.
Non potest autem arbor mala bonos fructus
facere: neque arbor bona malos fructus facere.

Omis arbor que nō facit fructū bonū exci-
detur: et in ignem mittet. Igit ex fructib
eorū cognoscetis eos. Non omis qui dicit mi
dne dne intrabit in regnū celorū: sed q̄ facit
volūtatē pris mei q̄ in celis ē: ipe intrabit
in regnū celorū. Multi dicent michi in illa
die dne dne nonne in nomīe tuo ꝓphetauim
us. et in nomine tuo demonia eiecimus. et
in tuo nomine virtutes multas fecimus: et
tūc ofitebor illis: q̄ nunq̄ noui vos. Disce-
dite a me omes q̄ opamini iniqtatē. Omis
ergo qui audit ꝟba mea hec. et facit ea. as-
similabitur viro sapiēti q̄ edificauit domū
suā sup petrā: et descendit pluuia et venerūt
flumina. et flauerūt venti et irruerūt in domū
illā et nō cecidit. Fundata enim erat super
petrā. Et omis qui audit verba mea hec. et
nō facit ea. similis eit viro stulto q̄ edifica-
uit domū suaz sup̄ harenā: et descendit plu-
uia et venerūt flumina et flauerūt venti et ir-
ruerūt in domū illam. et cecidit: et fuit ruina
eius magna. Et factum est cū osummasset
ihesus ꝟba hec: āmirabāt turbe sup doctri-
na eius. Erat enim docēs eos sicut ptātem
habens: et nō sicut scribe eorum et pharisei.

Cum aūt descendissē de mōte VIII
secute sūt eū turbe multe: et ecce lepro-
sus venīs. adorabat eū dicēs. Dne: si vis
potes me mundare. Et extendēs manum
ihesus: tetigit eū dicens. Volo. Mundare.
Et ofestim mundata est lepra eius. Et ait
illi ihesus. Vide nemini dixeris: sed vade o-
stēde te sacerdoti: et offer munus tuū q̄d
p̄cepit moyses in testimoniū illis. Cū aūt
introisset capharnaū accessit ad eū centu-
rio: rogās eū et dicens. Dne: puer meus ia-
cet in domo paraliticus: et male torquetur.
Et ait illi ihesus. Ego veniā: et curabo eū. Et
rndens centurio ait. Dne: non sū dignus vt
intres sub tectuz meū: sed tantū dic ꝟbo. et sa-
nabit puer meus. Nam et ego hō sum sub
ptāte ostitutus hns sub me milites: et dico
huic vade et vadit. et alij vem et venit: et fa-
uo meo fac hoc et facit. Audiens aūt ihus
miratus ē: et sequētib se dixit. Amē dico
vobis: non inuem tantā fidem in isrl. Dico
aūt vobis: q̄ multi ab oriēte et occidēte ve-
nient et recumbēt cum abrahaz et ysaac et
iacob in regno celorū: filij aūt regni eicient
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stri-
dor dentiū. Et dixit ihesus centurioni. Vade:
et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est
puer ex illa hora. Et cū venisset ihesus in do-
mū petri vidit socrū eius iacētem et febricitā-
tem: et tetigit manū eius et dimisit eā febris:
et surrexit et ministrabat ei. Vespe autē
facto. obtulerūt ei multos demonia hntes:
et eiciebat spūs ꝟbo. et oēs male habentes
curauit: vt adimplerēt q̄d dictum ē p ysai-
am ꝓphetam dicētem. Ipe infirmitates no-
stras accepit: et egrotationes nostras por-
tauit. Videns autē ihesus turbas multas
circū se: iussit discipulos ire trās fretum. Et
accedens vnus scriba ait illi Magister: se-
q̄r te quocūq; ieris. Et dicit ei ihesus. Vul-
pes foueas habent et volucres celi nidos:
filius aūt hominis nō habet vbi caput suuz
reclinet. Alius aūt de discipulis eius ait illi.
Dne: pmitte me pmū ire et sepeliē prez meū.
Ihesus aūt ait illi. Sequere me: et dimitte
mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendē-
te eo in naiculaz secuti sūt eū discipuli eius:
et ecce motus magnus factus est in mari:
ita vt naicula opiretur fluctib. Ipse veō
dormiebat. Et accesserūt ad eum discipuli
eius: et suscitauerunt eū dicentes. Domine:
salua nos: perimus. Et dicit eis ihus. Quid
timidi estis modice fidei? Tūc surgēs impe-
uit ventis et mari: et facta est tranquillitas
magna. Porro homines mirati sūt dicentes.
Qualis ē hic: q̄ venti et mare obediunt ei.
Et cum venissē ihesus trās fretuz in regiōez
gerasenorū. occurrerūt ei duo hntes demo-
nia de monumentis exeūtes. seui nimis: ita
vt nemo possē transire pviam illaz. Et ecce
clamauerūt dicētes. Quid nobis et tibi ihu
fili dei? Venisti huc ante tempus torquere
nos. Erat aūt non longe ab illis grex mul-
torū porcorū pascens. Demones aūt roga-
bant eum dicētes. Si eicis nos hinc: mitte
nos in gregē porcorū. Et ait illis. Ite. At il-
li exeuntes abierūt in porcos. Et ecce ma-
gno impetu abiit totus grex p p̄ceps ī ma-
re: et mortui sūt in aquis. Pastores autē fu-
gerūt: et venētes in ciuitatē. nūtiauerunt
hec oia: et de hns qui demonia habuerant.

Et ecce tota ciuitas exijt obuiam ihesu: et
viso eo. rogabāt eū ut trāsirz a fimbr eorz.
Et ascēdēs ihs in nauicl'az trās- IX
fretauit: et venit in ciuitatē suam. Et
ecce offerebāt ei paralitcū iacētē in lecto.
Et videns ihesus fidem illorz: dixit paralitico. Cōfide fili. Remittūtur tibi peccata tua.
Et ecce quidam de scribis dixerūt intra se.
Hic blasphemat. Et cū vidissz ihesus cogitationes eorz dixit. Vt quid cogitatis mala in cordibz vestris? Quid est facilius dicere dimittunt' tibi peccata: an dicere surge & ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatē dimittēdi peccata in terra: tūc ait paralitico. Surge tolle lectum tuū: et vade in domuz tuā. Et surrexit: et abijt in domū suam. Videtes autem turbe timuerūt: et glorificauerūt deum qui dedit potestatē talē hominibz. Et cū transiret inde ihus: vidit hoīez sedētē in theloneo matheū noīe. Et ait illi. Seqre me. Et surgēs secutus ē eū. Et factū ē discūbēte eo in domo: ecce multi publicani & pccores venētes discūbebāt cū ihu: et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebāt discipulis eius.
Quare cū publicanis et pccoribz mādducat mgr vr? At ihus audiēs ait. Nō est opus valētibz medicus: sz male habētibz. Eūtes autem discite quid ē. misericordia volo: et nō sacrificiū. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. Tunc accesserūt ad eū discipuli iohānis dicētes. Quare nos & pharisei ieunamus frequēt: discipuli aūt tui nō ieunant? Et ait illis ihesus. Nūquid possunt filij sponsi lugere q̄diu cū illis ē sponsus? Venient aūt dies cū auferetur ab eis sponsus: et tūc ieunabunt. Nemo autē immittit cōmissurā pānī rudis in vestimentū vetus. Tollit enim plenitudiez eius a uestimēto: et peior scissura fit. Neqz mittūt vinū nouū in vtres veteres. Alioquin rumpūt' vtres: et vinū effunditur: & vtres pereunt. Sed vinū nouū in vtres nouos mittūt: et ambo cōseruant'. Hec illo loquēte ad eos. ecce princeps vnus accessit & adorabat eū dicēs. Dne: filia mea modo defuncta est: sz vem impone manū sup eaz. et viuet. Et surgens ihesus sequebatur eū: et discipuli eius.
Et ecce mulier que sanguinis fluxuz patiebat' duodecim āmis accessit retro: et tetigit fimbriaz vestimenti eius. Dicebat enī intra se. Si tetigero tantū vestimentū eius: saluaero. At ihesus ouersus: et videns eam dixit. Cofide filia. Fides tua te saluā fecit. Et saluā facta est mulier ex illa hora. Et cū venisset ihesus in domū principis: et vidissz tibicines & turbam tumultuantē dicebat. Recedite: nō est enim mortua puella. sed dormit. Et deridebāt eū. Et cum eiecta essz turba intrauit: et tenuit manū eius & dixit. Puella surge. Et surrexit puella: & exijt fama hec in vniuersam terrā. Et trāseunte inde ihesu: secuti sūt eum duo ceci clamātes & dicentes. Miserere nostri fili dauid. Cū autē venissz domū. accesserūt ad eū ceci: et dicit eis ihesus. Creditis q̄ hoc possum facere vobis? Dicūt ei. Vtiqz dne. Tūc tetigit oc'os eorz dicēs. Sedm fidē vrāz fiat vobis. Et apti sūt oculi eorz. Et comiatus ē eis ihs dicēs. Videte ne q̄s sciat. Illi ā exeūtes diffamauerūt eū in tota tra illa. Egressis illis ecce obtulerūt ei hoīem mutū demonū habentem: et eiecto demonio locutus est mutus: et mirate sūt turbe dicentes. Nūquaz apparuit sic in israhel. Pharisei aūt dicebant. In principe demoniorz eicit demones. Et circuibat ihesus omnes ciuitates & castella: docēs in synagogis eorz & pdicans euangelium regni: et curans omnē languorē & omnē infirmitatē. Videns aūt turbas misertus est eis: quia erāt vexati & iacētes sicut oues nō habētes pastorez. Tunc dicit discipulis suis. Messis quidē multa: operarij autez pauci. Rogate ergo dominum messis: vt mittat operarios in messem suam.
Et cōuocatis duodecim discipulis suis. dedit illis potestatē spirituum immūdorz vt eicerent eos: et curarēt omnez languorē: & omnē infirmitatem. Duodecim autē discipulorz nomina sunt hec. Primus symō q̄ dicitur petrus & andreas frater eius: philippus & bartholomeus. iacobz zebedei et iohānes frater eius: thomas & mathēus publicanus: et iacobz alphei et thadeus. symon chananeus. et iudas scariothis: qui et tradidit eū. Hos duodecim misit ihesus:

ꝓcipiēs eis dicēs. In viam gentiū ne abieritis: et in ciuitates samaritanorꝫ ne intraueritis: sed potius ite ad oues q̃ perierunt domus israhel. Eūtes aūt ꝑdicate dicentes: quia appropinquauit regnuꝫ celorꝫ. Infirmos curate. mōtuos suscitate. leprosos mūdate: demones eicite: gratis accepistis. g̃tis date. Nolite possidere aurū. neq; argētū: neq; pecuniā in zoms vestris. Nō peraꝫ m via: neq; duas tunicas. neq; calciamēta: neq; virgā. Dignus enim ē operarius cibo suo. In quācunq; aūt ciuitatē aut castellū intraueritis. interrogate quis in ea dignꝰ sit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes aūt in domū: salutate eam dicētes. Pax huic domui. Et si q̃dem fuerit domus digna. veniet pax vra sup eam: si aūt nō fuerit digna: pax vra reuertet ad vos. Et quicunq; nō receperit vos. neq; audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel ciuitate excutite puluerē de pedib vris. Amē dico vobis: tollerabiliꝰ erit terre zo domorum a gomorreorꝫ in die iudicij q̃ illi ciuitati. Ecce ego mitto vos: sicut oues in medio luporꝫ. Estote ergo prudētes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Cauete aūt ab hominib. Tradet enī vos in cōsilis: et in synagogis suis flagellabunt vos: et ad ꝓsides a ad reges ducemini propter me. in testimoniū illis a gentib. Cum aūt tradet vos: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enī vobis in illa hora quid loquamini. Nō enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri q̃ loquit in vobis. Tradet aūt frater fratrē in mortē. et pater filiū: a insurgēt filij in parentes: a morte eos afficient: et eritis odio omnib ꝓpter nomē meū. Qui aūt pseuerauerit vsq; in finē: hic saluus erit. Cū aūt psequent vos in ciuitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: nō cōsumabitis ciuitates israhel: donec veniat filiꝰ hois. Non est discipulus sup magistrū: nec seruus sup dōm suū. Sufficit discipulo vt sit sicut magister eius: a seruo sicut dōs eiꝰ. Si patrē familias beelzebub vocauerunt: quātomagis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nichil enī est optū q̃ nō reuelabitur: et occultū q̃ nō sciatur. Q̃ dico vobis in tenebris dicite in lumīe: et q̃ in aure auditis ꝑdicate sup tecta. Et nolite timere eos q̃ occidūt corpus. animā autē non possunt occidere: sed potius timete eum: qui potest a ammā a corpus ꝑdere in gehēnam. Nōne duo passeres asse veneūt? Et vnus ex illis nō cadet sup terraꝫ sine patre vrō. Vri aūt a capilli capitis omes numerati sūt. Nolite ergo timere: multis passeribꝫ meliores estis vos. Omis ergo q̃ ꝓfitebitur me coram hominib: ꝓfitebor a ego eū coram patre meo q̃ in celis est. Qui aūt negauerit me coraꝫ hominib: negabo a ego eū coram patre meo q̃ in celis ē. Nolite arbitrari q̃ venerim pacē mittē in terrā. Nō veni pacē mittē in traꝫ sed gladiū. Veni enī sep aē hoies adūsus patrē suū. a filiā adūsus mrē suā: et nurū adūsus socrū suā: et inimici hois domestici eius. Qui amat patreꝫ aut matrē plus q̃ me: nō est me dignus. Et qui amat filiū aut filiaꝫ sup me: nō est me dignus. Et qui nō accipit crucē suā a sequitur me: nō est me dignus. Qui inuenit animā suā. perdet illā: et qui perdiderit animā suaꝫ ꝓpter me: inuenet eā. Qui recipit vos me recipit: et q̃ me recipit: recipit eū q̃ me misit. Qui recipit ꝓphaꝫ in noīe ꝓphe: mercedē ꝓphe accipiet. Et q̃ recipit iustū in noīe iusti: mercedē iusti accipiet. Et q̃cūq; potū dederit vni ex minis istis calicē aq̃ frigide tantū in nomīe discipuli: amē dico vobis: non perdet mercedem suam. XI

Et factū est cū cōsumasset ihesus precipiens duodecim discipulis suis: trāsiit inde vt doceret a ꝑdicaret in ciuitatibus eorꝫ. Johānes aūt cum audissi in vinculis opera xpisti: mittēs duos de discipls suis: ait illi. Tu es q̃ venturus es. an aliū expectabam? Et respondēs ihesus ait illis. Eūtes renūciate johāni q̃ audistis a vidistis. Ceci vident. claudi ābulant. leprosi mūdantur. surdi audiūt. mortui resurgunt. pauperes euangelizātur: et beatus est qui non fuerit scādalizatus in me. Illis aūt abeūtib: cepit ihesus dicere ad turbas de johāne. Quid existis in desertū videre? Arūdinem vento agitatā? Sed quid existis videre? Hōmiem molliib vestitū? Ecce qui mollib vestitūtur

in domibꝫ regũ sunt. Sed quid existis videre? Prophetã? Etiã dico vobis: & plusq̃ pphaz. Hic est enim de quo scriptũ ē. Ecce ego mitto vobis ãgelum meũ ante faciem tuam: qui ꝓparabit viã tuã ante te. Amẽ dico vobis: nõ surrexit inter natos mulierꝫ maior iohãne baptista. Qui aũt minor est in regno celorꝫ: maior est illo. A diebꝫ aũt iohãnis baptiste usq; nũc regnũ celorꝫ vi patitur: et violenti rapiũt illud. Omnes enim pphte & lex usq; ad iohem pphauerũt: & si vultis recipere. ipe est helias qui venturus est. Qui habet aures audiẽdi audiat. Cui autẽ similẽ estimabo generationẽ istã? Similis ē pueris sedentibꝫ in foro: qui clamãtes coequalibꝫ dicũt. Cecinimus vobis et nõ saltastis: lamentauimꝰ & nõ plãxistis. Venit enim iohes neq; mãducãs neq; bibẽs: et dicũt demonũ habet. Venit filius homis mãducãs & bibẽs: et dicunt. ecce homo vorax & potator vini: publicanorũ & peccatorꝫ amicus. Et iustificata est sapia a filijs suis.

Tunc cepit exprobrare ciuitatibꝫ in q̃bus facte sunt plurime virtutes eius: quia non egissent penitentiã. Ve tibi corozain. ve tibi bethsaida: quia si in tyro & sydone facte essent virtutes que facte sũt in vobis: olim in cilicio & cinere penitentiã egissent. Verũtamẽ dico vobis: tyro & sydon remissius erit in die iudicij q̃ vobis. Et tu capharnaum. nunq̃d vsq; in celũ exaltaberis? Vsq; in infernũ descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte sũt in te: forte mãsissent vsq; in hanc diem. Verũtamẽ dico vobis: quia terre sodomorꝫ remissius erit in die iudicij q̃ tibi. In illo tpe rndens ihus dixit. Cõfitebor tibi pater dñe celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibꝫ et prudẽtibꝫ: et reuelasti ea puulis. Ita pater: qm̃ sic fuit placitũ ante te. Omnia michi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filiũ nisi pater: neq; prem quis nouit nisi filius: et cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis: et ego reficiam vos. Tollite iugum meũ sup vos: et discite a me quia mitis sũ et humilis corde: et inueniẽtis requiẽ aiabꝫ vris. Jugũ enim meũ suaue ē: & onus meũ leue.

XII

In illo tpe abijt ihus p sata sabbato: discipuli aũt eius esuriẽtes ceperunt vellere spicas & mãducare. Pharisei autem videntes. dixerũt ei. Ecce discipuli tui faciũt: qd nõ licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis q'd fecerit dauid quãdo esurijt & q̃ cum eo erant. quomõ intrauit in domũ dei. et panes ꝓpositionis comedit. q̃s nõ licebat ei edere neq; hijs qui cũ eo erãt: nisi solis sacerdotibꝫ? Aut non legistis in lege. quia sabbatis sacẽdotes in tẽplo sabbatũ violãt: et sine crimine sũt? Dico aũt vobis: quia templo maior est hic. Si aũt scireris quid ē misericordiã volo & nõ sacrificiũ: nũq̃ odemnasseris innocẽtes. Dñs enim ē filius hois: etiam sabbati. Et cũ inde trãsisset: veit in sinagogã eorꝫ. Et ecce homo manũ habens aridã: et interrogabãt eũ dicẽtes. Si licet sabbatis curare? Vt accusarẽt eũ. Ipe aũt dixit illis. Quis erit ex vobis homo q̃ habeat ouem vnã? Et si ceciderit hec sabbatis in foueam: nõne tenebit & leuabit eam? Quãto magis melior est homo oue. Itaq; licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manũ tuã. Et extẽdit: et restituta est sanitati sicut altera. Exeũtes autẽ pharisei. osiliũ faciebãt aduersus eũ: quõ pderẽt eũ. Ihesus autẽ sciens recessit inde: et secuti sunt eũ multi: et curauit eos omnes. Et precepit eis. ne manifestũ eũ facerẽt: vt adimpleret q̃d dictũ est p ysaiam pphaz dicẽtẽ. Ecce puer meus quẽ elegi: dilectus meus in quo bene oplacuit anime mee. Ponã spiritũ meũ super eũ: et iudiciũ gẽtibꝫ nũciabit. Non ostendet neq; clamabit: neq; audiet aliquis in plateis vocẽ eius. Arundinẽ q̃ssatam nõ cõfringet. et linum fumigans non extinguet: donec eiciat ad victoriã iudiciũ: et in nomine eius gentes sperabũt. Tũc oblatus est ei demonũ habẽs cecus et mutus: et curauit eum ita vt loq̃retur & videret. Et stupebãt omnes turbe: et dicebant. Nunq'd hic est filius dauid? Pharisei aũt audiẽtes dixerũt. Hic nõ eicit demões: nisi beelzebub principe demoniorꝫ. Ihesus aũt sciẽs cogitationes eorꝫ dixit eis. Omne regnũ diuisum ostra se desolabit: et omnis ciuitas vl' domꝰ diuisa contra se non stabit. Et si sathanas

sathanan eicit: adúsus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in beelzebub eicio dæmones: filij vri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices erunt vestri. Si aūt ego in spiritu dei eicio dæmones: igitur puenit in vos regnum dei. Aut quomodo potest quisq̃ intrare in domū fortis & vasa eius diripere: nisi ꝓius alligauerit fortē? Et tūc domū illius diripiet. Qui nō ē mecū contra me est: et q̃ nō ꝯgregat mecū spargit? Ideo dico vobis: omne pecatum & blasphemia remittet hominib: spūs aūt blasphemie non remittet. Et q̃cunq; dixerit vbum ꝯtra filiū homīs. remittetur ei: q̃ autē dixerit cōtra spm̄ sanctū non remittet ei: neq; in hoc seculo. neq; in futuro. Aut facite arborē bonā & fructū eius bonū: aut facite arborem malā: et fructū eius malū. Siquidē ex fructū. arbor agnoscit. Progenies viperarū: quomodo potestis bona loq̃ cū sitis mali? Ex abūdantia enim cordis. os loquitur. Bonus homo de bono thesauro ꝓfert bona: et malus homo de malo thesauro ꝓfert mala. Dico autē vobis: qm̄ omne verbū ociosū quod locuti fuerint homines: reddēt racionē de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis: et ex verbis tuis ꝯdēnaberis. Tunc rndērūt ei quidā de scribis & phariseis dicētes. Magister: volumus a te signū videre. Qui rndēs ait illis. Generatio mala & adultera signū querit: et signū nō dabitur ei nisi signū ione ꝓphe. Sicut enim fuit ionas in ventre cetī tribꝰ diebꝰ & tribꝰ noctibꝰ: sic erit filius hominis in corde terre tribꝰ diebꝰ & tribꝰ noctibus. Viri ninuite surgēt in iudicio cū generatione ista & ꝯdemnabūt eam: q̃ pentētiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plusq̃ iona hic. Regīa austri surget in iudicio cū generatōe ista & cōdemnabit eā: quia venit a finib: terre audire sapiam salomonis. Et ecce plusq̃ salomon hic. Cū aūt immundus spiritus exierit ab hoie ambulat ꝑ loca arida q̃rens requiē: et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meā vnde exiui. Et veniens inuenit eā vacantē: scopis mūdatam. et ornatā. Tūc vadit & assumit septē alios spiritus secū nequiores se: et intrātes habitant ibi: et fiunt nouissima hoīs illius peiora ꝑoribꝰ. Sic erit et generacōi huic pessime. Adhuc eo loquēte ad turbas: ecce mater eius & fratres stabāt foris: q̃rētes loqui ei. Dixit aūt ei quidā. Ecce mater tua et fratres tui foris stāt: querētes te. At ipe respondēs dicēti sibi ait. Que ē mater mea: et qui sūt fratres mei? Et extēdens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea & fratres mei. Quicunq; enim fecerit voluntatem patris mei. qui in celis est: ipe meus frater soror et mater est. XIII

13

In illo die exiens ihūs de domo sedebat secus mare. et cōgregate sūt ad eū turbe multe. ita vt in nauiculā ascēdens sederet: et omnis turba stabat in litore: & locutus est eis multa in parabolis dicēs. Ecce exijt qui seminat seiare. Et dū seminat quedā ceciderūt secus viam: & venerūt volucres & comederūt ea. Alia aūt ceciderūt in petrosa vbi non habebāt terrā multā: et ꝯtinuo exorta sūt quia nō habebant altitudinē terre. Sole aūt orto estuauerunt: et quia nō habebāt radicē aruerūt. Alia aūt ceciderūt in spinas: et creuerūt spine & suffocauerūt ea. Alia aūt ceciderūt in tram bonam: et dabāt fructū. aliud cētesimū. aliud sexagesimū: aliud triccesimū. Qui habet aures audiēdi audiat. Et accedētes discipuli dixerūt ei. Quare in parabolis loq̃ris eis? Qui rndens ait illis. Quia vobis datū est nosse misteria regni celorū: illis autē nō est datū. Qui enim habꝰ dabit & abūdabit: qui autē nō habet: et quod habet auferet ab eo. Ideo in parabolis loquor eis. quia videntes nō vidēt. et audientes non audiunt neq; intelligūt: et adimplebit in eis ꝓphetia ysaie dicētis. Auditu audietis & nō intelligetis: et videtes videbitis & non videbitis. Incrassatū est enim cor ꝑpli huius et auribꝰ g̃uiter audierūt. et oculos suos clauserūt: ne quādo videant oculis & auribꝰ audiant. et corde intelligāt: et conuertant & sanem eos. Vestri aūt beati oculi q̃ vident: et aures vestre q̃ audiūt. Amē quippe dico vobis: q̃ multi ꝓphete & iusti cupierūt videre que videtis & non viderūt: et audire q̃ auditis. et nō audierūt. Vos ergo audite

parabolā seminātis. Omis q audit verbū
regni & non intelligit. venit malus & rapit
qd seminatū est in corde eius: hic ē qui secus
viā seminatus ē. Qui aūt sup petrosa seiatus
ē: hic ē qui verbū audit: et continuo cum
gaudio accipit illud. Nō habet autē in se
radicē sed est tpalis. Facta aūt tribulatione
& pseculiōe ꝓpter verbū: continuo scādalizat.
Qui aūt est seiatus in spinis: hic est q
verbū dei audit. et sollicitudo seculi istius
& fallacia divitiarū suffocat verbū: et sine
fructu efficit. Qui vero in tram bona seiat?
est: hic ē qui audit verbū & intelligit & fru-
ctum affert: et facit aliud quidē centesimū.
aliud aūt sexagesimū: aliud vero tricentesi-
mū. Aliā parabolā ꝓposuit illis dicens. Si-
mile factū ē regnū celorū homini q seiauit
bonū semen in agro suo. Cū aūt dormirent
hoies: venit inimicus eius & supseiauit zizā-
ia in medio tritici: & abiit. Cum aūt creuis-
set herba & fructū fecisset: tūc apparuerūt & zi-
zania. Accedentes aūt sui patrisfamilias:
dixerūt ei. Dne. nōne bonū semen seiasti in
agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ai-
it illis. Inimicus hō hoc fecit. Serui autē
dixerūt ei. Vis imus & colligimus ea? Et
ait. Non. Ne forte colligētes zizania eradi-
cetis simul & triticū. Sinite vtraq crescere
vsq ad messem: et in tpe messis dicā mes-
soribus. Colligite p̄mū zizania. et alligate
ea fasciculos ad ꝓburendū: triticū autē cō-
gregate in horreū meū. Aliā parabolā ꝓpo-
suit eis dicēs. Simile ē regnū celorū gno
synapis: qd accipiēs homo seiauit in agro
suo: qd minimū quidē est omib semimbus.
Cū autē creuerit maius est omib oleribus:
et fit arbor: ita vt volucres celi veniāt & ha-
bitent in ramis eius. Aliā parabolā locut?
ē eis. Simile ē regnū celorū fermēto. qd acce-
ptū mulier abscōdit in farine satis trib: do-
nec fermtatū est totū. Hec omia locutus ē
ihs in parabolis ad turbas: & sine parabo-
lis nō loqbatur eis: ut impleret qd dictū
erat p ꝓphā dicentē. Aperiā in parabolis
os meū: eructuabo abscōdita a ostitutiōe
mūdi. Tunc dimissis turbis venit in domū:
et accesserūt ad eū discipuli eius dicentes.
Edissere nob parabolā zizaniorū agri. Qui
rndens ait. Qui seminat bonū semē. est fili-
us hois. Ager autē ē mūdus. Bonū vero
semē: hij sūt filij regni. Zizania autē: filij sūt
nequā. Inimicus autē qui seiauit ea. ē dya-
bolus. Messis vero: ostimatio seculi ē. Oi es-
tores autē angeli sūt. Sicut ergo colligūt
zizania & igni oburūt: sic erit in ostimatiōe
seculi. Mittet filius hois angelos suos. et
colligent de regno eius omnia scandala. et
eos qui faciūt iniquitatē: & mittent eos in
caminū ignis. Ibi erit fletus & stridor dentū.
Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno pris
eorū. Qui habet aures audiēdi audiat. Si-
mile est regnū celorū thesauro abscōdito i
agro: quē qui inuenit homo abscōdit. et p
gaudio illius vadit & vēdit vniūsa q habt:
et emit agrū illū. Iterū simile est regnū ce-
lorū homini negociatori: querēti bonas mā-
garitas. Inuēta autē vna p̄ciosa margari-
ta: abiit & vēdidit oia que habuit: et emit
eā. Iterū simile ē regnū celorū sagene misse
in mare: et ex omni genere piscū cōgregā-
ti. Quā cū impleta essi educētes & secus lit?
sedētes. elegerūt bonos in vasa: malos aūt
foras miserūt. Sic erit in ostimatiōe seculi.
Exibunt angeli. & separabūt malos de me-
dio iustorū: et mittēt eos in caminū ignis:
ibi erit fletus & stridor dentū. Intellexistis
hec omia? Dicūt ei. Etiā. Ait illis. Ideo ois
scriba doctus in regno celorū similis ē hoi
patrifamilias: qui pferte de thesauro suo no-
ua & vetera. Et factū est cū ostimassi ihesus
parabolas istas: tūsit inde. Et venens in
patriā suā docebat eos in synagogis eorū:
ita vt mirarent & dicerēt. Unde huic sapia
hec & virtutes? Nonne hic est fabri filius?
Nonne mater eius dicitur maria & fratres
eius iacobus & ioseph. et simō & iudas: et
sorores eius nōne omnes apud nos sunt?
Unde ergo huic omia ista? Et scandalizā-
bant in eo. Ihesus autē dixit eis. Non est
ꝓpheta sine honore msi in patria sua: et in
domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas:
ꝓpter incredulitatem illorū. XIIII

In illo tpe audivit herodes tetracha
famā ihesu: et ait pueris suis. Hic est
iohs baptista: ipe surrexit a mortuis: & ideo
virtutes operātur in eo. Herodes enī tenuit

mathey

iohēz ⁊ alligauit eū: ⁊ posuit in carcerē ꝓpt
herodiadē vxorē fratris sui. Dicebat enī illi
iohes. Nō licet tibi habere eaz. Et volens
illū occidere timuit ꝓplm: quia sicut ꝓpham
eū habebāt. Die aūt natalis herodis. saltauit
filia herodiadis in medio: et placuit
herodi. Vnde cū iuramēto pollicitus est ei
dare: qcūqz postulasſz ab eo. At illa premu-
nita a mre sua da michi inqt hic in disco:
caput iohis baptiste. Et ꝯtristatus ē rex:
ꝓpter iuramentū autez et eos qui parit re-
cūbebant iussit dari. Misitqz ⁊ decollauit
iohem in carcere. Et allatū est caput eius
in disco. et datū ē puelle: et illa attulit mri
sue. Et accedētes discipuli eius tulerūt cor-
pus et sepelierūt illud: et venētes nūcia-
uerūt ihesu. Quod cū audisſz ihus secessit
inde in nauiculā: in locū desertū seorsum. Et
cū audissent turbe: secute sunt eū pedestres
de ciuitatib̄. Et exiens vidit turbā multaz:
et misertus est eis: et curauit lāguidos eorz.
Vespere aūt facto: accesserunt ad eū disci-
puli eius dicētes. Desertus ē locus ⁊ hora
iam pterijt: dimitte turbas: vt eūtes in ca-
stella emant sibi escas. Ihesus aūt dixit eis.
Non habēt necesse ire: date illis vos man-
ducare. Rndērūt ei. Nō habemus hic nisi
quinqz panes ⁊ duos pisces. Qui ait eis.
Afferte michi illos huc. Et cū iussisſz turbā
discūbere sup fenū: acceptis quinqz pamb̄
et duob̄ piscib̄. aspiciēs in celū bndixit ⁊
fregit. et dedit discipulis panes: discipuli
aūt turbis. Et māducauerūt omnes: et sa-
turati sunt. Et tulerunt reliquias: duodecim
cophinos fragmētorz plenos. Manducā-
tū autē fuit numerus quinqz milia virorz:
exceptis mlieribz ⁊ puuls. Et statim iussit
discipulos ascēdere in nauiculā: et pcedere
eū trāsfretū donec dimitteret turbas. Et di-
missa turba: ascendit in montē solus orare.
Vespere aūt facto: solus erat ibi. Nauiclā
aūt in medio mari iactabat fluctib̄. Erat
enim ꝯrarius vētus. Quarta aūt vigilia
noctis. venit ad eos ābulās sup mare. Et
videtes eū sup mare ābulantē. turbati sunt
dicētes: qa fantasma est. Et p timore da-
mauerūt. Statimqz ihus locutus est eis di-
cens. Habete fiduciā: ego sū: nolite timere.
Rndens aūt petrus dixit. Dne si tu es: iube
me venire sup aquas. At ipe ait. Veni. Et
descendēs petrus de nauicula ābulabat sup
aquam vt veniret ad ihesū. Videns vero vē-
tum validū timuit. Et cū cepisſz mergi: da-
mauit dicēs. Dne saluū me fac. Et cōtinuo
ihus extēdens manū apphendit eū: et ait
illi. Modice fidei quare dubitastis? Et cum
ascendissz in nauiculā: cessauit vētus. Qui
aūt in nauicula erāt: venerūt ⁊ adorauerūt
eū dicētes. Vē filius dei es. Et cū trāsfretas-
sent: venerūt in terrā genesar. Et cū ognō-
uissent eū viri loci illius. miserūt in vniūsaz
regionē illā. et obtulerūt ei omnes male ha-
bētes: et rogabāt eū vt vl' fimbriā vestimti
eius tangerēt. Et qcūqz tetigerūt salui fa-
cti sūt. XV

Tunc accesserūt ad eū
ab ihrosolimis scribe et pharisei di-
cētes. Quare discipuli tui trāsgrediūtur tra-
dicōnes semorz? Nō enim lauāt manus su-
as cum panē manducāt. Ipe aūt rndens.
ait illis. Quare ⁊ vos trāsgredimini māda-
tum dei ꝓpter tradicōnē vrāz? Nam deus di-
xit. Honora prem ⁊ matrē: et qui maledi-
xerit patri vel matri: morte moriatur. Vos
aūt dicitis. qcūqz dixerit pri vel matri. mu-
nus qcūqz est ex me tibi pderit: et nō ho-
norificabit prem suū aut matrē suā: ⁊ irritū
fecistis mādatū dei ꝓpter tradicionē vrām.
Ypocrite: bn ꝓphauit de vob̄ ysaias dicēs.
Populus hic labijs me honorat: cor autez
eorz longe est a me. Sine causa aūt colūt
me docētes doctrinas ⁊ mādata hominuz.
Et cōuocans ad se turbis: dixit eis. Audite
et intelligite. Nō qd intrat in os coinqnat
hoiem: sz qd pcedit ex ore hoc coinqnat ho-
minē. Tūc accedētes discipuli eius dixerūt
ei. Scis qz pharisei audito hoc verbo scan-
dalizati sunt? At ille rndens ait. Omis plā-
tatio quā nō plātauit pater meus celestis
eradicabit. Dimite illos: ceci sūt: et duces
cecorz. Cecus autez si ceco ducatū prestet:
ambo in foueā cadūt. Rndens autē petrus.
dixit ei. Edissere nobis parabolā istā. At il-
le dixit. Adhuc ⁊ vos sine intellectu estis?
Non intelligitis. quia omne qd in os intrat
in ventrē vadit: et in secessum emittit? Que
autē pcedunt de ore. de corde exeūt: et ea

coinquinãt homiez. De corde enĩ exeũt cogitationes male: homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia: blasphemie. Hec sũt que coinquinãt hominẽ. Nõ lotis aũt mambo manducare non coinquinat hoiez. Et egressus inde: secessit in partes tyri et sydonis. Et ecce mlier chananea a finibus illius egressa: clamauit dicens ei. Miserẽ mei dñe fili dauid: filia mea male a demonio vexatur. Qui non respõdit ei verbum. Et accedẽtes discipuli eius: rogabãt eũ dicentes. Dimitte eam: q̃a clamat post nos. Ipse autẽ rñdens ait. Nõ sum missus: nisi ad oues q̃ perierunt domus israhel. At illa venit: et adorauit eum dicẽs. Domine: adiuua me. Qui respõdẽs ait. Non ẽ bonũ sumẽ panẽ filiorũ: et mittẽ cambo. At illa dixit. Etiã dñe. Nam & catelli edũt de micis: q̃ cadũt de mensa dñorũ suorũ. Tunc respõdẽs ihs: ait illi. O mlier magna ẽ fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cũ transisset inde ihesus. venit secus mare galilee: & ascendẽs in montẽ sedebat ibi. Et accesserũt ad eũ turbe mlte: habẽtes secũ mutos. cecos. claudos. debiles. et alios mltos: et pieceruũt eos ad pedes eius: et curauit eos. ita ut turbe mirarẽtur videntes mutos loquẽtes. claudos ambulãtes. cecos videntes: et magnificabant deũ israhel. Ihesus autẽ uocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe: quia triduo iam pseuerãt mecũ: et non habent quod mãducẽt. Et dimittere eos ieunos nolo: ne deficiãt in via. Et dicunt ei discipuli. Vnde ergo nobis in deserto panes tantos. ut saturemus turbam tantã? Et ait illis ihesus. Quot panes habetis? At illi dixerũt. Septem. Et paucos pisciculos. Et pcepit turbe. ut discumberẽt super terrã. Et accipiens septẽ panes & pisces. et grãs agens fregit et dedit discipulis: et discipuli dederũt populo. Et omederũt omes: & saturati sũt. Et q̃d supfuit de fragmẽtis: tulerũt septẽ sportas plenas. Erãt aũt qui mãducauerũt quatuor milia hoim: ex puulos & mulieres. Et dimissa turba ascẽdit in nauicla: & veit in fines magedan.

Et accesserũt ad eũ pharisei XVI
& saducei tẽptãtes: & rogauerũt eũ ut signũ de celo ondẽt eis. At ille rñdẽs. ait illis. Facto vespe dicitis serenũ erit: rubicũdũ ẽ enĩ celũ. Et mane. hodie tempestas: rutilat enĩ triste celũ. Faciem ergo celi diiudicare nostis: signa autẽ temporũ non potestis. Generatio mala & adultera signũ querit: & signũ non dabitur ei nisi signũ ione. Et relictis illis abijt. Et cũ venissent discipuli eius trans fretũ: oblitti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini & cauete a fermento phariseorũ et saduceorũ. At illi cogitabãt inter se dicentes. Quia panes non accepimus. Sciens aũt ihus. dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: q̃a panes nõ habetis? Nondũ intelligitis neq; recordami quinq; panũ. & quinq; milia hoim: et quot cophinos sumpsistis? Neq; septem panuz & quatuor milia hominũ: et quot sportas sumpsistis? Quare nõ intelligitis q̃a non de pane dixi vobis: cauete a fermento phariseorũ & saduceorũ? Tunc intellexerunt q̃a nõ dixerit cauendus a fermẽto panũ: sed a doctrina phariseorũ & saduceorum. Venit aũt ihesus in partes cesaree philippi: et interrogabat discipulos suos dicẽs. Quem dicũt homies esse filiũ homis? At illi dixerũt. Alij iohannẽ baptistam: alij heliam. alij vero ieremiam: aut vnũ ex pphetis. Dicit illis ihesus. Vos autẽ quẽ me esse dicitis? Respondẽs simon petrus dixit. Tu es xpc filius dei viui. Respondens aũt ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis nõ reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi. quia tu es petrus: et sup hanc petrã edificabo ecclesiaz meã: et porte inferi non pualebũt aduersus eaz. Et tibi dabo claues regni celorũ. Et q̃cũq; ligaueris sup terrã erit ligatũ & in celis: et q̃cunq; solueris sup terrã erit solutũ in celis. Tunc pcepit discipulis suis ut nemĩ dicerẽt: quia ipse esset ihesus xpc. Exinde cepit ihus ostendẽ discipulis suis. q̃a oportet eum ire iherosolimã: et multa pati a senioribus & scribis & principibz sacerdotũ: et occidi & tertia die resurgere. Et assumẽs eũ petrus. cepit increpare illũ dicens. Absit a te dñe: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit. Vade post me sathanas scandalum es mihi:

quia nō sapis ea que dei sūt: sed ea que sūt
hoīm. Tunc ihesus dixit discipulis suis. Si
quis vult post me venire abneget semet-
ipm: et tollat crucē suā ⁊ sequatur me. Qui
enī voluerit aīam suā saluā facere: pdet eā.
Qui aūt pdiderit aīam suā ꝓpter me: inue-
met eam. Quid enī ꝓdest homini si mūdū
vniuersū lucretur: anime vero sue detrimētum
patiatur? Aut quā dabit homo ōmutacōē
pro aīa sua? Filius enī venturus ē in glia
patris sui cū angelis suis: et tūc reddet vni-
cuiq; secōm opa eius. Amē dico vobis: sūt
q̄dā de hic stātib; qui nō gustabūt mortē:
donec videāt filiū hōis venīētē in regno suo.

Et post dies sex assumpsit XVII
ihus petrū ⁊ iacobū ⁊ iohānē fratrē
eius: et ducit illos in montē excelsū seorsu:
⁊ transfiguratus ē ante eos. Et resplendu-
it facies eius sicut sol: vestimēta autē eius
facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt
illis moyses ⁊ helias cum eo loquētes. Re-
spondens aūt petrus dixit ad ihm. Domi-
ne bonu; est nos hic esse: si vis faciamus
hic tria tabernacula: tibi vnū ⁊ moysi vnū
et helie vnū. Adhuc eo loquēte: ecce nubes
lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nu-
be dicens. Hic est filius meus dilectus in
quo mihi bene ꝑplacui: ipm audite. Et au-
dientes discipuli ceciderūt in faciē suam: ⁊
timuerunt valde. Et accessit ihus ⁊ tetigit
eos: dixitq; eis Surgite: et nolite timē. Le-
uātes autē oculos suos: neminē viderunt:
nisi solū ihm. Et descendēt; illis de mōte:
p̄ecepit ihesus dicens. Nemini dixeritis visi
onē: donec filius hōis a mortuis resurgat.
Et interrogauerūt eum discipuli dicentes.
Quid ergo scribe dicūt q̄ helias oportet
primo venire? At ille rndens ait eis. He-
lias quidē venturus est: et restituet omnia.
Dico autē vobis: q̄ helias iam venit ⁊ nō
cognouerunt eū: sed fecerūt in eo quecūq;
voluerūt. Sic ⁊ filius hōis passurus est
ab eis. Tunc intellexerūt discipuli quia de
iohanne baptista dixisset eis. Et cū venissē
ad turbam: accessit ad eū homo gen̄b; p-
uolutus ante eum dicens. Dne miserē filio
meo quia lunaticus ē: et male patitur. Nā
sepe cadit in ignē: et crebro in aquam. Et
obtuli eū discipulis tuis: et nō potuerūt cu-
rare eū. Respondēs ihus dixit. O generacō
incredula ⁊ peruersa: quousq; ero vobiscū?
Vsq; quo patiar vos? Afferte huc illū ad
me. Et increpauit illū ihesus: et exiit ab eo
demonium: ⁊ curatus est puer ex illa hora.
Tunc accesserūt discipuli ad ihm secreto: ⁊
dixerūt. Quare nos non potuimus eicere
illū? Dicit illis. Propter incredulitatē vrā.
Amen quippe dico vobis: si habueritis fidē
sicut granū sinapis dicens monti huic tran-
si hinc ⁊ transibit: et nihil impossibile erit
vob. Hoc autē genus nō eicit: nisi p ora-
onē ⁊ ieiunīū. Conūsantib; autē eis in gali-
lea: dixit illis ihus. Filius hōis tradēdus
est in manus hominū: ⁊ occidēt eū: et tertia
die resurget. Et cōtristati sunt vehementer.
Et cum venissent capharnaū: accesserūt q̄
didragmam accipiēbāt ad petrū: et dixerūt
ei. Magister vester non soluit didragma?
Ait. Etiā. Et cū intrassē in domū: preuenit eum
ihesus dicens. Quid tibi videtur simon? Re-
ges terre a quib; accipiūt tributū vel cen-
sum: a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit
Ab alienis. Dixit illi ihus. Ergo liberi sūt
filii. Vt autē nō scandalizemus eos: vade
ad mare ⁊ mitte hamū: ⁊ eū piscem qui pri-
mus ascenderit tolle: ⁊ aperto ore eius in-
uenies stateremē: illū sumēs da eis ꝑ me ⁊ te.

In illa hora accesserūt disci- XVIII
puli ad ihesum dicentes. Quis putas
maior est in regno celorū? Et aduocās ihe-
sus paruulū: statuit eū in medio eorū et dix-
it. Amen dico vobis: nisi cōuersi fueritis et
efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in reg-
nū celorū. Quicunq; ergo humiliauerit se
sicut paruulus iste: hic ē maior in regno celorū.
Et qui suscepit vnū paruulū talē in noīe meo
me suscepit. Qui autē scandalizauerit vnū
de pusillis istis qui in me credūt: expedit ei
ut suspendatur mola asinaria in collo eius: ⁊
demergatur in pfundū maris. Ve mūdo ab
scandalis. Necesse est enī ut veniāt scāda-
la Verūtamē ve homini p quē scandalum
venit. Si autē manus tua vel pes tuus scā-
dalizat te: abscide eū et pice abs te. Bonū
tibi est ad vitā ingredi debilē uel claudū:
q̄ duas manus vel duos pedes habentē

mitti in ignē eternū. Et si oculus tuus scan-
dalizat te: erue eū & pice abs te. Bonū tibi
est vnū oculū habentē in vitam intrare: q̄
duos oculos habētes mitti in gehēnā ignis.
Videte ne contemnatis vnū ex hīs pusillis.
Dico enim vobis: q̄ ānēli eōr in celis sem-
per vident faciē patris mei qui in celis est.
Venit enim filius hōis saluare qd̄ perierat.
Quid vobis videt? Si fuerint alicui centū
oues & errauerit vna ex eis: nōne relinq̄t
nonagintanouē in montibus & vadit queré
eam que errauit? Et si contigerit ut inuenat
eam: amē dico vobis. q̄ gaudet sup eā ma-
gis q̄ sup nonagintanouē que nō errauē-
rūt. Sic nō est volūtas ante patrē vestrū
qui in celis est: vt pereat vnus de pusillis
istis. Si autē peccauerit in te frater tuus: va-
de & corripe eū inter te & ipm solū. Si te au-
dierit: lucrātus eris fratrē tuū. Si autē non
te audierit. adhibe tecum adhuc vnū vel
duos: vt in ore duōr vel triū testū stet o-
mne verbū. Qd̄ si nō audierit eos: dic eccle-
sie. Si aūt ecclesiā nō audierit: sit tibi sicut
ethnicus & publican. Amē dico vobis: q̄-
cunq̄ alligaueritis sup terrā erūt ligata
in celo: et quecūq̄ solueritis sup terrā erūt
soluta & in celo. Iterū dico vob: quia si duo
ex vobis consenserint super terrā de omni re
quācunq̄ petierint: fiet illis a patre meo q̄
in celis est. Vbi enim sūt duo vel tres con-
gregati in nomīe meo: ibi sū in medio eōr.
Tunc accedēs petrus ad eū dixit. Dñe. q̄ties
peccabit in me frater meus: et dimittam ei?
Vsq̄ septies? Dicit illi ihesus. Nō dico tibi
usq̄ septies: sed usq̄ septuagies septies. Ide-
o assimilatū est regnū celōr homini regi: q̄
voluit rationē ponē cū seruis suis. Et cum
cepisset rationē ponere. oblatus ē ei vnus q̄
debebat ei decē mlia talenta. Cum autē nō
habēt vnde redderet: iussit eū dñs eius ve-
nūdari. et vxorē eius & filios. et omnia que
habebat: & reddi. Procidēs aūt seruus ille.
orabat eū dicens. Patientiā habe in me: &
omnia reddā tibi. Misertus aūt dñs serui
illius. dimisit eū: et debitū dimisit ei. Egres-
sus aūt seruus ille: inuenit vnū de conseruis
suis. qui debebat ei centū denarios: et tenēs.
suffocabat eū dicens. Redde qd̄ debes. Et
procidens conseruus eius. rogabat eū dicens.
Patientiā habe in me: et omnia reddam tibi.
Ille aūt noluit: sed abiit & misit eū in carcerē:
donec redderet debitū. Videntes aūt cōfui
eius que fiebāt. contristati sūt valde: et vene-
rūt et narrauerūt dño suo omnia que facta
fuerāt. Tūc vocauit illū dñs suus: et ait illi.
Serue nequā: omē debitum dimisi tibi. qm̄
rogasti me. Nōne ergo oportuit & te mise-
reri conserui tui: sicut & ego tui misertus sum?
Et iratus dominus eius tradidit eū tortori-
bus: quoadusq̄ redderet vniuersū debitū.
Sic & pr̄ meus celestis faciet vob: si nō re-
misitis vnusquisq̄ fratri suo de cordibus vr̄is.

XIX

Et factū est cū consumasset ihesus
sermones istos migrauit a galilea: &
venit in fines iudee trās iordanen. et secu-
te sūt eum turbe multe: et curauit eos ibi. Et
accesserūt ad eū pharisei tēptantes eum &
dicētes. Si licet homini dimittere vxorem
suā quacūq̄ ex causa? Qui rūdens ait eis.
Nō legistis q̄a qui fecit ab initio: masculū
et feminā fecit eos? Et dixit. Propter hoc
dimittet homo patrē & matrē: et adhærebit
vxori sue: et erunt duo in carne vna. Itaq̄
iam nō sunt duo: sed vna caro. Qd̄ ergo de?
coniunxit: hō nō separat. Dicūt illi. Quid er-
go moyses mādauit dari libellū repudij et
dimittere? Ait illis. Qm̄ moyses ad durici
am cordis vr̄i permisit vob dimittere vxores
vr̄as: ab initio aūt non fuit sic. Dico autem
vobis: q̄a quicūq̄ dimiserit vxorē suā nisi
ob fornicationē & aliā duxerit: mechatur. Et
qui dimissam duxerit. mechatur. Dicūt ei di-
scipuli eius. Si ita est causa homini cū vxo-
re: non expedit nubere. Qui dixit. Non o-
mnes capiunt verbū istud: sed quib datū
est. Sūt enim eunuchi qui de matris vtero
sic nati sunt: & sūt eunuchi qui facti sunt ab
hominib: et sūt eunuchi qui seipsos castra-
uerūt ꝓpter regnū celōr. Qui potest capē
capiat. Tūc oblati sunt ei paruuli: ut man?
eis imponeret & oraret. Discipuli aūt increpa-
bāt eos. Ihesus vero ait eis. Sinite par-
uulos. & nolite eos prohibere ad me venire:
taliū est enī regnū celōr. Et cū imposuisset
eis manus: abiit inde. Et ecce vn? accedēs
ait illi. Magister bone: quid bonī faciā vt

habēā vitā eternā? Qui dixit ei. Quid me
interrogas de bono? Vnus ē bonus deus.
Si aūt vis ad vitam ingredi: ſua manda-
ta. Dicit illi. Que? Ihesus aūt dixit. Nō ho-
micidiū facies. non adulterabis. nō facies
furtū. nō falſū teſtimoniū dices: honora pa-
trem tuū ⁊ matrē: diliges pximuz tuū ſicut
teipm. Dicit illi adoleſcens. Omia hec cuſto-
diui: quid adhuc michi deeſt? Ait illi ihus.
Si vis pfectus eſſe. vade vēde que habes
⁊ da pauperib: ⁊ habebis thesauz in celo:
et vem ſequē me. Cū audiſſz aūt adoleſcēs
verbū: abiit triſtis. Erat enī habēs multas
poſſeſſioēs. Ihus aūt dixit diſcipulis ſuis.
Amen dico vobis: qa diues difficile intra-
bit in regnuz celoz. Et iterū dico vob. Fa-
cilius eſt camelū p foramē acus trāſire: q̄
diuitē intrare in regnū celoz. Auditis au-
tem hijs diſcipuli. mirabāt valde dicētes.
Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Aſpiciens
aūt ihesus. dixit illis. Apud homīes hoc im-
poſſibile eſt: apud deū autē omnia poſſibi-
lia ſūt. Tunc respōdens petrus. dixit ei. Ec-
ce nos reliquimus omia: et ſecuti ſumus te.
Quid ergo erit nobis? Ihus aūt dixit illis.
Amē dico vobis: q̄ vos qui ſecuti eſtis me
in regeneratione cū ſederit filius hominis
in ſede maieſtatis ſue. ſedebitis ⁊ vos ſuper
ſedes duodecim: iudicātes duodecē tribus
iſrl'. Et omnis qui reliq̄t domū vel fratres ā
ſoroes. aut prem aut mrez aut vxorē aut fi-
lios aut agros ꝓpter nomē meū: centuplū
accipiet: et vitam eternā poſſidebit. Multi
autē erūt pmi nouiſſimi: et nouiſſimi primi.

Simile eſt regnū celoz homī XX
patrifamilias: qui exiit pmo mane
cōducere operarios in vineā ſuā. Comuen-
tione autē facta cū operarijs ex denario di-
urno: miſit eos in vineā ſuā. Et egreſſus cir-
ca horam terciā: vidit alios ſtātes in foro
ocioſos: ⁊ illis dixit. Ite ⁊ vos in vineā: et
q̄d iuſtū fuerit dabo vob. Illi aūt abierūt.
Iterū autē exiit circa ſextā ⁊ nonā horaz: ⁊
fecit ſimiliter. Circa vndecimaz vero exiit:
et inuenit alios ſtantes: ⁊ dicit illis. Quid
hic ſtatis tota die ocioſi? Dicunt ei. Quia
nemo nos ꝯduxit. Dicit illis. Ite ⁊ vos in
vineā. Cū ſero aūt factū eſſz. dicit dominus
vinee. ꝓ curatori ſuo. Voca operarios ⁊ rd-
de illis mercedē: incipiēs a nouiſſimis uſq̄
ad pmos. Cū venſſent ergo q̄ circa vndeci-
mam horā venerāt: acceperūt ſingulos de-
narios. Venientes aūt ⁊ pmi arbitrati ſunt
q̄d plus eſſent accepturi: acceperūt autē ⁊
ipi ſingulos denarios. Et accipiētes mmu-
rabāt aduerſus patrēfamilias dicētes. Hij
nouiſſimi vna hora fecerunt: et pares illos
nobis feciſti qui portauim? pōdus diei et
eſtus? At ille respōdēs vni eoz dixit. Ami-
ce: non facio tibi iniuriā. Nōne ex denario
cōueniſti mecum? Tolle q̄d tuū eſt ⁊ vade.
Volo aūt ⁊ huic nouiſſimo dare: ſicut et ti-
bi. Aut nō licet michi q̄d volo facere? An
oculus tuus nequā eſt. q̄a ego bonus ſum?
Sic erūt nouiſſimi pmi: et primi nouiſſimi.
multi enim ſunt vocati pauci vēo electi. Et
aſcēdēs ihesus ihersolimā: aſſumpſit duo-
decim diſcipulos ſecreto: et ait illis. Ecce a-
ſcēdim? ihersolimā. et filius hois tradetur
principib ſacdotū ⁊ ſcribis: et dēmnabūt
eū morte: et tradēt eū gētib ad deludendū
⁊ flagellandū: ⁊ crucifigendū: ⁊ tercia die
reſurget. Tūc acceſſit ad eū mater filiorū ze-
bedei cū filijs ſuis: adorās ⁊ petēs aliq̄d ab
eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt ſe-
dēāt hij duo filij mei vnus ad dexterā tuaz:
et vnus ad ſiniſtrā in regno tuo. Respōdēs
aūt ihesus dixit. Neſcitis quid petatis. Po-
teſtis bibere calicē quē ego bibiturus ſū?
Dicūt ei. Poſſumus. Ait illis. Calicē quidē
meū bibetis: ſedere aūt ad dexterā meaz et
ſiniſtrā nō eſt meū dare vobis: ſz quib pa-
ratū eſt a patre meo. Et audiētes decē. indi-
gnati ſūt de duob fratrib. Ihesus autē vo-
cauit eos ad ſe: et ait. Scitis q̄ principes
gētium dominātur eoz: et qui maiores ſunt
poteſtatē exercēt inter eos? Nō ita erit in-
ter vos. Sz q̄cunq̄ voluerit inter vos ma-
ior fieri: ſit veſter minſter. Et qui voluerit
inter vos pmus eſſe: erit veſter ſuus. Sicē
filius hois non veit miniſtrari ſz miniſtrare:
et dare animā ſuam redēptionē p multis. Et
egrediēntib illis ab iericho: ſecuta eſt euz
turba multa. Et ecce duo ceci ſedentes ſecus
viam. audierūt quia ihesus trāſiret: ⁊ clama-
uerūt dicētes. Dne: miſerē noſtri. filij dauid.

Turba aūt increpabat eos ut tacerēt. At
illi magis clamabāt dicētes. Dñe: miserē nri
fili dauid. Et stetit ihesus: et vocauit eos ⁊
ait. Quid vultis ut faciā vobis? Domine:
vt aperiātur oculi nri. Misertus autē eorū
ihesus: tetigit oculos eorum. Et confestim
viderunt: et secuti sunt eum. XXI.

Et cū appropinquassent ihero solimis
et venissent bethfage ad montē oliuēti: tunc ihus misit duos discipulos dicēs
eis. Ite in castellū quod cōtra vos est: et statim inuenietis asinā alligatā ⁊ pullū cū ea:
soluite ⁊ adducite mihi. Et si quis vobis
aliq̄d dixerit: dicite q̄a dñs hijs opus habet: et confestim dimittet eos. Hoc autem
factū est: ut adimpleret̄ quod dictū est p
ꝓphetā dicentē. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi māsuetus sedens sup asinam:
et pullū filiū subiugalis. Eūtes aūt discipli
fecerūt sicut p̄cepit illis ihus. Et adduxerunt asinā ⁊ pullū: et imposuerunt sup eos
vestimēta sua: et eū desup sedere fecerunt.
Pluima aūt turba strauerūt vestimēta sua
in via. Alij aūt cedebāt ramos de arboribus:
et sternebāt in via. Turbe autē que p̄cedebāt ⁊ que seq̄bant̄: clamabāt dicētes. Osanna filio dauid: bēdictus qui venit in noīe
dñi: osanna in altissimis. Et cū intrassēt ihero
solimā: cōmota est vniuersa ciuitas dicens.
Quis est hic? Populi aūt dicebāt. Hic ē
ihus ꝓphēta: a nazareth galilee. Et intrauit
ihus in templū dei: et eiciebat omnes vēdentes
et emētes in templo: et mensas nūmulariorum: et cathedras vendentiū colūbas euertit: et dicit eis. Scriptū est: domus mea domus orōis vocabit̄: vos aūt fecistis illam
spelunca latronū. Et accesserūt ad eū cecī
et claudi in tēplo: et sanauit eos. Videtes autem principes sacerdotū ⁊ scribe mirabilia
que fecit: et pueros clamātes in tēplo ⁊ dicentes: osanna filio dauid: indignati sūt ⁊
dixerūt ei. Audis quid isti dicūt? Ihesus
aūt dixit eis. Vtiq̄. Nunq̄ legistis: q̄a ex
ore infantiū ⁊ lactantiū pfecisti laudē? Et
relictis illis abijt foras extra ciuitatē in bethania: ibiq̄ māsit. Mane aūt reuertēs in
ciuitatē esurijt. Et videns fici arborē vnam
secus viā venit ad eam: et nichil inuenit in
ea nisi folia tantū: et ait illi. Nunq̄ ex te fructus nascatur in sempiternū. Et arefacta ē
cōtinuo ficulnea. Et videtes discipli: miran
sunt dicentes Quomō continuo aruit? Rēdēs
autē ihus: ait eis. Amen dico vobis: si habuerīs fidē ⁊ nō hesitauerīs: non solū de
ficulnea facietis: sed ⁊ si mōti huic dixerīs
tolle ⁊ iacta te in mare: fiet. Et omnia quecūq̄ petierīs in orōne credentes: accipietis.
Et cū venissēt in tēplū: accesserūt ad eū docētē principes sacēdotiū ⁊ seniores ꝓpli dicētes.
In q̄ potestate hec facis? Et quis tibi dedit
hanc potestatē? Respondēs ihus: dixit eis.
Interrogabo vos ⁊ ego vnū sermonē: quē
si dixerīs mihi: et ego vobis dicā in qua
potestate hec facio. Baptismū iohis vnde
erat: e celo: an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicētes. Si dixerimus e celo:
dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illis? Si aūt dixerimus ex hominibus: timem̄
turbam. Omnes enī habebant iohem sicut
ꝓphetam. Et rēdentes ihesu: dixerūt. Nescimus. Ait illis et ipse. Nec ego dico vobis
in qua potestate hec facio. Quid autē vob
videt̄? Homo quidā habebat duos filios:
et accedēs ad primū dixit. Fili: vade hodie
operari in vineā meā. Ille autē rēdens ait.
Nolo. Postea autē pentētia motus abijt.
Accedens aūt ad alterū dixit similiter. At
ille respondēs ait. Eo dñe. Et non iuit. Quis
ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt.
Primus. Dicit illis ihus. Amen dico vob:
quia publicani ⁊ meretrices p̄cedunt vos
in regno dei. Venit aūt ad vos iohānes in
via iusticie: et nō credidistis ei. Publicani
aūt ⁊ meretrices crediderūt ei: vos aūt videntes nec pententiā habuistis postea: ut
crederetis ei. Aliā parabolā audite. Homo
erat paterfamilias qui plātauit vineā: ⁊ sepem circūdedit ei: et fodit in ea torcular: ⁊
edificauit turrim: et locauit eā agricolis: ⁊
peregre pfectus est. Cū autē tēpus fructuū
appropinquassēt: misit seruos suos ad agricolas vt acciperēt fructus eius. Et agricole
apēhensis suis eius: aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vero lapidauerūt. Iterū misit
alios suos plures prioribus: et fecerūt illis
similiter. Nouissime autē misit ad eos filiū

suū dicens: verebunt filiū meū. Agricole
autē videntes filiū dixerūt intra se. Hic ē hē-
res: venite occidamus eū: et habebimus
hereditatē eius. Et apḣensū eū eiecerunt
extra vineā: et occiderūt. Cū ergo venerit
dnūs vinee: q'd faciet agricolis illis? Aiūt
illi. Malos male pdet: et vineā locabit alis
agricolis: qui reddant ei fructū tēporibus
suis. Dicit illis ihūs. Nunq' legistis in scri-
pturis: lapidē quē reprobauerūt edificātes:
hic est factus in caput āgulī: A dno factū
est istud: et ē mirabile in oculis nris. Ideo
dico vobis: quia auferetur a vobis regnū
dei: et dabit genti facienti fructus eius. Et
qui ceciderit sup lapidē istū confringet: su-
per quem vero ceciderit: cōterit eū. Et cū
audissent principes sacdotū et pharisei pa-
rabolas eius: cognouerūt q' de ipis dicet.
Et querētes eū tenē timuerunt turbas: qm
sicut ꝓphetā eū habebāt. Et rndens ihesus:
dixit iterū in parabolis eis dicēs. Simile XXII
factū est regnū celoꝝ homini regi: q̄ fecit
nuptias filio suo. Et misit seruos suos vo-
care inuitatos ad nuptias: et nolebant ve-
nire. Iterū misit alios seruos dicens. Dicite
inuitatis. Ecce prandiū meū parauī: tauri
mei et altilia occisa: et omnia parata: venite
ad nuptias. Illi aūt neglexerūt: et abierūt
alius in villā suam: alius vero ad negocia-
cōnē suā. Reliqui vero tenuerūt seruos eius:
et cōtumelia affectos occiderūt. Rex autē
cū audissē iratus est: et missis exercitib⁹ suis
pdidit homicidas illos: et ciuitatē illoꝝ
incēdit. Tunc ait suis suis. Nuptie quidē
parate sunt: sed qui inuitati erāt nō fuerūt
digni. Ite ergo ad exitus viarū: et quoscū-
q̄ inueneritis vocate ad nuptias. Et egres-
si serui eius in vias cōgregauerūt omnes
quos inuenerūt malos et bonos: et imple-
te sunt nuptie discūbentiū. Intrauit aūt rex
vt videret discūbentes: et vidit ibi hominē
nō vestitū veste nuptiali. Et ait illi. Amice:
quomō huc intrasti nō habēs vestē nupti-
alem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex mi-
nistris. Ligatis manib⁹ et pedib⁹ eius mit-
tite eū in tenebras exteriores: ibi erit fletus
et stridor dentiū. Multi enim sūt vocati: pau-
ci vero electi. Tūc abeūtes pharisei cōsiliū
inierunt: vt caperēt eū in sermone. Et mittūt
ei discipulos suos cū herodianis dicentes.
Magister scimus quia verax es et viā dei
in veritate doces: et nō ē tibi cura de aliquo.
Nō enim respicis psonā hominū. Dic ergo
nobis: quid tibi videt? Licet censū dare ce-
sari aut nō? Cognita aūt ihūs nequitia eo-
rum ait. Quid me tēptatis ypocrite? Ostē-
dite michi nūmisma census. At illi obtule-
runt ei denariū. Et ait illis ihūs. Cuius est
ymago hec et sup scriptio? Dicunt ei. Cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesa-
ris cesari: et que sunt dei deo. Et audientes
mirati sunt: et relicto eo abierūt. In illo die
accesserūt ad eū saducei qui dicunt nō esse
resurrectionē: et interrogauerūt eū dicētes.
Magister: moyses dixit: si q̄s mortuus fue-
rit non habēs filiū: vt ducat frater eius vxo-
rem illius: et suscitet semen fratri suo. Erant
aūt apud nos septē frēs: et primus vxore
ducta defunctus ē: et nō habēs semē reliq̄t
vxorē suā fratri suo. Similiter secūs et ter-
cius: usq̄ ad septimū. Nouissime aūt omni-
um: et mulier defuncta est. In resurrectiōe
ergo cuius erit de septē vxor? Omnes enim
habuerūt eā. Rndens autē ihesus: ait illis.
Erratis nesciētes scripturas: neq̄ virtutē dei.
In resurrectione enī neq̄ nubūt: neq̄ nubē-
tur: sed sūt sicut angeli dei in celo. De resur-
rectione autē mortuoꝝ nō legistis q̄d di-
ctum est a deo dicente vobis: ego sum deus
abraham: et deus ysaac: et deus iacob? Nō
est deus mortuoꝝ: sed viuentiū. Et audien-
tes turbe mirabātur in doctrina eius. Pha-
risei aūt audētes q̄d silentiū imposuisset sa-
duceis: cōuenerūt in vnū: et interrogauit eū
vnus ex eis legisdoctor tēptās eū. Mgr:
quod est mandatū magnū in lege? Ait illi
ihūs. Diliges dnūm deū tuū ex toto corde tuo:
et in tota aīa tua: et in tota mente tua. Hoc
est maximū: et primū mandatū. Secūdū
aūt simile est huic. Diliges pximū tuū sicut
teipsū. In hijs duob⁹ mādatis vniūsa lex
pendet et ꝓphete. Cōgregatis aūt pharise-
is interrogauit eos ihūs dicēs. Quid vo-
bis videtur de xpo? Cuius filius est? Dicūt
ei. Dauid. Ait illis. Quomō ergo dauid in
spiritu vocat eū dnūm dicēs: dixit dnūs dno

meo · sede a dextris meis · donec ponã inimi=
cos tuos · scabellũ pedũ tuoꝝ? Si ergo da=
uid vocat eũ dñm: quõ filius eius est? Et
nemo poterat respõdere ei verbũ: neq; au=
sus fuit q̃sq̃ ex illa die eũ ãplius introgãe.

Tunc ihesus locutus est XXIII
ad turbas · et ad discipulos suos di=
cens. Super cathedrã moysi · sederũt scri=
bæ pharisei. Omnia ergo quecũq; dixerit
vobis · seruate & facite: secũm opera veõ eoꝝ
nolite facẽ. Dicũt enĩ · & nõ faciũt. Alligãt
aũt onera ḡuia & impõtabilia · & imponũt
in humeros hominũ: digito aũt suo nolũt
ea mouere. Omnia vero opera sua faciũt · vt
videant ab hominib̃. Dilatãt enim phila=
cteria sua: et magnificãt fimbrias. Amant
autẽ primos recubitus in cenis · et primas
cathedras in synagogis & salutationes in
foro: vocari ab hominib̃ rabbi. Vos autẽ
nolite vocari rabbi. Vnus ẽ enĩ magister
vester: omnes aũt vos fratres estis. Et pa=
trem nolite vocare vobis sup terrã: vnus
est enĩ pater vester qui in celis ẽ. Nec vo=
cemini magistri: q̃a mg̃r vester · vnus est
cristus. Qui maior ẽ vrm · erit minister ve=
ster. Qui aũt se exaltauerit humiliabit̃: et
qui se humiliauerit exaltabit̃. Ve aũt vob̃
scribæ et pharisei ypocrite: q̃a clauditis re=
gnũ celoꝝ ante homines. Vos enim non
intratis: nec introeũtes sinitis intrare. Ve
vobis scribæ pharisei ypocrite qui come=
ditis domus viduarꝝ · oõnes longas orã=
tes: ꝓter hoc amplius accipietis iudicium.
Ve vobis scribæ pharisei ypocrite: q̃a cir=
cuitis mare et aridam · vt faciatis vnũ ꝓse=
litũ: & cũ fuerit factus · facitis eũ filiũ gehenne
duplo q̃ vos. Ve vobis duces ceci · qui di=
citis quicũq; iurauerit p templũ nichil est:
qui aũt iurauerit in auro templi debitor ẽ.
Stulti & ceci: quid enĩ maius est · aurũ · an
templũ qõ sanctificat aurum? Et quicũq;
iurauerit in altari · nichil est. Quicunq; au=
tem iurauerit in dono qõ est sup illud · debet.
Ceci: quid enĩ maius ẽ · donũ · an altare qõ
significat donũ? Qui ergo iurat in altari:
iurat in eo · et in omnib̃ que super illud sunt.
Et quicũq; iurauerit in templo: iurat in illo
et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in
celo: iurat in throno dei: et in eo qui sedet
super eũ. Ve autẽ vobis scribæ et pharisei
ypocrite · q̃ decãtis mentã & anetũ & cyminũ:
et reliquistis q̃ ḡuiora sunt legis · iudicium
et misericordiã & fidẽ. Hec oportuit facere:
et illa nõ omittere. Duces ceci excolãtes cu=
licem: camelũ aũt gluriẽtes. Ve vobis scri=
bæ & pharisei ypocrite · qui mũdatis qõ defo=
ris est calicis & parapsidis: intus aũt plen
estis rapina & immundicia. Pharisee cece.
mũda prius qõ intus est calicis & parapsi=
dis: vt fiat & id qõ deforis est mundũ. Ve
vobis scribæ & pharisei ypocrite · quia similes
estis sepulcris dealbatis · que aforis parẽt
hom̃ib̃ speciosa: intus vero plena sunt ossi=
bus mortuorꝝ & omni spurcitia. Sic & vos
aforis quidẽ parentes hom̃ib̃ iusti: intus aũt
plen estis ypocrisi & iniq̃tate. Ve vobis scri=
bæ & pharisei ypocrite: qui edificatis sepulcr̃
ꝓphetarꝝ · et ornatis monumenta iustorꝝ:
et dicitis. Si fuissemus in diebus patrum
nostrorꝝ: nõ essemus socij eorꝝ in sanguine
ꝓphetarꝝ. Itaq; testimonio estis vobismet=
ipsis: quia filij estis eorꝝ qui ꝓphetas occi=
derũt. Et vos implete mẽsurã patrũ vrorꝝ.
Serpẽtes & genimina viperarꝝ: quomõ fu=
gietis a iudicio gehenne? Ideo dico vob̃. Ec=
ce ego mitto ad vos ꝓphetas & sapiẽtes et
scribas: et ex illis occidetis & crucifigetis · &
ex eis flagellabitis in synagogis vris: & p=
seq̃mini de ciuitate in ciuitatẽ vt veniat sup
vos omnis sanguis iustus qui effusus ẽ su=
per terrã · a sanguine abel iusti · usq; ad san=
guinẽ zacharie filij barachie: quem occidi=
stis inter templũ & altare. Amẽ dico vobis:
veniẽt hec omnia sup generationẽ istã. Ie=
rusalẽ ierusalẽ · que occidis ꝓphetas & lapidas
eos qui ad te missi sũt: quotiẽs volui ꝛgregare
filios tuos quẽadmodũ gallina con=
gregat pullos suos sub alas · et noluisti. Ec=
ce relinquit̃ vobis domus vra deserta · Di=
co enim vobis: nõ me videbitis amodo do=
nec dicatis. Bñdictus q̃ venit in noie dñi.

Et egressus ihsus de tem= XXIIII
plo ibat. Et accesserũt discipuli eius:
vt ostenderẽt ei edificacõnes tẽpli. Ipe au=
tem rñdens · dixit illis. Videtis hec omnia?
Amẽ dico vob̃: nõ relinq̃tur hic lapis sup

lapidē: qui nō destruat. Sedēti aūt eo sup
montē oliueti: accesserūt ad eū discipuli se-
creto dicētes. Dic nobis quādo hæc erūt: ⁊
qd̄ signū aduētus tui: et ꝯsūmationis secu-
li? Et rndens ihūs dixit eis. Videte ne q̄s
vos seducat. Multi enī venīt in nomine
meo dicētes. ego sum xp̄s: et multos sedu-
cent. Audituri enim estis plia ⁊ opiniones
plior: videte ne turbemini. Opōtet enī hæc
fieri: sed nondū est finis. Cōsurget enī gēs
in gentē. et regnū in regnū: et erūt pestilē-
tie ⁊ fames. et terre motus p loca. Hec au-
tem omia initia sunt dolor. Tunc tradent
vos in tribulationē. et occidēt vos: et eritis
odio ommib̄ gentib̄ ꝓpter nomē meū. Et
tūc scādalizabūtur multi. et inuicē tradent:
et odio habebūt inuicē. Et multi pseudo p-
phete surgēt. et seducēt multos: et quoniā
abūdabit iniq̄tas: refrigescet caritas mul-
tor. Qui aūt pseuerauerit usq̄ in finē: hic
saluus erit. Et p̄dicabit hoc euangeliū re-
gni in vniūso orbe in testimoniū omib̄ gē-
tibus: et tunc veniet ꝯsūmatio. Cū ergo vi-
deritis abominationē desolationis. que di-
cta ē a daniele ꝓpha stante in loco scō: qui
legit intelligat. Tunc qui in iudea sūt fugi-
ant ad mōtes: et qui in tecto nō descendāt
tollere aliquid de domo sua: ⁊ qui in agro
nō reuūtatur tollere tunicā suā. Ve aūt pre-
gnātib̄ ⁊ nutriētib̄ in illis diebus. Orate
aūt. vt nō fiat fuga vra in hieme vel sabba-
to. Erit enim tunc tribulacō magna qualis
nō fuit ab initio mūdi usq̄ modo: neq̄ fiet.
Et nisi breuiati fuissent dies illi. non fieret
salua omis caro: sed ꝓpter electos breuia-
būtur dies illi. Tūc si quis vobis dixerit. ec-
ce hic est xp̄s aut ecce illic: nolite credere.
Surgēt enim pseudo xp̄i et pseudo ꝓphete.
et dabūt signa magna ⁊ pdigia: ita vt in
errorē inducātur si fieri potest etiaz electi.
Ecce p̄dixi vobis. Si ergo dixerint vobis
ecce in deserto est. nolite exire: ecce in pene-
trabilib̄: nolite credē. Sicut enim fulgor
exit ab oriēte ⁊ paret usq̄ in occidentē: ita
erit ⁊ aduētus filij hōmis. Vbicūq̄ fuerit
corpus: illuc ꝯgregabūtur ⁊ aquile. Statī
autē post tribulacōnē dier illor sol ob-
scurabit. et luna nō dabit lumē suū. ⁊ stelle
cadent de celo. et virtutes celor ꝯmouebū-
tur: et tunc parebit signū filij hōmis in celo.
Et tūc plāgent omes tribus terre: et vide-
būt filiū hōmis venientē in nubib̄ celi cum
virtute multa ⁊ maiestate. Et mittet ange-
los suos cū tuba et voce magna: et cōgre-
gabūt electos eius a quatuor vētis. a sum-
mis celor usq̄ ad termios eor. Ab arbo-
re autē fici discite parabolā: cū iam ramus
eius tener fuerit ⁊ folia nata: scitis quia ꝓpe
ē estas. Ita ⁊ vos cū videritis hæc oma: sci-
tote quia ꝓpe est in ianuis. Amē dico vo-
bis: q̄a nō ptrēibit generacō hæc donec omi-
a fiant. Celū ⁊ terra transibūt: verba vero
mea nō ptrēibūt. De die autē illa ⁊ hora ne-
mo scit: neq̄ angeli celor: nisi pater solus.
Sicut autē in dieb̄ noe: ita erit ⁊ aduētus
filij hōmis. Sicut enī erāt in dieb̄ ante di-
luuiū comedētes ⁊ bibētes. nubentes ⁊ nu-
ptui tradētes. usq̄ ad eū diē quo intrauit
in archā noe: et nō cognouerūt donec ve-
nit diluuiū et tulit omes: ita erit ⁊ aduētus
filij hōmis. Tunc duo erūt in agro: vnus
assumet. et vnus relinquet. Due molentes
in mola: vna assumetur ⁊ vna relinquetur.
Duo in lecto: vnus assumet. et vnus relin-
quet. Vigilate ergo: quia nescitis qua ho-
ra dōs vester venturus sit. Illud aūt scito-
te: quoniā si sciret pr̄familias qua hora fur
venturus essi: vigilaret vtiq̄. et nō sineret
pfodi domū suā. Ideo ⁊ vos estote parati:
quia qua nescitis hora filius hōmis vētur?
est. Quis putas est fidelis seruus ⁊ prudens.
quē ostituit dōs suus supra familiā suā: vt
det illis cibū in tēpore? Beatus ille seruus:
quē cū veneit dōs eius inueneit sic faciētē.
Amē dico vobis: quoniā sup omia bona sua
ostituet eū. Si aūt dixerit malus seruus ille
in corde suo. moram facit dōs meus venire:
et ceperit pcutere oseruos suos: manducet
autē ⁊ bibat cū ebriosis: veniet dōs serui illi
us in die qua nō sperat. et hora qua ignōrat.
et diuidet eū. partēq̄ eius ponet cū ypocri-
tis: illic erit fletus ⁊ stridor dētiū. XXV

Tunc simile erit regnū celor decem
virginib̄: que accipiētes lampades
suas exierūt obuiā sponso ⁊ sponse. Quīq̄
aūt ex eis erāt fatue: et quīq̄ prudentes.

Sed quinq; fatue acceptis lampadibus:
non sumpserũt oleũ secũ. Prudẽtes vero ac-
ceperũt oleũ in vas suis cũ lãpadib. Mora
aũt faciente spõso: dormitauerũt omnes et
dormierũt. Media aũt nocte clamor fact?
est: ecce sponsus venit exite obuiã ei. Tũc
surrexerũt omnes virgines ille: & ornauerũt
lãpades suas. Fatue aũt sapiẽtib dixerũt.
Date nobis de oleo vestro: quia lampades
nostre extinguũtur. Rñderunt prudentes
dicẽtes. Ne forte nõ sufficiat nobis & vob:
ite potius ad vendẽtes & emite vobis. Dũ
autẽ irent emere venit spõsus: et que para-
te erãt intrauerũt cũ eo ad nuptias: et clau-
sa est ianua. Nouissime vero venũt & reliq
virgines dicẽtes. Dñe domine: aperi nobis.
At ille rñdens ait. Amẽ dico vobis: nescio
vos. Vigilate itaq; q̃a nescitis diez neq;
horã. Sicut enim homo peregre pficiscẽs
vocauit seruos suos: et tradidit illis bona
sua. Et vni dedit quinq; talẽta. alij aũt duo.
alij vero vnũ: vnicuiq; secũdam ꝓpriam virtu-
tem: et pfectus est statim. Abijt aũt qui qui
q; talenta acceperat: et operatus est in eis:
& lucratus est alia quinq; Similiter qui duo
acceperat: lucratus est alia duo. Qui autem
vnũ acceperat abiens fodit in terrã: et ab-
scõdit pecuniã dñi sui. Post multũ vero tẽ-
poris venit dñs seruorũ illorũ: & posuit rati-
onem cũ eis. Et accedẽs qui quinq; talen-
ta acceperat: obtulit alia quinq; talenta di-
cens. Dñe. quinq; talenta tradidisti michi:
ecce alia quinq; suplucratus sũ. Ait illi dñs
eius. Euge serue bone et fidelis: quia sup
pauca fuisti fidelis. super multa te ostituã:
intra in gaudiũ dñi tui. Accessit autẽ & qui
duo talẽta acceperat. & ait. Dñe. duo talẽta
tradidisti michi: ecce alia duo lucratus sũ.
Ait illi dñs eius. Euge serue bone & fidelis:
quia sup pauca fuisti fidelis. super multa te
ostituã: intra in gaudiũ dñi tui. Accedens
aũt & qui vnum talentũ acceperat ait. Dñe
scio. quia homo durus es: metis vbi non se-
minasti. et congregas vbi nõ sparsisti: et ti-
mens abij et abscondi talentũ tuũ in terra.
Ecce habes q̃d tuũ est. Rñdens aũt dñs eius.
dixit ei. Serue male & piger: sciebas quia
meto vbi nõ semino. et congrego vbi non
sparsi. Oportuit ergo te cõmittere pecuniã
meã nũmularijs: et veniẽs ego recepissem
vtiq; q̃d meũ est cũ vsura. Tollite itaq; ab eo
talentũ: et date ei qui habet decem talenta.
Omni enim habẽti dabitur et abũdabit: ei au-
tem qui nõ habet. et q̃d videtur habere au-
feretur ab eo. Et inutile seruũ eicite in tenebras
exteriores: illic erit fletus & stridor dentium.
Cũ autẽ venerit filius hominis in maiestate
sua & omnes angeli cũ eo: tunc sedebit super
sedẽ maiestatis sue. & congregabũtur ante eũ
omnes gentes: et separabit eos abinuicẽ.
sicut pastor segregat oues ab hedis. Et sta-
tuet oues quidẽ a dextris suis: hedos autẽ
a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dexte-
ris eius erunt. Venite benedicti pris mei:
possidete paratũ vobis regnũ a cõstitutio-
ne mũdi. Esuriui enim: et dedistis michi man-
ducare. Sitiui: et dedistis michi bibere. Ho-
spes eram: et collegistis me. Nudus: et ope-
ruistis me. Infirm?: et visitastis me. In car-
cere eram: et venistis ad me. Tũc rñdebũt
ei iusti dicẽtes. Dñe. quãdo te vidimus esu-
rientẽ & pauimus: sitientẽ. et dedimus tibi
potũ? Quãdo aũt te vidimus hospitẽ & col-
ligimus te. ã nudũ & cooperuimus te? Aut
quãdo te vidimus infirmũ aut in carcere:
venimus ad te? Et rñdens rex dicet illis.
Amẽ dico vobis quãdiu fecistis vni de hijs
fratribus meis minimis: michi fecistis. Tunc
dicet & his qui a sinistris erũt. Discedite a
me maledicti in ignem eternũ: qui paratus
est diabolo & angelis eius. Esuriui enim: &
nõ dedistis michi mãducare. Sitiui: et nõ
dedistis michi potũ. Hospes eram: & nõ colle-
gistis me. Nudus: et nõ operuistis me. In-
firmus & in carcẽ: et nõ visitastis me. Tunc
rñdebũt ei & ipsi dicẽtes. Dñe: quãdo te vi-
dimus esurientem aut sitientẽ. aut hospitẽ.
aut nudũ. aut infirmũ aut in carcere: et nõ
ministrauimus tibi? Tunc rñdebit illis di-
cẽs. Amẽ dico vob: quãdiu nõ fecistis vni
de minoribus his nec michi fecistis. Et ibũt
hij in suplicũ eternũ: iusti aũt in vitã eternã

Et factũ est cũ ꝓsumasset **XXVI**
ihesus sermones hos omnes: dixit disci-
pulis suis. Scitis quia post biduũ pasca
fiet: et filius hominis tradetur vt crucifigat?

Tunc ꝯgregati sunt principes sacerdotū
et seniores ꝑpli in atriū pncipis sacerdotū.
qui dicebatur cayphas: et cōsiliū fecerunt
vt ihesū dolo tenerēt ⁊ occiderent. Dicebāt
aūt. Non in die festo. Ne forte tumultus fi-
eret in ꝑplo. Cū aūt esset ihesus in bethania
in domo simonis leprosi. accessit ad eū mu-
lier habēs alabastrū vngenti pciosi: et effu-
dit super caput ipsius recūbentis. Videntes
autē discipuli: indignati sunt dicētes. Vt
quid pditio hec? Potuit enī istud venūda-
ri multo: et dari pauperib̄. Sciens aūt ihe-
sus ait illis. Quid molesti estis huic muli-
eri? Opus bonū operata est in me. Nā sem-
per pauperes habetis vobiscū: me autē nō
semp̄ habetis. Mittens enī hec vngentum
hoc in corpus meū: ad sepeliendū me fecit.
Amen dico vobis: vbicunq; p̄dicatū fuerit
hoc euāgeliū in toto mūdo. dicet ⁊ qd̄ hec
fecit in memoriā eius. Tunc abijt vnus de
duodecim qui dicitur iudas scarioth. ad pn̄-
cipes sacerdotū: et ait illis. Quid vultis mi-
hi dare: et ego vobis eū tradā? At illi cō-
stituerūt ei triginta argenteos. Et ex inde
querebat opportunitatē vt eū traderet. Pri-
ma aūt die azimorū accesserūt discipli ad
ihm dicentes. Vbi vis paremus tibi come-
dere pascha? At ihesus dixit. Ite in ciuitatē
ad quendam: et dicite ei. Magister dicit:
tempus meū ꝑpe est: apud te facio pasca
cū discipulis meis. Et fecerūt discipuli sicut
ostituit illis ihus: et parauerūt pasca. Ve-
spere aūt facto: discūbebat cū duodecim disci-
pulis suis. Et edentib̄ illis dixit. Amē dico
vobis: quia vnus vestrū me traditurus est.
Et cōtristati valde: ceperunt singuli dicere.
Nunq̄d ego sum dñe? At ipse rndens ait.
Qui intingit mecū manū in parabside: hic
me tradet. Filius quidē homis vadit sicut
scriptū est de illo: ve aūt homini illi. p quē
filius hominis tradetur. Bonū erat ei: si na-
tus non fuisset homo ille. Rndens aūt iudas
q̄ tradidit eū dixit. Nūquid ego sū rabbi?
Ait illi. Tu dixisti. Cenantib̄ aūt eis. acce-
pit ihesus panem ⁊ benedixit. ac fregit: de-
ditq; discipulis suis ⁊ ait. Accipite ⁊ come-
dite: hoc est corpus meū. Et accipiens cali-
cem gtias egit: et dedit illis dicēs. Bibite
ex hoc omes. Hic ē enī sanguis meus noui
testamēti: qui pro multis effundet in remis-
sionem peccatorū. Dico aūt vobis: non bi-
bam amodo de hoc genimine vitis usq; in
diem illū: cū illud bibam vobiscū nouū in re-
gno patris mei. Et ymno dicto: exierūt in
montē oliueti. Tunc dicit illis ihus. Omes
vos scandalū patiemini in me in ista nocte.
Scriptū est enī. Percutiā pastorē: et disper-
gentur oues gregis. Postq̄ aūt resurrexe-
ro: p̄cedā vos in galileā. Respōdens autē
petrus ait illi. Et si omes scādalizati fuerit
in te: ego nunq̄ scandalizabor. Ait illi ihus.
Amen dico tibi: quia in hac nocte anteqū
gallus cantet. ter me negabis. Ait illi pe-
trus. Etiam si oportuerit me mori tecū: non
te negabo. Similiter ⁊ omnes discipuli di-
xerūt. Tunc venit ihesus cū illis in villam
que dicitur gethsimani. Et dixit discipulis
suis. Sedete hic: donec vadā illuc et orem.
Et assumpto petro ⁊ duob̄ filijs zebedei: ce-
pit cōtristari ⁊ mestus esse. Tunc ait illis.
Tristis est anima mea usq; ad mortē. Su-
stinete hic: et vigilate mecū. Et ꝑgressus
pusillū: procidit in faciē suā orans et dicēs.
Mi pater: si possibile est trāseat a me calix
iste. Verūtamē nō sicut ego volo: ſ sicut tu.
Et venit ad discipulos suos et inuenit eos
dormiētes: et dicit petro. Sic nō potuistis
vna hora vigilare mecū? Vigilate ⁊ orate:
ut non intrets in temptationem. Spiritus
quidē pmptus ē: caro aūt infirma. Iterum
secundo abijt: et orauit dicēs. Pater mi: si
nō potest hic calix transire nisi bibam illū:
fiat voluntas tua. Et venit iterū: et inuenit
eos dormiētes. Erāt enī oculi eorū grauati.
Et relictis illis: iterum abijt ⁊ orauit tercio:
eūdē ſmonē dicēs. Tunc venit ad discipu-
los suos: et dicit illis. Dormite iam ⁊ requi-
escite. Ecce appropiquabit hora: ⁊ filius ho-
mis tradet in manus peccatorū. Surgite
eamus. Ecce appropinquabit qui me tradet.
Adhuc ipo loquente. ecce iudas vnus de
duodecim venit: ⁊ cū eo turba multa cū gla-
dijs ⁊ fustib̄. missi a principib̄ sacerdotū
⁊ senioribus ꝑpli. Qui aūt tradidit eū: dedit ill'
signū dicēs. Quēcūq; osculatus fuero ipse
ē: tenete eū. Et ofestim accedens ad ihesum

dixit. Aue rabbi. Et osculatus ē eū. Dixitq; illi
ihesus. Amice ad q̄d venisti? Tūc accesserūt
et manus iecerūt in ihesū: ⁊ tenuerūt eū.
Et ecce vnus ex hijs q̄ erant cū ihesu extē-
dens manū exemit gladiū suū: ⁊ percutiens
suū pncipis sacdotum amputauit auricu-
lam eius. Tunc ait illi ihesus. Cōuerte gla-
diū tuū in locum suū. Oēs enim q̄ acceperint
gladiū: gladio pibunt. An putas q̄ non
possum rogare prem meū: ⁊ exhibebit mi
modo plusq̄ duodecim legiōes angloꝝ?
Quō ergo implebunt scripture? Quia sic
oportet fiei. In illa hora dixit ihesus turbis.
Tanq̄ ad latronē existis cū gladijs ⁊ fu-
stibus ꝓhendere me. Quotidie apud vos
sedebā docēs in templo: ⁊ nō me tenuistis.
Hoc autem totū factū est: vt implerentur
scripture ꝓphaꝝ. Tunc discipuli omes reli-
cto eo fugerūt. At illi tenētes ihm duxerūt
ad caiphan principē sacdotum: vbi scribe
et seniores conuenerāt. Petrus aūt seqbat
eū alonge: vsq; in atriū pncipis sacdotuz.
Et ingressus intro sedebat cū ministris: ut
videret finē. Princeps aūt sacdotū ⁊ ome
ciliū q̄rebant falsuz testimoniū ctra ihesū.
vt eū morti traderēt ⁊ nō inuenerūt: cū mul-
ti falsi testes accessissent. Nouissime autez
venerūt duo falsi testes: ⁊ dixerūt. Hic dixit.
Possuz destruē templū dei: ⁊ post triduū
reedificaē illud. Et surgens pnceps sacdo-
tū ait illi. Nichil rndes ad ea q̄ isti adūsuz
te testificāt? Ihus aūt tacebat. Et pncepſ
sacdotum ait illi. Adiuro te p deū viuū: vt
dicas nobis si tu es cristus filius dei. Dicit
illi ihus. Tu dixisti. Verūtamē dico vobis:
amodo videbitis filiū hominis sedentē a de-
xtris virtutis dei: ⁊ venientē in nubibus celi.
Tunc pnceps sacdotū scidit vestimēta sua
dicēs. Blasphemauit. Quid adhuc egeꝰ
testibus? Ecce nūc audistis blasphemiam.
Quid vobis videtur? At illi rndentes dixe-
rūt. Reus est mortis. Tunc expuerūt in faciē
eius: ⁊ colaphis eum ceciderūt. Alij autem
palmas in faciem ei dederūt dicētes: ꝓphetiza
nob cristе. Quis est qui te percussit? Petrꝰ
vero sedebat foris in atrio: ⁊ accessit ad eū
vna ancilla dicēs. Et tu cū ihu galileo eras.
At ille negauit coram omibus dicens: nescio
q̄d dicis. Exeunte aūt illo ianuā vidit euz
alia ancilla: ⁊ ait hijs q̄ erant ibi. Et hic erat
cum ihu nazareno. Et iterū negauit cū iura-
mēto: q̄ non noui hominē. Et post pusillū
accesserūt qui stabant: ⁊ dixerūt petro. Vē.
et tu ex illis es. Nam loq̄la tua manifestū
te facit. Tūc cepit detestari ⁊ iurare: quia nō
nouissi hominē. Et otinuo gallus cantauit.
Et recordatus ē petrus vbi ihu q̄d dixerat:
priusq̄ gallus cantet ter me negabis. Et
egressus foras fleuit amare. XXVII

Mane aūt facto osiliū inierūt omes pn-
cipes sacerdotū ⁊ seniores populi ad
uersus ihm: vt eū morti traderēt. Et vinctū
adduxerūt eum: ⁊ tradiderūt pontio pilato
pſidi. Tunc videns iudas q̄ eum tradidit q̄
damnatus esset: pnia ductus retulit trigi-
ta argenteos pncipibus sacerdotū ⁊ seniorib
dicēs. Peccaui: tradens sanguinē iustū. At
illi dixerūt. Quid ad nos? Tu videris. Et p
iectis argēteis in templo recessit: ⁊ abiens
laqueo se suspendit. Pncipes aūt sacdotuz
acceptis argenteis dixerunt. Nō licet eos
mittere in corbanan: q̄ pciū sanguinis est.
Consilio aūt inito emerūt ex illis agrū figu-
li in sepulturā pegrinoꝝ: ꝓpter hoc vocatꝰ
est ager ille achelderach: hoc ē ager sang
nis: vsq; in hodiernū diem. Tūc impletum
est q̄d dictum ē p ihereniā ꝓpham dicentē.
Et acceperūt triginta argēteos pciū appcia-
ti quē appciauerūt a filijs israhel: ⁊ dederūt
eos in agrū figuli sicut cōstituit michi dns.
Ihesus autem stetit ante pſidem: ⁊ interro-
gauit eum pſes dicēs. Tu es rex iudeoꝝ?
Dicit illi ihesus. Tu dicis. Et cum accusaret
a principibus sacerdotū ⁊ seniorib: nichil r
spōdit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis:
q̄nta aduersū te dicūt testimonia? Et nō re
spōdit ei ad vllū vbū: ita vt miraret pſes
vehemēter. Per diem aūt solemnē osueue-
rat pſes ꝓplo dimittere vnū vinctū quē vo-
luissi. Habebat aūt tunc vinctum insignem
q̄ dicebatur barrabas. Congregatis ergo
illis dixit pilatus. Quem vultis dimittam
vobis: barraban an ihesū q̄ dicit cristus?
Sciebat enim q̄ p invidiam tradidissent
eū. Sedēte autem illo p tribunali: misit ad
eū vxor eius dicens. Nichil tibi et iusto illi.

Multa enim passa sū hodie p visū ꝓpter eū.
Principes autem sacēdotum ⁊ seniores per=
suaserūt poplis vt peterēt barraban: ihesum
vero pderēt. Respondēs autē pses. ait illis.
Quem vultis vobis de duobꝫ dimitti? At
illi dixerunt. Barraban. Dicit illis pilatus.
Quid igitur faciam de ihu q̄ dicit cristus?
Dicunt omnes. Crucifigatur. Ait illis pses.
Quid enim mali fecit? At illi magis clama=
bant dicētes. Crucifigat. Videns autē pi=
latus q̄ nichil pficeret ſ magis tumultus
fieret: accepta aqua lauit manus coram ꝓplo
dicēs. Innocēs ego sum a sanguine huius
iusti: vos videritis. Et rndens vniūsus ꝓpls
dixit. Sanguis eius supnos: ⁊ sup filios
nostros. Tunc dimisit illis barraban: ihm
autē flagellatū tradidit eis vt crucifigere=
tur. Tunc milites pſidis suscipientes ihm
in pretoriū congregauerūt ad eum vniuersam
cohortē: ⁊ exuentes eum clamidē coccineā
circūdederūt ei: ⁊ plectētes coronā de spinis
posuerūt sup caput eius: ⁊ arundinē in dex
eius: ⁊ genuflexo ante eū illudebāt ei dicē=
tes. Aue rex iudeorū. Et expuētes in eum:
acceperūt arundinē ⁊ percutiebant caput eius.
Et postq̄ illuserūt ei exuerūt eum clamidem.
et induerūt eum vestimentis eius: ⁊ duxerūt
eū vt crucifigerēt. Exeuntes autē inuenerūt
hominē cyreneū nomine symonem: hūc ăga=
riauerūt vt tolleret crucē eius. Et venerūt in
locū q̄ dicitur golgatha: qd̄ est caluarie
locus. Et dederūt ei vinū bibere cum felle mi=
xtum. Et cū gustasſ: noluit bibere. Postq̄
autē crucifixerūt eū diuiserūt vestimenta eius
sortem mittētes: ⁊ sedentes seuabant eum.
Et imposuerūt sup caput eius causam ipius
scriptam: hic est rex iudeorū. Tunc crucifi=
xi sunt cū eo duo latrones: vnus a dextris.
et vnus a sinistris. Pretereūtes autē blas=
phemabāt eum: mouētes capita sua ⁊ dicē=
tes. Vah qui destruis templū dei: ⁊ in tri=
duo illud reedificas. Salua temetipsum:
si filius dei es descende de cruce. Similiter
⁊ principes sacerdotū illudentes cū scribis
et seniorib dicebāt. Alios saluos fecit: sei=
psum nō potest saluū facere. Si rex israhel
est descendat nūc de cruce: ⁊ credimus ei
Confidit in deo: liberet nūc eū si vult. Dixit
enim: q̄ filius dei sū. Idipsum autē ⁊ latrones
q̄ crucifixi erant cū eo improperabant ei. A
sexta autē hora tenebre facte sunt sup vniū=
sam terrā: vsq̄ ad horam nonā. Et circa ho=
ram nonam clamauit voce magna dicens.
Heli. heli. lamazabattani. Hoc ē. Deus
deus meus: vt quid dereliq̄sti me? Quidā
autē illic stantes ⁊ audiētes dicebāt. Heliā
vocat iste. Et continuo currēs vnus ex eis ac=
ceptam spongeā impleuit aceto: ⁊ impo=
suit arundini: ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero
dicebant. Sine: videamus an veniat helia
liberās eū. Ihesus autem iterū clamans
voce magna: emisit spiritū. Et ecce velum
templi scissum est ī duas ptes: a sūmo usq̄
deorsū. Et terra mota est. et petre scisse sunt.
et monumēta aperta sunt: ⁊ multa corpa scō=
rū q̄ dormierant surrexerūt. Et exeuntes de
monumētis post resurrectōem eius venerūt
in sanctam ciuitatē: ⁊ apparuerūt multis. Cen=
turio autem ⁊ q̄ cum eo erant custodientes
ihm: viso terre motu ⁊ hys q̄ fiebāt timue=
rūt valde dicētes. Vere filius dei erat iste.
Erant autem ibi mulieres multe alonge. q̄
secute erāt ihm a galilea ministrātes ei: in=
ter quas erat maria magdalene et maria
iacobi. et ioseph mater: ⁊ mater filiorū zebe=
dei. Cū autē sero factū esset. venit quidam
homo diues ab arimathia. noīe ioseph: qui
et ipse discipulus erat ihu. Hic accessit ad
pilatū: et petiit corpus ihesu. Tunc pilatus
iussit reddi corpus. Et accepto corpore io=
seph inuoluit illud in syndone mūda: ⁊ po=
suit illud ī monumēto suo nouo. qd̄ excide=rat
in petra. Et aduoluit saxū magnū ad ostiū
monumēti. ⁊ abiit. Erat autē ibi maria ma=
gdalene. ⁊ altera maria: sedētes ꝯtra sepul=
crū. Altera autē die q̄ est post parasceuen:
conuenerūt principes sacēdotū ⁊ pharisei ad
pilatum dicentes. Domine recordati sumꝰ.
q̄ seductor ille dixit adhuc viuens: post
tres dies resurgam. Iube ergo custodiri se=
pulcrū vsq̄ in diem tertiū: ne forte veniant
discipuli eius ⁊ furentur eū. et dicāt plebi sur=
rexit a mortuis: ⁊ erit nouissimus error peior
priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiā: ite
custodite sicut scitis. Illi aūt abeūtes. mune=
rūt sepulcrū: signantes lapidē cū custodibus.

Vespere autem sabbati que lucescit in
prima sabbati: venit maria magdale-
ne et altera maria videre sepulcrū. Et ecce
terre motus factus ē magnus. Angelus
enim domini descendit de celo: ⁊ accedens
reuoluit lapidē: ⁊ sedebat sup eū. Erat aūt
aspectus eius sicut fulgur: ⁊ vestimentū e-
ius sicut niv. Pre timore aūt eius exterriti
sūt custodes: ⁊ facti sūt velut mortui. Respō-
dens aūt angelus dixit mulieribus. Nolite
timere vos. Scio enī q ihm qui crucifixus
est queritis. Non ē hic: surrexit enim sicut
dixit. Venite ⁊ videte locum: vbi positus
erat dnus. Et cito eūtes dicite discipulis eius
q surrexit: ⁊ ecce precedet vos in galileam.
Ibi eū videbitis: ecce prdixi vobis. Et exie-
rūt cito de monumēto cū timore ⁊ gaudio
magno: currentes nūciare discipulis eius.
Et ecce ihs occurrit illis dicēs. Auete. Ille
aūt accesserūt ⁊ tenuerūt pedes eius: ⁊ ado-
rauerunt eū. Tunc ait illis ihesus. Nolite ti-
mere. ite nūciate fratribus meis vt eant in ga-
lileam: ibi me videbūt. Que cū abissent: ec-
ce quidā de custodibus venerūt in ciuitatē
et nunciauerūt principibus sacerdotū omnia q
fcā fuerāt. Et cōgregati cū seniorib⁹ consilio
accepto: pecuniaq copiosaq dederūt militib⁹
dicētes. Dicite q discipuli eius nocte vene-
rūt: ⁊ furati sūt eū nob⁹ dormientib⁹. Et si hoc
auditū fuerit a prside: nos suadebimus ei ⁊
securos vos faciemus. At illi accepta pe-
cunia: fecerūt sicut erāt edocti. Et diuulga-
tū est verbū istud apud iudeos: vsq in ho-
diernū diem. Vndecim autem discipuli abi-
erūt in galileam: in montē vbi constituerat il-
lis ihesus. Et videntes eū adorauerūt: qui-
dam autem dubitauerūt. Et accedēs ihs:
locutus est eis dicens. Data ē michi omis
potestas in celo et in terra. Euntes ergo do-
cete omnes gentes: baptizantes eos in no-
mine patris ⁊ filij et spiritus sancti: do-
centes eos seruare omnia quecunq manda-
ui vobis. Et ecce ego vobiscum sū omib⁹
dieb⁹: vsq ad consummationem seculi.

Explicit euangelium secundum Marcum.

Incipit prologus in euangeliū scōm Marcū.

Marcus euāgelista dei electus.
⁊ petri ī baptismate filius. atq
in diuino sermone discipu-
lus. sacerdotiū m isrl agens.
scōm carnē leuita. ad fidem
cristi conuersus. euangeliū in ytalia scripsit:
ostendēs in eo. quid ⁊ generi suo deberet ⁊
cristo. Nam inicium principij in voce ꝓphetice
exclamacōis instituēs ordinē leuitice ele-
ctionis ostendit: vt prdicans prdestinatū io-
hannē filiū zacharie in voce angeli annūti-
antis emissum: non solū verbū carnē factū
sed ⁊ corpus dni in omia p verbū diuine vo-
cis animatū. in inicio euangelice prdicatio-
nis ostenderet: vt quis hec legens sciēt cui
inicium carnis in domino: ⁊ ihesu adueniēs
habitaculū caro deberet agnoscere: atq in
se verbum vocis qd in sonantib⁹ prdiderat
inueniret. Denq ⁊ perfecti euangelij opus
intrans. ⁊ a baptismo domini prdicaē deū in
chrans. nō labo: auit natiuitatē carnis quā
in prorib⁹ viderat dicere: ꝗ tocius exprimēs
posicōem deserti numerū ieunij. temptatio-
nes dyaboli. congregacōes bestiarū. ⁊ ministe-
riū ptulit angelorū: vt instituēs nos ad in-
telligendū. singula in breui cōpingēs. nec
auctoritatē fce rei demēt. et pficiēdi opis
plenitudinē non negaret. Denq āputasse
sibi post fidem pollicē dicit. ut sacerdotio re-
pb⁹ habēt: ꝗ tm consentēs fidei prdestinata
potuit electō: vt nec sic in ope verbi pderet.
qd prius meruerat in genē. Nā allexādrie
epus fuit. Cuius p singula opus fuit scire
et euāgelij in se dicta disponē: ⁊ disciplinā
legis in se agnoscē: ⁊ diuinā in cane dni in-
telligere naturā. Que et nos primū requiri
debime inquisita volumus agnosci habētes
mercedē exhortacōis: qm qui plantat et q
rigat vnū sūt: q aūt incremētū prstat deus ē.

Expl. prologus. Incip euāgeliū fm marcū.

Inicium euangelij ihesu cristi filij dei: sicut scri-
ptum ē in ysaia ꝓphēta. Ecce mitto angelum
meū ante faciē tuā: qui ꝓparabit viam tuam
ante te. Vox clamantis in deserto. Parate
viam dni: rectas facite semitas eius. Fuit
in deserto iohānes baptizans ⁊ prdicans ba-
ptismū penitētie: ī remissionē peccatorū. Et

egrediebatur ad eum omnis iudee regio
et ihero solomite vniuſi ⁊ baptizant ab illo
in iordanis flumine: ꝓfitentes peccata ſua. Et
erat iohannes veſtitus pilis camelorꝫ ⁊ zo-
na pellicea circa lumbos eius: ⁊ locuſtas et
mel ſilueſtre edebat: ⁊ p̃dicabat dicens. Ve-
niet fortior me poſt me: cuius nõ ſũ dign⁹
procumbens ſoluere corrigiam calciamen-
torꝫ eius. Ego baptizaui vos aqua: ille ve-
ro baptizabit vos ſpũ ſancto. Et factum ē
in dieb⁹ illis: venit ihesus a nazareth gali-
lee ⁊ baptizatus ē a iohane in iordane. Et
ſtatim aſcendens de aq̃. vidit celos aptos:
⁊ ſpm̃ ſanctũ tanq̃ columbã deſcendentem
et manentem in ipo. Et vox facta eſt de celis.
Tu es filius meus dilectus: in te ꝓplacui.
Et ſtatim ſpus expulit eũ in deſertũ. Et erat
in deſerto quadraginta dieb⁹ ⁊ q̃draginta
noctib⁹: ⁊ tẽptabatur a ſathana. Erat q̃ cũ
beſtiis: ⁊ angeli ministrabãt ei. Poſtq̃ aũt
traditus ē iohannes: venit ihesus in galile-
am p̃dicãs euangeliũ regni dei ⁊ dicens.
Quoniã impleti ē tempus: ⁊ appropinq̃-
uit regnũ dei. Penitemini ⁊ credite euãge-
lio. Et pteriens ſecus mare galilee: vidit ſi-
monem ⁊ andreã fratrẽ eius mittẽtes retia
in mare. Erant enim piſcatores. Et dixit eis
ihesus. Venite poſt me: ⁊ faciam vos fiei
piſcatores hominũ. Et ꝓtinus relictis retib⁹
ſecuti ſunt eũ. Et pgreſſus inde puſilluz vi-
dit iacobũ zebedei ⁊ iohannẽ frem eius et
ipos ꝓponentes retia in naui: ⁊ ſtatim vocauit
illos. Et relicto pre ſuo zebedeo in naui cum
mercenarijs: ſecuti ſunt eũ. Et ingrediunt
capharnaũ: ⁊ ſtatim ſabbatis ingreſſus in
ſinagogam docebat eos. Et ſtupebant ſup
doctrina eius. Erat enim docens eos quaſi
ptatem habens: ⁊ nõ ſicut ſcribe. Et erat in
ſinagoga eorꝫ homo in ſpũ immũdo: ⁊ ex-
clamauit dicens. Quid nobis ⁊ tibi ihesu na-
zarene? Venisti pdere nos. Scio qui ſis:
ſanctus dei. Et ꝓminatus ē ei ihesus dicens.
Obmutesce: ⁊ exi de homine. Et diſcerpẽs
eum ſpus immũdus ⁊ exclamãs voce ma-
gna: exijt ab eo. Et mirati ſunt omnes: ita ut
ꝓquireret inter ſe dicentes. Quid nã ē hoc?
Que nam doctrina hec noua? Quia in ptã-
te ſpiritib⁹ immũdis imperat: ⁊ obediũt ei.
Et pceſſit rumor eius ſtatim in oẽz regiõem
galilee. Et ꝓtinus egredientes de ſinagoga:
venerũt in domũ ſimonis ⁊ andree cũ iaco-
bo et iohane. Decumbebat aũt ſocrus ſimo-
nis febricitãs: ⁊ ſtatim dicũt ei de illa. Et ac-
cedens eleuauit eam appheńsa manu eius:
et ꝓtinuo dimiſit eam febris: ⁊ miniſtrabat
eis. Veſpe aũt facto cũ occidiſſet ſol affere-
bant ad eũ oẽs male hãntes: ⁊ demonia hã-
tes: ⁊ erat omnis ciuitas ꝓgregata ad ianu-
am. Et curauit multos q̃ vexabãtur varijs
languoribꝫ: ⁊ demonia multa eiciebat: ⁊ nõ
ſinebat ea loqui quoniã ſciebãt eũ. Et dilu-
culo valde ſurgẽs egreſſus abijt in deſertuz
locũ: ibiq̃ orabat. Et pſecutus eſt eũ ſimõ:
et qui cũ illo erant. Et cum inuenſſent euz
dixerũt ei: q̃ omnes querunt te. Et ait illis.
Eamus in primos vicos ⁊ ciuitates: vt et
ibi p̃dicem. Ad hoc enim veni. Et erat p̃di-
cans in ſinagogis eorꝫ ⁊ in omni galilea: et
demonia eiciẽs. Et venit ad eũ leproſus de-
pcans eũ: ⁊ genuflexo dixit. Si vis potes
me mundare. Ihesus aũt miſertus eius extẽ-
dit manũ ſuã: ⁊ tangens eum ait illi. Volo.
Mundare. Et cũ dixiſſet ſtatim diſceſſit ab
eo lepra: ⁊ mũdatus eſt. Et ꝓminatus ē ei
ſtatimq̃ eiecit illũ: ⁊ dicit ei. Vide nemi di-
xeris: ſed vade oſtende te principi ſacẽdotuz:
et offer p emundacõe tua q̃ precepit moy-
ſes in teſtimoniũ illis. Et egreſſus cepit p̃-
dicare ⁊ diffamare ſimonẽ: ita vt iam non
poſſet manifeſte introire in ciuitatem ſed foris
in deſertis locis ē: ⁊ ꝓueniebãt ad eũ vndiq̃.

Et iterũ intrauit capharnaũ II
poſt dies: ⁊ auditũ eſt q̃ in domo eſ-
ſet ⁊ ꝓuenerũt multi ita vt nõ caperet neq̃
ad ianuã: ⁊ loquebatur eis verbũ. Et vene-
runt ad eum ferẽtes paraliticũ: qui a quatu-
or portabatur. Et cum non poſſent offerre
eum illi p turba nudauerũt tectũ vbi erat:
et patefaciẽtes ſubmiſerũt grabatũ in quo
paraliticus iacebat. Cum autẽ vidiſſet ihesus
fidem illorꝫ: ait paralitico. Fili dimittũt tibi
peccata tua. Erant aũt illic quidã de ſcribis
ſedẽtes: ⁊ cogitantes in cordib⁹ ſuis. Quid
hic ſic loquit? Blaſphemat. Quis poteſt di-
mittere peccata: niſi ſolus deus? Quo ſtati
cognito ihesus ſpiritu ſuo q̃ ſic cogitarent

mtra se: dicit illis. Quid ista cogitatis in
cordibus vestris? Quid est facilius. dicere
paralitico dimittuntur tibi peccata: an dicere
surge tolle grabatum tuum & ambula? Vt autem
sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi di-
co surge: tolle grabatum tuum: & vade in domum
tuam. Et statim surrexit ille: & sublato grabato
abijt in de coram omnibus ita vt mirarentur
omnes & honorificarent deum dicentes: quia
nunquam sic vidimus. Et egressus est rursus ad
mare: omisq; turba venebat ad eum: et do-
cebat eos. Et cum preteriret vidit leum alphei
sedentem ad theloneum: & ait illi. Sequere
me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum
accumberet in domo illius: multi publicani
et peccatores simul discumbebant cum ihesu &
discipulis eius. Erant enim multi qui & seq-
bantur eum. Et scribe et pharisei videntes
quia manducaret cum publicanis & peccoribus:
dixerunt discipulis eius. Quare cum publica-
nis et peccatoribus manducat & bibit magi-
ster vester? Hoc audito ihesus ait illis. Non
necesse habent sani medico: sed qui male ha-
bent. Non enim venit vocare iustos: sed pec-
catores. Et erant discipuli iohannis & phari-
sei ieiunantes: et venunt & dicunt illi. Quare di-
scipuli iohannis & pharisei ieiunant: tui au-
tem discipuli non ieiunant? Et ait illis ihesus.
Numquid possunt filij nuptiarum quandiu sponsus
est cum illis ieiunare? Quanto tempore habent secum
sponsum non possunt ieiunare. Venient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt in
illis diebus. Nemo assumentum panni rudis
assuit vestimento veteri. Alioquin aufert sup-
plementum nouum a veteri: & maior scissura fit.
Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres:
alioquin dirumpet vinum vtres. et vinum effunde-
tur: & vtres peribunt. Sed vinum nouum in vtres
nouos mitti debet. Et factum est iterum cum
sabbatis ambularet per sata: & discipuli eius
ceperunt pgredi & vellere spicas. Pharisei
autem dicebant ei. Ecce quid faciunt discipuli
tui sabbatis: quod non licet. Et ait illis. Numquam
legistis quid fecerit dauid quando necessi-
tatem habuit & esurijt ipse & qui cum eo erat:
quomodo introiuit in domum dei sub abiathar prin-
cipe sacerdotum & panes proposicionis manducauit
quos non licebat manducare nisi solis sacer-
dotibus et dedit eis et qui cum eo erant? Et di-
cebat eis. Sabbatum propter hominem factum
est: et non homo propter sabbatum. Itaque dominus
est filius hominis etiam sabbati. III

Et introiuit iterum in sinagogam: et
et erat ibi homo habens manum aridam.
Et obseruabant eum si sabbatis curaret: vt
accusarent illum. Et ait homini habenti manum
aridam. Surge in medium. Et dicit eis. Licet
sabbatis benefacere an male: animam saluam
facere an perdere? At illi tacebant. Et circumspi-
ciens illos cum ira: contristatus super cecitate
cordis eorum dicit homini. Extende manum tuam.
Et extendit: & restituta est manus illi. Exeun-
tes autem pharisei statim cum herodianis consilium
faciebant aduersus eum: quomodo eum perderent
Ihesus autem cum discipulis suis secessit ad ma-
re: & multa turba a galilea et iudea secuta est
eum: et ab iherosolomis & ab idumea et trans
iordanem & qui circa tyrum et sydonem multi-
tudo magna audientes que faciebat venerunt
ad eum. Et dixit ihesus discipulis suis: ut in
nauicula sibi deseruiret propter turbam ne op-
merent eum. Multos enim sanabat: ita vt ir-
ruerent in eum vt illum tangerent quotquot ha-
bebant plagas. Et spiritus immundi cum illum
videbant procidebant ei: & clamabant dicentes.
Tu es filius dei. Et vehementer comminabatur
eis: ne manifestarent illum. Et ascendens in mon-
tem vocauit ad se quos voluit ipse: & vene-
runt ad eum. Et fecit vt essent duodecim cum illo:
et vt mitteret eos predicare. Et dedit illis po-
testatem curandi infirmitates: & eiciendi demo-
nia. Et imposuit simoni nomen petrus. Et ia-
cobum zebedei & iohannem fratrem iacobi: & im-
posuit eis nomina boanerges quod est filij tonitrui.
Et andream & philippum et bartholomeum
et matheum: & thomam et iacobum alphei & tha-
deum & simonem chananeum: et iudam scarioth
qui tradidit illum. Et venunt ad domum. Et
conuenit iterum turba: ita vt non possent neque
panem manducare. Et cum audissent sui: exi-
erunt tenere eum. Dicebant enim: quoniam in furore
est. Et scribe qui ab iherosolimis descen-
derant dicebant quoniam beelzebub habet: & quia
in principe demoniorum eicit demonia. Et con-
uocatis eis: in parabolis dicebat illis. Quo-

potest sathanas sathanā eicē? Et si regnū
in se diuidat: non potest regnū illud stare.
Et si domus sup semetipāz dispriat: nō po-
test domus illa stare. Et si sathanas ꝯsurre-
xerit in semetipm dispritus est. ⁊ nō poteit
stare ꝫ finez habet. ¶ Nemo potest vasa for-
tis ingressus in domū diripere nisi ꝓius for-
tem alliget: ⁊ tūc domū eius diripiet. Amē
dico vobis: qm̄ omnia dimittētur filijs ho-
minū peccata ⁊ blasphemie quib⁹ blasphe-
mauerūt. Qui autem blasphemaueit in spi-
ritū sanctū nō habebit remissiōez in eternū:
sed reus erit eterni delicti: quoniā dicebāt
spiritum immundū habet. Et veniūt mater
eius ⁊ frēs: et foris stantes miserūt ad eū
vocātes eum. Et sedebat circa eū turba: ⁊
dicūt ei. Ecce mater tua ⁊ frēs tui foris que-
rūt te. Et respondēs eis ait. Que est mater
mea et frēs mei? Et circūspiciēs eos qui in
circuitu eius sedebāt ait. Ecce mater mea ⁊
frēs mei. Qui enim fecerit voluntatem dei:
hic frater meus et soror mea et mater est.

Iterum cepit docere ad IIII
mare: ⁊ cōgregata ē ad eum turba
multa ita vt in nauim ascendēs sederet in
mari: et omis turba circa mare sup terram
erat: ⁊ docebat eos in parabolis multa: ⁊ di-
cebat illis in doctrina sua. Audite. Ecce e-
xijt seminās ad seminandū. Et dū semiat:
aliud cecidit circa viam ⁊ venerūt volucres
celi et comederūt illud. Aliud vero cecidit
sup petrosa vbi nō habuit terrā multam: et
statiz exortū est quoniā nō habebat altitu-
dinē terre: et quādo exortus est sol exestua-
uit et eo q̄ non habebat radicē exaruit. Et
aliud cecidit in spinas: ⁊ ascenderūt spine
et suffocauerūt illud: ⁊ fructum nō dedit
Et aliud cecidit in terrā bonā ⁊ dabat fru-
ctum ascendentē ⁊ crescentē: et afferebat
vnū trigīta et vnū sexagīta: ⁊ vnū cen-
tum. Et dicebat. Qui habet aures audi en-
di audiat. Et cū essz singularis: interroga-
uerūt eum hij qui cū eo erant duodecī para-
bolaz. Et dicebat eis. Vobis datū est nos-
se misteriū regni dei: illis autem qui foris
sūt in parabolis omnia fiūt. vt videntes vi-
deāt et nō videant: ⁊ audientes audiāt ⁊ nō
intelligāt: ne quādo conuertant et dimittāt
eis peccata. Et ait illis. ¶ Nesciis parabolaz
hās? Et quomodo omes parabolas cognos-
ceis? Qui seminat: verbuz seminat. Hij au-
tē sūt qui circa viā vbi seminatur verbuz: et cū
audierint ꝯfestim venit sathanas ⁊ aufert
quod seminatum ē in corde eorz. Et hij sūt
similiter q̄ supra petrā seminātur: qui cum au-
dierint verbum statim cum gaudio accipiūt il-
lud ⁊ nō habent radicē in se sed tpales sūt:
deinde orta tribulacōne ⁊ pseciione ꝓpter
verbum ꝯfestim scandalizātur. Et alij sūt qui
in spinis seminātur. Hij sūt qui verbū audiūt
et erumne seculi ⁊ decepcō diuitiarz ⁊ circa
reliq̄ concupiscentie intro euntes suffocāt ver-
bum: et sine fructu efficitur. Et hij sūt q̄ sup
terrā bonam seminati sūt: qui audiūt verbū
et suscipiūt: et fructificāt vnū trigīta vnū
sexagīta ⁊ vnū centū. Et dicebat illis. ¶ Nū
quid venit lucerna vt sub modio ponatur
aut sub lecto? ¶ Nōne vt sup candelabrū po-
natur? ¶ Nō est enim aliq̄d absconditz q̄d
nō manifestet: nec factum ē occultū quod
nō veniat in palam. Si quis habet aures
audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte
quid audiatis. In qua mensura mensi fuei-
tis remetietur vobis. Qui enim habet dabi-
tur illi: ⁊ qui nō habet: etiaz quod habet au-
feret ab eo. Et dicebat. Sic est regnū dei:
quēadmodū si homo iaceat sementē in ter-
ram ⁊ dormiat: et exsurgat nocte et die et
semen germinet ⁊ increscat dū nesciat ille.
Vltro enim terra fructificat: ꝓmū herbam.
deinde spicā: deinde plenū frumentū in spi-
ca. Et cum se pduxeit fructus statim mittit
falcem: qm̄ adest messis. Et dicebat. Cui
assimilabimus regnum dei: aut cui parabo-
le ꝯparabimus illud? Sicut granū synapis
q̄ cum seminatū fuerit in terra minus est o-
mnib⁹ seminib⁹ que sūt in terra: ⁊ cum natū
fueit ascendit in arborem ⁊ fit maius omni-
bus oleribz: ⁊ facit ramos magnos ita vt
possint sub vmbra eius aues celi habitare.
Et talib⁹ multis parabolis loquebatur eis
verbuz ꝓut poterāt audire: sine parabola
autem nō loquebat eis. Seorsū aūt disci-
pulis disserebat omia. Et ait illis in illa die
cū sero esset factū. Transeamus ꝯtra. Et di-
mittētes turbā assumūt eū ita ut erat in naui:

et alie naues erāt cū illo. Et facta ē ꝓcella
magna vēti: ⁊ fluctus mittebat in nauim:
ita vt impleret̃ nauis. Et erat ipe in puppi
sup ceruical dormiēs: et excitant eū ⁊ dicūt
illi. Magister: nō ad te ꝓtinet q̃ perimus?
Et exurgēs ꝯminatus est vēto. ⁊ dixit ma-
ri. Tace: obmutesce. Et cessauit ventus: et
facta est tranquilitas magna. Et ait illis
Quid timidi estis? Nondū habetis fidē. Et
timuerūt timore magno: ⁊ dicebāt ad alter-
utrū. Quis putās est iste: q̃ vētus ⁊ mare
Et venerūt trās V obediūt ei.
fretum maris in regionē gerasenorū.
Et exeūti ei de naui statim occurrit de monu-
mētis homo in spū immūdo: qui domiciliū
habebat in monumētis. Et neq; cathenis
iam quisq̃ poterat eū ligare: qm̃ sepe ope-
dibꝫ ⁊ cathenis vinctus. dirupiſſ cathenas
et opedes ꝯminuiſſ: ⁊ nemo poterat eum
domare. Et semp die ac nocte in monumē-
tis ⁊ in mōtibꝫ erat clamans: et ꝯcidēs se la-
pidibꝫ. Videns aūt ihesuz alōge cucurrit
et adorauit eū: ⁊ clamās voce magna dixit.
Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Ad-
uro te ꝑ deum ne me torqueas. Dicebat e-
nim illi. Exi spūs immūde ab homine isto.
Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est?
Et dicit ei. Legio michi nomē est: q̃ multi
sumus. Et deꝑcabatur eū multū: ne se expel-
leret extra regionē. Erat aūt ibi circa mon-
tē grex porcorū magnus pascēs in agris:
Et deꝑcabant̃ eū spūs dicētes. Mitte nos
in porcos: vt in eos introeam?. Et ꝯcessit
eis statim ihesus. Et exeūtes spūs immūdi
introierūt in porcos: ⁊ magno impetu grex
ꝓcipitatus est in mari ad duo milia: ⁊ suffo-
cati sūt in mari. Qui aūt pascebāt eos fuge-
rūt: ⁊ nūciauerūt: in ciuitatē ⁊ in agros. Et
egressi sūt videre quid esſ facti: ⁊ venerūt
ad ihesum: ⁊ vident illū qui a demonio ve-
xabat̃ sedentē vestitū ⁊ sane mētis. et timu-
erūt. Et narrauerūt illis qui viderāt qualī-
ter factū esset ei qui demonū habuerat: et
de porcis. Et rogare ceperūt eum: vt disce-
deret de finibꝫ eorū. Cūq; ascendēt nauim:
cepit illū deꝑcari q̃ a demonio vexatus fue-
rat vt esſ cum illo ⁊ nō admisit euz: ſ ait illi.
Vade in domū tuā ad tuos: ⁊ annūcia illis
quāta tibi dōs fecerit: et misertus sit tui. Et
abiit et cepit ꝓdicāe in decapoli. quāta sibi
fecisſ ihesus: et oīes mirabāt̃. Et cuz ascen-
disſ ihesus in nauim rursū trās frenū cōuenit
turba multa ad eū: et erat circa mare. Et ve-
nit quidaz de archisynagogis nomine iay-
rus: et videns eum ꝓcidit ad pedes eius:
et deꝑcabatur eū multū dicens. quomā filia
mea in extremis est. Veni impone manum
tuā sup eaz: vt salua sit et viuat. Et abiit cū
illo: et sequebatur eum turba multa: ⁊ opri-
mebant eū. Et mulier q̃ erat in ꝓfluuio san-
guinis ānis duodecim et fuerat multa ꝑpes-
sa a ꝯpluribꝫ medicis: ⁊ erogauerat omnia
sua. nec quicq̃ ꝓfecerat: ſ magis deterius
habebat. Cuz audisſ de ihesu venit in turba
retro: et tetigit vestimentū eius. Dicebat e-
nim: q̃ si vel vestimētuz eius tetigero salua
ero. Et ꝯfestim siccatus est fons sanguinis
eius: ⁊ sensit corpore. q̃ sanata esſ a plaga
Et statim ihesus in semetipo ꝯgnoscēs vir-
tutē que exierat de illo: ꝯuersus ad turbam
aiebat. Quis tetigit vestimēta mea? Et di-
cebant ei discipuli sui. Vides turbam cōpri-
mentē te. ⁊ dicis quis me tetigit? Et circū-
spiciebat videre eaz que hoc fecerat. Muli-
er vēo timens ⁊ tremēs sciens quod factū
esſ in se: venit et ꝓcidit ante eum et dixit ei
oēz veritatē. Ille aūt dixit ei. Filia fides tua
te saluam fecit: vade in pace: ⁊ esto sana a
plaga tua. Adhuc eo loquēte venūt nun-
tij ad archisynagogum dicētes: q̃ filia tua
mortua ē. Quid vltra vexas magistrū? Ihe-
sus autē audito vho quod dicebat̃ ait ar-
chisynagogo. Noli timere: tantūmodo cre-
de. Et nō admisit quenq̃ se sequi: nisi petrū
et iacobū ⁊ iohannē fratrē iacobi. Et veni-
unt in domū archisynagogi. Et vidit tumul-
tum et flentes ⁊ eiulantes multū: et ingres-
sus ait illis. Quid turbamini et ploratis?
Puella non ē mortua ſ dormit. Et irridebāt
eum. Ipe vēo eiectis oīnibꝫ assumit patrez
et matrē puelle. et qui secū erāt: et ingredi-
untur vbi puella erat iacēs: et tenēs manū
puelle ait illi. Thabitha cumi: quod ē inter-
pretatū: puella tibi dico surge. Et ꝯfestim
surrexit puella: et ambulabat. Erat autez
annorū duodecim. Et obstupuerūt stupore

magno. Et p̃cepit illis vehementer. vt ne
mo id scíet: ⁊ dixit dare illi mãducare. VI

Et egressus inde abijt in patriã suã:
et sequebant eum discipuli sui. Et fcõ
sabbato cepit in synagoga docere: ⁊ multi
audiẽtes. ãmirabãt in doctrina eius dicẽ-
tes. Vnde huic hæc omia? Et que ẽ sapia
que data ẽ illi: ⁊ virtutes tales q̃ per manus
eius efficiũt? Nõne hic est faber filius ma-
rie: frater iacobi ⁊ ioseph ⁊ iude et simõis?
Nõne et sorores eius hic nobiscũ sunt? Et
scandalizabãt in illo. Et dicebat illis ihs:
q̃ nõ ẽ ꝓpheta sine honore nisi in patria sua
et in domo sua ⁊ in ꝯgnacõe sua. Et nõ po-
terat ibi virtutem vllã facere nisi paucos in-
firmos impositis manib̃ curauit: ⁊ mirabã-
tur ꝓpter incredulitatem eorũ: ⁊ circuibat
castella in circuitu docẽs. Et vocauit duo-
decim: et cepit eos mittere binos: ⁊ dabat
illis potestatẽ spirituũ immũdorũ. Et p̃ce-
pit eis ne quid tollerent in via nisi virgam
tantũ: nõ peram nõ panẽ neq̃ in zona es ꝗ
calceatos sandalijs: ⁊ ne induerẽt duas
tunicas. Et dicebat eis. Quocũq̃ introieritis
in domũ illic manete donec exeatis inde: ⁊
quicũq̃ nõ receperint vos nec audierint:
exeuntes inde excutite puluerem de pedib̃
vr̃is in testimoniũ illis. Et exeũtes p̃dica-
bant vt penitẽtiam agerẽt: ⁊ demonia mul-
ta eiciebãt: ⁊ vngebãt oleo multos egros
et sanabant. Et audiuit rex herodes: mani-
festum enim factũ est nomẽ eius: ⁊ dicebat
Quia iohannes baptista resurrexit a mor-
tuis: et ꝓpterea virtutes operãt in illo. Alij
aũt dicebãt q̃ helias ẽ: alij vẽo dicebãt q̃
ꝓpheta est quasi vnus ex ꝓphetis. Quo au-
dito herodes ait. Quẽ ego decollaui iohã-
nem hic a mortuis resurrexit. Ipse enim he-
rodes misit ac tenuit iohannẽ ⁊ vinxit eũ
in carcerẽ ꝓpter herodiadẽ vxorem philipi
fratris sui: q̃ duxerat eã. Dicebat enim io-
hãnes herodi. Non licet tibi habere vxorẽ
fratris tui. Herodias aũt insidiabatur illi:
et volebat occidere eũ nec poterat. Hero-
des autẽ metuebat iohannẽ sciẽs eum virũ
iustũ ⁊ sanctum et custodiebãt eum: et audi-
to eo multa faciebat: ⁊ libẽter eũ audiebat.
Et cum dies opportunus accidisset: herodes
natalis sui cenã fecit principib̃ et tribunis
et primis galilee. Cũq̃ introisset filia ipsius
herodiadis. et saltasset ⁊ placuisset herodi si-
mulq̃ recũbẽtib̃: rex ait puelle. Pete a me
q̃d vis: ⁊ dabo tibi. Et iurauit illi: q̃ quicq̃d
petieris dabo tibi: licet dimidium regni mei.
Que cum exisset: dixit matri sue. Quid petã?
At illa dixit. Caput iohãnis baptiste. Cũ
introisset statim cũ festinacõe ad regẽ: peti-
uit dicẽs. Volo: vt ꝓtinus des michi in di-
sco caput iohãnis baptiste. Et ꝯtristatus
est rex. Propter iusiurandũ et ꝓpter simul
discũbẽtes noluit eã ꝯtristare: sed misso spicu-
latore p̃cepit afferri caput eius in disco: et
decollauit eũ in carcere. Et attulit caput eius
in disco: et dedit illud puelle: et puella dedit
matri sue. Quo audito discipuli eius vene-
rũt et tulerũt corpus eius: ⁊ posuerũt illud
in monumẽto. Et ꝯuenientes apli ad ihesum:
renũciauerũt ei oia que egerãt ⁊ docuerãt.
Et ait illis. Venite seorsũ in desertũ locũ: et
requiescite pusillũ. Erãt enim qui veniebãt
et rediebãt multi: et nec spaciũ manducan-
di habebãt. Et ascendẽtes in nauim abierũt
in desertũ locũ seorsũ. Et viderũt eos abeun-
tes: et ꝯgnouerũt multi ⁊ pedestres de omi-
bus ciuitatib̃ cucurrerũt illuc et p̃uenerunt
eos. Et exiens vidit turbam multã ihesus:
et misertus ẽ super eos q̃ erãt sicut oues nõ
habẽtes pastorẽ: ⁊ cepit illos docere multa.
Et cũ iam hora multa fieret: accesserũt disci-
puli eius dicẽtes. Desertus ẽ locus hic: ⁊ iã
hora p̃terijt. Dimitte illos: vt euntes in pxi-
mas villas et vicos emant sibi cibos quos
mãducẽt. Et rndens ait illis. Date illis mã-
ducare. Et dixerũt ei. Eũtes emamus ducẽ-
tis denarijs panes: et dabimus illis mãdu-
care. Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite
et videte. Et cũ ꝯgnouissent dicũt. Quinq̃.
Et duos pisces. Et p̃cepit illis vt accũbere
facerent omes secõm cõtubernia sup viride
fenũ. Et discũbuerũt in ptes: p centenos ⁊
quinq̃genos. Et acceptis quinq̃ panibus
et duob̃ piscib̃: intuẽs in celũ benedixit et
fregit panes ⁊ dedit discipulis suis vt pone-
rent ante eos: et duos pisces diuisit omib̃.
Et manducauerũt omes: et saturati sunt. Et
sustulerũt reliquias fragmentorũ duodecim

cophinos plenos: et de piscibꝰ. Erāt autez
qui mādūcauerūt quinq; mlia virorꝫ. Et
statim coegit discipulos suos ascendere na-
uim vt p̄cederēt eum trāsfretū ad bethsay-
adaz: dū ipe dimitteret ꝓplm. Et cū dimisis-
set eos: abijt in montē orare. Et cū sero esſ;
erat nauis in medio mari: ⁊ ipse solus in t'-
ra. Et videns eos laborātes in remigando. e-
rat enim vētus ꝯrarius eis: ⁊ circa quartā
vigiliam noctis venit ad eos ambulās su-
pra mare: et volebat p̄terire eos. At illi vt
viderūt eum ambulantē supra mare puta-
uerūt fantasma esse: ⁊ exclamauerūt. Oēs
enim viderūt eū: ⁊ cōturbati sūt. Et statim
locutus ē cū eis: ⁊ dixit eis. Cōfidite. Ego
sū: nolite timere. Et ascendit ad illos in na-
uim: et cessauit vētus. Et plus magis intra
se stupebāt. Nō enim intellexerūt de pani-
bus. Erat enim cor eorꝫ obcecatū. Et cū trās-
fretassent venerūt in terraz genesareth: et
applicuerūt. Cūq; egressi essent de naui con-
tinuo ꝯgnouerūt eum: ⁊ p̄currētes vniuer-
sam regionē illā ceperāt in grabatis eos q̄
se male habebāt circūferre vbi audiebant
eum esse. Et quocūq; introiebat in vicos vel
in villas aut ciuitates: in plateis ponebāt
infirmos. ⁊ dēpcabant' eū vt vel fimbriam
vestimēti eius tangerēt: et q̄tq̄t tangebāt

Et conuenūt ad VII eū pharisei ⁊ quidā de scribis: veni-
entes ab ihrosolimis. Et cū vidissent quo-
sdam ex discipulis eius ꝯmunibꝰ manibus
id est nō lotis mādūcare panes: vituperā-
uerūt. Pharisei enim ⁊ omes iudei nisi cre-
bro lauerint manus nō mādūcāt. tenētes
tradicōez seniorꝫ: ⁊ a foro nisi baptizētur
nō ꝯmedūt: et alia multa sunt que tradita
sūt illis ſuaē. baptismata calicū et vrceorꝫ
et eramētorꝫ ⁊ lectorꝫ. Et interrogabāt eū
pharisei ⁊ scribe. Quare discipuli tui nō am-
bulāt iuxta tradicōez seniorꝫ: sz ꝯmunibꝰ
manibꝰ manducāt panē? At ille respōdēs
dixit eis. Bene ꝓphetauit ysaias de vobis
ypocritis: sicut scriptū est. Populus hic la-
bijs me honorat: cor aūt eorꝫ lōge ē a me.
In vanū autē me colūt docētes doctrinas
et p̄cepta hoīm. Relinquētes enim manda-
tū dei tenetis tradicōes hoīm: baptismata
vrceorꝫ et calicū. ⁊ similia hijs facitis multa.
Et dicebat. Bene irritū fecistis p̄ceptuz dei:
vt tradicōez vraz ſuetis? Moyses enim di-
xit. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā: q̄q̄ male
dixerit pri vel matri morte moriat'. Vos aūt
dicitis. Si dixerit homo patri ā matri corban
qd̄ est donū quodcūq; ex me tibi pficit: et
vltra nō dimittitis eū quicq̄ facere pri suo
aut matri: rescindētes verbū dei p tradicōem
vraz quā tradidistis. Et similia hmōi multa
facitis. Et aduocās iterū turbā dicebat illis.
Audite me omes ⁊ intelligite. Nichil est e-
xtra hominē introiēs in eū qd̄ possit eū com-
quinare: sz que de hoīe p̄cedūt illa sūt que
ꝯmunicāt hoīez. Si quis habz aures audi-
endi audiat. Et cū introissz i domū a turba:
interrogabāt eū discipuli eius parabolam.
Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis?
Nō intelligitis q̄ ome extrinsecus introiēs
in hoīez nō potest eū ꝯmunicāe q̄ nō intrat
in cor eius: sz in vētrē vadit ⁊ in secessum ex-
it purgans omes escas? Dicebat autē: q̄m
illa que de hoīe exeūt illa ꝯmunicāt hoīem.
Abintus enim de corde hominū male cogi-
tacōes p̄cedūt: adulteria. fornicacōes. ho-
micidia. furta. auaricie. nequicie. dolus. im-
pudicicie. oculus malus: blasphemia. superbia.
stultitia. Oma hec mala abintus p̄cedūt: ⁊
ꝯmunicāt hoīez. Et inde surgens abijt in fi-
nes tyri et sydonis: ⁊ ingressus domū nemi-
nē voluit scire: ⁊ nō potuit latere. Mulier
enim statim vt audiuit de eo cuius filia ha-
bebat spm̄ immundū intrauit: et p̄cidit ad
pedes eius. Erat enim mulier gentilis: syro-
phenissa gne. Et rogabat eū vt demonū ei-
ceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine p̄us
saturari filios. Nō est enim bonū sumē panē
filiorꝫ: et mitē cambꝰ. At illa rndit: et dixit
illi. Vtiq; dne. Nā et catelli ꝯmedūt sub mē-
sa de micis pueroꝝ. Et ait illi. Propter hūc
sermonē vade: exijt de nonū de filia tua. Et
cū abijsz domū inuenit puellā iacentez sup
lectū: ⁊ demonū exisse. Et iterū exiēs de fi-
nibus tyri venit p sydonē ad mare galilee
inter medios fines decapoleos. Et adduc-
ūt ei surdū ⁊ mutū. Et dēpcabant' eū vt im-
ponat illi manū. Et apphendēs euz de turba
seorsū misit digitos suos in auriculas eius:

et expuēs tetigit linguā eius: ⁊ suspiciens
in celū ingemuit. ⁊ ait illi. Effeta: qd ē ad-
aperire. Et statim apte sūt aures eius: ⁊ so-
lutū est vinculū linguē eius: et loquebatur
recte. Et p̄cepit illis ne cui diceret. Quāto
autē eis p̄cipiebat tātomagis plus p̄dica-
bāt: et eo amplius āmirabāt dicētes. Bn
omia fecit: ⁊ surdos fecit audire: et mutos
loqui.

IN dieb̄ illis iterū cū turba VIII
multa essēt nec haberēt qd manducarēt: cō-
uocatis discipulis ait illis. Misereor super
turbam: q̄ ecce iam triduo sustinēt me nec
habēt quod manducēt: et si dimisero eos
ieunos in domū suā deficiēt in via. Quidā
enim ex eis delōge venerūt. Et rndērūt ei
discipuli sui. Vnde illos quis poterit hic
saturare pamb̄ in solitudine? Et interroga-
uit eos. Quot panes habētis? Qui dixerūt.
Septē. Et p̄cepit turbe discumbere sup ter-
ram. Et accipiēs septē panes grās agens
fregit: ⁊ dabat discipulis suis vt apponerēt:
et apposuerūt turbe. Et habebāt piscículos
paucos: ⁊ ipos bndixit: ⁊ iussit appōi. Et mā-
ducauerūt ⁊ saturati sūt: et sustulerūt quod
supaueāt de fragmētis septē sportas. Erāt
autē qui manducauerāt q̄i quatuor milia:
et dimisit eos. Et statim ascendēs nauim cū
discipulis suis: veit in partes dalmanutha.
Et exierūt pharisei ⁊ ceperūt ꝯquirere cum
eo: q̄rētes ab illo signū de celo: temptātes
eum. Et ingemiscens spū ait. Quid gnatio
ista signū querit? Amē dico vobis: si dabi-
tur gnationi isti signū. Et dimittens eos a-
scendit iterū nauim: ⁊ abiit transfretum. Et
obliti sūt panē sumere: ⁊ nisi vnū panē nō
habebāt secum in naui. Et p̄cipiebat eis di-
cens. Videte et cauete a fermēto pharise-
orum: et fermēto herodis. Et cogitabant ad
alterutrū dicētes: q̄ panes non habemus.
Quo ꝯgnito: ait illis ihesus. Quid cogita-
tis q̄ panes nō habētis? Nōdum cogno-
scitis nec intelligitis? Adhuc cecatum ha-
bētis cor vrm. Oculos habētes nō videtis:
et aures habētes nō auditis. Nec recorda-
mini quādo quinq̄ panes fregi in quinq̄
milia: et quot cophinos fragmentorum ple-
nos sustulistis? Dicūt ei. Duodecī. Quādo
⁊ septē panes in quatuor milia: q̄t sportas
fragmētorum tulistis? Et dicūt ei. Septē. Et
dicebat eis. Quomō nōdū intelligitis? Et
venūt bethsaydā: et adducūt ei cecū: et ro-
gabāt eū vt illū tangeret. Et apreh̄sa ma-
nu ceci eduxit eum extra vicū: et expuens in
oculos eius impositis mamb̄ suis: interroga-
uit eū si quid videt. Et aspiciēs ait. Video
hoies velut arbores ambulātes. Deinde ite-
rū imposuit manus sup oculos eius ⁊ cepit
videre: et restitutus est: ita vt clare videret
omnia. Et misit illū in domū suā dicēs. Va-
de in domū tuā: et si in vicū introieris nemini
dixeris. Et ingressus est ihus ⁊ discipuli ei?
castella cesarce philippi: et in via interroga-
bat discipulos suos dicēs eis. Quem me
dicūt esse hoies? Qui rndērunt illi dicentes.
Johānem baptistā: alij helyam: alij vero q̄
si vnū de ꝓphetis. Tūc dicit illis. Vos vero
quem me esse dicitis? Rndens petrus ait ei.
Tu es xp̄c. Et ꝯminatus est eis: ne cui dice-
rent de illo. Et cepit docere eos quoniam
oportet filiū hois pati multa ⁊ reprobari a
senioribus ⁊ a summis sacerdotibus et scri-
bis ⁊ occidi: et post tres dies resurgere. Et
palam verbum loquebatur. Et ap̄hēdens
eū petrus: cepit increpare eū. Qui cōuersus
et videns discipulos suos: ꝯminatus est pe-
tro dicēs. Vade retro me sathana: quomā
nō sapis que dei sūt sed q̄ sunt hominū. Et cō
uocata turba cū discipulis suis: dixit eis. Si
quis vult me sequi deneget semetipsum:
et tollat crucē suā et sequat me. Qui enim
voluerit animā suā saluā facere pdet eam:
qui aūt pdiderit animā suā ꝓter me ⁊ euā-
gelīū: saluam faciet eā. Quid enim pderit
homini si lucretur mundū totū: ⁊ detrimētū
anime sue faciat? Aut quid homo ꝯmutacō-
mis dabit p anima sua. Qui enī me cōfusus
fuerit et vba mea in gnatione ista adultera
et peccatrice: ⁊ filius homis ꝯfundet eū cū
venerit in gloria p̄ris sui cum angelis scis.

ET dicebat illis. Amen dico IX
vobis: q̄ sūt quidā de hic stantib̄ q̄
non gustabūt morte: donec videāt regnū
dei venēs in vtute. Et post dies sex assum-
psit ihesus petrū ⁊ iacobū et iohannē: et du-
cit illos in montē excelsū solos: ⁊ transfigu-
ratus est coram ipis. Et vestimenta eius fcā

sūt splendētia et candida nimis velut nix:
q̄lia fullo nō potest sup terrā candida facē.
Et apparuit illis helias cū moyse: ⁊ erāt lo-
quentes cū ihesu. Et rndens petrus ait ihe-
su. Rabbi bonū est nos hic esse: ⁊ faciamus
tria tabernacula: tibi vnū. et moysi vnū. ⁊ he-
lie vnū. Non enim sciebat q̄d diceret. Erāt
enim timore exterriti. Et facta ē nubes ob-
umbrans eos: et venit vox de nube dicēs.
Hic est filius meus carissimus: audite illū.
Et statim circūspicientes: neminē amplius
viderūt nisi ihesum tantū secū. Et descendē-
tibus illis de monte p̄cepit illis ne cuiq̄ qd̄
vidissent narrarēt: nisi cū filius hominis a
mortuis resurrexerit. Et verbū ꝯtinuerunt
apud se: ꝯquirētes quid esset cū a mortuis
resurrexerit. Et interrogabāt eum dicētes.
Quid ergo dicūt pharisei ⁊ scribe q̄ helia
oportet venire primū? Qui rndens ait illis.
Helias cū venerit p̄mo restituet omnia: et
quomō scriptū ē in filiū hominis: vt multa
patiatur ⁊ cōtemnat. Sed dico vobis: q̄
et helias venit: ⁊ fecerūt illi quecunq; volu-
erūt sicut scriptū est de eo. Et ꝯvenēs ad di-
scipl̄os suos vidit turbā magnā circa eos:
et scribas ꝯquirētes cū illis. Et ꝯfestim oīs
populus videns ihesū stupefactus est ⁊ ex-
pauerūt: ⁊ accurrētes salutabant eū. Et in-
terrogauit eos. Quid inter vos ꝯquirit̄is?
Et rndens vnus de turba dixit. Magister
attuli filiū meū ad te habentē spiritū mutū:
qui vbicūq; eum apl̄hendit allidit illū: ⁊
spumat ⁊ stridet dentib̄ et arescit. Et dixi
discipulis tuis vt eicerēt illū: ⁊ nō potuerūt:
Qui rndens eis dixit. O grnatio incredula:
q̄ diu apud vos ero? Quādiu vos patiar?
Afferte illū ad me. Et attulerūt eum. Et cū
vidisset eū statim spūs ꝯturbauit illū: ⁊ eli-
sus in terrā volutabatur spumās. Et inter-
rogauit p̄rez eius. Quantū tp̄is est ex quo
ei hoc accidit? At ille ait. Ab infantia. Et
frequēter eū in ignē ⁊ in aquā misit: ut eū
perderet. Sed si quid potes. adiuua nos:
misertus nostri. Ihesus aūt ait illi. Si potes
credere oīa possibilia credēti? Et ꝯtinuo
exclamans pater pueri cū lacrimis aiebat.
Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et
cū vidisset ihesus ꝯcurrentē turbā: ꝯminatus
est spiritui immūdo dicēs illi. Surde ⁊ mu-
te spūs. ego p̄cipio tibi exi ab eo: ⁊ ampli?
ne introeas in eū. Et exclamans ⁊ multum
discerpēs eum exijt ab eo: ⁊ factus est sicut
mortuus: ita vt multi dicerēt q̄ mortuus ē.
Ihesus aūt tenēs manū eius eleuauit eum:
et surrexit. Et cū introisset in domū: discipli
eius secreto interrogabant eū. Quare nos
nō potuimus eicere eū? Et dixit illis. Hoc
genus in nullo potest exire: nisi in oratōne
et ieiunio. Et inde p̄fecti p̄tergrediebant̄
galileā: nec volebat quenq̄ scire. Docebat
aūt discipulos suos: ⁊ dicebat illis quomā
filius hominis tradet̄ in manus hominū. et
occident eū: ⁊ occisus tercia die resurget.
At illi ignorabant ꝟbū: ⁊ timebāt interro-
gare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cū do-
mi essent interrogabat eos. Quid in via tra-
ctabatis? At illi tacebāt. Siquidē in via in-
ter se disputauerāt: quis eorū maior esset. Et
residēs vocauit duodecim: ⁊ ait illis. Si q̄s
vult p̄imus esse: erit oīm nouissimus ⁊ oīm
minister. Et accipiēs puerū statuit eum in
medio eorū: quē cum ꝯplexus esset ait illis.
Quisquis vnū ex huiusmodi pueris recepit
in nomine meo me recipit: ⁊ quicunq; me
susceperit non me suscipit: sed eum qui mi-
sit me. Rndit illi iohānes dicēs. Magister
vidimus quendā in nomine tuo eicientem
demonia qui nō sequit̄ nos: ⁊ phibuimus
eū. Ihesus aūt ait. Nolite phibē eū. Nemo
est enim q̄ faciat ꝟtutē in nomīe meo: et pos-
sit cito male loq̄ de me. Qui enim nō est ad-
uersū vos: p vobis ē. Quisquis enim potū
dederit vobis calicez aque in nomine meo
q̄ cristi estis: amē dico vobis nō pdet mer-
cedē suā. Et quisquis scandalizauerit vnū
ex hijs pusillis credentib̄ in me: bonū ē ei
magis si circūdaret̄ mola asinaria collo ei?
et in mare mitteret̄. Et si scandalizauerit te
manus tua: abscide illā. Bonū est tibi debi-
lē introire in vitā. q̄ duas manus habentē.
ire in gehennā in ignez inextinguibilē: vbi
ꝟmis eorū nō morit̄: et ignis nō extinguit̄.
Et si pes tuus te scandalizat: amputa illuz.
Bonum est tibi claudum introire in vitam
eternam. q̄ duos pedes habentem mitti in
gehennā ignis inextinguibilis: vbi ꝟmis

eorũ non moritur: et ignis non extinguitur.
Qd si oculus tuus scandalizat te: eice eu.
Bonũ est tibi luscũ introire in regnũ dei. q̃
duos oculos habentẽ mitti in gehẽnã ignis
vbi vermis eorũ non moritur: ⁊ ignis non
extinguit. Omis enim igne salie: ⁊ omis
victima sale salie. Bonũ est sal. Qd si sal
insulsũ fuerit in quo illud condietis? Habete
in vob sal: ⁊ pace habete inter vos. V

Et inde exsurgẽs venit in fines iudee
vltra iordanen: ⁊ conuenũt iterũ turbe
ad eũ: et sicut consueuerat iterũ docebat illos.
Et accedentes pharisei interrogabant eũ
si licet viro vxorẽ dimittere: temptãtes eũ.
At ille rndens dixit eis. Quid vob pcepit
moyses? Qui dixerũt. Moyses permisit libel-
lum repudij scribere ⁊ dimittere. Quib re-
spondẽs ihesus ait. Ad duriciam cordis vri
scripsit vobis pceptũ istud. Ab imico aũt
creature masculũ et feminã fecit eos deus.
Propter hoc relinquet homo patrem suũ ⁊
matrẽ: et adherebit ad vxorem suã: ⁊ erũt
duo in carne vna. Itaq iam non sunt duo:
sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit: homo
nõ separet. Et in domo iterũ discipuli eius
de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis.
Quicũq dimiserit vxorẽ suã: et aliã duxerit:
adulterũ committit sup eã. Et si vxor dimiserit
virũ suũ et alij nupserit: mechatur. Et offere-
bãt illi paruulos vt tangeret illos: discipli
aũt comminabant offerentib. Quos cũ vide-
ret ihesus: indigne tulit. Et ait illis. Sinite
paruulos venire ad me: ⁊ ne phibueritis
eos. Taliũ enim est regnũ dei. Amẽ dico vob
quisquis nõ receperit regnũ dei velut par-
uulus nõ intrabit in illud. Et complexãs eos
⁊ imponẽs manus sup illos: bndicebat eos.
Et cũ egressus esset in via: pcurrẽs quidam
genuflexo ante eũ: rogabat eũ dicẽs. Ma-
gister bone: quid faciã ut vitam eternã per-
cipiam? Ihesus aũt dixit ei. Quid me dicis
bonũ? Nemo bonus: nisi vnus deus. Prece-
pta nosti: ne adulteres. ne occidas. ne furere-
ris. ne falsum testimoniũ dixeris. ne fraudẽ
feceris: honora pẽm tuũ ⁊ mrem. At ille rndẽs
ait illi. Magr hec omia obseruaui a iuuentute
mea. Ihs aũt intuitus eũ dilexit eũ: ⁊ dixit
ei. Vnũ tibi deest. Vade: q cũq habes vẽde
et da paupib et habebis thesaurũ in celo:
et veni sequere me. Qui contristatus in vbo:
abiit merens. Erat enim habẽs multas pos-
sessiones. Et circũspiciẽs ihs: ait discipulis
suis. Quã difficile qui pecunias habẽt in re-
gnum dei introibũt. Discipuli aũt obstupe-
scebant in verbis eius. At ihesus rursus re-
spondens ait illis. Filioli: q̃ difficile est cõfi-
dẽtes in pecunijs in regnũ dei introire. Faci-
lius est camelũ p foramẽ acus trãsire: q̃ di-
uitem intrare in regnum dei. Qui magis
admirabãtur dicẽtes ad semetipsos. Et q̃s
potest saluus fieri? Et intuens ihesus illos
ait illis. Apud homines impossibile est: sed
nõ apud deũ. Omnia enim possibilia sũt apd
deũ. Et cepit ei petrus dicẽ. Ecce nos dimisi-
mus omnia: et secuti sumus te. Rndens ihs
ait. Amen dico vobis: nemo ẽ qui reliqrit
domũ aut fratres aut sorores aut patrẽ aut
mrem aut filios aut agros ꝓpter me et ꝓpt
euangeliũ qui nõ accipiet cẽties tantũ nũc
in tẽpore hoc. domos ⁊ fratres ⁊ sorores ⁊
matres ⁊ filios ⁊ agros cũ pseculionib: et
in seculo futuro vitã eternã. Multi autẽ erũt
pmi nouissimi: ⁊ nouissimi primi. Erant aũt
in via ascendẽtes ihrosolimã: et pcedebat
illos ihesus. Et stupebãt: et sequentes time-
bant. Et assumens iterũ duodecim: cepit il-
lis dicere que essent ei venitura. Quia ecce a-
scendimus ihrosolimã: et filius hois trade-
tur principib sacerdotũ ⁊ scribis et senori-
bus: et damnabũt eũ morte. Et tradent eu
gentib ⁊ illudẽt ei: et conspuẽt eũ ⁊ flagella-
bunt eũ. et interficient eũ: et tercia die resur-
get. Et accedũt ad eũ iacob ⁊ iohãnes fi-
lij zebedei dicentes. Magister: volumus vt
quod cũq petierimus facias nob. At ille di-
xit eis. Quid vultis vt faciã vob? Et dixerũt.
Da nob: vt vnus ad dexterã tuã. et alius ad
sinistrã tuã sedeamus in gloria tua. Ihesus
aũt ait eis. Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicẽ quẽ ego bibo: aut baptismo q̃
ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei.
Possum?. Ihs aũt ait eis. Calicẽ q̃dẽ quẽ
ego bibo bibetis ⁊ baptismo quo ego bapti-
zor baptizabimini: sedẽ aũt ad dexterã meã
vel ad sinistrã nõ est meũ dare vobis: sed
quib paratũ est. Et audiẽtes decẽ indigti

sūt de iacobo ⁊ iohanne. Ihesus aūt vocans
eos. ait illis. Scitis qd hi qui videntur prin-
cipari gentib dñantur eis: et pncipes eorū
ptātem habēt ipōrū? Non ita est aūt in vo-
bis: sed quicunq voluerit fieri maior erit ve-
ster minister: ⁊ quicūq voluerit in vobis p̄-
mus esse: erit omīm seruus. Nam et filius ho-
minis non venit vt ministraretur ei. sed vt
ministraret: ⁊ daret animā suam redempti-
onem p multis. Et venūt ihericho. Et pfici-
scente eo de ihericho. ⁊ discipulis eius ⁊ pli-
ma multitudine: filius thimei barthimeus
cecus. sedebat iuxta viam mendicās. Qui
cū audissi q ihesus nazarenus ē: cepit cla-
mare ⁊ dicere. Ihesu fili dauid miserere mei.
Et ꝯminabāt illi multi ut tacēt. At ille mul-
tomagis clamabat: fili dauid miserē mei.
Et stās ihesus p̄cepit illū vocari. Et vocāt
cecū: dicētes ei. Animequior esto. Surge:
vocat te. Qui pjecto vestimēto suo: exilīs
venit ad eū. Et rndens ihs dixit illi. Quid
tibi vis facās? Cecus aūt dixit ei. Rabboni
vt videā. Ihesus aūt ait illi. Vade. Fides
tua te saluū fecit. Et ꝯfestim vidit: ⁊ seqbat
Et cū appropinquarēt XI eū in via.
ihierosolime ⁊ bethanie ad montē oli-
uarū mittit duos ex discipulis suis: et ait il-
lis. Ite in castellū qd ꝯtra vos ē: ⁊ statim in-
trocūtes illuc. inuenietis pullū ligatū. super
quē nemo adhuc hōm sedit. Soluite illū:
et adducite. Et si quis vobis dixerit quid
facitis: dicite q dño necessarius ē: ⁊ ꝯtinuo
illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerunt
pullū ligatū. ante ianuā foris i biuio: et sol-
uūt eū. Et quidā de illic stantib dicebat il-
lis. Quid facitis soluentes pullū? Qui dixe-
rūt eis sicut p̄cepat illis ihesus: ⁊ dimisērt
eis. Et duxerūt pullū ad ihesū: ⁊ imponunt
illi vestimēta sua et sedit sup eū. Multi ve-
stimenta sua sua strauerūt in via. Alii autē
frondes cedebāt de arboribꝫ: sternebant
in via. Et qui pibant. ⁊ qui seqbant clama-
bant dicētes. Osanna bndictus qui venit
in nomine dñi: bndictū quod venit regnū
patris nri dauid: osanna in excelsis. Et in-
troiuit ihierosolimā in templū: ⁊ circūspectis
oīmb cū iam vespa essi hora: exiit in betha-
niam cū duodecim. Et alia die cū exirent a
bethania esurit. Cūq vidissent alōge ficū
habentē folia: venit si quid forte inuenēt
in ea. Et cū venisset ad eam: nichil inuenit
ptr folia. Nō enim erat tempus ficorū. Et
rndens dixit ei. Iam nō amplius in eternū
ex te quisq fructū manducet. Et audiebāt
discipuli eius: et venūt ihierosolimā. Et cum
introisset in templū cepit eicere vendētes
et ementes in tēplo: ⁊ mēsas nūmularioꝝ
et kathedras vendentiū columbas euertit.
Et nō finebat ut quisq transferret vas per
templū: ⁊ docebat dicēs eis. Nōne scriptū
est q domus mea domus oracōnis vocabi-
tur omib gentib? Vos aūt fecistis eā spe-
luncā latronū. Quo audito: pncipes sac-
dotū et scribe querebāt quomō eum perderēt.
Timebant enim eū: qm vniuersa turba ām-
rabat super doctrina eius. Et cū vespa facta
esset: egrediebatur de ciuitate. Et cū mane
transirent: viderūt ficū aridam factā a radi-
cibus. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi:
ecce ficus cui maledixisti aruit. Et rndens
ihesus ait illis. Habete fidē dei. Amē dico
vobis: q quicūq dixerit huic monti tolle-
re. et mittere in mare. ⁊ nō hesitauerit in cor-
de suo si credideit q quodcūq dixeit fiat:
fiet ei. Propterea dico vobis: omia quecūq
orantes petitis credite q accipietis: ⁊ euenī-
ent vobis. Et cū stabitis ad orandū. dimit-
tite si quid habetis aduersus aliquē: ut ⁊ pr
vester q in celis ē dimittat vobis peccata
vra. Quod si vos nō dimiseritis: nec pater
vester qui in celis ē dimittet vobis pecca-
ta vra. Et venūt rursus ihierosolimā. Et cū
ambularet in templo accedūt ad eum sum-
mi sacerdotes. et scribe ⁊ seniores: et dicunt
ei. In q ptāte hec facis: ⁊ q's tibi dedit hanc
potestatē ut ista facias? Ihesus aūt rndens
ait illis. Interrogabo vos et ego vnū ȳbū.
et rndete michi: ⁊ dicam vobis in q ptāte
hec facā. Baptismum iohānis de celo erat:
an ex hominib? Respondete michi. At illi
cogitabāt secū dicentes. Si dixerimus de
celo: dicet nobis. Quare ergo non credidi-
stis eis? Si dixerimus ex hominib: timem?
populū. Omes enim habebāt iohannē q
vere ꝓphēta esset. Et respondentes dicunt
ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus

ait illis. Neq; ego dico vob. in qua ptate
Et cepit illis in pa- XII hec facia.
rabolis loqui. Vinea pastinauit hõ:
et circũdedit sepem. et fodit lacũ. et edifica-
uit turrim. et locauit eam agricolis: et pere-
gre pfectus est. Et misit ad agricolas in
tpe seruũ: ut ab agricolis acciperet de fruc-
tu vinee. Qui ap̃hensũ eum ceciderũt: et
dimiserũt vacuũ. Et iterũ misit ad illos aliũ
seruũ: et illũ in capite vulnerauerũt: et cõtu-
melijs affecerũt. Et rursũ aliũ misit. et illum
occiderũt: et plures alios quosdã cedẽtes: a-
lios vero occidẽtes. Adhuc ergo vnũ hns
filiũ carissimũ et illũ misit ad eos nouissimũ
dicẽs: qꝫ reuerebunt filiũ meũ. Colom aũt
dixerũt ad inuicẽ. Venite occidamus eum:
et nostra erit hereditas. Et ap̃hendẽtes eũ
occiderũt: et eiecerũt extra vineã. Quid er-
go faciet dñs vinee? Veniet et pdet colo-
nos: et dabit vineã alijs. Nec scripturã hãc
legistis lapidẽ quẽ reprobauerũt edificã-
tes. hic factus est in caput anguli: a domi-
no factum est istud. et est mirabile in oculis
nostris? Et querebant eũ tenere: et timue-
runt turbã. Cognouerũt enim quomã ad
eos parabolã hãc dixerit. Et relicto eo ab-
ierũt. Et mittũt ad eũ quosdã ex pharisei
et herodians: ut eũ caperent in verbo. Qui
venẽtes dicũt ei. Magister: scimus quia
verax es et nõ curas quenq̃. Nec enim vi-
des in facie hominũ: sed in veritate viam dei
doces. Licet dari tributũ cesari: an nõ dabi-
mus? Qui sciens versutiam illoꝝ. ait illis.
Quid me tẽptatis? Afferte michi denariũ
vt videã. At illi tulerũt ei. Et ait illis. Cui?
est imago hec et inscriptio? Dicunt ei. Cesa-
ris. Respõdẽs aũt ihesus dixit illis. Reddi-
te igitur que sũt cesaris cesari: et que sũt dei
deo. Et mirabãt sup eo. Et venerũt ad eum
sadducei qui dicũt resurrectionẽ nõ esse: et
interrogabãt eũ dicentes. Magister: moy-
ses nobis scripsit vt si cuius frater mortuus
fuerit et dimiserit vxorẽ. et filios nõ reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipsius. et re-
suscitet semẽ fratri suo. Septẽ ergo fratres
erãt: et primus accepit vxorẽ: et mortuus
est nõ relicto semine. Et secũs accepit eam
et mortuus ẽ: et nec iste reliquit semen. Et
tertius similiter. Et acceperũt eam similiter
septẽ: et non reliquerũt semen. Nouissima
omn̄ defuncta est et mulier. In resurrectõne
ergo cũ resurrexerit: cuius de hijs erit vxor?
Septem enim habuerũt eam vxorẽ. Et rn̄-
dens ihesus ait illis. Nonne ideo errãtis:
nõ scientes scripturas neq; virtutẽ dei? Cum
enim a mortuis resurrexerit neq; nubẽt neq;
nubent: sed sunt sicut angeli dei in celis. De
mortuis autẽ qõ resurgant nõ legistis in li-
bro moysi sup rubũ quomõ dixerit illi de?
inquiens: ego sum deus abrahã et deus ysa-
ac et deus iacob? Nõ est deus mortuoꝝ sed
viuoꝝ. Vos ergo multũ errãtis. Et accessit
vnus de scribis. qui audierat illos conquirẽ-
tes: et videns quomã bene illis respõderit.
interrogauit eũ qõ essẽt primũ omnũ mãda-
tum. Ihesus aũt rn̄dit ei: quia primũ omnũ
mãdatũ est: Audi israhel dñs deus tuus de-
us vnus est: et diliges dñm deũ tuũ ex toto
corde tuo. et ex tota anima tua. et ex tota mẽ-
te tua: et ex tota virtute tua. Hoc est primũ
mãdatũ. Secundũ aũt simile ẽ illi. Diliges
primũ tuũ tãq̃ teipsum. Maius hoꝝ aliud
mandatũ nõ est. Et ait illi scriba. Bene ma-
gister in veritate dixisti: qꝫ vnus est deus et
non est alius pter eũ. Et ut diligat ex toto
corde. et ex toto intellectu. et ex tota anima.
et ex tota fortitudine: et diligere primũ tã-
q̃ seipm. maius ẽ omnib̄ olocaustomatib̄.
et sacrificijs. Ihesus aũt videns qꝫ sapient
rn̄disset: dixit illi. Nõ es longe a regno dei.
Et nemo iam audebat eũ interrogare. Et
rn̄dens ihesus dicebat docẽs in tẽplo. Quõ
dicũt scribe cristũ filiũ esse dauid? Ipse enim
dauid dicit in spũ sancto. Dixit dñs domino
meo sede a dextris meis: donec ponã inimi-
cos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ. Ipse ergo da-
uid dicit eum dñm: et vnde ẽ filius eius? Et
multa turba eũ libenter audiuit. Et dicebat
eis in doctrina sua. Cauete a scribis: qui vo-
lũt in stolis ambulare et salutari in foro. et
in pimis cathedris sedere in synagogis: et
pmos discubitus in cenis. Qui deuorãt do-
mos viduaꝝ sub obtentu plixe oacõis:
hij accipiẽt plixius iudiciũ. Et sedens ihs
ꝭ tra gazophilacũ aspiciebat quõ turba ia-
ctaret es in gazophilacuꝝ: et multi diuites

iactabant multa. Cum vemisset aūt vidua
vna paup: misit duo minuta qd̄ est q̄drās.
Et ꝯuocans discipulos suos ait illis. Amē
dico vobis: qm̄ vidua hec paup plus om̄i-
bus misit. q̄ miserūt in gazophilatiū. Oēs
enim ex eo q̄ abundabat illis miserunt:
hec vero de penuria sua oīa q̄ habuit misit
totū victū suū.

Et cū egrederet XIII de templo: ait illi vnus ex discipulis
suis. Magister: aspice q̄les lapides. et q̄les
structure. Et rn̄dens ihesus ait illi. Videſ
has om̄es magnas edificacōes? Nō reli-
quetur lapis sup lapidē qui nō destruatur.
Et cū sederet in mōte oliuarꝝ ꝯtra templū:
interrogabāt eū sepatim petrus ⁊ iacobus
et iohānes ⁊ andreas. Dic nobis quando
ista fient: et qd̄ signū erit quādo hec om̄ia
incipient ꝯsūmari. Et rn̄dens ihesus cepit
dicere illis. Videte ne quis vos seducat.
Multi enim venīt in nomine meo dicētes
q̄ ego sū: ⁊ multos seducēt. Cū audieritis
aūt bella. et opiniones bellorꝝ: ne timueritis.
Oportet enim fieri: ſ nōdū finis. Exsurget
enim gens ꝯra gentē. ⁊ regnū sup r̄gnū:
et erūt terremotus p loca ⁊ fames. Initia
dolorū hec. Videte aūt vosmetipos. Tra-
dent enim vos in ꝯcilijs. et in synagogis
vapulabitis: ⁊ ante p̄sides ⁊ reges stabitiſ
ꝓpter me in testimoniū illis. Et in oēs gen-
tes primuꝝ oportet p̄dicari euangeliū. Et
cū dixerit vos tradētes. nolite p̄cogitare
quid loquamini: ſ qd̄ datū vobis fuerit in
illa hora id loquimini. Nō enim vos estis
loquētes: ſ spūs sanctus. Tradet autē fra-
ter frēm in mortē. et pater filiū: ⁊ ꝯsurgent
filij in parētes: ⁊ morte afficient eos. Et eri-
tis odio om̄ibꝯ: ꝓpter nomē meū. Qui aūt
sustinuerit in finem: hic saluus erit. Cū au-
tem videritis abominacōnem desolacōnis
stantē vbi nō debet: q̄ legit intelligat. Tūc
qui in iudea sūt fugiant in mōtes: ⁊ q̄ sup
tectum ne descēdat in domū. nec introeat
vt tollat q̄d de domo sua: ⁊ qui in agro eit.
nō reuertatur retro. tollere vestimentū suū.
Ve aūt pregnantibꝯ ⁊ nutrientibꝯ in illis
diebꝯ. Orate véo: ut hieme nō fiant. Erūt
enim dies illi tribulacōes tales q̄les nō fu-
erit ab ꝯicō creature quā ꝯdidit deus usq
nūc: neq fient. Et nisi breuiasset dn̄s dies:
nō fuisset salua om̄is caro. Sed ꝓpter electōs
quos elegit breuiauit dies. Et tūc si q̄s vob̄
dixeit. Ecce hic est cristus. ecce illic: ne cre-
dideritis. Exsurgent enim pseudo cristi et
pseudo ꝓphete: ⁊ dabunt signa ⁊ portenta
ad seducēdos si fieri potest etiam electos.
Vos ergo videte. Ecce p̄dixi vobis omnia.
Sed in illis diebꝯ post tribulacōez illā sol
ꝯtenebrabitur: et luna nō dabit splendorē suū.
Et stelle celi erūt decidētes: et virtutes que
sūt in celis mouebūtur. Et tūc videbūt filium
hominis venientē in nubibꝯ cū virtute mul-
ta et gloria. Et tunc mittet angelos suos: et
cōgregabit electos suos a q̄tuor ventis a
sūmo terre usq ad summū celi. A ficu autē
discite parabolam. Cū iā ramus eius tener
fuerit et nata fuerint folia: ꝯgnoscitis quia ī
pximo sit estas. Sic et vos cū videritis hec
fieri: scitote q̄ in pximo sit in ostijs. Amen
dico vobis: qm̄ nō transibit generacō hec.
donec om̄ia ista fiāt. Celū ⁊ terra trāsibūt:
Vba aūt mea nō transibūt. De die aūt illo
vel hora nemo scit. neq angeli ī celo neq
filius: nisi pr̄. Videte. vigilate. ⁊ orate. Ne-
scitis enim quādo tempus sit. Sicut homo
qui pegre pfectus reliquit domū suā: ⁊ de-
dit seruis suis ptātez cuiusq opis: et iamito-
ri p̄cepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitiſ
enī quādo dn̄s domus veniat: sero. an me-
dia nocte. an gallicantu. an mane: ne cū ve-
nerit repente. inueniat vos dormiētes. Qd̄
aūt vob̄ dico om̄ibꝯ dico: vigilate.

Erat aūt pascha ⁊ azima post biduū:
et querebant sūmi sacerdotes ⁊ scribe
quō eum dolo tenerēt ⁊ occiderēt. Dicebāt
enim. Nō in die festo: ne forte tumultus fie-
ret in ꝓplo. Et cū esſ bethanie in domo simo-
nis leprosi recumberet: venit mulier hās
alabastrū vngēti nardi spicati p̄ciosi: et fra-
cto alabastro effudit sup caput eius. Erāt
aūt quidam indigne ferentes intra semeti-
ptos: et dicētes. Vt quid p̄dicō ista vngē-
ti facta ē? Poterat enim vngentū istud ve-
nūdari plusq̄ trecētis denarijs: ⁊ dari pau-
peribꝯ. Et fremebāt in eā. Ihesus aūt dixit.
Simite eaz. Quid illi molesti estis? Bonū
opus operata est in me. Semp enī paupes

habetis vobiscū: ⁊ cū volueritis potestis
illis bñ facere: me aūt nō semper habetis.
Qd̄ habuit hec fecit: puenit vngere corp̄
meū in sepulturā. Amē dico vobis: vbicūq
p̄dicatū fuerit euangelīū istud in vniuerso
mūdo: et qd̄ fecit hec narrabit̄ in memoriā
eius. Et iudas scariothis vnus de duodecī
abiit ad summos sacerdotes: ut p̄deret eū
illis. Qui audiētes gauisi sūt: ⁊ p̄miserunt
ei pecuniā se daturos. Et q̄rebat quō illuc
opportune tradēt. Et p̄mo die azimorū q̄n pa-
scha immolabāt: dicūt ei discipuli. Quo vis
eam⁹ et parem⁹ tibi ut māduces pascha?
Et mittit duos ex discipulis suis: ⁊ dicit eis.
Ite in ciuitatē: ⁊ occurret vobis hō lagenā
aque baiulās. Sequimini eū: ⁊ quocūq; in-
troierit dicite domino domus: q̄ magister
dicit. Vbi est refectō mea: vbi pascha cū
discipulis meis manducē? Et ipe vobis de-
mōstrabit cenaculū grande stratū: ⁊ illic
parate nobis. Et abierūt discipuli eius ⁊ ve-
nerūt in ciuitatē: ⁊ inuenerūt sicut dixerat
illis: ⁊ parauerūt pascha. Vespere aūt fcō.
venit cū duodecim. Et discumbētib̄ eis et
manducantib̄ ait ihesus. Amen dico vobis:
q̄ vnus ex vobis tradet me qui manducat
mecū. At illi ceperūt cōtristari ⁊ dicē singil-
latim. Nunq̄d ego? Qui ait illis. Vnus ex
duodecim qui intingit mecū manū i cathi-
no. Et filius quidē hominis vadit sicut scri-
ptū est de eo. Ve aūt homini illi: p quē fili⁹
hominis tradetur. Bonū erat ei: si nō essī na-
tus homo ille. Et manducantib̄ illis accē-
pit ihesus panē: ⁊ bñdicens fregit: et dedit
eis et ait. Sumite: hoc est corpus meū. Et
accepto calice: gratias agens dedit eis. Et
biberunt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est
sanguis meus noui testamēti: qui p multis
effundetur. Amen dico vobis: q̄ iam nō bi-
bam de genimine vitis: usq; in diem illū cū
illud bibam nouū in regno dei. Et ymno di-
cto: exierūt in mōtē oliuarū. Et ait eis ihe-
sus. Omnes scandalizabimini in nocte ista:
q̄ scriptū est: percutiam pastorē ⁊ dispgētur
oues. Sed posteaq̄ resurrexero: p̄cedā vos
in galileā. Petrus aūt ait illi. Et si oēs scā-
dalizati fuerint: ēs nō ego. Et ait illi ihesus.
Amen dico tibi: q̄ tu hodie in nocte hac
priusq̄ gallus bis vocē dederit · ter me es
negaturus. At ille amplius loquebat̄. Et
si oportuerit me simul cōmori tibi: non te ne-
gabo. Similiter aūt ⁊ omnes dicebāt. Et ve-
nūt in prediū cui nomē gethsemani: ⁊ ait
discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et
assumit petrū ⁊ iacobū ⁊ iohannē secū: ⁊ ce-
pit pauere et tedere. Et ait illis. Tristis est
anima mea usq; ad mortē. Sustinete hic ⁊
vigilate. Et cū p̄cessisī paululū: p̄cidit sup
terrā: ⁊ orabat ut si fieri posset transiret ab
eo hora: et dixit. Abba pater: omnia tibi pos-
sibilia sūt: transfer calicē hūc a me. Sed nō
qd̄ ego volo: ēs qd̄ tu. Et venit: inuenit eos
dormiētes. Et ait petro. Simō dormis? Nō
potuisti vna hora vigilaē? Vigilate ⁊ orate:
vt nō intretis in temptacōē. Spūs quidē
p̄mptus ē: caro vēo infirma. Et iterū abiēs
orauit: eundē sermonē dicēs. Et reuersus de-
nuo: inuenit eos dormiētes. Erant enim oculi
eorū grauati: ⁊ ignorabāt quid rndērēt
ei. Et venit tercio: ⁊ ait illis. Dormite iam:
et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce
filius hominis tradetur in manus peccato
rum. Surgite eamus. Ecce qui me tradet
ppe ē. Et adhuc eo loquēte · venit iudas
scarioth vnus de duodecī: et cum eo turba
multa · cū gladijs ⁊ lignis a summis sacerdo-
tib̄ ⁊ scribis ⁊ seniorib̄. Dederat autem tra-
ditor eis signū dicēs. Quēcumq; osculatus
fuero ipe ē tenete eū: et ducite caute. Et cū
venissī: statim accedēs ad eum ait. Rabbi.
Et osculatus est eū. At illi manus iecerūt
in ihesū: ⁊ tenuerūt eū. Vnus aūt quidam
de circūstantib̄ educēs gladiū p̄cussit seruū
summi sacerdotis: et amputauit illi auriculā.
Et rndens ihesus ait illis. Tanq̄ ad latro-
nē existis cū gladijs et lignis oprehende-
re me. Quotidie eram apud vos in templo
docēs: et nō me tenuistis. Sed ut impleāt̄
scripture. Tunc discipuli eius relinquentes
eum omnes fugerūt. Adolescens aūt quidā
sequebat̄ eum amictus sindone sup nudo: et
tenuerūt eū. At ille reiecta sindone nudus
p̄fugit ab eis. Et adduxerūt ihesum ad sū-
mū sacerdotē. et conuenerūt omnes sacēdotes
et scribe ⁊ seniores. Petrus aūt alōge secut⁹
est eū usq; intro in atriū summi sacerdotis:

et sedebat cū ministris ad ignē: ⁊ calefacie=
bat se. Sūmi vero sacerdotes ⁊ omē ꝯcilū
querebant aduersus ihesum testimoniū ut
eū morti traderēt: nec inueiebāt. Multi aūt
testimoniū falsum dicebāt aduersus eum:
et ꝯuenientia testimonia nō erāt. Et quidaꝫ
surgentes: falsum testimoniū ferebāt adūsus
eum dicētes. Quoniā nos audiuimus
eum dicentē. Ego dissoluā templū hoc ma=
nufactū: ⁊ post triduū aliud nō manufectū
edificabo. Et nō erat ꝯueniēs testimoniū
illoꝝ. Exsurgens autē summus sacerdos
in mediū: interrogauit ihesum dicēs. Non
rndes quicq̄ ad ea q̄ tibi obiciunt ab hijs?
Ille autē tacebat: ⁊ nihil rndit. Rursuꝫ sū=
mus sacerdos interrogabat eum: ⁊ dixit ei.
Tu es xpc filius dei benedicti? Ihesus autē
dixit illi. Ego sum. Et videbitis filiū hominis
sedentē a dextris virtutis dei: et venientem
cū nubibus celi. Sūmus autem sacerdos
scindens vestimēta sua ait. Quid adhuc
desideramus testes? Audistis blasphemiā.
Quid vobis videtur? Qui omēs ꝯdemna=
uerūt eum esse reum mortis. Et ceperunt q̄=
dam conspuere eum et velare faciem eius:
et colaphis eum cedere ⁊ dicere ei: ꝓphetiza.
Et ministri alapis eum cedebant. Et cuꝫ
esset petrus in atrio deorsū: venit vna ex an=
cillis sūmi sacerdotis: ⁊ cū vidisset petrū ca=
lefacientē se: aspiciens illum ait. Et tu cum
ihesu nazareno eras. At ille negauit dicens.
Neqꝫ scio: neqꝫ noui quid dicas. Et exiit
foras ante atriū: ⁊ gallus cantauit. Rursus
autē cū vidisset illum ancilla cepit dicere cir=
cumstantibus: qꝫ hic ex illis ē. At ille iteruꝫ
negauit. Et post pusillū rursus q̄ astabāt
dicebant petro. Vere ex illis es: nam ⁊ ga=
lileus es. Ille autem cepit anathematizare
et iurare: qꝫ nesciō hominē istuꝫ quē dicitis.
Et statim gallus iterum cantauit. Et recō=
datus ē petrus vbi quod dixerat ei ihus:
pusq̄ gallus cātet bis ter me negabis. Et
Et ꝯfestim mane XV cepit flere.
ꝯsilium faciētes sūmi sacerdotes cuꝫ
senioribus ⁊ scribis et vniuerso concilio vin=
cientes ihesum duxerūt ⁊ tradiderunt pilato.
Et interrogauit eum pilatus. Tu es rex iu=
deoꝝ? At ille rndens ait illi. Tu dicis. Et
accusabant eum sūmi sacerdotes in multis.
Pilatus aūt rursū interrogauit eum dicens.
Non respondes quicq̄? Vide in quātis te
accusant. Ihesus aūt amplius nihil rndit:
ita ut miraretur pilatus. Per diem aūt festuꝫ
solebat dimittere illis vnū ex vinctis quē
cunqꝫ petissent. Erat aūt qui dicebatur barra=
bas: qui cū seditiosis erat vinctus qui in se=
dicōne fecerat homicidiū. Et cū ascendisset
turba: cepit rogare sicut semp faciebat illis.
Pilatus aūt respondit eis ⁊ dixit. Vultis di=
mittam vobis regem iudeoꝝ? Sciebat e=
nim qꝫ p invidiā tradidissent eum summi sa=
cerdotes. Pōtifices aūt ꝯcitauerūt turbā:
ut magis barraban dimitteret eis. Pilatus
aūt iterum respondēs ait illis. Quid ergo
vultis faciam regi iudeoꝝ? At illi iterum
clamauerūt. Crucifige eū. Pilatus vero di=
cebat illis. Quid enim mali fecit? At illi ma=
gis clamabāt: crucifige eum. Pilatus autē
volēs populo satisfacere dimisit illis bar=
raban: ⁊ tradidit ihesum flagellis cesum vt
crucifigēt. Milites aūt duxerūt eū in atriū
ptorij ⁊ ꝯuocant totam cohortē: ⁊ induunt
euꝫ purpura ⁊ imponūt ei plectētes spine=
am coronam: ⁊ ceperūt salutare eum. Aue
rex iudeoꝝ. Et percutiebāt caput eius arun=
dine: ⁊ ꝯspuebant eum: et ponētes genua
adorabāt eum. Et postq̄ illuserūt ei exuerūt
illū purpura: ⁊ induerūt eū vestimēta sua:
et educunt illū ut crucifigerēt eum. Et āga=
riauerūt ptereuntē quempiā simonem cyre=
neū venientē de villa: prem allexandri ⁊ ru=
fi: ut tolleret crucē eius. Et pducūt illum in
golgatha locuꝫ: qd̄ est interpretatū calua=
rie locus. Et dabāt ei bibere mirratū vinum:
et non accepit. Et crucifigētes eum diuiserūt
vestimēta eius: mittentes sortem super eis
quis quid tolleret. Erat aūt hora tercia: et
crucifixerūt eum. Et erat titulus cause eius
inscriptus: rex iudeoꝝ. Et cū eo crucifigūt
duos latrones: vnū a dextris ⁊ alium a sin=
stris eius. Et impleta ē scriptura q̄ dicit. Et
cū iniqs reputatus est. Et pretereūtes blas=
phemabāt eum: mouētes capita sua ⁊ di=
cētes. Vah qui destruis templū dei: ⁊ in triby
dieby reedificas. Saluū fac temetipꝫ descē=
dens de cruce. Similiter et sūmi sacerdotes

illudentes ad alterutrū cū scribis dicebāt.
Alios saluos fecit: seipm non potest saluū
facere. Cristus rex israhel. descendat nunc
de cruce: ut videamus ⁊ credamus. Et q̄ cū
eo crucifixi erant oueniabant ei. Et fcā ho-
ra sexta: tenebre facte sūt p totam terram
vsq; in horā nonā. Et hora nona exclama-
uit ihesus voce magna dicēs. Heloy. heloy
lamasabactani. Quod est interptatū. Deus
meus. deus meus: ut quid dereliquisti me?
Et quidam de circumstantibus audiētes di-
cebant. Ecce helias vocat. Currens autē
vnus ⁊ implens spongiā aceto. circumpo-
nensq; calamo: potū dabat ei dicēs. Sinite:
videamus si veniat helias ad deponen-
dū eū. Ihs aūt emissa voce magnā expira-
uit. Et velū tēpli scissū ē in duo: a summo usq;
deorsū. Videns aūt centurio q̄ ex aduerso
stabat. q̄ sic clamās expirasset: ait. Vere
homo hic filius dei erat. Erant aūt ⁊ mulie-
res delonge aspiciētes: inter quas erat ma-
ria magdalene. et maria iacobi minoris. et
ioseph mater. et salome: et cū essent in galilea
sequebantur eum ⁊ ministrabant ei: ⁊ alie
multe que simul cū eo ascenderāt ihero soli-
mā. Et cū iam sero esset factum. q̄ erat pa-
rasceue quod ē ante sabbatū. venit ioseph
ab aramathia nobilis decurio: qui ⁊ ipe erat
expectās regnū dei. Et audacter introuit
ad pilatū: ⁊ petijt corpus ihesu. Pilatus au-
tē mirabatur si iā obisset. Et accersito cen-
turione: interrogauit eū si iam mortuus esset.
Et cū ognouisset a centurione: donauit cor-
pus ioseph. Ioseph autē mercatus sindo-
nē. et deponens eū inuoluit sindone: ⁊ po-
suit eū in monumēto quod erat excisū de pe-
tra: ⁊ aduoluit lapidē ad ostiū monumenti.
Maria magdalene ⁊ maria ioseph aspicie-
bant vbi ponēt.

Et cū trāsisset XVI
sabbatū: maria magdalene ⁊ maria
iacobi ⁊ salome emerūt aromata: ut venē-
tes vngerēt ihesum. Et valde mane vna sab-
batorū. veniunt ad monumentū: orto iam
sole. Et dicebant ad inuicē. Quis reuoluet
nobis lapidē ab ostio monumēti? Et respi-
cientes viderūt reuolutū lapidē. Erat quip-
pe magnus valde. Et introeuntes in monu-
mentū viderūt iuuenē sedentē in dextris
coopertū stola candida: ⁊ obstupuerūt. Qui
dicit illis. Nolite expauescere. Ihesū q̄rit is
nazarenū. crucifixū: surrexit: nō est hic. Ec-
ce locus: vbi posuerūt eum. Sed ite dicite
discipulis eius ⁊ petro: q̄ p̄cedet vos in gali-
leam. Ibi eū videbitis: sicut dixit vobis. At
ille exeuntes fugerūt de monumēto. Inua-
serat enī eas tremor ⁊ pauor: ⁊ nemī quicq̄
dixerūt. Timebant enim. Surgens autē
ihesus mane prima sabbati apparuit primo
marie magdalene: de qua eiecerat septem
demonia. Illa vadēs nūciauit his. qui cū eo
fuerāt lugentibus ⁊ flentibus: et illi audientes
q̄ viueret et visus esset ab ea: non crediderūt.
Post hec aūt duobus ex his ambulāntibus o
stensus ē in alia effigie euntibus in villā: ⁊ illi
euntes nūciauerūt ceteris: nec illis credide-
rūt. Nouissime aūt recumbentibus illis vnde cī
apparuit: ⁊ exprobrauit incredulitatē eorū
et duriciam cordis: q̄ his qui viderāt eum
resurrexisse non crediderūt. Et dixit eis. Eūn-
tes in mundū vniuersū: p̄dicate euangeliū
omni creature. Qui crediderit ⁊ baptizatus
fuerit. saluus erit: qui vero non crediderit. cō
demnabitur. Signa aūt eos q̄ crediderint
hec sequēt. In nomine meo demonia eiciēt:
linguis loquēntur nouis: serpētes tollēt. Et
si mortiferum quid biberint: nō eis nocebit.
Super egros manus imponēt: ⁊ bñ habe-
bunt. Et dns quidē ihesus postq̄ locutus est
eis. assumptus est in celū: ⁊ sedet a dextris
dei. Illi aūt pfecti p̄dicauerūt vbiq; domino
coopānte ⁊ fmonē ofirmānte: sequēntibus signis.

Explicit euangelium secundum Marcum.

Incip̄ prefacio beati Jeronimi presbiteri in
Lucas euangeliū sedm Lucā.
Syrus. nacōe anthiocēs. arte
medicus. discipulus apsorū.
postea paulum secutus usq;
ad ofessionē eius seruiēs do-
mino sine crimine: nam neq; vxorē vnq̄ ha-
buit: neq; filios: septuaginta ⁊ q̄tuor ānorū
obiit in bithinia. plenus spū sancto. Qui cū
iam scripta essent euangelia. p mathēū qui-
dem in iudea. p marcū aūt in italia: sco instī-
gante spiritu in achaie partibus hoc scripsit
euangeliū: significās etiam ipe in principio
ante suū alia esse descripta. Cui extra ea que

ordo euangelice disposicōis exposcit · ea
maxime necessitas laboris fuit: ut primū
grecis fidelibus omni ꝓpletacōne venturi
in carnem dei cristi manifestata humanita-
te ne iudaicis fabulis attenti · in solo legis
desiderio tenerentur: vel ne hereticis fabulis
et stultis sollicitacōibus seducti excideret
a veritate elaborarent: deinde · ut in principio
euangelij · iohannis natiuitate presumpta.
cui euangeliū scriberet · a in quo electus scri-
beret indicaret: contestans in se completa
esse: que essent ab alijs inchoata. Cui ideo
post baptismū filij dei a perfectione gene-
racōis in cristo implete · repetende a prin-
cipio natiuitatis humane potestas pmissa
est: ut requirentibus demonstraret in quo
apprehendens erat per nathan filiū dauid
introitu recurrentis in deum generacōis
admisso: indisparabilis dei predicās in ho-
minibus cristum suū · perfecti opus hominis
redire in se per filiū faceret: qui per dauid
patrez veniēnbus iter pbebat in cristo. Cui
luce non immerito etiā scribendo ꝓ actuū
ap'lōr potestas in ministerio datur: ut deo
in deū pleno a filio pdicōis extincto · ora-
cōne ab apostolis facta · sorte domini ele-
ctionis numerus compleret: sicq paulus
ꝯsummacōez apostolicis actibus daret · quē
diu ꝯtra stimulū recalcitrantē dns elegisset.
Qd et legentibus ac requirēntibus deū · et si per
singula expediri a nobis vtile fuerat: scies
tamen q operantem agricolā oportet de
suis fructibus edere · vitauimus publicam
curiositatem: ne nō tā volentibus deū demō-
strare videremur · q̄ fastidientibus prodidisse.

Expl' pfacō. Incipit euangeliū scōm Lucā.
Prohemiū ipius beati luce in euāgeliū suū.

Quoniā quidem multi
conati sunt ordinare
narracōes que in no-
bis complete sunt re-
rum · sicut tradiderunt
nobis qui ab initio ipi
viderūt · a ministri fu-
erunt sermonis: visum est · a michi assecuto
omnia a principio diligēter ex ordine tibi
scribere optime theophile: ut cognoscas
eōr verborū de quibus eruditus es veritatē.

Fuit in diebus herodis regis
iudee sacerdos quidam noīe
zacharias de vice abia · a vxor
illi de filiabus aaron: a nomē
eius elizabeth. Erāt autē iusti
ambo ante deū: incedentes in omnibus mādā-
tis et iustificacōibus domini sine querela. Et
nō erat illis filius · eo q̄ esset elizabeth sterilis:
et ambo pcessissent in diebus suis. Factū est
autē cum sacerdotio fungeretur zacharias
in ordine vicis sue ante deū: secōm ꝯsuetudi-
nē sacerdotij sorte exijt ut incensū poneret
ingressus in templū domini. Et omnis multi-
tudo ꝓpli erat orans foris hora incensi. Ap-
paruit autē illi āgelus domini: stās a dextris
altaris incēsi. Et zacharias turbatus ē videns:
et timor irruit super eū. Ait autē ad illū āge-
lus. Ne timeas zacharia: quoniā exaudita
ē depcacō tua. Et vxor tua elizabeth pariet
tibi filiū · et vocabis nomē eius iohannē: et
erit gaudiū tibi a exultacō: a multi in eius
natiuitate gaudebunt. Erit enim magnus
coram dno: et vinū a siceram nō bibet. Et spi-
ritu sancto replebit adhuc ex vtero matris
sue: a multos filiorū israhel conuertet ad dnm
deum ipsorū. Et ipse pcedet ante ipm in spi-
ritu et virtute helie: ut conuertat corda patrum
in filios · et incredibiles ad prudentiam iu-
storū: parare dno plebē pfectam. Et dixit
zacharias ad angelū. Vnde hoc sciā? Ego
enim sū senex: et vxor mea pcessit in diebus
suis. Et rndens angelus dixit ei. Ego sum
gabriel qui asto ante deū: a missus sū loqui
ad te: a hec tibi euangelizare. Et ecce eris
tacēs a nō poteris loq̄ usq̄ in di ē quo hec
fiant: p eo q̄ nō credidisti verbis meis: que
implebuntur in tempore suo. Et erat plebs
expectās zachariā: a mirabant q̄ tardaret
ipe in templo. Egressus autē nō poterat lo-
qui ad illos. Et ꝯgnouerūt q̄ visionē vidisset
in templo. Et ipse erat innuēs illis: et p-
mansit mutus. Et factum ē ut impleti sūt di-
es officij eius abijt in domū suā. Post hos
autē dies concepit elizabeth vxor eius: a occul-
tabat se mensibus quinq̄ dicēs. Quia sic fe-
cit michi dns: in diebus quibus respexit auferre
oprobriū meū inter homines. In mense
autē sexto missus ē angelus gabriel a deo

in ciuitatem galilee cui nomē nazareth. ad
virginē desponsatam viro cui nomē erat io-
seph. de domo dauid: ⁊ nomē virginis ma-
ria. Et ingressus angelus ad eā dixit. Aue
gratia plena: dns tecū: bnedicta tu in mulie-
ribus. Que cū audisset turbata ē in sermone
eius: ⁊ cogitabat qualis esset ista salutatio.
Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti
enim gratiam apud deum. Ecce concipies in
utero ⁊ paries filiū: et vocabis nomē eius
ihesum. Hic erit magnus: ⁊ filius altissimi
vocabitur. Et dabit illi dns deus sedem da-
uid patris eius: ⁊ regnabit in domo iacob
in eternū: ⁊ regni eius nō erit finis. Dixit au-
tem maria ad angelū. Quomodo fiet istud:
quoniam virum nō cognosco? Et rndens an-
gelus dixit ei. Spūs sanctus supueniet in
te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideo-
que et quod nascetur ex te sanctū: vocabitur fi-
lius dei. Et ecce elizabeth cognata tua: ⁊ ipsa
concepit filiū in senectute sua. Et hic mensis
est sextus illi que vocatur sterilis: quia nō erit
impossibile apud deū omne verbū. Dixit aūt
maria. Ecce ancilla domini: fiat michi secūm
verbum tuū. Et discessit ab illa angelus. Ex-
surgens autē maria in diebus illis abijt in
montana cum festinacōe in ciuitatē iuda: et
intrauit in domū zacharie: ⁊ salutauit eliza-
beth. Et factum ē ut audiuit salutacōnem
marie elizabeth: exultauit infans in utero
eius. Et repleta est spū sancto elizabeth: et
exclamauit voce magna ⁊ dixit. Benedicta
tu inter mulieres: ⁊ bnedictus fructus ven-
tris tui. Et unde hoc michi: ut veniat mater
domini mei ad me? Ecce enim ut facta est
vox salutacōnis tue in auribus meis: exulta-
uit in gaudio infans in utero meo. Et btā
que credidit: quoniam perficientur ea que dcta
sunt ei a dno. Et ait maria. Magnificat aia
mea dnm: ⁊ exultauit spūs meus in deo sa-
lutari meo: quia respexit humilitatē ancille sue.
Ecce enim ex hoc beatam me dicēt oes ge-
neracōes: quia fecit michi magna qui potens
est: ⁊ sanctum nomē eius. Et misericordia
eius in progenie et progenies timentibus eum.
Fecit potentiā in brachio suo: dispersit super-
bos mente cordis sui. Deposuit potentes
de sede: ⁊ exaltauit humiles. Esurientes
impleuit bonis: ⁊ diuites dimisit inanes.
Suscepit israhel puerum suū memorari mi-
sericordie sue: sicut locutus ē ad pres nros.
abraham ⁊ semini eius in secula. Mansit au-
tem maria cū illa quasi mensibus tribus: et reū-
sa est in domū suā. Elizabeth autem impleuit
ē tempus pariendi: ⁊ peperit filiū. Et audi-
erūt vicini ⁊ cognati eius. quia magnificauit
dns misericordiam suā cū illa: ⁊ gratulabā-
tur ei. Et factum ē in die octauo venerūt cir-
cumcidere puerum: ⁊ vocabāt eum nomi-
ne patris sui zachariam. Et rndens mater
eius dixit. Nequaquam: sed vocabitur iohānes.
Et dixerūt ad illam. Quia nemo ē in cognā-
cōne tua. qui vocetur hoc nomine. Innuebāt
aūt patri eius: quē vellet vocari eum. Et po-
stulās pugillarē scripsit dicēs: iohānes est
nomē eius. Et mirati sūt omnes. Apertū ē au-
tem illico os eius ⁊ lingua eius: ⁊ loquebatur
bnedicēs deū. Et factus ē timor super omnes
vicinos eorum: ⁊ super omnia montana iudee.
diuulgabantur omnia verba hec: et posue-
runt omnes qui audierāt in corde suo dicen-
tes. Quis putas puer iste erit? Etenim man?
dni erat cū illo. Et zacharias pater eius re-
pletus ē spiritu sancto: ⁊ prophetauit dicens.
Benedictus dns deus israhel: quia visitauit ⁊
fecit redēptionē plebis sue. Et erexit cornu
salutis nobis in domo dauid pueri sui: sicut
locutus ē per os sanctorum. qui a seculo sunt
prophetarum eius: salutē ex inimicis nostris. ⁊
de manu omnium qui oderūt nos: ad faciēdā
misericordiā cū patribus nris. ⁊ memorari te-
stamēti sui sancti: iusiurāduz quod iurauit ad
abrahā prem nrm. daturū se nobis: vt sine
timore de manu inimicorum nrorum liberati. ser-
uiamus illi: in sanctitate ⁊ iustitia coram ipso.
omnibus diebus nris. Et tu puer propha altissimi
vocaberis. Preibis enim ante faciē dni pa-
rare vias eius: ad dandā scientiā salutis ple-
bi eius. in remissionē peccorum eorum: per viscera
misericordie dei nri. in quibus visitauit nos
oriens ex alto: illuminare his qui in tenebris
et in umbra mortis sedet: ad dirigendos pedes
nros in viā pacis. Puer aūt crescebat ⁊ con-
fortabatur spū: et erat in desertis usque in die
ostensionis sue ad israhel. II

Factum est autem in diebus illis. exiit

edictum a cesare augusto: ut describeretur
vniuersus orbis. Hec descriptō prima fcā
est a pside syrie cyrino. Et ibāt omes ut p-
fiterēt: singuli in suā ciuitatē. Ascendit au-
tem ⁊ ioseph a galilea de ciuitate nazareth
in iudeā ciuitatē dauid que vocat bethle-
em·eo q̄ esset de domo ⁊ familia dauid: ut p-
fiteret cū maria desponsata sibi vxore pre-
gnāte. Factus est aūt cum essent ibi: imple-
ti sunt dies ut parēt. Et pepit filiū suū p̄mo-
genitū: ⁊ pāns eum inuoluit·et reclinauit
eum in p̄sepio: quia nō erat ei locus in diuō-
sorio. Et pastores erāt in regione eadē vi-
gilātes: ⁊ custodiētes vigilias noctis sup
gregem suū. Et ecce angelus domini stetit
iuxta illos: ⁊ claritas dei circumfulsit illos: et
timuerunt timore magno. Et dixit illis an-
gelus. Nolite timere. Ecce enim euāgelizo
vobis gaudiū magnū quod erit omi po-
pulo: q̄ natus est vobis hodie saluator q̄
ē cristus dōs·in ciuitate dauid. Et hoc vo-
bis signū. Inuenietis infantē pāns inuo-
lutū: ⁊ positum in p̄sepio. Et sūito facta est
cum āgelo multitudo milicie celestis: laudā-
tū deū ⁊ dicentū. Gloria in altissimis deo:
⁊ in terra pax hominib bone voluntatis. Et
factum est ut discesserūt ab eis āgeli in ce-
lum: pastores loquebant admiucē. Tran-
seamus usq bethleem: et videamus hoc ⁊
bum quod factum est quod fecit dominus
et ostedit nobis. Et venerūt festinātes: ⁊ in-
uenerūt mariam ⁊ ioseph·et infantē positū
in p̄sepio. Videntes aūt ognouerūt de ⁊ bo:
quod dictum erat illis de puero hoc. Et o-
mnes qui audierāt mirati sūt: ⁊ de his que
dicta erāt a pastoribs ad ipos. Maria au-
tem oseruabat omia ⁊ ba hec: oferēs in cor-
de suo. Et reuersi sūt pastores glorificātes ⁊
laudantes deum in omib que audierāt et
viderāt: sicut dictū est ad illos. Et postq̄
osūmati sūt dies octo·ut circūcideret puer:
vocatum est nomē eius ihesus. Quod voca-
tum est ab angelo prius q̄ in vtero cōciperet.
Et postq̄ impleti sūt dies purgacōnis eius
sēdm legem moysi tulerūt illū in in ihieru-
salem·ut sisterent eum dño: sicut scriptū est in
lege domini. Quia ome masculinū adape-
riens vuluā·sēm dño vocabit. Et ut darēt
hostiam sēdm q̄ dictū est in lege domini:
par turturū aut duos pullos columbarum.
Et ecce homo erat in ihierusalē cui nomē sy-
meō. Et homo iste iustus ⁊ timorātus expe
ctās osolacōem israhel: ⁊ spūs sanctus erat
in eo. Et respōsum accepat a spū sancto·nō
visurum se mortē: nisi p̄ius videret cristum
domini. Et venit in spū in templū. Et cū ind-
ceret puerū ihesum parentes eius·ut faceret
sēdm osuetudinē legis p eo: et ipse accepit
eū in vlnas suas: ⁊ bēdixit deū ⁊ dixit. Nūc
dimittis seruū tuū dne sēdm ⁊ bum tuū in pa-
ce: q̄ viderūt oculi mei salutare tuū: quod
parasti ante faciem ommū populorū: lumē
ad reuelacōēm gentiū: ⁊ gloriam plebis tue
israhel. Et erat pater eius ⁊ mater eius mirā-
tes sup his que dicebāt de illo. Et bēdixit
illis symeon: ⁊ dixit ad mariam matrē eius.
Ecce positus est hic in ruinā·⁊ in resurrectō-
nem multorū in israhel: ⁊ in signū cui ōtradi-
cetur. Et tuā ipius ammā ptrāsibit gladius:
vt reuelent ex multis cordib cogitacōes.
Et erat ānna p̄phetissa filia fanuel de tribu a-
ser: hec p̄cesserat in diebs multis: et vixerat
cū viro suo annis septē a ⁊ gimitate sua. Et
hec vidua usq ad ānos octogintaq̄tuor:
que nō discedebat de templo·ieiunis ⁊ ob-
secracōnibs seruiens nocte ac die. Et hec
ipa hora sup ueniēs ofitebat dño: ⁊ loq̄ba-
tur de ipo·omib qui expectabāt redēpcōēm
ihierusalem. Et ut pfecerūt omia sēdm legē
domini: reuersi sūt in galileā·in ciuitatē suā
nazareth. Puer aūt crescebat ⁊ ofortabat.
plenus sāpia: ⁊ gratia dei erat in illo. Et ibāt
parētes eius p omes ānos in ihierusalem in
die solemni paschē. Et cū factus esset annorū
duodecim·ascendēntib illis in ihierosolimam
sēdm osuetudinē diei festi·osummatisq̄ die
bus cū redirēt·remansit puer ihesus in ihie-
rusalem: ⁊ nō ognouerūt parētes eius. Exi-
stimātes autē illū esse in comitatu: venerūt
iter diei: et rēq̄rebāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenētes rgressi sūt in ihieru-
salē: rēq̄rentes eū. Et factum ē post triduū·
inuenerūt eum in templo sedentē in medio
doctorū: audientē illos·et interrogantē eos.
Stupebant aūt omes qui eum audiebant·
sup prudentia ⁊ responsis eius. Et videntes

ammirati sūt. Et dixit mater eius ad illum.
Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus
et ego dolentes querebamus te. Et ait ad
illos. Quid ē q̄ me querebatis? Nesciebā-
tis q̄ ī hijs que patris mei sūt oportet me
esse? Et ipsi nō intellexerūt verbū quod lo-
cutus est ad eos. Et descendit cū eis: ⁊ ve-
nit nazareth: et erat sūditus illis. Et mater
eius cōseruabat omnia verba hec in corde
suo. Et ihesus proficiebat sapientia et etate
et gratia apud deū ⁊ homines. III

Anno autē quīdecimo imperij tyberij
cesaris: procurāte pōtio pilato iudeā:
tetrarcha aūt galilee herode: philippo aūt
fratre eius tetrarcha ituree et traconitidis
rēgionis: ⁊ lysania abilene tetrarcha: sub pri-
cipibus sacerdotū ānan ⁊ caypha: factū ē ver-
bum dñi super iohānem zacharie filiū ī deser-
to. Et venit ī omnē regionē iordanis p̄dī-
cās baptismū penitētie ī remissionē peccā-
torū: sicut scriptū est in libro sermonū ysaie
p̄phete. Vox clamātis ī deserto parate viam
dñi: rectas facite semitas eius. Omnis val-
lis implebitur: ⁊ omnis mōs et collis hū-
liabitur. Et erūt prauā ī directa ⁊ aspera
ī vias planas: ⁊ videbit omnis caro salu-
tare dei. Dicebat ergo ad turbas que exie-
bant vt baptizarentur ab ipo. O semina
viperarū: quis ostēdit vobis fugere a ven-
tura ira? Facite ergo fructus dignos pen-
tētie: ⁊ ne ceperitis dicere pātrem habemus
abrahā. Dico enim vobis: q̄ potēs est de
de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Jā
enim securis ad radicem arborū posita est.
Omnis ergo arbor nō faciēs fructū bonū
excidet: ⁊ ī ignē mittetur. Et īterrogabāt
eum turbe dicētes. Quid ergo faciemus?
Rūdens autē dicebat illis. Qui habet du-
as tunicas det nō habēti: ⁊ qui habet escas
similiter faciat. Venerūt aūt ⁊ publicani vt
baptizarētur: ⁊ dixerūt ad illum. Magister.
q̄d faciemus? At ille dixit ad illos. Nichil
amplius q̄ q̄d cōstitutū ē vobis faciatis.
Interrogabāt aūt eum ⁊ milites dicentes.
Quid faciemus ⁊ nos? Et ait illis. Nemi-
nē ōcutiatis neq̄ calūmā faciatis: ⁊ otenti
estote stipēdijs vestris. Existimante autē
p̄plo ⁊ cogitāntibus omnibus ī cordibus suis de
iohāne ne forte ipse esset xp̄s: rūdit iohānes
dicēs omnibus. Ego quidem aqua baptizo
vos: venet aūt fortior eius nō sū dignus
soluere corrigiā calciamētorū eius: ipe vos
baptizabit ī spiritu sancto ⁊ igni. Cuius vē-
tilabrū ī manu eius: ⁊ purgabit aream suam
et īgregabit triticū ī horreum suum: paleas
aūt īburet igni inextinguibili. Multa quī-
dem ⁊ alia exhortās euāgelizabat p̄plo. He-
rodes aūt tetrarcha cū corriperetur ab illo
de herodiade vxore fratris sui et de omnibus
malis que fecit herodes: adiecit ⁊ hoc super
omnia: ⁊ īclusit iohānem ī carcerē. Factū
est aūt cū baptizarētur omnis p̄plus et ihesu
baptizato ⁊ orante apertū est celū: ⁊ descen-
dit spūs scūs corporali spē sicut colūba ī
ipsum: et vox de celo facta est. Tu es filius
meus dilectus: ī te īplacuit michi. Et ipe
ihesus erat incipiens quasi ānorū triginta
vt putabatur filius ioseph. qui fuit heli. qui
fuit mathat. qui fuit leui. q̄ fuit melchi. q̄ fu-
it iānē. qui fuit ioseph. qui fuit mathathie.
qui fuit amos. q̄ fuit naum. qui fuit hesli. qui
fuit nagge. qui fuit maath. q̄ fuit matha-
thie. qui fuit semei. qui fuit ioseph. q̄ fuit iu-
da. qui fuit iohanna. qui fuit resa. q̄ fuit zo-
robabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit neri. q̄ fuit
melchi. q̄ fuit addi. qui fuit thosan. qui fuit
helmadan. qui fuit her. q̄ fuit ihesu. qui fuit
heliezer. qui fuit iorim. q̄ fuit matthath. qui
fuit leui. qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui
fuit ioseph. qui fuit iona. qui fuit heliachim.
qui fuit melcha. q̄ fuit menna. qui fuit ma-
thata. qui fuit nathan. qui fuit dauid. qui
fuit iesse. qui fuit obeth. q̄ fuit booz. qui fuit
salomon. q̄ fuit naason. qui fuit aminadab.
qui fuit aran. qui fuit esron. qui fuit phares.
qui fuit iude. q̄ fuit iacob. qui fuit ysaac. qui
fuit abrahe. qui fuit thare. q̄ fuit nachor. qui
fuit seruch. qui fuit ragau. qui fuit phalech.
qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit chay-
nan. q̄ fuit arphaxat. qui fuit sem. qui fuit
noe. qui fuit lamech. qui fuit matusale. qui
fuit enoch. qui fuit iareth. qui fuit malale-
hel. qui fuit chaynan. q̄ fuit enos. qui fuit
seth. qui fuit adam. qui fuit dei. IIII

Ihesus autē plenus spiritu scō rēgres-
sus est a iordane: et agebat ī spiritu

in deserto diebꝫ quadragīta: ⁊ temptabat
a dyabolo. Et nichil mānducauit in diebus
illis: ⁊ ꝯsūmatis illis esuriit. Dixit autē illi
dyabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic
vt panis fiat. Et rndit ad illū ihs. Scīptū
est. q; nō in pane solo viuit homo: sz in omi
verbo dei. Et duxit illū dyabolus: et oēdit
illi omnia regna orbis tre in momēto tpis:
et ait illi. Tibi dabo potestatē hanc vniūsaz.
et gloriā illoꝝ: q; michi tradita sunt: ⁊ cui
volo do illa. Tu ergo ꝓcidēs si adorauerꝰ
coram me: erūt tua omnia. Et rndens ihesus
dixit illi. Scriptū ē. Dnm deū tuū adorabis:
et illi soli seruies. Et duxit illuz in ierlim. ⁊
statuit eū sup pinnā templi: et dixit illi. Si
filius dei es: mitte te hinc deorsū. Scriptuz
est enim. q; angelis suis mādauit de te. ut
ꝯsuēt te: ⁊ q; in manibꝫ tollent te. ne forte
offendas ad lapidē pedem tuū. Et rndens
ihesus ait illi. Dictū est. Nō tēptabis dnm
deū tuuz. Et ꝯsūmata omni tēptacōne: dya-
bolus recessit ab illo usq; ad tempus. Et
regressus ē ihs in virtute spiritus in galile-
am: et fama exiit p vniūsam regionē de illo.
Et ipse docebat in synagogis eoꝝ: ⁊ magni-
ficabatur ab omnibꝫ. Et venit nazareth vbi
erat nutritus: ⁊ intrauit secōm ꝯsuetudinez
suam die sabbati in synagogā: ⁊ surrexit le-
gere. Et traditus est illi liber ysaie ꝓphete.
Et ut reuoluit librum: inuenit locum vbi scri-
ptum erat. Spiritus dni sup me ꝓpter qd
vnxit me euāgelizare pauperibꝫ misit me: sa-
nare contritos corde. pdicāē captiuis remissi-
onem. et cecis visum: dimittere confractos
in remissionē: pdicāē ānum dni acceptū. et
diez retributionis. Et cū plicuisz librū: red-
didit ministro ⁊ sedit. Et omniū in synago-
ga oculi erāt intendētes in eū. Cepit autez
dicere ad eos: q; hodie impleta est hec scri-
ptura in auribꝫ vestris. Et omnes testimo-
niū illi dabāt: ⁊ mirabāt in vbis gratie.
q; ꝓcedebāt de ore ipius: ⁊ dicebāt. Nōne
hic ē filius ioseph? Et ait illis. Vtiq; dice-
tis michi hāc similitudinē. Medice cura te
ipsū. Quanta audiuimus facta in capha-
naū: fac ⁊ hic in patria tua. Ait aūt. Amen
dico vobis q; nemo ꝓphēta acceptus est in
patria sua. In veritate dico vob: multe vidue
erāt in israhel in diebꝫ helie quādo clausum
est celū annis tribꝫ ⁊ mēsibꝫ sex. cū facta es-
set fames magna in omni terra: ⁊ ad nullā
illarū missus ē helias. nisi in sarepta sydo-
ne. ad mulierē viduā. Et multi leprosi erant in
israhel sub heliseo ꝓphēta: ⁊ nemo eoꝝ mū-
datus est nisi naaman syrus. Et repleti sūt
omes in synagoga ira hec audiētes. Et sur-
rexerūt ⁊ eiecerunt illū extra ciuitatē: ⁊ du-
xerūt illū usq; ad superciliū mōtis. sup quē
ciuitas illoꝝ erat edificata: vt pcipitarent
eū. Ipe aūt trāsiēs. per medium illoꝝ ibat.
Et descendit in capharnaū ciuitatē galilee:
ibiq; docebat illos sabbatis. Et stupebant
in doctrina eius: q; in potestate erat sermo
ipsius. Et in synagoga erat homo habens
demonīū immūdū: ⁊ exclamauit voce ma-
gna dicēs. Sme: quid nobis. et tibi ihesu
nazarene? Venisti pdere nos. Scio te qui
sis: sanctus dei. Et increpauit illū ihs dicēs.
Obmutesce: ⁊ exi ab eo. Et cū piecisz illuz
demonīū in mediū exiit ab illo: nichilq; illū
nocuit. Et factus ē pauor in omnibꝫ: et col-
loquebantur admuicē dicētes. Quod ē hoc
verbum: quia in potestate ⁊ virtute impe-
rat immūdis spiritibꝫ ⁊ exeūt? Et diuulga-
batur fama de illo. in omnē locuz regioms.
Surgēs aūt ihesus de synagoga. intrauit
in domū simonis. Socrus aūt simonis te-
nebatur magnis febribꝫ: et rogauerūt illū
pro ea. Et stās super illam imperauit febri
et dimisit illā: ⁊ continuo surgens ministrauit
illis. Cū sol aūt occidisz omes qui habebāt
infirmos varijs languoribꝫ. ducebāt illos
ad eum: at ille singulis manus imponēs cu-
rabat eos. Exiebant aūt demonia a multis
clamātia ⁊ dicēnia: q; tu es filius dei. Et in-
crepās nō sinebat ea loqui: q; sciebāt ipsū
esse xpm. Facta aūt die egressus ibat in de-
serū locū: et turbe requirebāt eū ⁊ venerunt
usq; ad ipm: ⁊ detinebāt illū ne discedēt ab
eis. Quibꝫ ille ait. Quia ⁊ alijs ciuitatibꝫ o-
portet me euāgelizare regnū dei: q; ideo missus
sū. Et erat pdicās in synagogis galilee.

Factum est autē cum turbe
irruerēt in eū ut audirēt verbuz dei: ⁊
ipe stabat secus stagnum genezareth. Et
vidit duas naues stātes secus stagnum:

piscatores aūt descenderāt & lauabāt retia.
Ascendēs aūt in vnam nauim q̄ erat simo-
nis: rogauit eū a terra reducere pusillum.
Et sedēs docebat de nauicula turbas. Vt ces-
sauit aūt loqui: dixit ad simonez. Duc in al-
tum: et laxate retia vra in capturā. Et rndēs
simon dixit illi. Preceptor: p totam noctez
labor̄tes nichil cepimus: in verbo aūt tuo
laxabo rete. Et cū hoc fecissent: oclusserunt
piscū multitudiez copiosam. Rūpebat̄ au-
tem rete eorz. Et ānuerūt socijs qui erant
in alia naui: ut venirēt & adiuuarēt eos. Et
venerūt & impleuerunt ambas nauiculas:
ita vt mergerētur. Quod cū viderēt simon
petrus: pcidit ad genua ihesu dicēs. Exi a
me: q̄ homo peccator sū dne. Stupor enim
circūdederat eū. et omnes qui cū illo erant:
in captura piscū quā ceperāt. Similter au-
tem iacobū & iohānez filios zebedei: q̄ erāt
socij simonis. Et ait ad simonē ihesus. No-
li timere: ex hoc iam homines eris capiens.
Et sbductis ad terrā nauib̄: relictis omi-
bus secuti sūt illū. Et factū est cū essē in vna
ciuitatū: & ecce vir plenus lepra. et videns
ihesū. et pcidēs in faciē suam: rogauit eū di-
cēs. Dne: si vis potes me mūdare. Et exten-
dens manū: tetigit eū dicēs. Volo. Mūdaē.
Et cōfestim lepra discessit ab illo. Et ipse p̄-
cepit illi vt nemini diceret: sed vade ostēde
te sacerdoti: et offer p emūdacōe tua sicut
pcepit moyses in testimoniū illis. Peram-
bulabat aūt magis sermo de illo: et oueniē-
bant turbe multe vt audirēt: et curarentur
ab infirmitatib̄ suis. Ipe aūt secedebat in
desertum & orabat. Factū est in vna diez:
et ipe sedebat docēs. Et erāt pharisei sedē-
tes & legis doctores qui venerāt ex omni
castello galilee et iudee. et ihrlim: et virtus
dni erat ad sanādum eos. Et ecce viri por-
tātes in lecto hominē qui erat paraliticus:
et querebāt eū inferre & ponere ante eū. Et
nō inuenētes qua parte illuz inferrēt p̄ tur-
ba: ascenderūt supra tectuz. et p tegulas sū-
miserūt eū cum lecto in medū ante ihesum.
Quorz fidē ut vidit dixit. Homo: remittū-
tur tibi peccata tua. Et ceperūt cogitare scri-
be & pharisei dicētes. Quis ē hic qui loq̄t̄
blasphemias? Quis potest dimittere pcā:
nsi solus deus? Vt cognouit aūt ihesus co-
gitacōes eorz: rndēs dixit ad illos. Quid
cogitatis in cordib̄ vris? Quid est facili?
dicē dimittūtur tibi pcā: an dicere surge et
ambula? Vt autē sciatis q̄ filius hominis
habet potestatē in terra dimittēdi pcā: ait
paralitico. Tibi dico surge: tolle lectū tuuz:
et vade in domū tuā. Et ofestim osurgēs co-
ram illis tulit lectū in quo iacebat: & abijt
in domū suā magnificās deū. Et stupor appre-
hēdit omes: & magnificabāt deū. Et replen
sūt timore dicētes: q̄ vidimus mirabilia ho-
die. Et post hec exijt: & vidit publicanū no-
mine leui sedētem ad thloneū: & ait illi. Se-
quere me. Et relictis ommib̄: surgēs secut?
ē eū. Et fecit ei ouiuiū magnū leui in domo
sua: et erat turba multa publicanorz. & alio-
rum qui cū illis erāt discūbentes. Et murmu-
rabant pharisei et scribe eorz: dicētes ad di-
scipulos eius. Quare cū publicanis & pcōri-
b̄ mādūcatis et bibitis? Et rndens ihus
dixit ad illos. Nō egēt qui sani sūt medico:
sed qui male habēt. Nō veni vocare iustos:
sed pcōres ad penitēciam. At illi dixerunt
ad eū. Quare discipuli iohānis ieunāt fre-
quenter & obsecracōes faciūt. simlit & pha-
riseorz: tui autē edūt & bibūt? Quib̄ ipse
ait. Nūquid potestis filios spōsi dū cū illis
est spōsus facere ieunare? Venēt aūt dies:
et cū ablatus fuerit ab illis spōsus. tūc ieu-
nabūt in illis dieb̄. Dicebat autē & similitu-
dinē ad illos. Quia nemo omissurā a nouo
vestimēto immittit in vestimentū vetus: alio-
quin et nouū rumpit: et veteri nō oueniet cō-
missura a nouo. Et nemo mittit vinū nouuz
in vtres veteres: alioquin rūpit vinū nouū
vtres: et vinum effundetur et vtres peribūt.
Sed vinū nouū in vtres nouos mittēduz
est: et vtraq̄ oseruātur. Et nemo bibēs vet?
statim vult nouū: dicit enim: vetus melius ē.

Factū est autē in sabbato VI
secdo primo. cū trāsiret per sata velle-
bant discipuli eius spicas: et mādūcabant
ofricātes manib̄. Quidaz aūt pharisеorz
dicebāt illis. Quid facitis q̄ nō licet in sab-
batis? Et rndens ihesus ad eos dixit. Nec
hoc legistis q̄ fecit dauid. cū esurisset ipse
et qui cū illo erant: quomō intrauit in domū

dei·et panes ꝓposicōis sūpsit·⁊ māducauit·
et dedit hijs qui cū ipo erant·quos nō licz
manducare nisi tantū sacerdotibꝫ? Et dice=
bat illis: q dñs est filius hominis etiaz sab=
bati. Factum ē autē ⁊ in alio sabbato: ut in=
traret in synagogam ⁊ doceret. Et erat ibi
homo: ⁊ manus eius dextra erat arida. Ob=
seruabant aūt scribe ⁊ pharisei si in sabbo
curaret: ut inuenirēt vnde accusarēt eū. Ipse
vero sciebat cogitacōes eoꝝ: ⁊ ait homini
q̄ habebat manū aridam. Surge: et sta in
mediū. Et surgēs stetit. Ait autem ad illos
ihesus. Interrogo vos si licet sabbatis bñ=
facere an male: aiam saluā facere an pdē?
Et circūspectis oīmibꝫ dixit homini. Extēde
manum tuā. Et extēdit: ⁊ restituta ē manus
eius. Ipsi autē repleti sūt insipiētia: ⁊ collo=
quebant ad invicem·q̄d nam facerēt ihesu.
Factum ē autem in illis diebꝫ exijt in mon=
tem orare: ⁊ erat pnoctans in oracōne dei.
Et cum dies factus essz vocauit discipulos
suos: ⁊ elegit duodecim ex ipsis quos et a=
postolos nominauit: simonē quē ꝛgnomi=
nauit petrū ⁊ andream frēz eius: iacobū et
iohannē·philippū ⁊ bartholomeū·mathēū
et thomaz iacobum alphei ⁊ simonē q̄ voca=
tur zelotes ⁊ iudaz iacobi: et iudā scarioth
q̄ fuit pditor. Et descendēs cum illis stetit in
loco cāpestri ⁊ turba discipulorꝫ eius: et mlti=
tudo copiosa plebis ab oīi iudea ⁊ ihеru=
salē et maritima ⁊ tyri et sydonis·q̄ venerāt
vt audirent eū: ⁊ sanarent a languoribus
suis. Et q̄ vexabant a spiritibꝫ immundis
curabant. Et oīis turba querebat euz tan=
gere: q virtus de illo exibat ⁊ sanabat oēs.
Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: q vrm ē regnū dei.
Beati q̄ nunc esuritis: q saturabimini. Bti
q̄ nunc fletis: q ridebitis. Bti eritis cū vos
oderint homines ⁊ cū separauerint vos et ex=
pbrauerint: ⁊ eiecerint nomē vrm tanquā
malū ꝓpter filiū hominis. Gaudete in illa die
et exultate: ecce enim merces vra multa est
in celo. Secōm hec enim faciebant ꝓphetis
patres eoꝝ. Veruntamē ve vobis diuitibꝫ:
q̄ habetis ꝛsolacōez vraz. Ve vobis qui sa=
turati estis: q esurietis. Ve vobis q̄ ridetis
nūc: q lugebitis et flebitis. Ve cū bene vob
dixerint oīes homīes. Secōm hec enim faci=
ebant ꝓphetis patres eoꝝ. Sed vobꝫ dico
q̄ auditis. Diligite inimicos vros: bñfacite
hijs q̄ vos oderūt. Bñdicite maledicentibꝫ
vos: orate p calumniantibꝫ vos. Et q̄ te per=
cutit in maxillam·ptē ⁊ alterā: et ab eo q̄ au=
fert tibi vestimentū·etiaz tunicā noli pbibē.
Oīi autē petēti te tribue: et q̄ aufert q̄ tua
sūt ne repetas. Et put vultis ut faciāt vobꝫ
homines: ⁊ vos facite illis similiter. Et si di=
ligitis eos q̄ vos diligūt: que vobis ē grā?
Nam et peccatores diligētes se diligūt. Et
si bñfeceritis hijs q̄ vobis benefaciūt: que
vobis est gratia? Siquidē et peccatores hoc
faciūt. Et si mutuū dederitis hijs a quibꝫ spe=
rātis recipe: que gratia ē vobis? Nā et pec=
catores pccoribꝫ fenerāt: ut recipiāt eqlia.
Veruntamen diligite inimicos vros: bene=
facite et mutuū date·nichil inde sperantes:
et erit merces vra multa: et eritis filij altissi=
mi: q ipse benignus ē sup ingratos ⁊ malos.
Estote ergo misericordes: sicut ⁊ pater vr
misericors ē. Nolite iudicare: ⁊ non iudica=
bimini. Nolite ꝛdemnare: ⁊ nō ꝛdemnabi=
mini. Dimittite: ⁊ dimittemini. Date: ⁊ dabi=
tur vobis. Mensurā bonaz ⁊ ꝛfertam·et coa=
gitatā et supefluentē dabūt in sinū vestruz.
Eadē vero mensura q̄ mensi fueritis: remeti=
etur vobis. Dicebat autē illis ⁊ similitudinē.
Nunq̄d potest cecus cecū ducere? Nonne
ambo in foueaz cadūt? Non ē discipulus sup
magistrū: pfectus autē oīis erit: si sit sic
magister eius. Quid autem vides festucam
in oculo fratris tui: trabem aūt que in oculo
tuo est nō ꝛsideras? Aut quō potes dicere
fratri tuo. frater·sine eciaz festucā de oculo
tuo: ipse in oculo tuo trabem non vides? Hy=
pocrita eice primum trabem de oculo tuo:
et tunc perspicies ut educas festucaz de ocu=
lo fratris tui. Nō est enī arbor bona q̄ facit
fructus malos: neqz arbor mala faciēs fru=
ctuz bonū. Vnaqueqz enim arbor de fructu
suo ꝛgnoscit. Neqz enim de spinis colligūt
ficus: neqz de rubo vindemiant vuā. Bonus
homo de bono thesauro cordis sui pfert bo=
nū: ⁊ malus homo de malo thesauro pfert
malū. Ex abundantia enim cordis os loqt.
Quid autē vocatis me dñe dñe: ⁊ nō facitis

que dico? Omnis qui venit ad me. et audit
sermones meos. et facit eos: ostendam vobis
cui similis sit. Similis est homini edificanti
domum qui fodit in altum: et posuit fundamentum
super petram. Inundacione autem facta illisus est
flumen domui illi: et non potuit eam mouere.
Fundata enim erat super petram. Qui autem
audit et non facit similis est homini edificanti
domum suam super terram sine fundamento: in
quam illisus est fluuius. et continuo cecidit: et
facta est ruina domus illius magna. VII
Cum autem impleisset omnia verba sua in
aures plebis: intrauit capharnaum.
Centurionis autem cuiusdam seruus male habens
erat moriturus: qui illi erat pretiosus. Et cum au-
disset de ihesu. misit ad eum seniores iudeorum:
rogans eum ut veniret. et saluaret seruum e-
ius. At illi cum venissent ad ihesum rogabant
eum sollicite dicentes ei: quia dignus est ut hoc
illi prestes. Diligit enim gentem nram: et synago-
gam ipse edificauit nobis. Ihus autem ibat cum
illis. Et cum iam non longe esset a domo: misit
ad eum centurio amicos dicens. Domine: noli ve-
xari. Non enim sum dignus ut sub tectum meum
intres: propter quod et meipsum non sum dignum
arbitratus ut veniam ad te: sed dic verbo et sana-
bitur puer meus. Nam et ego homo sub potes-
te constitutus. habens sub me milites: et dico
huic vade et vadit. et alio veni et venit: et ser-
uo meo fac hoc et facit. Quo audito ihesus
miratus est: et conuersus sequentibus se turbis
dixit. Amen dico vobis: nec in israhel tantam
fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerant do-
mum: inuenerunt seruum qui languerat sanum.
Et factum est deinceps ibat ihus in ciuitatem
que vocatur naym: et ibant cum eo discipuli eius
et turba copiosa. Cum autem appropinquaret
porte ciuitatis: ecce defunctus efferebatur filius
vnicus matris sue. Et hec vidua erat: et
turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidis-
set dns: misericordia motus sup eam dixit illi
Noli flere. Et accessit: et tetigit loculum. Hi
autem qui portabant steterunt. Et ait. Ado-
lescens: tibi dico surge. Et resedit qui erat
mortuus: et cepit loqui: et dedit illum mri sue.
Accepit autem omnes timor: et magnificabant
deum dicentes. Quia prpheta magnus
surrexit in nobis: et quia deus visitauit plebem
suam. Et exiit hic sermo in vniuersam iudeam
de eo: et omnem circa regionem. Et nuntiauerunt
iohanni discipuli eius de omnibus hijs. Et con-
uocauit duos de discipulis suis iohanes: et
misit ad ihesum dicens. Tu es qui venturus es.
an aliud expectamus? Cum autem venissent
ad eum viri dixerunt. Johanes baptista mi-
sit nos ad te dicens. Tu es qui venturus es an
aliud expectamus? In ipsa autem hora multos
curauit a languoribus suis et plagis. et spiritu-
bus malis: et cecis multis donauit visum. Et
respondens dixit illis. Euntes renuntiate iohanni
quod audistis et vidistis. Quia ceci videt claudi
ambulat leprosi mundantur. surdi audiunt.
mortui resurgent. paupes euangelizantur. et
beatus est quicumque non fuerat scandalizatus
in me. Et cum discessissent nuntij iohannis: ce-
pit de iohane dicere ad turbas. Quid exi-
stis in desertum videre? Arundinem vento agita-
tam? Sed quid existis videre? Hominem mol-
libus vestimentis induti? Ecce qui in veste pre-
ciosa sunt et delicijs: in domibus regum sunt. Sed
quid existis videre? Prophetam? Vtique di
co vobis: et plusquam prpheta. Hic est de quo
scriptum est. Ecce mitto angelum meum ante fa-
ciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Di-
co enim vobis: maior inter natos mulierum
prpheta iohane baptista nemo est. Qui autem
minor est in regno dei maior est illo. Et omis
populus audiens. et publicani iustificauerunt
deum: baptizati baptismo iohannis. Pharisei
autem et legisperiti. consilium dei spreuerunt in semet
ipsos: non baptizati ab eo. Ait autem dns. Cui
ergo similes dicam homines generationis huius?
et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedenti-
bus in foro: et loquentibus adinuicem et dicentibus.
Cantauimus vobis tibijs et non saltastis: la-
mentauimus et non plorastis. Venit autem io-
hanes baptista neque manducans panem neque
bibens vinum: et dicitis. Demonium habet. Venit
filius hominis manducans et bibens: et dicitis.
Ecce homo deuorator: et bibens vinum: amicus
publicanorum et peccatorum. Et iustificata est sapi-
entia. ab omnibus filijs suis. Rogabat autem
illum quidam de phariseis ut manducaret
cum illo. Et ingressus domum pharisei discubu-
it. Et ecce mulier quam erat in ciuitate peccatrix
ut cognouit quia accubuit in domo pharisei

attulit alabastrum vngẽti: ⁊ stans retro se-
cus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes
eius. et capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabat pedes eius et vngebat. Vi-
dens autem pharisseus qui vocauerat eum: ait in-
tra se dicens. Hic si esset prheta: sciret vtique q̃
et q̃lis ē mulier que tangit eū: qꝯ pecatrix
est. Et rndens ihesus dixit ad illū. Simon:
habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magi-
ster dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: vnus debebat denarios quingentos: ⁊ a-
lius quinquaginta. Nō habentibus illis vnde
redderet: donauit vtrisque. Quis ergo eum
plus diligit? Rndens simon dixit. Estimo:
qꝯ is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte
iudicasti. Et conuersus ad mulierem dixit simoni.
Vides hanc mulierem? Intrauit in domum tuam:
aquam pedibus meis non dedisti. Hec autem
lacrimis rigauit pedes meos: ⁊ capillis su-
is tersit. Osculum michi non dedisti: hec autem
ex quo intrauit non cessauit osculari pedes me-
os. Oleo caput meum non vnxisti: hec autem vn-
gento vnxit pedes meos. Propter quod dico
tibi. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit.
Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata. Et ce-
perunt qui simul accumbebant dicere intra se.
Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit
autem ad mulierem. Fides tua te saluam fecit. Va-
de in pace.

Et factum ē deinceps. VIII. et ipse iter faciebat per ciuitates ⁊ ca-
stella prdicans ⁊ euangelizans regnum dei: et
duodecim cum illo. ⁊ mulieres aliquē que erant
curate a spiritibus malignis ⁊ infirmitatibus:
maria que vocatur magdalene de q̃ septem
demonia exierant: ⁊ iohanna vxor chuze procuratoris herodis: et susanna ⁊ alie multe:
que ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem
turba plurima conueniret ⁊ de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem. Exiit
qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat
aliud cecidit secus viam. et conculcatum est:
et volucres celi comederunt illud. Et aliud
cecidit supra petram: et natum aruit: quia non ha-
bebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas:
et simul exorte spine suffocauerunt illud. Et
aliud cecidit in terram bonam: ⁊ ortum fecit fru-
ctum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat. Interrogabant
autem eum discipuli eius: quis esset hec parabola.
Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse miste-
rium regni dei: ceteris autem in parabolis: ut vi-
dentes non videant. et audientes non intelligant.
Est autem hec parabola. Semen est verbum dei.
Qui autem secus viam hii sunt qui audiunt: deinde
venit diabolus ⁊ tollit verbum de corde eorum:
ne credentes salui fiant. Nam quia supra petram:
qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum.
Et hii radices non habent: qui ad tps credunt:
et in tempore tentacionis recedunt. Quod autem
in spinas cecidit: hii sunt qui audierunt ⁊ a
sollicitudinibus ⁊ diuitiis et voluptatibus vite
euntes suffocantur ⁊ non referunt fructum. Quod autem
in bonam terram: hii sunt qui in corde bono ⁊ optimo
audientes verbum retinent: et fructum afferunt in pa-
tientia. Nemo autem lucernam accendens opit ea
vase. aut subtus lectum ponit: sed super candelabrum
ponit: ut intrantes videant lumen. Non est enim
occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod
non cognoscatur et in palam veniat. Videte er-
go quid audiatis. Qui enim habet dabitur illi:
et quicunque non habet: etiam quod putat se habere
auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater
et fratres eius: ⁊ non poterant adire ad eum
p turba. Et nunciatum est illi. Mater tua ⁊ fres
tui stant foris: volentes te videre. Qui rn-
dens dixit ad eos. Mater mea ⁊ fres mei hii
sunt: qui verbum dei audiunt ⁊ faciunt. Factum est
autem in vna dierum: ⁊ ipse ascendit in naviculam.
⁊ discipuli eius: ⁊ ait ad illos. Transfretemus
trans stagnum. Et ascenderunt. Et navigantibus
illis obdormiuit: ⁊ descendit procella venti in sta-
gnum: et conplebant et periclitabantur. Accedentes
autem suscitauerunt eum dicentes. Preceptor pe-
rimus. At ille surgens increpauit ventum ⁊ tem-
pestatem aque ⁊ cessauit: et facta ē tranquilitas.
Dixit autem illis. Vbi est fides vra? Qui timen-
tes mirati sunt ad inuicem dicentes. Quis putas
hic est? Quia et ventis ⁊ mari imperat: ⁊ obe-
diunt ei. Et navigauerunt ad regionem gerase-
norum. quē est contra galileam. Et cum de navi egres-
sus esset ad terram occurrit illi vir quidam q̃ ha-
bebat demonium iam temporibus multis: et ve-
stimento non indueba[t]: neqꝫ in domo manebat
sed in monumentis. Is vt vidit ihesum procidit
ante illum: et exclamans voce magna dixit.

Et rndit ihs

Quid michi et tibi est ihesu fili dei altissimi?
Obsecro te: ne me torquas. Precipiebat e-
nim spiritui immundo: vt exiret ab homine.
Multis enim temporibus arripiebat illum: et
vinciebat catenis et compedibus custoditus:
et ruptis vinculis agebatur a demonio in
deserta. Interrogauit aut illum ihesus dicens.
Quod tibi nomen est? At ille dixit. Legio. Quia
intrauerat demonia multa in eum. Et rogaue-
runt illum: ne imperaret illis ut in abissum
irent. Erat aut ibi grex porcorum multorum
pascentium in monte: et rogabant eum ut permi-
teret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Ex-
ierunt ergo demonia ab homine. et intraue-
runt in porcos: et impetu abijt grex per preceps
in stagnum: et suffocatus est. Quod ut viderunt
factum quod pascebant fugerunt: et nunciauerunt
in ciuitate et in villas. Exierunt autem videre
quod factum est: et venerunt ad ihesum. et inuene-
runt hominem sedentem a quo demonia exierant
vestitum. ac sana mente ad pedes eius: et timu-
erunt. Nunciauerunt aut illis et quid viderant: quo
samus factus esset a legione. Et rogauerunt
illum omnis multitudo gerasenorum. ut discede-
ret ab ipsis: quia magno timore tenebantur.
Ipse autem ascendens naui reuersus est. Et ro-
gabat illum vir. a quo demonia exierant ut
cum eo esset. Dimisit aut eum ihesus dicens. Redi
in domum tuam: et narra quanta tibi fecit deus.
Et abijt per vniuersam ciuitatem predicans:
quanta illi fecisset ihesus. Factum est autem
cum redisset ihesus: excepit illum turba. Erant
autem omnes expectantes eum. Et ecce venit
vir cui nomen iairus et ipse princeps synago-
ge erat: et cecidit ad pedes ihesu. rogans eum
vt intraret in domum eius: quia vnica filia erat
ei fere annorum duodecim. et hec moriebatur.
Et contigit dum iret: a turbis comprimebat eum. Et
mulier quedam erat in fluxu sanguinis ab
annis duodecim: quae in medicos erogauerat
omnem substantiam suam: nec ab vllo potuit cura-
ri. Accessit retro et tetigit fimbriam vestimen-
ti eius: et ofestim stetit fluxus sanguinis eius.
Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Ne-
gantibus aut omnibus: dixit petrus et qui cum
illo erant. Preceptor turbe te oprimunt et affli-
gunt: et dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus.
Tetigit me aliquis. Nam ego nouum vtutem

de me exisse. Videns aut mulier quia non latuit.
tremens venit et procidit ante pedes eius: et
ob quam causam tetigerit eum indicauit coram
omni populo: et quemadmodum ofestim sanata
sit. At ipse dixit ei. Filia: fides tua saluam te
fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquente. ve-
nit quidam ad principem synagoge dicens ei
quia mortua est filia tua: noli vexari illum. Ihus
aut audito hoc verbo: rndit pri puelle. No-
li timere. Crede tantum: et salua erit. Et cum ve-
nisset domum. non permisit intrare secum quemquam
nisi petrum et iacobum et iohannem: et patrem et ma-
trem puelle. Flebant autem omnes: et plangebant
illam. At ille dixit. Nolite flere. Non est mortua
puella sed dormit. Et deridebant eum: scientes quia
mortua esset. Ipse aut tenens manum eius cla-
mauit dicens. Puella surge. Et reuersus est spus
eius: et surrexit continuo. Et iussit illi dare man-
ducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus pre-
cepit ne alicui diceret quod factum erat. IX

Conuocatis autem ihesus duodecim a-
postolis. dedit illis virtutem et potestatem
super omnia demonia: et vt languores curarent.
Et misit illos predicare regnum dei: et sanare in-
firmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via
neque virgam neque peram. neque panem neque pecu-
niam: neque duas tunicas habeatis. In quam-
cumque domum intraueritis ibi manete: et inde ne
exeatis. Et quicumque non receperint vos: ex-
euntes de ciuitate illa etiam puluerem pedum ve-
strorum excutite in testimonium super illos. E-
gressi autem circuibant per castella: euangelizan-
tes et curantes vbique. Audiuit autem herodes
tetrarcha omnia quae fiebant ab eo. et hesitabat
eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surre-
xit a mortuis: a quibusdam vero quia helias ap-
paruit: ab alijs autem quia phyta vnus de anti-
quis surrexit. Et ait herodes. Johannem ego
decollaui. Quis est autem iste de quo ego ta-
lia audio? Et querebat videre eum. Et reu-
si apostoli narrauerunt illi quecumque fecerunt:
et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum.
qui est betsaide. Quod cum ognouissent turbe secu-
ti sunt illum: et excepit illos et loquebatur illis
de regno dei: et eos qui cura indigebant sana-
bat. Dies autem ceperat declinare. Et acce-
dentes duodecim dixerunt illi. Dimitte turbas:
vt euntes in castella villasque que circa sunt

diuertāt et ímuemāt escas: qꝫ hic ín loco de
serto sumus. Ait autem ad illos: Vos date
illis manducare. At illi dixerūt. Non sunt
nobis plusq̃ quīq̃ panes ⁊ duo pisces: ní
si forte nos eamus · et emamus ín omnem
hanc turbam escas. Erant aūt fere viri quī
q̃ mlia. Ait autē ad discipulos suos. Faci
te illos discumbē p̃ ꝓuinia quinq̃ genos: et
ita fecerūt. Et discubuerūt omes. Acceptis
autē quīq̃ pambꝫ ⁊ duobꝫ piscibꝫ respexit
ín celū ⁊ bēdixit illis: et fregit ⁊ distribuit
discipulis suis: ut ponerēt ante turbas. Et
manducauerūt omes: ⁊ saturati sūt. Et sub
latū est qd̄ supfuit illis fragmentoꝝ cophi
m duodecim. Et factuz est cum solus esset
orans · erāt cuz illo ⁊ discipuli: et interroga
uit illos dicēs. Quē me dicūt esse turbe? At
illi rndērūt ⁊ dixerūt iohannē baptistam:
alij autē hēliā: alij vero qꝫ vnus ꝓphēta de p̄
oribus surrexit. Dixit autē illis: Vos autez
quem me esse dicitis? Rndēs simon petrus
dixit. Cristuz dei. At ille increpās illos p̄ce
pit ne cui diceret hoc: dicēs · qꝫ oportet filiū
hois multa pati ⁊ repbari ab semoribꝫ ⁊ pnci
pibꝫ sacerdotū · et scribis ⁊ occidi · et tercia
die resurgē. Dicebat aūt ad omes. Si q̃s
vult post me venire · abneget semetipsū: et
tollat crucem suā quotidie: ⁊ sequatur me.
Qui enim voluerit amimā suā saluā facere
perdet illam. Nā qui pdiderit animā suaz
ꝓpter me: saluaz faciet illā. Quid enim ꝓfi
cit homo si lucretur vniuersū mundū: se aūt
ipsū pdat ⁊ detrimentū sui faciat? Nā qui
me erubuerit ⁊ meos sermones: hūc filius
hominis erubescet cum venerit ín maiestate
sua et patris ⁊ scōꝝ angelorū. Dico autem
vobis: vere sūt aliqui hic stantes · qui nō
gustabūt mortem donec videāt regnū dei.
Factum ē aūt post hec verba fere dies octo:
et assumpsit petrū ⁊ iacobum ⁊ iohannē: et
ascendit ín montē ut oraret. Et factum est
dū oraret species vultus eius altera: ⁊ vesti
tus eius albus ⁊ fulgēs. Et ecce duo viri lo
quebantur cū illo. Erāt autez moyses ⁊ he
lias visi ín maiestate: ⁊ dicebant excessuz
eius · quem opleturus erat ín ihrusalē. Pe
trus vero et qui cuz illo grauati erāt somno.
Et euigilantes viderunt maiestatez eius:
et duos viros qui stabāt cum illo. Et fcm
est cū discederēt ab illo: ait petrus ad ihm.
Preceptor: bonū est nos hic esse: ⁊ faciamꝰ
tria tabernacla: vnū tibi · ⁊ vnum moysi · et
vnū helie. Nescíens q̃d diceret. Hec autez
illo loquēte · facta est nubes ⁊ obumbrauit
eos: ⁊ timuerūt intrantibꝫ illis ín nubē. Et vox
facta est de nube dicēs. Hic ē filius meus di
lectus: ipsū audite. Et dum fieret vox ímuē
tus est ihesus solus · et ipsi tacuerūt: ⁊ nemī
dixerūt ín illis diebꝫ quicq̃ ex hijs que vi
derāt. Factum est autē in sequēti die descen
dentibꝫ illis de mōte: occurrit illis turba mul
ta. Et ecce vir de turba exclamauit dicens.
Magister obsecro te: respice ín filiū meum
qꝫ vnicus ē michi. Et ecce spūs ap̄hendit
eum · et subito clamat: ⁊ elidit et dissipat eū
cum spuma: et vix discedit dilaniās euz. Et
rogauī discipl'os tuos ut eicerēt illū: ⁊ nō
potuerūt. Rndens autez ihesus dixit. O gene
racō ínfidelis ⁊ puersa: usquequo ero a
pud vos et patiar vos? Adduc huc filium
tuū. Et cū accederet: elisit illum dēmoniū et
dissipauit. Et increpauit ihesus spm̄ immū
dū ⁊ sanauit puerū: et reddidit illum patri
eius. Stupebant autē omes ín magnitudine
dei: ombusq̃ mirantibꝫ ín omibꝫ q̃ faciebat.
dixit ad discipulos suos. Ponite vos ín cor
dibꝫ vris sermones istos. Filius enim hois
futurū est ut tradatur ín manus hominū. At
illi ignorabāt verbū istud: ⁊ erat velatū ate
eos ut non sentirēt illud: ⁊ timebāt eū interro
gare de hoc verbo. Intrauit aūt cogitatio
ín eos: quis eoꝝ maior esset. At ihesus videns
cogitacōes cōdis illorū apreheēdit puerū:
et statuit illū secus se: ⁊ ait illis. Quicūq̃ su
ceperit puerum istū ín nomine meo me ꝛecī
pit. Et quicūq̃ me receperit: recipit eū qui
me misit. Nā qui minor ē inter oēs vos: hic
maior est. Rndens aūt iohānes dixit. Pre
ceptor: vidimus quendā ín nomine tuo eici
entē dēmoma: et phibuimus eum · qꝫ nō se
quit nobiscū. Et ait ad illos ihesus. Nolite
phibere. Qui enim nō est aduersū vos · p
vob est. Factum ē autē dū opplerent dies
assumpcōnis eius: ⁊ ipse faciē suā firmauit
ut iret ihrusalem. Et misit nūcios ante cō
spectum suū: ⁊ eūtes intrauerūt ín ciuitatez

samaritanorũ ut pararẽt illi. Et nõ receperũt
eum: qꝰ facies eius erat euntis ihꝛusalem.
Cũ vidissent aũt discipli eius iacob⁹ ⁊ iohã-
nes dixerũt. Dñe vis dicim⁹ ut ignis descen
dat de celo: ⁊ ꝯsumat illos? Et ꝯuſus increpa
uit illos dicẽs. Nescitis cuius spũs estis.
Filius hominis nõ venit aias pdere ſ̃ salua-
re. Et abierũt in aliud castellũ. Factum est
aũt ambulãtib⁹ illis in via: dixit quidã ad
illũ. Sequar te quocũq; ieris. Dixit illi ihs.
Vulpes foueas habent. et volucres celi ni-
dos: filius aũt hominis nõ habꝛ vbi caput
suũ reclinet. Ait autẽ ad alterũ. Sequere.
Ille aũt dixit. Dñe: pmitte michi primũ ire.
et sepelire prẽm meuꝛ. Dixitq; ei ihs. Sine
vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autẽ
vade et annũcia regnũ dei. Et ait alter. Se-
quar te dñe: ſ̃ pmitte michi primũ renũcia-
re hijs qui domi sũt. Ait ad illum ihesus.
Nemo mittens manuꝛ suam ad aratrum ⁊
aspiciens retro: aptus est regno dei. X

POst hec autẽ designauit dñs ⁊ alios
septuagintaduos: ⁊ misit illos binos
ante faciem suã in omnẽ ciuitatẽ ⁊ locũ quo
erat ipse venturus. Et dicebat illis. Messis
quidẽ multa: operarij autẽ pauci. Rogate
ergo dñm messis: ut mittat operarios in mes-
seꝛ. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos in-
ter lupos. Nolite portare sacculũ neq; perã
neq; calciamẽta: ⁊ neminẽ p viã salutaueri-
tis. In quãcũq; domũ intraueritis. primũ di-
cite pax huic domui: ⁊ si ibi fuerit filius pa
cis. requiescet sup illũ pax vra: sin autẽ ad vos
reuertetur. In eadẽ autem domo manete: edẽ-
tes et bibentes que apud illos sũt. Dignꝰ
enim est operarius mercede sua. Nolite trãsire
de domo in domũ. Et in quamcũq; ciuitatẽ
intraueritis ⁊ susceperint vos manducate q̃
apponuntur vobis: ⁊ curate infirmos qui
in illa sũt: ⁊ dicite illis appropinq̃bit in vos
regnũ dei. In quamcũq; autẽ ciuitatẽ intra-
ueritis et nõ susceperint vos: exeũtes in pla-
teas eius dicite. Etiam puluerem q̃ adhesit
nob de ciuitate vra extergimus in vos. Ta-
men hoc scitote qꝰ appropinq̃bit regnũ dei.
Dico vobis: qꝰ sodomis in die illa remissius
erit q̃ illi ciuitati. Ve tibi corozain ve tibi
bethsayda: qꝰ si in tyro ⁊ sydone fẽ fuissent
virtutes que facte sũt in vob olim in cilicio
et cinere sedentes penitereũt. Verũtamen ty-
ro et sydoni remissius erit in iudicio q̃ vob.
Et tu capharnaũ usq; ad celũ exaltata: usq;
ad infernũ demergeis. Qui vos audit me
audit: ⁊ qui vos spernit me spernit. Qui au-
tem me spernit: spernit eum qui misit me. Re-
uersi sunt autẽ septuagintaduo cũ gaudio
dicentes. Dñe: etiam demonia subiciũtur nob
in noie tuo. Et ait illis. Videbã sathanã sicut
fulgur de celo cadẽtẽ. Ecce dedi vob ptãtem
calcãdi sup serpẽtes ⁊ scorpiones ⁊ sup omẽ
virtutẽ inimici: et michil vob nocebit. Verũtamẽ
in hoc nolite gaudẽ: qꝰ spũs vobis subiciũtur.
Gaudete autẽ: q̃ nomina vra scripta sũt in
celis. In ipa hora exultauit in spiritu sancto
⁊ dixit. Confiteor tibi dñe pater celi ⁊ terre:
q̃ abscondisti hec a sapiẽtib⁹ ⁊ prudẽtib⁹:
et reuelasti ea paruulis. Etiã pater: quoniã
sic placuit ante te. Omnia michi tradita sunt
a pre meo. Et nemo scit q̃s sit filius nisi pr:
et quis sit pater nisi filius: ⁊ cui voluerit filiꝰ
reuelare. Et ꝯuſus ad discipulos suos dixit.
Beati oculi qui vident q̃ vos videtis. Dico
enim vobis: q̃ multi ꝓphete ⁊ reges volue-
rũt videre q̃ vos videtis ⁊ nõ viderũt: ⁊ audi-
re que auditis ⁊ nõ audierũt. Et ecce quidã
legisperitus surrexit temptans illũ ⁊ dicẽs.
Magister: q̃d faciendo vitã eternã possidebo? At ille dixit ad eum. In lege quid scp̃
tum est? Quõ legis? Ille rndens dixit. Dili-
ges dñm deum tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex to
ta aia tua. et ex omnib⁹ viribꝯ tuis ⁊ ex omni
mente tua: et pximũ tuũ sicut teipsũ. Dixitq;
illi. Recte rndisti. Hoc fac et vines. Ille au-
tem volẽs iustificare seipsũ dixit ad ihesum.
Et quis est meus pximus? Suscipiẽs aũt
ihesus dixit. Hõ quidam descendebat ab
ihꝛusalem in ihꝛichꝯ ⁊ incidit in latrones:
qui etiã despoliauerũt eum: ⁊ plagis impo-
sitis abierũt semiuiuo relicto. Accidit autẽ
vt sacerdos quidam descenderet eadẽ via:
et viso illo pteriuit. Similiter ⁊ leuita: cum
esset secus locum et videret eum ptransijt
Samaritanus autẽ quidã iter faciẽs venit
secus euꝛ: et videns cũ misericordia motus
est. Et appropians alligauit vulnera eius.
infundẽs oleum et vinũ: ⁊ imponẽs illum in

Luras

iumentū suū duxit in stabulū: et curā eius egit. Et altera die ptulit duos denarios: et dedit stabulario ⁊ ait. Curam illius habe: et quodcūq; superogaueris. ego cū rediero reddam tibi. Quis horū trū videtur tibi pxim? fuisse illi. q̄ incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiā in illū. Et ait illi ihesus Vade: ⁊ tu fac similiter. Factū est autē dū irēt. et ipe intrauit in quoddam castellū: ⁊ mlier quedā martha noīe excepit illum in domū suā: ⁊ huic erat soror nomīe maria. Que etiā sedēs secus pedes dni audiebat verbū illius: martha aūt satagebat circa frequēs ministerium. Que stetit ⁊ ait. Dne: nō est tibi cure q̄ soror mea reliq̄t me solā ministrare? Dic ergo illi ut me adiuuet. Et rndens dixit illi dns. Martha martha sollicita es: ⁊ turbaris erga plurima. Porro vnū est necessariū. Maria optimā partē elegit: que non auferetur ab ea.

XE

Et factum est cū esset in quodam loco orans: ut cessauit dixit vnus ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cum oratis dicite. Pater sanctificetur nomen tuum. aduemat regnū tuum: fiat voluntas tua: panem nostrum quotidianū da nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata nra. siquidē ⁊ nos dimittimus debēti nobis: et ne nos inducas in temptacōem. Et ait ad illos Quis vrm habebit amicū ⁊ ibit ad illū media nocte ⁊ dicet illi amice ꝯmoda michi tres panes. qm amicus me? venit de via ad me. ⁊ nō habeo q̄d ponā ante illū: et ille deintus respondēs dicat. noli michi molestus esse. iā ostiū clausum est. et pueri mei mecum sūt in cubili. nō possum surgere et dare tibi? Et ille si pseuerauerit pulsans: dico vobis. et si nō dabit illi surgēs. eo q̄ amicus eius sit: ꝓpter improbitatē tamē eius surget. ⁊ dabit illi quotq̄t habet necessarios. Et dico ego vobis. Pente ⁊ dabitur vobis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ apiet vobis. Omnis enim qui pent accipit: ⁊ qui querit inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Quis autem ex vobis prez pent panē: nūq̄d lapidē dabit illi? Aut piscē: nūq̄d p pisce serpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nunq̄d porriget illi scorpionē? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data daē filijs vris: quātomagis pater vester celestis de celo dabit spm bonū petentib⁹ se. Et eat eiciēs demonū ⁊ illud eat mutū: ⁊ cū eiecisset demonū locutus ē mutus: et āmirate sūt turbe. Quidā aūt ex eis dixerūt. In beelzebub pncipe demoniorū eicit demonia. Et alij temptātes: signū q̄rebāt ab eo. Ipse autē ut vidit cogitacōes eorum dixit eis Omne regnū in seipm diuisū desolabit: et domus supra domū cadet. Si autē ⁊ sathanas in seipm diuisus est. quō stabit regnū eius: q̄ dicitis ī beelzebub me eicē demonia? Si aūt ego in beelzebub eicio demonia: filij vri in quo eiciūt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito dei eicio demonia: pfecto puenit in vos regnū dei. Cū fortis armatus custodit atrium suū: in pace sunt ea q̄ possidet. Si autē fortior eo supuenēs vicerit eū: vmūsa arma eius auferet in quibus fidebat: et spolia eius distribuet. Qui nō est mecū cōtra me est: ⁊ qui non colligit mecū dispgit. Cum immūdus spūs exierit de homine pābulat p loca inaquosa. querēs requiē: et nō inuenēs dicit. Reuertar in domū meā vnde exiui. Et cū venerit inuenit eā scopis mūdatā. Tunc vadit ⁊ assumit septē alios spiritus secum nequiores se: ⁊ ingressi habitant ibi. Et fiūt nouissima hominis illius peiora priōribus. Factū est autē cū hec diceret: extollēs vocē quedam mulier de turba dixit illi. Beatus venter qui te portauit: ⁊ vbera q̄ suxisti. At ille dixit. Quimmmo beati qui audiunt verbū dei: ⁊ custodiūt illud. Turbis autem ꝯcurrentib⁹ cepit dicere. Generacō hec gnatio nequā est: signū querit ⁊ signū nō dabit ei nisi signū ione. Nā sicut fuit ionas signū niniuitis: ita erit filius hominis generacōi isti. Regina austri surget in iudicō. cū viris generacōis huius ⁊ condemnabit illos: q̄a venit a finib⁹ terre audire sapiam salomōis. Et ecce plusq̄ salomon hic. Viri niniuite surgent in iudicō cum generacōe hac ⁊ condemnabūt illam: q̄ penitentiā egerūt in pdicatione ione. Et ecce plusq̄ iona hic. Nemo lucernā accendit ⁊ in abscōdito ponit neq; sub modio sed supra candelabrū: ut qui ingrediūtur lumen videāt. Lucerna corporis tui

est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex·totū corpus tuū lucidū erit:si autē neqꝫ fuerit:etiā corpus tuū tenebrosū erit. Vide ergo ne lumē qd̄ in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuū totū lucidum fuerit: non habēs aliquā partē tenebrarꝫ:erit lucidū totū. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret:rogauit illū quidā pharisēus ut prandēret apud se. Ihesus autē ingressus recubuit. Pharisēus autē cepit intra se reputās dicere:quare nō baptizat? essi ante prandiū. Et ait dn̄s ad illū. Nunc vos pharisei qd̄ deforis est calicis·et catini mundatis: quod aūt intus est vr̄m·plenū est rapina·et iniq̄tate. Stulti:nōne qui fecit qd̄ deforis est·etiaz id qd̄ deintus est fecit? Veruntamē quod superest date elimosinā: et ecce omia munda sūt vobis. Sed we vobis pharisēis qui decimatis mentā·et rutaz et ome olus:·et preteritis iudiciū et caritatem dei. Hec autē oportuit facere:·illa nō omittere. We vobis pharisēis:qꝫ diligitis p̄mas cathedras in synagogis·et salutacōnes in foro. We vobis qꝫ estis ut monumēta q̄ nō parent··homies ambulātes supra·nesciūt. Respondēs autē quidā ex legisperitis ait illi. Magister:hec dicēs etiam ꝯtumeliā nobis facis. At ille ait. Et vobis legisperitis we:q̄a oneratis homines oneribꝫ q̄ portare nō possūt:et ipsi vno digito vestro nō tangitis sarcinas. We vobis qui edificatis monumēta ꝓphetarꝫ:patres autē vestri occiderūt illos. Sed ꝓfecto testificamini qꝫ ꝯsentitis operibus p̄r̄m vr̄orꝫ:quomāquidē ipsi eos occiderūt: vos autē edificatis eorꝫ sepulcra. Propterea·et sapientia dei dixit. Mittā ad illos ꝓphetas·et aplos et ex illis occidēt·et persequēt: ut inquirat sanguis oīm ꝓphetarꝫ· qui effusus est a ꝯstitucōe mundi a generacōne ista:a sanguine abel usq̄z ad sanguiez zacharie·qui perijt inter altaē·et eden. Ita dico vobis: requiret ab hac generatione We vobis legisperitis qui tulistis clauē scie: ipsi nō introistis· et eos qui introibāt prohibuistis. Cū autē hec ad illos dicēt·ceperūt pharisei·et legisperiti graviter insistē:·os eius oppimere de multis insidiantes ei:·q̄rētes aliq̄d capē de ore eius·ut accusarēt eū.

Multis autē turbis ꝯcurrēntibꝫ ita ut se invicē ꝯculcarēt:cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseorꝫ quod est ypocrisis. Nichil enim optum est qd̄ nō revelet:neq̄z absconditū quod nō sciat. Quomā que in tenebris dixistis·in lumine dicentur:·qd̄ in aure locuti estis in cubiculis:p̄dicabit in tectis. Dico aūt vob̄ amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidūt corpus:·post hec nō habēt amplius quid faciāt. Ostendā aūt vobis quē timeatis. Timete eum: qui postq̄ occiderit· habz potestatē mittere in iehennā. Ita dico vobis:hūc timete. Nonne quīq̄z passeres venēt dipondio:·vnus ex illis nō est in obliuione coraz deo? Sed·capilli capitis vr̄i oīnes numerati sūt. Nolite ergo timere: multis passeribꝫ plures estis. Dico aūt vobis:oīmis quicūq̄z ꝯfessus fuerit me coram hominibꝫ:·filius hominis ꝯfitebitur illum corā angelis dei. Qui autē negaverit me coram hominibꝫ:negabitur coraz angelis dei. Et omnis qui dixerit verbū in filiū hominis remittet̄ ei:ei autē qui in spiritū scī blasphemauerit non remittetur· Cum autem inducēt vos in synagogas··ad magistratus et potestates:nolite sollicitī esse·qualter ā q̄d respōdeatis:aut quid dicatis. Spūs enim scūs docebit vos in ipa hora:quid oportet vos dicere. Ait autē ei quidā de turba. Magister dic fratri meo:ut diuidat mecū hereditatē. At ille dixit ei. Homo:q̄s me ꝯstituit iudicem aut diuisorē supra vos? Dixitq̄z ad illos. Videte·et cauete ab oīni auaricia:qꝫ nō in abundātia cuiusq̄ vita ē ex hijs que possidet. Dixit autē similitudinē ad illos dicens. Hominis quīd diuitis vberes fructꝫ ager attulit:·cogitabat intra se dicens. Quid faciā:qꝫ nō habeo quo ꝯgregem fructus meos? Et dixit. Hoc faciā·Destruam horrea mea·et maiora faciā:·illuc ꝯgregabo omnia que nata sūt michi·et bona mea:et dicā anime mee·Anima·habes multa bona posita in annos plurimos:requiesce·ꝯmede· bibe:epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte animā tuā reperūt a te. Que autē parasti cui? erūt? Sic ē qui sibi thesaurizat: et nō est in deū diues. Dixitq̄z ad discipl̄os

suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti esse
anime vestre quid mãducetis: neq; corpori
quid induamini. Anima plus est q̃ esca:
et corpus plusq̃ vestimentũ. Considerate
corvos: q; nõ seminãt neq; metũt quibꝫ nõ
est cellarũ neq; horreũ: ⁊ deus pascit illos.
Quãtomagis vos plures estis illis. Quis
autem vr̃m cogitãdo potest adicere ad sta-
turam suã cubitũ vnũ? Si ergo neq; quod
minimũ est potestis: q'd de ceteris solliciti es-
tis? Cõsiderate lilia quõ crescũt. Nõ labo-
rãt neq; nent. Dico autẽ vobis: nec salomõ
in omni gloria sua vestiebat' sicut vnũ ex i-
stis. Si autem fenũ qõd hodie ẽ in agro. et
cras in clibanũ mittit' deus sic vestit: quãto-
magis vos pusille fidei? Et vos nolite que-
rere q'd manducetis. aut q'd bibatis: ⁊ no-
lite in sblime tolli. Hec autem omnia gentes
mundi querũt. Pater autem vr̃ scit q̃m hiis
indigetis. Verũtamẽ querite primũ regnũ
dei et iusticiã eius: ⁊ hec omnia adiciẽt' vo-
bis. Nolite timere pusillus grex: q; oplacu-
it patri vr̃o dare vobis regnũ. Vendite q̃
possidetis: ⁊ date elimosinã. Facite vob sac-
culos qui nõ veterescũt: thesaurũ nõ deficien-
tem in celis. Quo fur nõ appropiat. neq; ti-
nea corrũpit. Vbi enim thesaurus vr̃ est: ibi
et cor vr̃m erit. Sint lumbi vr̃i p̃cincti ⁊ lu-
cerne ardẽtes: et vos similes hominibꝫ ex-
spectantibꝫ dõm suũ quãdo reuertat' a nu-
ptijs: ut cũ venerit ⁊ pulsauerit cõfestim a-
periant ei. Beati serui illi: quos cũ venerit
dõs inuenerit vigilãtes. Amen dico vob:
q; p̃ringet se ⁊ faciet illos discumbẽ: et trãs-
iens ministrabit illis. Et si venerit in secũda
vigilia: ⁊ si in tercia vigilia venerit et ita in-
uenerit: beati sũt serui illi. Hoc autẽ scitote:
q̃m si sciret paterfamilias qua hora fur vei-
ret vigilaẽt vniq; ⁊ nõ sineret pfodi domũ
suã. Et vos estote parati: q; qua hora non
putatis filius hominis venet. Ait autem ei
petrus. Dñe: ad nos dicis hãc parabolam
an et ad omnes? Dixit autẽ dõs. Quis putas
est fidelis dispẽsator ⁊ prudẽs: quẽ ostituit
dõs supra familiam suã ut det illis in tempe
tritici mensurã? Bẽtus ille seruus: quẽ cũ ve-
nerit dõs inuenerit ita faciẽtem. Vero dico
vobis: q̃m supra omnia que possidet ostituet
illum. Qõd si dixerit seruus ille in corde suo.
moraz facit dõs meus venire: ⁊ cepit percu-
re seruos ⁊ ãcillas et edere. et bibere. et ine-
briari: veniet dõs serui illius in die qua nõ
sperat ⁊ hora qua nescit ⁊ diuidet eũ: partẽ-
q; eius cũ infideliby ponet. Ille autem seruus
qui cognouit volũtatem domini sui. et non
ꝓparauit. et nõ fecit secõd volũtatem eius va-
pulabit multis: qui aũt nõ cognouerit ⁊ fecit
digna plagis vapulabit paucis. Omni aũt
cui multũ datũ ẽ. multũ quere't ab eo: et cui
ome dauerũt multũ: plus petẽt ab eo. Ignẽ
veni mittere in terrã: ⁊ quid volo nisi ut ac-
cẽdatur? Baptismũ autẽ habeo baptizari:
et quõ coartor usq; dũ pficiat'? Putatis q;
pacem veni mittere in terrã? Nõ dico vobis:
sed separacõem. Erũt enim ex hoc quĩq; in
domo vna diuisi: tres in duos ⁊ duo in tres
diuidẽt': pater in filiũ. et filius in patrem suũ:
mater in filiã. et filia in mr̃em: socrus in nurũ
suã. et nurus in socrum suã. Dicebat aũt ad
turbas. Cum videritis nubẽ oriẽtem ab oc-
casu. statim dicitis imbrus veni ⁊ ita fit: et
cum austrum flantẽ dicitis. q; estus erit ⁊ fit.
Ypocrite facẽ celi ⁊ terre nostis ꝓbare: hoc
autẽ tps quõ nõ ꝓbatis? Quid autẽ ⁊ a vo-
bis ipsis nõ iudicatis qõd iustum ẽ? Cũ autẽ
vadis cũ aduersario tuo ad principem in
via. da operã liberari ab illo: ne forte trahat
te ad iudicẽ. et iudex tradat te exactori: et
exactor mittat te ĩ carcerẽ. Dico tibi: nõ ex-
ies inde donec ecã nouissimũ minutũ r'ddas.

XIII

Aderãt aũt q̃dã ipo in tpe nũ-
ciãtes illi de galileis: quorũ sanguinẽ
pilatus miscuit cũ sacrificijs eorũ. Et rndens
dixit illis. Putatis q; hij galilei p̃ omnibꝫ ga-
lileis peccatores fuerint q; talia passi sunt?
Nõ dico vobis: ꝫ nisi pmitẽtiam habueritis
omnes similiter peribitis sicut illi decẽ ⁊ octo
supra quos cecidit turris in syloe ⁊ occidit
eos. Putatis q; et ipsi debitores fuerint p̃ter
omnes homines habitãtes in ihrusalẽ? Nõ
dico vobis: sed si nõ pmitẽtiam habueritis
omnes similiter peribitis. Dicebat autẽ ⁊ si-
militudinem. Arborem fici habebat quidaz
plantatã in vinea sua: et vit̃ querẽs fructũ
in illa. et nõ inuenit. Dixit autẽ ad cultorem
vinee. Ecce ãm tres sũt ex quo venio q̃rens

fructū in ficulnea hac: ⁊ nō inueio Succide
ergo illā. Vt quid etiā terrā occupat? At
ille rndens dixit illi. Dne: dimitte illam et
hoc āno usq; dum fodiā circa illam ⁊ mittā
stercora. Et si quidem fecerit fructū: si nauē
in futurū succides eā. Erat autē docēs in sy-
nagoga eorū sabbatis. Et ecce mulier que
habebat spm infirmitatis āis decē ⁊ octo:
et erat inclinata: nec omnino poterat sursū
respicere. Quā cū videret ihesus vocauit eā
ad se: ⁊ ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmi-
tate tua. Et imposuit illi manus: ⁊ cōfestim
erecta est: ⁊ glorificabat deū. Rndens aūt
archisynagogus · indignans q̄ sabbatis
curasset ihesus: dicebat turbe. Sex dies sūt
in quibus oportet operari. In hijs ergo ūite
et curamini: ⁊ nō in die sabbati. Rndens au-
tem ad illum dns dixit. Ypocrite vnusquis-
q; vrm sabbato nō soluit bouem suū aut a-
sinū a psepio ⁊ ducit ad aquare? Hāc aūt
filiaz abrahe quā alligauit sathanas ecce
decem ⁊ octo āis: nō oportuit solui a vincu-
lo isto die sabbati? Et cū hec diceret erube-
scebāt omnes aduersarij eius: ⁊ omnis po-
pulus gaudebat in vniuersis q̄ gloriose fie-
bant ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est re-
gnū dei: ⁊ cui sile estimabo illud? Simile ē
grano sinapis · qd̄ acceptū hō misit in ortuz
suū ⁊ creuit: et factum est in arborē magnā:
et volucres celi requieuerūt in ramis eius.
Et iterum dixit. Cui sile estimabo regnum
dei? Simile est fermēto qd̄ acceptuz mlier
abscōdit in farine sata tria: donec fermēta-
ret totum. Et ibat p ciuitates ⁊ castella do-
cēs: ⁊ iter faciēs in ihrlm. Ait autē illi qui-
dam. Dne: si pauci sūt qui saluāt? Ipse aūt
dixit ad illos. Contēdite intrāe p angustā
portam: q̄ multi dico vobis querūt intrare.
⁊ nō poterūt. Cū aūt intraueit paterfmilias
et clauserit ostiuz ⁊ incipietis foris stare. et
pulsare ostium dicētes dne aperi nobis: et
rndens dicet vobis. Nescio vos vnde sitis.
Tūc incipietis dicē. Manducauimus coā
te ⁊ bibimus: et in plateis nris docuisti. Et
dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedi-
te a me omes operarij iniquitatis. Ibi erit
fletus ⁊ stridor dentiū: cū videritis abrahā
et ysaac ⁊ iacob et omes pphetas in regno
dei: vos autem expelli foras. Et venient ab
oriente et occidēte ⁊ aquilone et austro: et
accumbēt in regno dei. Et ecce sūt nouissimi
qui erūt primi: ⁊ sūt primi q̄ erūt nouissimi.
In ipa die accesserūt quidā pharisēorū di-
cētes illi. Exi et vade hinc: q̄ herodes vult
te occidere. Et ait illis. Ite ⁊ dicite vulpi il-
li. Ecce eicio demonia ⁊ sanitates pficio ho-
die ⁊ cras: et tercia die officior. Veruntamē
oportet me hodie ⁊ cras ⁊ sequēti ambulare:
q̄ nō capit pphetam perire extra ihrusalem.
Ihrusalem ihrlm que occidis pphetas ⁊ la-
pidas eos qui mittūt ad te. Quotiēs volui
congregare filios tuos quēadmodū auis ni-
dum suū sub pennis: ⁊ noluisti. Ecce relinq̄-
tur vobis domus vra deserta. Dico aūt vob:
q̄ nō videbitis me donec veniat cū dicetis.
bndictus q̄ venit in nomine dni. XIIII

Et factū est cū introisset ihesus i domū
cuiusdā principis pharisēorū sabba-
to manducare panē: ⁊ ipsi obseruabant eū.
Et ecce quidā ydropicus erat ante illū. Et
rndens ihesus: dixit ad legisperitos ⁊ phari-
seos dicēs. Si licet sabbato curare? At illi
tacuerūt. Ipse vero apprehensū sanauit eum:
ac dimisit. Et rndens ad illos dixit. Cuius
vrm asinus aut bos in puteū cadet: ⁊ nō continuo
extrahet illū die sabbati? Et nō poterāt ad
hec rndere illi. Dicebat autē ⁊ ad inuitatos
parabolam intendēs quō pmos accubitus
eligerēt: dicēs ad illos. Cū inuitatus fueris
ad nuptias · nō discumbas in primo loco.
ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo: ⁊
veniēs is qui te ⁊ illum vocauit · dicat tibi da
huic locum: ⁊ tūc incipias cū rubore nouissi-
mū locum tenere. Sed cū vocatus fueris va-
de recūbe in nouissimo loco: ut cū venerit q̄
te inuitauit dicat tibi. Amice ascēde supius.
Tunc erit tibi gloria coā simul discumbentibus:
q̄ omis qui se exaltat humiliabitur: ⁊ qui se
humiliat exaltabitur. Dicebat autē ⁊ ei qui se
inuitauerat. Cum facis prandiū aut cenam
noli vocare amicos tuos · neq; fratres tuos
neq; cognatos · neq; vicinos diuites: ne for-
te et ipi te reinuitēt: ⁊ fiat tibi retribuciō. Sed
cum facis conuiuiū voca paupes debiles clau-
dos et cecos ⁊ beatus eris: q̄ nō habēt retri-
buere tibi. Retribuetur autem tibi in resurrectōe

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

iustorꝫ. Hec cum audissꝫ quidam de simul
discumbentibꝫ dixit illi. Bti⁹ qui manducabit
panem in regno dei. At ipse dixit ei. Hō
quidam fecit cenam magnā: et vocauit multos.
Et misit seruū suū hora cene dicere inuitatis
ut venirent: q̄ iam parata sūt omnia. Et
ceperūt simul omnes excusare. Primus dixit
ei. Villam emi: et necesse habeo exire et videre
illam. Rogo te: habe me excusatū. Et alter
dixit. Juga boum emi quinq; et eo probare
illa. Rogo te: habe me excusatū. Et alius dixit.
Vxorem duxi: et ideo nō possum venire. Et
reuersus seruus nūciauit hec dño suo. Tunc
iratus pfamilias dixit seruo suo. Exi cito in
plateas et vicos ciuitatis: et pauperes ac debiles
et cecos et claudos introduc huc. Et
ait seruus. Dñe: factuz ē ut imperasti. et adhuc
locus ē. Et ait dns suo. Exi in vias et sepes
et compelle intrare: ut impleat domus mea.
Dico autē vobis: q̄ nemo virorū illorū qui
vocati sūt gustabit cenaz meā. Ibant autē
turbe multe cū eo: et conuersus dixit ad illos.
Si quis venit ad me et nō odit pātem suū et
matrem. et vxorem et filios et fratres et sorores.
adhuc aūt et aiam suā: nō potest meus esse
discipulus. Et qui nō baiulat crucem suā
et venit post me: non potest meus esse discipulus.
Quis enim ex vobis volens turrim edificare
nō prius sedens computat sūptus qui
necessarij sūt. si habeat ad pficiendū: ne postea
cū posuerit fundamentū. et nō potuerit
pficere. omnes qui videt incipiant illudere
ei dicentes. q̄ hic homo cepit edificare et nō
potuit consumare? Aut quis rex iturus cōmittere
bellum adūsus alū regē: nō sedens prius
cogitat si posset cum decem milibꝫ occurrere
ei qui cū viginti milibꝫ venit ad se? Alioq;n
adhuc illo lōge agente: legacōem mittens
rogat ea q̄ pacis sūt. Sic ergo omnis ex
vobis qui nō renūciat omibꝫ que possidet:
non potest meus esse discipulus. Bonū est
sal. Si aūt sal q̄z euanuerit: in quo condietur?
Neq; in terram neq; in sterquilinium vtile ē: sed
foras mittetur. Qui habet aures audiendi au-

Erant autē appropinquantes ei publicani et peccatores: ut
audirent illū. Et murmurabāt pharisei et scribe dicentes: q̄ hic peccatores recipit et manducat

XV

cū illis. Et ait ad illos parabolā istam dicens.
Quis ex vobis homo q̄ habet centum oues:
et si perdiderit vnam ex illis. nōne dimittit
nonaginta nouem in deserto et vadit ad illam
q̄ perierat donec inueniat eam? Et cū inuenerit
eam imponit in humeros suos gaudens: et veniens
domū conuocat amicos et vicinos dicens
illis. Cōgratulamini michi: q̄ inuenio ouem
meam q̄ perierat. Dico vobis: q̄ ita gaudium
erit in celo super vno peccatore penitentiam agente:
q̄ supra nonaginta nouem iustis q̄ non indigent
penitentia. Aut q̄ mulier hns dragmas
decem: si perdiderit dragmā vnam. nōne accendit
lucernam et everrit domū et querit diligenter.
donec inueniat eam? Et cū inuenerit: cōuocat
amicas et vicinas dicens. Congratulamini mihi:
q̄ inuenio dragmam quam perdideram. Ita dico
vobis: gaudium erit coram angelis dei super
vno peccatore penitentiam agente. Ait aūt. Hō
quidam habuit duos filios: et dixit adolescentior
ex illis patri. Pater: da michi porcionem
substantie q̄ me contingit. Et diuisit illis sbam.
Et nō post multos dies. congregatis omibus
adolescentior filius peregre profectus est in regionem
longinquam: et ibi dissipauit sbam suam
viuendo luxuriose. Et postq̄ omnia consumasset:
facta est fames valida in regione illa: et
ipse cepit egere. Et abiit et adhesit vni ciuium
regionis illius: et misit illum in villam suam ut pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrem
suum de siliquis quas porci manducabāt: et nemo
illi dabat. In se aūt reuersus dixit. Quanti
mercenarij in domo pris mei abūdant pa-
nibus: ego aūt hic fame pereo. Surgam et
ibo ad pātem meū: et dicam ei. Pater. peccaui
in celū et coram te: iam non sum dignus vocari
filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs
tuis. Et surgens venit ad pātem suū. Cū autem
adhuc longe esset. vidit illum pater ipius: et
misericordia motus est: et accurrens cecidit
super collum eius. et osculatus est eum. Dixitq;
ei filius. Pater: peccaui in celum et coram te: iam
non sum dignus vocari filius tuus. Dixit aūt
pr ad seruos suos. Cito proferte stolam primam.
et induite illum: et date anulum in manu eius: et
calciamenta in pedes eius. Et adducite vitulum
saginatum et occidite. et manducemus et epulemur:
quia hic filius meus mortuus fuerat et

reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperũt epulari. Erat aũt filius eius senior in agro. Et cũ veniret et appropinq̃ret domui audiuit symphoniam & chorũ: & vocauit vnũ de seruis: & interrogauit q̃d hæc essent. Ipseq̃ dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulũ saginatũ: q̃ saluũ illũ recepit. Indignatus est autem: & nolebat introire. Pr̃ ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille rndens dixit pri suo. Ecce tot ãnis seruio tibi: & nunq̃ mandatũ tuũ pteriui: et nunq̃ dedisti michi hedũ ut cũ amicis meis epularer. Sed postq̃ filius tuus hic qui deuorauit sb̃am suã cum meretricib̃ venit: occidisti illi vitulũ saginatũ. At ipse dixit illi. Fili tu semp mecũ es: & oia mea tua sunt. Epulari autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. XVI

Dicebat aũt & ad discipulos suos. Hõ quidã erat diues q̃ habebat villicũ: et hic diffamatus est apud illũ: quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illũ: & ait illi. Quid hoc audio de te? Redde racõem villicationis tue. Iã enim nõ poteris villicare. Ait autẽ villicus intra se. Quid faciã: quia dns meus aufert a me villicationem? Fodere nõ valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciam: vt cũ amotus fuero a villicatione: recipiant me in domos suas. Conuocatis itaq̃ singulis debitoribus dni sui: dicebat pmo. Quantũ debes domino meo? At ille dixit. Centum cados olei. Dixitq̃ illi. Accipe cautionem tuam: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantũ debes? Qui ait. Cẽtum chorros tritici. Ait illi. Accipe lras tuas: et scribe octoginta. Et laudauit dns villicum iniquitatis q̃ prudẽter fecisset: quia filij huius seculi prudẽtiores filijs lucis ĩ generatione sua sũt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis: ut cũ defeceritis recipiãt vos in etna tabernacula. Qui fidelis est in minimo & in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus ẽ: et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mãmona fideles nõ fuistis: qõ verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles nõ fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis?

Nemo seruus potest duob̃ dnis seruire. Aut enim vnũ odiet et alterũ diliget: & vni adherebit & alterũ otemnet. Nõ potestis deo seruire et mammone. Audiebant autẽ oia hæc pharisei q̃ erant auari: & deridebãt illũ. Et ait illis. Vos estis q̃ iustificastis vos coram hominib̃: deus autẽ nouit corda vra. Quia qõd hominib̃ altum est: abominatio est ante deum. Lex et pphete vsq̃ ad iohannẽ: ex eo regnũ dei euangelizat̃: et omis in illud vim facit. Facilius est autem celũ & terrã pteriẽ: q̃ de lege vnũ apicẽ cadere. Omis q̃ dimittit vxorem suã & alteram ducit mechatur: & q̃ dimissam a viro ducit mechat̃. Hõ quidã erat diues q̃ induebat purpura & bisso: et epulabat quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazarus: q̃ iacebat ad ianuã eius vlceribus plenus. cupiẽs saturari de micis que cadebãt de mensa diuitis: et nemo illi dabat. Sed & canes veniebant: et lingebant vlcera eius. Factum ẽ autẽ ut moreret̃ mendicus: & portaret̃ ab angelis in sinũ abrahe. Mortuus est autem diues: et sepultus ẽ in inferno. Eleuans aũt oculos suos cũ esset in tormẽtis: vidit abraham a lõge. et lazarũ in sinu eius: & ipse clamãs dixit. Pater abraham miserẽ mei: & mitte lazarũ vt mũguat extremũ digiti sui in aquã: ut refrigẽt linguam: q̃ crucior in hac flamma. Et dixit illi abrahã. Fili recordare q̃ recipisti bona in vita tua: & lazarus similr̃ mala. Nũc autem hic solat̃: tu vero cruciaris. Et in his omib̃ inter nos et vos chaos magnum firmatũ est: ut his qui volũt hinc transire ad vos nõ possint: neq̃ inde huc trãsmeare. Et ait. Rogo ergo te pr̃: ut mittas eũ in domũ pris mei. Habeo enim quinq̃ fratres: ut testetur illis ne & ipsi veniant in hũc locum tormentorũ. Et ait illi abraham. Habẽt moysen et pphetas: audiãt illos. At ille dixit. Nõ pr̃ abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos pmitentiã agẽt. Ait aũt illi. Si moysen et prophetas non audiunt: neq̃ si quis ex mortuis resurrexerit credent. XVII

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ẽ ut nõ veniãt scãdala. Ve aũt per quẽ veniũt. Vtilius ẽ illi si lapis molaris imponatur circa collũ eius. et piciat̃ in mare: q̃ ut

scandalizet vnũ de pusillis istis. Attendite
vobis. Si peccauerit in te frater tuus · in-
crepa illũ: ⁊ si penitentiã egerit dimitte illi.
Et si septies in die peccauerit in te: ⁊ septies
in die conuersus fuerit ad te dicẽs · penitet me:
dimitte illi. Et dixerũt apostoli dño. Adauge
nobis fidem. Dixit autẽ dñs. Si habu-
eritis fidem sicut granũ sinapis: diceretis
huic arbori moro eradicare ⁊ trãsplantare
in mare: et obediret vobis. Quis aũt vr̃m
habẽs seruũ arantẽ aut pascẽtem boues q̃
regresso de agro dicat illi statim trãsi recum-
be: et nõ dicit · para q̃ cenem ⁊ p̃cinge te et
ministra michi donec manducez ⁊ bibam.
et post hec tu manducabis ⁊ bibes? Nunq̃d
grãz habz seruo illi: q̃ fecit q̃ ei impauerat?
Nõ puto. Sic et vos cũ feceritis omia que
p̃cepta fuit vobis dicite: serui inutiles sumꝰ.
Quod debuimus facere fecimus. Et factũ
est dum iret in ihẽrusalẽ: trãsiebat p mediã
samariã ⁊ galileã. Et cũ ingrederet q̃dda
castellũ: occurrerũt ei decem viri leprosi. Qui
steterũt alõge: ⁊ leuauerũt vocẽ dicentes.
Ihesu p̃ceptor: miserẽ nostri. Quos ut vidit
dixit. Ire: ostẽdite vos sacerdotib̃. Et fẽ
est dum irẽt: mundati suũt. Vnus aũt ex illis
vt vidit q̃ mundatus est: regressus ẽ cum
magna voce magnificãs deum. Et cecidit ĩ
faciem ante pedes eiꝰ: gratias agẽs. Et h̃
erat samaritanus. Rñdens aũt ihesus dixit.
Nõne decem mũdati suũt? Et nouẽ vbi suũt?
Nõ est inuentus qui rediret · et daret gl̃iam
deo: nsi hic aliengena. Et ait illi. Surge
vade: q̃ fides tua te saluũ fecit. Interroga-
tus aũt a phariseis quãdo venit regnũ dei:
rñdens eis dixit. Nõ veniet regnũ dei cum
obseruacõe: neq̃ dicẽt ecce hic aut ecce il-
lic. Ecce enim regnũ dei intra vos ẽ. Et ait
ad discipulos suos. Venẽt dies quãdo desi-
deretis videre vnũ diẽ filij hominis: ⁊ nõ vi-
debitis. Et dicent vobis. Ecce hic ⁊ ecce illic.
Nolite ire: neq̃ sectemini. Nã sicut fulgur
choruscãs de sub celo in ea q̃ sb̃ celo suũt ful-
get: ita erit filius homis in die sua. Primũ
autẽ oportet illũ multa pati: ⁊ reprobari a
gn̄atione hac. Et sicut factũ ẽ in diebz noe:
ita erit ⁊ in diebz filij hominis. Edebãt et bi-
bebãt · vxoẽs ducebãt · ⁊ dabãt ad nupti as.
vsq̃ in diem qua intrauit noe in archam · et
venit diluuiũ ⁊ pdidit omes. Similiter sic
fẽ est in diebz loth. Edebant ⁊ bibebãt et
vendebãt · plantabãt ⁊ edificabãt: qua die
autez exijt loth a zodomis · pluit ignẽ et sul-
phur de celo: ⁊ omes pdidit. Secũm hec e-
rit qua die filius hominis reuelabitur. In il-
la hora q̃ fuerit in tecto · et vasa eiꝰ in domo
ne descẽdat tollere illa: ⁊ qui in agro: simil̃
nõ redeat retro. Memores esto te vxoris loth.
Quicũq̃ quesierit ammã suam saluam facẽ
pdet illã. Et quicũq̃ pdiderit illã: viuifica-
bit eam. Dico vobis: in illa nocte erũt duo
in lecto vno: vnus assumetur et alter relinq̃-
tur. Due erũt molẽtes in vnũ: vna assumet̃
⁊ altera relinquet̃. Duo in agro: vnus assu-
metur: ⁊ alter relinquet̃. Rñdentes dicũt il-
li. Vbi dñe? Qui dixit illis. Vbicũq̃ fuerit cor-
pus illuc congregabũt̃ ⁊ aquile. XVIII

Dicebat autẽ ⁊ parabolaz ad illos: qm̃
oportet semp orare ⁊ nõ deficere: dicẽs
Iudex quidam erat in quadã ciuitate: qui
deum nõ timebat ⁊ hominẽ nõ reuerebatur.
Vidua autẽ quedam erat in ciuitate illa: ⁊
veiebat ad eũ dicẽs. Vindica me de aduer-
sario meo. Et nolebat p multũ tps. Post
hec aũt dixit intra se. Et si deũ nõ timeo nec
hominẽ reuereor: tamẽ q̃ molesta ẽ michi
hec vidua vindicabo illaz: ne in nouissimo
venẽs suggillet me. Ait autez dñs. Audite
q̃d iudex iniq̃tatis dicit. Deus aũt nõ faciet
vindictã electõrz suorz clamantiũ ad se die
ac nocte: et patientiã habebit in illis? Dico
vobis: q̃ cito faciet vindictaz illorz. Verũ
tamẽ filius hominis veniẽs: putas inuenet
fidẽ in terra? Dixit aũt ⁊ ad quosdã qui in se
confidebãt tanquã iusti et aspnabãt̃ ceteros
parabolam istã. Duo homẽs ascendebãt in
templũ vt orarẽt: vnus pharisseus et alter
publicanus. Pharisseus stans · hec apud se
orabat. Deus gratias ago tibi: q̃ non sũ sic
ceteri hominũ · raptores · iniusti · adulteri: vel
ut etiaz hic publicanus. Ieuno bis in sab-
bato: decimas do omia que possideo. Et pub-
licanus alõge stans nolebat nec oculos ad
celũ leuare: sed percutiebat pectus suũ dicẽs. De-
us ꝓpicius esto michi peccatori. Dico vobis:
descendit hic iustificatus in domuz suam ab

illo: q omis qui se exaltat humiliabit: et q
se humiliat exaltabit. Afferebāt autē ad
illū et infantes: ut eos tāgēt. Qd cū viderēt
discipuli increpabāt illos. Ihesus aūt vocās
illos dixit. Sinite pueros venire ad me:
et nolite vetare eos. Talium est enim regnū
dei. Amen dico vobis: quicūq; nō accepit
regnū dei sicut puer: nō intrabit in illud. Et
interrogauit eū quidā princeps dicēs. Ma-
ister bone: quid faciens vitā eternā possi-
debo? Dixit autem ei ihesus. Quid me dicis
bonū? Nemo bonus nisi solus deus. Māda-
ta nosti. Non occides: nō mechaberis. nō
furtum facies. nō falsū testimoniū dices: ho-
nora patrē tuū et matrē. Qui ait. Hec oia
custodiui a iuuentute mea. Quo audito ihs:
ait ei. Adhuc vnū tibi deest. Omia quecūq;
habes vende et da pauperibus: et habebis
thesaurū in celo: et veni sequere me. His ille
auditis contristatus est: q diues erat valde.
Videns aūt ihesus illū tristem factum dixit.
Quā difficile qui pecunias habēt in regnū
dei intrabūt. Facilius est enim camelū per fo-
ramē acus transire: q̄ diuitem intrare in re-
gnū dei. Et dixerūt qui audiebāt. Et quis
potest saluus fieri? Ait illis. Que impossibi-
lia sūt apud homīes: possibilia sūt apud de-
um. Ait aūt petrus. Ecce nos dimisimus o-
mnia: et secuti sumus te. Qui dixit eis. Amē
dico vobis: nemo est q̄ reliquit domuū aut
parētes aut fratres aut vxorē aut filios ꝓpter
regnū dei et nō recipiat multo plura in hoc
tempore: et in seculo venturo vitā eternam.
Assumpsit autē ihesus duodecim: et ait illis.
Ecce ascendimus ihrosolimā: et consūmabū-
tur omia q̄ scripta sūt per ꝓphetas de filio ho-
minis. Tradetur enim gentibus. et illudetur
et flagellabit: et conspuet: et postq̄ flagella-
uerint occidēt eū: et die tertia resurget. Et
ipsi nichil horum intellexerūt. Et erat verbum
istud absconditū ab eis: et nō intelligebāt
que dicebāt. Factum est autē cū appropin-
quaret ihericho: cecus quidā sedebat secus vi-
am mendicās. Et cū audiret turbam pterean-
tem: interrogabat quid hoc esset. Dixerunt
autem ei: q ihesus nazarenus transiret. Et
clamauit dicēs. Ihesu fili dauid: miserē mei.
Et qui preibāt increpabāt eum ut taceret.
Ipse vero multo magis clamabat: fili dauid
miserere mei. Stans autem ihesus: iussit il-
lum adduci ad se. Et cū appropinquasset: in-
terrogauit illū dicēs. Quid tibi vis faciā?
At ille dixit. Dne ut videā. Et ihesus dixit ei.
Respice. Fides tua te saluū fecit. Et cōfestim
vidit: et sequebat illū magnificās deū. Et ois
plebs ut vidit dedit laudem deo. XIX
Et ingressus pambulabat ihericho.
Et ecce vir nomine zachaeus: et hic prī-
ceps erat publicanorum: et ipse diues. Et q̄re-
bat videre ihesum quis esset: et nō poterat pre
turba: q statura pusillus erat. Et precurrēs
ascēdit in arborē sicomorum ut videret eum:
q inde erat trāsiturus. Et cū venisset ad locū:
suspicīs ihesus vidit illū: et dixit ad eū. Za-
chee festinās descēde: q hodie in domo tua
oportet me manere. Et festinās descendit:
et excepit illū gaudēs. Et cū viderēt omes
murmurabāt dicētes: q ad hoiem peccatorem
diuertisset. Stans aūt zachaeus dixit ad ihm.
Ecce dimidiū bonorum meorum dne do pauperi-
bus: et si quid aliquē defraudauī reddo q̄-
druplū. Ait ihesus ad eum. Quia hodie sal?
domui huic facta est: eo q et ipse filius sit a-
brahe. Venit enim filius hominis querere et
saluū facere quod perierat. Hec illis audi-
entibus adicīs dixit parabolā: eo q esset ꝓpe
ihrusalem: et q existimarēt q confestim re-
gnū dei manifestaret. Dixit ergo. Nō quidā
nobilis abijt in regionē longinquā accipe
sibi regnū: et reuerti. Vocatis aūt decem suis
suis. dedit eis decē minas: et ait ad illos. Ne-
gotiamini dū venio. Ciues aūt eius oderāt
eum: et miserūt legacōem post illum dicētes.
Nolumus hūc regnare sup nos. Et factum
est ut rediret accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit pecuniā: ut sciret quantū
quisq; negotiatus esset. Venit autem prim?
dicēs. Dne: mina tua decē minas acq̄siuit. Et
ait illi. Euge bone serue: q in modico fuisti
fidelis: eris potēs habēs supra decē ciuitates.
Et alter venit dicēs. Dne: mina tua fecit quīq;
minas. Et huic ait. Et tu esto sup quīq; ciui-
tates. Et alter venit dicēs. Dne ecce mina tua:
quā habui repositā in sudario. Timui enī te
q homo austerus es: tollis qd nō posuisti.
et metis quod nō seminasti. Dixit ei. De ore

tuo te iudico serue nequã. Sciebas q̃ ego
homo austerus sũ tollẽs quod nõ posui: et
metens quod nõ seminaui. Et quare non
dedisti pecuniã meam ad mensam: et ego ve-
niens cũ usuris utiq̃ exigissem illud. Et a-
stantibus dixit. Auferte ab illo minam: et da-
te illi qui decem minas habet. Et dixerũt ei.
Dñe: habet decẽ minas. Dico aũt vobis: q̃
omni habenti dabit̃ et abũdabit: ab eo aũt q̃
non habet. et qd̃ habet. auferet̃ ab eo. Verũ-
tamen inimicos meos illos qui noluerũt
me regnare sup se adducite huc: et interfici-
te ãte me. Et hns dictis pcedebat ascendẽs
ihẽrosolimã. Et factum ẽ cũ appropinq̃sset
ad bethphage et bethaniã. ad montẽ q̃ vo-
cat̃ oliuet: misit duos discipulos suos dicẽs.
Ite in castellũ quod contra vos est. In quod
introcũtes. inuenietis pullũ asine alligatũ:
cui nemo unq̃ hominũ sedit. Soluite illũ:
et adducite. Et si quis vos interrogauerit
quare solutis: sic dicetis ei. Quia dñs ope-
ram eius desiderat. Abierũt autẽ qui missi
erãt: et inuenerũt sicut dixit illis stantẽ pul-
lũ. Solutẽtibus aũt illis pullũ: dixerũt domi
eius ad illos. Quid solutis pullũ? At illi di-
xerũt. Quia dñs eũ necessariũ habet. Et du-
xerũt illũ ad ihẽsũ. Et iactãtes vestimenta
sua supra pullũ: imposuerũt ihẽsum. Eũte autẽ
illo substernebãt vestimẽta sua i via. Et cũ
appropinq̃ret iam ad descensũ mõtis oliue-
ti: ceperũt omes turbe descendentiũ gaudẽ-
tes laudãe deũ voce magna sup omibus q̃s
viderãt virtutibus dicẽtes. Bñdictus q̃ venit
rex in nomine domini: pax in celo: et gloria
in excelsis. Et quidã phariseorũ de turbis
dixerũt ad illũ. Magister increpa discipu-
los tuos. Quibus ipe ait. Dico vob̃: q̃ si hi
tacuerint lapides clamabũt. Et vt appropi-
q̃uit: videns ciuitatẽ fleuit sup illã dicẽs. Quia
si cognouisses et tu. Et quidẽ in hac die tua q̃
ad pacẽ tibi: nũc aũt abscõdita sũt ab ocu-
lis tuis. Quia venient dies in te. et circũdabũt
te inimici tui vallo: et circũdabũt te. et co ãgu-
stabũt te undiq̃: et ad terrã pternẽt te: et
filios tuos qui in te sũt. Et nõ relinquẽt in
te lapidẽ sup lapidẽ: eo q̃ nõ cognoueris
tempus visitacõnis tue. Et ingressus in tẽ-
plũ cepit eicere vendẽtes et emẽtes: dicẽs
illis. Scriptum est: q̃ domus mea domus
oracõnis est. Vos autem fecistis illã spelun-
cam latronũ. Et erat docens quotidie in tẽ-
plo. Principes aũt sacerdotũ et scribe et pnci-
pes plebis. querebãt illũ pdere: et nõ inue-
niebant quid facerẽt illi. Omnis enim plus
suspensus erat audiens illum. XX

Et factũ est in una dierũ docente illo
populũ in templo et euangelizante: cõ-
uenerũt pncipes sacerdotum et scribe cũ seniori-
bus: et aiũt dicentes ad illũ. Dic nobis in q̃
potestate hec facis. Aut quis est qui dedit
tibi hãc potestatẽ? Respondẽs aũt ihẽsus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego unum
verbũ. Rñdete michi. Baptismũ iohannis
de celo erat: an ex hominibus? At illi cogita-
bant inter se dicẽtes. Quia si dixerimus de
celo dicet. Quare ergo nõ credidistis illi?
Si aũt dixerimus ex hominibus: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certũ sũt enim iohan-
nem ꝓphetã esse. Et rñderũt se nescire unde
esset. Et ihẽsus ait illis. Neq̃ ego dico vo-
bis: in qua potestate hec facio. Cepit autem
dicere ad plebẽ parabolã hãc. Homo plan-
tauit vineã et locauit eam colonis: et ipse pe-
gre fuit multis tpibus. Et in tpe misit ad cul-
tores seruũ: ut de fructu vinee darẽt illi. Qui
cesũ dimiserũt eum inanẽ. Et addidit alterũ
seruũ mittere. Illi aũt hũc q̃q̃ cedẽtes. et affi-
ciẽtes contumelia: dimiserũt inanẽ. Et addidit
terciũ mittere: q̃ et illũ vulnerãtes eiecerunt.
Dixit aũt dñs vinee. Quid faciã? Mittã filiũ
meum dilectũ: forsitan cũ hũc viderint vere-
bũt̃. Quem cũ vidissent coloni: cogitauerũt
intra se dicẽtes. Hic est heres. Occidamus
illũ: ut nostra fiat hereditas. Et eiectũ illũ
extra vineã occiderũt. Quid ergo faciet illis
dñs vinee? Veniet et pdet colonos istos: et
dabit vineam alios. Quo audito dixerunt
illi. Absit. Ille aũt aspiciẽs eos ait. Quid ẽ
ergo hoc quod scriptũ est. lapidẽ quẽ rprobauerũt edificãtes hic fcũs est in caput an-
guli? Omnis qui ceciderit supra illũ lapidẽ
conquassabit̃: sup quẽ aũt ceciderit. omminuet
illũ. Et querebãt pncipes sacerdotũ et scribe
mittere in illũ manus illa hora: et timuerũt
populũ. Cognouerunt enim q̃ ad ipos di-
xerit similitudinem hanc. Et obseruantes

misert insidiatores q̃ se iustos simlarẽt. ut
capent eũ in ꝓmone: ut traderẽt illũ pncipa-
tui. & ptãte p̃sidis. Et interrogauerũt eũ di-
cẽtes. Magister scimus q̃ recte dicis & do-
ces: & nõ accipis psonã: ſ̃ viam dei in verita-
te doces. Licet nobis tributũ dare cesari an
nõ? Considerãs aũt dolũ illoꝝ dixit ad eos.
Quid me temptatis? Ostẽdite michi denarũ. Cuius habet imaginẽ & inscripcõnem?
Rñdentes dixerũt. Cesaris. Et ait illis. Red-
dite ergo que sũt cesaris cesari: & que sunt
dei deo. Et nõ potuerũt verbũ eius reprhen-
dere coram plebe: & mirati in rñso eius tacu-
erũt. Accesserũt autẽ quidã saduceoꝝ. qui
negãt esse resurrectõnem: & interrogauerũt
eũ dicẽtes. Magister. moyses scripsit nob:
si frater alicuius mortuus fuerit habens
vxorẽ. et hic sine liberis fuit ut accipiat eã
frater eius vxorẽ: & suscitet semẽ fratri suo.
Septẽ ergo fratres erãt: & ꝑmus accepit
vxorem & mortuus est sine filijs. Et sequẽs
accepit illam: & ipse mortuus est sine filio.
Et tertius accepit illam: similiter & omnes
septẽ & nõ reliquerũt semen: & mortui sunt.
Nouissime oim mortua est & mulier. In re-
surrectõne ergo cuius eoꝝ erit vxor? Siq̃-
dem septẽ habuerũt eã vxorẽ. Et ait illis
ihesus. filij huius seculi nubũt. & tradũt ad
nupcias: illi vero qui digni habebũt seculo
illo. et resurrectõne ex mortuis neq̃ nubẽt
neq̃ ducẽt vxores: neq̃ vltra nõ mori pote-
rũt. Equales enim angelis sũt: & filij sũt dei.
cũ sint filij resurrectõis. Quia vero resurgãt
mortui. et moyses ostendit secus rubum: sicẽ
dicit dñm deũ abraham & deũ ysaac. et deum
iacob. Deus autẽ nõ est mortuoꝝ ſ̃ viuoꝝ.
Oimes enim viuũt ei. Rñdẽtes aũt quidã
scribaꝝ dixerũt ei. Magister benedixisti.
Et amplius nõ audebãt eũ quicq̃ interro-
gare. Dixit autem ad illos. Quõ dicũt cristũ
filiũ esse dauid: & ipse dauid dicit in libro
psalmoꝝ. dixit dñs dño meo sede a dextris
meis. donec ponam inimicos tuos scabellũ
pedũ tuoꝝ? Dauid ergo dñm illũ vocat: et
quõ filius eius ẽ? Audiẽte aũt oim ꝑ ꝓ di-
xit discipulis suis. Attẽdite a scribis q̃ vo-
lũt ambulare in stolis. & amãt salutacões
in foro: et ꝑmas kathedras in synagogis:
et ꝑmos discubitus in conuiuijs. Qui deuorãt
domos viduaꝝ: simulãtes longã oracõem.
Hij accipiẽt dãnationẽ maiorẽ.

XXI

Respiciens aũt vidit eos qui mittebãt
munera sua in gazophilaciũ diuites.
Vidit aũt & quandã viduã paupculã mit-
tentem era minuta duo. Et dixit. Vere dico
vobis: q̃ vidua hec paup plus q̃ omnes
misit. Nam oimes hij ex abundãti sibi mise-
rũt in munera dei: hec aũt ex eo qõd deest illi
oẽ victũ suũ quẽ habuit misit. Et quibus-
dam dicẽtib̃ de tẽplo q̃ bonis lapidib̃ et
donis ornatũ esset. dixit. Hec que videtis:
venẽt dies in quib̃ nõ relinquet lapis su-
pra lapidẽ qui nõ destruat. Interrogauerũt
autem illũ dicẽtes. Preceptor quãdo hec erũt:
et quod signũ cũ fieri incipient? Qui dixit.
Videte ne seducamini. Multi enim venẽt
in noie meo dicẽtes q̃ ego sum: & tps appro-
pinquauit. Nolite ire post eos. Cum aũt au-
dieritis plia & sedicões: nolite terreri. Opor-
tet primũ hec fiei: ſ̃ nõdũ statũ finis. Tunc
dicebat illis. Surget gens ꝓra gentẽ et
regnũ adũsus regnũ: & terremotꝰ magni
erũt ꝑ loca et pestilencie & fames: terroresq̃
de celo. et signa magna erũt. Sed ante hec
oimia iniciẽt vobis manus suas. & psequẽt
tradẽtes in synagogas & custodias: trahẽ-
tes ad reges & pñides ꝓpter nomẽ meũ. Cõ-
tinget autẽ vobis in testimoniũ. Ponite er-
go in cordib̃ vestris non ꝑmeditari quem
admodũ rñdeatis. Ego enim dabo vobis
os & sapiam: cui nõ poterũt resistẽ & ꝓtradicẽ
oimes adũsarij vestri. Trademini autem a
parentib̃ & fratrib̃ & cognatis & amicis: et
morte afficiẽt ex vobis. Et eritis odio oimi-
bus hominib̃ ꝓpter nomẽ meũ. Et capillus
de capite vestro non pibit. In pacientia vra
possidebitis animas vras. Cũ autẽ videritis
circũdari ab exercitu ihẽrusalẽ: tũc scitote q̃
appropinquauit desolacõ eius. Tũc qui in
iudea sũt fugiãt ad mõtes: & qui in medio
eius discedãt. et qui in regionib̃ non intrẽt
in eam: q̃ dies vlcõis hij sũt ut impleant
oimia que scripta sũt. Ve aũt pregnãtib̃ &
nutriẽtib̃ in illis diebꝫ. Erit enim pssura ma-
gna sup terrã: & ira populo huic. Et cadent
in ore gladij: et captiui ducẽt in oes gẽtes.

Et ihrusalē calcabitur a gentib: donec im-
pleant tpa nationū. Et erunt signa in sole
et luna et stellis: et in terris pssura gentiū p
ofusione sonitus maris et fluctuū: arescenti-
bus hominib p timore et expectacōne que
supuenīet vniuerso orbi. Nā virtutes celoꝝ
mouebūt. Et tūc videbūt filiū hōis venien-
tē in nube cū potestate magna et maiestate.
Hijs aūt fieri incipientib. respicite et leuate
capita vra: quoma appropinquat redēpcō
vestra. Et dixit illis similitudinē: Videte fi-
culneam et omes arbores: cū pducūt iam ex
se fructū: scitis quoma ppe est estas. Ita et
vos cū videritis hec fieri: scitote qm ppe ē re-
gnū dei. Amē dico vobis: q nō pteribit ge-
neracō hec donec oma fiant. Celum et terra
transibūt: verba aūt mea nō transibūt. Atte-
dite aūt vobis ne forte grauēt corda vra
in crapula et ebrietate et curis huius vite: et
supueniat in vos repentina dies illa. Tāq
laqueus enim supueniet in omes: q sedent
sup faciem omis terre. Vigilate ergo omni
tpe orantes: ut digni habeamini fugē ista
omnia q futura sūt: et stare ante filiū homis.
Erat aūt dieb docēs in templo: noctibus
vero exiēs morabat in monte q vocat oli-
ueti. Et omnis populus mane cabat ad eum
in templo audire eum. XXII

Appropinquabat autē dies festus azi-
moꝝ qui dicit pascha. Et querebāt
principes sacerdotū et scribe quō eū interfi-
cerent: timebant vero plebē. Intrauit autē
sathanas in iudam qui cognominabatur
scarioth. vnū de duodecim: et abiit et locu-
tus est cū principib sacerdotū et magistra-
tib quēadmodū illū traderet eis. Et ga-
uisi sūt: et pacti sūt pecuniā illi dare. Et spopō-
dit. Et querebat opportunitatē: ut traderet
illū sine turbis. Venit autem dies azimoꝝ:
in qua necesse erat occidi pascha. Et misit
petrū et iohannē dicēs. Euntes parate nob
pascha: ut manducemus. At illi dixerunt.
Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce
intro euntib vobis in ciuitatē occurret vo-
bis homo amphoram aque portās: sequimini
eum in domū in quā intrat: et dicetis pōfa-
milias domus. Dicit tibi magister. Vbi est
diuersoriū vbi pascha cum discipulis meis
manducē? Et ipse ostēdet vobis cenaculū
magnū stratū: et ibi parate. Euntes autem
inuenerūt sicut dixit illis: et parauerunt pa-
scha. Et cū facta esset hora discubuit: et duo-
decim apostoli cū eo. Et ait illis. Desiderio
desideraui hoc pascha manducare vobiscū:
antequ patiar. Dico enim vobis: q ex hoc
nō manducabo illud donec impleatur in re-
gno dei. Et accepto calice gratias egit et di-
xit. Accipite et diuidite inter vos. Dico enim
vobis: q nō bibā de grinatione vitis donec
regnū dei veniat. Et accepto pane gratias
egit et fregit: et dedit eis dicēs. Hoc est cor-
pus meū: quod p vobis datur. Hoc facite
in meam omemoracōēz. Similiter et calicē
postq cenauit dicēs. Hic est calix nouum
testamentū in sanguine meo: q p vobis fun-
detur. Veruntamē ecce manus tradētis me
mecū est in mēsa. Et quidē filius hominis
secōm q diffinitū ē vadit. Veruntamē we hoi
p quē tradetur. Et ipi ceperūt querē inter
se: quis esset ex eis qui hoc facturus esset.
Facta ē autem et contencō inter eos: q's eoꝝ
videretur esse maior. Dixit autē eis. Reges
gentiū dominātur eoꝝ: et qui potestatē habēt
sup eos bnfici vocāt. Vos aūt nō sic. Sed
qui maior est in vobis fiat sicut minor: et q
pcessor ē sicut ministrator. Naz quis maior
est? Qui recūbit: an qui ministrat? Nōne q
recumbit? Ego autē in medio vestrū sū sicut
qui ministrat. Vos autē estis qui pmāsistis
mecū in tēptacōnib meis. Et ego dispono
vobis sicut disposuit mi pater meus regnū:
vt edatis et bibatis sup mensam meā in re-
gno meo: et sedeatis sup thronos duodecim
iudicātes duodecim tribus israhel. Ait aūt
dominus simom. Simon: ecce sathanas ex-
petiuit vos. ut cribraēt sicut triticū. Ego au-
tem rogaui pte: ut nō deficiat fides tua. Et
tu aliquādo conuersus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Domine: tecum paratus sum et
in carcerem et in mortē ire. Et ille dixit. Dico
tibi petre: nō cantabit hodie gallus. donec
ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quādo
misi vos sine sacculo et pera et calciamētis:
nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixe-
rūt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui
habet sacculū tollat: similiter et perā. Et qui

nō habet: vendat tunicam suā et emat gla-
diū. Dico enim vobis: qm̄ adhuc hoc quod
scriptū est oportet impleri in me: ⁊ q̄ cū iniquis
deputatus ē. Etenī ea q̄ sūt de me finē
habēt. At illi dixerūt. Dñe: ecce duo gladij
hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus
ibat secōm cōsuetudinē in montem oliuarū.
Secuti sūt illū ⁊ discipuli. Et cū peuenisset ad
locū: dixit illis. Orate: ne intretis in tēpta-
tionē. Et ipse auulsus est ab eis quantū ia-
ctus est lapidis: ⁊ positis genibus orabat
dicēs. Pater: si vis: transfer calicem istum a
me. Verūtamen nō mea volūtas: sed tua fiat.
Apparuit aūt illi angelus de celo confortās
eū. Et factus in agonia prolixius orabat. Et
factus est sudor eius. sicut gutte sanguinis
decurrentis in terrā. Et cū surrexisset ab orati-
one et venisset ad discipulos suos: inuenit e-
os dormientes pre tristicia. Et ait illis. Quid
dormitis? Surgite orate: ne intretis i tem-
ptationē. Adhuc eo loquente: ecce turba. et
qui vocabatur iudas vnus de duodecim ā-
tecedebat eos: ⁊ appropinquauit ihesu. ut
oscularet eū. Ihesus autē dixit illi. Juda. o-
sculo filiū hominis tradis? Videntes autē
hij qui circa ipm erant quod futurū erat: di-
xerūt ei. Domine: si percutiamus in gladio?
Et percussit vnus ex illis seruū principis sa-
cerdotū ⁊ amputauit auriculam eius dexterā.
Rūdens aūt ihesus ait. Sinite. Vsq̄ huc.
Et cū tetigisset auriculam eius. sanauit eum.
Dixit autem ihesus ad eos qui venerāt ad
se principes sacerdotū ⁊ magistratus tem-
pli ⁊ seniores. Quasi ad latronē existis cū
gladijs ⁊ fustibus. Cū quotidie vobiscū fue-
rim in templo: nō extendistis manus i me.
Sed hec est hora vra: ⁊ potestas tenebrarū.
Cōprehendētes autem eum. duxerunt ad
domū principis sacerdotū: petrus vero seq̄-
bat' alonge. Accenso autē igne in medio
atrij. et circūsedentibus illis: erat petrus i me-
dio eorū. Quem cū vidisset ancilla quedā
sedentē ad lumē: ⁊ eum fuisset intuita dixit.
Et hic cū illo erat. At ille negauit eū dicēs.
Mulier: non noui illū. Et post pusillū alius
videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus
vero ait. O homo nō sum. Et interuallo fa-
cto q̄ hore vnius: alius quidā affirmabat
dicēs. Vere et hic cū illo erat: nā ⁊ galileus
est. Et ait petrus. Homo: nescio quid dicis.
Et continuo adhuc illo loquēte cantauit gal-
lus. Et conuersus dñs respexit petrū. Et recor-
datus ē petrus verbi domini sicut dixerat: q̄a
priusq̄ gallus cantet. ter me negabis. Et e-
gressus foras petrus fleuit amare. Et viri q̄
tenebāt illū: illudebāt ei cedētes. Et velaue-
rūt eum: ⁊ percutiebant faciem eius: ⁊ inter-
rogauerūt eū dicētes. Prophetiza. Quis ē
qui te percussit? Et alia multa blasphemātes
dicebant in eū. Et ut factus est dies. conuene-
rūt seniores plebis ⁊ principes sacerdotū ⁊
scribe: ⁊ duxerūt illum in consiliū suū dicētes.
Si tu es cristus. dic nobis. Et ait illis. Si
vobis dixero nō credetis michi: si autē et
interrogauero nō rūdebitis michi: neq̄ di-
mittetis. Ex hoc aūt erit filius hominis sedēs
a dextris virtutis dei. Dixerūt autem omnes.
Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis:
quia ego sū. At illi dixerūt. Quid adhuc de-
sideramus testimoniū? Ipsi enī audiuimus

Et surgēs omis multitudo eorū duxerūt illū ad pilatū XXIII
Ceperūt autem accusare illū dicētes. Hunc
inuenimus subuertentē gentē nostram: et
prohibentē tributa dare cesari: et dicentē se
cristum regem esse. Pilatus aūt interroga-
uit eum dicēs. Tu es rex iudeorū? At ille re-
spondēs ait. Tu dicis. Ait aūt pilatus ad pri-
cipes sacerdotū ⁊ turbas. Nichil inuenio cau-
se in hoc homine. At illi inualescebāt dicētes.
Cōmouit populū docēs p vniuersam iudeā:
incipiēs a galilea usq̄ huc. Pilatus autem
audiēs galileā: interrogauit si homo gali-
leus eet. Et ut cognouit q̄ de herodis pote-
state eet. remisit eum ad herodē: qui et ipse
iherosolimis erat illis diebus. Herodes autē
viso ihesu: gauisus ē valde. Erat enim cupi-
ens ex multo tpe videre eū eo q̄ audiret mul-
ta de eo: et sperabat signū aliquō videre ab
eo fieri. Interrogabat aūt eum multis ser-
monibus: at ipse nichil illi rūdebat. Stabāt
aūt principes sacerdotū ⁊ scribe constanter ac-
cusantes eū. Spreuit aūt illū herodes cū ex-
ercitu suo: ⁊ illusit induto veste alba: ⁊ remi-
sit ad pilatum. Et facti sūt amici herodes et
pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant

admiscē. Pilatus aūt ꝓuocatis pīcipibus
sacerdotū ⁊ magistratib⁹ et plebe: dixit ad
illos. Obtulistis mihi hūc hominē. quasi
auertentē populū: ⁊ ecce ego coram vobis
interrogās. nullam causaz inuenio in hoīe
isto: ex hijs in quib⁹ eū accusatis. Sed neq;
herodes. Nā remisi vos ad illū: ⁊ ecce nihil
dignū morte actum est ei. Emendatū
ergo illū dimittā. Necesse aūt habebat di-
mittere eis ꝑ diem festuz vnū. Exclamauit
aūt simul vniuersa turba dicēs. Tolle hūc:
et dimitte nobis barraban. Qui erat ꝓpter
sedicōem quandā factam in ciuitate et ho-
micidiū missus in carcerē. Iterū aūt pilatus
locutus est ad eos: volens dimittē ihesum.
At illi succlamabāt dicētes. Crucifige: cru-
cifige eū. Ille aūt tertio dixit ad illos. Quid
enim mali fecit iste? Nullam causaz mortis
inuenio in eo. Corripiā ergo illū ⁊ dimittā.
At illi instabāt vocib⁹ magnis postulātes
ut crucifigerēt: et inualescebāt voces eoꝝ.
Et pilatus adiudicauit fieri petitōem eoruz.
Dimisit aūt illis eū. q̄ ꝓpter homicidiū ⁊ se-
dicōez missus fuerat in carcerē quē petebāt:
ihesū vero tradidit voluntati eoꝝ. Et cuz du-
cerēt eū apprehenderūt simonem quendā
cyrenensem venientē de villa: ⁊ imposuerūt
illi crucem portare post ihesū. Sequebatur
autez illū multa turba populi et mulierū: q̄
plangebant ⁊ lamentabāt eū. Cōuersus
aūt ad illas ihesus dixit. Filie ierusalē no-
lite flere sup me: ſz sup vosipsas flete. et sup
filios vestros. Quoniā ecce venient dies in
quib⁹ dicēt. Beate sterriles. et ventres qui
nō genuerūt: ⁊ vbera que non lactauerūt.
Tunc incipiēt dicere montib⁹ cadite super
nos: ⁊ collib⁹ operite nos. Quia si in viridi li-
gno hec faciūt: in arido quid fiet? Ducebāt
aūt ⁊ alij duo nequā cū eo: ut interficerent.
Et postq̄ venerūt in locū qui vocat calvarie.
ibi crucifixerūt eū: ⁊ latrones: vnū a dextris
et alterū a sinistris. Ihesus aūt dicebat. Pa-
ter dimitte illis. Nō enim sciūt quid faciūt.
Diuidentes vero vestimēta eius miserūt sor-
tes. Et stabat populus expectās: ⁊ deridebant
eum principes cuz eis dicētes. Alios
saluos fecit: se saluū faciat. si hic est cristus
dei electus. Illudebant autem ei ⁊ milites
accedentes: ⁊ acetuz offerentes ei dicētes.
Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac. Erat aūt
et suꝑscripcō scp̄ta sup euz litteris grecis et
latinis ⁊ hebraicis: hic est rex iudeoꝝ. Unꝰ
aūt de hijs qui pendebāt latrom⁹ blasphe-
mabat eū dicēs. Si tu es cristus: saluū fac
tetipm ⁊ nos. Rīndēs aūt alt̄ increpabat euz
dicēs. Neq; tu times deū: qui in eadē dānati-
one es. Et nos quidē iuste: nā digna factis
recipimus. Hic vero nihil mali gessit. Et
dicebat ad ihesū. Dñe: memētō mei cū vene-
ris in regnū tuū. Et dixit illi ihesus. Amē di-
co tibi: hodie mecū eris in paradiso. Erat au-
tem fere hora sexta: ⁊ tenebre facte sunt in
vniuersam terraz usq; in horam nonam. Et
obscuratus est sol: et velum tēpli scissum est
medū. Et clamans voce magna ihesus ait.
Pater: in manus tuas cōmēdo spiritū meū.
Et hec dicēs expirauit. Videns autē centu-
rio quod factum fuerat: glorificauit deū dicēs.
Vere hic homo iustus erat. Et omis turba
eoꝝ qui simul aderāt ad spectaculū istud.
et videbant que fiebant: percutiētes pectora
sua reuertebant. Stabant aūt omes noti
eius alōge: ⁊ mulieres q̄ secuti eum erant a
galilea hec videntes. Et ecce vir noīe ioseph
qui erat decurio. vir bonus ⁊ iustus: hic nō
consenserat consilio ⁊ actib⁹ eoꝝ. ab arimathia
ciuitate iudee: q̄ expectabat ⁊ ipe regnū dei.
Hic accessit ad pilatū ⁊ petijt corpus ihesu:
et depositū inuolut syndone: ⁊ posuit euz in
monumētō excisō: in quo nondū quisq̄ po-
situs fuerat. Et dies erat parasceues: ⁊ sab-
batū illuscescebat. Subsecute aūt mulieres
que cū eo venerāt de galilea viderūt monu-
mentū: ⁊ quemadmodū positū erat corpus
eius: ⁊ reuertētes parauerūt aromata ⁊ vn-
guēta: et sabbato quidē siluerūt secōz mādatū.

Una aūt sabbati valde XXIIII
diluculo venerūt ad monumentū por-
tantes q̄ parauerāt aromata: ⁊ inuenerūt
lapidē reuolutū a monumētō: ⁊ ingresse nō
inuenerūt corpus domini ihesu. Et factū est
dū mēte cōsternate essent de isto: ecce duo
viri steterūt secus illas in veste fulgēti. Cuz
timerēt aūt ⁊ declinarēt vultū in terrā: dixe-
rūt ad illas. Quid quaeritis viuentē cū mor-
tuis? Nō ē hic: ſz surrexit. Recordami q̄liter

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

locutus est vobis: cū adhuc m galilea eēt
dicens. Quia oportet filiū hominis tradi in
manus hominū pccōr: ⁊ crucifigi. et die tē
cia resurgere. Et recordate sūt verborū eius:
et regresse a monumēto nunciauerūt hec oīa
illis vndecim: ⁊ ceteris omnib⁹. Erat autem
maria magdalene. et iohāna. ⁊ maria iaco
bi. ⁊ ceterę que cū eis erāt: que dicebāt ad
apostolos hec. Et visa sūt ante illos sicut de
liramentū ⁊ba ista: ⁊ non crediderūt illis.
Petrus autē surgēs cucurrit ad monumē
tū: et pcumbēs vidit lintheamīa sola posita:
et abiit secum mirās quod factū fuerat. Et
ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum
quod erāt in spacio stadiorū sexāgīta ab
ihērusalem noīe emmaus: ⁊ ipi loquebāt
adinuicē de hijs omnib⁹ que acciderant. Et
factum est dū fabularēt et secū quererēt:
et ipe ihs appropinquās ibat cū illis. Oculi
aūt illorū tenebānt eū agnoscerēt. Et ait
ad illos. Qui sūt hij sermones quos cō
ferris adinuicē ambulātes: ⁊ estis tristes?
Et rndens vnus cui nomē cleophas: dixit
ei. Tu solus peregrinus es in ihērusalē nō
ognouisti que facta sūt in illa hijs diebus?
Quib⁹ ille dixit. Que? Et dixerūt. De ihesu
nazareno qui fuit vir ꝓphēta: potēs in ope
et ꝓmone. coram deo ⁊ omī populo. Et quō
eum tradiderūt sūmi sacerdotes ⁊ pīcipes
nostri in damnacōēm mortis: ⁊ crucifixerūt
eum. Nos aūt sperabamus: q ipe esset redē
pturus israhel. Et nūc sup hec omnia tercia
dies est hodie: q hec facta sūt. Sed ⁊ mu
lieres quedam ex nostris terruerunt nos.
que ante lucem fuerūt ad monumentū: et
nō inuento corpore eius. venerūt dicentes
se etiam visionē angelorū vidisse: qui dicūt
eum viuere. Et abierūt quidā ex nostris ad
monumentū: ⁊ ita inuenerūt sicut mulieres
dixerūt: ipm vero nō inuenerūt. Et ipe dixit
ad eos. O stulti ⁊ tardi corde ad credendū
in omnib⁹ que locuti sūt ꝓphēte. Nōne hec o
portuit pati cristū: ⁊ ita intrare in gliam suā?
Et incipiēs a moyse ⁊ omnib⁹ ꝓphētis: inter
ptabat illis i omnib⁹ scpturis q de ipo erāt.
Et appropinquauerūt castello quo ibant:
et ipe se finxit longius ire. Et coegerūt illū
dicētes. Mane nobiscū qm aduesperascit:
et inclinata est iam dies. Et intrauit cū illis.
Et factum est dū recumberet cū eis accepit
panē: ⁊ bēdixit ac fregit: ⁊ porrigebat illis.
Et apti sūt oculi eorū: ⁊ cognouerūt eum: et
ipe euanuit ex oculis eorū. Et dixerunt ad
inuicem. Nōne cor nostrū ardēs erat in no
bis. dum loqueretur in via: et aperiret nob
scripturas? Et surgētes eadem hora regres
si sūt in ihērusalē: ⁊ inuenerunt ꝯgregatos
vndecim. et eos qui cū illis erant dicentes
q surrexit dōs vere: ⁊ apparuit simōm. Et ip
si narrabant que gesta erāt in via: ⁊ quō
cognouerūt eum in fractione panis. Dum
autem hec locunt stetit ihēsus in medio eo
rum ⁊ dixit. Pax vobis. Ego sum: nolite ti
mere. Conturbati vero ⁊ conterriti. existima
bant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid
turbati estis: ⁊ cogitacōes ascendūt in cor
da vestra? Videte manus meas ⁊ pedes: q
ego ipe sū. Palpate ⁊ videte: quia spiritus
carnem ⁊ ossa non habet: sicut me videtis
habere. Et cum hoc dixisset: ostēdit eis ma
nus ⁊ pedes. Adhuc autem illis non credē
tib⁹ ⁊ mirāntib⁹ p gaudio. dixit. Habetis hic
aliquid quod manducēt? At illi obtulerūt
ei partem piscis assi: ⁊ fauū mellis. Et cum
manducasset coram eis: sumēs reliquias de
dit eis. Et dixit ad eos. Hec sūt verba que
locutus sū ad vos cū adhuc essem vobiscū:
quomā necesse est impleri omnia q scripta
sūt in lege moysi ⁊ ꝓphētis ⁊ psalmis de me.
Tunc aperuit illis sensū. ut intelligerēt scri
pturas: ⁊ dixit eis. Quoniam sic scriptū est.
et sic oportebat cristū pati ⁊ resurgere a mō
tuis tercia die: et pdicare in nomine eius pe
nitentiā ⁊ remissionē peccatorū in omnes gē
tes: incipiēnt ab ihērosolima. Vos autem
testes estis horum. Et ego mittā promissū
patris mei in vos: vos autem sedete in ciui
tate. quoadusq induamini virtute ex alto.
Eduxit autem eos foras in bethaniam: et
eleuatis manibus suis benedixit eis. Et fa
ctum est dum benediceret illis recessit ab
eis: et ferebat in celū. Et ipi adorātes rgres
si sūt in ihrlm cū gaudio magno: ⁊ erant sp
in tēplo laudātes ⁊ benedicētes deū amen.

Explicit euangelium secundum Lucam.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Incipit plogus in euangeliū sc̄ōm Johem.

Ie est iohannes euāgelista vnus ex discipulis dōmi: qui virgo a deo electus est: quē de nuptijs volentez nuptere vocauit deus. Cui ȳgi-nitatis in hoc duplex testimoniū dat' in euangelio: q̄ p̄ ceteris dilectus a deo dicitur: et huic matrez suā de cruce ōmendauit dominus ut ȳginem virgo seruaret. Denq̄ manifestās in euāgelio q̄ erat ipe incorruptibilis ȳbi opus mchoās solus ȳbuz carnem factū esse nec lumē a tenebris oprehēsū fuisse testat': primū signū ponēs quod in nuptijs fecit dominus ostendēs q̄ ipe eāt: vt legēntb demonstraret q̄ vbi dnis mutatus sit deficere nuptiaz vinū debeat: ⁊ veteribb immutatis nouā omia que a cristo instituūt' appareāt. Hoc autez euangeliū scripsit in asia postea q̄ in pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui in principio canonis incorruptibile principiū p̄notat' in genesi: ei etiam incorruptibilis finis p ȳgnē in apocalipsi redderet' dicēte cristo ego sum alpha ⁊ o. Et hic est iohannes: qui scens supuenisse diē recessus sui quocatis discipulis suis in ephso p multa signoz experimēta pmens cristuz descendēs in defossū sepulture sue locū facta oracōne positus est ad pres suos: tam extraneus a dolore mortis q̄ a corrupcōe carnis muenitur alienus. Tamē post ōmes euangeliū scripsit: et hoc ȳgini debebat'. Quorū tamē vel scriptoz tpis dispoficō vel libroz ordinatio ideo a nobis per singula nō expōnt': vt scendi desiderio collato ⁊ querēntb fructus laboris: et deo magistern doctrina seruet'.

Expl' plogus. Incip euāgeliū fm iohem

In principio erat ȳbū: et ȳbū erat apud dū: et deus erat ȳbuz. Hoc erat in principio apud deuz. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factuz ē nichil. Quod factum est in ipo vita erat: ⁊ vita erat lux hominū: ⁊ lux in tenebris lucet et tenebre eam nō oprehenderūt. Fuit homo missus a deo: cui nomē erat iohannes. Hic venit in testimoniū ut testimoniū phiberet de lumine: ut omes crederēt p illū. Nō erat ille lux: sed ut testimoniū phiberet de lumine. Erat lux vera: que illumīat omez hominē venētē in hūc mundū. In mūdo erat: ⁊ mūdus p ipm factus est: ⁊ mūdus euz nō cognouit. In ꝓpria venit: ⁊ sui eum nō receperūt. Quotquot autem receperūt eū dedit eis ptātem filios dei fieri: hjs qui credūt in nomīe ei⁹. Qui nō ex sanguinib neq̄ ex volūtate carnis neq̄ ex volūtate viri: ſ ex deo nati sunt. Et ȳbum caro factū ē: ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriā quasi vnigenti a patre: plenū gratie et veritatis. Johānes testimoniū phibet de ipo: ⁊ clamat dicēs. Hic erat quē dixi: qui post me vētur⁹ est ante me factus est: q̄ prior me erat. Et de plenitudine eius nos omes accepimus et grām p gratia: q̄ lex p moysen data est: gratia et veritas p ihsū cristū facta ē. Deū nemo vidit vnquā. Vnigenitus filius qui est in sinu patris: ipe enarrauit. Et hoc est testimoniū iohānis: quādo miserūt iudei ab ihērosolimis sacerdotes ⁊ leuitas ad eū ut interrogarēt eum. Tu quis es? Et cōfessus est: ⁊ nō negauit. Et cōfessus est: q̄ nō sum ego cristus. Et interrogauerūt eum. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit. Nō sum. Prophēta es tu? Et rndit. Nō. Dixerūt ergo ei. Quis es ut responsū demus hjs qui miserūt nos? Quid dicis de teipo? Ait. Ego vox clamātis in deserto dirigite viam domini: sicut dixit ysaias ꝓpheta. Et qui missi fuerāt erāt ex phariseis. Et interrogauerūt eū: ⁊ dixerūt ei. Quid ergo baptizas si tu nō es crist⁹: neq̄ helias neq̄ ꝓpheta? Rndit eis iohānes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit quem vos nesciatis. Ipe est qui post me venturus ē qui ante me factus est: cuius ego nō sum dignus ut soluam ei⁹ corrigiaz calciamēti. Hec in bethania facta sūt trans iordanen: vbi erāt iohānes baptizans. Altera die vidit iohānes ihsuz venētem ad se: ⁊ ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit pecata mūdi. Hic ē de quo dixi. Post me venit vir qui ante me factus ē q̄ prior me erāt: ⁊ ego nesciebā eū sed ut manifestet'

in israhel: ꝓterea venī ego in aq̃ baptizans.
Et testimoniū phibuit iohes dicens. Quia
vidi spiritū descendentē quasi columbam
de celo: ⁊ mansit sup eū. Et ego nesciebā eū:
sed qui misit me baptizare in aq̃: ille michi
dixit. Sup quē videris spīm descendentē.
et manentē sup eum: hic est qui baptizat in
spū sancto. Et ego vidi ⁊ testimoniū perhibui: q̃ hic est filius dei. Altera die iterū sta-
bat iohānes: ⁊ ex discipulis eius duo. Et
respiciēs ihm ambulantē dixit. Ecce agn⁹
dei. Et audierūt eū duo discipuli loquentē:
et secuti sūt ihesū. Conuersus autē ihesus et
videns eos sequētes se: dicit eis. Quid q̃ritis? Qui dixerūt ei. Rabbi quod dicit̄ interpretatū mg̃r: vbi habitas? Dicit eis. Venite et videte. Venerūt et viderūt vbi manēt:
et apud eū manserūt die illo. Hora aūt erat
q̃ decima. Erat aūt andreas frater simonis
petri. vnus ex duobz qui audierat a iohā-
ne: ⁊ secuti fuerāt eum. Inuenit hic primū
fratrem suū simonē: ⁊ dicit ei. Inuenimus
messiaz: quod est interpretatū cristus. Et
adduxit eū ad ihesū. Intuitus aūt eū ihs
dixit. Tu es simon filius iohāna: tu vocaberis cephas: quod interp̄tat̄ petrus. In cras-
timū voluit exire in galileā: ⁊ inuenit phi-
lippū. Et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat
aūt philippus a bethsaida ciuitate andree
et petri. Inuenit philippus nathanael: ⁊ di-
cit ei. Quez scripsit moyses in lege ⁊ ꝓphe:
inuenimus ihesum filiuz ioseph a nazareth.
Et dixit ei nathanahel. A nazareth potest
aliquid bonī esse. Dicit ei philippus. Veni ⁊
vide. Vidit ihesus nathanahel venientē ad
se: et dicit de eo. Ecce vere israhelita: in quo
dolus nō est. Dicit ei nathanahel. Vnde me
nosti? Rn̄dit ihs: ⁊ dixit ei. Priusq̃ te phi-
lippus vocaret cuz esses sub ficu vidi te. Rn̄-
dit ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filius
dei: tu es rex israhel. Rn̄dit ihesus: ⁊ dixit ei.
Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis: maiō
hjs videbis. Et dicit ei. Amē amē dico vo-
bis: videbitis celū aptū: et angelos dei ascē-
dētes ⁊ descēdētes supra filiū hōmis

II

Et tercia die nuptie facte sunt in cha-
na galilee: ⁊ erat mater ihesu ibi. Vo-
catus est autez ⁊ ihesus et discipuli eius ad
nuptias. Et deficiēte vino: dicit mater ihesu
ad eū. Vinū nō habēt. Et dicit ei ihs. Quid
michi ⁊ tibi ē mulier? Nōdū venit hora mea.
Dicit mater eius ministris. Quod cūq̃ dixerit
vobis facite. Erant autez ibi lapidee ydrie
sex positē secōm purificacōem iudeorū: capi-
ētes singule metretas binas vel ternas. Di-
cit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et im-
pleuerūt eas vsq̃z ad summū. Et dicit eis ihe-
sus. Haurite nūc: ⁊ ferte architriclino. Et tu-
lerūt. Vt aūt gustauit architriclinus aquā
vinū facta ⁊ nō sciebat vnde esset: ministri
autem sciebant qui hauserāt aquā: vocat
sponsū architriclinus ⁊ dicit ei. Omis homo
primū bonū vinū ponit: ⁊ cū inebriati fuerīt
tūc id quod deterius ē. Tu autem seruasti
bonū vinū usq̃z adhuc. Hoc fecit initium signorū ihesus in chana galilee: et manifesta-
uit gloriam suā: ⁊ crediderūt in eū discipli
eius. Post hoc descendit capharnaū ipe et
mater eius. et frēs eius. ⁊ discipli eius: et ibi
manserūt nō multis diebz. Et ꝓpe erat pa-
scha iudeorū: ⁊ ascēdit ihesus ihrosolimaz:
et inuenit in tēplo vendētes oues et boues
et columbas. et nūmularios sedētes. Et cū
fecisset quasi flagellū de funiculis omes eie-
cit de tēplo: oues q̃z et boues. et nūmulario-
rū effudit es: ⁊ mēsas subuertit. Et hjs qui
columbas vendebāt dixit. Auferte ista hīc:
et nolite facere domuz patris mei domū ne-
gotiacōnis. Recordati sūt vero discipuli eiō.
q̃ scriptū est: zelus domus tue comedit me.
Respnderūt ergo iudei ⁊ dixerūt ei. Quod
signū ostendis nobis q̃ hec facis? Rn̄dit
ihesus: ⁊ dixit eis. Soluite templū hoc: ⁊ in
triby diebz excitabo illud. Dixerunt ergo iu-
dei. Quadragintaq̃ sex ānis edificatū est tē-
plū hoc. ⁊ tu in triby diebz excitabis illud?
Ille aūt dicebat de templo corporis sui. Cū
ergo resurrexisset a mortuis. recordati sunt
discipuli eius quia hoc dicebat: ⁊ crediderūt
scripture: ⁊ sermōi quē dixit ihesus. Cū aūt
esset ihrosolimis in pascha in die festo: multi
crediderūt in nomine eius videntes signa
eius que faciebat. Ipse aūt ihesus nō crede-
bat semetipm eis. eo q̃ ipse nosset omes: ⁊
q̃ opus ei nō eāt. ut qs testimoniū phibēt
de hoīe. Ipse enī sciebat quid eēt in homine.

Erat aūt hō ex pharisēis. ny-
codemus nōīe: pīceps iudeōr. Hic III
venit ad ihm nocte: ⁊ dixit ei. Rabbi: scimus
qꝫ a deo venisti mgr. Nemo enī potest hec
signa facere q̄ tu facis: nisi fuerit deus cum
eo. Rndit ihesus: ⁊ dixit ei. Amen amē dico
tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: nō potest
videre regnū dei. Dicit ad eū ny codemus.
Quō potest homo nasci cū sit senex? Nūq̄d
potest in ventrem matris sue iterato introire
et renasci? Rndit ihesus. Amen amē dico ti-
bi: nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu
sancto: nō potest introire in regnū dei. Qd
natum est ex carne caro est: ⁊ quod natuz
est ex spū spūs est. Nō mireris qꝫ dixi tibi:
oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult
spirat: et vocem eius audis: sz nescis vnde
veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui
natus ē ex spū. Rndit ny codemus: ⁊ dixit ei.
Quomodo possunt hec fieri? Rndit ihesus: ⁊
dixit ei. Tu es magister ī israhel ⁊ hec ignō-
ras? Amē amē dico tibi: qꝫ quod scimus lo-
quimur. ⁊ quod vidimus testamur: ⁊ testi-
monū nostrū nō accipitis. Si terrena dixi
vobis ⁊ non creditis: quō si dixero vobis
celestia credetis? Et nemo ascēdit in celuz
nisi qui descendit de celo: filius homīs qui
est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpē-
tem in deserto. ita exaltari oportet filiū ho-
minis: ut omis qui credit in ipo nō pereat:
sed habeat vitam eternā. Sic enim deus
dilexit mundū ut filiū suū vnigenitū daret:
vt omis qui credit in eum nō pereat: sed
habeat vitam eternā. Nō enī misit deꝰ filiū
suū in mundū ut iudicet mundū: sz ut saluē-
tur mundus p ipm. Qui credit in eū nō iu-
dicat. Qui autem nō credit iam iudicatus
est: qꝫ nō credit in nomine vnigeniti filij dei
Hoc est autem iudiciū: qꝫ lux venit in mun-
dū: ⁊ dilexerūt homines magis tenebras q̄
lucem. Erāt enim eōr mala opera. Qis enī
qui male agit odit lucem: ⁊ nō venit ad lu-
cem: ut nō arguant opera eius. Qui autez
facit veritatez venit ad lucem ut manifestē-
tur opera eius: qꝫ in deo sūt facta. Post hec
venit ihesus ⁊ discipuli eius in iudeaz terrā:
et illic morabat cū eis ⁊ baptizabat. Erat
aūt ⁊ iohānes baptizās in enon iuxta salim:
quia aque multe erant illic. et veniebāt ⁊ ba-
ptizabāt. Nondū enim missus fuerat iohā-
nes in carcerez. Facta est aūt questio ex di-
scipulis iohānis cū iudeis de purificacōe. Et
venerūt ad iohannē: ⁊ dixerūt ei. Rabbi: qui
erat tecum trās iordanen. cui tu testimoniū
phibuisti: ecce hic baptizat: ⁊ omes venūt
ad eum. Rndit iohānes ⁊ dixit. Nō potest
homo accipere quicq̄: nisi fuerit ei datuz de
celo. Ipsi vos michi testimoniū phibetis qꝫ
dixerim. nō sum ego cristus: sz qꝫ missus sū
ante illū. Qui habet sponsam sponsus ē: ami-
cus aūt sponsi qui stat ⁊ audit euz. gaudio
gaudet ꝓter vocez sponsi. Hoc ergo gau-
dium meum impletū est. Illum oportet cre-
scere: me aūt minui. Qui desursū venit super
omes est. Qui est de terra de terra ē ⁊ de ter-
ra loquit: qui de celo venit sup omes est. Et
qd̄ vidit ⁊ audiuit hoc testat: ⁊ testimoniū
eius nemo accipit. Qui autez acceperit ei?
testimoniū signauit: qꝫ deus verax ē. Quem
enim misit deus. verba dei loquit. Non enī
ad mensurā dat deus spirituz. Pater diligit
filium: ⁊ omnia dedit in manu eius. Qui cre-
dit in filium habet vitam eternā: qui autem
incredulus ē filio. nō videbit vitaz: sed ira
Et ergo IIII manet super eum.
cognouit ihesus qꝫ audierūt pharisei
qꝫ ihesus plures discipulos facit ⁊ baptizat
q̄ iohānes: quanq̄ ihus nō baptizaret sed
discipuli eius: reliquit iudeā ⁊ abiit iterum
in galileam. Oportebat aūt eum transire p
samariā. Venit ergo in ciuitatē samarie que
dicit' sychar: iuxta prediuz qd̄ dedit iacob io-
seph filio suo. Erat aūt ibi fons iacob. Ihus
autem fatigatus ex itinere. sedebat sic sup
fontē. Hora autem erat quasi sexta. Venit
mulier de samaria haurire aquā. Dicit ei ihe-
sus. Da michi bibere. Discipuli enim eius a-
bierant in ciuitatē ut cibos emerēt. Dicit er-
go ei mulier illa samaritana. Quō tu iudeus
cū sis bibere a me poscis: q̄ sum mulier sama-
ritana? Nō enim coutunt iudei samaritanis.
Rndit ihesus ⁊ dixit ei. Si scires donū dei. et
quis ē qui dicit tibi da mihi bibere: tu forsitā
petisses abeo: ⁊ dedisset tibi aquā viuā. Dic
ei mulier. Domine: neqꝫ in quo hauritus ha-
bes: ⁊ puteus altus est. Vnde ergo habes

aquam viuã? Nũquid tu maior es pre no=
stro iacob qui dedit nobis putrũ: ⁊ ipe ex
eo bibit. et filij eius. et pecora eius? Respon=
dit ihesus: ⁊ dixit ei. Omis qui bibit ex aq̃
hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aq̃
quã ego dabo ei. nõ sitiet in eternũ: ſ aqua
quã ego dabo ei. fiet in eo fons aque saliẽ=
tis in vitã eternã. Dicit ad eũ mulier. Dne
da michi hanc aquã: ut non sitiã neq; wem=
am huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca
virum tuũ: ⁊ wni huc. Rndit mulier ⁊ dixit.
Nõ habeo viruz. Dicit ei ihesus. Bene dixi=
sti: q nõ habeo virum. Quãq; enim viros
habuisti: ⁊ nũc quẽ habes nõ est tuus vir.
Hoc were dixisti. Dicit ei mulier. Domine:
video q ꝓphꝛta es tu. Patres nostri in mõ=
te hoc adorauerũt: ⁊ vos dicitis q ihero so=
limis est locus vbi adoraẽ oportet. Dicit ei
ihesus. Mulier crede michi: q wniet hora
quãdo neq; in monte hoc. neq; in ihero soli=
mis adorabitis patrẽ. Vos adoratis quod
nescitis: nos adoramus qõ scimus: q sal?
ex iudeis ẽ. Sed wnit hora ⁊ nũc ẽ: quãdo
veri adoratores adorabũt prem in spiritu
et veritate. Nam ⁊ pater tales querit: qui
adorẽt eum. Spũs est deus: ⁊ eos qui ado=
rant eum in spũ ⁊ veritate oportet adorare.
Dicit ei mulier. Scio q messias wnit: qui
dicitur cristus. Cũ ergo wnerit: ille nobis
annũciabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego suz:
qui loquor tecuz. Et continuo wnerũt discipu=
li eius: ⁊ imrabãt q cũ muliere loquebat.
Nemo tam dixit: quid queris aut quid lo=
queris cum ea. Reliquit ergo ydriam suaz
mulier: ⁊ abijt in ciuitatẽ: ⁊ dicit illis homi=
nib? Venite et videte hoiez qui dixit michi
oia quecũq; feci. Nũquid ipse est cristus?
Exierũt de ciuitate: ⁊ wniebãt ad eũ. Inter=
ea rogabãt eum discipuli dicẽtes. Rabbi
manduca. Ille aũt dixit eis. Ego cibum ha=
beo manducaẽ quẽ vos nescitis. Dicebant
ergo discipuli ad inuicẽ. Nũquid aliquis
attulit ei manducaẽ? Dicit eis ihesus. Meus
cibus est. ut faciam voluntatẽ eius qui mi=
sit me: ut pficiam opus ei?. Nõne vos dici=
tis q adhuc q̃tuor mẽses sũt ⁊ messis wit?
Ecce dico vobis: leuate oculos vros et vi=
dete regiones: q albe sunt iam ad messem.
Et qui metit mercedẽ accipit ⁊ congregat
fructum in vitam eternã: ut ⁊ qui seminat si=
mul gaudiat ⁊ qui metit. In hoc enim ẽ wr=
bum verũ: q alius est qui seminat: ⁊ alius ẽ
qui metit. Ego misi vos metere: quod vos
non laborastis. Alij laborauerũt: et vos in
labores eoꝝ introistis. Ex ciuitate aũt illa
multi crediderũt in eũ samaritanoꝝ ꝓpter
verbum mulieris testimonium perhibentis:
q dixit michi omnia quecũq; feci. Cũ wnis=
sent ergo ad illũ samaritam. rogauerũt eũ
vt ibi maneret. Et mãsit ibi duos dies. Et
multo plures crediderũt ꝓpter sermonem
ei?. Et mulieri dicebãt: q nõ ꝓpter tuaz lo=
quelam credimus. Ipsi enim audiuimus et
scimus: q hic ẽ were saluator mũdi. Post
duos aũt dies exijt inde: ⁊ abijt in galileaz.
Ipse enim ihesus testimomũ phibuit: quia
ꝓphꝛta in sua patria honorem nõ habet. Cũ
ergo wnisset in galileã excepert eũ galilei:
cum omnia vidissent q̃ fecerat ihero solimis
in die festo. Et ipsi enim venerãt ad diez fe=
stũ. Venit ergo iterũ in cha na galilee: vbi
fecit aquam vinũ. Et erat quidam regulus
cuius filius infirmabat capharnaũ. Hic cũ
audisset q ihus aduenret a iudea in galileã
abijt ad eum: ⁊ rogabat eum: ut descendẽt
et sanaret filiuz eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo ihs ad euz. Nisi signa ⁊ ꝓdigia
videritis nõ creditis. Dicit ad euz regulus.
Dne: descende priusq̃ moriatur filius meus.
Dicit ei ihus. Vade: filius tuus viuit. Credi=
dit homo ꝓmoni quẽ dixit ei ihesus: ⁊ ibat.
Jam aũt eo descendẽte fui occurrerũt ei: et
nũciauerunt dicẽtes: q filius eius viueret.
Interrogabat ergo horã ab eis in q̃ meliuz
habuerit. Et dixerũt ei: q heri hora septima
reliquit eum febris. Cognouit ergo pater
q illa hora erat in q̃ dixit ei ihesus filius tuus
viuit: ⁊ credidit ipe: ⁊ domus ei? tota. Hoc
iterũ secundũ signũ fecit ihesus: cũ wnisset a

Post hec erat V iudea in galileã.
dies festus iudeoꝝ: ⁊ ascendit ihesus
ihero solimã. Est aũt ihero solimis ꝓbatica pi=
sana q̃ cognominatur hebraice bethsaida:
quinq; porticus hns. In hijs iacebat multi=
tudo magna languentũ cecoꝝ claudoꝝz
aridoꝝ: expectantũ aque motũ. Angelus

autez domini descendebat secm tempus in
piscinam: et mouebat aq̃. Et qui primus
descendisset in piscinā post motōez aque: sa-
nus fiebat a quacūq; detinebat infirmita-
te. Erat aūt quidam homo ibi triginta et o-
cto annos habēs in infirmitate sua. Hūc
cū vidisset ihesus iacentē: et cognouisset quia
iam multū tēpus haberet dicit ei. Vis san?
fieri? Rndit ei languidus. Domine: hoīem
nō habeo ut cū turbat a fuerit aq̃ mittat me
in piscinam. Dū venio enim ego: alius ante
me descendit. Dicit ei ihs. Surge: tolle gra-
batum tuū et ambula. Et statim sanus fcūs
est homo ille: et sustulit grabatū suū et am-
bulabat. Erat aūt sabbatū in die illo. Dice-
bāt ergo iudei illi qui sanatus fuerat. Sab-
batum ē: nō licet tibi tollere grabatū tuum.
Rndit eis. Qui me sanū fecit ille michi di-
xit: tolle grabatū tuū et ambula. Interroga-
uerūt ergo eum. Quis est ille homo: q̃ dixit
tibi tolle grabatum tuū et ambula? Is autē
qui sanus fuerat effectus nesciebat q̃s esset.
Ihesus enim declinauit a turba cōstituta in
loco. Postea inuenit eū ihs in templo: et
dixit illi. Ecce sanus fcūs es: iā noli pecca-
re ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille
homo: et nunciauit iudeis qꝫ ihesus esset: qui
fecit eum sanū. Propterea psequebant iu-
dei ihm: qꝫ hec faciebat in sabbato. Ihesus
aūt rndit eis. Pater meus usq; modo opa-
tur: et ego operor. Propterea ergo magis
querebant eū iudei interficere: qꝫ nō soluz
solueb at sabbatū: sed et patrem suū dicebat
deum equalē se faciēs deo. Rndit itaq; ihs:
et dixit eis. Amen amē dico vobis: nō po-
test filius a se facere quicq̃: nisi qd̃ viderit
prem facientē. Quecūq; enim ille fecerit:
hec et filius silr facit. Pater enī diligit filiū.
et oia demōstrat ei. que ipe facit: et maiora
hijs demonstrabit ei opera: vt vos miremi.
Sicut enim pater suscitat mortuos et viuifi-
cat: sic et filius quos vult viuificat. Neq; e-
nim pater iudicat quenq̃: sed oīm iudiciū
dedit filio: vt oīnes honorificent filiū. sicut
honorificant patrem. Qui non honorificat
filiū: non honorificat patrez qui misit illum.
Amen amē dico vobis: qꝫ qui verbū meuz
audit et credit ei qui misit me: hz vitā eternā.
Et in iudiciū non venit: sed transiet a morte
in vitaz. Amē amē dico vobis: qꝫ venit hora
et nūc est quando mortui audiēt vocem filij
dei: et qui audierint viuēt. Sicut enim pat
habet vitam in semetipo: sic dedit et filio ha-
bere vitam in semetipso. Et potestatē dedit
ei et iudiciū facere: qꝫ filius hominis ē. Noli-
te mirari hoc: qꝫ venit hora in qua oīnes qui
in monumētis sūt audiēt vocē filij dei: et pro-
cedēt qui bona fecerūt in resurrectōez vite:
qui vero male egerūt in resurrectōez iudicij.
Nō possuz ego a meipo facere quicq̃. Sicē
audio iudico: et iudiciū meū iustuz ē: qꝫ nō
quero voluntatez meā. sed voluntatē eius
qui misit me. Si ego testimoniū phibeo de
me: testimoniū meū non est verū. Alius est
qui testimoniū phibet de me: et scio qꝫ veruz
est testimoniū eius qd̃ phibet de me. Vos
misistis ad iohannē: et testimoniū phibuit
veritati. Ego aūt non ab homīe testimoniū
accipio: sed hec dico: vt vos salui sitis. Ille
erat lucerna ardēs et lucēs. Vos aūt volui-
stis ad horaz exultare in luce eius. Ego au-
tem habeo testimoniū maius iohāne. Opa
enim que dedit michi pater ut pficiā ea: ipa
opera q̃ ego facio testimoniū phibēt de me:
qꝫ pater misit me. Et qui misit me pater ipe
testimoniū phibuit de me. Neq; vocē eius
vnq̃ audistis: neq; speciē eius vidistis. Et
verbū eius nō habētis ī vobis manēs: qua
quē misit ille huic vos nō credimis. Scruta-
mi scripturas: qꝫ vos putatis in ipis vitā eter-
nā habere. Et ille sūt q̃ testimoniū phibēt de
me: et non vultis venire ad me ut vitā habe-
atis. Claritatem ab hominib̄ non accipio:
sed cognoui vos: qꝫ dilectionē dei nō habe-
tis in vobis. Ego vem in nomine patris mei:
et non accepistis me. Si alius veneit in no-
mine suo: illuz accipietis. Quō vos potestis
credere q̃ gloriā ab mutuō accipitis: et gliaz
q̃ a solo deo est non q̃ritis? Nolite putaē qꝫ
ego accusaturus sim vos apud prez. Est q̃
accusat vos: moyses ī quo vos speratis. Si
enim crederitis moysi: crederetis forsitan et
mi. De me enī ille scripsit. Si aūt illius litteris
nō creditis: quō meis ꝓbis creditis? VI

POst hec abijt ihesus trans mare gali-
lee: qd̃ est tyberiadis. Et sequebatur

eum multitudo magna: qꝫ videbant signa
que faciebat sup hijs q̃mfirmabāt. Sbīt
ergo in montē ihesus: ⁊ ibi sedebat cū disci-
pulis suis. Erat aūt primū pascha: dies fe-
stus iudeorꝫ. Cū subleuasset ergo oculos
ihesus. et vidisset qꝫ multitudo maxima veit
ad eū: dicit ad philippū. Vnde ememus pa-
nes ut manducēt hijs? Hoc aūt dicebat tē-
ptans eum. Ipse enim sciebat quid esset fa-
cturus. Rñdit ei philippus. Ducētorꝫ den-
riorꝫ panes nō sufficiūt eis: vt vnusquisq;
modicuꝫ quid accipiat. Dicit ei vnus ex di-
scipulis eius andreas frater simonis petri.
Est puer vnus hic: qui habet quīq; panes
ordeaceos ⁊ duos pisces. Sed hec q̃d sūt
inter tātos? Dicit ergo ihesus. Facite hoies
discumbere. Erat autem fenū multū in loco.
Discubuerūt ergo viri numero quasi quīq;
milia. Accepit ergo ihs panes: ⁊ cū grias
egisset distribuit discumbētib̄. Similiter et
ex piscib̄ quantū volebat. Vt autē impleti
sūt: dixit discipulis suis. Colligite q̃ supera-
uerūt fragmēta ne pereāt. Collegerūt er-
go: ⁊ impleuerūt duodecim cophinos fra-
gmentorꝫ ex quīq; pamb̄ ordeatijs ⁊ duo-
bus piscib̄: que supfuerūt hijs qui mādu-
cauerāt. Illi ergo homines cū vidissent qd̄
fecerat signū dicebāt. Quia hic ē vere ꝓpheta:
qui venturus est in mundū. Ihesus ergo
cū cognouisset qꝫ venturi essent ut raperēt eū
et facerent eum regē: fugit iterū in mōtem
ipse solus. Vt aūt sero factū est: descendēt
discipuli eius ad mare. Et cū ascendissent
naum: venerūt trans mare in capharnauꝫ.
Et tenebre iam facte erāt: ⁊ nō venerat ad
eos ihesus. Mare aut vento magno flante
exurgebat. Cū remigasset ergo quasi sta-
dia vigintiquīq; aut triginta: videt ihesum
ambulantē supra maē. et prīmū naui fieri:
et timuerūt. Ille autem dicit eis. Ego sum:
nolite timere. Voluerūt ergo accipere eum
in nauim: ⁊ statim nauis fuit ad terrā quā
ibāt. Altera die turba q̃ stabat trās mare.
vidit qꝫ naucula alia nō erat ibi nisi vna:
et qꝫ nō introisset cū discipulis suis ihesus in
naum: sed soli discipuli eius abissent. Alie ve-
ro supuenerūt naues a tyberiade iuxꝫ locuꝫ
vbi manducauerāt panē: grias agētes deo.

Cū ergo vidisset turba qꝫ ihesus nō esset ibi
neq; discipuli eius ascenderūt in nauiculas:
et venerūt capharnaū querētes ihm. Et cū
inuenissent eū trās mare: dixerūt ei. Rabbi.
quādo huc venisti? Rñdit eis ihesus: ⁊ dixit.
Amen amē dico vobis: queritis me nō qꝫ
vidistis signa. sed qꝫ mādūcastis ex pamb̄:
et saturati estis. Operamini nō cibū qui peit:
sed qui pmanet in vitam eternā: quē filius
hominis dabit vobis. Hūc enim pater sig-
nat deus. Dixerūt ergo ad eū. Quid faciemus:
vt operemur opera dei? Rñdit ihesus: et di-
xit eis. Hoc est opus dei: ut credatis in euꝫ
quē misit ille. Dixerūt ergo ei. Quod ergo
tu facis signū: ut videamus ⁊ credamus ti-
bi? Quid operaris? Patres nostri manducauerūt māna in deserto: sicut scriptū est. Pa-
nem de celo dedit eis mādūcare. Dixit ergo
eis ihs. Amen amē dico vobis: nō moyses
dedit vobis panē de celo: sed pater meus dat
vobis panem de celo verum. Panis enim
dei est qui de celo descendit: ⁊ dat vitaꝫ mū-
do. Dixerūt ergo ad eū. Domīe semp da no-
bis panem hūc. Dixit aūt eis ihesus. Ego sū
panis vite. Qui venit ad me nō esuriet: et q̃
credit in me nō sitiet vnq̃. Sed dixi vobis:
qꝫ et vidistis me: ⁊ nō credidistis. Omne qd̄
dat michi pater ad me veniet: ⁊ eum qui ve-
nit ad me nō eiciam foras: qꝫ descendi de ce-
lo nō ut faciam volūtatem meā sed volūtatē
eius qui misit me. Hec est enim volūtas eius
qui misit me patris: ut omne quod dedit mi-
chi nō perdam ex eo: sed resuscitem illud in no-
uissimo die. Hec est enim volūtas pris mei
qui misit me: ut omis qui videt filiū ⁊ credit
in eū habeat vitaꝫ eternā: ⁊ ego resuscitabo
euꝫ in nouissimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo. qꝫ dixisset ego sum panis viuus:
qui de celo descendi. Et dicebāt. Nōne hic
est filius ioseph cuius nos nouimus prem
et mrem? Quō ergo dicit hic. qꝫ de celo descē-
dis? Rñdit ergo ihs: ⁊ dixit eis. Nolite mur-
murare in inuicē. Nemo potest venire ad me:
nisi pater qui misit me traxerit eū: ⁊ ego re-
suscitabo euꝫ in nouissimo die. Est scriptū in
ꝓphetis. Erunt omnes docibiles dei. Omnis
qui audiuit a pre ⁊ didicit venit ad me. Nō
qꝫ patrē vidit quisq̃: nisi is qui ē a deo: hic

vidit patrē. Amē amē dico vobis: q̄ credit
in me habet vitam eternā. Ego sū panis vi-
te. Patres vestri manducauerūt manna in
deserto: ⁊ mortui sūt. Hic est panis de celo
descendēs: ut si quis ex ipo manducauerit
nō moriat. Ego sū panis viuus: qui de celo
descēdi. Si quis manducauerit ex hoc pa-
ne viuet in eternū. Et pans quē ego dabo
caro mea ē: p mūdi vita. Lingabāt ergo
iudei adinuicē dicētes. Quō potest hic nob
carnez suā dare ad manducandū? Dixit er-
go eis ihesus. Amen amē dico vobis: nisi
manducaueritis carnē filij hominis ⁊ bibere-
tis eius sanguinē: nō habebitis vitā in vob.
Qui manducat meam carnē ⁊ bibit meum
sanguinē. habet vitam eternā: ⁊ ego resusci-
tabo eū i nouissimo die. Caro enī mea vere
est cibus: ⁊ sanguis meus vere est potus.
Qui manducat meā carnē ⁊ bibit meū san-
guinē: in me manet. et ego in illo. Sicut mi-
sit me viuēs pater ⁊ ego viuo ꝓpter prez:
et qui manducat me: et ipse viuet ꝓpter me.
Hic ē panis qui de celo descendit. Nō sicut
manducauerūt pres vestri mana: ⁊ mortui
sūt. Qui manducat hūc panē: viuet in eter-
nū. Hec dixit in synagoga docēs. i caphar-
naū. Multi ergo audiētes ex discipulis eius
dixerūt. Durus est hic sermo. Et q̄s potest
eum audire? Sciēs autem ihesus apud se-
metipsū q̄ murmurarēt de hoc discipli eius:
dixit eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo
videritis filiū hominis ascendentē vbi erat
prius? Spiritus est qui viuificat: caro non
ꝓdest quicq̄. Verba que ego locutus sum
vobis: spiritus et vita sūt. Sed sūt quidā
ex vobis qui nō credūt. Sciebat enim ab
initio ihesus qui essent nō credētes: ⁊ quis
traditurus esset eum. Et dicebat. Propterea
dixi vobis: q̄ nemo potest venire ad me: ni-
si fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi
discipulorū eius abierūt retro: ⁊ iam nō cū
illo ambulabāt. Dixit ergo ihesus ad duo-
decim. Nūquid ⁊ vos vultis abire? Rn̄dit
ergo ei simon petrus. Dne: ad quē ibimus?
Verba vite eterne habes. Et nos credimus
et ꝰgnouimus: q̄ tu es cristus filius dei. Rn̄-
dit eis ihs. Nonne ego vos duodecē elegi:
et ex vobis vnus diabolus ē? Dicebat autē
de iuda simonis scariothis. Hic enī erat tra-
diturus eū cū esset vnus ex duodecē.

VII

POst hec autē ambulabat ihesus in ga-
lileā. Non enim volebat in iudeā am-
bulare: q̄ querebāt eum iudei interficere.
Erat autem in pximo dies festus iudeorū
scenophegia. Dixerūt autē ad eū fratres eius.
Transi hinc ⁊ vade in iudeā: ut ⁊ discipuli
tui videant opera tua que facis. Nemo q̄p-
pe in occulto quid facit: ⁊ querit ipe in pa-
laz esse. Si hec facis: manifesta te ipm mū-
do. Neq̄z enim fratres eius credebāt in eū.
Dicit ergo eis ihesus. Tempus meū nōdū
aduenit: tempus autem vestrū semp est pa-
ratum. Non potest mūdus odisse vos. Me
autē odit: q̄ ego testimoniū phibeo de illo:
q̄ opera eius mala sunt. Vos ascendite ad
diem festum hūc. Ego nō ascendā ad diez
festū istū: q̄ meū tempus nondū impletū ē.
Hec cuz dixissi: ipe mansit in galilea. Vt au-
autem ascenderūt fratres eius. tunc ⁊ ipse a-
scēdit ad diem festū nō manifeste: ꝫ quasi i
occulto. Judei ergo querebant eū in die fe-
sto: ⁊ dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus
de eo erat in turba. Quidam enim dice-
bant q̄ bonus est: alij dicebāt nō. ꝫ seducit
turbas. Nemo tamē palā loquebat de illo:
ꝓpter metum iudeorū. Jam autez die festo
mediante: ascendit ihesus in templū ⁊ do ce-
bat. Et mirabant iudei dicētes. Quō hic litte-
ras scit cū nō didicerit? Rn̄dit eis ihesus:
et dixit. Mea doctrina nō est mea: ꝫ eius qui
misit me. Si quis voluerit voluntatē eius
facere: cognoscet de doctrina. vtruz ex deo
sit: an ego a meipo loquar. Qui a semetipso
loquit gloriam propriā querit. Qui autez
querit gloriā eius qui misit eū. hic verax ē:
et iusticia in illo non est. Nonne moyses
dedit vobis legez? Et nemo ex vobis facit
legem. Quid me queritis interficere? Rn̄dit
turba ⁊ dixit. Demonū habes. Quis te q̄rit
interficere? Rn̄dit ihesus: ⁊ dixit eis. Vnum
opus feci: et omnes miramini. Propterea moy-
ses dedit vobis circumcisionē: nō q̄ ex moy-
se est: sed ex patribus. Et in sabbato circumci-
dis hominē. Si circūcisionē accipit homo
in sabbato ut nō soluat lex moysi. michi in-
dignamini q̄ totū hoiez sanū feci i sabbto?

Nolite iudicare secundū faciē: sed iustum
iudiciū iudicate. Dicebāt ergo quidam ex
ihrosolimis. Nōne hic est quem querunt
interficere? Ecce palaz loquitur: ⁊ nihil ei
dicūt. Nūquid vere cognouerūt principes
quia hic ē cristus? Sed hūc scimus vnde
sit: cristus autem cū venerit nemo scit vnde
sit. Clamabat ergo ihesus in templo do cēs
et dicēs. Et me scitis et vnde sim scitis: et a
meipso nō veni: ſ est verus qui misit me quē
vos nescitis. Ego scio eū: ⁊ si dixero quia
nescio eū: ero similis vobis mendax. Sed
scio eū: q̄ ab ipo sum: ⁊ ipe me misit. Que-
rebant ergo eū apprehēdere: ⁊ nemo misit
in illū manus: q̄ nondū venerat hora eius.
De turba autem multi crediderūt in eū. Et
dicebant. Cristus cū veneit: nūquid plura
signa faciet q̄ que hic facit? Audierūt pha-
risei turbam murmurantē de illo hec: ⁊ mise-
rūt principes ⁊ pharisei ministros ut appre-
henderēt ihesum. Dixit ergo eis ihesus. Ad-
huc modicū tempus vobiscū sū: ⁊ vado ad
eum qui me misit. Quereris me ⁊ nō inuenies:
et vbi ego sū vos nō potestis venī. Di-
xerūt ergo iudei ad semetipos. Quo hic itu-
rus est q̄ non inueniemus eū? Nūquid in
dispersionē gēnū iturus ē ⁊ docturus gētes?
Quis est hic sermo quē dixit quereris me
et non inueniēs: et vbi sū ego vos non po-
testis venire? In nouissimo aūt die magno
festiuitatis stabat ihesus: ⁊ clamabat dicēs.
Si quis sitit: veniat ad me ⁊ bibat. Qui cre-
dit in me sicut dicit scriptura: flumina de ve-
tre eius fluēt aque viue. Hoc autē dixit de
spiritu: quē accepturi erāt credētes in eum.
Nondū enim erat spūs datus: q̄ ihesus nō-
dū erat glorificatus. Ex illa ergo turba cuz
audissent hos sermones eius dicebāt. Hic
est vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic est cristus.
Quidam autē dicebāt. Nūquid a galilea
venit cristus? Nōne scriptura dicit q̄ ex se-
mine dauid et de bethleem castello vbi erat
dauid venit cristus? Dissensio itaq̄ facta ē
in turba ꝓter eum. Quidā aūt ex ipsis vo-
lebant apprehendē euz: ſ nemo misit super
eum manus. Venerūt ergo ministri ad pon-
tifices ⁊ pharisēos: ⁊ dixerūt eis illi. Quare
nō adduxistis eū? Rūnderūt ministri. Nūq̄d
sic locutus est homo: sicut hic homo. Rūnderūt
ergo eis pharisei. Nūquid ⁊ vos seducti e-
stis? Nūquid ex principibz aliquis credidit
in eum: aut ex pharisēis? Sed turba hec q̄
nō nouit legem: maledicti sunt. Dixit nycō-
demus ad eos: ille qui venit ad eum nocte:
qui vnus erat ex ipsis. Nūquid lex nostra
iudicat hominē: nisi pri⁹ audierit ab ipso et
cognouerit quid faciat? Responderūt: et
dixerūt ei. Nūquid ⁊ tu galileus es? Scruta-
re scripturas ⁊ vide: q̄ a galilea ꝓpheta non
surgit. Et reuersi sūt vnusquisq̄ in domū suam.

Ihesus autez prexit in montē
oliuet: ⁊ diluculo iterum venit in templū: et
omnis populus venit ad eum: et sedēs do ce-
bat eos. Adducūt autez scribe ⁊ pharisei mu-
lierē deprehensam in adulterio: ⁊ statuerunt
eam in medio: ⁊ dixerūt ei. Magister: hec
mulier modo deprehensa ē in adulterio. In
lege aūt moyses mādauit nobis huiusmo-
di lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc aūt
dicebāt tentantes eū: vt possent accusare
eum. Ihesus autez inclinās se deorsuz: digito
scribebat in terra. Cū ergo perseuerarēt inter-
rogātes: erexit se ⁊ dixit eis. Qui sine peccō
est vestrū primus in illam lapidē mittat. Et
iterū se inclinās scribebat ī terra. Audiētes
autē hec vnus post vnū exibāt incipiētes a
senioribz: ⁊ remansit solus ihs: ⁊ mulier ī
medio stās. Erigēs aūt se ihs: dixit ei. Mu-
lier: vbi sūt qui te accusabāt? Nemo te de-
mnauit? Que dixit. Nemo domīe. Dixit au-
tem ihs. Nec ego te ꝛdēnabo. Vade ⁊ iam
amplius noli peccare. Iterz ergo locutus ē
eis ihs dicēs. Ego sū lux mūdi. Qui sequit
me non ābulat ī tenebris: ſ habebit lumē
vite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de teipso
testimoniū phibes: testimoniū tuū non est
veruz. Rūdit ihs: ⁊ dixit eis. Et si ego testi-
moniū phibeo de meipso: verū ē testimoniū
meū: q̄ scio vnde veni ⁊ quo vado. Vos au-
tez nescitis vnde veni: aut quo vado. Vos
aūt secundū carnē iudicatis: ego nō iudico
quenq̄. Et si iudico ego: iudiciū meū verum
est: q̄ solus nō sū: ſ ego ⁊ qui misit me pater.
Et in lege vra scriptū ē: q̄ duorz hominū te-
stimoniū verū est. Ego sū qui testimoniū p-
hibeo de meipso: ⁊ testimoniū phibet de me

qui misit me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi ē
pater tuus? Rūdit ihesus. Neq; me scitis:
neq; patrē meū. Si me scirētis: forsitan et
patrem meū scirētis. Hec Vba locutus est
ihesus in gazophilacio: docens in templo.
Et nemo apprehendit eū: q; nondū venerat
hora eius. Dixit ergo iterum eis ihus. Ego
vado: & q̄retis me: & in peccato vestro moriemini. Quo ego vado: vos non potestis venire. Dicebant ergo iudei. Nūquid interficiet semetipsū: q; dicit quo ego vado vos nō potestis venire? Et dicebat eis. Vos deorsum estis ego de superis sū. Vos de mūdo hoc estis. ego nō sum de hoc mūdo. Dixi ergo vobis: q; moriemini in peccatis vestris. Si enī nō crediderītis q; ego sū: moriemī in peccato vestro. Dicebāt ergo ei. Tu quis es? Dicit eis ihesus. Principiū: qui et loq̄r vobis. Multa habeo de vob loqui & iudicare: sed qui me misit verax est: & ego que audiui ab eo hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt: q; pr̄ez eius dicebat deū. Dixit ergo eis ihesus. Cuz exaltaueritis filiū hominis tunc cognoscetis quia ego sū: & a meipso facio michil: sed sicut docuit me pater hec loq̄r. Et qui me misit mecuz est: & nō reliquit me solū: q; ego que placita sūt ei facio semper. Hec illo loquente: multi crediderūt in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos qui crediderūt ei iudeos. Si vos mānseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatē: & veritas liberabit vos. Responderūt. ei. Semen abrahe sum?: & nemini seruiuimus vnq̄. Quō tu dicis liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amē dico vobis: q; omnis qui facit pccm seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in eternū: filius manet in eternū. Si ergo vos filius liberauerit vere liberi eritis. Scio q; filij abrahe estis: sed queritis me interficere: q; sermo meus nō capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem loquor: et vos que vidistis apud patrem vestrū facitis. Responderūt et dixerūt ei. Pater noster abrahā est. Dicit eis ihesus. Si filij abrahe estis: opera abrahe facite. Nūc aūt queritis me interficere: hominem qui veritatē vobis locutus sum: quā audiui a deo. Hoc abraham nō fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicacōne nō sumus nati. Vnū patrez habemus deum. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset: diligeretis vtiq; me. Ego enim ex deo processi et venio. Neq; enī a meipso venio: sed ille me misit. Quare loquelam meā nō cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū. Vos ex patre diabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: & in veritate non stetit: q; non est veritas in eo. Cū loquit' mendacium: ex proprijs loquit: quia mendax est: & pr̄ eius. Ego autem q; veritatē dico: nō creditis michi. Quis ex vobis arguet me de pcco? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui ex deo est: Vba dei audit. Propterea vos nō auditis: q; ex deo non estis. Responderūt ergo iudei: & dixerūt ei. Nōne bene dicimus nos: quia samaritanus es tu: et demonium habes? Respondit ihs. Ego demonium nō habeo: sed honorifico patrē meū: & vos inhonorastis me. Ego autem nō quero gloriam meā. Est q̄ querat & iudicet. Amē amē dico vobis: si quis sermonē meū seruauerit mortem nō videbit in eternū. Dixerūt ergo iudei. Nunc cognouimus: q; demonium habes. Abraham mortuus est & prophete: & tu dicis si quis sermonē meū seruauerit nō gustabit mortem in eternū? Nūquid tu maior es pre nostro abraha qui mortuus est? Et prophete mortui sūt. Quem teipsū facis? Respōdit ihesus. Si ego glorifico meipsū: gloria mea michil est. Est pater meus qui glorificat me: quē vos dicitis q; deus nr̄ est & nō cognouistis eum. Ego autem noui eū. Et si dixero quia nō scio eum: ero similis vob mendax. Sed scio eū: & sermonem eius seruo. Abraha pr̄ vester exultauit ut videret diē meū: & vidit: et gauisus est. Dixerūt ergo iudei ad eum. Quinquaginta ānos nondū habes: & abrahā vidisti? Dixit eis ihs. Amē amē dico vobis: anteqū abraham fieret ego sū. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum. Ihus aūt abscondit se: & exiuit de templo. IX

Et pterēs ihesus vidit hominē cecuz
a natiuitate: & interrogauerūt euz discipuli eius. Rabbi. quis peccauit. hic aut parentes eius: ut cecus nasceret? Rūdit ihus.

Neq; hic peccauit neq; parētes eius: sed ut
manifestentur opera dei in illo. Me oportet o-
perari opera eius qui misit me: donec dies
est. Venit nox: quando nemo potest operari.
Quamdiu sū in mūdo: lux sum mūdi. Hoc
cum dixisset expuit in terrā. et fecit lutū ex
sputo: ⁊ linuit lutū sup oculos eius: ⁊ dixit
ei. Vade laua in natatoria siloe: quod inter-
pretatur missus. Abiit ergo ⁊ lauit: et venit
videns. Itaq; vicini ⁊ qui viderāt eum prius
q̄ mendicus erat dicebāt. Nōne hic est q̄
sedebat ⁊ mendicabat? Alij dicebant quia
hic ē: alij aūt nequaq̄: ſ; similis ē ei. Ille
vero dicebat: q̄ ego sum. Dicebant ergo ei.
Quō apti sunt tibi oculi? Rūdit. Ille homo
qui dicit̄ ihesus lutum fecit: ⁊ vnxit oculos
meos: ⁊ dixit michi. Vade ad natatoriā si-
loe: ⁊ laua. Et abij: et laui. et video. Et dixe-
runt ei. Vbi est ille? Ait. Nescio. Adducūt
eū ad pharisēos qui cecus fuerat. Erat au-
tem sabbatū quando lutū fecit ihesus: ⁊ ape-
ruit oculos eius. Iterū ergo interrogabāt
eum pharisei quō vidisset. Ille autē dixit
eis. Lutū michi posuit sup oculos: ⁊ laui et
video. Dicebant ergo ex pharisēis quidā.
Nō est hic homo a deo: qui sabbatū nō cu-
stodit. Alij autē dicebant. Quō potest ho-
mo peccatō hēc signa facere? Et scisma erāt
inter eos. Dicūt ergo cecō iterū. Tu quid
dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille aūt
dixit: q̄ ꝓphēta est. Nō crediderunt ergo
iudei de illo q̄ cecus fuisſ; ⁊ vidisset: donec
vocauerūt parētes eius qui viderat: et in-
rogauerūt eos dicētes. Hic est filius vester:
quem vos dicitis q̄ cecus natus est? Quō
ergo nūc videt? Rūderūt eis parētes eius:
et dixerūt. Scimus q̄ hic ē filius noster:
et q̄ cecus natus est. Quō aūt nūc videat
nescimus: ⁊ quis eius aperuit oculos nos ne-
scim⁹. Ipsū interrogate. Etatē habet: ipse
de se loquat̄. Hec dixerūt parentes eius:
quoniam timebāt iudeos. Iam enim ꝓspi-
rauerāt iudei: ut si quis eū cōfiteret̄ esse cri-
stum extra synagogam fieret. Propterea
parentes eius dixerūt. q̄ etatē habet: ipm
interrogate. Vocauerūt ergo rursū hoīem
qui fuerat cecus: ⁊ dixerūt ei. Da gloriam
deo. Nos scimus q̄ hic homo peccator est.
Dixit ergo eis ille. Si peccator ē nescio: vnu
scio: q̄ cecus cū essem. modo video. Dixerūt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quō aperuit tibi o-
culos? Rūdit eis. Dixi vobis iā: ⁊ audistis.
Quid iterū vultis audire? Nunquid⁊ vos
vultis discipuli eius fieri? Maledixerūt ergo
ei: et dixerunt. Tu discipulus illius sis: nos
autē mosi discipuli sumus. Nos scimus q̄
mosi locutus est deus: hūc autem nescim⁹
vnde sit. Rūdit ille homo: ⁊ dixit eis. In hoc
enim mirabile ē q̄ vos nescitis vnde sit: ⁊ a-
peruit meos oculos. Scimus autē q̄ peccā-
tores deus nō audit: ſ; si quis dei cultor ēt vo-
luntatē eius facit: hūc exaudit. A seculo nō
est auditum: q̄ quis aperuit oculos ceci nati.
Nisi esset hic a deo: nō poterat facere quicq̄.
Rūderūt: ⁊ dixerūt ei. In peccatis natus es
totus: ⁊ tu doces nos? Et eiecerūt eū foras.
Audiuit ihesus q̄ eiecerunt eū foras: et cū
inuenisset eū dixit ei. Tu credis in filiū dei?
Respondit ille ⁊ dixit. Quis ē dñe ut credā
in eum? Et dixit ei ihesus. Et vidisti eū: ⁊ qui
loquitur tecū ipse ē. At ille ait. Credo dñe.
Et procidēs adorauit eū. Et dixit ei ihesus. In
iudiciū ego in hūc mundū veni: ut qui non
vident videāt: ⁊ qui vident ceci fiant. Et au-
dierūt quidā ex pharisēis qui cū ipso erāt:
et dixerūt ei. Nunquid⁊ nos ceci sum⁹? Di-
xit eis ihs. Si ceci eētis nō haberetis pccm.
Nūc vēo dicitis q̄ vid⁹: pccm vrm manet.

X Amen amē dico vobis: qui non
intrat p ostiū in ouile ouiū ſ; ascendit
aliūde: ille fur est ⁊ latro. Qui aūt intrat per
ostium. pastor est ouium. Huic ostiarius
aperit: et oues vocem eius audiūt. Et ꝓprias
oues vocat nominatim: ⁊ educit eas. Et cū
ꝓprias oues emisit ante eas vadit: ⁊ oues
illū sequūtur: q̄ sciunt vocē ei⁹. Alienū autē
nō sequūtur. sed fugiūt ab eo: q̄ non nouerūt
vocē alienorū. Hoc proverbiū dixit eis
ihesus. Illi aūt non cognouerūt quid loque-
rēt̄ eis. Dixit ergo eis iterū ihesus. Amen
amē dico vobis: q̄ ego sū ostiū ouiū. Oēs
quotq̄t venerūt fures sūt ⁊ latrones: ſ; non
audierūt eos oues. Ego sum ostiū. Per me
si quis introierit saluabit̄: et ingredietur et
egredietur: ⁊ pascua inuenet. Fur nō venit:
nisi ut furetur ⁊ mactet et pdat. Ego venit ut

vitam habeāt: et abūdantius habeāt. Ego
sum pastor bonus. Bonus pastor aiaz suā
dat p ouib⁹ suis. Mercēnarius aūt et qui
nō est pastor cuius non sūt oues ꝓprie · vi-
det lupum venientē ⁊ dimittit oues ⁊ fugit:
et lupus rapit · ⁊ dispgit oues. Mercēnari⁹
aūt fugit qꝫ mercēnarius est: ⁊ nō pertinet
ad eiz de ouib⁹. Ego sū pastor bonus: ⁊ co-
gnosco meas: ⁊ cognoscūt me mee. Sicut
pater · et ego agnosco pr̄em: ⁊ animā meā
pono p ouib⁹ meis. Et alias oues habeo q̄
non sūt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me ad-
ducere ⁊ vocem meā audiēt: ⁊ fiet vnū ou-
le ⁊ vnus pastor. Propterea me pater dili-
git: qꝫ ego pono animā meā: ⁊ iterū sumaz
eam. Nemo tollit eam a me: ſ ego pono eā
a meipo. Potestatē habeo ponēdi eam: et
potestatē habeo iterū sumēdi eaz. Hoc mā-
datū accepi a patre meo. Dissensio iterū fa-
cta est inter iudeos ꝓpter sermones hos.
Dicebant aūt multi ex ipis. Demonū habz
et msanit. Quid eū auditis? Alij dicebant.
Hec verba nō sūt demonū habētis. Nūq'd
demonū potest cecoꝝ oculos aperire? Fcā
sunt aūt encenia in ihꝛosolimis: et hyems
erat. Et ambulabat ihꝛsus in templo in por-
ticu salomonis. Circūdederūt ergo eiz iu-
dei: ⁊ dicebant ei. Quousq̄z animā nr̄am tol-
lis? Si tu es cristus: dic nobis palā. Rūdit
eis ihꝛsus. Loquor vobis: ⁊ nō credis. O-
pera que ego facio in nomine patris mei:
hec testimonū phibēt de me. Sed vos nō
credis: qꝫ non estis ex ouib⁹ meis. Oues
mee vocem meam audiūt: ⁊ ego ognosco
eas: ⁊ sequūtur me. Et ego vitam eternā do
eis: ⁊ non pibūt in eternū: et nō rapiet eas
quisq̄ de maū mea. Pater meus q̄ dedit
michi maius omib⁹ ē: ⁊ nemo potest rape
de maū patris mei. Ego ⁊ pater vnū sum⁹.
Sustulerūt lapides iudei: ut lapidarēt eiz.
Rūdit eis ihꝛsus. Multa bona opera ostēdi
vobis ex patre meo. Propter quod eoꝝ
opus me lapidatis? Responderūt ei iudei.
De bono ope nō lapidamus te · sed de bla-
sphemia: ⁊ quia tu homo cū sis: facis teipm
deū. Rūdit eis ihꝛsus. Nōne scriptum est in
lege vestra qꝫ ego dixi dij estis? Si illos
dixit deos ad quos sermo dei factus ē · et
nō potest solui scriptura: quē pater sanctifi-
cauit et misit in mundū vos dicitis quia bla-
sphemas qꝫ dixi filius dei sū? Si nō facio o-
pera pr̄is mei: nolite credere michi. Si aūt
facio: ⁊ si michi nō vultis credere · operib⁹
credite: vt cognoscatis ⁊ credatis · qꝫ in me
est pater · et ego in patre. Querebant ergo
eum apprehendere: ⁊ exiuit de manib⁹ eoꝝ.
Et abiit iterū trans iordanen in eū locū vbi
erat iohānes baptizās primū: ⁊ mānsit illic.
Et multi venerūt ad eum ⁊ dicebāt: qꝫ iohā-
nes quidē signū fecit nullū. Omnia aūt que-
cunq̄z dixit iohannes de hoc vera erant: et
multi crediderunt in eum.

nouit me

XI

Erat autē quidam languēs lazarus a
bethania: de castello marie et marthe
sororū eiꝰ. Maria aūt erat que vnxit domi-
nū vnguēto: ⁊ extersit pedes eius capillis
suis: cuius frater lazarus infirmabat'. Mise-
rūt ergo sorores eius ad eū dicētes. Domi-
ne: ecce quē amas infirmat'. Audiens aūt
ihꝛsus: dixit eis. Infirmitas hec non est ad
mortē · sed p gloria dei: vt glorificet' filius
dei p eam. Diligebat aūt ihꝛsus martham: ⁊
sororē eius mariā ⁊ lazarū. Vt ergo audiuit
qꝫ infirmabat': tūc quidē mansit in eodē loco
duob⁹ diebz. Deinde post hec dicit discipu-
lis suis. Eamus in iudeā iterū. Dicūt ei disci-
puli. Rabbi nūc querebāt te iudei lapidare:
et iterū vadis illuc? Respōdit ihꝛsus. Nōne
duodecim sūt hore diei? Si quis ābulaueit
in die nō offēdit: qꝫ lucē huius mūdi videt.
Si aūt ambulauerit in nocte offendit: qꝫ
lux nō est in eo. Hec ait: ⁊ post hec dicit eis.
Lazarus amicus noster dormit: ſ vado vt
a somno exsuscitez eū. Dixerūt ergo discipu-
li eius. Domine: si dormit saluus erit. Dixe-
rat aūt ihꝛsus de morte eius: illi aūt putaue-
rūt quia de dormicōe somni diceret. Tunc
ergo ihs dixit eis manifeste. Lazarus mor-
tuus ē: ⁊ gaudeo ꝓpter vos vt credatis: qm̄
nō eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit er-
go thomas qui dicit' didimus ad⁹ discipu-
los. Eamus ⁊ nos: et moriamur cū eo. Veni-
taq̄z ihꝛsus: ⁊ inuenit eū q̄tuor dies iam in
monumēto habentē. Erat aūt bethania iux̄
ihꝛosolimā quasi stadijs quindecim. Mul-
ti aūt ex iudeis venerāt ad marthā et mariā:

ut consolarent eas de fratre suo. Martha
ergo ut audiuit q ihesus venit occurrit illi:
maria aut domi sedebat. Dixit ergo martha
ad ihesu. Domine: si fuisses hic frater meus
nõ fuisset mortuus. Sed & nũc scio: q que-
cũq; poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit
illi ihs. Resurget frater tuus. Dicit ei mar-
tha. Scio q resurget in resurrectõe in no-
uissimo die. Dicit ei ihs. Ego sũ resurrectõ
et vita. Qui credit in me etiam si mortuus
fuerit viuet: et omnis qui viuit & credit in
me: nõ morietur in eternũ. Credis hoc? Ait
illi. Utiq; dñe. Ego credidi q tu es cristus
filius dei: q̃ in hũc mundũ venisti. Et cũ hec
dixisset: abiit & vocauit mariam sororẽ suaz
silentio dicẽs. Magister adest: & vocat te.
Illa ut audiuit surgit cito: et venit ad eum.
Nondũ enim venerat ihs in castellũ: sed
erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei mã-
tha. Judei ergo qui erãt cũ ea in domo & cõ-
solabãtur eaz cũ vidissent mariã quia cito
surrexit & exiit: secuti sũt eam dicẽtes. Quia
vadit ad monumentũ ut ploret ibi. Maria
ergo cũ venisset vbi erat ihesus: videns eũ
cecidit ad pedes eius & dixit ei. Dñe: si fuisses
hic nõ esset mortuus frater meus. Ihesus
ergo ut vidit eã plorantẽ & iudeos qui ve-
nerãt cũ ea plorantes infremuit spũ: & tur-
bauit seipsũ & dixit. Vbi posuistis eũ? Dicũt
ei. Domine: veni & vide. Et lacrimatus ẽ ihe-
sus. Dixerũt ergo iudei. Ecce quõ amabat
eum. Quidam aut ex ipis dixerũt. Nõ po-
terat hic qui aperuit oculos ceci nati facere:
vt hic nõ moreret? Ihesus ergo rursũ fre-
mẽs in semetipo venit ad monumentũ. Erat
aut spelunca: & lapis suppositus erat ei. Ait
ihesus. Tollite lapidẽ. Dicit ei martha soror
eius qui mortuus fuerat. Domine iam fetet:
q̃ triduanus est enim. Dicit ei ihs. Nõne
dixi tibi: quoniaz si credideris videbis glo-
riam dei? Tulerũt ergo lapidẽ. Ihesus autẽ
eleuatis sursuz oculis dixit. Pater gratias
ago tibi quoniã audisti me. Ego autẽ scie-
bam q semper me audis: sed ꝓter populuz
qui circũstat dixi: ut credant q tu me misi-
sti. Hec cũ dixisset: voce magna clamauit.
Lazare veni foras. Et statim pdiit qui fue-
rat mortuus ligatus manus & pedes institis:
et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis
ihesus. Soluite eum: & sinite abire. Multi
ergo ex iudeis qui venerãt ad mariã et mar-
thaz & viderant que fecit ihesus: crediderũt
in eum. Quidaz aut ex ipis abierũt ad pha-
riseos: et dixerũt eis que fecit ihesus. Colle-
gerũt ergo pontifices & pharisei conciliũ: et
dicebant. Quid facimus? Quia hic homo
multa signa facit. Si dimittimus eum sic:
omẽs credẽt in eũ. Et venẽt romani: & tollẽt
locũ nostrũ & gentẽ. Vnus autez ex ipis cai-
phas nomine: cũ esset pontifex ãni illius di-
xit eis. Vos nesciis q̃q̃ nec cogitatis: q
expedit vobis ut vnus moriat homo ꝓ po-
pulo: & non tota gens pereat. Hoc autem
a semetipo non dixit: sed cuz esset pontifex
ãni illius ꝓphetauit: q ihs moriturus erat
ꝓ gente. Et nõ tantũ ꝓ gente: sed ut filios dei
qui erant dispsi cõgregaret in vnũ. Ab illo
ergo die cogitauerũt ut interficerẽt eũ. Ihs
ergo iam nõ in palam ambulabat apud iu-
deos: sed abiit in regionẽ iuxta desertũ in ciui-
tatem que dicit effrem: & ibi morabat cum
discipulis suis. Proximũ autẽ erat pascha
iudeoꝝ: & ascenderũt multi ihrosolimã de
regione ãte pascha: ut sanctificarẽt seipos.
Querebãt ergo ihesum: & colloquebantur
adinuicẽ in templo stantes. Quid putas
q nõ venit ad diez festũ istũ? Dederãt aut
pontifices & pharisei mandatũ: ut si quis co-
gnouerit vbi sit indicet: ut apprehendãt eũ.

XII

Ihesus ergo ante sex dies pasche
venit bethaniã vbi lazarus fuerat mortuus:
quẽ suscitauit ihesus. Fecerũt aut ei cenam
ibi & martha ministrabat: lazarus veo vnus
erat ex discumbentibus cuz eo. Maria ergo
accepit libram vnguenti nardi pistici pre-
ciosi et vnxit pedes ihesu: et extersit pedes
eius capillis suis: & domus impleta est
ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex di-
scipulis eius iudas scariothis qui erat cuz
traditurus. Quare hoc vnguentum non
venijt trecẽtis denariis: & datuz ẽ egenis?
Dixit aut hoc non quia de egenis pinebat
ad eum: sed quia fur erat: & loculos habẽs ea
que mittebant portabat. Dixit ergo ihesus.
Sine illam: ut in diẽ sepulture mee seruet
illud. Pauperes enim semp habetis vobiscũ:

me aūt non semp habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis qꝫ illic ē: et venerunt nō ꝓpter ihesum tantū: ſ ut lazarū viderent quē ſuſcitauit a mortuis. Cogitauerūt autē principes ſacerdotū ut lazarū interficerēt: qꝫ multi ꝓpter illū abibāt ex iudeis: et credebāt in ihesū. In craſtinū autē turba multa q̄ venerat ad diē festū cū audiſſent qꝫ venit ihs ihꝛoſolimā accepēt ramos palmarꝫ: et ꝓcesſerūt obuiaz eiꝫ clamabāt: osanna. bn̄dictus qui venit in nomīe domini rex iſrl. Et inuenit ihus aſellū: et ſedit ſup eum ſicut ſcriptum est. Noli timere filia ſyon: ecce rex tuus venit ſedēs ſup pullū aſine. Hec non cognouerūt diſcipuli eius primū: ſ quādo glorificatus est ihs tūc recordati ſūt quia hec erāt ſcripta de eo: et hec fecerūt ei. Teſtimonīū ergo phibebat turba q̄ erat cum eo quādo lazarū vocauit de monumēto: et ſuſcitauit eū a mortuis. Propterea et obuiā venit ei turba: qꝫ audierūt eum fecisse hoc ſignū. Phariſei ergo dixerūt ad ſemetipos. Videtis qꝫ nichil ꝓficimus? Ecce mūdus totus poſt eum abiit. Erāt autem quidā gēiles ex hijs qui aſcenderāt ut adorarēt in die festo. Hi ergo acceſſerūt ad philippū qui erat a bethſaida galilee: et rogabāt euz dicētes. Dn̄e: volumus ihm videre. Venit philippus: et dicit ādree. Andreas rurſū et philippus dixerūt ihesu. Ihus autem rn̄dit eis dicēs. Venit hora ut clarificet filius homis. Amē amē dico vobis: niſi granū frumēti cadēs in terraz mortuū fuerit: ipm ſoluz manet. Si autē mortuū fuerit: multū fructū affert. Qui amat aīam ſuā: pdet eam. Et qui odit aīaz ſuā in hoc mūdo: in vitaz eternā cuſtodit eā. Si quis michi miniſtrat: me ſequat. Et vbi ſū ego: illic et miniſter meus erit. Si quis michi miniſtrauerit: honorificabit euz pater meus. Nūc aīa mea turbata est. Et quid dicā? Pater ſaluſica me ex hac hora. Sed ꝓpterea venī in horaz hāc. Pater clarifica nomē tuū. Venit ergo vox de celo dicēs. Clarificaui: et iterū clarificabo. Turba ergo q̄ ſtabat et audierat dicebat tonitruū esse factū. Alij aūt dicebāt. Angelus ei locut? est. Rn̄dit ihs: et dixit. Nō propter me hec vox venit: ſ ꝓpter vos. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc pn̄ceps huius mūdi eiciet foras. Et ego ſi exaltatus fuero a tra: oīa trahā ad meipſū. Hoc aūt dicebat: ſignificās q̄ morte eſſ moriturus. Rn̄dit ei turba. Nos audiuimus ex lege: qꝫ criſtus manet in eternum. Et quō tu dicis oportet exaltai filiū homis? Et quis est iſte filius homis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicuz lume in vobis est. Ambulate dū lucez habetis: ut nō vos tenebre oprehendāt. Et q̄ ambulat in tenebris: neſcit quo vadit. Dū lucez habetis credite in lucem: ut filij lucis ſitis. Hec locutus est ihus: et abiit et abſcōdit ſe ab eis. Cum aūt tāta ſigna feciſſ coraz eis nō credebāt in eū: vt ſermo yſaie impleret quē dixit. Domīe quis credidit auditui nr̄o: et brachiū domī cui reuelatū est? Propterea nō poterāt credere: qꝫ iterū dixit yſaias. Excecauit oculos eorꝫ et induraut cor eorꝫ: ut nō videāt oculis et intelligāt corde et conuertāt et ſanem eos. Hec dixit yſaias quādo vidit gloriam eius: et locutus est de eo. Verūtamē et ex pn̄cipibus multi crediderūt in eū: ſ ꝓpter phariſeos nō ꝓfitebāt: ut de ſynagoga nō eicerēt. Dilexerūt enim glorizaz hominū magis q̄ gloriam dei. Ihesus autez clamauit et dixit. Qui credit in me: nō credit in me ſed in euz qui miſit me. Et qui videt me: videt eum q̄ miſit me. Ego lux in mundū venī: ut oīs qui credit in me in tenebris non maneat. Et ſi quis audierit ⁊ba mea et nō cuſtodierit: ego nō iudico eum. Nō enim venī ut iudicē mūdū: ſed ut ſaluſicem mundū. Qui ſpnit me et nō accipit ⁊ba mea: habz qui iudicet eū. Sermo quem locutus ſū: ille iudicabit euz in nouiſſimo die. Quia ego ex meipo nō ſū locutus: ſ qui miſit me pater ipſe michi mandatū dedit: quid dicā et quid loquar. Et ſcio: qꝫ mandatū eius vita etna ē. Que ergo ego loquor: ſicut dixit mi pater ſic loqr.

XIII

Ante diez festū paſche ſciēs ihesus qꝫ venit hora eius ut trāſeat ex hoc mūdo ad pr̄ez: cū dilexiſſ ſuos qui erāt in mūdo: in finē dilexit eos. Et cena facta cū diabolī iā miſiſſ in cor ut traderet eū iudas ſimonis ſcariothis: ſciēs qꝫ oīa dedit ei pater in manus et qꝫ a deo exiuit et ad deū vadit: ſurgit a cena et ponit veſtimēta ſua: et cuz accepiſſet

lintheum pcinxit se. Deinde misit aquam in
pelvim: et cepit lauare pedes discipulorum: et
extergere linteo quo erat pcinctus. Venit
ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus.
Dne tu mihi lauas pedes? Rndit ihesus: et
dixit ei. Qd ego facio tu nescis modo: scies
autem postea. Dicit ei petrus. Non lauabis
mihi pedes in eternum. Rndit ei ihs. Si non la-
uero te: non habebis partem mecum. Dicit ei
simon petrus. Domine: non tantum pedes meos:
sed et manus et caput. Dicit ei ihesus. Qui lo-
tus est non indiget nisi ut pedes lauet: sed est
mundus totus. Et vos mundi estis: sed non
omnes. Sciebat enim quisnam esset qui trade-
ret eum. Propterea dixit: non estis mundi omes.
Postq̃ ergo lauit pedes eorum accepit vesti-
menta sua: et cum recubuisset iterum dixit eis. Sci-
tis quid fecerim vobis? Vos vocatis me
magister et domine: et bene dicitis. Sum etenim.
Si ergo ego laui pedes vestros dominus
et magister: et vos debetis alter alterius la-
uare pedes. Exemplum enim dedi vobis: ut
quemadmodum ego feci vobis ita et vos fa-
ciatis. Amen amen dico vobis: non est seruus
maior domino suo: neq; apostolus maior est eo
qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si fece-
ritis ea. Non de omnibus vobis dico. Ego scio
quos elegerim. Sed ut adimpleat scptura:
qui manducat mecum panem leuabit contra
me calcaneum suum. Amodo dico vobis pusq̃
fiat: ut cum factum fuerit credatis quia ego sum.
Amen amen dico vobis: qui accipit si quem mi-
sero me accipit. Qui autem me accipit: acci-
pit eum qui me misit. Cum hec dixisset ihus
turbatus est spiritu: et pteestatus est et dixit. Amen
amen dico vobis: quia vnus ex vobis tradet
me. Aspiciebant ergo adinuicem discipuli: he-
sitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens
vnus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem
diligebat ihesus. Innuit ergo hunc simon pe-
trus: et dixit ei. Quis est de quo dicit? Itaq;
cum recubuisset ille supra pectus ihesu: dicit ei
Dne quis est? Rndit ihus. Ille est: cui ego
intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset pa-
nem: dedit iude simonis scariothis. Et post
buccellam introiuit in eum sathanas. Et dicit
ei ihesus. Quod facis facilius. Hoc autem
nemo scuit discumbentium: ad quid dixerit
ei. Quidam enim putabant quia loculos habebat
iudas quia dixisset ei ihesus. eme ea q̃ opus sunt
nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid
daret. Cum ergo accepisset ille buccellam: exiuit
continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset. dixit
ihesus. Nunc clarificatus est filius hominis:
et deus clarificatus est in eo. Si deus clarifi-
catus est in eo: et deus clarificabit eum in semetip-
so: et continuo clarificabit eum. Filioli: adhuc
modicum vobiscum sum. Quaeretis me: et sicut di-
xi iudeis quo ego vado vos non potestis ve-
nire. Et vobis dico modo. Mandatum nouum
do vobis: ut diligatis inuicem sicut dilexi vos:
vt et vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent
omnes quia discipuli mei estis: si dilectionem ha-
bueritis adinuicem. Dicit ei simon petrus. Do-
mine quo vadis? Rndit ihs. Quo ego va-
do non potes me modo sequi: sequeris autem
postea. Dicit ei petrus. Quare non possum te
sequi modo? Animam meam pro te ponam. Rndit
ei ihs. Aiam tuam pro me ponis? Amen amen di-
co tibi: non cantabit gallus donec ter me negas.

Et dixit discipulis suis. Non XIIII

Non turbetur cor vestrum. Creditis in deum: et
in me credite. In domo patris mei mansiones
multe sunt. Si quo minus: dixissem vobis quia
vado parare vobis locum. Et si abiero et pparaue-
ro vobis locum: iterum veniam et accipiam vos ad
meipsum: ut vbi sum ego et vos sitis. Et quo e-
go vado scitis: et viam scitis. Dicit ei thomas.
Domine: nescimus quo vadis. Et quomodo
possumus viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum
via et veritas et vita. Nemo venit ad patrem
nisi per me. Si cognouissetis me: et patrem meum
vtique cognouissetis. Et amodo cognoscetis
eum: et vidistis eum. Dicit ei philippus. Dne:
ostende nobis patrem et sufficit nobis. Dicit
ei ihesus. Tanto tempore vobiscum sum: et non
cognouistis me? Philippe: qui videt me vi-
det et patrem. Quomodo tu dicis ostende nobis pa-
trem? Non credis quia ego in patre: et pater in
me est? Verba q̃ ego loquor vobis: a meipso
non loquor. Pater autem in me manens: ipse fa-
cit opera. Non creditis quia ego in patre: et pa-
ter in me est? Alioquin pter opera ipsa cre-
dite. Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ipse faciet: et ma-
iora horum faciet. Quia ego ad patrem vado:

et quodcũq; petieritis pr̃em in nomĩe meo
hoc faciam: vt glorificet̃ pater in filio. Si
quid petieritis me in noĩe meo hoc faciam.
Si diligitis me: mandata mea seruate. Et
ego rogabo patrem ⁊ aliũ paraclitũ dabit
vobis ut maneat vobiscũ in eternũ spiritũ
veritatis: quẽ mundus nõ potest accipere:
q̃ nõ videt eum nec scit eum. Vos autẽ co-
gnoscitis eũ: quia apud vos manebit: ⁊ in
vobis erit. Nõ relinquã vos ꝓphanos: ve-
niam ad vos. Adhuc modicũ: ⁊ mũdus
me iam non videt. Vos autem videtis me:
q̃ ego viuo et vos viuetis. In illo die vos
cognoscetis quia ego sum in patre meo: ⁊
vos in me: ⁊ ego in vob. Qui habet mãda-
ta mea ⁊ seruat ea: ille ẽ qui diligit me. Qui
autem diligit me: diliget̃ a patre meo. Et
ego diligam eũ: ⁊ manifestabo ei meipsũ.
Dicit ei iudas: nõ ille scariothis. Dñe quid
factum ẽ q̃ manifestatur? es nob̃ teipsũ:
et nõ mũdo. Rñdit ihus: ⁊ dixit ei. Si q̃s
diligit me sermonẽ meũ seruabit: ⁊ pater
meus diliget eũ. et ad eũ veniemus: et man-
sionẽ apud eũ faciem?. Qui nõ diligit me:
sermones meos non seruat. Et sermonem
quẽ audistis nõ est meus: sed eius q̃ misit
me patris. Hec locutus sũ vob: apud vos
manẽs. Paraclitus autẽ spũs scũs quem
mittet pater in nomine meo ille vos docẽ-
bit omia: ⁊ suggeret vob omia quecũq; di-
xero vob. Pacẽ relinquo vob: pacẽ meã
do vob. Nõ quomodo mũdus dat: ego do
vobis. Nõ turbet̃ cor vestrũ: neq; formidet.
Audistis q̃ ego dixi vobis: vado ⁊ venio
ad vos. Si diligeretis me. gauderetis vtiq;
q̃ vado ad pr̃em: quia pater maiõ me
est. Et nũc dixi vobis priusq̃ fiat: ut cũ fa-
ctũ fuerit credatis. Iam nõ multa loq̃r vo-
biscũ. Venit enĩ princeps mũdi huius: et
in me nõ habet quicq̃. Sed ut cognoscat
mũdus q̃ diligo pr̃em: ⁊ sic mandatũ dedit
mihi pr̃: sic facio. Surgite: eamus hĩc. XV
Ego sũ vitis vera: ⁊ pater meus agrico-
la est. Omẽ palmitẽ in me nõ ferentem
fructũ tollet eũ: ⁊ omẽ qui fert fructũ
purgabit eũ: ut fructũ plus afferat. Iã vos
mũdi estis: ꝓpter sermonẽ quẽ locutus sũ
vob. Manete in me: ⁊ ego in vobis. Sicut
palmes nõ potest ferre fructũ a semetipso
nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me mã-
seritis. Ego sũ vitis: vos palmites. Qui ma-
net in me ⁊ ego in eo hic fert fructũ multũ:
quia sine me nihil potestis facere. Si quis
in me non mãserit mittetur foras sicut pal-
mes ⁊ arescet: ⁊ colligẽt eũ ⁊ in ignẽ mittẽt
et ardet. Si manseritis in me ⁊ verba mea
in vobis manserint: quodcunq; volueritis
petetis: ⁊ fiet vob. In hoc clarificat̃ est pa-
ter meus. ut fructũ plurimũ afferatis: et effi-
ciamini mei discipuli. Sicut dilexit me pr̃:
et ego dilexi vos. Manete in dilectõe mea.
Si p̃cepta mea seruaueritis manebitis in
dilectõe mea: sicut et ego pr̃is mei p̃cepta
seruaui: ⁊ maneo in eius dilectõe. Hec locu-
tus sũ vobis: ut gaudiũ meũ in vobis sit: et
gaudiũ vestrũ impleatur. Hoc est p̃ceptũ
meũ: ut diligatis inuicẽ sicut dilexi vos. Ma-
iorẽ hac dilectõnẽ nemo habet: q̃ ut aĩam
suã ponat quis pro amicis suis. Vos amici
mei estis: si feceritis que ego p̃cipio vobis.
Iã non dicã vos seruos: quia seruus nescit
quid faciat dominus eius. Vos autẽ dixi a-
micos: quia omia quecũq; audiui a patre
meo nota feci vob. Nõ vos me elegistis sed
ego elegi vos: ⁊ posui vos ut eatis ⁊ fructũ
afferatis: ⁊ fructus vester maneat: ut quod-
cunq; petieritis patrẽ in nomine meo det vo-
bis. Hec mando vobis: vt diligatis inuicẽ.
Si mũdus vos odit: scitote quia me prio-
rẽ vobis odio habuit. Si de mũdo fuissetis:
mũdus quod suũ erat diligeret. Quia vero
de mũdo nõ estis. sed ego elegi vos de mũ-
do: ꝓpterea odit vos mundus. Memẽtote
sermonis mei: quẽ ego dixi vobis. Non est
seruus maior domino suo. Si me p̃secuti sũt:
et vos p̃sequẽt̃. Si sermonẽ meũ seruauerũt: et vestrũ seruabũt. Sed hec omia faciẽt
vob ꝓpter nomẽ meũ: quia nesciũt eum qui
misit me. Si nõ venissem ⁊ locutus fuissem
eis: peccatũ nõ haberẽt. Nũc aũt excusacõem
non habẽt de peccato suo. Qui me odit: et
pr̃em meũ odit. Si opera non fecissem in eis
q̃ nemo alius fecit: peccatũ nõ haberẽt. Nũc
autem et viderũt ⁊ oderũt: ⁊ me ⁊ pr̃em meum.
Sed ut adimpleat̃ sermo qui in lege eorũ
scriptus est: q̃ odio habuerunt me gratis.

Cum autez venerit paracletus quē ego mit-
tam vobis a patre spiritum veritatis q̄ a pre
ꝓcedit: ille testimoniū phibebit de me. Et
vos testimoniū phibebitis: quia ab initio
Hec locutus sū XVI mecū estis.
vobis: ut nō scandalizemini. Absq̄ sy-
nagogis facient vos. Sed venit hora: ut oīs
qui interficit vos arbitret obsequiū se pre-
stare deo. Et hec facient vobis: q̄ nō nouerūt
patrē neq̄ me. Sed hec locutus sū vobis:
vt cū venerit hora eorū reminiscamini: q̄ e-
go dixi vobis. Hec autez vobis ab initio
nō dixi: quia vobiscū eram. Et nūc vado ad
eum qui misit me: et nemo ex vobis interro-
gat me quo vadis. Sed quia hec locutus
sū vobis: tristicia implebit cor vestrū. Sed
ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt
ego vadam. Si enim nō abiero: paracle-
tus nō veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā
eū ad vos. Et cū venerit: ille arguet mūdū
de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccō
quidē: q̄ nō crediderunt in me. De iustitia
vero: q̄ ad patrē vado: et iam nō videbitis
me. De iudicō autē: q̄ princeps huius mū-
di iam iudicatus est. Adhuc multa habeo
vobis dicere: sed non potestis portare mō.
Cum autē venerit ille spūs veritatis: docebit
vos omēm veritatē. Non enim loquet a se
metipso: sed quecūq̄ audiet loquet: et que
ventura sūt annūciabit vobis. Ille me clarifi-
cabit: q̄ de meo accipiet: et annūciabit vob.
Omnia quecūq̄ habet pater mea sūt. Pro-
pterea dixi q̄ de meo accipiet: et annūciabit
vobis. Modicū et iā nō videbitis me. et iterū
modicū et videbitis me: q̄ vado ad patrem.
Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicē.
Quid ē hoc qd̄ dicit nobis modicū et non
videbitis me. et iterū modicum et videbitis
me et q̄ vado ad pātrem? Dicebāt ergo. Quid
est hoc qd̄ dicit modicum? Nescimus quid
loquit. Cognouit autez ihesus q̄ volebāt
eū interrogare: et dixit eis. De hoc queritis
inter vos q̄ dixi modicū et nō videbitis me:
et iterū modicū et videbitis me. Amē amen
dico vobis: q̄ plorabitis et flebitis vos: mū-
dus autē gaudebit. Vos autem contristabi-
mini: sed tristicia vra vertetur in gaudiū. Mu-
lier cū parit tristiciā habet: q̄ venit hora eius.
Cum autem peperit puerū iam nō memīt
pressure ꝓpter gaudiū: q̄ natus est homo
in mundū. Et vos igitur nūc quidē tristiciam
habetis. Iterū autez videbo vos et gaudebit
cor vestrū: et gaudiū vrm nemo tollet a vo-
bis. Et in illo die me nō rogabitis quicq̄.
Amē amē dico vobis: si quid petieritis pa-
trem in nomine meo dabit vobis. Vsq̄ mō
nō petistis quicq̄ in nomine meo. Petite et
accipietis: ut gaudiū vrm sit plenū. Hec i
puerbijs locutus sum vob. Venit hora: cū
iam nō in puerbijs loquar vobis: sed palā
de patre annūciabo vob. In illo die in noīe
meo petetis. Et nō dico vobis: q̄ ego roga-
bo patrē de vob. Ipse enim pater amat vos
q̄ vos me amastis: et credidistis q̄ a deo ex-
iui. Exiui a patre et veni in mundū: iterū reli-
quo mūdū: et vado ad pātrem. Dicūt ei discipu-
li eius. Ecce nūc palam loqueris: et puerbiū
nullū dicis. Nūc scimus q̄ scis omēia: et nō o-
pus ē tibi ut quis te interroget. In hoc cre-
dimus: quia a deo existi. Rūdit eis ihesus.
Modo creditis? Ecce venit hora: et iam venit
vt dispgamini vnusquisq̄ in ꝓpria: et me so-
lū relinquatis. Et nō sū solus: quia pr̄ me-
cū est. Hec locutus sū vobis: ut in me pacem
habeatis. In mundo pressurā habebitis: sed
confidite: ego vici mundū. XVII
Hec locutus est ihesus: et subleuatis ocu-
lis in celū dixit. Pater venit hora: cla-
rifica filiū tuū. ut filius tuus clarificet te. Si-
cut dedisti ei potestatē omnis carnis: ut omē
qd̄ dedisti ei det eis vitam eternā. Hec ē au-
tem vita eterna: ut cognoscāt te solum deum
verū: et quē misisti ihesum cristū. Ego te cla-
rificaui sup terrā: opus consūmaui: qd̄ dedisti
michi ut faciā. Et nūc clarifica me tu pater
apud temetipm: claritate quā habui prius
q̄ mundus fieret apud te. Manifestaui no-
mē tuū hominibus: q̄s dedisti michi de mundo.
Tui erant: et michi eos dedisti: et sermonem
meū seruauerūt. Nūc cognouerūt: q̄ omnia
q̄ dedisti michi abs te sūt. Quia verba q̄ dedi-
sti michi dedi eis: et ipi acceperūt et cognoue-
rūt vere q̄ a te exiui: et crediderūt q̄ tu me
misisti. Ego p eis rogo. Nō p mūdo rogo:
sed p hijs q̄s dedisti michi: q̄ tui sūt. Et mea
omnia tua sūt: et tua mea sunt: et clarificatus

sum in eis. Et iam non sū in mūdo: ⁊ hij in
mūdo sūt: ⁊ ego ad te venio. Pater sancte
serua eos in nomine tuo quos dedisti michi:
vt sint vnū sicut ⁊ nos. Cū essem cū eis: ego
seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti
michi ego custodiui: ⁊ nemo ex eis perijt nisi
filius perditionis: ut scriptura impleat. Nūc
autem ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo: ut
habeāt gaudiū meū impletū in semetipsis.
Ego dedi eis sermonē tuū: ⁊ mūdus eos o-
dio habuit: q̃ non sūt de mūdo sicut et ego
non sū de mūdo. Nō rogo ut tollas eos de
mūdo: sed ut serues eos a malo. De mūdo
nō sūt: sicut ⁊ ego non sū de mūdo. Sancti-
fica eos in veritate. Sermo tuus veritas ē.
Sicut tu me misisti in mundū: ita ⁊ ego misi
eos in mūdū. Et pro eis ego sanctifico me
ipsū: ut sint ⁊ ipsi sanctificati in veritate. Nō
p̃ eis aūt rogo tantū: sed ⁊ p̃ eis qui credituri
sūt p̃ verbum eorū in me: vt omnes vnū sint
sicut tu pr̃ in me ⁊ ego in te. ut et ipsi in nob̃
vnū sint: ut credat mūdus q̃ tu me misisti.
Et ego claritatē quā tu dedisti mihi dedi eis:
vt sint vnū sicut ⁊ nos vnū sumus. Ego in eis
et tu in me: ut sint consūmati in vnū: ⁊ cogno-
scat mūdus q̃ tu me misisti: ⁊ dilexisti eos
sicut ⁊ me dilexisti. Pater: quos dedisti mi-
chi volo ut vbi sū ego ⁊ illi sint mecū: ut vi-
deāt claritatē meā quā dedisti michi: q̃ dile-
xisti me ante constitutionē mūdi. Pr̃ iuste: mūdus
te nō cognouit. Ego aūt te cognoui: ⁊ hij co-
gnouerūt q̃ tu me misisti. Et notū feci eis no-
mē tuū ⁊ notū faciā: ut dilectio q̃ dilexisti
me in ipsis sit: ⁊ ego in ipsis. XVIII

Hec cū dixisset ihesus: egressus est cū di-
scipulis suis trās torrentē cedrō vbi
erat ortus in quē introiuit ipse ⁊ discipuli e-
ius. Sciebat aūt ⁊ iudas qui tradebat eū
locus: q̃ frequēter ihesus conuenerat illuc cū
discipulis suis. Iudas ergo cū accepisset co-
hortē ⁊ a pontificibus ⁊ phariseis ministros:
venit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihs
itaq; sciēs omnia q̃ ventura erāt sup eū: pro-
cessit ⁊ dixit eis. Quem q̃ritis? Rndērūt ei.
Ihesum nazarenū. Dicit eis ihesus. Ego sum.
Stabat aūt ⁊ iudas q̃ tradebat eū cū ipsis.
Vt ergo dixit eis ego sū: abierūt retrorsum.
et ceciderūt in terrā. Iterū ergo intrōgauit
eos. Quē q̃ritis? Illi aūt dixerūt. Ihm naza-
renū. Rndit ihesus. Dixi vobis: quia ego sū.
Si ergo me queritis: sinite hos abire. Vt
impleret sermo quē dixit: quia quos dedi-
sti michi nō perdidi ex eis quenq̃. Simō ER-
go petrus habēs gladiū eduxit eū: ⁊ percussit
pontificis seruū. ⁊ abscidit eius auriculā dexte-
ram. Erat aūt nomen seruo malchus. Dicit
ergo ihs petro. Mitte gladiū tuū in vagi-
nam. Calicē quē dedit michi pater: non bi-
bam illū? Cohors aūt ⁊ tribunus ⁊ ministri
iudeorū cōprehenderūt ihesū: ⁊ ligauerūt eum
et adduxerūt eū ad annā primū. Erat enim
socer caiphe: qui erāt pōtifex ānī illius. Erat
autē caiphas qui consiliū dederat iudeis: q̃
expedit vnū hoīem mori p̃ populo. Sequēbā-
tur autē ihesū simon petrus: ⁊ alius disci-
pulus. Discipulus aūt ille erat notus pontifici:
et introiuit cū ihesu in atriū pōtificis. Petrus
autē stabat ad ostiū foris. Exiuit ergo di-
scipulus qui erāt notus pontifici: ⁊ dixit osti-
arie: ⁊ introduxit petrū. Dicit ergo ancilla
ostiaria. Nūquid ⁊ tu ex discipulis es hōis
istius? Dicit ille. Nō sum. Stabāt aūt serui et
ministri ad prunas q̃ frigus erat: ⁊ calefa-
ciebāt se. Erat autē cū eis ⁊ petrus: stās ⁊ ca-
lefaciēs se. Pōtifex ergo interrogauit ihe-
sū de discipulis suis: ⁊ de doctrina eius. Respō-
dit ei ihs. Ego palam locutus sum mundo.
Ego semp docui in synagoga ⁊ in templo q̃
omnes iudei conuenūt: ⁊ in occulto locutus sū
michil. Quid me intrōgas? Interroga eos
qui audierūt: quid locutus sim ipsis? Ecce
hij scūt: que dixerim ego. Hec autem cum
dixisset: vnus assistēs ministrorū dedit ala-
pam ihu dicēs. Sic rndes pōtifici? Rndit ei
ihs. Si male locutus sū: testimoniū perhibe
de malo. Si autem bene: quid me cedis?
Et misit eum ānas ligatū ad caiphan pōti-
ficem. Erat autē simon petrus stās: ⁊ calefa-
ciēs se. Dixerūt ergo ei. Nūquid et tu ex di-
scipulis eius es? Negauit ille ⁊ dixit. Non
sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis: cognā-
tus eius cuius abscidit petrus auriculam.
Nōne ego te vidi in horto cū illo? Iterū ergo
negauit petrus: ⁊ statim gallus cantauit. Ad-
ducūt ergo ihm ad caiphā in prētorium. Erat
autem mane. Et ipsi nō introierūt in prētoriū

vt non ꝓtaminarent: sed vt manducarent
pascha. Exiuit ergo pilatus ad eos foras
et dixit. Quam accusacōem afferis aduer-
sus hominē hūc? Rndерūt: ⁊ dixerūt ei. Si
nō esset hic malefactor: nō tibi tradidissem
eū. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eū vos:
et sēm legem vrām iudicate eū. Dixerunt
ergo ei iudei. Nob nō licet interficē quēq̄.
Vt sermo ihesu impleret quē dixit: significans
q̄ morte esset moriturus. Introiuit ergo
iterum in ptoriū pilatus: ⁊ vocauit ihesum:
et dixit ei. Tu es rex iudeorū? Rndit ihesus.
A temetipso hoc dicis: an alij dixerūt tibi de
me? Respōdit pilatus. Nūquid ego iudeus
sum? Gens tua ⁊ pontifices tradiderunt te
michi. Quid fecisti? Rndit ihesus. Regnum
meū non est de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo
esset regnū meū: ministri mei vtiq̄ decertarēt
vt non traderer iudeis. Nūc autē regnum
meū non ē hinc. Dixit itaq̄ ei pilatus. Ergo
rex es tu? Rndit ihs. Tu dicis: q̄ rex sū ego.
Ego ī hoc natus sū. ⁊ ad hoc veni in mūdū:
vt testimoniū phibeam veritati. Omis qui
est ex veritate audit vocem meā. Dicit ei pi-
latus. Quid est veritas? Et cū hoc dixisset: ite-
rum exiuit ad iudeos: ⁊ dicit eis. Ego nul-
lam inuenio in eo causam. Est aūt ꝓsuetudo
vobis: vt vnū dimittam vobis in pascha.
Vultis ergo dimittam vob regē iudeorū?
Clamauerūt ergo rursū omes dicētes. Nō
hūc: sed barraban. Erat aūt barrabas latro.

Tunc ergo apprehendit **XIX**
pilatus ihesū: ⁊ flagellauit. Et milites
plectētes coronā de spinis imposuerūt capi-
ti eius: ⁊ veste purpurea circūdederūt eum.
Et venebāt ad eū: ⁊ dicebāt. Aue rex iude-
orū. Et dabant ei alapas. Exiuit iterū pila-
tus foras: ⁊ dicit eis. Ecce adduco vob eū
foras: vt cognoscatis quia nullā inuenio in
eo causam. Exiuit ergo ihs portans spineā
coronā: ⁊ purpureū vestimentū. Et dicit eis.
Ecce homo. Cū ergo vidissent eū pontifices
et ministri: clamabant dicētes. Crucifige:
crucifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite eū
vos: ⁊ crucifigite. Ego enim nō inuenio in
eo causam. Rndерūt ei iudei. Nos legē habe-
mus: ⁊ sēm legem debet mori: q̄ filiū dei se
fecit. Cū ergo audisset pilatus hūc smonē:
magis timuit. Et ingressus est in ptoriū iterū
: ⁊ dicit ad ihesū. Vnde es tu? Ihs autē
responsum nō dedit ei. Dicit ergo ei pilatus.
Michi non loqueris? Nescis q̄ potestatē
habeo crucifigē te. ⁊ ptātē habeo dimittere
te? Rndit ihus. Nō haberes potestatē adū
sum me vllā: nisi tibi datū esset desup. Propte-
ea qui me tradidit tibi maius peccatū habet.
Et exinde querebat pilatus dimittere eum.
Iudei autem clamabāt dicētes. Si hūc di-
mittis: non es amicus cesaris. Omis enim
qui se regem facit ꝓtradicit cesari. Pilatus
autem cū audisset hos sermones adduxit fo-
ras ihm: ⁊ sedit p tribunali ī loco qui dicit
lithostratos. hebraice autē gabatha. Erat
autē parasceue paschē: hora quasi sexta: et
dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autē clama-
bant. Tolle tolle: crucifige eū. Dicit eis pila-
tus. Regem vestrū crucifigam? Rndерūt pon-
tifices. Non habemus regē: nisi cesarē. Tūc
ergo tradidit eis illū: vt crucifigerēt. Su-
scepерūt autem ihm: ⁊ eduxerūt. Et baiulans
sibi crucē exiuit in eum qui dicit calvarie lo-
cum: hebraice golgotha. Vbi crucifixerūt
eū: ⁊ cū eo alios duos hinc ⁊ hinc: medius
autē ihm. Scripsit autē ⁊ titulū pilatus: et
posuit sup crucē. Erat autē scriptū: ihs naza-
renus rex iudeorū. Hunc ergo titulū multi
iudeorū legerūt: q̄ ꝓpe ciuitatē erat locus
vbi crucifixus est ihesus. Et erat scriptus he-
braice grece ⁊ latine. Dicebant ergo pilato
pontifices iudeorū. Noli scribere rex iudeo-
rum: sed q̄ ipe dixit: rex sum iudeorū. Rndit
pilatus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cū
crucifixissent eum acceperūt vestimēta eius:
et fecerūt q̄tuor partes: vnicuiq̄ militi ptes.
et tunicā. Erat autē tunica inconsutilis: desu-
p ꝓtexta p totū. Dixerūt ergo ad invicē. Nō
scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit.
Vt scriptura impleret dicēs. Partiti sūt ve-
stimēta mea sibi: ⁊ in vestem meā miserunt
sortē. Et milites quidē hec fecerūt. Stabāt
autē iuxta crucē ihu mater eius: ⁊ soror ma-
tris eius maria deophe ⁊ maria magdale-
ne. Cū vidisset ergo ihus matrē ⁊ discipulū
stantē quē diligebat: dicit matri sue. Mulie-
r: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo.
Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam

discipulus in sua. Postea sciēs ihesus quia
omnia consumata sūt: ut consumaretur scriptura dicit.
Sitio. Vas ergo erat positū aceto plenū. Illi
autē plenā aceto spongiā ysopo circūponētes: obtulerūt ori eius. Cū ergo accepisset ihesus
acetū dixit. Consūmatū est. Et inclinato
capite tradidit spiritū. Iudei ergo quoniā
parasceue erat ut nō remanerēt in cruce cōpora sabbato: erat enim magnus dies ille
sabbati: rogauerūt pilatū ut frangerentur
eorū crura et tollerētur. Venerūt ergo milites:
et primi quidē fregerūt crura: et alterius q̄
crucifixus est cū eo. Ad ihm aūt cū venissent.
vt viderūt eū iam mortuū nō fregerūt eius
crura: sed vnus militū lancea latus eius aperuit: et continuo exiuit sanguis et aqua. Et
qui vidit testimoniū phibuit: et verū est testimoniū eius. Et ille scit q̄ vera dicit: ut et vos
credatis. Facta sunt enim hec: vt scriptura
impleretur. Os nō cōminuetis ex eo. Et iterū
alia scriptura dicit. Videbūt in quē trānsfixerūt.
Post hec aūt rogauit pilatū ioseph ab arimathia eo q̄ esset discipulus ihu: occultus
autem ppter metū iudeorū: ut tollēt corpus
ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit autem et nicodemus
qui venerat ad ihesum nocte primū: ferens
mixturā mirre et aloes quasi libras centum.
Acceperūt ergo corpus ihu: et ligauerūt eū
linteis cū aromatibus sicut mos est iudeis
sepelire. Erat aūt in loco vbi crucifixus est
ortus: et in ortu monumētū nouū in quo nōdū quisq̄ positus erat. Ibi ergo ppter parasceuen iudeorū: q̄ iuxta erat monumentum
posuerūt ihm.

XX

Una aūt sabbati maria magdalene venit mane cū
adhuc tenebre essent ad monumētū: et vidit lapidē sublatū a monumento. Cucurrit
ergo et venit ad simonē petrū: et ad aliū discipulū quē amabat ihus: et dicit illis. Tulerūt dnm de monumēto: et nescimus vbi posuerūt eū. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus: et venerūt ad monumētū. Currebāt
aūt duo simul: et ille alius discipulus precucurrit citius petro: et venit primus ad monumētū. Et cū se inclinasset vidit posita linteamina: nō tamē introiuit. Venit ergo simō
petrus sequēs eū: et introiuit in monumētū.
Et vidit linteamina posita: et sudariū q̄d
fuerat sup caput eius nō cū linteaminibus
positū: sed separatū in uolutū in vnū locum.
Tūc ergo introiuit et ille discipulus q̄ venerat primus ad monumentū: et vidit et credidit. Nondū enim sciebant scriptura: q̄ oportuit eū a mortuis resurgere. Abierūt ergo
iterū discipuli ad semetipos. Maria autem
stabat ad monumentū foris plorās. Dū ergo fleret: inclinauit se et prspexit in monumētū. Et vidit duos angelos in albis sedētes:
vnū ad caput et vnū ad pedes: vbi positū erat
corpus ihu. Dicūt ei illi. Mulier q̄d plorasse
Dicit eis. Quia tulerūt dnm meū: et nescio vbi
posuerūt eū. Hec cū dixisset cōuersa est retrorsū:
et vidit ihm stantē: et nō sciebat q̄ ihesus est.
Dicit ei ihus. Mulier quid plorasse Quem
q̄ris. Illa existimās q̄ ortulanus esset: dicit
ei. Dne: si tu sustulisti eū dicito michi vbi posuisti eū: et ego eū tollā. Dicit ei ihus. Maria.
Conuersa illa dicit ei. Rabboni: q̄d dicitur magister. Dicit ei ihesus. Noli me tangere. Nondū enim ascendi ad prem meū. Vade aūt
ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad patrem meū et patrem vestrū: deū meū et deū vestrū. Venit maria magdalene annūcians
discipulis q̄ vidit dnm: et hec dixit michi. Cū
ergo sero esset die illo vna sabbatorū et foores
essent clause vbi erant discipuli congregati
ppter metū iudeorū: venit ihesus et stetit in
medio et dixit eis. Pax vobis. Et cū hec di
xisset: ostendit eis manus et latus. Gauisi sūt
ergo discipuli: viso dno. Dixit ergo eis iterū.
Pax vobis. Sicut misit me pater: et ego
mitto vos. Hec cū dixisset insufflauit: et dicit
eis. Accipite spiritū sanctū. Quorū remiseritis peccata remittūtur eis: et quorū retinueritis
retenta sūt. Thomas aūt vnus ex duodecim
qui dicitur didimus nō erat cū eis quando venit
ihesus. Dixerūt ergo ei alij discipuli. Vidimus dominū. Ille aūt dixit eis. Nisi videro
in manibus eius fixurā clauū: et mittā digitū
meū in locū clauorū: et mittā manū meam in
latus eius: nō credā. Et post dies octo iterū
erant discipuli eius intus: et thomas cum eis.
Venit ihs ianuis clausis: et stetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome.
Infer digitū tuū huc et vide manus meas: et

affer manū tuā ⁊ mitte in latus meū: et noli
esse incredulus sed fidelis. Rndit thomas ⁊
dixit. Dominus meus: ⁊ deus meus. Dicit
ei ihs. Quia vidisti me thoma credidisti:
beati qui non viderūt ⁊ crediderūt. Multa
quidē ⁊ alia signa fecit ihesus in ospectu di-
scipulorū suorū: q̄ nō sūt scripta in libro hoc.
Hec autem scripta sunt ut credatis quia
ihesus est filius dei: et vt credentes vitam
habeatis in nomine eius.

XXI

Postea manifestauit se iterū ihesus ad
mare tiberiadis. Manifestauit aūt sic.
Erant simul simon petrus ⁊ thomas q̄ dicit'
didimus ⁊ nathanael qui erat a chana ga-
lilee: ⁊ filij zebedei: ⁊ alij ex discipulis eius
duo. Dicit eis simon petrus. Vado piscari.
Dicūt ei. Venimus ⁊ nos tecū. Et exierūt et
ascenderūt in nauī: ⁊ illa nocte nichil prē-
diderūt. Mane aūt facto stetit ihesus ī lit-
tore: nō tamē cognouerūt discipuli q̄ ihe-
sus ē. Dicit ergo eis ihesus. Pueri: nunq̄d
pulmētariū habetis? Rndērūt ei. Nō. Dicit
eis. Mittite in dexterā nauigij rete: ⁊ inuenie-
tis. Miserūt ergo: ⁊ iam nō valebāt illud
trahere p̄ multitudine piscīū. Dicit ergo di-
scipulus ille quē diligebat ihs petro. Do-
minus ē. Simon petrus cū audisset q̄ dn̄s
est. tunica succinxit se: erat enim nudus: et mi-
sit se in mare. Alij autē discipuli nauigio ve-
nerūt. Non enim lōge erāt a terra: sed quasi
cubitis ducēs trahentes rete piscīū. Vt er-
go descenderūt in terrā viderūt prunas po-
litas: ⁊ piscez suppositū ⁊ panē. Dicit eis ihe-
sus. Afferte de piscib̄ quos prēdidistis nūc.
Ascendit simon petrus ⁊ traxit rete in terrā:
plenū magnis piscib̄ centū quinq̄gīta tri-
bus. Et cū tanti essent: non est scissum rete.
Dicit ei ihs. Venite prandete. Et nemo au-
debat discumbentiū interrogare eū tu quis
es: sciētes q̄ dn̄s ē. Et venit ihs ⁊ accepit
panem ⁊ dat eis: ⁊ piscez similiter. Hoc iā
tercio manifestatus ē ihs discipulis suis: cū
resurrexisset a mortuis. Cuz ergo prandisset:
dixit simon petro ihs. Simon iohānis di-
ligis me plus his? Dicit ei. Etiam domine
tu scis: q̄ amo te. Dicit ei. Pasce agnos me-
os. Dicit ei iterum. Simon iohannis dili-
gis me? Ait illi. Etiam domine tu scis: quia
amo te. Dicit ei iterū. Pasce agnos meos.
Dicit ei tercio. Simō iohannis amas me?
Contristatus ē petrus q̄ dixit ei tercio amas
me: ⁊ dicit ei. Dne tu omia nosti: tu scis q̄
amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen a-
mē dico tibi: cū esses iunior cingebas te: ⁊ ā-
bulabas vbi volebas. Cū aūt senueris exte-
des manus tuas: ⁊ alius te cinget: ⁊ ducet
quo tu nō vis. Hoc aūt dixit: significans q̄
morte clarificaturus esset deū. Et cū hoc dixisset:
dicit ei. Sequē me. Conūsus petrus vidit il-
lū discipl'm quē diligebat ihs sequētē: q̄ et
recubuit in cena sup pectus eius et dixit: dne
quis est qui tradet te. Hūc ergo cū vidisset
petrus: dicit ihesu. Domine: hic autē quid?
Dicit ei ihs. Sic eū volo manē: donec veniā.
Quid ad te? Tu me sequē. Exijt ergo fmo
iste inter frēs: q̄ discipulus ille nō moriet'.
Et nō dixit ei ihesus nō moritur: sed sic euz vo-
lo manē donec veniā: quid ad te. Hic ē disci-
pulus ille qui testimoniū phibet de his: et
scripsit hec. Et scimus: q̄ verū ē testimoniū
eius. Sūt aūt ⁊ alia multa q̄ fecit ihs: q̄ si scri-
bant' p singula nec ipm arbitror mundū ca-
pere posse eos qui scribendi sunt libros.

Explicit euāgeliū fm iohem Incipit pfacō sancti
hieronimi in oēs eplas sū pauli.

Primū queritur quare post euā-
gelia q̄ supplemētuz legis sūt.
et in quib̄ nobis exēpla p̄-
cepta viuēdi plenissime di-
gesta sūt: voluerit apostolus has epistolas
ad singulas ecclias destinare. Hac autē cau-
sa factū videt': ut sez initia nascentis ecclie
nouis causis existentib̄ p̄uenirēt: et vt pnīa atq̄
oriēta resecarēt vicia: ⁊ post futuras
excluderēt q̄stiones: exemplo ꝓphaz. qui
post editam legē moysi in qua omia dei mā-
data legebant': nichilominus tamē de ctri-
na sua reddituā semp̄ populi oppressere pec-
cata: ⁊ ꝓpter exemplū viuēdi libros ad no-
stram etiam memoriā transmiserūt. Deinde
queritur cur nō amplius q̄ decem epistolas
ad ecclias scripserit. Decem sūt enim cū ea
que dicit' ad hebreos: nā reliq̄ quatuor ad
discipl'os specialiter sūt porrecte. Vt ostēde-
ret nouū nō discrepare a veteri testamēto. et
se contra legez non facere moysi: ad numerū

primorꝫ decalogi mãdatorꝫ suas epistolas destinauit: ⁊ quot ille p̃ceptis a pharaone instituit liberatos: tot dẽ epistolis a diabolo et ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam ⁊ duas tabulas lapideas duorꝫ testamẽtorꝫ figurã habuisse viri eruditissimi tradiderũt. Epistolam sane q̃ ad hebreos scribit quidã pauli non esse affirmãt eo q̃ nõ sit eius noĩe titulata ⁊ ꝓpter ꝗmonis stilq̃ distantiã: sed aut barnabe iuxta tertullianũ aut luce iuxta quosdam: vel certe clemẽtis discipuli apostolorꝫ ⁊ episcopi rõne ecĉie post apostolos ordinati. Quibꝫ respõdendũ ẽ: si ꝓterea pauli nõ erit q̃ eius nõ habꝫ nomẽ: ergo nec alicuius erit: q̃ nullius nomine titulat. Qõ si inconuenientẽ absurdũq̃ ẽ: ipsius magis esse credẽda ẽ q̃ tãto doctrine sue fulget eloquio. Sed q̃m apud hebreorꝫ ecĉias quasi destructor legis falsa suspicõe habebat: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate cristi reddẽ racõꝫ: ne odiũ nominis fronte p̃lati utilitatẽq̃ excludẽt lectõis. Nõ ẽ sane mirũ si eloquẽtior videat m ꝓprio id ẽ hebreo q̃ m pegno id est in greco: quo cetere epistole fuĩt scripte sermone. Mouet etiam quosdam quare romanorꝫ epistola ĩ primo sit posita: cũ eã nõ ꝑmo scriptã ratio manifestet. Nã hãc se ꝓficiscẽtẽ ihesolimã sep̃ fisse testat: cũ corinthios et alios iam ante ut ministeriũ qõ secũ portaturus erat colligerẽt litteris adhortatus sit. Sed inde intelligi quidaꝫ volũt ita omnes epistolas ordinatas ut prima ponẽtur quãtus posterior fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad ꝑfectiora veniret. Romanorꝫ nãq̃ pleriq̃ tam rudes erãt ut nõ intelligerẽt dei se gratia et nõ suis meritis esse saluatos: ⁊ ob hoc duo inter se populi ꝛ̃flictarẽt. Idcirco illos mdigere asserit corrigi: vicia gentilitatis p̃ora ꝛ̃memorans. Corinthijs autem iam dicit scĉie gratiaꝫ ẽe ꝛ̃cessam: ⁊ nõ tã omnes increpat: q̃ cur peccãtes nõ increpauerit reprehendit sicut ait. Audit̃ inter vos fornicacõ. Et iterum. Cõgregatis vobis cũ meo spũ: tradẽ huiusmodi satanae. In secũda vero laudãt̃: et ut magis ac magis ꝑficiant cõmnent̃. Galathe vẽo iam nullius criminis arguũt̃ nisi hoc tantũ q̃ callidissimis pseudo apostolis credidерũt. Ephesij sane nulla reprehensione sed multa laude fuĩt digni: q̃ fidẽ apostolicã seruauerunt. Philipenses etiã multo magis collaudãtur: qui nec audire quidem falsos aplos voluerũt. Thessalonicenses nichilominus in duabꝫ epistolis omni laude ꝓsequitur: eo q̃ nõ solũ fidem inconcussam seruauerint veritatis: sed etiã in ꝑsecutione ciuiũ fuerint cõstantes inuenti. Colosenses aũt tles erãt: ut cũ ab aplo visi corporaliter nõ fuissent: hac laude digni haberẽtur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu vobiscũ sum gaudens ⁊ videns ordinẽ vestrum. De hebreis vero quid dicendum est quorꝫ thessalonicenses q̃ plurimũ laudati fuĩt imitatores facti esse dicuntur? Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecĉliarꝫ dei quae sunt in iudea: eadẽ enim passi estis ⁊ vos a cõtribulibꝫ vestris: que et illi a iudeis. Apud ipos q̃q̃ hebreos eadẽ ꝛ̃memorat dicẽs. Nã et vinctis ꝛ̃passi estis: et rapinã bonorꝫ vrorꝫ cũ gaudio suscepistis: ꝛ̃gnoscẽtes vos habẽ meliorẽ ⁊ manentẽ substãtiã.

Explicit ꝓlogus generalis in omnes epl'as

Incip̃ ꝓlogus specialis in epl'am ad rõnos.

Romani sunt qui ex iudeis et gẽtibus crediderũt. Hi superba cõtentione volebãt se alterutrũ suꝓponere. Nã iudei dicebãt. Nos sumus ꝑpul̃ dei quos ab initio dilexit ⁊ fouit: nos circũcisi ex genere abrahã sancta descẽdim̃ ex stirpe: et notus retro apud iudeã tãtũ deus. Nos de egipto signis dei ⁊ virtutibꝫ liberati mare sicco ꝑtrãsiuim̃ pede: cũ inimicos nostros grauissimi fluct̃ inuoluerẽt. Nobis pluit mãna dñs in deserto: ⁊ quasi filijs suis celeste pabulũ ministrauit. Nos die noctuq̃ ĩ colũna nubis ignisq̃ p̃cessit: ut nobis ĩ mutio iter ostẽderet. Atq̃ ut cetera ei̇ circa nos immẽsa beneficia taceam̃: nos soli digni sumũ dei legẽ accipe ⁊ vocẽ dei loquẽtis audire: eiusq̃ cognoscẽ volũtatẽ. In q̃ lege nobis ꝓmissus est cristus: ad quos etiã ipse se venisse testatus est dicẽs. Non venisi ad oues que pierãt dom̃ israel: cũ vos canes potius q̃ homines appellauerit. Equiꝫ

ne ergo est ut ydola hodie deserentes. quibus ab initio deseruistis. nobis cōparemini: et nō potius in ꝓselitorum locū ex legis auctoritate et cōsuetudine deputemini? Et hoc ipm nō merebamur: nisi qua larga semp dei clemēcia voluit vos ad nostrā imitationē admittere. Dentes etiā ecōtrario respōdebāt. Quāto enim maiora erga vos dei beneficia narraueritis: tāto maioris vos ēmimini reos esse mōstrabitis. Semp enim hijs omnibus extitistis ingrati. Nā ipsis pedibus q̄ibus aridū mare trāsistis. ludebatis ante ydola que fecistis: et ipso ore quo paulo ātē obnecē adūsarios domino cātaueratis. simulacra vobis fieri poposcistis: illis oculis q̄bus venerādo deum in nube vel igne cōspicere solebatis: simulacra intuebamini. Manna q̄ vobis fastidio fuit: et semp in deserto ostra dñm murmurastis: ad egiptum vnde vos manu valida eiecerat redire cupiētes. Quid plura? Ita patres vri crebra puocacōne dominū irritauerūt. ut omnes in heremo morerēt: nec plus ex semoribus eorū q̄ duo hoies terram repromissionis intrarēt. Sed quid ātiqua replicamus: cū etiā si illa minime fecisseris. de hoc solo. nemo vos dignos venia iudicaret. q̄ dñm cristū ꝓphanū semper vobis vocabis repromissum nō solū suscipere noluistis sj etiam morte pessima pemistis? Quem vt nos cognouimus statim credidimus: cū nobis de eo antea nō fuerit p̄dicatum. Vnde pbat: q̄ ydolis seruiuimus. nō obstmacōm mētis: sj ignorātie deputandū. Qui enim ognitū ilico sequim: olim vtiq̄ sequremur si ātea cognouissemus. Sic autē vos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū imitacō magis q̄ carnalis natīta filios vos faciat esse scōrū. Demiq̄ esau ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tam in filios reputātur. Hijs taliter altercātibus. apostolus se mediū interponēs: ita partiū dirimit q̄stiones. ut neutrū corū sua iustitia salutē meruisse ofirmet: ambos vero ꝓplōs et scienter et grauiter deliquisse: iudeos q̄ p puaricacōez legis deū inhonorauerint: gētes vero q̄ cū cognitū de creatura creatorē vt deum debuerint venerari. glorīā eius in manufacta mutauerint simulacra: vtrosq̄ etiam similiter venia ofecutos. equales esse veracissima racōe demōstrat: pserim cum in eadē lege p̄dictū et iudeos et gētes ad cristi fidē vocādos ēe ostēdat. Quāobrē vicissim eos hūliās: ad pacē et ocordiā cohortat.

Expl. plogus ꝓcatis. Incipit argumentū

Omam fuit partis ytalie. Hij preuenti sunt a falsis aplis: et sub nomine domini nostri ihesu cristi in legem et ꝓphas erant indocti. Nos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem scribens eis a corinthio. Explicit argumentū

Incip epistola beati pauli apli ad romanos

Paulus seruus ihu cristi. vocatus apostol? segregatus in euāgelium dei. qō ante pmiserat p ꝓphetas suos in scripturis sanctis de filio suo. qui factus ē ei ex semīe dauid secōz carnē: q̄ p̄destinatus est filius dei in virtute secōm spiritū sanctificationis ex resurrectiōe mortuorū ihesu cristi dñi nri: p quē accepimus gratiam et apostolatū ad obediēdū fidei in omnibus gentibus pro nomine eius: in quibus estis et vos vocati ihesu cristi: omnibus q̄ sūt rome. dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre et domino nro ihesu cristo. Primū quidē gratias ago deo meo p ihesū cristū p omnibus vobis: quia fides vra ānūciatur in vniuerso mūdo. Testis enim michi est deus cui seruio in spiritu meo in euāgelio filij eius q̄ sine intermissiōe memoriam vestri facio semp in orationibus meis: obsecrans si quomodō tandē aliquādo ꝓsperū iter habeā in voluntate dei veniēdi ad vos. Desidero enim videre vos: ut aliq̄d impertiar vobis gratie spiritualis ad cōfirmādos vos: id est simul cōsolari in vobis p eā que inuicē est fidem vestrā atq̄ meā. Nolo autē vos ignorare fratres: quia sepe ꝓposui venire ad vos et prohibitus sum vsq̄ adhuc: ut aliquē fructū habeam in vobis sicut et in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapiētibus et insipiētibus debitor sum: itaq̄ quod in me pmptū est et vobis q̄ rome estis euangelizare. Nō enim erubesco

euangeliū. Virtus enim dei est in salutē omi
credēti: iudeo primū ⁊ greco. Justicia enim
dei in eo reuelatur ex fide in fidē: sicut scp̄tū
est. Justus autē ex fide viuit. Reuelat enī
ira dei de celo sup oēm impietatē ⁊ iniusticiā
hominū: eorū qui veritatē dei in iniusticia de-
tinēt: qr qd̄ notū ē dei manifestū est in illis.
Deus enim illis reuelauit. Inuisibilia enim
ipius a creatura mūdi p ea q̄ facta sūt intel-
lecta ospiciūt: sempiterna q̄q̄ eius virtus ⁊
diuinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cū
cognouissent deū nō sicut deū glorificarunt
aut gratias egerūt: sed euanuerūt in cogita-
tionib̄ suis: ⁊ obscuratū est insipiēs cor eo-
rū. Dicētes enim se esse sapiētes: stulti facti
sūt. Et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei
in similitudinē imaginis cōruptibilis hoīs:
et volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ serpentū. Pro-
pter qd̄ tradidit illos deus in desideria cor-
dis eorū in immūdiciā: ut ontumelijs afficiāt
corpora sua in semetipsis. Qui ontauerūt
veritatē dei in mendacū: ⁊ coluerūt ⁊ fuie-
rūt creature potius q̄ creatori: qui est bn̄di-
ctus in secula amē. Propter hoc tradidit illos
deus in passiōes ignominie. Nā femīe eorū
immutauerūt naturalē vsū: in eum vsū qui ē
contra naturā. Similiter autē ⁊ masculi reli-
cto naturali vsu femīne exarserūt in deside-
rijs suis in invicē: masculi in masculos t̄pi-
tudinē operātes: ⁊ mercedē quā oportuit
errōris sui in semetipsis recipiētes. Et sicut
nō p̄bauerūt deum habere in noticia. tradi-
dit illos deus in reprobū sensū. ut faciāt ea
que nō cōuenūt: repletos omni iniquitate.
malicia. fornicacōne. auaricia. nequicia. ple-
nos invidia. homicidijs. ontencōe. dolo. ma-
lignitate. susurrones. detractores. deo odibi-
les: ontumeliosos. superbos. elatos. inuētores
malorū. parētib̄ nō obediētes: insipientes.
incompositos. sine affectōe. absq̄ fedē: sine
misericordia. Qui cū iusticiā dei ognouisset.
nō intellexerūt quoniā qui talia agūt diḡ
sunt morte: nō solum qui ea faciunt: sed et-
iam qui consentiunt facientib̄.

II

Propter qd̄ inexcusabilis es o homo
omis qui iudicas. In quo enim iudi-
cas alterū: teipsū odēnas. Eadē enim agis
q̄ iudicas. Scimus enim: quoniā iudiciū
dei est sēdm veritatē in eos q̄ talia agūt. Exi-
stimas autē hoc o homo q̄ iudicas eos qui
talia agūt ⁊ facis ea: qr tu effugies iudiciū
dei? An diuitias bonitatis eius ⁊ patiētie et
lōganimitatis ontēnis? Ignoras quoniā be-
nignitas dei ad penitentiā te adducit? Se-
cūdū autem duriciā tuā ⁊ impenitēs cor the-
saurisas tibi iram in die ire ⁊ reuelacōnis iu-
sti iudicij dei: q̄ reddet vnicuiq̄ sēdm opera
eius. Bijs quidē qui sēdm patiētiam bonī o-
peris: gloriā ⁊ honorē et incorruptōēz que-
rentib̄ vitā eternā. Vijs autēz q̄ sūt ex ontē-
cōne ⁊ qui nō acquiescūt veritati. credūt au-
tem iniq̄tati: ira. et indignacō. tribulacō. et
angustia in omēz aiam hominis operantis
malū: iudei primū ⁊ greci. Gloria aūt et ho-
nor ⁊ pax omi operanti bonū: iudeo primū et
greco. Nō enim est accepcō p̄sonarū apud
deuz. Quicūq̄z enim sine lege peccauerūt. si-
ne lege peribūt: ⁊ quicūz in lege peccauerit:
p legem iudicabūtur. Nō enim auditores le-
gis iusti sūt apud deum: sed factores legis iu-
stificabūtur. Cū enim gētes q̄ legem nō ha-
bēt naturaliter ea q̄ legis sūt faciūt: eiusmo-
di legem nō habētes ipsi sibi sūt lex: q̄ ostē-
dūt opus legis scriptū in cordib̄ suis: testi-
moniū reddētē illis oscia ipōrū ⁊ inter se in-
uicē cogitationū accusantiū aut etiā defendē-
tiū: in die cū iudicabit deus occulta hominū
sēdm euāgeliū meū p ihesum cristū. Si aūt
tu iudeus ognominaris ⁊ requiescis i lege.
et gloriaris in deo. et nosti voluntatē eius. et
p̄bas vtiora instructus p legē: ofidis te
ipm ēe ducē cecorū. lumē eorū q̄ in tenebris
sūt. eruditorē insipientiū. magistrū infantiū.
habentē formā scientie ⁊ veritatis i lege: q̄ er-
go aliū doces teipsū nō doces. Qui p̄dicas
nō furandū furaris: q̄ dicis nō mechandum
mecharis. Qui abominaris ydola: sacrilegiū
facis. Qui in lege gloriaris: p p̄uaricacōem
legis deum inhonoras. Nomē enim dei per
vos blasphematur inter gētes: sicut scriptū
ē. Circūcisio quidē p̄dest si legē obseruēs:
si autēz p̄uaricator legis sis: circūcisio tua p̄
putiū facta ē. Si igitur p̄puciū iusticias legis
custodiat: nōne p̄puciū illius in circūcisionē
reputabitur? Et iudicabit id qd̄ ex natura
est p̄puciū legē cōsummās te: qui p litteram

et circũcisionẽ p̃uaricator es legis. Nõ enĩ
qui in manifesto iudeus ẽ neq; q̃ in manife=
sto in carne est circũcisio: sed qui ĩ abscondi=
to iudeus ẽ ⁊ circũcisio cordis in spũ nõ lra:
cuius laus nõ ex hominib; ſ ex deo ẽ. III

Quid ergo amplius iudeo. aut q̃ utili=
tas circũcisionis? Multũ p oẽz modũ.
Primũ quidẽ: q̃ credita sũt illis eloq̃a dei.
Quid enim si quidam illoꝝ nõ crediderũt?
Nũquid incredulitas illoꝝ fidẽ dei euacuau=
bit? Absit. Est aũt deus verax: omis autem
homo mẽdax sicut scriptũ est: ut iustificeris
in sermonib; tuis ⁊ vincas cũ iudicaris. Si
aũt iniquitas nostra iusticiã dei ꝯmendat:
quid dicemus? Nũquid iniquus ẽ deus:
qui infert iram? Secundũ hoiem dico. Ab=
sit. Alioquĩ quomodo iudicabit deus hũc
mũdũ? Si enim veritas dei ĩ meo mẽdacio
abũdauit in gloriã ipius: quid adhuc et e=
go tãq̃ peccator iudicor ⁊ nõ sicut blasphe=
mam̃ et sicut aũt quidã nos dicere. Facia=
mus mala ut veniãt bona? Quoꝝ damnacõ
iusta est. Quid ergo? Precellimus eos?
Nequaq̃. Causati enim sumus iudeos et
grecos omes sub peccato esse: sicut scriptũ
est. Quia nõ est iustus quisq̃: nõ est intelli=
gẽs: nõ est requirẽs deũ. Omes declinauerũt
simul inutiles facti sũt: nõ est qui faciat
bonũ nõ est vsq; ad vnũ. Sepulcrũ patẽs
est guttur eoꝝ: linguis suis dolose agebãt:
venenũ aspidũ sub labris eoꝝ. Quoꝝ os
maledictõe ⁊ amaritudine plenũ ẽ: veloces
pedes eoꝝ ad effundendũ sanguinẽ. Cõtri=
tio ⁊ infelicitas in viis eoꝝ: et viã pacis nõ
cognouerũt: nõ est timor dei ante oculos
eoꝝ. Scimus autẽ: quoniã quecũq; lex lo=
quit̃ his q̃ in lege sũt loquit̃. Vt omne os
obstruat̃ et subditus fiat omis mũdus deo:
q̃ ex operib; legis nõ iustificabit̃ ois caro
coram illo. Per legẽ enim cognitio peccati.
Nũc aũt iustitia dei sine lege manifesta ẽ:
testificata a lege ⁊ ꝓphetis. Iustitia aũt dei
p fidẽ ihesu cristi: in omes ⁊ sup oẽs qui cre=
dũt in eũ. Nõ enim est distinctio. Oẽs enĩ
peccauerũt: ⁊ egẽt gloria dei. Iustificati gra=
tis p griã ipius p redẽptionẽ que est in
cristo ihesu: quẽ ꝓposuit deus ꝓpiciatorẽz p
fidẽ in sangune ipius ad ostẽsionẽ iustitie
sue ꝓter remissionẽ ꝓcedentiũ delictoꝝ in
sustentacõe dei ad ostensionẽ iustitie eius
in hoc tempore: ut sit ipe iustus ⁊ iustificans
eũ q̃ ex fide ẽ ihesu cristi. Vbi ẽ ergo gloria=
tio tua? Exclusa ẽ. Per quã legez? Facto=
rũ? Nõ. Sed p legẽ fidei. Arbitramur enĩ
iustificari hoiẽz p fidẽ: sine opib; legis. An iu=
doꝝ de? tm? Nõne ⁊ gentiũ? Immo ⁊ gentiũ.
Quã quidẽ vnus ẽ deus q̃ iustificat circũcisionẽ
ex fide: ⁊ ꝓputiũ p fidẽ. Legẽ ergo destruimus
p fidẽ? Absit. Sed legẽ statuimus. IIII

Quid ergo dicemus inuenisse abrahã
prẽm nostrũ secũdũ carnẽ? Si enim a=
brahã ex opib; iustificatus est. habet gliam:
sed nõ apud deũ. Quid enim dicit scptura?
Credidit abrahã deo: ⁊ reputatũ est illi ad
iusticiã. Ei aũt qui opãt̃ merces nõ impu=
tat̃ secũdũ gratiã: sed secũdũ debitũ. Ei vero q̃
nõ operat̃ credẽti aũt in eum qui iustificat
impiũ reputat̃ fides eius ad iusticiã secũdũ
ꝓpositũ gratie dei: sicut ⁊ dauid dicit beatitu=
dinẽ hominis cui deus accepto fert iusticiã
sine operib;. Beati quoꝝ remisse sũt iniqui=
tates: ⁊ quoꝝ tecta sunt pcã. Beatus vir cui
nõ imputabit dns peccatũ. Beatitudo ergo
hec in circũcisione manet: an etiam in ꝓputio?
Dicimus enim: q̃ reputata ẽ abrahe fides
ad iusticiã. Quõ ergo reputata ẽ? In circũ=
cisione: an in preputio. Non in circũcisione:
sed in prepucio. Et signum accepit circũcisi=
onis signaculũ iustitie fidei que est in ꝓpu=
tio: ut sit pater omniũ credẽtiũ p ꝓputiũ: ut
reputet̃ ⁊ illis ad iusticiã. Et sit pater circũ=
cisionis: nõ his tãtũ qui sũt ex circũcisione:
sed ⁊ his qui sectãt̃ vestigia fidei q̃ est in
ꝓputio patris nostri abrahe. Nõ enim per le=
gem ꝓmissio abrahe aut semini eius ut hẽs
esset̃ mũdi: ſ p iusticiã fidei. Si enim qui ex
lege hẽredes sũt. exinanita ẽ fides: abolita
est ꝓmissio. Lex enim iram operat̃. Vbi enĩ
nõ est lex: nec p̃uaricacõ. Ideo ex fide: vt
secũdũ grãz firma sit ꝓmissio omi semini. Nõ
ei qui ex lege ẽ solũ: sed ⁊ ei qui ex fide ẽ a=
brahe qui pater est oim nostrũ: sicut scptũ
est. Quia prẽm multarũ gentiũ posui te an=
te deũ cui credidisti: qui viuificat mortuos:
et vocat ea q̃ non sũt tanq̃ ea que sũt. Qui
ꝓtra spem ĩ spem credidit: ut fiẽt prẽ multarũ

gentiū: secūdū q̃ dictū ē ei. Sic erit semen
tuū: sicut stelle celi ⊓ arena maris. Et nō in-
firmatus est in fide: nec cōsideravit corpus
suū emortuū: cū iam fere centū esset ānorū:
et emortuā vulvā sare. In repromissiōe eti-
am dei nō hesitavit diffidētia: sed cōfortat?
est fide dans gloriā deo: plenissime sciens.
q̃ quecūq̃ ꝓmisit deus potēs est ⊓ facere.
Ideo et reputatū est illi ad iusticiam. Nō ē
aūt scriptū tm̄ ꝓter ipsū q̃ reputatū ē illi
ad iusticiā: sed et ꝓter nos quib? reputa-
bitur credētibus m eū qui suscitavit ihesum
cristū dnm̄ nostrū a mortuis: qui tradit? ē
ꝓter delicta nrā. ⊓ resurrexit ꝓter iustifi-
Vstificati ergo ex V cacionē nostrā.
fide pacē habeam? ad deū p dnm̄ nostrum
ihesū cristū: per quē habemus accessum per
fidē m gratiā istā: m qua stamus ⊓ glori-
amur in spe glorie filiorū dei. Nō solū aūt: ⊓
et gloriamur ī tribulationib: sciētes q̃ tri-
bulatio pacientiā operat̄: patiencia aūt ꝓ-
bationē: ꝓbatio vero spem. Spes aūt nō
cōfundit: quia caritas dei diffusa ē in cordi-
bo nostris: per spiritū sanctū qui datus est
nobis. Vt quid enī cristus cū adhuc infir-
mi essemus secūdū tēpus ꝓ impijs mortu-
us ē? Vix enī pro iusto quis moriet̄. Nam
ꝓ bono forsitan quis audeat mori. Cōmē-
dat aūt caritatē suā deus ī nobis: quoniam
cū adhuc peccatores essemus secūdū tem-
pus: cristus ꝓ nobis mortuus est. Multo
igit̄ magis nūc iustificati m sanguine ipsi-
us salvi erim? ab ira per ipsum. Si enī cū
inimici essem? recōciliati sumus deo. ꝓ mor-
tē filij eius: multo magis recōciliati salvi e-
rimus m vita ipsius. Nō solum aūt: sed ⊓
gloriamur ī deo p dnm̄ nostrū ihesū cristū:
p quē nūc recōciliationē accepimus. Pro-
pterea sicut p vnū hominē peccatū in hūc
mundū intravit ⊓ p peccatū mors: et ita in
omnes homines mors ptrāsiit: in quo omnes
peccaverūt. Vsq̃ ad legem enī peccatū erat
in mūdo. Peccatū aūt nō imputabat̄ cum
lex non esset: sed regnavit mors ab adam
usq̃ ad moysen. etiā m eos qui nō peccave-
rūt m similitudinē p̄varicationis ade: qui ē
forma futuri. Sed nō sic delictū: ita ⊓ donū.
Si enim vnius delicto multi mortui sunt:
multo magis gratia dei ⊓ donū. ī gratia vni-
us hominis ihesu cristi. in plures abūdavit.
Et nō sicut p vnū peccatū: ita et donū. Nam
iudiciū ex vno ī cōdemnationē: gratia aūt
ex multis delictis in iustificationē. Si enim
vnius delicto mors regnavit p vnū: multo
magis abundantiā gratie et donacōnis et iu-
sticie accipientes in vita regnabūt per vnū
ihesum cristū. Igit̄ sicut per vnius delictum
in omnes homines ī cōdemnatōnem: sic ⊓ per
vnius iusticiā in omnes homines in iustifica-
tionē vite. Sicut enim p inobedientiā vni?
hominis peccatores constituti sunt multi: ita
et p vnius obedicōnem iusti constituentur
multi. Lex aūt subintravit: ut abūdaret delic-
tū. Vbi aūt abūdavit delictū. supabūda-
vit gratia: ut sicut regnavit peccatū ī mortē.
ita ⊓ gratia regnet p iusticiā in vitā eternā:
per ihesum cristū dnm̄ nostrum. VI
Quid ergo dicem? ⊓ Manebim? ī peccō:
vt gra abūdet ⊓ Absit. Si enī mortui
sumus peccato: quomō adhuc viuemus in
illo? An ignoratis fratres: q̃ quicūq̃ bap-
tizati sumus ī cristo ihesu ī morte ipsius bap-
tizati sumus? Cōsepulti enim sum? cū illo per
baptismū in mortē: ut quomō cristus surre-
xit a mortuis per gloriā patris: ita ⊓ nos in
nouitate vite ābulem?. Si enim cōplātati
facti sumus similitudini mortis eius: simul ⊓
resurrectōnis erim?. Hoc scientes: quia ve-
tus homo noster simul crucifixus est ut de-
struatur corpus peccati: ut vltra non seruia-
mus peccato. Qui enī mortuus est: iustifica-
tus est a peccato. Si aūt mortui sumus cū
cristo credim? quia simul etiā viuemus cū
cristo: scientes q̃ cristus resurgens ex mor-
tuis iam nō moritur: mors illi vltra nō dnabi-
t̄. Quod enī mortuus est peccato. mortu-
us est semel: qō aūt viuit viuit deo. Ita ⊓
vos existimate vos mortuos quidē esse pec-
cato: viuentes aūt deo in cristo ihesu. Non
ergo regnet peccatū ī vestro mortali corpo-
re: ut obediatis concupiscentijs eius. Sed
neq̃ exibeatis membra vestra arma iniq̃ta-
tis peccato: sed exibete vos deo tanquā ex
mortuis viuentes: ⊓ membra vestra arma iu-
sticie deo. Peccatū enim vobis nō dnabitur.
Nō enī sub lege estis: sed sub gratia. Quid

ergo? Peccabimus: quomã non sumus sb
lege sed sub gratia? Absit. An nescitis qm
cui exhibetis vos seruos ad obediendum:
serui estis ei? cui obedistis. siue peci ad mor-
te siue obedicõmis ad iusticiã? Gratias aũt
deo q̃ fuistis serui peci: obedistis autem ex
corde in eã formã doctrine in q̃ traditi estis.
Liberati aũt a peco: serui facti estis iusticie.
Humanũ dico: ꝓpter infirmitatẽ carnis ve-
stre. Sicut enim exhibuistis mẽbra vestra
seruire immũditie et iniquitati ad iniq̃tatẽ:
ita nũc exhibete mẽbra vra seruire iusticie
in sanctificacõem. Cũ enim serui essetis pec-
cati: liberi fuistis iusticie. Quẽ ergo fructum
habuistis tũc i illis: in q̃b nũc erubescitis?
Nam finis illoꝝ mors est. Nũc vero libera-
ti a peco. serui aũt facti deo: habetis fructũ
vestrũ in sanctificacõeꝫ: finẽ vero vitaꝫ eter-
nam. Stipendia enim peci mors: gr̃a autẽ
dei vita etna. in cristo ihu dño nro.

VII

Aut ignoratis fres sciẽtib̃ enim legeꝫ
loquor: q̃ lex i hoie dñat quãto tpe
viuit? Nã que sub viro est mulier: viuente
viro alligata est legi. Si aũt mortuus fue-
rit vir eius: soluta est a lege viri. Igitur vi-
uẽte viro vocabit adultera si fuerit cũ alio
viro: si aũt mortuus fuerit vir eius. liberata
est a lege viri: vt non sit adultera si fuerit
cũ alio viro. Itaq̃ fratres mei et vos morti-
ficati estis legi p corpus cristi: ut sitis alteri-
us qui ex mortuis resurrexit: ut fructificem⁹
deo. Cũ enim essemus in carne. passiones pec-
catoꝝ que p legeꝫ erãt operabant in mem-
bris nostris: ut fructificarẽt morti. Nũc au-
tem soluti sumus a lege mortis. in qua dẽti-
nebamur: ita ut seruiamus in nouitate spi-
ritus et nõ in vetustate littere. Quid ergo di-
cemus? Lex peccm est? Absit. Sed peccatũ
nõ cognoui: nsi p legẽ. Nã ꝛcupiscentiam
nesciebã: nsi lex diceret. Nõ ꝛcupisces. Oc-
casione aũt accepta. peccm p mandatũ ope-
ratũ ẽ in me omẽꝫ ꝛcupiscentiã. Sine lege
enim peccatũ mortuũ erat. Ego aũt viuebã
sine lege aliquãdo. Sed cũ venisset manda-
tũ: peccm reuixit. Ego autem mortuus sũ: et in-
uentũ est michi mandatũ quod erat ad vi-
tã: hoc eẽ ad mortẽ. Nã peccatũ occasione
accepta p mandatũ seduxit me: et per illud
occidit. Itaq̃ lex quidẽ sancta: et mandatũ
sanctũ et iustũ et bonũ. Quod ergo bonũ est mi
factum est mors? Absit. Sed peccatũ ut ap-
pareat peccatũ p bonũ operatũ ẽ michi mor-
tẽ: ut fiat supra modũ peccãs peccm p mãda-
tũ. Scimus enim: q̃ lex spũalis est. Ego aũt
carnalis sũ: venũdatus sb peco. Quod enim
operor nõ intelligo. Non enim q̃d volo bonũ
hoc ago: sed quod odio malũ illud facio.
Si aũt q̃d nolo illud facio: consentio legi
q̃m bona est. Nũc aũt iã non ego operor il-
lud: sed q̃d habitat in me peccm. Scio enim:
q̃ nõ habitat in me. hoc est in carne mea. bo-
nũ. Nã velle adiacet michi: pficere aũt bonũ
nõ inuemo. Nõ enim quod volo bonũ hoc
facio: sed q̃d nolo malũ hoc ago. Si autem
q̃d nolo illud facio: iã nõ ego operor illud:
sed q̃d habitat in me peccatũ. Inuemo igit̃
legẽ volẽti michi facẽ bonũ: quomã michi
malũ adiacet. Cõdelector enim legi dei secũ
interiorẽ hoiem: Video aũt aliã legẽ in mem-
bris meis. repugnãtem legi mẽtis mee: et ca-
ptiuantẽ me in lege peci que est in membris
meis. Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia dei: p ihesũ
cristũ dñm nrm. Igit̃ ego ipse mẽte seruio le-
gi dei: carne aũt legi peci.

VIII

Nihil ergo nũc damnacõis est his
qui sũt in cristo ihesu: qui nõ secũm car-
nẽ ambulãt. Lex enim spũs vite i cristo ihesu:
liberauit me a lege peci et mortis. Nã q̃d im-
possibile erat legi in quo infirmabat̃ p car-
nẽ: deus filiũ suũ mittẽs in similitudinẽ carnis
peci: et de peco dãnauit peccatũ in carne. ut iu-
stificacõ legis impleretur in nob: q̃ non secũ
carnẽ ãbulamus: sed secũ spiritũ. Qui enim
secũ carnẽ sũt. q̃ carnis sũt sapiũt: qui vero se-
cũdũ spiritũ sũt: que sũt spũs sentiũt. Nam
prudentia carnis mors est: prudentia autẽ
spũs vita et pax. Quomã sapientia carnis imi-
mica est deo. Legi enim dei nõ est subiecta:
nec enim potest. Qui aũt in carne sũt: deo pla-
cere nõ possunt. Vos aũt in carne nõ estis si
in spũ: si tamẽ spũs dei habitat in vobis. Si
q̃s aũt spiritũ cristi nõ habet: hic nõ est eius.
Si aũt cristus in vobis est: corpus quidem
mortuũ ẽ ꝓpter peccm: spũs vero viuit ꝓpter
iustificacõem. Nõ si spũs eius qui suscitauit

ihesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitauit ihesum cristum a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra: ꝓpter inhabitātē spiritū eius in vobis. Ergo fratres debitores sumus: nō carni ut secōm carnē viuamus. Si enī secundū carnē vixeritis. moriemini: si autē spiritu facta carnis mortificaueritis. viuetis. Quicūq; enim spiritu dei aguntur: hij sunt filij dei. Nō enim accepistis spiritū seruitutis iterū i timore. sed accepistis spiritum adopcōnis filiorū dei: i quo clamamus abba pater. Ipse enī spiritus testimoniū reddit spiritui nostro: q̄ sumus filij dei. Si aūt filij. et heredes: heredes quidē dei. coheredes aūt cristi: si tamē cōpatimur ut et glorificemur. Existimo enī: q̄ nō sunt cōdigne passiones hui⁹ tēporis ad futurā gloriā. q̄ reuelabit̄ in nobis. Nā exspectatio creature reuelationē filiorū dei exspectat. Vanitati enim creatura subiecta ē non volēs: sed propter eū qui subiecit eā i spe: quia et ipa creatura liberabit̄ a seruitute corruptiōis in libtatē glorie filiorū dei. Scimus enim: q̄ omnis creatura ingemiscit et parturit usq; adhuc. Non solū aūt illa: sēd nosipsi primitias spiritus habētes. et ipsi intra nos gemimus adoptionē filiorū dei: exspectātes redēptionē corporis nostri. Spe enī salui facti sumus. Spes aūt q̄ videtur nō est spes. Nā qd̄ videt quis q̄d sperat? Si aūt quod nō videmus speramus: per patientiam exspectamus. Similiter aūt et spiritus adiuuat infirmitatē nostrā. Nam q̄d oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat ꝓ nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Qui autē scrutatur corda. scit q̄d desideret spiritus: quia secūdū deū postulat ꝓ sanctis. Scim⁹ aūt quomā diligētib⁹ deū. omnia cooperantur in bonū: his q̄ secūdū ꝓpositū vocati sūt sancti. Nam quos ꝑscitut et ꝑdestinauit conformes fieri imaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratrib⁹. Quos aūt ꝑdestinauit hos et vocauit: et quos vocauit hos et iustificauit. Quos autem iustificauit: illos et glorificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiā ꝓprio filio non pepercit: sed ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū. Quomō non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est qui condemnet? Xp̄us ihesus qui mortuus est immo qui et resurexit: qui est ad dexteram dei: qui etiaz interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a caritate cristi? Tribulatio angustia an fames an nuditas an periculum: an ꝑsecutio an gladius? Sicut scriptū ē. Quia propter te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Sed in hijs omnib⁹ superamus: ꝓpter eū q̄ dilexit nos. Certus sum enī: q̄ neq; mors neq; vita neq; angeli neq; principatus neq; virtutes neq; instātia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; ꝓfundū neq; creatura alia poterit nos separare a caritate dei: q̄ est i cristo ihesu dño nostro.

IX

Veritatē dico in cristo ihesu. non mentior. testimoniū michi phibēte conscientia mea in spiritu sancto: quomā tristicia michi est magna: et cōtinuus dolor cordi meo. Optabaz enī ego ipse anathema esse a cristo ꝓ fratrib⁹ meis q̄ sūt cognati mei secundū carnem qui sūt israhelite: quorū adoptio est filiorū et gloria et testamentū et legislatio et obsequiū et ꝓmissa: quorū patres ex quib⁹ cristus secūdum carnē. qui est sup omnia deus benedictus in secula amen. Nō aūt q̄ exciderit verbum dei. Nō enī omnes qui israhel hij sunt israhelite: neq; qui semē sunt abrahe omnes filij. Sed in ysaac vocabit̄ tibi semen: id est nō qui filij carnis hij filij dei: sed q̄ filij sunt ꝓmissiōis. estimāt̄ in semine. Promissionis enī verbū hoc ē. Secundū hoc tēpus veniā: et erit sare filius. Nō solū aūt illa: sed et rebecca ex vno cōcubitu habēs ysaac patris nostri. Cū enī nondū nati fuissent aut aliq̄d boni egissent aut mali: ut secūdū electōnem ꝓpositum dei maneret. nō ex operib⁹ sed ex vocāte dictū ē ei: quia maior seruiet minori sicut scriptū ē. Jacob dilexi: esau aūt odio habui. Quid ergo dicemus? Nūquid iniq̄tas apud deū? Absit. Moysi enī dicit. Miserebor cui misertus sum: et misericordiā prestabo cui misereꝝ. Igitur nō volentis neq; currētis: sed miserētis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni. Quia in hoc ipm excitaui te ut ostendā

in te virtutē meā: ⁊ ut annūciet nomē meū
in vniūsa terra. Ergo cui vult miseretur: ⁊
quē vult indurat. Dicis itaq; michi. Quid
adhuc queritē? Voluntati ei? quis resistit?
O homo: tu q̄s es · qui respondeas deo? Nū-
quid dicit fig mētū ei qui se finxit: q̄d me fe-
cisti sic? An nō habet potestatē figulus luti
ex eadē massa facere aliud quidē vas in ho-
norē: aliud vero ī cōtumeliā? Q̄ d si deus vo-
lens ostēdere irā · et notā facere potētiā suā
sustinuit in multa patientia vasa ire apta ī
interitū: ut ostenderet diuitias glorie sue in
vasa misericordie que ꝓparauit in gloriā?
Quos ⁊ vocauit nos: nō solū ex iudeis sed
etiā ex gētib: sicut in osee dicit. Vocabo nō
plebē meā · plebē meā: ⁊ nō dilectā dilectā:
et nō misericordiā cōsecutā misericordiā cōse-
cutā. Et erit: ī loco vbi dictū ē eis nō plebs
mea vos: ibi vocabūt filij dei viui. Ysaias
aūt clamat p israel: Si fuerit numerus filiorū
israel tanq̄ arena maris: reliquie salue fient.
Verbū enī cōsūmans ⁊ abbreuiās in equi-
tate: quia verbū breuiatū faciet dnus super
terram. Et sicut p̄dixit ysaias nisi dominus
sabaoth reliquisset nobis semē sicut sodoma
facti essemus: ⁊ sicut gomorra similes fuis-
semus. Quid ergo dicemus? Q̄ d gētes q̄
nō sectabant iusticiā apḡhenderunt iusticia-
m: iusticiā autē que ex fide est. Israhel ve-
ro sectādo legem iusticie: in legem iusticie
nō peruenit. Quare? Quia nō ex fide: ſ q̄ si ex
operib. Offenderūt enim in lapidē offensio-
nis: sicut scriptū est. Ecce pono in syon la-
pidē offensionis ⁊ petrā scādali: ⁊ omis qui
credit in eū nō cōfundetur. X

Fratres: volūtas quidē cordis mei et
obsecratio ad deū fit p illis in salutē. Testi-
monū enī phibeo illis q̄ emulationem q̄dē
dei habēt: sed nō secōm scientiā. Ignorātes
enī iusticiam dei · ⁊ suā querentes statuere:
iusticie dei nō sūt subiecti. Finis enim legis
cristus: ad iusticiā omni credenti. Moyses
enim scripsit: quoniā iusticiā que ex lege ē
qui fecerit homo: viuet in ea. Que aūt ex
fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde
tuo · quis ascēdet in celū · id ē cristū deduce-
re: aut quis descēdet ī abyssum · hoc ē cristū
a mortuis reuocare. Sed q̄d dicit scriptura?
Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo.
Hoc ē verbū fidei quod p̄dicamus: quia si
cōfitearis ī ore tuo dnm ihesū: ⁊ in corde tuo
credideris · q̄ deus illū suscitauit a mortuis:
saluus eris. Corde enī creditur ad iusticiam:
ore autē cōfessio fit ad salutē. Dicit enī scrip-
tura. Omnis qui credit in illū nō confundet.
Nō enī est distinctō iudei ⁊ greci. Nā idem
dns omnū: diues in omnes qui inuocant il-
lū. Omnis enī quicūq; in uocauerit nomen
domini: saluus erit. Quomodo ergo inuoca-
būt in quē nō crediderūt? Aut quomō cre-
dēt ei: quē nō audierūt? Quomō autē audi-
ent: sine p̄dicante? Quomō vero p̄dicabūt:
nisi mittātur? sicut scriptū est. Quā speciosi
pedes euāgelizātiū pacē: euāgelizātiū bona.
Sed nō omnes obediūt euāgelio. Ysaias
enim dicit. Dne: quis credidit auditui nro?
ergo fides ex auditu: auditus aūt p verbū
cristi. Sed dico. Nūquid nō audierūt? Et
quidē in omnē terrā exiuit sonus eorū: et in
fines orbis terre verba eorū. Sed dico. Nun-
quid israhel nō cognouit? Primus moyses
dicit. Ego ad emulationem vos adducā in
nō gētem: in gētem insipiētem: in iram vos
mittā. Ysaias aūt audet et dicit. Inuētus sū
a nō querentib me: palā apparui hijs q̄ me
nō interrogabāt. Ad israhel aūt dicit. To-
ta die expādi manus meas ad populū nō
credētem: ſ cōtradicētē michi. XI

Dico ergo. Nūq̄d deus repulit poplm
suū? Absit. Nam et ego israhelita sum ex se-
mine abrahā de tribu benamin. Non repu-
lit deus plebē suā quā p̄sciuit. An nescitis in
helya quid dicit scriptura: quē ad modū in-
terpellat deū aduersū israhel? Dne ꝓphetas
tuos occiderūt: altaria tua suffoderūt · ⁊ ego
relictus sū solus: ⁊ querūt aiam meā. Sed
q̄d dicit illi diuinū rep̄sū? Reliqui michi se-
ptē milia virorū: q̄ nō curauerūt genua āte
baal. Sic ergo et in hoc tempore: reliquie
secūdum electionem gratie salue facte sunt.
Si aūt gratia: iam nō ex operib. Alioquī
gratia iam nō est gratia. Quid ergo? Q̄ d
quereba t israhel hoc nō est consecutus: ele-
ctio aūt cōsecuta est: ceteri vero excecati sūt
sicut scriptū est. Dedit illis deus spiritū com-
pūctionis: oculos ut nō videāt et aures ut

nō audiāt: usq; in hodiernū diē. Et dauid
dicit. Fiat mensa eorū coram ipsis in laqueū:
et in captionē ⁊ in scandalū ⁊ in retributionē
illis. Obscurētur oculi eorū ne videāt: ⁊ dorsū eorū semp incurua. Dico ergo. Nunquid
sic offendērūt ut cadērēt? Absit. Sed illorū
delicto salus gētib: ut illos emulēt. Nō si
delictū eorū diuitie sunt mūdi. ⁊ diminutio
eorū diuitie gentiū: quanto magis plenitudo eorū? Vobis enī dico gentib. Quādiu
quidē ego sū gentiū aplūs ministerū meū
honorificabo: si quo mō ad emulandū p̄uocē carnē meā: ⁊ saluos faciam aliquos ex
illis. Si enī amissio eorū reconciliatio ē mundi: q̄ assumptio nisi vita ex mortuis? Nō si
delibatō sancta est: ⁊ massa. Et si radix sancta: ⁊ rami. Nō si aliqui ex ramis fracti sūt:
tu aūt cū oleaster esses insertus es ī illis: ⁊
socius radicis et pinguedinis oliue factus
es: noli gloriari adūsus ramos. Nō si gloriaris: nō tu radicē portas: ſ̄ radix te. Dicis
ergo. Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene Propter incredulitatē fracti sūt. Tu autē fide stas. Noli altū sapere sed time. Si enim deus naturalib ramis nō pepcit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatē ⁊ seueritatē dei. In eos quidē q̄ ceciderūt seueritatē: ī te aūt bonitatē dei: si pmāseis ī bonitate.
Alioquin ⁊ tu exciderīs. Sed ⁊ illi si non pmāserint ī incredulitate inserent. Potens
est enī deus iterū inserere illos. Nam ⁊ si tu
ex naturali excisus es oleastro ⁊ contra naturā inserius es ī bonā oliuā: quāto magis
hij qui secundū naturā inserent sue oliue?
Nolo enī vos ignorare fratres misterū hoc
ut nō sitis vobisipis sapientes: q̄ cecitas
ex parte cōtingit ī israhel donec plenitudo
gentiū intraret: ⁊ sic omis israhel saluus fieret sicut scriptū est. Veniet ex sion: qui eripiat ⁊ auertat impietatē ab iacob. Et hoc
illis a me testamentū: cū abstulero peccata
eorū. Secūdū euangeliū quidē inimici propter vos: sēdm electionem aūt carissimi propter patres. Sine pentēcia enī sūt dona et
vocatio dei. Sicut enī aliquādo et vos nō
credidistis deo. nūc autē misericordiā cōsecuti estis p̄ter incredulitatem illorū: ita ⁊
isti nūc nō credideūt in vrā misericordiā:
ut et ipsi misericordiā cōsequāt. Conclusit
enī deus omia ī incredulitate: ut ommū misereat. O altitudo diuitiarū sapientie ⁊ scientie dei: quā incōprehēsibilia sunt iudicia ei?:
et inuestigabiles vie ei?. Quis enī cognouit sensū dñi: aut quis cōsiliarius eius fuit?
Aut q̄s prior dedit illi: ⁊ retribuet ei? Quoniā ex ipso et p ipsum et in ipso sunt omnia:
ipi gloria ī secula seclorū amē. XII

Obsecro itaq; vos fratres p misericordiaz dei: ut exhibeatis corpa vestra hostiam viuentē. sanctā. deo placentem: rationabile obsequiū vestrū. Et nolite cōformari
huic seculo: sed reformamini ī nouitate sensus vestri: ut p̄bētis q̄ sit voluntas dei bona.
et bene placēs. ⁊ pfecta. Dico enim p gratiā
que data est mihi. omib q̄ sūt inter vos:
nō plus sapere q̄ oportet sapere. sed sapere
ad sobrietatē: ⁊ vnicuiq; sicut deus diuisit
mensurā fidei. Sicut enī in vno corpe multa
mēbra habemus: omia aūt mēbra nō eūdem
actū habēt: ita multi vnū corpus sumus in
cristo: singuli aūt alter alterius mēbra: habētes donationes secundū gratiā que data ē
nobis differētes. Siue p̄phetiam: secundū
rationē fidei. Siue ministerū: in ministrando.
Siue qui docet: in doctrina. Qui exhortat:
ī exhortando. Qui tribuit: ī simplicitate. Qui
preest: ī sollicitudine. Qui miserēt: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Odientes
malū: adhērētes bono. Caritatē fraternitatis
inuicē diligentes: honore inuicē p̄uenientes.
Sollicitudine nō pigri: spiritu feruētes: domino seruiētes. Spe gaudētes: ī tribulatione patientes: orationi instātes. Necessitatibus sanctorū cōmunicātes: hospitalitatē sectantes. Bēdicite p̄sequentib vos. Bēdicite: ⁊ nolite maledicere. Gaudere cū gaudentibus: flere cū flentib. Idipm inuicē sentiētes. Non alta sapientes: sed humilib cōsentiētes. Nolite esse prudētes apud vosmetipos. Nulli malū p malo reddētes: p̄uidentes bona nō tātum coram deo: sed etiā coram
omib hominib. Si fieri potest q̄ ex vobis
est: cū omib hominib pacē habētes. Non
vosmetipos defendentes carissimi: ſ̄ date locū ire. Scriptū est enim. Michi vindictaz:
et ego retribuā dicit dñs. Sed si esurierit

inimicus tuus ciba illũ: si sitit: potum da illi.
Hoc enim faciẽs: carbones ignis cõgeres
sup caput eius. Noli vinci a malo: sed vince in
bono malum. XIII
Omnis aĩa potestatibꝫ sublimioribus subdita sit.
Nõ est enim potestas nisi a deo. Que aũt sũt
a deo: ordinata sunt. Itaq; qui resistit potes-
tati: dei ordinationi resistit. Qui autem resi-
stunt: ipi sibi damnationẽ acquirũt. Nam
pncipes non sunt timori boni operis sed mali.
Vis aũt nõ timere potestatẽ? Bonũ fac: et
habebis laudẽ ex illa. Dei enim minister ẽ:
tibi in bonũ. Si aũt malũ feceris · time. Nõ
enim sine causa gladiũ portat. Dei enim min-
ster est: vindex in irã ei qui malũ agit. Ide-
oq; necitate subditi estote: non solũ ꝓter
iram: sed etiã ꝓter conscientiã. Ideo enim et
tributa prestatis. Ministri enim dei sũt: in hoc
ipsum seruientes. Reddite ergo omibꝫ de-
bita. Cui tributũ tributũ: cui vectigal vecti-
gal: cui timorem timorem · cui honorẽ hono-
rem. Nemini quicq; debeatis: nisi ut mutuũ
diligatis. Qui enim diligit pximũ: legẽ im-
pleuit. Nã nõ adulterabis · nõ occides · nõ
furaberis · nõ falsum testimoniũ dices · non
cõcupisces: et si qd est aliud mãdatũ in hoc
verbo instaurat: diliges pximũ tuũ sicut te-
ipsum. Dilectio pximi malũ nõ operat. Ple-
nitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes
tẽpus: qꝗ hora est iam nos de somno surgẽ.
Nunc enim ꝓpior est nostra salus: qꝗ cũ cre-
didimus. Nox pcessit: dies aũt appropin-
quauit. Abiciamus ergo opa tenebrarũ et
induamur arma lucis: sic ut in die honeste
ãbulemus. Nõ in comessationibꝫ et ebrietati-
bus · nõ in cubilibꝫ et impudicitijs · nõ in ꝓtẽ-
tione et emlatione: sed indimini dñm ihesũ cristũ: et
carnis curã ne feceritis in desiderijs. XIIII
Infirmũ autem in fide assumite: non in dis-
ceptationibus cogitationum. Alius enim
credit mãducare se omia. Qui aũt infirm?
est: olus mãducet. Is q mãducat · nõ man-
ducãtem nõ spernat: et q nõ mãducat: man-
ducantẽ non iudicet. Deus enim illũ assum-
psit. Tu quis es qui iudicas alienũ seruũ?
Domino suo stat aut cadit. Stabit autem.
Potens est enim deus statuere illũ. Nã alius
iudicat diem inter diem: alius aũt iudicat
omnẽ diem. Vnusquisq; in suo sensu abũdet.
Qui sapit diem · dño sapit: et qui mãducat ·
domino mãducat. Gratias enim agit deo. Et
qui nõ mãducat · dño nõ mãducat: et grãas
agit deo. Nemo enim nrm sibi viuit: et nemo
sibi moritur. Siue enim viuimus · domino viui-
mus: siue morimur · dño morimur. Siue ergo
viuimus siue morimur: dñi sumus. In hoc enim
xpus mortuus est et resurrexit: ut et viuorũ
et mortuorũ dñetur. Tu aũt qd iudicas fra-
trem tuũ: aut tu quare sperns fratrẽ tuum?
Omnes enim stabimus ãte tribunal dei. Scri-
ptũ est enim: Viuo ego dicit dñs: qm mihi
flectetur omne genu: et omis lingua cõfite-
bitur deo. Itaq; vnusquisq; nostrum ꝓ se ratio-
nem reddet deo. Non ergo ãplius inuicẽ
iudicemus. Sed hoc iudicate magis: ne
ponatis offendiculum fratri vel scandalum.
Scio et confido in domino ihesu: qꝗ nihil cõ-
mune ꝑ ipm · nisi ei qui existimat qd omune
esse: illi cõmune est. Si enim ꝓter cibũ frat
tuus cõtristat: iam nõ secũdũ caritatẽ ãbu-
las. Noli cibo tuo illũ pdẽ: ꝑ quo xps mortu-
us est. Nõ ergo blasphemetur bonũ nostrũ.
Nõ est enim regnũ dei esca et potus: sed iusti-
cia et pax et gaudiũ in spiritu sancto. Qui enim
in hoc seruit xpo placet deo: et pbatus ẽ ho-
minibꝫ. Itaq; que pacis sunt sectemur: et que
edificationis sũt in inuicẽ custodiamus. No-
li ꝓter escam destruere opus dei. Omnia q-
dem sũt munda: sed malũ ẽ homini qui ꝑ offen-
diculũ mãducat. Bonũ est nõ manducare
carnem et nõ bibere vinũ: neq; in quo frater
tuus offendit aut scãdalizat aut infirmat.
Tu fidem habes penes temetipm: habe co-
rã deo. Beatus qui nõ iudicat semetipm in
eo q pbat. Qui aũt discernit: si mãducaue-
rit dãnatus est: qꝗ nõ ex fide. Omne aũt qd
non ẽ ex fide · peccatũ est. XV
Debemus aũt nos firmiores imbecillita-
tes infirmorũ sustinere: et nõ nob placere. Vnus-
quisq; vestrũ pximo suo placeat in bonum:
ad edificationem. Etenim xpus nõ sibi placuit:
sed sicut scriptũ est: improperia improperã-
tiũ tibi ceciderunt sup me. Quecũq; enim scri-
pta sũt ad nostrã doctrinã scripta sũt: ut per
patientiam et cõsolationem scripturarũ spem
habeamus. Deus autẽ patiẽtie et solatij det

vobis idipm sapere in alterutrũ secũdum
ihesũ xpm: ut vnanimes vno ore honorificetis
deũ et prem dñi nostri ihesu xpi. Propter
quod suscipite inuicẽ: sicut et xpus suscepit
vos in honorẽ dei. Dico enim xpm ihesũ mi-
nistrũ fuisse circũcisionis ꝓpter veritatẽ dei
ad cõfirmãdas pmissiones patrũ: gentes
aũt sup misericordia honorare deũ: sicut scri-
ptũ est. Propterea cõfitebor tibi in gẽtib
domine: et nomini tuo cãtabo. Et iterũ dicit.
Letamini gẽtes cũ plebe eius. Et iterũ. Lau-
date omnes gẽtes dñm: et magnificate eũ
omnes ꝓpli. Et rursus ysaias ait. Erit radix
iesse: et qui exsurget regere gẽtes. in eũ gẽtes
sperabũt. Deus aũt spei repleat vos omni
gaudio et pace in credẽdo: ut abũdetis in
spe et virtute spiritus sancti. Certus sum aũt
fratres mei et ego ipe de vobis: quoniã et ipi
plem estis dilectõne. repleti omni scientia:
ita ut possitis alterutrũ monere. Audacius
aũt scripsi vobis fratres ex parte. tanq̃ in
memoriã vos reducens: ꝓpter gratiã que
data est michi a deo ut sim minister xpi ihe-
su in gẽtib sanctificans euãgeliũ dei: ut fiat
oblatio gẽtiũ acceptabilis et sanctificata in spiritu
sancto. Habeo igitur gloriam in xpo ihesu
ad deũ. Nõ enim audeo aliquid loqui eorũ
que p me nõ efficit xpus in obedientiã gen-
tiũ: verbo et factis in virtute signorũ et pdi-
giorũ in virtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
rusalẽ p circuitũ usq̃ ad illiricũ repleuerim
euãgeliũ xpi. Sic aũt pdicaui euãgelium
hoc. nõ vbi nominatus est xpus ne sup ali-
enũ fundamẽtũ edificarẽ: sed sicut scriptũ ẽ
quib nõ est annũciatũ de eo videbũt: et q̃
nõ audierũt de eo intelligent. Propter qd
et impediebar plurimũ veniẽ ad vos. Nũc
vero vlterius locũ nõ habẽs in hijs regiõi-
bus: cupiditatẽ aũt habẽs veniẽdi ad vos
ex multis iam pcedẽtib ãnis: cũ in hyspa-
nias pficisci cepero. spero q̃ pteriens videã
vos. et a vobis deducar illuc. si vobis pri-
mũ ex parte fruitus fuero. Nũc igitur pfici-
scar in ihrlm ministrare sanctis. Probauerũt enim
macedonia et achaia collaõnẽ aliq̃
facere in pauperes sanctorũ q̃ sũt in ihrlm.
Placuit enim eis: et debitores sũt eorũ. Nã si
spiritualiũ eorũ participes facti sũt gẽtes:
debent et in carnalib ministrare eis. Hoc igit
cũ cõsũmauero et assignauero eis fructũ hũc:
per vos pficiscar in hyspaniã. Scio autem:
qm veniẽs ad vos in abũdãtia benedictõis
xpi veniam. Obsecro ergo vos fratres per
dominũ nostrũ ihesũ xpm et p caritatẽ sancti
spiritus ut adiuuetis me in oracõib ad de-
um. ut liberer ab infidelib qui sũt in iudea:
et obsequij mei oblatio accepta fiat in ihe-
rusalem sanctis: ut veniã ad vos in gaudio
p volũtatẽ dei ut refrigerer vobiscũ. Deus
aũt pacis sit cũ oib vobis amẽ. XVI.

Commẽdo aũt vobis pheben sororem
nrãm que est in ministerio ecclesie q̃
est cenchris ut eã suscipiatis in dño digne
sanctis: et asistatis ei in quocũq̃ negocio
vestri indiguerit. Etenim ipsa q̃q̃ astitit mul-
tis: et michi ipi. Salutate priscam et aquilã
adiutores meos in xpo ihesu: qui p anima
mea suas ceruices suppoſuerunt: quib non
solus ego gratias ago sed et cũcte ecclesie gẽ-
tiũ: et domesticã ecclesiam eorũ. Salutate e-
phenetũ dilectũ michi: qui est primitiuũ asie
in xpo ihu. Salutate mariã q̃ multũ laborauit
in vobis. Salutate andronicũ et iuliam
applis: q̃ et ante me fuerũt in xpo. Saluta-
te ampliatũ dilectissimũ michi in dño. Sa-
lutate cognatos et captiuos meos q̃ sũt nobiles in
apostolis qui et ante me fuerũt in xpo. Salutate
vrbanũ adiutorẽ nostrũ in xpo ihesu:
et stachin dilectũ meũ. Salutate apellen
probũ in xpo. Salutate eos qui sunt ex ari-
stobuli domo. Salutate herodiõem cogna-
tũ meũ. Salutate eos qui sũt ex narcisi do-
mo: qui sunt in dño. Salutate triphenam et
triphosam: que laborãt in dño. Salutate p-
sidã carissimã: q̃ multũ laborauit in domino.
Salutate rufum electũ in dño: et matrẽ eius
et meã. Salutate asinkretũ flegõtã hermen
patrobam herman: et qui cũ eis sũt fratres.
Salutate philologũ et iuliam nereũ et soro-
rem eius et olimpiadem: et omnes qui cũ eis
sũt sanctos. Salutate invicẽ in osculo san-
cto. Salutãt vos omnes ecclesie xpi. Rogo
aũt vos fratres ut obseruetis eos q̃ dissen-
siones et offendicla pter doctrinã quã vos
didicistis faciunt: et declinate ab illis. Hu-
iuscemodi enim xpo dño nro nõ seruiunt sed
suo vẽtri: et p dulces sermones et bẽdictõnes

seducūt corda inno cēnū. Vestra enī obedi-
entia in omni loco diuulgata est. Gaudeo
igit' in vobis: ſz volo vos ſapientes eſſe in
bono: et ſimplices in malo. Deus aūt pacis
cōterat ſathanan ſub pedib' veſtris velocit'.
Gratia dñi noſtri ihu xpi vobiſcū. Salutat
vos timotheus aduto: meus: et lucius et
iaſon et ſoſipater cognati mei. Saluto vos
ego tertius: qui ſcripſi epiſtolā in domio.
Salutat vos gaius hoſpes meus: et vniuſe
eccleſie. Salutat vos eraſtus archarius ci-
uitatis: et quartus frater. Gratia domī no-
ſtri ihesu xpi cū omnib' vobis amen. Et aūt
qui potens ē nos cōfirmare iuxta euāgeliū
meū et p̄dicacōē ihesu xpi: ſecōm reuelacōē
miſterij tēporibꝫ eternis tacti qd' nūc pate-
factū ē p ſcripturas ꝓphetarꝫ ſecōm p̄ceptū
eterni dei ad obedientiā fidei in cūctis gēti-
bus cognitū ſoli ſapiēti deo p ihesū xpm: cui
honor et gloria in ſecula ſeculorum amen.

Expliciat epiſtola ad Romanos. Incipit
prologus in epiſtolam ad Corinthios.

Orinthij ſunt achaici: et hij ſi-
militer ab aplo audierūt ver-
bum veritatis: et ſubuerſi ſūt
multiphariē a falſis apoſto-
lis. Quidam a philoſophie
verboſa eloquentia: alij ſecta legis iudaice
inducti ſūt. Nos reuocat apoſtolus ad ve-
ram fidem et euāgelicā ſapientiā: ſcribēs eis
ab epheſo p timotheū. Expliciat prolo-
gus Incipit epiſtola ad corinthios prima.

Paulus vocatus apls
ihu xpi p voluntatē dei
et ſuſtenes frater eccle-
ſie dei q̄ ē corinthi: ſan-
ctificatis in xpo ihesu
vocatis ſanctis: cum
omib' qui inuocāt no-
men domini noſtri ihesu criſti in omni loco
ipſorum et noſtro. Gratia vobis et pax a
deo patre noſtro: et domino ihesu xpo. Gra-
tias ago deo meo ſemper pro vobis in gra-
tia dei que data eſt vobis in criſto ihesu: qꝫ
in omnibus diuites facti eſtis in illo in om-
ni verbo et in omni ſcientia: ſicut teſtimo-
nium criſti confirmatum ē in vobis ut nihil
vobis deſit in illa gratia: exſpectantibus
reuelacōnē domī noſtri ihesu xpi: qui et cōfir-
mabit vos uſqꝫ in finem ſine crimine: in die
aduētus dñi noſtri ihesu xpi. Fidelis deus:
p quē vocati eſtis in ſocietatē filij eius ihesu
xpi domini noſtri. Obſecro aūt vos fratres
p nomē dñi noſtri ihesu xpi: ut idipm dica-
tis omnes: et nō ſint in vobis ſciſmata. Si-
tis aūt pfecti in eodē ſenſu: et in eadem ſciē-
tia. Significatū eſt enī mihi de vobis fra-
tres mei ab hijs qui ſunt does: quia cōten-
cōnes ſunt inter vos. Hoc autem dico: qd'
vnuſquiſqꝫ veſtrū dicit. Ego quidē ſū pau-
li: ego aūt apollo. ego vero cephe: ego au-
tem xpi. Diuiſus eſt xps? Nūquid paulus
crucifixus eſt p vobis: aut in nomine pauli
baptizati eſtis? Gratias ago deo meo q̄ ne-
minē veſtrū baptizaui. niſi criſpum et gaiū:
ne quis dicat q̄ in noīe meo baptizati eſtis.
Baptizaui aūt et ſtephane domū: cetera nes-
cio ſi quē aliū veſtrū baptizauerim. Nō enī
miſit me xps baptizare ſed euāgeliſare: nō
in ſapiēntia verbi: ut non euacuet' crux criſti.
Verbū enī crucis peūtib' quidē ſtultitia ē:
hijs aūt qui ſaluī fūt id eſt nobis dei virtus
eſt. Scriptū eſt enī. Perdā ſapiēntiam ſapi-
entiū: et prudentiā prudentium reprobabo.
Vbi ſapiēs vbi ſcriba: vbi inquiſitor huius
ſeculi? Nōne ſtultā fecit deus ſapiēntiā hui?
mūdi? Nam quia in dei ſapientia nō cogno-
uit mūdus p ſapientiā deū: placuit deo per
ſtultitiā p̄dicationis ſaluos facere credē-
tes. Quoniā et iudei ſigna petūt: et greci ſa-
pientiā querūt. Nos aūt p̄dicamus criſtū
crucifixū: iudeis quidē ſcandalū. gēti-
b' aūt ſtultitiam: ipis aūt vocatis iudeis atqꝫ gre-
cis. criſtū dei virtutē et dei ſapientiā. Quia
qd' ſtultū eſt dei. ſapientius eſt hominib': et
qd' infirmū eſt dei: fortius eſt hominib'. Vide-
te enī vocacōnem veſtrā fratres: q̄ nō mul-
ti ſapientes ſecūdū carnem nō multi poten-
tes nō multi nobiles: ſed q̄ ſtulta mūdi
elegit deus ut confundat ſapientes: et infir-
ma mūdi elegit deus ut confundat fortia: et
ignobilia mūdi et cōtemptibilia elegit deus
et ea que nō ſunt. ut ea que ſunt deſtrueret:
vt nō gloriet' omnis caro in conſpectu eius.
Ex ipo aūt vos eſtis in xpo ihesu: q̄ factus
eſt nobis ſapiēntia et iuſtitia et ſanctificatio et

redemptō: ut quemadmodū scriptum est:
qui gloriatur in domino gloriet. II

Et ego cum venissem ad vos fratres:
veni non in sublimitate sermonis aut
sapientie: annūcians vobis testimoniū xpi.
Nō enī iudicaui me scire aliquid inter vos
nisi ihesū xpm: et hūc crucifixū. Et ego in in-
firmitate et timore et tremore multo fui apud
vos: et sermo meus et prdicatō mea nō in p-
suasibilibus humane sapientie verbis: sed in
ostensione spiritus et virtutis: ut fides vra
nō sit in sapientia hominū sed in virtute dei.
Sapientiā autē loq̄mur inter pfectos. Sa-
pientiam vero nō huius seculi neq; principū
huius seculi qui destruūtur: sed loq̄mur dei sa-
pientiam in misterio que abscondita ē: quam
prdestinauit deus ante secula in gloriā nrā;
quā nemo principū huius seculi cognouit.
Si enī cognouissent: nūq̄ dnm glorie cru-
cifixissent. Sicut scriptū ē: qd̄ oculus nō vi-
dit nec auris audiuit nec in cor hominis as-
cendit: q̄ ꝓparauit deus his q̄ diligūt illum.
Nobis autē reuelauit deus per spiritum suū.
Spiritus enim omnia scrutatur: etiā profunda
dei. Quis enim scit hominū que sunt hominis:
nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et que
dei sūt nemo cognouit nisi spiritus dei. Nos
autē nō spiritū huius mūdi accepimus sed
spiritū qui ex deo est: ut sciamus q̄ a deo do-
nata sūt nobis: que et loq̄mur nō in doctis
humane sapientie verbis. sed in doctrina
spiritus: spiritualibus spiritualia cōparantes.
Animalis autē homo nō percipit ea que sunt
spiritus dei. Stultitia enim est illi: et nō po-
test intelligere: quia spiritualiter examinatur.
Spiritualis autē iudicat omnia: et ipse a ne-
mine iudicatur: sicut scriptū ē. Quis enim co-
gnouit sensū dni: aut qs instruxit eū? Nos
autem sensum cristi habemus. III

Et ego fratres non potui vobis loqui
quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus.
Tanq̄ paruulis in xpo lac vobis potui de-
di nō escam. Nondū enī poteratis: sed nec nūc
quidē potestis. Adhuc enim carnales estis.
Cū enim fuerit inter vos zelus et contentio:
nōne carnales estis et secūdū hominē ābulatis?
Cū enim qs dicat ego quidē sū pauli
alius autē ego apollo: nōne homines estis?
Quid igitur est apollo? Quid vero paulus?
Ministri eius cui credidistis. Et vnicuq;
sicut dns dedit. Ego plantaui apollo riga-
uit: sed deus incremētū dedit. Itaq; neq;
q̄ plātat est aliqd neq; qui rigat: sed q̄ incre-
mētū dat deus. Qui plātat autē et qui rigat
vnū sūt. Vnusquisq; autē ꝓpriā mercedē acci-
piet secundū suū laborē. Dei enim sumus ad-
iutores. Dei agricultura estis: dei edificatio
estis. Secōm gratiam dei q̄ data ē michi ut
sapiēs architectus fundamētū posui: alius
autē supedificat. Vnusquisq; autē videat quo-
mō supedificet. Fundamētū enim aliud ne-
mo potest ponere ꝑter id qd̄ positū est: qd̄ ē
xpus ihesus. Si quis autē supedificat supra
fundamentū hoc aurū argētū lapides prcio-
sos ligna fenū stipulam: vniuscuiusq; opus
manifestū erit. Dies enim dni declarabit: q̄a
in igne reuelabitur et vniuscuiusq; opus q̄le
sit ignis ꝓbabit. Si cuius opus manserit
qd̄ supedificauit: mercedē accipiet. Si cui?
opus arserit detrimētū patiet: ipse autē salu?
erit: sic tamē q̄si p ignem. Nescitis q̄ tēplū
dei estis: et spiritus dei habitat in vobis? Si
quis autē templū dei violauerit: dispdet illū
deus. Templū enim dei sanctū est: qd̄ estis
vos. Nemo se seducat. Si quis videtur in-
ter vos sapiēs esse in hoc seculo: stult? fiat
ut sit sapiēs. Sapientia enim huius mūdi
stultitia est apud deum. Scriptum ē enim.
Conpreendā sapientes in astucia eorum. Et
iterū. Deus nouit cogitationes sapientium:
quoniā vane sūt. Nemo itaq; gloriet in ho-
minibus. Omnia vestra sūt: siue paulus siue
apollo siue cephas siue mūdus siue vita si-
ue mors siue prsentia siue futura. Omnia enim
vestra sūt: vos autē cristi: xpus autem dei.

Sic nos existimet homo ut IIII
ministros cristi: et dispensatores mi-
steriorum dei. Hic iam quirit inter dispensa-
tores: ut fidelis quis inueniatur. Michi au-
tem pro minimo est ut a vobis iudicet: aut
ab humano die. Sed neq; meipm iudico.
Nichil enī michi cōscius sum: sed nō in hoc
iustificatus sum. Qui autē iudicat me: dns ē.
Itaq; nolite ante tempus iudicare: quoad
usq; veniat dns q̄ et illuminabit abscondita
tenebrarum et manifestabit ꝓsilia cordiū: et tūc

laus erit vnicuiq; a deo. Hec autē fratres
trāsfigurauī meq; apollo ꝓpter vos: ut in
vobis discatis ne supra quā scriptū est vn?
adūsus alterū inflatur ꝓ alio. Quis enim te
discernit? Quid aūt habes qd non accepi-
sti? Si aūt accepisti: qd gloriaris quasi nō
acceperis? Jam saturati estis: iā diuites fa-
cti estis. Sine nobis regnatis. Et vtinam
regnetis: ut q̃ nos vobiscū regnemus. Pu-
to enī q̃ deus nos apl'os nouissimos ostē-
dit tāq̃ morti destinatos: quia spectaculū fa-
cti sumus mūdo et ãgelis et hominib̄. Nos
stulti ꝓpter xpm: vos autē prudētes in xpo.
Nos infirmi: vos aūt fortes. Vos nobiles:
nos aūt ignobiles. Vsq; in hāc horam q̃ e-
surimus q̃ sitim? q̃ nudi sumus: q̃ colaphis
cedimur q̃ instabiles sumus: q̃ laboramus
operãtes manib̄ nris. Maledicimur: q̃ bēdici-
mus. Persecutionē patimur: q̃ sustinemus.
Blasphemamur: q̃ obsecram? Tanq̃ purga-
mēta huius mūdi: facti sumus omīm peripsi-
ma usq; adhuc. Non ut cōfundā vos hec
scribo: sed ut filios meos carissimos moneo.
Nam si decē milia pedagogorū habeatis i
xpo: sed nō multos patres. Nam in xpo ihe-
su p euãgeliū ego vos genui. Rogo ergo
vos: imitatores mei estote. Ideo misi ad
vos thimotheū qui ē filius meus carissim?
et fidelis in dño: qui vos cōmonefaciat vi-
as meas q̃ sūt in xpo ihesu: sicut vbiq; in o-
mni ecclesia doceo. Tāq̃ nō venturus sim ad
vos: sicut inflati sūt quidā. Veniam aūt ad
vos cito si dñs voluerit: q̃ cognoscam nō
sermonē eorū qui inflati sūt: sed virtutē. Non
enī in sermone ē regnū dei: sed in virtute. Quid
vultis? In virga veniam ad vos. an in cari-
tate et spiritu mansuetudinis. V

Omnino auditur inter vos fornicatio: q̃
talis fornicatio qualis nec inter gen-
tes: ita ut vxorem patris sui aliquis habeat.
Et vos inflati estis: et nō magis luctū ha-
buistis: ut tollatur de medio vestrū qui hoc
opus fecit. Ego quidē absens corpore: pnsꝰ
aūt spiritu: iā iudicaui ut psens eū qui sic o-
peratus ē in nomīe dñi nostri ihesu xpi con-
gregatis vobis q̃ meo spiritu cū virtute do-
mini ihesu tradere huiusmodi hominem sa-
thane in interitū carnis: ut spūs saluus fit in
die domini nostri ihesu xpi. Non ē bona glo-
riatio vra. Nescitis q̃ modicū fermētū totā
massam corrūpit? Expurgate vetus fermē-
tū: ut sitis noua conspersio sicut estis azimi.
Etenī pascha nrm immolatus ē xpus. Ita-
q; epulemur: nō in fermento veteri neq; in fer
mēto malicie q̃ nequicie: sed in azimisince-
ritatis q̃ veritatis. Scripsi vobis in epla: ne
cōmisceamī fornicarijs. Nō vtiq; fornicarijs
huius mūdi aut auaris aut rapacibus aut
ydolis seruiēnb̄: alioquī debueratis de hoc
mūdo exisse. Nūc aūt scripsi vobis nō cōmi-
sceri. Si is qui frater noiatur inter vos q̃ ē
fornicator aut auar? aut ydolis seruiēs aut
maledicus aut ebriosus aut rapax: cū hu-
iusmodi nec cibū sumē. Quid enim michi de
hijs q̃ foris sūt iudicare? Nōne de hijs qui
intus sūt vos iudicatis? Nam eos qui foris
sūt deꝰ iudicabit. Auferte malū ex vobisipis.

Audet aliquis vestrū habēs VI
negociū adūsus alterū iudicari apd
iniqs: et nō apud sanctos. An nescitis q̃m
sancti de hoc mūdo iudicabūt? Et si in vobis
iudicabit mūdus: indigni estis q̃ de minimis
iudicetis? Nescitis quomā angelos iudica-
bimus? Quātomagis secl'aria? Secularia
igit iudicia si habueritis: cōtemptibiles q̃
sūt in ecclesia illos cōstituite ad iudicādum.
Ad verecūdiā vram dico. Sic nō est inter
vos sapiens quisq̃ q̃ possit iudicare inter
fratrē suū: sed frater cū fratre iudicō cōtēdit:
et hoc apud infideles. Jam quidē omīno de-
lictū ē in vobis: q̃ iudicia habetis inter vos.
Quare nō magis iniuriā accipitis? Quare
nō magis fraudē patimī? Sed vos iniuriaz
facitis q̃ fraudatis: q̃ hoc fratrib̄. An nescitis
quia iniqui regnū dei nō possidebūt? Nolite
errare: neq; fornicarij neq; ydolis seruiētes.
neq; adulteri neq; molles: neq; masclorum
concubitores neq; fures neq; auari neq; e-
brioſi neq; maledici neq; rapaces regnum
dei possidebūt. Et hec quidē fuistis: sed ablu-
ti estis. sed sanctificati estis. sed iustificati estis:
in nomīe domini nostri ihesu xpi et in spiritu
dei nostri. Omnia michi licēt: sed nō omnia
expediūt. Omnia michi licent: sed ego sub
nullius redigar potestate. Esca vētri et ven-
ter escis: deus autem et hūc et hāc destruet.

Corpus aūt nō fornicacōni sed dño: et dñs
corpori. Deus vero ⁊ dñm suscitauit: et nos
suscitabit p virtutē suā. Nescitis quomā cor-
pora vestra mēbra sūt xpi? Tollēs ergo mē-
bra xpi: faciā mēbra meretricis? Absit. An
nescitis: quomā qui adhæret meretrici vnū
corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in
carne vna. Qui aūt adhæret domino: vnus
spiritus est. Fugite fornicationez. Omne enī
peccatū qōcunqz fecerit homo extra corpus
est: qui aūt fornicat' in corpus suum peccat.
An nescitis quomā mēbra vestra templum
est spiritus sancti qui in vobis ē quē habe-
tis a deo: et nō estis vestri? Empti enī estis p-
cio magno: glorificate et portate deū in cor-
pore vestro.

De quibus autē VII
scripsistis michi: bonū ē homī mlierē
nō tangere. Propter fornicationem autem
vnusquisqz suam vxorem habeat: et vnaq-
qz suū virū habeat. Vxori vir debitū reddat:
similiter aūt et vxor viro. Mulier sui corpo-
ris potestatē nō habet sed vir: similiter aūt
et vir sui corporis potestatem nō habet sed
mulier. Nolite fraudare inuicem nisi forte
ex cōsensu ad tempus ut vacetis oratiōi:
et iterū reuertimini in idipm: ne tempter vos
sathanas propter incōtinentiā vrāz. Hoc
autē dico secūdū indulgentiā: nō secūduz
imperiū. Volo aūt omnes vos homines ēe
sicut meipm. Sed vnusquisqz ꝓpriū donū
habet ex deo: alius quidem sic: alius vero sic.
Dico aūt nō nuptis et viduis: bonū est illis
si sic pmānerint sicut et ego. Qd si nō se cōti-
nent · nubant. Melius est enim nubere q̄
vri. Hijs aūt q̄ matrimonio iūcti sūt preci-
pio nō ego ſ dominus: vxorem a viro nō
discedere. Qd si discesserit · manere innup-
tam: aut viro suo reconciliari. Et vir vxorē
nō dimittat. Nā ceteris ego dico non dñs.
Si q's frater vxorem habet infidelē · et hæc
cōsentit habitare cū illo: nō dimittat illam.
Et si qua mulier habet virū infidelez et hic
cōsentit habitare cū illa: non dimittat virū.
Sanctificatus ē enim vir infidelis p mulie-
rem fidelem: et sanctificata est mulier infi-
delis p virū fidelem. Alioquī filij vestri im-
mūdi essent: nūc autem sancti sunt. Qd si in-
fidelis discedit · discedat. Nō enim seruituti
subiectus ē frater aut soror in eiusmodi. In
pace aūt vocauit vos deus. Vnde enim scis
mulier si virum saluū facies? Aut vnde scis
vir si mulierē saluam facies? Nisi vnicuiq
sicut diuisit dominus. Vnūquēqz sicut voca-
uit deus ita ambulet: et sicut in omnib ecclē-
sijs doceo. Circūcisus aliquis vocatus est:
nō adducat ꝓpuciū. In ꝓpucio aliquis voca-
tus est: nō circūcidatur. Circūcisio nichil est.
et ꝓpuciū nichil est: sed obseruatio mādato-
rū dei. Vnusquisqz in qua vocacōe vocatus
est: in ea pmaneat. Seruus vocatus es: nō
sit tibi cure. Sed ⁊ si potes fieri liber: magis
vtere. Qui enim in domino vocatus est ser-
uus: libertus est domini. Similiter q̄ liber
vocatus ē: seruus ē xpi. Precio empti estis:
nolite fieri serui hominū. Vnusquisqz ergo
in quo vocatus est frater: in hoc pmaneat
apud deū. De virginib aūt p̄ceptū domini
nō habeo: cōsiliū aūt do tanq̄ miserico-dia
cōsecutus a deo: ut sim fidelis. Existimo enī
hoc bonū esse ꝓpter instantē necessitatem:
quomā bonū est homini sic esse. Alligatus
es vxori: noli querere solutionē. Solutus
es ab vxore: noli querere vxorem. Si aūt
acceperis vxorem nō peccasti: et si nupserit
virgo nō peccauit. Tribulationē tamen car-
nis habebūt huiusmodi. Ego autem vobis
parco. Hoc itaqz dico fratres. Tēpus bre-
ue ē. Reliquū est: ut et qui habēt vxores · tā-
q̄ nō habētes sint: et qui flent · tanq̄ nō flen-
tes: et qui gaudent · tāq̄ nō gaudētes: et q̄
emūt · tanq̄ nō possidentes: et qui vtuntur
hoc mūdo · tāq̄ nō vtant'. Preterit enī figu-
ra huius mūdi. Volo aūt vos sine sollicitu-
dine esse. Qui sine vxore est · sollicitus est q̄
domini sūt: quomō placeat deo. Qui aūt cū
vxore est · sollicitus est que sūt mūdi · quo-
mō placeat vxori: et diuisus est. Et mulier
innupta ⁊ virgo cogitat que domini sūt: ut
sit sancta corpore ⁊ spiritu. Que aūt nupta
est cogitat que sūt mūdi: quomō placeat
viro. Porro hoc ad vtilitatem vestrā dico.
nō ut laqueū vobis iniciam: ſ ad id qd̄ ho-
nestū est · et qd̄ facultatē p̄beat: sine impedi-
mēto dominū obsecrandi. Si q's autem tur-
pē se videri existimat sup virgine sua q̄ sit
supadulta et ita oportet fieri: qd̄ vult faciat.

Non peccat si nubat. Nã qui statuit ĩ corde suo firmus nõ habẽs necessitatẽ potestatẽ autẽ habẽs sue volũtatis: ⁊ hoc iudicauit ĩ corde suo seruare virginẽ suã: bene facit. Igit et qui matrimonio iũgit virginem suã bene facit: ⁊ qui nõ iũgit melius facit. Mulier alligata est legi: quanto tempore vir eius viuit. Quod si dormierit vir eius: liberata est. Cui aũt vult nubat: tantũ ĩ domino. Beatior aũt erit: si sic pmanserit secõm meũ ꝯsiliũ. Puto aũt: q̃ et ego spiritũ dei habeã.

VIII De hijs aũt q̃ ydolis immolãt scimus: q̃ omes scietiã habemus. Scietia inflat: caritas vero edificat. Si q̃s aũt se existimat scire aliquid: nõdũ ꝯgnouit quẽadmodũ oportet eũ scire. Si quis aũt diligit deũ: hic cognitus est ab eo. De escis autem que ydolis immolant scimus q̃ nichil est ydolũ ĩ mũdo: ⁊ q̃ nullus deus nisi vnus. Nã ⁊ si sũt qui dicant dij siue in celo siue in terra: siquidẽ sũt dij multi ⁊ domini multi: nobis tamẽ vnus deus pater ex quo omnia ⁊ nos in illo: ⁊ vnus dõs ihesus xp̃s p quẽ omnia: ⁊ nos p ipsũ. Sed nõ in omib̃ est scietia. Quidam autẽ cũ scientia vsq̃ nũc ydoli quasi ydolotitũ manducãt: et ꝯscientia ip̃orũ cũ sit infirma polluit. Esca aũt nos nõ ꝯmendat deo. Neq̃ enim si mãducauerimus abũdabimus: neq̃ si nõ mãducauerimus deficiemus. Videte autẽ: ne forte hec licetia nostra offendiculũ fiat infirmis. Si enim quis viderit eum qui habet scientiã in ydoleo recumbentẽ: nõne ꝯscia eius cũ sit infirma edificabit ad manducandũ ydolotita? Et peribit infirmus in tua cõscietia frater: ꝓpter quẽ xp̃us mortuus est. Sic aũt peccantes in fratres ⁊ percutientes cõscias eorũ infirmãt: in xp̃m peccatis. Quapropter si esca scãdalizat frẽm meũ nõ mãducabo carnẽ in eternũ: ne frẽz meũ scandalizem.

IX Non sũ liber? Nõ sũ apostolus? Nonne xp̃m ihesũ dominũ nr̃m vidi? Nõne opus meũ vos estis in dõo? Et si alijs nõ sum apostolus: ꝫ tamẽ vobis sũ. Nã signaculũ apostolatus mei vos estis ĩ dõo. Mea defensio apud eos q̃ me interrogant hec est. Nũquid nõ habemus potestatem manducãdi ⁊ bibẽdi? Nũquid nõ habem? potestatẽ mulierẽ sororẽ circũducẽdi: sicut et cetri apostoli ⁊ fratres domini ⁊ cephas? Aut ego solus aut barnabas nõ habemus potestatẽ hoc operandi? Quis militat suis stipẽdijs vnq̃? Quis plantauit vineã: et de fructu eius nõ edit? Quis pascit gregem: et de lacte gregis nõ manducat? Nunquid secõm hoiem hec dico? An ⁊ lex hec nõ dicit? Scriptũ ẽ enim ĩ lege moysi. Nõ alligabis os boui trituranti. Nũquid de bũbꝫ cura est deo? An ꝓpter nos vtiq̃ dicit? Nam ꝓpter nos scripta sũt: qm̃ debet in spe q̃ arat arare: et q̃ triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spũalia seminauimus: magnũ est si nos carnalia vra metamus? Si alij potestatis vre participes sũt quare nõ potius nos? Sed non vsi sumus hac ptãte. Sed omia sustinem: ne qd̃ offendiculũ demus euãgelio xp̃i. Nescitis quomã qui in sacrario operãt q̃ de sacrario sũt edũt? Et qui altario deseruiũt cum altario participãt: ita ⁊ dõs ordinauit hijs q̃ euangeliũ annũciãt: de euãgelio viuẽ. Ego aũt nullo horũ vsus sũ. Nõ aũt scripsi hec: vt ita fiãt in me. Bonũ est enim michi magis mori: q̃ vt gloriã meã q̃s euacuet. Nã ⁊ si euãgelizauero: non ẽ michi gloria. Necessitas enim michi incũbit. Ve enim michi est: si nõ euãgelizauero. Si enim volens hec ago mercedẽ habeo: si aũt invitus dispensacõ michi credita est. Que est ergo merces mea? Vt euangeliũ predicãs sine sumptu ponã euangeliũ: ut non abutar potestate mea in euãgelio. Nã cũ liber essem ex omib̃ omm̃ me seruũ feci: vt plures lucrifacerem. Et factus sum iudeis tanq̃ iudeus: vt iudeos lucrarer. Hijs qui sub lege sunt quasi sb̃ lege essem cũ ipse nõ essem sb̃ lege: vt eos qui sb̃ lege erãt lucrifacerẽ. Hijs q̃ sine lege erãt tanq̃ sine lege eẽm: cum sine lege dei nõ essem ꝫ in lege essem xp̃i: vt lucrifacerẽ eos qui sine lege erant. Factus sũ infirmis infirmus: vt infirmos lucrifacerem. Omib̃ omia factus sũ: ut omes facerẽ saluos. Oia aũt facio ꝓpter euãgeliũ: ut particeps eius efficiar. Nescitis q̃ hij q̃ in stadio currũt omes quidẽ currũt: sed vnus accipit brauiũ? Sic currite: ut ꝯprehendatis. Omis autẽ q̃ in agone ꝯtẽdit ab omib̃ se abstinet:

et illi quidē ut cōruptibilē coronā accipiāt:
nos aūt incorruptā. Ego igitur sic curro nō
quasi in incertū: sic pugno nō quasi aerem
verberās. Sed castigo corpus meū: et in ser-
uitutē redigo: ne forte cū alijs p̄dicauerim.

Nolo enim ipse reprobus efficiar.
vos ignorare frēs: quomā patres
nostri omēs sub nube fuerūt & omēs mare
transierūt: & omēs in moyse baptizati sunt in
nube & in mari. Et omēs eandē escam spiri-
talē manducauerūt: & omēs eundē potum
spiritalem biberūt. Bibebāt aūt de spiritali
sequēte eos petra: petra aūt erat xp̄s Sed
non in pluribus eorū beneplacitū est deo. Nā
p̄strati sūt in deserto. Hec aūt in figura fcā
sūt nrī: ut nō simus cupiscentes malorū: si-
cut & illi cupierūt. Neq; ydolatre efficiami
sicut quidam ex ipsis: quēadmodū scriptū
est. Sedit ꝓpl̄s manducare & bibere: & sur-
rexerūt ludere. Neq; fornicemur sicut qui-
dam ex ipsis fornicati sūt: & ceciderūt vna die
viginti tria milia. Neq; temptemus cristū
sicut quidam eorū temptauerūt: & a serpēti-
bus perierūt. Neq; murmurauerītis sicut
quidā eorū murmurauerūt: & pierūt ab ex-
terminatore. Hec aūt omia in figura cōtige-
bāt illis: scp̄ta sūt aūt ad correpcōēz nrāz:
in quos fines seculorū deuenerūt. Itaq; qui
se existimat stare: videat ne cadat. Tēpta-
tio vos nō ap̄hendat nisi humana. Fidelis
aūt deus est. q̄ non patietur vos temptari
supra id qd̄ potestis: sed faciet cū tēptacōe
etiam puentū: ut possitis sustinē. Propter
qd̄ carissimi michi fugite ab ydolorū culti-
ra. Vt prudētibus loquor. vosipi iudicate qd̄
dico. Calix bn̄dictōis cui benedicimus:
nōne comūcatio sanguinis xp̄i ē? Et pans
quē frangimus: nōne participacō corporis
dn̄i est? Quomā vnus pans & vnū corpus
multi sumus: omnes qui de vno pane ptici-
pamus. Videte israhel secundū carnē. Nō-
ne qui edunt hostias. participes sunt alta-
ris? Quid ergo? Dico q̄ ydolis immolatū
sit aliq̄d: aut q̄ ydolū sit aliquid? Sed q̄
immolant gētes. demonijs immolāt: et nō
deo. Nolo aūt vos socios fieri demoniorū
Qua nō potestis calicē domini bibere. et cali-
cem demoniorū: nō potestis mense domini
ptcipes ēe: & mense demoniorū. An emulami
dominū? Nūquid fortiores illo sumus? Oia
michi licent: ſ nō omnia expediūt. Omnia
michi licent: sed non omnia edificant. Nemo
qd̄ suū est querat: ſ qd̄ alterius. Omne qd̄ in
macello venit manducate: michil interrogā-
tes ꝓpter osciam. Domini ē terra: & plenitu-
do eī?. Si quis vocat vos infidelū & vulnſ
ire: omne qd̄ vobis apponē manducate: mi-
chil interrogātes ꝓpter osciam. Si q̄s aūt
dixerit hoc immolatū ē ydolis: nolite mādu-
care ꝓpter illū qui indicauit: & ꝓpter osciam.
Consciam aūt dico: nō tuā. sed alterius. Vt
qd̄ enim libertas mea iudicat̄ ab aliena osci-
entia? Si ego cū grā participo: q̄d blasphe-
mor ꝓ eo q̄ grās ago? Siue ergo manduca-
tis siue bibitis. vel aliud quid facitis: oia
in gloriā dei facite. Sine offensione estote
iudeis & gentibus & ecclie dei: sicut & ego p oia
omnibus placeo: nō querēs qd̄ michi vtile ē:
sed quod multis vt salui fiant. XI

Imitatores mei estote: sicut & ego xp̄i. Lau-
do aūt vos frēs q̄ p omnia mei memores e-
stis: & sicut tradidi vobis p̄cepta mea tene-
tis. Volo aūt vos scire: q̄ omnis viri caput
cristus est: caput autē mulieris vir. Caput
vero cristi deus. Omnis vir orās aut ꝓphetās
velato capite: deturpat caput suū. Omnis
autē mulier orans aut ꝓphetans nonvela-
to capite: deturpat caput suū. Vnū enī est:
ac si decaluēt. Nam si nō velatur mulier: ton-
deat̄. Si vero turpe est mulieri tonderi aut
decaluari: velet caput suū. Vir quidē nō debet
velare caput suū: qm̄ imago & gloria dei est:
mulier aūt gloria viri est. Non enim vir ex
muliere est: sed mulier ex viro. Etenim non
ē creatus vir ꝓpter mulierē: ſ mulier ꝓpter
virū. Ideo debet mulier velamē habere sup̄
caput suū: & ꝓpter ãgelos. Verūtamē neq;
vir sine muliere: neq; mulier sine viro i dn̄o.
Nam sicut mulier de viro: ita & vir p mlierē.
Omnia aūt ex deo. Vosipi iudicate: decet mu-
lierē nō velatā orare deū? Nec ipa natura do-
cet vos. Qd̄ vir quidē si comā nutriat igno-
minia est illi: mulier vēo si comā nutriat glo-
ria est illi: qm̄ capilli p velamine ei dati sunt.
Si quis aūt videt̄ ostentiosus esse: nos ta-
lem cōsuetudinē nō habemus: neq; ecclesia

dei. Hoc aūt p̄cipio: nō laudās q̄ nō in melius sed in deterius ouenitis. Primū quidē ouenientibus vobis in eccl̄iam audio scissuras esse inter vos: ⁊ ex parte credo. Nā oportet hereses esse: vt et q̄ pbati sūt manifesti fiāt in vobis. Conuenientibus ergo vobis in vnū: iam nō est dominicā cenā māducare. Vnusquisq; enim suā cenā p̄sumit ad manducandū. Et alius quidē esurit: alius aūt ebrius est. Nūquid domos nō habetis ad māducandū ⁊ bibendū? Aut ecl̄iaz dei ꝯtemnitis: et ꝯfunditis eos qui non habēt? Quid dicā vobis? Laudo vos: in hoc nō laudo. Ego enim accepi a dño q̄d ⁊ tradidi vobis: q̄m dñs ihesus in qua nocte tradebat̄. accepit panem: ⁊ gr̄as agēs fregit ⁊ dixit. Accipite et manducate. Hoc ē corpus meū: q̄d ꝯ vobis tradet̄. Hoc facite in meā ꝯmemoracōem. Similiter ⁊ calicē: postq̄ cenauit dicēs. Hic calix nouū testamentū est in meo sangume. Hoc facite quotiēscūq; bibetis: in meā ꝯmemoracōm. Quotiēscūq; enī māducabitis panē hūc ⁊ calicē bibetis: mortē dñi annūciabitis donec veniat. Itaq; quicūq; manducauerit panē ⁊ biberit calicē dominī indigne: reus erit corporis ⁊ sanguinis dñi. Probet aūt seip̄m homo: et sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Qui enim māducat et bibit indigne iudiciū sibi māducat et bibit: nō diiudicās corpus dñi. Ideo int̄ vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiūt multi. Q ō si nosmetip̄os diiudicarem?: nō vtiq; iudicarem̄. Dū iudicam̄ aūt a dño corripim̄: vt nō cū hoc mūdo dānem̄. Itaq; fratres mei cū ouenitis ad māducandū: mutuē expectate. Si quis esurit domi māducet: vt nō in iudiciū ouenatis. Cetera autez cum venero

XII

E spūalib̄ aūt disponam. nolo vos ignorare frēs. Scitis aūt q̄m cum gentes essetis: ad simulacra muta put ducebamini eūtes. Ideo notū vobis facio: q̄ nemo in spū dei loquēs dicē anathema ihesu. Et nemo potest dicere dñs ihesus: nisi in spū scō. Diuisiōes vero gr̄az sūt: idē aūt spiritus. Et diuisiōes ministracōm sūt: idez aūt dñs. Et diuisiones opationū sūt: idē vero deus qui opat̄ oīa in oīb̄. Vnicuiq; aūt dat̄ manifestacō spiritus: ad vtilitatē. Alij quidē p spiritū dat̄ sermo sapiēcie: alij aūt sermo scie secōm eundē spiritū. Alteri fides in eodē spū: alij gratia sanitatū in vno spiritu. Alij operacō virtutū: alij ꝓphetia: alij discrecō spirituū: alij gēna linguaz: alij interpretacō sermonū. Hec aūt oīa operatur vnus atq; idē spūs: diuidens singulis put vult. Sicut enim corpus vnū est ⁊ membra habet multa: oīa aūt mēbra corporis cum sint mlta vnū tamē corpus sūt: ita ⁊ cristus. Etenim in vno spū oēs nos in vnū corpus baptizati sumus: siue iudei siue gēiles siue serui siue liberi: ⁊ omes vno spū potati sum?. Nā ⁊ corpus nō est vnū membrū sed multa Si dixeit pes: q̄m nō sū manus: nō sū de corpore: nūq̄ ideo nō est de corpore? Et si dixerit auris: quoniā nō sū oculus: nō sū de corpō: nūq̄ ideo nō est de corpore? Si totū corpus oculus: vbi auditus? Si totū auditus: vbi odoratus? Nūc aūt posuit deus mēbra: vnūquodq; eorū in corpore sicut voluit. Quod si essent oīa vnū membrum: vbi corpus? Nūc aūt mlta quidē mēbra: vnū aūt corp?. Nō potest aūt dicere oculus manui: opera tua nō indigeo: aut iterū caput pedib̄: nō estis michi necessarij. Sed multo magis q̄ videntur mēbra corpis infirmiora ēe: necessariora sūt. Et q̄ putamus ignobiliora membra esse corporis: hūs honorē abūdāiorē circūdamus. Et q̄ inhonesta sūt nostra: abūdāiorem honestatē habēt. Honesta aūt nostra nullius egēt. Sed deus temperauit corp?. ei cui deerat: abundantiorē tribuendo honorem: vt nō sit scisma in corpore: sed ī idipsm pmutuē sollicita sint mēbra. Et si q'd pat̄ vnū membrū: opatiūt̄ oīa membra: siue gloriatur vnū membrū: ⁊ gaudet oīa membra. Vos autez estis corpus xpi: ⁊ membra de membro. Et quosdā quidē posuit deus in ecclesia: primū apostolos: secō ꝓphas: tercio doctores: deinde virtutes: exinde gr̄as curationū: opitulacōes gubernacōes: genera linguaz: interp̄tacōes sermonū. Nūquid oēs apostoli? Nūquid omes ꝓphete? Nūquid omnes doctores? Nūquid omnes virtutes? Nūquid oēs gr̄az habēt curationū? Nūq'd oēs linguis loquūt̄? Nūquid omnes interp̄tant̄? Emulami aūt carismata meliora. Et

adhuc excellentiorē viam vobis demōstro.

Si linguis hominū loquar XIII
et angelorū: caritatē autē nō habeā:
factus sū velut es sonās ā cimbalū tinniēs.
Et si habuero ꝓphetiā. et nouerim mysteria
omnia oēs scientiā habuero omēq; fidē
ita vt montes transferā: caritatē aūt nō ha-
buero: nichil sum. Et si distribuero in cibos
pauperū omes facultates meas. et si tradi-
dero corpus meū ita vt ardeam: caritatem
autē nō habuero: nichil mi ꝓdest. Caritas
patiēs est: benigna est. Caritas nō emula-
tur. non agit ꝓperam. nō inflatur. non ē am-
biciosa: nō querit que sua sūt. Nō irritatur.
nō cogitat malū: nō gaudet sup iniq̄tate:
o gaudet aūt veritati. Omia suffert. omnia
credit: omia sperat: omia sustinet. Caritas
nunq̄ excidit. Siue ꝓphetie euacuabunt:
siue lingue cessabūt: siue scia destrucet. Ex
parte enim cognoscimus: et ex parte ꝓphe-
tamus. Cū autem venerit quod pfectū est:
euacuabit qd ex parte ē. Cū essem paruu-
lus loquebar vt paruulus: sapiebā ut par-
uulus: cogitabam ut paruulus. Quādo aūt
factus sum vir: euacuaui que erāt paruuli.
Videmus nūc p speculū in enigmate: tunc
autē facie ad faciē. Nūc cognosco ex pte:
tūc aūt cognoscam: sicut et cognitus sū. Nūc
autē manēt fides spes caritas tria hec. Ma-
ior autem horum est caritas. XIIII

Sectamini caritatē: emulami spūalia:
magis aūt ut ꝓphetetis. Qui enim lo-
quit lingua: nō hominib; loquit sed deo.
Nemo enim audit. Spūs autē loquit mi-
steria. Nam qui ꝓphetat: hominib; loquit
ad edificacōem et exhortacōem et solacōem.
Qui loquit lingua semetipsū edificat: qui
aūt ꝓphetat eccia dei edificat. Volo autem
omes vos loqui linguis: magis aūt ꝓphe-
tare. Nam maior est qui ꝓphetat q̄ qui loq̄-
tur linguis: nisi forte interpretet: ut ecclesia e-
dificationē accipiat. Nūc aūt frēs. si venēo
ad vos linguis loquēs. quid vob ꝓdero:
nisi vobis loquar aut in reuelacōne. aut in
scia. aut in ꝓphetia. aut in doctrina? Tamen
que sine anima sunt vocē dantia. siue tybia
siue cithara. nisi distinctōnem sonitū dederit
quō scietur id qd canitur aut qd citharizat?
Et enim si incertam vocē det tuba. quis para-
bit se ad bellū? Ita et vos p linguā nisi mani-
festū sermonē dederitis: quō scietur id qd dicit?
Eritis enim in aera loqntes. Tā multa vt puta
gēna linguarū sūt in hoc mūdo: et nichil sine
voce ē. Si ergo nesciero virtutē vocis ero ei
cui loquar barbar?: et q̄ loquitur mi barba-
rus. Sic et vos qm emlatores estis spiritū
ad edificacōem eccie: querite ut abundetis.
Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpre-
tur. Nā si orem lingua spūs meus orat: mēs
aūt mea sine fructu ē. Quid ergo ē? Orabo
spū: orabo et mēte. Psallam spū: psallā et mē-
te. Ceterū si benedixeris spū: quis supplet lo-
cū idiote? Quō dicet amē sup tuā bēdicti-
onē? Quoniā quid dicas nesciet. Nā tu quidē
bene gratias agis: sz alter nō edificat. Gra-
tias ago deo q̄ oim vestrum lingua loquor.
Sed in eccia volo quīq; verba sensu meo lo-
qui. ut et alios instruā: q̄ decē milia verborū in
lingua. Frēs: nolite pueri effici sensib; sed
malicia paruuli estote: sensib; autē pfecti e-
stote. In lege enim scptum est. Quoniā in
alijs linguis et labijs alijs loquar populo
huic: et nec sic exaudiet me dicit dominus.
Itaq; lingue in signū sūt nō fidelib; sed infi-
delib; ꝓphetie aūt nō infidelib; sed fidelib;.
Si ergo conueniat vniūsa eccia in vnū et oēs
linguis loquant: intrent aūt idiote aut in-
fideles. nōne dicēt quid insanitis? Si autē
omes ꝓphetēt: intret aūt quis infidelis vel i-
diota conuincit ab omib;: diiudicat ab omib;.
Occulta cordis eius manifesta fūt: et ita ca-
dens i facie adorabit deū: pnūciās q̄ vere
deus in vobis sit. Quid ergo ē fratres? Cū
cōueniris. vnusquisq; vestrū psalmū habet.
doctrinā habet. apocalipsim habet: linguam
habet: interpretacōem habet: omia ad edifica-
tionē fiant. Siue lingua quis loquit secōm
duos. aut vt multū tres. et p partes: et vnus
interpretetur. Si aūt non fuerit interpres ta-
ceat in eccia: sibi aūt loquat et deo. Prophe-
te aūt duo aut tres dicāt: et ceteri diiudicēt.
Quod si alij reuelatū fuerit sedēti: prior ta-
ceat. Potestis enim omes p singulos ꝓpha-
re: ut omes discant: et omes exhortent. Et
spūs ꝓphetarū ꝓphetis subiectus ē. Nō enim
dissentionis ē deus sz pacis: sicut et in omib;

ecclesijs scōr̄ doceo. Mulieres in ecclesijs
taceāt. Nō enim pmittit̄ eis loqui ſ̄ ſubditas esse: sicut a lex dicit. Si quid aūt volūt
discere: domi viros suos interrogent. Turpe
est enim mulieri loqui in eccia. An a vobis
v̄bū dei pcessit: aut in vos solos peruenit?
Si quis videtur ꝓphēta esse. aut spūalis: cognoscat q̄ scribo vobis: q̄ dñi sūt mandata.
Si quis aūt ignorat: ignorabit̄. Itaq̄ fratres emulamini ꝓphetare: a loqui linguis
nolite prohibere. Omia autē honeste et secundū ordinem fiant in vobis. **XV**

Notū autē vobis facio fres euāgeliū
quod p̄dicaui vobis. qd̄ a accepistis.
in quo a statis. p quod a saluamini: q̄ ratione p̄dicauerim vobis si tenetis: nisi frustra
credidistis. Tradidi enim vobis in p̄mis
quod et accepi: quomā xp̄us mortuus est
p pecis nr̄is secōm scp̄turas: a q̄ sepultus ē
et q̄ resurrexit tcia die secōz scp̄turas: a q̄ visus ē cephe: a post hoc vnde cī. Deinde visus
est plusq̄ quīgēns fratribus simul: ex quibus
multi manēt vsq̄ adhuc: quidā aūt dormierūt. Deinde visus est iacobo: deinde aplis
omibus. Nouissime autē omī. tāq̄ abortiuo
visus ē a michi. Ego enim sū minimus apostolorū: q̄ non sū dignus vocari aplus: qm̄
psequtus sū eccīam dei. Gratia autē dei sū id
quod sū: a gratia eius in me vacua nō fuit:
sed abundāntius illis omibus laborauī. Non
ego aūt: ſ̄ gratia dei mecū. Siue enim ego
siue illi: sic p̄dicauim̄: a sic credidistis. Si
aūt xp̄us predicat̄ q̄ resurrexit a mortuis:
quomodo quidā dicūt in vobis. quomaz
resurrectio mortuorū nō est? Si autē resurrectio mortuorū nō ē: neq̄ xp̄us resurrexit.
Si autē xp̄us nō resurrexit: inanis est p̄dicatio nr̄a: inanis ē a fides vestra. Inuenimur
autē a falsi testes dei: quomā testimoniū dixīmus aduersus deū q̄ suscitauit xp̄m quē
nō suscitauit: si mortui nō resurgūt. Nam si
mortui nō resurgūt: neq̄ xp̄s resurrexit. Q̄ d̄
si xp̄s non resurrexit: vana ē fides vr̄a. Adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo et q̄
dormierūt in xp̄o pierūt. Si in hac vita tm̄
in xp̄o sperātes sum̄: miserabiliores sumus
omib̄ hoib̄. Nūc aūt xp̄s resurrexit a mortuis p̄mitie dormiētiū: qm̄ quōd p hoiez mors:
et p hoiez resurrectio mortuorū. Et sicī adā
omes moriūt̄: ita a in xp̄o oes viuificabūt̄.
Vnusquisq̄ aūt in suo ordine: p̄mitie xp̄us.
Deinde hij qui sūt xp̄i: qui in aduentū eius
crediderūt. Deinde finis cū tradideit regnū
deo a patri: cū euacuauerit omnē p̄ncipatū
et potestatē a v̄tutē. Oportet aūt illū regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedibus
eius. Nouissime autē inimica destruet̄ mors.
Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cū aūt
dicat omnia subiecta sūt ei: sine dubio p̄ter
eum q̄ subiecit ei oia. Cū aūt subiecta fuerīt
illi oia: tūc a ipse filius subiectus erit illi qui
subiecit sibi oia: ut sit deus oia in omib̄. Alioquī quid facient q̄ baptizantur p mortuis?
Si omnino mortui nō resurgūt: ut quid et
baptizantur p illis? Vt q̄d et nos periclitamur
omni hora? Quotidie morior ꝓter vestram
gloriā frēs: quā habeo in xp̄o ihesu domino
nr̄o. Si secōz hoiez ad bestias pugnauī ephesi: q̄d michi p dest si mortui non resurgunt?
Manducemus a bibamus: cras enī moriemur. Nolite seduci. Corrūpūt mores bonos
colloquia mala. Euigilate iusti: a nolite peccare. Ignorantiā enim dei quidā habēt. Ad
reuerentiā vobis loquor. Sed dicit aliq̄s
Quō resurgūt mortui? Quali autē corpore
venīt? Insipiēs tu quod seminas nō viuificat̄: nisi prius moriat̄. Et quid seminas? Nō
corpus quod futurū est seminas: ſ̄ nudū grānū: vt puta tritici. aut alicuius ceterorū. Deus aūt dat illi corpus sicut vult: a vnicuiq̄
seminū ꝓpriū corpus. Nō omis caro eadem
caro: ſ̄ alia hominū alia pecorū alia volucrū:
alia aūt piscīū. Et corpora celestia: a corpora
terrestria. Sed alia quidē celestiū gloria:
alia aūt terrestriū. Alia claritas solis: alia
claritas lune: a alia claritas stellarū. Stella
enim a stella differt in claritate: sic a resurrectio mortuorū. Seminat̄ in corrupcōne:
surget ī incorrupcōe. Seminat̄ in ignobilitate: surget ī gloria. Seminat̄ in infirmitate: surget in v̄tute. Seminat̄ corpus aīale:
surget corpus spiritale. Si ē corpus aīale
est a spiritale: sicut scriptū est. Factus ē primus homo adam in animā viuentē: nouissimus adam in spiritū viuificantē. Sed non
prius quod spiritale ē: sed qd̄ aīale: deinde

qd spiritale. Primus hō de terra terrenus:
secūdus homo de celo celestis. Qualis ter-
renus tales et terreni: et qlis celestis: tales
et celestes. Igitur sicut portauimus imaginē
terreni: portemus et imaginē celestis. Hoc
autē dico frēs: q caro et sanguis regnū dei
possidere nō possunt: neq corrupcō incorru-
ptelam possidebit. Ecce misteriū vob dico.
Omnes quidē resurgem?: ꝗ nō omnes immu-
tabimur. In momēto in ictu octi: in nouissi-
ma tuba. Canet enī tuba: et mortui resurgēt
incorrupti: et nos immutabimur. Oportet e-
nim corruptibile hoc induē incorrupcōez:
et mortale hoc induere immortalitatē. Cū
autē mortale hoc induerit immortalitatē:
tūc fiet sermo qui scriptus est. Absorta est
mors in victoria. Vbi est mors victoria tu-
a? Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus
autem mortis p cēm ē: Vis vero peccati lex.
Deo aūt grias: qui dedit nob victoriā p do-
minū nostrū ihesū xpm. Itaq frēs mei dile-
cti stabiles estote et immobiles: abūdātes
in omni opere domini semp: scientes q labor
vester nō est inanis in domino. XVI

De collectis autez que fiunt in scōs: si-
cut ordinauī ecclis galatie: ita et vos
facite p vnam sabbati. Vnusquisq vestrum
apud se reponat recondēs qd ei bene placu-
erit: ut nō cū venero tūc collecte fiāt. Cum
autē presens fuero: quos pbaueritis p epi-
stolas hos mittā pferre gratiā vestraz in ihe-
rusalem. Quod si dignū fuerit ut ego eam:
mecum ibunt. Venā autem ad vos: cum
macedoniam ptrāsiero. Nam macedoniā
ptransibo. Apud vos autē forsitā manebo
vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis q
cūq iero. Nolo enim vos modo in transitu
videre. Spero enim me aliquantulū tpis
manere apud vos: si dns pmiserit. Permane-
bo aūt ephesi vsq ad pēthecosten. Ostiū
enim michi aptū ē magnū et euidēs: et ad-
uersarij multi. Si aūt veneit thimotheus:
videte vt sine timore sit apud vos. Opus
enim domini operat sicut et ego. Ne quis er-
go illū spnat. Deducite aūt illū in pace: vt
veniat ad me. Exspecto enim illum cū fratri-
bus. De apollo autē fratre vob notū facio:
quomā multū rogaui eū ut veniret ad vos
cū fratribo: et vtiq nō fuit volūtas eius vt
nūc veniret. Veniet autez: cū ei vacuū fuerit
Vigilate state in fide: viriliter agite et fortā-
mini: omnia vra in caritate fiant. Obsecro
autē vos frēs. nostis domū stephanee for-
tunati quomā sūt primitie achaye. et in mini-
sterū sanctorz ordinauerūt seipos: ut et vos
subditi sitis eiusmodi: et omni cooperāti et la-
boranti. Hauideo autē in pnia stephane et
fortunati et achayci: qm id quod vobis de-
rat ipsi supleuerūt. Refecerūt enim et meū spi-
ritū et vrm. Cognoscite ergo que eiusmodi
sūt. Salutant vos omnes eccie asye. Salu-
tant vos in domino multū aquila et priscilla
cū domestica sua eccia: apud qs et hospitor.
Salutāt vos omnes frēs. Salutate invicē:
in osculo sancto. Salutatio mea: manū pau-
li. Si quis nō amat dominū nostrū ihesum
xpm: sit anathema maranatha. Gratia do-
mini nostri ihesu cristi vobiscum. Caritas
mea cū omnibus vobis in cristo ihesu amē.

Explicit epla prima ad corinthios. Incip
plogus in secunda epla ad corinthios.

Post actam a corinthijs pen-
tentiā cōsolatoriā scribit eis
epistolā apostolus a troade
p thitū. et collaudās eos hor-
tat ad meliora: ꝗ tristatos q-
dem eos sed emēdatos ostendēs. Explicit
plogus. Incip epla secūda ad corinthios.

Paulus apostolus xpi
ihesu p voluntatez dei
et thimotheus frater:
ecclesie dei q est corin-
thi cū omnib sanctis q
sunt in vniuersa achai-
a. Gratia vob et pax
a deo patre nostro et domino ihu cristo. Be-
nedictus deus et pater domini nri ihu cristi
pater misericordiarz et deus totius ꝗsolacō-
nis. qui ꝗsolatur nos in omni tribulacōe nra:
vt possimus et ipi consolari eos qui in omni
pssura sūt p exhortacōez qua exhortamur et
ipsi a deo: quomā sicut abundāt passiones
cristi in nobis ita et p cristū abundat ꝗsola-
tio nra. Siue aūt tribulamur. p vra exhor-
tacōne et salute: siue ꝗsolamur. p vra ꝗsola-
tione: siue exhortamur p vestra exhortacōe

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

que operat' tollerantiā earundē passionū
quas et nos patimur: ut spēs nostra firma sit
p vob: scientes quomā sicut socij passionū
estis: sic eritis et ꝯsolacōis. Non enim volu=
mus ignorare vos frēs de tribulacōne nra
que facta est in asia: quomā supē modū gra=
uati sumus supra virtutē: ita vt tederet nos
etiam viuere. Sed ipsi in nobismetipsis re=
sponsū mortis habuimus: vt nō simus fidē=
tes in nobis sed in deo q̄ suscitat mortuos:
qui de tantis periculis nos eripuit et eruit: in
quē speramus q̄m et adhuc eripiet adiuuā=
tibus et vobis in oracōe p nobis: vt ex multa
rum psonis faciei ex eius q̄ in nobis est dona=
cōis p multos gratie agantur p nob. Nā
gloria nostra hec est testimoniū cōscientie
nostre: q̄ in simplicitate cordis et sincerita=
te dei et nō in sapiētia carnali sē in gratia dei
conuersati sumus in hoc mundo: abundāius
autē ad vos. Nō enim alia scribimus vo=
bis q̄ quē legistis et cognouistis. Spero
autē q̄ usq̄ in finem cognoscetis sicut et co=
gnouistis nos ex parte: q̄ gloria vra sum?
sicut et vos nra in die domini nostri ihesu xpi.
Et hac ꝯfidentia volui prius venire ad vos
vt secundā grām haberetis: et p vos transi=
rem in macedoniā et iterū a macedonia ve=
nirem ad vos: et a vobis deduci in iudeam.
Cū ergo hoc voluissem: nunquid leuitate
vsus sū. Aut q̄ cogito secūdū carnē cogito:
vt sit apud me est et nō? Fidelis autē deus:
q̄ sermo noster qui fuit apud vos. nō ē in
illo est et non: sed est in illo ē. Dei enim filius
ihesus xp̄us qui in vobis p nos p̄dicatus ē
p me et siluanū et thimotheū nō fuit in illo ē et
nō: sed in illo fuit. Quotquot enim p̄missio=
nes dei sūt: in illo est. Ideo et p ipm amē deo
ad gloriam nrā. Qui autē ꝯfirmat nos vo=
biscū in xp̄o. et q̄ vnxit nos deus: et q̄ signa=
uit nos et dedit pignus spūs in cordib nris.
Ego autē testem deū inuoco in ammā meā
q̄ parcēs vob non veni vltra corinthū: non
q̄ dominamur fidei vestre: sē adiutores su=
mus gaudij vestri. Nam fide statis. II

Statui aūt hoc ipsū apud me: ne iterū
in tristicia venirem ad vos. Si enim
ego cōtristo vos. et quis ē qui me letificet
nisi qui ꝯtristatur ex me? Et hoc ipm scripsi
vobis ut nō cū venero tristiciā sup tristiciā
habeam. de quib oportuerat me gaudere:
ꝯfidens in omib vobis quia meū gaudiū
omnū vestrum ē. Nam ex multa tribulatio=
ne et angustia cordis scripsi vobis p multas
lacrimas nō ut ꝯtristemini. sed ut sciatis quā
caritatē habeā abundāius in vob. Si quis
aūt ꝯtristauit me. nō me ꝯtristauit. sē ex par=
te: vt nō onerem omnes vos. Sufficit illi
qui eiusmodi ē obiurgacō hec q̄ fit a plib:
ita vt ecōtrario magis donetis et ꝯsolemini:
ne forte abundāiori tristicia absorbeat' qui
eiusmodi est. Propter quod obsecro vos:
vt ꝯfirmetis in illū caritatē. Ideo enim et scri=
psi vobis ut cognoscam expimentū vrm: an
in omib obedientes sitis. Cui aūt aliquid
donastis: et ego. Nā et ego q̄d donaui. si q̄d
donaui p̄pter vos. in psona cristi: ut nō circū=
ueniamur a sathana. Nō enim ignoramus
cogitacōes eius. Cū venissem autē troadē
p̄pter euangeliū xp̄i. et ostiū michi aptū est
in domino: nō habui requiē spiritui meo. eo
q̄ nō inuenerim titū frēm meū: sed valefa=
ciēs eis p̄fectus sū in macedoniā. Deo autē
gratias qui semp triūphat nos in xp̄o ihesu.
et odorē notitie sue manifestat p nos in omi
loco: q̄ cristi bonus odor sumus deo in hijs
qui salui fiūt: et in hijs qui pereūt. Alijs qui=
dem odor mortis in mortē: alijs autē odor
vite in vitā. Et ad hec quis tam ydoneus?
Nō enī sum? sicut plurimi adulterātes verbū
dei: sed ex sincerita sicut ex deo coram deo in
Incipimus iterum III cristo loquimur.
nosmetipos omendare. Aut nūquid egem?
sicut quidam omendaticis eplis ad vos
aut ex vobis? Epistola nra vos estis scripta
in cordib nris. que scit' et legit' ab omibus
hominib manifestati: quomā epla estis xp̄i
ministrata a nobis et scripta nō attramento.
sed spiritu dei viui: nō in tabulis lapideis. sē
in tabulis cordib carnalib. Fiduciā autem
talem habemus p xp̄m ad deum: nō q̄ suffi=
cientes simus cogitare aliquid a nobis q̄si
ex nobis: sed sufficiēcia nra ex deo est: qui et
ydoneos nos fecit ministros noui testamēti
nō littera sed spū. Littera enim occidit: spi=
ritus aūt viuificat. Quod si ministratio mor=
tis litteris deformata in lapidib fuit in gl'ia.

ita ut nō possent intendere filij israhel in faciem moysi. ꝓpter gloriā vultus eius q̄ euacuatur: quomodo nō magis ministracō spiritus erit in gloria? Nā si ministracō dānacōnis gloria ē: multo magis abundat ministerū iustitie in gloria. Nam nec glorificatum est qd̄ claruit in hac parte: ꝓpter excellētē gloriā. Si enim qd̄ euacuat̄ p gloriaz est: multo magis qd̄ manet in gloria ē. Habentes igit̄ talem spem: multa fiducia vtimur. Et non sicut moyses ponebat velamē super faciē suā: vt nō intenderēt filij israhel in faciem eius qd̄ euacuat̄: sed obtusi sūt sensus eorū. Vsq; in hodiernū enim diē idipsū velamē in lectōe veteris testamēti manet non reuelatū. quomā in xpo euacuat̄: ſ usq; in hodiernū diē cū legit̄ moyses velamē positū est sup cor eorū. Cū autē conuersi fuerint ad dēū auferetur velamē. Dominus autē spūs est. Vbi autē spūs domini ibi libertas. Nos vero omnes reuelata facie gloriā dni speculātes in eādē imaginē transformam̄ a claritate in claritatē tanq̄ a domini spiritu. IIII

Ideo habētes hāc ministracōez iuxta quod misericordiam obtinuimus nō deficimus: sed abdicamus occulta dedecoris. nō ambulantes in astucia neq; adulterātes verbum dei: sed in manifestacōe veritatis omēdātes nosmetipos ad omnez conscientiā hoīm coram deo. Quod si etiaz optū est euangeliū nr̄m in hijs que pereunt est optū: in quibus deus huius seculi excecauit mētes infidelium. ut nō fulgeat illuminacō euangelij glorie cristi: qui est imago dei. Non enim nosmetipos p̄dicamus: sed ihesū cristū dominū nostrum. Nos autē seruos vr̄os p ihesum: qm̄ deus qui dixit de tenebris lucē splendescere. illuxit in cordibus nostris ad illuminacōez scie claritatis in facie ihesu xpi. Habemus autē thesaurū istū in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis dei: et nō ex nobis. In omnibus tribulacōem patimur: sed nō angustiam̄. Apiamur: ſ nō destituim̄. Persecutionez patim̄: ſ nō derelinquim̄. Deiciim̄: ſ nō pimus. Semper mortificacōez ihu in corpore nr̄o circūferentes: ut et vita ihu manifest̄ in corporibus nr̄is. Semp enim nos qui viuimus in mortē tradimur ꝓpter ihesum: ut et vita ihu manifestetur in carne nr̄a mortali. Ergo mors in nobis operat̄: vita autē in vobis. Habētes autez eundē spm̄ fidei sicut scriptum est credidi ꝓpter qd̄ locutus sū: et nos credim̄. ꝓpter quod et loquim̄: sciētes quomam qui suscitauit ihm et nos cū ihesu suscitabit: et cōstituet vobiscū. Omnia enim ꝓpter vos: ut gratia abundās p multos in gratiarū actōne abūdet in gliam dei. Propter qd̄ nō deficimus: sed licet hijs qui foris est noster homo corrumpat̄: tamen is qui intus est renouat̄ de die in diē. Id enim quod in pnti est momentaneū et leue tribulacōnis nr̄e: supra modū in sublimitate eternū glie pondus operat̄ i nobis: nō intemplantibus nobis que videntur ſ que non videntur. Que enim videntur tp alia sunt: que autē non videntur eterna sunt. V

Scimus enim: quomā si terrestris domus nostra huius habitacōnis dissoluat̄: q̄ edificacōez ex deo habeamus domū non manufactā eternam in celis. Nā et in hoc ingemiscimus habitacōem nr̄az q̄ de celo est superindui cupiētes: si tamē vestiti et nō nudi inuenamur. Nā et qui sumus in hoc tabnaculo ingemiscimus grauati: eo q̄ nolumus exspoliari ſ superuestiri: ut absorbeat̄ quod mortale est a vita. Qui aūt efficit nos in hoc ipsū deus: q̄ dedit nobis pignus spūs. Audētes igit̄ semp et sciētes: quomā dū sumus i corpore pegrinam̄ a dno. Per fidē enim ambulamus: et nō p speciē. Audemus autem et bonā volūtatē habemus magis pegrinari a corpore et p̄ntes esse ad dominū: et ideo ōtēdimus siue absentes siue p̄ntes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ātē tribunal cristi: vt referat vnusquisq; ꝓpria corporis prout gessit: siue bonū siue malū. Scientes ergo timorē domini hominibus suademus: deo autē manifesti sumus. Spero aūt et in cōscientijs vestris manifestos nos esse. Non iterū commendamus nos vobis: sed occasionē damus vobis gloriādi p nobis: ut habeatis ad eos qui in facie gloriant̄ et nō in corde. Siue enim mente excedimus deo: siue sobrij sumus vobis. Caritas enim cristi vrget nos. estimātes hoc: quomā si vnus p omnibus mortuus est ergo omnes mortui sūt. Et p omnibus mortuus est xps: ut et q̄ viuūt

iam nō sibi viuāt: sed ei qui ꝑ ipis mortuus
ē ⁊ resurrexit. Itaq; nos ex hoc neminē no-
uimus scōz carnē. Et si cognouimus scōm
carnē cristū: sed nūc iā nō nouim⁹. Si qua
ergo in xpo noua creatura: vetera trāsierūt:
ecce facta sūt omia noua. Omia aūt ex deo
qui nos reconciliauit sibi ꝑ cristū: et dedit
nobis ministeriū reconciliacōis. Qnquidē
deus erat in cristo mundū reconciliās sibi:
nō reputans illis delicta ipozū: ⁊ posuit in
nobis verbū reconciliacōis. Pro xpo er-
go legacōe fungimur tanq̄ deo exhortāte
ꝑ nos: obsecramus ꝑ xpo · recōciliami deo.
Eū qui nō nouerat pccm ꝑ nob pccm fecit:
vt nos efficeremur iustitia dei in ipso. VI

Hortantes aūt: exhortamur ne mua-
cuū grāz dei recipiatis. Ait enī. Tpe
accepto exaudiui te: ⁊ in die salutis adiuui
te. Ecce nūc tps acceptabile: ecce nūc dies
salutis. Nemini dantes vllā offensionē: ut
nō vituperet ministeriū nrm. Sed in omib
exhibeamus nosmetipos sicut dei ministros
in multa patiēcia: in tribulacōib · in necessi-
tatib · in angustijs · in plagis · in carceribus.
in seditionib · in laboribz · in vigilijs · in ieiu-
nijs · in castitate · in scīcia · in longanimitate.
in suauitate: in spū sancto. In caritate nō fi-
cta: in ⁊bo veritatis: in ⁊tute dei. Per arma
iustitie: a dextris ⁊ a sinistris. Per gliam et
ignobilitatē: ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. Vt se-
ductores ⁊ veraces: sicut qui ignoti ⁊ gnoti.
Quasi moriētes ⁊ ecce viuimus: vt casti-
gati ⁊ nō mortificati. Quasi tristes semp au-
tē gaudētes: sicut egētes multos aūt locu-
pletantes: tanq̄ nihil habētes ⁊ omia pos-
sidētes. Os nostrū patet ad vos o corinthij:
cor nostrū dilatatū est. Non angustiamini
in nobis. Angustiamini aūt in visceribz ve-
stris. Eandē aūt habentes remuneracōez:
tanq̄ filijs dico: dilatamini et vos. Nolite
iugū ducere cū infidelib. Que enim parti-
cipacō iustitie cū iniquitate: aut q̄ societas
luci ad tenebras? Que aūt conuēnio cristi ad
belial? Aut q̄ pars fideli cū infideli? Qui au-
tē consensus tēplo dei cū ydolis? Vos enim e-
stis tēplū dei viui sicut dicit deus: qm inhabi-
tabo in illis ⁊ inābulabo: ⁊ ero illorū deus
et ipsi erūt michi populus. Propter quod
exite de medio eorū et separamini dicit dnīs:
et immūdū ne tetigeritis: ⁊ ego recipiā vos.
et ero vobis in prez: et vos eritis michi in fi-
lios ⁊ filias dicit dnīs omipotens. VII

Has ergo habētes pmissiōes carissimi
mūdemus nos ab omi inquinamēto
carnis ⁊ spūs: pficiētes sanctificacōz in timo-
re dei. Capite nos. Neminē lesim⁹: neminē
corrupimus: neminē circūuenim⁹. Non ad
odemnacōez vram dico. Prediximus enim:
q̄ in cordib nostris estis ad omoriendū ⁊
ad conuiuendū. Multa michi fiducia ē apud
vos: multa michi gliacō ꝑ vobis. Repletus
sū cōsolacōe: sup abundo gaudio in omi tri-
bulacōe nra. Nā et cū venissemus in macedo-
niā · nullā requiē habuit caro nostra: ꝫ oēm
tribulacōez passi sum⁹. Foris pugne: intus
timores. Sed qui osolatur humiles: osola-
tus est nos deus in aduētu tti. Non solū au-
tē in aduētu ei⁹: sed etiā in osolacōe q̄ osola-
tus est in vobis · referēs nobis vestrū deside-
riū vestrū fletū vrāz emulationē ꝑ me: ita vt
magis gauderē. Quoniā ⁊ si ostristaui vos
in epistola: nō me penitet. Et si peniteret vi-
dēs q̄ epistola illa ⁊ si ad horā vos cōtrista-
uit: nūc gaudeo · nō q̄ ostristati estis: ꝫ quia
ostristati estis ad penitēciā. Cōtristati enim
estis scōm deū: ut in nullo detrimentū patia-
mini ex nobis. Que enim scōm deū tristicia
est penitenciā in salutē stabilē operat: seculi
aūt tristicia mortē operat. Ecce enī hoc ipsū
scōm deū contristati vos · quantaz in vobis
operatur sollicitudinē: sed defensionē · ꝫ indi-
gnacōz · sed timorē · sed desiderū: ꝫ emula-
tionē: ꝫ vindictā. In omib exhibuistis vos
incontaminatos esse negotio. Igit' et si scri-
psi vobis nō ꝓpter eū q̄ fecit iniuriā nec ꝓpter
eū qui passus est: ꝫ ad manifestandā sollici-
tudinē nrāz quā habemus pro vobis coram
deo. Ideo osolati sum⁹. In osolacōe aūt nra
abūdantius magis gauisi sumus sup gau-
dio tti: q̄ refectus est spūs eius ab omib
vobis. Et si quid apud illū de vobis gloria-
tus sū · nō sū ohusus: sed sicut omia vobis in
veritate locuti sum⁹: ita ⁊ gloriatio nostra q̄
fuit ad titū veritas facta est. Et viscera eius
abundantius in vobis sūt: reminiscēs oim
vrm obedienciam: quō cū timore ⁊ tremore

excepistis illū. Gaudeo: q̄ ĩ omib̄ ofido

Notam autē facie= VIII ĩ vobis.
mus vobis fratres gratiā dei q̄ data
est ĩ ecc̄is macedonie: et q̄ ĩ ĩ multo ex=
perimēto tribulacōnis abundantia gaudij
ipōr̄ et altissima pauptas eōr̄ abundauit
in diuitias simplicitatis eōr̄. Quia secūdū
vtutē testiōniū illis reddo: a sup̄ vtutē vo=
lūtarij fuerūt: cū mlta exhortacōe obsecrātes
nos grām a ōmūicacōz mimsterij qō fit ĩ
scōs. Et non sicut speramus: sz semetipos
dederūt primū domino. deinde nobis per
volūtatē dei: ita ut rogaremus titū ut quē=
admodū cepit ita pficiat ĩ vobis etiā grā=
tiā istam. Sed sicut ĩ omnib̄ abundatis
fide a fmone a scientia et omī sollicitudine
insup a caritate vra ĩ nos. vt et ĩ hac grā
abundetis. Non quasi imperās dico: sed p
alior̄ sollicitudinē etiam vre caritatis ingē=
mū bonū oprobās. Scitis enim grām dñi
nostri ihesu cristi: quomā ꝓter vos egen?
factus est cum esset diues: ut illius inopia
vos diuites essetis. Et o silū ĩ hoc do. Hoc
enim vobis vtile est: qui non solū facere. sz
et velle cepistis ab āno prior̄. Nunc vero
et facto pficite: ut quemadmodū pmptus
ē animus voluntatis: ita sit a pficiēdi ex eo
quod habetis. Si enim volūtas pmpta ē:
secōm id quod habet accepta est. nō secōm
id quod non habet. Non enim vt alijs sit
remissio. vobis autē tribulacō: sz ex equali=
tate ĩ pñti tempore. vra abundātia illor̄
inopiā suppleat. vt et illor̄ abundātia vre
inopie fit supplementū: ut fiat equalitas sicē
scriptū est. Qui multū habuit nō abūdauit:
et qui modicū. non minorauit. Gratias au=
tem ago deo qui dedit eandē sollicitudinē
p vobis ĩ corde titi: quomā exhortacōem
quidē suscepit: sed cū sollicitior̄ esset sua vo=
luntate pfectus est ad vos. Misimus etiā
cū illo fratrē nostrū: cuius laus est ĩ euan=
gelio p omes ecc̄ias. Non solū autē: sed et
ordinatus est ab ecclesijs comes pegrina=
tionis nostre ĩ hac gratiā q̄ mimstratur a
nobis ad domini gloriā. destinatā volūta=
tem nostrā deuitātes hoc: ne quis nos vitu=
peret ĩ hac plenitudine q̄ mimstrat̄ a nob
ĩ domini gloriā. Prouidemus enim bona:
nō solū coram deo: sz etiā coram hominib̄. Vi=
simus autē cū illis a fratrē nrm quē pbaui=
mus ĩ multis sepe sollicitū esse: nunc autē
multo sollicitiorē: o fidentia multa ĩ vos si=
ue p tito qui est socius meus a ĩ vobis ad=
iutor: siue frēs nri apostoli ecc̄iar̄ glorie cri=
sti. Ostensionē ergo q̄ est caritatis vre a no=
stre glorie pro vob: ĩ illos ostendite ĩ fa=
cie ecc̄iar̄. Nā de mimsterio qō fit ĩ scōs:
ex abundāti est michi scribere vob. IX

Scio enim pmptū aīm vrm p quo de
vobis glorior apō macedones: qm̄
et achaia parata est ab āno pterito: et vra
emulacō puocauit plurimos. Misimus au=
tem frēs: ut ne quod gloriamur de vob eua=
cuetur ĩ hac parte: vt quemadmodū dixi
parati sitis: ne cū venerint macedones me=
cū a inuenerint vos imparatos erubescamus
nos: ut non dicamus vos ĩ hac substantia.
Necessariū ergo existmaui rogare fratres
ut puenāt ad vos: a preparēt repromissam
benedictōem hāc paratā esse. sic q̄ bene=
dictionē: non q̄ auaritiā. Hoc autē dico. Qui
parce seminat parce a metet: a qui seminat
ĩ benedictionib̄. de benedictōnib̄ a metet.
Vnusquisq̄ put destinauit ĩ corde suo: nō
ex tristitia ā ex necessitate. Hilarem enim
datorem diligit deus. Potens est autē de?
omēz gratiā abundare facere ĩ vob: vt ĩ
omib̄ semp omēz sufficientiā habētes abun=
dētis ĩ omne opus bonū: sicut scriptum est.
Dispersit dedit paupib̄: iustitia eius manet
ĩ seculū secli. Qui autē āmimstrat semē se=
minānti: a panē ad manducandū prestabit.
Et multiplicabit semen vrm a augebit incre=
mēta frugū iustitie vre: ut ĩ omib̄ locuple=
tati abundētis ĩ omēz simplicitatē: q̄ opat̄
p nos grāz actionē deo. Quomā mimsterīū
huius officij non solūz supplet ea que desūt
sanctis: sed etiā abundat p multas grāz a=
ctiones ĩ domino p pbacōēz mimsterij hu=
ius: glorificantes deū ĩ obedientia ofessiōis
vestre ĩ euangelio cristi a simplicitate com=
municacōis vestre ĩ illos a ĩ omnes: a ĩ
ipsor̄ obsecratione pro vobis: desiderantiū
vos ꝓter eminentē gratiam dei ĩ vobis.
Gratias ago deo sup menarrabili dono eius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

IPse autē ego paulus obsecro vos p mansuetudinē et modestiā cristi: q̄ in facie quidē humilis sū inter vos: absens autem confido in vob. Rogo aūt vos ne presens audeā p eam confidentiā qua existimor audē in quosdā: qui arbitrāt nos tanq̄ secōm carnē ambulemus. In carne enim ambulātes: non secundū carnē militamus. Nā arma militie nostre nō carnalia: sē potentia deo ad destructionem munitionū. consilia destruētes. et omēz altitudinē extollentē se aduersus scīaz dei: et in captiuitate redigētes omēz intellectū in obsequiū xpi: et in pmptu habētes vlcisci omēz inobedientiā: cū impleta fuerit vestra obediētia. Que secōz faciē sūt videte. Si q̄s confidit sibi cristi se esse: hoc cogitet iterum apud se: q̄ sicut ipse xpi est. ita et nos. Nā et si āplius aliquid gloriatus fuero de ptate nostra quā dedit nob dominus in edificationē et nō in destructōez vrām: nō erubescam. Vt autem nō existimer tanq̄ terrere vos per epl'as: qm̄ quidez epistole inquūt graues sunt et fortes: pnntia autē corporis infirma et sermo contemptibilis: hoc cogitet qui eiusmodi est: q̄ quales sumus verbo p epistolas absentes: tales et pnntes in feō. Non enī audemus inserere aut comparare nos quibusdā qui seipos commendāt: sed ipi in nob nosmetipos metiētes: et comparantes nosmetipsos nob. Nos autē non in immensū gliabimur: sē secōm mensurā regule qua mensus est nobis deus mensurā ptingēdi vsq̄ ad vos. Nō enim quasi nō ptingētes ad vos supextēdimus nos. Vsq̄ ad vos puenimus in euāgelio cristi: nō in immensū gloriātes in alienis laboribus. Spem autez habentes crescentis fidei vre. in vobis magnificari secundū regulā nrām in abundātia: etiā in illa q̄ vltra vos sūt euangelizare: nō in aliena regula in hijs que ꝓparata sūt gloriari. Qui aūt gliat in dno glietur. Nō enī qui seipm commendat ille pbatus ē: sē quē deus commendat.

XI

Utinā sustinereris modicū quid insipiētie mee: sed et supportate me. Emulor enim vos dei emulacōe: despondi enī vos vni viro virgīem castā exhibere xpo. Timeo autē ne sicut serpens euā seduxit astucia sua: ita corrumpant sensus vestri et excidant a simplicitate q̄ est in xpo. Nam si is qui venit aliū xpm p̄dicat quē nō p̄dicauimus: aut aliū spiritū accipitis quē nō accepistis aut aliud euangeliū qd nō recepistis: recte pateremini. Existimo enim nichil me minus fecisse a magnis aplis. Et si imperit sermone: sed nō scīētia. In omnib aūt manifestus sū vobis. Aut nūquid peccatū feci me ipsū humiliās: ut vos exaltemini? Quoniā gratis euāgeliū dei euangelizaui vob: alias ecclesias exspoliaui accipiēs stipendia ad ministeriū vrm: et cū essem apud vos et egerem nulli onerosus fui. Nā quod mihi deerat suppleuerūt fratres qui venerūt a macedonia: et in omnib sine onere me vob fuaui: et seruabo. Est veritas xpi in me: quoniā hec gloriacō nō infringet in me in regionibus achaie. Quare? Quia nō diligo vos? Deus scit. Quod aūt facio. et faciā: vt amputē occasionē eorū. qui volūt occasionē: ut in quo gloriāt inuenīāt sicut et nos. Nā eiusmodi pseudo apostoli sūt operarij subdoli: trāsfigurantes se in apostolos xpi. Et nō mirū. Ipse enim sathanas trāsfigurat se in āgelū lucis. Nō est ergo magnū: si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitie: quorū finis erit secōm opera ipōrū. Iterū dico: ne quis me putet insipientē. Alioquin velut insipiētem accipite me: vt et ego modicū q̄d glorier. Quod loquor nō loquor secōm deū sed q̄si in insipiētia: in hac substātia glorie. Qm̄ multi gloriant secōm carnē: et ego gloriabor. Libēter enim sufferetis insipiētes: cū sitis ipsi sapiētes. Sustinetis enim si quis vos in seruitutem redigit. si quis deuorat. si quis accipit. si quis extollit: si quis in faciem vos cedit. Secundū ignobilitatē dico: q̄ nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet: in insipientia dico: audeo et ego. Hebrei sūt: et ego. Israhelite sūt: et ego. Semē abrahe sūt: et ego. Ministri xpi sunt: et ego Vt minus sapiēs dico: plus ego. In laboribus plurimis in carceribus abundātius: in plagis supra modū in mortib frequēter. A iudeis quīquies q̄dragenas vna minus accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidatus sū: ter naufragiū feci. Nocte et die in pfundū maris fui. In itineribz sepe: piculis fluminū.

periculis latronū·periculis ex genē·pericul'
ex gēib·periclis in ciuitate·periculis in so=
litudine·periculis in mari:periculis in falsis
fratrib. In labore & erūna:in uigilijs multis
In fame & siti:in ieiunijs multis. In frigore &
nuditate:preter illa que extrinsecus sūt:in=
stātia mea quotidiana·sollicitudo omniū
ecclesiarū. Quis infirmat? & ego non infir=
mor? Quis scandilizat? & ego nō vror? Si
gloriari oportet:que infirmitatis mee sunt
gloriabor. Deus et pater domini nri ihesu xpi
scit qui est benedictus in secula q nō men
tior. Damasci ꝓpositus gētis areth e regis
custodiebat ciuitatē damascenorū vt me
cōprehenderet: & per fenestrā in sporta di=
missus sū per murū:et sic effugi manus eius.

XII

Si gloriari oportet:nō expedit
quidem. Veniā aūt ad visiones & re=
uelationes dñi. Scio hominem in cristo añ
annos quatuordecim siue in corpore siue e=
xtra corpus nescio deus scit: raptū huiusmo=
di vsq ad tertiū celum. Et scio huiusmodi
hominem siue in corpore siue extra corpus
nescio deus scit: qm raptus est in paradisū:
et audiuit archana verba que non licet ho=
mini loqui. Pro huiusmodi gloriabor:pro
me aūt nichil nisi in infirmitatib meis. Nā
et si voluero gloriari:nō ero insipiens: Ve=
ritatē enim dicā. Parco aūt: ne quis me exi=
stimet supra id qd̄ videt in me:aut audit a=
liq̄d ex me. Et ne magnitudo reuelationū
extollat me:datus ē michi stimulus carnis
mee ãgelus sathane vt me colaphizet. Pro=
pter qd̄ ter dñm rogaui vt discederet a me:
et dixit michi. Sufficit tibi grā mea. Nam
virtus in infirmitate pficitur. Libenter igit'
gloriabor in infirmitatib meis: vt inhabi=
tet in me virtus xpi. Propter qd̄ placeo m̄i
in infirmitatib meis:in cōtumelijs in neces=
sitatib in pseculionib:in angustijs p xpo.
Cū enim infirmor tūc potens sum. Factus
sum insipiens: vos me coegistis. Ego enī
a vobis debui cōmendari. Nilchil enim mi=
nus feci ab hijs q̄ fuit supra modū apostoli.
Tā et si michil sum:signa tñ apostolat? mei
facta sūt super vos in omni patientia signis
& pdigijs & virtutib. Quid est enim quod
minus habuistis pre ceteris ecclesijs: nisi
q egoipse nō grauaui vos? Donate m̄i hanc
iniuriā. Ecce tertio hoc parat? sum venire ad
vos: & non ero grauis vobis. Nō enim q̄ro
q̄ vestra sunt: sed vos. Nec enim dēbent filij pa=
rentib thesaurizare: sed parentes filijs. Ego
aūt libentissime impendam & superimpendar
ipe p animab vestris: licet plus vos diligēs
minus diligar. Sed esto. Ego vos nō grau=
aui: sed cū essez astutus dolo vos cepi. Nū=
quid p aliquē eorū quos misi ad vos circū=
uenivos? Rogaui titum: & misi cū illo frēm.
Nūquid titus vos circūuenit? Nōne eodem
spū ambulauimus? Nōne eisdem vestigijs?
Olim putatis q excusemus nos apud vos?
Coram deo in xpo loquimur. Oia enī carissimi
ꝓter edificacōnē vram. Timeo enim ne for=
te cū venero·nō quales volo inueniam vos:
& ego inueniar a vobis qualem non vultis:
ne forte ꝓtentiones emulacōs animositates
dissensiones detractōnes susurracōnes infla=
tiones seditiones sint inter vos. Ne iterū cū
venero humiliet me deus apud vos: & lugeaz
multos ex hijs q̄ ante peccauerūt et nō ege=
rūt penitētiam sup immūditia & fornicatione
& impudicitia quam gesserunt.

XIII

Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore du=
orū vel triū testiū stabit omne verbum.
Predixi enim et p̄dico vt presens vobis &
nūc absens hijs q̄ ante peccauerūt & ceteris
omnib: qm̄ si venero iterū non parcam. An
experimentū queritis eius q̄ in me loquitur
cristus? Qui in vobis non infirmatur sed po=
tens ē in vobis. Nam & si crucifixus ē ex in=
firmitate: sed viuit ex virtute dei. Nam & nos
infirmi sumus in illo: sed viuimus cum eo ex
virtute dei in vobis. Vosmetipos temptate:
si estis in fide ipsi vos pbate. An nō ꝓgno=
scitis vosmetipsos: q cristus ihesus in vobis
est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem
quod ꝓgnoscetis: q nos nō sumus reprobi.
Oramus autez deum vt michil mali faciatis:
non vt nos pbati appareamus: sed vt vos
quod bonū est faciatis. Nos aūt vt reprobi
simus. Non possumus enim aliquid adūsus
veritatem: sed p veritate. Gaudemus enim
qm̄ nos infirmi sumus: vos autem potētes
estis. Hoc et oramus: vram cōsumationem.
Ideo hec absens scribo: vt non pñs durus

agā scōm potestatē quā dōs dedit michi
in edificationē et nō in destructōnem. De ce-
tero fratres gaudete: perfecti estote: exhor-
tamini idipsm sapite. Pacē habete: et deus
pacis et dilectōnis erit vobiscū. Salutate
invicē in osculo sancto. Salutāt vos omēs
sancti. Gracia dōni nri ihesu xpi. et caritas
dei. et cōmunicatio sancti spūs sit cū omnib
vobis amen. Explicit epla secda ad corinthi-
os Incipit plogus in epla'm ad galathas.

Galathe sūt greci. Hij verbū
veritatis primū ab apostolo
acceperūt: sed post discessum
eius tēptati sūt a falsis apo-
stolis: vt in legē et circūcisi-
onem verterent. Nos apostolus revocat
ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso.
Explicit plogus Incipit epistola ad gala-

Paulus aplus nō thas.
ab hominib neq; per
homines sed p ihesum
cristū et dū patrem q̄
suscitauit eū a mortuis
et qui mecū sūt omēs
fratres: ecclesijs ga-
lathie. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro et dōno ihesu xpo:
qui dedit semetipsm p peccatis nostris vt eri-
peret nos de pnti seculo neq; secundū volū-
tatē dei et pris nri: cui ē gloria in secula secu-
lorū amen. Miror q̄ sic tā cito trāsferemini
ab eo q̄ vos vocauit in gratiam xpi in aliud
euangeliū qd non est aliud: nisi sint aliqui
qui vos cōturbāt: et volūt cōuertere euan-
gelium xpi. Sed licet nos aut angelus de
celo euangelizet vobis ptereq̄ qd euāgeli-
zauimus vobis: anathema sit. Sicut pdixi?
et nūc iterū dico: si quis vob euāgelizauerit
pter id quod accepistis: anathema sit. Nu-
do enim hominib suadeo an deo? An q̄ro
hominib placere? Si adhuc hominib pla-
cerē: cristi seruus nō essem. Notū enim vob
facio fratres euāgelium qd euāgelizatum
est a me: q̄ nō est secōm hominē. Neq; enī
ego ab homine accepi illud neq; didici: sed
per reuelationem ihesu xpi. Audistis enim
conversationem meam aliqn in iudaismo. qm
supra modū psequebar ecclesiā dei. et expu-
gnabam illā: et proficiebā in iudaismo supra
multos coetaneos meos in genere meo: a-
bundantius emulator existēs paternarū mea-
rū traditionū. Cū aut placuit ei q̄ me segre-
gauit de vtero mtis mee et vocauit p grām
suā vt reuelaret filiū suū in me vt euāgelīza-
rē illū in gentib: cōtinuo non acq̄eui carni et
sanguini. Neq; venī ihrlimā ad ātecessores
meos apostolos: sed abij in arabiā: et iterū
reversus sum damascum. Deinde post ānos
tres venī iherosolimā videre petrum: et mansi
apud eum diebus quindecim. Alium aut aplorū
vidi neminem: nisi iacobū fratrē dōni. Quae
aut scribo vobis: ecce coram deo q̄ non mentor.
Deinde venī in partes syrie et cilicie. Eram autē
ignotus facie ecclesijs iudee: q̄ erant in xpo.
Tantū aut auditū habebāt: qm q̄ psequebat
nos aliqn nūc euāgelizat fidem quā aliqn
expugnabat: et in me clarificabāt dū.

II

Deinde post ānos quatuor decim iterū
ascendi iherosolimam cum barnaba:
assumpto et tito. Ascendi aut secōm reuelati-
onem: et contuli cū illis euāgeliū qd predi-
co in gentib. Seorsū aut hijs qui videbātur
aliquid esse: ne forte in vacuū currerem
aut cucurrissem. Sed neq; titus qui mecū
erat. cū esset gentilis cōpulsus est circūcidi:
sed pter subintroductos falsos fratres q̄
subintroierunt explorare libertatem nr̄am
quā habem? in cristo ihesu: vt nos in serui-
tutē redigerēt. Quib neq; ad horam cess-
imus subiectionī: vt veritas euāgelij per-
maneat apud vos. Ab hijs aut qui vide-
bantur esse aliq̄d: q̄les aliquando fuerint
michil mea mtest. Deus enim psonam hōis
nō accipit. Michi enim qui videbātur esse
aliquid michil cōtulerūt. Sed ecōtra cū vi-
dissent q̄ creditū est michi euangeliū ppu-
cij sicut et petro circūcisionis: qui enim ope-
ratus est petro in apostolatū circumcisionis.
operatus ē et michi inter gentes: et cū ognō-
uissent grām que data ē michi. iacobus et
cephas et iohānes qui videbātur columne
esse dextras dederūt michi et barnabe socie-
tatis: vt nos in gentes ipi aut in circumcisi-
onem: tātū vt pauperū memores essemus.
Quod etiam sollicitus fui hoc ipm facere. Cū
aut venisset petrus anthiochiam in faciem

ei restiti: qꝛ reprehensibilis erat. Prius enim
q̃ venirent quidam a iacobo cum gentib̃
edebat. Cum autem venissent · subtrahebat
et segregabat se: timẽs eos q̃ ex circũcisiõe
erãt. Et simulationi eius consenserũt ceteri
iudei: ita vt ꝛ barnabas duceret ab eis in
illam simulationem. Sed cum vidissem q̃
non recte ambularẽt ad veritatem euãge-
lij: dixi cephe coram omnib̃. Si tu cũ iude-
us sis geniliter viuis ꝛ non iudaice: quo-
modo gentes cogis iudaizare? Nos natu-
ra iudei et nõ ex gẽtib̃ peccatores: scientes
aũt q̃ nõ iustificat̃ homo ex operib̃ legis ·
nisi p fidem ihesu xp̃i: ꝛ nos in cristo ihesu
credimus · ut iustificemur ex fide cristi ꝛ
non ex operib̃ legis. Propter qõd ex ope-
rib̃ legis non iustificabit̃ omnis caro. Qõd
si q̃rentes iustificari in cristo inuenti sumus
et ipi peccatores: nũquid cristus peccati mi-
nister ẽ? Absit. Si enim q̃ destruxi iterũ hæc
reedifico: preuaricatorem me ostituo. Ego
enim p legem legi mortuus sum vt deo vi-
uam: cristo cõfixus sum cruci. Viuo aũt iam
non ego: viuit vero in me cristus. Qõd autẽ
nũc viuo in carne · in fide viuo filij dei: qui di-
lexit me ꝛ tradidit semetipm p me. Nõ abi-
cio grãm dei. Si enim per legem iustitia:
ergo gratis cristus mortuus est. III

O Insensati galathe: q̃s vos fascinauit
non obedire veritati? Ante quorum
oculos ihesus cristus p̃scriptus est: ꝛ in vo-
bis crucifixus. Hoc solũ a vob̃ volo discẽ.
Ex opib̃ legis spiritũ accepistis: an ex au-
ditu fidei? Sic stulti estis: vt cũ spũ ceperi-
tis: nunc carne cõsummamini. Tanta passi
estis sine causa: si tẽ sine causa. Qui ergo tri-
buit vobis spũm ꝛ operatur virtutes in vob̃:
ex opib̃ legis · an ex auditu fidei? Sicut
scp̃tum ẽ: abraham credidit deo: ꝛ reputa-
tũ est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo: q̃
qui ex fide sũt: hi sũt filij abrahe. Prouidẽs
aũt scp̃tura q̃ ex fide iustificat gentes deus:
p̃nũciauit abrahe q̃ benedicẽtur in te omẽs
gentes. Igitur q̃ ex fide sunt: bẽdicẽtur cũ
fideli abraham. Quicunq̃ enim ex opibus
legis sũt: sub maledicto sunt. Scp̃tum est
enim. Maledictus omis qui nõ pmãserit
in ommib̃ que scp̃ta sunt in libro legis: vt
faciat ea. Quoniam aũt in lege nemo iusti-
ficatur apud deum · manifestum ẽ: q̃ iustus
ex fide viuit. Lex autẽ nõ est ex fide: sed q̃
fecerit ea viuet in illis. Cristus nos rede-
mit de maledicto legis factus p nobis ma-
ledictum: q̃ scp̃tũ ẽ maledictus omis qui
pendet in ligno: vt in gentib̃ benedictio
abrahe fieret in xp̃o ihesu · vt pollicitationem
spũs accipiamus p fidem. Fratres secũdũ
hominẽ dico: tũ hominis cõfirmatũ testamẽ-
tum nemo spernit aut superordinat. Abrahe
dicte sũt pmissiones: ꝛ semini eius. Nõ dicit
et seminibus q̃si in multis sed quasi in vno:
et semini tuo qui est cristus. Hoc autẽ dico
testamentum confirmatũ a deo: que post
quadringentos ꝛ triginta annos facta ẽ
lex: non irritum facit ad euacuandam pro-
missionem. Nam si ex lege hereditas: iam
nõ ex pmissione. Abrahe aũt p repromissi-
onem donauit deus. Quid igit̃ lex? Pro-
pter transgressionẽ posita ẽ: donec veniret
semen cui pmiserat: ordinata p angelos in
manu mediatoris. Mediator aũt vni nõ
est: deus aũt vnus est. Lex ergo aduersus
pmissa dei? Absit. Si enim data est lex q̃
posset viuificare: vere ex lege esset iustitia.
Sed cõclusit scriptura omia sub peccato: vt pmis-
sio ex fide ihesu xp̃i daretur credentib̃.
Prius autẽ q̃ veniret fides sub lege custodiebam̃:
oclusi in eam fidem q̃ reuelanda erat. Itaq̃
lex pedagogus noster fuit in xp̃o: vt ex fi-
de iustificemur. At vbi venit fides: iam non
sumus sub pedagogo. Omes enim filij dei
estis: p fidem que est in xp̃o ihesu. Quicũq̃
enim in xp̃o baptizati estis: xp̃m induistis.
Non est iudeus neq̃ grecus: nõ est seruus
neq̃ liber: non est masculus neq̃ femina.
Omnes enim vos vnum estis in xp̃o ihesu.
Si autem vos cristi: ergo abrahe semen
estis secũdũ pmissionẽ heredes. IIII

D Ico aũt. Quanto tpe heres paruulus
est nichil differt a seruo · cũ sit dõs om-
nium: sed sub tutoribꝫ ꝛ actoribꝫ est vsq̃ ad
p̃stitũ tẽpus a patre. Ita ꝛ nos cũ essemus
paruuli: sub elementis mundi huius eram?
seruientes. At vbi venit plenitudo temporis
misit deus filiũ suum factũ ex muliere factũ
sub lege: vt eos q̃ sub lege erãt redimeret:

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

vt adoptionē filiorꝫ recaperem⁹. Quomā
aūt estis filij dei: misit deus spiritū filij sui in
corda vestra clamantē abba pater. Itaqꝫ
iam non ē seruus · sed filius. Quod si filius:
et heres p dēū. Sed tunc quidē ignorātes
dēū: hijs qui natura non sūt dij seruiebatis.
Nūc autem cū cognoueritis dēū ymmo co
gniti sitis a deo: quomō conuertimini iterū
ad infirma et egena elemēta quibꝫ denuo
seruire vultis? Dies obseruatis a menses a
tēporaꝫ annos. Timeo vos: ne forte sine
causa laborauerim in vobis. Estote sicut e=
go: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro
vos: michil me lesistis. Scitis aūt q̃ p in=
firmitatem carnis euangelizaui vobis iam
pridē: et temptationē vestrā in carne mea
non spreuistis neqꝫ respuistis: sed sicut an=
gelū dei excepistis me · sicut cristum ihesū.
Vbi ē ergo beatitudo vestra? Testimoniū
enim phibeo vobis: quia si fieri posset ocu=
los vestros eruissetis: et dedissetis michi.
Ergo inimicus vobis factus sū verū dicēs
vobis? Emulantur vos nō bene: sed exclu=
dere vos volūt: vt illos emulemini. Bonū
aūt emulamini in bono semp: et non tantū
cū p̃sens sum apud vos. Filioli mei quos
iterū parturio: donec formetur cristus in vo=
bis. Vellem aūt esse apud vos modo a mu=
tare vocē meā: quomā confundor in vobis.
Dicite michi: q̃ sub lege vultis esse. Legē
nō legistis? Scriptū est enim q̃m abrahā
duos filios habuit: vnū de ancilla: et vnū
de libera. Sed is qui de ancilla secūdū car=
nē natus ē: qui autē de libera p repromissi
onē. Que sūt p allegoriā dicta. Hec enim
sunt duo testamenta. Vnū quidē in monte
syna in seruitutē generās: que ē agar. Sy=
na enim mons ē in arabia q̃ cōiunctus ē ei
que nūc est iherusalē: a seruit cū filijs suis.
Illa aūt q̃ sursū est iherusalē libera ē: que
ē mater nostra. Scriptū ē enim. Letare ste=
rilis que nō paris: erūpe a clama que non
parturis: quia multi filij deserte magis q̃ e=
ius que habet virū. Nos aūt fratres secōm
ysaac p̃missionis filij sumus. Sed quomō
tūc is qui secōm carnē natus fuerat pseque=
batur eū qui secōm spiritū: ita a nūc. Sed
quid dicit scriptura? Eice ancillam et filiū
eius. Non enim heres erit filius ancille: cū
filio libere. Itaqꝫ fratres non sumus ancille
filij sed libere: q̃ libertate xp̃us nos liberauit.

V

State: et nolite iterum iugo fui=
tutis cōtineri. Ecce ego paulus dico
vobis: q̃m si circumcidamini cristus vobis
michil p̃derit. Testificor aūtē rursus omni
homini circūcidenti se: q̃m debitor est vniūse
legis faciende. Euacuati estis a cristo. Qui
in lege iustificamini: a grā excidistis. Nos
enim spiritu ex fide spem iusticie exspecta=
mus. Nam in cristo ihesu neqꝫ circūcisio ali=
quid valet neqꝫ p̃puciū: sed fides que p cari=
tatē operatur. Currebatis bene. Quis vos
impediuit veritati non obedire? Nemini cō=
senseritis. Persuasio hec nō est ex eo q̃ vo=
cauit vos. Modicū fermentū totā massam
corrumpit. Ego cōfido in vobis in dño: q̃
michil aliud sapietis. Qui autē conturbat
vos: portabit iudicū quicunqꝫ ē ille. Ego
aūt fratres si circūcisionē adhuc p̃dico: q̃d
adhuc p̃secutionē patior? Ergo euacuatū ē
scandalū crucis. Vtinam a abscidantur qui
vos cōturbant. Vos enim in libertatē vo=
cati estis fratres: tantum ne libertatē in oc=
casionem detis carnis: sed p caritatē spiritus
seruite inuicē. Omnis enim lex in vno sermo=
ne impletur: diliges proximū tuū sicut teip̃m.
Qd̃ si inuicē mordetis et comeditis: vide=
te ne abinuicē cōsumamini. Dico aūt in xp̃o.
Spiritu ambulate: et desideria carnis non
p̃ficietis. Caro enim concupiscit adūsus spi=
ritū: spiritus aūt adūsus carnē. Hec enim si=
bi inuicē adūsantur: vt non quecūqꝫ vultis il=
la faciatis. Qd̃ si spiritu ducemini: non estis
sub lege. Manifesta sunt aūt opera carnis:
que sunt fornicacō · immūdicia · impudicicia ·
luxuria · ydolorꝫ seruitus · veneficia · inimicicie ·
cōtentiones · emulationes · ire · rixe · dissensio=
nes · secte · inuidie · homicidia · ebrietates ·
comessacōnes · et hijs similia: que p̃dico vo=
bis sicut p̃dixi: q̃m qui talia agūt regnū dei
non cōsequētur. Fructus aūt spiritus ē cari=
tas · gaudiū · pax · patiēcia · benignitas · bonī=
tas · longanimitas · mansuetudo · fides · mo=
destia · cōtinēcia · castitas. Adūsus huiusmo=
di nō est lex. Qui aūt sunt xp̃i: carnē suam
crucifixerunt cum vicijs et concupiscentijs

Si viuimus spiritui: spiritu & ambulemus. Vt
non efficiamur inanis glorie cupidi:
inuicem prouocantes: inuicem inuidentes. Fratres:
et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. vos qui spirituales estis huiusmodi in-
struite in spiritu lenitatis: considerans teipsum
ne & tu tempteris. Alter alterius onera por-
tate: & sic adimplebitis legem xpi. Nam si
quis existimat se aliquid esse cum nihil sit:
ipse se seducit. Opus autem suum probet vnus-
quisque: & sic in semetipso tantum gloriam habe-
bit: & non in altero. Vnusquisque enim onus
suum portabit. Communicet aut qui catheziza-
tur verbo: ei qui se cathezizat in omnibus bonis.
Nolite errare. Deus non irridetur. Que enim
seminauerit homo: hec & metet. Qm qui se-
minat in carne sua. de carne & metet corrup-
tionem: qui autem seminat in spiritu: de spiritu
metet vitam eternam. Bonum aut facientes non
deficiamus: tpe enim suo metemus non defi-
cientes. Ergo dum tempus habemus opera-
mur bonum ad omnes: maxime aut ad dome-
sticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi
vobis mea manu. Quicunque enim volunt
placere in carne hi cogunt vos circumcidi:
tantum vt crucis xpi persecutionem non patiantur.
Neque enim qui circumcidunt legem custodiunt:
sed volunt vos circumcidi vt in carne vra glori-
entur. Michi aut absit gloriari nisi in cruce
domini nri ihesu xpi: per quem michi mundus
crucifixus est: et ego mundo. In xpo enim
ihesu neque circumcisio aliquid valet neque ppu-
cium: sed noua creatura. Et quicumque hanc re-
gulam secuti fuerint: pax super illos & misericor-
dia & super israhel dei. De cetero nemo michi
molestus sit. Ego enim stigmata dni ihu cor-
pore meo porto. Gra dni nri ihu xpi cum spu
vro fratres amen. Explicit epla ad galathas

Incip. argumtum in epistolam ad ephesios.

Ephesii sunt asiani. Hi acce-
pto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat
aplus scribens eis a roma de
carcere p tychicum diaconem.

Expl. argumentum. Incip. epla ad ephesios.

Paulus apostolus xpi
ihesu p voluntatem dei
omnibus sanctis qui sunt
ephesi: & fidelibus in cri-
sto ihesu. Gratia vobis
& pax a deo pre nro
dno ihesu cristo. Be-
nedictus deus & pater domini nostri ihesu
xpi qui benedixit nos in omni benedictione
spuali in celestibus in xpo: sicut elegit nos in
ipso ante mundi constitutionem: ut essemus sancti
et immaculati in ospectu eius in caritate. Qui
predestinauit nos in adoptionem filiorum p ihesum
cristum in ipsum secdm ppositum voluntatis sue in
laudem gloriae gratie sue: in qua gratificauit nos
in dilecto filio suo: in quo habemus redemptio-
nem p sanguinem eius remissionem peccatorum
secdm diuitias gratie eius quas superabundauit in
nobis in omni sapientia & prudentia: ut notum
faceret nobis sacramentum voluntatis sue secdm
beneplacitum eius quod ppositum in eo in dispen-
sacione plenitudinis temporum instaurare oia
in cristo quae in celis & que in terra sunt in ipso.
In quo etiam nos sorte vocati sumus: predes-
tinati secdm ppositum eius qui operatur omnia
secdm consilium voluntatis sue: vt simus in laudem
gloriae eius nos qui ante speramus in cri-
sto. In quo & vos cum audissetis verbum veritatis
euangelium salutis vestre: in quo & credentes
signati estis spu pmissionis sancto: qui
est pignus hereditatis nostre in redempcionem
acquisitionis in laudem gloriae ipius. Propter-
ea & ego audiens fidem vestram que est in xpo
ihesu & dilectionem in omnes sanctos: non cesso
gratias agens p vobis memoriam vri facien-
in oracionibus meis: vt deus domini nri ihesu
cristi pater gloriae det vobis spm sapientie
et reuelacionis in agnicionem eius illuminatos
oculos cordis vestri: vt sciatis que sit spes
vocacionis eius & que diuitie gloriae hereditatis
eius in sanctis: & que sit supereminens
magnitudo virtutis eius in nos qui credimus
secdm operationem potentie virtutis quam ope-
ratus est in xpo: suscitans illum a mortuis. et
constituens ad dexteram suam in celestibus sup
omnem principatum & potestatem & virtutem & do-
minacionem. & omne nomen quod nominatur
non solum in hoc seculo sed etiam in futuro: et

omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum de-
dit caput supra omnem ecclesiam q̃ est corpus ipsi-
us: et plenitudo eius: qui omnia in omnibus

Et vos cũ essetis II adimplet.
mortui delictis et peccatis vestris in quibus
aliquãdo ambulastis secũdm seculũ mũdi huius.
secũdm principem potestatis aeris huius. spũs
q̃ nũc operat in filios diffidentie: in quibus et nos
omnes aliquãdo conuersati sumus in desideriis
carnis nrẽ facientes voluntatẽ carnis et
cogitationũ: et eramus natura filii ire sicut
et ceteri. Deus aũt qui diues est in misericor-
dia propter nimiã caritatẽ suã qua dilexit nos:
et cum essemus mortui peccatis conuiuificauit
nos cristo. cuius gratia estis saluati: et cõre-
suscitauit et cõsedere fecit in celestibus in xpo
ihesu: vt ostenderet in seculis supuenienti-
bus abũdantes diuicias gratie sue in bonitate
super nos in xpo ihesu. Gratia enim estis
saluati per fidẽ: et hoc nõ ex vobis. Dei enim
donũ est: non ex operibus: vt ne quis glorie-
tur. Ipsius enim sumus factura: creati in cri-
sto ihesu in operibus bonis: que ꝓparauit de?
vt in illis ambulemus. Propter qõd memo-
res estote q̃ aliquãdo vos eratis gentes in car-
ne qui dicebamini ꝓpuciũ ab ea que dicitur
circũcisio in carne manufacta: qui eratis illo
in tpe sine xpo alienati a cõuersatione israhel: et
hospites testamẽtorũ. promissionis spem nõ
habentes. et sine deo in hoc mũdo. Nũc aũt
in xpo ihesu vos q̃ aliquãdo eratis longe: facti
estis ꝓpe: in sanguine xpi. Ipse enim ẽ pax
nra qui fecit vtraq̃ vnũ: et mediũ parietẽ
macerie soluens inimicicias in carne sua: le-
gem mandatorũ decretis euacuãs vt duos
condat in semetipm in vnũ nouũ hominem
faciens pacẽ: vt reconciliet ambos in vno
corpore deo per crucẽ interficiens inimicicias
in semetipo: et venẽs euangelizauit pacem
vobis q̃ longe fuistis. et pacẽ his qui ꝓpe:
qm̃ per ipm habemus accessum ambo in vno
spiritu ad patrẽ. Ergo iam nõ estis hospites
et aduene sed estis ciues sanctorũ et dome-
stici dei: superedificati super fundamẽtũ apsorũ
et prophetarũ ipo summo angulari lapide xpo
ihesu: in quo omnis edificatio cõstructa cre-
scit in tẽplũ sanctũ in dño. In quo et vos co-
edificamini in habitaculũ dei in spũ sancto.

Cuius rei gratia ego paulus vin- III
ctus xpi ihũ pro vobis gentibus: si tamẽ
audistis dispensacõnem gratie dei q̃ data ẽ
michi in vobis: qm̃ secũdm reuelationẽ notũ
michi factũ est sacramẽtum sicut supra scripsi
in breui put potestis legẽtes intelligẽ pru-
dentiam meã in mysterio xpi: qõd alijs ge-
nerationibus nõ est agnitũ filijs hominũ. sicuti
nunc reuelatũ est sanctis apls eius et ꝓphe-
tis in spiritu: esse gẽtes coheredes et con-corpo-
rales et participes ꝓmissionis in xpo ihũ per
euãgeliũ cuius factus sum ego minister se-
cundũ donũ gratie dei que data est michi se-
cũdũ operationẽ virtutis eius. Michi enim
omniũ sanctorũ minimo data est gratia hec:
in gentibus euangelizare inuestigabiles diui-
cias xpi: et illuminare omnes que sit dispen-
sacõ sacramenti absconditi a seculis in deo q̃
omnia creauit: vt innotescat principibus et
potestatibus in celestibus per ecclesiam multifor-
mis sapientia dei. secũdm ꝓhimcõnem seculorũ
quam fecit in xpo ihesu dño nro: in quo ha-
bemus fiduciã et accessum in cõfidẽtia per fidẽ
eius. Propter qõd peto ne deficiatis in tribu-
lationibus meis pro vobis: que ẽ gloria vra.
Huius rei gratia flecto genua mea ad pa-
trẽ dñi nri ihũ cristi ex quo omnis pternitas
in celis et in terra nominat: ut det vobis secũd
diuicias glorie sue virtutem. corroborari per
spũ eius in interiori hoie xpm habitare per fi-
dem in cordibus vris: in caritate radicati et fun-
dati: ut possitis comprehendere cũ omnibus san-
ctis que sit latitudo et longitudo et sublimi-
tas et profundũ. Scire etiã supeminentẽ scien-
tie caritatẽ cristi: ut impleamini in oẽm ple-
nitudinẽ dei. Ei aũt qui potẽs est oia facere
superabundanter q̃ petimus aut intelligimus?
secũdm virtutem q̃ operat in nobis: ipsi gloria
in ecclesia et in cristo ihesu in omnes gna-
tiones seculi seculorum amen. IIII

Obsecro itaq̃ vos ego vinctus in do-
mino: ut digne ambuletis vocacõne
qua vocati estis cũ omni humilitate et mãsue-
tudine. cũ patientia supportantes inuicẽ in
caritate: sollicti seruare vnitatẽ spũs in vin-
culo pacis. Vnũ corpus. vnus spiritus: sicut
et vocati estis in vna spe vocationis vestre.
Vnus dñs: vna fides: vnũ baptisma. Vnus

deus & pater omniū: qui sup omnes & p omnia:
et in omnibus nobis. Vnicuiq; aūt nr̄m data ē
gratia secōm mensuram donacōnis xpi. Pro-
pter qd̄ dicit. Ascendēs in altū captiua du-
xit captiuitatē: dedit dona hominibus. Qd̄
aūt ascendit: q̄d est nisi q̄ & descendit pri-
mū in inferiores ptes terre? Qui descendit:
ipe est & q̄ ascendit sup omnes celos: ut ad-
impleret omnia. Et ipe dedit quosdā quidē
aplos. quosdam autē ꝓphetas. alios vero
euangelistas alios aūt pastores et docto-
res ad ꝯsumationē sanctorū in opus miste-
rij in edificacōnem corpis xpi: donec occur-
ramus omnes in vnitatē fidei & agnicōnis fi-
lij dei. in virū pfectū in mensurā etatis plenī-
tudinis xpi: ut iam nō simus puuli fluctuā-
tes et circūferamur omni vēto doctrine in ne-
quicia hominū in astutia ad circūuentionē
erroris. Veritatem aūt facientes in caritate
crescamus in illo p omnia q̄ est caput xpus:
ex quo totū corpus ꝯpactū & ꝯnexum per
omnē iūcturam suministrationis secōm ope-
rationē in mēsurā vniuscuiusq; mēbri aug'n-
tum corpis facit: in edificacōēz sui in carita-
te. Hoc igit' dico & testificor in dño: ut iam
nō ambuletis sicut & gentes ambulant in
vanitate sensus sui tenebris obscuratū ha-
bentes intellectū: alienati a vita dei p igno-
rātiam q̄ est in illis ꝓpter cecitatē cordis ipō-
rū: qui desperātes semetipos tradiderūt im-
pudicicie. in operationē immūdicie omnis.
in auariciam. Vos aūt nō ita didicistis cri-
stum: si tamen illū audistis & in ipo edocti
estis sicut est veritas in ihesu: deponere vos
secōm pristinam cōuersacōnem veterē homi-
nē qui corrūpit' secōm desideria erroris. Re-
nouamini aūt spū mentis vre: et induite no-
uū hominē qui secūdū deū creatus ē in iusti-
cia & sanctitate veritatis. Propter qd̄ depo-
nentes mendacū loquimini veritatē vnus-
quisq; cū ꝓximo suo: qm̄ sumus mutuē mē-
bra. Irascimini: et nolite peccare. Sol nō oc-
cidat sup iracūdiam vestrā. Nolite locū da-
re diabulo. Qui furabat' iam non furetur:
magis aūt laboret operādo manibus suis qd̄
bonū est: ut habeat vnde tribuat necessita-
tem patiēti. Omnis sermo malus ex ore vro
nō procedat: sed si quis bonus ad edificacōēz
fidei: ut det gratiam audientibus. Et nolite cō-
tristare spm sanctū dei: in quo signati estis
in die redēpcōnis. Omnis amaritudo & ira &
indignacō & clamor & blasphemia tollatur a
vobis: cū omni malicia. Estote aūt inuicē
benigni: misericordes donantes inuicē: sicut
et deus in cristo donauit vobis

V

Estote ergo imitatores dei sicut filij ca-
rissimi: et ābulate in dilectōe sicut & xpus
dilexit nos: et tradidit semetipm p nob oblā-
cōnem & hostiam deo in odorē suauitatis.
Fornicacō aūt & omnis immūdicia aut auari-
cia nec nominetur in vobis. sicut decet san-
ctos: aut turpitudo aut stultiloquiū aut scur-
rilitas q̄ ad rem nō ptinet: sed magis gratiarū
actio. Hoc enim scito te intelligentes: q̄ o-
mnis fornicator. ā immūdus aut auarus qd̄
ē idolorū seruitus nō habet hereditatē in re-
gno xpi & dei. Nemo vos seducat inanibus
vbis: ꝓpt' hec enim venit ira dei in filios diffi-
dentie. Nolite ergo effici ptiipes eorū. Erā-
tis enim aliquando tenebre: nūc aūt lux in
dño: ut filij lucis ambulate. Fructus enim
lucis est in omni bonitate & iusticia & verita-
te. Probantes quid sit beneplacitū deo: et
nolite ꝯmunicare operibus infructuosis tene-
brarū: magis autē redarguite. Que enim
in occulto fiūt ab ipis: turpe ē et dicere. Oīa
autē que arguūtur. a lumine manifestant'.
Omne enim qd̄ manifestat' lumē est. Pro
pter qd̄ dicit. Surge qui dormis & exurge
a mortuis: et illuminabit te xpus. Videte ita-
q; fratres quō caute ambuletis: nō quasi in-
sipiētes sed ut sapiētes: redimētes tēpus qm̄
dies mali sūt. Propterea nolite fieri impru-
dētes: sed intelligētes q̄ sit volūtas dei. Et no-
lite inebriari vino in quo ē luxuria: sed imple-
mini spū sancto loquētes vobismetipis in
psalmis ymnis & cāticis spiritalibus cantātes
et psallentes in cordibus vris dño: gratias
agētes semp p omnibus in noie dñi nri ihesu
xpi deo & patri. Subiecti inuicē: in timore
xpi. Mulieres viris suis subdite sint sicut
dño: qm̄ vir caput est mulieris sicut cristus
caput ē ecclesie: ipse saluator corporis eius.
Sed sicut ecclesia subiecta ē xpo: ita & mulie-
res viris suis in omnibus. Viri diligite vxo-
res vras sicut & cristus dilexit ecclesiam: et

se ipm tradidit ꝓ ea ut illã sanctificaret mũ-
dans eam lauacro aque in ꝟbo vite: ut ex-
hiberet ipe sibi gloriosaz ecclesiam nõ habẽ-
tem maculã aut rugã aut aliquid huiusmo-
di: ſ ut sit sancta ⁊ immaculata. Ita ⁊ viri de-
bent diligẽ vxores suas: ut corpa sua. Qui
suam vxorem diligit: seipm diligit. Nemo
enim vnq̃ carnẽ suam odio habuit: sed nu-
trit ⁊ fouet eã sicut ⁊ xps ecclíaz: qꝫ mẽbra
sumus corpis eius de carne eius et de ossibꝫ
eius. Propter hoc relinquet hõ patrẽ ⁊ ma-
trẽ suã: et adhærebit vxori sue: et erũt duo
in carne vna. Sacramentũ hoc magnũ est.
Ego aũt dico: in xpo ⁊ in ecclia. Verũtamẽ et
vos singuli vnusquisq; vxorẽ suã sic seipm
diligat: vxor aũt timeat virũ suũ. VI

Filij obedite parentibus vris in dño.
Hoc enim iustũ est. Honora patrez
tuũ ⁊ matrẽ tuam: qõ est mandatũ primũ in
ꝓmissione: ut bene sit tibi et sis longeuus
sup terrã. Et patres nolite ad iracũdiã ꝓuo-
care filios vros: ſ educate illos in disciplia
et correptõne dñi. Serui obedite dñis car-
nalibꝫ cũ timore ⁊ tremore · in simplicitate
cordis vri sicut xpo: nõ ad oculũ seruientes
q̃si hominibꝫ placẽtes: ſ ut serui xpi facientes
volũtatem dei: ex animo cũ bona volũtate
seruientes sicut dño ⁊ nõ hominibꝫ: scientes
qm̃ vnusquisq; qõcunq; fecerit bonũ hoc re-
cipiet a dño siue seruus siue liber. Et vos do-
mini eadez facite illis remittẽtes minas: sci-
entes qꝫ ⁊ illorꝫ ⁊ vester dñs est in celis: et
psonarꝫ accepcõ nõ est apud deũ. De cete-
ro fratres ꝯfortamini in dño: et in potentia
virtutis eius. Induite vos armaturã dei ut
possitis stare adũsus insidias diabuli: qm̃
non ẽ nobis colluctatõ adũsus carnẽ ⁊ san-
guinẽ sed adũsus principes ⁊ potestates: aduer-
sus mũdi rectoẽs tenebrarꝫ harꝫ · ꝯtra spi-
ritalia neqũcie in celestibꝫ. Propterea ac-
cipite armaturam dei ut possitis resistẽ in die
malo: et in omnibꝫ pfecti stare. State er-
go succincti lũbos vros in veritate: et induti
loricã iustitie: et calciati pedes in ꝑparacõez
euangelij pacis. In omnibꝫ sumẽtes scutũ
fidei in quo possitis omnia tela nequissimi
ignea exũguere: et galeã salutis assumite.
et gladiũ spiritus qõ est ꝟbum dei: ꝓ omnẽ
oracõnez et obsecrationẽ orantes omni tpe
in spiritu et in ipo vigilantes in omni instan-
tia ⁊ obsecracõne ꝓ omnibꝫ sanctis ⁊ ꝓ me:
ut detur michi sm̃o in aptione oris mei cũ fi-
ducia notũ facẽ misterũ euãgelij ꝓ quo le-
gatione fungor in cathena: ita ut in ipso au-
deam ꝓut oportet me loqui. Vt aũt ⁊ vos
sciatis que circa me sũt qd agam: omnia vo-
bis nota faciet tichicus carissimus frater et
fidelis minister in dño: quẽ misi ad vos in
hoc ipm ut ꝯgnoscatis que circa nos sũt: et
ꝯsoletur corda vra. Pax fratribꝫ: et caritas
cũ fide a deo pre nro: et dño ihesu xpo. Gra
cũ ommibꝫ q̃ diligũt dñm nrm ihesũ xpm in
incorrupcõe amẽ. Explicẽ epla ad ephesios.

Incip. argumẽtũ in epistolam ad philipẽses

Philipenses sunt macedones.
Hij accepto verbo veritatis
perstiterunt in fide: nec re-
ceperunt falsos apostolos.
Hos collaudat apostolus:
scribens eis a roma de carcere ꝓ epafroditũ.
Expl. argumẽtũ. Incip. epla ad philipẽses.

Paulus ⁊ thimotheus
serui ihesu cristi: omni-
bus sanctis in cristo
ihesu qui sũt philippis
cũ episcopis ⁊ diacoⁿ-
ibꝫ. Gratia vobis ⁊
pax a deo patre nro:
et dño ihesu xpo. Gratias ago deo meo in o-
mni memoria vestri semp in cũctis oracõm-
bus meis ꝓ omnibꝫ vobis cũ gaudio depꝑ-
cacõnem faciens sup ꝯmunicacõnem vestrã
in euangelio xpi a pmo die usq; nũc: ꝯfidẽs
hoc ipm qꝫ qui cepit in vobis opus bonũ pꝑ-
ficiet usq; in diẽ xpi ihesu. Sicut ẽ michi iu-
stũ hoc sentire ꝓ omnibꝫ vobis: eo qꝫ habeã
vos in corde ⁊ in vinculis meis ⁊ in defensi-
one ⁊ ꝯfirmatõne euangelij: socios gaudij
mei omnes vos esse. Testis enim michi est
deus quõ cupiam omnes vos in visceribꝫ
ihesu xpi. Et hoc oro: ut caritas vra magis
ac magis abundet in omni scientia ⁊ in om-
ni sensu: ut probetis potiora ut sitis sinceres ⁊
sine offensa in diem xpi: repleti fructu iusti-
cie ꝓ ihesum xpm in laudem et gloriam dei.
Scire aũt volo vos fratres: qꝫ que circa me

sūt magis ad ꝓfectū venerūt euangelij. ita
ut vincula mea manifesta fierent in xpo. in
omni ptorio. et in ceteris omibz: ut plures e
fratribz in dño. confidētes in vinculis meis.
abūdantius auderēt sine timore verbum dei
loqui. Quidā quidem et ꝓpter inuidiā et cō
tentionē: quidā aūt et ꝓpter bonā volūtatē
xpm predicāt. Quidā ex caritate: scientes
quoniam in defensione euāgelij positus sum.
Quidam aūt ex contentione xpm annūciant
nō sincere: existimātes pressurā se suscitare
vinculis meis. Quid enim? Dūmodo omimodo
siue p occasionē siue p veritatē xpus annū
ciet: et in hoc gaudeo: sz et gaudebo. Scio
enim q̄ hoc michi ꝓuenet ad salutē. p ve
strā orationē et sūministracōnem spūs ihesu
cristi. secōm expectationē et spem meā q̄ in
nullo cōfundar: sz in omi fiducia sicut semp
et nūc magnificabitur xpus in corpe meo: si
ue p vitā siue p mortē. Michi enim viuere cri
stus ē: et mori lucrū. Quod si viuere in carne.
hic michi fructus operis ē: et quid eligam
ignoro: coarto: aūt: e duobz desiderio ha
bēs. Dissoluī et esse cū xpo multo magis me
lius: pmanere aūt in carne necessariū ꝓpter
vos. Et hoc confidēs scio q̄ manebo et per
maneb omibz vobis ad ꝓfectū vrm et gau
diū fidei: ut gratulacō vra abundet in xpo
ihesu in me: p meū aduentū iterum ad vos.
Tantū digne euangelio xpi conūsaminī: ut
siue cum venero et videro vos. siue absens
audiam de vobis: q̄ statis in vno spiritu.
vnanimes. collaborantes fidei euāgelij: et
in nullo terreamini ab adūsarijs q̄ est illis
causa pdicōis: vobis aūt salutis. Et hoc a
deo. Quia vobis donatū est p xpo. nō solū
ut in eū credatis sz ut etiā ꝓ illo patiamini:
idem certamen habentes quale et vidistis
in me: et nunc audistis de me. ¶ Si
qua ergo consolacō in xpo. si qd so
latiū caritatis. si qua societas spiritus. si qua
viscera miserationis: implete gaudiū meū.
ut idem sapiatis. eandem caritatē habentes:
vnanimes. idipm sentientes. Nichil p con
tentionē neq; p inanē gloriam: sz in humili
tate superiores sibi inuicem arbitrātes: non
que sua sūt singuli considerantes. sz ea que
aliorū. Hoc enim sentite in vobis: qd et in
xpo ihesu. Qui cū in forma dei esset non rapi
nam arbitratus est esse se equalem deo: sz se
metipm exinaniuit formam serui accipiens
in similitudinem hominū factus: et habitu in
uētus ut hō humiliauit semetipm factus obe
diens usq; ad mortē: mortē aūt crucis. Pro
pter qd et deus exaltauit illū. et donauit illi
nomē qd est sup omne nomē: ut in nomine
ihesu omne genu flectat celestiū terrestriū
et infernorū: et omis lingua cōfiteat q̄ do
minus ihesus xps in gloria ē dei patris. Ita
q; carissimi mei sicut semp obedistis: non in
psentia mei tantū sz multo magis nūc in ab
sentia mea cū metu et tremore vestram salutē
operamini. Deus est enim q̄ operatur in vob
et velle et ꝓficere p bona voluntate. Omnia
autē facite sine murmuratōibz et hesitatōi
bus: ut sitis sine querela et simplices filij dei
sine reprehensione in medio natōis praue et
puerse: inter quos lucetis sicut lūnaria in mū
do verbū vite obtinētes ad gloriā meā in die
xpi: q̄ nō in vacuū cucurri neq; in vacuū la
borau. Sed et si emulor supp sacrificiū et obse
quiū fidei vre: gaudeo et ogratulor omibz vo
bis. Idipm aūt et vos gaudete: et ogratula
mini michi. Spero autē in dño ihesu thimo
theū me cito mittere ad vos: ut et ego bono
animo sim ogmitis que circa nos sūt. Nemi
nē enim habeo tam vnanimē: q̄ sincera affe
ctione p vobis sollicitus sit. Omes enim q̄
sua sūt quērit: nō q̄ sūt ihesu xpi. Experimētū
aūt eius ognoscite: q̄ sicut patri filius mecū
seruiuit in euāgelio. Hūc igit spero me mit
tere ad vos: mox ut videro q̄ circa me sunt.
Confido aūt in dño: qm et ipe vemā ad vos
cito. Necessariū aūt existimaui epafroditū
fratrē et cooperatorem et cōmilitonē meū. ve
strū aūt aplm. et ministrū necessitatis mee.
mittere ad vos: qm quidē omes vos deside
rabat: et mest? erat ꝓterea q̄ audieratis
illū infirmatū. Nam et infirmatus est usq; ad
mortē: sz deus misertus est eius. Non solum
aūt eius: verū etiam et mei: ne tristiciā sup tri
sticiam haberem. Festinantius ergo misi il
lū: ut viso eo iterū gaudeatis: et ego sine tri
sticia sim. Excipite itaq; illū cū omi gaudio
in dño: et eiusmodi cū honore habeote: qm
ꝓter opus cristi usq; ad mortem accessit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

tradens ammã suam · vt impleret id qd̃ ex
vobis deerat erga meũ obsequiũ. III

De cetero fratres mei gaudete in dño.
Eadem vobis scribere michi quidẽ nõ
pigrũ: vobis aũt necessariũ. Videte canes:
videte malos operarios: videte concisiõez.
Nos enim sumus circũcisio q̃ spũ seruimus
deo: et gloriamur in xp̃o ihesu et nõ in carne
fiduciaz habentes: quanq̃ ⁊ ego habeam
cõfidentiã in carne. Si quis alius videt̃ con-
fidere in carne: ego magis circũcisus octa-
ua die ex gene israhel de tribu beniamin: he-
breus ex hebreis secundũ legez phariseus:
secũm emulationẽ psequẽs ecclesiã dei: secũm
iusticiã que in lege est ꝯsatus sine querela.
Sed que michi fuerũt lucra: hec arbitrat?
sũ ꝓpter xp̃m detrimẽta. Verũtamẽ existimo
omia detrimentũ esse ꝓpter eminentẽ scienti-
am ihesu xp̃i dñi mei: ꝓpter quẽ omia detri-
mentũ feci et arbitror in stercora ut xp̃m lu-
crifaciã: ut ⁊ inueniar in illo nõ habens meã
iusticiã que ex lege est · sed illã que ex fide ẽ
xp̃i: que ex deo est iusticia in fide ad cogno-
scendũ illũ · ⁊ virtutẽ resurrectionis eius · et
societatẽ passionũ illius · ꝯfiguratus morti
eius: si quo modo occurrã ad resurrectionẽ
que est ex mortuis: non q̃ iam acceperim
aut iam pfect? sim. Sequor aũt: si ꝯprehẽ-
dam in quo et ꝯprehensus sũ a xp̃o ihesu. fra-
tres: ego me nõ arbitror ꝯprehendisse. Vnũ
aũt: que quidẽ retro sũt obliuiscens ad ea
vero que sũt p̃ora extẽdẽs meipm: ad desti-
natũ psequor · ad brauiũ supne vocationis
dei in xp̃o ihesu. Quicũq̃z ergo pfecti sum?
hoc sentiam?: et si quid aliud sapitis: et hoc
vobis deus reuelabit. Verũtamẽ ad quod
peruenimus vt idem sapiamus: et in eadem
permaneamus regula. Imitatores mei e-
stote fratres: et obseruate eos qui ita am-
bulant sicut habetis formaz nostram. Mul-
ti enim ambulãt quos sepe dicebã vobis:
nunc autem et flens dico inimicos crucis
xp̃i: quorũ finis interitus: quorũ de? venter
est: et gloria in cõfusione ipoz qui terrena
sapiũt. Nostra aũt cõuersacõ in celis ẽ. Vn-
de etiam saluatorem exspectamus dominũ
nostrũ ihesum cristũ: qui refo:m abit corp?
humilitatis nostre configuratum corpori
claritatis sue: secundũ operationem qua eti-
am possit subicere sibi omnia. IIII

Itaq̃z fratres mei carissimi ⁊ desideran-
tissimi: gaudiũ meũ et corona mea: sic
state in dño carissimi. Euchodiã rogo et sin-
thicen deprecor idipm sapere in dño. Etiã ro-
go et te germane cõpar: adiuua illas que
mecũ laborauerũt in euangelio cũ clemente
et ceteris adiutoribz meis: quoz nomina
sũt in libro vite. Gaudete in dño semp: iterũ
dico gaudete. Modestia vra nota sit oĩbz
hominibz. Dominus enim ꝓpe est. Nichil sol-
liciti sitis: sed in omni oracõne ⁊ obsecracõe cũ
gratiarũ actõne petciones vre innotescant
apud deũ. Et pax dei q̃ exuperat oẽz sensũ:
custodiat corda vra ⁊ intelligẽtias vestras
in xp̃o ihesu. De cetero frẽs quecũq̃z sũt vera·
quecũq̃z pudica·quecũq̃z iusta·quecũq̃z sca-
quecũq̃z amabilia · quecũq̃z bone fame: si q̃
virtus·si qua laus disciplinę·hec cogitate: q̃
et didicistis·⁊ accepistis·⁊ audistis·et vidi-
stis in me. Hec agite: ⁊ deus pacis erit vo-
biscũ. Gauisus sũ aũt in domino vehemẽter:
quomã tandẽ aliquando reflorui stis ꝓ me
sentire sicut ⁊ sentiebatis. Occupati aũt era-
tis. Nõ quasi ꝓpter penuriã dico. Ego enim
didici in quibz sũ sufficiẽs esse. Scio ⁊ humi-
liari: scio ⁊ abũdare. Vbiq̃z ⁊ in oĩbz institi-
tus sum: ⁊ saciari et esurire ⁊ abũdari et pe-
nuriam pati. Omnia possum: in eo q̃ me con-
fortat. Veruntamẽ bene fecistis: ꝯmunicãtes
tribulacõi mee. Scitis aũt ⁊ vos philipen-
ses q̃ in principio euãgelij quando ꝓfect?
sum a macedonia · nulla michi ecclia cõmuni-
cauit in racõne dati ⁊ accepti · nisi vos soli: q̃
et thessalonicã semel ⁊ bis in vsũ michi misistis.
Nõ q̃ quero datũ: sed requiro fructũ abũ-
dantẽ in racõne vra. Habeo autem omnia:
et abũdo. Repletus sum acceptis ab epafro-
dito: q̃ misistis in odorem suauitatis hostiã
acceptã placentẽ deo. Deus autez meus im-
pleat omne desiderũ vrũ secũz diuitias suas
in gloria in xp̃o ihu. Deo aũt ⁊ pri nro glia:
in secla seclorũ amẽ. Salutate oẽz sanctũ in
xp̃o ihu. Salutãt vos q̃ mecũ sũt frẽs. Sa-
lutãt vos oĩes sancti: maxime aũt qui de ce-
saris domo sũt. Gratia dñi nri ihesu cristi cũ
spũ vestro amẽ. Explicit epla ad philipp̃ses.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Incip. argumtū in epistolam ad colosenses

COlosenses. et hij sicut et laodicenses fuit asiam: qipi preuenti erant a pseudo aplis. Nec ad hos accessit ipe apostolus: sed a hos per epistolā corrigit. Audierāt enim verbū ab arcippo: quā mimsteriū in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab ephso per tychicum diaconem a onesimū acolitū.

Expl. argumtū. Incip. epla ad colosenses

PAulus aplus ihu xpi p voluntatē dei. et thimothеus frater: hijs qui sūt colosis. sanctis et fidelibus fratribus in xpo ihu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro. Gratias agimus deo et pri domini nri ihesu xpi semp p vobis orantes: audientes fidem vram in xpo ihesu a dilectōnem quam habetis in sanctos omes ꝓpter spem q̄ reposita est vobis in celis: quā audistis in ꝓbo veritatis euāgelij qd̄ puenit ad vos sicut et in vniuso mūdo est: et fructificat a crescit sicut in vobis ex ea die q̄ audistis a ꝛgnouistis gratiā dei in veritate: sicut didicistis ab epafra carissimo cōseruo nro: qui ē fidelis p vobis minister xpi ihesu. Qui etiā manifestauit nobis dilectionem vram in spū. Ideo a nos ex qua die audiuimus nō cessamus p vobis orantes: et postulantes ut impleamini agnicōne volūtatis eius in omni sapiēcia et intellectu spiritali: vt ambuletis digne deo p omia placētes: in omni opere bono fructificantes a crescētes in scīēcia dei: in omni ꝓtute cōfortati secōm potētiam claritatis eius in omi patiēcia a longanimitate: cū gaudio gratias agentes deo patri: qui dignos nos fecit in ptē sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de ptate tenebrarum: et trāstulit in regnum filij dilectōnis sue: in quo habemus redemptionē a remissionem peccatorum. Qui ē ymago dei inuisibilis. primogenit? omis creature: qm in ipo cōdita sūt vniusa in celis a in terra visibilia et inuisibilia. Siue throni siue dnationes siue principatus siue potestates: omia p ipm a in ipso creata sūt. Et ipse est ante omes: et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesie qui ē principiū primogenitus ex mortuis: ut sit in omibus ipe primatū tenēs. Quia in ipo cōplacuit omnē plenitudinem inhabitare: a p eū reconciliari omnia in ipo: pacificans p sanguinē crucis eius siue q̄ in terris siue q̄ in celis sūt. Et vos cū essetis aliqn alienati a inimici sensu. in opibus malis: nūc aūt reconciliauit in corpore carnis eius p mortē. exhibere vos sanctos a immaculatos a irreprehensibiles coram ipo: si tamen pmanetis in fide fundati a stabiles a immobiles a spe euangelij qd̄ audistis: qd̄ p̄dicatū est in vniuersa creatura q̄ sub celo ē: cuius factus sū ego paulus minister: q̄ nūc gaudeo in passionibus p vobis: et adimpleo ea q̄ deſūt passionū xpi in carne mea p corpe eius qd̄ est ecclesia. Cuius factus sum ego minister secōm dispensacōnem dei que data ē michi in vob: ut impleam ꝓbum dei. misteriū qd̄ absconditū fuit a seculis a generacōnibus: nūc autem manifestū est sanctis eius quibus voluit de? notas facē diuicias glorie sacramēti huius in gentibus: q̄ est xpus in vobis spes glorie. quē nos annūciamus: corripiētes omnē hominē a docentes in omni sapientia: vt exhibeamus omnē hominē pfectū in xpo ihesu: in quo a laboro certando secōm operacōnem eius quam operatur in me in virtute.

UOlo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam p vobis a p hijs q̄ sunt laodicie. et quicunq; nō viderūt faciē meā in carne: ut consolent corda iporum instructi in caritate a in omnes diuicias plenitudinis intellectus in agnitione misterij dei patris xpi ihesu: in quo sūt omnes thesauri sapiēcie et scīēcie abscondīti. Hoc aūt dico: ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū. Nam et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens et videns ordinem vestrum. et firmamentum eius que in cristo est fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesum cristum dnm nrm in ipso ambulate: radicati et superedificati in ipo. et confirmati in fide sicut didicistis: abundantes in illo in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat p philosophiam a inanē fallaciā: secōm tradicōnem

hoim · secōm elemēta mūdi: et nō secōm xpm.
Quia in ipo inhabitat omnis plenitudo di-
uinitatis corporalit: et estis in illo repleti q̄
est caput omis pncipatus et potestatis. In
quo & circūcisi estis circūcisione non manu
facta in expoliatione corpis carnis: sed in
circūcisione cristi cōsepulti ei in baptismo:
in quo & resurrexistis per fidem operacōis
dei qui suscitauit illū a mortuis. Et vos cum
mortui essetis in delictis & ppucio carnis vre
cōuiuificauit cū illo donans vobis omia de-
licta: delens qd̄ adūsus nos erat cyrogra-
phū decreti qd̄ erat cōrariū nobis. Et ipm
tulit de medio affigens illud cruci: et expoli-
ans pncipatus & potestates traduxit cōfide-
ter: palam triūphans illos in seipo. Nemo
ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in
parte diei festi aut neomenie aut sabbato-
rum q̄ sunt vmbra futuroꝝ: corpus aūt xpi.
Nemo vos seducat volens in humilitate &
religione angeloꝝ que nō vidit ambulās
frustra inflatus sensu carnis sue: et nō tenēs
caput exquo totū corpus p nexus & cōiūcti-
ones sūministratū et constructum crescit in
augmentū dei. Si mortui estis cū xpo ab e-
lemētis hiu? mūdi: q̄d ad huc tanq̄ viuē-
tes in mūdo discernitis? Ne tetigeritis: ne-
q̄ gustaueritis · neq̄ cōtrectaueritis: que
sunt omia in interitu ipo vsu secōm pcepta &
doctrinas hominū: que sūt racōnem quidē
habentia sapientie in supstitione et hūilita-
te & non ad parcendū corpi: nō in honore
aliquo ad saturitatem carnis. III
Igitur si cōresurrexistis cū xpo q̄ sursū sunt
querite vbi xpus est in dextera dei sedens:
que sursū sunt sapite: non que super terram.
Mortui enim estis & vita vra abscondita ē
cum xpo in deo: cū aūt xpus apparuerit vi-
ta vra: tunc et vos apparebitis cum ipso in
gloria. Mortificate ergo mēbra vestra que
sunt sup terrā: fornicationē · immūdiciā · libi-
dinē · ocupiscentiā malā · et auaricia · que est
simulacroꝝ. Propter q̄ venit ira dei sup
filios incredulitatis · in quibo ambulastis
aliqn̄ cum viueretis in illis. Nunc aūt depo-
nite & vos omia: irā indignationē malicia
blasphemiā turpem sm̄onē de ore vro. No-
lite mentiri inuicē: exspoliantes vos veterē
hominē cum actibus suis & induētes nouū
eū qui renouat in agnicōnē secōm ymagi-
nem eius q̄ creauit eū: vbi non est gentilis
et iudeus: circūcisio & ppucio · barbarus & sci-
ta · seruus & liber: sē omia & in omibo xpus. In-
duite vos ergo sicut electi dei sancti et dile-
cti viscera misericordie: benignitatē · humili-
tatem · modestiam · patiētiam · supportantes
inuicē & donantes vobismetipis si quis adū-
sus aliquē habet querela: sicut & dns donā-
uit vobis ita & vos. Sup omia aūt hec ca-
ritatē habete qd̄ est vinculū perfectionis: et
pax xpi exultet in cordibo vris · in qua & vo-
cati estis in vno corpore: et grati estote. Ver-
bum cristi habitet in vobis abundanter: in
omi sapiētia docētes et cōmonētes vosmet-
ipos psalmis ymnis & canticis spiritalibo in
gra cantantes in cordibo vestris deo. Omne
quodcunq̄ facitis in verbo aut in opere: o-
mia in nomie dni nostri ihesu xpi: gratias
agētes deo & patri ipm. Mulieres subdi-
te estote viris: sicut oportet in domino. Viri
diligite vxores vras: et nolite amari esse ad
illas. Filij obedite parentibo p omia: hoc
enim placitum est in dno. Patres nolite ad
iracūdiam puocare filios vros: ut non pusil-
lo animo fiant. Serui obedite p omia do-
mins carnalibo: nō ad oculū seruientes quasi
hominibo placentes: sē in simplicitate cor-
dis timentes deum. Qd̄cunq̄ facitis · ex ani-
mo operamini · sicut dno et nō hominibo: sciē-
tes q̄ a dno accipietis retribucōnē hereditā-
tis. Dno xpo seruite. Qui enim iniuriam facit
recipiet id quod inique gessit: et non est p-
sonarum acceptio apud deum. IIII
Omini qd̄ iustū est et equū · seruis pre-
state: scientes q̄ et vos dnm habetis
in celo. Oracōni instate vigilantes in ea in
granaꝝ actione: orantes simul & p nobis:
ut deus aperiat nobis ostiū sermonis ad lo-
quendum misteriū xpi: ppter qd̄ etiam vin-
ctus sū: ut manifestē illud ita ut oportet me
loqui. In sapiētia ambulate ad eos q̄ foris
sunt: tempus redimentes. Sermo vester
semper in gratia sale sit conditus: ut sciatis
quomō oportet vos vnicuq̄ respondere.
Que circa me sūt omia vobis nota faciet
tychicus carissimus frater & fidelis minister

et ꝯseruus in dño: quē misi ad vos ad hoc
ipm ut ꝯgnoscat q̄ circa vos sūt: et cōsolet
corda vestra cū onesimo carissimo ⁊ fideli fra-
tre q̄ ex vobis est: qui omnia q̄ hic agūtur
nota facient vobis. Salutat vos aristar-
cus cōcaptiuus meus: et marcus ꝯsobrin⁹
barnabe: de quo accepistis mandata. Si
venerit ad vos: suscipite illū. Et ihesus qui
dicitur iustus: q̄ sūt ex circūcisione. Hij soli
sūt adiutores mei in regno dei: q̄ michi fue-
rūt solacō. Salutat vos epafras q̄ ex vob
est seruus xpi ihesu: semp sollicitus ꝑ vob in
oracōnib⁹: vt stetis pfecti et plen in omni
volūtate dei. Testimoniū enim illi phibeo:
q̄ habet multū laborē ꝑ vobis ⁊ ꝑ hys q̄
sūt laodicie ⁊ qui ierapoli. Salutat vos lu-
cas medicus carissimus: et demas. Saluta-
te fratres q̄ sunt laodicie et nymphan: et q̄
in domo eius est ecclesiā. Et cū lecta fuerit
apud vos epistola hec: facite ut ⁊ in laodi-
censiū ecclesia legatur: et eam q̄ laodicēsiū
est vobis legatur. Et dicite archippo: Vide
misteriū qd̄ accepisti in dño: ut illud imple-
as. Salutacō mea: manu pauli. Memores
estote vinculorꝫ meorꝫ. Gratia domini ihe-
su vobiscū amē. Explicit epla ad colosenses

Incip. argumētū in epl'am ad thessalonicēses

Thessalonicenses sūt primā.
Macedones: q̄ accepto ver-
bo veritatis pstiterūt in fide:
etiam in pscucōne ciuiū suo-
rum. Preterea nec receperūt
falsos aplos: nec ea que a falsis aplis dice-
bant. Nos collaudat aplus scribens eis
ab athenis: ꝑ tychicū diaconū ⁊ onesimū a-
colitū. Expl. argumētū. Incip. epla pma ad

Paulus thessalonicēses
et siluanus et thimo-
theus: eccle thessaloni-
censiū in deo patre no-
stro et dño ihesu xpo:
gra vob ⁊ pax. Grati-
as agimus deo semp
ꝑ omib⁹ vobis memoriā vestri facientes in
oracōnib⁹ nris sine intermissione: memores
operis fidei vestre et laboris ⁊ caritatis ⁊ et
sustinentie spei dni nri ihesu xpi: ante deū et
patrē nrm. Scientes fratres dilecti a deo
electionē vram: q̄ euangeliū nrm non fuit
ad vos in sm̄one tantū sed ⁊ in virtute ⁊ in
spū sancto ⁊ in plenitudine multa: sicut scis
tis quales fuerimus in vob ꝑ vos. Et
vos imitatores nri facti estis ⁊ dni: excipiē-
tes verbū in tribulacōne multa cū gaudio
spiritus sancti: ita ut facti sitis forma omib⁹
credētib⁹ in macedonia et in achaia. A vob
enim diffamatus ē sm̄o dni non solū in ma-
cedonia ⁊ in achaia: sed ⁊ in omi loco fides
vestra q̄ est ad deū pfecta ē: ita ut nō sit no-
bis necesse quicq̄ loqui. Ipi enim de nobis
annūciant quales introitū habuerimus ad
vos: et quomō conversi estis ad deū a simula-
cris seruire deo viuo ⁊ vero: et exspectare fili-
um eius de celis quem suscitauit ex mortuis
ihesum: qui eripuit nos ab ira ventura. ℣

Nam ipsi scitis fratres introitū nrm ad
vos: q̄ non inanis fuit: sed ante passi
multa: et cōtumelijs affecti sicut scitis in phi-
lippis. fiduciā habuimus in deo nro loq̄ ad
vos euāgeliū dei in multa sollicitudine. Ex-
hortacō enim nra nō de errore neq̄ de immū-
dicia neq̄ in dolo: sed sicut ꝑbati sumus a deo
ut crederet nobis euāgeliū ita loq̄mur: nō
quasi hominib⁹ placentes. sed deo q̄ ꝑbat cor-
da nra. Neq̄ enim aliq̄n fuimus in sm̄one
adulacōnis sicut scitis: neq̄ in occasiōe auā-
ricie deus testis est: nec querentes ab homi-
nibus gloriā neq̄ a vobis neq̄ ab alijs cū
possemus vobis oneri esse vt xpi apostoli.
Sed facti sumus paruuli in medio vestrū
tanq̄ si nutrix foueat filios suos: ita deside-
rantes vos cupide volebamus tradere vo-
bis non solū euangeliū dei sed etiā animas no-
stras: qm̄ carissimi nobis facti estis. Memo-
res enim facti estis fratres laboris nostri ⁊
fatigacōnis: nocte ⁊ die operantes ne quē
vestrū grauaremus: ꝑdicauimus in vobis
euāgeliū dei. Vos testes estis ⁊ deus: q̄ san-
cte ⁊ iuste ⁊ sine querela vob q̄ credidistis
fuimus sicut scitis: qualiter vnūquēq̄ vrm
sicut pater filios suos depcantes vos ⁊ cōso-
lantes: testificati sumus ut ambularetis dig-
ne deo qui vocauit vos in suū regnū ⁊ glo-
riam. Ideo et nos gratias agimus deo sine
intermissione: qm̄ cū accepisseis a nob ver-
bū auditus dei accepistis illud nō vt ℣bū

hominũ ſ̃ ſicut eſt vere verbũ dei: q̃ operatur
in vob q̃ credidiſtis. Vos enim imitatores
facti eſtis fratres eccleſiarũ dei que ſunt in
iudea in xpo ihesu: qꝫ eadẽ paſſi eſtis ⁊ vos
a tribulib⁹ veſtris ſicut ⁊ ipi a iudeis: q̃ ⁊ do-
minũ occiderũt ihesũ ⁊ ꝓphetas et nos pſe-
cuti ſũt: et deo non placent. ⁊ omib⁹ homini-
bus aduſant: phibentes nos gentib⁹ loq̃
vt ſalue fiant: ut impleant peccã ſua ſemper.
Preuenit ira dei ſup illos uſq̃ in finem. Nos
autẽ fratres deſolati a vobis ad tẽpus ore.
aſpectu non corde: abũdantius feſtinauimus
faciem vram videre cũ multo deſiderio: qm̃ voluimus venire ad vos. ego qui-
dem paulus ⁊ ſemel ⁊ iterũ: ſed impediuit
nos ſathanas. Que eſt enim nra ſpes aut
gaudiũ aut corona glorie? Nonne vos ante
dñm nrm ihm xpm in aduẽtu eius? Vos
enim eſtis gloria noſtra ⁊ gaudiũ. III
Propter qd̃ non ſuſtinentes ampliuſ.
placuit nobis remanere athenis ſo-
lis et miſimus thimothẽũ fratrẽ nrm ⁊ mini-
ſtrũ dei in euãgelio xpi ad ofirmãdos vos
et exhortandos ꝓ fide veſtra: ut nemo mo-
ueatur in tribulacõib⁹ iſtis. Ipi enim ſcitis:
q in hoc poſiti ſumus. Nam ⁊ cũ apud vos
eſſemus p̃dicebamus vobis paſſuros noſ
tribulacões: ſicut ⁊ factũ eſt ⁊ ſcitis. Pro-
pterea et ego amplius nõ ſuſtinẽs miſi ad
ognoſcendã fidem vram: ne forte tẽptaue-
rit vos is q̃ tempt̃at: et inanis fiat labor nr.
Nũc aũt veniẽte thimothẽo ad nos a vobis
et annũciante nobis fidem ⁊ caritatẽ vraz:
et qꝫ memoriã noſtri habetis bonã. ſemp de-
ſiderantes nos videre. ſicut ⁊ nos qꝫ vos:
ideo oſolati ſumus fratres. in vobis in omni
neceſſitate ⁊ tribulacõne nra p fidẽ vram:
quoniã nũc viuimus: ſi vos ſtatis in domi-
no. Quã enim gratiarũ actionem poſſumꝰ
deo retribuẽ ꝓ vobis in omni gaudio quo
gaudemus ꝓpter vos ante deũ nrm: nocte
ac die abũdãtius orantes ut videamus fa-
ciez vram ⁊ opleamus ea q̃ deſunt fidei vre.
Ipe aũt deus ⁊ pater nr ⁊ dñs ihesus xpus
dirigat viam nram ad vos. Vos aũt dñs
multiplicet: et abũdare faciat caritatẽ vraz
in inuicẽ ⁊ in omes: quẽadmodũ ⁊ nos in
vob ad ofirmãda corda vra ſine querela
in ſanctitate ãte deũ ⁊ patrẽ nrm in aduẽtu
dñi nri ihesu xpi cũ omib⁹ ſanctis eius amen
De cetero ergo fres rogamus IIII
vos ⁊ obſecramꝰ in dño ihesu: vt quẽ-
admodũ accepiſtis a nobis quõ oporteat
vos ambulare ⁊ placere deo ſicut ⁊ ambula-
tis: ut abũdetis magis. Scitis enim q̃ pre
cepta dederim vobis p dñm ihesũ. Hec eſt
autẽ volũtas dei ſanctificacõ vra ut abſtine-
atis vos a fornicacõne: ut ſciat vnuſquiſq̃
veſtrũ vas ſuũ poſſidere in ſanctificacõne ⁊
honore: nõ in paſſione deſiderij ſicut ⁊ gen-
tes que ignorant deũ. Et ne quis ſupgredi-
atur neq̃ circũuenat in negocio fratrẽ ſuũ:
qm̃ vindex ẽ dñs de hiis omib⁹ ſicut p̃dixi-
mus vobis ⁊ teſtificati ſumus. Nõ enim vo-
cauit nos deꝰ in immũdiciã: ſ̃ in ſanctificacõz.
Itaq̃ q̃ hec ſpernit non hominẽ ſpnit ſ̃ deũ:
qui etiam dedit ſpiritã ſuũ ſanctũ in nob. De
caritate autẽ fraternitatis nõ neceſſe habui-
mus ſcribere vob. Ipi enim vos a deo didi-
ciſtis: ut diligatis inuicẽ. Etenim illud faci-
tis in omnes fratres: in vniuſa macedonia.
Rogamus autem vos fratres ut abũdetis
magis: et operã detis ut quieti ſitis. ⁊ ut ve-
ſtrũ negociũ agatis. ⁊ operemini manib⁹ ve-
ſtris ſicut p̃cepimus vob: ⁊ ut honeſte am-
buletis ad eos que foris ſũt. ⁊ nulliꝰ aliq̃d
deſideretis. Nolumꝰ autẽ vos ignorare fra-
tres de dormientib⁹: ut nõ otriſtemini ſicut
et ceteri q̃ ſpem non habent. Si enim credi-
mus qꝫ ihesus mortuus ẽ ⁊ reſurrexit: ita et
deus eos qui dormierũt p ihesuz adducet cũ
eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo dñi:
q̃a nos qui viuimus q̃ reſidui ſumuſ: in ad-
uentu dñi nõ p̃uenientes eos qui dormierũt.
Quoniam ipe dominꝰ in iuſſu et in voce ar-
changeli et in tuba dei deſcendet de celo: et
mortui qui in xpo ſũt reſurgẽt p̃mi. Deinde
nos qui viuimus qui relinq̃mur ſimul rapie-
mur cũ illis in nubib⁹ obuiaz xpo in aera: et
ſic ſemper cum domino erimus. Itaq̃ cõſo-
lamini inuicem in verbis iſtis. V
De temporib⁹ autez ⁊ momẽtis fratres
nõ indigetis ut ſcribamus vob. Ipſi
enim diligẽter ſcitis: qꝫ dies dñi ſicut fur in
nocte ita veniet. Cũ enim dixerint pax et ſe-
curitas: tunc repẽtinꝰ eis ſupueniet interitus

ficut dolor in utero habentis: et nō effugiēt.
Vos autē fratres nō estis in tenebris: ut
vos dies ille tanq̄ fur comprehendat. Om-
nes enī vos filij lucis estis: et filij diei. Nō
estis noctis neq̄ tenebrarū. Igitur nō dor-
miamus sicut et ceteri: sed vigilemus et sobri-
simus. Qui enim dormiūt nocte dormiūt: et
qui ebrij sūt nocte ebrij sūt. Nos aūt qui di-
ei sumus sobrij simus: induti lorica fidei et ca-
ritatis et galea spem salutis: quōm non posuit
nos deus in irā sed in acquisitionem salutis
per dōm nr̄m ihesū cristū qui mortuus ē p
nobis: ut siue vigilemus siue dormiamus:
simul cū illo viuam?. Propter qd̄ consolami-
mi invicē. et edificate alterutrū: sicut et facitis.
Rogam? aūt vos fratres ut noueritis eos
qui laborant inter vos. et p̄sunt vobis in do-
mino. et monēt vos: ut habeatis illos abun-
dantius in caritate ꝓpter opus illorū: et pa-
cem habete cū eis. Rogamus autē vos fra-
tres: corripite inquietos. consolamini pusilla-
nimes. suscipite infirmos: patientes estote ad
omnes. Videte ne quis malū p malo alicui
reddat: sed semp qd̄ bonū est sectamini in in-
uicem et in omnes. Semp gaudete: sine int-
missione orate: in omnib̄ grās agite. Hec
est enim volūtas dei in xpo ihesu: in omnib̄
vobis. Spiritū nolite extinguere: ꝓphetias
nolite sperne. Omnia autē ꝓbate: qd̄ bonū
ē tenete: ab omni specie mala abstinete vos.
Ipse aūt deus pacis sanctificet vos p omnia:
ut integer spiritus vester et anima et corpus
sine querela in aduēto domini nr̄i ihesu xpi
seruetur. Fidelis ē qui vocauit vos: q̄ etiā fa-
ciet. Fratres: orate p nobis. Salutate fra-
tres omnes: in osculo sancto. Adiuro vos
p dominū: vt legat̄ epistola hec omnib̄ san-
ctis fratribus. Gratia dōni nr̄i ihesu cristi vo-
biscū amen. Explicit epla prima ad thessa-
lonicēses Incip. argumtū in secundā eplam

AD thessalonicenses secūdam
scribit epistolā apostolus:
et notū facit eis de tēporib̄
nouissimis et de aduersarij
deiectione. Scribit hanc e-
pistolam ab athenis per titum dyaconem
et onesimum acolitum. Expl. argumētū.

Incipit epistola secūda ad thessalonicenses.

PAulus et siluanus et
thimotheus: ecclesie
thessalonicensiū in deo
patre nostro et domino
ihesu xpo: gratia vobis
et pax a deo patre no-
stro et dōno ihesu cristo.
Gratias agere debemus semp deo p vobis
fratres ita ut dignū est: quōm superescit fides
vra et abūdat caritas vnusquisq̄ vr̄m in
invicē: ita ut et nos ipi in vobis gloriemur in
ecclesijs dei p patiētia vra et fide in omnib̄
p̄secucōnib̄ vestris et tribulacōnib̄ quas su-
stinetis in exēplū iusti iudicij dei: vt digni
habeamini in regno dei p quo et patimini:
si tamen iustū est apud deū retribuere retri-
butionē hīs qui vos tribulāt: et vobis qui
tribulamini requiē nobiscū in reuelacōne do-
mini ihesu de celo cū angelis virtutis eius in
flāma ignis dantis vindictā hīs qui non
nouerūt deū et qui non obediūt euāgelio do-
mini nr̄i ihesu xpi. Qui penas dabūt in inte-
ritu eternas a facie dōni et a gloria virtutis e-
ius: cum venerit glorificari in sanctis suis. et
admirabilis fieri in omnib̄ qui crediderūt:
q̄ creditū est testimoniū nostrum sup vos
in die illo. In quo etiā oramus semp p vob̄
ut dignet̄ vos vocacōne sua deus: et imple-
at omnē volūtatē bonitatis suē et opus fidei
in virtute: vt clarificet̄ nomē domini nostri
ihesu xpi in vobis: et vos in illo: secūdū gra-
tiam dei nostri et domini ihesu cristi. ℣

ROgamus aūt vos fratres p aduentū
domini nr̄i ihesu xpi et nostre cōgrega-
tionis in ipsum: ut nō cito moueamini a vro
sensu neq̄ terreamini neq̄ p spiritū neq̄ p
sermonē neq̄ p epistolā tanq̄ per nos mis-
sam: quasi instet dies domini. Ne quis vos
seducat vllo mō. Quoniā nisi venerit disces-
sio primū: et reuelatus fuerit homo peccati fi-
lius p dicōnis. qui adūsatur et extollitur sup̄
omne qd̄ dicit̄ deus aut quod colitur: ita ut
in templo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit
deus. Non retinetis q̄ cū adhuc essem apd̄
vos hec dicebā vobis? Et nūc quid detineat
scitis: ut reueletur in suo tēpore. Nam miste-
rium iam operatur iniquitatis: tantū ut qui

tenet nūc teneat: donec de medio fiat. Et
tunc reuelabitur ille iniquus quē dominus
ihesus interficiet spiritu oris sui: et destruet il=
lustracōne aduentus sui. eū cuius ē aduentus
secōm operacōnem sathane in omni virtute
et signis et prodigijs mendacibus et in omni se=
ductōne iniqtatis hijs qui perūt: eo q̄ ca=
ritatē veritatis nō receperūt ut salui fierēt.
Ideo mittet illis deus operationem erroris
vt credant mendacō: ut iudicentur omnes
qui nō crediderūt veritati: sed consenserūt ini=
quitati. Nos autē debemus gratias agere
deo semper pro vobis fratres dilecti a deo: q̄
elegerit nos deus primicias in salutez in san=
ctificacōne spiritus et in fide veritatis: in quā
et vocauit vos per euāgeliū nostrū in acquisi=
tione glorie domini nostri ihesu cristi. Itaq̄z
fratres state: et tenete traditiones quas di=
didistis: siue per sermonē siue per epistolā nr̄az.
Ipse aūt dominus noster ihesus xpus et de?
et pater noster qui dilexit nos. et dedit ꝓso=
lationē eternā et spem bonā in gratia exho=
tetur corda vestra: et confirmet in omni ope=
re et sermone bono. III

De cetero fratres orate pro nobis vt sermo dei
currat et clarificet sicut et apud vos: et ut li=
beremur ab importunis et malis hominib̄.
Non enim omnium est fides. Fidelis aūt do=
minus ē qui confirmabit vos: et custodiet
a malo. Confidimus aūt de vobis fratres
in domino: quoniā quē precipimus et facitis:
et facietis. Dominus aūt dirigat corda vr̄a
in caritate dei: et patientia xpi. Denūciamus
aūt vobis fratres in nomine domini nostri
ihesu xpi: vt subtrahatis vos ab omni fratre
ambulante inordinate: et non secōm traditi=
onem quā acceperūt a nobis. Ipsi enim sci=
tis quēadmodū oportet imitari nos: quo=
niam non inquieti fuim? inter vos neq̄z gra=
tis panē manducauimus ab aliquo: sed in
labore et in fatigacōne nocte et die operātes:
ne quē vestrū grauaremus. Non quasi nō
habuerimus potestatē: sed ut nosmetipos
formā daremus vobis ad imitandum nos.
Nam et cū essemus apud vos hoc denūcia=
bamus vobis: q̄m si quis nō vult operari:
nec manducet. Audiuimus enim inter vos
quosdā ambulātes inq̄ete nichil operātes:
sed curiose agentes. Hijs aūt qui eiusmodi
sunt denūciamus et obsecramus in domino
ihesu xpo: vt cū silencō operantes suū panē
manducent. Vos aūt fratres nolite deficere
benefaciētes. Quod si quis nō obedit ver=
bo nostro per epistolā hūc notate: et nō om=
sceamini cū illo ut cōfundat̄. Et nolite quasi ini=
micū existimare: sed corripite ut frēz. Ipse aūt
deus pacis det vob̄ pacē sempiternā in omni
loco. Dnūs cū oib̄z vobis. Salutacō mea ma=
nu pauli: q̄d est signū in omni epl̄a. Ita scri=
bo. Gra dni nr̄i ihu xpi cū omib̄z vob̄ amē.

Explicit epistola secūda ad thessalonicenses.

Incip. argumtū in epl̄am ad thimotheū pa=

Timotheum instruit et do=
cet de ordinacōe episcopat?
et diaconij. et omnis eccl̄iasti=
ce discipline: scribens ei a la=
odicia per tichicū diaconē.

Expl. argumtū. Incip epl̄a ad thimotheuz
pma Capitulū primū

Paulus apostolus ihu
xpi secundū imperiuz
dei saluatoris nostri et
cristi ihesu spei nostre:
thimotheo dilcō filio
in fide: grā et misericordia
et pax a deo patre et xpo ihesu dno nr̄o. Sicut
rogauī te ut remanes epheso cū irem in ma=
cedoniā ut denūciares quibusdam ne aliter
docerent: neq̄z intenderent fabulis et genea=
logijs interminatis: q̄ questiones prestāt
magis q̄ edificationem dei que ē in fide. Fi=
nis aūt precepti est caritas: de corde puro.
et ꝓscientia bona: et fide nō ficta. A quibus
quidam aberrantes conuersi sūt in vaniloquiū:
volentes esse legis doctores non intelligēs
neq̄z q̄ loq̄ntur: neq̄z de quib̄z affirmāt.
Scimus aūt q̄z bona est lex si quis ea legi=
time vtatur: sciens hoc q̄z lex iusto non est
posita sed iniustis et non subditis: impijs et pec=
catoribus sceleratis et cōtaminatis patricidis
et matricidis homicidis fornicarijs. masculo=
rum concubitoribus. plagiarijs. mendacib̄z et
periuris: et si quid aliud sane doctrine adūsa=
tur: que est secōm euangeliū glorie beati dei
quod creditū est michi. Gratias ago ei qui
me confortauit in xpo ihesu domino nostro: q̄z

fidelem me existimauit ponēs in ministerio.
Qui prius blasphemus fui ⁊ persecutor ⁊ cōtumeliosus: sed misericordiā dei consecutus sum: quia ignorans feci in incredulitate. Superabūdauit aūt gra dñi nostri cū fide ⁊ dilectione que ē in xpo ihesu. Fidelis sermo ⁊ omni acceptione dignus: quia cristus ihesus venit in hūc mūdū peccatores saluos facere: quorū primus ego sū. Sed ideo misericordiam cōsecutus sum: vt in me primo ostenderet xpus ihesus omēz patientiā ad informationē eorū qui crediturī sunt illi in vitā eternam. Regi aūt seculorū immortali inuisibili soli deo honor ⁊ gloria: in secula seculorum amē. Hoc preceptū cōmendo tibi fili thimothee secūdum precedentes in te prophetias: vt milites in illis bonā militiā habens fidem ⁊ bonam conscientiā. Quam quidaz repellentes circa fidem naufragauerūt: ex quibus est hymeneus et alexander quos tradidi sathane: vt discant non blasphemare. II

Obsecro igitur primū omnū fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarū actiones p omnibus hominibus: p regibus et omibus qui in sublimitate sunt: ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate ⁊ castitate. Hoc enim bonū ē ⁊ acceptū coram saluatore nostro deo: qui omnes homines vult saluos fieri: et ad agnicōnem veritatis venire. Vnus enim deus vnus ⁊ mediator dei ⁊ hominū homo xpus ihesus: qui dedit redemptionē semetipm p omibus. Cuius testimoniū tēporibus suis confirmatū est: in quo positus sū ego prdicator ⁊ apostolus. Veritatē dico non mentior: doctor gentiū in fide ⁊ veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: leuantes puras manus sine ira et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato cū verecūdia et sobrietate ornantes se: et nō in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste preciosa: sed qō decet mulieres: pmittentes pietatem p opera bona. Mulier in silentio discat: cū omni subiectione. Docere autez mulieri non pmitto neqz dominari in virum: sed esse in silentio. Adā enim primus formatus ē deinde eua: ⁊ adam non ē seductus: mulier autē seducta in puaricacōe fuit. Saluabit aūt p filiorū generacōnem: si pmanserit in fide ⁊ dilectione et sanctificatione cum subrietate. III

Fidelis sermo. Si qs episcopū desiderat: bonū opus desiderat. Oportet enī episcopū irreprehensibilē esse. vnus vxoris virū: sobriū. ornatū. prudentē. pudicū. hospitalem. doctorem. non vinolentū. non percussorem. sed modestū: non litigiosū. non cupidū: sed suae domui bene ꝓpositū: filios habentem subditos cū omni castitate. Si quis autem domui suae prēesse nescit: quomodo ecclesie dei diligentiam habebit? Non neophitum: ne in superbiam elatus in iudiciū incidat diaboli. Oportet aūt illū ⁊ testimoniū habere bonū ab hijs qui foris sūt: vt non in opprobrium incidat ⁊ in laqueū diaboli. Diaconos similiter pudicos. non bilingues. nō multo vino deditos: non turpe lucrū sectantes: habentes misteriū fidei in conscientia pura. Et hij aūt probentur primum: et sic ministrent nullum crimen habētes. Mulieres similiter pudicas: non detrahentes: sobrias. fideles in omnibus. Diacones sint vni? vxoris viri: qui filijs suis bene presint. et suis domibus. Qui enim bene ministrauerint. gradū bonū sibi acquirent: et multa fiducia in fide que ē in cristo ihesu. Hec tibi scribo fili thimothee: sperans me ad te venire cito. Si aūt tardauero: ut scias quō oportet te in domo dei conuersari que ē ecclesia dei viui: columna et firmamentū veritatis. Et manifeste magnū est pietatis sacramētū quod manifestatū est in carne. iustificatū est in spiritu: apparuit angelis. predicatum est gentibus: creditum est in mundo. assumptū est in gloria. IIII

Spiritus aūt manifeste dicit. qia in nouissimis tpibus discedent quidaz a fide: attendentes spiritibus erroris ⁊ doctrinis demoniorū in ypocrisi. loquentiū mendaciū et cauteriatam habentū suā osciam: phibentū nubere: abstinē a cibis quos deus creauit ad percipiendū cū gratiarū actone fidelibus: et hijs qui cognouerūt veritatē. Quia oīs creatura dei bona: ⁊ nichil reiciendū quod cū gratiarū actone percipitur. Sanctificatur enim p verbū dei ⁊ orationē. Hec ponens fratribus. bonus eris minister cristi ihu: enutritus verbis fidei ⁊ bone doctrine quam

assecutus es. Ineptas autem & anilis fabulas deuita. Exerce aut teipm ad pietatem. Nam corporalis exercitacō ad modicū vtilis ē. Pietas aut ad omnia vtilis ē: pmissionem habēs vite, que nūc est & future. Fidelis sm̄o: et omni accepcōne dignus. In hoc enim laboram? & maledicimur q̄a speram? in deū viuū: qui est saluator omniū hominū: maxime fidelium. Precipe hec & doce. Nemo adolescentiā tuā contemnat: sed exemplū esto fidelium in verbo, in cōuersacōne, in caritate, in fide, in castitate. Dū venio attende lectioni, exhortacōni, doctrine. Noli negligere gratiam que in te est: que data est tibi p̄ ꝓphetiam cū imposicōne manuū presbiterij. Hec meditare: in hijs esto: vt ꝓfectus tuus manifestus sit omnib̄. Attende enim tibi & doctrine: insta in illis. Hoc enim facies, et teipm saluū facies: et eos qui te audiūt.

V

Seniorem ne increpaueris: sj obsecra ut patrem. Juuenes ut fratres: anus vt matres: iuuēculas vt sorores in omni castitate. Viduas honora: que vere vidue sūt. Si qua autē vidua filios aut nepotes habet: discat primū domū suam regere & mutuam vicem reddere parentib̄. Hoc enim acceptum ē coram deo. Que aūt vere vidua ē et desolata speret in deū: et instet obsecracōnibus & orōnib̄ nocte & die. Nam que in delitijs ē: viuēs mortua ē. Et hoc p̄cipe: ut irreprehensibiles sint. Si quis aūt suoꝝ et maxime domesticoꝝ curam nō habet, fidē negauit: et ē infideli deterior. Vidua eligatur nō minus sexaginta annoꝝ, que fuerit vnius viri vxor: in operibus bonis testimoniū habens: si filios educauit, si hospicō recepit, si sanctoꝝ pedes lauit: si tribulacōnē pacientibus suministrauit: si omne opus bonū subsecuta ē. Adolescentiores aūt viduas deuita. Cum enim luxuriate fuerint in cristo nubere volūt: habentes damnacōnem: q̄ primam fidem irritā fecerūt. Simul aūt & ociose discūt circuire domos: non solū ociose sj et verbose & curiose: loquētes que nō oportet. Volo aūt iuniores nubere, filios ꝓcreare, matresfamilias esse: nullā occasionem dare adūsario maledicti gratia. Jam enim quedam ꝓuerse sūt retro sathanan. Si q̄s fidelis habet viduas suministret illis ut nō grauet̄ eccia: ut hijs que vere vidue sūt sufficiat. Qui bene p̄sunt presbiteri duplici honore digni habant̄: maxime qui laborāt in verbo & doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bouis trituranti. Et dign? est operarius mercede sua. Aduersus p̄sbiterū accusacōēz noli recipere: nisi sub duob̄ aut trib̄ testib̄. Peccantes coram omnib̄ argue: vt & ceteri timorē habēt. Testor coram deo et cristo ihesu & electis angelis: ut hec custodias sine p̄iudicio: nichil faciēs in alteram partē declinando. Manus cito nemini imposueris: neq̄ cōmunicaueris peccatis alienis. Teipsū castū custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino vtere ꝓpter stomachū tuū & frequētes tuas infirmitates. Quorundā hominū pecca manifesta sūt p̄cedētia ad iudiciū: quosdā aūt subsecunt̄. Similit̄ et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt.

VI

Quicūq̄ sunt sub iugo serui dnos suos omni honore dignos arbitrent̄: ne nomen dni & doctrina blasphemet̄. Qui autē fideles habēt dnos nō contemnāt q̄ fratres sūt: sj magis seruiāt q̄ fideles sūt & dilecti: q̄ bene ficij participes sūt. Hec doce: et exhortare. Si quis aliter docet, et non acquiescit sanis sermonib̄ domini nostri ihesu cristi, & ei que secōm pietatē est doctrine: supb̄ nichil sciens sed languens circa questiones & pugnas verboꝝ: ex quib̄ oriūtur invidie contentiones blasphemie suspicōes male: cōflictationes hominū mēte coruptoꝝ & qui veritate priuati sūt: existimantiū questum esse pietatem. Est autem questus magnus: pietas cū sufficiēcia. Nichil enim intulimus in hūc mundū: haut dubiū q̄ nec auferre q̄d possumus. Habentes aūt alimēta & quibus tegamur: hijs contenti simus. Nam qui volūt diuites fieri, incidūt in tēptacōem & in laqueū diaboli & desideria mlta inutilia & nociua: q̄ mergūt homines in interitū & pditionē. Radix enim omnium malorꝝ ē cupiditas: quam quidaz appetentes errauerūt a fide: et seruerūt se doloribꝫ multis. Tu autem o homo dei hec fuge. Sectare vero iusticiaz, pietatē, fidē, caritatē, patientiā, māsuetudinē.

Certa bonū certamen: appĥende vitaz eter-
nam: in qua vocatus es ⁊ ꝓfessus bonā ꝓfessi-
onem coram multis testib⁹. Precipio tibi co-
ram deo qui viuificat oīa ⁊ cristo ihesu qui
testimoniū reddidit sub pōcio pylato bonā
confessionē: vt serues mādatū sine macula
irreprehensibile usqz in aduentū dñi nostri ihe-
su cristi: quē suis temporib⁹ ostendet beat⁹
et solus potēs rex regū ⁊ domin⁹ dñantiū:
qui solus habet immortalitatē ⁊ lucē inha-
bitat inaccessibilē: quē null⁹ hominū vidit
sed nec videre potest: cui honor ⁊ imperium
sempiternū amen. Diuitib⁹ huius seculi p̄ci-
pe non sublime sapē: neqz sperare in incerto
diuitiaz sed in deo viuo qui prestat nobis
omnia abunde ad fruendū: bene agē: diui-
tes fieri in bonis operib⁹: facile tribuē· com-
municare: thesauriz are sibi fundamentū bo-
nū in futurū: vt appĥendant verā vitam. O
thimothee depositum custodi: deuitans
prophanas vocū nouitates ⁊ oppositōnes
falsi nominis scientie: quam quidam pro-
mittentes circa fidē exciderūt. Gratia tecū
amen. Explicit epl'a prima ad thimothēum

Incip. argumētū in secundā epl'am
Tem thimothēo scribit de exhortacōe martirij ⁊
oīs regl'e veritatis: ⁊ q'd futurū sit tempib⁹
nouissimis· ⁊ de sua passiōe: scribēs a roma.
Expl'. argumētū. Incipit epistola secūda ad
thimothēū

Aul⁹ apostolus ihesu cristi p vo-
lūtatē dei secōm pmissionē vite que ē in xpo
ihesu· thimothēo carissimo filio: gratia et mise-
ricordia et pax a deo
patre nostro ⁊ xpo ihesu domino nro. Gra-
tias ago deo meo cui seruio a ꝓgenitorib⁹
meis in ꝓscientia pura: q̄ sine intermissione
habeam tui memoriā in oracōib⁹ meis no-
cte ac die desiderans te videre memor lacri-
maz tuaz: vt gaudio implear. Recordatio-
nē accipiens eius fidei que ē in te non fi-
cta: que ⁊ habitauit pmū in auia tua loide
et matre tua eunice: certus sū aūt q̄ ⁊ in te.
Propter quā causam amoneo te: vt resuscī-
tes gratiā dei q̄ est in te p impositōnem ma-
nuū mearum. Non enim dedit nobis deus
spiritum timoris: sed virtutis et dilectionis et
sobrietatis. Noli itaqz erubescē testimoniū
domini nri neqz me vinctū eius: sz collabora
euāgelio secōm virtutē dei· qui nos liberauit
et vocauit vocacōe sua sancta: nō seōz opa
nostra sed secōm ꝓpositum suū ⁊ gratiā· q̄ da-
ta est nobis in cristo ihesu ātē tempora secu-
laria. Manifestata est aūt nūc p illuminacō-
nem saluatoris nostri ihesu cristi: qui destru-
xit quidem mortē· illuminauit autē vitā ⁊ in-
corruptionē p euāgeliū: in quo positus sum
ego p̄dicator ⁊ apostolus ⁊ magister gēnū.
Ob quā causam etiā hec patior: sed non con-
fundor. Scio enim cui credidi: et certus sū
q̄ potens ē depositū meū seuare in illū diem.
Formam habe sanorz verborz q̄ a me audi-
sti in fide et in dilectione in cristo ihesu. Bo-
nū depositū custodi: p spiritū sanctū qui ha-
bitat in nobis. Scis enim hoc q̄ auersi sunt
a me oīes qui in asia sūt: ex quib⁹ ē phige-
lus ⁊ hermogenes. Det misericordiā domin⁹
onesifori domui: q̄ sepe me refrigerauit ⁊ ca-
thenam meā nō erubuit: sz cū romā venisset
sollicite me quesiuit ⁊ inuenit. Det illi dñs in-
uenire misericordiā a deo in illa die. Et quā-
ta ephesi ministrauit mihi tu melius nosti.

II

Tu ergo fili mi cōfortare in gra-
tia que est in cristo ihesu: et que audi-
sti a me per multos testes hec commenda
fidelib⁹ hominib⁹: qui ꝑdonei erūt ⁊ alios do-
cere. Labora sicut bonus miles cristi ihesu.
Nemo militans deo· implicat se negocijs se-
cularib⁹: vt ei placeat cui se ꝓbauit. Nam
et qui certat in agone nō coronabitur nisi le-
gitime certauerit. Laborantē agricolā opor-
tet p̄mū de fructib⁹ accipē. Intellige que di-
co: dabit enim tibi dominus in omnib⁹ intel-
lectum. Memor esto dñm ihesuz xpm resur-
rexisse a mortuis ex semine dauid secūdum
euāgeliū meū in quo laboro usqz ad vincula
quasi male operans: sed verbū dei non ē al-
ligatū. Ideo omnia sustineo ꝓter electos:
vt ⁊ ipsi salutē cōsequātur q̄ est in cristo ihe-
su cū gloria celesti. Fidelis sm̄o. Nam si cō-
mortui sumus· et cōuiuemus: si sustinebim⁹
et ꝓregnabimus: si negauerimus ⁊ ille ne-
gabit nos: si non credimus ille fidelis pma-
net: negare seipsum nō potest. Hec autem

cōmoue testificans coram deo. Noli contendere verbis: ad nichil enim vtile ē nisi ad subuersionē audientiū. Sollicite autē cura te ipsū. probabilē exhibere deo: operariū inconfusibilē: recte tractantē verbū veritatis. Prophana aūt a inamiloquia deuita. Multū enī proficiūt ad impietatē: et sermo eorū vt cācer serpit. Ex quibus ē hymeneus et philetus: qui a veritate exciderūt dicentes resurrectionem esse iam factam: et subuertūt quorundam fidē. Sed firmū fundamentū dei stat: habens signaculū hoc. Cognouit dominus que sūt eius: et discedat ab iniquitate omis qui inuocat nomē domini. In magna autē domo nō solū sūt vasa aurea a argētea. sē et lignea a fictilia: et quedam quidē in honorem: quedā aūt in cōtumeliā. Si q̄s ergo emūdauerit se ab istis. erit vas in honorez sanctificatū: et vtile dño ad omne opus bonū paratū. Juuenilia autē desideria fuge: sectare vero iusticiā fidem spem caritatē et pacem cū hijs qui inuocant dominū de corde puro. Stultas aūt a sine disciplina questiones deuita: sciens quia generant lites. Seruū aūt dñi non oportet litigare: sē mansuetū esse ad omes. docibilē. patientē cum modestia corripientē eos qui resistūt veritati: nequādo deus det illis penitentiaz ad cognoscendam veritatē. et resipiscant a diabolī laqueis: a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatē. III

Hoc autē scito q̄ in nouissimis diebus instabūt tēpora piculosa: et erūt homies seipsos amantes. cupidi. elati. superbi. blasphemi parētibus nō obedientes. ingrati celesti. sine affectione. sine pace. criminatores. incōtinentes. immites. sine benignitate proditores. proterui. tumidi a voluptatū amatores magis q̄ dei: habentes speciem quidē pietatis. virtutē autē eius abnegātes. Et hos deuita. Ex hijs enī sūt qui penetrāt domos et captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis que ducunt varijs desiderijs: semp discētes a nunq̄ ad scientiā veritatis puenētes. Quēadmodū aūt iannes a mābres restiterūt moysi. ita a hij resistūt veritati: homines corrupti mente. reprobi circa fidem sed vltra non proficiet. Insipiēcia enim eorū manifesta erit omibus: sicut a illorum fuit. Tu aūt assecutus es meam doctrinā. institutionē. propositū. fidem longanimitatē dilectionez patiēciam persecutiones passiones: qualia michi facta sūt antiochie yconio listris. quales persecucōnes sustinui: et ex ommibus eripuit me dominus. Et omes qui pie volūt viuē in xpo ihesu persecutionē patient. Mali aūt homines a seductores proficient in peius: errantes a in errorem mittentes. Tu vero permane in hijs que didicisti. a credita sūt tibi. sciens a quo didiceris: et q̄ ab infantia sacras litteras nosti: q̄ te possunt instruē ad salutē p fidem que est in xpo ihesu. Omis scriptura diuinitus inspirata. vtilis est ad docendū. ad arguēdū. ad corripiendum. ad eruditēdū in iusticia: vt perfectus sit hō dei ad ome op? bonū instructus. IIII

Testificor coram deo a ihesu xpo qui iudicaturus est viuos et mortuos. et aduentū ipius a regnū eius: predica verbū. insta opportune importune: argue. obsecra. increpa in omni patiēcia a doctrina. Erit enim tēpus cū sanam doctrinā non sustinebūt: sē ad sua desideria coacerbabūt sibi magistros prurientes auribus: et a veritate quidē auditū aūtent: ad fabulas autē conuertent. Tu vero vigila. in ommibus labora: opus fac euangeliste. ministerium tuum imple: sobrius esto. Ego enim iam deliboz: et tempus resolucōis mee instat. Bonū certamen certaui: cursuz consūmaui: fidem seruaui. In reliquo reposita est michi corona iusticie: quā reddet michi dominus in illa die iustus iudex. Non solū autē michi: sed et hijs qui diligūt aduentū eius. festina ad me venire cito. Demas enī me reliquit diligēs hoc seculū a abijt thessalonicam: crescens in galaciam. titus in dalmaciam: lucas est mecū solus. Marcū assume a adduc tecū: est enim michi vtilis in ministerio. Thychicū aūt misi ephesū. Penulā quam reliqui troade apud carpū veniens affer tecū et libros: maxime autez membranas. Alexander erariūs multa mala michi ostendit: reddet illi dominus secūdū opera eius: quem a tu deuita. Valde enim resistit verbis nostris. In prima mea defensione. nemo michi affuit: sed omes me dereliquerūt: non illis reputetur. Dominus aūt m̄ assistit

et confortauit me ut p me p̄dicacō impleat:
et audiant omnes gentes q̄ liberatus sum
de ore leonis. Liberauit me dn̄s ab om̄i ope-
re malo: et saluū faciet in regnū suū celeste:
cui gloria in secula seculoꝝ amen. Saluta
priscillam ⁊ aquilaz: et onesifori domū. Era-
stus remansit corinthi: trophimū aūt reliq̄
infirmū milētū. festina ante hyemem venire.
Salutant te eubolus ⁊ pudens et linus et
claudia: et fratres omnes. Dominus ihesus
cristus cū spiritu tuo. Gratia vobiscū amē.

Explicit epistola secūda ad thimotheum.

Incip. argumētū in epistolam ad thytum.

Thytum commone facit et in-
struit de constitutione p̄sbi-
terij et de spūali conūsacōe
et hereticis vitandis. qui tra-
ditionibz iudaicis credunt:
scribens ei a nycopoli. Expl. argumētū.

Incipit epla ad thytum. Capitulū primū.

Paulus seruus dei ap-
stolus aūt ihesu cristi
secundū fidem electo-
rum dei ⁊ agnicōnem
veritatis. que secūdū
pietatē est in spem vi-
te eterne: quaz p̄misit
qui nō mētit deus ante tēporaria secularia.
manifestauit aūt temporibz suis verbū suū
in p̄dicacōne. que credita ē michi secōm pre-
ceptū saluatoris nostri dei: thyto dilecto fi-
lio secōm cōmunē fidem gratia ⁊ pax a deo
patre ⁊ cristo ihesu saluatore nostro. Hui?
rei gratia reliqui te crete ut ea que desūt cor-
rigas: et constituas p ciuitates presbiteros
sicut ⁊ ego disposui tibi si quis sine crimine
est vnus vxoris vir: filios habens fideles
non in accusacōne luxurie aut non subditos.
Oportet enim episcopū sine crimine esse sicē
dei dispensatorem: non supbū non iracūdum
non vinolentū non percussorem. nō turpis lu-
cri cupidū: sed hospitalem benignū. sobriū.
iustū. sanctū. tenentē. amplectentē eū qui
secundū doctrinā est fidelē sermonē: vt po-
tens sit exhortari in doctrina sana: et eos q̄
contradicūt arguere. Sūt enim multi etiaz
inobedientes. vaniloqui ⁊ seductores. ma-
xime qui de circūcisione sūt quos oportet
redargui: qui vniūsas domos subuertunt:
docentes que non oportet turpis lucri gra.
Dixit quidam ex illis ꝓprius ipoꝝ ꝓpheta.
Cretenses semp mendaces: male bestie: vē-
tris pigri. Testimoniū hoc verū est. Quam
ob causam increpa illos dure vt sani sint in
fide: non intendentes iudaicis fabulis et
mandatis hominū auersantium se a veritate.
Omnia mūda mūdis: coinquinatis aūt ⁊ in-
fidelibz. michil est mundū: sed inquinate sūt
eoꝝ ⁊ mens ⁊ conscientia. Confitentē se nosse
deū factis aūt negant: cū sint abomīnati ⁊ in-
credibiles ⁊ ad om̄e op? bonū reprobi. II

Tu aūt loquere q̄ decet sanā doctrinā.
Senes ut sobrij sint: pudici. prudētes.
sani in fide: in dilectione in patientia. Anus
simlr in habitu sancto: nō criminatrices. nō
multo vino seruientes: bene docentes vt pru-
dentiam doceant. Adolescentulas. ut viros
suos ament: filios suos diligant: prudētes.
castas. sobrias domus curā habentes: bem-
ignas. subditas viris suis: ut nō blasphēme-
tur verbū dei. Iuuenes similiter hortare ut
sobrij sint. In om̄ibz teipm prebe exemplū
bonoꝝ operū: in doctrina. in integritate. in
grauitate. Verbū sanū irreprehensibile: vt is
qui ex adūso ē vereatur: michil habēs malū
dicere de nobis. Seruos dominis suis sub-
ditos esse in ommbz placentes: nō contradi-
centes. non fraudantes. sed in om̄ibz fidem
bonam ostendentes: ut doctrinā saluatoris
nostri dei ornent in ommbz. Apparuit enim
gratia dei ⁊ saluatoris nostri om̄ibz homini-
bus erudiens nos: vt abnegātes impieta-
tem ⁊ secularia desideria. sobrie ⁊ iuste ⁊ pie
viuamus in hoc seculo: expectantes beataz
spem ⁊ aduentū gloriē magni dei ⁊ saluato-
ris nostri ihesu cristi: qui dedit semetipsum p
nobis vt nos redimeret ab omni iniquita-
te: ⁊ mūdaret sibi populū acceptabilē secta-
torem bonoꝝ operū. Hec loquere ⁊ exhortare:
et argue cū omni imperio. Nemo te otēnat.

Admoue illos principibz et po- III
testatibus subditos esse: dicto obe-
dire: ad omne opus bonū paratos esse: ne-
minem blasphemare. nō litigiosos esse. sed
modestos: omnē ostendentes mansuetudi-
nem ad om̄es homines. Eram? enim aliqn̄

et nos insipientes increduli errantes seruientes desideriis et voluptatibus variis: et malicia et invidia agentes: odibiles. odientes invicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit saluatoris nostri dei non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis et renouationis spiritus sancti quem effudit in nos abunde per ihesum xpm saluatorem nrm: vt iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est. Et de hiis volo te confirmare: ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus. Stultas autem questiones. et genealogias et contentiones et pugnas legis deuita. Sunt enim inutiles et vane. Hereticum hominem post vnam et secundam correptionem deuita: sciens quia subuersus est qui eiusmodi est: et delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Cum misero ad te arteman aut tychicum: festina ad me venire nicopolim. Ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum et appollo sollicite premitte: ut nichil illis desit. Discant autem et nriis bonis operibus preesse ad vsus necessarios: vt non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis amen.

Explicit epla ad tytum. Incip. argumtum in epistolam ad philemonem.

Philemoni familiares lras facit pro onesimo seruo eius: scribens ei ab vrbe roma de carcere per suprascriptum onesimum. Explicit argumentum Incip. epla ad philemonem.

Paulus vinctus cristi ihesu et timotheus frater: philemoni dilecto adiutori nostro. et appie sorori carissime et arcipo comilitoni nostro: et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro: et domino ihesu cristo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu et in omnes sanctos: ut communicatio fidei tue euidens fiat in agnitione omnis opis boni in ihesu xpo. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua: quia viscera sanctorum requieuerunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in cristo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter caritatem magis obsecro cum sis talis vt paulus senex nunc autem et vinctus ihesu xpi: obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis onesimo qui tibi aliquando inutilis fuit: nunc autem mihi et tibi vtilis: quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere: ut pro te michi ministraret in vinculis euangelij. Sine consilio autem tuo nichil volui facere: vt ne velut ex necessitate bonum tuum esset. sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te. vt eternum illum recipieres: iam non vt seruum sed pro seruo carissimum fratrem: maxime michi. Quanto autem magis tibi: et in carne et in domino. Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam: ut non dicam tibi quia et ipsum michi debes. Ita frater ego te fruar in domino: reficе viscera mea in cristo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul autem para michi hospicium: nam spero per orationes vras donari me vobis. Salutat te epafras concaptiuus meus in xpo ihesu: marcus aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gratia domini nostri ihesu cristi cum spiritu vestro amen.

Explicit epistola ad philemonem. Incipit argumentum in epistolam ad hebreos.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribendo non fuauerit morem suum: ut vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est: quia ad eos scribens qui ex circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorum: sciens quos eorum superbiam suamque humilitatem ipse demonstrans: meritum officij sui noluit antetferre. Nam simili modo etiam iohannes apls propter humilitatem in epla sua nomen suum eadem racione non protulit. Nunc ergo epla m fertur apostolus ad hebreos. scriptam hebraica lingua misisse: cuius sensum ordine retinens lucas euangelista post excessum apli pauli greco sermone composuit. Expl. argumentum.

ad he

Incip epla ad hebreos.

Multiphariam multisq; modis olim deus loquens patribus in prophetis: nouissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem vniuersorum: per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor gloriae et figura substantie eius: portansq; omnia verbo virtutis sue purgationem peccatorum faciens: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu ego hodie genui te? Et rursum. Ego ero illi in patrem: et ipse erit michi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in vrbem terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tuus oleo exultationis p participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis: et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis: quoadusq; ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nonne omnes sunt administratorij spiritus: in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis?

II

Propterea abundantius oportet obseruare nos ea que audiuimus: ne forte perfluamus. Si enim qui per angelos dictus est firmus factus est firmus: et omnis preuaricatio et inoboedientia accepit iustam mercedis retributionem: quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem? Que cum initium accepisset enarrari per dominum: ab eis qui audierunt in nos confirmata est: contestante deo signis et portentis et varijs virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit deo orbem terre futurum: de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis dicens. Quid est homo quod memor es eius: aut filius hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum paulo minus ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia ei subiecit: michil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus ihesum. propter passionem mortis gloria et honore coronatum: vt gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia: qui multos filios in gloriam adduxerat: auctorem salutis eorum per passionem consummari. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur: ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nunciabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri communicauerunt carni et sanguini: et ipse similiter participauit eisdem: vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolum: et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruitutis. Nusquam enim angelos apprehendit: sed semen abrahe apprehendit. Vnde debuit per omnia fratribus similari: vt misericors fieret et fidelis pontifex ad deum: vt repropiciaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse et temptatus: potens est et eis qui temptantur auxiliari.

III

Vnde fratres sancti vocationis celestis participes: considerate apostolum et pontificem confessionis nostre ihesum: qui fidelis est ei qui fecit illum: sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enim glorie iste per moyse dignus est habitus: quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricauit illam. Omnis nanq; domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creauit deus. Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tanquam famulus in testimonium eorum que dicenda erant: xpus vero tanquam filius in domo sua. Que domus sumus nos: si fiduciam et gloriam spei vsq; ad finem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus sanctus hodie si vocem audieritis nolite obdurare corda vestra: sicut in exacerbatione secundum die

temptationis in deserto. Vbi temptauerũt me patres vestri: ꝓbauerũt ⁊ viderũt opa mea quadraginta ãnis. Propter qõ infensus fui generacõni huic: ⁊ dixi semp errant corde. Ipi aũt nõ cognouerũt vias meas: quibus iurauí in ira mea si introibũt in req̃em meam. Videte fratres: ne forte sit in aliquo vr̃m cor malũ incredulitatis discedendi a deo viuo. Sz adhortamini vosmetipos per singulos dies donec hodie cognominatur: vt nõ obdurer̃ quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim cristi effecti sumus: si tamen initiũ substantie eius vsqz ad finẽ firmũ retineamus: dũ dicit̃ hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vra quẽadmodũ in illa exacerbacõne. Quidã enim audientes exacerbauerũt: ſz non vniuersi qui ꝓfecti sunt ab egipto per moysen. Quibz aũt infensus est quadraginta ãnis? Nõne illis qui peccauerũt: quorz cadauera ꝓstrata sũt in deserto? Quibus aũt iurauit non introire in requiẽ ipsius: nisi illis qui increduli fuerũt? Et videmus q̃ non potuer̃t introire in requiẽ ipi? ꝓpter incredulitatẽ.

Timeamus ergo: ne forte IIII relicta pollicitacõne introeũdi in req̃em eius existimet̃ aliquis ex nobis deesse. Etenim ⁊ nobis nũciatũ est quẽadmodũ ⁊ illis: ſz non ꝓfuit illis sermo auditus non admixtus fidei ex hijs que audierũt. Ingrediemur enim in requiẽ qui credidimus: quẽadmodũ dixit. Sicut iurauí in ira mea: si introibũt in requiẽ meã. Etquidẽ operibz ab institucõe mũdi ꝓfectis: dixit enim quodã loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiẽ meã. Quomã ergo superest introire quosdam in illam: et hij quibz ꝓoribz ãnũciatũ est nõ introierũt ꝓpter incredulitatẽ: iterũ terminat diẽ quendã hodie in dauid dicendo post tantũ tẽporis sicut supra dictũ est: hodie si vocez eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Nam si eis ihesus requiẽ ꝓstitisset: nunq̃ de alia loquer̃t post hac die. Itaqz relinquitur sabbatismus ꝓplo dei. Qui enim ingressus est in requiẽ eius: etiã ipse requieuit ab operibz suis sicut ⁊ a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiẽ: vt ne in idipm quis incidat incredulitatis exemplũ. Viuus est enim sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio ancipiti: et pingens usqz ad diuisionẽ anime ac spũs compagũ quoqz ac medullarz: et discretor cogitacõni et intencõnũ cordis. Et nõ est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius: omnia aũt nuda et aperta sũt oculis eius: ad quẽ nob sermo. Habentes ergo pontificem magnũ qui penetrauit celos ihesum filiũ dei: teneamus spi nostre cõfessionẽ. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibz nostris: temptatũ autẽ p omnia ꝓ similitudine absqz peccato. Adeamus ergo cũ fiducia ad thronũ gratie eius: vt misericordiã consequamur ⁊ grazz inueniamus in auxilio oportuno.

Omis nãqz põtifex ex hominibz V assumptus ꝓhominibz constituitur in hijs que sũt ad deũ: vt offerat dona ⁊ sacrificia ꝓ peccatis. Qui cõdolere possit hijs qui ignorant ⁊ errãt: qm ⁊ ipe circũdatus est infirmitate: et ꝓpterea debet quẽadmodũ pro populo ita etiã ⁊ ꝓ semetipo offerre ꝓ peccatis. Nec quisq̃ sumit sibi honorem: ſz qui vocatur a deo tanq̃ aaron. Sic ⁊ xpus nõ semetipm clarificauit ut pontifex fieret: sed q̃ locutus est ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quemadmodũ ⁊ in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternũ: secũdm ordinẽ melchisedech. Qui in diebz carnis sue preces supplicacõnesqz ad eũ qui possit illũ saluũ facere a morte cũ clamore valido ⁊ lacrimis offerens: exauditus est ꝓ sua reuerentia. Et quidem cum esset filius dei didicit ex hijs q̃ passus est obedientiã: et consũmatus factus est omnibz obtemperãtibz sibi causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinẽ melchisedech. De quo nob grãdis sermo ⁊ interpretabilis ad dicẽdũ: qm imbeciles facti estis ad audiẽdũ. Et enim cũ deberetis magistri esse ꝓpter tempus: rursũ indigetis ut vos doceamini que sint elemẽta exordij sermonũ dei: ⁊ facti estis quibz lacte opus sit nõ solido cibo. Omis enim q̃ lactis ẽ particeps: expers ẽ sermonis iusticie. Paruulus enim est. Perfectorz autez est solidus cibus: eorz qui ꝓ ipa ꝓsuetudine exercitatos

habent sensus ad discrecōnem boni ac mali.

VI

Quapropter intermittentes inchoacōnis cristi fmonē ad pfectionem feramur: non rursū iacientes fundamentū penitēte ab operib mortuis. et fidei ad deū. baptismatū. doctrine. impositōnis q̄ manuū. ac resurrectionis mortuorū: et iudicij eterni. Et hec faciemus: si quidē pmiserit deus. Impossibile enim ē eos qui semel sūt illuminati. gustauerūt etiā donū celeste. et participes facti sūt spūs sancti: gustauerūt nichilominus bonū dei verbū. virtutesq̄ seculi venturi. et plapsi sūt. rursus renouari ad penitentiam: rursū crucifigētes sibimetipsis filiū dei. et ostentui habentes. Terra enim sepe venientem sup se bibens ymbrem q̄ germinās herbam opportunā illis a quibus colitur accipit benedictionē a deo: pferens aūt spinas ac tribulos reproba ē et maledicto pxima: cuius consūmacō in cōbustionē. Confidimus aūt de vobis dilectissimi meliora q̄ vicinora saluti: tamq̄ si ita loquim̄. Non enim iniust? deus ut obliuiscat̄ operis vestri q̄ dilectōis quā ostendistis in nomine ipsius: qui ministrastis sanctis q̄ ministratis. Cupimus aūt vnū quenq̄ vestrū eandē ostentare sollicitudinē ad expletionē spi vsq̄ in finē ut nō segnes efficiamini: verū imitatores eorum qui fide q̄ patientia hereditabūt pmissiōes. Abrahe nāq̄ pmittens deus. qm̄ neminem habuit p quē iuraret maiorem: iurauit per semetipm dicens. nisi benedicens benedicā tibi q̄ multiplicans multiplicabo te: et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem. Homines enim p maiorem sui iurant: et omnis controūsie eorū finis ad confirmationem. est iuramētum. In quo abūdātius volens deus ostendē pollicitationis heredib immobilitatē consilij sui. interposuit iusiurādum: ut p duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deū. fortissimū solatiū habeamus qui confugimus ad tenēdam ꝓpositam spem: quam sicut anchoram habemus animē tutam ac firmā q̄ incedentē vsq̄ ad interiora velaminis: vbi p̄cursor p nobis introijt ihesus secundum ordinem melchisedech: pōtifex factus in etnū.

VII

Hic enim melchisedech rex salē sacerdos dei sūmi qui obuiauit abrahe regresso a cede regū. et bēdixit ei: cui q̄ decimas omnium diuisit abraham: p̄mū quidē qui interp̄tatur rex iusticie. deinde aūt q̄ rex salem q̄d est rex pacis: sine patre. sine matre. sine genealogia. neq̄ initū dierū neq̄ finem vite habēs: assimilatus aūt filio dei manet sacerdos in ꝓpetuū. Intuemini aūt quātus sit hic: cui q̄ decimas dedit de p̄cipuis abrahā patriarcha. Et quidē de filijs leui sacerdotiū accipientes. mandatū habent decimas sumē a ꝓplo secōm legē id ē a fratrib suis: quāq̄ et ipi exierint de lūbis abrahe. Cuius autē generacō non ānumerat̄ in eis. decimas sūpsit ab abrahā: et hūc qui habebat repromissiones benedixit. Sine vlla aūt contradictione: q̄d minus est a meliore benedicit̄. Et hic quidē decimas morientes homines accipiūt: ibi aūt contestat̄ quia viuit. Et ut ita dictū sit p abraham q̄ leui: qui decimas accepit decimatus ē. Adhuc enim in lūbis patris erat: quando obuiauit ei melchisedech. Si ergo cōsūmacō p sacerdotiū leuiticū erat. populus enim sub ipo legem accepit: q̄d adhuc necessariū fuit secōm ordinē melchisedech alū surgē sacerdotē q̄ non secūdū ordinē aaron dici? Translato enim sacerdotio: necesse est ut q̄ legis trāslacō fiat. In quo enim hec dicūtur de alia tribu est: de qua nullus altario p̄sto fuit. Manifestū est enim q̄ ex iuda ortus sit dñs noster: in qua tribu nichil de sacerdotib moyses locutus est. Et amplius adhuc manifestū est. si secūdū similitudinē melchisedech exsurgat alius sacerdos qui nō secōm legē mandati carnalis factus ē: sed secōm virtutē vite insolubilis. Contestatur enim: qm̄ tu es sacerdos in eternū secōm ordinem melchisedech. Reꝓbacō quidē fit p̄cedentis mandati ꝓpter infirmitatē eius et inutilitatē. Nichil enim ad pfectū adduxit lex. Introductio vero melioris spei p quā p̄ximamus ad deum: et quantū est. nō sine iureiurādo. Alij quidē sine iureiurādo sacerdotes facti sūt: hic autem cū iureiurādo p eū qui dixit ad illū. Iurauit dñs q̄ nō penitebit eū: tu es sacerdos in eternū. In tantū melioris testamēti sponsor factus est ihesus. Et alij quidem plures

facti sūt sacerdotes idcirco q̄ morte prohibe
rent pmanere: hic aūt eo q̄ maneat in eter
nū sempiternū habet sacerdotiū. Vnde & sal
uare in ꝓpetuū potest accedens p semetipm
ad deū: semp viuēs ad interpellandū p no
bis. Talis enim decebat ut nobis esset pon
tifex: sanctus·innocens·impollutus·segre
gatus a peccatoribꝫ·et excelsior celis factus.
Qui nō habet necessitatē quotidie quēad
modū sacerdotes prius p suis delictis ho
stias offerre: deinde p ꝓpli. Hoc enim fecit
semel se offerendo. Lex enim homines con
stituit sacerdotes infirmitatē habentes: ser
mo autem iurisiurandi qui post legem est.
filiū in eternū perfectum. VIII
Capitulū aūt super ea que dicūtur. Ta
lem habemus pontificē: qui cōsedit in dextera
sedis magnitudinis in celis·sanctorꝫ mi
nister·et tabernaculi veri: qd̄ fixit deus & nō
homo. Omnis enim pontifex ad offerendū
munera & hostias ostituit. Vnde necesse ē
et hūc habere aliquid qd̄ offerat. Si ergo
esset sup terrā: nec esset sacerdos cū essent
qui offerrent sc̄ōm legem munera q̄ exēpla
ria & vmbre deseruiūt celestiū: sicut responsū
est moysi cū consūmaret tabernaculū. Vide in
quit omia facto sc̄ōm exēplar: qd̄ tibi ostē
sum est in monte. Nūc aūt melius sortitus ē
ministeriū quāto & melioris testamēti medi
ator est: qd̄ in melioribꝫ repromissionibus
sanctitū est. Nam si illud prius culpa vacas
set: nō vtiq̄ secūdi locus inq̄reretur. Vituperans
enim eos dicit. Ecce dies venient dicit
dn̄s: et consūmabo sup domū israhel & sup do
mū iuda testamētū nouū: nō sc̄ōm testamē
tum qd̄ feci patribꝫ eorꝫ in die qua ap̄hēdi
manū eorꝫ ut educerē illos de terra egipti:
qm̄ ipi nō pmanserūt in testamento meo: et
ego neglexi eos dicit dn̄s. Quia hoc est te
stamētum qd̄ disponā domui israhel post die
s illos dicit dominus·dando leges meas
in mente eorꝫ et in corde eorꝫ supscribā eas:
et ero eis in deū: et ipi erūt michi in ꝓplm. Et
non docebit vnusquisq̄ pximū suū et vnus
quisq̄ fratrem suū dicēs cognosce dominū:
qm̄ omnes scient me a minore usq̄ ad maio
rem: q̄ ꝓpicius ero iniquitatibꝫ eorꝫ·et pec
catorꝫ eorꝫ iam non memorabor. Dicendo
autem nouū: veterauit prius. Quod autē
antiquat et senescit: ꝓpe interitū est. IX
Habuit quidē & prius iustificacōes cul
ture: et sanctū seculare. Tabernaculū
enim factū est primū·in quo erāt cādelabra
& mensa & ꝓposicō panū quod dicit sancta:
post velamentū aūtē·secundū tabernaculū
quod dicit sancta scōrꝫ aureū habēs thuri
bulū & archam testamēti circūtectā ex oīm
parte auro: in qua vrna aurea habēs man
na·et virga aaron·q̄ frondiuerat·et tabule
testamēti: superq̄ eā cherubim glorie obum
brantia ꝓpiatoriū: de quibꝫ non est modo
dicendū p singula. Hns vero ita cōpositis
in priori quidē tabernaculo semp introibāt
sacerdotes sacrificiorꝫ officia consūmātes:
in secundo aūt semel in āno solus pontifex
non sine sanguine quē offerret p sua et ꝓpli
ignorantia: hoc significante spū sancto·nō
dū ꝓpalatam esse scōrꝫ viaz adhuc prior
tabernaculo habente statū. Que parabola ē
temporis instantis: iuxta quā munera & ho
stie offerūt que nō possunt iuxta oscientiā
pfectū facere seruientē: solūmodo in cibis
et in potibꝫ & in varijs baptismatibꝫ & iusti
cijs carnis: usq̄ ad tēpus correctionis im
positis. Cristus aūt assistens pontifex futu
rorꝫ bonorꝫ p amplius & pfectius taberna
culū nō manufactū id est non huius creati
onis: neq̄ p sanguinē hircorꝫ aut vitulorꝫ
sed p ꝓpriū sanguinē introiuit semel in san
cta: eterna redemptione inuēta. Si enim
sanguis hircorꝫ et thaurorꝫ et cinis vitule
aspersus inq̄natos sanctificat ad emūdati
onem carnis: quantomagis sanguis crisi
qui p spiritū sanctū semetipm obtulit immac
ulatum deo emūdabit conscientiā nīram ab
opibꝫ mortuis ad seruiēdū deo viuēti. Et ideo
nouī testamenti mediator ē: ut morte inter
cedente in redēptionē earꝫ puaricacōnū·q̄
erant sub p̄ori testamēto: repromissionē ac
cipiāt q̄ vocati sūt eterne hereditatis. Vbi
enim testamētum: mors necesse est interce
dat testatoris. Testamentū enim in mortu
is confirmatū est. Alioquin nondū valet:
dū viuit qui testatus ē. Vnde nec p̄mū qui
dem sine sanguine dedicatū est. Lecto enim
omni mandato legis a moyse vniūso ꝓplo:

accipiens sanguinē vitulorꝫ et hircorꝫ cū a-
qua ⁊ lana coccinea ⁊ ysopo: ipm q̄q̄ librū et
omnē ꝑplm asperſit dicens. Hic ſanguis te-
ſtamenti: qd̄ mandauit ad vos deus. Etiaꝫ
tabernaculū ⁊ omia vaſa miniſterij ſangui-
ne ſimiliter aſperſit. Et oma pene in ſangui-
ne ſcdm legem mūdantur: et ſine ſanguinis
effuſione nō fit remiſſio. Neceſſe eſt ergo
exēplaria quidē celeſtiū hijs mūdari: ipſa
autē celeſtia melioribꝫ hoſtijs q̄ iſtis. Nō
enim in manufacta ſancta ihesus introijt ex-
emplaria verorꝫ: ſed in ipſū celū: ut appa-
at nūc vultui dei ꝑ nobis. Neq̄ ut ſepe offe-
rat ſemetipm: quēadmodū pontifex intrat
in ſancta per ſingulos ānos in ſanguine alie-
no. Alioquin oportebat eū frequenter pati
ab origine mūdi. Nūc aūt ſemel in conſum-
matione ſeculorꝫ · ad deſtitutionē peccati p
hoſtiā ſuam apparuit. Et quēadmodū ſta-
tutū eſt hominibꝫ ſemel mori · poſt hoc autē
iudicū: ſic ⁊ criſtus ſemel oblatus ē ad mul-
torꝫ exhauriendā peccata: ſecdo ſine pecca-
to apparebit ōmibꝫ expectāntibꝫ ſe in ſalutē.

X

Umbram enim habens lex futu-
rorꝫ bonorꝫ nō ipſam imaginē rerū:
per ſingulos annos eiſdem ipis hoſtijs q̄s
offerūt indeſinenter: nunq̄ poteſt accedē-
tes pfectos facē. Alioquin ceſſaſſent offer-
ri: ideo q̄ nullā haberēt vltra cōſcientiā pec-
cati cultores ſemel mūdati. Sed in ipſis cō-
memoratio peccatorꝫ per ſingulos ānos fit.
Impoſſibile enim eſt ſanguine thaurorꝫ et
hircorꝫ auferri peccata. Ideo ingrediēs mū-
dū dicit. Hoſtiā ⁊ oblationē noluiſti: corp?
aūt aptaſti michi. Holocauſtomata ⁊ ꝑ pec-
cato nō tibi placuerūt. Tūc dixi. Ecce venio.
In capite libri ſcriptū eſt de me: ut faciā de?
volūtate tuā. Superius dicens · q̄ hoſtias
et oblationes ⁊ holocauſtomata ⁊ ꝑ peccato
noluiſti · nec placita ſūt tibi que ſcdm legē
offerūtur · tūc dixi ecce venio · ut faciam deus
volūtatē tuā: aufert ꝑmū ut ſequēs ſtatuat.
In qua volūtate ſanctificati ſumus: ꝑ obla-
tionē corpis ihesu criſti ſemel. Et omnis qui-
dem ſacerdos ꝑſto eſt quotidie miniſtrās:
et eaſdem ſepe offerens hoſtias que non
poſſunt auferre peccata. Hic aūt vnā ꝑ pec-
catis offerēs hoſtiam in ſempiternū ſedet
in dextra dei: de cetero expectans donec po-
nant inimici eius ſcabellū pedū eius. Vna
enim oblatione conſumauit in ſempiternū
ſanctificatos. Contestatur aūt nos ⁊ ſpirit?
ſanctus. Poſtq̄ enim dixit. Hoc aūt teſta-
mentū q̄d̄ teſtabor ad illos poſt dies illos
dicit dōs dādo leges meas in cordibꝫ eorꝫ
et in mētibꝫ eorꝫ ſupſcribā eas: et peccatorꝫ
et iniquitatū eorꝫ iam nō recordabor: ampli-
us. Vbi aūt horꝫ remiſſio: iā nō ē oblatio ꝑ
peccato. Habentes itaq̄ fratres fiduciā in
introitu ſanctorꝫ in ſanguine criſti quā inici-
auit nobis viam nouā ⁊ viuentē · ꝑ velamē
id ē carnē ſuā: et ſacerdotē magnū ſuper do-
mū dei: accedamus cū vero corde in plenitu-
dine fidei aſperſi corda a cōſcientia mala: et
abluti corpus aqua mūda: teneamus ſpei
noſtre confeſſionē indeclinabilem. Fidelis
enī eſt q̄ repromiſit. Et cōſideremus mutuē
in ꝑuocationem caritatis ⁊ bonorꝫ operū: nō
deſerentes collectionē noſtrā ſicut conſuetu-
dinis eſt quibuſdam ſ̄ conſolantes: et tanto
magis quanto videritis appropinquantem
diem. Volūtarie enim peccantibꝫ nobꝫ poſt
acceptā noticiaꝫ veritatis iam nō relinquit
pro peccatis hoſtia: terribilis aūt quedam
expectatio iudicij et ignis emulatio: que cō-
ſumptura eſt adūſarios. Irritā quis faciēs
legem moyſi ſine vlla miſeratione duobꝫ vel
tribus teſtibus moritur: quanto magis pu-
tatis deteriora mereri ſupplicia qui filiū dei
conculcauerit · et ſanguinē teſtamēti polluti
duxerit · in quo ſanctificatus ē · ⁊ ſpiritui gra-
tie contumeliam fecerit? Scimus enim qui
dixit. Michi vindictā: ego retribuā. Et ite-
rum. Quia iudicabit dōs ꝑplm ſuum. Hor-
rendū eſt incidē in manus dei viuentis. Re-
memoramini aūt priſtinos dies in quibus
illuminati magnum certamen ſuſtinuiſtis
paſſionū: et in altero quidem oprobrijs ⁊
tribulationibꝫ ſpectaculū facti: in altero au-
tem ſocij taliter conuſantū effecti. Nam et
vinctis compaſſi eſtis: et rapinam bonorꝫ
veſtrorꝫ cū gaudio ſuſcepiſtis: cognoſcen-
tes vos habere melioremet manentem ſub-
ſtantiam. Nolite itaq̄ amittē cōfidentiā ve-
ſtram: que magnam habet remunerationē.
Patiētia enī vobꝫ neceſſaria eſt: ut volūtatē

dei facientes repo:tetis ꝓmissionē. Adhuc
enim modicū aliquātulūq; qui venturus ē
veniet ⁊ non tardabit: iustus aūt meus ex
fide viuit. Quod si sꝑtraxerit se: nō placebit
aie mee. Nos aūt nō sumus sꝑtractionis filij
in ꝑdicōē: sed fidei in acquisitionē anime.

Est autem fides sperandarū XI
substantia rerū argumentū non appa-
rentiū. In hac enim testimoniū cōsecuti sūt
senes. Fide intelligimus aptata esse secula
verbo dei: ut ex inuisibilibus visibilia fierent.
Fide plurimā hostiam abel q̄ cayn obtulit
deo: ꝑ quā testimoniū consecutus est esse iu-
stus: testimoniū ꝑhibente muneribus eius
deo: et ꝑ illā defunctus adhuc loquit'. Fide
enoch translatus ē ne videret mortē: et nō
inueniebat' quia trāstulit illum dnūs. Ante
trāslacōnē enī testimoniū habuit placuisse
deo. Sine fide aūt impossibile est placere
deo. Credē enim opo:tet accedentē ad deū
quia est: et inquirentibus se remunerato: sit.
Fide noe responso accepto de hijs que ad-
huc nō videbant' metuens aptauit archā
in salutē domus sue: per quā damnauit mū-
dū: et iusticie que ꝑ fidem ē hereditatē ē institu-
tus. Fide qui vocat' abraham obediuit in lo-
cū exire quē acceptūrus erat in hereditatē:
et exijt nescaens quo iret. Fide demoratus ē
in terra repromissionis tanq̄ in aliena: in
casulis habitando cū ysaac et iacob coher-
dibus repromissionis eiusdē. Exspectabat
enim fundamenta habentē ciuitatē: cuius
artifex ⁊ conditor deus. Fide et ipsa sara ste-
rilis virtutē in cōceptione seminis accepit.
etiam ꝑter tempus etatis: qm̄ fidelē credi-
dit esse eū qui repromiserat. Propter qō ⁊
ab vno ortī sūt: et hoc emortuo tanq̄ sidera
celi in multitudinē: et sicut arena que est ad
orā maris innumerabilis. Juxta fidē defun-
cti sūt omēs isti nō acceptis repromissiōm-
bus: sed a longe eas aspicientes ⁊ salutan-
tes: et confitentes q̄ peregrini et hospites
sunt sup terrā. Qui enim hoc dicūt: significa-
nt se patriā inquirere. Et si quidē ipsius
meminissent de qua exierūt: habebāt vtiq;
tempus reūtendi. Nunc aūt meliorē appe-
tūt: id ē celestem. Ideo nō confundit' deus
vocari deus eorū. Parauit enī illis ciuitatē.

Fide obtulit abraham ysaac cū temptaret'.
et vnigenitū offerebat in quo susceperat re-
promissiones: ad quē dictū est q̄ in ysaac
vocabitur tibi semen: arbitrans q̄ et a mor-
tuis suscitare potens est deus. Vnde eū ⁊ in
parabolam accepit. Fide et de futuris bene-
dixit ysaac iacob ⁊ esau. Fide iacob moriēs
singulos filiorū ioseph benedixit: et adora-
uit fastigiū virge eius. Fide ioseph moriēs
de ꝑfectione filiorū israhel memoratus ē: et
de ossibus suis mādauit. Fide moyses natus
occultatus ē mensibus tribus a parentibus suis
eo q̄ vidissent elegantē infantē: et nō timu-
erūt regis edictū. Fide moyses grandis fa-
ctus negauit se esse filium filie pharaonis:
magis eligēs affligi cū ꝓplo dei q̄ tēporalis
peccati habere iocūditatē: maiores diuicias
estimans thesauro egipcōrū imperiū cristi.
Aspiciebat enim in remuneracōnem. Fide
reliquit egiptū: nō veritus āmositatē regis.
Inuisibilē enim tanq̄ videns sustinuit. Fide
celebrauit paschā ⁊ sanguinis effusionē: ne
qui vastabat ꝑmitua tangeret eos. Fide
transierūt mare rubrū tanq̄ ꝑ aridaz terrā:
quod experti egiptij deuorati sūt. Fide muri
iericho corruerūt circuitu diebus septē. Fide
raab meretrix nō perijt cū incredulis: exci-
piens exploratores cū pace. Et q̄d adhuc
dicā? Deficiet enim me tempus enarrātem
de gedion barach samson iepte dauid sa-
muhel et ꝓphetis: qui ꝑ fidē vicerūt regna
operati sūt iusticiā: adepti sunt repromissio-
nes. Obturauerūt ora leonū: extinxerūt impe-
tū ignis. Effugarūt aciem gladij: conualue-
rūt de infirmitate: fortes facti sunt in bello.
Castra verterūt exterorū: acceperūt mulie-
res de resurrectione mortuos suos. Alij aūt
distenti sūt non suscipientes redemptionē:
ut meliorē inuenirēt resurrectionē. Alij vero
ludibria et verbera experti insup ⁊ vincula et
carceres: lapidati sūt secti sūt tēptati sunt:
in occisione gladij mortui sūt. Circuierūt in
melotis in pellibus caprinis: egētes angusti-
ati afflicti quibus dignus non erat mūdus:
in solitudinibus errantes in montibus et spe-
lūcis ⁊ in cauernis tre. Et hij omēs testimo-
nio fidei ꝑbati nō acceperūt repromissionē:
deo ꝑ nobis melius aliquid ꝑuidēte: ut nō

sine nobis consummarentur. XII

Deoq; et nos tantā habētes impositā nubē testiū: deponētes omne pondus ⁊ circūstās nos peccatū per patiētiā curramus ad ꝓpositū nobis certamē. aspicientes in auctorē fidei. et consūmatorē ihesū: qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē. confusione contempta atq; in dextera sedis dei sedet. Recogitate enim eū qui talē sustinuit a peccatoribus adūsum semetipm contradictionē: ut ne fatigemini animis vestris deficiētes. Nondū enim usq; ad sanguinē restitistis aduersus peccatū repugnātes: et obliti estis consolationis que vobis tanq̄ filijs loquit̄ dicens. Fili mi noli negligē disciplinā domini: neq; fatigeris dū ab eo argueris. Quē enim diligit dōs castigat: flagellat aūt omnē filiū quē recipit. In disciplina pseuerate. Tanq̄ filijs vobis offert se deus. Quis enim filius quem non corripit pater? Quod si extra disciplinā estis. cuius pticipes facti sūt omes: ergo adulteri et non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostre eruditores habuimus: et reuerebam̄ eos. Num multomagis obtemperabimus patri spirituū ⁊ viuemus? Et illi quidē in tēpore paucoꝝ dieꝝ secōm voluntatē suā eruiebant nos: hic aūt ad id qd vtile est in recipiēdo sanctificacōꝝ eius. Omnis aūt disciplina in pseni quidez videtur nō esse gaudij. sed meroris: postea aūt fructū pacatissimū exercitatis per eam reddet iusticie. Propter quod remissas manus et soluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris. vt non claudicans quis erret: magis aūt sanetur. Pacē sequimini cum ommbus et sanctimoniam: sine qua nemo videbit deū. Contēplantes. ne quis desit gratie dei: ne qua radix amaritudinis sursū germinans impediat: et per illam inquinētur multi. Ne quis fornicator aut ꝓphanus ūt esau: q̄ ꝓpter vnā escam vendidit p̄imitiua sua. Scitote enī: qm̄ ⁊ postea cupiēs hereditare benedicōez reprobatus est. Non enī inuenit penitētie locū: quanq̄ cum lacrimis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tractabilē ⁊ accessibilē ignem et turbinez. et caligines et procellam ⁊ tube sonū et vocem verboꝝ: quā qui audierunt excusauerūt se ne eis fieret verbū. Non enī portabāt quod dicebat̄: et si bestia tetigerit montē lapidabitur. Et ita terribile erat qd̄ videbat̄. Moyses dixit. Exterritus sum et tremebūdus. Sed accessistis ad syon mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis ihrlim celestē. et multoꝝ miliū angeloꝝ frequētiā. et ecclesiā primitiuoꝝ qui conscripti sūt in celis: et iudicē omniū deū ⁊ spiritus iustoꝝ pfectoꝝ. et testamenti noui mediatorē ihesum: et sanguinis aspersionē. melius loquentē q̄ abel. Videte ne recusetis loquentē. Si enim illi non effugerūt recusantes eum qui sup terrā loquebatur. multomagis nos qui de celis loquentē nobis auertimus: cuius vox mouit terrā tūc: nūc autē repromittit dicens. Adhuc semel: et ego mouebo nō solū terrā sed et celū. Qd̄ aūt adhuc semel dicit: declarat mobiliū translacōnez tanq̄ factoꝝ: ut maneant ea que sūt immobilia. Itaq; regnū immobile suscipiētes habemus grāz: p quā seruiamus placētes deo cū metu ⁊ reuerētia. Etenī deus noster ignis consumēs ē. XIII

Caritas fraternitatis maneat in vobis: et hospitalitatē nolite obliuisci. Per hanc enim placuerūt quidam angelis hospicio receptis. Memētote vinctoꝝ tanq̄ simul vincti: et laborantiū tanq̄ ⁊ ipsi in corpore morātes. Honorabile conubiū in ōmibus: et thorus immaculatus. Fornicatores enim ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores sine auaricia: contenti pseniis. Ipse enim dixit. Nō te deseram neq; derelinquā: ita ut confidenter dicamus. Dominus michi adiutor est: nō timebo quid faciat michi homo. Memētote ꝓpositoꝝ vestroꝝ qui vobis locuti sūt verbū dei: quoꝝ intuentes exitū conuersacōnis. imitamini fidem. Ihesus cristus heri ⁊ hodie: ipse ⁊ in secula. Doctrinis varijs et peregrinis nolite abduci. Optimū ē enim gratia stabilire cor: nō escis que nō pfuerūt ambulāntib̄ in eis. Habemus altarē: de quo edere nō habent potestatē qui tabernaculo deseruiūt. Quoꝝ enim animaliū inferūt̄ sanguis p peccō in sancta p pontificē: hoꝝ corpora cremant̄ extra castra. Propter quod et ihesus ut sanctificaret p suū sanguinē populū. extra portā passus est. Exeamus igit̄

ad eū extra castra: improperiū eius portā-
tes. Non enim habemus hic manentē ciui-
tatē: sed futurā inquirimus. Per ipm ergo
offeramus hostiam laudis semp deo: id est
fructū labiorū ofitentiū nomini eius. Bene-
ficientie autē ⁊ cōmunionis nolite obliuisci.
Talib⁹ enim hostijs pmeretur deus. Obedi-
te ꝓpositis vestris: et subiacete eis. Ipsi enī
pnigilant quasi rationē p ānimabus vris
reddituri: ut cū gaudio hoc faciāt: ⁊ nō ge-
mentes. Hoc enim nō expedit vobis. Ora-
te p nobis. Confidimus enim q; bonā ōscī-
entiā habemus: in omnib⁹ bene volētes con-
uersari. Amplius autē depco: vos hoc face-
re: quo celerius restituar vobis. Deus au-
tem pacis qui eduxit de mortuis pastorem
magnū ouiū in sanguine testamenti eterni
dnm nostrū ihesū cristū. aptet vos in omni
bono vt faciatis eius voluntatē: faciens in
vobis quod placeat coram se p ihm xpm:
cui est gloria in secula seculorū amē. Rogo
autē vos fratres: ut sufferatis verbū solatij.
Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognosca-
te fratrem vestrū thimotheū dimissum: cum
quo si celerius venerit videbo vos. Saluta-
te omnes ꝓpositos vestros: et omnes sanctos.
Salutant vos de ytalia fratres. Gratia cū
omnib⁹ vobis amē. Explicit epla ad hebreos.

Incipit prefacio beati ieronimi pbri in librū
actuū aplorū

Cum psalmi-
sta: ambulabūt de virtutib⁹
in virtutes. Post apostoli
pauli epistolas ducū vno
vobis volumine translatas.
domnione ⁊ rogatiane carissimi. actus aplo-
rū opellitis vt transferā in latinū: quē librū
nulli dubiū est a luca anthioceno arte me-
dico. qui postea inseruiēs paulo apostolo
xpi factus est discipulus fuisse editū. Cer-
uices pmit imposita sepius oneris magni-
tudo: q; studia inuidorū reprehēsione dig-
putant ea que scribimus. Illorū nūq; odio
⁊ detractōe. iuuāte xpo meū silebit eloquiū.

Lucas igitur anthiocensis. natione sy-
rus. cuius laus in euangelio canitur. apud
antiochiā medicine artis egregius. et apo-
stolorū cristi discipulus fuit: postea vsq; ad
ofessionē paulū secutus aplm. sine crimine
in virginitate pmanens. deo maluit seruire.
Qui octogintā ⁊ quatuor ānos etatis agēs
in bithinia obiit plenus spū sancto: quo in-
stigante in achaie partib⁹ euāgeliū scribēs.
grecis fidelib⁹ incarnationē dni fideli narra-
tione ostendit: eundēq; ex stirpe dauid de-
scendisse monstrauit. Cui nō immerito scri-
bendorū actuū aplicorū potestas in ministe-
rio datur: ut deo in dū pleno. et filio pdicōis
extincto. oratione ab apostolis facta. sorte
dominice electōis numerus opleretur. sicq;
paulū osūmacōez apostolicis actib⁹ daret.
quādiu contra stimulū calcitrantē dominus
elegisset. Nō legētib⁹ ⁊ requirētib⁹ deū breui
volui ostēdere sermone: q; plixius aliq'd fa-
stidiētib⁹ p dicisse: sciēs q; operātē agricolā
oportet de suis fructib⁹ edere. Quē ita diui-
na subsecuta est gra: ut nō solum corporib⁹
sed etiā animabus. eius pficeret medicina.

Explicit pfacio Incipit liber actuū aplorū

Primū quidē sermonem
feci de omnib⁹ o theophi-
le que cepit ihs facere
et docere: usq; in diem
qua pcipiēs apostolis
p spiritū sanctū quos
elegit assumptus ē. Quib⁹
⁊ pbuit se ipm viuū post passionē suā
in multis argumentis. p dies quadraginta
apparens eis: et loquēs de regno dei. Et cō-
uescens pcepit eis ihrosolimis ne discedē-
rent. sed exspectarēt pmissionē patris quā
audistis inquit p os meū: q; iohānes quidē
baptizauit aqua: vos autē baptizabimini
spū sancto nō post multos hos dies. Igitur
qui conuenerāt interrogabāt eū dicētes. Dne:
si in tempore hoc restituis regnum israhel?
Dixit autē eis. Nō est vestrū nosse tempora
vel momēta que pater posuit in sua ptate: sed
accipietis virtutē supueniēntis spūs sancti in
vos: et eritis michi testes in ihrusalem ⁊ in
omni iudea ⁊ samaria. et usq; ad vltimum
terre. Et cum hec dixisset: videntib⁹ illis ele-
uatus ē: et nubes suscepit eū a oculis eorū.
Cūq; intuerent in celū euntē illū: ecce duo
viri astiterūt iuxta illos in vestib⁹ albis: qui
et dixerūt. Viri galilei quid statis aspicē-
tes in celū? Hic ihesus qui assumptus est a

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

vobis in celū: sic veniet quēadmodū vidi-
stis eū euntē in celū. Tūc reūsi sūt ihe ro soli-
mam a monte qui vocatur oliueti qui est iu-
xta ihe rusalē: sabbati habens iter. Et cū in-
troissent in cenaculū: ascenderūt vbi mane-
bat petrus ⁊ iohannes ⁊ iacobus ⁊ andre-
as philippus ⁊ thomas bartholome⁹ ⁊ ma-
the⁹: iacobus alphei ⁊ symō zelotes ⁊ iudas
iacobi. Hij omēs erant pseuerantes vnami-
miter in oratione cū mulieribꝫ et maria ma-
tre ihesu: ⁊ fratribꝫ eius. In diebꝫ illis exsur-
gēs petrus in medio fratrū dixit. Erat aūt
turba hominū simul fere centūuiginti. Viri
fratres: oportet implei scripturā quā p̄ dixit
spūs sanctus p os dauid de iuda qui fuit
dux eorꝫ qui oprehenderūt ihesū qui onume-
ratus erat in nobis: et sortitus est sortē mini-
sterij huius. Et hic quidē possedit agrum
de mercede iniquitatis: et suspensus crepuit
medius: et diffusa sūt omia viscera eius. Et
notū factū est omibꝫ habitantibꝫ ihe rusalē:
ita ut appellaretur ager ille lingua eorum
achel demach. hoc ē ager sanguinis. Scri-
ptū est enim in libro psalmorꝫ. Fiat omora-
tio eorꝫ deserta: et non sit qui inhabitet ī ea.
Et episcopatū eius accipiat alter. Oportet
ergo ex hijs viris qui nobiscū sūt ogrega-
ti in omi tempore quo intrauit ⁊ exiuit inter
nos dominus ihesus incipiēs a baptismate
iohannis vsqꝫ in diem qua assumptus est
a nobis: testem resurrectōis eius nobiscū
fieri vnū ex istis. Et statuerūt duos: ioseph
qui vocat barsabas. qui cognominatus ē
iustus: ⁊ mathiam. Et orantes dixerūt. Tu
domine qui corda nosti omniū: ostēde quē
elegeris ex hijs duobꝫ vnū accipere locu
mimisterij huius ⁊ apostolatus: de quo p̄ua-
ricatus est iudas vt abiret in locum suum.
Et dederunt sortes eis. Et cecidit sors sup
mathiam: et annumeratus ē cū vndecim aplis.

ET dū oplerentur dies pentha- ℣F
costes: erant omēs pariter in eodem
loco. Et factus est repente de celo sonus. tā-
quā aduenientis spūs vehementis: ⁊ repleuit
totam domū vbi erāt sedentes. Et apparue-
rūt illis dispartite lingue tanq̄ ignis: seditq̄
supra singulos eorꝫ. Et repleti sunt omnes
spū sancto: et ceperūt loqui varijs linguis
p ut spūs sanctus dabat eloqui illis. Erat
autē in ihe rusalē habitantes iudei viri reli-
giosi: ex omi nacōne que sub celo est. Facta
autē hac voce ouenit multitudo: et mente
ofusa ē: qm audiebat vnusquisq̄ lingua sua
illos loquētes. Stupebant autem omes: et
mirabantur dicētes. Nonne ecce omnes isti
qui loquūtur galilei sūt? Et quomodo nos
audiuimus vnusquisq̄ linguā nrām in qua
nati sumus? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite. et qui
habitāt mesopotamiā. iudeā. et capadociā.
ponthum. et asyam. frigiam. et pamphiliā.
egiptū ⁊ partes libie. que est circa cyrenen.
et aduene romani: iudei q̄q ⁊ p̄seliti cretes
et arabes: audiuimus eos loquētes nostris
linguis magnalia dei. Stupebāt aūt omes:
et mirabantur ad inuicē dicentes. Quid nam
vult hoc esse? Alij autē irridētes dicebant:
q̄ musto pleni sūt isti. Stans autē petrus
cum vndecim leuauit vocem suā: et locutus
est cū eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis ihe rlim
vniuersi hoc vobis notū sit: et auribꝫ percipi-
te verba mea. Non enim sicut vos estimatis
hij ebrij sūt: cū sit hora diei tertia. Sed hoc
est quod dictū est p ꝓphetam iohel. Et erit
in nouissimis diebꝫ dicit dominus effundā
de spū meo sup omēz carnē. Et ꝓphetabunt
filij vestri ⁊ filie vestre: et iuuenes vestri visio-
nes videbūt: ⁊ senores vestri somnia somni-
abūt. Et quidē sup seruos meos ⁊ ancillas
meas in diebꝫ illis effundā de spū meo et p-
phetabūt: et dabo p digia in celo sursū ⁊ sig
in terra deorsū: sanguinē ⁊ ignē et vaporem
fumi. Sol conuertetur in tenebras ⁊ luna in
sanguinē: āteqū veniat dies domini magn⁹
et manifestus. Et omis qui cūq̄ inuocauerit
nomē domini saluus erit. Viri israhelite: au-
dite verba hec. Ihesū nazarenū virū approba-
tum a deo in vobis virtutibꝫ ⁊ p digijs et si-
gnis que fecit deus p illū in medio vri sicut
scitis: hūc definito ofilio ⁊ p̄scientia dei tradi-
tum p manus iniquorꝫ. affigētes interemi-
stis. Quem deus suscitauit solutis doloribꝫ
inferni: iuxta quod impossibile erat teneri
illū ab eo. Dauid enim dicit in eū. Prouide-
bam dominū in ospectu meo semp: quoniā
a dextris est michi ne omouear. Propter
hoc letatum est cor meū et exultauit lingua

mea: insup & caro mea requiescet in spe. Quoniam nõ derelinques animã meã in inferno: nec dabis sanctũ tuũ videre corrupcõnem. Notas michi fecisti vias vite: replebis me iocũditate cũ facie tua. Viri fratres: liceat audẽter dicẽ ad vos de patriarcha dauid qm̃ defunctus est & sepultus est: et sepulcrũ eius ẽ apud nos usq; in hodiernũ diẽ. Propheta igit̃ cum esset & sciret q̃ iureiurando iurasset illi deus de fructu lũbi eius sedere sup sedẽ eius: prouidens locutus est de resurrectione cristi: q̃ neq; derelictus est in inferno. neq; caro eius vidit corruptionẽ. Hunc ihesũ resuscitauit deus: cuius omnes nos testes sumus. Dextera igit̃ dei exaltatus. et p̃missione spiritus sancti accepta a patre: effudit hoc donũ quod vos videtis & auditis. Non enim dauid ascendit in celũ. Dicit aũt ipse. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: donec ponã inimicos tuos scabellũ pedum tuorũ. Certissime sciat ergo omnis domus israhel: q̃ et dñm eũ & cristũ fecit deus hunc ihesũ quẽ vos crucifixistis. His aũt auditis compũcti sunt corde: et dixerũt ad petrũ et ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus aũt ad illos: penitentiam inquit agite. et baptizetur vnusquisq; vr̃m in nomine ihesu cristi in remissionẽ peccatorũ vestrorũ: et accipietis donũ spũs sancti. Vobis enim ẽ repromissio & filijs vr̃is: et omnibus qui longe sũt quoscunq; aduocauerit dñs deus noster. Alijs etiã verbis plurimis testificatus est: et exhortabatur eos dicens. Saluamini a generacõne ista praua. Qui ergo receperũt sermonẽ eius baptizati sũt: et apposite sũt in die illa anime circiter tria milia. Erant aũt pseuerantes in doctrina apostolorũ: et cõmunicacõne fractionis panis. et oracõnibus. Fiebat autẽ omni anime timor. Multa q̃q; pdigia & signa per apostolos in ihrusalẽ fiebant: et metus erat magnus in vniũsis. Omnes etiam qui credebant erãt pariter: et habebant omnia cõmuna. Possessiones & substantias vendebãt: et diuidebant illa omnib̃ put cuiq; opus erat. Quotidie quoq; pdurãtes vnammiter in tẽplo et frangentes circa domos panẽ sumebant cibũ cum exultacõne & simplicitate cordis: collaudãtes deũ & habẽtes gratiã ad omnẽ plebem. Dominus autem augebat qui salui fierent quotidie in idipsum.

III

Petrus autẽ & iohãnes ascendebãt in templũ: ad horam oracõnis nonã. Et quidã vir q̃ erat claudus ex vtero matris sue baiulabatur: quẽ ponebant quotidie ad portam templi que dicitur speciosa: ut peteret elemosinam ab intro cũtibus in templũ. Is cũ vidisset petrũ et iohãnem incipientes introire in templũ: rogabat ut elemosinã accipet. Intuens autem in eũ petrus cũ iohãne dixit. Respice in nos. At ille intẽdebat in eos: sperans se aliquid acceptur̃um ab eis. Petrus aũt dixit. Argentũ et aurũ non ẽ michi: qd̃ aũt habeo hoc tibi do. In nomine ihesu xp̃i nazareni surge & ambula. Et app̃hensa manũ eius dextera alleuauit eũ: et ptinus consolidate sũt bases eius & plante. Et exiliens stetit et ambulabat: et intrauit cũ illis in tẽplũ: ambulãs & exiliens & laudãs deũ. Et vidit omnis pplus eũ ambulantẽ: et laudantẽ deũ. Cognoscebant aũt illũ: q̃ ipse erat qui ad elemosinã sedebat ad speciosam portã tẽpli. Et impleti sũt stupore & extasi in eo q̃ contigerat illi. Cũ tenerent aũt petrũ & iohãnẽ: cucurrit omnis pplus ad eos ad porticũ que appellat̃ salomonis stupentes. Videns aũt petrus: respondit ad pplm. Viri israhelite q̃d miramini in hoc. aut nos q̃d intuemini: quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus abraham et deus ysaac et deus iacob. deus patrũ nostrorũ glorificauit filiũ suũ ihesũ: quẽ vos quidẽ tradidistis et negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos aũt sanctũ et iustũ negastis: et petistis virũ homicidã donari vobis: auctorem vero vite interfecistis. Quẽ deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sumus: et in fide nominis eius hũc quẽ vos videtis et nostis confirmauit nomẽ eiũs: et fides q̃ p eũ est dedit integram sanitatẽ istã in conspectu omnũ vestrũ. Et nũc fratres scio q̃ per ignorantiã fecistis: sicut et principes vestri. Deus aũt qui p̃nũciauit p os omnũ pphetarum pati cristũ suũ: sic impleuit. Penitemini igitur et conuertimini ut deleant̃ peccata vr̃a: ut cũ venerint tẽpora refrigerij a conspectu

dñi et miserit eũ qui p̃dicatus ẽ vobis ihm
cristũ: quẽ oportet quidẽ celũ recipere vsq
in tẽpora restitucõnis omniũ que locutus est
deus p os sanctorũ suorũ a seculo ꝓphetarũ.
Moyses quidẽ dixit. Quoniã ꝓphetã suscitabit vobis dñs deꝰ vester de fratribus vrís:
tanq̃ meipm audietis iuxta omnia quecũq
locutus fuerit vobis. Erit autẽ: omnis aia
que nõ audierit ꝓphetaꝫ illũ exterminabit
de plebe. Et omnes ꝓphete a samuhel et deinceps qui locuti sũt annũciauerũt dies istos.
Vos estis filij ꝓphetarũ et testamẽti: quod
disposuit deus ad patres nostros dicẽs ad
abrahaꝫ. Et in semine tuo bñdicentur omnes
familie terre. Vobis primũ deus suscitans
filium suũ misit eum benedicentẽ vobis: ut
auertat se vnusquisq a nequicia sua. IIIIE

Loquentibus autẽ illis ad ꝓplm. supuenerũt sacerdotes et magistratus templi et saducei. dolentes q̃ docerent ꝓplm et annũciarẽt in ihm resurrectionẽ ex mortuis:
et miserũt in eos manus: et posuerunt eos
in custodia in crastinũ. Erat aũt iam vespa.
Multi aũt eorũ qui audierant verbũ credidẽrũt. et factus ẽ numerus eorũ quasi milia.
Factũ est aũt in crastinũ ut congregarentur
principes eorũ et seniores et scribe in ihrlm:
et annas pnceps sacerdotũ. et cayphas. et
iohannes. et allexander. et quotquot erãt
de genẽ sacerdotali. Et statuentes eos in
medio interrogabãt. In qua virtute aut in
quo nomine fecistis hoc vos? Tũc repletus
spũ sancto petrus. dixit ad eos. Principes
populi et seniores: si nos hodie iudicamur in
bñfacto hominis infirmi in quo iste saluus
factus est: notum sit omnibus vobis et omni
plebi israhel quia in nomine dñi nostri ihesu
xpi nazareni quẽ vos crucifixistis quẽ deus
suscitauit a mortuis: in hoc iste astat coram
vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus
est a vobis edificãtibus. qui factus est in
caput anguli: et nõ est in alio aliquo salus.
Nec enim aliud nomẽ est sub celo datũ hominibus: in quo oporteat nos saluos fieri. Videntes aũt petri constantiã et iohãnis: cõpto
q̃ homines essent sine litteris et idiote am
mirabant: et cognoscebant eos q̃m cũ ihu
fuerãt. Hominẽ quoq videntes stantẽ cũ
eis qui curatus fuerat: nichil poterãt cõtradicẽ. Jusserũt aũt eos foras extra concilũ secedẽ: et conferebãt adinuicẽ dicẽtes. Quid
faciemus hominibus istis? Quoniã quidem
notũ signũ factũ est per eos omnibus habitãtibus ihrlm. Manifestũ est: et nõ possumus
negare. Sed ne amplius diuulgetur in populũ: cõminemur eis ne vltra loquantur in nomine hoc vlli hominũ. Et vocantes eos: denũciauerũt ne omnino loquerentur neq docerent in nomine ihesu. Petrus vero et iohãnes respondentes dixerũt ad eos. Si iustũ
ẽ in conspectu dei vos potius audire q̃ deũ:
iudicate. Non enim possumus que vidimus
et audiuimus nõ loqui. At illi cõminantes
dimiserũt eos: nõ inuenientes quõ punirẽt
eos ꝓpter ꝓplm: q̃ omnes clarificabãt id qõd
factũ erat in eo qõd acciderat. Annorũ enim
erat amplius q̃draginta homo: in quo fa
ctum fuerat signũ istud sanitatis. Dimissi
autẽ venerũt ad suos: et annũciauerũt eis
quanta ad eos pncipes sacerdotũ et seniores dixissent. Qui cũ audissent: vnanimiter
leuauerũt vocem ad deũ et dixerũt. Dñe tu
qui fecisti celũ et terrã mare et omnia que in
eis sũt: qui spiritu sancto p os patris nostri
dauid pueri tui dixisti quare fremuerũt gẽtes et populi meditati sunt mania. astiterũt
reges terre et pncipes conuenerũt in vnũ ad
uersus dñm et adũsus cristũ eius: cõuenerũt
enim vere in ciuitate ista adũsus sanctum
puerũ tuũ ihesũ quẽ vnxisti herodes et pontius pylatus cũ gentibus et populis israhel: fa
cere que manus tua et consiliũ tuũ decreuerũt
fieri. Et nũc dñe respice in minas eorũ: et da
seruis tuis cũ omni fiducia loqui verbũ tuũ
in eo q̃ manũ tuã extendas ad sanitates et
signa et ꝓdigia fieri p nomẽ sancti filij tui
ihesu. Et cũ oraũssent motus est locus in quo
erant congregati: et repleti sũt omnes spũ
sancto: et loquebantur verbum dei cũ fiducia.
Multitudinis aũt credentiũ erat cor vnũ et
anima vna: nec quisq̃ eorũ que possidebat
aliquid suũ esse dicebat: sed erãt illis omnia
cõmuna. Et virtute magna reddebãt apli
testimoniũ resurrectionis ihu cristi dñi nri:
et gratia magna erat in omnibus illis. Neq
enim quisq̃ egens erat inter illos. Quotq̃t

enim possessores agrorum aut domorum erant:
vendentes afferebant pretia eorum que vende-
bant: et ponebant ante pedes apostolorum. Divi-
debatur autem singulis prout cuiquam opus erat.
Joseph aut qui cognominatus est barsabas
ab apostolis quod est interpretatum filius conso-
lationis levites cyprius genere cum haberet
agrum vendidit eum: et attulit pecunium et posuit
ante pedes apostolorum. V

Vir autem quidam nomine ananias cum
saphira uxore sua vendidit agrum: et fraudavi-
vit de pretio agri conscia uxore sua: et afferens
partem quandam ad pedes apostolorum posuit. Di-
xit aut petrus ad ananiam. Anania cur tem-
ptavit satanas cor tuum mentiri te spiritui
sancto: et fraudare de pretio agri? Nonne ma-
nens tibi manebat: et venundatum in tua erat
potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc
rem? Non es mentitus hominibus sed deo. Au-
diens autem ananias hec verba: cecidit et ex-
spiravit. Et factus est timor magnus super
omnes qui audierunt. Surgentes autem iuve-
nes amoverunt eum: et efferentes sepelierunt.
Factum est autem quasi horarum trium spacium: et
uxor ipsius nescienes quod factum fuerat intro-
ivit. Dixit autem ei petrus. Dic michi: si tanti
agrum vendidistis. At illa dixit. Etiam tanti.
Petrus autem ad eam. Quid utique convenit
vobis temptare spiritum domini? Ecce pedes
eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium: et effe-
rent te. Confestim cecidit ante pedes eius:
et exspiravit. Intrantes aut iuvenes invene-
runt illam mortuam: et extulerunt et sepelierunt ad
virum suum. Et factus est timor magnus in uni-
versa ecclesia: et in omnes qui audierunt hec.
Per manus autem apostolorum fiebant signa et pro-
digia multa in plebe. Et erant unanimiter
omnes in porticu salomonis. Ceterorum aut
nemo audebat iungere se illis: sed magni-
ficabat eos plebs. Magis autem augebatur
credentium in domino multitudo virorum ac mulie-
rum: ita ut in plateas eicerent infirmos et po-
nerent in lectulis ac grabatis ut veniente pe-
tro saltem umbra illius obumbraret quemquam
illorum: et liberarentur omnes ab infirmitatibus
suis. Concurrebat aut et multitudo vicina-
rum ciuitatum hierusalem. afferentes egros
et vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur
omnes. Exsurgens autem princeps sacerdotum
et omnes qui cum illo erant que est heresis sadu-
ceorum repleti sunt zelo: et iniecerunt manus in
apostolos: et posuerunt eos in custodia publica.
Angelus autem domini per noctem aperiens ianu-
as carceris et educens eos dixit. Ite: et stan-
tes loquimini in templo plebi omnia verba
vite huius. Qui cum audissent intraverunt di-
luculo in templum: et docebant. Adveniens
autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant
convocaverunt concilium et omnes seniores fi-
liorum israhel: et miserunt ad carcerem ut adduc-
erentur. Cum autem venissent ministri et apro
carcere non invenissent illos: reversi nunciaverunt
dicentes. Carcerem quidem invenimus clausum
cum omni diligentia: et custodes stantes ante
ianuas: aperientes autem neminem intus inve-
nimus. Ut aut audierunt hos verbos magi-
stratus templi et principes sacerdotum: ambi-
gebant de illis quidnam fieret. Adveniens
autem quidam nunciavit eis: quia ecce viri quos
posuistis in carcere sunt in templo stantes: et do-
centes plebem. Tunc abiit magistratus cum
ministris: et adduxit illos sine vi. Timebant
enim plebem ne lapidarentur. Et cum adduxis-
sent illos: statuerunt in concilio. Et interroga-
vit eos princeps sacerdotum dicens. Preci-
piendo precepimus vobis ne doceretis in
nomine isto: et ecce replestis hierusalem do-
ctrina vestra: et vultis inducere super nos san-
guinem hominis istius. Respondens autem pe-
trus et apli dixerunt. Obedire oportet deo
magis quam hominibus. Deus patrum nostrorum
suscitavit iesum: quem vos interemistis suspen-
dentes in ligno. Hunc principem dexterum salva-
torem exaltavit dextera sua ad dandam pe-
nitentiam israhel et remissionem peccatorum: et
nos sumus testes horum verborum: et spiritus
sanctus quem dedit deus omnibus obedientibus
sibi. Hec cum audissent dissecabantur: et cogi-
tabant interficere illos. Surgens aut quidam
in concilio phariseus nomine gamaliel le-
gis doctor honorabilis universe plebi: iussit
foras ad breve homines fieri. Dixitque ad il-
los. Viri israhelite attendite vobis sup ho-
minibus istis: quid acturi sitis. Ante hos
enim dies exiit theodas dicens se esse ali-
quem: cui consensit numerus virorum circiter

quadringentorum: qui occisus est et omnes
qui credebant ei dissipati sunt: et redacti ad
nihilum. Post hunc exortus est iudas galileus in
diebus professionis: et auertit populum post se. Et
omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt: et ipse
periit. Et nunc itaque dico vobis: discedite ab
hominibus istis: et sinite illos. Quoniam si est ex
hominibus consilium hoc aut opus: dissoluetur:
si vero ex deo est non poteritis dissoluere: ne
forte et deo repugnare videamini. Consenserunt
autem illi: et cum uocantes apostolos cesis denunci-
auerunt ne omnino loquerentur in nomine iesu:
et dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gau-
dentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt
pro nomine iesu contumeliam pati. Omni autem
die non cessabant in templo et circa domos
docentes: et euangelizantes xpm iesum. VI

In diebus autem illis crescente numero disci-
pulorum factum est murmur grecorum adusus
hebreos: eo quod despicerentur in ministerio
quotidiano uidue eorum. Conuocantes autem
duodecim multitudinem discipulorum dixerunt.
Non est equum nos derelinquere verbum dei: et
ministrare mensis. Considerate ergo fres
viros ex vobis boni testimonij septem ple-
nos spiritu sancto et sapientia: quos constituamus
super hoc opus. Nos vero oratione et mini-
sterio verbi instantes erimus. Et placuit ser-
mo coram omni multitudine. Et elegerunt
stephanum virum plenum fide et spiritu sancto: et
philippum et prochorum et nycanorem et thimonem
et parmenam et nicolaum aduenam anthiocen-
num. Hos statuerunt ante conspectum apl'orum:
et orantes imposuerunt eis manus. Et verbum
domini crescebat: et multiplicabatur numerus
discipulorum in iherusalem valde. Multa etiam
turba sacerdotum obediebat fidei. Stephanus
autem plenus gratia et fortitudine facie-
bat prodigia et signa magna in plo. Surrex-
erunt autem quidam de synagoga que appel-
labatur libertinorum et cyrenensium et alexan-
drinorum: et eorum qui erant a cilicia et asia di-
sputantes cum stephano: et non poterant re-
sistere sapientie et spiritui qui loquebatur: pro-
pter quod redarguerentur ab eo cum omni fidu-
cia. Tunc suborserunt viros qui dicerent se au-
disse eum dicentem verba blasphemie in moysen
et deum. Commouerunt itaque plebem et seniores
et scribas: et concurrentes rapuerunt eum et addu-
xerunt in concilium: et statuerunt falsos testes qui
dicerent. Homo iste non cessat loqui verba
adversus locum sanctum et legem. Audiuimus
enim eum dicentem: quoniam ihesus nazarenus hic
destruet locum istum: et mutabit traditiones
quas tradidit nobis moyses. Et intuentes
eum omnes qui sedebant in concilio: viderunt faciem eius
tanquam faciem angeli. Dixit autem princeps sacer-
dotum: si hec ita se haberent. Qui ait. VII

Viri fres et pres audite. Deus glorie
apparuit patri nro abrahe cum esset in
mesopotamia priusquam moraretur in carran: et
dixit ad illum. Exi de terra tua et de cognatio-
ne tua: et veni in terram quam monstrauero tibi.
Tunc exiit de terra chaldeorum: et habitauit
in charran. Et inde postquam mortuus est pater
eius transtulit illum in terram istam: in qua nunc
vos habitatis. Et non dedit illi hereditatem
in ea nec passum pedis: sed repromisit dare
illi eam in possessionem et semini eius post ipsum:
cum non haberet filium. Locutus est autem deus:
quia erit semen eius accola in terra aliena:
et seruitutem eos subicient et male tractabunt
eos annis quadringentis: et gentem cui fue-
rint iudicabo ego dicit dns. Et post hec
exibunt: et deseruient michi in loco isto. Et
dedit illi testamentum circumcisionis. et sic genuit
ysaac et circumcidit eum die octauo: et ysaac ia-
cob: et iacob duodecim priarchas. Et patri-
arche emulantes ioseph vendiderunt in egi-
ptum: et erat deus cum eo. Et eripuit eum ex omni-
bus tribulationibus eius: et dedit ei gratiam et
sapientiam in conspectu pharaonis regis egi-
ptiorum: et constituit eum ipsum super egiptum et
super omnem domum suam. Venit autem fames in
uniuersam egiptum et chanaan et tribulatio ma-
gna: et non inuenebant cibos patres nostri.
Cum audisset autem iacob esse frumentum in egi-
pto: misit patres nostros primum: et in secundo
cognitus est ioseph a fratribus suis: et mani-
festatum est pharaoni genus eius. Mittens
autem ioseph accersiuit iacob patrem suum: et
omnem cognationem suam in animabus septua-
ginta quinque. Et descendit iacob in egiptum: et
defunctus est ipse et patres nostri. Et transla-
ti sunt in sichem: et positi sunt in sepulcro quod
emit abraham precio argenti a filijs emor

filij sicḡem. Cū autē appropinquāret tempus
promissionis quā ꝓfessus erat deus abrahe
creuit populus ⁊ multiplicatus ē in egipto:
quoadusq; surrexit alius rex ī egipto q̄ nō
sciebat ioseph. Hic circūuenēs genus no-
strū afflixit patres nostros: ut exponerent
infantes suos ne viuificarēntur. Eodem tpe
natus est moyses. et fuit gratus deo: qui nu-
tritus ē tribus mensibꝫ in domo patris sui.
Exposito aūt illo sustulit eū filia pharaonis:
et nutriuit eū sibi in filiū. Et eruditus ē moy-
ses omni sapientia egiptiorꝫ: et erat potens
in ꝟbis ⁊ in operibꝫ suis. Cū autē impleret
ei quadraginta annorꝫ tēpus: ascendit in
cor eius ut visitaret fratres suos filios israhel.
Et cū vidisset quendā iniuriā patientē
vindicauit illū: et fecit vltionē ei qui iniuriā
sustinebat percusso egiptio. Existimabat au-
tem intelligēt fratres: qm̄ deus p manū ipius
daret salutē illis. At illi nō intellexerūt. Se-
quenti vero die apparuit illis litigantibꝫ: et
reconciliabat eos in pace dicens. Viri: frēs
estis. Vt quid nocens alterutrū? Qui autē
iniuriaz faciebat pximo: repulit eū dicens.
Quis te ꝓstituit principem ⁊ iudicem super
nos? Nūquid interficere me tu vis. quēad-
modū interfecisti hieri egiptiū? Fugit autē
moyses in verbo isto: et factus est aduena
in terra madian: vbi generauit filios duos.
Et expletis ānis quadraginta: apparuit illi
in deserto montis syna angelus in igne flāme
rubi. Moyses autē videns admiratus est
visū. Et accedēte illo ut cōsideraret: facta
est ad eū vox dñi dicēs. Ego sū deus patrū
tuorꝫ: deus abrahaz. deus ysaac. et deus ia-
cob. Tremefactus autē moyses: non aude-
bat considerare. Dixit aūt illi deus. Solue
calciamēta pedū tuorꝫ. Locus enim in quo
stas terra sancta est. Videns vidi afflictō-
nez populi mei qui est in egipto: et gemitū
eorꝫ audiui: et descendi liberare eos. Et nūc
veni mittā te in egiptū. Hūc moysen quem
negauerūt dicentes quis te ꝓstituit princi-
pem et iudicem: hunc deus principem et re-
demptorez misit cū manu angeli q̄ apparuit
illi in rubo. Hic eduxit illos facēs ꝓdigia
et signa in terra egiptia ⁊ in rubro mari: et in
deserto annis quadraginta. Hic est moyses
qui dixit filijs israhel. Prophētā suscitabit
vob deus de fratribꝫ vestris: tanq̄ me ipsū
audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in soli-
tudine cū angelo qui loquebat̄ ei in monte
syna et cū patribꝫ nostris: qui accepit ꝟba
vite dare nobis. Cui noluerūt obedire pa-
tres nostri: sed repulerūt ⁊ auersi sūt cor-
dibus suis in egiptū: dicentes ad aaron. Fac
nobis deos qui p̄cedant nos. Moysi enim
hunc q̄ eduxit nos de terra egipti: nescimus
quid factū sit ei. Et vitulū fecerūt in diebus
illis: et obtulerunt hostiam simulacro: et le-
tabant̄ in operibus manuū suarꝫ. Conuertit
autē deus: et tradidit eos seruire militie celi:
sicut scriptū est in libro ꝓphetarꝫ. Nūquid
victimas aut hostias obtulistis michi ānis
quadraginta in deserto domus israhel? Et
suscepistis tabernaculū moloch ⁊ sidus dei
vestri rempham. figuras quas fecistis ado-
rare eas: et transferam vos trans babilonē.
Tabernaculū testimonij fuit cū patribꝫ no-
stris in deserto sicē disposuit illis deus loquēs
ad moysen: ut faceret illud secūdū formam
quā viderat. Quod ⁊ induxerūt suscipiētes
patres nostri cū ihesu in possessionē gentiū:
quas expulit deus a facie patrū nrorꝫ usq;
in diebꝫ dauid. Qui inuenit grām ante deū:
et petiit ut inuenret tabernaculū deo iacob.
Salomon autē edificauit illi domū. Sed
non excelsus in manufactis habitat: sicut
p ꝓphetam dicit. Celū michi sedes est: terra
autē scabellū pedū meorꝫ. Quam domū edi-
ficabitis michi dicit dñs: aut quis locus re-
quietionis mee est? Nōne manus mea fecit
hec omnia? Dura ceruice et incircūcisi cor-
dibus ⁊ auribus. vos semp spiritui sancto re-
stitistis: sicut patres vri et vos. Quē ꝓphe-
tarꝫ non sunt pseculi prēs vestri? Et occide-
runt eos qui prenūciabant de aduētu iusti:
cuius vos nūc p̄ditores ⁊ homicide fuistis:
qui accepistis legē in dispositiōne angelorꝫ
et non custodistis. Audientes autē hec disse-
cabant̄ cordibꝫ suis: et stridebant dentibus
in eū. Cū autē esset plenus spiritu sancto. in-
tendens in celū vidit gloriam dei: et ihesum
stantē a dextris dei. Et ait. Ecce video celos
apertos: et filiū hominis stantē a dextris vir-
tutis dei. Exclamantes autē voce magna

continuerũt aures suas: et impetũ fecerunt
vnanimiter in eũ. Et eicientes eũ extra ciui-
tatem lapidabant: et testes deposuerũt ve-
stimenta sua secus pedes adolescentis: qui
vocabat' saulus. Et lapidabant stephanũ
inuocantẽ et dicentẽ. Dñe ihesu suscipe spiri-
tũ meũ. Positis aũt genib: clamauit voce
magna dicẽs. Dñe: ne statuas illis hoc pecm.
Et cũ hoc dixissẽ: obdormiuit. VIII

SAulus autẽ erat ꝯsentiens nece eius.
Facta est autẽ in illa die ꝓsecutio ma-
gna in ecclesia que erat ihrosolimis: et oes
dispersi sũt ꝑ regiones iudee ⁊ samarie pre-
ter apostolos. Curauerũt aũt stephanum
viri timorati: et fecerũt planctũ magnũ sup
eũ. Saulus aũt deuastabat ecclesiaz per do-
mos intrans: et trahens viros ac mulieres.
tradebat in custodiam. Igitur q̃ dispsi erãt
ꝑ transibant euangelizantes ꝟbum dei. Phi-
lippus autez descendens in ciuitatẽ samarie
predicabat illis cristũ. Intendebant autez
turbe his que a philippo dicebantur vnam-
miter audientes: et videntes signa que fa-
ciebat. Multi enim eorꝫ qui habebant spũs
immũdos: clamãtes voce magna exiebãt.
Multi aũt paralitici et claudi curati sũt. Fa-
ctum est ergo gaudiũ magnũ in illa ciuita-
te. Vir aũt quidã nomine symon qui ante
fuerat in ciuitate magus seducens gentem
samarie dicens se esse aliquem magnũ: cui
auscultabant omnes a mimmo usq̃ ad ma-
ximũ dicentes: hic est virtus dei que vocat'
magna. Attendebant aũt eũ: ꝓter quod
multo tempore magicis suis dementasset eos.
Cũ vero credidissent philippo euãgelizan-
ti de regno dei: in nomine ihesu cristi baptiza-
bant' viri ac mulieres. Tũc symõ ⁊ ipe cre-
didit: et cũ baptizatus esset adherebat phi-
lippo. Videns etiam signa et virtutes maxi-
mas fieri: stupens ammirabatur. Cum autẽ
audissent apostoli qui erant in ihrosolimis
quia recepisset samaria verbũ dei: miserunt
ad eos petrũ et iohannẽ. Qui cũ venissent
orauerũt pro ipsis: ut acciperent spiritũ san-
ctũ. Nondũ enim in quenq̃ illorꝫ venerat:
sed baptizati tantũ erant in nomine domini
ihesu. Tunc imponebãt manus sup illos: et
accipiebant spiritũ sanctũ. Cũ vidisset aũt
symon q̃ ꝑ impositionẽ manus apostolorꝫ
daretur spiritus sanctus: obtulit eis pecu-
am dicens. Date et michi hanc potestatem:
vt cuicũq̃ imposuero manus accipiat spũ
sanctũ. Petrus autẽ dixit ad eum. Pecunia
tua tecũ sit in perditionẽ: qm̃ donũ dei existi-
masti pecunia possideri. Non est enim tibi
pars neq̃ sors in ꝟmone isto. Cor enim tuũ
nõ est rectũ coramdeo. Penitentiã itaq̃ age
ab hac nequicia tua: et roga deũ si forte re-
mittatur tibi hec cogitacõ cordis tui. In fel-
le enim amaritudinis ⁊ obligatione iniqui-
tatis video te esse. Respondens aũt symon
dixit. Precamini vos pro me ad dñm: ut mi-
chil veniat sup me horꝫ que dixistis. Et illi
quidẽ testificati et locuti verbũ domini redi-
bant ierosolimaz: et multis regiombꝫ sama-
ritanorꝫ euangelizabant. Angelus autẽ do-
mini locutus ẽ ad philippũ dicens. Surge:
et vade cõtra meridianũ ad viam q̃ descen-
dit ad ihrusalez in gazã: hec est deserta. Et
surgẽs abijt. Et ecce vir ethiops eunuchus
potens candacis regine ethiopũ. qui erat
super omnes gazas eius venerat adorare
in iherusalẽ: et reũtebatur sedens supra cur-
rũ suũ. legẽsq̃ ysaiã ꝓphã. Dixit aũt spũs
philippo. Accede: et adiunge te ad currum
istũ. Accurrens autẽ philippus: audiuit eũ
legentẽ ysaiam ꝓphetam et dixit. Putasne
intelligis q̃ legis? Qui ait. Et quõ possum:
si non aliquis ostenderit michi? Rogauitq̃
philippũ ut ascẽderet: et sederet secũ. Locus
autẽ scripture quã legebat erat hic. Tanq̃
ouis ad occisionẽ ductus est: et sicut agnus
coram tondente se sine voce. sic nõ aperuit
os suũ. In humilitate iudicũ eius sublatus
est. Generationẽ eius q̃s enarrabit? Quo-
niam tollet' de terra vita eius. Respondens
autez eunuchus philippo dixit. Obsecro te.
de quo ꝓphetam dicit hoc? De se an de alio ali-
quo? Aperiens aũt philippus os suũ: et inci-
piens a scriptura ista: euangelizauit illi ihe-
sum. Et dũ irent per viam: venerũt ad quan-
dam aquam. Et ait eunuchus. Ecce aqua.
Quis ꝓhibet me baptizari? Dixit autez phi-
lippus. Si credis ex toto corde licet. Et re-
spondens ait. Credo filiũ dei esse ihesum cri-
stum. Et iussit stare currũ. Et descenderunt

vterq; in aquam philippus ⁊ eunuchus: et
baptizauit eũ. Cũ autẽ ascendisset de aqua
spiritus domini rapuit philippum: et ampliꝰ
non vidit eũ eunuchus. Ibat aũt per viam
suam gaudens. Philippus aũt inuentus ẽ
in azoto: et ptransiens euãgelizabat ciuita-
tibus cũctis donec veniret cesaream. IX

Saulus aũt adhuc spirans minarũ ⁊
cedis in discipulos domini accessit ad
principem sacerdotũ. et petijt ab eo episto-
las in damascũ ad synagogas: ut si quos
inuenisset huius vie viros ac mulieres: vin-
ctos pducẽt in ihẞrusalẽ. Et cũ iter faceret:
contigit ut appropinq̃ret damasco. Et subi-
to circũfulsit eũ lux de celo: et cadẽs in terrã
audiuit vocem dicentẽ sibi. Saule saule:
quid me psequeris? Qui dixit. Quis es do-
mine? Et ille. Ego sũ ihẞsus: quẽ tu pseque-
ris. Durũ est tibi ꝓtra stimulũ calcitrare. Et
tremens ac stupẽs dixit. Dñe: quid me vis
facere? Et dñs ad eũ. Surge ⁊ ingredere
ciuitatẽ: et ibi dicet̃ tibi quid te oportet fa-
cere. Viri autẽ illi qui comitabant̃ cum eo
stabant stupefacti: audiẽtes quidẽ vocẽ:
neminẽ autẽ videntes. Surrexit aũt saul-
us de terra: apertisq; oculis nichil videbat.
Ad manus aũt illũ traẞentes introduxerũt
damascũ. Et erat ibi tribus diebus non vi-
dens: et non manducauit neq; bibit. Erat
autez quidam discipulus damasci nomine
ananias. Et dixit ad illũ in visu dñs. Anania.
At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus ad eũ.
Surge ⁊ vade in vicũ qui vocatur rectus:
et quere in domo iude saulũ nomine thar-
sensem. Ecce enim orat. Et vidit virũ anani-
am nomine introeũtem: et imponentez sibi
manus ut visum recipiat. Respondit autem
ananias. Dñe audiui a multis de viro hoc:
quãta mala fecerit sanctis tuis in ihẞrusalẽ.
Et hic habet potestatẽ a principibus sacer-
dotũ: alligandi omnes qui inuocant nomẽ
tuũ. Dixit autẽ ad eũ dominus. Vade: qm̃
vas electionis ẽ michi iste: ut portet nomẽ
meũ coꝝ gentib̃ et regibus et filijs israhel.
Ego enim ostendã illi: quanta oportet eũ
p nomine meo pati. Et abijt ananias et in-
troiuit in domũ: et imponẽs ei manus dixit.
Saule frater: dominus misit me ihesus. q̃
apparuit tibi in via qua veniebas: ut videas
et implearis spiritu sancto. Et confestim ce-
ciderẽt ab oculis eius tanq̃ squame: et visũ
recepit. Et surgens baptizatus est: et cũ ac-
cepisset cibũ ꝓfortatus est. Fuit aũt cũ disci-
pulis qui erant damasci p dies aliquot. Et
continuo ingressus in synagogas predica-
bat ihẞsũ: qm̃ hic est filius dei. Stupebant
autẽ omnes qui eũ audiebant: et dicebant.
Nõne hic est qui expugnabat in ihẞrusalẽ
eos qui inuocabant nomen istud? Et huc
ad hoc venit: ut vinctos illos duceret ad
principes sacerdotũ. Saulus autez multo
magis ꝓualescebat ⁊ confundebat iudeos
qui habitabãt damasci: affirmãs qm̃ hic ẽ
cristus. Cũ autẽ implerent̃ dies multi: con-
siliũ fecerũt in vnũ iudei ut eum interficerẽt.
Note autem facte sunt saulo insidie eorum.
Custodiebant aũt et portas die ac nocte:
ut eũ interficerent. Accipientes aũt eũ disci-
puli eius nocte p murũ dimiserunt eũ: sum-
mittentes in sporta. Cũ aũt venisset in ihrlm
temptabat se iũgẽ discipulis: et oẽs time-
bant eũ: non credentes q̃ esset discipulus.
Barnabas aũt appẞhensũ illũ duxit ad apo-
stolos: et narrauit illis quõ in via vidisset
dñm et q̃ locutus est ei: et quõ in damasco
fiducialiter egerit in nomine ihesu. Et erat
cũ illis intrans ⁊ exiens in ihẞrusalẽ: fiduci-
aliter agens in nomine dñi. Loquebat̃q̃
gentib̃ et disputabat cũ grecis: illi autem
querebant occidẽ eum. Quod cũ ꝓgnouis-
sent fratres deduxerũt eũ cesareã: et dimise-
rũt tharsũ. Ecclesia quidẽ per totam iudeã
et galileã et samariã habebat pacẽ: et edifi-
cabatur ambulans in timore dñi: et ꝓsolacõ-
ne sancti spiritus replebatur. Factũ est aũt
petrũ dũ ptransiret vniũsos deuenire ad san-
ctos qui habitabant lidde. Inuenit autez
ibi hominẽ quendã nomine eneã ab annis
octo iacentẽ in grabbato: qui erat paralitic-
us. Et ait illi petrus. Enea: sanet te domin?
ihesus cristus. Surge: et sterne tibi. Et ꝓnu-
uo surrexit. Et viderũt illũ omnes qui ha-
bitabant lidde ⁊ sarone: qui ꝓuersi sunt ad
dominũ. In ioppe aũt fuit quedã discipula
nomine tabita: que interptata dicit̃ dorcas.
Hec erat plena operib̃ boni ⁊ elemosinis

quas faciebat. Factū est aūt ī diebus illis:
vt īfirmata moreretur. Quā cū lauassent:
posuerūt eam ī cenaculo. Cū autē ꝓpe esset
lidda ab ioppe: discipuli audiētes quia pe-
trus esset ī ea miserūt duos viros ad eum:
rogantes. ne pigriteris venire usq; ad nos.
Exsurgens aūt petrus: venit cū illis. Et cū
aduenisset duxerūt illū ī cenaculū: et circū-
steterūt illū omnes vidue flentes: et osten-
dentes ei tunicas ⁊ vestes q̄s faciebat illis
dorcas. Eiectis aūt omnib⁹ foras. petrus po-
nens genua orauit: et ꝯuſus ad corpus di-
xit. Thabita surge. At illa aperuit oculos:
et viso petro resedit. Dans aūt illi manū ere-
xit eam: et cū vocasset sanctos et viduas as-
signauit eam viuā. Notū aūt factū est per
vniuſam ioppen et crediderūt multi ī do-
mino. Factū est aūt ut dies multos moare-
tur ī ioppe apud symonē quendā coriariū.

X

Vir autē quidam erat ī cesarea
nomine cornelius centurio cohortis
que dicit' ytalica. religiosus ac timens deū
cū omni domo sua: faciens elemosinas mul-
tas plebi: et deprecans deū semp. Is vidit ī
visu manifeste quasi hora diei nona ãgelū
dei īroeuntē ad se: et dicentē sibi. Corneli.
At ille intuens eū: timore correptus dixit.
Quis es dñe? Dixit autē illi. Orationes tue
et elemosine tue ascenderūt ī memoriā ī
conspectu dñi. Et nūc mitte viros ī ioppen:
et accersi symonē quendā qui cognomina-
tur petrus. Hic hospitat' apud symonem
quendā coriariū: cuius ē domus iuxta ma-
re. Hic dicet tibi: quid te oportеat facē. Et
cū discessisset angelus qui loquebatur illi:
vocauit duos domesticos suos et militem
timentē dñm ex hijs qui illi parebāt. Qui-
bus cū narrasset omia: misit illos ī ioppen.
Postera aūt die iter illis facentib⁹ et appro-
pinquantib⁹ ciuitati: ascendit petrus ī su-
perioꝛa ut oraret circa horam sextam. Et cū
esuriret voluit gustare. Parantib⁹ aūt illis:
cecidit sup eū mentis excessus. Et vidit ce-
lum apertū: et descendens vas quoddam
velut linteū magnū quatuor initijs sūmit-
ti de celo ī terrā: ī quo erāt omia quadru-
pedia et serpentia terre. et volatilia celi. Et
facta est vox ad eū. Surge petre: occide
et manduca. Ait autē petrus. Absit dñe: q̄
nunq̄ māducaui omne ꝯmune et immūdū.
Et vox iterū secūdo ad eū. Que deus purifi-
cauit: tu cōmune ne dixeris. Hoc aūt factū
est per ter. Et statim receptū est vas ī celū.
Et dū ītra se hesitaret petrus quidnā esset
visio quā vidisset: ecce viri qui missi erant a
cornelio īquirentes domū symonis. astite-
rūt ad ianuam. Et cū vocassent: interroga-
bant si symon qui cognominat' petrus illic
haberet hospitū. Petro autē cogitante de
visione: dixit spiritus ei. Ecce viri tres que-
rūt te. Surge itaq; et descende: et vade cū
eis nichil dubitans: quia ego misi illos. De-
scendēs autē petrus ad viros dixit. Ecce
ego sum quē queritis. Que causa est ꝓpter
quā venistis? Qui dixerūt. Cornelius centu-
rio vir iustus ⁊ timens deū et testimoniū ha-
bens ab vniuſa gente iudeorū: responsū ac-
cepit ab angelo sancto accersiri te ī domū
suam: et audire verba abs te. Introducens
ergo eos recepit hospicio. Sequēn aūt die
surgens. profectus est cū illis: et quidā ex
fratrib⁹ ab ioppe comitati sūt cū eo. Altera
autē die ītrouuit cesaream: cornelius vero
exspectabat illos: cōuocatis cognatis suis
et necessarijs amicis. Et factū est cū ītro-
isset petrus. obuius venit ei cornelius: et ꝓci-
dens ad pedes eius adorauit. Petrus vero
eleuauit eū dicens. Surge: et ego ipse hō
sum. Et loquens cum illo ītrauit: et inuenit
multos qui ꝯuenerāt: dixitq; ad illos. Vos
scitis quō abominatū sit viro iudeo ꝯiūgi
aut accedere ad alienigenam. Sed michi
ostendit deus nemnē ꝯmunē aut immūdū
dicē hominē: ꝓpter qō sine dubitacōne veni
accersitus. Interrogo ergo: quāobcausam
accersisti me. Et cornelius ait. A nudiusquar-
tana die usq; ad hanc horā orans erā hora
nona ī domo mea: ⁊ ecce vir stetit ante me
ī veste candida: et ait. Corneli exaudita ē
oratio tua: et elemosine tue ꝯmemorate sūt
ī ꝯspectu dei. Mitte ergo ī ioppen et accer-
si symonē qui cognominat' petrus: hic ho-
spitatur ī domo symonis coriarij iuxta ma-
re. Confestim ergo misi ad te: et tu bñfecisti
veniendo. Nunc ergo omnes nos ī cōspe-
ctu tuo assumus: audire omnia quecūq; tibi

preceptaſũt a dño. Aperiens aũt petrus os
ſuũ dixit. In veritate comperi quia non eſt
pſona⁊ accepto⁊ deus: ſed in omni gente
qui timet eũ et operatur iuſticiã: acceptus ẽ
illi. Verbũ miſit deus filijs iſrahel. annũciãs
pacem p ihesũ xpm: hic eſt omniũ dominus.
Vos ſcitis qd factũ eſt verbũ per vniũſam
iudeã. Incipiẽs enim a galilea poſt baptiſ-
mũ qd pdicauit iohannes ihesũ a nazareth
quõ vnxit eũ deus ſpiritu ſancto et virtute:
qui ptranſiit bnfaciendo ⁊ ſanando omnes
oppreſſos a dyabolo: qm deus erat cum illo.
Et nos teſtes ſumus omniũ q̃ fecit in regio-
ne iudeo⁊ et ihrlm: quẽ occiderunt ſuſpen-
dentes in ligno. Hũc deus ſuſcitauit tercia
die ⁊ dedit eũ manifeſtũ fieri. nõ omni ppl'o
ſed teſtibꝫ pordinatis a deo: nobis qui mã-
ducauimus et bibimus cũ illo poſtq̃ reſur-
rexit a mortuis. Et pcepit nobis predicare
populo ⁊ teſtificari: qꝫ ipſe ẽ qui oſtitutus ẽ
a deo iudex viuo⁊ et mortuo⁊. Huic omnes
pphete teſtimoniũ phibent remiſſionẽ pec-
cato⁊ accipẽ p nomen eius: omnes qui cre-
dũt in eũ. Adhuc loquẽte petro ꝟba hec: ce-
cidit ſpiritus ſanctus ſup omnes qui audi-
ebant verbũ. Et obſtupuerũt ex circũciſio-
ne fideles qui venerãt cũ petro: qꝫ et in nati-
ones gratia ſpiritus ſancti effuſa eſt. Audi-
ebant enĩ illos loquẽtes linguis: et magni-
ficantes deũ. Tunc reſpondit petrus. Nun-
quid aquam quis phibere poteſt ut non
baptizentur hij qui ſpiritũ ſanctũ acceperũt
ſicut ⁊ nos? Et iuſſit eos baptizari in nomie
domini ihesu xpi. Tũc rogauerũt eũ: ut ma-
neret apud eos aliquot diebus. XI

Audierũt autẽ apoſtoli et fratres qui
erant in iudea: qm̃ et gentes receperũt
verbũ dei. Cũ autẽ aſcendiſſet petrus ihero-
ſolimã: diſceptabãt adũſus illũ qui erãt ex
circũciſione dicentes. Quare introiſti ad vi-
ros ꝓpuciũ habẽtes: et manducaſti cũ illis?
Incipiẽs autẽ petrus: exponebat illis ordi-
nem dicens. Ego erã in ciuitate ioppe orãs.
et vidi in exceſſu mentis mee viſionẽ: deſcẽ-
dens vas quoddã velut linteum magnũ
quatuor initijs ſũmitti de celo: et venit uſq̃
ad me. In quod intuens conſiderabã: et vi-
di quadrupedia terre ⁊ beſtias ⁊ reptilia et
volatilia celi. Audiui aũt ⁊ vocem dicentẽ
michi. Surge petre: occide et manduca. Di-
xi autẽ. Nequaq̃ dñe: qꝫ omune aut immũ-
dũ nunq̃ introiuit in os meũ. Rñdit autem
vox ſecũdo de celo. Que deus mũdauit: tu ne
commune dixeris. Hoc aũt factũ eſt p ter:
et recepta ſũt omnia rurſũ in celũ. Et ecce vi-
ri tres confeſtim aſtiterunt in domo in qua
eram: miſſi a ceſarea ad me. Dixit autẽ ſpũs
michi: ut irem cũ illis nichil hesitans. Vene-
runt autẽ mecũ et ſex fratres iſti: et ingreſſi
ſumus in domũ viri. Narrauit aũt nob quõ
vidiſſet angelũ in domo ſua ſtantẽ: et dicẽ-
tem ſibi. Mitte in ioppen et accerſi ſymonẽ
qui cognominat' petrus: qui loquetur tibi
ꝟba in quibꝫ ſaluus eris tu ⁊ vniũſa domus
tua. Cũ autẽ cepiſſem loqui cecidit ſpiritus
ſanctus ſup eos: ſicut et in nos in initio. Re-
cordatus ſũ autẽ verbi dñi: ſicut dicebat. Io-
hannes quidẽ baptizauit aqua: vos autẽ
baptizabimini ſpũ ſancto. Si ergo eandẽ
gratiã dedit illis deus ſicut ⁊ nobis qui cre-
didimus in dñm ihesũ xpm: ego quis eram
qui poſſem phibere deũ? His auditis tacu-
erũt: et glorificauerũt deũ dicentes. Ergo ⁊
gentibꝫ penitentiã dedit deus ad vitam. Et
illi quidẽ qui diſperſi fuerant a tribulacõne q̃
facta fuerat ſub ſtephano pambulauerũt
uſq̃ fenicem et ciprũ et antiochiam: nemini
loquentes verbũ niſi ſolis iudeis. Erãt aũt
quidã ex eis viri cyprij et cyrenei: qui cũ in-
troiſſent antiochiam loquebant' et ad gre-
cos: annũciantes dñm ihesũ. Et erat manus
domini cũ eis: multuſq̃ numerus credentiũ
conũſus eſt ad dñm. Peruenit aũt ſmo ad
aures eccleſie que erat iheroſolimis ſuper
iſtis: et miſerũt barnaban uſq̃ ad antiochi-
am. Qui cũ peuenſſet et vidiſſet gratiaz dei
gauiſus eſt: et hortabat' omnes in ꝓpoſito
cordis pmanere in dño: qꝫ erat vir bonus
et plenus ſpiritu ſancto et fide: et appoſita
eſt multa turba dño. Profectus ẽ aũt tharſum
ut quereret ſaulũ: quẽ cũ inuenſſet per-
duxit antiochiam. Et annũ totũ conũſati ſũt
ibi in eccleſia: et docuerũt turbam multã: ita
vt cognominarent' primũ antiochie diſci-
puli criſtiani. In hijs aũt diebus ſupuenerũt
a iheroſolimis ꝓphete antiochiã: et ſurgens

vnus ex eis nomine agabo significabat per
spiritū famem magnā futurā in vniuerso orbe
terrarū: que facta est sub claudio. Discipuli
autē prout quis habebat ꝓposuerunt in mi-
misterū mittere habitantibus in iudea fratri-
bus: quod et fecerūt mittentes ad seniores
per manus barnabe et sauli. XII
Eodem aūt tpe misit herodes rex ma-
nus: ut affligeret quosdam de ecclesia. Oc-
cidit autē iacobū fratrē iohannis gladio:
videns autem q̄ placeret iudeis apposuit
ap̄hendere et petrū. Erant autē dies azimorū.
Quem cū ap̄hendisset misit in carcerē: tra-
densq̄ quatuor quaternionibus militū ad cu-
stodiendū: volens post pascha ꝓducere
eum populo. Et petrus quidē seruabatur in
carcere: oratio aūt fiebat sine intermissione
ab ecclesia ad dēū pro eo. Cū autē ꝓducturus
eū esset herodes: in ipsa nocte erat pe-
trus dormiens inter duos milites vinctus
cathenis duabus: et custodes ante ostiū cu-
stodiebāt carcerē. Et ecce angelus domini
astitit: et lumē refulsit in habitaculo: percusso-
q̄ latere petri excitauit eū dicens. Surge
velociter. Et ceciderūt cathene de manibus
eius. Dixit aūt angelus ad eū. Precingere: et
calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit il-
li. Circunda tibi vestimētum tuū: et sequere
me. Et exiens sequebatur eū: et nesciebat q̄
verū est quod fiebat per angelū. Existima-
bat aūt se visū videre. Transeūtes aūt pri-
mam et secūdam custodiā venerūt ad portā
ferream que ducit ad ciuitatē: q̄ vltro apta
est eis. Et exeūtes processerūt vicū vnū: et
continuo discessit angelus ab eo. Et petrus
ad se reuersus dixit. Nunc scio vere q̄ misit
dōs angelum suū: et eripuit me de manu he-
rodis et de omni exspectacōne plebis iude-
orum. Consideransq̄ venit ad domū marie
matris iohānis qui cognominatus ē mar-
cus: vbi erant multi congregati et orantes.
Pulsante autē eo ad ostiū ianue: processit
puella ad videndū nomine rode. Et ut co-
gnouit vocē petri pre gaudio non aperuit
ianuā: sed intro currēs nūciauit stare petrū
ante ianuā. At illi dixerūt ad eam. Insanis.
Illa aūt affirmabat sic se habere. Illi autē
dicebant. Angelus eius est. Petrus autem
perseuerabat pulsans. Cū autē aperuissent
ostiū: viderūt eū et obstupuerūt. Annuens
autē eis manu ut tacerent: narrauit quō do-
minus eduxisset eū de carcere. Dixitq̄. Nun-
ciate iacobo et fratribus hec. Et egressus abiit
in aliū locū. Facta autē die erat non parua
turbatio inter milites: quidnā factū esset de
petro. Herodes aūt cum requisisset eū et nō
inuenisset inquisitione facta de custodibus
iussit eos duci: descendensq̄ a iudea in cesa-
ream: ibi commoratus est. Erat aūt iratus
tyrijs et sydonijs. At illi vnanimes venerūt
ad eū: et persuaso blasto qui erat super cubicu-
lum regis postulabant pacem: eo q̄ alerentur
regiones eorū ab illo. Statuto aūt die
herodes vestitus veste regia sedit pro tribu-
nali: et concionabatur ad eos. Populus au-
tem acclamabat dei voces: et non hominis.
Confestim autē percussit eū angelus domini
eo q̄ non dedisset honorem deo: et ꝓsūptus
a vermibus exspirauit. Verbū autē dōi crescebat
et multiplicabatur. Barnabas aūt et saul
reūsi sūt a ierosolimis expleto ministerio:
assumpto iohāne q̄ cognomatus est marcus.
Erant aūt in ecclia q̄ erat an-
tiochie ꝓphete et doctores: in quibus bar-
nabas et symō q̄ vocabatur niger et lucius
cyrenensis et manahen qui erat herodis te-
trarche collactaneus: et saulus. Ministran-
tibus autē illis dōno et ieiunantibus: dixit illis
spiritus sanctus. Segregate michi saulum
et barnabam in opus ad qd̄ assumpsi eos.
Tunc ieiunantes et orantes imponentesq̄
eis manus: dimiserunt illos. Et ipsi quidem
missi a spiritu sancto abierūt selenciam: et in-
de nauigauerūt cyprū. Et cū venissent sala-
minam: predicabant verbū dei in synagogis
iudeorū. Habebant aūt et iohannē in mini-
sterio. Et cū pambulassent vniuersam insulā
usq̄ paphum: inuenerunt quēdam virum
magum pseudo ꝓphetam iudeū cui nomen
erat bariehu: qui erat cū proconsule sergio
paulo viro prudente. Hic accersitis barna-
ba et paulo: desiderabat audire verbū dei.
Resistebat aūt illis elymas magus: sic enim
interp̄tatur nomen eius: querens auertere
ꝓconsulem a fide. Saulus aūt qui et pau-
lus: repletus spiritu sancto intuens in eum

dixit. O plene omni dolo ⁊ omni fallacia fili
diaboli·inimice omnis iustitie: non desinis
subuertere vias dñi rectas? Et nūc ecce ma-
nus dñi sup te: et eris cecus non videns sole
usq ad tempus. Et ofestim cecidit in eū ca-
ligo ⁊ tenebre: et circuiens querebat qui ei
manū daret. Tunc proconsul cū vidisset fa-
ctū credidit: ammirans super doctrina dñi.
Et cū a papho navigassent paulus et q̄ cū
eo erant: venerūt pergen pamphilie. Joha-
nes aūt discedens ab eis · reuersus est ihe-
rosolimā. Illi vero ptranseūtes pergen vene-
runt antiochiā pisidie: et ingressi synagogā
die sabbatorū sederūt. Post lectionē autē
legis ⁊ pphetarū: miserūt principes synago-
ge ad eos dicētes. Viri fratres: si quis ē in
vobis sermo exhortacōnis ad plebē dicite.
Surgens autē paulus·et manu silentiū in-
dicens ait. Viri israhelite ⁊ qui timetis deū
audite. Deus plebis israhel elegit patres
nostros ⁊ plebem exaltauit cū essent incole
in terra egipti: et in brachio excelso eduxit
eos ex ea: et per quadraginta annorū tem-
pus mores eorum sustinuit in deserto. Et de-
struens gentes septem in terra chanaan sor-
te distribuit eis terram eorū quasi post qua-
dringentos et quinquaginta annos: et post
hec dedit iudices usq ad samuel pphetam.
Et exinde postulauerūt regē: et dedit illis
saul filiū cis · virum de tribu beniamin · annis
quadraginta. Et amoto illo suscitauit illis
daud regem: cui testimonū phibens dixit.
Inuenī daud filiū iesse virū secōm cor meū:
qui faciet omnes volūtates meas. Huius
deus ex semine secōm pmissionē eduxit isrl'
saluatorē ihesum: predicante iohanne ante
faciem aduentus eius baptismū penitentie
omni populo israhel. Cū impleret autē cur-
sum suū dicebat. Quem me arbitramini esse
non sū ego: sed ecce venit post me: cuius nō
sum dignus calciamēta pedū soluere. Viri
fratres·filij generis abraham ⁊ qui in vob
timent deū: vobis verbū salutis huius mis-
sum est. Qui enim habitabant ihrusalem et
principes eius hunc ignorantes et voces
pphetarū que per omne sabbatū leguntur:
iudicantes impleuerunt. Et nullam causam
mortis inuenētes in eo: petierunt a pilato
ut interficerēt eū. Cunq; ofūmassent omnia
que de eo scripta erant: deponētes eum de li-
gno posuerūt eū in monumento. Deus autē
suscitauit eū a mortuis tercia die: qui visus
est per dies multos his qui simul ascende-
rant cū eo de galilea in iherusalem: qui usq
nūc sūt testes eius ad plebē. Et nos vobis
annūciamus eā que ad patres nostros re-
promissio facta: qm hanc deus adimpleuit
filijs vestris resuscitans ihesū sicut ⁊ in psal-
mo secūdo scriptū ē. Filius meus es tu: ego
hodie genui te. Quod aūt suscitauit eum a
mortuis amplius iam nō reuersurū in cor-
ruptionē: ita dixit. Quia dabo vob sancta da-
uid fidelia. Ideoq ⁊ alias dicit. Non dab
sanctū tuū videre corruptionē. David enim
in sua generacōne cū ammimistrasset volūta-
ti dei: dormiuit ⁊ apositus ē ad patres suos:
et vidit corruptionē. Quē vero deus suscita-
uit non vidit corruptionem. Notū igitur sit
vobis viri fratres: quia per hunc vobis re-
missio peccatorū annūciat' ab omnib: quib
nō potuistis in lege moysi iustificari. In hoc
omis qui credit iustificatur. Videte ergo·ne
supueniat vobis quod dictū est in pphetis.
Videte ocemptores et ammiramini et disp-
dimini: quia opus operor ego in diebus ve-
stris: opus qō nō creditis si quis enarrauē-
rit vobis. Exeūntib autē illis: rogabant ut
sequenti sabbato loquerent' sibi verba hec.
Cūq dimissa esset synagoga·secuti sūt mul-
ti iudeorū et colentiū deum aduenarū paulū
et barnabam: qui loquētes suadebant eis
ut pmanerēt in gratia dei. Sequēti vero sab-
bato pene vniūsa ciuitas conuenit · audire
verbū dei. Videntes autē turbas iudei re-
pleti sūt zelo: et ocontradicebāt hijs q̄ a paulo
dicebant' blasphemantes. Tūc constanter
paulus et barnabas dixerūt. Vobis opor-
tebat primū loqui verbū dei: sed qm repelli-
tis illud et indignos vos iudicastis eterne
vite: ecce conūtimur ad gentes. Sic enim
nobis pcepit dñs. Posui te in lucē gentiū:
ut sis in salutē usq ad extremū terre. Au-
dientes autē gentes gauise sūt: et glorifica-
bant verbū domini: et crediderūt quot quot
erant pordinati ad vitā eternā. Disseminā-
batur autē verbū domini p vniūsam regionē.

Judei aūt ꝯcitauerūt mulieres religiosas
et honestas ⁊ p̄mos ciuitatis: et excitauerūt
ꝑsecutionē ī paulū et barnabā: et eiecerūt
eos de finib̄ suis. At illi excusso puluere pe-
dum ī eos venerūt yconiū. Discipuli q̄q̄ re-
plebant̄ gaudio ⁊ spū sancto. XIIIE

Actū est aūt ī yconio ut simul intro-
irent synagogam iudeoꝝ ⁊ loquerē-
tur: ita ut crederet iudeoꝝ et grecoꝝ copi-
osa multitudo. Qui vero increduli fuerūt iu-
dei: suscitauerūt et ad iracūdiam ꝯcitauerūt
animas gentiū adūsus fratres. Multo igit̄
tempore demorati sūt fiducialiter agentes
ī dño: testimoniū phibēte verbo gratie sue:
dante signa ⁊ ꝑdigia fieri per manus eoꝝ.
Diuisa est aūt multitudo ciuitatis: et quidā
quidem erant cū iudeis: quidā vero cū apo-
stolis. Cū autē factus esset impetus gentiū
et iudeoꝝ cū principib̄ suis ut contumelijs
afficerent et lapidarent eos: intelligentes
confugerunt ad ciuitates lycaonie lystram
et derben et vmūsam ī circuitu regionē: et
ibi euāgelizantes erant. Et quidā vir lystris
infirmus pedibus sedebat claudus ex vte-
ro matris sue: qui nūquā ambulauerat. Hic
audiuit paulū loquentē. Qui intuitus eum
et videns quia fidem haberet ut saluus fie-
ret: dixit magna voce. Surge sup pedes
tuos rectus. Et exiluit: et ambulabat. Tur-
be aūt cū vidissent q̄d fecerat paulus: leua-
uerūt vocem suā lycaonice dicentes. Dij si-
miles facti hominib̄ descenderunt ad nos.
Et vocabāt barnabam iouem: paulū vero
mercuriū: q̄m ipse erat dux verbi. Sacēdos
quoq̄ iouis qui erat ante ciuitatē thauros
et coronas ante ianuas afferens cum ꝑplis:
volebat sacrificare. Quod vbi audierunt
apostoli barnabas et paulus conscissis tuni-
cis suis exilierūt ī turbas: clamātes ⁊ dicē-
tes. Viri: quid hec facitis? Et nos mortales
sumus similes vobis homines. annūciātes
vobis ab hijs vanis conūti ad deū viuū: q̄
fecit celū et terrā et mare et omnia que ī eis
sunt: qui ī preteritis generacōnib̄ dimisit
omnes gentes ingredi vias suas. Et quidē
non sine testimonio semetipsū reliquit bn̄-
faciens: de celo dans pluuias et tempora
fructifera: implens cibo ⁊ leticia corda eoꝝ.
Et hec dicētes vix sedauerūt turbas: ne sibi
immolarent. Supuenerūt aūt quidam ab
antiochia et yconio iudei: et ꝑsuasis turbis
lapidantes paulū traxerūt extra ciuitatē:
estimātes eū mortuū esse. Circūdātib̄ aūt
eum discipulis surgēs intrauit ī ciuitatem:
et postera die ꝑfectus est cū barnaba ī der-
ben. Cūq̄ euāgelizassent ciuitati illi ⁊ docuis-
sent multos: reuisi sūt lystrā et yconiū et antio-
chiam cōfirmantes animas discipulorū. ex-
ortantesq̄ ut pmanerent ī fide: et q̄m per
multas tribulacōes oportet nos intrare ī
regnū dei. Et cū ꝯstituissent illis ꝑ singulas
ecclesias presbiteros ⁊ orassent cū ieunacō-
nibus: ꝯmendauerūt eos dño ī quē crediderūt. Transeūtesq̄ ꝑ pisidiā venerūt ī pam-
philiam: et loquentes verbū dñi ī pergen.
descenderūt ī ytaliam et inde nauigauerūt
antiochiam: vnde erant traditi gratie dei ī
opus q̄d ꝯpleuerūt. Cū autē venissent ⁊ con-
gregassent ecclesiam. retulerunt quanta fe-
cisset deus cum illis: et quia aperuisset genti-
bus ostiū fidei. Morati sunt autē tempus
non modicum cum discipulis. XV

Et quidā descendētes de iudea doce-
bant fratres: q̄ nisi circūcidamini secōm mo-
rem moysi non potestis saluari. Facta ergo
sedicōne non minima paulo et barnabe ad-
uersus illos: statuerūt ut ascenderent pau-
lus et barnabas et quidam alij ex alijs ad
apostolos ⁊ p̄sbiteros ī ihrusalē: sup hac
questione. Illi ergo deducti ab ecclesia per-
transibant phenicem et samariam narrātes
conūsionē gentiū: et faciebant gaudiū ma-
gnū omnib̄ fratrib̄. Cū autē venissent ihe-
rosolimā suscepti sūt ab ecclesia et ab apls
et seniorib̄: annūciātes quanta deus fecisset
cū illis. Surrexerūt autē quidam de heresi
phariseoꝝ qui crediderūt dicētes: q̄ opor-
tet circūcidi eos: ꝑcipere quoq̄ suare legē
moysi. Cōuenerūtq̄ apostoli et seniores vi-
dere de verbo hoc. Cū autē magna ꝯquisitio
fieret: surgēs petrus dixit ad eos. Viri frēs:
vos scitis q̄m ab antiquis diebus ī nobis
elegit deus per os meū audire gentes ℣bū
euangelij et credē. Et qui nouit corda deus.
testimoniū perhibuit dans illis spiritū san-
ctum sicut et nobis: et nichil discreuit inter

nos ⁊ illos: fide purificãs corda eorꝫ. Nũc
ergo quid tẽptatis deũ · imponẽ iugũ sup
ceruices discipulorꝫ: qõ neq; nos neq; pa-
tres nostri portare potuimus? Sed p grãz
domini ihũ credimus saluari quẽadmodũ
et illi. Tacuit autẽ omnis multitudo: et au-
diebant barnabã et paulũ narrãtes quãta
deus fecisset signa ⁊ ꝓdigia in gẽtib; p eos.
Et postq̃ tacuerũt: respondit iacob; dicẽs.
Viri fratres audite me. Symon narrauit
quẽadmodũ primũ deus visitauit sumẽ ex
gentib; ꝓplm nomini suo: et huic ꝯcordant
verba ꝓphetarꝫ: sicut scriptũ est. Post hec
reuertar et reedificabo tabernaculũ dauid
qõ decidit et diruta eius reedificabo: et eri-
gam illud: ut requirant ceteri hominũ dñm
et omnes gentes sup quas inuocatũ est no-
men meũ dicit dñs faciens hec. Notum a se-
culo est dño opus suũ. Propter qõ ego iu-
dico nõ inquietari eos qui ex gẽtib; cõuertun-
tur ad deum: sed scribẽ ad eos ut abstineãt
se a ꝯtaminacõib; simulacrorꝫ · et fornicati-
one · et suffocatis ⁊ sanguine. Moyses enim
a temporib; antiquis habet in singulis ciui-
tatibus qui eũ predicẽt in synagogis: vbi
per omne sabbatũ legit̃. Tunc placuit apo-
stolis ⁊ seniorib; cũ omni ecclesia eligere vi-
ros ex eis ⁊ mittere antiochiam cũ paulo ⁊
barnaba: iudam qui cognominat̃ bar-
sabas ⁊ silam viros ꝑmos in fratrib;: scri-
bentes p manus eorꝫ. Apostoli et seniores
fratres: his qui sũt anthiochie ⁊ sirie et cili-
cie fratrib; ex gentib; salutẽ. Quoniaꝫ au-
diuimus q̃ quidã ex nobis exeũtes turba-
uerũt vos verbis · euertẽtes animas vestras ·
quib; nõ mandauimus: placuit nobis col-
lectis in vnũ eligẽ viros et mittẽ ad vos cũ
carissimis nostris barnaba et paulo: homi-
nib; qui tradiderunt animas suas pro noie
domini nostri ihesu cristi. Misimus ergo iu-
dam et silam: qui et ipsi vobis verbis refe-
rent eadem. Visũ est enim spiritui sancto et
nobis · nichil vltra imponẽ vobis oneris q̃
hec necessaria: ut abstineatis vos ab immo-
latis simulacrorꝫ · et sangume · suffocato · et
fornicatione: a quib; custodientes vos bñ
ageris. Valete. Illi ergo dimissi descẽderũt
antiochiã: et ꝯgregata multitudine tradi-
derũt eplam. Quam cũ legissent: gauisi sũt
super consolatione. Iudas autem ⁊ silas ⁊
ipsi cũ essent ꝓphete verbo plurimo cõsolati
sũt fratres: et confirmauerũt. Facto autẽ ibi
aliquanto tpe: dimissi sũt cũ pace a fratrib;
ad eos q̃ miserãt illos. Visũ est aũt sile ibi
remanere: iudas autẽ solus abijt ihrusalẽ.
Paulus autẽ ⁊ barnabas demorabant̃ an-
tiochie: docentes ⁊ euangelizantes cũ alijs
pluribus verbũ domini. Post aliquot autẽ
dies dixit ad barnabã paulus. Reuertentes
visitemus fratres per vniũsas ciuitates in
quib; ꝑdicauimus verbũ domini: quõ se ha-
beant. Barnabas aũt volebat secũ assumẽ
et iohannem: qui cognominat̃ marcus.
Paulus aũt rogabat eũ: ut qui discessisset
ab eis de pamphilia et non isset cum eis: in
opus nõ debere recipi. Facta est aũt dissen-
sio · ita ut discederẽt ab invicẽ: et barnabas
quidẽ assumpto marco nauigaret cyprum.
Paulus autẽ electo sila ꝓfectus est: tradi-
tus gratie dei a fratrib;. Perãbulabat autẽ
siriam et cilicia ꝯfirmans ecclesiã precipi-
ens custodire precepta apl'orũ et seniorũ.
Peruenit aũt in derben et lystram. XVI

Et ecce discipulus quidaꝫ erat ibi no-
mine thimotheus: filius mulieris vi-
due fidelis: patre gentili. Huic testimoniũ
bonũ reddebant q̃ in lystris erant ⁊ ꝑconio
fratres. Hunc voluit paulus secũ ꝓficisci: et
assumens circũcidit eũ ꝓpter iudeos q̃ erãt
in illis locis. Sciebant enim omnes: q̃ pa-
ter eius erat gentilis. Cũ autẽ ꝑtransirent
ciuitates: tradebant eis custodire dogma-
ta que erant decreta ab apostolis et seniori-
bus qui erant iherosolimis. Et ecclesie qui-
dẽ ꝯfirmabant̃ fide: et abũdabant numero
quotidie. Transeũtes autẽ frigiã ⁊ galacie
regionẽ: vetati sunt a spũ sancto loqui ver-
bum dei in asia. Cũ venissent aũt in misiam
temptabant ire in bithiniam: et non ꝑmisit
eos spiritus ihesu. Cũ aũt ꝑtransissent misiã
descenderũt troadem: et visio ꝑ noctẽ pau-
lo ostensa est. Vir macedo quidã erat stãs:
et deꝑcans eũ ⁊ dicẽs. Trasiẽs in macedoniã
adiuua nos. Vt aũt visũ vidit · statim quesi-
uimus ꝓficisci in macedoniã: certi facti q̃ vo-
casset nos deus euãgelizare eis. Nauigãtes

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

aūt a troade recto cursu venimus samotra-
ciam: et sequenti die neapolim: et inde phi-
lippis·q̄ est prima ptis macedonie ciuitatis
colonia. Eramus autēz in hac vrbe diebus
aliquot conferentes. Die autem sabbatorꝫ
egressi sumus foras portā iuxta flumen vbi
videbatur oratio esse et sedentes loquieba-
mur mulieribus que conuenerant: et que-
dam mulier nomine lidea purpuraria ciui-
tatis thiathirenorū colens deum audiuit:
cuius domin? aperuit cor intendē hijs que
dicebantur a paulo. Cū autē baptizata esset
et domus eius: dēpcata est dicens. Si iudi-
castis me fidelē dño esse: introite in domū
meam et manete. Et coegit nos. Factū est
autē eunibus nobis ad orationē puellam
quādam habentē spiritū phitonē obuiare
nobis: que questū magnū prestabat dōis
suis diuinādo. Hec subsecuta paulū a nos:
clamabat dicens. Isti homies sui dei excel-
si sūt: qui annūciant vobis viā salutis. Hoc
autē faciebat multis diebus. Dolens autē
paulus a conūsus spiritui dixit. Precipio ti-
bi in nomine ihesu xpi exire ab ea. Et exiit
eadem hora. Videntes aūt domini eius q̄
exiuit spes questus eorꝫ: apēhendētes pau-
lum a sylam pduxerūt in forū ad principes:
et offerentes eos magistratibꝫ dixerūt. Hij
homines oturbant ciuitatē nostrā cum sint
iudei: et annūciant morē quem nō licet no-
bis suscipere neq̄ facere cum simus romani.
Et cucurrit plebs adūsus eos: et magistra-
tus scissis tunicis eorꝫ iusserunt eos virgis
cedi. Et cū multas plagas eis imposuissent
miserūt eos in carcerē: precipiētes custodi
ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale
preceptū accepisset misit eos in interiorem
carcerem: et pedes eorꝫ strinxit ligno. Me-
dia autēz nocte paulus a sylas adorantes
laudabant deū: et audiebant eos qui in cu-
stodia erant. Subito vero terre motus fa-
ctus ē magnus: ita ut mouerentur fundamē-
ta carceris. Et statim apta sūt omnia ostia:
et vniūsorꝫ vincula soluta sunt. Expergefa-
ctus aūt custos carceris et videns ianuas
aptas carceris euaginato gladio volebat
se interficē: estimans fugisse vinctos. Cla-
mauit autem paulus voce magna dicens.
Nichil feceris tibi mali. Omnēs enim hic su-
mus. Petitoq̄z lumine introgressus ē: et tre-
mefactus pcidit paulo et syle ad pedes: et
producens eos foras ait. Domini: quid me
oportet facere ut saluus fiam? At illi dixerūt.
Crede in dominū ihesum: et saluus eris tu et
domus tua. Et locuti sūt ei verbū domini: cum
omnibꝫ qui erant in domo eius. Et tollens
eos in illa hora noctis lauit plagas eorꝫ: et
baptizatus est ipse a omis domus eius con-
tinuo. Cunq̄z pduxisset eos in domū suā ap-
posuit eis mensam: et letatus est cū omni do-
mo sua credens deo. Et cū dies factus esset
miserunt magistratus lictores dicentes. Di-
mitte homines illos. Nūciauit autē custos
carceris verba hec paulo: q̄ miserūt magi-
stratus ut dimittamini. Nūc igitur exeūtes
ite in pace. Paulus aūt dixit eis. Cesos nos
publice indēnatos homines romanos mi-
serūt in carcerem: et nūc occulte nos eicīūt?
Non ita: sed veniant et ipsi nos eiciant. Nū-
ciauerūt autē magistratibꝫ lictores ꝓba hec.
Timuerūtq̄z audito q̄ romani essent: et ve-
nientes dēpcati sūt eos: et educentes roga-
bant ut egrederentur de vrbe. Exeūtes autē
de carcere·introierūt ad lidiam: et visis fra-
tribꝫ ꝓsolati sūt eos: et pficti sūt. XVII

Cum aūt pambulassent amphipolim
et apollomā venerunt thessalonicam:
vbi erat synagoga iudeorꝫ. Secūdū con-
suetudinē autēz paulus introiuit ad eos: et
per sabbata tria disserebat eis de scripturis
adaperiens a insinuans q̄ xpm oportuit pa-
ti et resurgē a mortuis: et q̄ hic ē ihesus cri-
stus quē ego annūcio vobis. Et quidaz ex
eis credidерūt: et adiūcti sunt paulo et syle
et de colentibꝫ gentilibꝫ multitudo magna:
et mulieres nobiles nō pauce. Zelantes au-
tem iudei assumētesq̄z de vulgo viros quos-
dam malos a turba facta concitauerūt ciui-
tatē: et assistentes domui iasonis querebāt
eos pducē in plm. Et cū nō inuenissent eos.
trahebant iasonē a quosdā fratres ad prin-
cipes ciuitatis clamātes: q̄m hij qui vrbem
ocitant et huc venerūt quos suscepit iason:
et hij omnes contra decreta cesaris faciūt re-
gem aliū dicentes esse ihesū. Concitauerūt
autē plebem et principes ciuitatis audiētes

hæc: et accepta satisfactione a iasone et a ce-
teris dimiserũt eos. fratres vero ofestim p
noctem dimiserũt paulũ et sylam in beroam.
Qui cũ venissent: in synagogam iudeorũ in-
troierũt. Hij aũt erant nobiliores eorũ qui
fũt thessalonice: q̃ susceperũt verbũ cũ omni
auiditate: quotidie scrutantes scripturas si
hæc ita se haberẽt. Et multi quidẽ crediderũt
ex eis. et mulierũ gentiliũ honestarũ: et viri
non pauci. Cũ autẽ cognouissent in thessa-
lonica iudei q̃ et beroe predicatũ est a paulo
verbũ dei: venerũt et illuc cõmouẽtes et tur-
bantes multitudinẽ. Statimq̃ tunc paulũ
dimiserũt fratres: ut iret usq̃ ad mare. Sy-
las autẽ et thimotheus remanserũt ibi. Qui
autẽ deducebant paulũ p duxerũt eum usq̃
ad athenas: et accepto mandato ab eo ad
sylam et thimotheũ ut q̃ celeriter venirent
ad illũ. pfecti sũt. Paulus autẽ cũ athenis
eos exspectaret incitabatur spiritus eius in
ipso: videns ydolatrie deditam ciuitatem.
Disputabat igitur in synagoga cũ iudeis et
colentib̃: et in foro per omnes dies ad eos
qui audierant. Quidã autẽ epicurei et sto-
ici philosophi dissereb̃ant cũ eo: et quidã
dicebant. Quid vult seminiuerbius hic di-
cere? Alij vero: nouorũ demoniorũ videtur
annũciator esse: q̃ ihesũ et resurrectionẽ an-
nũciabat eis. Et apprehensũ eum. ad ariopa-
gum duxerũt dicẽtes. Possumus scire que
est hæc noua que a te dicit' doctrina? Noua
enim quedam infers auribũ nostris. Volu-
mus ergo scire quidnã velint hæc esse. Athe-
nienses autẽ omnes et aduene hospites ad
nichil aliud vacabãt: nisi aut dicere aut au-
dire aliquid noui. Stans autẽ paulus in
medio ariopagi ait. Viri athenienses per
omnia quasi supstitiosos vos video. Pre-
teriens enim et videns simulacra vestra: inuenj
et aram in qua scriptũ erat. Ignoto deo. Quod
ergo ignorantes colitis: hoc ego annũcio
vobis. Deus qui fecit mũdum et omnia que
in eo sũt: hic celi et terre cũ sit deus. nõ manu-
factis templis inhabitat: nec manibus hu-
manis colitur indigens aliquo. cũ ipse det
omnib̃ vitam et inspiracõnem et omnia: fe-
citq̃ ex vno omne genus hominũ. inhabi-
tare sup vniũsam faciẽ terre: definiens statuta
tempora et terminos habitationis eorum.
querere deũ. si forte attrectent eũ aut inuenj-
ant: quãuis nõ longe sit ab vnoquoq̃ no-
strũ. In ipo enim viuimus et mouemur et su-
mus: sicut et quidã vestrum poetarũ dixerũt.
Ipsius enim et genus sumus. Genus ergo
cũ simus dei: non debemus estimare auro et
argẽto aut lapidi. sculpture artis et cogita-
tionis hominis diuinũ esse simile. Et tẽpora
quidẽ huius ignorãtie despiciẽs deus. nũc
annũciat hominib̃ ut omnes vbiq̃ penitenti-
am agant: eo q̃ statuit diem in quo iudica-
turus ẽ orbem in equitate in viro in quo sta-
tuit. fidem prebens omnib̃: suscitans eum a
mortuis. Cum audissent autẽ resurrectionẽ
mortuorũ: quidã quidẽ irridebant: quidã
vero dixerunt. Audiemus te de hoc iterũ.
Sic paulus exiuit de medio eorũ. Quidã
vero viri adherentes ei crediderũt: in quib̃
et dyonisius ariopagita et mulier nomine
damaris: et alij cum eis. XVIII

Post hæc egressus ab athenis venit co-
rinthũ: et inuenens quendã iudeũ nomine
aquilã pontiũ genere qui nup venerat ab
yttalia et priscillã vxorem eius eo q̃ precepis-
set claudius discedẽ omnes iudeos a roma
accessit ad eos: et quia eiusdem erat artis
manebat apud eos et operabat'. Erant aũt
sceno factorie artis. Et disputabat in syna-
goga per omne sabbatũ interponẽs nomẽ
domini ihu: suadebatq̃ iudeis et grecis. Cũ
venissent aũt de macedonia sylas et thimo-
theus: instabat verbo paulus testificans iu-
deis esse cristũ ihesũ. Contradicentib̃ autẽ
eis et blasphemantib̃: excutiens vestimenta
sua dixit ad eos. Sanguis vester sup caput
vestrũ. Mũdus ego ex hoc ad gentes va-
dam. Et migrans inde. intrauit in domũ cu-
iusdam nomine tyti iusti colentis deũ: cuius
domus erat ꝑiuncta synagoge. Crispus aũt
archisynagogus credidit dnõ cũ omni do-
mo sua: et multi corinthiorũ audientes cre-
debant et baptizabant'. Dixit aũt dns nocte
per visionẽ paulo. Noli timere: sed loquere
et ne taceas. Propter qd̃ ego sũ tecũ: et ne-
mo apponet' tibi ut noceat te: qm̃ populus
est michi multus in hac ciuitate. Sedit au-
tem ibi annũ et sex menses: docẽs apud eos

verbū dei. Gallione aūt ꝓconsule achaie in=
surrexerūt vno animo iudei in paulū: et ad=
duxerūt eū ad tribunal dicentes: quia ꝓtra
legem hic ꝑsuadet hominib⁹ colē deū. Inci=
piente autē paulo aperire os: dixit gallio
ad iudeos. Si quidē esset iniquū aliquid
aut facinus pessimū o viri iudei recte vos
sustinerem: si vero questiones sūt de verbo et
nominib⁹ legis vestre: vosipi viderint. Iu=
dex ego hoꝝ nolo esse. Et eminauit eos a
tribunali. Apprehendentes aūt omnes sos=
thenen principem synagoge ꝑcutiebant eū
ante tribunal: et nichil eorum galliom cure
erat. Paulus vero cū adhuc sustinuisset die
s multos: fratribus valefaciens nauiga=
uit siriam et cū eo priscilla et aquila: qui sibi
totonderat in cenchris caput. Habebat enī
votū. Deuenitq⁹ ephesū: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogā disputabat
cū iudeis. Rogantib⁹ autē eis ut ampliori
tempore maneret nō ꝓsensit: sed valefaciēs
et dicēs iterū reuertar ad vos deo volente:
ꝑfectus est ab ephesō. Et descendens cesa=
ream ascendit ⁊ salutauit ecclesiā: et descen=
dit antiochiam. Et facto ibi aliquanto tem=
pore ꝑfectus est ꝑambulans ex ordine ga=
latiam regionē et frigiam: ꝓfirmans omes
discipulos. Iudeus autē quidā apollo no=
mine alexandrinus natione vir eloquens
deuenit ephesū: potēs in scripturis. Hic erat
edoctus viam domini: et feruens spiritu lo=
quebatur et docebat diligenter ea que sunt
ihesu: sciens tantū baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere in synagoga.
Quē cū audissent priscilla et aquila assum=
pserūt eū: et diligētius exposuerūt ei viam
domini. Cum aūt vellet ire achaiam: exhor=
tati fratres scripserūt discipulis ut suscape=
rent eū. Qui cū venisset: ꝓtulit multū his q̄ cre=
diderūt. Vehemēter enī iudeos reuincebat:
publice ostendēs ꝑ scripturas ēe xpm ihm.

XIX

Factum est autē cū apollo
esset corinthi: ut paulus peragratis
superioribus partibus veniret ephesū: et inue=
niret quosdam discipulos. Dixitq⁹ ad eos.
Si spiritū sanctū accepistis credētes? At
illi dixerūt ad eū. Sed neq⁹ si spūs sanctus
est audiuimus. Ille vero ait. In quo ergo
baptizati estis? Qui dixerūt. In iohānis ba=
ptismate. Dixit autē paulus. Iohannes ba=
ptizauit baptismo penitentie populū dicens
in eū qui venturus esset post ipm ut crederēt:
hoc est in ihesū. His auditis: baptizati sunt
in nomine domini ihu. Et cū imposuisset illis
manus paulus: venit spiritus sanctus super
eos et loquebantur linguis: et ꝓphetabant.
Erant autē omnes viri fere duodecī. Intro=
gressus autē synagogā cum fiducia loque=
batur per tres menses: disputans ⁊ suadēs
de regno dei. Cū autē quidā indurarent et
non crederent maledicentes viam domini
coram multitudine: discedens ab eis segre=
gauit discipulos: quotidie disputās in sco=
la tyranni cuiusdam. Hoc aūt factū est per
biēnū: ita ut qui habitabāt in asia audirēt
verbū domini iudei atq⁹ gēiles. Virtutesq⁹
non quaslibet faciebat deus ꝑ manū pauli:
ita ut etiā sup languidos deferrent a corpe
eius sudaria et semicintia et recedebant ab
eis languores: et spūs nequā egrediebātur.
Temptauerūt aūt quidā et de circūeuntib⁹
iudeis exorcistis inuocare super eos qui ha=
bebant spūs malos nomē dni ihu dicentes.
Adiuro vos per ihm quem paulus ꝑdicat.
Erant aūt cuiusdā sceue iudei principis sa=
cerdotū septē filij: qui hoc faciebāt. Respon=
dens aūt spiritus neq̄ dixit eis. Ihesū nou:
et paulū scio. Vos aūt qui estis? Et insiliēs
homo in eos in quo erat demonū pessimū et
dñatus ambor. inualuit contra eos: ita ut
nudi et vulnerati effugerent de domo illa.
Hoc aūt notū factū est omnib⁹ iudeis atq⁹
gentilib⁹ qui habitabant ephesi: et cecidit
timor sup omnes illos: et magnificabat nō=
men domini ihesu. Multiq⁹ credentiū venie=
bant confitentes ⁊ annūciantes actus suos.
Multi aūt ex eis qui fuerant curiosa sectati
contulerūt libros et combusserūt omes co=
ram omnib⁹: et computatis precijs illorum
inuenerūt pecuniā denariorū quīquaginta
miliū. Ita fortiter crescebat verbū dei et con=
firmabatur. His aūt expletis ꝓposuit pau=
lus in spiritu transita macedonia et achaia
ire ihrosolimā dicens: qm̄ postq̄ fuero ibi:
oportet me et romam videre. Mittens aūt
in macedoniam duos ex ministrantib⁹ sibi

thimothxū ⁊ erastū: ipse remansit ad tēpus
in asia. Facta est autē illo tempore turbatio
non minima de via domini. Demetrius enim
quidaꝫ nomine argentarius faciens edes
argenteas diane pstabat artificib⁹ nō mo-
dicū questū: quos cōuocans ⁊ eos qui eius-
modi erant opifices dixit: Viri scitis quia
de hoc artificio est nobis acquisitio: et vide-
tis et auditis quia non solū ephesi sed pene
totius asie paulus hic suadens auertit mul-
tam turbam dicens: qm̄ non sūt dij qui ma-
nibus fiūt. Non solū autē hxc periclitabitur
nobis pars in redargutionē venire: sed et
magne diane templū in nichilū reputabit̄
et destrui incipiet maiestas eius quam tota
asia et orbis colit. Hijs auditis repleti sunt
ira: et exclamauerūt dicentes. Magna di-
ana ephesiorꝫ. Et impleta ē ciuitas confusione:
et impetū fecerūt vno animo in theatrū rapto
gaio et aristarcho macedonib⁹ comitibus
pauli. Paulo aūt volente intrare in populū
non permiserūt discipuli. Quidam autē et de
asie principib⁹ qui erant amici eius miserūt
ad eū: rogantes ne se daret in thxatrū. Alij
autēꝫ aliud clamabant. Erat enim ecclesia
cōfusa: et plures nesciebāt qua ex causa con-
uenissent. De turba autē detraxerūt alexan-
drum: propellentib⁹ eum iudeis. Alexander
aūt manu silentio postulato: volebat ratio-
nem reddē plō. Quē ut cognouerūt iudeū
esse: vox facta est vna omnū quasi p horas
duas clamantū. Magna diana ephesiorū.
Et cū sedassī scriba turbas dixit. Viri ephesij:
quis enim est hominū qui nesciat ephesiorꝫ
ciuitatē cultricem esse magne diane iouisq;
prolis? Cū ergo hijs contradici non possit
oportet vos sedatos esse: et nichil temere
agē. Adduxistis enim homines istos: neq;
sacrilegos neq; blasphemātes deā vestram.
Quod si demetrius et qui cū eo sūt artifices
habent aduersus aliquē causam: conuētus
forenses agūtur et proconsules sūt: accusent
inuicē. Si quid aūt alterius rei queritis: in
legitima eccia poterit absolui. Nā et periclita-
mur argui sedicōnis hodierne: cū nullus
obnoxius sit de quo possim̄ reddē rationē
concursus istius. Et cū hxc dixissī dimisit eccia.

Postq̄ aūt cessauit tumultus: XX
vocatis paulus discipulis ⁊ exhorta-
tus eos valedixit: et profectus est ut iret in
macedoniā. Cū autēꝫ pambulasset partes
illas et exhortatus eos fuisset multo sermone
venit ad greciam: vbi cū fecissī menses tres
facte sunt illi insidie a iudeis naugaturo in
siriam: habuitq; consiliū ut reuerterē per
macedoniā. Comitatus est aūt eū sosipater
pirri beroensis: thessalonicensiū vero aristar-
chus et secūdus et gaius derbeus et thimo-
thxus: asiani vero tichicus ⁊ trophimus. Hij
cum p̄cessissent sustinuerūt nos troade: nos
vero naugauimus post dies azimorꝫ a phi-
lippis et venimus ad eos troadē in diebus
quīq; : vbi demorati sumus diebus septem.
Vna aūt sabbati cū venissemus ad frangē
dum panē paulus disputabat cū eis pfectu-
rus in crastinū: protraxitq; sermonē usq; in
mediam noctē. Erant aūt lampades copi-
ose in cenaculo: vbi eramus congregati. Se-
dens aūt quidā adolescens nomine euthi-
cus sup fenestrā: cū mergerē somno grau
disputāte diu paulo ductus somno cecidit
de tercio cenaculo deorsū: et sublatus ē mor-
tuus. Ad quē cum descendisset paulus incu-
buit sup eū: et complexus dixit. Nolite turbari.
Anima enim ipius in ipo ē. Ascendēs aūt
frangensq; panē ⁊ gustās satisq; allocutus
est usq; in lucē: et sic pfectus est. Adduxerūt
aūt puerū viuentē: et consolati sūt nō minime.
Nos aūt ascendētes naugauimus ī asson:
inde suscepturi paulū. Sic enim disposuerat:
ipe p terrā iter facturus. Cū aūt peuenissem̄
in asson: assumpto eo venimus mitilenē. Et
inde naugātes sequēti die venimus contra
chium: et alia die applicuimus samū: ⁊ seqn̄-
ti die venimus miletū. Proposuerat enī pau-
lus transnaugare ephesuꝫ: ne qua mora illi
fiēt in asia. Festinabat enim si possibile sibi
essī: ut diem penthxcosten faceret in hierosoli-
mis. A mileto autē mittēs ephesum vocauit
maiores natu eccie: qui cū venissent ad eū ⁊
simul essent: dixit eis: Vos scitis a pma die
qua ingressus sū in asiam qualiter vobiscū
p omne tempus fuerim seruiēs dño cū omni
humilitate ⁊ lacrimis ⁊ temptacōnib⁹ que
michi acciderūt ex insidijs iudeorꝫ: quomō

michil subtraxerim vobis vtilē. quo minus
annūciarem vobis et docerem vos publice
et per domos: testificans iudeis atq; gentili-
bus in deū penitēiam et fidem in dōm nr̄m
ihesū cristū. Et nūc ecce alligatus ego spiri-
tu. vado in ihersalē que in ea ventura sint
michi ignorans: nisi q̄ spiritus sanctus per
omnes ciuitates michi protestatur dicens:
q̄m vincula q̄ tribulacōnes ihersolimis me
manent. Sed michil horū vereor: nec facio
animā meam preciosiorem q̄ me: dūmodo
consūmem cursum meū et ministerū verbi
quod accepi a dño ihesu testificari euāgeliū
gratie dei. Et nūc ecce ego scio q̄ amplius
non videbitis faciē meā: vos omes p quos
transiui predicans regnū dei. Quapropter
contestor vos hodierna die: q̄ mūdus sū a
sanguine omnū. Non enim subterfugi quo-
minus annūciarē omne ꝓsilū dei vobis. At-
tendite vobis q̄ vniuerso gregi: in quo vos
spiritus sanctus posuit episcopos regē ec-
clesiā dei: quā acquisiuit sanguine suo. Ego
scio q̄m intrabūt post discessionē meā lupi
rapaces in vos: nō parcentes gregi. Et ex
vobis ipis exsurgent viri loquentes pūsa:
ut abducant discipulos post se. Propter
quod vigilate memoria retinētes: q̄m per
triennū nocte q̄ die non cessaui cū lacrimis
monens vnūquenq; vr̄m. Et nūc commen-
do vos deo q̄ verbo gratie ipsius: qui potens
est edificare q̄ dare hereditatē in sanctifica-
tis omib̄. Argentū et aurū aut vestē nullius
concupiui sicut ipsi scitis: q̄m ad ea q̄ michi
opus erant q̄ his qui mecū sunt ministraue-
runt manus iste. Omia ostendi vobis: q̄m
sic laborantes oportet suscipere infirmos. ac
meminisse verbi domini ihesu: q̄m ipse dixit.
Beatius est magis dare q̄ accipere. Et cū
hec dixisset: positis gembus suis orauit cū
omib̄ illis. Magnus autē fletus factus
est omnū: et procidentes super colū pauli
osculabant eum: dolentes maxime in verbo
quod dixerat q̄m amplius faciem eius non
essent visuri. Et deducebant eū ad nauem.

XXI

Cum autem factum esset ut
naugaremus abstracti ab eis: recto
cursu venimus choum. et sequenti die rodū:
et inde pateram. Et cū inuenissemus nauē
transfretantē in phenicem: ascendētes naui-
gauimus. Cum apparuissemus autē cypro
relinquentes eā ad sinistram naugauimus
in siriam: et venimus tyrum. Ibi enim nauis
expositura erat onus. Inuētis aūt discipulis
mansimus ibi diebus septē. Qui paulo di-
cebant p spiritū: ne ascenderet ihersolimā.
Et expletis diebus profecti ibamus. deduc-
entib̄ nos omib̄ cū vxoribus et filijs usq;
foras ciuitatē: et positis gembus in littore
orauimus. Et cū valefecissemus inuicē asce-
dimus nauem: illi aūt redierūt in sua. Nos
vero naugacōne explicata a tyro descendi-
mus ptolomaidā: et salutatis fratribō man-
simus die vna apud illos. Alia aūt die pfe-
cti venim̄ cesareā. Et intrātes in domū phi-
lippi euangeliste qui erat vnus de septem:
mansimus apud eū. Hunc autē erāt quatu-
or filie virgines ꝓphetantes. Et cū morare-
mur per dies aliquot: supuenit quidam vir
a iudea ꝓphēta nomine agabus. Is cū venis-
set ad nos tulit zonā pauli: et alligans sibi
pedes q̄ manus dixit. Hec dicit spiritus san-
ctus: Virū cuius est zona hec sic alligabūt
in ihersalē iudei: et tradent in manus gen-
tium. Quod cum audissemus rogabamus
nos. et q̄ loci illius erant: ne ascenderet ihe-
rosolimam. Tunc respondit paulus et dixit.
Quid facitis flentes q̄ affligentes cor meū?
Ego autē non solum alligari: sed et mori in
ihersalē paratus sum ꝓter nomen domini
ihesu. Et cū ei suadere nō possemus: quieui-
mus dicentes. Domini volūtas fiat. Post
dies aūt istos ꝓparati ascendebamus in ihe-
rusalem: Venerūt aūt quidā ex discipulis
a cesarea nobiscū: adducentes secū apud
quem hospitaremur iasonē quendā cypriū
antiquū discipulū. Et cū venissemus ihersolī-
mam: libenter exceperūt nos fratres. Se-
quenti autem die introibat paulus nobiscū
ad iacobum: omnesq; collecti sunt seniores.
Quos cū salutasset: narrabat p singula que
deus fecisset in gentib̄ per ministerū illius.
At illi cū audissent magnificabant dū: dixe-
runtq; ei: Vides frater quot milia sūt in iu-
deis qui crediderunt: et omnes emulatores
sunt legis. Audierūt aūt de te: quia discessi-
onem doceas a moyse eorū qui per gentes

sūt iudeorū dicens nō debere eos circūcidē
filios suos: neq; sēdm cōsuetudinē ingredi.
Quid ergo ēt? Vtq; oportet dueire multitu=
dinē. Audient enim te supuenisse. Hoc er=
go fac quod tibi dicimus. Sūt nobis viri
quatuor votū habentes sup se. Hijs assum=
ptis sanctifica te cū illis: et impende in illis
ut radant capita: et scient omēs. quia que
de te audierūt falsa sūt. sed ambulās et ipe
custodiens legem. De hijs autē qui credi=
derūt ex gentib; nos scripsimus iudicantes:
ut abstineant se ab ydolis immolato a san=
guine et suffocato et fornicatione. Tūc pau=
lus assumptis viris postera die purificatus
cū illis intrauit in templū: annūciās exple=
tionem dierū purificationis donec offerret
pro vnoquoq; eorū oblatio. Cū autē septē
dies consūmarent: hij qui de asia erāt iudei
cū vidissent eū in templo cōcitauerūt omēs
ꝓplm: et iniecerūt ei manus clamantes. Viri
israhelite adiuuate. Hic ē homo qui adūsus
populū et legē et locū hūc omnes vbiq; do=
cens: insuper a gentiles induxit in templū:
et violauit sanctū locū istū. Viderant enim
trophimū ephesium in ciuitate cū ipo: quē
estimauerūt qm in templū introduxisset pau=
lus. Commotaq; est ciuitas tota: et facta ē
concursio populi. Et apḡhendentes paulū
trahebant eū extra templū: et statim clause
sunt ianue. Querentib; aūt eū occidē: nūcia=
tum est tribuno cohortis. q; tota confundi=
tur ihersalē. Qui statim assumptis militib;
et centuriomib; decucurrit ad illos. Qui cū
vidissent tribunū et milites: cessauerūt per=
cutē paulū. Tunc accedens tribunus apḡ=
hendit eū et iussit eū alligari cathenis dua=
bus: et interrogabat quis esset: et quid fe=
cisset. Alij aūt aliud clamabant in turba. Et
cū non posset certū cognoscere pre tumultu:
iussit duci eū in castra. Et cū venisset ad gra=
dus: contigit ut portaretur a militib; ꝓter
vim populi. Sequebat enim multitudo po=
puli clamans: tolle eū. Et cū cepisset induci
in castra paulus: dicit tribuno. Si licet mi=
chi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei. Graece
nosti? Nonne tu es egiptius qui ante hos
dies tumultū cōcitasti: et eduxisti in desertū
quatuor milia virorū sicariorū? Et dixit ad
eū paulus. Ego hō sū quidē iudeus a tharso
cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo
autē te: permitte michi loqui ad populū. Et
cum ille pmisisset: paulus stans in gradib;
annuit manu ad plebem: et magno silentio
Vfcō allocutus ē lingua hebrea dicēs.

XXII

Viri frēs q prēs: audite quā
ad vos nūc reddo racōēz. Cū audissent aūt
quia hebrea lingua loquitur ad illos: magis
prestiterūt silentiū. Et dixit. Ego sū vir iude=
us natus tharso cilicie: nutritus autē in sta
ciuitate secus pedes gamaliel. eruditus iu=
xta veritatē paterne legis: emulator legis
sicut et vos omnes estis hodie: qui hanc vi=
am pseculus sum usq; ad mortē. alligans et
tradens in custodias viros ac mulieres. sicē
prmceps sacerdotū michi testimoniū red=
dit et omnes maiores natu: a quib; et epl'as
accipiens ad fratres damascū pgebam ut
adducerem inde vinctos in iherusalem ut
puniremur. Factum est autē eunte me et ap=
propinquāte damasco media die subito de
celo circūfulsit me lux copiosa: et decidens
in terrā audiui vocem dicentē michi. Sau=
le saule: quid me psequeris? Ego autē re=
spondi. Quis es dne? Dixitq; ad me. Ego sū
ihesus nazarenus: quē tu psequeris. Et qui
mecū erant lumē quidē viderūt: vocem au=
tem non audierūt eius qui loquebat mecū.
Et dixi. Quid faciam dne? Dns autem dixit
ad me. Surgens vade damascū: et ibi tibi
dicetur de omnib; que te oportet facē. Et
cū nō videre pre claritate luminis illius: ad
manū deductus a comitibus. veni damascū.
Ananias aūt quidam vir sēdm legem testi=
moniū habens ab omnib; cohabitantibus
iudeis: veniens ad me et stans dixit michi.
Saule frater respice. Et ego eadem hora re=
spexi in eum. At ille dixit. Deus patrū nrorū
preordinauit te ut cognosceres volūtatē
eius: ut videres iustū et audires vocem ex
ore eius: quia eris testis illius ad omēs ho=
mines eorum que vidisti et audisti. Et nūc
quid moraris? Exsurge et baptisare: et ab=
lue peccata tua inuocato nomine ipsius. Fa=
ctum est autē reuertenti michi in iherusalē
et oranti in templo: fieri me in stupore men=
tis: et videre illum dicentē michi. Festina et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

exi velociter ex ihrusalē: qm̄ non recipient
testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Dñe: ipsi
sciunt quia ego erā concludens in carcerē:
et cedens per synagogas eos qui credebāt
in te. Et cū funderetur sanguis stephani te-
stis tui ego stabam et consenciebā: et custo-
diebam vestimenta interficientiū illū. Et di-
xit ad me. Vade: qm̄ ego in nacōnes longe
mittā te. Audiebant aūt eum usq ad hoc
verbū: et leuauerūt vocem suā dicētes. Tol-
le de terra huiusmodi. Non enim phas est
eum viuē. Vociferantib aūt eis et proicien-
tibus vestimenta sua et puluerē iactantib
in aerem: iussit tribunus induci eū in castra
et flagellis cedi et torqueri eū: ut sciret pro-
pter quā causam sic acclamarent ei. Et cum
astrinxisset eū loris: dixit astanti sibi centu-
rioni paulus. Si hominē romanū et indem-
natum licet vobis flagellare? Quo audito
centurio accessit ad tribunū: et nūciauit ei
dicens. Quid acturus es? Hic enim homo
ciuis romanus est. Accedens aūt tribunus
dixit illi. Dic michi si tu romanus es. At ille
dixit. Etiam. Et respondit tribunus. Ego
multa sūma ciuitatē hanc consecutus sū. Et
paulus ait. Ego aūt et natus sū. Protinus
ergo discesserūt ab illo qui eū torturi erant.
Tribunus quoq timuit postq̄ resciuit q̄ ci-
uis romanus esset: et quia alligasset eū. Po-
stera autē die volens scire diligentius qua
ex causa accusaretur a iudeis soluit eum: et
iussit sacdotes ouēire et omē ꝯciliū et p ducē
paulū statuit inter illos. XXIII

Intendens aūt in conciliū paulus ait: Viri
fratres: ego omni conscientia bona conuersa-
tus sū ante deū usq in hodiernū diem. Prin-
ceps autē sacerdotū ananias p̄cepit astan-
tibus sibi percutere os eius. Tunc paulus di-
xit ad eū. Percutiet te deus paries dealba-
te. Et tu sedens iudicas me secōm legem: et
contra legē iubes me percuti? Et qui astabāt
dixerūt. Summū sacerdotē dei maledicis?
Dixit aūt paulus. Nesciebam fratres: quia
princeps est sacerdotū. Scriptū est enim.
principem ppli tui non maledices. Sciens
autē paulus quia vna pars esset saduceorū
et altera pharisēorū: exclamauit in concilio.
Viri frēs: ego pharisēus sū: filius pharisēorū.
De spe et de resurrectione mortuorū ego iu-
dicor. Et cum hec dixisset facta est dissensio
inter pharisēos et saduceos: et soluta ē mul-
titudo. Saducei aūt dicūt non esse resurre-
ctionē mortuorū. neq angelū neq spiritū:
pharisei aūt vtraq confitentur. Factus est
autē clamor magnus: et exsurgētes quidā
pharisēorū: pugnabant dicentes. Nichil
mali inuenimus in homine isto. Quid si spi-
ritus locutus est ei aut angelus? Et cū ma-
gna dissensio facta esset: timens tribunus
ne discerperetur paulus ab ipsis. iussit mili-
tes descendē et rapere eū de medio eorū: ac
deducere eū in castra. Sequēti autē nocte
assistens ei dñs ait. Constans esto. Sicut
enim testificatus es de me in ihrusalē: sic te
oportet et rome testificari. Facta aūt die col-
legerūt se quidā ex iudeis: et deuouerūt se
dicētes neq māducaturos neq bibituros:
donec occiderent paulū. Erant aūt plus q̄
quadraginta viri qui hanc coniuracōnem
fecerant: qui accesserūt ad pncipes sacerdo-
tum et seniores: et dixerūt. Deuotione deuo-
uimus nos michil gustaturos: donec occida-
mus paulū. Nunc ergo vos notū facite tri-
buno cū consilio: ut p ducat illū ad vos tan-
q̄ aliquid certius cognituri de eo. Nos ve-
ro priusq̄ appropiet parati sumus interficē
illū. Quod cū audisset filius sororis pauli
insidias: venit et intrauit in castra: nūciauit
q paulo. Vocans autē paulus ad se vnū
ex centuriōnib ait. Adolescentē hunc ad-
duc ad tribunū. Habet enim aliquid indi-
care illi. Et ille quidē assumens eum: duxit
ad tribunū et ait. Vinctus paulus rogauit
me hūc adolescentē p ducē ad te: habentē
aliquid loqui tibi. Apphendens autē tribu-
nus manū illius secessit cū eo seorsū: et inter-
rogauit illū. Quid est quod habes indicare
michi? Ille aūt dixit. Iudeis conuenit rogare
te ut crastina die p ducas paulū in ꝯciliū. q̄
aliq̄d certius inquisituri sint de illo: tu vero
ne credideris illis. Insidiantur enī ei ex eis vi-
ri amplius q̄ quadraginta: qui se deuouerū
nō manducare neq bibere donec inter-
ficiant eū: et nūc parati sūt expectātes pro-
missum tuū. Tribunus igitur dimisit adole-
scentē: p̄cipiens ne cui loqueretur: qm̄ hec

nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurio-
nibus dixit illis. Parate milites ducentos
ut eant usq; cesaream: et equites septuaginta
et lancearios ducentos a tercia hora noctis:
et iumenta ꝓparare: vt imponentes paulum:
saluum pducerent ad felicem presidem. Ti-
muit enim ne forte raperent eum iudei et occi-
derent. et ipse postea calumniam sustineret:
scribens et epistolam continentem hec. Clau-
dius lisias: optimo presidi felici salutem: Vi-
rum hunc comprehensum a iudeis et incipientem
interfici ab eis. supueniens cum exercitu eri-
pui cognito q; romanus est: volensq; scire
causam quam obiciebant illi deduxi eum in con-
cilium eorum. Quem inuenni accusari de questioni-
bus legis ipsorum: nichil vero dignum morte
aut vinculis habentem crimen. Et cum michi
perlatum esset de insidijs quas parauerant illi
misi eum ad te: denuncians et accusatoribus ut
dicant apud te: Vale. Milites vero secum
preceptum sibi assumentes paulum duxerunt per
noctem in antipatridem: et postera die di-
missis equitibus ut cum eo irent: reuersi sunt
ad castra. Qui cum venissent cesaream tradi-
dissent epistolam presidi: statuerunt ante illum
et paulum. Cum legisset autem et interrogassi de
qua prouincia esset: et cognoscens q; de cili-
cia: audiam te inquit cum accusatores tui vene-
rint. Iussitq; in pretorio herodis custodiri eum.

XXIIII

Post quinq; autem dies descendit princeps sacerdotum ananias
cum senioribus quibusdam et tertullo quodam
oratore: qui adierunt presidem adusus paulum.
Et citato paulo: cepit accusare tertullus di-
cens. Cum in multa pace agamus per te et
multa corrigantur per tuam prouidentiam: semp
et vbiq; suscipimus optime felix cum omni
gratiarum actione. Ne diucius autem te ptra-
ham: oro breuiter. ut audias nos pro tua
clementia. Inuenimus hunc hominem pestifer-
um et concitantem sedicionem omnibus iudeis
in vniuerso orbe. et auctorem sedicionis secte
nazarenorum: qui etiam templum violare cona-
tus est: quem et apprehensum voluimus secum
legem nostram iudicare. Supueniens autem
tribunus lysias cum vi magna eripuit eum de
manibus nostris iubens accusatores eius ad
te venire: a quo poteris ipe iudicans de omnibus
istis cognoscere: de quibus nos accusamus
eum. Adiecerunt autem et iudei: dicentes hec
ita se habere. Respondit autem paulus: annu-
ente sibi preside dicere. Ex multis annis te
esse iudicem genti huic sciens: bono animo
pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere
quia non plus sunt michi dies q̃ duodecim
ex quo ascendi adorare in ierlim: et neq; in
templo inuenerunt me cum aliquo disputantem
aut concursum facientem turbe. neq; in synago-
gis neq; in ciuitate: neq; probare possunt
tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor
autem hoc tibi q; secum sectam quam dicunt here-
sim sic deseruio patri et deo meo: credens o-
mnibus que in lege et ꝓphetis scripta sunt:
spem habens in deum quam et hij ipsi expectant.
resurrectionem futuram iustorum et iniquorum. In
hoc et ipse studio sine offendiculo oscientiam
habere ad deum: et ad homines semper. Post
annos autem plures elemosinas facturus
in gentem meam veni. et oblacones a vota: in
quibus inuenerunt me purificatum in templo:
non cum turba neq; cum tumultu. Et apprehen-
derunt me: clamantes et dicentes. Tolle imi-
micum nostrum. Quidam autem ex asya iudei q̃s
oportebat apud te presto esse et accusare si
quid haberet aduersum me: aut hij ipsi dicant
si quid inuenerunt in me iniquitatis cum stem
in concilio: nisi de vna hac solummodo voce
qua clamauit inter eos stans: quia de resurre-
ctione mortuorum ego iudicor hodie a vobis.
Distulit autem illos felix: certissime sciens de
via hac dicens. Cum tribunus lysias descen-
derit audiam vos. Iussitq; centurioni custo-
dire eum et habere requiem: nec quenq̃ de suis
prohibere ministrare ei. Post aliquot autem
dies veniens felix cum drusilla vxore sua que
erat iudea vocauit paulum: et audiuit ab eo
fidem que est in xpm ihesum. Disputante autem
illo de iusticia et castitate et de iudicio futuro:
tremefactus felix respondit. Quod nunc attin-
net vade: tempore autem opportuno accersiam
te: simul et sperans q; pecunia ei daretur a
paulo: propter quod et frequenter accersi-
ens eum loquebatur cum eo. Biennio autem
expleto: accepit successorem felix portium fe-
stum. Volens autem gratiam prestare iu-
deis felix: reliquit paulum vinctum.

XXV

Festus ergo cū venisset in prouinciā:
post triduū ascendit ihrosolimam a
cesarea. Adierūtq; eū principes sacerdotū et
primi iudeorū aduersus paulū: et rogabāt
eum postulantes gratiā adūsus eū ut iube-
ret p̄duci eum in ihrlm: insidias tendentes
ut interficerent eū in via. Festus aūt respon-
dit seruari quidem paulū in cesarea: se autē
maturius p̄fecturū. Qui ergo in vobis ait
potentes sunt descendentes simul: si qd̄ est
in viro crimen accusent eū. Demoratus aūt
inter eos dies non amplius q̄ octo aut de-
cem descēdit cesareā: et altera die sedit pro
tribunali: et iussit paulū adduci. Qui cū per-
ductus ēsset circūsteterūt eū qui ab iherosо-
lima descēderāt iudei multas & graues cau-
sas obicientes quas nō poterant probare:
paulo racōnem reddente: qm̄ neq; in legē
iudeorū. neq; in templū. neq; in cesarē quic-
q̄ peccaui. Festus aūt volens gratiā p̄stare
iudeis: respondēs paulo dixit: Vis iherosо-
limā ascendere: et ibi de hijs iudicari apud
me? Dixit aūt paulus. Ad tribunal cesaris
sto: ibi me oportet iudicari. Iudeis non no-
cui: sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut
dignū morte aliquid feci: non recuso mori.
Si vero nichil ē eorū que hij accusant me:
nemo potest me illis donare. Cesarem appel-
lo. Tunc festus cū ꝯsilio locutus respondit.
Cesarē appellasti: ad cesarem ibis. Et cū die-
es aliquot transacti essent: agrippa rex et
bernice descenderunt cesareā ad salutandū
festū. Et cū dies plures ibi morarent: fest?
regi indicauit de paulo dicens: Vir quidā
est derelictus a felice vinctus: de quo cum es-
sem iherosolimis adierūt me principes sacer-
dotum et seniores iudeorū: postulantes ad-
uersus illū damnationē. Ad quos respon-
di: quia nō est romanis consuetudo donare
aliquē hominē prius q̄ is qui accusatur pre-
sentes habeat accusatores: locūq; defenden-
di accipiat ad abluenda crimina q̄ ei obica-
untur. Cū ergo huc conuenissent: sine vlla
dilatione in sequēti die sedens p̄ tribunali
iussi adduci virū. De quo cū stetissent accu-
satores nullā causam deferebant de quibus
ego suspicabar malū: questiones vero quas-
dam de sua sup̄sticōne habebant aduersus
eum: et de quodā ihu defuncto quē affirma-
uerāt paulus viuere. Dubitans autem ego de
huiusmodi questione: dicebam si vellet ire
ihrosolimam: et ibi iudicari de istis. Paulo
autē appellante ut seruarēt ad augusti co-
gnicōnem: iussi seruari eū donec mittā eum
ad cesarem. Agrippa aūt dixit ad festū. Vo-
lebam et ipse hominē audire. Cras inquit
audies eū. Altera aūt die cū venissēt agrippa
et bernice cū multa ambitione et introissent
in auditoriū cū tribunis et viris principali-
bus ciuitatis: iubente festo adductus ē paulus.
Et dixit festus. Agrippa rex & omnes q̄ simul
adestis nobiscū viri: videtis hūc hominem
de quo omnis multitudo iudeorū interpel-
lauit me ihrosolimis petentes & acclamā-
tes: non oportere eum viuē amplius. Ego
vero comperi michil dignū morte eū admi-
sisse. Ipso autē hoc appellante: ad augustū
iudicium mittere. De quo quid certū scribā
dño non habeo: ꝓpter quod perduxi eū ad
vos et maxime ad te rex agrippa: ut inter-
rogacōne facta habeam quid scribam. Si-
ne ratione enī michi videt mittere vinctū:
et causas eius non significare.

XXVI

Agrippa vero ad paulū ait. Permittit
tibi loqui pro temetipso. Tunc paul?
extenta manu cepit rationem reddere. De
omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa
estimo me beatū apud te. cū sim defensurus
me hodie: maxime te sciente omnia q̄ apud
iudeos sūt ꝯsuetudines et questiones: pro-
pter quod obsecro patienter me audias. Et
quidē vitam meā a iuuentute que ab inicio
fuit in gente mea in ihrosolimis nouerunt
omnes iudei: p̄scientes me ab inicio si velint
testimoniū phibere qm̄ secōm certissimam se-
ctam nostre religionis vixi phariseus. Et
nūc in spe que ad patres nostros repromis-
sionis facta est a deo. sto iudicio subiectus:
in qua duodecim tribus nostre nocte et die
deseruientes sperant deuenire. De qua spe
accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudi-
catur apud vos si deus mortuos suscitat? Et
ego quidē estimauerā me adūsus nomen
ihesu nazarenum debere multa contraria agere:
quod & feci ihrosolimis. Et multos sancto-
rum ego in carceribus inclusi a principibus

sacerdotū potestate accepta: et cū occiderē-
tur detuli sententiā. Et p omēs synagogas
frequenter punīēs eos · opellebā blasphe-
mare: et āplius insaniēs in eos · psequebar
usqz in exteras ciuitates. In quibz dū irem
damascū · cū potestate ⁊ pmissu principum
sacerdotū: die media in via vidi rex de celo
supra splendorē solis circūfulsisse me lumē
et eos qui mecū simul erant: omesqz nos cū
decidissemus in terrā audiui vocē loquētē
michi hebraica lingua. Saule saule quid
me persequeris? Durum est tibi contra sti-
mulū calcitrare. Ego autem dixi. Quis es
domine? Dominus aūt dixit. Ego sū ihūs:
quē tu psequeris. Sed exsurge: ⁊ sta supra
pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi · ut cō-
stituam te ministrū ⁊ testē eorz q̄ vidisti et
eorz quibz apparebo tibi: eripiēs te de plis
et gentib̄z in quas nūc ego mitto te · apire
oculos eorz ut auertant̄ a tenebris ad lu-
cem · et de potestate sathane ad deū: ut acci-
piant remissionē peccatorz: et sortem inter
sanctos p fidem q̄ est in me. Unde rex agrip-
pa non fui incredulus celesti visiōi: ſ hijs
qui sunt damasci primū ⁊ ihero solimis et in
omnē regionē iudee · et gentib̄z annūciabā.
ut penitētiā ageret̄ · et auerterent̄ ad deuz:
digna penitētie opera facientes. Hac ex cau-
sa me iudei cū essem in templo oprehensum
tēptabāt interficere. Auxilio aūt adiutus
dei usqz in hodiernū diē sto testificās mino-
ri atqz maiori: michil extra dicēs q̄ que pro-
phete locuti sūt futura esse ⁊ moyses: si passi-
bilis cristus · si primus ex resurrectōe mor-
tuorz lumen annūciaturus est populo ⁊ gē-
tibus. Hec loquēte eo ⁊ rationē reddente:
festus magna voce dixit. Insanis paule.
Multe te littere ad insaniā auertūt. Et pau-
lus nō insanio inquit optūe feste: ſ veritatis
⁊ sobrietatis vba loquor. Scit enī de hijs
rex: ad quē ⁊ constanter loquor. Latere enim
eum michil horz arbitror. Neqz enim in an-
gulo quicq̄ horz gestum est. Credis rex
agrippa ꝓphetis? Scio q̄ credis. Agrippa
autē ad paulū. In modico suades me cri-
stianū fieri. Et paulus. Opto apud deum ⁊
in modico ⁊ in magno: non tantū te · ſ etiaz
omēs qui audiunt hodie fieri tales qualis
et ego sū: exceptis vinculis hijs. Et exsurre-
xit rex ⁊ pses ⁊ bernice et qui assidebant eis.
Et cū secessissent · loquebāt̄ ad inuicē dicē-
tes: q̄ michil morte aut vinculorz dignū q̄d
fecit homo iste. Agrippa autē festo dixit. Di-
mitti poterat hō hic: si nō appellasſ cesarem.

XXVII

Ut autē iudicatū est na-
uigare eū in ytaliā ⁊ tradi paulū cum
reliquis custodijs centurion nomine iulio
cohortis auguste: ascendētes nauem adru-
mentinaz incipientē nauigare · circa asie loca
sustulimus: pseuerāte nobiscum aristarcho
macedone thessalomcense. Sequēti autez
die venimus sydonē. Humane aūt tractās
iulius paulū pmisit ad amicos ire: et curam
sui agere. Et inde cū sustulissemus sub nau-
gauimus cyprū: ꝓterea q̄ essent venti con-
trarij. Et pelagus cilicie ⁊ pāphilie nauigā
tes venimus listrā que est licie: et ibi inuen-
ens centurio nauē alexandrinā nauigantē
in ytaliā: transposuit nos in eā. Et cū multis
dieb̄z tarde nauigaremus ⁊ vix deuenissem?
contra gnydū: ꝓhibēte nos vento adnau-
gauimus crete iuxta salmonē. Et vix iuxta
nauigantes venimus in locū quendam qui
vocat̄ bomportus: cui iuxta erat ciuitas tha-
lassa. Multo autem tempore pacto et cū iā
nō esset tuta nauigatio eo q̄ et ieiunū iam
pterisset: ꝓsolabat̄ eos paulus dicens eis.
Viri: video quoniā cū iniuria ⁊ multo dāno
nō solū oneris ⁊ nauis: sed etiā aiarz nrarz
incipit esse nauigatio. Centurio aūt guber-
tori ⁊ nauclero magis credebat: q̄ hijs q̄
a paulo dicebantur. Et cū aptus portus non
esset ad hyemandū: plurimi statuerūt con-
siliū nauigare inde si quo modo possent de-
uenētes phenicen hyemare portuz crete re-
spiciētem ad affricū ⁊ ad chorū. Aspirāte au-
tem austro estimātes ꝓpositū se tenere: cum
subtulissent de ason · legebāt cretam. Non
post multū autē misit se contra ipam ventus ty-
phonicus: qui vocat̄ euroaquilo. Cunqz ar-
repta esset nauis · et nō posset conari in vētū:
data naue flatib̄z ferebamur. In insulā autē
quandā decurrētes que vocatur cauda: po-
tuimus vix obtinere scapham. Qua sublata
adiutorijs vtebātur accingētes nauē: timē-
tes ne in syrtim inciderent: summisso vase sic

ferebant: Valida aūt nobis tēpestate iactatis. sequenti die iactum fecerūt: et tercia die suis manib⁹ armamenta nauis ꝓiecerūt. Neq; aūt sole neq; sideribꝫ apparentib⁹ ꝑ plures dies et tempestate nō exigua imminente: iam ablata erat spes omnis salutis nostre. Et cum multa ieunatio fuisset: tunc stans paulus in medio eorꝫ dixit. Oportuit erat quidem o viri audito me nō egredi a creta: lucriq; facere iuriā hanc et iacturā. Et nūc suadeo vob⁹ bono animo esse. Amissio enim nullius anime erit ex nobis: ꝑterq̄ nauis. Astitit enim michi hac nocte angelus dei cuius sum ego et cui deseruio dicens. Ne timeas paule: cesari te oportet assistere. Et ecce donauit tibi deus oēs qui nauigant tecū. Propter quod bono animo estote viri. Credo enim deo: quia sic erit quēadmodū dictū est michi. In insulā aūt quandā oportet nos deuenire. Sed postea q̄ quartadecima nox supuenit: nauigantib⁹ nobis in adria circa mediā noctē suspicabant nauta apparere sibi aliquā regionē. Qui et sūmittētes bolidem inuenerūt passus viginti: et pusillū inde separati inuenerūt passus quindecim. Timentes autē ne in aspera loca incideremus: de puppi mittētes anchoras quatuor optabant diem fieri. Nautis vero querentibus fugere de naui: cum mississent scapham in mare sub optentu quasi inciperent a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militib⁹. Nisi hij in naui manserint: vos salui fieri nō potestis. Tūc abscederūt milites funes scaphe: et passi sūt eam excidere. Et cū lux inciperet fieri: rogabat paulus omnes sumere cibum dicens. Quartadecima die hodie exspectantes ieuni permanetis: nihil accipientes. Propter q̄d rogo vos accipere cibū pro salute vra: q̄ nullius vestrū capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset: sumēs panē gratias egit deo in conspectu omniū: et cū fregisset cepit manducare. Animequiores autē facti omnes: et ipsi sumpserūt cibū. Eramus autē vniuse anime in naui ducente septuaginta sex. Et saciati cibo alleuiabant nauem: iactantes triticū in mare. Cum autē dies factus esset terrā nō agnoscebāt: sinū vero quendā considerabant habentē litus: in quē cogitabant si possent eicere nauē. Et cū anchoras sustulissent cōmittebant se mari. simul laxantes iūcturas gubnaculorꝫ: et leuato artemone secūdum aure flatū tendebant ad litus. Et cū incidissemus in locū bithalassum impegerūt nauē: et prora quidem fixa manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militum autē consiliū fuit ut custodias occiderent: ne quis cū enatasset effugeret: centurio aūt volens seuare paulū ꝓhibuit fieri. Iussitq; eos qui possent natare mittere se primos et euadē et ad terrā exire: et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea que de naui erant. Et sic factum est: ut omnes anime euaderent ad terram. XXVIII

Et cū euasissemus: tūc cognouimus quia mitilene insula vocabatur. Barbari vero prestabant nō modicā humanitatem nobis. Accensa enī pira reficiebāt nos omnes: propter imbrem qui imminebat et frigus. Cū ꝛegregasset aūt paulus sarmentorꝫ aliquantā multitudinē et imposuisset super ignem: vipera a calore cū ꝓcessisset mouit manū eius. Vt vero viderūt barbari pendentē bestiā de manu eius: admirātē dicebāt. Vtiq; homicida est homo hic: qui cū euasit de mari vltio nō sinit eū viuere. Et ille quidē excussēs bestiam in ignē: nihil mali passus est. At illi existimabant eū in ꝓmotē ꝓuertēdum: et subito casurū et mori. Diu autem illis sperantib⁹ et videntib⁹ nihil mali in eo fieri: conuertentes se dicebant eū esse deū. In locis autē illis erāt predia principis insule noīe publij: qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. Contigit aūt patrē publij febribꝫ et dissinteria vexatū iacere. Ad quē paulus intrauit: et cū oraisset et imposuisset ei manus saluauit eū. Quo facto: omes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui etiā multis honoribꝫ nos honorauerūt: et nauigantib⁹ imposuerūt que necessaria erant. Post menses aūt tres nauigauimus in naui alexandrina que in insula hyemauerat: cui erat insigne castrorꝫ. Et cum venissemus siracusam: mansimus ibi triduo. Inde circūlegētes deuenimus regium: et post vnū diem flante austro secunda die

venimus puteolos. vbi inuentis fratribus
rogati sum⁹ manere apud eos dies septē:
et sic venimus romam. Et inde cū audissent
fratres occurrerūt nobis usq ad appij forū.
et tribus tabernis. Quos cū vidissē paulus:
gratias agens deo accepit fiduciā. Cū autē
venissemus romā permissum est paulo pma-
nere sibimet: cū custodiente se milite. Post
tertiū autē diem cōuocauit primos iudeorū.
Cumq; venissent dicebat eis. Ego viri frēs
nihil aduersus legem faciens aut morem
paternū: vinctus ab ihrosolimis traditus
sum in manus romanorū: qui cū interroga-
tionē de me habuissent voluerūt me dimit-
tere: eo q̄ esset nulla causa mortis in me. Cō-
tradicentibus aūt iudeis coactus sū appella-
re cesarem: nō quasi gentē meā habens ali-
quid accusare. Propter hanc igitur causaz
rogaui vos videre et alloqui. Propter spem
enim israhel cathena hac circundatus sū. At
illi dixerūt ad eū. Nos neq; lītras accepimus
de te a iudea: neq; aduenēs aliquis fratrū
nūciauit aut locutus est quid de te malum.
Rogamus autē a te audire que sentis. Nā
de secta hac notū est nobis: q̄ vbiq; ei con-
tradicit. Cum constituissent autē illi diem
venerūt ad eum in hospiciū plurimi: quibus
exponebat testificans regnū dei suadensq;
eis de ihesu ex lege moysi et prophetis a mane
usq ad vesperam. Et quidā credebāt hijs
que dicebantur: quidā vero non credebāt.
Cumq; inuicē non essent consentientes: disce-
debant dicente paulo vnū verbū. Quia bñ
spiritus sanctus locutus est per ysaiam pro-
phetam ad patres nostros dicens: Vade
ad plm istū et dic. Aure audietis et non in-
telligetis: et videntes videbitis et nō pspi-
cietis. Incrassatus est cor plī huius et auri-
bus grauiter audierūt et oculos suos com-
presserūt: ne forte videant oculis et auribus
audiant et corde intelligant: et conūtant se
et sanem eos. Notū ergo sit vobis: qm̄ gen-
tibus missum est hoc salutare dei: et ipsi au-
dient. Et cū hec dixisset: exierūt ab eo iudei
multā habentes inter se questionē. Māsit
autē bienio toto in suo cōductu: et suscipi-
ebat omnes qui ingrediebant ad eum: p̄di-
cans regnū dei et docens que sūt de domino
ihesu xpo cum omni fiducia sine phibitione.

Explicit liber actuū aplorū. Incip. plogus in
epl'as canonicas.

ON ita est ordo apud grecos qui inte-
gre sapiunt fidemq; rectā sec-
tant epistolarū septē. que
canonice nūcupant. sicut in
latinis codicibus inuenit: ut quia petrus est
primus in ordine apostolorū: prime sint etiā
eius epistole in ordine ceterarū. Sed
sicut euangelistas dudū ad veritatis lineā
correximus: ita has proprio ordini deo iuuāte
reddidimus. Est enim vna earū pma iacobi:
due petri: tres iohānis. et iude vna. Que si
sic ut ab eis digeste sunt ita quoq; ab inter-
pretibus fideliter in latinū verterent eloquiū.
nec ambiguitatē legentibus facerēt. nec ser-
monū sese varietas impugnaret: illo preci-
pue loco vbi de vnitate trinitatis in prima
iohānis epl'a positū legimus. in qua etiam
ab infidelibus translatoribus multū erratū esse
a fidei veritate cōperimus: triū tantūmodo
vocabula hoc est aque sanguinis et spūs in
ipsa sua edicōne ponentibus: et patris verbiq;
ac spūs testimoniū omittentibus. in quo ma-
xime et fides katholica roboratur: et patris
et filij et spūs sancti vna diuinitatis substan-
tia oprobatur. In ceteris vero epistolis quā-
tū a nostra alioru distet edicio: lectoris pru-
dentie derelinquo. Sed tu vrgo cristi custo-
chiū dum a me impensius scripture veritatē
inquiris meā quodāmodo senectutē inui-
dorū dentibus corrodendā exponis: qui me
falsariū corruptoremq; sanctarū pnunciāt
scripturarum. Sed ego in tali opere nec
emulorum meorum inuidentiam timesco:
nec sancte scp̄ture veritatē poscentibus dene-
gabo. Explicit plogus. Incip. argumētū in
epistolam canonicam beati iacobi apostoli.

Acobus apostolus sanctū instruit clerum
de cultura celestiū p̄ceptorū et regl'a katholi-
ce obseruātie: et de mercede patientie maiestate.
et de reuelacōe plimorū: et de mēdacō mgrorū.
Explicit argumētum Incip. epl'a canonica
Acobus dei et domini nostri ihesu cristi seruus: duodecim tribubus que
sūt in dispsione salutē. Omne gaudiū existi-
mate fratres mei cū in temptacōes varias

inciderítis: scientes q̃ probatio fidei vestre
patientiã operatur. Patientia autem opus
perfectũ habeat: ut sitis perfecti et integri in
nullo deficientes. Si quis autẽ vestrũ indi-
get sapientia postulet a deo qui dat omnibus
affluẽter et nõ improperat et dabitur ei. Po-
stulet aũt in fide: nichil hesitans. Qui enim
hesitat similis est fluctui maris: qui a vento
mouet̃ et circũfertur. Non ergo estimet hõ
ille q̃ accipiat aliquid a dño: Vir duplex
animo incõstans ẽ in omnibus vijs suis. Glo-
rietur autem frater humilis in exaltatione
sua: diues autem in humilitate sua: quoniã
sicut flos feni transibit. Exortus enim est
sol cum ardore et arefecit fenũ: et flos eius
decidit: et decor vultus eius deperijt. Ita et
diues in itineribus suis marcescet. Beatus
vir qui suffert temptationẽ: qm̃ cũ pbatus
fuerit accipiet coronã vite: quã repromisit
deus diligentibus se. Nemo cũ temptatur di-
cat: qm̃ a deo temptatur. Deus enim intem-
ptator malorum est. Ipse autem neminẽ tem-
ptat. Unusquisq; vero temptat̃ a concupi-
scentia sua: abstractus et illectus. Deinde
concupiscentia cũ conceperit parit peccatũ:
peccatũ vero cum consumatũ fuerit generat
mortẽ. Nolite itaq; errare fratres mei dile-
ctissimi. Omne datũ optimũ et omne donũ
pfectũ desursũ est descendens a patre lumi-
nũ: apud quẽ non ẽ transmutatio: nec vicis-
situdinis obũbratio. Volũtarie enĩ genuit
nos verbo veritatis: ut simus initiũ aliquod
creature eius. Scitis fratres mei dilectissi-
mi. Sit aũt omnis homo velox ad audien-
dum: tardus autẽ ad loquendũ: et tardus
ad iram. Ira enim viri iusticiã dei non opera-
tur. Propter qõ abicientes omnẽ immũdi-
ciam et abũdantiam malicie: in mansuetudi-
ne suscipite insitũ verbum: qõ potest saluare
animas vestras. Estote autẽ factores verbi
et nõ auditores tantũ fallentes vosmetipos:
quia si quis auditor est verbi et non factor:
hic comparabit̃ viro considerãti vultũ na-
tiuitatis sue in speculo. Consideraut enim
se et abijt: et statim oblitus ẽ qualis fuerit.
Qui aũt pspexerit in lege pfecte libertatis
et pmanserit in ea nõ auditor obliuiosus fa-
ctus ꝗ factor operis: hic beatus in facto suo
erit. Si quis aũt putat se religiosũ esse nõ
refrenans linguã suam ꝗ seducens cor suũ:
huius vana est religio. Religio mũda et im-
maculata apud deũ et pẽrem hec est: visitare
pupillos et viduas in tribulatione eorũ: et
immaculatũ se custodire ab hoc seclo. ¶ F
Ratres mei: nolite in psonarũ accepti-
one habere fidem domini nostri ihesu
cristi glorie. Etenim si introierit in conuentũ
vestrũ vir aureũ annulũ habens in veste can-
dida: introierit autẽ et paup in sordido ha-
bitu: et intendatis in eũ qui indutus ẽ veste
preclara et dixeritis tu sede hic bene: pau-
peri autẽ dicatis tu sta illic aut sede sub scabel-
lo pedum meorũ: nõne iudicatis apud vos-
metipsos et facti estis iudices cogitationũ
inquarũ? Audite fratres dilectissimi. Non-
ne deus elegit pauperes in hoc mũdo diui-
tes in fide et heredes regni: qõ repromisit
deus diligentibus se? Vos aũt exhonorastis
pauperem. Nonne diuites per potentiam
opprimũt vos et ipsi attrahũt vos ad iudi-
cia? Nõne ipsi blasphemant bonũ nomẽ qõ
inuocatũ est sup vos? Si tamẽ legem pfici-
tis regalem sẽdm scripturas diliges proxi-
mũ tuũ sicut teipsũ bene facitis: si autẽ perso-
nas accipitis peccatũ operamini: redarguti a
lege quasi transgressores. Quicunq; autẽ
totam legem seruauerit: offendat autem in
vno: factus est oim reus. Qui enim dixit nõ
mechaberis: dixit et nõ occides. Quod si nõ
mechaberis occides autem: factus es trans-
gressor legis. Sic loquimini et sic facite: sic
p legẽ libertatis incipiẽtes iudicari. Iudiciũ
enim sine misericordia illi: qui nõ fecit mise-
ricordiam. Superexaltat autẽ misericordia
iudiciũ. Quid pderit fratres mei si fidem
quis dicat se habere: opa aũt non habeat?
Nũquid poterit fides saluare eũ? Si aũt
frater et soror nudi sint et indigeant victu
quotidiano: dicat aũt aliquis ex vobis illis.
ite in pace calefacimini et saturamini non de-
deritis aũt eis q̃ necessaria sũt corpori: quid
pderit? Sic et fides si nõ habeat opa: mortua
est in semetipa. Sed dicit aliquis. Tu
fidem habes: et ego opera habeo. Ostende
michi fidem tuã sine operibus: et ego ostẽdã
tibi ex opibus fidẽ meã. Tu credis qm̃ vnus

est deus: benefacis. Et demones credunt: et
cōtremiscūt. Vis aūt scire o homo inanis:
qm̄ fides sine operib̄ otiosa est? Abraham
pater noster nōne ex operib̄ iustificatus ē.
offerens ysaac filiū suū sup altare? Vides
qm̄ fides cooperabat operib̄ illius: et ex
operib̄ fides consūmata est? Et supleta ē
scriptura dicens. Credidit abrahā deo: et
reputatū est illi ad iusticiā: et amicus dei ap
pellatus ē. Videtis qm̄ ex operib̄ iustificat
homo: et non ex fide tantūs? Similiter et ra
ab meretrix: nōne ex operib̄ iustificata est
suscipiens nūcios. ⁊ alia via eiciens? Sicut
enim corpus sine spiritu mortuum est: ita et
fides sine operib̄ mortua est. III

Nolite plures mgri fieri frēs mei: scien
tes qm̄ magis iudiciū sumitis. In mlt̄is enī
offendimus omnes. Si quis in verbo non
offendit: hic pfectus ē vir. Potest etiā fre
no circūducere totū corpus. Si aūt equis
frena in ora mittimus ad cōsentiendū nob̄:
omne corpus illorū circūferimus. Et ecce na
ues cū magne sint ⁊ a ventis validis minen
tur: circūferūtur aūt a modico iuternaculo
vbi impetus dirigentis voluerit. Ita et lin
gua modicū quidē membrū est: et magna
exaltat. Ecce quātus ignis q̄ magnā siluā
incendit. Et lingua ignis ē: vniuersitas iniq̄
tatis. Lingua constituit in mēbris nr̄is que
maculat totū corpus: et inflāmat rotam na
tiuitatis nostre inflāmata a gehenna. Omīs
enim natura bestiarū et volucrū et serpentū
etiam et ceterorū domantur et domita sūt a
natura humana: linguā autē nullus hominū
domare potest. Inquietū malū: plena vene
no mortifero. In ipa bñdicimus deū ⁊ patrē:
et in ipsa maledicimus hoies qui ad imagi
nem et similitudinē dei facti sūt. Ex ipso ore
procedit bñdictio ⁊ maledictio. Non opor
tet fratres mei hec ita fieri. Nunquid fons
de eodem foramine emanat dulcem ⁊ amā
ram aquā? Nunquid potest fratres mei fi
cus vuas facere: aut vitis ficus? Sic neq̄
salsa dulcē potest facere aquā. Quis sapi
ens ⁊ disciplinatus inter vos? Ostendat ex
bona conūsatione operationē suā in mansue
tudine sapiēte. Quod si zelū amarū habe
tis. et contentiones sint in cordib̄ vestris:
nolite gloriari et mendaces esse aduersus
veritatē. Non ē enim ista sapientia desursū
descendēs a patre luminū: sē terrena animā
lis. dyabolica: Vbi enim zelus ⁊ contentio:
ibi incōstantia et omne opus prauū. Que
autē desursū est sapiēcia: primū quidē pudi
ca ē. deinde pacifica. modesta suadibilis. bo
nis cōsentiēs. plena misericordie ⁊ fructib̄
bonis: iudicans sine simulacōne. Fructus aūt
iusticie in pace seminatur: facientib̄ pacem.

Vnde bella et lites in vobis? IIII
Nonne ex cōcupiscentijs vr̄is: que
militant in mēbris vr̄is? Concupiscitis ⁊ nō
habetis: occiditis et zelatis: et non potestis
adipisci. Litigatis et belligeratis: et non ha
betis ꝓpter qd̄ non postulatis. Petitis et nō
accipitis: eo q̄ male petatis: ut in concupi
scentijs vr̄is insumatis. Adulteri: nescitis q̄
amicicia huius mūdi inimica ē dei? Quicūq̄
ergo voluerit amicus esse seculi huius: in
micus dei cōstituit. An putatis q̄ inanter
scriptura dicat: ad invidiā concupiscit spūs
qui habitat in vobis? Maiorem autē dat
gratiam. Propter qd̄ dicit. Deus superbis
resistit: humilib̄ aūt dat gratiā. Subdi
ergo estote deo: resistite aūt dyabolo: et fu
giet a vobis. Appropiate deo: et appropinq̄
bit vobis. Emūdate manus peccatores: et
purificate corda duplices animo. Miseri estō
te et lugete et plorate: risus vester in luctū
conūtatur: et gaudiū in merorem. Humilia
mini in conspectu domini: et exaltabit vos.
Nolite detrahere alterutrū frēs mei. Qui
detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suū:
detrahit legi et iudicat legem. Si aūt iudi
cas legē: nō es factor legis sē iudex: Vnus
ē enim legislator et iudex: qui potest perdē
et liberare. Tu aūt quis es qui iudicas pro
ximū tuum? Ecce nūc qui dicitis hodie aut
crastino ibimus in illā ciuitatē: et faciemus
ibi quidē annū et mercabimur et lucrū faci
emus: q̄ ignorātis q̄d erit in crastino. Que
est enim vita vr̄a? Vapor ē ad modicū pa
rens: et deinceps exterminabitur pro eo ut
dicatis: si dñs voluerit. et si vixerimus. facie
mus hoc aut illud. Nunc autē exultans in
supbijs vr̄is. Omīs exultacō talis maligna
est. Scienti igitur bonū facere et nō facēti:

Agite

AGite nūc diuites: pcēm ē illi. V
plorate vlulantes ī miseriis vestris
que aduenient vobis. Diuicie vre putrefa-
cte sūt et vestimēta vestra a tineis comesta
sunt. Aurū et argentū vrm erugīauit: et e-
rugo eōr ī testimōnū vobis erit: et man-
ducabit carnes vras sicī igīs. Thesauriza-
stis vobis iram ī nouissimis diebus. Ecce
merces operariōr qui messuerūt regiones
vras que fraudata ē a vobis clamat: et cla-
mor eōr ī aures domini sabaoth introiuit.
Epulati estis sup terrā: et ī luxuriis enutri-
stis cōrda vra. In die occisionis addixistis
et occidistis iustū: et nō restitit vobis. Pati-
entes igitur estote fratres usq ad aduentū
domini. Ecce agricola exspectat pciosū fru-
ctum terre: patienter ferens donec accipiat
tēporaneū a serotinū. Patientes igitur esto-
te et vos et confirmate cōrda vra: qm aduē-
tus dni appropinquabit. Nolite ingemisce
fratres ī alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce
iudex ante ianuā assistit. Exemplū accipi-
te fratres laboris et patientie ꝓphetas: qui
locuti sūt ī nomine dni. Ecce beatificamus
eos qui sustinuerūt. Sufferentiā iob audi-
stis: et finē domini vidistis: qm misericors ē
dns et miserator. Ante omnia autē fratres
mei nolite iurare: neq per celū neq p terrā
neq aliud quod cūq iuramentū. Sit aūt
sermo vester est ē non nō: ut nō sub iudicio
decidatis. Tristatur autē aliquis vrm: ōret
equo animo a psallat. Infirmat' quis ī vo-
bis: inducat presbiteros ecclesie et ōrent su-
per eū: vngentes eū oleo ī nomine dni. Et
ōratio fidei saluabit infirmū: et alleuabit eū
dns: et si ī peccatis sit dimittent' ei. Confite-
mini ergo alterutrū peccata vra: et ōrate pro
inuicē ut saluemini. Multū enim valet deprē-
catio iusti assidua. Helias homo erat similis
nob passibilis: et ōratione ōrauit ut nō plue-
ret sup terrā: et nō pluit annos tres et men-
ses sex. Et rursū ōrauit: et celū dedit pluuiā:
et terra dedit fructū suū. Fratres mei si quis
ex vobis errauerit a veritate a conuerterit
quis eū: scire debet qm qui conuīti fecerit pec-
catorem ab errore vie sue saluabit animam
eius a morte: et operit multitudinem peccato-
rū. Explicit epla canonica beati iacobi apli

Incip. argumētū ī epistolam canonicam beati
Iacobi apli primā.
Iacobus saluatoris ī uuicti toto orbe
diffusos et peregrinos ī hoc
seculo monstrat. et preterite
vite penitere suadet: et ī no-
uam vitam proficere tota cū sollicitudine ex-
hortat' symon petrus filius iohānis pūcie
galilee vico bethsaida frater andree apli.
Explicit argumētum Incip. epistola canonica
beati Petri apli prima.
Petrus apls ihesu xpi
electis aduenis dispersi-
onis pontī galatie ca-
padocie asie a bithinie
secōm pscientiā dei pris
ī sanctificacōnē spūs
ad obedientiā a aspersionem sanguinis ihesu
xpi: gratia vobis a pax multiplicet'. Bene-
dictus deus a pater dni nostri ihesu cristi q
secōm misericordiā suā magnā regeneauit
nos ī spem viuā per resurrectionē ihesu xpi
ex mortuis ī hereditatē incorruptibilē a in-
cōtaminatā a immarcessibilē conseruatā ī
celis: ī vobis qui ī virtute dei custodimini
per fidem ī salutē paratam reuelari ī tem-
pore nouissimo. In quo exultabitis: modi-
cū nūc si oportet contristari ī varijs tēpta-
ionib: ut ꝓbatio vestre fidei multo pciosior
sit auro qd p ignē ꝓbatur: inueniat' ī lau-
dem et gloriam et honorē ī reuelatione ihu
cristi: quē cū nō videritis diligitis. In quē
nūc quoq nō videntes credītis: credentes
aūt exultabitis letitia inenarrabili a glorifi-
cata: reportantes finē fidei vestre salutē am-
az vraz. De qua salute exquisierūt atq
scrutati sunt ꝓphete. qui de futura ī nobis
gratia ꝓphetauerūt: scrutātes ī qd vel qua-
le tempus significaret ī eis spūs cristi pre-
nūcians eas que ī xpo sūt passiones et po-
steriores glorias: quib reuelatū est. q non
sibimetipsis: vobis autē ministrabant ea q
nūc nūciata sūt vobis. per eos qui euange-
lizauerūt vobis spū sancto misso de celo: in
quē desiderāt angeli ꝓspicere. Propter qd
succincti lūbos mentis vestre sobrij perfecti
sperate ī eam que offertur vobis gratiā ī
reuelationē ihesu cristi: quasi filij obedientie.

non configurari prioribus ignorantie vestre
desideriis: sed secundum eum qui vocauit vos san-
ctum: ut et ipsi in omni conuersatione sancti sitis
quia scriptum est: sancti eritis quia ego sanctus
sum. Et si patrem inuocatis eum qui sine acce-
ptione personarum iudicat secundum vnuscuiusque
opus: in timore incolatus vestri tempore con-
uersamini: scientes quia non corruptibilibus au-
ro vel argento redempti estis de vana vra
conuersatione paterne traditionis: sed pre-
cioso sanguine quasi agni immaculati cristi
et incontaminati: precognitu quidem ante mu-
di constitutionem: manifestati autem nouissimis
temporibus propter vos qui per ipsum fideles estis
in deo. qui suscitauit eum a mortuis. et dedit ei
gloriam: ut fides vra et spes esset in deo. Animas
vras castificantes in obedientia caritatis in fraternitatis amore: simplici corde in-
uicem diligite attentius: renati non ex semine
corruptibili sed incorruptibili per verbum dei
viui et permanentis: quia omnis caro ut fenum:
et omnis gloria eius tanquam flos feni. Exaruit
fenum et flos eius decidit verbum autem
domini manet in eternum. Hoc est autem ver-
bum quod euangelizatum est in vobis. II

Deponentes igitur omnem malitiam et omnem
dolum et simulationes et inuidias et omnes
detractiones: sicut modo geniti infantes ra-
tionabiles et sine dolo lac concupiscite ut in
eo crescatis in salutem: si tamen gustastis quia
dulcis est dnus. Ad quem accedentes lapidem
viuum ab hominibus quidem reprobatum a deo
autem electum et honorificatum: et ipsi tanquam lapi-
des viui superedificamini domus spirituales
in sacerdotium sanctum: offerentes spiritales ho-
stias acceptabiles deo per ihesum xpm. Pro-
pter quod continet scriptura. Ecce pono in
syon lapidem summum angularem probatum ele
ctum preciosum: et qui crediderit in eum non con-
fundetur. Vobis igitur honor credentibus:
non credentibus autem lapis quem reprobauer-
unt edificantes hic factus est in caput anguli
et lapis offensionis et petra scandali: his qui
offendunt verbo nec credunt in quo et positi
sunt. Vos autem genus electum regale sacer-
dotium gens sancta populus acquisitionis: ut
virtutes annunciatis eius qui de tenebris vos
vocauit in admirabile lumen suum. Qui aliqui
non populus dei nunc autem populus dei: qui non con
secuti misericordiam: nunc autem misericordiam
consecuti. Carissimi obsecro vos tanquam ad-
uenas et peregrinos abstinere vos a carnali-
bus desideriis que militant aduersus an-
mam conuersationem vram inter gentes ha-
bentes bonam: ut in eo quod detractant de vobis
tanquam de malefactoribus: ex bonis operibus
vos considerantes. glorificent deum in die vi-
sitationis. Subiecti igitur estote omni hu-
mane creature propter deum. Siue regi quasi
precellenti: siue ducibus tanquam ab eo missis.
ad vindictam malefactorum: laudem vero bo-
norum. Quia sic est voluntas dei: ut bnfaci-
entes obmutescere faciatis imprudentium ho-
minum ignorantiam. Quasi liberi: et non quasi
velamen habentes malitie libertatem: sed sicut
serui dei. Omnes honorate: fraternitatem diligi-
te. Deum timete: regem honorificate. Serui sub-
diti estote in omni timore dnis: non tantum bo-
nis et modestis: sed etiam discolis. Hec enim
gratia: si propter dei conscientiam sustinet quis
tristitiam patiens iniuste. Que enim est gra:
si peccantes et colaphizati suffertis? Sed si
bnfacientes patienter sustinetis: hec est gra
apud deum. In hoc enim vocati estis: quia et
xps passus est pro nobis. vobis relinquens
exemplum: ut sequamini vestigia eius. Qui
peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore
eius. Qui cum maledicerent non maledicebat:
cum pateretur non comminabatur. Tradebat
autem iudicanti se iniuste. Qui peccata nra
ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut pec-
catis mortui iustitie viuamus: cuius liuore
sanati estis. Erratis enim sicut oues errantes:
sed conuersi estis nunc ad pastorem et epi-
scopum animarum vestrarum. III

Similiter et mulieres subditi sint viris
suis: ut et si qui non credunt verbo. per mulierum
conuersationem sine verbo lucriflant: consideran-
tes in timore castam conuersationem vestram.
Quarum sit non extrinsecus capillatura aut
circumdatio auri aut indumenti vestimentorum
cultus: sed qui absconditus est cordis homo
in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus:
qui est in conspectu dei locuples. Sic enim
aliquando et sancte mulieres sperantes in deo or-
nabant se subiecti proprijs viris: sicut sara

obediebat abrahe dñm eum vocans: cuius
estis filie bñfacientes · et nō timētes vllā
pturbationē: Viri similiter cohabitātes se-
cundū scientiā: quasi infirmiori vasculo mu-
liebri impertiētes honorē tanq̄ et cohēdibus
gratie vite: ut nō impediant orationes vre.
In fide autē omnes vnanimes compatiētes.
fraternitatis amatores · misericordes · mo-
desti · humiles · nō reddentes malū pro ma-
lo · nec maledictū pro maledicto: sz econtra-
rio benedicentes: q̄ in hoc vocati estis: ut
benedictionē hereditate possideatis. Quis
est enim qui vult vitam diligē: et dies vide-
re bonos? Coherceat linguā suam a malo: et
labia eius ne loquātur dolū. Declinet aūt a
malo et faciat bonū: inquirat pacē et sequa-
tur eam: quia oculi dñi sup iustos: et aures
eius in pces eorū: vultus aūt dñi sup facie-
tes mala. Et quis ē qui vobis noceat: si bo-
ni emulatores fueritis? Sed et si quid pati-
mini ꝓpter iusticiā · beati. Timorē autē eorū
ne timueritis: ut nō conturbemini. Dñm aūt
xpm sanctificate in cordibus vris: parati sem-
per ad satisfactionē omi poscenti vos ratio-
nem de ea que in vobis est spe: sed cū mode-
stia et timore conscientiā habentes bonam:
ut in eo q̄ detrahūt de vobis confundantur:
qui calūmantur vram bonā in xpo conuersatio-
nem. Melius est enim ut bñfacientes si vo-
lūtas dei velit pati q̄ malefacientes: quia et
cristus semel pro peccatis nostris mortuus
est iustus pro iniustis: ut nos offerret deo.
mortificatos quidē carne vivificatos autē
spiritu. In quo et his q̄ in carcere erant spi-
ritualiter veniens pdicauit: qui increduli fu-
erant aliqn exspectabāt dei patientiā in die-
bus noe cū fabricaret archa: in qua pauci
id est octo anime salue facte sūt per aquā.
Quod et vos nūc similis forme saluos facit
baptisma: nō carnis depositio sordiū · sz con-
scientie bone interrogatio in deū: per resur-
rectionē ihesu xpi a mortuis qui ē in dextera
dei: deglutiens mortē ut vite eterne heredes
efficeremur: profectus in celū subiectis sibi
angelis a potestatibus et virtutibus. IIII

Cristo igit passo in carne et vos eadē
cogitacōne armamini: q̄ qui passus est
in carne desiit a peccatis: ut nō iam desideris
hominū sz volūtati dei qd reliquū est in car-
ne viuat temporis. Sufficit enim preteritū
tempus ad volūtatē gentiū consūmandā
his qui ambulauerūt in luxuriis desideriis
vinolētiis cōmessacōnibus potacōnibus ebrie-
tatibus et illicitis ydolorū cultibus. In quo
admirant nō concurrentibus vobis in eandē
luxurie confusionē blasphemantes: qui red-
dent rationē ei qui paratus ē iudicare viuos
et mortuos. Propter hoc enim et mortuis euā-
gelizatū est: ut iudicent quidē secōm homines
in carne: viuāt autē secōm deū in spū. Omniū
aūt finis appropinquabit. Estote itaq̄ pru-
dentes et vigilate in orationibus: ante omnia
autē mutuā in vobis ipsis caritatē conti-
nuā habentes: q̄ caritas operit multitudinē
peccatorū. Hospitales invicē: sine murmu-
ratione: Unusquisq̄ sicut accepit gratiā · in
alterutrū illam ādministrantes: sicut bni dis-
pensatores multiformis gratie dei. Si quis
loquitur: quasi sermones dei. Si quis mini-
strat: tanq̄ ex virtute quam ādministrat deus:
ut in omnibus honorificet deus per ihesū xpm
cui ē gloria et imperiū in secula seculorū amē.
Carissimi · nolite peregrinari in feruore qui
ad tēptationē vobis fit · quasi nouum aliquid
vobis cōtingat: sed cōmunicātes xpi passi-
onibus gaudete: ut et in reuelatione glorie
eius gaudeatis exultantes. Si exprobra-
mini in nomine xpi · beati eritis: qm qd est ho-
noris glorie et virtutis dei et qui ē eius · spūs
sup vos requiescet. Nemo aūt vrm patiat
quasi homicida aut fur aut maledicus: aut
alienorū appetitor. Si aūt ut cristianus · nō
erubescat: glorificet autē deū in isto nomine:
qm tempus ē ut incipiat iudiciū a domo dei.
Si autē primū a nobis: quis finis eorū qui
non credūt dei euāgelio? Et si iustus quidē
vix saluabitur: impius et peccator vbi pare-
būt? Itaq̄ hij q̄ patiūt secōm volūtatē dei:
fideli creatori omēdēt aias suas i bñfactis.

Seniores ergo qui in vobis sunt. V
obsecro consenior et testis cristi passi-
onū: et eius que in futuro reuelāda ē glorie
cōmunicator. Pascite qui in vobis ē gregē
dei: prouidentes nō coacte sed spontanee.
secōm deū: neq̄ turpis lucri gratia · sed volū-
tarie: neq̄ ut dominātes in clero sed forma

facti gregi ex animo: et cū apparuerit prin-
ceps pastorū percipietis immarcessibilē glo-
rie coronā. Similiter adolescentes subditi
estote seniorib̄. Omnes enim inuicē humi-
litatē insinuate: quia dēus superbis resistit:
humilib̄ aūt dat gratiā. Humiliamī igitur
sub potenti manū dei ut vos exaltet in tēpore
visitationis: omnē sollicitudinē vram iacē-
tes in eū: qm̄ ipsi cura est de vobis. Sobrij
estote et vigilate: q̄ adūsarius vester diā-
bolus tanq̄ leo rugiens circuit querēs quē
deuoret. Cui resistite fortes in fide: scientes
eandem passionē ei que in mūdo est vestre
fraternitati fieri. Deus autē omnis gratie qui
vocauit nos in eternā suā gloriā in xpo ihu
modicū passos: ipse pficiet confirmabit so-
lidabitq̄. Ipsi gloria et imperiū: in secula se-
lorū amen. Per siluanū fidelē fratrē vobis
ut arbitōr breuiter scripsi: obsecrans et con-
testans hāc esse verā gratiā dei in qua stā-
tis. Salutat vos ecclesia que est in babilo-
ne coelecta: et marcus filius meus. Salu-
tate invicem in osculo sancto. Gratia vo-
bis omnibus qui estis in cristo ihesu amen.

Explicit epistola beati Petri apli prima.

Incip̄. argumentum in epistolam secūdam.

Simon petrus per fidem hu-
ic mundo sapiētes mortuos
esse declarat: eisdemq̄ pie-
tatis quāta sit magnitudo
luce ipsa clarius manifestat.

Explic̄ argumētum Incip̄. epistola secūda

Simon beati Petri apli
petrus seruus et aplus
ihesu xpi: his qui coe-
qualem nobiscū sorti-
ti sūt fidem in iustitia
dei nostri et saluatoris
ihesu xpi. gratia vobis
et pax adimpleatur in cognitione dei et xpi
ihesu dni nostri: quō omnia nobis diuine vir-
tutis sue que ad vitā et pietatē donata sūt
per cognitionē eius qui vocauit nos propria
gloria et virtute. per quē maxima et pciosa
nobis promissa donauit: ut per hoc efficiami-
mi diuine consortes nature: fugientes eius
que in mūdo ē concupiscentie corruptionē.
Vos aūt curam omnē subinferentes mini-
strate in fide vestra virtutē: in virtute autem
scientiā: in scientia autē abstinentiā: in absti-
nentia aūt patiētiā: in patiētia aūt pietatē:
in pietate autē amorē fraternitatis: in amo-
re fraternitatis caritatē. Hec enī si vobiscū
assint et superent: nō vacuos nec sine fructu
vos constituent in dni nostri ihesu cristi co-
gnicōne. Cui enī non psto sūt hec: cecus ē
et manu temptans: oblitionē accipiēs pur-
gacōnis veterū suorū delictorū. Quapropt
frēs magis satagite: ut p bona opera certā
vestrā vocacōnē et electionē faciatis. Hec
enī facientes nō peccabitis aliquādo. Sic
enī abūdāter ministrabit̄ vobis introitus
in eternū regnū dni nostri et saluatoris ihu
cristi. Propter qō vos incipiā semp cōmo-
nere de hīs: et quidē scientes et confirmatos
in pnti veritate. Iustū aūt arbitror quādiu
sum in hoc tabernaculo suscitare vos in cō-
monicōe: certus q̄ velox est depositō taber-
naculi mei: secundū qō et dēus noster ihesus
cristus significauit michi. Dabo autē operā
et frequēter habere vos post obitū meū: ut
horū omniū memoriā faciatis. Non enim in-
dectas fabulas secuti notam fecimus vobis
domini nri ihesu xpi virtutē et pscientiā: sed spe-
culatores facti illius magnitudinis. Accipi-
ens enim a deo pre honorē et gloriā voce de-
lapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gla:
hic est filius meus dilectus in quo michi cō-
placui: ipsū audite. Et hanc vocem nos au-
diuimus de celo allatā: cū essemus cū ipso
in monte sancto. Et habemus firmiorē ꝓphe-
ticū sermonē. cui bēfacitis attendētes quasi
lucerne lucenti in caligmoso loco donec elu-
cescat et lucifer oriatur in cordibus vris: hoc
primū intelligentes: q̄ omis ꝓphetia ꝓpria
interptatione non fit. Non enim voluntate
humana allata est aliqn̄ ꝓphetia: sed spiritu
sancto inspirati locuti sūt sancti dei homines.

Fuerūt vero et pseudo ꝓphete in
ipso sicut et in vobis erūt magri mēda-
ces: qui introducent sectas pditionis: et eū
qui emit eos dēū negant. superducentes sibi
celerē pditionē. Et multi sequētur eorum lu-
xurias: p quos via veritatis blasphemabit̄:
et in auaricia fictis verbis de vobis negocia-
būtur. Quib̄ iudiciū iam olim non cessat:

s. Similiq

et pdiuio eorꝝ nō dormitat. Si enim deus angelis peccantib⁹ nō pepcit sed rudentib⁹ inferni detractos in tartarū tradidit cruciādos in iudiciū reseruari: et originali mūdo nō pepcit. sed octauū noe iustitie preconē custodiuit diluuiū mūdo impiorꝝ inducēs: et ciuitates sodomorꝝ et gomorreorū in cinerem rediges euersione damnauit exēpluꝫ eorꝝ qui impie acturi sūt ponēs: et iustum loth oppressuꝫ a nephandorꝝ iniuria ac luxuriosa conuersatione eruit. Aspectu enim et auditu iustus erat: habitās apud eos q̄ de die in diē animā iustā iniquis operibus cruciabant. Nouit deus pios de temptatione eripere: iniquos vero in diē iudicij reseruare cruciandos. Magis autem eos qui post carnē in concupiscentia immūditie ābulāt. dñationēq; contemnūt: audaces. sibi placētes: sectas non metuunt introducere blasphemantes. Vbi angeli fortitudine et virtute cū sint maiores: nō portāt aduersū se execrabile iudiciū. Hij vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionē et in pniciem in hijs que ignorāt blasphemātes in corrupcōe sua pibūt: percipiētes mercedē iniustitie voluptatē: existimātes diei delicias cōqinacōnis et macule. delicijs affluētes in conuiuijs suis luxuriantes vobiscum: oculos habentes plenos adulterij et incessabilis delicti: pellicientes aias instabiles: cor exercitatum auaricia habentes. maledictionis filij: derelinquētes rectam viā erraverūt secuti viaꝫ balaam ex bosor. q̄ mercedem iniquitatis amauit: correpcōnem vero habuit sue vesanie. Subiugale mutū aial in hominis voce loquēs: phibuit ꝓphete insipientiā. Hij sūt fontes sine aquae nebule turbinib⁹ exagitate q̄b⁹ caligo tenebrarū reseruatur. Superbia enim vanitatis loquētes: pellicēt in desiderijs carnis luxurie eos qui paululū effugiūt. qui in errore conuersantur: libertatē illis pmittētes cum ipsi serui sint corruptionis. A quo enim quis superatus est: huius et seruus est. Si enim refugientes cōqinacōes mūdi in cognitione dñi nostri et saluatoris ihesu cristi. hijs rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius

v. Sapiēter

enim erat illis nō cognoscere viam iustitie: q̄ post agnicōnem retrorsū conuerti ab eo quod illis traditū est sancto mandato. Cōtigit enim eis illud veri pūbij. Canis reuersus ad suū vomitū: et sus lota in volutabro luti.

III

Hanc ecce vobis carissimi scōdaꝫ scribo epistolā in quib⁹ vestraꝫ excito in cognicōem sinceram mentē: ut memores sitis eorꝝ que pdixerūt verborū a sanctis ꝓphetis et apostolorū vestrorꝝ preceptorꝝ dñi saluatoris. Hoc primū scientes: q̄ venient in nouissimis diebus in deceptione illusores iuxtā ꝓprias concupiscentias ambulātes: dicentes. Vbi est pmissio ā aduentus eius? Ex quo enim patres dormierūt: omnia sic pseuerant ab initio creature. Latet enim eos hoc volētes: q̄ celi erant prius et terra de aqua et per aquā consistens dei verbo: p quem ille tunc mūdus aqua inundatus pijt. Celi aūt qui nūc sunt et terra eodē verbo repositi sūt igni reseruati in diem iudicij: et pditionis impiorū hominū. Vnū vero hoc nō lateat vos carissimi: q̄ vnus dies apud dominū sicut mille anni: et mille anni sicut dies vnus. Nō tardat dñs pmissi: ſ̄ patiēter agit ꝓpter vos: nolēs aliquos perire sed omnes ad pnitētiā reuerti. Aduenet autē dies domini ut fur: in quo celi magno impetu transiēt: elemēta vero calore soluētur. Cū hec igit̄ omnia dissoluēda sint. q̄les oportet vos esse in sanctis conuersationib⁹ et pietatib⁹ expectantes et ꝓpetantes in aduentū diei dñi: p quē celi ardētes soluēt̄ et elemēta igni ardore tabescēt? Nouos vero celos et nouā terrā et pmissa ipius expectam?: in quib⁹ iustitia habitat. Propter quod carissimi hec expectantes. satagite immaculati et inuiolati ei inueniri in pace: et dñi nostri longanimitatē salutē arbitramini: sicut et carissimus frater noster paulus secundū datam sibi sapientiā scp̄sit vobis: sicut et in omnib⁹ epistolis. loquēs in eis de hijs: in quibus sūt quedā difficilia intellectu. que indocti et instabiles deprauāt. sicut et ceteras scripturas. ad sua ipōrꝝ pditionē: Vos igit̄ frēs pscientes custodite ne insipientiū errore trāsducti excidatis a ꝓpria firmitate: crescite vero in gratia in cognicōne dñi nostri et saluatoris ihesu cristi. Ipsi

gloria et nunc et in diem eternitatis amen.

Explicit epistola beati Petri apli secūda.

Incip. argumtū in epistolam beati iohānis

Rationē verbi q̄ apli primā. ds ipe sit caritas manifestat: et susurrones fratrū nec deū scare. nec pios fieri posse. eo usq̄ dissertat ut ēē cōprobz homicidas: eo q̄ odiū sit interfcōis occasio.

Expliē argumentum Incip. epistola Beati Johannis apli prima.

Quod fuit ab inicio. quod audiuimus. qd vidimus oculis nris. quod psp eximus. et manus nostre contrectauerūt de ūbo vitē: et vita manifestata est: et vidimus et testamur et annūciantes vobis vitā eternā. que erat apud patrē. et apparuit nobis. Quod vidimus ⁊ audiuimus annūciamus vobis: ut et vos societatē habeatis nobiscū: et societas nostra sit cū patre et cū filio eius ihesu cristo. Et hec scribimus vobis: ut gaudeatis ⁊ gaudiū vestrū sit plenū. Et hec ē annūciatio quā audiuimus ab eo et annūciam⁹ vobis: qm̄ deus lux est: et tenebre in eo nō sunt vlle. Si dixerimus qm̄ societatē habemus cū eo et in tenebris ambulamus: mentimur. et veritatē nō facimus. Si aūt in luce ambulamus sicut et ipe est in luce societatē habem⁹ adinuicē: et sanguis ihesu filij eius mūdat nos ab oīi peccato. Si dixerimus qm̄ peccatū nō habem⁹ ipi nos seducimus: et veritas in nobis nō est. Si confiteamur peccā nra: fidelis ē ⁊ iustus ut remittat nobis peccā nra: et emūdet nos ab oīi iniquitate. Si dixerim⁹ qm̄ nō peccauimus: mēdacem facimus eum: et verbū eius nō est in nobis.

Filioli mei: hec scribo vobis ut nō peccetis. Sed ⁊ si quis peccauerit: aduocatū habemus apud patrē ihm̄ cristū iustum. Et ipse est ꝓpiiacō pro peccatis nris: non pro nostris aūt tantū: sed etiā pro totius mūdi. Et in hoc scimus qm̄ cognouimus eum: si mādata eius obseruamus. Qui dicit se nosse eū et mādata eius nō custodit mendax est: et in hoc veritas nō est. Qui autem seruat verbū eius: vere in hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus qm̄ in ipso sumus. Qui dicit se in xpo manere: debet sicut ille ambulauit. et ipse ambulare. Carissimi non mandatū nouū scribo vobis: sed mandatū vetus qd̄ habuistis ab inicio. Mandatū vetus est: verbū quod audistis. Iterū mandatum nouū scribo vobis qd̄ verū est et in ipso et in vobis: quia tenebre transierūt: et verū lumē iam lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrē suū odit: in tenebris est usq̄ adhuc. Qui diligit fratrē suū in lumine manet: et scandalū in eo nō est. Qui aūt odit fratrem suū in tenebris ē et in tenebris ambulat: et nescit quo eat: q̄ tenebre obcecauerūt oculos eius. Scribo vobis filioli: qm̄ remittūt vobis peccata vra ꝓpter nomē eius. Scribo vobis patres: qm̄ cognouistis eū qui ab inicio ē. Scribo vobis adolescentes: qm̄ vicistis malignū. Scribo vobis infantes: q̄ cognouistis patrē. Scribo vobis iuuenes: qm̄ fortes estis et verbū dei manet in vobis: et vicistis malignū. Nolite diligere mūdū: neq̄ ea q̄ in mūdo sunt. Si quis diligit mūdum: non est caritas patris in eo. Quoniā omne quod ē in mūdo concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculoꝝ: et superbia vite que non est ex patre: sed ex mūdo est. Et mūdus transit ⁊ concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatē dei: manet in eternuz. Filioli: nouissima hora est. Et sicut audistis quia antcristus venit: nunc antcristi multi facti sunt: Unde scimus q̄ nouissima hora est. Ex nobis ꝓdierūt: sed nō erāt ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permansissent vtiq̄ nobiscū. Sed ut manifesti sint: quoniam non sūt oīes ex nobis. Sed vos vnctōez habetis a sancto: et nostis oīa. Nō scp̄si vobis quasi ignorantibz veritatez: sz quasi scientibz eam: et quoniā oīe mendacū ex veritate nō est. Quis est mendax: nisi is q̄ negat quoniā ihesus est cristus? Hic ē antcristus qui negat patrē ⁊ filiū. Omnis qui negat filiū nec patrē habet: qui ꝓfitet filiū: et prem habet: Vos qd̄ audistis ab inicio. in vobis permaneat: q̄ si in vobis permanserit qd̄ audistis ab inicio: ⁊ vos in filio et patre manebitis. Et hec est repromissio: quā ipe

pollicitus ē nobis vitā eternaz. Hec scripsi
vobis de hys qui seducunt vos. Et vos vn-
ctionē quā accepistis ab eo maneat in vo-
bis. Et nō necesse habetis ut aliquis doceat
vos: sed sicut vnctio eius doceat vos de omī-
bus. Et verū est: et nō est mēdacū. Et sicut
docuit vos: manete in eo. Et nunc filioli ma-
nete in eo: ut cū apparuerit habeamus fidu-
ciam: et nō confundamur ab eo in aduentu
eius. Si scitis qm̄ iustus est: scitote qm̄ et
omnis qui facit iusticiam ex ipso natus est.

III

Videte qualē caritatem dedit
nobis pater: ut filij dei nominemur et
simus. Propter hoc mūdus nō nouit nos:
quia nō nouit eum. Carissimi nūc filij dei su-
mus: et nondū apparuit quid erimus. Scī-
mus qm̄ cum apparuerit similes ei erimus:
qm̄ videbimus eū sicut est. Et omis qui ha-
bet hanc spem in eo: sanctificat se sicut et ille
sanctus est. Omis qui facit pecm̄: et iniqui-
tatem facit. Et pecm̄ est iniquitas. Et scitis
q̄ ille apparuit ut peccata tolleret: et pecm̄
in eo nō est. Omis qui in eo manet nō pec-
cat. Et omis qui peccat nō videt eū: nec cogno-
uit eū. Filioli: nemo vos seducat. Qui facit
iusticiam iustus est: sicut & ille iustus ē. Qui
facit pecm̄ ex diabolo ē: qm̄ ab initio diā-
bolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut
dissoluat opera diaboli. Omis qui natus ē
ex deo pecm̄ nō facit: qm̄ semen ipsius in eo
manet: et nō potest peccare: qm̄ ex deo natus
est. In hoc manifesti sūt filij dei et filij diabo-
li. Omis qui nō est iustus nō est ex deo: et
qui nō diligit fratrē suū. Quoniā hec ē an-
nūciatio quam audistis ab initio: ut diliga-
mus alterutrū. Non sicut cain qui ex malī-
gno erat: et occidit fratrē suū. Et ꝓpter q̄d
occidit eum? Quoniā opera eius maligna
erant: fratris autē eius iusta. Nolite mirari
fratres si odit vos mundus. Nos scimus
qm̄ translati sumus de morte ad vitam: qm̄
diligimus fratres. Qui nō diligit: manet
in morte. Omis qui odit fratrē suū homici-
da est. Et scitis qm̄ omis homicida nō ha-
bet vitam eternā in se manētem. In hoc co-
gnouimus caritatē dei: qm̄ ille animā suam
pro nob̄ posuit: et nos debemus pro fratrib̄
animas ponē. Qui habuerit substantiam
huius mūdi et viderit fratrē suū necesse ha-
bere et clauserit viscera sua ab eo: quō cari-
tas dei manet in eo? Filioli mei: nō diligam?
verbo neq̄ lingua: sed opere et veritate. In
hoc cognoscimus qm̄ ex veritate sumus: et
in ospectu eius suadebimus corda nostra.
Quoniā si reprehenderit nos cor nostrum:
maior est deus corde nostro: et nouit omia.
Carissimi si cor nostrū nō reprehenderit nos
fiduciam habemus ad deum: et quicquid
petierimus accipiemus ab eo qm̄ mādata
eius custodimus: et ea que sūt placita coram
eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut
credamus in noīe filij eius ihesu cristi: et dili-
gamus alterutrū sicut dedit mandatū nobis.
Et q̄ servat mādata eius in illo manet: et ipse in
eo. Et in hoc scimus: quoniā manet in nobis
de spiritu quem dedit nobis.

IIII

Carissimi: nolite omī spiritui credere: sed
probate spūs si ex deo sint: quoniā multi pseu-
do ꝓphete exierūt in mundū. In hoc cogno-
scitur spūs dei. Omis spūs qui ofitetur ihm
cristū in carne venisse: ex deo est. Et omis spi-
ritus qui solut ihesū: ex deo nō est: et hic est
antecristus de quo audistis quoniam venit:
et nūc iam in mūdo est. Vos ex deo estis: et
vicistis eū: quoniā maior est qui in vobis ē:
q̄ qui in mūdo. Ipsi de mūdo sunt: ideo de
mūdo loquūtur: & mūdus eos audit. Nos
ex deo sumus. Qui nouit deum audit nos:
qui non est ex deo nō audit nos. In hoc co-
gnoscimus spīm veritatis & spiritum erroris.
Carissimi diligamus nos inuicē: q̄ caritas
ex deo est. Et omis qui diligit ex deo natus
est: et cognoscit deū. Qui non diligit nō no-
uit deū: quoniā deus caritas est. In hoc appa-
ruit caritas dei in nobis: qm̄ filiū suū vnige-
nitū misit deus in mundū: ut viuamus p eū.
In hoc est caritas: nō quasi nos dilexerim?
deū: sed quoniā ipse prior dilexit nos: et misit
filiū suū ꝓpiciacōem p pecis nostris. Caris-
simi: si deus dilexit nos: et nos debemus alt-
utrū diligere. Deū nemo vidit vnq̄. Si dili-
gamus inuicē deus in nobis manet: et ca-
ritas eius in nobis pfecta est. In hoc cogno-
scimus quoniā in eo manemus & ipse in nob̄:
quoniā de spū sancto suo dedit nob̄. Et nos
vidimus & testificamur: quoniā pater misit

filiũ suũ saluatorẽ mũdi. Quisquis confes-
sus fuerit qm̃ ihesus est filius dei: deus in eo
manet et ipe in deo. Et nos cognouimus: et
credidimus caritati quã habet deus in nob.
Deus caritas est: et qui manet in caritate in
deo manet: et deus in eo. In hoc pfecta ẽ cari-
tas nobiscũ. ut fiduciã habeamus in die iu-
dicij: quia sicut ille est: et nos sumus in hoc
mũdo. Timor nõ est in caritate: sed pfecta
caritas foras mittit timorẽ: qm timor penam
habet. Qui aũt timet: nõ est pfectus in cari-
tate. Nos ergo diligamus deum: qm̃ deus
prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniã
diligo deũ et fratrẽ suũ odierit: mendax est.
Qui enim non diligit fratrẽ suũ quẽ videt:
deum quem non videt quomodo potest di-
ligere? Et hoc mandatum habemus a deo:
ut qui diligit deum: diligat et fratrem suum.

V

Omis qui credit qm̃ ihesus ẽ
cristus: ex deo natus ẽ. Et omis qui
diligit eũ qui genuit: diligit et eũ qui natus
est ex eo. In hoc cognoscimus quoniã dili-
gimus natos dei: cũ deũ diligamus. et man-
data eius faciamus. Hec est enim caritas
dei ut mandata eius custodiamus: et man-
data eius grauia nõ sũt. Quoniã omne qd
natũ est ex deo vincit mũdũ: et hec ẽ victo-
ria que vincit mũdũ: fides nra. Quis ẽ aũt
qui vincit mũdũ: nisi qui credit qm̃ ihesus ẽ
filius dei? Hic ẽ qui venit per aquã et san-
guinẽ ihesus cristus. Non in aqua solũ: sed
in aqua et sanguine. Et spũs est qui testifi-
catur: qm̃ cristus ẽ veritas. Quoniã tres sũt
qui testimoniũ dant in celo. pater. verbũ. et
spiritus sanctus: et hi tres vnũ sũt. Et tres
sũt qui testimoniũ dãt in terra. spũs. aqua.
et sanguis: et tres vnũ sũt. Si testimoniũ
hominũ accipimus: testimoniũ dei maius
est. Quoniã hoc ẽ testimoniũ dei qd maius
est: qm̃ testificatus ẽ de filio suo. Qui credit
in filiũ dei: habet testimoniũ dei in se. Qui
non credit filio mendacẽ facit eũ: quia non
credit in testimoniũ qd testificatus est deus
de filio suo. Et hoc est testimoniũ: qm̃ vitã
eternã dedit nobis deus: et hec vita in filio
eius est. Qui habet filiũ habet vitã: qui nõ
habet filiũ dei: vitã nõ habet. Hec scribo vo-
bis: ut sciatis qm̃ vitam habetis eternã: qui
creditis in noie filij dei. Et hec ẽ fiducia quã
habemus ad deũ: qꝫ quecũqꝫ petierimus se-
cundũ voluntatẽ eius audit nos. Et scimus
quia audit nos: quecquid petierimus. Sci-
mus: qm̃ habemus petiõnes quas postula-
mus ab eo. Qui scit fratrẽ suũ peccare pec-
catũ non ad mortẽ: petat. et dabit ei vita pec-
canti nõ ad mortẽ. Et peccatũ ad mortẽ: nõ
pro illo dico ut roget quis. Omis iniqui-
tas peccatũ ẽ: et ẽ peccatũ ad mortẽ. Scim?
qꝫ omis qui natus ẽ ex deo nõ peccat: sed gnã
cõ dei conseruat eũ: et maligns nõ tangit eũ.
Scimus qm̃ ex deo sumus: et mũdus totus
in maligno positus ẽ. Et scim? qm̃ filius dei
venit. et dedit nobis sensũ: ut cognoscamus
verũ deũ: et simus in vero filio eius. Hic ẽ verus
deus: et vita eterna. Filioli: custodite vos a
simlacris. Explicit epla prima beati iohãnis

Incip. argumentum in epistolam secũdam.

Hoc ad eo ad sanctam femi-
nam scribit ut eandẽ dñam
non dubitet ihs appellare:
eiusdẽqꝫ filios testimoniũ qꝫ
ambulet in veritate phibeat.

Explic argumentum Incip. epistola Beati
Iohannis apli secũda.

Senior: electe dñe. et na-
tis eius quos ego dili-
go in veritate: et non
ego solus sed. et omes
qui cognouerũt veri-
tatem: ꝓpter veritatẽ
que pmanet in vobis: et vobiscũ erit in eter-
nũ. Sit vobiscũ gratia misericordia pax a
deo patre: et a xpo ihesu filio patris in verita-
te et caritate. Gauisus sũ valde qm̃ inuenj
de filijs tuis ambulãtes in veritate: sicut mã-
datũ accepimus a patre. Et nũc rogo te do-
mina nõ tanqꝫ mandatũ nouũ scribẽs tibi:
sed qd habuimus ab initio: ut diligamus
alterutrũ. Et hec est caritas: ut ambulemus
secũdũ mãdata eius. Hoc enim ẽ mandatũ:
ut quẽadmodũ audistis ab initio in eo am-
bulemus: quoniã multi seductores exierũt in
mundũ qui nõ ꝓfitentur ihesum cristũ venisse
in carnẽ. Hic est seductor. et antiecristus. Vi-
dete vosmetipos ne pdatis q̃ operati estis:
sed ut mercedẽ plenã accipiatis. Omis qui

recedit et nō pmanet in doctrina xpi: deū nō
habet. Qui pmanet in doctrina: hic patrē
et filiū habet. Si quis venit ad vos et hanc
doctrinā non affert: nolite recipere eū in do-
mū: nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi
aue: cōmunicat operib̄ eius malignis. Plu-
ra habens vobis scribere: nolui p cartam et
attramentū. Spero enim me futurū apud
vos: et os ad os loqui: ut gaudiū vestrum
plenum sit. Salutant te filie sororis tue ele-
cte. Explicit epla beati iohānis apli secūda.

Incip. argumtū in epistolam eiusdē terciā.

Gaium pietatis causa extollit
atq; ut in ipa pietate mane-
at exhortatur: diotrepem im-
pietatis et supbie causa ob-
iurgat: demetrio autē bonū
testimoniū perhibet cū fratribus vniuersis.

Explic argumētum. Incip. epistola Beati
Iohannis apli terciā.

Emor: gaio carissimo.
quē ego diligo in ve-
ritate. Carissime. de o-
mnib̄ oratione facio
prospere te ingredi et
valere: sicut prospere
agit anima tua. Gauisus sū valde venienti-
bus fratrib̄ et testimoniū phibentib̄ veri-
tati tue: sic tu in veritate ambulas. Maiorē
horū nō habeo gratiā: q̄ ut audiā filios me-
os in veritate ambulantes. Carissime. fide-
liter facis quicquid operaris in fratres: et
hoc in peregrinos. qui testimoniū reddide-
runt caritati tue in conspectu ecclesie: quos
benefaciens deducis digne deo. Pro nomi-
ne enim eius pfecti sūt: nichil accipientes
a gentilib̄. Nos ergo debemus suscipere
huiusmodi: ut cooperatores simꝰ veritatis.
Scripsissem forsitan ecclesie: sed is qui amat
primatū gerere in eis diotrepes. nō recipit
nos. Propter hoc si venero cōmoneā eius
opera que facit: verbis malignis garriens
in nos. Et quasi non ei ista sufficiant: neq;
ipse suscipit frēs: et eos qui suscipiūt prohi-
bet. et de ecclesia eicit. Carissime noli imitari
malū: sed quod bonū est. Qui bōnfacit ex
deo est: qui malefacit non videt deū. De me-
trio testimoniū reddit ab omib̄ et ab ipsa
veritate: sed et nos testimoniū phibemus: et
nosti q̄m testimoniū nostrū verū est. Multa
habui tibi scribere: sed nolui p attramentū et
calamū scribere tibi. Spero autē primus te
videre: et os ad os loquemur. Pax tibi.
Salutāt te amici. Saluta amicos p nomē.

Explicit epistola beati iohānis apli tercia.

Incip. argumentum in epla bēi iude apli.

Iudas aplus. fratres de corruptoribus vie
veritatis ita informat: ut illicitum esse disser-
ret de subiugo semel erutos seruitutis. de-
nuo operam suam officijs nouare seruilib̄.

Expl. argumētū. Incipit epla bēi iude apli.

Iudas ihesu cristi seruus frater aūt iacobi:
his qui sunt in deo patre dilectis. et cristo
ihesu conseruatis et vocatis. Misericordia
vobis et pax et caritas adimpleatur. Caris-
simi omnē sollicitudinē faciens scribēdi vo-
bis de omnium vestra salute necesse habui scri-
bere vobis: depcans supcertari semel tradi-
te sanctis fidei. Subintroierūt enī quidaz
homines qui olim pscripti sūt in hoc iudiciū
impij: dñi nostri grām trāsferentes in luxu-
riam: et solū dñatorem et dñm nrm ihesū cri-
stum negantes. Commouere aūt vos volo
scientes semel omia: q̄m ihesus ppln de terra
egipti saluans. secūdo eos qui nō crediderunt
pdidit. Angelos vero qui nō seruauerūt
suū principatū sed dereliquerunt suū domicilium:
in iudiciū magni diei vinculis eternis
sub caligine reseruauit. Sicut sodoma et go-
morra finitime ciuitates simili modo exfor-
nicate et abeūtes post carnem alteram: facti
sūt exemplū. ignis eterni penā sustinentes.
Similiter et hi quidē carnē maculant: dñatio-
nē autē spernūt: maiestatē autē blasphe-
mant. Cū michael archangelus cū diabo-
lo disputans altercaretur de moysi corpore:
non est ausus iudiciū inferre blasphemie. sed
dixit. Imperet tibi deus. Hi autē quecūq;
quidem ignorant blasphemant: quecunq;
aūt naturaliter tanq̄ muta animalia norūt:
in his corrūpunt: Ve illis q̄ via cayn abie-
rūt: et errore balaam mercede effusi sūt: et in
contradictione chore abierūt. Hi sunt in
epulis suis macule cōuiuantes: sine timore.
semetipsos pascentes: nubes sine aqua. que
a ventis circūferūtur: arbores autumnales.

infructuose·bis mortue·eradicate:fluctus
feri maris·despumãtes suas confusiones·sy
dera errantia:quibꝫ procella tenebrarꝫ seuata
est in eternũ. Prophetauit autẽ et de hijs se
ptimus ab adam·enoch dicens. Ecce venit
dñs in sanctis milibꝫ suis facere iudiciũ cõ
tra omnes: et arguere omnes impios de om
nibus operibꝫ impietatis eorꝫ · quibꝫ impie
egerũt:et de omnibꝫ duris que locuti sũt con
tra deũ peccatores impij. Hij sũt murmura
tores querelosi secõm desideria sua ambulã
tes:et os eorꝫ loquit superbiam: mirãtes p
sonas questus causa:Vos aũt carissimi me
mores estote verborꝫ q̃ pdicta sũt ab aplis
dñi nostri ihesu cristi:qui dicebãt vobis qm
in nouissimis temporibus venient illusores
secundũ desideria sua ambulantes in impi
etatibꝫ. Hij sũt qui segregant semetipsos:
animales:spiritũ non habentes:Vos autẽ
carissimi superedificantes vosmetipos sanctis
sime nostre fidei: in spiritu sancto orantes·
ipsos vos in dilectione dei seuate: exspectã
tes misericordiam domini nostri ihesu cristi
in vitam eternam·Et hos quidem arguite
iudicatos:illos vero saluate de igne rapien
tes. Alijs autem miseremini in timore: odi
entes et eam que carnalis est maculatã tu
nicam. Ei autem qui potens est vos conseua
re sine peccato et constituere ante cõspectũ
glorie sue immaculatos in exultatione:soli
deo saluatori nostro·per ihesũ cristum dñm
nostrũ gloria magnificentia imperiũ et pote
stas ante omne seculũ:et nũc et in omnia secula
seculorꝫ amẽ. Explicit epla beati iude apli.

Incipit plogus beati Johis in apocalipsim.

Iohannes aplus et euangelista a cristo ele
ctus atqꝫ dilectus·in tanto amore dilectio
nis vterior habitus est·ut in cena supra pe
ctus eius recũberet et ad crucẽ astanti soli
matrem ꝓpriam cõmendasset:ut quẽ nubere
volentẽ ad amplexũ virginitatis asciuerat:
ipi ad custodiendã virginẽ tradidisset. Hic
itaqꝫ cũ ꝓpter verbũ dei et testimoniũ ihu xpi
in pathmos insulam sortiret exiliũ:illic ab
eodem apocalipsis pre ostensa describitur:
ut sicut in principio canonis id ẽ libri gene
seos incorruptibile principiũ prenotatur:
ibi etiam incorruptibilis finis per virginem
in apocalipsi redderetur dicentis. Ego sum
alpha et o:initiũ et finis. Hic est iohannes·
qui sciens supuenisse sibi diem egressionis
de corpore conuocatis in ephso discipulis
descendit in defossum sepulture sue locũ:ora
tionemqꝫ completa reddidit spiritũ·tam a do
lore mortis factus extraneus:q̃ a corrupti
one carnis noscitur alienus. Cuius tamen
scripture dispositio vel libri ordinatio ideo
a nobis per singula non exponitur:ut nesci
entibus inquirendi desiderium collocetur:
et querentibus laboris fructus:et deo magi
sterij doctrina seruetur. Explicit plogus.

Incipit liber Apocalipsis beati iohãnis apli.

Apocalipsis ihesu cristi
quã dedit illi deus pa
lam facere seruis suis
que oportet fieri cito:
et significauit mittẽs p
angelũ suũ suo io
hanni qui testimoniũ
perhibuit verbo dei: et testimoniũ ihesu xpi
quecũqꝫ vidit. Beatus qui legit et q̃ audit
verba ꝓphetie huius:et seruat ea que in ea
scripta sũt. Tempus enim ꝓpe est. Johan
nes septẽ ecclesijs que sunt in asia. Gratia
vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui
venturus ẽ: et a septem spiritibꝫ qui in cõ
spectu throni eius sũt: et a ihesu xpo qui est
testis fidelis primogenitus mortuorꝫ et prin
ceps regũ terre: qui dilexit nos et lauit nos
a peccatis nostris in sanguine suo et fecit nos
regnũ et sacerdotes deo et patri suo:ipi gla
et imperiũ in secula seculorꝫ amẽ. Ecce venit

cū nubibꝫ: et videbit eū omnis oculus: ⁊ qui
eū pupugerūt. Et tūc plāgēt se sup eū oēs
tribus terre: etiam amē. Ego sū alpha ⁊ o:
principiū ⁊ finis. dicit dnꝰ deus qui ē ⁊ qui
erat ⁊ q̄ venturus est omnipotēs. Ego iohes
frater vester ⁊ particeps in tribulacōe et re-
gno ⁊ patientia in cristo ihesu: fui in insula
que appellat patmos ꝓpter verbū dei ⁊ te-
stimoniū ihesu. Fui in spiritu in dnica die: et
audiui post me vocē magnā tāq̄ tube dicē-
tis. Quod vides scribe in libro: et mitte se-
ptē ecclīs ephso ⁊ smirne ⁊ pergamo ⁊ thi-
atire ⁊ sardis ⁊ philadelphie ⁊ laodicie. Et
conuersus sū: ut viderē vocem q̄ loquebat
mecū. Et conuersus vidi septē candelabra
aurea: et in medio septē candelabrorꝫ aure-
orum similē filio hominis vestitū podere: et
p̄cinctum ad mamillas zona aurea. Caput
autē eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana
alba ⁊ tanq̄ nix. Et oculi eius tanq̄ flāma
ignis: et pedes eius similes auricalco sicut
in camino ardenti. Et vox illius tanq̄ vox
aquarꝫ multarꝫ: et habebat in dextera sua
stellas septē. Et de ore eius gladius vtra-
q̄ parte acutus exibat: et facies eius sicut
sol lucet in virtute sua. Et cū vidissem eū: ce-
cidi ad pedes eius tanq̄ mortuus. Et posu-
it dexterā suā sup me dicens. Noli timere.
Ego sū primus ⁊ nouissimus et viuus: ⁊ fui
mortuus ⁊ ecce sū viuens in secula seculorū:
et habeo claues mortis ⁊ inferni. Scribe
ergo q̄ vidisti ⁊ que sūt: et que oportet fiei
post hec. Sacramentū septē stellarꝫ quas
vidisti in dextera mea ⁊ septem candelabra
aurea: septē stelle angeli sūt septē ecclīarꝫ:
et candelabra septē. septē ecclie sūt. II

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Hec
dicit qui tenet septē stellas in dextera
sua: qui ambulat in medio septem candela-
brorꝫ aureorꝫ. Scio opera tua ⁊ laborem ⁊
patientiā tuam: et q̄ nō potes sustinere ma-
los. Et temptasti eos q̄ se dicūt apostolos
esse ⁊ nō sūt: et inuenisti eos mendaces. Et
patientiā habes: et sustinuisti ꝓpter nomē
meum: et nō defecisti. Sed habeo aduersuꝫ
te pauca: q̄ caritatem tuaꝫ primā reliquisti.
Memor esto itaq̄ vnde exciderīs: et age
penitentiā: et p̄ma opa fac. Si autē: veniō
tibi ⁊ mouebo cāndelabrū tuū de loco suo: nisi
penitētiā egeris. Sed hoc habes: q̄ odisti
facta nicholaitarꝫ: q̄ et ego odi. Qui habet
aurē audiat: quid spūs dicat ecclesiis: Vin-
centi dabo edere de ligno vite: quod est in
paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie
scribe. Hec dicit primus ⁊ nouissimus: qui
fuit mortuus et viuit. Scio tribulacōēꝫ tuā
et pauptatē tuā: ſ diues es ⁊ blasphemaris
ab his q̄ se dicūt iudeos esse et non sūt: sed
sūt synagoga sathane. Nichil horꝫ timeas
que passurus es. Ecce missurus ē diabolus
ex vobis in carcerē ut temptemini: ⁊ habebi-
tis tribulacōem diebꝫ decē. Esto fidelis usq̄
ad mortem: et dabo tibi coronam vite. Qui
habet aurē audiat: quid spūs dicat ecclīs.
Qui vicerit: non ledetur a morte secunda
Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec di-
cit qui habet rumphaam vtraq̄ parte acutā.
Scio vbi habitas vbi sedes est sathane: ⁊
tenes nomen meū ⁊ non negasti fidē meam
Et in diebꝫ illis antiphas testis meus fide-
lis qui occisus est apud vos: vbi sathanas
habitat. Sed habeo aduersus te pauca: q̄
habes illic tenētes doctrinam baalam qui
docebat balac mittere scandalum coram fi-
lijs israhel edere et fornicari: ita habes et tu
tenentes doctrinam nicholaitarum. Simi-
liter penitentiam age: si quo minus: veni-
am tibi cito et pugnabo cum illis in gladio
oris mei. Qui habet aurem audiat: q̄d spūs
dicat ecclesiis: Vincenti dabo mānna abscon-
ditū: et dabo illi calculū candidū ⁊ in calculo
nomē nouū scriptū: quod nemo scit nisi qui
accipit. Et angelo thiatire ecclie scribe. Hec
dicit filius dei: qui habꝫ oculos tanq̄ flāmā
ignis: ⁊ pedes eius similes auricalco. Noui
opera tua et fidē et caritatē tuā et ministerīū
et patientiā tuā: et opa tua nouissima plura
prioribꝫ. Sed habeo aduersus te pauca: q̄
p̄mittis mulierē ihezabel que se dicit ꝓphetē
docere ⁊ seducere seruos meos: fornicari et
manducare de p̄dolothis. Et dedi illi tēpus
ut penitentiā ageret: et non vult penitere a
fornicatione sua. Ecce ego mitto eā in lectū
et qui mechantur cū ea in tribulacōe maxia
erūt: nisi penitentiā ab opibꝫ suis egerint: ⁊
filios eius interficiā in mortē: ⁊ scient omnes

ecclie qꝫ ego sum scrutans renes et corda: et
dabo vnicuiq; vestrũ secundũ opera vestra
Vobis aũt dico ⁊ ceteris q̃ thiatire estis.
quicũq; non habet doctrinã hanc et qui nõ
cognouerũt altitudinẽ sathane quẽadmo-
dũ dicũt: non mittã sup vos aliud pondus:
tamẽ id quod habetis tenete donec veniã.
Et q̃ vicerit ⁊ custodierit usq; in finẽ opera
mea: dabo illi potestatẽ sup gentes ⁊ reget
eas in virga ferrea et tanq̃ vas figuli con-
fringent̃ sicut et ego accepi a patre meo: ⁊
dabo illi stellã matutinã. ℞ qui habꝫ aurem
audiat: quid spũs dicat ecclis. III
Et angelo ecclie sardis scribe. Hec di-
cit qui habet septẽ spũs dei: et septẽ stellas.
Scio opera tua: qꝫ nomẽ habes q̃ viuas:
et mortuus es. Esto vigilans: et confirma
cetera que moritura erant. Non enim inue-
nio opera tua plena coram deo meo. In mẽte
ergo habe qualiter acceperis ⁊ audieris ⁊
serua: et penitentiã age. Si ergo nõ vigila-
ueris veniã ad te tanq̃ fur: ⁊ nescies q̃ hora
veniam ad te. Sed habes pauca nomina
in sardis q̃ nõ inquinauerũt vestimẽta sua:
et ambulabũt mecũ in albis qꝫ digni sunt.
℞ qui vicerit sic vestietur vestimentis albis:
et non delebo nomen eius de libro vite: et
confitebor nomen eius coram patre meo et
coram angelis eius. ℞ qui habet aures audi-
at: quid spũs dicat ecclis. Et angelo phila-
delphie ecclie scribe. Hec dicit sanctus ⁊ ve-
rus qui habꝫ clauẽ dauid: qui apit ⁊ nemo
claudit: claudit ⁊ nemo apit. Scio opera
tua. Ecce dedi coram te ostiũ aptũ q̃ nemo
potest claudere: qꝫ modicã habes virtutem
et seruasti verbũ meũ ⁊ non negasti nomen
meũ. Ecce dabo de synagoga sathane qui
dicũt se iudeos esse ⁊ non sũt: sed mentiunt̃
Ecce faciã illos vt veniãt et adorẽt ante pe-
des tuos: et scient qꝫ ego dilexi te. Quoniã
seruasti verbũ patiẽtie mee: et ego seruabo te
ab hora temptacõis q̃ ventura est in orbem
vniuersũ tẽptare habitãtes in terra. Ecce
venio cito. Tene quod habes: ut nemo ac-
capiat coronã tuã. ℞ qui vicerit faciã illum
columnã in templo dei mei: ⁊ foras nõ egre-
diet̃ amplius. Et scribam sup eũ nomẽ dei
mei ⁊ nomẽ ciuitatis dei mei noue ierusalẽ
q̃ descendit de celo a deo meo: ⁊ nomẽ meum
nouũ. ℞ qui habet aurem audiat: q̃d spũs
dicat ecclis. Et angelo laodicie ecclie scribe.
Hec dicit amẽ testis fidelis et verus: qui ẽ
principiũ creature dei. Scio opa tua: quia
neq; frigidus es neq; calidus: Vtinã frigi-
dus esses aut calidus. Sed qꝫ tepidus es
et nec frigidus nec calidus · incipiã te euo-
mere ex ore meo: qꝫ dicis q̃ diues sũ ⁊ loc-
pletatus ⁊ nullius egeo: et nescis quia tu es
miser ⁊ miserabilis · et paup ⁊ cecus ⁊ nudus.
Suadeo tibi emere a me aurũ ignitũ pba-
tum ut locuples fias: et vestimentis albis in-
duaris ut nõ appareat confusio nuditatis tue:
et collirio iũge oculos tuos ut videas. Ego
quos amo · arguo ⁊ castigo · Emulare ergo:
et penitentiã age. Ecce sto ad ostiũ ⁊ pulso.
Si quis audierit vocẽ meã ⁊ apuerit michi
ianuã intrabo ad illũ: et cenabo cũ illo: ⁊ ipse
mecum. ℞ qui vicerit dabo ei sedere mecũ in
throno meo: sicut ⁊ ego vici ⁊ sedi cũ patre
meo in throno eius. ℞ qui habet aurem au-
diat: quid spũs dicat ecclis. IIII
Post hec vidi: ⁊ ecce ostiũ aptũ in celo
et vox p̃ma quã audiui: tanq̃ tube loquẽtis
mecũ dicẽs. Ascende huc: ⁊ ostendam tibi
que oportet fieri cito. Post hec statim fui in
spiritu. Et ecce sedes posita erat in celo: ⁊ su-
pra sedẽ sedens. Et qui sedebat similis erat
aspectui lapidis iaspidis ⁊ sardinis: et iris
erat in circuitu sedis similis visioni smaragdie.
Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: ⁊
sup̃ thronos viginti quatuor seniores sedẽ-
tes circũamicti vestimẽtis albis: ⁊ in capitibus
eorũ coronae auree. Et de throno p̃cedũt ful-
gura ⁊ voces ⁊ tonitrua: ⁊ septẽ lampades
ardẽtes ante thronũ qui sũt septem spiritus
dei. Et in conspectu sedis tanq̃ mare vitreũ
simile cristallo: ⁊ in medio sedis et in circui-
tu sedis quatuor animalia plena oculis ãte
et retro. Et animal primũ simile leoni ⁊ secũ-
dũ simile vitulo: ⁊ terciũ animal habẽs faciẽ
quasi homis: et quartũ animal simile aquile
volãti. Et quatuor aãlia singula eorũ habe-
bant alas senas: et in circuitu ⁊ intus plena
sunt oculis. Et requiẽ non habebãt die ac
nocte dicentia sanctus sanctus sanctus do-
minus deus omnipotẽs: qui erat et qui est ⁊

qui venturus est. Et cū darēt illa animalia
gloriā et honorē et benedictionē sedēti sup
thronū viuēti in secula seculorū: procidebāt
viginti quatuor seniores ante sedentem in
throno et adorabāt viuentem in secula secu-
lorum: et mittebāt coronas suas ante thronū
dicentes. Dignus es domine deus noster ac-
cipere gloriā et honorē et virtutē: q̄ tu creasti
oīa et ꝓpter voluntatē tuā erāt et creata sunt.

Et vidi in dextera sedentis supra V
thronū librū scriptū intus et foris: sig-
nātū sigillis septē. Et vidi angelū fortem et p-
dicantem voce magna. Quis est dignus
aperire librū et soluere signacula eius? Et
nemo poterat neq; in celo neq; in terra neq;
subtus terrā apire librū: neq; respicere illū.
Et ego flebā multū: quoniā nemo dignus
inuentus est apire librū: nec videre eum. Et
vnus de seniorib; dixit michi. Ne fleueris.
Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid a-
perire librū: et soluere septē signacula eius.
Et vidi: et ecce in medio throni et quatuor
animaliū et in medio seniorū agnū stantē
tanq̄ occisū habentē cornua septē et oculos
septē: qui sūt septē spūs dei missi in omnem
terrā. Et venit: et accepit de dextera sedentis
in throno librū. Et cū aperuisset librū quatuor
animalia et viginti quatuor seniores ceciderū
coram agno habentes singuli cytharas
et fialas aureas plenas odoramētorū que
sūt oracōnes sanctorū: et cantabāt canticū
nouū dicentes. Dignus es domine accipere
librum et apire signacula eius: qm occisus
es et redemisti nos deo in sanguine tuo ex
omni tribu et lingua et populo et nacōne: et
fecisti nos deo nostro regnū et sacerdotes.
Et regnabūt sup terram. Et vidi: et audiui
vocem angelorū multorū in circuitu throni
et animaliū et seniorū: et erat numerus eorū
milia miliū dicentū voce magna. Dignus
est agnus qui occisus est: accipe virtutem
et diuinitatē et sapientiā: et fortitudinē et ho-
norem et gloriā et benedictionē. Et omnem
creaturā que in celo est et sup terrā et sub ter-
ra: et que sūt in mari et q̄ in eo: omnes audiui
dicentes sedenti in throno et agno. Benedi-
ctio et honor et gloria et ptās in secula seculorū.
Et quatuor animalia dicebant amen. Et vi-
ginti quatuor seniores ceciderūt in facies su-
as: et adorauerūt viuentem in secula seculorū.

Et vidi q̄ aperuisset agnus vnū de VI
septē sigillis: et audiui vnū de quatuor
animalibus dicēs tanq̄ voce tonitrui. Veni
et vide. Et vidi: et ecce equus albus: et q̄ se-
debat sup illū habebat arcū: et data est ei co-
rona: et exiuit vincens ut vinceret. Et cū ape-
ruisset sigillū secūdū: audiui secundū aīal di-
cens. Veni et vide. Et exiuit alius equus ru-
fus: et qui sedebat sup illū datum est ei ut su-
meret pacē de terra: et ut inuicē se interficāt:
et datus est ei gladius magnus. Et cū ape-
ruisset sigillū tertiū: audiui tertiū aīal dicēs.
Veni et vide. Et ecce equus niger: et qui se-
debat sup illū habebat staterā in manu sua.
Et audiui tanq̄ voce in medio q̄tuor aīaliū
dicentiū. Bilibris tritici denario vno: et tres
bilibres ordei denario vno: et vinū et oleū ne
leseris. Et cū aperuisset sigillū quartum audiui
vocē quarti animalis dicentis. Veni et vide.
Et ecce equus pallidus: et q̄ sedebat sup eū
nomē illi mors: et infernus sequebat eū. Et
data ē illi potestas sup quatuor ptes terre:
interficere gladio fame et morte et bestijs tre.
Et cū aperuisset sigillū quintū: vidi subtus al-
tare animas interfectorū ꝓpter verbum dei: et
ꝓpter testimoniū quod habebāt. Et clama-
bant voce magna dicentes. Vsq; quo dñe
sanctus et verus nō iudicas et non vindicas
sanguinē nostrū de hijs qui habitāt in terra?
Et date sūt illis singule stole albe: et dictū ē
illis ut requescerēt adhuc tempus modicū:
donec compleantur conserui eorū et frēs eorū
qui interficiēdi sūt sicut et illi. Et vidi cū ape-
ruisset sigillū sextū: et ecce terre motus ma-
gnus factus ē. Et sol factus est niger tāq̄
saccus cilicinus: et luna tota facta est sicut
sanguis: et stelle de celo ceciderūt sup terrā
sicut ficus emittit grossos suos cum a vento
magno mouetur. Et celū recessit sicut liber
inuolutus: et omnis mons et insule de locis su-
is mote sūt. Et reges terre et principes et tri-
buni et diuites et fortes et omnis seruus et liber
absconderūt se in spelūcis et in petris montū
et dicūt montib; et petris cadite sup nos: et
abscondite nos a facie sedentis sup thronū
et ab ira agni: quoniam venit dies magnus

ire ipsorũ. Et quis poterit stare. VII

POst hæc vidi quatuor ãgelos stãtes
sup quatuor angulos terre: tenentes
q̃tuor ventos terre ne flarẽt sup terrã: neq;
sup mare neq; in vllã arborẽ. Et vidi alte-
rũ angelũ ascendentẽ ab ortu solis habẽtẽ
signum dei viui: et clamauit voce magna.
quatuor angelis quib; datũ est nocẽ terre
et mari dicens. Nolite nocere terre ⁊ mari
neq; arboribus: quoadusq; signemus seruos
dei nostri in frontib; eorũ. Et audiui nume-
rum signatorũ: centum quadragintaq̃tuor
milia signati ex omni tribu filiorũ israhel. Ex
tribu iuda: duodecim milia signati. Ex tri-
bu ruben: duodecim milia signati. Ex tribu
gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser:
duodecim milia signati. Ex tribu neptalim:
duodecim milia signati. Ex tribu manasse:
duodecim milia signati. Ex tribu symeon:
duodecim milia signati. Ex tribu leui: duo-
decim milia signati. Ex tribu ysachar: duo-
decim milia signati. Ex tribu zabulon: duo-
decim milia signati. Ex tribu ioseph: duode
cim milia signati. Ex tribu beniamin: duo-
decim milia signati. Post hæc vidi turbã ma-
gnam quam dinumerare nemo poterat: ex
omnib; gẽtib; et tribub; ⁊ populis ⁊ linguis
stantes ante thronũ ⁊ in cõspectu agni amic-
ti stolis albis: ⁊ palme in manibus eorum
Et clamabãt voce magna dicẽtes. Salus
deo nro: q̃ sedet sup thronũ ⁊ agno. Et oẽs
angeli stabãt in circuitu throni ⁊ seniorũ et
quatuor animaliũ: et ceciderũt in conspectu
throni in facies suas: et adorauerũt deũ di-
centes amen. Bñdictio ⁊ claritas ⁊ sapiẽtia
et grãrũ actio: honor ⁊ virtus et fortitudo deo
nro: in secula seculorũ amen. Et rñdit vnus
de seniorib: et dixit michi. Hij q̃ amicti sũt
stolis albis qui sũt ⁊ vnde venerũt? Et dixi
illi. Domine mi tu scis. Et dixit michi. Hij sũt
qui venerũt de tribulacõne magna: et laue-
runt stolas suas: et dealbauerũt eas in san-
guine agni. Ideo sũt ante thronũ dei: et ser-
uient ei die ac nocte in templo eius: ⁊ qui
sedet in throno habitabit sup illos. Non
esurient neq; sitiẽt amplius: neq; cadet sup
illos sol neq; vllus estus: quoniam agnus
q̃ in medio throni ẽ reget illos: ⁊ deducet
illos ad vite fontes aquarum: ⁊ absterget
deus omnem lacrimã ab oculis eorũ. VIII

Et cũ apuisset sigillũ septimũ: factũ est
silentiũ in celo quasi media hora. Et
vidi septẽ angelos stantes in conspectu dei:
et date sũt illis septẽ tube. Et alius angelus
venit ⁊ stetit ante altare habens thuribulũ
aureũ: ⁊ data sũt illi incensa multa: ut daret
de oracõnib; sanctorũ oũm sup altare aureũ
quod est ante thronũ dei. Et ascẽdit fumus
incensorũ de oracõnib; sanctorum de manu
angeli: coram deo. Et accepit ãgelus thuri-
bulũ aureũ: et impleuit illud de igne altaris
et misit in terrã: et facta sũt tonitrua ⁊ voces
et fulgura ⁊ terre motus magnus: et septem
angeli qui habebãt septẽ tubas ꝓparauerũt
se ut tuba canerent. Et pmus angelus tuba
cecinit. Et facta est grando ⁊ ignis mixta
in sanguine: et missum est in terrã. Et tercia
pars terre obusta est: ⁊ tercia ps arborum
concremata est: et oũe fenũ viride cõbustũ
est. Et secundus angelus tuba cecinit: et tã-
quã mons magnus igne ardẽs missus est
in mare. Et facta est tercia pars maris san-
guis: et mortua ẽ tercia pars creature eorũ
que habebãt animas in mari: et tercia pars
nauiũ interiit. Et tertius angelus tuba ceci-
nit: et cecidit de celo stella magna ardens
tanq̃ facula. Et cecidit in terciã partẽ fluminũ
⁊ in fontes aquarũ: ⁊ nomẽ stelle dicitur
absinthiũ. Et facta est tercia pars aquarũ
in absinthiũ: et multi hominũ mortui sunt de
aquis: q̃ amare facte sunt. Et quartus ãge-
lus cecinit: et percussa est tercia pars solis et
tercia pars lune et tercia pars stellarũ. ita
ut obscurarẽt tercia ps eorũ: et diei nõ luce-
ret pars tercia et nocti similiter. Et vidi: et
audiui vocẽ vnius aquile volãtis p meduũ
celi: dicẽtis voce magna. Ve ve habitanti-
bus in terra de ceteris vocibus trium ange-
lorum: qui erant tuba canituri. IX

Et quintus ãgelus tuba cecinit: ⁊ vidi
stellã de celo cecidisse in terrã: et data est ei
clauis putei abissi. Et aperuit puteũ abissi:
et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis
magne: et obscuratus est sol et aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierũt locuste in ter-
ram: et data est illis potestas sicut habent

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

potestatē scorpiones terre. Et p̄ceptum est illis ne ledere̅t fenū terre neq; omne viride neq; omnē arborē: nisi tantū homines q̄ nō habent signū dei in frontib̄ suis. Et dictū est eis ne occiderē̅t eos: sed ut cruciarē̅tur mensib̄ quīq;. Et cruciatus eorū ut cruciatus scorpij: cū percutit hoīem. Et in dieb̄ illis quere̅t homines mortē & non inuenient eā: et desiderabunt mori: et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarū similes equis paratis ad p̄liū: et sup capita earū tanq̄ coronne similes auro: et facies earū tanq̄ facies hominū. Et habebāt capillos sicut capillos mulierū: & dēntes earū sicut dēntes leonū erāt. Et habebāt loricas sicut loricas ferreas: et vox alarū illarū sicut vox curruū equorum multorū currentiū in bellū. Et habebant caudas similes scorpionū: et aculei erant in caudis earū: et potestas earū nocere hominib̄ mensibus quīq;. Et habebāt sup se regem angelū abissi cui nomē hebraice abaddon. grece aūt apollion: et latine habēs nomē terminās. Ve vnū abiit: et ecce veniunt adhuc duo post hec. Et sextus āgelus tuba cecinit: et audiui vocē vnā ex quatuor cornibus altaris aurei qd̄ ē ant̄ oculos dei: dicētē sexto angelo q̄ habebat tubā. Solue quatuor angelos q̄ alligati sunt in flumine magno eufraten. Et soluti sūt quatuor angeli qui parati erāt in hora & die & mense & anū: ut occiderē̅t tertiā partē hominū. Et numerus equestris exercitus. vigēs milies denamilia: et audiui numerum eorū: et ita vidi equos in visione. Et qui sedebant sup eos habebāt loricas igneas & iacinctinas & sulphureas: et capita equorū erāt tanq̄ capita leonū: & de ore eorū p̄cedit ignis & fumus et sulphur. Et ab hīs trib̄ plagis occisa ē tertia pars hominū: de igne et de fumo & sulphure q̄ p̄cedebāt ex ore ipōrū. Potestas enim equorū in ore eorū ē: et in caudis eorū. Nā caude eorū siles serpētib̄ habētes capita: et in hīs nocent. Et ceteri hoīes qui nō sunt occisi in hīs plagis neq; pententiam egerūt de opib̄ manuū suarū ut nō adorarent demonia & simulacra aurea & argētea et erea & lapidea & lignea q̄ neq; videre possunt neq; audire neq; ambulare: & nō egerunt penitentiam ab homicidijs suis neq; a venefiijs suis neq; a fornicatione sua: neq; a furtis suis.

X

Et vidi aliū angelū fortē descendētē de celo amictū nube: et iris in capite eius. Et facies eius erat ut sol: & pedes eius tanq̄ colūne ignis. Et habebat in manu sua libellū apertū: et posuit pedē suū dexterū supra mare. sinistrū autem sup terrā: & clamauit voce magna quemadmodū cū leo rugit. Et cū clamasset: locuta sūt septē tonitrua voces suas. Et cū locuta fuissent septē tonitrua voces suas: et ego scriptturus eram. Et audiui vocē de celo dicētē michi. Signa q̄ locuta sunt septē tonitrua: et noli ea scribere. Et angelus quē vidi stātem supra mare & supra terrā leuauit manū suā ad celū & iurauit p viuentē in secula seculorū q̄ creauit celū & ea que in eo sūt & terram et ea que in ea sūt & mare & ea q̄ in eo sūt: q̄ tempus non erit amplius: sed in dieb̄ vocis septimi angeli cū cepit tuba canere: consummabit̄ misterū dei sicut euangelizauit per suos suos prophetas. Et audiui vocē de celo iterū loquentē mecū & dicentē. Vade: & accipe librū apertū de manu angeli stātis sup̄ mare & sup terrā. Et abij ad angelū dicens ei ut daret michi librū: et dixit michi. Accipe librū & deuora illū: et faciet amaricari ventrē tuū: sed in ore tuo erit dulce tanq̄ mel. Et accepi librū de manu angeli & deuorauī illū: et erat in ore meo tanq̄ mel dulce. Et cū deuorassem eū: amaricatus ē venter meus. Et dixit michi. Oportet te iterū prophetare gentib̄ et plis & lingis & regibus multis.

XI

Et datus ē michi calamus similis virge et dictū est michi. Surge & metire tēplū dei & altare: et adorātes in eo. Atriū vero quod est foris tēplū eice foras & ne metiaris illud: quomā datū est gētib̄. Et ciuitatem sanctā calcabūt mensib̄ quadraginta duob̄. Et dabo duob̄ testibus meis: & prophetabūt dieb̄ mille ducētis sexaginta amicti saccis. Hij sunt duo oliue & duo cādelabra in conspectu dīi terre stātes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eorū & deuorabit inimicos eorū: & si quis voluerit eos ledere sic oportet eū occidi. Hij habēt potestatem claudendi celū ne pluat dieb̄

plxcie illorꝫ: et potestatē habēt sup aquas
conuertēdi eas in sanguinē: et percutere ter-
ram omni plaga quotiensciqꝫ voluerint. Et
cū finierint testimoniū suū bestia q̄ ascēdit
de abisso faciet aduersus eos bellū: et vincet
illos: et occidet eos. Et corpa eorꝫ iacebunt
in plateis ciuitatis magne q̄ vocat spūaliter
sodoma et egiptus: vbi et dns eorū crucifi-
xus est. Et videbūt de tribubus et de populis
et linguis et gentib⁹ corpora eorꝫ p tres dies
et dimidiū: et corpora eorꝫ non sinent poni
in monumētis. Et inhabitātes terram gau-
debūt super illos et iocūdabūtur: et munera
mittēt inuicē: quoniā hi duo prophete cruciā-
uerūt eos qui inhabitabāt sup terram. Et
post dies tres et dimediū spūs vite a deo in-
trabit in eos. Et steterunt sup pedes suos:
et timor magnus cecidit sup eos q̄ viderēt
eos. Et audierūt vocē magnā de celo dicē-
tem eis. Ascendite huc. Et ascenderunt in
celū in nube: et viderūt illos inimici eorꝫ. Et
in illa hora factus est terre motus magnus
et decima pars ciuitatis cecidit. Et occisi sūt
in terre motu nomina hominū septē mlia:
et reliqui in timorē sūt missi: et dederūt gloriā
deo celi. Vae secūdū abiit: et ecce ve tertiū ve-
niet cito. Et septimus angelus tuba cecinit:
et facte sūt voces magne in celo dicentes.
Factū est regnū huius mūdi dni nostri et
cristi eius: et regnabit in scla sclorꝫ amen.
Et viginti q̄tuor seniores q̄ in ospectu dei se-
dent in sedib⁹ suis cecidērūt in facies suas:
et adorauerūt deū dicētes. Gratias agimus
tibi dne deus noster omnipotens: qui es et q̄
eras et qui venturus es: qꝫ accepisti virtutē
tuam magnā et regnasti. Et irate sūt gētes
et aduenit ira tua et tempus mortuorꝫ iudi-
cari et redde mercedē seruis tuis prophetis
et sanctis et timentib⁹ nomē tuū pusillis et ma-
gnis: et exterminādi eos q̄ corruperūt terrā.

Et aptū est templū dei in celo: XII
et visa est archa testamēti eius in tē-
plo eius. Et facta sunt fulgura et voces: et
terremotus et grando magna. Et signū ma-
gnū apparuit in celo. Mulier amicta sole:
et luna sub pedib⁹ eius: et in capite eius co-
rona stellarꝫ duodecim. Et in vtero habēs
et clamabat parturiēs: et cruciat ut pariat.
Et visū ē aliud signū in celo. Et ecce draco
magnus rufus habēs capita septē et cornua
decē: et in capitib⁹ eius septē diademata: et
cauda eius trahebat tertiā partē stellarꝫ ce-
li et misit eas in terrā. Et draco stetit ante mu-
lierē que erat paritura: ut cū peperisset filium
eius deuoraret. Et peperit filiū masculū: qui re-
cturus erat omnes gētes in virga ferrea. Et
raptus est filius eius ad deū et ad thronum
eius: et mulier fugit in solitudinē vbi habe-
bat locū paratū a deo: ut ibi pascat eā diebus
mille ducētis sexaginta. Et factum est plium
magnū in celo. Michael et angeli eius pli-
abant cū dracone: et draco pugnabat et an-
geli eius et nō valuerūt: neqꝫ locus inuētus
est eorꝫ amplius in celo. Et proiectus est dra-
co ille magnus serpens antiquus qui vocat
diabolus et sathanas qui seducit vniū-
sum orbē: et proiectus est in terrā: et ageli eius
cū illo missi sūt. Et audiui vocē magnam in
celo dicētem. Nūc facta ē salus et virtus et
regnū dei nri et potās cristi eius: qꝫ proiectus
est accusator fratrū nostrorꝫ: q̄ accusabat il-
los ante conspectum dei nostri die ac nocte
Et ipsi vicerūt eū propter sanguinē agni et propter
verbū testimonij sui: et nō dilexerūt animas
suas vsqꝫ ad mortē. Propterea letami celi
et qui habitatis in eis. Ve terre et mari: qꝫ
descendit diabolus ad vos habēs iram ma-
gnā: sciēs q̄ modicū tēpus habet. Et postq̄
vidit draco q̄ proiectus est in terrā: persecutus
est mulierē que peperit masculū. Et date sūt
mulieri ale due aquile magne: ut volaret in
desertū in locū suū: ubi alit p tempus et tpa
et dimidiū temporis a facie serpentis. Et mi-
sit serpens ex ore suo post mulierē aquam
tanq̄ flumē: ut eam faceret trahi a flumine.
Et adiuuit terra mulierē: et aperuit terra os
suū et absorbuit flumē: quod misit draco de
ore suo. Et iratus ē draco in mulierē: et abiit
facere preliū cū reliquis de semine eius qui
custodiūt mandata dei: et habēt testimoniū
ihu cristi. Et stetit sup arenā maris. XIII
Et vidi de mari bestiā ascendentem ha-
bentē capita septē et cornua decē: et sup
cornua eius decē diademata: et sup capi-
ta eius nomina blasphemie. Et bestia quā
vidi similis erat pardo: et pedes eius sicut

pedes vrsi: et os eius sicut os leonis. Et de-
dit illi draco virtutē suā ⁊ potestatē magnā.
Et vidi vnū de capitib⁹ suis quasi occisū in
mortē: et plaga mortis eius curata est. Et
ammirata est vniūsa terra post bestiā. Et ad-
orauerūt draconē qui dedit potestatē bestie:
et adorauerūt bestiam dicētes. Quis
bestie: et quis poterit pugnare cum illa? Et
datū est ei os loquēs magna ⁊ blasphemā:
et data ē ei potestas facere menses quadra-
ginta duos. Et aperuit os suū in blasphe-
mias ad deū blasphemare nomē eius et ta-
bernaculū eius: et eos qui in celo habitāt.
Et datū est illi bellū facere cū sanctis: et vin-
cere eos. Et data est illi potestas in omnē
tribū et ꝓplin et linguā et gentē: et adorauer-
ūt eam omnes q̄ inhabitabant terrā: quor
non sūt scripta noia in libro vite agni q̄ oc-
cisus est ab origine mūdi. Si quis habet
aurē audiat. Qui in captiuitatē duxerit in
captiuitatē vadet: qui in gladio occiderit:
oportet eū gladio occidi. Hic est patiētia:
et fides sanctor. Et vidi aliā bestiā ascen-
dentē de terra: et habebat cornua duo silia
agni: et loquebat sicut draco. Et potestatē
p̄oris bestie omnē faciebat in ꝓspectu eius:
et fecit terrā ⁊ habitantes in ea adorare be-
stiam p̄mam: cuius curata est plaga mortis
Et fecit signa magna: ut etiaz ignē faceret
de celo descendē in terrā in ꝓspectu hominū.
Et seducit habitantes in terra ꝓpter signa
que data sūt illi facere in ꝓspectu bestie: di-
cens habitāntib⁹ in terra ut faciāt imaginē
bestie q̄ habz plagā gladij ⁊ vixit. Et datū
ē illi ut daret spm̄ imagini bestie et ut loq̄-
tur imago bestie: et faciet ut quicūqz nō ad-
orauerint imaginē bestie occidantur. Et fa-
ciet omnes pusillos et magnos et diuites ⁊
paupes ⁊ liberos ⁊ suos habere caracterē
in manū dextra aut in frontib⁹ suis: et ne quis
possit emē aut vendere nisi habeat caracte-
rem nois bestie: aut nomē aut numerū nois
eius. Hic sapiētia ē. Qui habz intellectū:
oputet numerū bestie. Numerus enī hois
est: et numerus eius sexcentisexagintasex.

XIIII

Et vidi: et ecce agnus
stabat sup̄ montē syon: et cū eo centū
quadragintaq̄tuor milia hntes nomē eius
et nomē patris eius scriptū in frontib⁹ suis.
Et audiui vocē de celo tanq̄ vocē aquar
multar et tanq̄ vocē tonitrui magni: et vo-
cem quā audiui sicut cytharedor cytharis-
zantiū in cytharis suis. Et cātabāt quasi cā-
ticū nouū ante sedē ⁊ ante q̄tuor aīalia et se-
niores: et nemo poterat dicere cāticū nisi illa
centū quadragintaq̄tuor milia q̄ empti sūt
de terra. Hij sūt qui cū mulieribus non sūt co-
inq̄nati: virgines enim sūt. Hij sēcūtur agnū
quocūqz ierit. Hij empti sūt ex omnib⁹ p̄mi-
tie deo et agno: et in ore eor non ē inuentū
mendaciū. Sine macula enim sūt ante thro-
nū dei. Et vidi alterū angelū volātem p me-
diū celi: habentē euāgeliū eternū: ut euāge-
lizaret sedentib⁹ sup terrā et sup omnē gen-
tem et tribū et linguā et ꝓplin: dicēs magna
voce. Timete dōm et date illi honorem: q̄
venit hora iudicij eius: et adorate eū qui fe-
cit celū et terrā mare et fontes aquar. Et a-
lius angelus secutus ē dicens. Cecidit ceci-
dit babilon illa magna: que a vino ire for-
nicationis sue potauit omnes gentes. Et ter-
cius angelus secutus est illos dicens voce
magna. Si quis adorauerit bestiā ⁊ imagi-
nem eius et acceperit caracterem in fronte
sua aut in manū sua: hic bibet de vino ire dei
q̄d mixtū est mero in calice ire ipius. Et cru-
ciabit ignē ⁊ sulphure in conspectu angelo-
rū sanctor: et ante ꝓspectū agni. Et fumus
tormētor eor ascēdet in sēla sēlor. Nec
habēt requiē die ac nocte q̄ adorauerūt be-
stiam ⁊ imaginē eius: et si quis acceperit ca-
racterē nomis eius. Hic sapientia sanctor
ē: q̄ custodiūt mandata dei ⁊ fidem ihu. Et
audiui vocē de celo dicētem michi. Scribe.
Beati mortui: qui in dno moriūtur. Amodo
iam dicit spūs: ut requescant a laborib⁹ suis
Opera enī illor sēcūtur illos. Et vidi. ⁊ ecce
nubē cādidā: et sup̄ nubē sedentē similē filio
hois hntem in capite suo coronā aureā: et in
manū sua falcē acutā. Et alius āgelus exiuit
de tēplo: clamās voce magna ad sedētē su-
per nubem. Mitte falcem tuam et mete: quia
venit hora ut metat: qm̄ aruit messis terre.
Et misit qui sedebat super nubem falcem
suam in terram: et demessuit eam. Et alius
angelus exiuit de templo quod est in celo:

habens ⁊ ipe falcē acutā. Et alius angelus
exiuit de altari q̄ habebat potestatē supra
ignē: et exclamauit voce magna ad eū qui
habebat falcē acutam dicēs. Mitte falcem
tuam acutā et vindemia botros vinee tre:
qm̄ mature sunt vue eius. Et misit angelus
falcem suā acutam in terrā: et vindemauit
vineā terre: ⁊ misit in lacū ire dei magnū. Et
calcatus ē lacus extra ciuitatē: et exiuit san-
guis de lacu usq; ad frenos equorū per sta-
dia mille sexcenta. XV

Et vidi aliud signū in celo magnū et mirabi-
le: angelos septē habētes plagas septē no-
uissimas: qm̄ in illis consūmata ē ira dei. Et
vidi tanquā mare vitreū mixtum igne ⁊ eos
qui vicerūt bestiā et imaginē eius ⁊ nume-
rum nominis eius stantes sup̄ mare vitreū:
habentes cytharas dei et cantantes canticū
moysi serui dei et canticū agni dicentes. Ma-
gna ⁊ mirabilia sūt opera tua dne deus omni-
potens: iuste ⁊ vere sūt vie tue dne rex secu-
lorū. Quis nō timebit te domine: et magni-
ficabit nomē tuū? Quia solus pius es: qm̄
omnes gentes venient ⁊ adorabūt in cōspe-
ctu tuo: qm̄ iudicia tua manifesta sunt. Et
post hec vidi: ⁊ ecce apertū est templū taber-
naculi testimonij in celo. Et exierūt septem
angeli habentes septē plagas de templo:
vestiti lapide mūdo ⁊ candido: et precincti
circa pectora zonis aureis. Et vnū de quatu-
or animalibus dedit septē angelis septem fia-
las aureas: plenas ire cūdie dei viuentis in
secula seculorum. Et impletū est templū dei
fumo a maiestate dei et de virtute eius: et ne-
mo poterat introire in templū: donec consu-
marentur septem plage septem angelorum.

Et audiui vocem magnam XVI
de templo dicentem septem angelis.
Ite: et effundite septē fialas ire dei in terram.
Et abiit p̄mus angelus et effudit fialā suā
in terrā: et factū est vulnus seuū et pessimū
in homines qui habebant caracterem bestie:
et in eos qui adorauerūt bestiā et imaginē
eius. Et secūdus angelus effudit fialā suā
in mare: et factus ē sanguis tanq̄ mortui:
et omnis anima viuēs mortua ē in mari. Et
tercius effudit fialā suam super flumina et
sup fontes aquarū: et factus ē sanguis. Et
audiui angelum aquarū dicentē. Iustus es
domine qui es et qui eras sanctus qui hoc
iudicasti: q̄ sanguinē sanctorū ⁊ ꝓphetarum
effuderūt: et sanguinē eis dedisti bibere. Di-
gni enim sūt. Et audiui alterū dicentē. Etiā
dne deus omnipotens: vera ⁊ iusta iudicia
tua. Et quartus angelus effudit fialam suā
in solem: et datū ē illi estu affligere homines
et igni. Et estuauerūt homines estu magno:
et blasphemauerūt nomē dei habentis pote-
statem sup has plagas: neq; egerunt penite-
tiā ut darent illi gloriā. Et quintus ange-
lus effudit fialam suā sup sedem bestie ⁊ fa-
ctum est regnū eius tenebrosū. Et cōman-
ducauerūt linguas suas pre dolore: et blas-
phemauerūt deū celi pre doloribus et vulneri-
bus suis: et nō egerūt penitentiā ex operibus
suis. Et sextus angelus effudit fialam suā
in flumen illud magnū eufraten: et siccauit
aquam eius ut ꝓpararetur via regibus ab ori-
tu solis. Et vidi de ore draconis et de ore be-
stie et de ore pseudo ꝓphete exire spūs tres
immūdos in modū ranarū. Sūt enim spūs
demoniorū facientes signa: et ꝓcedūt ad re-
ges totius terre ꝓgregare illos in p̄liū: ad
diem magnū omnipotentis dei. Ecce venio
sicut fur. Beatus qui vigilat et custodit ve-
stimenta sua ne nudus ambulet: et videant
turpitudinē eius. Et congregabit illos in
locū qui vocatur hebraice armageddon. Et
septimus angelus effudit fialam suā in ae-
rem: et exiuit vox magna de templo a throno
dicens. Factū est. Et facta sūt fulgura et
voces et tonitrua: et terre motus factus est
magnus qualis nunq̄ fuit ex quo homines
fuerūt super terrā: talis terre motus sic ma-
gnus. Et facta est ciuitas magna in tres p-
tes: et ciuitates gentiū ceciderūt. Et babi-
lon magna venit in memoriā ante deū: dare
illi calicē vini indignacionis ire eius. Et oīs
insula fugit: et montes nō sunt inuenti. Et
grando magna sicut talentū descendit de ce-
lo in homines: et blasphemauerūt homines
deum ꝓpter plagam grandinis: qm̄ magna
facta est vehementer. XVII

Venit vnus de septē angelis qui ha-
bebant septem fialas: et locutus est mecum
dicens: Veni et ostendā tibi damnationem

meretricis magne q̃ sedet sup aquas multas:
cũ qua fornicati sũt reges terre: et inebriati
sũt qui inhabitãt terrã de vino pstitutiõis
eius. Et abstulit me in spiritu in desertũ. Et
vidi mulierẽ sedentẽ sup bestiã coccineam plenã nominibꝫ blasphemie: habẽtẽ capita
septẽ ⁊ cornua decẽ. Et mulier erat circũdata purpura ⁊ coccino et inaurata auro et lapide pciosoꝫ ⁊ margaritis: hns poculum aureũ in manu sua plenũ abominacõe ⁊ immũdicia fornicationis eius. Et in frõte eius nomen scriptũ babilon magna: mater fornicacõnũ ⁊ abominacõnũ terre. Et vidi mulierẽ ebriã de sanguine sanctorꝫ: ⁊ de sanguine martirũ ihesu. Et miratus sũ cũ viderem illã admiracõne magna. Et dixit michi angelus. Quare miraris? Ego dicã tibi sacramentũ mulieris ⁊ bestie q̃ portat eã: que habet capita septẽ ⁊ cornua decẽ. Bestia quã vidisti fuit ⁊ non est: et ascensura ẽ de abisso et in interitũ ibit: et mirabũt inhabitãtes terrã quorꝫ nõ sũt scripta nomina in libro vite a constitutiõe mũdi videntes bestiam q̃ erat et non est. Et hic est sensus: qui habet sapientiã. Septẽ capita septẽ montes sũt supra quos mulier sedet: et septem reges. Quinq; ceciderũt: vnus est: et alius nondũ venit. Et cũ venerit: oportet illũ breue tẽpus manere. Et bestia q̃ erat ⁊ non ẽ et ipa octaua ẽ: et de septem ẽ. Et in interitũ vadit. Et decem cornua que vidisti decem reges sunt q̃ regnũ nondũ acceperũt: sed ptãtem tanq̃ reges vna hora accipiẽt post bestiaꝫ. Hi vnũ consiliũ habent: et virtutẽ ⁊ potestatem suã bestie tradẽt. Hi cũ agno pugnabũt. et agnus vincet illos: quomã dominus dñorꝫ ẽ. et rex regũ: et q̃ cũ illo sũt vocati et electi et fideles. Et dixit michi. Aque quas vidisti vbi meretrix sedet populi sũt ⁊ gentes ⁊ lingue: et decem cornua q̃ vidisti in bestia hi odient fornicariã ⁊ desolatã facient illam ⁊ nudã: et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabũt. Deus enim dedit in corda eorꝫ ut faciãt quod placitũ est illi: ut dent regnũ suũ bestie donec cõsumentur verba dei. Et mulier quã vidisti est ciuitas magna: q̃ habet regnũ sup reges tre.

Post hec vidi aliũ XVIII

ãgelũ descendẽtẽ de celo habentẽ ptãtẽ magnã: ⁊ terra illuminata est a gloria eius. Et clamauit in fortitudine dicens. Cecidit cecidit babilon magna. et facta est habitatio demoniorꝫ: et custodia omnis spũs immundi: custodia omnis volucris immũde ⁊ odibilis: q̃ de vino ire fornicacõnis eius biberũt omnes gentes. Et reges terre cũ illa fornicati sunt: et mercatores terre de virtute deliciarꝫ eius diuites facti sunt. Et audiui aliã vocẽ de celo dicẽtem. Exite de illa populus meus: et ne participes sitis delictorꝫ eius: et de plagis eius non accipiatis. Quoniã peuenerũt peccata eius usq; ad celũ: et recordatus est dominus iniquitatũ eius. Reddite illi sicut et ipa reddidit vobis: ⁊ duplicate duplicia secundũ opera eius. In poculo quo miscuit vobis miscete illi duplũ. Quantũ glorificauit se ⁊ in deliciis fuit: tantũ date illi tormentum ⁊ luctũ: quia in corde suo dicit. Sedeo regina: et vidua non sum: et luctum nõ videbo. Ideo in vna die venient plage eius mors et luctus ⁊ fames: ⁊ igni comburetur: quia fortis ẽ deus qui iudicabit illã. Et flebũt ⁊ plãgẽt se sup illã reges terre qui cũ illa fornicati sunt et in deliciis vixerũt cũ viderint fumũ incendii eius: longe stantes pter timorem tormentorꝫ eius dicẽtes: Ve ve ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis. quoniam vna hora venit iudiciũ. Et negociatores terre flebũt sup illã ⁊ lugebũt: quomã merces eorꝫ nemo emet amplius: mercem auri ⁊ argẽti ⁊ lapidis pciosi ⁊ margarite ⁊ bissi et purpure et serici et coccum: et omne lignũ thynũ et omnia vasa eburis et omnia vasa de lapide pcioso et eramẽto et ferro et marmore: et cynamomũ ⁊ amomũ et odoramẽtorꝫ et vnguenti ⁊ thuris et vini ⁊ olei ⁊ simile et tritici et iumẽtorꝫ ⁊ ouũ et equorꝫ ⁊ redarꝫ et mancipiorꝫ ⁊ animarꝫ hominũ. Et poma tua desiderii anime tue discesserũt a te: et omnia pinguia ⁊ pclara pierũt a te: et ãplius illa iã nõ inuenient mercatores hoim. Qui diuites facti sũt ab ea lõge stabũt pter timorẽ tormentorꝫ eius: flentes ac lugẽtes ⁊ dicẽtes: Ve ve ciuitas illa magna: q̃ amicta erat bisso et purpura et cocco et deaurata est auro et lapide preciosoet margaritis:

qm̃ vna hora destitute sunt tante diuicie. Et omnis gubernator: & omnes qui in lacũ nauigant et nautæ qui in mari operãtur longe steterũt: et clamauerũt videntes locũ incendij eius dicentes. Que similis ciuitati huic magne? Et miserũt puluerẽ sup capita sua: et clamauerũt flentes & lugentes dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: in qua diuites facti sunt omnes q̃ habebant naues in mari de precijs eius: qm̃ vna hora desolata ẽ. Exulta sup eam celũ et sancti apostoli et ꝓphete: qm̃ iudicauit deus iudiciũ vr̃m de illa. Et sustulit vnus ãgelus fortis lapidẽ quasi molarem magnũ: et misit in mare dicẽs. Hoc impetu mittet̃ babilon ciuitas illa magna et vltra iam non inuenietur. Et vox cytharedorũ & musicorũ & tybia canentiũ & tuba nõ audietur in te amplius: et omnis artifex omnisq; ars non inuenietur in te amplius: et vox male non audietur in te amplius. Et lux lucerne nõ lucebit in te amplius: et vox sponsi et sponse nõ audietur adhuc in te: q̃ mercatores tui erant pr̃cipes terre: q̃ in veneficijs tuis errauerũt omnes gentes. Et in ea sanguis ꝓphetarũ & sanctorũ inuentus ẽ: et omniũ qui interfecti sũt in terra. XIX

Post hec audiui quasi vocem turbarũ multarũ in celo dicentiũ alleluia. Laus et gloria et virtus deo nostro est. q̃ vera et iusta iudicia sunt eius: q̃ iudicauit de meretrice magna. q̃ corrupit terrã in ꝑstitucõe sua: et vindicauit sanguinẽ seruorũ suorũ de manibus eius. Et iterũ dixerũt alleluia. Et fumus eius ascendit in secula seculorũ. Et ceciderũt seniores viginti quatuor et quatuor animalia & adorauerũt deũ sedẽtẽ sup thronũ: dicentes amen alleluia. Et vox de throno exiuit dicẽs. Laudẽ dicite deo nr̃o omnes sancti eius: & timentes deũ pusilli et magni. Et audiui quasi vocem turbe magne et sicut vocem aquarũ multarũ & sicut vocem tonitruorũ magnorũ dicentiũ alleluia: quoniã regnauit dñs deus nr̃ omnipotẽs. Gaudeamus et exultemus & demus gloriã ei: q̃ venerũt nuptie agni: et vxor eius ꝑparauit se. Et datũ est illi ut cooperiat se bissinũ splendens candidũ. Bissinũ enim iustificationes sunt sanctorũ. Et dixit michi. Scribe. Beati q̃ ad cenã nupciarũ agni vocati sũt. Et dixit michi. Hec verba dei vera sunt. Et cecidi ad pedes eius: ut adorarem eũ. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conseruus tuus sũ: & fratrum tuorũ habentiũ testimoniũ ihesu. Deũ adora. Testimoniũ enim ihesu est spũs prophetie. Et vidi celũ apertũ: et ecce equus albus: et qui sedebat sup eũ vocabatur fidelis & verax: et cũ iustitia iudicat & pugnat. Oculi autẽ eius sicut flamma ignis: et in capite eius diademata multa: habens nomẽ scriptũ q̃ nemo nouit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: et vocabatur nomẽ eius verbũ dei. Et exercitus qui sũt in celo sequebant̃ eum in equis albis: vestiti bissino albo et mũdo. Et de ore eius ꝓcedebat gladius ex vtraq; parte acutus: ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea & calcat torcular vini furoris ire dei omnipotẽtis. Et habet in vestimẽto & in femore suo scriptũ: rex regũ & dñs dñantiũ. Et vidi vnũ angelũ stantẽ in sole: & clamauit voce magna dicens omnibus auibus q̃ volant per mediũ celi. Venite & cõgregamini ad cenã magnã: ut manducetis carnes regũ et carnes tribunorũ & carnes fortiũ & carnes equorũ et sedẽtiũ in ipis: et carnes omniũ liberorũ et seruorum et pusillorũ et magnorũ. Et vidi bestiã et reges terre et exercitus eorũ cõgregatos ad faciẽdũ prelũ cũ illo q̃ sedebat in equo: et cũ exercitu eius. Et appĩhensa ẽ bestia & cũ ea pseudo ꝓphta: et q̃ fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperũt caracterem bestie: et q̃ adorauerũt imaginẽ eius. Viui missi sũt hi duo in stagnũ ignis ardentis & sulphuris: et ceteri occisi sũt in gladio sedẽtis sup equũ. qui procedit de ore ipsius: et omnes aues saturate sunt carnibus eorum. XX

Et vidi angelũ descendẽtem de celo habentẽ clauẽ abissi: et cathenam magnã in manu sua. Et appĩhendit draconem serpentẽ antiquũ qui ẽ diabolus et sathanas: et ligauit eum per annos mille. Et misit eũ in abissum: & clausit & signauit super illũ ut non seducat amplius gentes: donec consument̃ mille ãm. Et post hoc oportet illũ solui modico tẽpore. Et vidi sedes: et sederũt sup eas: et iudiciũ datum est illis.

Et animas decollatorꝝ ꝓpter testimoniũ ihe-
su et ꝓpter verbum dei: et qui nõ adorauerit
bestiam neq; imaginẽ eius nec acceperunt
caracterez eius in frontib⁹ aut in manibus
suis: ⁊ vixerũt ⁊ regnauerũt cũ cristo mille
annis. Ceteri mortuorum nõ vixerũt: donec
consumentur mille anni. Hec est resurrectõ
prima. Beatus ⁊ sanctus: qui habet partẽ
in resurrectione prima. In hijs secõa mors
non habet potestatẽ: sed erunt sacerdotes
dei ⁊ cristi: et regnabunt cũ illo mille annis.
Et cũ consummati fuerint mille anni soluet⁹
sathanas de carcere suo et exibit ⁊ seducet
gentes que sunt sup quatuor angulos tre
gog ⁊ magog: ⁊ ꝗgregabit eos in preliũ.
quorꝝ numerus ẽ sicut arena maris. Et ascẽ-
derũt sup latitudinez terre: et circuierunt ca-
stra sanctorꝝ ⁊ ciuitatẽ dilectam. Et descen-
dit ignis a deo de celo et deuorabit eos: et
diabolus qui seducebat eos missus est in
stagnum ignis ⁊ sulphuris: vbi ⁊ bestia et
pseudo ꝓphete cruciabuntur die ac nocte
in secula seculorꝝ. Et vidi thronũ magnũ
candidũ ⁊ sedentẽ sup eum: a cuius aspectu
fugit terra ⁊ celũ: ⁊ locus non est inuentus
ab eis. Et vidi mortuos magnos ⁊ pusillos
stãtes in conspectu throni: et libri aperti sũt:
et alius liber apertus est qui est vite. Et iudi-
cati sunt mortui ex hijs que scripta erant in
libris: secundũ opa ipsorꝝ. Et dedit mare
mortuos suos qui in eo erant: et mors et in-
fernus dederũt mortuos suos qui in ipsis
erant: et iudicatũ est de singulis secõm opa
ipsorꝝ. Et infernus ⁊ mors missi sunt in sta-
gnũ ignis. Hec ẽ mors secõa. Et qui nõ in-
uentus est in libro vite scptus: missus est in
stagnũ ignis. XXI
Et vidi celũ nouũ et terrã nouã. Primũ enim
celũ ⁊ prima terra abiit: et mare iam nõ est.
Et ego iohannes vidi sanctã ciuitatẽ ihe-
rusalem nouã descendentẽ de celo: a deo pa-
rãtam: sicut sponsam ornatã viro suo. Et au-
diui vocem magnã de throno dicentẽ. Ec-
ce tabnaculũ dei cũ hominib⁹ ⁊ habitabit
cũ eis. Et ipi populus eius erũt: et ipe deus
cum eis: erit eorꝝ deus. Et absterget deus
omẽ lacrimã ab oculis eorꝝ: ⁊ mors vltra
nõ erit neq; luctus neq; clamor neq; dolor
erit vltra: que prima abierunt. Et dixit qui
sedebat in throno. Ecce noua facio omnia.
Et dixit michi. Scribe: q; hec verba fidelissi-
ma sunt et vera. Et dixit michi. Factum est.
Ego sũ alpha ⁊ o: initiũ et finis. Ego sitẽ-
ti dabo de fonte aque viue gratis. Qui vice-
rit possidebit hec. Et ero illi deus: et ille erit
michi filius. Timidis autem ⁊ incredulis
et execratis ⁊ homicidis et fornicatoribus ⁊
veneficis ⁊ ydolatris et omnibus mendaci-
bus: pars illorꝝ erit in stagno ardẽti igne
et sulphure: quod est mors secunda. Et ve-
nit vnus de septem angelis habentibus fia-
las plenas septem plagis nouissimis: et lo-
cutus est mecum dicens: Veni: et ostẽdam
tibi sponsam vxorem agni. Et sustulit me in
spiritu in montem magnũ ⁊ altũ: et ostendit
michi ciuitatẽ sanctaz ihe rusalẽ descẽdẽtem
de celo habentẽ claritatem dei. Et lumẽ eius
simile lapidi pcioso tanq; lapidi iaspidi: si-
cut cristallũ. Et habebat murũ magnũ ⁊ al-
tum habentẽ portas duodecim: et in portis
angelos duodecim: et nomina inscripta q;
sunt nomina duodecim tribuũ filiorꝝ israhel.
Ab oriente porte tres: et ab aquilone porte
tres: et ab austro porte tres: et ab occasu
porte tres. Et murus ciuitatis habẽs funda-
menta duodecim: et in ipis duodecim noia
duodecim apostolorũ ⁊ agni. Et qui loque-
batur mecũ habebat mensurã arundineam
aureã: ut metiretur ciuitatẽ et portas eius ⁊
murũ. Et ciuitas in quadro posita est: et lõ-
gitudo eius tanta est quãta ⁊ latitudo. Et
mensus est ciuitatẽ de arũdine aurea p sta-
dia duodecim milia: et longitudo et altitu-
do et latitudo eius equalia sũt. Et mensus ẽ
murus eius centũ quadragintaq; tuor cubi-
torum: mensura hominis que est angeli. Et
erat structura muri eius ex lapide iaspide:
ipa vero ciuitas aurũ mundum: simile vitro
mundo. Et fundamẽta muri ciuitatis omni
lapide precioso ornata. Et fundamentũ pri-
mũ iaspis: secundus saphirus. tercius calce-
donius: q;rtus smaragdus. quintus sardonix.
sextus sardius: septimus crisolitus. octauus be-
rillus. nonus topasius: decimus crisoprassus.
vndecimus iacinctus. duodecimus ametistus. Et
duodecim porte: duodecim margarite sũt p

singulas. Et singule porte erant ex singulis
margaritis: ⁊ platea ciuitatis aurū mundū:
tanq̄ vitrū plucidū. Et templū non vidi in
ea. Dñs enim deus omipotēs templū illius
est: et agnus. Et ciuitas non eget sole neq;
luna: ut luceant in ea. Nam claritas dei il-
b Et ambulabunt gentes in lumine eius: et
a luminabit eam: et lucerna eius est agnus.
reges terre afferent gloriam suam ⁊ hono-
rem in illam. Et porte eius non claudentur
per noctem. Nox enim nō erit illic. Et affe-
rent gloriam et honorem gentium in illam:
nec intrabit in ea aliquid coinquinatū aut
abominationem faciens et mendacū: nisi
qui scripti sūt in libro vite agni. XXII

Et ostendit michi fluuiū aque viue
splendidum tanq̄ cristallum: procedentem de sede dei ⁊ agni. In medio platee
eius ⁊ ex vtraq; parte flumnis lignū vite
afferens fructus duo decim: per menses sin-
gulos reddens fructum suū: et folia ligni
ad sanitatem gentiū. Et omne maledictū
non erit amplius: ꝗ sedes dei et agni in illa
erunt: et serui eius seruient illi. Et videbūt
faciem eius: ⁊ nomen eius in frontibus eorū.
Et nox vltra nō erit: et non egebūt lumē lu-
cerne neq; lūe solis qm̄ dñs deus illūi abit
illos: et regnabunt in secula seculorū. Et di-
xit michi. Hec verba fidelissima sunt ⁊ vera.
Et dominus deus spirituū ꝓphetarū misit an-
gelum suum: ostendere seruis suis q̄ oportet fieri cito. Et ecce venio velocter. Beatus
qui custodit verba ꝓphetie libri huius. Et
ego iohānes q̄ audiui et vidi hec. Et post-
q̄ audissem ⁊ vidissem cecidi ut adorarem
ante pedes angeli qui michi hec ostende-
bat. Et dixit michi. Vide ne feceris. Con-
seruus enim tuus sum ⁊ fratrum tuorū ꝓphe-
tarū: et eorū qui seruant verba ꝓphetie libri
huius. Deum adora. Et dixit michi. Ne si-
gnaueris verba ꝓphetie libri huius. Tem-
pus enim prope est. Qui nocet noceat ad-
huc: et qui in sordibus ē sordescat adhuc.
Et qui iustus est iustificetur adhuc: et san-
ctus sanctificetur adhuc. Ecce venio cito: ⁊
merces mea mecum est: reddere vnicuiq;
secundum opera sua. Ego sum alpha et o:
primus et nouissimus: principium et finis.
Beati qui lauant stolas suas in sanguine a-
gni: ut sit potestas eorū in ligno vite: et per
portas intrent ciuitatem. Foris autē canes
et venefici et impudici et homicide et ydolis
seruientes: et omnis qui amat et facit men-
datium. Ego ihesus misi angelum meum te-
stificari vobis hec in ecclesijs. Ego sū radix
et genus dauid: stella splendida et matuti-
na. Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et qui
audit: dicat veni. Et qui sitit veniat: et q̄ vult
accipiat aquā vite gratis. Contestor enim
omī audienti verba ꝓphetie libri huius. Si
quis apposuerit ad hec: apponet deus super
illū plagas scriptas in libro isto: et si quis
diminuerit de verbis libri ꝓphetie huius: au-
feret deus partē eius de libro vite et de ciui-
tate sancta: et de hijs que scripta sunt in li-
bro isto. Dicit qui testimoniū phibet istorū.
Etiam: Veniō cito amen: Veni dñe ihesu.
Gra dñi nri ihesu cristi cū omibus vobis amē.

Pūs hoc opusculū Artificōsa adinuentione
impmendi seu caracterizandi: absq; calami
exaracōne: in ciuitate Maguntīn sic effigiatū:
⁊ ad eusebiā dei industrie per iohēz fust ciuē
et Petrū schoiffher de gernsheym clericū di-
oces eiusdem est consummatū Anno dñi. M.
cccc. lxij. In vigilia assumpcōis virg. marie.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

¶ ℣ Petre amas me: tu pasce tu me segre.
Ego eram thus: Duxi qui eradicetur. ℟ Sherlant d

Epistola sci io: d'libro salomonis. folio
Liber proverbiorum siue parabolarum
Prologus in ecclesiasten. 9
Liber ecclesiastes. 10
Cantica canticorum. 12
Liber sapientie. 18
Prologus in ecclesiasticum. 20
Liber ecclesiasticus. 20
Oratio ihu filij sirach. 34
Oratio salomonis. 34
Prologus i ysaia. 34
Ysaias propheta. 34
Prologus in ieremiam. 43
Ieremias propheta. 48
Lamentationes ieremie. 54
Oratio ieremie. 60
Prefatio in librum baruch. 60
Liber baruch. 60
Prologus i ezechiele. 69
Ezechiel propheta. 69
Prologus in danielem. 99
Daniel propheta. 99
Prologus i libros xii prophetarum. 107
Osee propheta. 107
Ioel propheta. 110
Amos propheta. 111
Abdias propheta. 113
Ionas propheta. 113
Michea propheta. 113
Nahum propheta. 114
Habacuc propheta. 115
Oratio habacuc. 115
Sophonias propheta. 115
Aggeus propheta. 116
Zacharias propheta. 116
Malachias propheta. 121
Prologus i libros machab. 122
Liber primus machab. 122
Secundus machab. 132
Epistola io: i ad ewaratos. 143
Prologus i ewangelium mathei. 144
Ewangelium secundum matheum. 144
Prologus i ewangelium marci. 145
Ewangelium secundum marcum. 145
Prefatio i ewangelium lucam. 153
Ewangelium secundum lucam. 153
Prologus i ewangelium iohanis. 155
Ewangelium secundum iohanem. 155
Prefatio io: i de epistolis pauli. 165
Epistola ad romanos. 165
Prologus d epistola ad romanos. 165
Prologus d epistola ad romanos. 165
Epistola beati pauli ad romanos. 165
Prologus i epistola ad chorinthios. 192
Epistola beati pauli apli ad chorinthios primam. 192
Prologus d epistola secunda ad chorinthios. 194
Epistola secunda ad chorinthios. 194

Prologus d epistola ad galathas. 200
Epistola ad galathas. 200 — ad galat
Prologus i epistola ad ephesios. 202
Epistola ad ephesios. 202 — ad eph
Prologus i epistola ad philippenses. 203
Epistola ad philippenses. 203 — ad phill
Prologus i epistola ad colossenses. 204
Epistola ad colossenses. 204 — ad coll
Prologus primus ad thessalonicenses. 205
Epistola prima ad thessalonicenses. 205 — ad thess i
Prologus secundus epistolarum ad thessalonicenses. 207
Epistola secunda ad thessalonicenses. 207 — 2d
Prologus d epistola ad timotheum primam. 208
Epistola prima ad timotheum. 208 — ad timoth i
Prologus d epistola secunda ad timotheum. 209
Epistola secunda ad timotheum. 209 — 2d
Prologus d epistola ad titum. 210
Epistola ad titum. 210 — ad titum
Prologus d epistola ad philemonem. 210
Epistola ad philemonem. 210 — ad philo
Prologus d epistola ad hebreos. 210
Epistola ad hebreos. 211 — ad heb
Prefatio bti io: d actu apostolorum. 218
Liber actuum apostolorum. 218 — actu ap
Prologus d epistolas canonicas. 221
Prologus d epistola canonica bti iacobi. 221
Epistola canonica bti iacobi apli. 221 — iacobi
Prologus d epistola secunda bti petri primam. 224
Epistola canonica prima bti petri apli. 224 — p^a pet
Prologus d epistola secunda secundam bti petri. 230
Epistola secunda secunda bti petri apli. 230 — 2^a pet
Epistola secunda secunda bti petri apli. 230 — epistolam 2
Prologus d epistola prima bti iohanis apli. 231
Epistola prima bti iohanis apli. 231 — p^a joh
Prologus i secundam epistolam bti iohanis. 232
Epistola secunda secundam bti iohanis apli. 232 — 2 joh
Prologus d epistola secunda tertiam. 233
Epistola tertia bti iohanis apli. 233 — 3 joh
Prologus d epistola bti iudeapli. 233
Epistola bti iudeapli. 233 — iude
Prologus bti iohanis i apocalipsim. 233 — apoc
Liber apocalipsis bti iohanis apli. 233

Ista scripta d'ipsis voluit esse gesta

Liber capli Ecclie S. Marci in Wurzbg

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

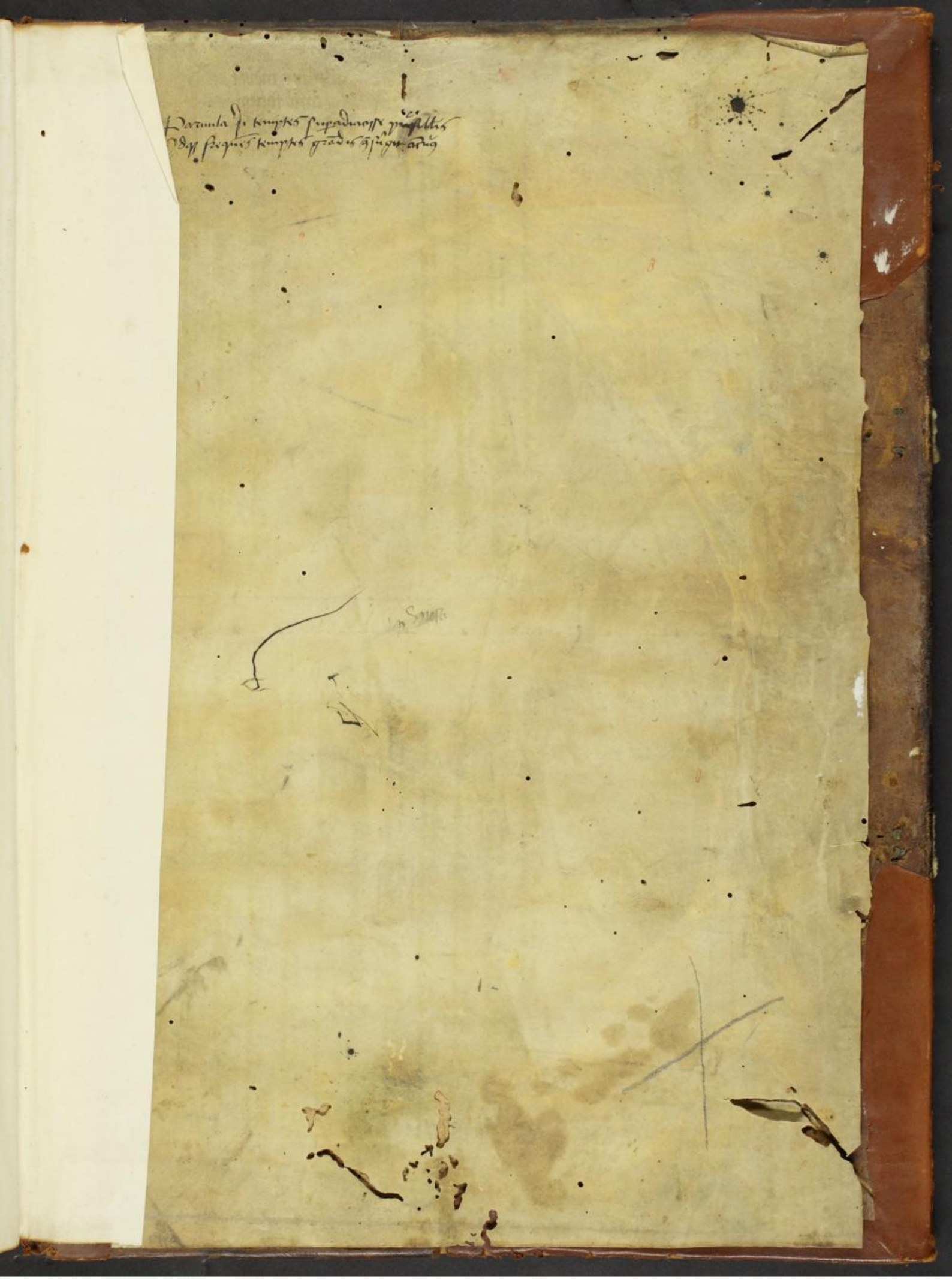

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

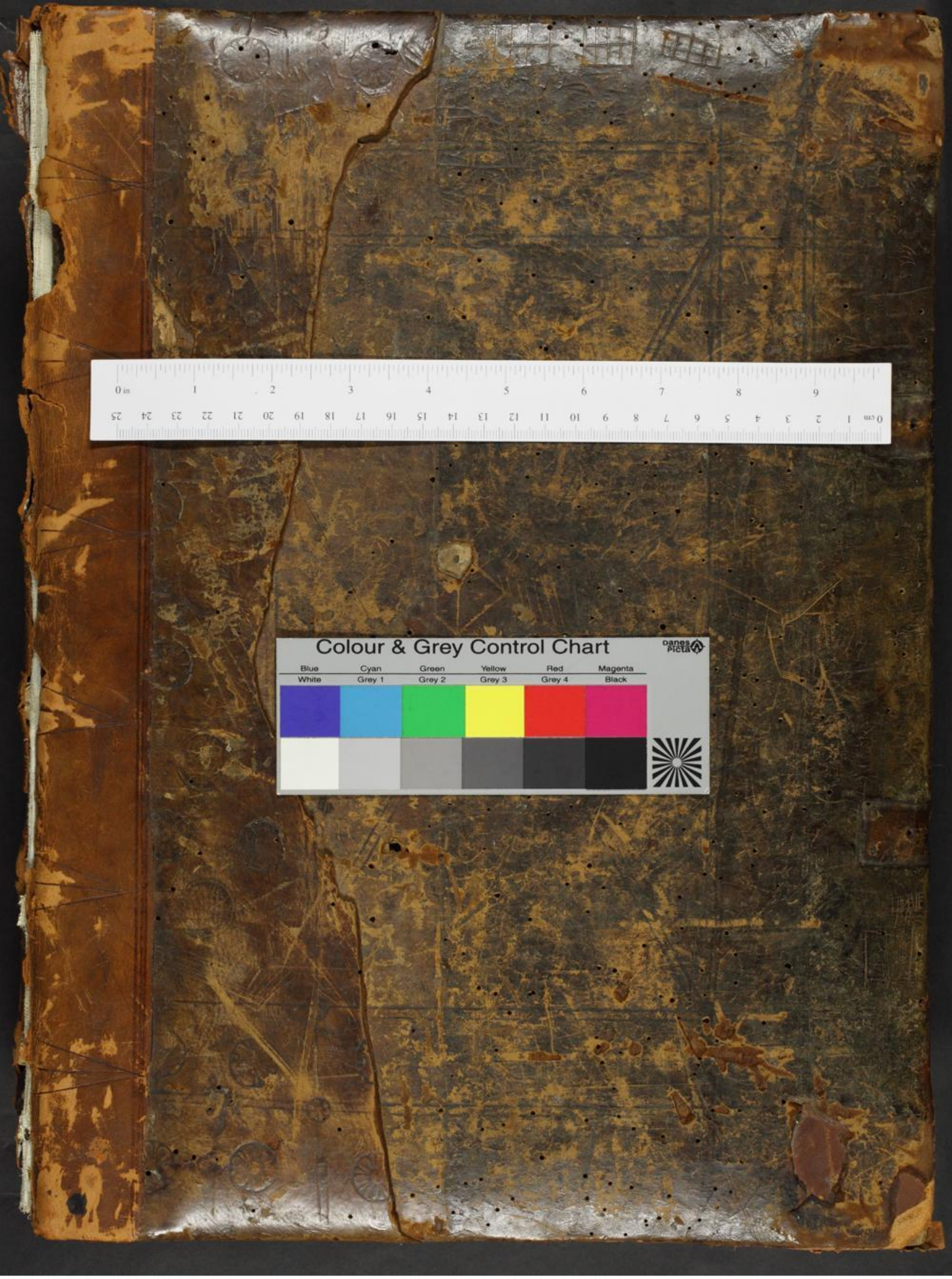

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN